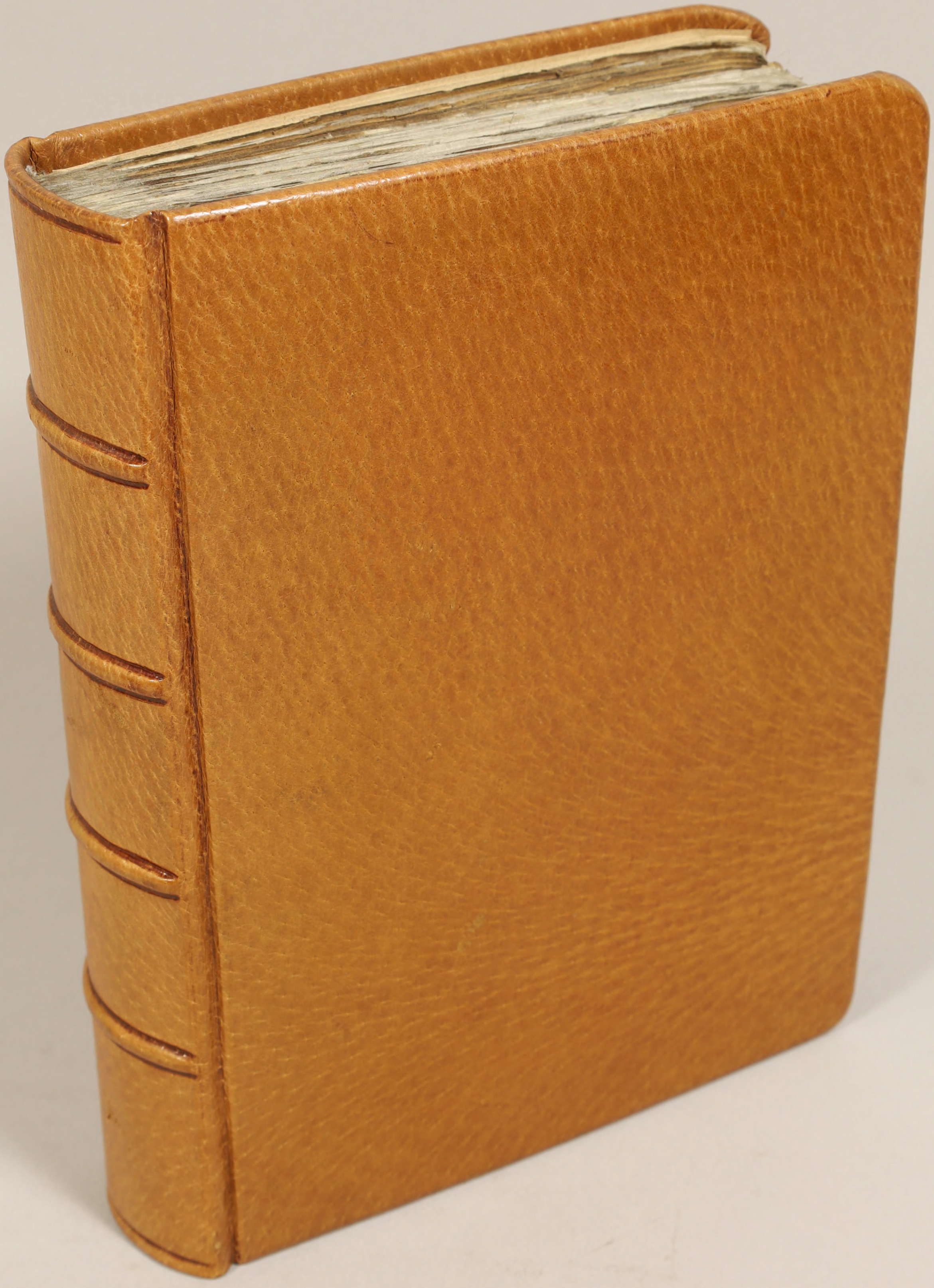

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc.65
INKUNABUŁY

mo sto Philippi
lxxvij Oim scoꝝ
ermo primꝰ Oim scō
lxxxi Cōmem
secundus mo primu
lxxxiij Cōmen
tertius scōs. D
lxxxvij Cōme.
liga.xciij Cōme.
Sermo Hareut.
clxxvij Elemētis ꝑpe D
Ser. ꝑmꝰ elevata ē.c Katherine ꝑgi
ptionis Marie Sermo scōus Andree apli Se
ceorum tuum eleua. ci Andree apli S
pparentis Marie Sermo tertiꝰ Ambrosij epi S
nouissimis ciij Marie virginis
Assumptionis Marie Sermo q̄rtus Conceptionis D ans
Assit regina cv Absit istan cliij
Ludouici epi or. mi. Sermo primus Cōcep. Ma. Ser. ꝓbat ē lu. clvi
Dilectiante semetipm cvi Lucie ꝑgis Ser. pulchra est cxij
Luc epi Sermo scōs Marie ꝑgis sermo applicabiles cli
Luc clxxviij De Creatōe eiꝰ
Exultini re ite i festo scti Gregorij De eodē noie eiꝰ Ser. Dō ē de ta. cli
vel Ambrosij z accipe vt tibi videbitur. De eodē noie eiꝰ Ser.ꝫ Que ē. cxciij
Johannis Bap. decollatio Sermo De sacerdote nouo Sermo primus
Locutus in platea veritas cviij Esto mihi parens cxcvj
Natiuit. marie Serꝑmꝰ Lib. ga. cxi De sacerdote nouo Sermo secundus
Natiuit. marie Ser. 2ꝰ. Quicūq; cxij Incerroga sacerdotē cxcviij
Inuitatis Marie. Sermo tertius Tractatus varij de
ur stella. cxiij Baptismo Ad regnerationē cxcvij
ius stigmatū Ser. ꝑmus Angelis Circa ptertiā cxcvij
am cxv Humiliare Discere a me ccj
scī z eius stigmatū Sermo scōs Suffragijs mortuoꝝ Querik cxxxviij
Nulla iam plage iste cxxij Articulis fidei Circa arti. ccxxij
Franciscī Sermo Cōuersus. clxxxiij Penitētia Penitentiā ccxvij
Frācisci Sermo Tu signaculū. clxxxv Indulgentijs Quodcuꝫ ccij
Michaelis archāgeli Requirē sup in Jeiunio Jeiuniū vt ait ccxxi
partitōe eiꝰ z accipe vt placuerit. Corpe xpi Memoriām ccxxix
Hieronimi Requirē in festo scti Gre Septē dōis spūscti In ccxxvij
gorij aut Ambrosij z accipe vt placuerit Vltimo iudicio De vicio ccxxxviij
Francisci fundatoris ordis mino. Ser Tractatꝰ alij trēs videlicet super
mo primus Conuersus vidi clxxxiij Pater noster Voluntas dei ccxv
Frācisci Ser scōs Tu signa. clxxxv Magnificat Magnificat ccxv
Frācisci Requirē s. duos alios sermōes Dilatus est. In mente aūt ccxvij

Inc. 65

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

mo lxxvij
ermo prim⁹ lxxxi
secundus lxxxiij
tertius lxxxvij
liga. xciij
Sermo clxxvij
Ser. prim⁹ eleuata ē. c
ptionis Marie Sermo scōus
ceptum tuum eleua. ci
mpcionis Marie Sermo terti⁹
humillimis ciij
Assumptionis Marie Sermo q̄rtus
Astitit regina cv
Ludouici epi or. mi. Sermo primus
Dilectissimi semetipm cvi
Ludouici epi Sermo scōs
Luce
Augustini
festo scti Gregorij
vel Ambrosij
de
Johannis Bap. decollacio Sermo
Loquit in plateas veritas cviij
Natiuit. marie Serm⁹ Lib. 5ta. cxi
Nativit. marie Ser. 2⁹. Oriebat
Assumptionis Marie. Sermo tertius
Mar stella. cxiij
tus stigmatū Ser. prmus
am cxv
scte eius stigmatū Sermo scōs
Nulla unq̄ plage iste cxvij
Francisci Sermo Cōuersus. clxxxiij
Fracisci Sermo Tu signaculū. clxxxv
Michaelis archāgeli Require sup̄ in
parilōe e⁹ z accipe vt placuerit.
Hieronimi Require s̄ in festo scti Gre
gorij aut Ambrosij z accipe vt placerit
Francisci fundatoris ordis mino. Ser
mo primus Conuersus vidi clxxxiij
Fracisci Ser scōs Tu signu. clxxxv
Fracisci Require s. duos alios sermōes
sto Philippi
Oim scōz
Oim scō⁹
Cōmem
mo primu
Cōmen
scōs. D
Cōme.
Cōme.
Dareum
Clemētis ppe D
Katherine pgi
Andree apli Se
Andree apli S
Ambrosij epi S
Marie virginis
Conceptionis M ans
Absit istan n cliij
Cōcep. Ma. Ser. ot ē lu. clvi
Lucie pgis Ser. L pulchra est clxij
Marie pgis sermo applicabiles cli
De Creatōe ei⁹ e p. Dixit ō. clxx
De eodē noīe ei⁹ Ser. 1⁹ Nō ē de fa. cli
De eodē noīe ei⁹ Ser. 3⁹ Que ē. cxciij
De sacerdote nouo Sermo primus
Esto mihi parens cxcvij
De sacerdote nouo Sermo secundus
Interroga sacerdotē cxcviij
Tractatus varij de
Baptismo Ad regenerationē cxcix
Angelis Circa 3tertiā ccj
Humilitate Discite a me ccij
Suffragijs mortuoz Queritis ccxxviij
Articulis fidei Circa arti. ccxxij
Penitētia Penitentiā ccxviij
Indulgentijs Quodcunq̄ ccij
Jeiunio Jeiunū vt ait ccxxi
Corpe xpi Memoriam ccxxix
Septē dōis spūsci Jn ci. ccxxvij
Vltimo iudicio De vicio ccxxxviij
Tractat⁹ alij tres videlicet super
Pater noster Voluntas pei ccxv
Magnificat Magnificat ccxv
Missus est. Jn mense aūt ccxvij

Inc. 65

a:sed ꝑ ꝗtuor
mificat folij ꝑ
ꝰ Illo in sup
deficiunt ꝙ
bri signant
i ꝑmã ꝓtẽ
misteriuz
II. ꝓtem.
paragra
ciũt positũ
ritas postulauerit.
ꝗtuor xcviij C
ia avinculo quadru
cxlij XII ar.
ia ꝗtuor xliiij B
charistie excipiũtur
cxxxvi. De tertia
Actus cxxi B
Actus i[illegible] mr ꝓsolat q. lix A
Austeritaz ꝓtate ꝓsistere in q. ccx XVI ꝓ
Actus necessarij ad ablutionem peccati
quatuor lxxxiij A
Actꝰ ꝓtritõis ꝑtinet ꝑ ꝗtitates ꝗt. lxxxv D
Actꝰ inducẽtes ad pnam q. lxxxviij D
Actꝰ cõuer. bri ꝑ auli septuplex lxxx B
Actus penitentiales cõsumẽtes imundi
ciam peccati septem lxi B
Aluerne mõz figura duplex cxvi V ꝓtẽ
Andreas bũ ꝰ ꝓfessꝰ mitratẽ cũ ꝗt. cxlvi C
Angeli quando vbi z quales fuerint cre/
ati clxxxi I cõsi
Angeli boni perstiterunt: mali vero rue/
runt clxxxi I consi.
Angelox ordines clxxxi IIII ꝓsi.
Angelox ordo inter se clxxxi III ꝓsi.
Angeli an mittant omnes z custodiant
cxxi V con em.
Angelox bñficia nouem cxviij A
Angelox mi ia ꝗtuor cxx II cõtẽ
Ange. custodiũt i fideles ꝙ q. cxxi Du
Angelox bñficia multa cxxi II cõtẽ
Angeli Michaelis opa q. cxxi IIII ꝓtẽ
Angelox ꝗstiones quatuor cxxij F
Angelꝰ ꝑm ꝰ peccauit ꝑcto q dru. cxxi C
ꝗtuor
Angelox b
Angeli ꝓ
tes duo
Angeli
duodec
Angelꝰ d
Angelus
liter se habeat
Angelꝰ malꝰ
liter se habeat
Annũciatiõis misteria septem
Annunciationis angelus habu
ctus quatuor lx
Annunciatio fuit in Nazareth fac
pter eius ꝙrietates quatuor lxviij
Annũciatiõis tpa quatu. lxviij IIII ꝓsi.
Annũc. annꝰ mẽsis dies ho. lxviij IIIꝰ ꝓ
Annũciatõis effectꝰ quatuor lxviij V ꝓsi
Annũc. q̃lia fuerit remedia lxviij VI ꝓsi
Annũciati. sublimia ꝗtuor lxviij VI ꝓsi.
Annũc. q̃lia fuerit mi a lxviij VII ꝓ
Annunciationis ilias quot z q̃lia fue/
rint gaudia lxix VIII ꝓsi.
Annunciationis dies est in qua cõsuma
ta sunt solẽnia duodecim clxxiij In isto
Annunciationis xpi veritates quatuor
ccxlij Prima ꝙ inter
Annũciatiõis q̃nes de mẽse septẽ
die z hora quatuor cc
Annunciationis angelus
vel figura apparuerit ccxliij Du
Annunciationis angeli habitus vo
menta quatuor ccxliij Querit ꝗnt
Annũciationis angelo ad naturam hu
manam qualis reuerẽtia ccxlv V
Annũciate marie etas clvi Sed
Annũciationis angeli locutio qualis fu
rit ccl VII mi
Annũc. ma. bñdictio septup. cclxiij IIII mi
Annunciate marie turbationis causa q̃
druplex cclxiij Istis ꝑmissis
Annũciationis cõfirmat solutio per qu/

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

A

gelum quadruplex cclvij II mi.
Annunc. ꝯfirmatio ad q̄situ q̄dru. vbi s̄
Annunciatio beati Johannis Bap. habuit solennia quatuor lxix I cōsi
Anima virginis fuit creata propter quatuor clx IIII mi
Anime in statu baptismali priuilegia q̄tuor ccxviij Intelligē
Anima habet cōditiōes angelicas duodecim cxxv Prima est
Aiaz trāsire de corpe in corp⁹ ꝛ phoꝝ errores circa illam varij cxcij Prima opi.
Anime errorum exclusio vbi s̄
Anima dicitur incorruptibilis propter multa cxxxxvij I arti.
Anima hz conditiones duodeci cxxv A
Anima de corpore egrediens emittit suspiria tria cxxxiiij Nota.
Anima in naufragio perdit priuilegia quatuor ccxviij Et ista
Anime nobilitates tres lxxij B
Anima pauli habuit priuilegia quatuor lxxxi Ex quibus colli.
Animi turbatio q̄druplex ccliij Est aūt
Apostoloꝝ virtutes vndecim lxiij D
Apostoloꝝ articuli duodecim ccxxij
Apostoli duo per multiplicem binariuz aut duo figurantur cci Primū
Apostoli philippus ꝛ Jacobus a causa quadruplici cōmendant cci Primum
Appropinquatio ad christum multiplex cxlvij Quintū misteriū.
Aquile proprietates septē clxv Intelli.
Aquile proprietates beato Johāni euā. conuenientes clxxiij B
Aquam in calice ponendo facimus hoc qd fecit xp̄us ccxxxij Sz circa
Articloꝝ fidei declaratiōes mlte ccxxij
Articulus fidei primus continet veritates tres documenta tria ccxxij I ar.
Articulus secundus continet veritates tres documenta duo ccxxiij II ar
Articulus tertius continet veritates duis documenta quatuor ccxxiij III ar.
Articulus quartus continet veritates q̄tuor documenta quatuor ccxxiiij IIII ar
Articulus quintus cōtinet veritatē vnā documenta duo ccxxiiij V ar.

Ar
Artic
vnā:d
Arti
docu
Articulu
vnā:documen
Articulus vndecim
tes duas:documēta
Articulus duodecim
tes duas:documēta
Assūpta fuit maria
glificata q̄drupliciter.
Assumptionis marie mu
E. Eleuata: ꝛ lr̄a. U. U
Assumptionis marie
cij. I. q̄stio
Aue dictio accipit in s
drupliciter
Aue opponit eua septu

Aptismi genera q̄ttuor xliiij II ar.
Baptismi cause ē xlviij III ar.
Baptismus fluminis quare ad cetera baptismata cōparatur. xliiij III ar.
Baptismi gradus q̄ttuor. xlviij C
Baptismi institutio q̄druplex. xlix F
Baptismi institutio habuit loca q̄ttuor xlix. F.
Baptismi effectus q̄druplex. xlviij E
Baptismi priuilegia q̄ttuor. l C
Baptism⁹ qn̄ fuerit institut⁹ xlv VI ar.
Baptismi priuilegia q̄ttuor. l C
Baptismi cerimonialia q̄ttuor xlix H
Baptismi miracula plura. li A
Baptismi xp̄i miracula q̄ttuor li A
Baptismo debem⁹ nos baptisari quadruplici. xlviij C
Baptismi diffinitio. xlviij I ar.
Baptirm⁹ accipit q̄drupl̄r. xlviij B
Baptism⁹ nō iterat ꝓpter q̄nq̄. l B
Baptismi priuiligia q̄ttuor. l B
Baptismi ꝓprietates q̄ttuor. xlix A
Baptismus est secunda natiuitas hominis ꝓpter multa xlviij A

...tu.l B
li E
li F
li A
li XV ar.
...pter quiq; li C
...quo fuit baptisatus
...n quib; fortitudine in/
xxvij III ar.
...elis nunciate septem
...s figurate per stellas se/
lvij Prima
...eu fructus lignivite duo
cxxxi A
...ra quattuor interiora cc
...a q̃t
...quatuor cciij IIII ar
Bona gratie ...tuor lxv III ꝯsi
Beneficia nomis christi quatuor xli B
Beneficia ...natiõis duodecim vi E
Beniamin conditiones multe lxxix F
Beniamin tribus priuilegia quattuor
lxxviij B
Castitas est quadruplex ccxlvi. Et
notandum
Castitatis radices sunt quatuor cl A
Castitas militat cõtra concupiscentiam
quadrupliciter liiij E
Castitas est quadruplex ccxlvi Prima.
Cantare debemus canticum quadru/
plicem cl B
Celi stellati ꝓprietates decem doctorib⁹
cõuenientes cl K
Celi dicuntur esse duodecim ci B
Celi vltimi mansiones duodecim ci C
Celum in tribus locis fuisse apertũ xxv
Vbi est
Circumcisionis christi sacramenta octo
xxxviij B
Circumcisionis diffinitio ostenditur.
xxxviij I articu.
Circumcisio exceditur a gratia triplici/
ter clxiiij Scdm ꝙ
Circũcisionis causa clxv Primũ vt
Circumcidi voluit xp̃us q̃druplici cau/
sa clxv Primo.
Circumcisio fuit instituta propter sex.
clxv Quartum
Clementis miracula q̃tuor cxlv IIII sta
Clerici laborant contra virtutes quat/
tuor cxliiij B
Clerici debent conari ad virtutes quat/
tuor cxliiij B
Clerici debent habitare in ciuitatib⁹ q̃t/
tuor xliij D
Claritatis octo ꝓprietates: appropriate
sancte Clare clxxvij S
Conuersiones reperiuntur quattuor
lix. Legimus
Cõuersio ꝑfecta req̃rit q̃. lxxxij XXIII ꝯ
Conuersio magdalene fuit mirabilis ꝓ
pter q̃tuor lxxxij XXIII ꝯsi.
Conuersiones in scriptura mirabiles q̃/
tuor lix B
Cõtritio q̃d sit oñdit mltip lxxxiiij Qñ.
Cõtritiõis ipedimenta q̃t. lxxxiiij I ac⁹
Cõtri. necessitas declarat q̃dru. lxxxv E
Contri. vtilitas ptz ex q̃t. lxxxvi IIII ꝯsi
Contritio est pena maxima qd̃ ꝓbat mlt
tipliciter lxxxvi III cõ
Cõfessiõis cõditiões vndeci lxiiij Iste xi
Cõfessio pctõꝝ ꝓbat mltiplr lxiij Ista cõ
Cõfessionis ꝓprietas figurat ꝑ lineas vn
decim lxiiij Iste xi
Crucis xp̃i misteria clxxvi Primo
Corpoꝝ genera quatuor cxiiij I sacra
Charitas iohannis euãg. ad xp̃m oñdi/
tur q̃drupliciter xxxvi V sta
Charitatis insignia in aliq̃ xxxvi V sta.
Conceptionis xp̃i actus q̃d. ccliiij II mt
Cõceptiõis xp̃i q̃sita q̃tuor ccliiij vbi s̃
Cõfirmatio solutõis angeli ad mariam
annunciatã q̃druplex cclvij II mt
Contẽplatiõis adminicula q̃t. lxxxij B
Amnati si vellẽt poti⁹ nõ esse q̃ si
esse clx Dubitatio A
Defuncti si possint absolui ab ecclesia
militante clxij XII ar.
Desertũ ĩtrauerẽt scti p̃res ꝓpt q̃. lxxv V ꝯ
Demones quã potestatẽ hñt nos duce/

di ad operandū clxxxi III ꝯsi
Demones an habeāt corp⁹ clxxxi IIII ꝯ
Demonū ordo quo supra
Dionysius misit Johā. euan. in scriptis verba quatuor xxxiij B
Dies veneris ex duodecim factis solēnizatur clxxiiij In ista aūt
Dies spūalis octo xxxviij B
Dictio ē in sacra scp̄tura repta q̄dr. ccli
Diuini amoris signa xiiij Primum sig.
Dilectiōis signa quatuor xxxvi V status
Dilectionis gradus q̄tuor lxxxij III cō.
Dinitatē viderūt hoies q̄t. xxxvi VII sta.
Dignitas p̄mitatis declarat̄ i ordinibus quatuor cxlvi B
Dignitas p̄mitatis fuit exaltata in ordinibus q̄tuor cxlvi D
Dignitas p̄mitatis fuit vilificata in ordinibus q̄tuor ve. te. cxlvi D
Dignitas primitatis fuit restaurata i ordinibus q̄tuor cxlvij Quartum
Dignitas primitatis resplenduit in be. Andrea quintupliciter cxlvij Quintuz
Documēta circa p̄latiōes cxlvij In qui.
Documēta circa duos vltimos fines in fine seculi venturos xciij F
Documēta circa pctā q̄tuor xcv E
Doctores in scholis gamalielis fuerunt quatuor lxxix II ꝯsi
Domus euertit̄ octupliciter xij Primuz
Duodenarij nūeri ꝓprietates lxxx B
Dona spūssancti compata operibus dierum septem ecxxxvij In p̄ncipio.
Ecclesia delectat̄ ⁊ gaudet de filijs quadrupliciter lix A
Effectus gratie in anima nostra quatuor lxv III cō
Egritudīs cā ⁊ cognitio clxxxix Sz no.
Eleuatio quid sit cij I qō
Eleuata est mr̄ dñi ꝓpter q̄tuor cij II qō
Eleuatio marie qñ ⁊ q̄lis fuit cij VI qō
Eleuatio eius cū quib⁹ vbi per quē locū ad quē locū fuit cij VIII qō
Eleuationis marie sup oēs colles figuratio ciij XI qō
Eleuata fuit virgo i statu q̄d. cij VIII qō
Euitat̄ pctm̄ via q̄druplici xciij F
Euertit̄ dom⁹ octupliciter xij Primū g̊

E
E
Eu
triplic.
Euch
sia q̄tu
Euc
Euc
Euch
xxxi Intell
Eucharistie q
Eucharistie docun.
tionem
Eucharistie documen
ciendi
Eucharistie sacram
req̄rat oñdit̄ virtute qd
Eucharistie obstacula di
Eucharistie sacramentū
obstacula quatuor
Eucharistie intelligent
stacula duo
Eucharistiam decl
tuor
Eucharistie sacram figurant
litudines quatuor xxxiij Circa se.
Eucharistie circumst xxxiiij II ꝯsi.
Eucharistie locus fuit ꝯsecrat⁹ quadrupliciter xxxv Sed at.
Eucharistia fuit instituta ꝓpter quatuor xxxv De quarta
Eucharistia sumit̄ quadrupliciter xxxv Quantum ad
Eucharistiā recipere obligant̄ fideles secundū q̄druplicē gradū xxxv De scda p
Eucharistiā sumere excludunt̄ genera hoīm q̄tuor xxxvi De tertia
Eucharistia quotiens sumi debet ostenditur veritatib⁹ q̄tuor xxxvi De quarta
Eucharistie dubia q̄tu. xxxvi Sz rema.
Eucharistie sublimia q̄t. xxxvi De p̄ma
Eucharistie p̄uilegia q̄t. xxxvi De scda
Eucharistie bñficia q̄t. xxxvi De tertia
Eucharistie digne sumen. um prepa q̄tuor xxxvij Quartum
Amiliaritas Johānis euā. ad xp̄z multiplex xxxiiij IIII ar.
Felicitatis partes duodecim cxxx B

...ru/
...F
...a se.
...atiuita
...ꝯten.
...uplici/
...V ar
...xi E
...ter mul
...xxi IIII qō
...quadruplici/
...xci VI ꝯsi.
...a virtute quadrupli/
...lxij D
...tute q̄dru. cxlv III sta.
...tiplex lxxij IIII que.
...mors pctōribus ꝓpter
...III ar.
...q̄druplr xxvij I ar.
...mendati fuerunt quat/
...xxvij E.
...di quatuor xxvij II ar
...uor xxvij F
...emus contra quatuor
...oꝝ genera xxvij III ar
Fortitudinis ꝓprietates qua. xxviij V ar
Fortitudines male q̄tuor xxviij V ar.
Fortitudinis bone p̄mia q̄t. xxviij VI ar.
Fructus commendatur ꝓpter quattuor lxvi IX cō.
Fructus patrie duodecim cxxxi A
Fructus gr̄e multiplex lxv III cōsi.
Filij virginis marie magnitudo q̄dru/plex cclv IIII mi
Filiationis iesu xp̄i questio duplex cclvi
Secunda veritas
Francisci cōmendatio quadruplex cxvi Primo
Francisco impressuz fuit signum stigmatum mō q̄ntuplici cxvi IIII ꝯtē.
Francisco data fuerūt stigmata ꝓpter q̄tuor cxvij VI cō
Francisci stigmata habuerūt testimonia q̄tuor cxvij VII cōtē.
Francisci transformatio habuit mirabilia octo cxxiij A
Franciscus recepit vulnera ꝓpter rōnes octo cxxiiij A
Franciscus assimilat̄ orōnibꝫ sctōꝝ septē clxxxiiij Per septem
Franciscus est similis christo q̄ ad duodecim clxxxiiij. Et primo
Francisc⁹ ad xp̄i exēplū signat̄ scdm septem sigilla clxxxiiij Circa tertium
Francisci sapientia. clxxxv Quarto

Galilea interpretatur quadruplici/ter ccxlv Et no.
Gabriel in sacra scriptura est noiatus ex p̄sse ꝓpter q̄tuor ccxliiij Est etiā
Gaudia marie septem comparata stellis septem cclix Primo.
Gabrielis interpretatio q̄druplex ccxliij
Istud aūt nomen
Gamalielis schola fecit doctores quatuor lxxix II cōsi.
Genera p̄ceptoꝝ q̄tuor xciij G
Genera mortis q̄tuor cxxxiiij II cōsi.
Genera mortuoꝝ q̄tuor cxxxiij VIII cōsi
Genera viatoꝝ q̄tuor
Genera vasorum quatuor lxxviij Intel.
Genera operum reperiuntur quatuor. cxiiij A
Gratia quid est ostenditur multipliciter lxiiij XI consi.
Gratie plenitudo quadruplex lx C
Gratie dīne effectus mltiplex lxv III cō.
Gratia ponitur in anima quadruplici/ter lxiiij I cō
Gratia est desideranda propter quatuor bona lxv II cō.
Gratie effectus quatuor lxv III cōsi
Gratia acquiritur per hominez quadrupliciter lxv IIII cō.
Gratia augetur in nobis quadruplici/ter lxv V cōsi
Gratia seruatur in nobis virtute q̄dru/plici lxvi D
Gratia perdita recuperat̄ in nobis actu q̄druplici lxvi VII cōsi
Gratie signa quatuor lxvi VIII cōsi
Gratie fructus conferunt nobis quatuor lxvi G
Gratie impedimenta quatuor lxvi X cō.
Gratia fuit infusa in animam vir. q̄dru/pliciter lxvij XI cōsi

H

Gr̃a distribuit q̃drupl'r lxvij. B
Gr̃a est figurata in scriptura sextuplici/ter. lxxi. E
Gr̃e p̃ciositas ⁊ q̃ones ml'te. lxxij. II. q̃o.
Gr̃e formositas est quadruplex vt osten ditur lxxij. III questio
Gr̃e ⁊ aĩe nobilitas oñdit quadruplici/ter lxxij. IIII. questio.
Gr̃e vtilitas q̃druplex. lxxij. V. questio.
Gr̃a acq̃rit multipl'r. lxxij. VI. questio
Gr̃az ĩuenerĩt ĩ ocul' p̃sone septẽ. lxxiij F
Gratiã amiserũt p̃sone septẽ ꝓpter pctã septem lxxiij. E
Gr̃e sig̃ nõ vera q̃nq̃. lxxiij. VIII. q̃stio
Gr̃e sig̃ vera q̃nq̃ lxxiij. B
Gr̃a p̃uilegiati fuerũt q̃tuor. lxxiij. IX. q̃o
Gr̃az luciferi hz btũs iohes bap. q̃d se/ptẽ declarat regulis lxxiiij. X. q̃stio
Ominum in ve. te. q̃druplex genus solenne xvi. I. arti.
Homies in ve. te. trãslatos fuisse quatu/or xxxiij. XIX. ꝯside.
Homo ꝯ malas passiones se habet qua drupliciter clxiij. Octauũ de
Hoĩuz stat' q̃druplex ccxix. Sz ad
Hora vel dies ꝯsecratõis hostie fuit ꝯse crata q̃drupl'r ccxxv. Intelligẽdũ est
Hora ꝯpletorij fuit ꝯsecrata misterio q̃/druplici ccxliij. Primo
Hora ꝯpletorij fuit p̃uilegiata p̃uilegio quadruplici. quo supra
Hostia sacra requirit quattuor creden/da: ccxxx. Intelligendum
Hostiã sacram ꝯcomitantia. ccxxx. In/telligendum.
Hostie documẽta ⁊ in ip̃a credunt qua/tuor. ccxxx. Sed ex istis
Humilitas q̃d est ccij. Primus est.
Humilitas vñ oriat ccij. II. arti.
Humilitatis g̃dus ccij. III. arti.
Hũilitas ml'tiplex ccij. IIII. arti.
Hũilitatis ꝓprietates ccij. V. arti.
Humilitatis cause ⁊ effectus quatuor. ccij. VI. ⁊ VII. articulo.
Hũilitatis insignia q̃tuor. cciij. VIII. ar.
Hũilitatis figmenta q̃tuor. cciij. IX. ar.
Humilitatis fomẽta ⁊ motiua. cciij. X. articulo ⁊ XI.
Hũilitatis p̃uilegia
Hũilitatis bñficia
Hũilitatis exaltat
Humilitatis inclina
ccv. X ⁊ XVI. articul
Humilitas btĩ luctor
tati xp̃i in trib.
Acobus maior po
tium ce
Jacobus minor posuit ium no
ccxxv. IX. articulo
Jeiunium xp̃us institui p. pter multa. ccxxi. III. questio.
Jeiuniũ valet ad septẽ ccxxi. II. q̃stio
Jeiunam'. xl. dieb ꝓpt octo. ccxxi. III. q̃o
Jeiunium incipit feri rta propter mul/ta ccxxi. IIII. questio.
Jeiunium vñ dicat ccxxij. V. questio
Jeiunium repit triplex. ccxxij. questio.
Jeiuniũ q̃n dz fieri ccxxij. VI. questio.
Jeiuniũ q̃ etate dz celebrari. ccxxij. q̃stio.
Jeiunium si põt redimi. ccxxij. questio
Jeiuniũ si posset ꝓ alio fieri. ccxxij. q̃stio.
Jeiunium si valeat factum in pctõ mor/tali ccxxij. questio
Jeiunium si medicina ĩpediat. ccxxij. q̃o.
Jeiuniũ q̃ nõ tenet facere. ccxxij. in fine
In peccato consideranda sunt quatuor. xciij. Intelligendum
Indulgẽtia q̃d ẽ oñdit ml'tipl'r. xciij. C
Indulgentia a pena ⁊ a culpa nõ dat ꝓpt quatuor xcv. Quartum do.
Indulgentiaꝝ thesauri de quibus dan/tur quatuor xcv. C.
Indulgentie autoritas ꝯfirmatur qua/drupliciter xcvi. D
Indulgẽtie ꝓficiũt q̃drupl'r xcvi. E
Indulgẽtie causant bõa q̃tuor. xcvi. A
Indulgẽtie sonãt q̃drupl'r xcvij. B
Indulgẽtie freq̃ntatio ꝓficit in purgato rio ostendit quadrupl'r xcvij. C
Indulgẽtie q̃lit ꝓficiũt. xcviij. V. ꝯsidera
Indulgẽtie ĩpedimenta q̃tuor. xcviij. C
Indulgẽtie q̃b ꝓficiũt ostenditur multi/pliciter xcviij A
Indulgẽtie vbi ꝓficiunt ostendit multi/pliciter xcix. E
Indulgentie quare ꝓficiunt ostenditur

cxix.X.ꝯsi.
pt q̃tuor. cxvi.E
q̃tuor. cxix.D
cumeta q̃tuor. cxix.F
s q̃tuor.cxxxij. XI.ꝯsi.
rupliꝯ ecliij. Est tñ
ditas i.I.ꝯtem.
rabilia.xij. v.I.ꝑn.
ſi.xij. viij.I.beneficium
plationes q̃tuor.i.I.ꝯtẽ.
Incarnatõis unõia q̃tuor.i.II.ꝯtem.
Incarnatũ fuit bũ q̃druplr.i.III.ꝯtem
Incarnatum fuit verbuz in ciuitate qua
druplici i.IIII.ꝯtemplatio
Incarnatio celebrata fuit media noctis
hora ꝓpter quat ij.II.ꝯtemplatio.
Incarnatõis horę miſteria q̃tuor.ij.V.cõ
Incarnatõis miſteria q̃tuor.ij.VI.ꝯtem.
Incarnatõis miſterum fuit ꝯſummatũ
ꝓpter quatuor ij.VII.ꝯtemplatio.
Incarnatõis miſterij ſublimatio mirabi
lis quadruplex ij.VIII.ꝯtem.
Incarnatio fuit decorata quadruplici
ter ij.IX.ꝯtemplatio
Incarnationis ꝓprietates q̃nq̃.ij.X.ꝯtẽ.
Incarnatõis dignitates q̃nq̃.iij.XI.cõ.
Incarnatõez in ve.te.ꝑphãtã.ix.II. ꝯtẽ.
Incarnatõez i ve.te.ꝑnũciatã.x.III.ꝯtẽ.
Incarnatõis ꝓmiſſio q̃druplex.xv.I.tps
Incarnatõis q̃ſtiones plures xv.D
Incarnationis neceſſitas z cauſalitas.
clxx.A
Incarnationis xp̃i que mulier fuit ca/
par clxxij.D
Incarnatio a quibus non intelligitur.
clxxij.Circa tertium.
Incarnatõis actꝰ q̃druplex.cliij.II.mi.
Incarnatõis q̃ſtio q̃druplex vbi.s.
Johannis euangeliſte.
Johãnes euangeliſta fuit de ſtirpe qua/
druplici. xxix.B
Johanni ꝯueniunt ꝓprietates numeri q̃/
drati quatuor xxix.II.ꝯſi.
Johãnis meritum fuit maius illo Petri
ꝓpter quatuor xxx.Intelligendum
Johannis virginitas fuit ꝯſecrata ma/
trimonio xxx.IIII.con.
Johannis familiaritas ad xp̃m oſtendi
tur quadruplicit er xxx.VI.con.
Johãnes fuit apoſtolus quẽ dilexit xp̃s
ꝓpter quatuor.vbi.s
Jo.xp̃s honorauit q̃druplr. xxx.VI.ꝯtẽ.
Joh.xp̃s fecit actꝰ q̃tuor.xxxi.VIII.ꝯtẽ.
Joh.xp̃us ꝓmendauit matrem ꝓpter
quatuor. xxxi.I.ꝯtem.
Joh.ſblimatio q̃druplex. xxxi.Tertia
Johã.adduxit ꝑconia q̃tuor.xxxi.X.ꝯtẽ.
Joh.habuit viſiões q̃tuor.xxxi.XI.ꝯtem
Joh.notabilia q̃tuor. xxxij. In qua
Johannes dicitur aquila ꝓpter ꝓpheta/
tes aquile quatuor xxxij.B
Johannes non fuit ꝓncipalis inter apo/
ſtolos ꝓpter quatuor xxxij.XV.ꝯtem.
Joh.in inſula fuerunt demonſtrata qua
tuor xxxiij.XVII.ꝯtem/
Joh.miſit dionyſiꝰ ꝓba q̃tuor.xxxiij.B
Joh.miracula q̃tuor. xxxiij.XVIII. ꝯtẽ/
Johannes fuit aſſumptus in corpore z
anima ſicut virgo Maria qõ oſtendit
quadruplr xxxiij.XIX.ꝯtem.
Joh.fuit aſſumptus nunc̃ moriturus vt
ꝯcludit q̃druplr xxxiij.XX.ꝯtem.
Joh.nõ vidit mortem nec corruptionez
vt tres alij.vt.s.
Joh.habuit maius ꝓuilegium q̃ ꝑ.ma.
imo q̃ xp̃s.vt ſupra
Joh.veniet ante iudicium vniuerſale qõ
ꝓbat auctoritate quadruplici.vt ſupra
Joh.fuit de gñe q̃druplici xxxiij.B
Johannes fuit vocatus ꝓmus a xp̃o ꝓ/
pter quatuor xxxiij.II.arti.
Johãis ꝓginitas fuit matrimonio ꝯſe/
crata xxxiij.III.ar.
Joh.xp̃s oſtendit familiaritatem in mi/
ſterijs quatuor xxxiij.IIII.ar.
Joh.charitas z dilectio ad xp̃m oſten/
tur excelſa q̃druplr xxxiij.V.ar.
Joh.puritas oſtendit ex ſigillo quã/
druplici xxxiij.VI.arti.
Joh.in ſomno ſuꝑ pectus dñi quatuor
ſunt miſteria q̃tuor xxxiij.VII.arti.
Joh.ſolus in paſſiõe xp̃i exiſtens vidit tres
ptiõis ſacra q̃tuor xxxv.VIII.ar.
Joh.ſubſtitutio recepit inſignia nobilita/
tis quatuor xxxv.IX.ar.
Joh.ꝓuilegiũ in gaudio dñice reſurrecti

onis floruit ꝟtute q̃druplici.xxxv. X.ar.
Joh.mira.potẽtissima q̃tuor.xxxv.XI.ar
Joh.marty. q̃le fuit oñdit̃.xxxv. XII.ar.
Joh.trãslatio quõ fuit fcã.xxxv.XIII.ar.
Joh. imortalitas ꝓbat̃ quadrupliciter. xxxv.XV.ar.
Joh.habuit felicitates ordinum angelorum nouem xxxv. A
Joh.stat⁹.xij.in q̃b⁹ claruit in eo diuina gratia xxxvi. Quia igit̃
Joh.in ꝑmo statu gñatio facta fuisse oñditur xxxvi. Quia.
Joh.in scdo statu vocatõis gr̃a fuit collata ꝑuilegijs q̃tuor xxxvi.II.status
Johã.in tertio statu fuit collata gr̃a sue ꝟginitatis ꝯsecrate xxxvi.III. status
Johannis charitas declarat̃ multipliciter xxxvi.V.status
Joh.familiaritas quã xp̃s ei oñdit multipliciter xxxvij.VI.ar.
Joh.obdormitio in qua vidit diuinam essentiam xxxvij.VII.status
Johã.fuit de ordine quadruplici vt ostẽditur xxxvij.IX.status
Joh.aduẽtus añ iudiciũ vniuersale ostẽdit̃ rõne q̃druplici xxxvij.XII.status
Joh.posuit arti.in symbolo scdm.ccxxiij
Johã.nunq̃ ẽ moriturus oñdit̃ rõe ⁊ autoritate q̃druplici xxxvij.A
Joh.ꝯueniũt misteria.x.⁊ ꝑmo q̃ fuit magnus oñdit̃ vt appareat ad similitudinẽ ⁊ ꝓprietatẽ aquile clxiij.I.misterium
Joh.gñatio oñdit̃ fuisse magne deuotionis clxiiij. Quia vero
Joh.meritũ fuit maius illo petri qd̃ ostẽdit̃ q̃drupliciter clxiiij.II.ꝯtẽ.
Johã.ꝯueniunt ꝓprietates aquile septez clxiiij.XIIII.ꝯtemplatio
Joh.xp̃s nõ dedit ꝑncipatum ꝓpt̃ q̃tuor documenta clxv.XV.ꝯtempla.
Joh.in statu sue relegatõis notabilia euenerunt q̃tuor clxv.XVII. ꝯtemplatio
Joh.translatio habuit mirabilia quatuor clxv.XIX.ꝯtempla.
Johã.imortalitas ꝓbatur autoritate q̃nduplici clxv.XXI.ꝯtem.
Joh.imortalitatem theophilus scribẽs ponit mirabilia q̃tuor.clxvi.Intelligẽdũ
Johannes est assumptus ad ordinem seraphicuz probatur autoritate quadruplici clxvi.XXII.ꝯtempla.

Johannis Baptiste.

Johã.bap. annunciatiõis sole[illegible]ia quatuor lxix.I.ꝯsideratio.
Johannis baptiste ꝯceptõis ꝑuilegia q̃tuor lxix.II.con.
Johãnis baptiste annunciatõis sb̃limationes q̃tuor ccvi. III.con.
Johannis baptiste ꝯceptõis ꝑuilegia q̃tuor lxix.III. con.
Johã. baptiste natiuitatis mirabilia q̃tuor lxx.III.con.
Johannes baptista in statu sue religionis floruit mente q̃druplici.lxx.IIII.ꝯsi.
Johannis quan[illegible] christum baptizauit magnalia quatuor. lxx.V.ꝯsidera.
Joh.xp̃m baptizantis [illegible]aruerunt mirabilia tria lxx.V.con.
Joh.habuit habi[illegible]tes ad xp̃m in baptismo q̃tuor [illegible]Intelligendum
Johã. leges date ad viuendum quatuor lxx.VI.ꝯsidera.
Johãnes dedit de xp̃o testimonia quatuor lxx.VII.con.
Johã.laudes a xp̃o date q̃tuor.vt.s̃.
Joh.fuit in patria de ordine quadruplici lxx.VIII.con.
Johan.fuit assimilatus rebus quatuor. lxx.C.
Johã.descendit ad infernũ vbi sunt mãsiones quatuor lxxi.E
Johã. surrexit cum xp̃o ⁊ o.dibus sanctoꝝ quatuor lxxi.X.con.
Johannis anima fuit collocata in ordine angelorum quod probatur quadrupliciter lxxi.XII.con.
Joh.fuit gratia ꝑuilegiatus in statu ecclesie militantis.vbi.s̃.
Johannes baptista habet tantam gratiam in regno celesti quantam habiturus erat lucifer si stetisset: qd̃ ostendit̃ ex regulis septem lxxi.E
Johã.habuit ꝑuilegia luciferi si stetisset tredecim lxxiiij. Sed aliter
Johannes in statu sue annunciationis fuit dotatus ꝑuilegio q̃druplici. lxxv.F

Joh. in statu sue ꝯceptōnis fuit dotatus bñficio q̄druplici lxxv. II. con.
Joh. in statu sue gñatōis fuit sblimatus mira[illegible] quadruplici B
Johā[illegible] fuit de cognatione quadruplici lxxv. IIII. con.
Joh. fugit ad desertū ꝓpr̄ q̄tuor. lxxv. V. cō
Johā. in statu sue ꝯuersatōis floruit ꝑtute quadruplici lxxv. VI. con.
Jo. fuit d̄ ꝓfessiōe q̄druplici. lxxv. VII. cō
Joh. officium q̄druplex lxxv. VIII. cō.
Johā. dignitas lxxv. IX. con.
Johā. ꝯfessio lxxv. XII. con.
Johā. originalis cognatio habet veritates quatuor lxxvi. I. ꝯsidera.
Johannes fuit ꝓphe[illegible]us ꝓphetia quadruplici lxxvi. II. con.
Johā. angelus eū annuncians docuit discipulos q̄tuo[illegible] lxxvi. III. con.
Johā. sanctifi[illegible]io demonstratur quadrupliciter lxxvi. IIII. con.
Joh. habitaui[illegible] matris cū ꝑuilegio quadruplici lxxvi. V. con.
Johā. natiuitas habuit insignia quatuor lxxvi. VI. con.
Joh. q̄tuor ꝑuilegia cix. Primum g̃.
Johannes vocatur lucerna ardens. cix.
Vocat autem
Joh. compar̄ quatuor ordinibus ecclesie militantis cix. A
Joh. fuit in veteri testamento prenunciatus sb̄ typo q̄druplici. ccv. Prima ꝯsi.
Johā. originis veritates catholice quatuor ccvi. II. ꝯsideratio
Joh. sanctificatio. ccvi. V. ꝯsi.
Joh. mr̄is occultatio ccvij. VI. con.
Jo. exultatio in vtero mr̄is. ccvij. VII. cō
Joh. cū xp̄o ꝯiūctio in vtero ⁊ mr̄is parturitione ccviij. VIII. ⁊. IX. con.
Johā. circūcisio vbi facta fuerūt miracula quatuor ccviij. X. ꝯsideratio
Joh. accessus ad desertū. ccix. XIII. con.
Johannis multe ꝯditōnes quas habuit ccx. XVI consideratio
Joseph interp̄tatio quadruplex. ccxlvij. VIII. misterium.
Judicij vlti. xij. iq̄rēda. ccxxxviij. De vl.
Judicij iudex erit xp̄us ꝓbat̄ rōne duplici ccxxxviij. Quantum
Judicij iudex cū q̄bꝫ signis ⁊ an benignꝰ vel seuerꝰ appebit. ccxl. Scd̄o ⁊ Tertio
Judicij tempus annus mensis dies ⁊ hora ccxl. Secunda pars ꝑncipalis
Judicij locus ex ꝑte iudicis ⁊ iudicandorum ccxl. III. pars ꝑncipalis
Judicis familia q̄ erit. ccxli. IIII. ꝑn.
Judicij testes q̄ erūt ccxli. V. ꝑncipa.
Judiciū triplex ccxli. Quantum ad
Judicij accusatores ⁊ aduocati. ccxli. Quantum ad nonum
Judiciū de q̄bꝫ erit ccxli. Quantum
Judicij sn̄ia ccxlij. XI. con.
Judicij excusatio. ccxlij. XII. con.
Aracteris diffinitio xxxviij. C
Karacterꝫ diffinitio. clxvij. Primū
Karacterꝫ insignia q̄tuor cxcvij. Circa
Karacteris ꝑtutes. vbi supra
Karitas Joh. euāge. ad xp̄m ostendit̄ q̄drupliciter xxxv. V. arti.
Karitatꝫ isignia in aliq̄. xxxvi. V. status.
Katherine laudes cxlvi. Nō est talis
Apidatus f[illegible]it stephanus propter quatuor xxvi B
Laus bt̄i petri apl̄i ml̄tiplex. lxxvij. Cir
Linee vndeci q̄bꝫ sol descēdit in curatōe Ezechie curationē peccatoꝝ signantes. lxiiij. Iste vndecim
Libri vite diffinitio oñdit̄ multipl̄r ⁊ articuli duodecim cxlv. II. ar.
Libꝝ vite q̄s scripsit [illegible]ndit̄ multipliciter cxlvij. II. ar.
Libꝝ vite ꝑtes h̄re duas cxlv. III. A
Libri vite scp̄ta q̄dā esse delebilia q̄dam indelebilia cxlv. IIII. arti.
Liber qñ fuit scp̄tus ostendit̄ multipliciter cxlv. V. arti.
Liber ille vbi fuit scriptus ostenditur cxlvi. VI. articu.
Libꝝ hunc legūt q̄tuor. cxlv. VII. articu.
Liber iste est clausus personis quatuor cxlvij. VIII. arti.
Liber vite est a quo delentur peccatores cxlv. IX. arti.
Liber vite est sig̃tꝰ sigill̄ septē. cxlv. X. ar.
Librum istum nō continere damnatos. cxlv. XI. articu.

Libro vite scriptos intrare ciuitatem paradisi cxlv XII ar.
Liber iste aperiet̃ ĩ iudicio cxlv XIII ar.
Librum vite per septem sigilla signatuz nequeuntes intelligere septem artes liberales deficiunt clxxiij Sed que.
Locus vnde virgo fuit assumpta habet ꝓprietates q̃tuor ciij X qõ
Ludouici generationis priuilegia quatuor cvij I con.
Ludouici virtutes quatuor cviij III cõ.
Ludouici dignitas q̃druplex cviij V cõ
Ludouici mors habuit q̃tuor cviij VI ꝯ
Ludouici corona q̃druplex cviij VII cõ
Luce euan. ꝯueniunt ꝯditiones angeli duodecim cxxv E
Luciferi ꝯditiones tredecim lxxiiij E
Lucis descriptiones spũisancto ⁊ virgini conuenientes septem clix Primo
Lucis diffinitio q̃druplex clix Primum
Lux debet esse anima ꝓpter q̃tuor clix A
Luces reperiunt̃ q̃tuor clx E
Luces celi reperiunt̃ q̃tuor vt s̃.
Lux fuit creata ꝓpter q̃tuor clx IIII mi.
Lucis ꝓprietates bea. ludouico cõueniẽtes septem clxxix Circa pri.

Mathias apostolus habuit virtutes vndecim lxiij D
Marie interp̃tatiões pl̃es ccxlviij X mi
Marie ĩterp̃tatiões septẽ ccxlviij X mi.
Maria virgo commendatur a quattuor lxiiij B
Marie ꝓprietates quatuor clx C
Maria dicit̃ stella maris ꝓpter ꝓprietates decem clxi VII mi.
Maria dicitur liber propter multa cxi Circa primum
Maria nata fuit ex regib⁹ septẽ cxij B
Maria dicitur stella propter quattuor cxiij II ar.
Marie ort⁹ ortui stelle comparat̃ ꝓpter q̃tuor cxiij II ar.
Marie vita cursui stelle compat̃ ꝓpter quatuor cxiij III ar.
Maria stelle matutĩe compat̃ ꝓpter decem cxiij B
Marie interpretatio triplex ⁊ alia cxiij Decima est
Marie virtutes quatuor stelle cõueniẽtes cxiiij Circa q̃ntũ
Maria qñ nata fuit die illi [illegible] creauit quatuor [illegible] clx II mi.
Maria dicitur stella regia ꝓpter quattuor cxv IIII sa.
Maria [illegible] splẽdida ꝓpter quattuor cxv V sacra.
Maria dicit̃ stella maris ꝓpter ꝓprietates decem cli D
Maria dicit̃ stella matutina vt s̃
Marie dignitas regia declaratur quadrupliciter ccxlvij Et notã
Maria habuit dignitates duodecim.
Marie interr[illegible]ate multorum responsa cxciiij Primo [illegible].
Marie benedictio triplex clxxiij Primo
Maria fuit afflict[illegible] [illegible]pl̃r cxcvi Prio q2
Marie virtutes ⁊ v[illegible]ginitas ab ea inuenta cxcvi Primo san.
Marie vide multa in litera U. s. virginis ⁊ lr̃a E eleuata
Marie nominamur in scriptura septem ccxlviij Et notã.
Marie gaudia septem assimilata stellis septem cclix Primo
Magnificat expositio ccxxv
Magdalene vita duplex actiua scz ⁊ cõtẽplatiua lxxxi Primo
Magdalena fuit de tribu iuda lxxxij. I consideratio.
Magdalenam genuisse christum in mẽte ⁊ ꝓuilegia tribus iude quattuor lxxxij I consideratio
Magdalene cõfessio de xp̃o cõtinet tria lxxxij I consi.
Magdalene conuersio habuit quatuor lxxxij II consi.
Magdalene offensio ⁊ satisfactio quadruplex lxxxij II cõsi
Magdalena dilexit xp̃m in gradibus dilectionis quatuor lxxxij III cõ
Magdalenã dilexit xp̃us in excusatione quadruplici lxxxij IIII cõsi
Magdalene contemplatio habuit adminicula quatuor lxxxij V cõ.
Magdalena figurata fuit in mulierib⁹

quatuor lxxxiij VI cõsi
Magdalene corona q̃dru. lxxxiij VII ꝯ
Magdalena habuit penitentie signa q̃/
tuor
Magdalene nomen ꝛ cognomen con/
uenit scdm interp̃tationẽ actui ꝯtritiõis
q̃drupliciter [illegible]vi II ps p̃n
Magdalene nomen [illegible]en inter/
pretatio conuenit anime contrite q̃dru/
pliciter lxxxvij E
Magdalene impedimẽta eius cõtritõi
obsistentia quatuor lxxxvij In illo
Magdalenã ad pniãm reducunt actus
[illegible]uor lxxxvij Istis autẽ
Magdalene circa pedes xp̃i obsequia q̃
tuor lxxxviij C
Magdalene obsequia significant mi/
steria quatuor ad veram penitentiam p̃/
missa cõtritione concurrẽtia lxxxviij C
Magdalena fuit illuminata perfecte ꝑ
fectione quadruplici lxxxviij E
Magdalene xp̃us ostendit benignitatẽ
q̃druplicem lxxxviij A
Magdalene xp̃s ĩ sua resurrectiõe ꝺdit
cõsolationez q̃druplicẽ lxxxviij D
Mater habet consolationem de filijs q̃
drupliciter lix K
Matrimonium in statu innocentie fu/
it signum coniunctionis christi cum ec/
clesia liiij Intelli.
Matrimonium inter virginez et ioseph
an fuerit verum ccxlvij Sed querit
Mansiones celi duodecim cij C
Martini in statu seculari ꝑfectio osten/
ditur virtute quadruplici cxliij I ar
Martini ꝑfectio in statu cõuersiõis vir/
tus quadruplex cxliiij II ar.
Martini ꝑfectio in statu ꝓfessionis qua
druplex cxliiij III ar.
Martini perfectio in statu pontificali q̃
druplex cxliiij IIII ar
Martini ꝑfectio in statu consumatiõis
q̃druplex cxlv V ar.
Martyrium quid sit xxiij I ar.
Martyrium requirit quatuor xxiij I ar.
Martirij genera q̃tuor xxiij II ar
Martirij gradus quatuor xxiij III ar.
Martirium sustinendũ pro quibꝫ sit re/
bus xxiij IIII ar.
Martyrij sustinendi fines quatuor
xxiiij V arti.
Martirio preparare se debent fideles q̃
drupliciter xxiiij VI ar.
Martyrium fuit in statu quadruplici
xxiiij VII ar.
Martyria ĩ statu gratie pena sextuplex
xxiiij E
Martir primꝰ ꝛ ꝓthomartir dicit̃ beatꝰ
Stephanus propter quattuor xxiiij VII
et VIII articulus
Martirium b. Stephani fuit ornatum
virtutibus q̃tuor xxiiij IX ar.
Martirium b. Stephani fuit ornatum
priuilegijs q̃tuor xxiiij X ar.
Martirij b. Stephani beneficia q̃tuor
xxv XI ar.
Martirij beati Stephani dignitates q̃
tuor xxv XII ar.
Martyrij b. Stephani remũeratio qua
druplex xxv XIII ar.
Martirij bea. Stephani corona q̃dru/
plex xxv E
Martirij beati Stephani lapidatio fu/
it propter quatuor propter que lapidari
debebant talia cõmittẽtes xxv I ar.
Martires tẽporum quatuor xxvi II ar.
Martiria tempore gratie sextuplicia
xxvi F
Martyr primus dicit̃ be. steph. ꝓpter q̃/
tuor ratiões xxiiij VII ar
Martyrij bea. stepha. priuilegia q̃tuor
xxiiij X articulus.
Martyrij beati stephani beneficia quat/
tuor xxvi IIII ar.
Martyrij beati stephani premia multa
xxvi V arti.
Medicina dicitur optima propter qua/
tuor lxxxv II ꝯsi.
Medicine artis documenta b. luce ap/
propriata duodecim lxxxviij Primum
Misteria necessaria ad penitentiam q̃/
tuor lxxxiij E
Misericordia dei in euangelio in tribꝫ
personis maxime declaratur xciij. Ter/
tia ratio.
Misericordia dei in veteri testamento

in quatuor ꝑsonis ostendit vbi s̄
Militie solēnitas requirit q̄ttuor cxxvi.
Intelligendum est
Militia celestis habet quattuor cxxvi
Nunc ad
Militie celestis veteris te. sex visiones.
cxxvij Circa qd
Militie noui testamenti visiōes sunt sex
cxxvij Circa qd
Michaelis opa q̄tuor cxxi IIII cō.
Mortis diffinitio declarat q̄drupliciter
cxxxiiij I cō. I ar.
Mors quid sit cxxxvij II ar.
Mortis q̄ sit diffinitō oñdit cxxxvij I ar
Mors in scriptura reperit q̄dr. cvij B
Mortis ꝓprietates duodeci cxxxij II cō
Mortuoꝝ genera q̄tuor cvij B
Mortuoꝝ remedia q̄tuor cxxxij IIII cō
Mortuorum remedia proficiūt ad qua/
tuor cxxxiij V cō.
Mortuoꝝ remedia q̄ꝫtum ꝓficiant oñ/
dit veritatibus q̄tuor cxxxiij VI cō.
Mortis sententie generalitas debꝫ nos
ꝓhibere a suꝑbia cxciiij Circa primū
Mortuoꝝ remedia a quibus ꝓsunt ostē
ditur cxxxiij IX con.
Mortuoꝝ remedia ꝓsunt temporibus
q̄tuor cxxx X cō.
Mors est triplex cxxxiiij Nota
Mortuoꝝ remedia in quibꝫ locis pro/
sint cxxxiij XI cō.
Mortuoꝝ suffragiū necessariū figuratū
cxcij Quarto decla.
Mortui quomodo nouerint sibi fieri il/
la remedia oñdit mltiplr cxxxiiij XII cō
Moriēs emittit suspiria tria cxxxiiij No
Mortuoꝝ cōmemoratio ostendit q̄ ad
quatuor cxxxiiij Primo
Mors ostendit quadruplici separatio/
ne cxxxiiij I cō
Mortis ꝯsideratio quadruplex cxxxiiij
I consideratio.
Mortis iudicium est seuerum propter
quatuor cxxxv III cō.
Mortis ortus ostenditur q̄drupliciter.
cxxxv IIII consi.
Mors fuit ꝺstructa q̄drupl̄r cxxxv V cō
Mors ē odibil' ꝑsonis q̄tuor cxxxv VI ꝯ
Mors est amabilis personis quattuor
cxxxv VII cō.
Mors ē odibil' ꝛ āara ꝓpt q̄ cxxxv VI ꝯ
Morientiū qōnes q̄tuor cxxxvi VIII cō
Morientiū sacr̄a quatuor cxxxvi IX cō.
Morienti facienti viam longā necessa/
ria sunt quatuor cxxxvi IX cō
Mortuoꝝ receptacula qua. cxxxvi X cō
Mortuoꝝ q̄tꝛ q̄ꝫta sit reme. cxxxvi XI ꝯ
Mortui in purgatorio melius stant q̄ꝫ i
hoc mūdo ꝓpter quatuor cxxxvi D
Mors hois oñdit anīe incorruptionem
multipliciter cxxxvij I ar.
Mortuoꝝ qōnes tres cxxxvij Primum
Mortis penā xp̄us assumpsit ꝓpter pec
catū ostenditur cxxxvij III ar.
Mors nostra ꝑ xp̄i mortem fuit destru/
cta ostendit cxxxvij IIII ar.
Morimur triplici morte cxxxvij IIII ar
Mors ē quotidie memorāda ꝓpter mlt/
ta cxxxvij V ar.
Mors est a nobis sollicite expectanda
ostendit multipl̄r cxxxvij VI ar
Mors est a pctōribus formidanda pro/
pter quatuor cxxxvij VII ar
Mors a iusto non est ꝑtimescenda ꝓpt
quatuor cxxxvij VIII ar
Mortuos in triplici statu quō debemus
honorare cxxxviij IX ar
Mortuis quibus possimus subuenire
cxxxviij X ar.
Mortuis debemus subuenire q̄drupli/
citer cxxxviij XI ar.
Mortuis possumus subuenire quadru/
pliciter cxxxviij XII ar
Mortuoꝝ suffragiū q̄d ē oñdit mltipli/
citer cxxxviij Circa ꝑmū
Mortuis quō suffragia sunt vtilia ostē/
ditur multipl̄r cxxxviij III ar.
Mortuorum qōnes de eoꝝ suffragijs
cxxxix Dubitatio prima
Mortuoꝝ carceres q̄tuor cxl Nota bñ.
Mortuoꝝ purgatoriū qñ fuer institu.
tum cxl VII ar
Mortuoꝝ pene q̄tuor cxl VIII ar.
Mortuoꝝ exequie quō ꝛ quid valeant
ostendit cxlij IX ar.
Mortuoꝝ cerimonie multe clxij X arti.

Mortuos sepelire si sit opus misericor/
die ostenditur multipliciter cxlij XI ar.
Mortui an possint absolui ab ecclesia
cxlij XII arti.
Mortuorum suscitatores in sacra scri/
ptura quinq; cvij In sacra
Mlris euãgelice misteria octo xij Pri.
Mulier euangelica matri xpi assimila/
tur xiij Idcirco
Mutatiões puelle quando nubit qua/
tuor lij E

Natiuitas christi quid est ⁊ q̃ est q̃/
druplex xvi II ar.
Natiuitatis xpi bñficia q̃nq; viij I ps.
Natiuitati xpi proprietates ortus solis
quatuor conueniunt ix D
Nascitur xpus generibus personarum
quatuor ix E
Natiuitatis xpi figure ve.te. q̃tu. ix I ꝯ.
Natiuitatis xpi ꝓphetie q̃tuor ix II con.
Natiuitatis xpi testimonia q̃t x III con.
Natiuitatis xpi questiones plres xv I q̃o
Natiuitas xpi an fuerit natural' xvi Vtr.
Natiuitas xpi fuit in vete. testa. per qua
tuor ordines sanctorum patrum ordina/
ta xvi I ar.
Natiuitatis tempus dies ⁊ hora xviij
Natiuitatis causa multiplex xv I temp⁹
Natiuitas xpi fuit reuelata autoritate q̃
druplici x IIII cõ. IIII ar
Natiuitas xpi fuit in nouo te. euangeli/
zata x X cõ.
Natiuitas xpi fuit celebrata in locis q̃/
tuor x VI cõ
Natiuitas xpi fuit cognominata a qua/
tuor ciuitatibus x VII cõ.
Natiuitas xpi fuit consumata tempore
quadruplici x VIII cõ
Natiuitas xpi fuit manifestata die do/
minica ꝓpter quatuor x IX con
Natus est xpus hora noctis media ꝓpt̃
quatuor x X cõ
Natiuitas xpi priuilegia singularia q̃/
tuor xi XI con
Natiuitas xpi ornata fuit miraculis q̃/
tuor xi XIII cõ
Nati. mirabilia duodeciz vi Circa p̃mũ
Natiuitas x p̃i angelis cõtulit beneficia
quinq; viij I ps
Natiuitas xpi est in qua fuit hoibus ac/
quisita pax quintuplex viij II ps
Natiuitas virginis habuit priuilegia se
ptem cxi A
Natiuitas virginis processit a septẽ re/
gibus cxij B
Natiuitas Johan bap. habuit mirabi/
lia quatuor lxix II con
Nazareth interpretatur quintupliciter
ccxlv V miste.
Nois iesu xpi articuli decẽ lxxxviij D
Nomen xpi est terribile demonibus pro
pter quatuor lxxxix XI ar
Nomen xpi est bissyllabum ⁊ habet par
tes plures lxxxix I con
Nominis xpi littere quattuor significã/
tes virtutes quatuor xxxix II cõ.
Nominis xpi significatiões q̃. xl III cõ.
Nomen xpi habet significationem qua/
druplicem cclv III mi.
Nomen xpi fuit figuratum in ve.te. mul
tipliciter xl IIII con
Nomen xpi fuit scriptum in locis quat/
tuor xl V con
Nomen xpi fuit p̃nunciantum a perso/
nis quatuor xl VI con
Nomen xpi fuit impositum personis q̃/
tuor xl VII cõ.
Nomen xpi fuit appropriatum quadru/
pliciter xl VIII cõ
Nominis xpi merita quatuor xl IX con.
Nominis xpi cõtra ip̃m vitia q̃. xli X cõ.
Nominis xpi beneficia q̃tuor xli XI cõ.
Nomis xpi p̃conia q̃tuor xli XII consi.
Nomen datur in casu q̃druplici cvij E
Nomina angelorum quatuor cxxiiij B
Nobilitas marie ⁊ Joseph ccxlvij IX mi
Nuptiarum genera septem lij Circa
Nuptijs comparatur sacramentum in/
carnationis propter quatuor liij B
Nuptiarum donaria quatuor vt s̃
Numeri duodenarij proprietates quat/
tuor lxxx G
Numeri quadrati proprietates quatuor
xxix Intelligendum est tamen
Gsequia angeloꝝ nouem cxviij A

Obseq̃a marie magd. mlta lxxxviij C
Obligati debitis habent solacij graduz quadruplicem lxxxviij A
Obedientie insignia quatuor cvij A
Oditur res ꝓpter quatuor lxxxiiij B
Opera que xps retinuit apud se facienda q̃tuor cxxij Ubi notãdum
Operibus spũssan. destruunt opera diaboli septem ccxxxvij
Opa dei in principio facta cõpata operibus spũssancti. septem vt s̃
Opa dei in p̃ncipio facta septem vt s̃
Opera spũssan. septem vt s̃
Ordies a p̃nci. eccl̃ie distincti q̃. xcviij A
Ordinũ dr̃ia in eccl̃ia q̃druplex cix A
Ordo angeloꝝ clxxxi
Originalis peccati diffinitio ostenditur quadrupliciter cliij C
Originale peccatũ q̃d sit clvij II ps
Originale qualiter ꝯtrahit ostenditur quadrupliciter cliij II con.
Originale hoies ꝯtrahũt q̃d. clviij V ar
Originale a quo infligit ostẽditur quadrupliciter cliij III consi
Originale cui imponit ostenditur quadrupliciter cliij IIII cõsi.
Originalis pctĩ obstacula q̃t. cliij V ꝯsi.
Origiale vbi cõtrahit cliiij VI cõsi.
Originale qñ contrahit cliiij VII cõ.
Originale diluit q̃dru. cliiij VIII con.
Originale delet modis q̃tuor vt s̃
Origiale cõmiserẽt ꝑsone q̃t. cliiij IX ꝯsi
Originale ꝑsone ꝯtrahũt q̃t. cliiij X cõsi
Origi. ꝛ ei⁹ ꝯtractõis leges q̃tuor vbi s̃
Ax bone volũtatis dat hoib ꝓpter quinq̃ viij Quoꝝ p̃muz
Pax est cõmendabilis ꝓpt quat. xliiij K
Pauꝑtatis grad⁹ quadruplex cviij A
Partus virginis misteria octo xi I mi.
Partus virginis dedit xp̃o natiuitatez duplicem vbi s̃
Parturitionis actus q̃tuor ccliiij II mi.
Parturitiõis questiões q̃. ccliiij Sz q̃rit
Pauli ꝯuersionis fruct⁹ duplex lvij K
Pauli status duodecim lvij I status
Pauli generatio vbi s̃
Paulus fuit doctor in scholis gamalielis quartus lvij II status
Pauli religio quadruplex lvij E
Paulus fuit ꝯsecutus miscdiam ratiõe quadruplici lvij IIII sta.
Pauli ꝯuersio hũit miracl̃a q̃t. lvx V sta
Pauli bap. hũit miracula q̃. lviij VI sta.
Pauli ꝯuer. hũit v̄tutes q̃. lviij VII sta.
Pauli pena q̃drupler lviij VIII sta
Pauli dignitates quatuor lviij IX sta.
Pauli intellectualis contemplatiõis p̃uilegia quatuor lviij X sta.
Pauli ꝯsumatõis solẽnia q̃t. lviij XI sta
Paulus positus est in ordine seraphico qd deducitur via quadru. lviij XII stat⁹
Paulo conueniunt misterialiter ꝛ figuratiue ꝯuersiones quatuor lix Legim⁹ i
Pauli ꝯditiões corpis quat. lx Terribi
Pauli laus multiplex lxxvij Scdo
Paul⁹ fuit vas de tribu benia. lxxviij I ꝯ
Pauli cõditiões male mlte lxxix IIII cõ
Pauli ꝯuersio hũit act⁹ septẽ lxxx In q̃
Paul⁹ meruit indulgẽtiã ꝓpt q̃t. lxxx E
Paul⁹ fuit examinat⁹ q̃dru. lxxx VII cõ.
Paulus fuit adornatus virtute quadruplici lxxx VIII cõ
Pauli raptus hũit p̃conia q̃tu. lxxxi H
Pauli ania hũit p̃uilegia q̃tu. lxxxi Ex q̃
Paul⁹ cõicauit se alijs q̃dru. lxxxi XI cõ
Paulus floruit miraculo q̃dru. lxxxi E
Pauli ꝛ petri consumatio habuit notabilia quatuor lxxxi XII con
Petri laus multiplex lxxvij Circa p̃mã
Pnia ꝑfecta requirit q̃t. lxxxiij E
Penitentie insignia quat. vbi s̃ in fine
Penitẽtie tractatus ꝛ quõ pnia accipit quadrupliciter ccxviij Primo
Penitentie gradus octo clxiiij Primus
Penitentie naufragiũ declaratur multipliciter ccxviij Quantum
Pnia requirit q̃tuor ccxix Intelligendũ
Pnia fuit istituta ꝓpter q̃tuor ccxx V ps
Pnie ꝯditiões q̃tuor ccxx Qñtũ ad pri.
Pniam recipiẽs debet hr̃e conditiones quatuor ccxxi III. pũc.
Pnia est recipienda de necessitate in casibus quattuor ccxxi IIII pũc
Pẽa ꝓ pctõ ori. iflicta triplx clviij VIII ꝯ
Pena tristicie d̃clarat q̃drupl'r lxxxvi E
Pene purgatorij quatuor cxl. VIII ar.
Peccati diffinitio ꝛ cõpat detrimento q̃druplici lxxxix Quia ergo

Pctm̄ nihil ē quō intelligit̄ v Primo
Peccati mortalis mg̃nitudo ostenditur quadrupliciter lxxxix II cō.
Peccati turpitudo declaratur quadrupliciter lxxxix III cō
Pctm̄ cōmittit̄ q̄druplr̄ xc IIII cō.
Pctm̄ euitat̄ via q̄druplici xc V cō.
Peccatū firmat̄ q̄drupliciter xci VII cō.
Pctī remedia ne ꝓcedat q̄tuor xci IX cō.
Peccatoꝝ remedia quatuor xci A
Pcti r̄cidiuatō. documēta q̄tuor. xcij IX ꝯ
Pctm̄ ꝑmittit deꝰ ꝓpter q̄tuor xcij X cō.
Pctm̄ cedit in bonu electoꝝ q̄druplr̄ vbi supra Est sciendum
Pctōꝝ pena duplex xc Intelligendum
Peccatoꝝ reatꝰ duplex vbi s̄.
Preceptoꝝ genꝰ q̄druplex xciiij G
Principiū accipit̄ q̄druplr̄ v Quinta
Principis ꝯditiones xciiij H
Primitatꝫ dignitas declarat̄ i q̄. cxlvi B
Primitas fuit exaltata i ordie q̄dr. vbi s̄
Primitas fuit dehōestata i q̄tu. xlvi D
Primitas fuit renouata in tribus ordinibus xlvij IIII mi.
Primitas fuit cōsummata in b. Andrea supra xlvij V mi.
Professio dr̄ crucifixio ꝓpt̄ q̄. cvij Prio qr
Professio repit̄ q̄druplex cxliiij III ar
Pugna repit̄ quadruplex xxviij N
Purgatorij sic̄ iferni tpa q̄nq̄ cxl VII
Purificatiōis cerimonie q̄. lxi B (ar.
Purificationis documēta q̄tuor lxi A
Purificatiōis misteria virgini ꝯuenientia quatuor lxi IIII cō
Purificatōe floruit ꝟgo ꝟtute q̄d. lxij D
Purificatiōis sacr̄m recepit virgo propter quatuor lxij V cō.
Purificatiōis sacr̄m recepit ꝟgo i tēplo illustrato q̄druplici misterio lxij IIII cō.
Puella d̄spōsata recipit mutatōs q̄. lij E
Predicatorꝫ ꝯditōes pl̄es iij Prio ergo
Presens ꝓ futuro accipi declarat̄ quintupliciter cclvi Sed notandū
Uerēda circa naufragiū ꝛ ꝑmo q̄ sit tabula prima post naufragium ccxix Quantum ad tertium
Que ē secunda tabula post naufragium ccxix Quantum ad secundum
Questiones mlte circa confectionem sacramenti ccxxx Intelligendum est
Questiones de opatiōe spūssan. in aniā ccxxxvij. In aduētu
Qōnes moriētiū q̄ sint cxxxi VIII con.
Qōnes d̄ suffragijs mlte cxxxviij IX ar
Quadrati numeri ꝓprie. q̄tuor lxxx G
Eatꝰ pctōꝝ duplex xcv Intelligē.
Religiōes tpe xp̄t q̄tuor lxxix III ꝯ
Remedia mortuoꝝ valent ad quattuor cxxxviij XI arti.
Res hēt odio ꝓpter quattuor lxxxiiij B
Riui felicitatis eterne duo cxxix P
Regni xp̄i quesita cclvi V mi.
Acerdos nouꝰ dr̄ parens rōne quadruplici cxcvij Primo insistenduꝫ
Sacerdotis interp̄tatio q̄. cxcvij Circa
Sacerdotꝫ p̄conia q̄. cxcviij Scda ethi.
Sacerdotis celebratio sublimat̄ q̄drupliciter cxcviij Quarta ethi.
Sacerdotꝫ ꝯditōes duodeci cxcix Qr ꝟ.
Sacerdotij diffinitio cxcvij Esto mihi
Sacerdotij ꝑmitas ꝓpt̄ q̄t. cxcix Primū
Sacerdotij signaculū q̄d ē cxcix Scdꝫ
Sapientie sig̃ tredecim q̄tuor doctoribꝫ appropriata clxix Primo videndum
Stultitie sig̃ tredecim. clxx Circa scdm
Sors in sacra scriptura dicitur mitti occasionibꝫ septē lxiij E
Sanguis xp̄i ab eo effusus quinquies clxviij Et notandū
Sanguis xp̄i virtus q̄d. ccxxxij Primū
Sctificatōis diffinitio declarat̄ clvi I ar
Sctifi. ꝟginis testionia q̄tuor clvi II ar.
Sanctificata fuit virgo quadrupliciter cū sit sanctificatio q̄druplex clvi III arti
Sanctificata fuit gradu quadruplici cū sctificatiōis gradus sint q̄t. clvij IIII ar.
Sanctificata fuit q̄druplicit̄ clx V miste
Sctificatio ꝟgis itroducit̄ q̄d. clvi Pri.
Sacramenta ve. te. duo lx Postq̄
Sacramēti ꝟitates q̄tuor ccxxx Qd aūt
Scr̄m euch. q̄re sit istitutū ccxxxv De q̄r
Sacramēta ꝯnexa q̄tuor ccxxxv Sz ar.
Sctificatōis virginis sig̃ q̄tuor lxvij A
Sacrilegoꝝ questiones mlte cxlij III ar
Sensus scripture q̄druplex clxix Est tū
Sexta feria est ꝑuilegiata priuilegio q̄druplici ccxliij Scda q̄o
Sephanꝰ lapidatꝰ fuit ꝓpter q̄. xxvi B

Sermones de laudibus sanctorum ꝛ dñicales ꝑ totũ annũ cũ aliq̃bus tractatibus vtilissimis ꝑ p̃dicandi officio p̃clarissimi sacre theologie doctoris illuminati magr̃i Frãcisci de Maronis ordinis minorũ feliciter incipiunt.

Sermo primus de laudibus natiuitatis domini nostri iesu christi.

Verbũ caro factũ est ꝛc. Joh. i. ca. Quia inter cetera scripture oracula ꝟbũ ꝓpositũ singularissime rumiat̃ a fidelibus Ideo ad ꝯmẽdationẽ solẽnitatꝫ instãtis: ꝛ declarationẽ incarnatõis xp̃i istud ꝟbũ cõueniẽter assumpsi. In quidẽ verbo sacratissimo incarnati verbi misteriũ triplicit̃er est assumptũ. Primo quidẽ ostendit̃ vt stupendũ miraculũ: qd̃ habet arduitatẽ trãscendentẽ cũ p̃mittit̃ Verbũ caro factũ est. Naꝫ ſm btm̃ Leonẽ vtrãq̃ naturã ꝯuenisse in vnã ꝑsonã nisi fides credat ſmo nõ explicat. Tãtũ istud miraculũ fuit stupendũ: ꝙ etiã sup̃mo angelo erat ignotũ: vt ꝓtestat̃ Dio. de di. no. ca. i. dicẽs: Ista cõpositio inq̃t diuina de iesu ſm nos ẽ magis archana omni rei: ꝛ inexplicabilis omni verbo: ꝛ ignota oĩ mẽti: vt etiã ip̃e p̃mus angelus q̃uis dignissima creaturarũ eẽt ignoraret: ꝓpter qd̃ de tãto miraculo dicit̃. i. Reg. iij. Ecce ego faciã verbũ in isrl̃: qd̃ qui audierit tinnient ambe aures eius: qꝛ illud qd̃ factũ est: est verbũ ꝑ id qd̃ facta sunt oĩa

Nõ imerito stupẽt aures hoĩuꝫ. hoc em̃ miraculũ a seculo nõ est auditũ. Scd̃o ip̃ius incarnati verbi misteriuꝫ explicat̃ vt archanũ stabilimentũ: qd̃ habet sublimitatẽ hypostatice immanẽtie cũ sequitur: ꝛ habitauit in nobis. In nostra em̃ hũanitate latuit ꝑsona diuinitatis. Vñ btũs Dio. de di. no. c. ij. dicit: ꝙ xp̃s ꝯstituit̃ in eo ꝙ naturã nostrã assumens: nullam tñ plenitudinis diuine passus ẽ mutationẽ. de qua inhabitatõe loquit̃ apostolus ad Coꝝ. ij. ca. sic di. In xp̃o inq̃t habitat õis plenitudo diuinitatis corꝑaliter. i. subsistẽter: qꝛ sub xp̃i humanitate latebat tota diuinitas triũ ꝑsonaꝝ: vt ꝓbat̃ p̃mo de tri. ca. iij. Tertio ip̃ius incarnati verbi misteriũ oñdit: vt serenissimũ spectaculũ qd̃ habet claritatẽ cherubice illustratiõis cũ subiungit̃: Et vidimus gl̃iaꝫ eius ꝛc. lꝫ em̃ incarnatõis misteriũ dñice sit incomp̃hensibile ꝑ naturã tñ est manifestũ ꝑ reuelatõeꝫ diuinã. vñ Diony. in loco p̃allegato dicit ꝙ compositio Jesu ex duabꝫ naturis p̃us ſm se erat latẽtissima: nũc aũt manifestissima nobis ꝑ reuelationẽ: de quo spectaculo serenissimo habet̃ Joh. i. De plenitudĩe inq̃t eius oẽs accepimus gr̃am ꝑ gr̃a: qꝛ lex ꝑ moysen data est: gr̃a ꝛ veritas ꝑ iesum xp̃m facta est. Et hec de editõe thematꝫ. Qꝛ igit̃ incarnatõis misteriũ in sermone ꝓposito ꝑ solẽnitate xp̃i iesu introduximus: idcirco erga illud misteriũ mẽte fideli ĩsistẽdo: occurrũt cuilibet fideli ãte xiij. ꝯtẽplatões. Quaꝝ scꝫ p̃ma ẽ: quid ẽ incarnatio ꝟbi. dicit em̃ Aug⁹. i. de tri. est illa ineffabilis vnio hũane nature ad ꝑsona verbi q̃ sint tãta vt hõ fieret deus: ꝛ deus fieret hõ. Ubi tñ est intelligendũ ꝙ in hac incarnatõe bñdicta fuerũt q̃tuor sanctissime copulationes.

p̃ma cõtẽplatio

Et p̃ma fuit parẽtis cũ ꝓle de cui⁹ copula inenarrabili sacr̃o ꝓphetauit Hiere. i. sic di. Faciet iq̃t dñs nouũ sup̃ terrã mulier circũdabit viꝝ. Istud em̃ ex h̃ fuit nouũ maxime ꝙ hõ exñs in vtero esset plenus ꝟtute. xp̃s em̃ tũc sic fuit virtuosus sicut mõ est in celo Scd̃a fuit aĩe cũ

A

carne: qz formato xpi corpore ex purissimis sanguinibꝫ ꝑginis oeus aiaz quã de nihilo creauerat illi corpi ꝯiũxit: qz sicut scribit Damas. iij. li. ꝯiaz suaz. Caro xpi fuit sacra caro z aiata caro: verbũ em assumpsit nõ solũ carnẽ: sz carnẽ cũ anima.

Tercia fuit aiã cũ diuinitate in rõne instãti: qz mox vt aia xpi fuit creata fuit btã: z vidit diuinã eẽntiã in vtero mris vt ondit. iij. ꝯiaz. Quarta fuit vnio totꝰ nature hũane xpi cuz suppositꝫ ꝟbi in ꝓsona xpi. vtraqz em natura fuit copulata in eandẽ ꝓsonã cuius vnionis ꝟtute ꝟbm dei viui ꝺcedit eẽ factũ: vt oẽs catholici tractatores volũt. s. vt ꝟbũ ꝯtũ est de se ẽ inuisibile dicẽtibꝫ pastoribus: Videamus ħ ꝟbũ qđ factũ ẽ. Jsta em ẽ illa vnio de q̃ Bern. di. q. ipa tenet arcẽ oũz vnionũ q̃ est circa vnionẽ triũ ꝓsonaz in eadẽ natura. II. ꝺtẽplatio. Scõa ꝺtẽplatio est qz istud ꝟbũ fuit ĩcarnatũ. Qđ catholice fidei veritas q̃druplici ꝓbat z ꝺfirmat testimonio. Et ꝓmo ꝓ pꝛiarchaz ozacula: qz iacob moriẽs cũ bñdiceret filios suos dixit Gen. xlix. Nõ auferet sceptz đ iuda z dux de femore eiꝰ donec veniat q̃ mittẽdus ẽ z ipe erit expectatio gẽtiuz gẽtes em puz hoiez expectare nõ debebãt: qz maledictus hõ q̃ ꝺfidit in hoie.

Scõo ꝓ xpiaz testionia ꝺfirmat. vñ Hiere. v. ꝺqrẽs de peregrinatiõe diuia dic. Quare dñe q̃si colonꝰ es in terra z. Quare futurꝰ es q̃si vir vagus. q. d. Dñe z q̃s põt istius ĩcarnatõis misteriũ capere quo õs factꝰ est hõ si exercẽs officia diuina: vt colonꝰ z viator declinãs ad manẽ dũ. Tertio ꝺfirmat testionio oũz euãgelistaz: qz oẽs q̃uor euãgeliste circa ꝑncipiũ siue doctrine ĩcarnatõez ꝟbi dei curãt astruere: vt ꝓz: sic de illo qđ ẽ totius eccle radix z fundamẽtũ. Quarto ꝺfirmat ꝓ apl̃oz documẽta inter q̃s btũs Iacobꝰ incarnatõez ꝟbi plenissime scribẽs ait. Jn mãsuetudie suscipite insitũ ꝟbũ qđ põt saluare aias vras ꝓmo ca. sic em lignũ insitũ trahit ad suũ modũ illud cui inserit cũ sit in vno ligno: ita ꝟbũ assũmpsit hũanã naturaz in vnitate ꝓsone: sic inserтuz illud fac fructificare mõ suo: sic ꝟbũ dei fac naturã hũanã mereri suffici enter ꝓ toto gẽre hũano. Tercia ꝺtẽplatio ẽ q̃liter ꝟbũ fuit ĩcarnatũ. Et dico. s. Prio q filiꝰ dei fuit ĩcarnatus sic pr̃ z mr̃ vniunt: qz sicut pr̃ z mr̃ sunt duo in carne vna. scz ꝓlis genite: vt hr̃ Gen. xl. ita q vna caro ꝓlis tota ꝓducit ab vtro q̃: sz ꝓncipaliter a pre. Jta pr̃ eternus z ꝟgo maria sunt duo in vna ꝓsona. i. xpi quẽ genuerũt: ita q̃libet totã naturã suã sz ꝓncipaliter pr̃ ꝓncipalẽ naturã. s. diuinã. mr̃ vo hũanã. ita q in vna z eadẽ ꝓsona fuit pr̃is z mr̃is natura copulata. Jõ dic Aug⁹. q gñatio ꝟbi de pre sine mre fuit eterna. de mre sine pre fuit tpalis z. III. ꝺtẽplatio.

Scõo fuit ĩcarnatus sic aia z corpus ꝺiũgunt: qz sic aia ab extrinseco aduenies cũ corpe genito a parẽtibꝫ faciũt hominẽ vnũ: ita diuinitas de cel' descẽdes cũ hũanitate quã ꝟgo genuit ẽ vnũ corpus: tñ minꝰ ꝓncipaliter ꝑ carnẽ a ꝟgine genitã sic parẽtes vniꝰ sunt genitores ꝓ solã carnẽ. ideo dic Atha. in symbolo q sic aia rõnalis z caro vnus ẽ hõ: ita ds z hõ vnꝰ ẽ xps ꝓsona: sz nõ natura. Tercio fuit ĩcarnatus sic accidẽs suscitat in supposito seruata tñ natuꝝ ibe ꝓpria: qz ita natura ꝟbi naturã hũanã assumpsit sic q̃ddã vestimẽtũ ego induerẽ. Jõo dr̃ Apoc. q ꝟbũ dei erat vestitũ veste alba xpi p carnis humanitatẽ carnis sue. z erat aspsus sanguine xpter passionẽ. Quarto fuit ĩcarnatus sic spõsus z spõsa copulant: qz sic vinculũ mrimoniale ẽ indissolubile. ita vnio ꝟbi q̃ despõsauit naturã hũanã solut nõ põt sic docet Aug. idcirco ds assũpsit regnũ celoz hoi regi q̃ fec nuptias filio suo Matth. xxij. Jste aũt nuptie ꝟm Greg. fuerũt in incarnatõe ꝟbi facte q̃ natura hũana fuit copulata ꝟbo. z ideo dic apl's q sacrm mrimonij magnũ ẽ: qz signat istã btãz vnionẽ z ẽ. IIII. ꝺtẽplatio. Quarta cõ tẽplatio ẽ in q̃ loco fuit ꝟbũ ĩcarnatuz. z dico q in vtero ꝑginis: qz inuenta ẽ hñs de spũsctõ Dan. ij. c. ꝓ ãgelos custodiẽtes eã vt ait Origen. Jntelligẽdũ est tñ ꝓ locũ incarnatõis q xps fuit denota

tus a q̄druplici ciuitate. Et ꝓmo a ciui/
tate ſyō: qz ibi gn̄atus fuit. Et iſta fuit ci
uitas dauid in q̄ naſcebant reges de da
uid deſcēdentes. ex q̄bꝫ ort⁹ ē xp̄s vt hz
Mat. i. iō in ps. dī. Ex ſyō ſpēs decoꝛis
eius Scōo a ciuitate nazareth: qz ibi
ꝺcept⁹ z alitus fuit. iō bñ dictū fuerat p.p
phetā. Q̄m nazareus vocabit̄. vt teſtat
euāgeliſta: qz ibi icarnatio fuit ichoata.
ideo ꝓualuit vt ihs nazaren⁹ vocaret. z
ſic ſcriptū fuit in titulo triūphali Ter/
tio a ciuitate bethleē qz ibi nat⁹ ē. ſic̄ da
uid pr̄ ei⁹ iuxta illud ꝓpheticū qō euāge/
liſta dixit. Tu bethleē terra iuda neq̄q̄
minima es in ꝓncipib⁹ iuda ꝛc̄. Quar/
to a ciuitate hierl̄m: qz ibi fuit ſepult⁹ ſic̄
dict⁹ de ſcīs: vt ſcūs Petr⁹ de roma. z
fm iſtā diſtinctōez diuīa ſcriptura diuer
ſimōe xp̄z denoīat. Quita ꝓcēplatio ē
in q̄ tpe ꝑbū fuit icarnatū. dī q̄ in media
noctz hora iuxta illd Sap̄. xviij. Dū me
diū ſilētiū tenerēt oīa ꝛc̄. Iſta aūt hora
fuit q̄druplici miſterio ꝓſecrata: vt pz ꝑ
in fmōe p̄cedēti. Et ꝓmo miſterio icar
natōis: qz lz ꝑgo vt credit̄ fuerit hora
cōpletoꝛiꝫ ſalutata. tñ ex ꝓallegato ꝑbo
Sap̄. ꝓuincit̄ hora noctz media dediſſe
ꝓſenſū tenēte collocutiōe vſq̄ ad mediā
noctz ꝓtē. Scōo miſterio natiuitatz ſue:
qz in media noctz hora xp̄z credit̄ eē na
tus: qz paſtoꝛes cuſtodiebāt vigilias no
ctis ſup̄ gregē ſuū Lu. ij. Et iō tali hora
miſſa celebrat̄. Tertio miſterio ſue bñ/
dicte apparitōis: qz media noctz hora ap
parui⁹ diſcipul' ābulās ſup̄ mare mat. xiij
ij. ſi tñ q̄rta vigilia noctz ē i media nocte
Quarto miſterio ſue paſſiōis acerbe:
qz media noctz hora credit̄ ei⁹ paſſio fu/
iſſe ichoata: tūc em̄ fuit capt⁹ ligat⁹ z a la
pis ceſus: vt ait ſcūs Bōauē. Sic̄ em̄ il
terfecit oē ꝓmogenitū: vt hz Exo. xxiij.
cap̄. ſili mō fm btm̄ Hiero. in hora na/
tiuitatz xp̄i fuer̄t oēs ſodomite q̄ erāt in
mūdo ſuffocati. z ꝓpt̄ iſta ſacra miſteria
hora illa fuit a ſcis pr̄ibꝫ ad laudē dei ſin
gularit̄ deputata. vñ ꝓpha dic̄. Media
nocte ſurgebā ad cōfitēdū tibi. Sexta

V. ꝓtem platio.

VI. ꝓtē/ platio

Ꝺtēplatio eſt q̄bꝫ iſtud ſacr̄m icarnatōis
xp̄i declarat̄. Et ſcīēdū ē q̄ inē ceꝛa ſunt
q̄tuoꝛ icarnatōis miſteria. Pr̄imū cm̄ fu
it ō adā. xp̄s em̄ fm ap̄l'm ex icarnatiōis
miſterio fuit vocat⁹ ſcōs adā: vel nouiſſi
mus adā: qz ſic̄ ꝓm⁹ adā fuit die. vi. foꝛ/
mat⁹ de terra imaculata a deo. ita xp̄s fu
it feria. vi. de maria v̄gine imaculata ge
nitus ſic̄ deduc̄ ādreas ap̄ls ꝺ egeā in
diſputatōe quā fec̄ cū eo. z ſicut ꝓm⁹ adā
fuit fact⁹ in aiaz viuentē: ita ſcōs adā in
ſpm̄ alios viuificantē: vt teſtat btūs pau
lus in ep̄la ſua. Scō̄m fuit de filio hois
xp̄s em̄ in ſacro incarnatōis ſue fuit fili⁹
hois appellatus vt ait Dam̄. nō q̄ filius
v̄ginis imediatus fuerit hō cōis gn̄atis. ſz
etiā qz fili⁹ imediat⁹ oīuz ꝓmogenitoꝛ ſu
oꝛ ab Adā in quē materia de q̄ fuit foꝛ/
mat⁹ illa fuit ꝓfuata a labe pcti vt tenēt
oēs catholici z ſpāliſſime btūs Auguſ.
Tertiū fuit de lapide āgulari xp̄s em̄ ex
ſacro ſue icarnatōis dict⁹ fuit lapis āgu/
laꝛ: qz ſic̄ lapis āgularis duos pietes cō
iūgit ad inuicē: ita xp̄s duas naturas i ſe
inſepabilit̄ copulauit. Quartū fuit ō me
diatoꝛe. xp̄s ei ex ſacro ſue icarnatōis di
ctus fuit mediatoꝛ ſicut ap̄l'us tradit ad
Heb. iij. Hic noui teſta. media toꝛ ē: qz
ſic̄ mediatoꝛ ponit̄ ad recōciliandū ꝓtes
diuerſas: ita xp̄s icarnat⁹ ē ad recōciliā
dū nos cū deo. z qz ꝙueniētiſſim⁹ media
toꝛ ē q̄ attinet vtriq̄ ꝓti: ita ōs pr̄ volu
it xp̄m ꝑ icarnatōis miſteriū fieri noſtri
gn̄is attinentē q̄ eternalit̄ ē z fuerat de
gn̄e diuīo ꝛc̄. Septia ꝓtē. ē q̄bꝫ cauſis
ſacr̄m icarnatōis fuit ꝓſumatū. Circa ꝟ
iducunt̄ q̄tuoꝛ catholice ꝟitates. Qua/
rū ꝓma ē: qz tota trinitas icarnauit ꝑbū
qz vt docet Aug. i. de tri. Perſone diuīe
ſic inſepabiles ſunt: ſic inſepabilit̄ opan
tur. z iō ꝙduxit q̄ xp̄i icarnatō a tota tri
nitate facta ſit ꝛc̄. Scōa ē q̄ ſola ꝓſo/
na pr̄is miſit ꝑbū ad icarnādū: qz ſic̄ ſo/
lus fili⁹ a ſolo pr̄e ē: ita z a ſolo mitti de/
buit. vt ait Aug⁹. Pr̄ a nullo mittit̄: qz a
nullo hz ec̄. iſta tñ ꝟitas ꝺz accipi: qz ſpūſ
ſc̄us miſit filiū in lege. Iſa. Dns dñs eua
gelizare pauperib⁹ miſit me. Tertia

VII. ꝓtē platio.

est q̄ sola psona spūsseti pmissa ē tāḡ ad dispōnēdū officiū trinitatꝫ in vtero ꝑgi nis añ̄ḡ incarnaret ꝑbū dicēte gabriele ad ꝑginē Lu.ij. Spūsſctūs supueniet i te ⁊c. Quarta ē q̄ sola psona ꝑbi fuit icar nata vt dic̄ Aug. i eodē loco: demōstrās p exēplū grossuꝫ sic̄ si tres artifices fabri carēt vnā lozicā quā vn⁹ ſiduerent: ita est q̄ tota scz trinitas opata ē in icarnatiōe ⁊ tñ solus filiꝰ induit carnē nr̄e mortalita tis. ⁊ h̄ ideo: q̄ potētia totiꝰ trinitatis erat necessaria i icarnatiōe ꝑbi. ⁊ idcirco dic̄ āgelꝰ ad ꝑginē Lu.ij. Nō erit impossi bile apū deū oē ꝑbū. nō ipossibile quer/
VIII. cō tēplatio tic̄ cū necessario sic̄ scirꝫ. Octaua ptē. est q̄d miraculū h̄ sacrm icarnatiōis fuit sblimatū. Et dr̄ ē q̄druplici miracl'o de cozar̄. Et pmū ē de diuina annihilatiōe: q̄ cū oīs creatura ad deū cōpata sit q̄si nihil: igit̄ in eo q̄ pr̄ fecit filiū de infimis creaturꝫ q̄si naturā suā annihilauit: cuius
E hō sit infima creatura oīuz creaturaꝝ nō nabilū. Scōm fuit de diuina diminu/tione: q̄ cū esset imēsus ⁊ incircūscriptꝰ celi ambitu fuit in vnꝰ puelle vtero tota liter ⁊ pfecte ptētus sic̄ spera solis ptinetur in speculo puo ⁊c. Tercīū fuit de ꝑginis sublimatiōe. sic̄ magnū miraculū putaret̄ si vnus hō infirmus posset vola re supꝑ totū celū sicut angelus: ita magnū miraculuz reputari dz q̄ ꝑgo genuit ita pfectū filiū sic̄ deus pr̄: cū ipemet pr̄ sm totū suū conatū ipm genuerit: vt ait magister sñaꝝ. Quartū miraculuz est de hūana exaltatiōe: q̄ in assumptōe ꝑbi fuit natura hūana sic exaltata: vt vnus hō sit eq̄lis deo vt habet̄ ab Aug⁹. i. de tri. Nō miraculū certe mihi ē valde stupendū pluſcꝫ si diceret̄ vnū boūez esse eq̄lez soli. quā eq̄litatē declarās ꝑs in Johe. dic̄: Ego ⁊ pr̄ vnū sumus. Et q̄ incarnatōis misteriū ꝓpter suā ꝑtuositatē est abscōditū dic̄ apl's. i. Cor.ij. Unde inquit p̄dicamus dei sapiaz in misterio abscōditā quā deus pr̄ p̄destinauit añ̄ secu
IX. ptē/ platio. la. Nona ptēplatio ē: q̄b⁹ p̄uilegijs est diuina incarnatio decozata. Dr̄ q̄ ꝓpter p̄uilegia xp̄i q̄ fuerūt innumerabilia sue bñdicte mr̄i q̄tuoz p̄uilegia fuerūt in incarnatiōe pdonata. Quoꝝ pmū fuit in ꝯceptōe: q̄ ipa ꝯcepit filiū sine vlla corruptōe ꝑginitatis iuxta illud vaticinium Esa. Ecce ꝑgo ꝯcipiet ⁊c. nec in illa cōceptōe fuit aliq̄ infectio: q̄ ex puris sanguinib⁹ ꝑginis gl'iose fuit xp̄s ꝯceptꝰ vt testat̄ btūs Dio. de di.no. Scōm fuit ꝑ in ꝑbi ꝯseruatōe: q̄ xp̄s plus hītauit in sua mr̄e q̄ alij p. xxxvi. dies vt ait Ambro. q̄ alij ad minꝰ añ̄ tp̄us tale nō sunt formati. Xp̄s aūt dāte ꝯsensu ꝑginē btā fuit stati formatꝰ ⁊ incarnatꝰ vt ait Damas. ij li. sñaꝝ suaꝝ Tertiū fuit in ꝑbi generatōe: q̄ sic ceteri ptim gignunt̄ de substātia pr̄is ⁊ ptiz de substātia matris: ita xp̄s de substātia. s. mr̄is sm hūanitatē fuit sic̄ de substātia pr̄is sm diuinitatē. Et ido cū sm substātialitatē causet̄ germanitas: tātā germanitatē habuit xp̄s ad solā mr̄ez q̄tū nos habem⁹ ad pr̄ez ⁊ mr̄ez ⁊ maiorē q̄to fuit de purissimis ptib⁹. Et ideo in euāgelio verissime dic̄ mr̄ eius. Quartū fuit in eius pturitōe: q̄ ipm edidit sine dolore sicut ꝯcepat sine corruptōe: q̄ sp clausa mānsit ⁊ integra. ⁊ ideo dic̄ Isa. vl. q̄ ꝑgo bñdicta añ̄ḡ pturiret ꝯcepit: q̄ sine dolore edidit. Decima ptēplatio ē q̄b⁹ ꝑfectionib⁹ sacrm icarnatōis fuit ornatū. Dic̄ aūt q̄ ornamētis corpalib⁹ iuxta q̄ opponunt̄ dolores ꝑfectionib⁹: eo q̄ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt. ita i sacro incarnatōis fuerūt multe ꝑfectiones ad inuicē. Quaꝝ pma fuit: q̄ ibi fuit de sūmo gñe q̄tū ad diuinitatē dicēte ap'lo q̄ cū in forma dei esset nō rapi. ar. ē esse seq̄. deo. Et infimus q̄tū ad hūanitatē: q̄ ē de infimo gñe eo q̄ infimum ḡdū tenet in gñe rōnabilū. vñ btūs Dion. vocat ipaz hūanitatē deitatē: q̄ semetipm exinaniuit. Scōa fuit: q̄ ibi fuit finitū ⁊ infinitū. q̄ sm diuinitatē maior est oīb⁹ creaturis: ⁊ celi scz ābitu incircūscriptus. sm hūanitatez ꝯo in vtero ꝑginis clausus. Idcirco tūc ipleta ē illa ꝓpheta Uerbū breuiatū fec̄ dñs sup terrā. Tertia fuit: q̄ ibi fuit oues ⁊ paup: q̄ tūc in

ꝓpo ſm dctatē ſunt abſcōditi oīs the/ſauri ſapie ⁊ ſcie dei pris. ſm hūanitatē ꝙ fuit ſine domo nat⁹: pānis paupib⁹ in uolut⁹. vñ ps. Simul in vnū diues ⁊ pau/per. Quarta fuit: qz ibi fuit fortis ⁊ ifir/mus: qz ille q̄ portat oīa ꝙ verbo ꝙ virtutis ſue p/quē facta ſunt oīa fact⁹ eſt ita validus q̄ nō portabat. iō dic̄ Hiere. Futur⁹ es ſic̄ vir fortis. Iſtꝫ aūt adūgit alia ꝓrietas q̄ ieſus fuit ſil' viator ⁊ comphenſor ſm aīaz. vt hī. iij. ſnīaz. de q̄ ꝓrietate pōt in/telligi illud qō hī in euāgelio. Spūs q̄/dē pmptus ē ⁊c̄.

XI. ꝓtē/platio. Undecia ꝓtē. eſt q̄b⁹ dignitatib⁹ fuit ſbl̄imatū ſacr̄m icarnati/onis. Dī aūt q̄ dignitate q̄druplici ſcz

Pria: qz creatura ſp referebat ad deuz ſiue ad creatorē. de⁹ aūt nō referebat ad creaturā. nūc aūt p icarnati ꝙ hī miſteriū cepit de⁹ referri ad creaturā ſiue p hūa/nitatē aſſumptā: qz ſm Gre. Hō oīs cre/ature aliq̄d hz. iō p pticipatōez oīs crea/tura referr̄ ad ipm. Scōa fuit hoīs ſbl̄/matio: qz natura hūana in icarnatōe ſic fuit ꝙ hoīes frēs dei extunc appellari pñt. Tertia fuit ageloꝝ hono/rificatio: qz ſic nobiles barones honorā/tur ſi ſorores eoꝝ nubāt regi. ita āgeli fu/erūt honorati: eo q̄ btē ꝙginis aīa q̄ eo/rū ſoror germana erat: qz. ſ. ab eodē pīn/ducta. ſ. deo ⁊ ad er⁹ imaginē fuit in in/carnatōe ꝙ hī deſpōſata. Quarta fuit diuīe potētie demōſtratio: qz hz de⁹ ſuā/ūmā potētiā eo q̄ oīa de ꝑma materia/ formādo demonſtrauit: vt ait Aug⁹. ſup Geñ. tñ maior ē in eo q̄ aīas ⁊ ꝑma ma/teriā de nihilo creauerit: qz pl⁹ diſtat ali/q̄d de nihilo facere q̄ aliq̄d ō aliq̄ facere ⁊ eadē rōe q̄n de⁹ fec̄ q̄ hō eēt de⁹: qz pl⁹ diſtat creatura a deo q̄ ab āgelo: imo in infinitū. Idcirco nullus inuēt⁹ ē dignus

XII. cō/cēplatō apīre libꝝ. vt dictū fuit Apoc̄. xi. Duo decia ꝓtē. ē q̄b⁹ mirac̄ iſta natiuitas fu/it ornata. ⁊ referunt q̄tuor ſingl'aríſſima miracula. Quoꝝ ꝑmū fuit de cēpti fra/ctiōe. Scōm de olei emanatōe. Ter/tiū ō carnalīū hoīuz extinctōe. Quartū de ſybille reuelatiōe. Et hec oīa patēt in ſermōib⁹ ꝑcedētib⁹ bñ intuēti ⁊c̄. De/

cimatertia ꝓtē. ē q̄ die ⁊ q̄ hora fuit mā/feſtata iſta bñdicta natiuitas. Et dī q̄ die dñica. illa em̄ die ꝙs fuit nat⁹ vt ꝑz ex di/ctis ſctōꝝ. Hora ꝙo noctꝫ media nat⁹ ē vt dictū fuit ſup in ꝑcedētib⁹ ſermōib⁹ q̄ dies ⁊ q̄ hora fuerūt q̄druplici miſterio ꝙſecrate: vt ꝑz in ꝑcedētib⁹ ſermonib⁹. q̄/re in eoꝝ articulis. Rogemus dñm ⁊c̄. XIII cō cēpitaō

De eodem Sermo. II.

Erbū caro factū

eſt. Jo. i. Hoc breue ꝙbū de ꝙ/bo abbreuiato intelligit in q̄ breui ꝙbo tria ꝑdicatori ꝙbi diuini neceſ/ſaria miſtice inuunt. dz em̄ ꝑdicator hīe ꝑmo itellectū illuſtratū p cogitatōez. Af/fectū inflāmatū p dilectōez. Effectū ꝙſu/matū p boni opis adipletōz. Nā ꝑdica/tor ſine cogitatōe nō pōt docere. Sine dilectōe nō pōt placere. Sine boni opis adipletōe nō pōt monere. Prīo g̃ op/tet ꝑdicatorē hīe itellectū illuminatū p co/gitatōez q̄ ꝓbat ꝙbi deſcriptio cū dī ꝙ/bū. Verbū em̄ cordis ē formata cogita/tio ⁊ cognitio ab ea re quā ſcim⁹. vt dic̄ Aug. vi. de tri. Formata aūt cogitatio ⁊ ꝙgnitio ⁊ ſacre ſcripture ſtudioſa medita/tio illuſtrāt itellectū ꝑdicatoris ſine q̄ il/luſtratōe nō poterit illumīare intellectū auditoris. ſic em̄ recipiēs optet eē denu/datū a natura recepti ita q̄libet alios illu/minās ⁊ ꝑficiēs optet i ſe ꝑfici ⁊ illuſtra/ri. Nēo em̄ dat q̄ nō hz. Vñ ꝑdica/tori ſic illuſtrato pōt ad ſraz dirigi illud ꝙbū ps. Lucerna pedib⁹ meis ꝙbū tuū. ꝙbuz em̄ ꝑdicatoris dz eſſe lucerna pedib⁹ ſcz affectōib⁹ auditoris ad ābulādū in viaz mo/ris. Scōo optet ꝑdicatorē hīe affe/ctū inflāmatū p dilectōez: q̄ ꝓbat car/nis ꝙditio cū addik caro. Nēo em̄ carnē ſuā odio habuit. Apl's ad phil. v. Cha/ritatis aūt dilectio neceſſaria ē ꝑdicato/ri. qz ſm btm̄ Gre. in omel'. Qui erga a/liū charitatē nō hz: ꝑdicatoris officium ſuſcipe nullaten⁹ dz. vñ ꝑdicator exultās p dilectōez pōt dicere illud ps. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt in deum viuum.

Tertio optet ꝑdicatorē hīe affectum

ꝓsumatū ꝑ boni opis adimpletōez: qō ꝑ bat facti execuō cuz ſbdit. Factum eſt. Qui em̄ facto nō iplet qō ꝙbo docet mā datū ſoluit: z minimus ē in regno celoꝝ Qui aūt fecerit z docuerit h̄ btūs in fa/cto ſuo erit: z magn⁹ vocabit i reg̃ celoꝝ Rogabimus g̃ oñm ꝑ nob carnē factuz vt ipe ꝑ ſuā mīcordiā nob ꝓcedat co/gitatōez in intellectu: dilectōez in affectu: z bona opis adimpletōez in effectu. vt ād hec facili⁹ ipetremus ꝙginē gl'oſam de uotiſſime ſalutemus dicētes: Aue maria z c̄. Verbū caro factum ē. ut ꝛ vbi. g. ſm btm̄ Aug⁹. xiij. de tri. cuius de⁹ ꝑ ſuā oi/potētiā gen⁹ hūanū alio mō cō ꝑ ꝙbi ſui incarnatiōez repare z ſaluare potuiſſet. tm̄ null⁹ alius mod⁹ fuit ita ogru⁹z ꝓue/nies repatōi hūani gn̄is ſic ꝑ incarnatio nē ꝙbi diuini. vt ſic hō in eſſe exierat ꝑ ꝙ bū increatū z ꝑ culpā ceciderat ꝑ ꝙbū a demone inſpiratū: ſic a culpa reſurgeret ꝑ ꝙbū incarnatū. nā hō pfecte repari nō poterat niſi recuparet mēris innocētiā dei amicitiā. z ſtatus ſui excellētiā. Sui aūt ſtat⁹ excellētia hō recupare nō pote/rat niſi ei⁹ repato⁹ eſſet de⁹: qz ſi eſſet pu ra creatura tūc hō pure creature tāq̄ ſuo repatori ſbdit⁹ fuiſſet. z ſic ſui ſtat⁹ excel lentiā nō repaſſet. Hō etiā dei amicitī/am recupare nō poterat niſi p ꝓnientē mediato⁹ ē q tāq̄ amic⁹ in vtrūq̄ manū mittere poſſet: z vtriuſq̄ ptis eſſet ꝓxi/mus. vt ſic deo eccl̄ia p deitatē: ita hoi ſi/milis eēt ꝑ hūanitatē. Hō inſup mentis innocētiā recupare nō poterat niſi dimiſ ſa culpa quā dimitti nō licebat ꝑ iuſtici am diuinā: niſi ꝑ ſatiſfactiōez ꝓdignam. Et qz ꝑ toto gn̄e hūano nō niſi de⁹ ſatiſ facere poterat nec ſatiſfacere debebat ni ſi hō q̄ peccauerat. ideo ogruētiſſimū fu/it genus hūanū ꝑ deū hoiez repari. Vñ ait Leo papa in ſermone iſti⁹ ſolēnitatiſ Vnus z idē dei z hoium mediato⁹ niſi eſſet verus de⁹ nō afferret remediū. z ni/ſi eſſet verus hō nō ꝓberet exemplū. qz g̃ hō pfecte repari nō poterat niſi recupa/ret mentis innocentiā. dei amicitiā. z ſui ſtatus excellentiā. Et iſta nō ꝑñt ꝓuenie/ter fieri: niſi ꝑ incarnatōez ꝙbi: vt decla/ratū eſt. ideo ꝑ ſalute hūani gn̄is: Ver/bū caro factū eſt. In q̄ q̄dē ꝙbo tria exp̄/munt q̄ ad ſacrm̄ dñice incarnatiōis ne/ceſſario req̄runt. Quoꝝ ꝓmū ē aſſūmēt̄ ꝓſone nobilitas. Scōm ē aſſumpte na/ture veritas. Tertiū ē vnionis medie in diſſolubilitas. Aſſumēs ē ꝓſona deifica: qz ꝙbū. aſſumptū ē vnio hꝑoſtatica: qz factū eſt. Primū g̃ qō req̄rit ad ſacrm̄ in carnatōis dñice ē ꝓſone aſſumēt̄is nobi/litas. q̄ eſt ꝙbū. Verbū em̄ ē ſcōa ꝓſona in trinitate deifica: qz eadē ꝓſona q̄ dī fi lius eo q̄ naturaliter natus dī ꝙbū: eo q̄ intellectualit̄ dī genitus z ꝓductū. eo em̄ ꝙbū q̄ filius ſm Aug. vij. de tri. Euāgeli ſta tm̄ pot⁹ vtit̄ h̄ noie ꝙbi cū noie filij ad denotādū q̄ gn̄atio diuina ē oino intelle ctualis z imaterialis ſine oi corruptōne. hoc g̃ ꝙbū eſt ꝙbū intellectuale nō ima/ginabile: ꝙbū imateriale nō ſenſibile. cū em̄ ſit duplex ꝙbū in nob vt docet Aug. xiij. de tri. Verbū. ſ. cordis qō latet inte/rius: z ꝙbū oris qō ſonat exterius. No/mē ꝙo ꝓncipalius ꝙbo mentali qō latet interius cū ꝙbo vocali qō ſonat exteri⁹ attribuit̄. qz vox exterius nō dī ꝙbū niſi qz ſignificat interi⁹ cē mēris ꝓceptū dicē te Auguſtino in ſermōe de btō Johe ba ptiſta. Vox ſon⁹ eſt z index cogitatōis. ꝙbi tm̄ diuini ꝓpietatē nō mutat ꝙbum ſenſibile qō ſonat exteri⁹: ſz ꝙbū intelle/ctuale qō ſonat interius. nā ꝙbū diuinū increatū z ꝙbū creatū in q̄tuor ꝓditoib⁹ ꝓueniūt q̄ ꝓpietatē ꝙbi diuini declarāt z oñdūt. Prīo em̄ ꝓueniūt in intellectu/ali emanatiōe. Scōo in mētali exp̄ſſi/one. Tertio in exemplari diſpoſitione Quarto in corporali manifeſtatione.

Primo nāq̄ ꝙbū diuinū z ꝙbū mēta/le cōueniūt in intellectuali emanatione. Vtrūq̄ em̄ ꝙbuz in intelligēdo ꝓcipit: vtrūq̄ in intellectuali pte ꝓducit̄: qz ad vtrūq̄ actus intellectualiter terminat. vñ deus p̄r p̄ot dicere illud ps̄. Eructa/uit cor meū ꝙbū bonū. Cor dei p̄ris ver bū bonū eructauit qñ eternaliter ꝙbū ifi nite bonitatiſ itellectuali emanatōe gña

lúr. Scõo ꝙuenũt in mẽtali expſſiõe. ꝓ vtrũqꝫ em̃ verbũ res intellecta totaliter exp̃mit. ſi em̃ plus vel minus ꝓ verbũ exp̃meret ꝗꝫ a dicẽte diceret & exp̃meret dicẽtis mẽorie ꝟbũ nõ adeq̃ret ac ꝓ ꝟb̃ impfectũ ꝟbum inueniret: vt docet Aug. xiij. de tri. Cõuenũt em̃ totali expſſione. ꝟbũ em̃ ẽ noticia expſſiua & declaratiua ex. vij. de tri. Vñ de ꝟbo dicit̃no ꝓut est expſſiuũ & declaratiuũ veritatis ait btũs Jacob⁹ in canonica sua. Volũtarie em̃ genuit nos ꝟbo veritatis: qz em̃ vtrũqꝫ ẽ intelligibile mꝫtũ hz rõnez veritatis. ideo ꝟbũ diuinũ dr ꝟbũ veritatis: qz ẽ expſſiuũ & declaratiuũ cuiuslibet intellectꝰis. Tertio ꝙueniunt in exemplari dispositõe. ꝓ vtrũqꝫ em̃ ꝟbuz res fiẽda exemplariter disponit̃: qz sine ꝟbo nulla res artificialiter ꝓducit̃: vt sic̃ fm artificialẽ ꝓductionẽ ꝓcedit in artifice ipa cognitio. sic deus ab eterno oĩa dispoſuit fienda in ꝟbo. vñ sup illud ps̃. Dixit & facta sunt. Glosa dic̃ ꝙ deus p̃r ab eterno & eternaliter ꝟbũ dixit & genuit in q̃ oĩa dispoſuit fiẽda. De ꝟbo autẽ diuino ꝓut est noticia siue sapĩa dispoſitiua scribit̃ Eccl'. i. Fons sapĩe ꝟbũ dei in excelſis. Verbũ dei in excelſis ẽ fons sapĩe: qz deus p̃r ꝓ ꝟbũ sic̃ ꝓ fontẽ sapie oĩa sapiẽter dispoſuit in nũero: põdere: & mẽsura Sap̃. xi. & ad Heb. xi. Intelligim⁹ aptata eẽ secula ꝟbo dei. Quarto ꝙueniunt in exteriori manifestatione. vtrũqꝫ em̃ ꝟbũ q̃dã aſſũpto iduit̃: vt nob exteri⁹ mãifestet̃. sic̃ em̃ ꝟbũ mẽtale qũ voce iduit̃ voce sentit̃: nec ẽ in voce cõuertit̃ cũ voci vnit̃: ita ꝟbũ diuinũ carne vestit̃: & in carne sentit̃ nec in carnẽ ꝙuertit̃ vñ carni vnit̃. De ꝟb̃ aũt ꝟbo carni iũcto & in carne nob manifestato ait btũs Jacob⁹ in canõica sua. Jn mãsuetudine suſcipite insitũ ꝟbũ. ꝟbũ em̃ dr insitũ: qz nature hũane in vtero ꝟginali ẽ insituz vt q̃ nõ possum⁹ lucẽ iaccessibilẽ cernere in se: saltẽ obũbrat̃oez carnis vnite videam⁹. ꝟbũ. s. in carne: solẽ in nube: lumẽ in testa: cereũ in laterna. Ecce g̃ ꝟbũ icarnatũ quõ & ꝟbũ nr̃m q̃dãmõ manifestatũ ſz nõ pfecte: qz ꝟbũ diuinũ & ꝟbũ nostrũ in pluribꝰ sunt ꝺſſilia q̃ ſilia. ꝟbuz nãqꝫ nr̃m ẽ variabile. mutabile: ſz ꝟbũ diuinũ ẽ oĩno iuariabile & stabile. ꝟbum nr̃m ẽ accidẽs: ſz ꝟbũ diuinũ ẽ ſuppoſitũ & ꝙ se ſbſiſtẽs. Verbũ nr̃m a gignẽte distinguit̃ essentialit̃. ſz ꝟbi diuinũ a p̃re dicẽte nõ distinguit̃ ẽntialit̃: ſz tm̃ ꝓsonalit̃. ꝟbo nr̃o ꝙuenit nom̃ geniti: ſz non nomẽ filij. ꝟbo aũt diuio ꝙuenit ꝓssime tm̃ nomẽ geniti q̃ nomẽ filij: q. ꝟbũ diuinũ ꝓcedit a ꝓncipio vitẽte & ꝓ nõẽ vitalẽ & fm rõnẽ ſilitudis pfecte in eẽdẽ natura ſbſiſtẽs q̃ ꝙcludũt pfectõez & ꝓriã rõnẽ filij. ꝟbũ aũt nr̃m q̃ius sit a ꝓncipio vitali & ꝙ actõez vitalẽ & fm rõnẽ ſilitudis nõ tm̃ ẽ eiusdẽ nature: spẽ: vel nũero cum gignẽte nec etiã ſbſiſtẽs: ſz alteri vt intellectui nr̃o iherẽs. vñ ꝟbũ nr̃m in ĩfinitũ deficiẽs a ꝟbo diuio alloq̃ndo sciaz & pfectõez ꝟbi põt dicere illõ ps̃. Mirabil' facta ẽ scia tua ex me ꝙfortata ẽ & nõ potero ad eaz. Sic g̃ ꝓmo describit̃ sacm̃ dñice icarnatõis q̃ ad ꝓsone aſſumẽtẽ nobilitatẽ: qz ꝟbũ. Scõo describit̃ q̃ ad aſſũpte nature ꝟitatẽ: qz caro vbi ꝙ syne dochẽ ponit̃ ps ꝓ toto: ps quę ẽ caro ꝓ hoĩe toto. iuxta illõ Jſa. Videbit oĩs caro salu. dei. nõ tm̃ dixit ꝟbũ aĩa facta est ſz dixit ꝟbũ caro factũ ẽ. & ꝟb̃ ad exp̃mendũ nature aſſũpte ꝟitatẽ & passibilitatẽ ꝓpt̃ qõ dic̃ apl's ad Ro. i. Qõ fact⁹ ẽ ex ſcie dauid fm carnẽ. xp̃s em̃ fact⁹ ẽ ex ſcie dauid fm carnis copulẽtã ſbaz: nõ aũt fm semmãtis ꝙcupiſcẽtiã. Vbi sciẽdũ ẽ ꝙ xp̃s factus est fm carnem: ſup̃ carnem: ꝑ ter carnem: & ꝓpter carnem. Primo xp̃s factus est fm carnem ꝓ carnis aſſumptionem. Secundo ſup̃ carnem ꝓ sanctiſpiritus operatõez. Tertio ꝑ carnem. ꝓ carnis incorruptionem. Quarto ꝓpter carnẽ. ꝓpter carnis liberatõez. Primo dicit̃ ꝙ xp̃s factus est fm carnem. ꝓ carnis aſſumptionem: qz xp̃s filius dei veram carnez nostrã sumpsit de ꝟgine maria que est eiusdẽ speciei cum carne nr̃a. sicut aĩa sua est eiusdẽ speciei cum carne nr̃a: qz qõ ẽ inaſſumptibile ẽ incurabile

vt ait Dama. iij. ſñz ſuaz. Et iō vere poſſum⁹ dicere de ꝓ illō Gen. xxxvij. Caro ei⁹ z frat ñr est. Scō xp̄s factus est ſupra carnē p ſanctiſpūs opationē. Caro ei⁹ ñra formata est opatiōe naturali ſic caro xp̄i fuit formata opatiōe ſup naturali. i. opatiōe ſpūſſcti Vñ dixit angel⁹ ad virginē: Spūſſctūs ſuperueniet i te z virtus altiſſimi obūbrabit tibi. Iſta obūbratio est carnis xp̄i formatio q⁹ tūc corp⁹ xp̄i ornatū eterno lūmine copulabat. Vñ xp̄s potuit dicere illud Sapie. vij. In venr̄e mr̄is figurat⁹ ſuz caro. Et ſignāte dicit: qō figurat⁹ est caro: nō gñatus caro: q⁹ caro xp̄i nō fuit generata ab hoīe ſz a fpūſctō: ſicut a ſūmo artifice figurata fuit formata tñ cū opatiōe naturali mr̄is z ei⁹ opatiōe gñata. Tertio xp̄us fact⁹ ē ꝓter carnē p carnis īcorruptionē. Nō ſolū q⁹ in morte xp̄i ei⁹ caro nō vidit corruptionē: vt dr̄ Actuū. ij. Verum in hāc ſingularez xp̄i natiuitatem nihil de carnis corruptiōe trāxit et ꝓcupiſcētia nihil de peccati lege manauit: vt mūdus eſſet ab oñi inq̄namento carnis z ſpirit⁹. ij. Cor. vij. Quarto xp̄s factus ē ꝓter carnē ꝓter carnis liberationem: vt carne carnem liberās ne p deret q̄s condidit. Vñ de ipo ſcribit⁹ ad Heb. v. q⁹ in dieb⁹ carnis ſue fact⁹ est oī bus obtpantib⁹ ſibi cā ſalutz eterne. ſic ḡ ſac̄m dominice īcarnatiōis deſcribit.

Scō q̄ ad nature aſſūpte veritatē: qa caro. Tertio deſcribit⁹ q̄ ad vnionis medie īdiſſolubilitatē: cū dr̄ factū ē. Iſta em̄ gl̄oſa factio est nature hūane cū ꝑſona ẏbi indiſſolubilis vnio: vñ cū dr̄ ẏbū caro factū est: est ſenſus: verbū diuinum hūanitati ypoſtatice est vnitū. Iſta aut̄ gl̄oſa factio nō ponit aliquā mutationē in ꝑſona aſſūmēte ſed in narura aſſūmpta. q⁹ iſta factio ſiue vnio gl̄oſa est in natura aſſūpta ſubiectiue. in verbo aut̄ nō est niſi terminatiue: natura em̄ aſſūpta fundat relationē vnionis ad ꝑſonā diuinā verbi. ſed verbū terminās iſtam relationē vnionis nō mutat nec in re abſoluta nec in re reali relatiua: vt patz in aliꝫs. Deus em̄ termiat nouā relationē creature ad ipm ſine ei⁹ mutatiōe: q⁹ ſcibile nō referr̄ ad ſciam niſi q⁹ ſcia referr̄ ad ipm. v. Methaph. ſic in ꝓpoſito. Est ḡ ſciēdū q⁹ iſta gl̄oſa factio q̄ tota ē poſita ex pte nature aſſūpte: nō ex pteverbi ſiue ꝑſōe aſſūmēz niſi termiatiue hz sūmā ptātē in cā ozigiali: perfectā purita/tē in cā materiali: inſolitaz nouitatē i cā formali: ſaluberrimaz vtilitatē in cā finali. Prio ḡ iſta gl̄oſa factio hz sūmā ptātē in cā ozigiali: Cā. n. ozigiat⁹ ſiue efficiēs iſti⁹ factiōis est trinitas ꝑſonaz: q⁹ opa trinitatz ſūt indiuiſa ad extra: vt dicit btūs Aug⁹. eo q⁹ hñt eādē potētiā opandi. Et iō oēs tres ꝑſone p eaz potētiā infinitā opate ſūt iſtā būdictā icarnationē. tñ ẏ nō obſtāte termiata est ad ſolā ꝑſonā verbi. Exēplū ſi tres ẏgines facerēt vnū indumētū: z tm̄ vna illaz indueret ipm. tūc verū est dicere q⁹ idumē tū factū est ab oib⁹ trib⁹ illis virginib⁹ cū vna tm̄ illaz induta est illo veſtimento. Sic est de xp̄o q⁹ ſm ap̄m est i ſilitudinē hoīm fact⁹ z habitu inuēt⁹ vt hō. Nam oēs tres ꝑſone opate ſūt hāc incarnationē: ſola tñ ꝑſona ẏbi habitu iſto iduta est: iō ſpāl̄r de xp̄o ibu ait. ps̄. Notū fec̄ dñs ſalutare ſuū. in hac ei⁹ incarnatiōe de⁹ q̄ ē tota trinitas fecit iſta factiōe gl̄oſa p icarnationē notū eē ſalutare ſuū. i. xp̄m de q̄ dixit ſcūs Simeō ꝺo loq̄ns: Vidērūt oc̄li mei ſalutare tuū. Et ſm Hieronymū ſup illū locū. ps̄. Notū fec̄ dñs ſalutare ſuū: vbicūq⁹ i veteri teſtamēto ſalutare ponit⁹ i hebreo habet⁹ ihs. Scō iſta gl̄oſa factio hz ꝓfectā puritatē i cā materiali: q⁹ caro xp̄i fuit formata ex purißimis ſanguinib⁹ brē ẏginis. ſm Damaſ. iij. li. ſniaz ſuaz. btā aūt virgo ꝑfectā habuit puritatē vtpote: q⁹ pr̄⁹ erat ſctā q̄ nata: q⁹ in mr̄is vtero ſcrificata a ſpūſctō obūbrata: plenitudīe gr̄e decorata z sup oēs mr̄icres bñdicta. Et iō de ei⁹ puritate dicit Anſel. i li. de ꝯceptu ẏginali. Decebat vt virgo ꝯcipe⁹ ea puritate q̄ maioz sub celo neq̄ itelligi. De q̄ ſcribit⁹ Lu. ij. Hoc aūt totū factū est vt

adipleret qd dictū est a dño p ꝓpham di
centē: Ecce virgo ꝯcipiet: ⁊ pariet filiuz
⁊ vocabit nomē ei⁹ Emanuel qd est int
ꝑtatū nobiscū de⁹. Et sumit ab Isa. vij.
ca. Tertio ista factio gl'iosa hz isolitā
nouitatē i cā formali qd est vnio yposta
tica nature hūane cū ꝑsona diuina. Est
aūt hec factio gl'iosa: tā isolita ⁊ noua q
nō hz sibi totalit sil'em i natura. Qr hec
nō est vnio accidentz cū sbo: neqz hec est
vnio materie cū forma vel cōposito. sed
est vnio nature aduenientz i supposito ali
eno. natura aūt hūana. q de se nata ē sbsi
stere i supposito ꝓprio sbsistit i supposito
diuio. Et suppositū verbi diuini termiat
depēdētiā talis nature sic se hz sba ter/
miando depēdētiā q̄ntitatis. Unde qr
ista vnio est tā isolita ⁊ tā noua. Jō scri/
bit. Jere xi. ca. Nouū faciet dñs sup t̄raz
femīa circūdabit viꝝ. h̄ est xp̄z. In q̄ vir
tute diuīa est vnio ista tā isolita ⁊ noua.

Quarto ista gl'iosa factio hz saluber/
rimā vtilitatē i cā finali. Nā de⁹ fact⁹ ē
hō. ad nos informandū p suaz sapiam:
ad nos iustificanduz p suā gratiam. ad
nos sāctificādū p sacrālez efficatiaz. ad
nos redimēdū p salutarē potētiā dicēte
apl'o. i. Coꝝ. i. Xp̄s fact⁹ est nob sapia q̄
ad p̄muz. iusticia q̄ ad scdm: sctificatio
q̄ ad tertiū: redēptio q̄ ad quartū. Dica
mus g̃. ꝟbū caro factū ē. Ut aūt ex euā/
gelio hodierno. ⁊ nō aliunde meditādo
oñdat magis ꝓpositum Est sciendū q. b.
Jo. euāgelista diuīssim⁹ in euāgelio ho/
dierno ponit q̄nqz ꝯditiōes excellētissi/
mas verbi diuini q̄b⁹ ei⁹ nobilitas ⁊ ꝓ/
prietas declarat. Prima est eternitas
i termiabilis. Scda est ꝑsonalitas di
stinguibilis. Tertia est infinitas icō
p̄hensibilis. Quarta est vnitas i pl'i/
ficabilis. Quinta est cālitas illimita
bilis. In q̄ttuor p̄mis ꝯditiōib⁹ euange
lista ꝟuās modū rethoricū ꝓponit q̄tuor
ꝓpōnēs q̄ꝝ sp posterior incipit in ꝓpōne
illa in q̄ p̄or termiat vt pz intuenticū dr:
In p̄ncipio erat verbū. qd q̄ttuor mois
itellligit. Et oib⁹ illis mōis verbi icarna
ti eternitas declarat. Nā vno mō itel/
ligit cum dr. In p̄ncipio ꝓut p̄ncipium
accipit notiōaliter ꝑ p̄ma ꝑsona patris.
Qr em̄ ꝟm Aug. ix. de trinitate. Pater ē
p̄ncipiū toti⁹ deitatis. Jō dr in p̄ncipio
qr in p̄re erat verbū. Cū em̄ esse verbi sit
in ipso. ⁊ in ipo est verbū. Sed esse verbi
est in p̄re: qr vna est essentia vtriusqz: g̃ ꝑ
sona verbi est i p̄re sicut in p̄ncipio toti⁹
deitatis. Scdo mō exponit ꝓut p̄nci/
piū accipit eēntialr ꝑ tota trinitate: qr ei
oēs tres ꝑsone vnū sūt p̄ncipiū creatura
rū. Jō in p̄ncipio erat verbū qr i trinita/
te ꝑsonaꝝ erat verbū. Nā verbū est scda
ꝑsona in trinitate deifica. Tertio mō
expōit ꝓut p̄ncipiuz accipit p̄uatiue. ita
q vocet p̄uatio initij. Et tūc est sensus:
In p̄ncipio erat verbū. i. sine initio erat
verbū. Quarto mō exponit ꝓut p̄nci/
piū accipit positiue ꝑ principio ⁊ initio
creaturaꝝ. Et tūc est sensus. In p̄ncipio
creaturaꝝ erat verbū: qr tūc existebat p̄n
cipiñ ⁊ initiuz oīm creaturaꝝ. sicut de⁹
dicit esse i h̄ ꝯtinuo: qr coexistit i hoc cō
tinuo sine loco: qd aūt i initio oīm coexi
stit añ oēs creaturas fuit: g̃ in principio
erat verbū: qr añ oēs creaturas erat ꝟbū
Mō ad ꝓpositū oib⁹ istis mōis ꝯcedit
eternitas verbi diuini. Siue em̄ verbuz
sit in p̄re a q̄ gignit. Siue in trinitate ꝑ/
sonaꝝ in qua ordinat. Siue in eternita
te q̄ nō incipit: siue añ oīa que creant sp
verbi eternitas cōprobat. De cui⁹ eter/
nitate ait. ps̄. In eternū dñe verbū tuuz
ꝑmanet i celo. Et Isa. lxxxvi. Verbum
dñi manet in eternū. Scdo oñdit hu
ius. verbi a p̄re distinctionē ipsonalita/
tis cū dicit. Et ꝟbū erat apud deū. Hec
em̄ dictio apud necessario īportat distin
ctionē ꝑsonalitatis: qr nemo dicit existe
re apd semetip̄m. Et ideo hec p̄positio
apud cogit suū casuale stare ꝑ alia ꝑso/
na q̄ꝝ ꝑ ꝑsona verbi: nō nisi ꝑ p̄ma p̄ris:
g̃ verbū erat apud deū p̄rem a q̄ ꝑsonali
ter distinguit: a q̄ itellectualiter gignit:
⁊ cū q̄ eternaliter sociat. Uñ hoc verbū
est vita eterna apd dicentē ꝟm q. b. Jo. i
canonica sua. primo testat. d. Qd fuit ab
initio: qd vidim⁹ ocl'is nr̄is: ⁊ man⁹ nr̄e

cõtrectauerũt de verbo vite z vobis annũciam⁹ vitã eternã q̃ erat apud ꝓẽm z appuit nobis. Tertio exp̃mit verbi necessitatẽ incõphensibilẽ cũ dicit euãgelista. Et de⁹ erat verbũ. De⁹ em̃ fm imensitatẽ infinitã a nobis icõphẽsibil' est. Et videte quõ statim mutat suppositio hui⁹ termini de⁹. Jn scda nanq̃ ꝓpositione supponit vt patuit ꝑ ꝑsona ꝓis. Hũc in ista tertia supponit nõ ꝑ ꝑsona ꝓis sz ꝑ eẽntia: qz ꝑsona ꝓis nõ erat ꝓbũ: sz essentia q̃ in ꝑe est: est verbum. z sic de⁹ erat verbũ. Qz sic arguit Aug⁹. lxxxiij. qõnũ. qõe. v. Si de⁹ nõ genuit sibi filiũ equalez. aut qz noluit. aut qz non potuit. Sz nõ qz noluit: qz tũc iuid⁹ fuit Nõ qz nõ potuit: qz tũc impotẽs fuit. impotẽtia ãt z iuidia sũt a deo penit⁹ exclusa: quare genuit sibi ꝓbium eq̃le. sed nihil est eq̃le deo. nisi de⁹: q̃ de⁹ erat ꝓbuz De cui⁹ deitate ait be. Jo. apoca. xix. vocabit nomẽ ei⁹ verbũ dei. id est verbũ qđ est deus intrãsitiue: sic dr creatura salis

Quarto exp̃mit hui⁹ verbi vnitatem inplificabilẽ cũ dicit h̃. s. ꝓbũ singulare z nõ aliud erat in ꝓncipio apud deum: qz non sunt nec esse ꝓt plura verba sb̃sistẽtia i deitate eo q̃ verbũ adeq̃t totaz fecũditatẽ ꝓductiuã in deo ꝑe. Vñ istd est verbũ singulare z inplificabile qđ patores videre desiderabãt Lu. ij. Videam⁹ inq̃unt ꝓbũ qđ factũ ẽ qđ fec̃ dñs z oñdit nobis. Aliud em̃ tũc viderũt et aliud crediderũt: viderũt puez natũ: et crediderũt ꝓbũ singl'r icarnatũ. Quinto exp̃mit verbi cãlitatẽ illimitabilem. Et⁹ ei cãlitas nõ limitat'. qz ꝑ verbũ de⁹ oia opat'. Oia inq̃t ꝑ ipm facta sũt z sine ipo factũ est nihil. vbi ꝓmo oñdit verbi cãlitatẽ sufficientẽ: qz oia ꝑ ipm facta sũt Scdo oñdit cãlitatẽ ideficientẽ: qz sine ipo factũ est nihil. Primo q̃ oñdit ei⁹ cãlitatẽ sufficientẽ: qz de⁹ ꝓ oia fecit ꝑ verbũ. Nõ sicut maior ꝑ minorẽ: nec sicut rex ꝑ baliuũ: nec sicꝫ ꝑ cãm mediatam vt sol calefacit ꝑ radiũ: nec sicꝫ ꝑ cãm instrumẽtalẽ: vt artifex ꝑ instrumẽtũ neq̃ sicꝫ ꝑ cãm formalẽ: vt suppositus ꝑ formale ꝓncipiũ. sed sicut artifex per suã artẽ disponentẽ; productiuã potẽtiã hñtẽ: ꝺa fm Aug. vi. de tri. Verbũ est ars oĩpotẽtis dei: plena oĩm rõnũ viuẽtiũ. Vñ verbũ diuinũ est ars dispositiua z assimilatiua siue exemplatia z rõ. productiua. Qz fm Aug. lxxxiij. q. Deli⁹ interꝑtamur verbũ. vt significet ad ꝓm respect⁹ ad oia que ꝑ ꝓbũ fiũt opatiua potẽtia Vñ de causalitate sufficiente ꝓbi diuini. ait apl'us ad Heb. i. Portãs oia ꝓbo ꝓtutz sue. Et in Psalm̃. Verbo dñi celi firmati sunt. Postea addit cãlitatẽ ꝓbi indeficientẽ: qz sine ipo factũ est nihil. hoc autem ꝓut põt elici ex ꝓbis bti Aug⁹. sup Jo. omel'. ꝓima dupl'r exp̃oit. Uno mõ ꝓut nihil accipit negatiue. Alio mõ ꝓut accipit priuatiue ꝑ pctõ. Prio mõ dicit Aug. q̃ nulla forma: nulla cõpages: nulla ꝓcordia: nulla qualitas: nulla substantia põt ẽe esse: nisi ꝑ istud ꝓbũ z ab isto verbo de q̃ dictũ est: Oia dispositi i nũero põdere z mẽsura Sapie. xi. Prout aũt accipit priuatiue ꝑ pctõ. tũc debet intelligi sic. q̃ pctm̃ qđ est nihil sine hoc verbo factũ est. Pctm̃ em̃ duo iportat. vnũ naturalit'. z aliud formal'r. Jmportat em̃ material'r ipi⁹ peccãtis actõem debita circũstantia ꝓuatã. Et sic aliq̃d est z a deo est. qz ois actio q̃ est a cã scda. etiaz est a cã prima. Formal'r aũt iportat ꝓuatõez circũstantie ad bõitatẽ morale req̃site. Et qz ꝓuatio in se nihil est. sic peccatum formal'r in se nihil est. nec vt sic hz cãm efficientẽ sed deficientẽ. s. liberꝫ hois arbitriũ qđ deficit in agẽdo. z ideo sibi iputandũ est pctm̃: z puniendus est ꝑ pctõ. qz pctm̃ nihil est formal'r. Nõ em̃ debet puniri ꝑ bono. qz bonũ z ens ꝓuertit q̃ actio q̃ est qđ materiale i pctõ punit cũ sit ens. z bonũ punit. ergo non ꝑ ens qđ est nihil z ꝓuatio. vñ qz pctõz ꝓuat actũ suum debita circumstantia quaz deberet dare actui suo: z nõ dat: puniendus est z damnãdus. sic em̃ peccatum nõ est a deo qui nõ deficit. z sic pctm̃ nihil est. et sine hoc verbo factũ est defectiue. s. a libero arbitrio. Vñ sic non est a deo ꝓt

qđ ait Ansel. de cōcordia p̄destinatiōis Sic oīa facit deus q̄ iusta vel iniusta voluntate fiūt. i. oīa opa nr̄a bona vel mala sz in bonis facit ꝙ sint ꝛ ꝙ bona sint. in malis aūt ꝙ sint: sz nō ꝙ mala sint. h̄ est dr̄e facit actōez sbstractā sz nō ip̄az p̄uatione in actiōe fundatā. Vñ notandū ꝙ pctm̄ dupliciter dicit̄ nihil. Uno mō a đfectu Alio mō ab effectu. Primo mō dico ꝙ formaliter defectus ꝛ p̄uatio ē. Secūdo mō hz miserabilē annullare pctōrē vñ ait Aug⁹. sup Joh. Omel. iij. Pctm̄ nihil est ꝛ nihil fiūt cū peccant hoīes: qꝛ hoīes mali nihil sunt in comparatōe entis ꝛ hoīes cū peccāt nullius fiūt valoris: q̄ꝫ uis oēs pctōres ꝑ defectū peccati ꝯdicant causalitati ꝟbi incarnati. De q̄bus ait ps̄. Verba oris eius iniq̄tas ꝛ dol⁹. ꝛ ideo timendū est ꝯsiliū sapiētis Eccl. xxxvij. Ante oīa opa verbū verax precedat te: verbū em̄ nequā īmutat cor. Ex verbo oriunt̄ q̄tuor ꝑtes. bonū: malū: vita ꝛ mors. dñatrix aūt eoꝝ est lingua assidua. Detestemur ergo verbū falsitatis ꝛ veneremur in ista solēnitate ꝟbū diuinū qđ est verbū veritatis. ꝛ venerādo in p̄senti ad h̄ verbū incarnatū videndū tā in eēntia diuina q̄ꝫ in hūana natura ꝑducat nos q̄ sine fine viuit et regnat. Amē

De eodem Sermo. III.

Erbū caro factū

est ꝛ habitauit in nob̄ Joh. i. qꝛ ꝟm sermonē ꝓpheticū ꝟbū abbreuiatū fecit dñs sup terrā. Ideo beatus Johes hāc abbreuiatiōez factā in eterni incarnatōe verbi breuiter in ꝟbo ꝓposito introducit describēs eā breuiter in his ꝟbis. Et p̄mo vt incomp̄hensibile diuine potentie miraculū cum p̄mittit̄ Verbum caro factū est ꝛc̄. Secundo vt incompabile beneficiū diuine clementie cum addit. Et habitauit in nobis. Miraculū aūt illud diuine potentie trāscendit intellectum cherubici fulgoris. sz bñficiū diuine clemētie incendit affectū seraphici ardoris. Circa p̄mū est sciendum ꝙ. xij. s. mirabilia fuerunt in hac sacra incarnatōe diuinit⁹ celebrata. Quorum p̄mum fuit: qꝛ ille q̄ erat comp̄hensor in p̄ria factus est viator in semita: qꝛ xp̄s ꝟm diuitatē ab eterno existens comp̄hēsor in supna celesti hierarchia fact⁹ ē nūc viator ꝟm corpus: q̄ꝫ uis aīa eius beata in instāti sue ꝯceptōis viderit facie diuinā essentiā. de quo miraculo ꝓphetauerat Hiere. xiiij. dicēs: Quasi colonus factus es in terra: ꝛ quasi viator declinās ad manēdū. Fuit em̄ colonus: qꝛ coluit agrum ecclesie militātis. sz declinauit ad manēdum: qꝛ in terris visus est ꝛ cū hoīb⁹ ꝯuersatus est. Scđm miraculum fuit: qꝛ ille q̄ erat omnipotens factus est infirmus: qꝛ lz ille natus non assumpserit defectus nostros q̄ꝫtū ad aīaz vtpote ignorantiā ꝛc̄. tñ assumpsit imbecillitates nr̄as q̄ꝫtum ad corpus: cum tñ ip̄e creauerit celos: de q̄ miraculo ꝓphetauerat Hiere. vbi sup̄ dicēs. Quare futurus es quasi vir vagus ꝛ fortis q̄ non potest saluare Tertium miraculū fuit qꝛ ille q̄ erat diues in omnib⁹ possidens vniuersa factus est ꝓpter nos pauper et egens: ita ꝙ virgo mater ip̄m in p̄sepio reclinaret: qꝛ nō erat ei locus in diuersorio. De quo miraculo ait ps̄. Simul in vnum diues ꝛ paup. i. in vno supposito fuit ditissima diuinitas ꝛ pauprima hūanitas. Quartū miraculū fuit ꝙ ille qui erat eternus ꝛ incōmutabilis factus est mortalis ꝛ defectibilis ita vt h̄ret vñ ex vno posset mori ꝛ ex altero resurgere ꝓpter nr̄az salutē. de q̄ miracnlo h̄ Jo. viij vbi dr̄. Quinq̄ginta annos nōdū hēs ꝛ abraham vidisti. dixerunt iudei ad xp̄m quib⁹ ip̄e rñdit. Amen dico vob̄ anteq̄ꝫ abraham fieret ego sum. s. q̄ꝫtū ad eternitatem. Quintum miraculū fuit ꝙ ille qui erat infinitus quē. s. celi cape non poterāt infra corpus virginis ꝑui vteri totaliter ꝛ sine diminutione fuit conceptus. De q̄ miraculo apostolus ad ephesios dicit. Qui cum in forma dei esset nō rapinam ꝛc̄. Et sequitur: exinaniuit. id est exiguum se fecit. Sextum miraculum fuit ꝙ ille q̄ erat incōp̄hensibilis cu-

ius̄q; intellectui creato ꝯtūcūq; angeli/co fuit factꝰ sensibiℓ t ꝓtractabiℓ mani/bꝰ ad Phiℓ. ij. c. In siℓitudine hoiuꝫ factꝰ t hītu inuētꝰ vt hō q̄ post lucē iaccessibilē inhītabat ꝑm apℓm de q̄ dic̄ Jo. in cano nica sua q̄ fuit. Septimū miraculū q̄ il/lud misteriū qō poterāt demões expur; naturaliꝫ cognscere fuit occultatū eis pe nitꝰ. vñ ꝑm Origen. cā despōsatōis ma/rie fuit vt sacrm sue ꝯginitatiꝫ diabolo ce larek. qō m̄ naturaliť nosc̄ poterat. De q̄ miracło clamat Jsa. xxvi. di. Dñe exal. ma. tu. vt nō vi. t ig. ho. tu. deuo. Octa/uū miraculū fuit q̄ illud sacrm qō fuit bo nis ag̃el celatū fuit simplicibꝫ pastoribꝫ reuelatū: vt hꝫ in Luc̄. de pastoribꝫ q̄ cu/stodiebāt vigiliaꝫ noctiꝫ supꝫ gregē suū. de ag̃elo loquiť apℓs ad Eph. iij. c. di. Du bi aūt sctoꝝ mimo data ē hec gra in gē/euāg. manesti. diui. xpi t illuminare oēs q̄ sit dispēsat o sacri absco. Nonū miracu lū fuit q̄ ille q̄ ē in celꝰ sine mre factꝰ ē in terris sine pre: qz fuit de purissima ꝯgie gnatꝰ ex puris sanguibꝫ eiꝰ formatus. iu/xta illud Jsa. Et ecce ꝯgo ꝛcipiet. Deci mū miraculū fuit q̄ ille q̄ sustētat t refic̄ oīa q̄ ꝑm apℓm portat oīa ꝯbo ꝯtutiꝫ sue lacte ꝯgineo ē cibat t sustētatꝰ ille q̄ est btōꝝ cibꝫ. vñ ō mre ipm lactāte dī in Lu. Btūs vēter q̄ te por. ꝛc. Undecimū mi raculū fuit q̄ illa q̄ spūsco ꝛcepit ita fuit a maledictiōe eue exēpta vt sine dolore pareret mūdi saluatorē t cū corpis plēa itegritate. De q̄ miraculo fuit Jsa. vi. p/phetatū vbi dī. Añq; ꝓturiret pepit. Du odecimū miraculū fuit q̄ ō massa illa pec catrice q̄ in adam ꝑ tota sua posterita/te fuit corrupta. natꝰ fuit t genitꝰ atq; cō cepꝰ saluatoꝝ sine originali pctō. Cuiꝰ rō est ꝑm Aug. sup Gen. qz nō ꝑm rōnē se/minalē sz ꝑm copulātā sbaz fuit genitꝰ. De q̄ miraculo phibuit testioniū Joh. bap. Jo. i. di. Ecce agnꝰ dei. si agnꝰ g̃ ino cēs Jsta em̄. xij. miracula fuerūt nob fi/gurata ꝑ. xij. titulos q̄s posuit Moyses ad radices mōtis synai qū edificauit al/tare dño ꝑ sacrificio paeificoꝝ. Jstud em̄ altare fuit xp̄s in q̄ fuit dei t hoīs pax re formata in cuiꝰ ꝯstructōe fuerī illa. xij. mi racula ꝑ. xij. illis titulis vt ibidē ptz ꝛc.

Circa scōm pncipale ē sciēdū q̄. xij. bñ ficia fuerūt in hac abbreuiatōe nob celꝰ tus collata. Primū fuit meritū fidei nre: qz meritū t oīs ꝙtꝰ ꝯto magis ē ardua tāto magꝫ ē meritoria. t qz sūme arduū est tm̄ miraculū credere: tō maxie merito rū. de q̄ bñficio dī Jo. vi. Hec ē vo. pa. mei q̄ mi. me: vt oīs q̄ vi. fi. t cre. in eū ha. vitā eter. ꝛc. Scōm fuit mānifestatio di lectōis p̄ne. nullo em̄ mō alio ꝑ effectū suū amoꝛē ds poterat mānifestare q̄s dā/do suū vnigenitū ꝙ sbalē in q̄ ē tota dei/tas eiꝰ. De q̄ bñficio ait Joh. iij. di. Sic ds dilexit mū. vt vnige. suū daret vt oīs q̄ cre. in eū nō peat. Tertiū fuit collatio plenitudis diuīe gr̄e: qz añ xp̄i natiuita/tē totū genꝰ hūanū cecū fuit gra m̄tipli/ci iuxta illō ꝓphetic̄. Nō ē mihi volun/tas in vob dic̄ dns. sz post eiꝰ bñdictā na tiuitatē plenitudo gr̄e abūdauit. vñ dī Jo. i. Lex ꝑ moysen data ē: gra t ꝓitas ꝑ ihm xp̄m. Quartū fuit pctī destructio qz pctm̄ qō inveteri lege regnauerat ꝑm apℓm ad Ro. ꝑ xp̄i aduētū fuit totaliter dissipatū. De isto bñficio locť apℓs ad Ro. De. mi. fi. suū in siℓi. car. pctī. Quin tū fuit expugnatio hostis antiq̄ q̄ totū ge/nus vicebat hūanū secū trahēs in interi/tū q̄ fuit a xp̄o nato deuictus iuxta illud Luc̄. Cū fortis armatꝰ ꝛc. De q̄ bñficio ait Leo in sermone hodierno. Jn q̄ ꝓfi/ctu ꝑ nob inito. magno t mirabili iure eq̄tatis certatū ē. Sextū fuit inclinatio maiestatiꝫ diuine q̄ nob benigne ꝙdescē dit vt dignareť ille q̄ erat p̄ꝰ t dns fieret frater t seruꝰ iuxta illud apℓi ad Heb. ij. di. q̄ xp̄s nō ꝙfundiť nos vocare frēs di cēs. Narrabo nomē tuū frib meis. Se/ptimū fuit sblimatio nature hūane. natu ra em̄ hūana q̄ oīb angelis añ erat sbie/cta nunc ꝑ istam sanctā natiuitatem est super omnes exaltata transcendens om/nem celestem hierarchiā tam t in superce/lesti hierarchia collocata. vñ signanť di/cit bt̄us Grego. q̄ añ xp̄i aduentū ange li sustinebāt q̄ adorarentur ab hominiꝫ

II. ꝑnci/pale. E

bus: vt pz in Job. v. Et post xpi incar/
natiōez talē adoratiōez fieri ꝓhibuit: vt
pz Apoc. xij. Octauū fuit euacuatio ve
tustatis antiq̄: qz ꝑm Pe. in acti. Juguz
īportabile fuerat impositū in lege veteri
illud aūt fuit sblatū in ortu xpi de illo lo/
quit apl's ad Ro. di. Finis legꝫ ē xps ad
iusticiā oī credēti. finis aūt ꝓ ꝯsūmatōe
accipi pōt: qz in eius ortu fuit ꝟtualiter
lex ꝯsumata. Nonū fuit institutio noui/
tatis ꝑfecte q̄ est in nouo testō: q̄ dr̄ lex
libertatꝫ iuxta illud apl'i ad Ro. Nox p̄/
cessit dies aūt ⁊c̄. Istius aūt noni diei q̄
cōpat ad legē sicut ad noctē aurora fuit
in natiuitate bti Joh. bap. sz mane fuit
in xpi natiuitate: qz ibi stella p̄uia. s. luci/
fer. h̄ sol sequēs. De isto bn̄ficio dr̄ apo/
ca. xij. Et dixit q̄ sedebat in throno. Ec/
ce noua facio oīa: qz in xpi natiuitate fue
rūt oīa spūaliter renouata. Decimū fu
it redēptio hūani gn̄is. qd̄ fuerat ꝑ tyrā
nū crudelissimū captiuatū: qz euz nullus
poterat redimere nisi offerret q̄ntū totuz
hūanū genꝰ valebat qd̄ nō hz aliq̄ pura
creatura. Idcirco natus ē dei filius q̄ di/
ues ē ad offerendū tm̄. De q̄ bn̄ficio ait
btūs Pe. in canōica. i. di. Sciētes q̄ nō
corruptibilibꝫ auro vel argēto redempti
estis: sz p̄cioso sanguīe dn̄i nostri iesu xpi
Undecimū fuit placatio diuine offen/
se q̄ ꝑm btm̄ Ansel. in li. Cur deus hō ꝑ
aliū placari nō poterat nisi ꝑ puerꝫ natū.
eo q̄ culpa erat infinita: qz infinite offen
sus ⁊ omīs pura creatura ē finita. De q̄
bn̄ficio dicit ad Eph. ij. Ipe em̄ ē pax no
stra q̄ fecit vtraq̄ vnū. Duodecimū fu
it btitudo extrinseca: qz ꝑm theologos
sicut essentia diuina ē obiectū btificū po
tētiaꝝ intrinsecaꝝ: ita xpi hūanitas po/
tētiaꝝ extrīsecaꝝ ꝓpter h̄ dicūt q̄ si adā
nō peccasset: xps fuisset natus ad reficiē/
dū potētias exteriores. De q̄ bn̄ficio ait
Jo. x. di. Per me si q̄s itroierit saluabit
⁊ ingrediet q̄ntū ad potētias interiores
⁊ egrediet q̄ntū ad potētias exteriores.
⁊ pascua inueniet. Ista. xij. bn̄ficia fuerūt
figurata Exo. xv. ꝑ. xij. fontes q̄ erāt in
helym qd̄ interp̄tat ꝑ deitatē: qz sic ex il
lis fontibꝫ fuerūt refocillati filij isrl' in de
serto: ita ꝑ ista. xij. bn̄ficia reficiunt xpico
le in h̄ mūdo ab illa deitate. ⁊ sic illi fon
tes erāt fluētes: ita ista bn̄ficia Cū igit
xij. mirabilia inducāt intellectū nostruz
ad admiratōnez: idcirco sunt nob in hac
solēnitate xpi diligēter ꝯsiderāda cū fi/
deli ꝯsideratōe vt nō circa terrena: sz cir/
ca celestia sit occupata mēs nostra vt in
nob illud apl'i. ij. Coꝝ. iij. impleat: Nos
aūt reuelata facie ⁊c̄. Itē ꝯsequētia. xij.
bn̄ficia incitēt nostꝝ affectū ad sinceraz
dilectōez vt nō simus tā ingrati sic illi q̄
bus fuit dictū: Eduxi vos ꝑ desertū. xl.
annis: nec sunt attrita vestimēta vestra
māna de celo plui vob: ⁊ obliti estis me.
Debemus igit ardētissime sacr̄m diuīe
natiuitatꝫ amare vt dicamus cū Hiere.
xv. Inuēti sunt sermones ⁊ comedi eos
factū est mihi ꝟbū tuū in gaudiū: ⁊ in le/
ticiā cordis mei: qm̄ īuocatū ē nomē tuū
sup me dn̄e deus exercituum Qd̄ mihi ⁊
vobis ꝯcedat xpus iesus dei ⁊ virginis
filius. Amen.

De eodem Sermo. IIII.

Erbum caro fa/
ctū est Joh. i. Scd̄m beatū
Aug. iij. de tri. Quāuis deꝰ
ꝑ suā oīpotentiā genus hūanū alio mō
q̄ꝫ ꝑ ꝟbi incarnatōz repare ⁊ saluare po
tuisset: tn̄ nullus alius modus fuit ꝯueni
entior. vt sicut hō in esse exierat ꝑ ꝟbum
incarnatū ⁊ increatū: ⁊ ꝑ culpā cecidcrat
a demone. sic a culpa resurgeret ꝑ incar/
natū. Sui aūt status excellentiā hō recu
perare nō posset: nisi ei repator esset deꝰ
qz si esset pura creatura: tūc hō pure cre
ature tāq̄ꝫ suo repatori subditus fuisset.
⁊ sic sui status excellentiam nō repasset.
Est g̊ sciēdū q̄ ista gl'iosa factio hz q̄/
tuor excellētias. Habet em̄ summā ptā
tē in causa originali. Perfectā puritatez
in causa materiali. Insolitā nouitatez in
causa formali. Saluberrimā vtilitatē in
causa finali. Primū pz: qm̄ cā origina/
lis siue efficiēs istius factōis ē trinitas ꝑ
sonaꝝ: qz opa trinitatis sunt induisa ad

extra: vt dicit btūs Aug. eo q̄ habēt eā/
dē potentiā opandi. Et iō oēs tres ꝑso/
ne ꝑ eaꝝ potentiā īfinitā opate sunt istā
bñdictā incarnationē. tñ h̄ nō obstante:
termīata ē solū ad ꝑsonā filij. Exēplū si
tres virgines facerēt vnū īdumētū: ⁊ vna
tm̄ īdueret ipm̄. Sic de xp̄o q̄ ſm aplm̄
in sil̄itudinē hoim fact⁹ ⁊ hītu inuētus
vt hō. Scdm etiā ptz: q̄ caro xp̄i fuit
formata ex purissimis sāguib⁹ btē ꝟgīs:
ſm Damas. li. iij. sniaꝝ. Btā aūt ꝟgo ꝑ/
fectā hūit puritatē: vtpote q̄ prius erat
sctā q̄ nata: q̄ ī mr̄is vt̄o sctificata: et ab
oī labe pctī original̄ p̄ſuata: plenitudie
gr̄e decorata: ⁊ sup oēs mlieres bñdicta
Et iō de ei⁹ pulchritudie dic̄ Ansel. De
cebat vt virgo ea puritate niteret: q̄ sub
deo maior neq̄t itelligi. Tertiū patet
qm̄ est vnio ypostatica nature hūane cū
ꝑsona diuīa. Est aūt ista factio tā īsolita
⁊ noua: q̄ nō hz sibi sil̄em totalit̄ ī natu/
ra. q̄ hec nō est vnio accidētis cū sb̄iecto
nec materie cū forma vel cōposito: ideo
scribit̄. Hiere. xxxi. ca. Nouū faciet dñs
sup terrā: femīa circūdabit viꝝ h̄ est xp̄z
in q̄ ꝟtute diuīa est vnio ista tā īsolita ⁊
noua. Quartum ptz qm̄ ex ista factio
ne gl̄iosa de⁹ factus est hō ad nos infor/
mandū ꝑ suā sapīaz: ⁊ redimēdū ꝑ salu
tarē potētiā. di. aplo. i. Coꝝ. Xp̄s factus
est nobis sapīa iusticia ⁊ sctificatio ⁊ re/
dēptio. Sic g̊ verbū caro factū est: in q̄
verbo tria exprimunt̄: q̄ ad sacramentū
dñice īcarnatiōis necessario req̄runt̄. scz.
Primum assumentis ꝑsone nobilitas.
Secundū assūpte nature veritas. Ter
tiū vnionis medie indissolubilitas. As/
sumēs est ꝑsona deifica: q̄ verbū. Assū/
ptum est ꝑsona hūana: q̄ caro. Assum/
ptio est vnio ypostatica: q̄ factū est. Pri
mum g̊ qd̄ requirit̄ est ꝑsone assumētis
nobilitas: q̄ verbū Verbū em̄ est secun
da ꝑsona in trinitate deifica filius vicz.
Euāgelista tñ potius vtit̄ noīe verbi q̄
filij. ad denotandū q̄ gñatio est om̄ino
intellectualis et īmaterialis sine oī eoꝝ
corruptiōe: vñ de⁹ pr̄ pōt dicere illud ps.
Eructauit cor meū verbū bonū. Eructa
uit qñ eternaliter verbū infinite bonita/
tis ītellectuali emanatione generauit.

Secundū assūpte nature vnitas: q̄ ca
ro. vbi ꝑ synecdochē ponit̄ ps ꝑ toto: ps
q̄ est caro ꝑ toto hoīe: iuxta illd̄ Jsa. Vi/
debit oīs caro salutare dei. Nō tñ dixit:
verbū anīa facta est: ⁊ h̄ ad exp̄mendū
nature assūpte vnitatē ⁊ passibilitatem.
xp̄s em̄ fili⁹ dei verā carnē assumpsit de
virgine q̄ est eiusdē speciei cū nostra: iu/
xta illud Geñ. iij. Caro em̄ ⁊ frater nr̄ ē.

Tertiū vnionis medie indissolubili/
tas: q̄ ista gl̄iosa factio est nature hūa/
ne cū ꝑsona verbi indissolubilis vnio: cū
dicit̄ Verbū caro factū est est sensus: ꝟ/
bū diuinū hūanitati ypostatice vnitū est
qd̄ a seculo nō est auditū. q̄ vtrāq̄ natu
rā ī vnā ꝯuenisse ꝑsonā nisi fides credat
ſmo nō explicat ſm leonē papā. Q̄ igit̄
īcarnati verbi misteriū in ſmōe ꝓposito
ꝑ solēnitate natiuitatꝭ xp̄i est ītroductū
iō circa istud misteriū insistēdū mēte de
uota occurrūt ꝯtemplatiōes declarāde.
Et oēs istas ꝯtēplatiōes hēs sup̄ in pri
mo ſmone ⁊ ibi req̄re. Sermo. V

Gloria ī altissimis
deo ⁊ interra pax hoīb⁹ bone
volūtatis. Lu. ij. ca. Q̄ ſm p̄
clarā. Dañ. ꝓphetiā duo sūt officia spiri
tuū supnoꝝ. Quoꝝ p̄mū est deo assiste/
re ꝑ mētis erectionē beatificaz. Scdm
est nobis mīstrare ꝑ cordis ꝯdescēsionē
mirificā: di. Dañ. milia miliū mīstrabāt
ei, ⁊c. Jdcirco btūs Lu. euā. qui incarna
tionis xp̄i sacr̄a singl̄arit̄ ꝓpalauit: istud
duplex officiū in h̄ hymno ⁊ cātico ange
lico introducit di. Gl̄ia in altissimis d̄o
⁊c. Jstū ei hymnū angeli ī natiuitate xp̄i
cātauerūt. Jn q̄ q̄dē cātico duo facit: q̄a
p̄mo demōstrat̄ officiū assistēdi in gr̄aꝝ
actiōe cū premittit: Gloria ī altissimis.
Scdo declarat̄ officiū mīstrādi ī bonoꝝ
annūciatiōe: cū sequit̄: Et in t̄ra pax ⁊c.
Jsta duo officia fuerūt p̄figurata ī Geñ.
ꝑ illā scalā quā vidit Jacob ꝑ quā āgeli
ascēdebāt ad deū. s ad sibi assistendū: et
descēdebāt: ad nobis mīstrādū. Qd̄ aūt

ꝯtem latio

I. offm̄

II. offm̄

vidit dñm innixũ scale: significat ꝙ ipe
met venit in hũc mũdũ: ad nob mistran
dũ. vñ ait ĩ euãgelio: Filiꝰ hoĩs nõ venit
mistrari ꝛc. Et ꝓpter h̃ fuit vocatꝰ ãgelꝰ
testamẽti in zacharia: qꝛ officiũ ãgelicũ
in suũ assũpsit. De prĩo officio angeloꝝ
qđ est deo assistere ꝑ internã sursũ actio
nẽ: loquit̃. Jo. in. Apo. di. Audiui vocez
ãgeloꝝ mltoꝝ dicẽtiũ al l'a De scđo qđ
est nob mistrare ꝑ externã ꝯdescẽsionez
loquit̃ Math. di. ꝙ ãgeli mistrabãt xp̃o
pꝰ ꝯsũmatã tẽptationẽ. Circa p̃mã ꝑ
tem thematis in q̃ angeli sic deo assistẽ
tes ei gr̃as refert̃ de q̃nq̃ bñficijs q̃ a na
to puero receperũt singularit̃. Et pri
mũ fuit: qꝛ ꝑ natũ pueꝝ fuit eoꝝ natura
sũme nobilitata: dũ aĩa rõnal' q̃ est soror
ãgeloꝝ (qꝛ ab eodẽ p̃re gẽita: qꝛ ad ima
ginẽ p̃ris sicut angeli facta: minꝰ ab eis
differẽs q̃ soror a fr̃e q̃ntũ ad ꝟtutes) fu
it despõsata dei filio inseꝑabili copula ĩ
incarnati verbi misterio. lz. n. diuĩtas fu
erit seꝑata ab hũanitate in triduo mor
tis: nõ tñ ab aĩa. Jõ plꝰ angeli q̃ hoĩes
exultabãt: vñ dr̃ in Apoca. ꝙ angeli di.
Gaudeamꝰ ꝛ exultemꝰ ꝛ demus gl'iam
deo: qꝛ venerũt nuptie agni: ꝛ vxor eiꝰ p̃
parauit seꝓpter plenitudinẽ sctificatiõis
anĩe xp̃i quã habuit p̃usq̃ vnirẽt̃ sil' ꝛc.

Scđm bñficiũ fuit qꝛ ꝑ hũc puerum
fuit eoꝝ hierachia reꝑata. Et iõ sic boni
ciues gaudẽt de restauratione ciuitatis
sue destructe ꝛ referunt gr̃as: sic ange
li nato puero ciuitatẽ celestẽ quã ꝑ casũ
demonũ diminutã ꝛ depopulatã repara
re veniebat nõ solum sicut prius: sed pri
usq̃ prius: vt ptz in virgine matre: et in
ipso capite: ĩmo q̃ valorẽ omniũ prioruz
in vnũ trãscendebat. Jdeo dicit Ageus
ꝓpheta ĩ figura ꝙ maior erat futura glo
ria domꝰ dei nouissime q̃ p̃me. Ter
tium beneficiũ est: qꝛ ꝑ natuz pueꝝ fuit
hostiũ suoꝝ seuitia suꝑata: lz. n. Micha
el ꝛ angeli eiꝰ vincerẽt in celo ꝛ alios in
de expellerẽt: tñ suꝑ terrã plus inualuit
draco cũ angelis suis: vt nõ solũ vĩceret
sed regnaret in mũdo. s. victoria habita
ꝛ volẽte Michaele. ꝛ angel' eiꝰ genꝰ hũa
nũ vĩceret̃ deuictũq̃ traheret ĩ infernũ
donec natꝰ est q̃ draconẽ fugaret de mũ
do di. ĩ Jo. Nũc p̃nceps mũdi eijciet̃ fo
ras. de q̃ victoria dr̃ in Jsa. ij Gloriã me
am alteri nõ dabo: ꝛ laudẽ meã sculptili
bus. i. demonibꝫ: qꝛ eã vsurpauerãt vsq̃
ad xp̃i aduentũ: ꝛc. Quartũ bñficiuz
fuit: qꝛ ꝑ natũ pueꝝ fuit eoꝝ custodia ro
borata. quid. n. ꝓderat nobis ante hanc
natiuitatẽ angeloꝝ custodia: cũ om̃es fi
naliter ꝓderemur. ꝛ quid eis ꝓderat ad
beatitudinez cũ gaudiũ accidentale nõ
acquirerent de saluatꝫ: sicut ꝑ natũ pue
rũ postea acq̃siuerũt: ideo dicit̃. iij. Jsa.
ꝙ angeli pacis: amare flebant. Sed
pro secunda custodia dicit̃ in Lu. Gau
dium erit in celo corã angelis dei super
vno peccatore penitẽtiam agente: quia
nullo modo amittit̃: sed saluat̃: ideo dici
tur Jsa. lx. Ecce gloria domini super te
orta est. Quintũ beneficiuz fuit: quia
per natuz puerum fuit eoꝝ emisperium
aut ecclesia illustrata. Sicut ẽĩ sol illu
minat om̃ia que sunt in hoc mundo: sic
christus etiam quantũ ad humanitatez
illustrat omnia que sunt in celo. Unde
per christi natiuitatem tota hierarchia
angelica nouã acquisiuit illuminationẽ
ꝛ decorem qualẽ alias non habuisset cũ
a superioribꝫ in ipsis inferioribus diui
na claritas ĩfundat̃ s̃m Diony. Christꝰ
aũt ab instanti sue ꝯceptiõis beatus vl
timate existẽs s̃m aniam statim potuit
omnes angelos illustrare: sed forte distu
lit vsq̃ ad ascẽsionẽ. Vñ sicut gaudent
hoĩes de ortu sol': sic angeli letabant̃ de
natiuitate xp̃i. Vñ de incẽdio q̃ xp̃s in
flãmat ꝛ lumine q̃ illustrat angelos: di
cit̃ in ps̃. Qui facis angelos tuos spũs:
ꝛ ministros tuos ignẽ vrentem. Jdo cla
mabãt angeli ĩ Eze. Benedicta gloria
domini de loco sãcto suo. Circa scđam
partem thematis in qua angeli sunt mi
nistrantes mũera diuina nobiscũ dicũt:
Et in terra pax hoĩbꝫ bo. vo. Est atten
dẽdũ q̃ ĩ xp̃i natiuitate fuit hoĩbꝫ q̃ntu
plex pax acq̃sita: sic añ multas pugnas
habuerãt. Et p̃mo fuit acq̃sita pax mõa

I. pars. thematis.
I. beneficium.
II. beneficium.
III. bñficium.
IIII. beneficiũ.
V. beneficium.
II. pars thema.

stica q̃ est vni⁹ ad seip̃m: in aĩa em̃ hũana fuerat sp̃ pugna inter intellectũ ⁊ volũtatẽ: q̃ꝝ intellectus ẽ mgr̃ dirigẽs: volũtas ꝟo sicut dña impans in aĩa rõnali. qꝛ ſm̃ B. sel. ipa ẽ regĩa in toto aĩe regno. Intellectus g̃ docebat volũtatẽ: vt deo obediret: vt se sibi sic dño hũiliaret sꝫ se reputãs liberã nolebat deo obedire: ⁊ ĩde nasceban oẽs trãsgressiones ve. te. Vñ sp̃ intellectus repugnabat volũtati: ⁊ volũtas intellectui. Vñ xp̃s in sua natiuitate volũtatẽ hũiliauit: qꝛ semetip̃m exinaniuit formã serui accipiẽs: fact⁹ obediẽs deo p̃ri ad Phil. ij. c. Et sic pacẽ monastici fecit deus aĩe nr̃e exẽplo hũilitatis de q̃ pace loquẽs apl's ad Gal. di. ꝙ fructus sp̃us. i. aĩe rõnalis ẽ pax ista. s. duaꝝ potẽtiaꝝ. Scdo fuit acq̃sita pax iconomica: q̃ est eoꝝ q̃ habitãt in vna domo qꝛ em̃ aĩa sensitiua q̃ hꝫ vires sicut bruta. ⁊ intellectiua q̃ hꝫ vires sic angeli sp̃ pugnauerãt: qꝛ in veteri testõ dum viuebãt carnaliter totũ regnũ aĩe dabat̃ viribus sensitiuis iniuste: sicut si q̃s ꝯstitueret seruos principari: ⁊ p̃ncipes seruire. Naturaliter enim intellectiue sensitiuis principari debet: ideo non erat pax: sed ip̃o nato: qꝛ p̃ legẽ eius docet̃ vita sp̃ual' fuer̃t etiã reducte vires ĩtellectiue ad suũ dñiũ: ⁊ pax fuit in domo illa in q̃ tũc habitabãt. Sꝫ hãc pacẽ p̃turbãt q̃ carnaliter viuũt de q̃ rixa loquit̃ apl's ad Gal'. di. Caro ꝯcupiscit aduersus sp̃m ⁊ sp̃us aduersus carnẽ. de pace em̃ ꝓposita loquitur ad Heb. Soliciti seruare vnitatem sp̃us in vinculo pacis. qñ em̃ iste aĩe cõueniũt ẽ vn⁹ sp̃us ad bñ opandũ. Tertio fuit acq̃sita pax politica q̃ est coꝝ q̃ sunt in eodẽ regno: qꝛ ad lr̃aꝫ in ei⁹ natiuitate fuit tãta habũdãtia pacis vt describeret̃ vniuersus orb. vt dicit̃ in Luc. iuxta illud ps̃ Orietur in diebꝫ eius iusticia ⁊ habũdãtia pacis ⁊c. Istã pacẽ cuꝫ fratre suo q̃libet dꝫ habere ⁊ custodire: qꝛ oẽs sumus fr̃es: ab eodẽ p̃re creati: ⁊ de eadẽ mr̃e eccl'ia ꝓgeniti. Istã pacem habuit xp̃us etiã cũ inimicis: iuxta illud ps̃. Cũ his q̃ oderũt pacẽ erã pacificus.

Per istã pacẽ a xp̃o hereditas diuina ꝓmittit̃ Mat. v. Bti pacifici qm̃ filij dei vocabũt̃: ꝙ si filij ⁊ heredes ⁊c. Quarto fuit acq̃sita pax hierarchica: q̃ est ãgeloꝝ ad hoĩes: qꝛ p̃us inter eos fuerãt inimicitie: sic inter ciues ciuitatũ oppositaruꝫ quaꝝ altera erat infernus: cui⁹ ciues erãt añ xp̃i aduentũ om̃s hoĩes. Altera paradisus: cuius ciues erant soli angeli. Ista inimicitia fuit p̃figurata p̃ inimicitiã q̃ erat inter hierl'm ⁊ babylonẽ: q̃ dicit̃ ciuitas ꝯfusionis. Nato aũt xp̃o. qꝛ hoĩes facti sunt ciues celestis p̃rie. ideo angeli pacificati pacẽ nobis p̃dicauerũt Oli em̃ ãgeli p̃seq̃bant̃ hoĩes vt. iiij. Regũ de sennacherib: ⁊ in plaga egypti de p̃mogenitis. ⁊. ij. Regũ vbi dicit̃ ꝙ angelus p̃cussit. lxx. milia viroꝝ. Post autẽ natiuitatẽ xp̃i laudãt deũ in Apoc. di. ꝺ demone ꝙ p̃iectus ẽ accusator fratꝝ nostroꝝ in stagnũ: vbi hoĩes vocãt fr̃es. de qua pace loquit̃ apl's ad Eph. di. ꝙ xp̃s euãgelizauit pacẽ his q̃ ꝓpe. i. angelis ⁊ his q̃ lõge. i. hoĩbꝫ q̃ adhuc erãt deo longinq̃. Quinto acq̃sita fuit pax thetrartica q̃ est dei cũ sua creatura. qꝛ inimicitia dura ⁊ implacabil' fuerat dei ad hũanũ genus post p̃mã hoĩs offensam intm̃ vt deus tactus dolore cordis intrĩsecus dixit ꝺ hoĩe. Penitet me fecisse hominẽ. Vñ ꝓpter hoĩeꝫ maledixit terre vt habet̃ Gen̄ i. Maledicta terra ⁊c. Jõ xp̃s natus istas inimicitias soluit in carne sua quã de ꝟgine sumpsit. vt ait apl's ad Eph. ⁊ vt solidior amicitia remaneret naturã humanã insolubiliter despõsauit cũ deitate Et q̃ꝫto hec ĩimicicia erat crudelior tãto pax erat magis optata cũctꝫ mortalibꝫ. ideo dicit̃ lapis angularis: qꝛ in se ꝯiũxit parietem vtriusq̃ nature ad pacẽ ꝯfirmãdã. Ista est illa pax de q̃ dicit̃ in li. Sapĩe. Donũ ⁊ pax ẽ electꝫ dei ⁊c. Sꝫ ista pax nõ denũciat̃ ab angelis nisi hoĩbꝫ bone voluntatis. Ad h̃ em̃ ꝙ hoĩes sint bone volũtatis q̃nq̃ req̃runt̃

Quoꝝ. s. p̃muꝫ est ꝙ pctã p̃terita nr̃e voluntati displiceãt ⁊ abnegent̃ futura: sicut Job dicebat: Vnũ locutus suꝫ qꝺ

vtinā non dixissem ⁊ vltra nō adijciam.
Scdm ē ꝙ volūtas nostra mala opera odiat in quocūq; ⁊ bona opa diligat qñ videt iuxta illud ps̄. Dilexisti iusticiam ⁊c̄. Tertium est ꝙ volūtas nostra habeat affectū charitatꝫ ad ꝓximos: qꝛ qui diligit fratrē suū in lumine est: ⁊ qui odit euꝫ homicida est. vt ait Joh. in canonica sua ⁊c̄. Quartuꝫ est ꝙ volūtas nostra diligat plus celestia q̄ꝫ terrena: ⁊ plus d̄ ipis loquat̄ ⁊ tractet ⁊ cogitet cōmuniter dicēte Joh. in caōnica sua. Qui diligit mundū nō est charitas patris in eo. Quintū est ꝙ homo magꝫ diligat deū q̄ꝫ seipm dicēte dño in Math. Qui odit animā suam in hoc mūdo ⁊c̄. Et in actib; dicit̄ ꝙ sācti nō dilexerūt animas suas vsq; ad mortē. Hominib; igit̄ bone volūtatis q̄ꝫtum ad istos modos fuit ab angelis annūciata pax eterna. Quaꝫ nobis ꝯcedat xp̄s Jesus dei ⁊ virginis marie filius. Amen.

Sermo. VI.

Rietur vobis timentib; nomen meū sol iusticie Malach. iiij. c. qꝛ ſm btm̄ Diony. de diui. nomi. c. iiij. Sol iste quē oculis corporeis cernimus est euidēs diuine bonitatis imago p̄ ceteris sensibilibus creaturis. idcirco Malachias ꝓpheta natiuitatē filij dei describens futuram ipaꝫ sub solis filitudine introducit. ⁊ ſm hoc in ꝟbo ꝓposito xp̄i natiuitas dupliciter cōmendat̄ scꝫ Primo sic memoriale inenarrabilis dignitatis cum p̄mittit̄ Orietur vob timētib; nomē meū ⁊c̄. Secundo vt iocale inobfuscabilis claritatꝫ cum sequit̄ Sol iusticie ⁊c̄. De p̄mo. sicut em̄ sol nō lucet sibijp̄i sꝫ ceteris creaturis quas illuminat: sic dei filius nō fuit sibijp̄i natus: sꝫ hominib; quos redemit Intelligendū est tñ ꝙ xp̄s fuit singulariter natus q̄tuor generib; ꝑsonaꝝ. s. Primo ꝯiugib; cū summa honestate cohabitantib; qꝛ maria ⁊ ioseph ibi erāt pñtes vt habet̄ in Luc̄. Scdo angelis spiritualiter exultātib; ideo dixerūt. Hodie natus ē nobis saluator mūdi. vt habet̄ in textu. Tertio pastorib; sollicite vigilantib; vt habet̄ ibidē ꝙ angeli pastoribꝫ p̄mo annūciauerūt dicētes eis: [illegible] nuncio vobis gaudiū magnū ⁊c̄. Quarto regib; celestia ꝯtemplantib; qꝛ lꝫ reges. s. magi in epiphania venerūt ad xp̄m tñ stella ſm btm̄ Augus. illa die p̄mo eis apparuit dū cursus sideꝝ expectabant. ⁊ ꝯsimili mō xp̄s hodie nascit̄ q̄tuor generib; ꝑsonaꝝ. Et p̄mo illis q̄ in statu matrimoniali pure ⁊ honeste nō sicut bruta animalia ꝯuersant̄: qꝛ isti figurati sūt ꝑ mariā ⁊ ioseph inter quos fuit regula dignissimi matrimonij. Secūdo illis q̄ sunt in statu religionis: ⁊ sicut homines mūdi cōmorant̄: qꝛ ſm Hiero. In carne p̄ter carnē viuere nō terrena vita est sed celestis. vñ dicit Diony. de btō Johāne euāgelista ꝙ in hoc mūdo manēs inceperat vitā angelicā Tertio illis q̄ sunt in statu p̄latōis: sicut viri pastores q̄ nō de seipis pascēdis sꝫ de ouib; suis sollicitant̄. vñ beatus Ambro. sup̄ Luc̄. Nox nascētis xp̄i figurabat seculū: grex ꝓpl'm ⁊ pastores sacerdotes ⁊c̄. Quarto nascitur illis q̄ sunt in statu nobilitatis: ⁊ ad celestia potius q̄ꝫ ad terrena afficiunt̄ sicut illi reges q̄ tractabant celestia ⁊ non terrena. ideo xp̄i natiuitas respectu illorum omniū dicit̄ lux in lib. Regū vbi dicit̄. Sicut lux aurore mane oriente sole absq; nubib; rutilat: qꝛ illa hora ē singulariter gaudiosa. Secundo cōmendat̄ xp̄i natiuitas in verbo ꝓposito sicut iocale ⁊c̄. ibi sol iusticie. sicut em̄ sol ē pulcrius iocale quod fit in reb; sensibilib; sic puer iste natus ē pulcrior q̄ꝫ sit in reb; sup̄celestib;. ipe em̄ ē equalis pulcritudinis cū spū sancto in quem desiderāt angeli ꝓspicere: vt ait Petrus in canonica sua. Intelligendū est tñ ꝙ ortus solis hꝫ quatuor ꝓprietates natiuitati xp̄i ꝯueniētes Quaruꝫ p̄ma est ꝙ male bestie effugant̄ iuxta illud. Ortus est sol ⁊ ꝯgregati sūt ⁊c̄. Scda est ꝙ homines assecurant̄. vñ sequitur in ps̄. Exibit homo ad opus suum ⁊c̄. Tertia est ꝙ infirmi alleuiant̄:

qꝛ ſm astrologos. Sol ē planeta beni/
uolus ꝛc̄. Quarta ē ꝙ tūc sensus q̄etant̄
ꝛ ideo somnus illius hore ē q̄etissimus:
I. pars thematis. sic in xp̄i natiuitate Primo demones
ceperūt exterreri: qꝛ iā senserāt ꝙ iste na
scebat̄ cui vn⁹ ip̄oꝝ dixit ī euāgelio: Ue/
nisti añ tp̄s torq̄re nos ꝛc̄. Scd̄o cepe/
rūt hoīes q̄iari dicēte angelo. Annūcio
vob̄ gaudiū magnuꝫ qd̄ erit oī ꝑpl'o: qꝛ
natus ē nob̄ hodie saluator mūdi. Ter
tio ceperūt īfirmi alleuiari: qꝛ sc̄ti p̄res
q̄ erāt in lāguore īfirmi in scp̄turis diuīs
a se editis nouerāt tp̄s eius sic̄ iudei no
uerūt locū natitatis xp̄i. ꝛ iō fuit eis ni/
mia ꝯsolatio sic̄ ē captiuis cuꝫ fili⁹ regis
nascit̄: qꝛ redimi ꝛ libari sperāt. Quar
to ceperūt hoīes ꝛ eoꝝ sensus q̄etari: qꝛ
tūc fuit tāta abūdātia pacis in terra vt
vniuersus orb̄ vni romāo īp̄io q̄ete obe
diret: vt dr̄ in Lu. ex descp̄tōe vniuersali
tūc facta. iō natitas ei⁹ est bn̄ ortui solis
cōpata. vt ꝑ ip̄o dicat̄ illud Eccl̄i. xxvi.
Sic̄ sol oriēs mūdo in altissimis d̄o: ita
supple xp̄s ihs dei filius natus ē in h̄ mū
do. qꝛ igit̄ de sol' ortu iusticie ē solēnitas
gaudij nr̄i p̄cipui. idcirco circa ei⁹ natiui
tatē occurrūt mēte deuota multa ꝯtem
I. ꝯtemplatio. plāda. Quoꝝ p̄ma ꝯtēplatio ista ē q̄/
liter bn̄dicta natitas fuit in veteri testō
p̄figurata. Ad cui⁹ euidentiā ē sciēdū ꝙ
in veteri testō inueniunt̄ q̄tuor figure p̄/
clare de xp̄i natitate. Quaꝝ p̄ma fuit de
flore pullulāte Isa. xi. vbi dr̄ ꝙ ꝟga de ra
dice iesse ꝛ flos d̄ radice ei⁹ ascēdet. Ista
ꝟga iesse fuit illa ꝟgo de ꝓgenie dauid q̄
fuit fili⁹ iesse Math. i. q̄ fuit ꝟga rectissi
ma: qꝛ nullius torsiōe pcti obliq̄ta. ꝛ de
radice huius ꝟge ascēdit flos ille cui pul
critudo in diuīs appropriat̄: sic̄ p̄ri forti/
tudo. vn̄ apl's ad Heb. i. Qui cū sit splē
dor gl'ie ꝛc̄. Iste. s. flos ꝓcessit de radice
hui⁹ ꝟge: qꝛ dei filius fuit ex ꝓprijs ꝟgi/
nis sanguib̄ ꝓgenitus. Scd̄a fuit de ꝟ/
ga vigilāte Hiere. i. c. di. Uirgā vigilā
tē ego video. Et sequit̄. bn̄ vidisti vigila
bo ego sup ꝟbo meo vt faciā illud. Ista
ꝟga vigilās est ꝟgo mater q̄ nō solū vn
q̄ dormiuit ꝑ pctm̄ mortale. de q̄ som/
no apl's dicit. Surge q̄ dormis ꝛ exur/
ge a mortuis. sꝫ neq̄ dormitauit ꝑ pecca
ti venialis maculā: ꝛ deus p̄r vigilauit
vt faceret verbū suū in ea ſm illud Jo. i.
Uerbū caro factū ē. Tertia fuit de por
ta clausa Ezech. xliij. Uidi inq̄t portā
clausam ab oriēte q̄ nō aperiet̄ ꝛ hō non
transibit ꝑ eā: sꝫ tm̄ dn̄s deus israel. ꝛ tn̄
erit clausa in eternū. illud sanctuariū fu/
it ꝟginis corpus qd̄ fuit dn̄o dedicatuꝫ
iuxta illud ps̄. Sāctificauit tabernacu/
lum suū altissimus. istius sanctuarij por
ta oriētalis fuit clausa: qꝛ ip̄a ꝑmansit in
ortu xp̄i integra ꝛc̄. Quarta fuit de pe/
tra excisa Dan. iiij. vbi visus ē lapis ab/
scisus de mōte. i. de ꝟgine sacra que fuit
compata mōti syon ꝓpter magnitudinē
sue ꝟtutis in ps̄. Nunq̄d syon dicet hō.
De isto mōte fuit abscisus xp̄s sine ma/
nib̄. i. de eius corpe fuit formatus sine hu
manis opib̄. Et sequit̄ in ꝓphetia ꝙ il/
lius lapidis regnū nō dissipabit̄. Se
II ꝯtēplatio. cunda ꝯtemplatio est qualiter ista bea/
ta natiuitas fuit in veteri testamento ꝓ/
phetata circa quā inducunt̄ quatuor ꝓ/
phetie. Quaꝝ p̄ma est ps̄. di. In sole
posuit tabernaculū suū: ꝛ ip̄e tanq̄ spon
sus ꝓcedēs de thalamo suo. Taberna/
culū xp̄i est eius hūanitas in qua habi/
tauit oīs plenitudo diuinitatis corpali
ter ſm apl'm. istud tabernaculū posuit in
sole qn̄ naturā humanā assumpsit ad di
uinitatē: sꝫ in sua natiuitate ꝓcessit de ta
bernaculo. i. de ꝟginis vtero: sicut spon/
sus qm̄ sine aliq̄ molestia mr̄is ꝛ sponte
Aug. in sermone de natiuitate ꝟginis.
Ista in leticia dn̄m parturiuit: nō sicut
alij nati q̄ violēter extra ad modū latro
num expellunt̄. Scd̄a ꝓphetia ē Isa.
vij. c. vbi dicit̄. Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛc̄. Et
sequit̄. ꝛ vocabit̄ nomē eius emanuel qd̄
interp̄tat̄ nobiscū deus vel deitas: quia
fructus quē virgo pepit non solū floruit
hūanitate p̄clara: sꝫ resplenduit diuini/
tate p̄fulgida. Tertia ꝓphetia ē Hie
re. xiiij. c. vbi ꝓph̄a loquēs ad dn̄m dicit.
Quasi colonus futurus es in terra: ꝛ q̄si
viator declinās ad manendū q̄re futu/

rus es velut vir vag⁹ ⁊ fortꝫ q̄ nō potest saluare. Fuit em̄ colonus cū in sua ꝯceptione ꝟginis vterꝫ fecūdauit: ⁊ q̄si viator ⁊c̄. qꝛ nouē mensib⁹ in ꝟginis vtero habitauit. Fuit q̄si vir vagus: qꝛ in diuersorio natus: ⁊ vir fortis q̄ nō pōt saluare qꝛ fuit pānis inuolutus. Quarta ꝓphetia ē in ps̄. xviij. Exultauit vt gigas ad currendā viā. a summo celo egressio eius. lꝫ em̄ puer natus fuerit paruulus ꝑ humanitatem: fuit tñ gigas infinite magnitudinis ꝟm deitatem. iste gigas ñ coactus a patre: sꝫ sponte fecit duos cursus. Quoꝝ ꝑmus fuit a sūmo celo egressio eius. Secundus fuit a monte oliueti ad dexterā patris eius in ascensione: sicut ꝑmus fuit in incarnatiōe ibi. Et occursus eius vsq̄ ad summū eius. Tertia ꝯtemplatio est qualiter ista bñdicta natiuitas fuit in veteri testō ꝑnunciata: ad qd̄ declarandum ꝑter ꝑmissa inducunt quatuor testimonia. Quoꝝ ꝑmum fuit Isa. xi. vbi dicit Rorate celi desuꝑ ⁊ nubes pluāt iustū: apiat terra ⁊ germinet saluatorē. Iste nubes sunt ꝑme hierarchie supcelestes in quib⁹ deitas habitat ꝟm multiplicē sacre scripture figurā Iste pluerunt iustum qñ oēs tres ꝑsone ꝑ ꝟbū pariter incarnauerūt ꝟm Aug. i. de trini. Et terra fuit apta ad germinandum saluatorem qñ virgo benedicta ꝑbuit assensum angelo: qꝛ ꝑ ꝯsensum aīa opat. Scdm fuit Isa. lv. ca. vbi dr̄. Quō descēdit hymber de celo ⁊ nix: ⁊ illuc vltra nō reuertit sꝫ infundit terrā ⁊ germinare eā facit. sic erit verbū qd̄ egredietur de ore meo nō reuertet ad me vacuum: sꝫ faciet quecūq̄ volui ⁊ ꝓsperabitur in his ad que misi illud. verbū patris est filius ꝟginis matris. Tertiū fuit Hiere. iij. Creauit dñs nouum suꝑ terram mulier circūdabit virꝫ. Istud nouū fuit impletum qñ mater dei ꝑtulit filium q̄ erat dei verbū ⁊ sapia ꝟm apl'm ⁊c̄. Quartū fuit Baruch. iij. c. Hic est inq̄t deus noster nō estimabit alius ad eū. Et sequit. post hec in terris visus ē ⁊ cū homib⁹ ꝯuersatus est. Tūc aūt cepit cū hoib⁹ ꝯuersari cum visibiliter voluit de virgine nasci.

III. ꝯtēplatio

C

Quarta ꝯtēplatio est q̄liter ista sacra natiuitas fuit in eodē veteri testamento multipliciter reuelata qd̄ auctoritate q̄druplici ꝯfirmat. Primo auctoritate patriarchaꝝ: vbi em̄ natiuitas xp̄i nō fuisset reuelata iacob nō dixisset illud. Non auferet sceptrū de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est: ⁊ ipe erit expectatio gentiū Gen̄. xlix. Secūdo auctoritate pontificū dicente Moyse. Obsecro dñe mitte quē missurus es. quod nō dixisset nisi ⁊ ipe redemptorē expectaret quē ꝑnūciauerat iacob. Tertio auctoritate ꝓphetaꝝ dicente Dan̄. in translatōe. lxx. interp̄tū Cū venerit sanctussanctoꝝ cessabit vnctio vestra. ⁊ etiā in nr̄a Dan̄. xiiij. vt impleat visio ⁊ ꝓphetia vt vngat sanctussanctoꝝ ⁊ deleat iniquitas terre ⁊ inducat iusticia sempiterna. qd̄ nō dixisset nisi de xp̄i natiuitate certificatus fuisset. Quarto auctoritate apl'oꝝ dicēte Iacobo. i. ca. In mā suetudine suscipite insitum verbū: qd̄ saluare pōt animas vestras. verbū em̄ diuinum insitum fuit humane nature. Quinta contemplatio est qualiter ista felix natiuitas fuit in nouo testamento euangelizata. Et sciendum est ꝙ quatuor genera ꝑsonarum christi ortum annunciauerunt. Et primo ab angelis euangelizantibus vt habet in Luc̄. tunc em̄ fuit iste hymnus angelicus primo cantatus Gloria in excelsis deo ⁊c̄. Secundo a stellis refulgentibus: quia stella que regib⁹ apparuit eis vt fertur de xp̄i ortu locuta fuit. Tertio a regibus inquirentibus: qꝛ querendo xp̄m annunciabant xp̄i ortum dicentes: Vbi est qui natus est rex iudeorum. Quarto a pastoribus enarrantib⁹ quia omnes qui audierant mirati sunt de his que dicta sunt a pastoribus ad ip̄os vt in Luc̄. in q̄b⁹ ꝑncipalit notat ꝙ isti⁹ solēnitatis ꝑticipes sunt. s. religiosi designati ꝑ angelos: sacerdotes ꝑ pastores. ꝟgines ꝑ stellas incorruptibiles. ⁊ seculares ꝑ reges. Et ideo dicit angelus in Luc̄. Annūcio vob̄ gaudium qd̄

D

V. ꝯtemplatio

erit omni ꝓplo: qꝛ hodie saluator mūdi
ē natus ē ꝛc. Sexta ꝯtēplatio ē vbi fu/
platio. it ista natiuitas celebrata. Vbi ē scien/
dū ꝙ btūs Lu. ꝛ Math. notāt q̄tuor lo
ca. s pmo q̄dem regnuꝫ iuda vbi regna/
uit dauid: q̄ iure hereditario illd̄ regnū
debitū fuit xp̄o s̄m humanitatē. ideo di
xit gabriel ad virginē in Luc̄. Dabit ei
dn̄s sedē dauid p̄ris sui ꝛc. Scd̄o ciui
tatem bethleē in qua natus est dauid. ꝛ
vocat̄ ciuitas dauid vt pꝫ. i. Reg. vi. c. q̄
q̄de... iure hereditario ꝑtinebat marie
ꝛ ioseph Luc̄. ij. Ibant oēs vt ꝓfiterent̄
singuli in suā ciuitatē. ascendit autē io/
seph a galilea ꝛc. vñ Math. ij. Cuꝫ na
tus esset iesus in bethleem ciuitate iude
Bethleē q̄ ꝓpe domus panis interp̄tat̄:
qꝛ panis angeloꝝ ꝛ hominū ibi nascit̄.
Tertio diuersoriū: qꝛ vt fert̄ ꝓpter ni
miam multitudinē gētium nō potuerūt
habere hospitiū cū essent paupes q̄ꝫuis
de regali stirpe. Quarto p̄sepiū: qꝛ v̄/
go puerꝫ pānis inuolutuꝫ reclinauit in p̄
sepio: qꝛ non habebat in diuersorio locū
vt dicit̄ Fuerunt ibi bos ꝛ asinus come/
dētes iuxta ꝓphetiā Abacuch di. In me
dio duū aīaliū cognosceris: quoꝝ alteꝝ
vt fert̄ Joseph duxisse dicit̄ vt portaret
virginem scꝫ grauidā ꝛ bouē vt inde fa/
ceret sumptus suos. Septima ꝯtem/
VII. cō/ platio est cui loco fuit ista natiuitas ap/
tēplatō propriata. Et dicit̄ in sacra scriptura q̄
xp̄s cognominat̄ a quadruplici ciuitate
de quaꝝ qualibet dicit̄ fuisse. Et primo
dicit̄ fuisse de ciuitate syō: qꝛ ibi ꝓgenit⁹
sicut aliq̄s denominat̄ a ciuitate vñ fue/
rūt sui p̄mi ꝓgenitores. In syō em̄ fuerūt
ꝓgeniti. xij. reges ex dauid. ꝛ ideo illa ci
uitas fuit dauid appellata. Scd̄o de ci/
uitate bethleē iuxta illud ꝓpheticum q̄d̄
induxerūt iudei herodi in Mat. di. Et
tu bethleē terra iuda ꝛc. Tertio de ciui
tate nazareth in Math. qꝛ ibi educatus
fuit. vñ in titulo triūphali positū fuit Je
sus nazarenus rex iudeoꝝ. vñ ꝓphete p̄/
dixerūt q̄ esset nazareus vocād⁹. Quar
to de ciuitate hierl̄m in multis ꝓphetijs
qꝛ ibi sepultus ē. solent em̄ sancti a loco
vbi sepeliunt̄ nominari: sic̄ sanctus Pe/
trus in roma. sctūs Jacob⁹ in galicia ꝛc.
s̄m istā variatōeꝫ intelligunt̄ varia testi
monia in sacra scriptura de xp̄o. Octa
ua ꝯtemplatio est quo tp̄e fuit ista nati/ VIII cō/
uitas ꝯsumata. Circa quā notant̄ qua/ tēplatō
tuor tp̄a. Et p̄mo ex p̄te mūdi inuetera/
scentis: qꝛ p̄actis q̄nq̄ milib⁹ annis ab
ortu mūdi circa sextū millenarium xp̄s
nascit̄ sicut p̄mus adā sexta die fuit for/
matus de terra īmaculata Gen̄. i. Scd̄o
ex p̄te solis occurrētis: qꝛ sic̄ refert Isi/
dorus. Xp̄s fuit in solstitio natus. in q̄li/
bet em̄ cētenario retrocedimus ꝑ vnam
diem. vt pꝫ de facto In illo aūt solstitio
terminat̄ cursus solis descēdētis ad me/
ridiem. ꝛ inchoat̄ cursus ascendentis ad
aq̄lonem. sic in xp̄i natiuitate fuit ꝯsuma
tus cursus eius a celo ꝛ īchoatus regres/
sus. sicut etiā a natiuitate q̄libet appropī
quat ad mortē. Tertio ex p̄te virginis
pariētis: qꝛ in. xij. anno v̄ginis bn̄dicte
angelus eā salutauit cū esset duodennis
vt refert histo. qꝛ dei filius nō distulit in/
carnatōneꝫ quā desiderauerat eternali/
ter ex q̄ v̄go naturaliter esse potuit ma/
ter vera q̄d̄ fit in anno. xij. Quarto ex p̄
te ꝓphete p̄uidentis. tp̄s em̄ istud fuit re
uelatū Dan̄. vt habet̄. xi. cap̄. q̄ vsq̄ ad
xp̄m ducem nūerat hebdomadas septu
agintaduas q̄ intelligunt̄ annoꝝ iuxta il
lud Ezech. iiij. c. Diē ꝓ anno dedi tibi ꝛ
tot anni repiunt̄ a tp̄e Dan̄. vsq̄ ad xp̄i
natiuitatē. ideo sacr̄m istius tēpis desi/
gnās Paul⁹ ad Gal̄. iiij. di. At vbi venit
plenitudo tp̄is misit deus filiū suū. No
na ꝯtemplatio est q̄ die natiuitas xp̄i fu/ IX. ꝯtē/
it manifestata. dicit̄ q̄ in die dn̄ico. dicit̄ platio
em̄ q̄ illa die xp̄s fuit natus vt colligit̄ a
xp̄i annunciatiōe ex dictis sanctoꝝ. q̄ q̄/
dem dies inuenit̄ in sacra scriptura qua
druplici misterio ꝯsecrata. Et p̄mo mi/
sterio angelice creatōnis. illa em̄ die vt
ait Isidorus sub noīe lucis angelos cō/
didit. De qua creatiōe habet̄ Gen̄. i. ca.
Scd̄o sacr̄o dn̄ice generatōis. ideo xp̄s
voluit nasci illa die qua fuerūt angeli cre
ati. Tertio sacr̄o dn̄ice resurrectōis. In

hac eñ die xp̃s resurrexit vt pz ex euãgelistȝ. Quarto sacro spũalis inflãmatõis qz illa die fuit missus spũsctus: vt ptz in actib⁹. iõ p ista solẽnitate z die inducit illud ps̃. Hec dies quã fec̃ dñs exultem⁹ zc̃. Decima ꝓcẽplatio ẽ q̃ hora ista solẽnitas fuit celebrata. z dr̃ q̃ xp̃s fuit natus in media nocte q̃ hora fuit sãctificata q̃druplici misterio. Et ꝓmo misterio devote ꝓfessiõis. Illa eñ hora sancti patres in veteri testõ xp̃i ortũ petẽtes surgebãt ad laudandũ deũ di. ps̃. Media nocte surge. ad ꝓfi. ti. z Mat. xxv. Media nocte clamor factus ẽ. s. ãgelor: ecce spõsus venit. i. xp̃s natus ẽ. Scõdo misterio deifice incarnatõnis. ista eñ hora dr̃ dei filiũ descẽdisse de cel̃ ꝓmo in vtez v̄ginis. vñ dr̃ Sap. xviij. Dũ mediũ silẽtiũ tenerẽt oia zc̃. z sequit Oꝑs fmo tu⁹ dñe zc̃. Tertio misterio dñice gñatõis: vt colligit ex Luc. qz pastores custodiebãt vigilias noctis supꝫ gregẽ suum. z ita tenet eccl̃ia. Quarto misterio dñice passionis. Ista eñ hora fuit passio xp̃i ꝑcibota vt colligit ex euãgelio: tũc ipm ministris cedẽtib⁹. ideo ista hora surgit eccl̃a ad laudandũ deũ. ista ẽ illa hora in q̃ fuit egyptus pcussa z filiũ isr̃l liberatus vt hr̃ in Exo. Undecima ꝓcẽplatio ẽ q̃ bus ꝓnlegijs natiuitas xp̃i fuit sblimata⁹ dr̃ q̃ q̃tuor fuer̃t ꝓnlegia ex pte genetãtis. Quoz ꝓmũ fuit q̃ ipa genuit ita nobilẽ filiũ ex tpe sic̃ dẽus pr̃ ab eterno eundẽ. idẽ eñ ẽ filius dei pr̃is z v̄ginis vt ait Ansel. de ꝓceptu v̄ginali. Scõm fuit qõ xp̃s hr̃tauit in v̄gine q̃tũ ceteri in suis matrib⁹. xlvi. dieb⁹ q̃b⁹ formank̃ natoz corpa fm Aug. vñ oñdit qõ non horruit mũdissimũ v̄ginis vtez: qz nouẽ mensib⁹ ibi stetit. sbito eñ nõ successiue corpus ei⁹ diuĩa v̄tute fuit formatũ cum aĩa: ceteri aũt nõ sic. Tertiũ fuit qz totã suã sbstantiã de v̄gine xp̃s assumpsit. sz alij ptim a pr̃e: z ptim a mr̃e. ideo dicit btus Dioñ. qõ de puris v̄ginis sanguinib⁹ dei filius fuit formatus. Quartũ fuit qõ mater ipm pepit sine dolore: z sine filij vlla corruptiõe cũ v̄ginitate ꝓfecta: vt testat Augusti. in sermone. ideo dicit Origenes sup Math. Mater eius cuius eius? q̃ in celis ẽ sine mr̃e z in terris ẽ sine pr̃e zc̃. Duodecima ꝓcẽplatio est q̃b⁹ ꝓnulegijs fuit ista natiuitas dotata ex pte nascẽtis. Dicit aũt q̃ q̃tuor. Et p mũ fuit de pcti ꝑuatõe: qz cum ceteri nascanť filij ire nihil in hac singulari natiuitate de lege pcti manauit. vt dic̃ Leo. Scõm fuit de charitatis illustratõe: qz iste puer nõ fuit natus ignotus sicut cõmuniter ceteri: sz habuit plus de sapientia q̃ angeli: qz tantã in terris q̃tam in celis. Tertiũ fuit de gr̃e pfectõe: qz eius aĩa tm̃ habuit de gr̃a qõ plus hic neq̃uit zc̃. Quartũ de generꝫ ꝓsumatõe: qz tũc fuit aĩa eius ita bñdicta sicut nũc est in patria vidẽdo diuinã essentiã. z ideo xp̃s dr̃ simul viator z comꝓhẽsor. Comꝓhensor q̃tũ ad aĩaz. sz viator q̃tuz ad corpus: qz nondũ logbak q̃tũ ad corp⁹ fm Greg. sup Math. inducit signanter apl̃m q̃ deus misit filiũ suũ in sĩlitudinẽ carnis pcti: qz alioq̃s penas pcti assumpsit sine dubio. vñ silez vocẽ emisit cetera ꝓmo plorãs vt credit̃ iuxta illud Vagit infans zc̃. Decimatertia ꝓcẽplatio est q̃b⁹ miracul̃ ista natiuitas fuit ornata. z referunť inter alia q̃tuor miracula singularissima. Quoz ꝓmũ fuit de tẽpli fractõe. pnũctatus eñ fuerat p idola de quodã tẽplo a romanis edificato qõ duraret donec v̄go pareret. qõ illi putãtes impossibile putauerũt templũ ppetuo duratuz. sz in natiuitate xp̃i fundit⁹ fuit destructum. Scõm fuit de olei emanatõe: qz tota illa die dr̃ fons q̃dam oleũ emanasse. Tertiũ fuit de carnaliuz hoiuz extinctiõe: qz vt refert Hiero. hora natiuitatis xp̃i fuerũt extincti sodomite totius mundi: qz tanta neq̃tia cum ortu puritatz nõ potuit pmanere. Quartum fuit de sibille reuelatõne. ipa eñ die oñdebat imperatori arcũ celi cuz v̄gine z filio suo quẽ dixit esse colendũ sicut deũ. ideo p ista solẽnitate quemlibet assumit illud ps̃. Notũ fecit dñs zc̃. Decimaquarta ꝓcẽplatio est q̃b⁹ ꝑconꝫs ista na

X. Item platio

XI. ꝓcẽplatio

XII ꝓcẽplatio

XIII cõcepla tõ

XIIII: ꝓcẽpla.

tiuitas fuit magnificata. ⁊ ponunt hic q̄tuor p̄clara p̄conia. Quoꝝ p̄mū est de nostre carnis assumptōe qñ fuit ꝑm Greg. ꝟbo associata. tūc deitas fuit induta nostra carne sicut habitu. ideo btūs Greg. dicit. Gaude caro facta ꝟbi socia. sic em̄ gaudēt religiosi qñ induit habitu suo hō notabilis q̄ honorat suā religionē. sic nō immerito letabant qñ fuit indutus btūs Lodouicus: sic debemus gaudere de ꝟbi incarnatōe. de quo dic̄ apl's ad Phi. Exinaniuit semetip̄m ⁊c̄. Scd̄m est: qꝛ aīa rōnalis fuit deitate despōsata copula insepabili iuxta illā parabolā Math xxij. vbi dr̄. Sil'e ē regnū celoꝝ hoī regi qui fecit nuptias filio suo. s. qñ aīaꝫ rōnalē imediate ei despōsauit ꝑ sacr̄m ineffabilis vnionis. Tertiū fuit: qꝛ natura āgelica fuit nobilitata. sicut em̄ aliq̄s domicell⁹ diceret nobilitari si soror sua nuberet regi ⁊ ei honor maximus reputaret. sic angeli q̄ sunt frēs q̄si anime rōnalis ⁊ qꝛ ab eodē p̄re ⁊ ad eius imaginē ꝓgeniti vniformiter ⁊ ab eadē matre qꝛ vtriq̄ de natura spūali fuerūt in hac ꝟbi copula dignificati. Quartum fuit ꝙ natura diuina ineffabiliter fuit inclinata vt ita dicā q̄si deus ⁊ ad nihiluꝫ redigi voluit qñ seip̄m hūiliauit. sicut creatura nihil ē ad deū comꝑata. Teste Jsa. ideo dicit apl's. semetip̄m exinaniuit in si hominū factus. Jstā bñdictā natiuitatē describēs Jsa. dic̄. Quis suscitabit ab oriente iustū vocauit euꝫ vt sequeret se: qꝛ xp̄s in sua origine incepit ad p̄reꝫ redire vt de ip̄o dicat illud ps̄. A sol' ortu vsq̄ ad occasum lau. no. dñi. ⁊ illud Eccl'ia. i. Orietur sol ꝓ eius natiuitate. ⁊ occidet ꝓ eius morte: ⁊ ad locū suū reuertit in gl'ia eius ascendit qñ. s. in p̄ris gloriā introiuit ad quā nos ꝑducat Amen.

De eodem Sermo. VII.

Omīe mi rex hec est mulier ⁊ h̄ est filius eius. iiij. Regū. viij. Sicut aūt giezi accersitū a rege isrl' ad narrandū magnalia de Helyseo clamauit verbum ꝓpositum ostendēs matrē ⁊ filiuꝫ eius in q̄bꝫ magister suus fuerat mirabilia operatus: ita ego vocat⁹ ab inclito rege israel ad annūciandū magnalia xp̄i in eius natiuitate p̄clara dixi ostendēdo matrē ⁊ filium oculis ꝯtemplatōis interne in q̄bus fecit mirabilia summus. s. Dñe mi rex hec ē mulier ⁊ h̄ est filius eius. Et qꝛ in celebritate natiuitatis xp̄i reperiunt duo p̄ncipalia. s. misteriū matris parientis sine integritatis amissione. misteriū ꝓlis ꝓcedētis sine diuinitatis diminutione. idcirco q̄ꝫtū ad p̄mū p̄mittit hec est mulier. ⁊ q̄ꝫtum ad scd̄m subsequit. ⁊ hic est filius eius. De p̄mo misterio. s. matris pariētis inducit illa parabola saluatoris Luc̄. iij. Que mulier habēs dragmas decem: ⁊ si ꝑdiderit vnā ex illis nōne accendit lucernā ⁊ euertit domū ⁊ q̄rit diligenter donec inueniat. ⁊ cum inuenerit ꝯuocat vicinas ⁊ amicas dicens: Cōgratulamini mihi: qꝛ inueni dragmā quā ꝑdiderā. Jsta mulier euāgelica fuit mater dñi bñdicta ꝑm sensum allegoricum intellecta: que sub nomine mulieris in nouo testamento q̄dripliciter legit esse descripta. Primo q̄dem sub nomine mulieris dicit esse cōmendata dicēte angelo Luc̄. i. Bñdicta tu in mulieribus. Secundo sub eodem nomine dicit interrogata di. ei filio Luc̄. ij. Quid mihi ⁊ tibi mulier ⁊c̄. Tertio sub eodem nomine dicit recōmendata Joh. ix. dicēte ei filio. Mulier ecce filius tuus. Quarto sb̄ eodem nomine legit fecundata dicente apl'o Gal'. iiij. Misit deus filium suū. s. factuꝫ ex muliere. ⁊ ista q̄dem mulier euāgelica introducta in parabola inuenit habere octo misteria. Quoꝝ p̄mum fuit qꝛ ip̄a decem dragmas habuit. Scd̄m ꝙ vnā ex illis ꝑdidit. Tertiū ꝙ lucernā accendit. Quartū ꝙ domū euertit. Quintum ꝙ ip̄aꝫ dragmā diligenter quesiuit. Sextū ꝙ illā tādem inuenit. Septimū ꝙ amicas ⁊ vicinas ꝯuocauit. Octauuꝫ ꝙ ip̄as ad leticiā inuitauit. Primū ergo misteriū mulieris euāgelice est qd̄ ipsa deceꝫ dragmas habuit. vñ p̄mittit in

I. p̄nci

II p̄nci

I. misterium

parabola que mulier habēs decem dra/
gmas. iste decē dragme ꝑm dicta sancto/
rum sunt decē ordines spirituū btōꝝ in
celesti patria sb̄ordiatoꝝ. quoꝝ sunt no/
uē ordines angeloꝝ ⁊ sctōꝝ ad istos or/
dines assumptoꝝ ad repandum eoꝝ rui
nam. ⁊ decima dragma est sanctoꝝ q̄ nul
lum meritū ꝓpriū habuerūt: sꝫ solūmodo
merito passionis xp̄i sunt saluati sic̄ par
uuli baptizati: vt docet magister senten
tiaꝝ: qꝛ em̄ angeli habuerūt ꝓpriū meri/
tū: ideo nō fuit dignū vt isti assumerent̄
ad aliquem eoꝝ. ⁊ forte nonnulli adulti
nō meruerūt tm̄ sicut infimi angeli. ⁊ iō
non meruerunt ad eoꝝ ordinez assumi.
Istas aūt decē dragmas habuit hec mu/
lier bn̄dicta in eo quod fuit eternaliter p̄
destinata vt ꝑ tempe esset sup̄ illos decē
ordines exaltata. ⁊ istud dupliciter de/
clarat̄. s. Primo: qꝛ ꝑm btm̄ Diony. in li/
bro de angelica hierar. in ordinib̄ hie/
rarchie celestis. Quicq̄d ꝑfectōis habēt
sup̄iores ⁊ inferiores quemadmodū in
ordinib̄ ecclesiasticis oīs sacerdos est
diaconus ⁊ sic descendēdo. ⁊ ideo dicit̄
ꝙ omnes ordines vocant̄ angeli cuꝫ isti
sint infimi. Secūdo declarat̄: qꝛ ꝑm be/
atum Isido. p̄mo de sum. bo. exponentē
Ezech. xxviij. cum loquit̄ ad lucifeꝝ in
ꝑsona p̄ncipis mūdi. Om̄is lapis p̄cio/
sus operimentum tuum: sardis topazi⁹
iaspis: chrisolitus: onix: berillus: saphy/
rus: carbūculus: ⁊ smaragdus ibi nume
rant̄ nouem ordines lapidum p̄cioso ꝝ q̄
designāt nouem ordines angeloꝝ quos
apostata angelus tanq̄ sup̄mus in se ha
buit affixos. ⁊ ideo recte mater dn̄i no/
stri iesu xp̄i decem dragmas dicit̄ habu/
isse: qꝛ sup̄ illos decem ordines extiterat
assumenda. Secundum misteriuꝫ est
qd̄. s. postq̄ ista mulier euangelica istas
decem dragmas sic habuit vnā ex illis ꝑ
didit. s. decimā in qua soli homīes inclu/
dunt̄: vt patuit sup̄. ⁊ hoc testat̄ magi/
ster sn̄iaꝝ Ista aūt amissio fuit facta qn̄
natura hūana ex pctō p̄moꝝ parentū fu/
it ꝑdita sicut dupliciter declarat̄. Et p̄/
mo: qꝛ mox vt natura hūana in ꝓthopa
rentib̄ fuit infecta: ista dragma de libro
vite fuit deleta Exo. xxxij. Qui pecca/
uerit mihi delebo eū de libro meo. ⁊ istud
pctm̄ redūdauit in oēs ꝑm apl'm. Scd̄o
declarat̄: qꝛ nisi humana natura fuisset
post istud pctm̄ ꝑ xp̄m repata nunq̄ fu/
isset in patria assumpta illa decima dra/
gma. nouē tn̄ ibi manētib̄ ordinib̄ an/
geloꝝ. vn̄ ꝑ ipa dragma dr̄: inueni ouem
quā ꝑdiderā. Sꝫ tunc occurrit difficul/
tas quō mater dn̄i tunc illā dragmā ꝑdi
dit: qꝛ nondū ipa erat. dicit̄ aūt qꝛ lꝫ nō
dum esset in effectu exhibita: tn̄ iā erat
in mente diuina exemplariter p̄cognita
cū tota sua excellētia ⁊ in illo esse decimā
dragmā p̄habuit ⁊ postea eā amisit mō
iā dicto. Tertiū misterium est: qꝛ ista
mulier postq̄ istam dragmā ꝑdidit lu/
cernam accendit. Illa autez lucerna est
xp̄i humanitas de qua dr̄ ad lr̄am in ps̄
cxxxi. Illuc ꝓducā cornu Dauid parauī
lucernam xp̄o meo. Et iteꝝ in alio ps̄.
Lucerna pedib̄ meis verbum tuum. ⁊
ista quidem lucerna tunc fuit accensa qn̄
xp̄i humanitas igne diuinitatis extitit
inflammata in eo quod tali humanitati
verbi diuinitas fuit personaliter vnita:
que diuinitas in scriptura describit̄ ad
modum ignis incendentis Deutero. x.
cap̄. Deus tuus ignis est. Sꝫ occurrit
difficultas: quia non videt̄ ꝙ hec muli/
er hanc lucernam ꝯstātem ex licinio no
stre humanitatis ⁊ ex flāma sup̄ne diui/
nitatis accenderit: tū ipa solum ad natu
ram humanam coopata fuit. cui dicebat
filius Johānis. ix. cap̄. Quid mihi ⁊ ti/
bi est mulier qꝛ. s. ab ea diuinitatem non
habebat ꝑ quā miracula faciebat: qꝛ so/
lum licinium humanitatis genuerat: ⁊ il
li q̄ solū liciniū formāt ex hoc lucernam
nō inflammāt. Tum quia ipa mater do
mini nō vniuit diuinitatem hūanitati:
sicut accendēs lucernā ꝯiungit licinium
igni: qꝛ talis vnio transcendit facultatē
cuiuscūq̄ nature create. ⁊ ideo dic̄ Au/
gusti. i. de tri. ꝙ tota trinitas xp̄m incar/
nauit. ⁊ sic hec mulier bn̄dicta non vide
tur accendisse lucernā istam. Intelligen/

II. mi/sterium

III. mi/sterium

dum tñ est ꝙ in sensibilibꝫ istis aliter ac/
cendit̃ lucerna ab igne: ⁊ aliter a vigili
muliere. Ab igne q̃dē sicut ab agēte p̃n/
cipaliter ꝑ suā ꝟtutez. A muliere ꝟo si/
cut ab agēte ministerialiter: nō in ꝟtute
ꝓpria. ⁊ sic in ꝓposito ignis diuinitatꝫ in
cendit istā lucernā p̃ncipaliter incarnā/
do. sꝫ hec mulier ip̄aꝫ accēdit ministeria
liter disponēdo. sicut declarat̃ dupliciter
Primo: qꝛ ille q̃ materiā igni ministrat
dr̃ accēdere lignū qđ igni sb̃mittit: ⁊ qꝛ
mater dñi iesu materiā igni diuinitatis
subministrauit dū naturā assumptibilez
a diuinitate gñauit. ideo recte dr̃ accēdis
se lucernā istaꝫ. Scđo declarat̃: qꝛ ille q̃
approximat licinium igni ad inflāmandū
dr̃ lucernā accēdere. mulier aūt ista bñdi
cta licinium nostre hūanitatis ad flāmam
diuinitatis approximauit cū ip̄aꝫ hūa/
nitatē de potētia ad actuꝫ: aut de nō esse
ad esse ꝓduxit: qꝛ illa q̃ nō sunt plus di/
stāt a deo q̃ꝫ illa q̃ existūt actualit̃. ⁊ ista
lucerna sic accēsa ē de q̃ dr̃ Apoc̃. xij. c. ꝙ
IIII. mi lucerna supne ciuitatꝫ ē agnus. Quar
sterium tū misteriū ē ꝙ ista mlier euāgelica post
q̃ꝫ hāc lucernā sic accēdit: totaꝫ domum
euertit. Ista aūt domus est totū vniuer/
sum in q̃ dñs habitat sic̃ p̃familias in
suo domicilio. De q̃ domo dic̃ apl̃us ad
Thi. ij. c. In magna domo nō solū sunt
vasa aurea ⁊ argētea: sꝫ etiā erea ⁊ ficti/
lia intendēs qđ in vniuerso sicut in vna
magna domo sunt varij creaturaꝝ gra/
dus. sꝫ intelligēdū ē ꝙ aliq̃ domus euer/
tit̃ ꝟm octo opatōes. Quaꝝ p̃ma ē qñ
illud qđ est supius ponit̃ inferius. Se
cūda ē ꝙ illud qđ ē inferius ponit̃ supe/
rius Tertia est qñ illud qđ est añ ponit̃
retro. Quarta est qñ illud qđ ē retro
ponit̃ ante. Quinta est qñ illud qđ est
ad dexteram ponit̃ ad sinistrā. Sexta
est qñ illud qđ est ad sinistram ponit̃ ad
dexteram. Septima est qñ illud qđ est
ꝓpe ponit̃ longe. Octaua est qñ illud
qđ est longe ponit̃ ꝓpe. Nunc autem ad
ꝓpositum ista mulier benedicta Primo
illud qđ erat supius posuit inferius: qꝛ
cum verbum diuinum esset sup̃mum fe/
cit ip̄m esse infimum: ex eo qđ exinani/
uit semetip̄m vt dicit apl̃s ad Phil̃. ij.
Carnē sumēdo de ea q̃ caro est infima:
qꝛ de genere corruptibiliū naturaꝝ. Se
cūdo illud qđ erat inferius posuit supi⁹:
qꝛ cum creatura rōnalis sit infima in ge
nere intellectualium creaturaꝝ. tñ in ꝟ/
ginis vtero ip̄a fuit electa vltra celsitudi
nem creaturaꝝ in eo ꝙ fuit assumpta a ꝟ
bo qđ verbū nusq̃ꝫ angelos apprehēdit:
semen abrae apprehēdit vt dicit apl̃s ad
Heb. ij. c. Tertio ista mulier illud quod
erat ante posuit post: qꝛ cū in veteri te/
stamēto angelus esset p̃or homine nō so
lum ordine duratōis: sꝫ etiā dignitatis
⁊ ꝑfectōis. Cuius p̃oritatis signum fuit
ꝙ angelus a iosue se adorare ꝑmisit: tñ
in nouo testamēto ꝑ ꝟginem angelus fa
ctus est posterior homine: qꝛ scribitur in
Apoc̃. ꝙ exercitus q̃ sunt in celo seque/
bant̃ hominē xp̄m. Quarto ista mulier
illud quod erat posterius fecit esse p̃us:
qꝛ ꝑ ip̄aꝫ homo q̃ erat angelo posterior
factus in infinitum p̃or in eo ꝙ homo fa
ctus ē deus eternus dicit de seip̄o Apo/
cal̃. i. c. Ego sum alpha ⁊ o. Quinto ista
mulier illud quod erat ad dexteram fe/
cit ad sinistram: qꝛ cum in veteri testa/
mento iudei essent ad dexteram sicut ele
cti: post partum ꝟginis facti sunt ad si/
nistrā tanq̃ꝫ reprobi ꝟm Dañ. ꝓphetiam.
Non erit eius ꝓpl̃s q̃ eum negaturus ē.
Sexto ista mulier illud qđ erat ad sini/
stram posuit ad dextram: quia cum gen/
tiles in veteri testamento erāt ad sini/
stram sicut reprobi: ꝑ ꝑtum ꝟginis fa/
cti sunt ad dexteram tanq̃ꝫ electi ꝟm ꝓ/
phetiam Isa. In eum gentes sperabūt.
Septimo ista mulier illud qđ erat ꝓpin
quum fecit esse remotum: qꝛ cū maxima
ꝯiunctio ⁊ ꝓximitas sit cuiuslibet natu/
re ad ꝓprium suppositum. in isto virginis
partu natura humana fuit a ꝓprio suppo
sito. i. ꝓprij generꝫ remota ⁊ in alieno sup
posito sustentat̃ vt dicere possit illud ps̃
Dominus aūt assumpsit me ⁊ c̃. Octa/
uo ista mulier illud quod erat remotum
fecit esse ꝓpinquum: qꝛ cum natura crea/

tā ⁊ natura increata distent in infinitū. in ista verbi copula fuerunt tanta ꝓiunctione copulata vt mutuo sibi cōmunicarent sua idiomata ꝑ ineffabilem vnionē ideo dicit ap̄ls. xi. c. Ipe est pax nostra qui fecit vtraq; vnum. ⁊ sic ꝑ quō hec mulier mirabilis totam domum vniuersi mirabiliter euertit. V. misterium. Quintū misterium est ꝙ ista mulier euāgelica postq̄ totam domū euertit dragmam pditam diligenter quesiuit. Ad hoc autem qō aliquid diligenter querat duo requiruntur Et ꝓmum est vt ingrendo nihil ꝑ negligentiam omittat: qz negligentie opponitur diligentia. Scōm est vt totus conatus ad querendum applicet: qz vbi conatus dimittit diligentia nō ꝓficit. Et ꝓm hoc ista mulier quesiuit dragmā pditam ꝑ actus meritorios duplici rōne. Primo quia circa tales actus nunq̄ aliq̄d omittit. cum em̄ omnis omissio sit admīus pctm̄ veniale: ipa nunq̄ venialiter peccauit. vt habet in lib. de natura ⁊ gratia Secundo: qz circa tales actus se totaliter exercuit. alioquin si toto conatu non egisset aliq̄d omisisset. Sed occurrit difficultas ⁊ est quō ꝑ tales actus meritorios dragmaz pditam quesiuit. Dicendū est qō ꝑ tales act⁹ dī aliq̄ res queri ꝑ q̄s quis satagit deuenire in locum in quo res pdita recondita manet sz ꝑ actus suos meritorios ꝓgo beata satagebat venire ad celum empyreum in q̄ filius eius istam dragmam reposuerat in sua. ſ. ascēsione. ideo diligenter eam querebat ꝓm illud Sap̄. In ommb requiem quesiui ⁊c. VI. misterium Sextum misterium est qō post inquisitionem dragmā pditā mulier reperit. ⁊ ista inuentio fuit facta qñ mater dom̄i fuit in celum assumpta. tūc em̄ decima dragma ꝓmo fuit ab ea req̄sita: tum quia ꝓmo ei occurrit ascendenti ab infimo ordine ad sup̄mum cum iste sit infimus ordo omniū sanctoz: tum quia inuenire ꝓprie est intus venire. Et qz mater dñi in sua assumptione ꝑ omnes ordines transiuit ascendendo ꝓmo hūc ordinez inuenit: qz ꝓmo ei intus venit ꝓm illud Eccl̄. Inueni mihi multā requiem

Septimū misterium est ꝙ postq̄ hec mulier dragmam pditam inuenit: amicas ⁊ vicinas ꝙuocauit. Iste aūt amice sunt beate intelligentie que fuerunt in ꝓgine ab infantia sua ꝙuersate ꝓm sniam Origen̄. Cum tñ ex societate assidua solet oriri amicitia. Vicine aūt fuerūt anime sepate: qz nature ꝙformitate fuerunt ꝓpinque. sz ista mulier sc̄z vicinas ꝙuocauit postq̄ fuit glorificata ꝑ ꝓtutē spiritussancti actuam que sibi fuit data: q̄ ꝓtute omnes superiores seu inferiores ad se trahunt: ⁊ in deum sursum agunt: vt docet btūs Dion̄y. de angelica hierar. Et isto modo dicit verbum thematis ꝙ filius istius mulieris ꝙuocat amicas ⁊ vicinas repta oue perdita. i. angelos ⁊ spūs a corporibus separatos ⁊c. VII. misterium

Octauum misterium est ꝙ hec mulier postq̄ ꝙuocauit amicas ⁊ vicinas ipas imitauit ad gaudiū dī. Congratulamini mihi qz inueni dragmam quam perdideram. Ista ꝙgratulatio declarat: dupliciter. Et ꝓmo qnia cum quilibet sanctus in patria gaudeat de felicitate alterius sicut de ꝓpria: eo ꝙ ibi ꝑfecte implet illud p̄ceptum. Diliges ꝓximum ⁊c. ꝓm btūm Augus. ⁊ q̄to melior est quilibet tanto magis mens bene ordinata de eius bono gaudet. Idcirco sicut mater dñi fuit excellētissima: ita tota superna patria fuit de eius glorificatione summe gaudisa. Secundo declarat: quia noua felicitas fuit actualiter acquisita omnib sanctis in assumptione istius mulieris ꝑ eo ꝙ felicitas superiorū in patria redundat in inferiores ꝑ actus hierarchicos: qui sunt illuminare ⁊ ꝑficere. Et ideo quia ista fuit sup̄ omnes exaltata: ideo fuit oīb noua illuminatio ⁊ ꝑfectio acquisita. ⁊ ideo non immerito congratulabāt ei vicini ⁊ cognati sancte elyzabeth. Luc̄. i. ca. De secundo sc̄z misterio ꝓncipali qō est ꝓcedentis ꝓlis ⁊c. cum seq̄tur. Et hic est filius eius introducitur illud euangelicum oraculum Luc̄. i. Peperit filium suum ꝓmogenitum ⁊ pānis eū

inuoluit ⁊ reclinauit in p̄sepio: q̄ non erat ei locus in diuersorio vbi btūs Lucas euāgelista intēdit astruere octo misteria ꝑtinētia ad istū sacratissimū partū. Quoꝝ p̄mū est de pariētis felicitate cū dicit Pepit ⁊ nō ꝑturijt. qđ est parere cū dolore: q̄ xp̄i mater ip̄m pepit sine dolore sicut ꝯcepit sine corruptōe: vt ait Augu. Vñ ꝓ ip̄a fuit ꝓphetia Isa. lxvi. Añq̄ ꝑturiret pepit. q. d. ꝙ nō fuit mater dñi sicut alie. s. mulieres in q̄bꝫ partu ritio p̄uenit partū: q̄ in ista partus natiuitatis p̄uenit parturitōeꝫ passionis: q̄ cū dolore alie: ista cū leticia dñm parturiuit ſm qđ dic̄ Aug. in sermone de natiuitate btē v̄ginis. de q̄ leticia loquitur Isa. dicēs. Letamini cū hierl'm ⁊ exultate in ea oēs q̄ diligitis eā: gaudete cum ea gaudio vniuersi. De q̄ vniuersitate pariēdi patet sic̄ loquit̄ apl's ad Gal'. x. cap̄. Filioli mei quos iteꝝ parturio ⁊c̄.

II. misterium

Scđm misteriū est de pariētis vera maternitate cum sequit̄ Filiū: q̄ em̄ mr̄ ⁊ filius dicunt̄ relatiue: ideo ver⁹ filius infert verā matrē cuius ē filius. ⁊ ista maternitas attēdit̄ ſm duplicē natiuitateꝫ quā habuit xp̄s a mr̄e sua. Quaꝝ p̄ma dr̄ natiuitas in vtero. De q̄ hr̄ Math. ij. c. Qđ in ea natū est de spūsctō ē. Secunda dr̄ natiuitas ex vtero. de qua dicitur Luc̄. ij. Qđ ex ea nascet̄ sanctū: vocabit̄ filius dei. ⁊ q̄ ꝓpter istā duplicē natiuitatē fuit facta vera mater xp̄i: dicit̄ de ip̄a Luc̄. ij. ꝙ mater eius cōseruabat oīa verba hec ꝯferens in corde suo ⁊c̄.

III. misterium

Tertium misterium est de partus ꝓprietate: cum sequit̄ Suum. Istud em̄ vocabulum est ꝓnomē possessiuū. ⁊ ideo designat ꝓprietatem. ⁊ iste partus magꝭ ꝓprie fuit suus q̄ partus alicuius mulieris matri sue duplici rōne. Et p̄mo: q̄ in ꝯsubstantialitate habuit totalitatem cum em̄ nos simus partim de substantia patris: ⁊ partim de substantia matris iste fuit totaliter de substantia matris. ideo dicit apostolus ip̄m factum ex muliere ⁊ non ex homine. Secundo: quia non habuit in generatione societatem: quia sicut christus fuit in excelsis de patre sine matre: ita in terris de matre sine patre. ideo ꝓpter germanitatem matris ⁊ filij dicit Symeon animam matris esse filij. Unde Luce. ij. Et tuam ip̄ius inquit animam pertransibit gladius.

IIII. misterium

Quartum misterium est de partus p̄ncipalitate cum sequitur: Primogenitum ⁊c̄. Ad cuius declarationem est sciendum ꝙ p̄mitas habet duplicem habitudinem scilicet vnam exclusiuam ad anteriora: ſm quam p̄mum dicit̄ ante qđ nullus. Et aliam inclusiuā ad posteriora ſm quam p̄mum dicitur. eo qđ habet secundum. Nunc ad propositū filius virginis non dicitur eius primogenitus: quia habuerit secundum: sed quia ante ipsum non habuit alium: quo ad habitudinem p̄mam. ⁊ isto modo dicitur p̄mogenitus quilibet vnigenitus. vnde in lege vnigeniti redimebantur: cum lex non esset data nisi de p̄mogenitorum redemptione. Et isto modo apostolus vnigenitum de patre vocat eius p̄mogenitum ad Hebreos.

V. misterium

Quintum misterium est de parientis sedulitate cum sequitur. Et pannis eum inuoluit. Unde hic accipiuntur duo documenta deuotissima. Primum est ꝙ beata virgo in suo puerperio non habuit ancillam que sibi ministraret: quia ipsamet partum suum inuoluit. Secundum est: quia congruum fuit vt dignissima ancilla partui dignissimo deseruiret ⁊ quia nulla alia erat ita digna: decuit vt ip̄a mater esset ibi scilicet ancilla: qđ predixerat angelo. Ecce ancilla domini ⁊c̄.

VI. misterium

Sextum misterium est de partus localitate: cum sequitur. Et reclinauit eum in presepio: qđ fuit locus conueniens virginis partui. non quidem ſm naturam: sed propter figuram. Primo sicut presepium est locus vbi reponitur cibus animalium domitorum ⁊ domesticorum: ita partus virginis est cibꝫ mansuetorum ⁊ humilium in sacramento eucharistie ſm deductionem beati Augustini. Secundo declaratur: quia sicut in

presepio reponitur cibus animalium ir/rationabilium ita virginis partus ꝑ/tum ad suam substantiam corporalem est cibus in patria quo reficitur homo verus exterior ꝑtum ad corporis sen/sum: sicut homo interior fructus eius di uinitate. De qua duplici societate. s. hominis interioris ꝛ exterioris dicit salua tor in Joh. Per me si quis introierit sal uabitur: ꝛ ingredietur ꝛ egredietur ꝛ pa
VII. mi sterium scua inuenier. Septimum misterium est de parientis virginis egestate: cuz se quitur Non erat ei locus: cum enim ve/nissent ad ꝓpriam ciuitatez: non inuene/runt domicilium vbi pareret virgo pre/gnans. ideo dicit beatus Johānes In ꝓpria venit ꝛ sui eum non receperunt: qz illi de Bethleem cum essent eius pareu tes ipm hospitare noluerunt. Intelligē/dum autem est q̄ ista virgo duplici ca/ruit loco. Et ꝑmo loco in quo iaceret. ꝛ ideo dicit q̄ non erat ei locus. Secun/do caruit cuna in qua ipsum reclinaret. ꝛ ideo reclinauit ipsum in presepio. sed contra istas duas egestates habuit duo remedia beata virgo. Primo cōtra ege/statē loci: quia peperit sine dolore. ꝛ ideo non indiguit loco sicut alie pro laboris reconciliatione. Secundum remedium contra egestatez cunabuli: quia puer na tus vagiebat sine sapientie diminutōe.
VIII mi sterium ꝛ ideo regi poterat sine cuna ꝛc̄ Octa uum misterium est de loci humilitate: cū sequitur Jn diuersorio. Diuersoriū eiñ est locus vilis ꝛ omnibus cōmunis. Jn/telligendum tamen est q̄ duo dicunt de isto diuersorio que augebant loci humi/tatem. Et ꝑmum est q̄ erat stabulum iu/mentoꝝ. Unde dicit beatus Augustin⁹ q̄ partus virginis agnoscebat in stabu/lo ꝛ manifestabat in celo. Secundū est q̄ in isto diuersorio erant bos ꝛ asinus comedentes in presepio: quando recli/natus est xp̄us fm ꝓphetiam Jsa. i. cap. Cognouit bos possessorem suum: ꝛ asi/nus presepe dñi sui. Et sic patet p̄ista misteria nouissima quomō xp̄s suam ori ginem triplicem voluit radicare in pro/fundissima hūilitate. ꝛ qua paupertas sanctissima ē aliquo modo mater humi/litatis: idcirco sue matris puerperiū vo luit declarare in altissima paupertate vt p hāc nos alliceret ad diuitias supne pa trie. Quas nobis ipe dei ꝛ ꝑginis filius ꝓcedat: q̄ in vnitate perfecta viuit ꝛ re/gnat in secula seculoꝝ. Amen

De eodem Sermo. VIII.

Paruulus natus

est nobis ꝛ filius datus ē no bis. ꝛ factus est ꝓncipatus sup̄ humer eius Jsa. ix. Ad huius au/ctoritatis aliquā introductionē sciendū est q̄ ꝓpter peccatum ꝑmi parentis sc̄/licet Adam facta est guerra inter deum ꝛ hominem. ꝛ porta paradisi clausa est: ꝛ genus humanum exul factum est de ce lesti curia: ꝛ facta est discordia ita dura q̄ non inueniebat aliqua creatura in ce lo nec in terra nec subtus terrā: que pos/set facere istam pacem: omnes homi/nes erant serui demonis. Unde argue bat vel arguere poterat sic hostis anti/quus contra ꝑmū hominē Adam infi/nite peccasti: quia contra infinituz. ideo tanta est offensa ꝑtus ille qui offendit. sed peccando infinitum offendisti: quia deum. ꝛ sic peccatum tuum est infinitum satisfacere non potes de peccato cuz sis finitus: ꝛ nulla alia creatura a te non de/bet: quia non homo cum homo pecca/uerit. ꝛ ꝑmo debeat satisfacere ꝛ nō po/test: vt dictum est. nec etiaz creatura po test que similiter est finita. ergo super te dominabor ꝛ ꝓncipabor. ꝛ te iuste di/ris verberibus eternaliter flagellabo. Obmutescit homo: succūbit homo: ꝛ tanq̄ conuictus de crimine ad predicta respondere non valens digne damna/tur: digne ligat: digne ad limbum depor tatur. ꝛ tanta erat ante xp̄i aduentum demonis validudo q̄ duabus quasi ma/nibus contra genus humanum est in se/uiens. Una q̄ ad peccatū impelleret ꝛ non sineret hominē ꝑ viaz rectitudinis ambulare. Altera q̄ ad se oēs traheret.

Nam lz aliq̄ sancti patres p̄mā manum euaderent. Scd̄am nullatenus euadere poterāt. patres ꝟo antiqui ꝯsiderātes sui status miseriaz o q̄tis desiderijs q̄tisue suspirijs: q̄tisue singultibus xp̄i in carne p̄ntiā affectabant: quot vocib: q̄t clamorib aures diuine misericordie penetrabāt. Clamat Moyses Exod. vij. Obsecro dn̄e mitte quem missurus es. Clamat Dauid. Dn̄e inclina celos tuos ⁊ descende. Et alibi. Excita potentiam tuam ⁊ veni. ⁊ Isa. lxiiij. Utinā dirumperes celos ⁊ descenderes ⁊c̄. Clementissimus autē deus cuius natura bonitas: cuius voluntas pietas: cuius op⁹ misericordia ⁊ equitas q̄ nō vult mortē peccatoris: sed vt magis ꝯuertat̄ ⁊ viuat: disposuit hominem liberare de tyrānide ⁊ seruitute tā dura. cum ergo iuxta apostolum ad Gal. venit plenitudo temporis a deo destinata ꝓphetis vaticinati vt patris pietas impleretur. misit deus filium suum vnigenitum natum ex muliere factum sub lege: vt eos q̄ sub lege erant redimeret. vnde fecit talem rōnem ꝯ dyabolum. Infinitus ⁊ homo potest ⁊ debet ꝓ peccato p̄mi parentis satisfacere ꝑ te ex datis: sed ego sum infinitus ⁊ homo. Infinitus inq̄tum deus. ⁊ homo: q̄ de ꝟgine nat⁹. ergo ego possum ⁊ debeo de peccato isto satisfacere. Istam rōnem fecit saluator in cruce moriens qn̄ ꝑm apostolum ad Col. ij. accepit chirographum de manu dyaboli. in quo scripta erat rō ꝯria ⁊ affixit illud cruci. ⁊ de isto saluatore diu expectato Isa. inspiratus spū sancto diu an̄ p̄dixit ꝟba ꝓposita scz Paruulus natus est nob ⁊c̄. In q̄b q̄dem ꝟbis sic aliq̄liter introductus Isa. ponit tria signa immensi amoris q̄ on̄dit deus pr̄ hūano generi. Primum est facti eximij ꝓ nobis ꝑpetrati euidentia. Scd̄m est doni ꝑmaximi nob dati excellentia. Tertiū est patibuli ⁊ o ꝓprobrij ꝓ nob suscepti penitētia

I. signū Quantū ad p̄mū vbi dicit̄ q̄ deus pr̄ ostendit p̄mum signum magni amoris humano generi quod fuit facti eximij ꝓ nobis ꝑpetrati euidentia cum dr̄: Paruulus natus est nobis. Unde sciendum est q̄ quando vnus hō facit ꝓ alio vnū magnum factum signum est magni amoris. Unde si dominus rex francie vellet se tantum humiliare q̄ placeret sibi contrahere parentelam cum vno paupercu lo homine vnius ville ⁊ accipere filiam eius in vxorem ⁊ facere reginam. certe istud esset magnum factum ⁊ signuz magni amoris. nunq̄ deberet obliuisci ille pauperculus de villa. sic fecit rex regum ⁊ dominus dominātium: quia naturam humanam abiectā ⁊ vilem filio suo vnigenito ⁊ nobilissimo: ⁊ tante nobilitatis sicut ip̄e vniuit ⁊ sibi inseparabiliter copulauit sicut sponsam qui habet duplicem generationem. Unā a patre eternalem Aliā a matre temporalem. De qua dicitur Paruulus natus est nobis. s. ad nostram vtilitatem verus deus ⁊ verus homo. Quātum ad secundum vbi deus pater ostēdit signum magni amoris humano generi qd̄ fuit doni ꝑmaximi nobis dati cum addit̄. ⁊ filius datus est nobis. nā h̄ signū magni amoris ē qn̄ vn⁹ hō donat alteri vnū magnū donuz sicut centū milia ducatos. nō inueniunt̄ multi tales amici in hac ciuitate. Legit̄ in historijs grecoꝝ cū q̄dā diceret demosthenī de q̄dam paupe. Ille istius dn̄i amic⁹ est. Cur ergo inq̄t demosthenes ille pauper ē: sz amicus nō est q̄ ꝑticeps fortune nō est sic fecit deus pr̄ q̄ nō poterat nobis plus dare maioris amoris inditium vn̄ Bern̄. Contraxit se maiestas vt melius qd̄ hēbat. s. seip̄m limo meo ꝯnecteret vt ꝑsona vna simul sibi inuicē vnirēt̄ deus ⁊ lim⁹ maiestas ⁊ infirmitas. vn̄ nō donauit nobis auꝝ vel argentū nec lapides p̄ciosos: sz thezauꝝ incomparabilē ⁊ inestimabilē. s. filium suum in oib sibi eq̄lem: ⁊ tāte ꝑfectōis sicut ip̄e deus: q̄ infinite. Quantū ad tertiū vbi deus pr̄ ostendit signū tertiū magni amoris hūano generi qd̄ fuit patibuli ⁊ o ꝓprobrij ꝓ nobis suscepti p̄eminentia cum subdit̄. Et factus ē p̄ncipatus sup humeꝝ eius.

II signū

III. signum

Tertiū signū amoris est. vñ qñ hō portat ꝓ alio vnā magnā tribulatōez vnuz magnū tormentū vel penā mortis. istd̄ est ꝑfectissimū signuz magni amoris: qꝛ vt dicit̄ in euāgelio. Maiorē charitatē nemo hz ꝛc̄. Nā deus pr̄ fecit ꝙ filiꝰ suꝰ vnigenitus ꝓ nobis magnā tribulatōez ꝛ magna tormēta sustinuit ꝛ tandē penā vituꝑabilē. s. crucis q̄ erat pena latronū ꝓ nobis passus ē: ꝑncipatus eius sup̄ humeꝝ eius: qꝛ sup̄ humeꝝ ꝓpriū portauit humiliter patibulū crucis. ꝓpter qd̄ suscepit totius militātis eccl'ie triumphum ꝛ ꝑncipatū ꝓpter qd̄ exaltauit deus illum ꝛc̄. vt ait apl's. Sequitur de natiuitate vt alibi habes supra ꝛc̄.

De eodem Sermo. IX.

Atus ē nobis hodie saluator Lu. ij. Circa xp̄i

I. tp̄s. aduentū in mundum tria tp̄a sunt ꝯsiderāda. Primū ꝓmissionis in patriarchis q̄bꝫ facta ē repromissio de filio dei mittēdo. nā dicit deus abraham Gen̄. xxij. Per memetip̄z iuraui dic̄ dn̄s qꝛ fecisti rem hāc ꝛ nō pepcisti vnigenito tuo ꝓpter me bn̄dicā tibi. Et infra. Et bn̄dicent̄ in semine tuo oēs gētes. ꝛ ido dicit apl's Gal'. iij. Abrahe dicte sunt ꝓmissiones ꝛ semini eius. ꝛ hoc cognouit Zacharias qñ dixit Lu. i. Jusiurandum

II. tp̄us qd̄ iurauit ad abrahā patrē nr̄m datuꝝ se nobis. Scd̄m expectatōis in ꝓphetis q̄bꝫ data est infallibilis expectatio. ꝛ ideo dicit dauid ps̄. Expectās expectaui dn̄m. Et Abacuch. ij. Si morā fecerit expecta eū: qꝛ veniēs veniet ꝛ nō tardabit. quapropter dicit danieli gabriel Dan̄. ix. Vir tu es desideriorꝫ. Tu ergo aīaduerte sermonē ꝛ intellige visionem septuagīta hebdomade abbreuiate sūt sup̄ ꝓpl'm tuū. ꝛ sup̄ vrbē tuā sanctā vt cōsumet̄ ꝑuaricatio. ꝛ finē accipiat pctm̄: ꝛ deleat̄ iniq̄tas ꝛ adducat̄ iusticia sempiterna: ꝛ impleat̄ visio ꝛ ꝓphetia: ꝛ vngatur sanctussanctoꝝ. De istis duobꝫ tp̄ibꝫ plena sunt oracula pr̄iarchaꝝ ꝛ ꝓphetarum

III. tp̄s Tertiū impletōis in apl'is: quoꝝ tp̄i ꝛ negocio fuit tp̄s ꝛ oportunitas. vñ apl'us Gal'. iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is misit deus filiū suū natū ex muliere factū sub lege vt eos q̄ sub lege erāt redimeret vt adoptōez filioꝝ recipemus. q̄ si dicat. ille q̄ ꝓmissus fuit pr̄iarchis expectatus a ꝓphetis nūc exhibet̄ apl'is ꝛ nobis. q̄ propter dic̄ apl's Heb. i. Multipharīā multisq̄ modis olim deus loquēs pr̄ibꝫ in ꝓphetis nouissime diebus istis locutus ē nobis in filio suo quē cōstituit heredē vniuersoꝝ ꝑ quē fecit ꝛ secula. ideo deus veritatis q̄ nec falli pōt nec fallere nouit vt nos letificaret ꝯ ꝓmissi ꝛ expectati exhibitione: misit hodie angelū suum q̄ nos letificauit ꝛ edificauit de impletōe ꝓmissi dicēs: Natus est nobis ꝛc̄. ꝛ ideo annūcio vobis gaudiū magnū. Magnuz q̄ ꝓpe pr̄iarchis ꝓpter ꝓmissionē dn̄i magnū certe ꝓphetis ꝓpt̄ expectatōez necessariā. magnū infallanter apl'is ꝛ nobis ꝓpter redemptōez fiēdam oīuz. De qua dauid ps̄. Redēptionem misit dn̄s ꝓpl'o suo mādauit in eternum testamentū suū. ideo recte dicit angelus. Natus ē nobis hodie saluator. in quibꝫ v̄bis notant̄ q̄tuor. Primo euidētia edite ꝓlis in ꝑncipio Natus ē. Secūdo excellētia dicte plebis cū addit̄: nobis. Tertio ꝯgruētia debiti tp̄is cū adiungit̄: hodie. Quarto efficacia collati mūeris cū ꝯcludit̄: saluator. De ꝑtibꝫ ꝓcede ad placitū. Veritates vel ꝯsiderationes req̄re in ceteris sermonibꝫ supra. ꝛ inuenies in abundantia ꝛc̄.

Questiones de xp̄i natiuitate.

Olēt fieri de cristi natiuitate septem q̄stiones circa solennitatem istius diei.

Quaꝝ ꝑma est q̄re xp̄us tm̄ tardauit I. q̄stio.
suū aduentū in carnez. ꝛ assignant̄ tres rōnes. Prima vt ex tarditate cognosceret̄ q̄ꝫta fuit grauitas culpe Ade. Scd̄a vt hō cognosceret ꝙ ꝑ se vel ꝑ sua merita nō poterat satisfacere infinito bono cū sit ip̄e finita creatura ꝛ culpa erat infinita. Tertia vt cog̃sceret ꝙ solū tp̄e gr̄e D

xp̄s debebat hūanū genus redimere. ⁊ sic oꝑtebat ꝙ tp̄s legis nature: ⁊ tp̄s legis scripture p̄cederet. s. ab adā vsq̄ ad Moysen ⁊ inde vsq̄ ad xp̄m qđ tangit magr̄. iiij. sniaꝝ. di. ij. c. Si ꝟo. ne hoīes putarent aliqđ tp̄s gr̄e p̄cessisse. Secunda si deus poterat aliter mundū saluare. Et dicit̄ ꝙ sic de potentia absoluta ⁊ sine incarnatōne ꝟbi: sed nō fuisset iustum. nam iusticie cōpetit quodlibet malum punire ⁊ quodlibet bonū remunerare contra quosdā ignorātes qui dicunt: Bonū factū in mortali pctō nihil valere cū maxime ad septē valeat. Sed hoc ideo dicūt: qꝛ nō intelligūt. cū igit̄ deus sit regula ⁊ forma iusticie debuit velle humanū genus puniri de pctō qđ fecit. ⁊ qꝛ nulla pura creatura poterat deo satisfacere congruū fuit dei filiū incarnari
III. q̄o. ⁊ satisfacere qđ ⁊ fecit. Tertia quare deus pr̄ vel spūsscūs nō assūpsit carnez humanā sꝫ tm̄ filius. Et dicit̄ ꝙ potuissent. sꝫ ꝯueniētius fuit ꝙ solus filius incarnaret̄. s. ne nomē filij ad plures descēderet. ⁊ sic paternitatē vel filioꝝ pluralitatē in illa summa ⁊ vera trinitate aliq̄s
IIII q̄o auderet ponere Quarta q̄re nō redemit demones sicut hūanā naturā. Et dicit̄ ꝙ nō fuisset ꝯueniēs: qꝛ demones peccauerūt in spm̄sanctū qđ nō remittit̄ in hoc seculo nec in futuro. qđ cōmittit̄ duobꝫ modis. Primo ꝑ obstinatōez ⁊ desperatōez. Obstinatio ē malicia mentis
C indurata ꝑtinacia ꝑ quā homo fit impenitens. Desperatio est qua q̄s penitus diffidit de dei bonitate. ⁊ hoc pctm̄ dicit̄ irremissibile: qꝛ remitti nō pōt nisi vix ⁊ cū difficultate ⁊ raro. Glosa sup̄ epl̄az ad Rom̄. In pūcto solū mortis remittit̄ nunq̄ ante. tn̄ pōt remitti: qꝛ pōt dolere.
A Scđo peccare in spm̄sanctū ē ꝓpria malicia pctm̄ cōmittere ⁊ cū deliberato aīo velle in ip̄o ꝑseuerare. ⁊ de eo nunq̄ penitere. tal̄ em̄ ē obstinatus ⁊ finalit̄ in impenitētia desperat⁹. sic igit̄ demōes peccauerūt. ⁊ iō ꝑ ip̄is nō debuit xp̄s descēdere. hūanū ꝟo genus nō peccauit in spm̄sanctū. sꝫ solū in pr̄ez ꝓpter debilitatem. ⁊ in filiū ꝓpter ignorantiā ⁊ cecitatem: qꝛ ꝑmiserūt se a demone decipi. ⁊ iō ꝓpter eius liberatōez xp̄s descēdere debuit. Quinta vtꝝ natiuitas xp̄i fuerit V. q̄stio
nota oībꝫ angelis ⁊ demonibꝫ. Et dicit̄ ꝙ nō oībꝫ angelis. vñ in eius ascensione di. Isa. lxiij. Quis ē iste q̄ venit de edom tinctis vestibꝫ de bosra. Edom interp̄tat̄ sanguineus ⁊c̄. Bosra interp̄tat̄ tribulatio vel germinās. qđ non dixissent si sciuissent. Demōibꝫ ꝟo nō fuit nota nec etiā maioribꝫ. ⁊ ideo dicit vnus eoꝝ. s. lucifer vt credit̄ Math. iiij. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiāt. Et idō sacr̄m incarnatōis secretū fuit eis: vt nō impedirēt hūani geuer̄ redēptionē. Cū solatiū sit miseris socios habere penaꝝ.
Sexta si posset q̄s demōstrare iudeis VI. q̄o.
verius filiū dei incarnatū. Et dicit̄ ꝙ sic Primo ꝑ illud Gen̄. Nō auferet̄ sceptrū de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus ē: ⁊ ip̄e erit expectatio gētiū. ergo sceptro a iuda remoto sequitur xp̄m incarnatū ⁊ natum Scđo habet̄ ꝑ Dañ ꝙ a captiuitate iudeoꝝ sb̄ Dario rege chaldeorum vsq̄ ad xp̄m debebāt trāsire septuaginta hebđe accipiēdo diē ꝑ anno. ⁊ sic faciūt. cxl. annos. cū igit̄ hi ⁊ plures trāsiuerint sequit̄ ꝙ xp̄s iā venit. Tertio ꝓpter pctm̄ idolatrie steterūt filij israel in deſto. xl. annis ⁊ postea in terrā ꝓmissionis sic̄ in ꝓpria a deo sibi data intrauerunt qđ pctm̄ idolatrie erat summe deo detestabile. Cū igit̄ nūc sint a patria illa: a morte xp̄i citra expulsi ⁊ p̄uati: nec apparet signū reductōis. sequitur ꝙ ꝓpter maius ⁊ g̃uius pctm̄ illo reg̃ ⁊ territorio sint p̄uati. sꝫ nullū pōt dare g̃uius pctm̄ illo nisi mors xp̄i filij dei viui g̃ ⁊c̄. Quarto ante aduentū xp̄i iudei habebāt ꝓphas. sꝫ postq̄ xp̄m occiderēt nullū habuerūt ꝓpter eoꝝ pctm̄ g̃ ⁊c̄. Luce. xvi. Lex ⁊ ꝓphe vsq̄ ad iohannem. ⁊ paꝝ infra. Et oīs in illud vim fac̄. Quīto ante xp̄i aduentū multa signa ⁊ mirabilia habebāt a deo: sꝫ abinde nullum habuerūt nec reuelatōez ꝓpter eoꝝ pctm̄
ergo ⁊c̄. Septīa vtꝝ xp̄s deus ⁊ hō VII. q̄o

verus possit dici creatura. Et p̄mo dr̄ q̄ xp̄s nō ē nec dici dz creatura. Primo ne deueniret̄ in errorē arrij dicētis xp̄m purā creaturā esse. Scd̄m: qr qd̄ est eternū nō dz dici creatura: sic nec xp̄s cū sit eternus. ideo dic̄ iudeis Jo. viij. Añq̄ abrahā fieret ego suz. Tertio q̄libet creatura cū sit facta dr̄ filia trinitatis cū opa trinitatis ad extra sint indiuisa. ⁊ sic xp̄s esset filius toti⁹ trinitatis qd̄ ē falsum. nam tūc eēt suij p̄ius filius idē xp̄s. vel q̄ternitatē poneremus in trinitate. qd̄ esset error abbatis Joachim. ⁊ sic nō dz dici creatura: nec q̄ creator fact⁹ sit creatura: sz nec ecōuerso. sz qd̄ ē deus ⁊ hō ver⁹. nec xp̄s inq̄tū hō est creatura: qr hec ē falsa xp̄s ē creatura nec inq̄tū deus. igit̄ xp̄s nullo mō pōt esse creatura Rogemus ergo deum patrem ⁊c̄.

Trum natiuitas

xp̄i fuerit natural̄. Et videt̄ q̄ sic Math. i. Maria pepit filiū suū p̄mogenitū ⁊ vocauit nomē eius iesum. ⁊ sic xp̄s fuit genitus a mr̄e. Gn̄atio aūt s̄m Hyla. li. de tri. ē opus nature g̃ xp̄i natiuitas fuit naturalis. Cōtra qr gabriel loquēs btē ꝟgini Lu. i. di. Spūs sanctus supueniet in te ⁊ ꝟtus altissimi obū. ti. ideoq̄ qd̄ nas. ex te san. vo. fi. dei opatio aūt ꝟtutis altissimi ē spūalis g̃ ⁊c̄

Circa istā q̄stionē ad declarandā xp̄i natiuitatē sunt nouē articuli declarandi

I. articulus. Primus de veritate natiuitatis. Cuius veritas ē: qr in nouo testō ē multum manifesta. ideo de veteri testō q̄ꝝ testionia solēt magis accipi sunt ad h̄ adducēda. Est aūt notandū q̄ in lege veteri sunt q̄tuor gn̄a hoīuz solēnia. Primū p̄riarchaꝝ q̄ꝝ p̄ncipales sunt abraā: ysaac: ⁊ iacob. Scd̄m pontificū: q̄ꝝ p̄ncipales sunt moyses ⁊ aarō. De aarō certū ē q̄ fuerit sūmus pōtifex. ⁊ de Moyse dubiū eē nō dz: qr aarō ꝯsecrauit. Unde dauid ps̄. Moyses ⁊ aarō in sacerdotibus eius. q. d. solēniores sunt. Tertiū regū q̄ꝝ p̄ncipales fuerūt dauid ⁊ salomon. Quartum ꝓphetaꝝ q̄ꝝ p̄ncipales fuerūt Isaias: hieremias: ezechiel: ⁊ daniel. Per istos quatuor ordines scc̄oꝝ patꝝ fuit xp̄i natiuitas in veteri testō ordinata. Primo fuit a p̄riarchis certitudinaliter p̄uisa. vñ iacob moriēs bn̄dicens filiū dixit Gen̄. xlix. Nō auferet̄ sceptrum de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est: ⁊ ip̄e erit expectatio gentiū In q̄ notat̄ q̄ ista missio erat sibi manifesta futura: q̄ nullus ꝓbꝫ loquēs alteri sumit nisi qd̄ est sibi notū. ⁊ ideo iacob h̄ testimoniū fert q̄si p̄nunciādo. sz sicut de ꝓmissione ꝑ̄e nota. iō dicit donec veniat ⁊c̄. Nō em̄ annunciauit. xij. p̄riarchis aliq̄d esse ventur̄: sz ipsum tanq̄ oībꝫ notū. Ex quo colligit̄ q̄ postq̄ facta ē a brae ꝓmissio de xp̄o vñ dictū est ei. xxij. Gen̄. In semīe tuo bn̄dicent̄ oēs gētes terre. Extunc oībꝫ de illa gn̄e erat notū xp̄m de eis esse nasciturū. ⁊ ideo dr̄ Exod̄. xl. q̄ p̄mus pōtifex erat ꝓ ꝓpl̄o in his q̄ ad deū ꝑtinēt. Scd̄o fuit a pōtificibꝫ indubitāter credita. ⁊ iō moyses p̄supponēs fidē di. deo Exod̄. xl. Obsecro dn̄e mitte quē mis. es. vbi aliū supponit ⁊ aliud petit. Supponit enim xp̄m qn̄q̄ esse mittendū: ⁊ petit vt ꝓmissum indelate seruet̄. Tertio fuit a p̄ncipibꝫ fiducialiter postulata. ⁊ iō dauid dubitans neꝓpter multitudinem peccatoꝝ ꝓmissio tardaret̄ vel reuocaret̄ dicēte ps̄. Propter dauid seruum tuum non auertas faciem xp̄i tui. Quarto fuit a ꝓphetis fideliter ꝓmissa Malach. iij. Orietur̄ vobis timentibꝫ nomen meuz sol iusticie. De quo parum supra dicit. Statim veniet ad templum sanctum suum dn̄ator quem vos queritis: ⁊ angelus testamenti quem vos vultis. Et sic ꝑtz q̄ hec natiuitas in veteri testamēto de futuro fuit certa: sicut nunc de p̄terito stat clara. Scd̄s articulus q̄d est xp̄i natiuitas. Et dr̄ s̄m scripturā q̄ ē q̄druplex. II. articulus. E

Prima est q̄ de vtero dei p̄ris eternaliter ē genitus. sicut dic̄ ꝓpha dauid ī ps̄ Ex vtero añ lucifeꝝ genui te. in ꝑsona p̄ris ad filiū. Scd̄a est s̄m quā natus est in vtero virginis. de qua Mathei. i.

Qd in ea natū est de spūsctō est. dicente angelo ioseph. Tertia ꝑm quā natus est ex vtero ꝟginis. de q̄ Luc. i. Qd nascet ex te sanctū vocabit filius dei. Quarta est ꝑm quā natus ē de synagoge vtero ꝑ noui sacr̄i regeneratōez. s. qn̄ fuit a Johāne baptizatus Math. iij. Venit ihs a galilea in iordanē ad iohez vt baptizaret ab eo vbi Amb. dicit ꝙ tūc fuit renatus sacr̄is. de q̄ natiuitate dicit xp̄s nycodemo Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ sp̄sctō nō pōt introire in regnū dei. Nū aūt nō de xp̄i natiuitate eternali dei Isa. xxxvij. Generatiōez eius q̄s enarrabit. Nec de ea ꝑm quā natus ē de synagoga. nec de ea ꝑm quā natus est in vtero btē ꝟginis: q̄ spectāt ad alias sēnitates: sz de ea ꝑm quā natus ē de ꝟginis vtero quā hodie solēnizamus ē pn̄s intentio. Et notandū ꝙ ista natiuitas imitat illā ꝑm quā natus ē de vtero dei patris q̄drupliciter. Primo: q̄ vtraq̄ totalis ē. sicut em̄ filius eternaliter genitus ē de substātia patris: ⁊ substantiā suaz totaliter nō ꝑticulariter habuit a patre. ita tpaliter totā substantiā recipit a matre: lz alij filij ꝑtim a p̄re ⁊ ꝑtiz a matre substantiā sumāt. ideo totā germanitatē xp̄s habuit solū a mr̄e quā alij filij habent a patre ⁊ a matre. ideo dicit apl's Gal. iiij. Misit deus filiū suum factū ex muliere. Scdo: q̄ vtraq̄ singularis: q̄ sicut xp̄s est oīno sine matre in excelsis: ita oīno est sine patre in terris ꝑm Orige. sup Math. Tertio: q̄ vtraq̄ ꝟbalis. sicut em̄ pater eternus dicēdo gignit verbū. i. filiū sibi ꝯsubstātialem sic btā ꝟgo angelo nūciante ꝟbo cōcepit filiū. vn̄ de ea dicit Nesciēs virgo viz: verbo ꝯcepit filium. Quarto: q̄ vtraq̄ incōprehēsibilis. nullus em̄ intellectus creatus pōt attingere ad istius natiuitatis sacr̄m. ideo dicit Leo papa in sermone natiuitatis ꝙ nō solū ad diuinā: sed etiā ad humanā natiuitatē ⁊ generationē ꝑtinet illud ꝓpheticū Generatōez eius q̄s enarrabit ⁊c. Tertius articulus q̄liter xp̄s fuit natus. ⁊ dicit ꝙ xp̄i natiuitatē excellentissime declarat ꝓpheta ps̄. dicēs. In sole posuit tabernaculū suū ⁊ ipe tanq̄ sp̄osus ꝓcedens de thalamo suo. vbi ꝓpheta p̄mittit misteriū ī carnationis in tabernaculi appositōe p̄mo. Secūdo adiūgit natiuitatis sacr̄m in spūs sancti ꝓcessione: q̄ sacr̄m natiuitatis sine misterio incarnatōis bn̄ oñdi nō pōt.

Quantū ad misterium incarnatōis ꝙ notat ibi In sole posuit tabernaculū suū sunt tria videnda. Primo q̄s est iste sol. Scdo q̄d est istud tabernaculū. Tertio q̄d est ꝙ tabernaculū istud positū est in sole. Circa p̄mū dicit iste sol fuit deitas xp̄i. vn̄ Diony. li. iiij. de di. no. dicit ꝙ iste sol visibilis est euidēs trinitatis imago qd pz ex dictis suis ⁊ btī Aug. Primo: q̄ iste sol illuminat oīa corpa supcelestia que de sui natura sunt opaca ꝑm eundē. ⁊ ita deitas clarificat oēs sctōs q̄ sunt in celo ad modū sideꝝ ip̄m ornātes ⁊ hoc irradiatōe hierarchica Eccl. xlij. Sol illuminās ꝑ oīa respexit: ⁊ gl'ia dn̄i plenū ē opus eius. Scdo sol nō solū celestia illuminat: sed etiā terrena ordinat ⁊ fecūdat. ⁊ sic deitas nō solū supiora sz etiā iuferiora cuncta disponit ⁊ ordinat Isa. vlt. Ego generatōez cūctis tribuo.

Tertio sol occulta ⁊ ignota manifesta facit ⁊ sic lux diuina irradiat ad cognoscendū ꝟtutes īmutabiles: vt dic̄ Aug. in li. de vera religio. Quarto sol obfuscat oculos debiles. vn̄ oculus noctue nō pōt videre solem. ⁊ sic oculi creature nō pn̄t intelligere claritatē deitatis Exod. xxx. Nō videbit me homo ⁊ viuet. Et iō notandū ꝙ sicut gratuz est hūano oculo videre naturalē solem Eccl'a. xi. Dulce lumē ⁊ delectabile ē oculis videre solem ita felicitas sctōꝝ stat in visione deitatis ꝑm Aug. i. de tri. ⁊ ideo ꝑ solē frequēter in sacra scriptura designat deitas. Circa scdm dicit ꝙ ꝑ tabernaculū intelligit xp̄i hūanitas que ꝑ tabernaculū federis fuit multipliciter figurata. vt ptz Heb. ix. ꝑ totū. sed maxime oñdit q̄drupliciter Primo: q̄ tabernaculuz federis fuit tabernaculū testiōnij appellatum. ⁊ sic xp̄s

III. ar.

I. ꝑs ar.

I. q̄situ.

II. q̄situ.

natus est in nostra humanitate vt testi/
monū phiberet veritati Jo. xviij. Ego
in hoc natus sum z ad hoc veni in mun/
dum vt testimonū phibeā veritati. Se
cundo: qz sicut illud tabernaculū fuit inū
ctum z ꝓsecratū oleo vnctōis Exo. xl.
Dense ꝓmo ꝑma die mensis eriges ta
bernaculū testimonij. z pauz infra. z oia
vnctōne oleo ꝓsecrabis vt sint sancta/
sanctoꝝ. sic xp̄s fm humanitatē fuit vn/
ctus. Xp̄us em̄ grece latine vnctus dicit
p̄s. Unxit te ds ds tuꝰ oleo leticie ꝑ cō
sortes tuos. i. sup oēs alias creaturas. q̄
vnctio in sacra scptura vocat datio spi/
ritussancti. z xp̄o fuit datus nō ad mēs/
suram. ideo dicit Petrus ad Cornelium
Actuū. x. Quō vnxit eū. s. xp̄m ds spū
sancto z virtute. Tertio: qz sicut corpus
culū fuit diuina maiestate z gl̄ia repletū
Exo. xl. Operuit nubes tabernaculum
testimonij z gloria dñi implebat illud. sic
xp̄i humanitas in instanti sue ꝯceptio/
nis fuit gl̄a deitatis repleta. fuit em̄ xp̄s
tūc ita ꝑfecte btūs q̄tū ad aiaz sicut est
nunc. fm oēs theologos Col. i. In ipo
complacuit omnē plenitudinē diuinita/
tis habitare. Quarto: qz sicut in illo ta/
bernaculo fuerūt sancta sanctoꝝ colloca/
ta, vt ꝑz Exo. xl. deus q̄ est sctūs sctōꝝ
in xp̄i humanitate ꝑfectissime habitauit
Col. ij. In quo sunt oēs thezauri sapie
z scie absconditi. z infra. In ipo inhabi/
tat oīs plenitudo deitatis corpaliter. z
sic ꝑz quō xp̄i humanitas ꝓuenientissi/
me dicit tabernaculū federis: qz in ea fu
it facta ꝓfederatio z recōciliatio huma/
ni generis Col. ij. Delens qō aduersus
nos erat chirographū decreti qō erat ꝺ
riū nobis. z ipm tulit de medio affigens
illud cruci. Circa tertiū est notandū
q̄ ꝓpheta nō dicit a Sancto In tabernacu/
lo posuit solē. sz dicere potuisset cuz dei/
tas habitauerit in humanitate Bal. iij
Visit deus filiū suū factū ex muliere. qō
clarius dictū fuisset quadrupliciter. Pri
mo: qz in sacro incarnatōnis ministrat
deitas nō substantificat in humanitate
sz ecōuerso humanitas in deitate quasi
vt accidens in subiecto. vt ꝑz. iij. Sma q̄
di. i. z ideo melius ꝺ humanitas in dei/
tate q̄ ecōuerso. sicut melius ꝺ lux in so
le q̄ sol in luce. Secundo: qz duo ꝓiun/
gunt quoꝝ vnū excedit reliquum. z meli/
us est dicere excessum ꝙ excedēte q̄ ecō
uerso. Sicut melius ꝺ cor ꝙ in corpore q̄
corpus in capite. Rō est: qz maius a mi
nori ꝓtineri nō pōt: vt celū terra. z qz
deitas in xp̄o excellit humanitatē in in/
finitū. ideo melius est dicere humanitatē
eē in diuinitate q̄ ecōuerso. Tertio quā
do duo ꝓiunguntur quoꝝ vnū est ꝑsistēs
z aliud est aduenies: melius ꝺ aduenī/
ens in ꝑsistente q̄ ecōuerso. cum enim
qō ineat ꝑsistentem ponat illud cui ineest: sz
deitas ꝑsistit humanitati xp̄i. g̃ ꝛc. Qua
rto. qz in hac vnione ē ꝓsentire duos mo
dos vel motus oppositos. Unū inclina
tionis ex ꝑte dei. Alterꝝ eleuatōis ex ꝑte
humanitatis: qz ds eleuata z assumpta.
z ꝓmus motus est deorsum. z secundus
est sursum. z qz motus sursum videt ꝑn/
cipalior fm q̄ est ad meliorē terminum:
ideo ab ipo fit denominatio sicut a ꝓnci
pali. Et qz humana natura est assumpta
z deus est inclinatus in homine. ideo cō
uenientius ꝺ humanitas in deitate. z iō
bñ dixit ꝓpheta. In sole posuit tabernā/
culū suū. i. humanitatē in deitate substan
tificauit. Circa secundā ꝑtē istius ar/
ticuli que agit ꝺ xp̄i natiuitate tacta cū
sequi. Et ipe tanq̄ sp̄ōsus ꝓcedens de
thalamo suo tangunt tria. s. Primo q̄s
sunt iste thalamus. Secūdo q̄s sunt sp̄ō/
sus. Tertio quomō ꝓcessit de thalamo.

Circa ꝓmuz ꝺ q̄ thalamus iste fuit
vterus ꝙgnalis in quē dei filius liben/
ter intrauit. Sz notandū q̄ thalamus
debet habere q̄tuor ad hoc q̄ ds ipm li/
benter inhabiter. Primū vt sit firmi
ter edificatus: qz nullus libenter intrat
domū ruinosaz. z q̄to maior tāto peius

Secundū vt sit ꝺcēter luminosus
qz in obscuro nullus letat. Tertiū vt
sit ꝓuenienter mūdatus: qz nullus libēter
ꝓaminat Ambro. in sermone de aduē/
tu dicit q̄ suscepturus senioꝝ se domum

c

III. q̄
tenum.

mūdat. Quartū vt sit honorabilier ornatus: qz dom⁹ vacua nō sufficit ad recipiendū nouū hospitē dignū honore. sed thalamus btē ꝟginis Primo fuit firmit edificat⁹ qz ab origine sua ita fuit in gra cōfirmata vt nec mortaliē nec venialiter peccare posset. vt p tāto di. ꝓpha in ps. Deus in medio eius nō cōmouebit: adiuuabit eā deus mane diluculo: qz ipaz cōfirmauit in sue ꝯceptōis exordio. z ideo nō fuit necesse xpm intrāre sicut ē alios q in talē ingressū pctō morimur originali. i. Cor. xv. In adā oēs morimur. Secōo fuit sufficiēter illuminatus. qz cū fides sit habitē aie rōnalis ipa fuit fide plenissima. vt Aug⁹. dic. Fide ꝯcepit: fide suscepit: nō incredula sermonib⁹ angeli. Ambro. sup Luc. Et audiuit hec maria nō q̄si incredula de oraculo: nec q̄si incerta de nūcio. z paz infra. Festina p gaudio in montana prexit. Ideo dicit Elyzabeth Luc. i. Btā q̄ credidisti: qm̄ pficient ea que dicta sunt tibi a dño. Tertio fuit ꝯuenienter mūdatus: qz ab oī macula cuiuscūqz pctī. vt de ipa dicat illud Sap. vij. Candor ē lucis eterne z speculuz sine macula Cā. iij. Tota pulcra es amica mea z macula nō ē in te. z p filio in assūptiōe hūane nature dicat. Nihil inquinatū in illā incurrit. Quarto fuit honorabiliter ornatus: qz btā ꝟgo nō solum fuit a pctō pseruata: sz etiā donis spūalib⁹ adornata. ps. Sanctificauit tabernaculū suū altissi. z ideo filij dei libēter ipm inhabitauit z ipm dilexit. ps. Dilexi decorē domus tue z locū habitatōis glie tue Cā. i. Lectulus noster floridus: ligna domoz nraz cedrina. Et q xps ipaz libēter inhabitauerit pz ex duob⁹. Primo: qz xps incarnatōis festiuitatē ꝯtū honeste potuit. Et ideo cuz btā ꝟgo. xij. esset annoz angelo nunciāte ipm ꝯcepit. z ideo q̄cito btā ꝟgo apta ad ꝯcipiendū fuit xps ꝯtum valuit de potentia ordinata ad ipaz venit. Secundo: qz sicut libēter ad ipaz venit: sic libentissime in ipa habitauit quadruplici rōne ad hoc concurrente. Prima: qz libenter q̄s inhabitat in domo ꝓpria. Vñ Berzallai potuus elegit manere in domo ꝓpria in pace q̄ in domo regia in ꝓpompa z gloria: regia: vt pz. ij. Regū. ix. Veni dicit dauid ad Berzellai vt requescas securus mecū in Hierusalem z cē. Et respondit: Obsecro vt reuertar seruus tuus z moriar in ciuitate mea z sepelias iuxta sepulchz patris mei z matris mee. Secundo q̄ domus est pulchre depicta: qz picture delectāt visum z alliciunt ad habitandū: sicut varia opera tabernaculi detinebant ipsum: ne populus flueret ad idolatriā. vt pz Exō. vl. Tertio q̄ domus est secreta. Vñ mundani homines libēter habitāt in locis tumultuosis [illegible]tis. sz ecōtra pz de Judith. Judith. viij. q̄ in superioribus domus sue fecit sibi secretū habitaculum. Quarto q̄ domus est signata. Vnde z rex assuerus mādauit sub pena vite vt nemo nisi vocatus intraret thalamum regis. vt pz Hester. iij. Sed ad ꝓpositus vterus ꝟginis beate habuit istas ꝓditōes. Primo: qz deo fuit appropriatus. qz ꝑma omnium mulier deo castitatē vouit: vt dicere posset illud ꝓuerb. viij. Dñs possedit me in initio viaz suaz ante q̄ꝯ q̄cq̄ faceret a ꝑncipio: ab eterno ordinata sum. Et solus xps ipaz inhabitauit. In cuius figura solus pontifex summus in sancta sanctoz semel in anno intrabat. vt pz ad Heb. ix. Secundo. qz miris ꝟtutib⁹ fuit decorata: vt p ea dicat sapiēs Sap. vij. Omnē habens ꝟtutē oia ꝓspiciēs.

Tertio qz secretissima fuit. Nam misterium incarnatōis filij dei nullus scire potuit: donec p angelum reuelatum fuit Joseph Math. i. Joseph fili dauid nolit timere accipere Mariā coniugē tuam quod em̄ in ea natum est de spūsancto est. Quarto fuit singularissima: qz ꝟgo manens integra z sigillo ꝟginitatis saluo penitus xpm concepit z peperit. Et ideo bene dicit de ea Ezech. xliij. Et conuerti me ad viam porte sanctuarij exteriozis que respiciebat ad oriētem z erat clausa. Et infra. Princeps q̄

ipe sedebat in ea. Et ideo nimirum si xps libenter ipm inhabitauit: ⁊ ibidem plus alijs moram traxit saltem per dies quadraginta sex anteq̃ animaret̃ scõm Augustinũ. iiij. de trini. Hec autem simul fuit caro ⁊ animata caro: ⁊ dei caro ꝑm Damascenũ in. iij. sententiaꝝ suaꝝ.

Circa secundũ scz q̃s fuit sponsus. ⁊ dicit̃ ꝙ dei filius q̃ fuit in vtero beate ꝟginis desponsatus. Nam despõsatio est sacramenti ꝯiunctio. ista autem copula verbi ad naturam humanam sacramentalis fuit. sacramentum em̃ incarnatõis est supremum sacramentũ omniũ sacramentoꝝ ad xp̃m ꝑtinentiuz. Ista autem desponsatio quadrupliciter declaratur

Primo: qꝛ sicut ad sacramentũ matrimonij ꝑ fidem req̃rit̃ ⁊ sufficit mutuitas ꝯsensus expressi: ita in xp̃i incarnatione nõ fuit ista vnio ꝯsumata donec beate ꝟginis fuit ꝯsensus expressus Luc̃. i. Ecce ancilla dñi fiat mihi scõm verbũ tuũ.

Secundo: qꝛ sicut ad matrimonium req̃rit̃ disparitas ortus: qꝛ non possunt de iure matrimonio copulari nisi distantes origine sanguinis: vt patet per gradus ⁊ lineas: ita fuit h̃ scz magna distantia naturarum: qꝛ in nullo se attiebant natura diuina ⁊ humana. quod admirãs ꝓpheta di. in ps̃. Simul in vnum diues ⁊ pauper. Tertio: qꝛ sicut matrimonium est copula indissolubilis Mar. x. Itaq̃ nõ sunt duo sed vna caro. quod deus ergo ꝯiunxit homo non separet. ⁊ Math. vij. Qui autem dimiserit vxorẽ excepta causa fornicatõis facit eam mechari. ita hec copula est omnino indissolubilis: qꝛ naturã quã deus semel assumpsit nunq̃ dimisit ꝑm Ansel. li. Cur deus homo Isa. xxxiij. Funiculi eius nõ rũpent̃: qꝛ solũmõ ibi magnificatus ẽ dñs deus noster. Quarto: qꝛ sicut matrimoniuz est ꝯiũctio p̃ncipalis: qꝛ ex ipo dependẽt cetere necessitudines Geñ. ij. Quãobrẽ relinquet homo p̃rez ⁊ m̃rez ⁊ adherebit vxori sue. ⁊ erũt duo in carne vna. ⁊ idẽ dic̃ saluator Mar. x. ita ista copula fuit p̃ncipalissima inter oẽs q̃ cogitari p̃nt. ⁊ ideo bñ dic̃. dicendo ꝙ ista vnio est maxia sup̃ om̃es alias: excepta vnione diuiaꝝ ꝑsonaꝝ in rebꝫ naturalibꝫ lz i diuis ꝑsonis ꝑm Hyla. li. d̃ tri. nõ sit vnio sz vnitas. Et ita dei filius dr̃ fuisse in vtero beate ꝟginis tanq̃ spõsus. qꝛ nostre humanitati q̃si matrimonialiter copulatus ⁊ ꝯiũctus. Et notandũ ꝙ dei filius in vtero btẽ ꝟginis fuit q̃drupliciter despõsatus. Primo cũ btã ꝟgine. qꝛ ꝑm btm̃ Aug. ipa p̃us fuit eius sponsa q̃ mater: qꝛ aĩa deo g̃ta semp est eius sponsa iuxta illud. Desponsabo te mihi ⁊c̃. Et ista despõsatio fuit ꝑfecta ꝟginitas ꝑ ꝓpriũ ꝯsensuz Luc̃. i. Ecce ancilla dñi fiat mihi ⁊c̃. Secundo cũ aĩa sua sanctissima vt pz. iij. sniaꝝ. qꝛ vt aĩa rõnalis fuit vnita verbo. talis desponsatio fuit facta per ꝯsensum aĩe in instanti in quo fuit creata cum plenitudine sapie qꝛ alterius ꝑsone nõ videt̃ suffecisse consensus ad tam perfectum m̃rimonium.

Tertio cum sua mundissima carne: qꝛ non solum aĩa sed etiã caro a verbo est assumpta Joh. i. Verbum caro factũ est. Et ad hoc sufficit ꝯsensus mentis: sicut per solã voluntatem corpora martyrum copulaut̃ xp̃o. Quarto cuz humanitate perfecta. qꝛ ꝑm Damascenuz lib. de tri. ipe assumpsit humanitatẽ perfectã que resultat ex aĩa ⁊ corpore. ⁊ ista desponsatio non mansit in triduo mortꝭ xp̃i. qꝛ tunc xp̃s non fuit homo. vt pz. iij sniaꝝ. di. vij. sed repata fuit in resurrectione. Et ideo qꝛ xp̃s fuit in ꝟginis vtero matrimonialiter desponsatus: dr̃ illo tempore fuisse sponsus. Circa tertiuz est notãdum ꝙ aliter ꝓcedit de thalamo inimicus. ⁊ aliter amicus. Primo em̃ de inimici nociua presentia thalamus conturbat̃. Secũdo inimicus in thalamo plagat̃: qꝛ insurgunt repente habitatores ꝯtra inimicũ. Tertio de thalamo violenter expellit̃ inimicus: qꝛ eius p̃ntiã domestici ferre nõ p̃nt ⁊c̃. Quarto de thalamo malignanter egredit̃ frãgens ⁊ discerpens q̃ta põt. Quinto ex ingressu inimici thalamus maculat̃.

26

Et istũ modũ seruãt cõmuniter egrediẽtes ex vtero materno. Primo em̃ maternus vterus ꝯturbat: qꝛ q̃ cito anima corpi infundit incipit fetus matrẽ molestare. Secũdo vi fetus ꝑcutit plaga letali originalis culpe: ita ꝙ si ibi moreret absq; dubio eternaliter damnaretur.

Tertio de vtero violẽter expellit: qꝛ sicut natura ꝑ vim expulsiuam expellit nociua ꝛ supflua. sic natura expellit fetum ꝑfectũ materni vteri nociuũ ꝛ euomit. Quarto quasi malignãter egreditur. apt em̃ violẽter ꝛ frãgit claustra materna ꝛ ideo ꝑmogenitus in lege dicebatur apiens vuluam: qꝛ materna claustra cum ingenti ꝑssura dissoluit. Quinto egressus vitupat: qꝛ mulier immũda remanet septẽ diebꝫ a ꝯsortio viri ꝛ ab ingressu in tẽpli. vt pꝫ Leuit. xij. Et puer vitupat labe pcti originalis ꝛ ideo ipm abominant: qꝛ ipm sup oĩa detestant. sꝫ spõsus opposito mõ se hꝫ. Primo: qꝛ ex pñtia sponsi thalamus iocũdat Canti. i Lectulus noster floridus. Secundo nõ ibi plagat: sꝫ deosculãdo iocũdat Cã. i. Introduxit me rex in cellaria sua: exultabimns ꝛ letabimur in te. Tertio non expellit sꝫ ingredit ꝛ egredit ad placitũ Cãti. ij. Ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectam donec ipa velit.

Quarto mãsuete ingredit ꝛ egredit. Judith. xij. Precepit cubicularijs suis: vt sicut placeret illi ingrederet ꝛ egreret. Quinto egressus eius nõ maculat nec thalamus eo remanet maculatus. sꝫ letus ꝛ iocũdus: qꝛ tota nuptiaꝝ solẽnitas est ad hũc finẽ Thobie. viij. Ingressa cubiculũ repperit. s. spõsum ꝛ spõsam saluos ꝛ incolumes secũ pariter dormiẽtes: ꝛ reuersa nũciauit bonũ nunciũ. ꝛ sic xp̃s dr̃ bñ ꝓcessisse ab vtero sic spõsus de thalamo suo. Primo: qꝛ suũ thalamũ nõ ꝯturbauit: qꝛ btã ꝟgo nõ sensit dolores sicut cetere mulieres ꝟm Berñ. Isa. vl. Anteq̃ ꝑturiret pepit masculuꝫ.

Scdo: qꝛ ibi plagatus nõ fuit sꝫ omnẽ plenitudinez gratie habuit. Roma. i. Qui ꝑdestinatus est filius dei in ꝟtute: ꝟm spm̃ sanctificatõnis. i. Coꝝ. xv. Sicut in adã oẽs moriunt: ita ꝛ in xp̃o oẽs viuificabunt. Tertio nõ fuit inde violenter expulsus: sꝫ ꝓpria volũtate fuit incarnatus. sic fuit natus ꝟm Aug. comparans eius natiuitatẽ ad mortẽ. Quarto: qꝛ benigne ꝛ nõ violẽter ꝓcessit: qꝛ sicut sol transit ꝑ vitrũ sine violẽtia: sic ꝛ xp̃s trãsiuit ꝑ vteꝝ btẽ ꝟginis sine violẽtia ꝟginitatis. Vñ cãtat ecclesia. Et exiuit ꝑ clausam portã deus ꝛ hõ. lux ꝛ vita. ꝯditor mũdi. Quinto non fuit ibi maculatus nec thalamus dehonestatus sꝫ multipliciter magnificatus ꝛ laudat⁹ Luc. ij. Annũcio vobis gaudiũ magnũ qd̃ erit omni ꝓplo: qꝛ natus ẽ nobis hodie saluator q̃ est xp̃s dñs. ꝛ infra. Et factũ est cũ angelo multitudo mi. cele. exer. lau. deuꝫ ꝛ di. Gloria in altissimis deo. ꝛ in terra pax hoĩbꝫ ꝛc. Quartus articulus qñ xp̃s fuit natus in quo ponunt quatuor puncta. Primo de anno circa quẽ ponunt quatuor veritates notabiles. Prima ꝙ xp̃s fuit natus in sexta mũdi etate ꝟm Aug. iiij. de trini. Prima etas mũdi fuit ab adã vsq; ad noe. Secũda vsq; ad abrahã. Tertia vsq; ad dauid. Quarta vsq; ad trãsmigrationẽ babylonis. Quinta vsq; ad partũ ꝟginis. Sexta ꝟo inchoata est a partu ꝟginis beate. ꝛ erit vsq; ad occultũ tp̃is finem. Et sic pꝫ ꝙ natiuitas xp̃i fuit ꝑncipium sexte etatis que corrñdet in hoĩe decrepitui. Prima em̃ hoĩs etas est infantia. Secũda pueritia. Tertia adolescentia. Quarta iuuẽtus. Quinta senectus. Sexta seniũ vel decrepitus q̃ vltima est. ꝛ ideo frequẽter in scriptura dr̃ Xp̃us natus in fine seculoꝝ Ephe. i. Scdm bñplacitũ eius qd̃ ꝓposuit in eo in dispensatõe plenitudinis tempoꝝ instaurare oĩa in xp̃o q̃ in celis ꝛ q̃ in terris sunt in ipo Heb. ix. Nũc ãt sel' in cõsumatõe seculoꝝ ad destructõez pcti per hostiã suã apparuit. i. per mortez. Et qꝛ xp̃s natus est in sexta etate di. Aug⁹. ꝙ xp̃s venit in tpe mũdi inueterati. Et ꝓprie qꝛ res nõ solet nouari nisi qñ est in-

IIII. articulus. ꝑmo de anno

I. ꝟitas

ueterata. ꝛ sic xp̃s q̃ venit ad renouãdũ mundum debuit nasci in mũdi senectute ſm ipm. ꝛ ideo rogabat sapiẽs di. Eccl. xxxvi. Innoua signa ꝛ imuta mirabilia ꝛc. Scõa: qz xp̃s fuit natus in. vi. millenario annoꝝ in mũdi origine. qõ pz ex nũeris veteris testamenti. Ex quo pz q̃ sicut p̃mus Adã fuit factus. vi. die de terra imaculata: ita scõs Adã. i. xp̃s de btã ỹgine in. vi. seculo extitit natus: vt repatio trãsgressionis corrũderet. Seculum q̃ppe ẽ spacũ mille annoꝝ xp̃ie dñi ſm doctores. Tertia. qz xp̃s fuit natus in septima hebdomada annorũ ex quo fuit reuelatũ misterũ incarnatõnis ꝛ passionis danielis pz Dañ. ix. Et q̃ post septuagintaduas hebdomadas annoꝝ fuerit sibi p̃nũciata moꝛs xp̃i ꝛ ante fuit p̃ q̃nq̃ hebdomadas lꝫ vltima nõ sit cõpleta. ꝛ ideo dicũt aliq̃ hystorie q̃ xp̃ter hoc orta est heresis herodianoꝝ q̃ dicebant Herodẽ esse xp̃m: qz regnabat in iudea tpe quo xp̃ha p̃nunciauit xp̃m esse venturꝫ Dañ. ix. In quo notañ duo ſm duos modos ibi ꝓtentos. Primum q̃ annus natiuitatis xp̃i in Bethleẽ fuit annus q̃nquagesimus numero in millena rijs ꝛ hebdomadib̃ q̃ dicebañ annus iubileꝰ: vt pz Leui. xxv. ꝛc. Scõm q̃ septem hebdomade q̃ supsunt significãt septẽ dona spũssancti in q̃b̃ pfectissime xp̃s fuit natus dicẽte xp̃ha Isa. xi. Egredietur virga de radice iesse: ꝛ flos de radice eius ascẽdet. ꝛ requiescet. sup eũ spũs dñi spũs sapie ꝛ spũs for. ꝛ ꝓsi. scie ꝛ pi. ꝛ rep. eum spũs ti. dñi. Quarta q̃ natus fuit. xiij. anno mris sue. quẽ cũ ꝛcepisset ãno. xij. necesse habuit ipm parere in. xiij. decursis. ix. mẽsib̃ ſm Aug. In quo notañ q̃ in tali etate erat btã Agnes q̃ fuit per agnũ despõsata. in q̃ btã ỹgo fuit cũ ỹginitate fecũdata. Scõo de mẽse vbi notañ quatuoꝛ varietates. Prima q̃ xp̃s natus est in mẽse. x. ſm computationem hebreoꝝ: q̃ annũ incipiũt a martio. Exo. xij. Sensis iste vobis p̃ncipiuꝫ mensiũ p̃mus erit in mensib̃ anni. In q̃ notañ q̃ xp̃s fuit. x. mensib̃ in vtero matris inclusiue. ꝛ sic in oĩb̃ mẽsib̃ anni p̃ter Januariũ ꝛ Februariũ vt verificaret in eo illud Sap̃. vij. Decẽ mensium tpe coagulatus sum in sanguine. Secũda q̃ xp̃s natus ẽ in mẽse. xij. ſm computatoꝛes latinoꝝ: qz p̃mus mẽsis est ianuarius: vt pz in kal. romanoꝝ. ꝛ sic december est. xij. mẽsis. Iste aũt numerus ꝛtinet duplicatũ senenarũ. ꝛ senarius ſm Aug. sup Gen. ad lr̃az est p̃mus nũerus pfectus ad denotãdum q̃ xp̃s natus est in gemina pfectõe. s. in summo gre ꝛ glorie. vt dicẽ magister. iij. sñiaꝝ. Tertia q̃ xp̃s natus est in q̃rto tempe. scz in hyeme. Sũt em̃ q̃tuoꝛ tempa anni. s. ver estas: autũnus: ꝛ hyems: ad denotãdum q̃ post numeꝝ ternariũ sequit quaternarius. i. post trinitatem p̃sonaꝝ sequit q̃rta creatura. s. homo xp̃ter quez multiplicatus est numerus creaturaꝝ sic̃ post q̃rtum numeꝝ põt ꝓsequi numerãdo in infinitum vt p̃ bis dicat xp̃ha in ps̃. Sapientie eius nõ est numerus. Et qz ista q̃rta creatura omniũ inferioꝝ est dignissima: ꝛ maxime cum verbũ sibi eam vnimit admirãs apostolꝰ dicit Heb. i. Tãto melioꝛ angelis effectus q̃to differentius p̃ illis nomen hereditauit. Cui em̃ aliq̃n angeloꝝ dixit: Filius meus es tu: ego hodie genui te? Et itez. Ego ero illi in pꝛez: ꝛ ipe erit mihi in filiũ. Et si dicaꝝ q̃ illud tp̃s sit sterilissimũ fac̃ ad xp̃o situ: qz sterilitas terre significat ỹginis integritatẽ: ꝛ frigiditas extinctõez totalem ꝓcupiscẽtie. Quarta q̃ xp̃us fuit natus in solstitio hyemali ſm Isi. li. ethimo. lꝫ nũc celebrañ p̃. ix. dies post: qz reuertit in. cxx. annis p̃ vnũ die ſm astrologos: ad denotãdum q̃ sic̃ sol tũc est in vltimo ꝛ infimo signo: ita xp̃s tulit carnẽ de ifimo gñe rõnabiliũ Phil. ij. Semet ipm exinaniuit formam serui accipiens.

Tertio de die. ꝛ dz q̃ natꝰ fuit die dñica ſm Aug. iij. de tri. ꝛ eadẽ die passus de die q̃ natus qz q̃n feria. iij. ẽ dies ãnũciatõis illo ãno in die dñica colit festũ natitatꝭ. q̃ dies ꝓsecrañ q̃druplici miraclo Primũ fuit angelice creatõis Gen. i. Dixit

deus fiat lux: ⁊ facta est lux. i. angelica natura ꝑm Aug⁹. Scdm israelitice exultatōis qñ. s. viderūt egyptios mortuos sup̄ litus maris: ⁊ cecinerūt carmē Exo. xiiij. ⁊. xv. c. Nā ꝑm Greg. feria. vi. egressi erāt de egypto. ⁊ die sabbati trāsierūt mare. vel die sabbati facta sunt hec duo.

Tertiū dñice resurrectōis: qꝛ die dñico resurrexit xp̄s: vt testant̄ q̄tuor euangeliste. Nā passus fuit die veneris: ⁊ tertia die resurrexit. Quartū spūssancti missionis que facta est q̄nta die a resurrectōe inclusiue. vt pꝫ Actuū. i. ⁊. ij. c. que miracula habent attributōes ad xp̄i natiuitatem. Primo: qꝛ sicut angeli tali die fuerūt creati: ita eodem die fuerūt letati Luc̄. ij. Facta est cum angelo multitudo militie celestis exercitus lau. deum ⁊ dicētiū: Gl'ia in excelsis deo ⁊c̄. Secundo: qꝛ sicut filij isrl' letātes cecinerūt: ita ⁊ pastores eadem die Luc̄. vbi sup̄. Et reuersi sunt pastores lau. ⁊ glo. deuꝫ in om. que au. ⁊ vi. si. di. ē ad illos. Tertio: qꝛ sicut in resurrectione fuit reunita humanitas deitati: ita ⁊ ip̄a die vnita fuit hūanitas apparētꝫ in carne. Quarto: qꝛ sicut in hac die missus fuit apostolis spūssanctus: ita ⁊ magis ꝑm illos qui dicunt ꝙ stella que eis apparuit fuit spūssanctus: vt ꝑ oīb⁹ di. ꝓpheta in ps̄. Hec dies quā fecit dñs exultemus ⁊ letemur in ea. Quarto de hora. ⁊ dr̄ ꝙ media nocte Luc̄. ij. Et pastores erāt in regione eadem vigilātes ⁊ custodientes vigilias noctis sup̄ gregem suum. ⁊ ideo etiam multum solēnizāt illā horā hac nocte. Que hora inuenit̄ quadrupliciter solennizata in sacra scriptura. Primo in occisione p̄mogenitoꝝ egypti Exo. ij Media nocte egrediar in egyptū ⁊ morie̅t omne p̄mogenitum in terra egypti a p̄mogenito Pharaonis q̄ sedet in solio eius ad p̄mogenitum ancille q̄ est ad molā. Secundo in sctōꝝ patꝝ ꝯfessione. Nam sancti p̄res surgebāt media nocte ad diuinā laudem. ⁊ ideo pꝫ ꝙ deus tali hora ꝓphetis loquebat̄. i. Regū. ij vbi vocauit deus Samuelem quatuor vicib⁹. Ideo dicit ꝓpheta in ps̄. Media nocte surgebā ad confitendum tibi ⁊c̄.

de hora

Tertio in verbi diuini incarnatione: qꝛ tali hora verbum diuinum nostre carni in ꝟginis vtero est vnitum ꝑm illud Sap̄. viij. Cum em̄ q̄etum silentium tenerent oīa ⁊ nox in suo cursu mediū iter haberet omp̄s sermo tuus dñe de regalib⁹ sedib⁹ venit. Quarto in iudicij ꝓnunciatōe: qꝛ aliq̄ dicūt opinatiue ꝙ media nocte xp̄s ad iudicādum sit vēturus ꝑm illud Math. xxv. Media autez nocte clamor factus est ⁊c̄. ⁊ sic in nostro ꝓposito. Primo sicut ista hora fuerunt p̄mogenita egyptioꝝ mortua: sic in xp̄i natiuitate omnes sodomite fuerunt extincti. vt testat̄ Hiero. Secundo sicut ista hora sancti p̄res laudabāt deuꝫ: sic etiā salubriter statuit matutinalez horā dño ꝑsolui. Tertio sicut ista hora verbum diuinum nostre humanitati fuit in vtero btē ꝟginis copulatum: sic btā ꝟgo nobis ip̄m ista hora ex sacratissimo eius edidit vtero. Quarto sicut ista hora vt opinat̄ suā maiestatem manifestabit cum potentia veniēdi. sic nunc suam humanitatem ostendit cum singularitate nascendi. Quintus articulus vbi xp̄s fuit natus. ⁊ assignant̄ quatuor loca. Primo q̄tum ad regnum. ⁊ dr̄ ꝙ in iudea vbi Joseph ascendit cū Maria de galilea vt ibi xp̄s nasceret̄. ne forte alienigena putaret̄ cuꝫ esset verus iudeus ꝑm carnem. Secundo q̄tuꝫ ad ciuitatem: que fuit Bethleem ciuitas dauid. Ideo dr̄ Lu. ij. Eo ꝙ esset de domo ⁊ familia dauid. Tertio q̄tuꝫ ad domum que fuit diuersorium. Quarto q̄tum ad locum: qꝛ nō habuit reclinatorium sꝫ p̄sepium. Primo de regno dr̄ Michee. v. Et tu Bethleem effrata puula es in milib⁹ iuda: ex te em̄ egredietur dux q̄ sit dñator in isrl'. Secundo de ciuitate dr̄ Luc̄. ij. Ibāt omnes vt ꝓfiterent̄ singuli in ciuitatē suā. Ascendit autem ⁊ Joseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeā ciuitatem dauid. que vocat̄ Bethleem: eo ꝙ esset de domo ⁊ fa-

V. articulus.

milia dauid Tertio de domo dr̄ Mathei. viij. Vulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos: filius aūt hoīs nō hz vbi caput suum reclinet. Quarto de loco dr̄ Mar. xv. Et ꝑducunt eum in golgatha locū quod est interp̄tatū caluarie locus. Est tñ notādum ꝑm diuersos respectus q̄ xp̄us noīatus est de quadruplici ciuitate. Req̄re in. vi. sermone. s. Verbū caro factum est ⁊c̄. ꝯtemplatōne. iij. ⁊ ibi plene inuenies Sextus articulus format̄ in eodem sermone. vi. s. in q̄tuor vltimis ꝯtemplatōib; vt tibi melius videbit̄ ad ꝓpositū ⁊c̄. Septimus articulus est q̄b; fuit nota. ⁊ dr̄ q̄ q̄druplici generi ꝑsonaꝝ. Primo hoib;. Nā ꝑ eius ortū tota natura hūana est incōꝑabiliter sublimata: qꝛ a ꝟbo assumpta: vt pz sup̄

VI. articulus.

VII. articulus.

Scd̄o angelis ad eoꝝ. s. ruinā repandā. Tertio oīb; creaturis: qꝛ sicut ꝑm Grego. hō cū oīb; creaturis ꝑticipat sic filius dei oīb; creaturis natus ē. Quarto diuinis ꝑsonis: qꝛ ꝑ xp̄m fuit fides trinitatis explicite declarata: ⁊ ad ip̄m finem vltimum ordinate reducta Rom̄. i. Qui factus est deo pr̄i ex semine dauid ꝑm carnez q̄ p̄destinatus est filius dei in ꝟtute ꝑm sp̄m sanctificatōis ⁊ sic factus est. vt di. cum ap̄l'o. i. Coꝝ. ix. c. Oīb; oīa factus sum. De isto arriculo req̄re sup̄.

VIII. articulus.

Octauus articulus ad q̄d xp̄s sit natus. Et dr̄ cōmuniter a sanctis ⁊ doctorib; theologie q̄ ad reconciliādum gen⁹ humanū deo: qꝛ ab ip̄o ꝑ incontinentiā discesserat. Ad quā reconciliationem faciendā xp̄s fuit legatus sufficiens duplici rōne. Prima: qꝛ inueterata inimicicia non potest bñ reduci nisi ꝑ ꝯctum parentele in q̄ pax firmet̄ ⁊ solidet̄. Et qꝛ discordia maxīa erat. ⁊ ꝯcordia tractanda erat inter parentes: factum est coniugium inter partes scilicet humanitatis nostre que fuit desponsata verbo diuino Et qꝛ hec copula est oīno indissolubilis ⁊ insep̄abilis: facta est firma ⁊ stabilis pax inter deum ⁊ hominē. Secunda: qꝛ nullus est sufficiens ad pouēdum inter discordes cōcordiā ⁊ pacem si sit tm̄ vnius ꝑtis ꝑticeps. sed si ꝑticipat eq̄liter cum ambob;: tunc sufficiens est ⁊ idoneus. ⁊ qꝛ xp̄s fuit de genere diuino ꝑm superiorem natnrā. de genere humano ꝑm inferiorem. Ideo fuit aptus ⁊ cōueniens mediator. Ideo dic̄ apostolus Eph̄. ij. Ip̄e em̄ est pax nostra q̄ fecit vtraq̄ vnum. ⁊ medium parietem macerie soluens inimicicias in carne sua: qꝛ sicut lapis angularis ꝯnectit vtrūq̄ parietem: ita ip̄e ꝯfederauit vtrāq̄ naturam in sue natiuitatis sacramento. Ista autem ꝯfederatio fuit facta in xp̄i ortu q̄tum ad ortum in vtero btē ꝟginis. quod declarat ꝓpheta ps̄. di. Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi. Justicia ⁊ pax osculate sunt. veritas de terra orta est: ⁊ iusticia de celo ꝓspexit. Ad cuius intelligentiā est notādum q̄ dauid hic describit q̄tuor veritates q̄si q̄tuor aduocatos in litem generis humani cum deo solennissime causidicātes in curia summi regis sicut solet causidicari inter dominū ⁊ seruum in curia ip̄ius dñi quādo dñs obijcit ei crimen lese maiestatis: ita q̄ iusticia ⁊ veritas erāt ex ꝑte dei hominez seruum accusantes. misericordia ⁊ pax erāt ex ꝑte homīs ip̄m excusantes. ⁊ ꝑm istos q̄tuor aduocatos formant̄ hic q̄tuor passus. Primus fuit veritatis di. Primus homo trāsgrediendo p̄ceptum dñi sui peccauit mortaliter cuz omni posteritate sua: ⁊ in eo q̄ fuit rebellis deo incurrit crimen lese maiestatis. Secūdus fuit iusticie di. qꝛ veritas dicit ⁊ bene q̄ totū genus hūanū peccauit mortaliter ⁊ īcurrit crimē lese maiestatis. ⁊ ido iuste amittit hereditatē suā tāq̄ ꝯtumax ⁊ sic debet puniri eternaliter: qꝛ q̄to offensus sb̄limior: tāto pena grauior. ⁊ qꝛ deus est summū bonum ⁊ infinitū. g̊ ⁊c̄.

Tertius fuit misericordie di. Oīs pr̄ naturaliter inclinat̄ ad miserendū filijs. qꝛ sunt īmago eius ⁊ caro. ⁊ cum homo sit imago dei ⁊ ad similitudinē eius factus Gen̄. i. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ similitudinem nostrā. ergo deus debet eius misereri. ⁊ tūc fuit ibi allega-

ta hūana infirmitas. z sic humanum genus nō dz dānari. z si deus miserek oiuz z nihil odit eoz q̄ fecit. singulariter hoi penitēti dz misereri: qz magis imitak ipsum. Quartus fuit pacz di. Nullus bonus p̄nceps dz ciuitatē suā dimittere diminutā z impfectā: cū ipaz possit pficere z integrare. z qz supna ciuitas p ruinam angeloz diminuta fuit: idcirco deꝰ q̄ est optimꝰ p̄nceps dz eā fm exigentiā clemētie reintegrare pfectz spiritibz. z qz talis repatio nō pōt fieri de angelis cū pace cū inter pmanētes z ruentes angelos sit impar volūtas. idcirco ꝓuenit vt homo reconciliek z ciuitas reparek. Ex istis q̄tuoz arguētibz z sibi opponentibz pepēdit causa in curia summi regis p annos q̄nq̄ milia: qz iusticia erat ꝯ pacem z veritas ꝯ misericordiā. quā dissensionem aduertēs diuina ptās: nō declinans ad dexterā nec ad sinistrā misit verbum suū in carnē humanā fm illud ꝙphe ps̄. Misit verbum suū z sanauit eos. In q̄ missione iste quatuoz ꝑtutes ꝓuenerūt in eo. z sic fuit ꝓclusio incepta in xp̄i incarnatōe: z terminata in eius passione. In qua iste ꝑtutes sibi inuicē occurrentes osculate sunt z pacificate. vt dicit ꝙpha. Misericordia z veritas ꝛc. Ad cuiꝰ noticiā est notādum q̄ in misterio incarnatōis ꝓsiderank̄ due vniones z quatuoz extrema. Prima vnio est inter aiaz z corpus xp̄i ex q̄bz ꝓstat eius humanitas. Secunda est inter totā humanitatem z diuinitatem ex q̄bz ꝓstat xp̄s. Hāc aūt singulis extremoz applicank̄ singule istaruz ꝑtutum: qz misericordia applicak diuinitati q̄ se ita misericorditer inclinauit ad vnionē creature. de q̄ ꝙpheta ps̄. Suauis dn̄s vniuersis z miserationes eiꝰ sup oīa opa eius. Veritas applicak hūanitati: qz veritas est quedā manifestatio vnionis deitatis z hūanitatiz. i. Loz. i. Manus nostre ꝓtrectauerūt de ꝙbo vite. z vita manifestata ē z vidimus z testamur z annūciamus vobis vitā eternā que erat apud pr̄em z apparuit nob. Iusticia applicak aīe xp̄i: qz mox vt creata fuit iustificata z in iusticia originali nata fm illud Isa. lvi. c. Iuxta est salus mea vt veniat z iusticia mea vt reuelek. Pax applicak corpori: qz in carne xp̄i p̄mo fuit pax omniū sensuū p statū innocētie. de quo statu tulit xp̄s nō posse peccare. Deōo fuit pax hūani generis ꝓsummata z pfecta Phil. ij. Factus obediēs vsq̄ ad mortē: mortem aūt crucis ꝓpter q̄ z deus exaltauit illum z donauit illi nomen q̄ est sup omne nomē. Ad ꝙpositū misericordia z veritas obuiauerūt sibi q̄n deitas z hūanitas fuerūt vnite. Dī aūt obuiari nō ꝓ ꝓriari sed ꝓ mutuo occurri sic dic̄ apostolus Heb. vij. Melchisedech rex salē sacerdos dei sūmi obuiauit Abrahe regresso a cede regum z bñdixit ei. Ista aūt ꝓiunctio dr ꝓprie obuiatio: qz q̄n due ꝑsone vna ꝑstituta in summo z alia in infimo non p̄nt sibi obuiare nisi infima ascendat: z supma descēdat. z sic fuit in ꝙpositō. vñ apostolus Phil. ij. Semetipm exinanuit formā serui accipiens. Ecce vnum. z infra. Propter q̄ z deus exaltauit illuz. z dedit illi nomē q̄ est sup omne nomen: vt in nomine ihesu omne genu flectak̄. Et ecce scōm. Et sit̄ iusticia z pax osculate sunt: qz aīa xp̄i fuit infusa suo corpori sicut iusticia paci. Et sicut ex ꝓiunctōne ꝓuenientis cū ꝓuenīte sequit̄ delectatio: vt pz in amicoz delectatōe z copulatōe ita ex ꝓiūctōe disconuenientis sequit̄ ꝓtristatio z lesio. Et qz in ꝓiūctōe aīaz nostraz cum carne sequit̄ lesio aīaz: p pctm originale. signū est q̄ nō est ꝓuenies coniūctio qz sequit̄ vulnus. Q̄n aūt iste felix spūs fuit corpori vnitus: nulla fuit talis lesio subsecuta: sz mira delectatio inter purissimā carnē z bīssimū spm̄ xp̄i. z ideo iusticia z pax osculate sunt Ca. viij. Quis mihi det te frez meū sugentē vbera mr̄is mee: qz a deo vtrūq̄ formatum: vt inueniā te foris z deosculer te. z iā nemo me despiciat: qz nullus hz hoc pulegium: cum ceteras vniones animaruz z corpoz angeli despiciāt ꝓpter peccatuz. Istas tn̄ nulla rōnalis creatura despice

re potuit que fuerunt multipliciter ꝯse/
crate. Sz pōt queri vtꝝ ista fuerint
ab eodem genere vel ab eodē ꝑncipio. s.
corpus ⁊ aīa xp̄i. Et rn̄det ꝓpha ꝙ non
dicēte statim. Veritas de terra orta ē. i.
caro xp̄i originata est de corpe terreno
btē ꝟginis. Et iusticia de celo ꝓspexit
qn̄. s. aīa eius iustificata fuit de celo corpi
infusa. Et notandū ꝙ in ista generatiōe
verbi corpus compar̄ terre q̄druplici rō
ne. Primo: qꝛ sicut corpus ꝑmi Ade
fuit factū de terra materialiter: ita cor/
pus xp̄i fuit formatum de ꝟgine substā/
tialiter q̄ est secundus Adā. i. Coꝝ. xv.
Primus hō de terra terrenus: secundus
hō de celo celestis. Secundo: qꝛ sicut
ista terra nō erat in potētia naturali ad
talis corpis formatōez: sz tm̄ in potentia
obiectali vt de ea formaret̄ corpus xp̄i
qd̄ fieri potuit solū ꝟtute spūssancti Lu
ce. i. Spūssctūs supueniet in te ⁊ ꝟtus
altissimi obūbrabit tibi. Tertio qꝛ si/
cut terra ista nō fuit culta vt inde forma
ret̄ corpus Ade: sz sine aliq̄ p̄uia dispo/
sitione fuit inde formatū: ita fuit de cor/
pore btē ꝟginis ad formatiōz corpis xp̄i
⁊ qꝛ deus cum sit omp̄s taliū dispositio/
num nō indiget. Quarto: qꝛ sicut cor
pus Ade de terra ista ꝑ tempoꝝ succes/
sionē nō fuit formatū: sz subito ꝟtute di/
uina. sic corpus xp̄i de btā ꝟgine nō fuit
formatuz sicut corpa alioꝝ: sz in instanti
fuit factus hō ꝑfectus sic̄ Adā: lz nō ita
magnus sm̄ Dam̄. ⁊ sic vere dr̄. Veri/
tas de terra orta ē i. caro xp̄i de btā ꝟgi
ne facta. Dr̄ autez veritas ꝓpter duo.
Primo q̄tū ad angelicas apparitōnes
distinguēdas. Angeli em̄ aliqn̄ apparue
rūt in silitudine carnis humane. non tn̄
erat vera caro hūana. ⁊ ideo vt xp̄s ve/
rus homo ostenderet̄ caro eius veritas
appellat̄. Scdo ad hereses dyaboli/
cas ꝯfundēdas. multi em̄ heretici posue
rūt ꝙ xp̄us nō habuit verā carnē sz fan/
tasticā. Et ad hoc ꝯfirmādum caro ei⁹
in scriptura vocat̄ veritas. Sz quid si/
bi vult qd̄ sequit̄: Et iusticia de celo ꝓ/
spexit. nō dicit ꝓcessit sz ꝓspexit. i. respe/
xit. Ceteri em̄ hoīes habēt animas de
celo sicut xp̄s: sz nullius aīa de celo ꝓspe
xit: qꝛ nullū habent intuituz sz quasi in
cecitatem in corpib⁹ introducunt̄ donec
post magnum tempus ꝑtrāseat. ⁊ ꝑhus
dic̄ ꝙ qn̄ aīa infundit̄ est sicut tabula ra/
sa in qua nihil est depictū. sz aīa xp̄i sta/
tim vt fuit creata fuit btā videns intuiti
ue deitatem: vt pz. iij. sn̄iaꝝ di. Et ideo d̄
celo ꝓspexit. i. ab instanti sue creatōis de
um vidit. Nonus articulus cū quib⁹ IX. arti culus.
xp̄s est natus. ⁊ dicit ꝙ cum q̄nq̄ generi
bus ꝑsonaꝝ. Prime ꝑsone fuerūt hu/
mane. s. maria ⁊ ioseph Luc̄. ij. Et inue/
nerūt mariā ⁊ ioseph. Secūde fuerūt
irrōnales. s. bos ⁊ asinus. ⁊ sic ad hāc na
tiuitatē solēnizandā notant̄ q̄tuor aīam
ꝑficientes. Primo notat̄ puritas in
mr̄e incorruptibiliter pariente. Se/
cundo pietas in nutritore infatigabili/
ter assistente. Tertio simplicitas in
asino ignorāte. Quarto sobrietas in
boue grauiter incedente: vel austeritas
in asino tolerante. ⁊ maturitas in boue
tarditer opante. Tertio fuerūt ibi ꝑ/
sone angelice: qꝛ sicut dic̄ Origenes sup
Math. Suū ministeriū circa mr̄ez dn̄i
exhibebat custodia angeloꝝ. ⁊ ideo que
rit sup illo ꝟbo Math. i. Inuenta est in
vtero hn̄s de spū sctō di. a q̄b⁹ inuēta est
⁊ rn̄det ꝙ ab angelis obseruātib⁹ ⁊ cu/
stodiētib⁹ eā. ⁊ singulariter istud ministe
riū credit̄ impēsum in xp̄i natiuitate: vt
angeli huic partui ministrarēt loco mi/
nisterij qd̄ solet exhiberi a mulieribus ⁊
si dicat̄ ibi erat ioseph. Rn̄det̄ ꝙ ad vi/
ros nō spectat seruitiuz tale. Quarto
fuerūt ibi ꝑsone damnate: qꝛ ꝓpe ꝑmissi
sunt venire demones: qꝛ ꝑnceps mundi
huius. s. dyabolus in ꝟginis ꝯceptōe fue
rat delusus: vt dicit Ambro. Ideo par/
tum eius semp habuit suspectum: ⁊ ideo
nitebat̄ inq̄tum poterat inuestigare q̄s
esset ⁊ vehementer timebat eum. Cui
postea di. Math. viij. Quid nobis ⁊ ti/
bi iesu fili dei venisti ante tempus torq̄/
re nos. Et etiā docet diuina scriptura ꝙ
demones ꝯueniūt ad diuina misteria ad

que angeli ꝯueniũt Job.i. Quadã autẽ die cum venissent filij dei vt astarent corã dño affuit inter eos sathã. Quinto fuerunt etiã ibi ꝑsone diuine: qꝛ sicut tota trinitas xp̃m incarnauit: ita ipsum de vtero p̃ntialiter eduxit ꝑ eo ꝙ eiꝰ egressio miraculosa fuit: qꝛ ꝑ claustra ꝟginea quod fieri potuit solum virtute diuina. Nã vna obstetrix fuit que angelum creauit. s. pr̃ Job.xxvi. Obstetricãte manu eius eductus ẽ coluber tortuosus. Alia carne velata ad instructa fuit que. s. omnia fecit. s. filius q̃ est sapĩa pr̃is. de qua ꝓpheta ps̃. Oĩa in sapĩa fecisti. Johã.i. Oĩa ꝑ ip̃m facta sunt. Tertia ꝟtualiter opata fuit. s. spũssanctus Lu.i. Virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoq; qd̃ nascet̃ ex te sanctũ vocabit̃ filiꝰ dei. Quã associatõez describens ꝓpha ps̃.di. Tecum p̃ncipiũ in die ꝟtutis tue in splẽdoribꝫ sctõꝝ ex vtero añ luciferuz genui te. Ad cuius declaratõez est notandum ꝙ nõ possunt esse ꝟba ꝓphete loquẽtis ad aliquem: qꝛ p̃ter trinitatẽ nihil fuit ante luciferꝝ. Et ꝑ ꝯsequens añ luciferꝝ nullũ generare potuit. Oportet g̃ ꝙ sint verba dei pr̃is loquentis ad filiũ q̃ solus genitus est ante luciferꝝ. Hoc supposito ponunt̃ duo notabilia ad huius dicti declaratõez. Primum qꝛ sicut in grãmaticalibꝫ ponunt̃ tres ꝑsone: quaꝝ p̃ma loquit̃ de seip̃a sic in diuinis p̃ma ꝑsona. s. pater loquit̃ de seip̃a. ꝑ eo ꝙ ip̃a dr̃ esse a se: ꝛ a se hz q̃cq̃d hz ꝟm Aug xv. de trini. Secunda est ad quã loquit̃ ꝑsona ꝛ sic in diuinis secunda est ꝑsona ꝑsona filij ad quã loquit̃ p̃ma: qꝛ pr̃ dicendo ꝟbum ꝓducit ip̃m verbum. s. filiũ ꝟm Augustinũ sup Joh. Tertia est de qua fit sermo. id est de qua p̃ma ꝑsona loq̃tur ad tertiã. ꝛ ista tertia dr̃ spũssanctus: qꝛ pater ꝛ filius ip̃m spirant concorditer per vnã vim spiratiuã. s. per amorem. ꝛ sic persone in diuinis significant̃ per nomina: qꝛ per illud ꝓnomen ego quod est persone p̃me significat̃ pater. ꝛ per illud ꝓnomen tu quod est secunde significat̃ filius. ꝛ per illud ꝓnomen ille quod ẽ tertie significat̃ spũssanctus. De p̃mo ꝓnomine scz ego dr̃ Isa.vl. Ego qui alios parere facio ip̃e non pariã dicit dominus. Ego qui generationem cunctis tribuo sterilis ero. De secundo scz tu Marc̃.i. Tu es filius meus dilectus in te mihi complacui. Heb.i. Tu in p̃ncipio domine terram fundasti. et opera manuũ tuarum sunt celi. De tertio scz ille Johãnis.xvi Ille arguet mundum de peccato ꝛ de iusticia ꝛ de iudicio. Et infra: Ille me clarificabit: quia de meo accipi et ꝛ annunciabit vobis. Et parum sup̃ Cum autem venerit ille spũs veritatis docebit vos omnem veritatem. Secundum notabile ꝙ ꝓnomen quadrupliciter accipit̃ in sacra scriptura. Aliquãdo ꝓ diuina essentia que est omnium finalis causa ꝛ effectiua. ꝛ sic accipit̃ Apocalyp.i. Ego sum alpha ꝛ o. p̃ncipium ꝛ finis. Aliquãdo a ꝓprietate persone patris: qꝛ ip̃e est origo totius deitatis ꝟm Diony. de diui. nomi. c.ij. Aliquãdo ꝓ ꝑsona verbi Joh.i. Omnia ꝑ ip̃m facta sunt. Et in ps̃. Principium verboꝝ tuorum veritas. Joh.viij. Principium qui ꝛ loquor vobis. Aliquãdo ꝓ ꝓprietate ꝛ ꝓ ꝑsona spũssancti: qꝛ eius p̃ncipium est voluntas ꝑ quã deus omnia creauit Apoc̃.iiij. Propter voluntatem tuam erãt ꝛ creata sunt. Et sic potest intelligi illud Gen̄.i. In p̃ncipio creauit deus celum ꝛ terrã. qꝛ Augꝰ. exponens illud Rom̄.xi.c. Ex ip̃o ꝛ per ip̃m ꝛ in ip̃o vltimum applicat spũisancto. Sic etiã potest intelligi illud Joh.i. In p̃ncipio erat verbum. qꝛ sicut verbum ꝓcedit a patre: ita manet in spũsancto. Et ꝓ persona patris potest intelligi illud Prouer. viij. Dominus possedit me in initio viarum suaꝝ anteq̃ q̃cq̃ faceret a p̃ncipio Vbi sapia increata loquit̃ que nullo p̃ncipio est nisi a patre. Et ꝟm istas acceptiones diuersimode potest intelligi applicãdo ad secundã personã que est verbum. Istis visis ad istius dicti declarationem est notãdum ꝟm Aug. sup Gen̄. ad lr̃az circa p̃ncipium ꝙ verba diuine

scripture possunt quadruplicer exponi. Primo q̄dem ꝑm dictum hystoricū. Secundo ꝑm allegoricum. Tertio ꝑm tropologicū. Quarto ꝑm anagogicū. Quātum ad p̄mum q̄ est lr̄alis illud verbum potest q̄drupliciter intelligi. s. In die v̄tutis tue. Primo accipiendo ꝓ die diuine eternitatis: sicut accipit ps̄. dicēs: Ego hodie genui te. Secundo ꝓ die creatōis mundi. de quo Gen̄. i. Factum est vespere ⁊ mane dies vnus. Tertio ꝓ die incarnatōnis. de quo Gal̄. iiij. At vbi venit plenitudo temporis misit deus filiū suū factū ex muliere. Quarto ꝓ die natiuitatis Isa. ix. Paruulus natus est nobis ⁊ filius datus est nobis. In his em̄ quatuor diebꝫ fuit diuina virtus nobis ostensa. Et ideo dr̄ die virtutis tue accipiendo diem eternitatis. In q̄ ꝓpheta duo facit. qꝛ p̄mo introducit sacramentuꝫ eterne ꝓcessionis. Secundo introducit sacramentū eterne generationis. Quātum ad p̄mum dicit Tecum p̄ncipium in die v̄tutis tue in splendoribus sanctoꝝ. Dies em̄ v̄tutis verbi sup̄ omnia declarat̄ in ꝓcessione spūssancti: qꝛ infinita v̄tus req̄rit̄ ad ꝓducendū ꝑsonā infinitā q̄lis est spūssanctus respectu cuius oīa opa verbi sunt quasi nihil Et qꝛ verbū nō solū ꝓducit spm̄sanctuꝫ sꝫ cū ipo pr̄e q̄ est p̄ncipiū omniū. Ideo dicit ad verbū Tecū p̄ncipiū in die v̄tutis tue. qꝛ tn̄ ex scriptura diuina relucēt sctōꝝ p̄destinatōnes eterne in v̄bo sicut in quodā speculo. Et pr̄ cū v̄bo ꝯcurrit ad ꝓductōeꝫ spūssancti. Ideo dr̄ in splēdoribꝫ sctōꝝ. Quantū ad secundū. s. eterne generatiōis misteriū cū dr̄ Ex vtero ante luciferꝝ genui te. Dr̄ q̄ ex vtero natus est filius: qꝛ nō creatus de nouo vel de nihilo. sꝫ genitus de substātia patris essentialiter. Potest tamē intelligi ꝑ vterum substantia diuina: qꝛ ipa est omniū diuinaꝝ ꝑfectionum ꝯtentiua. Et iterū dr̄ Ante luciferum genui te: qꝛ lucifer fuit ꝓductus in p̄ncipio tempis. ⁊ dei filiꝰ ab eterno. sicut dr̄ Prouerb. viij. Dominus possedit me in initio viaꝝ suaꝝ anteqū quicq̄ faceret a p̄ncipio. Et dic̄ ibidem sapia diuina. Ab eterno ordinata sum. Et hoc de p̄mo die. s. diuine eternitatis. Secundo accipiendo diem ꝓ die creatōis mundi in quo fuit p̄mo magnificata ad extra infinita v̄tus verbi. ꝑ quod sunt omnia de nihilo facta Joh. i. Oīa ꝑ ip̄m facta sunt ⁊ sine ipo factum est nihil. vt tūc ei dicat̄ Tecū p̄ncipium in die v̄tutis tue. Accipiendo p̄ncipium ꝓ ipa deitate que est īmediate in ꝑsona verbi cum ꝓprietate. ⁊ ideo dr̄ Tecū p̄ncipium in die v̄tutis verbi ⁊ nō solum ꝑ ꝓprietates: sꝫ ꝑ deitatem cōmunem tribꝫ ꝑsonis ꝓducit omnia. quasi dicat ei pr̄ nō tu solus creasti omnia in die virtutis tue: īmo fuit tecum p̄ncipium ꝑ qd̄ tres ꝑsone creauerunt oīa. Sequit̄ in splendoribꝫ sctōꝝ: qꝛ p̄ma manifestatio virtutis verbi cum p̄ncipio diuinitatis fuit in splendoribꝫ sanctoꝝ ante luciferꝝ quos creauit. p̄mo ante omnia splendidos v̄tute ⁊ sapia sup̄naturali. ⁊ qꝛ lucifer sup̄ omnes angelos fuit a p̄ncipio lucis formatus ⁊ factus ne forte q̄s crederet ipsum verbo in claritate fuisse mirificū addit̄ ex vtero ⁊c̄. In quo notant̄ duo p̄uilegia verbi diuini vltra luciferum. Primū: qꝛ lucifer fuit de nihilo creatꝰ. ⁊ verbum dei. s. filius ex substantia patris genitus. Ideo dr̄ ex vtero. i. de substantia ꝑfecta non minor. Secundum: qꝛ lucifer non habuit nec fuit ad tantam claritatē sublimatus in infinitum sicut verbū dei. Ideo dr̄ ante. id est plus q̄ lucifer genui te: lꝫ operatio nulla sit: sed accipiendo ante ꝑm ordinem perfectōis. Tertio accipiendo diem pro die incarnationis vt pro ea dicat̄ a patre xp̄o filio Tecum p̄ncipium ⁊c̄. Dies em̄ virtutis incarnationis fuit maior q̄ dies creationis mundi: qꝛ q̄to distantia est maior: tanto v̄tus eius ꝯiungēs est perfectior. Nunc autem magis distat natura diuina a creatura in infinitum q̄ natura creata a nihilo. Et ideo magis manifesta fuit dei v̄tus quando natura humana fuit ad celsitudinem deitatis eleuata per

assumptõez carnis q̃ q̃n natura creata fuit deducta de nihilo ad esse ꝑ creatio/nem. Et qꝛ hoc nõ potuit fieri nisi spũssã cti opatõe dicẽte aiãgelista Luc̃.i. Spi ritussctũs supueniet in te ⁊ ꝟtus altissi/mi obũbrabit tibi. Ideo dr̃ filio. Tecuz ꝑncipiũ in die ꝟtutis tue. ⁊ qꝛ in tali assũ ptione aiaq̃ fuit a ꝟbo assumpta fuit vl/timate gr̃ificata. idcirco ista assumptio fuit in ꝑlẽdoribꝫ sctõꝝ facta radijs illu/strãtibꝫ xp̃i aiaz: sicut scti in patria illu/stran. ⁊ qꝛ istã claritatẽ nõ habuit xp̃s a se. ideo sequit̃. Ex vtero añ lucifeꝝ genui te Et addit añ lucifeꝝ: qꝛ pr̃ nõ solũ in/telligibiliter ꝑm veritatẽ: sꝫ etiã ꝑm hu/manitatẽ: qꝛ aĩa xp̃i fuit creata splendi/dior q̃ natura luciferi q̃tuz ad gr̃am in splendoribꝫ sctõꝝ. Quarto accipiẽdo diẽ ꝑ die natiuitatis vt ꝑ ea dicat̃ eius humanitati. Tecũ ꝑncipiũ in die ꝟtutꝫ tue: qꝛ in xp̃i ortu deitas q̃ ꝯiũcta fuerat humanitati btẽ ꝟginis. cũ ipa fuit orta de btẽ ꝟginis vtero sibi dicat̃ Tecũ ꝑn cipiũ. i. cũ humanitate verbi deitas ẽ in die ꝟtutis tue Dr̃ aũt dies natiuitatis xp̃i dies ꝟtutis verbi: qꝛ miraculum sue potẽtie oñdit q̃n clauso vtero sine lesio/ne ꝓcessit. ⁊ qꝛ ista die ꝟtus eius fuit ma nifestata oĩbꝫ stella ipm ꝑnunciãte magꝫ qui venerũt. xiij. die. Et tunc sequit̃. In splẽdoribꝫ sctõꝝ: qꝛ in splendoribꝫ sctõꝝ angeloꝝ laudantiũ ⁊ dicentiuz Gl̃ia in excelsis deo ⁊c̃. Hec dies fuit solẽniza/ta Luc̃.ij. Reuersi sunt pastores laudã/tes ⁊ glorificãtes deũ. Et qꝛ posset dici q̃ natus esset filius hoĩs: ideo ipm ꝯfi/tet̃ pr̃ dicẽs: Ex vtero añ lucifeꝝ genui te. applicãdo ad eũ humanitatem: qꝛ ille homo q̃ fuit natus de vtero btẽ ꝟginis ꝑm humanitatẽ ꝑferebat̃ lucifero etiã si ꝑmãsisset in suo ꝑncipatu. Et hec suffi/ciãt q̃tũ ad sensum lr̃alem. Quãtum ad sensum allegoricũ pñt a ꝑplicari hec ꝟ ba ad btãz ꝟginẽ vt ei dicat̃ ꝑ die ꝯce/ptõis sue in q̃ fuit sibi data gr̃a ⁊ ꝟtꝰ ge/neratiua a spũsciõ ꝑm Dam̃. Tecũ ꝑn/cipiũ in die ꝟtutis tue: qꝛ nõ solũ ipa. sꝫ spũssctũs cũ ea xp̃m gñauit: qꝛ cũ ea cõ/currit spũssctũs ad corꝑis xp̃i gñatiõez. Ista aũt ꝯceptio fuit facta in splendori bus sanctoꝝ dum in xp̃i ꝯceptione fuit. Scdo sanctificata ⁊ donis spũssancti velut sctõꝝ splendoribꝫ nouiter illustra/ta Luc̃.i. Spũssanctus supueniet in te: ⁊ ꝟtus altissimi obũbrabit tibi. ⁊ qꝛ ma/ter dñi fuit de sterili mr̃e nata ꝟtute di/uiua. ideo sequit̃. Ex vtero añ lucifeꝝ ge nui te. qꝛ etiã eius gr̃a fuit maior q̃ luci/feri: qꝛ ad maiorẽ ⁊ feliciorẽ gl̃iaz fuerat ꝑordinata. Quantũ ad sensuz tropo/logicũ q̃ est moralis pñt ista ꝟba referri ad animã ꝑ illo die quo se ꝯuertit ad de um. cum em̃ ꝓpria ꝟtute nõ possit resur/gere nisi diuina gratia adiuuet̃. ideo ⁊ dr̃ Tecũ ꝑncipiũ in die ꝟtutis tue. i. con uersionis ꝟtuose ad deuz. ⁊ qꝛ in ꝑfecta ꝯuersione aĩa ꝑ gr̃e infusionem sanctifi cat̃ ⁊ donis spũssancti dotat̃. ideo sequit̃ In splẽdoribꝫ sctõꝝ. Et qꝛ ex tali ꝯuersi one efficit̃ dei filia adoptiua ꝑ gr̃az Ro ma. viij. Accepistꝫ spm̃ adoptõis filioꝝ dei in q̃ clamamus Abba pr̃. ⁊ ideo sibi dr̃ Ex vtero añ lucifeꝝ genui te. Ex vte/ro nõ diuiue nature: sꝫ gr̃e diuĩe vel cle/mẽtie. ⁊ qꝛ talis aĩa ẽ magis accepta q̃ lucifer cũ fuerit in puris naturalibꝫ crea/ta. ⁊ qꝛ tũc fuit sine gr̃a ideo sibi dr̃ ante lucifeꝝ nata. Quantũ ad sensum ana/gogicum accipiendo diem ꝑ die vltime glorificatiõis xp̃i cum tradiderit regnũ deo ⁊ pr̃i. i. Coꝝ. xv. post diem iudicij. de quo Isa. vi. Non erit tibi amplius sol ad lucendum ꝑ die neq̃ splendor lune il luminabit te. Ideo dic̃ deus pr̃ ad xp̃m Tecum ꝑncipinm in die ꝟtutis tue. tũc em̃ omnes virtutes xp̃i erunt consuma/te. ⁊ tunc erit deitas que est ꝑncipium cõ iuncta cum humanitate xp̃i ad perficiẽ/dum sanctoꝝ felicitatem interius ⁊ exte rius. vt interius beatificent̃ in eius iocũ/ditate: ⁊ exterius in eius humãitate. iõ dr̃ Tecum ꝑncipium ꝑm q̃ xp̃us dic̃ Io hãnis. x. Ingredie t̃ ⁊ egredie t̃ ⁊ pascua inueniet. ⁊ illud tũc erit in splẽdoribꝫ sanctorum: quia a xp̃i deitate procedent ad singulos sanctos singuli radij eorum

animas felicitātes ⁊ illustrātes. ⁊ qꝛ btā ꝟgo de cuius vtero xp̄s ꝓcessit erit xp̄o summe ꝓxima. Ideo eā cōmēorat deus pater dicens: Ex vtero ante lucifeꝝ genui te: quasi inducēs filiā ad ip̄m iuxta se collocandā: qꝛ iuxta xp̄i p̄ceptū tunc erit scd̄m humanitatē sup̄ oēz creaturaz dignior q̄ꝫ fuisset patri p̄ncipatus luciferi si p̄māsisset q̄ꝫto eiꝰ aīa beatior. ideo dicit ante lucifeꝝ. Dico ergo istis p̄missis ꝙ xp̄i natiuitas fuit naturalꝰ ⁊ sup̄naturalis. Naturalis q̄ꝫtū ad oīa in q̄bꝫ beata ꝟgo fuit opata vt esset mater vera. Sup̄naturalis ꝟo quo ad sup̄naturalia facta ꝟtute sp̄ūssancti. ⁊ qꝛ in eius natiuitate in materno fetu nō fuit naturalis emissio: qꝛ sp̄ūssanctus corpus xp̄i de vtero p̄ corpus integꝝ sup̄naturaliter extraxit: ideo sup̄naturalis fuit. Argumēta ꝟo facta in p̄ncipio ꝓcedūt vijs suis q̄ꝫtū ad diuersas natiuitates referendo Cuius natiuitatꝫ gratia ad gloriā nos perducat. Amen.

In festo btī Stephani Sermo. I.

Ecce ego mitto ad

vos ꝓphetas ⁊ sapiētes Mat. xxiij. Istud verbū ad laudez btī stephani ꝓthomartyris sumit̄: qꝛ in ip̄o martyrij solēnitas a xp̄o dn̄o simpliciter declarat̄: qꝛ em̄ in solēnitate martyrij inuenit̄ scꝫ. Sūma benignitas ex p̄te dei martyres mittētꝫ. cū p̄mittit̄ Ecce ego mitto ad vos. s. ad instruendum ⁊c̄. Nimia crudelitas ex p̄te ꝓprij martyrij interficientis. ideo sequit̄ Ex illis occidetis ⁊c̄.

Quia igit̄ verbū ꝓpositū in q̄ solennitas martyrij declarat̄ ad laudez ip̄ius ꝓthomartyris est assumptū. Jō de martyrio gn̄aliter ⁊ de istius martyrio sp̄aliter est dicendū. De quo sunt. xiij. articuli declarādi. q̄ꝝ Primus est q̄d est martyriū. Dr̄ aūt a morte qn̄ q̄s morit̄ ꝓ d̄o sicut ip̄e ꝓ nobis mori dignatus ē. Ad istud aūt martyriū q̄tuor req̄runt̄. Primo. s. certa causa ꝓ q̄ moriat̄. s. ꝓ iusticia nō ꝓ culpa ꝓpria. ideo dicit btūs Petrus in canonica sua. Si q̄d patimini ꝓ iusticia btī eritis. nā si ꝓ culpa sua q̄s morit̄ nō est martyr. Scd̄o intētio recta: vt nō ꝓpter aliquā rē tp̄alem vel mūdanā mortē sustineat in iuste: sꝫ ꝓpter vitā eternā. Tertio volūtas nō coacta vt spōte ⁊ nō inuitus moriat̄: qꝛ nō ex tristicia aut ex necessitate est meritū ꝫm apl̄m ⁊c̄. Quarto p̄sona distincta: vt seip̄m nō interficiat: qꝛ tales ꝫm Aug. sunt sceleratores homicide. Primo ꝓpter defectū p̄me ꝯditiōis nō fuit martyr moyses: qꝛ mortuus fuit ꝓ culpa sua eo ꝙ fuerat trāsgressus mandatū dn̄i ad aq̄s ꝯdictōis vt habet̄ Deutro. i. Secūdo ꝓpter scd̄m nō fuit martyr iudas machabeus: qꝛ ꝓpter humanā verecundiā fugiendā nolens bellū fugere fuit interfectꝰ vt legit̄ in li. Machab. Tertio ꝓpter tertiū nō fuit martyr Onias sūmus pōtifex: qꝛ interijt inuitus. vt habet̄ ibidē.

Quarto ꝓpter xp̄m nō fuit martyr iosias q̄ seip̄m ꝓpter p̄sequētes legē dei p̄cipitauit vt legit̄. ij. Mach. ix. ca. Istas quatuor ꝯditōes habuit martyriū beati stephani. s. certā causam: qꝛ ꝓpter fidem xp̄i. intentōez rectā: qꝛ nō ꝓpter aliquaz rem tp̄alem sꝫ ꝓpter vitā eternā. voluntatē nō coactā: qꝛ spōte hostibꝫ fidei se īgerebat. Habuit p̄sonā distinctā: qꝛ nō a se sꝫ a iudeis fuit lapidatus ⁊c̄. Secūdus articulus ē q̄t sunt martyrij genera. ⁊ ponunt̄ esse q̄tuor. quoꝝ Primū est cuius passio redundat in corpe ⁊ aīa sicut fuit martyriū dn̄i nostri iesu xp̄i cuiꝰ cruciatus dr̄ tā fuisse in carne q̄ꝫ in mēte ideo dr̄ Trenoꝝ. i. c. Uidete si est dolor sil̄is ⁊c̄. qꝛ lꝫ multi martyres plus passi fuerūt in carne tn̄ dolor aīe oēs alios trāscendebat. Scd̄m est cuius passio p̄cise est in aīa. sicut fuit martyriū ꝟginis cuius aīaz gladius passionis xp̄i ꝑtrāsiuit ideo fuit maius martyriū q̄ꝫ alicuiꝰ post martyriū xp̄i inq̄ꝫtū dolor subiectū nobilius penetrauit. de quo martyrio symeō ꝓphetauit dicēs: Ecce positus ē hic in ruinā ⁊c̄. Et tuā ip̄ius aīaz ꝑtrāsibit gladius ⁊c̄. Tertiū est cuius passio ē crucians solū corpus. sicut fuit martyriū btī

I. articulus.

II. articulus

F

H

G

stephani. cuius aīa exñte iocūda de visio ne celestiū corpus eius fuit lapidatū. vt habet̄ vbi s̄. In hac martyrij spē btūs stephanus dr̄ oēs alios martyres p̄cessisse. Quartū est cuius passio nō est corpus occidēs aut aīaz a corpe separans. sz p ꝯtinuā carnis mortificatōez xp̄o crucifigēs iuxa illud apl'i di. Xp̄o ꝯfixus suz cruci. Et illo martyrio btūs Jo. euāgelista fuit martyrizat⁹. dicēte ei dño in euāgelio z Jacobo fratri suo. Calicē q̄dem meū bibetz ꝛc̄. Quē calicez solitus erat passionē appellare. vñ Gre. martiriū ip̄m vocat. De illo martyrio solitus ē loq̄ in euāgelio di. Qui vult venire post me.

III. articulus. Tertius articulus est q̄t sunt martyrij g̃dus. Inueniunt̄ autez esse quatuor.

Primus est ꝓprie infantiū q̄ in odiuz fidei occidunt̄ sine ꝓpria volūtate. sicut fuit martyriū innocentium de q̄bꝫ dr̄ in Math. z in Apoc. dr̄. Vidi sub altare dei ꝛc̄. Et sequit̄. Date sunt illis stole albe. Scdus est ꝓprius infirmoꝝ qñ nō pñt fugere mortē quā vitarēt libēter: nisi deū mortaliter offenderēt. z tūc p̄us eligūt mortē q̄ꝫ talem vitā malā hoc est q̄ꝫ peccare mortaliter. vt habet̄ de Eleazaro. ij. Mach. q̄ magis gloriosaz mortem q̄ꝫ odibilem vitā in trāsgressione diuine legis elegit. Et de Susanna in daniele ꝛc̄. De quo g̃du dñs in euāgelio loquebat̄ di. Cū ꝑsequent̄ vos in vna ciuitate fugite in aliā. loquēs de debilibꝫ z infirmis. Tertius ē ꝓprius ꝑfectoꝝ qñ mortē nō fugiūt sz expectāt: q̄ꝫuis fugere possent. sicut Jacobꝫ expectauit ꝑsecutionē Herodis nolēs discedere donec fuit interēptus ab eis. z ita etiā Petrus vbi ꝑ angelū de carcere fuit liberatus ꝛc̄

Quartus est ꝓprius ꝑfectissimoꝝ qñ nō solū mortē nō fugiūt: imo eā insecuntur. sicut Paulus Agabo ꝓphete respondit sibi p̄dicenti ꝑsecutōnez in Hierl'm futurā di. q̄ nō soluz alligari sz z mori in hierl'm ꝑatus erat. z nō potuit detineri a sribꝫ. sicut clare apparet in actibꝫ. Istū gradū habuit btūs stephanus cum esset ordinatus z deputatus ad custodiam z eruditōnez viduaꝝ. vltro em̄ ingessit se ad pugnādum cum fidem ꝑsequentibꝫ. vt ibidem pz. Quartus articulus est ꝑ q̄bꝫ rebꝫ est martyrium sustinendum. IIII. articulus. Et dr̄ q̄ ꝑ quatuor rebꝫ. s. Primo pro deo vt eius fides nullatenus abneget̄: sed defendat̄ sicut btūs stephanus xp̄i fidem iudeis pugnātibꝫ defendebat: ita vt nō possent resistere spūi z sapie q̄ loquebat̄ vbi sup̄. De q̄ ait dñs in Mat. A Qui me ꝯfessus fuerit ꝛc̄. Secuudo sustinendum est ꝑ seip̄o: vt magis vnusquisq̄ eligat vitā amittere q̄ꝫ contra legem dei faciendo seip̄m inq̄nare peccato mortali. sic fecerūt illi septem filij cū matre sua in libro Macha. vbi dicit dñs in Math. Nolite timere eos q̄ occidunt corpus ꝛc̄. Tertio sustinendum est ꝓ ꝓximo sicut q̄libet p̄latus ecclesie ꝑ salute omnium subditoꝝ suoꝝ exemplo xp̄i in Joh. Bonus pastor aīaz suā ponit ꝑ ouibꝫ suis. ita z nos debemus aīas ꝑ fratribꝫ nostris ponere. Quarto est sustinendum ꝑ ecclesie libertatibꝫ sicut fecit btūs Thomas cātuariensis q̄ ꝑ rebꝫ tēporalibꝫ ecclesie gloriosuz sustinuit martyrium: qz tāto dr̄ martyr ꝑfectior: q̄ꝫto ꝑ minoribꝫ bonis ecclesie se exponit: vt appareat q̄d fecisset ꝑ spūalibus. Sicut em̄ diceret̄ fidelis seruus qui exponeret animam suam morti ꝑ custodia sponse dñi sui: fidelior tñ videret̄ q̄ non soluz ꝑ sponsa: sed etiam ꝑ sponse ornamentis se exponeret. Sponsa xp̄i est ecclesia z ornamenta eius sunt illa tempalia quibꝫ quasi ornamentis ornat̄. Ideo beatus thomas fuit fidelissimus xp̄i martyr. de quo martyrio loquit̄ dominus in Luc̄. quando p̄cepit apostolis vt tunicas vēderent. id est vt corpora morti exponāt z gladios emant. id est iurisdictionem non solum spūalem sed z temporalē habeant consequenter que dicuntur esse figurate in duobus gladijs Symonis in euangelio beati Luce. Quintus articulus est pro quibus finibus est martyrium sustinendum: vbi sunt quatuor veritates. Quarum Prima est q̄ non ꝑ/ V. articulus.

pter euadendam aliquam miseriã temporalem z presentem: sicut faciunt illi q seipos occidunt sicut fecit Saul ne illuderetur a philisteis. ideo dixit ei diabolus dum viueret z phitonissam ꝓsuleret q futurus esset cum ipo: vt legit. i. Regũ xxxi. B Secunda est q non ꝓpter euadẽdam penam eternam pcise: q qui timet non est perfectus in charitate vt ait Johãnes in canonica sua. c. iij. q non decet martyrem. Tertia est q nec directe ꝓpter spem remuneratois eterne. nec ꝓpter euasionem pene mortem sustinere: q iste amor non est vere amicicie: sed ẽ amor ꝓcupiscentie. Unde dicit q ꝓ tali morte deus nullum bonum repẽdet. ita q debet e[illegible] qlibet libenter recipere sicut nunc[illegible] ultimus actio que fit spe remunerationis est seruilis: z que sine tali spe est libera. ideo dicit Apls. q positi sumꝰ in libertate fratꝝ dei. filius eñ patris ꝓficit voluntatem: etiam si nulla expectetur ab eo zc. Quarto est q simpliciter ꝓpter puram charitatem dei est martyrium sustinendum. vnde dic̃ Richar. de arra sponse. q si quis existens in charitate posset inferni penas accipere: non esset ei pena sed gloria. Et ideo dicebat apostolus ꝓfusus in charitate ad Romanos. viij. Quis nos sepabit a charitate xpi: tribulatio an angustia: an persecutio: an fames: an periculum: an nuditas: an gladius quasi dicat non. Beatus autem stephanus ꝓpter istam causam suscepit martyrium: q erat plenus charitate z gratia que facit diligere isto modo z non alio. s. q deus est in se bonus z cui libet ꝓficuus. de qua dilectione ait dñs in Joh. di. Si qs diligit me sermonem VI. articulus. meuꝫ seruabit zc. Sextus articulus est q quilibet fidelis debet se ad martyrium quadrupliciter preparare. Primo ad martyrium pietatis z compassionis in voluntate: vt mala que in alijs videt ipe quasi sua reputet exemplo apostoli di. ad Lo ꝓ. Quis infirmatur z zc.

Secundo ad martyrium compunctionis z penitentie in mente: vt peccata ꝓterita sez plangat: z futura non cõmittat di. cum Job. Si erraui tu doce me. s. q penitentiam z vltra nõ adijciam: accipiendo si ꝓ q. Tertio ad martyrium mortificamur in carne ꝓpria iuxta illud apostoli. Qui autem sunt xpi carnẽ suã crucifixerunt cum vicijs z concupiscentijs. Et iterum. Mortificate membra vra zc. ne. s. obediatis iniq̃tati. Quarto ad martyrium merotis in ꝓtemplatione sue memorie z recordatois passionis xpi di. Hiere. Recordare pauperta tis mee z absinthij z fellis. z Treñ. ij. Memoria memor ero zc. ideo dic̃ Paulus. Xpo ꝓfixus sum cruci. Isto martyrio fuit btus Franciscus crucifixus: vt ꝓz in cap. de stigmatibus. Et habitis istis martyrijs ꝓponere: vt si quando oriatur tribulatio se morti cõstanter exponere anteq̃ fidem dimittere. Et tales hoies q̃us vltimo non moriañ ꝓ fide: tñ palmam martyrij non amittunt. vt legit de beato Martino z btõ Francisco z multis alijs zc. Septimus articulus est quis fuit ꝓmus martyr. Ubi est sciendum q diuina scriptura diuidit statuꝫ in quatuor ptes. Quaꝝ Prima pars est de statu nature in quo ꝓmus martyr fuit Abel qui occisus fuit a chayn in odiũ dei: eo q respexerat ad munera eius. vt habet in lib. Geñ. Secunda ps est de D statu legis scripte in quo ꝓmus martyr legit Abimelech sacerdos quem occidit rex Saul: eo q ꝓsulerat dñm. p dauid. i. Regũ. xxij. c. Tertia est de statu ꝓphetaꝝ in quo ꝓmus martyr fuit Zacharias filius Joiade siue Barachie de his qui in sacra scriptura leguñt: quez occidit rex iuda intra templum z altare. De quo dñs in euangelio loquit. Quarta est de statu gratie: in quo ꝓmus martyr fuit Johãnes baptista: q̃us apocriphe aliqui hic inducañt vt ait Hiero. aliq̃ scripture de Zacharia eius pre. de martyrio autem Johannis habet Bar. vi. cap. Jn illo autem statu gratie sex leguntur prima martyria. quorum Primum fuit sanctorum Innocentium. E

VII. articulus.

Secundū fuit beati Johānis baptiste. Tertiū fuit xp̄i ihesu. Quartū fuit beate marie ꝑginis. Quintū fuit bt̄i stephani Sextū fuit bt̄i Jacobi ap̄li. Ūñ ꝯtū ad hoc ꝓtz ꝙ martyriū bt̄i stephani fuit penultimū vt ex scriptura noui testamē ti pz. Et istom̄ nō d̄i fuisse ꝑmus mar/
VIII ar ticulus. tyr btūs stephanus ⁊c. Octauus arti culus est q̄re btūs stephanus d̄i ꝓtho/ martyr. ⁊ dank q̄tuor rões. quar̄ Pri ma est: qz ꝑmus post noui testamēti ꝯfir matōez fuit. s. martyrizatus. testamentū aūt istud vt ait ap̄ls ad Heb. in mortz articulo ꝯfirmat. post qō btūs stephan⁹ est passus. Secunda est: qz ꝑmus ex martyrio volauit ad celū: ceteri ꝙ ꝑus descendebāt ad inferos: vt pz de xp̄o ⁊
F iohāne baptista. Tertia est qz ꝑmus ꝓ fide xp̄i fuit occisus. ceteri ꝙ ꝓ legeve teri vt iohānes ⁊c. ꝓter innocentes. q̄ lz fuerint ꝓpter xp̄m occisi nō tñ ꝓpter fidē xp̄i quā ꝯfiterenk sicut btūs stephanus vt pz in Bath. ⁊ in actib. s. qualiter ꝓ xp̄i ꝯfessione ē occisus ⁊c. Quarta est qz baptismus sanguīs ꝑmo in eo effica/ ciā habuit cū in ipo absoluat̄ aīa a pena ⁊ a culpa. sicut baptismo flumīs. ⁊ in om nib ꝓcedentib istud martyriū nūc̄ ha buit talem effectū cū oēs incurrerēt pe/ nam dāni ꝓter xp̄m: q̄ a quo absolueret nō habuit. Jdeo btūs stephanus ꝑmus dux fidei fuit ꝯstitutus. ⁊ sic fuit ꝙ Jepte in li. Judic. figuratus q̄ fuit dux israeliti ci ꝑp̄li ꝯstitutus q̄ ꝑm⁹ cepit cū hostib dimicare. sic btūs stephanus factus est
IX. arti culus. in patria dux magnus: qz sic ꝑmus dimi cauit ⁊c. Nonus articulus q̄b ꝓtuti/ bus martyriū beati stephani fuit ornatū Et d̄i ꝙ quatuor. s. Primo ꝓtute casti tatis ⁊ mūditie. in cuius signū fuit ꝯsti/ tutus custos viduar̄ mulier̄ sanctar̄: vt
G pz in actib. Ūñ ꝓpter eius puritatē oēs qui erāt in ꝯcilio intuebank vultū eius: quasi vultū angeli stātis inter eos ꝓpter habilitatē ⁊ honestatē. vt habeķ in acti/ bus ap̄lor̄. Secūdo ꝓtute veritatis ⁊ sapie ꝓpter quā d̄i plenus sapia. ⁊ ideo eius sapie iudei nō poterāt resistere ⁊c.

Tertio ꝓtute fortitudinis ⁊ ꝯstantie vñ d̄i in actib plenus fortitudine: qz for tis est ille q̄ est impauidus ⁊ bonā mor/ tem ⁊c. Quarto ꝓtute benignitatz ⁊ patiētie: qz ꝑsequentib nō solū pepcit: sz ꝙ ipis orauit. vt habeķ in actib iuxta xp̄i ꝓceptū dicētis in euāgelio. Diligite inimicos vestros ⁊ orate ꝙ ꝑsequentib ⁊ calumniātib vos. Notandū aūt q illo sacro tpe debemus istis quatuor flo rere ꝓtutib. Primo puritate ne. s. ma culemus carnē cuius sorores q ipo tpe ꝓbo fuit vnita. Secundo veritate: vt
R nō tpalia sz celestia ꝙ sapiaz ꝓplemur qz sapia dei patris illo tempe est nostre fragilitati ꝯiūcta ⁊c. Tertio fortitu/ dine vt nō timeamus mala ꝙ xp̄o posta re: q̄ ꝙ nobis maxima mundi penalia su scepit. Quarto patiētia: qz xp̄s infir/ mitates nostras ⁊ pauptates gratis su/
T stinuit in ꝑsepio vt pz Luc. ij. Cōtra ꝓ mā ꝓtutē milit̄at immūdi de q̄b d̄i apo/ ca. Foras canes ⁊ venefici. Contra secundā aūart. qz sapia mūdi ꝛiak illu q̄ est dei. de talib dicit ap̄ls. q oīs auarus nō habet hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei.

Contra tertiā accidiosi q̄ sunt ita re/ missi et debiles in his q̄ dei sunt vt stati fastidiāt ó q̄b dicit ap̄ls ad Thi. Erit eiñ tp̄s cū doctrinā sanā non sustinebūt ⁊c. Contra quartā iracūdi de q̄b ait Jobes in canonica. Qui odit frēz suum
X. arti culus. homicida est. Decimus articulus est q̄b ꝓulegꝯs istud martyriū fuit decora/ tum. ⁊ ponunk quatuor. quor̄ Primū est supnaturalū miraculor̄: qz btūs ste/
H phanus faciebat ꝙdigia ⁊ signa magna in ꝑp̄lo. vt. s. d̄i iuxta illud Mar. vl. Si gna eos q̄ crediderint hec sequenk ⁊c.

Secundū est loci: qz in eodē loco ⁊ ci uitate in qua xp̄s passus est btūs stēpha nus mortē sustinuit. vt mortē quā ibidē xp̄s sustinuit ꝙ nobis ibidē redderet ó martyr iuxta euangeliū xp̄i non cupit ꝙ/ phetā perire extra hierl̄m. ⁊ ita ē decens solutio qñ fit in eodē loco. Tertiū est tp̄s: qz natiuitatis xp̄i vt ait Aug. ex p̄s/ se in sermōe de tpe di. Xp̄s heri descēdit

letātib⁹ angelis: hodie ascendit stephanus exultātib⁹ illis. ⁊ sic̄ xp̄us loricā nostre carnis assumpsit ad pugnādum cuz hoste. sic ille sancte humilitatis vestē humanitatis deposuit reg̃turus in pace ⁊c̄.

Quartū p̄uilegiū est sup̄celestiū reuelationū: qꝛ vidit celos aptos vbi sup̄ reuelatis ei archanis ⁊c̄. Ubi est notādum ꝙ in trib⁹ locis legunt̄ ꝙ celi fuerīt apti. ⁊ Primo Ezechieli penitēti iuxta fluuiuz chobar. vbi dat̄ intelligi ꝙ illi q̄ agunt p̄fectā pn̄iaz de pc̄tis statim euolāt. Secūdo Johāni xp̄m baptizāti. in quo dat̄ intelligi ꝙ morientes statim post baptismuz euolāt etiā ip̄i. Tertio stephano ꝓ xp̄o patienti. vt det̄ intelligi ꝙ martyres statim etiam euolāt ⁊c̄.

XI. articulus. Undecimus articulus est q̄b⁹ beneficijs fuit hoc martyriū ditatū. Et reperiunt̄ quatuor quoꝝ. Primū est martyrij facilitatio: qꝛ lz xp̄s viā martyrij facilitauerit s̄m Aug. in sermone de martyrib⁹ dum ip̄e p̄cessit: tn̄ adhuc remanet difficile. Nō em̄ fuit magnū si tm̄ periculum hostiū tātus miles trāsiuit: ideo ceteri adhuc trepidabāt sciētes tantā imparitatē. sz postq̄z btūs stephanus trāsiuit palā plures alij sunt tutati: qꝛ nō est tāta imparitas in milite. vn̄ multū apostolos ⁊ ceteros discipulos ad martyriū animauit. Ideo figuratus fuit ꝑ Joab q̄ p̄mus armis cepit hierl'm. sic iste ꝑ gladium martyrij gloriā ⁊ ciuitatez hierl'm celestē. Secundū fuit fidei ꝯfirmatio Fides em̄ xp̄iana ꝑ sanguinem martyrij vt ait Aug⁹. fuit maxīe ꝯfirmata. vn̄ dicunt̄ testes: qꝛ ꝓ fidei ꝯfessione aīaz posuerūt iuxta verbū xp̄i dicētis: Qui me ꝯfessus fuerit ⁊c̄. Tertiū fuit thezauri p̄ncipalis congregatio. de meritis em̄ martyꝝ venit p̄cipue ille thezaurus quē in indulgētijs dispensat ecclesia vn̄ btūs stephanus p̄mus post xp̄m thesaurizauit ecclesiā dei auro melius q̄z fec̄ ꝯstātinus de quo xp̄s in euāgelio Thesaurizate vobis ⁊c̄. Quartū fuit eccl'ie illustratio que sb̄secuta fuit in Paulo qui fuit in eius lapidatōe p̄cipuus: qꝛ testes deposuerūt vestimenta sua secus pedes eius. vn̄ s̄m Aug. p̄cib⁹ btī stephani fuit tātus doctor eccl'ie datus q̄ de se dic̄: Ego sum minimus apl'oꝝ ⁊c̄. Duodecimus articulus est q̄b⁹ dignitatib⁹ istud martyriū fuit sb̄limatū. Et ponunt̄ quatuor dignitates. quaꝝ. Prima ē dignitas leuite: qꝛ btūs stephanus fuit appellatus leuita. eo ꝙ sb̄limatus dignitate diaconat⁹ ad quē ꝑtinet eucharistiā ministrare sicut ad sacerdotē ꝯsecrare: qd̄ q̄dem ministeriuz angelis nō est ꝯcessum iuxta illud apl'i ad Heb. Habemus altare de quo edere nō habēt potestatē q̄ tabernaculo deseruiūt. ⁊ ꝑ ꝯsequēs minus ministrare. Secūda est ꝓphetie: qꝛ dr̄ plenus spū sancto q̄ futura docet. vn̄ dn̄s ait de eo in Math. Et que ventura sunt nūciabit vobis. Tertia est discipuloꝝ q̄ tāto excesserūt alios sctōs sequētes q̄z to xp̄i mediū vicinius ꝑceperūt s̄m Diony. de angelica hierar. sicut ip̄e exemplificat de ordinib⁹ angelorum vn̄ discipuli in eccl'ia militāti fuerūt in loco cherubin. in triumphāti aūt vno tm̄ medio a xp̄o distant ⁊c̄. Quarta ꝟgi nitas fuit angeli. sicut em̄ angeli in hoc mūdo. s. ministrātes semp̄ vident faciez p̄ris teste dn̄o in euangelio: sic btūs stephanus vidit in hoc mūdo faciē diuinā vt innuit eius historia qn̄ vidit Jesum stantē a dextris ꝟtutis dei qd̄ fieri non potuit si eū nō vidisset ad eius dexteraz stare vt videt̄. Istud em̄ p̄uilegiū nō inueuit̄ esse ꝯcessum nisi Jacob q̄ ideo ē vocatus isrl'. ⁊ moysi q̄ palā ⁊ nō ꝑ enigmata deum videbat: vt habet̄ in Nūerꝫ ⁊ Johanni euangeliste qn̄ in cena fuit ei euangeliū ita sb̄tiliter reuelatū. ⁊ btō stephano h̄. ⁊ btō paulo in raptu ⁊c̄. Tertiusdecimus articulus est q̄b⁹ btītudib⁹ fuit istud martyriū remuneratum. Et si ꝯsideremus remuneratōes dicunt̄ q̄tuor quaꝝ. Prima ē domus in q̄ fuit collocatus. Secūda est thronus in quo fuit sb̄limatus. Tertia est vestis in q̄ fuit ornatus. Quarta est dyadema q̄ fuit coronatus ⁊ mirabiliter ornatus.

XII. articulus.

XIII articulus.

B

De sancto stephano

Primo dico q eius domus fuit celum empyreū. qđ dr in Apoc. dei tēplū. vbi dr de martyribꝫ q erūt sacerdotes dei p/petuo in tēplo ei⁹. vñ ps. Bti q hitāt in domo tua &c. sz in ista domo sunt māsio nes plures iuxta ꝓbū dñi in Joh. In do mo pris mei mā. mul. sunt. vbi sunt q̄tu/or māsiones ꝓncipales. Pria hierarchia supcelestis vbi residēt tres ꝓsone diuie & tres celestes q̄z ꝓma citra summā vi/dek btūs stephan⁹ hītator vñ dr in Apoca. Qui vicerit faciā illū colūnā in tēplo meo & foras nō egrediek qđ ē ꝓprīū hie/rarchie supme cui spūs semp assistūt: qz spūs duaꝫ inferioꝫ hierarchiaꝫ sunt ad mīstratoriꝫ vt pz p Dio. ideo vincētib⁹. i. martyribꝫ videk esse ꝓmissa. Secūdo thronus sunt de iaspide & saphiro. talk est thronus xpi vt vidit Ezechiel qñ vidit silitudines pueri in throno. & in throno xpi sedet btūs stephan⁹: qz ꝓmus habu it victoriā martyrij. & xps dic. Qui vice rit dabo ei sedere in throno meo. Deus eñ sedet sup cherubin & sup thronos. & ideo isti victores vsqz ad seraphī exalta ti sunt Tertio vestimentū q̄ fuit orna tus fuit albū. iō dr. Qui vicerit sic vestie tur vestimētis alb. Iste color ē ornamē/tū ciuiū supnoꝫ. ideo dr vbi. s. in Apoc. q exercitus q̄ sunt in celo seq̄bant xpm in vestimentis albis: qz iste color maxie ꝓticipat lucē & nigredo tenebras. Ideo ita ꝓficit sanctos q̄ sunt lucidi: & ita dā/natos q̄ sunt tenebrosi. Silr martyribꝫ date sunt stole albe: qz flamma martyrij eoꝫ aīe sunt purgate. vbi dr in Apoc. q inferioribꝫ ꝓpter ꝓbū dei date sunt stole albe. Quarto dyadema seu corona q̄ fuit coronatus q̄ fuit multiplex Primo
E corona aurea q̄ debek legitime certātib⁹ in ꝓmiū sbstātiale &c. Secūda est au/reola sic̄ archa testamēti duplici corona fuit ornata. Sz triplex est aureola q̄
D est ꝓuilegiū accidētale. quaꝫ Prima est doctoꝫ. & istā habuit btūs stephanus: qz fuit doctor maximus: vt pz in disputatio ne. Secūda est martyꝫ. & istā habuit: qz ꝓmus martyr vt patuit. Tertia est ꝓginū. & de ista etiā pie credit habuisse: qz custos viduaꝫ fuit. tū qz xps ñ ꝓsueuit nisi ꝓginib⁹ tanta magnalia reuelare vt pz in Johāne euāgelista. & Paulo quoꝫ vterqꝫ dr ꝓgo fuisse. nō aūt btō Petro tm: btō aūt stephano xps maxia reuela/uit vt patuit qñ sibi in via deitatē osten dit: cui⁹ aspectu sancti in patria sunt be/ati: quā nobis ꝓcedat xps dei & ꝓginis filius Amen.

De eodem Sermo. II.

Lapidas eos qui

ad te missi sunt &c. Mat. xxiij c. Verbū ꝓpositū est ꝓbū dñi ad ciuitatē Hier'm ꝓquerētis de ima/tura morte huius ꝓthomartyris btī ste/phani. In quo q̄dem verbo duo o ꝓpo/sita demonstrank. Primū est humana ne/q̄tia ꝓpli iudayci inq̄ interficiētis cū dr. Lapidas eos &c. s. sanctos. de q̄b⁹ loqui tur apl's ad Heb. Lapidati sunt &c. Se cundū est diuina clemētia xpi suū mili/tem ꝓ salute occidentū trāsmittētis: cui sequk: Qui ad te missi sunt. s. xpi discipu li qñ missi fuerūt vt oēs ad nuptias con uocarent vt dr in Math. Circa ma/litiā iudeoꝫ q̄ fuit in btō stephano ꝓsu/mata insistēdo sunt de eius martyrio sex plures articuli declarandi. quoꝫ Pri- I. articu
mus est quale fuit eius martyriū. Dicit lus
eñ btūs Lucas in actib⁹ q fuit a iudeis lapidatus: qz ꝓfitebak dñm Jesum xpm Istud eñ supplicīū fuit ei contra legem inflictum: qz lex ꝑcipit tm quatuor gene ra hominū lapidari. Primo. s. sacrile/gos: vt pz in contactu montis synai in Exo. ideo Achor fuit a ioe sue lapidatus qz de ꝓsecratis dño fuerat furatus. Sa/crilegium eñ est sacroꝫ violatio. Se E
cundo blasphemos: vt habek Deuter. & Leui. xxiiij. Tertio idiuīos: vt habek ibidem. Quarto adulteros: vt pz in Leui. xx. Sz btūs stephanus nō fuit ꝓ/mo sacrilegus: imo sacroꝫ minister fide/lis. & ideo ꝓmus fuit de septez diaconib⁹ in mīsteriū ab apl'is electus Actuū. vi.

Secūdo nō fuit blasphemus: sed lau/

dator dei semp magnus vt pz. Tertio nõ fuit indiuinus: sz spũsancto plenꝰ vt illa duo patẽt in actib. Quarto nõ fuit adulter: imo vt credit virgo purissimus. ⁊ ideo fuit ad regimẽ ⁊ custodiã viduaꝝ ⁊ mulieꝝ fideliũ deputatus ⁊c. Et ideo illud suppliciũ fuit ei iniq̃ inflictuz.

Sed q̃re nõ infert hodie illud suppliciũ. Nec sacrilegis q̃ symoniã cõmittũt. Nec adulteris q̃ fidẽ ꝓmissam frangũt. Nec blasphemis q̃ nomen dei polluunt Nec indiuinis q̃ opa sacrilega ⁊ sortilegium faciũt ⁊ alios ad hoc inducũt. Respondet q̃ ideo nõ fit: qꝛ quodlibet istorum nunc tempis nõ sit maius pctm̃: qꝛ q̃to lex euãgelica est ꝑfectior ipa mosayca: tãto maius pctm̃ est legem euangelicam nõ obseruare. Sed hoc est ꝓpter misericordiã dei declarãdam: qꝛ xp̃us pepcit mulieri adultere. Aut ꝓpter iniusticias in iudicibus declarandas: qꝛ quodlibet illoꝝ est maius pctm̃ q̃ sit furtum ꝓ quo non obstãte dei misericordia inducit modo suspendium. Secũdus articulus ẽ videre an btũs stephanus fuit ꝑmus martyr vt dr̃. Et h dr̃ q̃ in scriptura habemus q̃tuor tempa. quoꝝ Primum fuit tempus nature in q̃ fuit Abel ꝑmus martyr: qꝛ fuit in odium dei a fratre interfectus. Secundũ fuit tp̃s legis scripte ꝑ moysen in quo ꝑmus martyr fuit Abimelech sacerdos quem occidit Saul: eo q̃ ꝯsulerat dñm ꝓ dauid. ⁊ deinde omnes sacerdotes dñi. vt legit ibi. i. Regum. xxij. c. Tertiũ fuit tempus ꝓphetarũ in quo ꝑmus martyr fuit Zacharias filius Joiade: vt habetur ex textu scripture quem occidit rex iuda inter templum ⁊ altare. Quartum fuit tempus gr̃e in quo sextupliciter martyria inueniunt. Et Primum fuit martyrium innocentium: de quo legit in euangelio Math. Secundum fuit Johãnis baptiste: de quo legitur in euangelio Marci. Tertium fuit martyriuz xp̃i de quo legitur in omibus euangelistis. Quartum fuit beate Marie v̄ginis: de quo Lucas ꝑm ꝓphetiã Symeonis.

II. articulus.

Quintũ fuit martyrium beati stephani. de quo dr̃ in Actib. Sextum fuit beati Jacobi apostoli. de quo dr̃ ibidez.

Sed quare btũs stephanus dr̃ ꝓtho martyr cum sit ex istis penultimus. Hic dant quatuor rõnes. quaꝝ Prima est: qꝛ eius martyrium fuit ꝑmum post nouum testamentũ ꝯfirmatum. Testamentum em̃ xp̃i morte ꝯfirmatum est: vt dic̃ apl's ad Heb. ix. ca. Et ideo noui testamenti mediator est vt morte intercedente in redemptõez eaꝝ p̃uaricationum q̃ erant sub ꝑori testamento. ⁊ hoc est q̃ cetera testamenta in morte confirmantur.

Secunda est qꝛ ꝑmus ꝓ fide xp̃i mortem sustinuit. ceteri autẽ ꝓpter alias causas vt pz de Johãne baptista: qꝛ ꝓpter herodiadem mortuus est: qꝛ dicebat herodi nõ licet tibi habere vxorem fr̃is tui Et ideo passio ⁊ tormentum aliq̃n nõ facit martyrem. Sz causa quare: qꝛ fides est causa q̃re vocant martyres. Tertia est: qꝛ ꝑmus ex martyrio volauit ad celum quod est ꝑuilegium scz martyrum qꝛ omnes ante xp̃m inuenerunt ianuaz clausam paradisi: sed aperta fuit ꝓpter passionem xp̃i ⁊c. Quarta est: qꝛ baptismus sanguis de quo dr̃ in Apoc̃. in ip̃o habuit efficaciam: q̃ baptismus liberat tam a pena sensus q̃ a pena damni.

Tertius articulus est que fuerunt illius martyrij ꝑuilegia. Et dicit q̃ illud martyrium habuit quatuor ꝑuilegia in sua ꝑmitate Primum quoꝝ est q̃ imediate ꝯsecutus est ꝑncipẽ militie nostre in bello periculosissimo. ⁊ ideo ei est magis carus: ꝓpterea eccl'ia solẽnitatẽ huiꝰ solẽnitati xp̃i imediate adiũxit: qꝛ q̃ sequitur eũ nõ ãbulat in tenebris. Scdm ẽ qꝛ in acie martyꝝ tãq̃ bonus miles fuit ꝑmus ordinatus: ⁊ ꝑmus pug̃uit ⁊ fuit ꝑmus huius militie ꝑnceps. Tertiuz est: qꝛ ciuitatem regni celestis ꝑmꝰ martyr bello acquisiuit q̃ aliquis de exercitu suo. ⁊ ideo factus fuit ꝑnceps regis regni celestis: sicut Joab regis Dauid.

III. articulus.

Quartũ est q̃ ciuitatẽ inferni in q̃ lucifer regnabat ꝑmo ꝑcussit ianuam eius

claudēdo: ⁊ suis successoribꝫ manus luci
feri euacuādo. Ideo data ē ei hereditas
lata in terra viuentiū: sicut dauid q̄ ꝑcus
sit golyā ⁊ turbauit phylisteos vñ adep/
tus est regnū. i. Regū ⁊c̄. Et ita ex p̄mo
p̄uilegio habuit p̄mitatē cū rege. Ex se
cundo habuit ducatū. Ex tertio p̄ncipa
tū. Ex q̄rto regnū: q̄ oēs heredes viuē
tiū sunt heredes regni celoꝝ. sicut Joab
IIII. ar regis dauid. Quartus articulus est q̄
ticulus. sunt illius martyrij bñficia. Et ponunt̄
quatuor quoꝝ Primū est q̄ sicut stru/
I ctura ecclesie ⁊ fidei catholice fuit in xp̄i
sanguine fundata: sic fuit ꝑ sanguinem
martyꝝ ꝯfirmata. In cuius figura dicū/
tur oīa sacr̄a noue legis in sanguīe agni
xp̄m p̄figurātis ⁊ thauroꝝ ⁊ arietū ꝑfe/
cta. Secundū est q̄ ꝑ illud martyriū
fuit ecclesia inestimabili thezauro dita/
ta. de quo thezauro dant̄ indulgētie ad
penas purgatorij dimittendas: sicut ali/
cui ciuitati remittunt̄ exactōes ex meri/
to militū ꝓ suo rege moriētiū ⁊c̄. Ter/
tiū est q̄ ꝑ illud martyriū fuit militia ec/
clesie ad mortē suscipiendā more elephā
tis ex aspectu sanguīs animata: q̄ exem
plū ꝟtutis sibi ꝓpositū fideles hoīes imi
tant̄ xp̄o teste. Qui facit ⁊ docet h̄ ma/
gnus vocabit̄ in regno celoꝝ. Quar/
tū est q̄ ꝑ illud martyriū fuit eccl'ia ioca
li p̄cioso illustrata: q̄ saulus q̄ postea vo
cat⁹ est paul⁹ fuit custos vestimētoꝝ lapi
dantiū btm̄ stephanum ex ꝑsecutore do/
ctor factus eccl'ie vt pz in Actib. q̄ ꝟm
Aug. seuiēs plus oībꝫ p̄cibꝫ btī stephani
meruit gr̄az. ⁊ tūc dictus fuit paulus: q̄
eccl'iaz mirabiliter illustrauit. vñ de mor
te btī stephani fuit impletum illud ps̄.
Preciosa in ꝯspectu dñi mors scōꝝ eius.
⁊ bñ fuit p̄ciosa vñ meruit tot ⁊ tāta bñ/
V. arti/ ficia. Quintus articulus est q̄ sunt hu
culus. ius martyrij collata p̄mia. Et dr̄ q̄ iter
alia p̄mia est q̄ eius aīa sctā recto trami
te ad celū volauit. ⁊ ideo ante suū trāsi/
tū celos aptos vidit. Sz intelligēdū
q̄ in sacra scp̄tura inuenit̄ celū fuisse ap/
tum ꝑsonis q̄tuor. s. Primo Ezechie
li penitēti iuxta fluuiū chobar vbi datur
nobis documentū q̄ illi q̄ de pctīs faciūt A
verā ⁊ ꝑfectā p̄niaz statī ad celos euo/
lant. Sz rari inueniunt̄ ⁊c̄. Secundo
Johāni xp̄m baptizanti in iordane vbi
dat̄ documentū q̄ moriētes in innocētia
baptismali statim celos euolāt: vt pueri
post baptismū statī decedentes. Ter
tio stephano ꝓ xp̄o morienti vbi habet̄
etiā documentū q̄ martyres statī celos
euolāt. Quarto Johāni euāgeliste in
insula pathmos ꝓ xp̄o tribulatōes patiē
ter tolerāti. vbi habet̄ documentū q̄ q̄
in suis tribulatōibꝫ ꝓpter xp̄m patiunt̄: ⁊
diu sustinēt statī celos euolāt: q̄ in tri/
bulatōibꝫ suū purgatoriū ꝑficiunt. iuxta
illud verbū In patiētia vr̄a possidebitꝫ
aīas vestras. Sed q̄ ꝑ baptismū vel
martyriū nō possumus cōmuniter euola
re. oportet nos ꝑ patientiā intrare. sicut
ait apl's. Nos aūt salui erimus: sic tñ q̄si
ꝑ ignem. Ubi nota q̄ gaudiū ⁊ ꝯsola
tio huius seculi ꝟm glo. est impunita neq̄
tia: vt luxuriari: vagari in spectacul'. ebri
ositate ingurgitari: turpitudīe fedari: nil
male pati: oīa in reꝝ habundātia. in pa
ce carnis: in securitate mentis agere: ⁊
non castigari: fame aut belli timore vel
morte g̃uari vel aduersitate ⁊c̄. Reuera
vt dic̄ glo. erga illū q̄ in tali fuerit ꝯsola
tiōe ⁊ gaudio potius deus exercet iusti
ciam q̄ misericordiā. Magna em̄ mise/
ricordia est neq̄tiam impunitā nō relin/
quere: ne gaudium sit in seculo. ⁊ ne co/
gat̄ deus in extremo examine illum dam
nare. Ideo ꝓpter quatuor causas ꝑmisit
diuina bonitas btm̄ stephanū lapidari.
Et Primo q̄ vtiles sunt lapides ad B
obstruendū viā carnis luxuriosam ⁊ im/
mundiciā supandā. ideo dr̄ Actuū. xiij.
Per multas tribulatōes optet nos ītra
re regnum dei. Tribulatōes em̄ sunt q̄si
q̄dem lapides. Secundo: q̄ ꝑoptimi
sunt ad edificiū spūale ꝯstituendū Ma
thei. vij. assimilant̄ viro sapienti q̄ edifi
cat domum suā sup̄ petrā. Tertio q̄
idonei sunt ad circūcisionē faciendā: q̄
ꝑ ipos circūcisus fuit btūs stephan⁹ ab
omni penalitate. s. fame siti ⁊c̄. Exod. x.

Sephora tulit acutissimã petrã ⁊ circũcidit filiũ suũ in synagoga. Hodie btũs stephanus cum lapidibus circũcidit̃ ⁊c̃.

Quarto qꝛ necessarij sunt ad fabricãdum coronã celestis glie. vñ ps̃. Posuisti em̃ sup caput eius coronã de lapide p̃cioso ⁊c̃. Btũs igit̃ stephanus ꝯsiderãs lapidũ vtilitatẽ ⁊ sciens sugere mel de petra: acerbitatem martyrij sustinuit patiẽter. Ideo dic̃ btũs Jacob. Btũs vir q̃ sussert tentatõez: qꝛ cũ ꝓbatus fuerit accipiet coronã vite quã repromisit deus diligẽtib̃ se ⁊c̃. Quã nobis ꝯcedat iesus xp̃s dei ⁊ ꝟginis filius Amẽ.

Sermo. III. de eodem

Tephanus plenus gr̃a ⁊ fortitudĩe faciebat signa ⁊ ꝓdigia magna in ꝓplo

C Actuũ. vij. c. Scdm doctrinam beati Aug⁹. Aliq̃ opa xp̃i fuerũt mirabilia in q̃b̃ solũmodo ẽ admirabilis: vt mirabilia sue ptãtis. Aliq̃ opa xp̃i fuerũt mirabilia in q̃b̃ a nobis ẽ imitabilis. vt ꝟtutes. ⁊ hec opa cõicauit oĩbus fidelib̃. Prima solũ sanctis ip̃m pfecte imitantibus. Et qꝛ btũs stephanus fuit xp̃i verus imitator. ideo cõicauit ei non solum opa mirabilia sz ⁊ imitabilia. ⁊ s̃m h̃ sãctitas btĩ stephani in ꝟbo ꝓposito de epistola accepto dupliciter cõmendatur. s.

Primo q̃tũ ad opa imitabilia cuz dr̃ Stephanus plenus gr̃a ⁊ fortitudine. Iste sunt ꝟtutes in q̃b̃ a nobis sunt sancti imitãdi: qꝛ de plenitudine xp̃i oẽs accipiũt gr̃am ꝓ gr̃a: vt ait btũs Johãnes ⁊c̃. Scdo q̃tũ ad opa mirabilia cum sequit̃. Faciebat ꝓdigia ⁊ signa magna in ꝓplo. Ista sunt opa mirabilia de q̃b̃ ait dñs in Marco vl. dicẽs. Signa aũt eos q̃ crediderint hec sequent̃: In noĩe meo demonia eijcient linguis loquent̃ nouis ⁊c̃. Circa opa btĩ stephani imitabilia que sunt nobis magis necessaria insistendo. Est sciendum q̃ btũs stephanus de fortitudine simpliciter cõmẽdat̃ Ideo de fortitudine ad eius laudez sunt septem articuli declarãdi. quoꝝ Primus est q̃d est fortitudo. Et rñdet̃ q̃ accipit̃ q̃drupliciter in scriptura Primo ꝓ ꝟtute que dat̃ anime vt possit resistere inimicis: lz eos nõ vincat: vt est insupabilitas. sicut aliq̃s dr̃ fortis qñ supari nõ põt. ⁊ hec est ꝟtus pseuerãtie ꝑ quaz aĩa rõnalis cũ suis virib̃ intellectiuis in q̃bus ꝯuenit cũ ãgelis resistit aĩe sensitiue ip̃az impugnãti cũ virib̃ suis sensitiuis in q̃b̃ ꝯuenimus cũ brutis: vt supari nõ possit. Naz inimicicia ꝯtinua ẽ inter ꝟtutes intellectuales volẽtes hoĩes sursum exigere: ⁊ bestiales inclinãtes deorsum: vt ait apl̃s. Caro ꝯcupiscit aduersus spm̃ ⁊c̃. Secũdo mõ ꝓ ꝟtute que dat̃ aĩe nõ solũ ad resistendũ: sz etiã ad supanduz illos inimicos: qꝛ fortior est q̃ põt illos inimicos supare: q̃ ille q̃ solum põt se defendere. Et illa vocat̃ ꝯtinentia: qꝛ ꝑ ip̃az passiones supat sicut ꝑ pseuerantiã ip̃as tolerat ⁊c̃. Tertio mõ ꝓ ꝟtute que dat̃ aĩe ad difficilia pficienda sicut in agonistis. Nam circa facilia nullus laudat̃ de fortitudĩe. aĩa aũt multa difficilia hz aggredi: qꝛ omẽs ꝟtutes sunt circa bonũ difficile. Quarto mõ ꝓ ꝟtute que dat̃ aĩe vt sit secura ad recipiendũ bonã mortẽ vt dic̃ Aristo. q̃ ille p̃ncipaliter ẽ fortis q̃ est impauidus circa bonã mortẽ. ⁊ illo mõ ꝓprie accipit̃ fortitudo. Et de hac p̃ncipaliter btũs stephanus cõmendat̃. Tum qꝛ circa bonã mortẽ suscipiendã ꝓ xp̃o p̃mus fuit. Tũ qꝛ ꝯ volentib̃ eã inferre nõ declinauit. Tum qꝛ intrepidus nõ dubitauit cũ celos aptos videret. Tũ qꝛ nõ iracundus ꝓ interficiẽtib̃ exorauit. Iste quatuor acceptões fortitudinis fuerũt in veteri testamẽto figurate in q̃tuor viris q̃ fuerãt de fortitudine cõmendati. s. Primus fuit iudas machabeus q̃ inimicis israeliticis restitit potẽtissime. lz eos nõ potuerit extirpare. vt legit̃ in libro Machabeoꝝ. ⁊ ita ẽ de pseuerãtia q̃ solũ patit̃ ⁊ nõ supat passiões ⁊c̃. Scds fuit gedeõ q̃ nõ solũ hostib̃ restitit: sz etiam penitus effugauit vt legit̃ in lib̃. Judicũ cui ab angelo fuit dictũ Dñs tecũ viroꝝ

I. articulus.

D

E

35

fortissime: qz dñs iuuat oēm ꝫ vicia pugnantē viriliter. Tercius fuit Dauid qui difficilia fuit aggressus: z ipe manu fortis interpretat. qz illo modo de fortitudine multipliciter cōmendat. vt pz in morte Golyad: qz arduum est contra gigantē pugnare. ideo ex hoc fuit trāslat ad ꝓspectuz regis vt daretur intelligi q idem spūaliter fit de illis qui difficilia ꝑ tutum aggrediunt. Quartus fuit sanson q impauidus tradidit se libere morti ad expugnandum inimicos dei. Sic btūs stephanus se tradidit morti ad animādū inimicos: qz passus difficilia fit securior qñ p militē bonum fit transitus De samsonis fortitudine vide in li. Judicū. xvi.

II. articulus

Scōs articulus est q̄t sunt modi fortitudinis que est ꝑtus bñ disponens hoīez circa terrores mortis. Et dī q sunt quatuor fm q sunt quatuor genera mortis que reperiunt in sacra scriptura. s. Prima est mors corpalis: que fit p sepatōez aie a corpore. de qua dī Eccle. iij. Sepat amara mors. Secūda est mors tpalis que fit p abnegationem mūdi: vt in ingressu religionis de qua dī Mortui est ꝫ tc. ad Col. iij. qz tales mortui sunt seculo. Tertia est spūalis que fit p sepatōz a deo. de qua ait dñs in euāgelio. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Quarta est eternalis. de qua dī Apoc. q in stagno ignis z sulphure ē Et hec est mors secunda. Sic etiā sunt quatuor genera fortitudīs. Prima est circa terrores corpales mortis reddens hoīez ꝑtuosum. sicut miles dī fortis qñ potius vult mori in bello q̄ fugere nō timens tm̄ mortem q̄tum actū vitupabilē. Sic btūs stephanus ꝑelegit mortem añq̄ fugeret xp̄i ꝓfessionem. z sic de aliis martyrib⁹ qō fuit valde laudabile etiam dato q vitā aliā nō speraret. Ulñ de illa morte ille eleazarus scriba ꝓmēdat in libro Machabeoꝝ: qz elegit ꝑius gl'iosaz morte q̄ odibilē vitā in trāsgressione legis diuine. Et alter machabeus dixit se ꝑius velle mitti in infernū q̄ legē dei relinq̄re. Scōa est circa mortē tempalē

qñ aliquis nō timens mori oīa temporalia relinq̄t. sicut fecerunt apl'i quoꝝ princeps dixit xp̄o. Ecce nos reliq̄mus oīa tc. ō qua loquit apl's ad Heb. q sancti fortes facti sunt in bello huius. s. mūdi ꝫ ipos pugnando tc. Tertia est circa mortē spūalē. z hec ē aliis opposita: qz sicut in aliis ille q minus timet est fortior: sic hic ille qui plus timet est fortior: quia magis est timenda dei offensa q̄ mors corpalis vel tempalis vel eternalis fm Ansel. Et ad istā fortitudinē xp̄s discipulos inducebat dī. Estote fort. in bello.

Quarta est circa mortē eternalem: vt nullo mō timeat tm̄ mortē z penas eternales q p ipis vitādis bonū faciat vl'a malo caueat ꝓncipaliter. s3 ꝓpter solā diuinā dilectōz. qz fm btm̄ Ansel. cuius q̄s sciret se dānandū adhuc deberet bñ facere si est fortis hac fortitudine: imo vellet magis dānari de obedīētia q̄ saluari nō obediēdo. De illa fortitudine dī in Cā. Fortis ē vt mors dilectio. imo est fm plures q̄si mors eterna: qz illā eligūt nō solū hoīes sctī: s3 etiā homines virtuosi tc.

II arti cu

Tertius articulus est q̄ sunt bella in q̄b⁹ ꝑtute fortitudīs indigemus. Dī q in sacra scriptura inuenunt q̄tuor gña bellorū in q̄b⁹ ea indigemus. Primum est inter malos hoīes z ꝑsonas diuinas. vt qñ infideles insurgūt ad ꝑsequendū fidē btissime trinitatis sicut fuit tempe Machometi z hereticoꝝ. z erit tempe antixp̄i. z in rpe talis ꝑsecutōis q̄libet fidelis dz armari tali fortitudine vt eligat magis mori fidē seruādo q̄ viuere fidez negando z ab ipa discedendo. Sic fecit btūs stephanus q nō solū illā mortē elegit: s3 etiā sepm̄ req̄situs exposuit. De illo bello ait Jo. in Apoc. q bestia q̄ ascēdebat de abysso. i. antixp̄s datū ē facere bellū cū sctis z vincere eos. s. p mortem corpalē. Talē fortitudinē dz habere q̄libet in desiderio suo vt mortez patiat de facto. sicut xp̄s p nob cū desiderio mortē ꝓtulit. s3 quō sustinerēt mortem p xp̄o q̄ nolūt viuere fm eius p̄cepta. Scōm bellū ē inter angelos z demōes q̄ q̄tidie

inter se pugnāt de obtinendo regnū aīe nostre. ⁊ ideo in cogitatōib⁹ ⁊ affectōib⁹ indigemus hac fortitudīe vt demonib⁹ mala sua ingerētib⁹ resistamus ⁊ angel' bonis suggerētib⁹ fideliter obtꝑemus. Sꝫ notādū ꝙ illud regnum aliqñ obtinēt soli āgeli. s. qñ aīa viuit ꝑm legē dei. ⁊ tūc nō pñt mali obtinere. ⁊ tūc aīe nostre regnū nō est in ptāte demonū. qꝛ ibi angeli pacis ꝑncipant' qñqꝫ ipm obtinent soli demones. sicut in illis q̄ faciūt semꝑ mala. de q̄b⁹ ait ꝓpheta. Bñ autē facere nesciūt. Qñqꝫ aūt obtinēt ipm vtriqꝫ sicut illi q̄ ex vna ꝑte faciūt bonū. ⁊ ex alia malū. ⁊ tūc aīe regnū est seditiosum ⁊ in maxima discordia. de hoc dicit Helyas in. iiij. Regum. Vsqꝫ quo claudicatis in duas ꝑtes. Qñqꝫ aūt obtinēt ipm neutri sicut tepidi. q̄ lꝫ a malis caueāt: tñ bñ facere rennuūt. q̄b⁹ dr̄ Apoc. Vtinā esses frigidus vel calidus ⁊c̄. Tertium bellū est inter ꝑtes aīe rōnalis ꝑ q̄s sumus sil'es angelis ⁊ aīales q̄b⁹ brutis assimilamur. qꝛ q̄libet ꝑs vult regnum aīe obtinere. ille vt viuamus spūaliter: ille ꝟo carnaliter. ⁊ in aliq̄b⁹ solū dñant' rōnales sicut in viris ꝑfectis q̄ nō curāt nisi de celestib⁹ di. cū apl'o. Nr̄a ꝯuersatio in celis est. In alijs aūt dñant' sole aīales: sicut in hoīb⁹ carnalib⁹ q̄ nō curāt nisi de his que vidēt ⁊ audiūt. Et ideo tales sunt sicut bestie. de q̄b⁹ ait apl'us ad Coꝝ. Aīalis hō nō ꝑcipit ea q̄ dei sunt. In alijs dñant' vterqꝫ. sicut in viris imꝑfectis q̄ curāt magis de mūdo q̄ꝫ de deo In alijs ecōuerso q̄ magis curāt de deo q̄ꝫ de mūdo. ⁊ sic sunt iusti mediocriter. De illo bello loquit' apl's dicens: Caro ꝯcupiscit aduersus spm̄ ⁊c̄. Sed querit' quare plus ꝑualēt aīales q̄ꝫ rōnales cū sint maioris ꝟtutis q̄ꝫ iste. Rñdet': qꝛ voluntas q̄ regnat in tota aīa est cōiter iniqua ⁊ ꝑs inferior cum tñ deberet esse oppositū: sicut nō decēs esset q̄ daret sup hoīes brutis potestatem. De bello autē illo habet' Dañ. vbi supra dr̄. Egrediar vt ꝑlier aduersum ꝑncipem Persarum q̄ credit' malus angelus. Sed quare demones cōmuniter magis ꝑualent. Dicit' ꝙ qꝛ incole huius regni sunt de ꝑte eoꝝ: qꝛ ꝓni naturaliter ad malum sunt. ideo dr̄ in Isa. ꝙ angeli pacis amare flebunt.

Quartum bellum est inter vicia ⁊ virtutes que in aīa nostra pugnāt illis satagentib⁹ ad mala opa. ⁊ istis ad bona sic declarat Ambro. de ꝯflictu vicioꝝ ⁊ virtutum vt castitas ꝯ immundiciā supbia contra humilitatem. Sꝫ talis pugna nō est in homib⁹ ꝑfectis: qꝛ ꝟtutes pacifice possident regnū istud. Nec etiā in pessimis: qꝛ vicia totaliter dñant' lꝫ ꝓpter conscīaꝫ repugnēt in eis ⁊ faciāt tristes omnes eoꝝ delectatōes. Secundum est in mediocrib⁹ q̄ habent aliqua vicia ⁊ aliquas ꝟtutes est illa pugna. ⁊ ꝑm magis ⁊ minus. ⁊ ideo indigent fortitudine vt ꝟtutes faciant ꝑualere q̄ꝫtumcūqꝫ maiores. De illo bello habet' figura Geñ. qñ Esau ⁊ Jacob in vtero matris pugnabant: qꝛ quelibet ꝟtus cum opposito vicio in interiori ꝑte anime nostre anteq̄ꝫ actus erumpat exterius quasi nati. Prima pugna figurata fuit ꝑ illam qua chaldei pugnauerunt quando templum dei destruxerunt ⁊c̄. Secunda ꝑ pugnam q̄ pugnauerunt filij israel q̄ erant spūales contra chaldeos q̄ totaliter erant animales ⁊c̄. Tertia ꝑ pugnam quam pugnaueruut filij israel. i. angeli dei contra phylistim. id est ꝯ demones. Quarta ꝑ pugnam qua pugnauerunt filij israel cōtra Amalech: quia sicut illa victoria fuit ꝯsumata ꝑ ꝟtutem orōnis: sic ꝟtutes ꝑualent aduersus plura vicia ꝑ sublimitatem sursum actōis in deum ⁊c̄. Quartus articulus est ad quid ordinat' ꝟtus fortitudinis. Et dr̄ ꝙ ad saluandum vniuersitatē hñtē inimicicias: vt pꝫ in ciuitatib⁹ quaꝝ vniuersitas saluari non pōt nisi hēat illi milites fortes q̄ se ꝯ inimicos mortis ꝑiculo exponāt: vt declarat Aug. de romanis in li. de ciui. dei. Intelligendū est tñ ꝙ quatuor sunt hierarchie. quaꝝ Prima ē theartica diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. Scd̄a ē angelica nouem ordinum. Tertia ē eccl'iastica septeꝫ ordi-

A

B

num. Quarta ē monastica potētiaꝝ pluriū in aīa nr̄a. ⁊ q̄libet fuit saluata ꝑ ꝟtutē fortitudis ⁊c̄. Prima q̄dē thear/tica qñ lucifer insurrexit ꝯ eā volēs ascē dere ad diuinā equalitatē ⁊ regnare pro deo. vt habetur in Isa. vbi dixit lucifer: Ascendā in celum ⁊ ero sil'is altissimo. tūc em̄ ꝑ diuinā fortitudinē fuit inde eie ctus. ideo dr̄ in Job. Si habes fortitudi nē ⁊c̄. ⁊ sequit̄ Disꝑde suꝑbos. Et alibi dr̄ de deo. Nunq̄d manus eius cōfregit suꝑbū? Secūdo fuit saluata ꝑ eū hie/rarchia angelica qñ michael ⁊ āgeli eiꝰ p̄liabant̄ cū dracone: vt habet̄ in Apoc̄. Et ideo q̄ oīs nō fuerūt fortes draco traxit tertiā partē stellaꝝ vt habet̄ ibidē Ideo dic̄ ps̄. angelis remanētibꝫ. Bñdi cite deo oēs angeli eius potentes ꝟtute

Tertio fuit saluata hierarchia eccle/siastica: q̄ em̄ in p̄ncipio habuit plures validos inimicos. ideo tūc fuerūt missi martyres tanq̄ fortissimi milites quoꝝ p̄mus fuit btūs stephanus q̄ post illud bellū est aggressus: ne alij trepidarēt. ⁊ sic eccl'ia de milibꝫ hostiū ꝑ eos saluata est. Quarta. s. monastica saluat̄ ꝑ istā ꝟtutē fortitudinis qñ aīa valde resistit suis inimicis volētibꝫ eam possidere: vt mūdo carni ⁊ dyabolo. ideo dic̄ btūs pe/trus. Aduersarius vester dyabolus ⁊c̄. ⁊ sequit̄. Cui resistite ⁊c̄. Quintus arti

V. arti/culus. culus est q̄ sunt ꝓprietates hoīs habētꝫ fortitudinē. Et dr̄ q̄ sunt q̄tuor. Pri/ma est ꝑfectio cognitōis: q̄ solus ille co/gnoscit q̄tū bonū est bonū ꝟtutis: quia alijs videt̄ modicū. sꝫ ei videt̄ vtiq̄ ma/gnum: q̄ nō soluꝫ alia sꝫ ⁊ vitā suā que est sibi charissima daret ꝓpter illud bonū Ad illā fortitudinē habendā xp̄us aīa/bat discipulos suos dicēs: Nolite time/re eos q̄ occidūt corpus ⁊c̄. etiā si eā occi derent fortis daret eam ꝑ ꝟtute s̄m q̄ ha

C beri potest ex dictis Ansel. Secunda est ꝑfectio detestatōis: q̄ solus iste pec/cati maculam detestat̄ q̄tum est detestā da: q̄ p̄us vult amittere vitam q̄ incur/rere culpam. vt habet̄ de Susanna Da nie. x. etiam si auferret̄ vita aīe nō pecca/ret: sed p̄us videt̄ sicut debet velle om/nia elemēta creata anihilari s̄m Ansel. in libro Cur deus homo ⁊c̄. Tertia est ꝑfectio dilectōnis: q̄ minime diligit seip̄m. ⁊ maxime diligit bonū dei q̄ est bonum ꝟtutis: q̄ p̄us vult seip̄m ꝑdere q̄ tale bonum. ⁊ ideo dic̄ dñs in euange/lio. Qui diligit animā suā ꝑdet eam ⁊c̄. Et btūs Augꝰ. de ciui. dei dicit q̄ radix ciuitatis dyaboli ⁊ oīuꝫ maloꝝ est amor sui. Et fundamentū ciuitatis dei est dile ctio boni diuini. Quarta ē ꝑfectio su/perne erectōnis: q̄ semꝑ cadit firmus ⁊ rectus in bono ꝓposito. ⁊ in irruentibus aq̄s tribulationū ⁊ mētis elatōe stat nō flexus. ⁊ ideo est a ph̄o corꝑi quadrato assimilatus. Et a deo viro sapienti q̄ edi ficauit domū suā supra firmā petram ⁊c̄

Sextus articulus est que sunt male fortitudines. ⁊ videnꝫ in sacra scriptura quatuor inter alias. Quaꝝ Prima est fortitudo Nembroth: cuius regni p̄nci/pium fuit Babel. ⁊ fuit fortitudo crudeli tatis ⁊ duricie: q̄ fuit validissimus ve/nator. i. validus oppressor hoīuꝫ corā do mino vt hodie sunt tyrāni. Secunda fuit fortitudo Pharaonis que fuit iniq̄/tatis ⁊ iniusticie: q̄ iniuste ꝓplm̄ dei af/flixit sicut faciūt iudices iniusti. De p̄mo habet̄ Gen̄. De secundo habet̄ Exodi. VI. arti/culus/

Tertio fuit fortitudo Sennacherib: que fuit rapine: q̄ filijs iuda fortitudine sua abstulit ciuitates suas. vt faciūt vsu rarij pauperibus hereditates suas aufe rentes. iiij. Regum. Quarta fuit forti tudo Nabuchodonosor que fuit vanita tis ⁊ suꝑbie. De quo legit̄ in Dan̄. q̄ dū gloriaret̄ de sua fortitudīe fuit deiectus diuina vltōe. sicut diuino iudicio hoīes de suis diuitijs gloriantes cōmuniter de p̄munt̄ iuxta illud ps̄. Vidi impium suꝑ exaltatum ⁊ eleuatum ⁊c̄. Septimus articulus est que sunt p̄mia bone forti/tudinis. Et dr̄ q̄ cōmuniter sunt quatu/or. Quoꝝ. s. Primum est dignitas in/comꝑabilis: q̄ martyres q̄ fuerunt for/tes dignissimum locum obtinuerunt in templo dei. ⁊ illud fuit altare dei. ⁊ ideo D VII ar/ticulus

dicit Johānes in Apoc̄. Vidi sub altare dei ꝛc̄. inter quos est btūs stephanus
E sicut p̄mus ꝛc̄. Secundū est hereditatis imp̄ciabilis vt regnum celi dat̄ ceteris de gr̄a. istis autem dat̄ de debito dicente dn̄o. Beati q̄ ꝑsecutōez patiunt̄ ꝓpter iusticiam qm̄ ip̄oꝝ est regnum celorum. Tertiū est honoris inestimabilis: qꝛ dn̄s ipsos inthronizat in throno suo. sicut fuit in throno p̄ris collocatus: ip̄os honorās quo ad hoc tm̄ q̄tū a p̄re fuit honoratus. Vn̄ Apoc̄. Qui vicerit faciā illū sedere i throno meo ꝛc̄. Quartum ē decoris inobfuscabil̄: qꝛ ꝑm Aug. de ciui. dei. p̄uilegiū decoris est martyrū: qꝛ remanebunt in eoꝝ corporib̄ cicatrices ꝛ signa plagaꝝ sup̄ corpora aliorum glorificata. ꝛ ideo in corpe xp̄i post resurrectōez signa vulneꝝ remanserūt. ꝛ ideo qꝛ btūs stephan⁹ fuit p̄mus istoꝝ q̄ illa quatuor p̄mia p̄mo possidet p̄ter illā felicitatē que est cōmunis oīb̄ sanctis alijs. Ad quā nos ꝑducat xp̄s iesus dei ꝛ virginis filius Amen.

In festo beati Johānis apl̄i ꝛ euangeliste: Sermo. I.

Dilectus mihi et ego illi q̄ pascit̄ inter lilia donec aspiret dies ꝛ inclinentur vmbre Cā. iij. Quia btūs iohes euāgelista p̄uilegio amoris p̄cipui ceteris ampli⁹ meruit honorari a dn̄o. vt testat̄ btūs Gregor. idcirco ad extollēda ip̄ius p̄conia ꝯuenienter assumit̄ verbū illud. in quo q̄dem ꝟbo q̄drupliciter describit̄
F Et Primo vt inflāmatus ꝟtute charitatis inextinguibiliter incēdēte. s. cum p̄mittit̄ Dilectus meus mihi ꝛ ego illi: qꝛ amor nō potest esse iocundus: nisi sit mutuus ꝑm Rich. Ad ꝑfectam autem amiciciaꝫ requirit̄ mutua reflexio amoris vt dicunt ph̄i. Et ideo dicit Rich. de trini. q̄ ꝑfecta charitas esse non potest nisi sit q̄ amorem rependat: ꝛ q̄ impendat. Et qꝛ btūs Johānes amorem xp̄o impendebat. ideo quo ad ip̄m dicit: Dilectus meus mihi dicente xp̄o: ideo xp̄s ei amorem rependebat dicens: Et ego illi vt vere dicere posset illud Cā. vij. Ego dilecto meo: ꝛ ad me ꝯuersio eius. p̄us enim xp̄s dilexit suum discipulum: ꝛ postea discipulus magistꝝ. Et ideo xp̄s p̄mo p̄mittit suā affectōez. ꝛ secundo subiungit discipuli ꝯuersionem. qꝛ dicit in p̄mā canonica sua ca. ix. Diligamus dn̄m qm̄ ipse p̄or dilexit nos ꝛc̄. Secūdo vt decoratus puritate īmaculabiliter remitēte cum subiungit̄: Qui pascit̄ inter lilia. Lilium em̄ est signaculum ꝟginitatis: vel ꝟginale: eo q̄ est flos q̄ suum vigorē maxime ꝯsumat. Et qꝛ castitas ꝟginalis ē dispositio optima ad fruitionez. ideo dr̄ Qui pascit̄ inter lilia. Unde qꝛ anima beati Johānis in medio virium sensitiuaꝝ ad puritatem naturaliter stimulat̄: fuit florida puritate candidata: vt de ipso dicat xp̄us Canti. ij. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. Dicūtur em̄ vires sensitiue filie: qꝛ aīam rōnalem cruciāt in suo parcu assidue ꝯtendētes: sicut ꝓles feminea solet esse magis cruciatiua q̄ masculina. Tertio vt illustratus veritate inobfuscabiliter radiāte cuꝫ sequit̄. Donec aspiret dies. Aspiratio nāq̄ diei est in aurora in qua lux ē ꝛ noticia matutina. ꝛ qꝛ btūs Johes in noticia vesp̄tina q̄ est noticia reꝝ in proprio genere. vt docet Aug. sup̄ Gen̄. fuit exercitatus donec reuelatōes diuine venerūt que eū sublimauerūt vsq̄ ad noticiam matutinam que est noticia rerū in verbo ꝑm eundem Aug⁹. Ideo dr̄: Donec aspiret dies. Exordiū matutine noticie fuit in p̄clara reuelatōe: vt ꝓ vita beati Johānis dicatur in hoc seculo illud Genesis. i. Factū est vespere ꝛ mane dies vnus. qꝛ sicut ceteri in hac vita habēt tantū noticiam vespertinā: ꝛ in alia matutinam tanq̄ in duobus diebus: sic ille tanq̄ in vno die. s. vespere ꝛ mane. i. noticiam vespertinam ꝛ matutinam habuit vt angeli in die sue creatōis. Quarto vt p̄seruatus a morte īeuitabiliter denigrante cum postponit̄. Et inclinentur vmbre. Vmbra em̄ comparatur morti.

37

sicut em̄ vmbra nō est nisi p̄uatio lucis: sic mors nō est nisi p̄uatio vite. vnde in ps̄. Si ābulauero in medio vmbre mortis nō ti. mala qm̄ tu mecum es Ista autem vmbra fuit inclinata. i. ꝯsumpta qm̄ immortalitas fuit ei a xp̄o donata scd̄m Hiero. in ꝓlogo sup̄ Joh̄. qꝛ sicut ip̄e a corruptōe carnis fuit extraueus: ita a dolore mortis fuit alienus. qꝛ ꝟo circa commendatōez istius apostoli ⁊ euangeliste versat̄ pn̄s intentio: idcirco circa decursum eius occurrunt. xx. ꝯsideratōes quarum

I. Ꝯsideratio

Prima est de qua stirpe fuit exortus. Dr̄ aūt ꝙ fuit de radice iesse ortus. sicut xp̄s de radice beatissime anne ex q̄ ꝓdierunt tres tami p̄ciosissimi. s. mater dn̄i: ⁊ due eius sorores. s. maria iacobi ⁊ maria salome. de quaꝝ p̄ma genitus fuit xp̄s. De secunda iacob̄ minor symon ⁊ iudas apostoli ⁊ ioseph q̄ cognominatus est iustus: q̄ fuit discipulus dn̄i. De tertia iacob̄ maior ⁊ iohānes euangelista que fuit tertius ramus in ista ꝓgenie. vt de ista muliere benedicta dici possit illud Math. vij. ca. Arbor bona fructꝰ bonos facit. Intelligendum est tamē ꝙ de ista radice bn̄dicta fuit iohēs euangelista ꝯsecutus p̄uilegia quatuor quoꝝ

B

Primuz est ꝙ ip̄e erat de stirpe regali: eo ꝙ ꝯsanguineus xp̄i germanus q̄ factus est ei ex semine Dauid s̄m carnem. ad Ro. i. Et attinebat sibi. s. ex alia ꝑte scz matris. Secundū fuit ꝙ ip̄e erat d̄ stirpe sacerdotali: eo ꝙ ꝯsanguineus beati Johānis baptiste sicut ⁊ xp̄us. Fuit em̄ mater iohānis euangeliste cognata Elyzabeth sicut ⁊ mater xp̄i: q̄ Elyzabeth fuit de filiab̄ Aaron vt dr̄ Luc̄. i. c.

Tertium fuit ꝙ ip̄e habuit duplicem germanitatem ad xp̄m ꝑ eo ꝙ mater tātā germanitatem habuit ad filium suum q̄tā habent pater ⁊ mater simul in alijs eo ꝙ de substātia ꝟginis xp̄s fuit totaliter formatus. ⁊ ideo tm̄ fuit ei germanus btūs iohēs ex ꝑte solius matris xp̄i: sicut fuisset ex ꝑte vtraqꝫ ⁊c̄. Quartum fuit ꝙ ip̄e habuit simplicem affinitatez ad suppositum verbi: quia ex hoc ꝙ sponsa alicui sponso copulat̄ quiliber germanus sponse cum sponso affinitate coniungit̄ ex tali copulatōe. Et ideo qꝛ xp̄i humanitas erat iohāni germana quādo ip̄a humanitas fuit cum verbo copulata fuit ꝯiungēs totā illā germanitatez cuz verbo q̄to maior ⁊ dignior fuit ista. Ideo dicit apostolus Heb. xi. ꝙ filius dei non ꝯfundit̄ homīes vocare frēs ⁊c̄.

Secūda ꝯsideratio est q̄ ordine fuit iohānes a xp̄o vocatus. Dr̄ ꝙ a xp̄o ip̄e fuit sortitus quartū in vocatōne locum.

II. cōsideratio A

Primus fuit btūs Andreas Joh̄. i. c.

Scd̄s fuit btūs petrus: vt pz ibidem.

Tertius fuit btūs iacob̄ maior Mathei. iiij. Quartus fuit btūs iohānes euāgelista: vt pz ibidē. Intelligendū est tn̄ ꝙ q̄ternarius numerus hz quatuor ꝓprietates huic apl̄o ꝯueniētes q̄ruz

Prima est ꝙ ē numerus q̄dratus s̄m Aug. iiij. de tri. Cum ceteri q̄drati sint ꝑ istū in quo dat̄ intelligi istius apl̄i stabilitas cū dn̄o ih̄u xp̄o: sic hō ꝟtuosus cōparat̄ bono tetragono q̄ difficulter mouet̄ de loco suo ꝓpter quā ꝓprietatē xp̄s fuit vocatus lapis angularis q̄ sp̄ est q̄dratus ⁊ aptus edificijs ⁊c̄. Scd̄a est ꝙ iste numerus ꝯtinet in se duplicatum binariū in quo dat̄ intelligi ꝙ iste apl̄us incarnatōis misterium in scriptura ꝯtinuauit in quo iuncte fuerūt due dualitates dum humanitas xp̄i que ꝯstat ex corpore ⁊ aīa fuit assumpta a verbo qd̄ ꝯstituit̄ ex natura cum ꝓprietate ⁊c̄. Tertia est ꝙ iste numerus includit in suis ꝑtib̄ adequate senariū q̄ est p̄mus numerus ꝑfectus s̄m Aug⁹. sup̄ Gen̄. in q̄ dat̄ intelligi ꝙ status ꝑfectōis apostolice: lz nō fuerit in eo p̄mo s̄m ordinem generatiōis fuit tn̄ s̄m ordinē ꝑfectionis ⁊c̄.

B

Quarta est ꝙ iste numerus claudit in se denariū: qꝛ si accipiant̄ oēs eius ꝑtes insimul cū suo toto faciūt denariū totuz sicut docet btūs Hiero. in nūero cātici graduū. In quo dat̄ intelligi ꝙ sicut numerus denarius ē in ꝟtute oīuz nūeroꝝ digitoꝝ p̄ncipalis: ita iste Johēs apl̄us quo ad sanctitatē fuit in capite oīuz apo-

stolo⁹ xp̄i: alio q̄n nō fuisset a xp̄o maxie dilectus: q̄ nō est psona⁹ acceptor. Et q⁹ fm ista⁹ ꝓprietates fuit maxime xp̄o cōformis inducitur ꝓ eo q ō dī Dañ. ix. ca.

III. ꝓsideratio

Spēs q̄rti filis ē filio dei ⁊c̄. Tertia ꝓsideratio est q̄to merito fuit btūs Johānes xp̄m secutus. Istius aūt charitat⁹ magnitudo declarat Matth. ix. cū symon petrus ad xp̄m dicebat. Ecce nos reliq̄mus oīa ⁊c̄. Et sequit. Quid ergo erit nobis ⁊c̄. Et sequit. Amē dico vob⁹ ⁊c̄.

Intelligendū est tn̄ q⁹ meritū bti Johānis in sequēdo xp̄m fuit maius merito petri: qō ostēdit q̄druplici rōne: quar⁹

Pria ē: q⁹ citius parui. Btūs aūt petrus tā fuerat ꝓ btm̄ andreā ꝓdicatus: ⁊ ꝓ xp̄m cephas appellatus: vt hī Joh. i. ⁊ ista fuit ꝑma vocatio iohānis. Secūda rō est: q⁹ de maiori genere vtpote regio ⁊ sacerdotali q̄⁹ paup: nūc autem boies ꝑferunt facultatib⁹: sicut maxia bona inter exteriora q̄ deo ⁊ hoib⁹ impendunt: hoib⁹ dico ꝓ tuosis. Tercia est: q⁹ in etate florida mundu⁹ reliq̄t. Nam erat adolescēs vt ait Marcus in q̄ etate difficilimū est relinq̄re mundum: eo q⁹ tūc maxie vigēt passiones. ⁊ ideo difficilimū est obtinere statū ꝓtutis. Quarta est: q⁹ maiora bona reliq̄t. petrus q̄p̄pe reliq̄t solū bona fortune vt nauī ⁊ rhetia. Johes aūt bona fortune ⁊ nature q̄ incōparabiliter sunt maiora. vñ Mat. iij. dī q⁹ relictis ꝓtinuo rhetib⁹ ⁊ patre que maxie ꝓtinēt ad bona nature secutus est xp̄m: qō fuit plus dimittere q̄ dimittere regnū: q̄to ꝓ fm naturā est magis diliḡedus ⁊c̄.

IIII ꝓsideratio

Quarta ꝓsideratio est q̄re btūs Johes fuit mātimonio copulatus. dicit btūs Hiero. in plogo sup Jo. q⁹ xp̄s ipm de nuptijs vocauit. Iste creduit fuisse nuptie in q̄b⁹ xp̄s aquā in vinū conuertit Jo. ij. Ista despōsatio fuit a deo ordinata vt ei⁹ ꝓginitas purissima fieret ꝓsecrata: q⁹ q̄n ꝓginitas cuiꝫ sacro ꝓiungit tūc ꝓsecrat. Intelligendū est tn̄. q⁹ fm istū modu⁹ inueniunt q̄tuor ꝓginitates ꝓsecrate ꝓginū nominato⁹ in sacra scriptura. quar⁹ Prima fuit ꝓginitas matris xp̄i que fuit desponsata ꝓgo diuino ꝓsilio fm Ambro. nec ex hoc fuit ꝓginitas obfuscata. Scōa fuit ꝓginitas ioseph spōsi eius q̄ fuit ꝓgo purissimus vt testat btūs Augus. de bono ꝓiugali ne istud dignissimū sacm̄ matrimonij clau dicaret. Tertia fuit ꝓginitas xp̄i que sacrata fuit in sacro incarnatōnis q̄ est maximum sacm̄ sacro⁹ oīuꝫ: eo q⁹ caro humana fuit ꝓbo ineffabiliter desponsata ⁊c̄. Quarta fuit ꝓginitas bti iohānis euāgeliste que q̄dē fuit matrimonio aduncta: ⁊ tn̄ totaliter incorrupta. Et q⁹ ꝓginitas sic ꝓsecrata est dignissima: ideo em̄ ꝑs ꝓmisit btō Johanni ꝓhere vt eius ꝓginitas matrimonij sacro ꝓsecrarek: sicut ⁊ matriꝫ sue. Sicut em̄ sacramentum ꝓfessionis ꝓficit ꝓtutē pnie: sic sacm̄ matrimonij ꝓficit ꝓtutē ꝓginitatis. Ideo btā cecilia q̄ cū ꝓginitate fuit despōsata sola intra ꝓgines honorat in suo officio. s. in illo ps. Fundamēta. q̄ ps. singulariter matri dñi est appropriatus ⁊c̄.

V. cōsideratio

Quita ꝓsideratio est de ꝓuilegio sue puritatis. Dicit em̄ Greg. q⁹ specialis prerogatiua castitatis ampliori dilecti one ipm̄ fecit dignum: q⁹ ꝓgo est electus a dño: ⁊ ꝓgo in eum ꝑmāsit. Intelligendum est tn̄ q⁹ in sacra scriptura inueniuntur q̄tuor ꝓgines electi ad misteria xp̄i. q̄rum Primus fuit Daniel ad xp̄i vaticinia, pnunciāda: fuit em̄ ꝓgo ꝓtinētissimus ita vt a pribus putaret eunuchus: ⁊ ipe expresse dexpo sub hoc nomine vaticinatus fuit Dañ. ix. Secundus fuit beatus Johānes baptista ad xp̄i testimonia tam visa ⁊ annuncianda. vt habetur Joh. i. Hic venit in testimoniū ⁊c̄.

Tertius fuit btūs stephanus ad xp̄i cenobia custodienda: q⁹ mulieres sancte ꝓncipaliter fuerunt ad custodiam ei ꝓmisse: Actu. vi. Quartus fuit btūs paulus ad xp̄i documēta pnunciāda. fuit em̄ doctor gentiū in fide: vt ipe testat in ep̄lis suis. ⁊ ita decebat vt ꝓgines purissimi eēnt: q⁹ eor⁹ misteriū erat circa purissimū obiectū. Q⁹ ꝓ btūs Johes istor⁹ q̄tuor⁹ simul puritatū habuit rōnes: ideo

eius ꝟginitas cōprobat̄ purissima multi
plicit̄. Et Prīo: qꝛ sic̄ daniel. p̄nuncia-
uit xp̄i vaticinia q̄ ad eiꝰ aduētū p̄mū ita
iohes q̄ ad scd̄m in apoc̄. Scd̄o qꝛ sic̄
iohes baptista nūciauit testionia de xp̄i
īcarnatōe: ita iste de xp̄i passiōe quā solꝰ
vidit iter discipulos donec xp̄s fuit vul-
neratus in latere. iō dic̄ de seip̄o Jo. xix.
Qui vi. te. phi. ꝛc̄. Tertio qꝛ sic̄ btūs
stephanꝰ fuit positꝰ ad custodiā mulieꝝ
sctāꝝ ꝑ apl̄os: ita iste ꝑ xp̄m ad custodiā
mr̄is sue vt ibidē qd̄ ē maius argumētū
puritatis. Quarto qꝛ sic̄ paulus fuit
doctor excellētissimꝰ: qꝛ vas electōis: vt
pz. sic iste doctor excellētissimus q̄ fluēta
euāgelij de ip̄o sacro dn̄ici pectoris fōte
potauit. h̄ pz. qꝛ diuinoꝝ sb̄limū incipi-
ens doctrinā electā sup̄ omēs doctores
scripsit q̄ vnq̄ꝫ. s. fuerūt vt testat̄ Augꝰ.
F Intelligendū ē insup̄ q̄ in nouo testō in
ueniunt̄ q̄tuor ꝟginitates ꝯsecrate. q̄ꝝ
scz Prīa fuit ꝟginitas xp̄i q̄ fuit ꝟtuo-
sa ad pugnā oīs ꝯcupiscētie in nob̄ refre
nandaz. Et singulariter dico in nob̄: qꝛ
xp̄s nō habuit. s. talē pugnā. ideo Joh. ix
Sine me nihil potestis facere. Scd̄a
fuit ꝟginitas mr̄is xp̄i q̄ fuit ad pugnā
ꝯcupiscētie p̄ueniendā ne insurgeret. sic̄
maioris ꝟtutis ē bellū p̄uenire q̄ ip̄m cū
difficultate vīcere: qꝛ nūq̄ꝫ tal̄ pugna fu-
it in ea. sz nō sufficeret eius ꝟginitas ad
tollēdas nr̄as tentatōes sz bn̄ ꝟginitas
xp̄i. Et nota q̄ tal̄ pugna nō est pctm̄: sz
pena pctī originalis ꝛc̄. Tertia fuit ꝟ-
ginitas btī iohis baptiste q̄ fuit ꝟtuosa
ad pugnā ꝯcupiscētie euadēdā ꝑ modū
fuge: ideo fugit in desertū dū esset. v. an-
noꝝ. Quarta fuit ꝟginitas btī Johā-
nis euāgeliste q̄ fuit ꝟtuosa ad pugnam
ꝯcupiscētie sup̄andā sine fuga. ꝛ ideo ip̄e
inter hoīes viuēs ꝟginitatē ꝯseruauit:
vbi mltiplicit̄ ꝟginitas ipugnat̄. Sz qꝛ
laudabiliꝰ ē pugnas vīcere ꝑ bellū q̄ꝫ ꝑ
fugā declinare: lz aliq̄n sit tutiꝰ: iō hono-
rabilior fuit in h̄ ꝟginitas ioh. euāg. q̄ꝫ
VI. cōsi- ioh. bap. Sexta ꝯsideratio ē de p̄uile
deratio gio sue familiaritatꝫ cū xp̄o. Fuit em̄ oī-
bus alijs discipul̄ familiarior xp̄o Et h̄
fuit ꝓpter eius maiorē puritatē iuxta di-
ctū sap̄. puer. xxij. Qui diligit cordis mū-
diciā ꝓpter grāz labioꝝ hēbit amicū re-
gē ꝛc̄. Ista aūt spālis familiaritas fuit
declarata q̄drupliciter. s. Prīo in dn̄i
trāsfiguratiōe Math. xvij. ad qd̄ ꝓdi-
giū videndū admisit tm̄ tres discipulos
scz petꝝ iacobū ꝛ iohez q̄ꝝ iste fuit vnus
sic̄ solēt p̄ncipes iocalia p̄ciosa q̄ habēt
paucis ꝛ familiarissimis reuelare. Se
cundo in puelle suscitatōne Luc̄. viij. qn̄ G
voluit facere istud miraculū secretū nul-
lum admisit nisi istos tres sicut p̄ncipes
qn̄ volūt manifestare qn̄ peregrinant̄: so-
lent paucis. sz maxime familiarib̄ reue-
lare. Tertio in sua dn̄ica ꝯtristatōne.
Math. xxiiij. qn̄ īminēte passione cepit
tedere ꝛ pauere assumēs seorsū istos tres
tāq̄ꝫ magꝫ ꝓbatos ne forte scādalizarē-
tur ceteri vidētes eū timere mortē. Sic̄
solent p̄ncipes ad ꝓplm̄ dissimulare pas-
siones ꝛ suas aduersitates suis dilectis
māifestare ꝛc̄. Quarto ī sua medietate
ꝛ istud fuit ei signū ꝓpriū ꝛ certū. cetera
em̄ tria fuerūt alijs trib̄ cōia. Ip̄e em̄ in
arduis erat mediator inter xp̄m ꝛ alios
discipulos sicut solēt familiarissimi p̄nci-
pi inter ip̄m ꝛ eius familiam mediare.
Ista aūt mediatio ꝓbat̄ Joh. xiij. qn̄ nul-
lus alioꝝ fuit ausus īterrogare de ꝑsona
ꝓditoris. sz petrꝰ innuit iohi q̄ īterroga
ret xp̄m qd̄ ꝛ secit. Septima ꝯsidera- VII ꝯsi
tio ē de p̄uilegio sue charitatis. Dic̄ em̄ deratio
btūs Greg. vt inductū est sup̄ q̄ p̄uilegio
amoris p̄cipui altius a dn̄o meruit ho-
norari. Intelligendū ē tn̄ q̄ ip̄e in euan-
gelio sacro q̄nq̄es appellatus ē btūs Jo-
hānes euā. discipulus ille quē diligebat
iesus. s. Primo in dn̄ice ꝯsecratōis mi H
sterio. s. in cena qn̄ diuina eucharistia fu-
it instituta. Dr̄ em̄ Joh. xiij. Erat recū-
bēs in sinu eius discipulus ille quē dili-
gebat. In q̄ dat̄ intelligi q̄ ip̄e ardebat
charitatꝫ amore ad istd̄ dignissimū sacra
mētū. Scd̄o in misterio dn̄ice passio-
nis. Cū vidisset inq̄ꝫ iesus in cruce ma-
nēs mr̄ez ꝛ discipulū quē diligebat. Jo.
ix. ca. In quo dat̄ intelligi q̄ ip̄e ardebat

charitatis amore ad passionē dñicā quā videbat. visa eñ magis mouēt q̄ audita. Tertio in misterio dñice resurrectionis: qr maria magdalena venit ad btm̄ petr̄ ⁊ ad aliū discipulū quē diligebat Jesus rediens de sepulchro Joh. ij. In q̄ dat̄ intelligi q̄ ardebat amore charitatis ad dñicā resurrectōez Quarto in misterio dñice apparitōis: qr Joh. xxi stāte Jesu in litore ⁊ discipulis existentibus in mari: in q̄ apparitōe ceteris ip̄m nō cognoscentib⁹ Johānes statī cognouit dñm a longinq̄ di. Dñs est. Nā ꝓuerbium est q̄ q̄ bñ diligit a longinq̄ cognoscit. Cuius rō est natural: qr spēz dilecti habitā frequēter ad memoriā reducit. ⁊ talis spēs ꝑ actus ꝯfirmat̄. Quinto in misterio dñice ꝑsecutōis: qr Joh. xxi. cū dixisset dñs petro. Seq̄re me ꝓnūciationē martyrij signās q̄ morte clarificaturus esset deū. Et ꝯuersus petrus vidit illū discipulū quē diligebat Jesus sequētem. In q̄ dat̄ intelligi q̄ ardebat amore charitatis ad mortē ꝓ xp̄o ꝑferendā ⁊c̄.

VIII. cōsideratio

Octaua consideratio est de sacr̄o sue obdormitōis qñ fuit consopitus in sinu dñi Jesu xp̄i Joh. xiij. Erat inq̄t in sinu Jesu recumbens discipulus ⁊c̄. Ubi notandū est q̄ xp̄s in hac cena btō Johāni euāgeliste fecit actus quatuor. id c̄.

A Primo imediate in suo latere collo cauit: qr circa finē solet maxīe dilectio demonstrari. vñ ibidem dr̄ Cum dilexisset suos ⁊c̄. Secundo ꝯsumata cena adhuc sedēs in suo gremio reclinauit ip̄m: Erat inq̄t recūbēs in sinu suo ⁊c̄. Tertio post reclinatōez soporē ei īmisit: qr qñ aīa est a sensib⁹ abstracta est ad celestes instructōes magis disposita dicente Elifas themanites ad Job. xxxiij. ꝑ somnū deus erudit hoīes ⁊c̄. Quarto post obdormitōez eius oculos aperuit. s. interiores q̄ sunt clausi ꝑ pctm̄ Ade vt aīa nō videat spūalia que ex sua natura videre nata fuit: sicut vis exterior corporalis. vñ dr̄ Numeri. xxij. Aꝑuit dñs oculos Balaā vt videret angelū. ⁊. iiij. Regū. vi. Aꝑuit aūt dñs oculos pueri helysei vt videret militiam celi. Istis aūt quatuor dispositōib⁹ quasi p̄missis sequunt̄ quatuor opatōes quas xp̄s opatus est in ista aīa btā. qr Primo fuerūt ei secreta celestia reuelata: vt ītuitiue cerneret q̄ alios doceret certius in posterū. vñ dic̄ in p̄ma sua canonica. i. c. Ab initio qd̄ vidimus ⁊ audiuimus ⁊ ꝓspeximus oculis nostris de verbo vite annūciamus vobis ⁊c̄. Secūdo istoꝝ secretoꝝ celestium fuerūt ei simulachra infusa alioq̄n de visis recordare nō potuisset: qr recordatio fit ꝑ spēz sui obiecti: quod pz mirabiliter in eius doctrina. vñ q̄ animam eius vidisset intuitiue etiā ꝯspexisset clare illa secreta celestia in eius depicta memoria ⁊c̄. Tertio fuerūt oīa illa idola suspēsa vt eis vti ñ potuerit vsq̄ ad aduentū spūssancti. alioq̄n si in illo ligate nō fuissent nunq̄ postea de resurrectōe dñi dubitasset sicut dubitauit Johā. xx. Quemadmodū dona supnaturalia: vt sapīa ⁊ gr̄a in ꝑuul̄ sūt ligata vsq̄ ad tp̄s p̄fixū a deo ⁊c̄. Quarto fuerūt oīa illa repñtatiua relaxata vt eis vteretur libere ad recordanduz qd̄ viderat. ⁊ hoc qñ accepit donū spūssancti: qr tunc fuit tp̄s p̄dicatōis p̄uisum a xp̄o. vt dic̄ Judas in epl̄a sua. i. c. q̄ inq̄t vita eterna que erat apud p̄rez aparuit vobis. ⁊ qr in isto sacratissimo somno btūs Johēs mētaliter vigilabat. ideo dici poterat illud Cāti. v. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat ⁊c̄. Nona ꝯsideratio est de sacramento sue adoptōis qñ ꝟbo saluatoris factus fuit filius matris dei di. dño Jesu in cruce: Mulier ecce filius tuus. deinde dixit discipulo. Ecce mr̄ tua Joh. xix. c. Intelligendū est tñ q̄ illa recōmendatio mutua fuit ab eo facta. s. quadruplici rōne. Et p̄ma ad ꝟginis memoriale cōtinuū: qr sb̄lata dilecti p̄ñtia naturaliter eius sil̄itudo delectat. vñ ꝓpter hoc fuit inuentū p̄mo idolū vt testat̄ sapiēs Sapientie. ix. Et qr btūs Johēs xp̄o sil̄is erat in actib⁹ ⁊ ꝑfectōib⁹: ideo in actib⁹ quasi ꝓ īmagine reliq̄t eum matri sue ⁊c̄.

IX. ꝯsideratō

Nota

C

Secunda fuit ad ꝟginis diminutum

solatiũ aliq̃liter restaurandũ ad quod leges hũane adinueniũt adoptõez ⁊ arrogatõez nõ nisi in solaciũ eis q̃ filijs sunt orbati: ita xp̃s in solaciũ sue matris pro filio naturali quez amittebat ei dedit filium adoptiuum. Tercia fuit ad ꝟginis debitũ obsequendũ: q̃ filius est ad matris obsequium. inde est qñ se sb̃trahit spõte sicut xp̃s optet qđ ponat suum vicariũ. ⁊ ideo xp̃s loco sui btm̃ Johem instituit vt matrẽ custodiret loco sui: eiq̃ mĩstraret. Ideo sequit̃ ꝙ ex illa hora accepit eũ discipulus in suã. Quarta fuit ad ꝑficiendũ gratũ ꝯsortiũ inter ꝟginem ⁊ ꝟginẽ vt esset floridus aspectus. ⁊ ista est rõ quã assignat btũs Hiero. in sermone assumptõis. Sz ex oĩb⁹ istis fuit btũs Johes q̃drupliciter sb̃limatus: q̃ ipe p̃mo fuit factus filius ꝟginis adoptiuus sic̃ xp̃s natural̃. ⁊ sicut in naturalib⁹ est miraculũ esse filiũ ꝟginis naturalẽ: eodẽ mõ in politicis ꝙ habeat filiũ adoptiuũ ⁊c̃. Scđo fuit frater verbi q̃ fuit filius mr̃is sue: q̃ fraternitas nõ attẽdit̃ nisi in habitudĩe ad vnitatẽ parẽtũ: ⁊ sic̃ naturale desideriuz ẽ ad ꝓlẽ: ita in suo g̃du ad fraternitatẽ ⁊c̃ Tertio fuit eodẽ mõ filius p̃ris dei mõ singulari q̃ nõ ẽ maius filiũ eẽ p̃ris q̃ frẽz esse ꝟbi adoptiue. ⁊ ideo eũ xp̃s assumpsit ad suã fraternitatẽ. ⁊ eodẽ mõ ad p̃ris filiationẽ ⁊c̃. Quarto q̃ fuit affinis spũssci ⁊ alũnus: q̃ sic̃ ex germanitate naturali ꝯhit̃ affinitas: ita ex fraternitate ciuili cuz illis ac tali facti sunt germani. ⁊ ideo cũ germanitas fuerit in fraternitatẽ ⁊ in spm̃ sctm̃. ꝑm Rich. de tri. Aliquã affinitatẽ habuit suo mõ be. ioh. ad spm̃scm̃ ex fraternitate dñi Jesu xp̃i gen⁹ em̃ xp̃i sum⁹ oẽs Act. xvij. Decia ꝯsideratio ẽ de misterio sue inchoatõis q̃ celebrata fuit in euãgelij descp̃tõe. Si em̃ altius intonasset tot⁹ mundus eũ cape nõ potuisset ꝑm sctõꝝ testimonia: eo ꝙ negociatus fuerit circa ꝟbi diuinitatẽ. Intelligẽduz est tñ ꝙ btũs Johes introduxit q̃tuor p̃conia trãscendẽtia ad ꝟbi diuinitatẽ ꝑtinẽtia quoꝝ. s. Primũ est de ꝟbi eterna gñatõe: de quo fuerat ꝑ Isa. dictum Generatõez eius q̃s enarrabit. ⁊ tñ hãc gñatõez narrat btũs iohes di. In p̃ncipio erat ꝟbũ ⁊c̃. vñ videt̃ intelligi ꝙ beatus Johes in hac descp̃tõe facultatem sctõꝝ p̃cedẽtiũ trãscẽdebat. Scđm fuit de creaturaꝝ a ꝟbo emanatõe cũ seq̃tur. Oĩa ꝑ ip̃m facta sunt. ⁊ quẽadmodũ dic̃ ꝓpha. Verbo dñi celi firmati sunt. ⁊ lz ad illud p̃coniũ attigissent alij sancti: nõ tamẽ nisi in facultate supnaturali ⁊c̃.

Tertiũ est de ip̃ius ꝟbi exẽplaritate: cuz sequit̃. Qđ factũ est in ip̃o vita erat q̃ sicut archa ẽ in mẽte artificis: ita suo mõ totus ille mũdus exẽplatus ẽ in mẽte diuĩa. Ip̃e dñs solus ẽ q̃ ad illud exẽplar sicut docet Aug⁹. ad qđ p̃coniũ cõtingere nõ solũ scti sz etiã sb̃limes ph̃i: vt recitat Aug⁹. de Platone potuissent ⁊c̃. Quartũ est de istius ꝟbi radiositate q̃ illumĩat oẽs vt veritatẽ cognoscere possent syncerã: sicut lux solis. Ideo dic̃ Erat lux vera q̃ illumĩat oẽz hoĩez venientẽ in hũc mundũ. Istis aũt p̃missis p̃conijs subiungit̃ misteriũ incarnatõis sibi diuinitus reuelatũ ⁊ celitus di. Et ꝟbum caro factũ est. Istud aũt misterium qđ vocauit btũs Dio. compositõez ꝑm nos. ꝑm Aug. ip̃m de tri. vocatũ ẽ archanum oĩ rõni ⁊ ignotũ oĩ verbo etiam dignissimoꝝ angeloꝝ intellectui ⁊ ineffabile ⁊c̃. Undecima ꝯsideratio ẽ de misterio sue visionis. Videt̃ aũt ꝙ btũs iohãnes vidit deũ ꝑ essentiã in hac mortali vita. ⁊ illud credit̃ fuisse in somno: sic̃ Paulus in raptu: q̃ nõ apparet in diuina scriptura maior ratõ de illo q̃ de isto. Et tñ btũs Aug. de btõ Paulo ꝯcedit.

Istud autem ꝯfirmat̃ quadrupliciter Et Primo: q̃ ei fuit reuelatũ misterium gñatõis eterne quã nullus degustare põt sine suo termino. ⁊ nihil recte cognoscit̃ sine termino. terminus aũt generatõis illius est ip̃a diuinitas ⁊c̃. Secundo: q̃ ei fuit reuelatũ misteriũ incarnatõis quod terminat̃ ad ꝟbi ꝓprietatẽ ⁊ illa ad diuinitatẽ sub ꝓpria rõne. Tertio ip̃e di. Joh. ij. Vidimus gloriã eius.

X. cõsideratio

XI. cõsideratio

Actus aũt btĩficus nõ põt bene cogno
sci nisi eius cõditio sciatur. Quarto:
qꝛ ipe iohes dixit in ꝑma canõica sua.i.
ca. Fidem quã oculi sui ꝑspexerãt ipam
annũciabat. impossibile ẽ aũt articulos
fidei vidisse q̃ ꝑtinẽt ad diuinitatem q̃n
ipa diuinitas fuerit visa q̃ est subiectum
XII. ꝯsideratio in eis ⁊c̃. Duodecima ꝯsideratio est
de misterio sue ꝯfessionis ⁊c̃. Ubi ẽ in/
telligendũ ꝙ post dñi ascensionẽ añq̃ di
uiderenť apl'i fuerũt ad ordinandũ sym/
bolũ fidei catholice ꝯgregati in hierl'm
In quo posuerũt.xij. articulos fidei ꝑm
numeꝝ.xij. apostoloꝝ q̃ fidem xp̃i ꝓ tota
vniuersali eccl'ia sunt ꝯfessi. Et inť eos
btũs Johes sicut colũna fuit: qꝛ ipe cuꝫ
petro dicebanť colũne: vt testať aposto/
lus ad Gal'.ij. In qua autẽ descriptõe
sunt quatuor dicenda circa ꝑsonam bea
ti Johãnis notabilia. quoꝝ Primum
est cũ in istis.xij. articulis sint tres ꝑtinẽ
tes ad tres personas diuinas q̃ sunt di/
gressiui ⁊ ꝑncipales inter oẽs: sꝫ petrus
describit articulũ ꝑsone patris. ⁊ iacob
fris. dñi illũ qui ẽ de spũsancto: ita iohan
nes illum q̃ erit de filio di. Et in Jesum
xp̃m filiũ eius vnicũ dñm nostꝝ. Et con
B ueniẽter iste articulus fuit sibi datus sic
illi q̃ viderat misteria verbi ⁊c̃. Secũ
dum est ꝙ btũs iohes ad alium graduꝫ
apl'atus post dñi resurrectõeꝫ q̃ ante: qꝛ
ante fuerat q̃rtus postea semꝑ fuit scd̃s
ĩmediate repñtatus post btm̃ petrũ. vñ
Luc̃.actuũ.i. numerãs oẽs apl'os post
xp̃i ascensionẽ ponit iohannẽ secundum
sicut em̃ fuit trãslatus petrus de scd̃o lo
co ad ꝑmum: ita btũs iohes de quarto
ad secundum in quo dať intelligi ꝙ in ec
clesia nõ sunt faciende ꝓmotões ꝑm or/
dinem originis: sꝫ ꝟtutis ⁊ refectõis ⁊c̃.
Tertium est ꝙ ipe contra potentissi/
mum aduersariuꝫ ordinatus fuit in acie
Isti em̃.xij. apostoli illas duodecim veri
tates describere statuerunt ad obuian/
dum erroribus quos futuros preuide/
bant in ecclesia. Et sic in actibus con/
tra hostem peiorem pugnator melior in
ducit contra illum errorem: qui maxime
impugnari debebat ecclesiam: vt erro/
rem arrij contra quem in secundo arti/
culo beatus iohãnes astruere visus est
xp̃i deitatem: ⁊ cum patre equalitatem.
Quartum est ꝙ ceteri apostoli nõ fue
runt retardati vt Jacobus ⁊ Andreas
ex translatõe beati Joh. Rõ autem hu/
ius est: qꝛ minimus apostoloꝝ fuit in sb/
limiori gradu post aduentum spũssan/
cti: vt pꝫ ex verbis xp̃i. ⁊ ideo q̃ fuit ma/
ximus ante eius aduentum ⁊c̃. ⁊ beatus
Andreas q̃ fuit tertius nõ fuit retro actꝰ
q̃uis beatus iohannes fuerit magis ꝓ/
motus. Tertiadecima ꝯsideratio est XIII cõsidera.
de misterio sue ꝓfessionis. Ubi est in/
telligendum ꝙ xp̃us ascendens in celum
dimisit quatuor ꝑncipales ordines in ec
clesia. vt refert beatus Paulus ad eph̃.x
q̃ꝝ.s. Primꝰ ẽ ordo apl'oꝝ. Scd̃s ẽ
ordo ꝓphaꝝ Tertiꝰ ẽ ordo euãgelistaꝝ
Quartus est ordo doctorum. Et om H
nes isti ordines concurrunt in beato io/
hanne solo. Fuit em̃ ꝑmo apostolus: vt
pꝫ in descriptõe secundi articuli. Secun
do fuit euangelista: vt pꝫ in descriptõne
tertij articuli. Tertio fuit ꝓpheta: vt pa/
tuit in Apoc̃. Quarto fuit doctor sicut
patuit in descriptione epistolarum ⁊ ꝑ/
dicatione verbi diuini: in quibus episto
lis etiam misterium beate trinitatis eui/
dentius omnibus alijs expressit dicens
Tres sunt qui testimonium dant in ce/
lo pater: verbum: ⁊ spiritussanctus. ⁊ hi
tres vnum sunt Johannis.ij. Quar/ XIIII ꝯsideratio.
tadecima consideratio est de mysterio
sue assimilationis. Cum enim quatuor
euangeliste sint similati per quatuor a/
nimalia: vt habetur Ezech. vt ait bea/
tus Gregorius super Ezechielem: ita ꝙ
ꝑmus habuit faciem hominis. Secun/
dus faciem leonis. Tertius faciem bo/
uis. Quartus ꝟo faciem aq̃le volantis.
Beatus autem Matheus signatur ꝑ
faciem hoĩs: qꝛ ꝑmo describit humani/
tatem xp̃i. Secundus Marcus per fa/
ciem leonis: qꝛ describit xp̃i resurrectio/
nem. Tertius Lucas per faciem vitu/
li: quia describit christi sacerdotium.

Quartus Johes p faciē aq̄le: qz descri/
bit xp̄i diuinitatem circa quā negociat̄.
Intelligendū est tñ ꝙ btūs Johes dr̄ aq̄
I la quadruplici rōne. Et Primo rōne:
qz aq̄la hz sb̄tilitatē in suo statu nidifi/
cat em̄ in locis sb̄limib; ⁊ arduis. ido dr̄
Job. xxx. Nunq̄d ad p̄ceptū tuū eleua/
bit̄ aq̄la ⁊ ponet in arduis nidū suū. Et
p istū modū btūs Johes fuit eleuatus
ad sb̄tilitatē deitatis in ꝯtemplatōne. ⁊
posuit nidū sue mā̄sionis in arduis. i. in
ꝯsideratōe trinitatis qd̄ est arduissimū
in cognitōe: vt patuit in sua doctrīa ⁊c̄.
Secundo: qz aq̄la hz claritatē visio/
nis in suo aspectu. vt dic̄ Diony. in d̄ an
gelica hierar. i. c. ꝙ aq̄la irreuerberatis
oculis respicit solem. ideo angeli aq̄lis
compati sunt. ⁊ p illū modū btūs Johā
nes vidit deū vt patuit p essentiā ita vt
oculi eius ex tanto visibili excecati non
fuerint sicut oculi humani ex aspectu so/
lis. Tertio: qz aq̄la hz exemplarita/
tem in suo volatu ⁊ doctrinā. docet eniz
pullos suos volare solicite. vnde Deute.
xxxiij. Sicut aq̄la ꝓuocās ad volandū
pullos suos ⁊c̄. Et p illū modū btūs Jo
hānes visus est in oī doctrina sua ꝓuo/
care fideles ad volatū ꝯtemplatōis vo/
litās sup eos: ⁊ de sb̄limib; que suscepe/
rat semp faciens mentōez Quarto qz
aq̄la hz diuturnitatem in suo decursu: eo
ꝙ post seniū renouat̄. vñ ps̄. Renouabit̄
vt aq̄le iuuētus tua. ⁊ p illū modū btūs
Johes fuit diuturnior ad lr̄az oib; alijs
XV. ꝯsi/ apl̄is: qz magis diu vixit vñ seniorem se
deratio scribebat cū oib; iunior fuisset. Decia
q̄nta ꝯsideratio est q̄re btūs Johes nō
fuit a xp̄o p̄nceps apl̄oꝝ ꝯstitutus cū p̄
ceteris apud eū fuerit dilectus: q̄ psonā
nō accipit sz amat ꝑm vniuscuiusq; vir/
tutem. ⁊ ideo cū ip̄e fuerit vt pz ex p̄mis
sis inter apl̄os ꝟtuosissimus sibi dece/
bat p̄ncipatus tanq̄ optimo in ciuitate
vel cōmunitate ⁊c̄. Intelligendū ē tñ
ꝙ xp̄s noluit ei ꝯferre illū p̄ncipatū quē
cōmisit petro: sicut colligimus ex dictis
A sanctoꝝ q̄druplici rōne. Et p̄ma ē qz
habuit impedimentū etatis. nō em̄ fuit
decēs ꝙ iuuenis esset caput eccl̄ie: qz ha
bebat docere ⁊ corrigere. sicut xp̄s nolu
it p̄dicare donec habuit. xxx. ānos: nec di
scipulos ꝯuocare. Secūda est: qz ha/
buit nimiā ꝯiunctōez ꝯsanguinitatis cū
xp̄o ne forte sumerēt exemplū vt succe/
derēt cognati in eccl̄ia: qz dñs ꝓpinquuz
sibi statuisset q̄ dixerat que ē mr̄ mea: ⁊
q̄ sunt frēs mei ⁊c̄. Tertia est: qz ip̄e
erat sufficiēter bñficiatus cū ei dñs mr̄ez
cōmisisset sicut btō petro cōmisit eccl̄az
Joh. xxi. c. Quarta est: qz ip̄e erat emi
nēter eleuatus ad ꝯtemplatōez seraphi
cā. ⁊ cura pastoralis hz ad inferiora tra/
here mentē. vñ btūs Diony. de angeli/
ca hierar. dic̄ ꝙ nullus de ordine seraphī
ad exteriora mittit̄: qz ad supiora sūt in/
tenti. Decimasexta ꝯsideratio est de XVI cō
iudicio sue īmersionis: qz noluit ꝓconsu/ sidera/
li iuxta edictū impiale obedire vt a p̄di/ tio.
catōe cessaret ⁊ xp̄m negaret iō iussit eū
in doliū feruētis olei īmergi. de q̄ q̄si for/
tis athleta vnctus non adustus exiuit.
Ad quod miraculū ⁊c̄. ꝓpter quod pu/
tamus eū merito martyrio coronatū: qz
lz in tali supplicio nō occubuerit tñ mor/
tis periculo se spōte obtulit in xp̄i ꝯfessi
one. Intelligendū est tñ ꝙ q̄tuor inue
niunt̄ modi martyrioꝝ in diuina scriptu
ra. quoꝝ. s. Primus ē martyriū qd̄ est B
in corpe ⁊ anīa: sicut martyrium xp̄i q̄ in
corpe fuit ꝯfossus: ⁊ in aīa tristicia salu/
tifera ꝓ nobis oppressus: vt ostendit̄. iij.
sniaꝝ. Secūdus est in corpe tm̄ sicut
martyriū bti stephani q̄ fuit in corpore
attritus ⁊ in aīa letus moriens cum iam
xp̄m cerneret. Tertius est in aīa tm̄:
sicut est martyrium matris dñi q̄ fuit in
passione dñi doloris gladio multo plus
sauciata q̄ si fuisset in corpe passa. q̄to
em̄ aīa est nobilior: tāto pena est g̃uior.
⁊ suppliciū aīe nō est supplicio corpis cō/
parandū. De cuius martyrio ꝓphetiza/
uerat Symeon Luc̄. ij. Et tuā ip̄ius ani
mam ⁊c̄ Quartus est in corpe ⁊ aīa
seorsum: nō sicut xp̄s totā simul. sed sicut
btūs Johes q̄ fuit p̄mo in passione xp̄i
sicut mr̄ vulneratus in mēte: ⁊ postea in

doliũ mersus: ⁊ q̃tũ fuit in se ꝓ fide xp̃i fuit ꝑeptus. Qđ aũt. b. Jo. euãgelista fuerit ꝟe martyr: ꝓbat beat⁹. Gre. quia Ma. xx. dñs iesus xp̃s dixit. Jacobo et Johãni. Calicẽ q̃dẽ meũ bibet⁹ cũ loq̃ret ad lr̃am đ morte ⁊ martyrio suo ⁊c̃.

XVII. cõside. Decimaseptima cõsideratio ẽ de supplicio sue relegatõis qꝛ ꝑpetratũ miraculũ nõ fuit ꝓpt̃ hoc morti tradit⁹ sꝫ diuina dispẽsatione in exiliũ missus in insulam q̃ đr pathmos: vt librũ de reuelatõibus ibi cõscriberet i loco solitario q̃ erat ꝯueniẽs ad diuias reuelatões. In q̃ insula fuerũt sibi ꝑncipalit̃ quattuor demõstrata. Primũ tot⁹ decursus eccl'ie militãt⁹ vsq̃ ad finẽ vt ptꝫ ꝑ ordinẽ librũ intuẽti q̃ terminat̃ in đscriptõe sup

B ne hierl'em. Secũdo ordo iudicij cõsumãtis. Tertio calamitas et'naliter dãnatoꝝ. Quarto felicitas et'naliter saluãdoꝝ. Intelligẽdũ ẽ tñ ꝙ ipõ manẽte in illo exilio dyonisius ariopagita misit ei quattuor ꝟba đscripta q̃ habent̃

C in epl'a q̃ sic intitulat̃: Johã. euã. exulãti in pathmos ⁊c̃. Et primũ dictũ erat ꝙ gaudere deberet ⁊ nõ tristari: qꝛ ipe erat ꝟe dilctũs a ꝟo amabili ⁊ a valde aãbili .s. xp̃o sic̃ serui cõsolãtur qñ a suis dñis sũme diligũt̃. Scđm dictũ erat ꝙ ipe ꝯuersabat̃ in hoc mđo ipassibilit̃ ⁊ corporalit̃ ⁊ sine ꝯtagione: sic̃ angeli custodiẽtes hoies int̃ hoies cõuersãt̃. ⁊ ideo gaudere debebat. Tertiũ dictũ erat ꝙ ipe gaudere deberet pro eo ꝙ in hoc mđo inchoauerat gaudiũ paradisi đlectatõib⁹ iugit̃ vacãs celestib⁹ visioib⁹: sic̃ mali in hac vita dũ torquẽt̃ in mẽte: iã inchoãt penã inferni. Quartũ dictũ erat ꝙ ei prenũciat ex parte dñi q̃uis igit̃ hoc nõ ignoraret ꝙ a custodia que est in pathmos dimitteretur ⁊ ad terrã asye reuerteretur ⁊ faceret ibi bonas ꝟgines dei: ⁊ his qui sunt p⁹ se traderet In ista aũt insula. b. Jo. cõsumauit dãs terminũ toti diuine scripture vt patet apoca. vltimo: Veni domine iesu: vnde sicut sacra scriptura fuit per moysẽ ichoata: ita fuit per beatuꝫ Johannẽ consumata ipso dicente ibidem. Si quis apposuerit ad h̃ apponet ei dñs plagas ⁊c̃.

XVIII. cõside. Decimaoctaua cõsideratio de remedio sue regressionis. Fuit em̃ diuina ꝓuidentia de insula reductus ad ephesũ domitiano perempto. vt asiam illustraret virtutibus ⁊ exemplis. Intelligẽdum est tamẽ. ꝙ beatus Johannes post suũ regressum floruit quadruplici genere miraculoꝝ. Et primũ conuersiõe corpoꝝ: puluerẽ em̃ cõuertit in lapides preciosos. Cratonẽ philosophũ conuertit. Virgas etiã cõuertit in auꝝ ⁊ gemmas fecit ex lapidib⁹. Scđm confra-

D ctione idoloꝝ qꝛ templa ⁊ idola subuertit supra naturã per solam orationẽ ⁊c̃.

Tertiũ impassibilitate venenoꝝ duꝫ bibito mortifero veneno remãsit incolumis sicut ꝓmisit ei xp̃us Marci vl. Si quis mortiferũ biberit nõ ei nocebit. qđ non habet̃ in aliquo aliorũ apl'oꝝ istud miraculũ. Quartũ in suscitatõe mortuoꝝ. Suscitauit em̃ quatuor mortuos drusianã duꝫ rediret de pathmos: ⁊ duos de veneno defunctos ⁊ iuuenem vnũ aliũ. Cũ tamen per xp̃m non fuerint nisi tres resuscitati s̃m illud quod ꝓmiserat Johannis. ix. ca. Decimanona cõ-

XIX. cõsidera sideratio est. De miraculo sue translationis: quia cũ a xp̃o vocatus fuisset ei ꝑsonaliter apparente ⁊ sibi dicente: Veni dilecte mi tempus est vt mecũ epuleris: cũ fratrib⁹ tuis fecit fieri foueã in die resurrectionis dominice ⁊ in ipsã expleta predicatione et orõne descẽdens lumĩe de celo adueniente a xp̃o fuit sublatus.

Intelligendũ est tamen ꝙ in ve. testamento inuenti sunt quatuor homines q̃ dicunt̃ translati. s. Primus fuit enoch qui ambulauit cum deo ⁊ non apparuit quia transtulit eum dñs Genes. v. capi.

Secũdus fuit Helyas qui ascendit per turbinẽ in celum. iiij. Regũ. ij. capl'o

E Tertius fuit Moyses cuius corpus fuit translatũ: nec inuentũ a filijs israel Deutero. vlti. ca. Quartus fuit Dauid: de quo non habetur ita expresse: tamen aliqui doctores fuerũt hoc opinati

vt refert Hiero. ex verbo btī Petri. di. Act. ij. Sepulchꝝ eius apud nos ē: innuens ꝙ corpus eius translatum fuerit. beatus aūt Johānes non fuit translat⁹ sicut dauid: cui⁹ corpus mortuū fuerat in sepulchro vsq; ad xp̄i resurrectionez. Nec sicut Moyses q̄ videntibus filijs israel fuit mortu⁹ ⁊ ab eis sepult⁹. Nec sicut Enoch ⁊ Helyas corpaliter. quia illi nondū sunt mortui. cū sint ab antichristo occidendi: ante iudiciū et a xp̄o suscitādi. Btūs aūt Jo. sicut fuit ad cetum aplicum a xp̄o euocatus: ita credit̄ ceteroꝝ īmortalitatē consecut⁹. ⁊ iō creditur ꝙ sicut mater dñi in corpe et anima fuit assumpta: ita btūs Johā. fuit in vtroq; glificatus. Et ista sentētia cōfirmat̄ auctoritate quadruplici. quarum

Prima est xp̄i dicentis Mat. xvi. Filius hoīs venturus est in gloria cum angelis suis ⁊c. Et sequit̄. Sunt q̄dā de hic stātibus qui non gusta. mor. ⁊c. constat aūt de oibus q̄ ibi stabant ꝙ mortez gustauerunt ⁊c. Secūda est eiusdem dñi dicentis Mat. ix. vbi loquēs de aduentu sue glorie ad iudicandū adiūgit. Amē dico vobis. sunt quidā de hic stātibus q̄ non gusta. mor. ⁊c. Tertia est eiusdē dñi di. Joh. xxi. cap̄. vbi cum dñs dixisset petro. Sequere me ꝑ sua morte vt ibidē habet̄. ⁊ petrus diceret de Johanne: hic aūt q̄d: dixit iesus: sic euz volo manere donec veniā ad iudicium ⁊c.

Quarta est discipuloꝝ qui cū noscerent moduz rñdendi ip̄ius ita oppinati sunt: qꝛ ibidē legit̄. Exijt ergo sermo inter frēs ꝙ discipulus ille non moritur.

Intelligēdū est tamē ꝙ ille quattuor auctoritates que sunt dicte immediate ip̄is consonant q̄tuor cōclusiōes. quaꝝ.

F Prima est ꝙ btūs Joh. in sua translatione nō fuit defunctus vt mater dñi. vt ait Hieroñ. Scda est ꝙ nondum est mortuus nec moriet̄ vsq; ad diē iudicij: quia citra illū diē Xp̄us veniens in maiestate nō apparebit. Tertia est quia ipse non moriet̄ in die iudicij. qꝛ adhuc videbit iesum venientē: ⁊ tñ ip̄e non videbit̄ veniēs nisi resurrectōe cōsumata: vt habet̄. i. Coꝝ. iij. ca. Quarta ē. Si tūc non erit mortuus postea nō moriet̄: qꝛ dicit aplus ibidez ꝙ nouissima hora destruet̄ mors: tamē quia est difficile de hoc fidē adhibere. qꝛ btūs Johānes in hoc plus habuit de p̄uilegio q̄ꝫ ꝟgo beata ⁊ ipsemet xp̄us: licet ꝟba euangelij hoc videant̄ sonare. Idcirco hoc totum est magis deo cōmittendū ip̄i em̄ nihil est īpossibile. Nota tñ ꝙ status sctōꝝ sunt q̄tuor. Et Primus est. Cui⁹ caro vidit corruptionē et mortē: sicut patriarche q̄ sunt mortui sine virginitate. H

Scds est. Quoꝝ caro vidit corruptionē: sed nō mortē. sicut Enoch. qui sine ꝟginitate translat⁹ est. Nā filios habuit ⁊ viuus translatus fuit ⁊c. Terti⁹ est. Quoꝝ caro non vidit corruptionē: sed bene mortē vt caro xp̄i ⁊ marie ꝟginis. Quartus est. Quoꝝ caro nō vidit corruptionē nec mortē. vt caro beati Johan. euangeliste: qꝛ virgo. ⁊ viuus est translatus. Sed est dubiū. Quare in hoc beatus euangelista Joh. habuit. s. maius p̄uilegiū q̄ꝫ xp̄us ⁊ beata maria virgo. Dicendū ꝙ hoc non est inconueniens ꝙ sanctus minor ⁊ inferior habeat aliqd̄ p̄uilegiū quod non hñt superiores. quia talia p̄uilegia non faciunt ad felicitatē essentialē vel cōsubstātialē. sed ad accidētalē. vnde maria mater xp̄i caruit ordine sacerdotali: qui est summus. nec eam xp̄s filius eius consecrauit. sicut sanctuz Petruz ⁊ nos: que potētia in nobis est dignitas magna ⁊c. I

Vigesima cōsideratio est. de p̄sagio sue resurrectionis. Dixerat enim q̄daz ꝙ sicut Enoch ⁊ Helyas sunt in fine seculi venturi ad conuertendū mundum ideo viui sunt translati. Ita btūs Joh. viuus fuit translatus vt iudiciū preueniat. Quia cum beatus Augu. ⁊ ceteri sancti distinguant tria tempa. s. Nature. Legis. Et gratie. Sed vnus testis assumptus est tempe legis nature: sicut Enoch. Alius tempore legis scripte sicut Helyas: ita decens est vt tempore XX. cōsidera.

legis gratie 3⁹ assumat̄ ad quem magis spectat illa p̄dicatio. Et confirmat̄ illa deductio: quia omnes q̄ in vete. testamento viuentes translati fuerunt ante futurū iudiciū expectant̄. Et nō est maior ratio de vno q̄ de alio. Ista autem imaginatio confirmat̄ quadruplici auctoritate diuine scripture. q̄ꝝ. Prima ē Apo. ca. v. vbi dicebat ei āgel⁹ Oportet aūt te iterꝝ ꝓphare regib⁹ ⁊ gentib⁹: ⁊ ꝑplis ⁊ linguis multis. Et tñ cōstat illd̄ in suo regressu in asia, nō fuisse cōpletuz in vna ꝑuula ꝓuincia. ⁊ ideo expectatur adhuc cōplendū. Scd̄a est apl̄i pauli ad Thesa. iiij. Mortui q̄ in xp̄o sunt resurgēt p̄mi: deiñ ait. Nos aūt q̄ viuimus q̄ residui sum⁹ rapiemur ⁊c̄. istud aūt nō pōt dicere de seipo in ꝑsona propria cum ipe prenosceret se non esse residuum in aduentu christi: immo de numero mortuorū in xp̄o sed sicut ecclesia intelligit ip̄m esse locutum de stigmatibus xp̄i ad mundum intenti in persona beati Francisci de illa residuitate in persona beati Johannis euangeliste ⁊c̄.

Tertia est saluatoris dicen. Luce. xxi. Amen dico vobis non preteribit generatio hec donec om̄ia fiant sed signa futura christi ad iudicium venientis constat ante illam generationem esse preterita quo ad omnē pertransitum mortis preter ipsum. Quarta est eiusdez domini dicen. Mathi. x. Amen dico vobis non consumabuntur ciuitates israel. s. discurrendo per omnes ciuitates israel per actum predicationis donec filius hominis veniat. illud autem nō potest intelligi quo ad predicationē apostolorum primam. quia in omnem terram exiuit sonus eoruz ꝑm ps̄. Et ideo oportet ponere secūdā que terminet̄ ad scd̄m aduentū xp̄i: vt intelligat̄ q̄ sicut Enoch ⁊ Helyas venient tempe anti xp̄i. ita btūs Joh. facta pace añ tempus xp̄i aduētus vt ꝑplus reducatur ad dsū sicut btūs Joh. bap. fuit missus añ p̄mū aduentū istud tñ non est certū. ideo firmiter teneudn m q̄ beatus Johannes erit cū xp̄o in iudicio: sicut iudicās ⁊ nō sicut iudicatus: ⁊ cū ipso illustrissime remeabit ad celū cū eo reuersurus: ⁊ in ꝑpetuū regnaturus. Qd̄ etiā nobis cōcedat iesus xp̄s dei ⁊ v̄ginis fili⁹: Amen.

In eodem festo: Sermo. II

Ego Johānes vidi ciuitatē sanctam apoc xxi

Quia status gratie in via p̄cedit statū glorie in patria. ꝑm doctrinā saluatoris. Idcirco. b. Joh. euangelista in verbo ꝓposito dupliciter cōmendat̄. Et Primo quantū ad statum meriti quē habuit in eccl̄ia militante. cuz premittit̄. Ego Johānes q̄ interp̄tat̄: in q̄ est gratia q̄ mediāte q̄libet meret̄ in via de qua apostolus. ait. Gr̄a dei suz id qd̄ sum ⁊c̄. Scd̄o quantū ad statū p̄mij quem habet in ecclesia triūphante. cuz sequit̄: Vidi ciuitatē sanctā. i. celestem patriam quando fuit assumptus supra ipsam in montem magnum ⁊ altum in apoc. de qua ciuitate dicit̄ ibi. q̄ nō eget neqꝫ sole: neqꝫ luna ⁊c̄. Circa cōmendationem beati Joh. insistendo quantum ad illū duplicē statum inducuntur plures articuli: eius cōmendatiōis magnitudinem decorantes: Primus articulus est. quale fuit exordiū sue originis. Dicit̄ q̄ fuit germanus xp̄i ⁊ cōsanguineus primus sicut Johes baptista secūdus. quia filius salome: que fuit soror matris xp̄i. sicut Maria cleophe vt ptz ꝑ ysido. libro ethimo. Et ideo colligitur ad eius cōmendationē. Primo q̄ fuit de genere patriarcharum a quibus habuit fidem veram ⁊c̄. Secundo fuit de genere prophetarum a quib⁹ habuit sapientiam claram. Tertio fuit de genere regum a quibus habuit clementiam innataz. Quarto fuit de genere sacerdotū a quibus habuit sanctitatem perfectam. Ideo de omnibus dicit sapiens: Isti sunt viri misericordie: quoꝝ iusticie obliuionem non acceperūt cū semine eoꝝ ꝑmanent bona ⁊c̄.

I. articulus

B

Secundus articulus est. quale fuit

II. arti.

meritum sue vocationis. q̄a fuit vocat⁹ a dño a maris littore sicut petr⁹: vt dicitur i Mat. lz aūt vocatio petri fuerit p̄or duratiōe tñ Johēs vocat⁹ fuit prior ꝑfectiōe q̄druplici rōne. Prīo q̄r fuit secutus xp̄m in iuuentute: sicut petrus in senectute: magis autē laudat̄ virtus in iuuenib⁹ q̄ꝫ in senib⁹. q̄r sūt oēs inclinati ad voluptates. iō dixit Berzelaus
B ad dd̄. ij. R. Nunq̄d vigent sensus mei ad discernendū ⁊c̄. s. ꝓpter senectutem.

Scd̄o q̄r sic in prima vocatiōe sicut petrus in ꝑa monitiōe fuit cōuersus vñ andreas p̄us petrū informauerat quādo inuenit eū: ⁊ duxit eū ad iesum: vt dr̄ in iohāne ⁊c̄. Tertio: q̄r petrus reliquit solū bona fortune. s. nauim ⁊ retia. iohānes aūt nō solū illa: sed etiā ꝓ xp̄o bona nature. s. patrē suū: vt ptz i Mat.

Quarto q̄r nō solū ꝓpter xp̄m dimisit patrez. quē. s. adiuuabat: sed etiā matrē quā nutriebat: licet mater bonā habuerit patientiaz: vt dicit iohēs os auri ⁊c̄.

III. articulus. Tertius articulus est. quale fuit p̄conium sue desponsatiōis. Fuit em̄ sua virginitas: sicut Marie ex hoc cōsecrata q̄r matrimonio adiuncta. Unde notandū est q̄ i sacra scriptura. inueniunt̄ q̄ttuor virginitates consecrate: quaruz.
C Prima fuit xp̄i. q̄r fuit informata sacramēto incarnationis q̄d est sup̄ om̄ia alia sacramēta. Scd̄a fuit Marie q̄ fuit cōsecrata matrimonij sacramēto cū ioseph viro suo. Tertia fuit ioseph ne matrimoniū virginis ponat̄ claudicare a summa ꝑfectione. Quarta est virginitas iohānis euāgeliste: que fuit consecrata sacramento matrimonij q̄d dñs confirmauit per suā p̄sentiam ⁊c̄.

IIII. articulus Quartus articulus est quātū fuit p̄uilegium sue familiaritatis ad christuz Et dicit̄ q̄ in quattuor mysterijs dominus singl̄arē familiaritatē ei oñdit. Et
D Primo in mysterio sue transfigurationis quia quando. s. voluit suā gl̄iam manifestare non assūpsit nisi pe. ia. ⁊ io. in monte. Scd̄o in mysterio resurrectionis quādo voluit puellā a mortuis suscitare. tunc nō assumpsit secum nisi illos tres apostolos vt habet̄ in euāgelio

Tertio in mysterio sue orationis q̄n em̄ voluit secrete orare tempore sue passionis illos tres tm̄ ad archanū sue orationis admisit ⁊c̄. Quarto in mysterio sue finalis p̄dicationis in cena. quia petrus qui pre ceteris p̄cellebat in cena non fuit ausus interrogare de ꝓditoris ꝑsona: nisi mediante iohanne vt ptz in euangelio. ideo aꝓpellatus est in euangelio discipulus quem diligebat iesus.

V. articulus. Quintus articulus est. quale fuit priuilegium sue charitatis ad iesum. Et dicitur q̄ sue charitatis excellentia que est virtus precelsa ex causis q̄ttuor maxime declaratur. Primo quia christ⁹ plus ceteris ipsum dilexit. vt ptz in euāgelio: sed ipse diligit vnumquemq̄ꝫ ꝑm quod plus ab eo diligitur. vt dicitur in iohanne. Scd̄o quia plus de charita
E te q̄ꝫ ceteri locut⁹ est: ex abundantia aūt cordis os loquit̄. vt ait dominus i euangelio. Tertio quia plus ceteris charitatem dei erga nos recognouit. vt ptz i canonicis suis. Ista aūt gratitudo est filia charitatis ⁊c̄. Quarto quia spiritu prophetie plus floruit ceteris ꝓphetarum: ista aūt instructio attribuit̄ spiritusancto qui est charitas que diffusa ē in cordibus nostris: per spiritūsanctum qui datus est nobis ꝑm apostolū. Se
VI. articulus. xtus articulus est. quale fuit priuilegiū sue puritatis excelse que quadruplici signaculo declarat̄. Et Primo ex christi familiaritate singl̄ari qui mētes virgineas singulariter sibi sociat: vt ptz in Apoc̄. vbi dicitur Virgīes enim sunt ⁊ sequūtur agnum ⁊c̄. Secundum si-
F gnaculum est eius immortalitas. vnde beatus Hiero. dicit de ipso q̄ sicut fuit a dolore mortis alienus: sic fuit a dolore carnis extraneus. Tertium est reuelationum sublimitas: quia archana celestia solis purgatis mentibus aperiuntur iuxta illud Beati mundo corde ⁊c̄.

Quartum est amoris integritas: q̄a christum super omnia dilexit: amore cō

sumante omnem ad modum ignis ī eo
impuritatem: ignis em̄ iste est purgati/
uus summe. vt patet per Dioni. de an/
VII. ar/ gelica ierarchia. Septimus articul⁹
ticulus est quale fuit preconiuz sue sacratissime
obdormitionis quando. s. supra pectus
dñi in cena recubuit: in quo somno dul/
cissimo fuerunt ei quattuor mysteria re/
uelata. Et Primū primū fuit reuela/
tionis anime xp̄i quā qui videbat intue
batur in ea omnē plenitudinē pulchri/
tudinis esse depictam. ideo dicit Johis
G p̄mo. vidimus gloriā eius ꝛc̄. Secū/
dum fuit mysteriū sacratissime vnionis
humanitatis ad verbū quā etiam ange
li ignorauerunt. ideo querebāt in Esa.
tempe ascensionis. Quis est iste qui ve
nit de edom ꝛc̄. Tertiū fuit mysteriū
sue sacratissime incarnationis verbi ad
naturā humanā: ideo dixit illud ineffa/
bile. Johānis p̄mo Verbum caro ꝛc̄.
ad cuius intelligentiā nullus alius po
tuit attingere ꝛc̄. Quartū fuit myste
riū supnaturalis emanationis diuinaꝝ
personaꝝ ad inuicem et creaturarum a
verbo: ideo dixit. Omnia per ipsum fa/
cta sunt. Ista autē omnia sine familia/
ritate ineffabili ei non potuerunt reuela
VIII ar ri quod satis est manifestū. Octau⁹
ticulus articulus est: quale fuit eius priuilegiū
in p̄sentia dominice passionis. solus em̄
ip̄e inter discipulos dñi nobis potuit te
stificari ex his que audierat et viderat
nostre redemptionis sacramenta. Et J.
P Primū fuit in crucꝫ supplicio. Se/
cundū fuit in mortis articulo. Terti
um fuit in sanguinis ꝓfluuio. Quar
tum fuit in aque viue miraculo. q̄ quat/
tuor intuitus est oculis suis: vt nob eēt
certior testis. ideo dicit in euāgelio. Et
qui vidit testimoniū perhibuit. ꝛ cetera
IX. arti Nonus articulus est: quantū fuit pri/
culus uilegium sue ineffabilis substitutionis:
quando fuit a christo matri virgini in
filium substitutus: quando. s. stabat iux
ta crucem mater eius. In qua substi/
tutione fuerunt ei data quattuor insig/
nia: quoꝝ Primū fuit: quia factus fu/
it virginis filius ex singularissima gra
tia: sicut xp̄us erat eius filius ex huma/
na natura per verbū christi solo suo ser/
mone omnia efficiētis. iuxta illud. Ip̄e H
dixit ꝛ facta sunt. Secundū fuit: quia
fact⁹ fuit frater dñi, ꝓpt̄ veritatē et̄nā et
germanus. s. verbi eterni ꝛc̄. Tertiū
fuit: quia factus est filius dei patris per
singularissimā gratiam: sicut xp̄us per
naturā diuinā: licet filiatione alteri⁹ ra
tionis ex germanitate quā ad xp̄m ha/
buit. Quartū fuit: quia s̄m istum re/
spectū fuit factus dñs omniū angelorū:
quia frater illius qui oībus dñatur. Et
illa sunt insignia ceteris non concessa.
licet sint ypbolica ꝛc̄. Decimus arti/
culus est: quale fuit eius priuilegiuz in X. arti/
gaudio dñice resurrectionis. In quo culus
est notandū q̄ ip̄e floruit in quadrupli/
ci actu virtuoso Et Primo actu dili/
gentis inquisitiōis quando quidē cur/
rebat ad monumentū cum petro: sꝫ ip̄e J
citius p̄cucurrit non ꝟitus periculū ad
ꝓbandū articulū dñice resurrectionis.
Secundo actu firme adhesionis per
fidem ad resurrectionis actum et argu/
mentū. Unde quando introiuit in mo/
numentū vidit ꝛ credidit firmit̄: q̄uis
dominū non inuenerat vt testat̄ ibidez.
Tertio actu certe cognitionis. quia
nullus alius cognouit xp̄m quādo ma/
nifestauit se ad mare tyberiadis. donec
dixit Joh. Dñs est. vñdicit̄. Qui bene
amat de longe noscit. Quarto actu
virtuose prosecutionis: qñ dñm seque/
batur inuitantē petrū ad passionem vo
lens ip̄am: donec audiuit. Sic cum vo
lo manere donec veniam. Undeci/ XI. arti
mus articulus est: quale fuit eius priui culus
legiū in opatione miraculorū. Et dicit̄
q̄ ip̄e refulsit in quadruplici genere mi
raculorum. Et Primo in curatione in
firmoꝝ: quia cum Petro fecit illud mi/
raculum solennissimuz per quod iudei
fuerunt conuicti. de illo claudo: vt patet
in actib⁹. Secundo: in transmutatio/ K
ne rerum preciosarum et in reunitione:
vt patet in gemmis illorum iuuenum. ꝛ

43

auro: sicut mutauit dñs in eius nuptijs aquã in vinũ. Tertio in fugatiõe venenosoꝝ: vt patet in poculo aristodemi. vt impleret in eo illud dictũ a dño. Si mortiferꝝ quid biberint ꝛc. Quarto ĩ suscitatõe mortuoꝝ. qꝛ quattuor mortuos suscitauit. s. duos ꝑ poculum interfectos. et iuuenẽ ꝛ drusianã. vnũ plus suscitauit q̃ꝫ xp̃s iuxta verbũ xp̃i. Maiora hoꝝ facietis. Duodecimus articulus est quale fuit eius martyriũ. Et dr̃ ꝙ quadruplex est martyriũ. s. Primũ in corpe ꝛ aĩa. sicut martyriũ xp̃i. Secundũ est in anima solũ. sicut est martyriũ virginis. quãdo Simeõ dixit Tuã ip̃ius aĩam ꝛc. Tertiũ est in corpe tm̃ sicut illud beati stephani. Quartũ est nec in corpe nec in aĩa ꝑ mortem: sed ꝑ quottidianã mortificationẽ vt ait beat⁹ Gregorius. btũs Johes fuit martyr secundo modo. sicut beata virgo. qꝛ ibidẽ presens fuit. et etiam quarto modo ꝑm exemplũ beati Greg. ꝛc. Sed nunq̃d fuit martyr tertio modo Dicit ꝙ sic ante portã latinã. ꝛ in ĩsula pathmos q̃ntũ fuerat ex se. Ideo dixerat Jacobo fratri suo ꝛ sibi dñs. Calicẽ quidem meũ bibetis ꝛc. Et hoc intellexit ꝑ martyriũ: ꝛ sicut mater dñi p̃ ceteris fuit martyr sic iste per eundẽ modũ: qꝛ aĩa patit plusq̃ꝫ corpus. ꝑm Ri. de arra sponse: pena inferni si esset voluntaria esset facilima et cet̃a.

XII. articulus

L

XIII articulus

Tertiusdecimus articulus est quale fuit eius priuilegiũ in sui translatione. Et dr̃ ꝙ in sacra scriptura inuenit̃ p̃uilegiũ quadruplicis translationis. quaruꝫ translationũ Prima fuit ade in statu innocẽtie. Scd̃a fuit Enoch in statu legis nature. Tertia fuit Helie ĩ statu legis scripte. Quarta fuit xp̃i post resurrectionẽ in statu gr̃e. Isti⁹ aũt trãslatio nõ fuit sicut illa xp̃i: qꝛ iohes ante suã trãslationẽ nõ habuit corp⁹ incorruptibile. Nec sicut Enoch ꝛ Helie. quia isti dicunt̃ esse in paradiso terrestri. Johannes aũt vocatus fuit a dño: vt esset cum fratribus suis: sed fuit sicut ade in statu innocentie: qui fuisset sine morte translat⁹ si nõ peccasset. Et ex hoc vt declaret̃ ꝙ btũs Johes vixit. q. sicut ĩ statu innocentie ꝓpter eius nimiã puritatẽ

Decimusquartus articulus est: quale fuit eius p̃uilegiũ in sua ĩmortalitate Et hoc vide in p̃cedenti ꝑmõe in articulo. xix. ad lr̃am. J. Quintusdecim⁹ articulus est: quale est eius p̃uilegiũ q̃ntũ ad scd̃m xp̃i aduentũ. Et h̃ vide in p̃cedenti ꝑmõe in articulo. xx. ad lr̃am. K.

XIIII. articu.

XV. articulus

Sextusdecimus articulus est: q̃le est eius p̃uilegiũ in finali consumatõe. Et putat̃ ab aliquib⁹ ꝙ nũq̃ꝫ moriat̃. Et h̃

XVI. articulus

Primo qñ agit̃ de morte enoch ꝛ helie in Apoca. nõ fit mentio de ei⁹ morte.

Scd̃o qꝛ a xp̃o ꝑ eo dr̃ in euãge. Sũt quidã de hic stantib⁹ q̃ nõ gusta. mortẽ.

O

Tertio qꝛ xp̃s dixit. Sic eũ volo manere. ꝛ ex eo tp̃e q̃ venerit null⁹ moriet̃.

Quarto qꝛ ip̃e esset in cõscia. i. in ꝟitate in pena de expectatõe mortꝫ future sicut dr̃ de lazaro: ꝙ resuscitatus a xp̃o nunq̃ꝫ fuit letus ꝓpter mortez futurã: et sic Johes nõ esset ꝑfecte btũs. Circa eius scd̃m statũ. s. p̃mij qd̃ habet in celo insistẽdo declarat̃ ꝙ. b. Johes hꝫ felicitatẽ nouẽ ordinũ angeloꝝ. vꝫ Primo ordinis angeloꝝ ꝓpter puritatẽ excellentissimã. qꝛ istis angelis ꝑm Hiero. ẽ cognata ꝟginitas: ꝛ ꝙ p̃ ceterꝫ purgãt̃. ꝑm btm̃ Dionisiũ. Secundo ordinis archangeloꝝ: quia docuit angelos quod pertinet ad archangelos scribens septẽ angelis septem eccl̃iaꝝ. vt patet ĩ Apocalip. Tertio ordinis virtutũ propt̃ miracula ꝛ mirabilia que fecit vt patuit supra. Quarto ordinis p̃ricipatuũ: quia principes eccl̃ie. s. episcopos docuit ꝛ illustrauit: sicut faciũt principatus de mundi principib⁹ ꝛc. Quinto ordinis potestatum ad quos pertinet arcere demones: quia fuit ei dictum: Dedi vobis potestatez calcandi supra virtutem inimici ꝛc. Sexto ordinis dominationum ad quos pertinet distinguere dominationes ꝛ prelationes ecclesie in sorte sibi commissa: q̃ distinxit ad modum ierarchie angelice. Septimo ordinis

A

thronoꝝ in perscrutatione diuinoꝝ iudicioꝝ: quia audiuit que locuta sunt septem tonitrua: licet ea non scripserit: propter malos vbi erant oculta dei iudicia vt colligit ex Apocalip. Octauo ordinis cherubin: quia illuminauit singularissime ecclesiam sua doctrina pre ceterꝫ apostolis vt patet in euangelio ⁊ epistolis suis. ⁊ Apocal. vbi fuerunt ei ineffabilia ac mirabilia reuelata. Nono ordinis seraphin ꝓpter superabundãs incendiũ charitatis: et per consequẽs omniũ aliorum habuit felicitates: vt patet per Dionisi. de angelica ierarchia. Ad quas felicitates nos perducat suis meritis iesus xp̃us. Amen.

De eodem Sermo tertius.

Gratia et veritas

g per iesuꝫ xp̃m facta est ⁊c̃. Johannis p̃mo. Istud verbũ creditur fuisse Johãnis baptiste vt ex textus serie declaratur. Quia vero Johãnes interpretatur in quo est gratia. ſm Hieronymũ ⁊ dictus iohãnes euangelista inuenit gratiã singulariter in conspectu domini nostri iesu xp̃i: vt narrat textus euangelij: idcirco ad eius laudẽ declarandam assumitur verbum illud. in quo quidẽ verbo anima beati Johãnis sanctissima dupliciter demõstratur illustrata. s. Primo quantum ad suaꝫ perfectionem supernaturalem: quia supermundialiter eleuata cum premittit: Gratia ⁊ veritas ⁊c̃. Secundo q̃tuꝫ ad suam perfectionem naturalem: qua fuit p̃mordialiter in esse ꝓducta: sine termino formali: cum sequitur: Per iesum christum facta est id est hec anima creata fuit. de quibus perfectionibus duabꝫ inducitur illud Johannis p̃mo. Accepimus gratiam pro gratia. Accepimꝰ gratiam naturalis perfectionis pro gratia supernaturalis infusionis: id est gratiã gratis datam; propter gratiam gratum facientem quarum vtraq̃ perfectissime floruit in beato Johanne euangelista. Unde sanctitatem perfectam et excellentem beatus Dionisius appellat ip̃aꝫ animam sanctam in quadam epistola ad ipsuꝫ in pathmos directa: ceteri autem dicuntur consequẽter corpora sancta: sed ille singulariter anima sctã propter excellentiam sanctitatis. Quia igitur beatus Johannes commendat sub nomine gratie. idcirco ad eius gratiam declarandaꝫ: cõsiderandi sunt sui status in quibus inuenitur diuina gratia in eo singulariter claruisse. Et Primus fuit status sue generatiõis naturalis: in quo fuit ei collata gratia: vt nasceretur de stirpe regia dauid: in qua propter christum fuit omnis natio benedicta: q̃ autem ipse fuerit ex illa progenie: ꝓbatur per Isido. in libro tri. vbi describit originem suam. In illa autem ꝓgenie fuit vna radix sanctissima. s. btã Anna que ꝓpter celsitudinem sue sanctitatꝫ vocatur a Damasceno laude digna: ex qua nouem plante sanctitatꝫ pullularũt

Prima quaꝝ fuit Maria mater domini primogenita eius. Secunda fuit Maria cleophe. Tertia fuit Maria salome. Quarta fuit sanctꝰ sanctorum christus Quinta fuit Jacobꝫ minor. Sexta Symon apostolꝰ. Septima Judas apostolus. Octaua Jacobus zebedei. Nona Johannes euãgelista. Ex Maria cleophe Jacobꝫ minor. Sed ex maria salome Johãnes natus fuit. Et sic beatus Johanues euangelista habuit primo auiam sanctam ⁊ matrem. scdo duas amitas sanctas. licꝫ altera sanctissima. 3o quattuor consanguineos sanctos et vnus sanctus sanctorum et vnicum fratrem sanctum scilicet sanctum Jacobum maiorez. Isti progeniei de qua natus conuenit illud Dauidicum. Hec est generatio querentium dominũ: querentium faciem dei iacob. Et pro illa gratia beato Johanni collata inducitur istud. primo Regum. in figura vbi dicitur q̃ dauid inuenit gratiam coram domino: ꝓ tota sua ꝓgenie ⁊c̃

gratiã ꝑ grã

Secūdus status fuit sue p̄mordialis vocationis in quo fuit sibi collata gratia quadruplicis priuilegij: que habuit sua conuersio ante conuersionē btī Petri. Et Primo quia fuit vocatus iunior: magis em̄ est gratuz deo qui incipit ei seruire in iuuentute: q̄ in senectute: sz Johannes erat adolescēs ⁊ Petrus antiquus. vt colligit̄ ex euangelio. p̄mo de Johanne. Adolescens quidā sequebat̄ eū amictus syndone qd̄ dictum esse creditur de Johanne. De Petro aūt dicit̄. Cuz aūt senueris alius cinget te: ⁊ hoc
B non distauit multis annis. Scd̄o qr fuit vocatus innocentior. maioris enim gr̄e est aliquē preseruare a lapsu: q̄ reparare post lapsum: vt patet in beata virgine et magdalena. cū em̄. Jo. fuerit semp̄ innocētissimus vt habet̄ ex dicto beati hierony. Petrus fuit senex. qd̄ dat intelligere saluator in. Joāne quādo dixit ei Cū esses iunior ⁊c. Tertio qr eius cōuersio fuit velocior. Petrus eniz anteq̄ vocaretur fuit predicatus a beato Andrea vt habetur in Johā. sed. be. Jo. euāgelista prima vocatione totaliter fuit cōuersus vt ptz in. Matho. Quarto qr eius cōuersio fuit difficilior. Petrus em̄ dimisit sola retia. Johannes autem patrem ⁊ retia quod plus fuit dimittere q̄ regnum. quia amantior est pater q̄ regnum. vt adolescentibus ad dominum venire cupientibus daret exempluz virtutis et etiam parentibus. vt habetur. Mathei. iiij. Et ideo bene figurat⁹ fuit in Noe in sua innocenti conuersatiōe qui propter suaz innocenciam solus inuenit gratiam coram domino. vt habet̄ in Genesi. Tertius status fuit sue se-
III. status. cūdarie electionis: quando de nuptijs fuit vocatus scd̄m Hieronymum. In quibus vt creditur xp̄s fecit primū miraculum in quo statu fuit ei collata gratia virginalis consecrationis. Ubi ē sciendum q̄ quattuor virginitates inueniuntur consecrate in diuina scriptura. Require supra in precedenti sermone. articulo. iij. et clari⁹ in p̄mo s̄mone hui⁹ festi. Consideratōe: iiij. di. Sicut em̄ sacramentū confessionis p̄ficit virtutē penitentie: sic saramentū matrimonij perficit virtutē virginitatis. Et ideo btūs Johānes bene fuit figuratus p̄ ioseph. cui post virginitatē seruatā deus dedit gr̄am in conspectu p̄ncipis ⁊c. Quartus status fuit sue purissime v̄ginitatis. IIII. status

Ubi est sciendū q̄ in nouo testamento inueniunt̄ q̄ttuor v̄ginitates p̄uilegiate. Quar. s. Prima fuit virginis marie. Scd̄a fuit v̄ginitas christi.

Tertia fuit Joh̄is baptiste. Quarta fuit Joh̄is euangeliste. Virginitas aūt xp̄i fuit v̄tuosa: ad pugnā concupiscentie refrenādā: quia in se non habuit talem pugnam. sed nos in eius virtute possumus in nobis talem pugnaz refrenare. Sine me inq̄t nihil potestis facere. Joh̄is. x. Virginitas autē ma- C
tris fuit virtuosa: ad pugnā concupiscētie preueniendam: ne insurgeret: sic maioris virtutis est belluz p̄uenire: q̄ ip̄m cū difficultate vincere: quia nunq̄ talis pugna patuit in ip̄a: licet non sufficeret eius virginitas ad nostras temptationes tollendas. Virginitas aūt Johā- D
nis baptiste fuit virtuosa: ad pugnā cōcupiscentie: per modū fuge euadendam ideo circa quinquenniū fugit ad desertum. Ne leui saltem maculare vitam famine posset. Virginitas aūt Joh̄is euangeliste fuit virtuosa: ad pugnā concupiscentie sine fuga superandam. Et ideo inter homines ipse viuens et xp̄m sequens illam in se seruauit: vbi multipliciter puritas impugnatur. quapropt̄ est sic laudabili⁹ pugnas vīcere q̄ ip̄as per fugam declinare: licet aliud sit tutius. Et ideo in hoc fuit laudabilior ⁊ honorabilior virginitas Johannis euangeliste q̄ Johannis baptiste: vt ei propter sue mentis puritatem conueniat illud sapientie. Qui diligit cordis mundiciam habebit amicum regē meritoq̄ dicatur ei quod dixit gabriel angelus matri christi. Inuenisti gr̄am apud dominū. Quintus status fuit sue arden- V. stat⁹

tissime charitatis. circa quod est intelli/
gēdū ꝙ quattuor inueniunt̄ īsignia cha
ritatis in aliquo. quoꝝ Primū est qñ
de dilecto multū loquit̄. ex hab ūdantia
D em̄ cordis os loquit̄. vt ait xp̄us in euan
gelio: ⁊ ita in amicis: vt patet Scd̄m
est quādo carus intense cognoscit̄: quia
vulgo dicit̄ qui bene amat de longe cog/
noscit ⁊c̄. Tertiū est: quādo diligens
dilecto, inseꝑabiliter cōicatur: vt vbi est
thesaurus tuus ibi ⁊ cor tuū erit. christ⁹
in euangelio. Quartū est. qñ pro dile
cto mors acceptat̄. Maiorem hanc di/
lectionē nemo habet vt animā suam ⁊c̄
vt ait dñs in Joh̄. Ista autē insignia
charitatis habuit btūs Johes euange/
lista. Et Primū quia de dilectōe sem
per loquebatur in suis epistolis vt patet
in eisdem. Scd̄m vero quia post re/
surrectionem xp̄m in littore aꝑparentez
solus agnouit. Tertiū quia in passio
ne plus xp̄o associatus: ⁊ post fugā om/
niū cum matre reuersus fuit solus: vt pa
tet in euangelio ⁊c̄. Quartuz qꝛ que/
renti domino si posset bibere eius calicē
id est sustinere eandem mortem: confe/
stim respondit ꝙ sic. vt patet in euange/
lio. Et ideo beatus Johes fuit figurat⁹
per Danielē. qui existens vir desiderio/
rum. i. seraphicoꝝ incendioꝝ: sicut iohā
I. sta. nes dedit ei gratiā Danielis p̄mo cap̄.
Sextus status fuit sue singularissime
familiaritatis cum xp̄o. Circa quod est
intelligendū ꝙ licet xp̄o. xij. apostoli fue
rint semper familiaritate cōiuncti. iuxta
illud Johis. Jam non dicam vos ꝑuos
⁊c̄. tamen in hac. s. familiaritate fuerunt
quattuor gradus ꝑm quattuor mysteria
E eis a dño reuelata qꝛ Primo in aliq̄/
bus secretis admittebant̄ omnes vt pa/
tet quādo secreto. xij. discipulis reuela/
uit mysteriū sue passionis in Math̄. vt
patet. Scd̄o in alijs admittebant̄ tm̄
tres vt in mysterio sue transfigurationis
vt Petr⁹ Ja. ⁊ Jo. Tertio in alijs tm̄
duo. vt in mysterio sue resurrectiōis. qñ
sol⁹ petr⁹ ⁊ Jo. venerūt ad monumentū
q̄ p̄mo inuenerūt ꝟitatē resurrectiōis vt
in iohe. Quarto in alijs tm̄ vnus. vt ī
mysterio incarnatiōis: qꝛ solū Jo. euan/
geliste fuit reuelatū in cena. sicut tenet ec
clesia. vñ ip̄e erat de cōsilio sūme stricto
Et ista familiaritas fuit maximū signū
dñice dilectiōis ad eū ⁊ ecōuerso. Vñ
xp̄s bene fuit figuratus ꝑ illū p̄remfami
lias cū quo iuenit gr̄am ruth. i. vidēs sig
nificās aīam. b. Johā. euā. q̄ vt aq̄la solē
irreuerberatis oculis est intuit⁹ diuini/ VII. sta
tatē. Septim⁹ status fuit sue felicꝫ ob tus
dormitiōis: in q̄ credit̄ vidisse diuinam
essentiā sine cui⁹ visione nō potuisset in/
telligere verbi naturā quā in p̄ncipio sui
euāgelij sic expressit. Intelligendū est
tñ ꝙ q̄ttuor hoīes iueniunt̄ in sacra scri
ptura de q̄b⁹ fit aliq̄ mentio ꝙ viderit di
uinitatē. Quoꝝ Prim⁹ fuit Moyses
Scd̄s fuit Jsaias. Terti⁹ fuit Pau F
lus. Quartus fuit Johes euāgelista
Sed p̄mus vidit diuinitatē: sic vide
tur res in ydolo. qꝛ ꝑm Aug. de trinita.
De⁹ loq̄bat̄ moysi ꝑ subiectā creaturā.
in q̄ relucet creatoris ymago. iō dixit ei
deus in nūeris. Faciē meā videre nō po
teris. cū tñ loq̄ret̄ ei facie ad faciē: sic so/
let loqui homo ad amicū suū. Scd̄us
ip̄am vidit. sicut res aꝑparet in sōno. qꝛ
ꝑm Hiero. illa visio fuit imaginaria: sic
in sōno. licet nō solū. Tertius vidit si
cut res videt̄. vt in speculo. vñ d̄r. Quasi
gl̄iam dñi speculātes. reuelata facie ⁊c̄.
Quartus vidit sic res q̄ videt̄ in eui/
denti speculo. Jo. istas alias non vidit ī
sōno: sed gl̄iam verbi. dicēs. Vidimus
gl̄iam eius. gl̄iam q̄si vnigeniti ⁊c̄. Vñ
post istā visionē ita alte ꝟbi diuinitatez
intonuit. ꝙ eū totus mūdus intelligere
nō potuit. ꝑm Augusti. iō bene d̄r. vidēs
deū sic facie ad faciē. Ideo fuit figurat⁹
ꝑ moysen in Exod̄. cui dictū fuit a dño.
Inuenisti gr̄am corā me ⁊c̄. Octauus VIII sta
stat⁹ fuit sue dure passiōis: ip̄e em̄ ꝟe fu tus
it martyr. sicut ait Grego. in dialogo. qꝛ
xp̄s ꝓmisit ei in euangelio ꝙ calicē eius
biberet. Est tñ intelligendū ꝙ quattu
or sunt martyrij genera vt patet in pre/
cedēti sermōe in. xij. articl̄o. E lr̄a. Et i

IX stat⁹ p̄mo ſmōe hui⁹ ꝯſideratōe.xvi. Ho/
nus stat⁹ fuit ſue relegatōis.i q̄ ſtatu fu
erūt ei ſecreta ieffabilia reuelata.vt ptz
in Apo.qđ fuit ſignū amoris p̄cipui:qꝛ
magni p̄ncipes ſolis ſuis carꝫ dicūt ma
gnalia:q̄ in ſuo regno fiēda diſponunt.
Eſt tñ ſciēdū ꝙ.b.Jo.reſplēduit qua
druplici p̄uilegio ⁊ dignitate ſm ꝙ fuit
G de q̄druplici ordine. Primo de ordie
apl'oꝝ ſicut Petr⁹.iō qñ.xij.apl'i cōſcri/
pſerūt.xij.articulos fidei.ſic̄ Petr⁹ poſu
it articulū de mūdi creatōe.ſic Joh̄. de
verbi incarnatōe. Scđo de ordie euā
geliſtaꝝ.qꝛ ſicut Math.ſcripſit xp̄i hu
manitatē ꝓpter qđ habet iter oēs alios
euangeliſtas faciē hoīs:ſic iohānes de/
ſcripſit diuinitatē:⁊ iō habet faciē aq̄le
volantis. Tertio de ordine doctoꝝ:ſi
cut paulus qꝛ poſt paulū mlt̄as ſcripſit
epl'as:q̄ꝫ aliq̄s apl'oꝝ. Quarto de or/
dine ꝓphaꝝ.ſicut ezechiel.qꝛ in toto no/
uo teſta.nō habet ꝓphetia niſi ſua.vnde
angel⁹ dixit ei.Cōſeru⁹ tuus ſū.⁊ fratꝝ
X.stat⁹ tuoꝝ habētiū ſpm̄ ꝓphetie. Decimus
stat⁹ fuit ſue p̄clare ꝓmotiōis:qñ xp̄s in
cruce moriēs ei matrē ſuā cōmendauit.
vt eſſet eoꝝ amboꝝ floridus aſpectus ⁊
gratus ſm Euſtachiū.qñ dixit: Ecce fi
lius tuus.⁊ ecce mater tua.vt dr̄ in Jo/
hanne.q̄ quidē actu fuerūt collata bea/
to Johāni vt putāt pleriq̄ꝫ q̄ttuor p̄uile
gia admirāda:vt ptz in p̄cedēti ſmone
XI.sta/ in articulo.ix.ad lr̄am H.⁊c̄. Undeci
tus mus ſtatus fuit ſue tranſlatiōis.qñ fuit
de iſto mūdo tranſlat⁹. Circa qđ ē intel
ligendū ꝙ in ſacra ſcp̄tura inueniuntur
q̄ttuor trāſlatiōes q̄s quere ſup̄ in p̄ce/
denti ſermone in arti.xiij.ad litterā H.
XII.sta Duodecimus ſtatus fuit ſue finalis
tus apparitiōis. Circa quē ſtatū ē intelligē
dū:ꝙ ſicut nō nulli.b.Joh̄is deuoti:pu/
tāt ꝙ ip̄e veniet ante diē iudicij ad teſti
ficandū de xp̄o ſicut Enoch ⁊ Helyas
qđ rōne quadruplici confirmatur. Et
H Prima ratio qꝛ non inuenit in ſacra
ſcriptura aliq̄s viuens tranſlatus: de q̄
non habeatur in ſcriptura ꝙ ſit ventu/
rus.vñ de Enoch dic̄ Sap̄. ꝙ tranſla/
tus eſt vt det gētib⁹ ſapiam. Et de He/
lia dicit xp̄s in euāgelio. Helyas quidē
venturus eſt:⁊ reſtituet oīa. Et ideo cū
Joh̄es ſit de numero trāſlatoꝝ creditur
eſſe de numero vēturoꝝ. Scđa ratio
eſt.qꝛ cū ad teſtimoniū xp̄i ſit venturus
vnus de ſtatu nature ſicut Enoch:⁊ ali
us de ſtatu legis:ſicut helias.videt nō
ſolū tm̄ ſed magis cōueniens:ꝙ. mittat
vnus de ſtatu gr̄e in q̄ ſtatu ſciunt certi
us facta xp̄i.nō p̄ſumit aūt de alio q̄ꝫ de
Johāne euāgeliſta.vt nō ſit ſolū in ore
duoꝝ:ſed habūdantius triū ſtet oē ver/
bum.i.xp̄us. Tertia rō eſt: ꝙ chriſt⁹
loquēs diſcipulis ſuis de finali p̄dicati/
one ante ſuū aduentū dixit: Amen dico
vobis nō cōſumabitꝫ ciuitates iſrl': do/
nec fili⁹ hoīs veniat.dans ſm hoc intel
ligere ꝙ aliq̄s diſcipuloꝝ ſit ventur⁹ in
iſta finali p̄dicatōe. Quarta ratio eſt
qꝛ angel⁹ dixit ei in apoca. Oportet ite
rū te euangeliſare gentib⁹ ꝓpl'is ⁊ regib⁹
multis qđ nondū legim⁹ cōpletū fuiſſe
cū in ſola aſia poſtea p̄dicauerit. In/
telligendū eſt tñ ꝙ iſti q̄ ſic btm̄ Johan
nē expectāt.putāt ꝙ ſicut nōdū ē mortu/
us:ita nunq̄ꝫ ſit moritur⁹.qđ auctorita/
te q̄druplici ꝯfirmare nitunt. Et Pri
ma eſt xp̄i in Luc. q̄ qñ loquebat de ſig/
nis iudicij dixit: His fieri incipientib⁹
leuate capita vr̄a qm̄ appropinq̄t redem
ptio vr̄a qđ non pōt conuenire illis cum
xp̄o venientib⁹.ſed ꝓ aliq̄ in hoc mūdo
in ſcđo aduentu aduenientе. Scđa ē
xp̄i in Math.vbi ait. Sunt q̄dā de hic
ſtantib⁹.q̄ nō guſta.mor.donec vi.filiuꝫ A
hoīs venientē in regno ſuo. Exquo aūt
venerit:poſtea nullus moriet.vt ait apo
ſtolus.iſtud aūt intelligit eccl'ia pro Jo/
hanne euāgeliſta ⁊c̄. Tertia eſt xp̄i in
Johāne.qñ dixit petro loquens de mor/
te ſequere me.ſed de Johāne dixit. Sic
eū volo manere donec veniā. exquo aūt
venerit nullus moriet:quia tūc erit vni
uerſalis reſurrectio cōſumata. Quar
ta eſt diſcipuloꝝ inter quos fuit diuul/
gatū:ꝙ diſcipulus ille non morit.vt ha/
betur in Johanne ⁊c̄. Sed btūs Au

gustinus non est illius oppinionis in libro de questionib⁹ noui ⁊ veteris testamenti. vnde videt valde difficile aliquibus credere ꝙ dñs mortē quā sibi ⁊ matri non pepercit parcere debeat Johanni: nulli tamē dubiū ꝙ hoc potuit facere Et ꝙ multa ꝑuilegia concessit Johanni, que non concessit sue matri: sicut de dignitate sanctoruz ordinum ⁊c. Isti autē duodecim status beati Johannis fuerunt figurati per duodecim ordines lapidum preciosoꝝ quibus ornabat pōtifex intrans sanctasanctoꝝ vt habet in Leuit. qꝛ Johannes qui fuit verus pontifex a christo consecratus cum ornamēto talis habitus in istis duodecim statibus intrabit cum christo post iudiciū in gloriā beatoꝝ. Ad quā ⁊c.

In festo circūcisionis dñi nostri iesu xp̄i: Sermo primus.

Postq̄ consumati sunt dies octo vt circūcideretur puer vocatum est nomē eius iesus ⁊c. Luce. ij. cap. Quia in ista sacra solēnitate in christo duo sacra mysteria fuerunt celebrata. quoꝝ Primū fuit carnis circumcisio in qua fuit vet⁹ testamentū confirmatū: quia xp̄us suscepit circūcisionem in se: ablaturus ip̄am in alijs. vt ait Augustin⁹. Scd̄m fuit nominis impositio q̄tuz ad hominē: in qua fuit nouū testamentū iniciatum: quia ab isto tempe nominis impositio que prius fiebat in circūcisione translata fuit ad baptismū. vt patet in pauli cōuersione. Ideo cōplectens Lucas euāgelista simul vtrūq̄. s. mysteriū dicit verbum ꝓpositum. s. Postq̄ consumati sūt ⁊c. Circa primū mysterium circūcisionis quod tangitur cuz dicitur: Postq̄ consumati sūt dies octo: Est sciendum ꝙ sicut post octo dies naturales xp̄s fuit circūcisus ꝑm legem: sic post octo dies spūales que sunt octo sacra p̄clarissima: q̄ fuerūt a die natiuitatis xp̄i vsq̄ hodie cōsumata. quoꝝ Primū fuit ꝙ xp̄s natus fuit in diuersorio: ⁊ non in domo ꝓpria: vel parentū ad dandū nobis exēplum eximie pauꝑtatis: cuius est nihil ꝓpriuz possidere vnde in diuersorio erat locus pauperꝝ qui ꝓpria hospitia nō habebant. ⁊ hoc voluit xp̄s dicere in euangelio. Vulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos ⁊c. Jō de eo d̄r in psalmo Simul in vnū diues ⁊ pauꝑ. diues quantū ad diuinitatē: ⁊ pauꝑ quantū ad humanitatē. Scd̄m sacramentū est ꝙ xp̄s fuit pannis inuolutus. ad dandū nobis exemplū humilitatis: vt nō in sumptuositate ⁊ suꝑfluitate vestiū quis superbiat fidelis: dum recognoscit dñm suū indutū vilibus vestimentis. Ista humilitas fuit exemplū maioris humilitatis q̄ diuinitatē inuoluere in panno humanitatis humilimo. Unde aplus. In similitudinem hominuz factus ⁊ habitu inuentus vt homo ⁊c. Tertiuz sacramentum est: ꝙ fuit in presepio reclinat⁹ vt xp̄ianis ostenderet exemplum penitētie humilitatis ⁊ austeritatis in lectis: sz hic figurat eucharistie mysteriū: vbi se constituit cibum animaruz: qui prius erat cibus angeloꝝ. ideo in figura voluit in presepio reclinari. ideo in bethleem que domus panis interpretat voluit nasci. quia ipse est panis viuus qui de celo descendit ⁊c. Quartū sacramentū fuit ꝙ inuentus fuit in medio duorum animalium vt impleretur prophetia abachuc di. In medio duuz animalium cognosceris. ⁊ Esa. Cognouit bos possessorem suū: ⁊ asinus presepe domini sui. israel autem non cognouit me: vt iudeorum duritiam declararet et cecitatē ⁊c.

Quintum sacramentum fuit: quia fuit ab angelo euangelizatus: quia decēs erat: vt sicut mysterium incarnationis eius prius fuit angelis q̄ hominib⁹ reuelatum: sic eius fides prius predicaretur per angelos q̄ per homines. Ideo dicit angelus in Luc. ij. Annuncio vobis gaudium magnum. ⁊ cetera. Sextum sacramentum est: ꝙ fuit a stella gētibus denūciatuz eadem die: licet magi

non venerint nisi. xiij. die ꝓpter multaz distantiam: idcirco dicebant: Vidimus stellā eius in orientꝫ Mathi. ij. ca. Tūc fuit impleta ꝓphetia ps̄. dicentꝫ. Celi enarrant gloriā dei. s. annūciando natiuitatem christi ꝛc̄. Septimū sacramentum est ꝙ ip̄e fuit a pastoribꝫ annunciatus: quia omnes qui audierant mirati sunt que dicta sunt a pastoribꝫ. Ubi datur exemplū pastoribꝫ ecclie: ꝛ verbum dei p̄dicantibus qui per ip̄os figurant. s̄m Ambrosium vt ip̄m prius cognoscant ꝛ adorent q̄ꝫ predicent ꝛc̄. Octauū sacramentū est: quia fuit a celi militia laudatus: quia reparaturus erat ciuitatem eoꝝ. idcirco facta est cum angelo multitudo celestis exercitus ꝛc̄. Maria aūt vt ait Lu. Conseruabat omnia verba hec ꝛc̄. dans nobis exemplū cogitandi hoc tempore celestia non terrena.

Consumatis istis octo diebus xp̄us fuit circūcisus ꝛc̄. Circa quā circūcisionem sunt declarandi multi articuli.

I. articulus. Primus articulus est. quid est circūcisio. Dicit ꝙ est cauteriū in carne factū. quo distinguitur populus circūcisus a non circumciso. In anima circūcisio nō imprimit caracterez: sed in carne. Ubi sunt q̄ttuor documenta. quoꝝ. s. Primū est. quid est caracter. Dicit ꝙ ē q̄dā figura sp̄ualis: qua distinguit baptizatus a nō baptizato. vnde d̄r signaculuz Ista em̄ figura imprimit in aīa: in inuocatione trinitatis facta in sacramēto baptismi. Scd̄m est ꝙ baptism⁹ successit circumcisioni duabus de causis. Et

Primo qꝛ maior dat gr̄a in baptismo q̄ꝫ in circūcisione. qꝛ in baptismo abluit hō ab om̄i culpa ꝛ pena. circūcisio autē non absoluebat ab omni pena. Scd̄o qꝛ baptism⁹ est cōior. circūcisio em̄ erat remediū maris ꝛ nō femine. baptismus aūt vtriusq̄ꝫ est remediū. Tertiuz est ꝙ circucisio cōferebat gr̄am: sꝫ nō omnē quia gr̄a habet multos effectus. vn⁹ est expellere peccatū: ꝛ iste est priuatus: q̄ntū ad illū dicit ꝙ circūcisio p̄mo ꝛ principaliter conferebat gr̄am: alij effectus gratie sunt positiui: vt facere aīam dignam vita eterna: ꝓmpte eligere opera meritoria. Et quantū ad hoc circūcisio nō ꝯfert gratiā. Quartū est quare circumcisio fuit instituta. Dd̄m est ꝙ propter sex causas. quaꝝ. Prima est vt circūcisio exterior esset signū circūcisionis interioris que fit ꝑ gr̄am. Scd̄a ē vt populus iudaicus distingueret a populo gētili. Tertia est vt sicut fiebat circūcisio in mēbro in q̄ viget luxuria: ita ꝓplus circūcideret se interius purgando aīam ab omni luxuria Quarta est ꝓpter sacramētū: fiebat em̄ circumcisio octauo die cultello lapideo: ad designādum ꝙ per xp̄m q̄ erat vera petra circūcideremur ab om̄i culpa ꝛ pena ī resurrectione qui fiet in octaua etate. Quīta vt esset in remediuz contra originale peccatū. Sexta vt per obedientiam mandati placeamus: ꝑ cuius preuaricationē ip̄e. s. adam displicuerat. Nota ꝙ circūcisio est sacr̄m legis veterꝫ: nō ꝙ fuerit instituta in lege veteri. cū ante dationē legis p̄cepta fuerit abrae circūcisio. sꝫ quia currebat tempe legis: ꝛ quia cessauit cū lege nec fuit sup̄flua circumcisio: quia efficatius mūdabat q̄ꝫ fides sed fides cū baptismo sufficit ad delendū originale vt patebit inferius. Circa scd̄m p̄ncipale: in quo fuit nomen impositum quod notat cū sequit. Et vocatum est nomen eius iesus. Ubi nota ꝙ sunt de isto nomine plures articuli declarandi. quoꝝ. Primus articulus est a quo fuit sibi istud nomen impositum Et patet in scriptura ꝙ a tota trinitate vnde Esaie quando fuit ꝓphetatum de seip̄o d̄r. Rorate celi desup̄. ꝛ seq̄t. Ego dn̄s q̄ voco nomē tuū. Et iteꝝ ab eodez Quis suscitabit ab oriēte iustū. id ē ab exordio noui testamenti et vocauit euz id est imposuit sibi nomen. vt sequeret se. s. veniendo vsq̄ꝫ ad celsitudinem dei patris: quia non rapinam arbitrat⁹ est et cetera. Secundus articulus est: quando fuit ei istud nomen impositum Et patet ꝙ ab eterno: qn̄ de⁹ p̄destīauit

II. part. princ.

I. articulus

D

II. art.

filium dei xp̄m in virtute. vt ait aposto/
lus: ideo dicit ys. Dñe a seculo nomē tu/
um. ⁊ ps̄. Sit nomen eius benedictum
in secula: ⁊ ante solem ꝑmanet nomen
III. arti/ eius. Tertius articulus est. vbi p̄mo
culus. istud nomen fuit scriptuz. Et dicit ꝙ in
libro vite de quo dicit moy. Si nō ꝑcis
ꝓpl'o huic dele me de libro vite. quē scri/
psisti. Et ideo ait dñs in euāgelio. Gau
dete qꝛ nomina vestra scripta sunt in ce
lis. Et dañ. vidit librū vite in quo om̄es
electi erant scripti: ⁊ in iudicio apertus
est: ⁊ in capite istius libri scriptum ē no
men iesu iuxta illud ps̄. In capite libri
IIII. ar/ scriptum est de me ⁊c̄. Quartus arti
ticulus culus est. ꝙ in ve. testamēto istud nomē
fuit ꝓphetatuz. vnde abacuch. Ego aūt
in dño gaudebo et exultabo in deo iesu
meo. Esdras dixit in ꝑsona dei patris.
Post duos annos morietꝰ filiꝰ meus ie/
V. arti/ sus ⁊ conuertetꝰ seculū. Quintus arti
culus. culus est. ꝙ istd̄ nomē ī veteri testamēto
fuit p̄figuratum. Primo qꝛ qui p̄mo
distribuit terraz ꝓmissionis filijs israel
fuit vocatus iesus: ⁊ hic fuit iosue: qui ī
figura xp̄i sctōs patres extractos de egy
pto inferni: ⁊ per desertuz huius mūdi
transtulit ad hereditatem terre viuētiū
Scd̄o qꝛ iste qui renouauit sapiētiā
de corde suo fuit vocatꝰ iesus Ipse est
filius syrach. vt habetꝰ in eccle. in figura
dñi qꝛ inueteratā legis sapiam iesus re/
nouauit in nouo testamento di. in Ma.
Audistis qꝛ dictū est antiq̄s ⁊c̄. ego aūt
dico vobis: vbi renouat totā legez: q̄ ad
VI. arti/ pñs vocatꝰ testamentū nouū. Sextus
culus. articulus est: quare istud nomen fuit ei
impositū. Dicit ꝙ istud nomen est tetra
gramaton qd̄ fuit ī ꝑatū moysi: vt habetꝰ
ī leuitico: vt istd̄ portaret sacerdos scri/
ptū sꝑ in fronte: qꝛ nullus debet sacrifi/
care deo nisi istud nomē ꝑ naturā fidez
⁊ cōfessionē habeat reseruatuz in mēte.
Item angelꝰ gabriel aliā reddit cau
sam impositionis huius nois. di Ma/
rie Vocabis nomē eius iesum: ipse em̄
VII. ar/ saluū faciet ꝓpl'm suū a peccatis eoꝝ: qꝛ
ticulus interp̄tatur saluator. Septimus ar/
ticulus est. quibus istud nomen fuit re/
uelatuz. Et dico ꝙ deus p̄mo reuelauit
angelo nūciāti. Scd̄o ā gelꝰ ꝟgini. Lu.
i. ca. Ecce ꝯcipies ⁊c̄. Tertio. angelꝰ io
seph ī sōnis in Mat. Quarto. Virgo
⁊ ioseph om̄i populo in circūcisiōe. vt in VIII. ar
Luc. Octauus articulus est ꝙ istud ticulus
nomē nō est in os sumendū inuanū. val
de em̄ impiū est. tam caruz xp̄ianitatis
nomē ꝑuipendere: ideo conquerit dñs ī
ys. tanquā de peiori scelere. di. Tota die
nomen meū blassemat. spēs em̄ blasse/
mie est peccatū maximuz. vt ait dñs in IX. arti
euangelio quia irremissibile ⁊c̄. No/ culus.
nus articulꝰ est. ꝙ istud nomē est deuo/
te inuocandū. hoc em̄ est placitū deo. iō
dicit ꝙ Enoch placuit deo: qꝛ cepit iuo
care nomē domini. Et de isto nomie dr̄
in ys. Tunc inuocabis ⁊ dñs exaudiet.
Et apostolus. in scriptura ītroducit di.
Om̄is quicūq; inuocauerit nomen dñi X. arti/
saluus erit ⁊c̄. Decimus articulus ē. culus.
ꝙ istd̄ nomē ē hoīb̄ amabile. Et Pri
mo qꝛ ꝟtute huiꝰ nois ꝟtutes maligne
spūales fugant. vñ mar. euangelista ait
In noīe meo demōia eijciēt ⁊c̄. Scd̄o
qꝛ ī eiꝰ ꝟtute ꝑuersitates spūales remit
tunt vñ Johes in canonica: Remittunt
nobis pctā ꝑm virtutez nomis eius ⁊c̄.
Tertio qꝛ ꝑ eius virtutez orationes
nostre exaudiuntur. vnde ait xp̄us in io
hanne, Si quid petieritis patrē in noīe
meo dabit vobis. Quarto qꝛ per vir
tutem eius anime deducunt ad salutez
eternam. ideo ait. be. pe. in actꝫ. ꝙ nō est XI. arti
aliud nomen datuz sub celo homib̄ ⁊c̄. culus.
Undecimus articulus est: ꝙ istd̄ no
men demonibus est terribile. Et Pri/
mo qꝛ per istud nomē demones hoībus
subijciunt: que est maxima pena supbo
rum. vt patet in Luc. Secūdo quia
demonia per virtutem istius nominis
ab hominibus expelluntur. ideo dixit
Luc. ix. cap̄. Vidimus quendam eijci/
entem demonia in nomine tuo. Ter/
tio quia demonia torquētur: ideo dixit
demon in Math. Cur venisti iesu nos XII. ar/
torquere ⁊c̄. Duodecimus articulus ticulus

est ꝙ istud nomen est omnibꝫ creaturis venerabile. Dicit em̄ ad Hebre. aplus Xp̄us tanto melior est angelis effectus quanto differentius nomē pre illis hereditauit. Et vidit Johānes in Apocal'. ꝙ sancti in patria habebant nomē eius ⁊ nomen patris eius scriptū in frontibꝫ suis. Itē apostolus. In nomine iesu omne genu flectat̄ ⁊c. ita ꝙ fuit magne potestatis virtuositatis et preciositatis. Eius ergo meritis dei filius nos benedicat q̄ viuit ⁊ regnat in secula. Amen.

De eodem Sermo secundus.

Vocatum est nomen eius iesus. Luce p̄mo ca°. Ad cuius introductionem est intelligenduꝫ ꝙ qñ aliquod vocabulū imponit̄ ad significādum aliquid quatuor requiruntur. Et Primo actus quo talis vox ad significandū imponitur. Secundo modꝰ ꝑm quē ad significandum imponitur. Tertio illud cui tale nomen imponitur ad significandū. Quarto vocabulum ip̄m quod imponitur ad significādum. Et quia in christi circūcisione fuit nomen ei impositū: sicut hodie solet etiam imponi nomen in baptismo: ideo in verbo ꝓposito ista quattuor describunt̄. Et. Primo actus quo fuit nomen impositū. cum premittit̄: Vocatum est. Secundo modus ꝑm quem imponitur: quia imponit̄ ad significandum nomen et alterius cognomen. Cū additur. Nomen. Tertio persona et res cui imponit̄: cū adiungit̄: Eius ⁊c.

Quarto vocabulū quod imponit̄. cuꝫ describit̄. s. iesus ⁊c. Istud est illud nomen de quo ꝓpheta dicit in psalmo. lxxxi Sit nomen eius benedictum in secula. et ineternum permanet nomen eius ⁊c.

Quia vero circa istud benedictū nomen est sermo noster. Idcirco circa eiꝰ inuestigationē occurrunt duodecim cōsiderationes. quarū. s. Prima conside-

Prima ꝯsidera.

ratio est. ex quibus ꝑtibus istud nomen est integratū. vbi est aduertendū: ꝙ istd̄ nomen est bissyllabum: et quelibet istaꝝ syllabaꝝ. ex duabus litteris est constituta. sicut iste cui hoc nomen est impositū. vt sicut homo constat ex anima et corpe tanq̄ ex duabus partibus integralibꝰ. A dicente athanasio ꝙ christus est homo ex anima rationali ⁊ humana carne sb̄sistens. Et scd̄m ꝙ deus constituitur in esse personali: ⁊ natura ex proprietate tanq̄ ex duabus principijs cōstitutiuis persone. vbi ꝑm Augustinū de trinitate Et ex istis duabus naturis scilicet diuina et humana iunctis tanq̄ ex duabus syllabis: constat xp̄m esse denominatuꝫ di. athanasio. Sic ania rationalis ⁊ caro vnus est homo. ita deus ⁊ homo vnꝰ est christus. Unde sicut in hoc nomine sūt tres vniones. vna totalis. ⁊ due partiales: ita in christo intelligunt̄ ꝑ eundem moduꝫ tres vnitates vt vnitas vocis sit ꝑm modum vnitatis significate. ꝑm illud propheticum qd̄ habetur. xiiij zacha. Erit in diebus illis. dominꝰ vnꝰ ⁊ nomen eius vnū ⁊c. Secunda consideratio est: per quot litteras istud nomen scribitur. Ubi est aduertendum ꝙ istud nomen scribitur per quatuor litteras: significantes precipue quatuor virtutes verbi in humanitate christi iesu coruscantes: quaꝝ scilicet. Prima est i. Et ista significat virtutez iusticie que est littera ad moduꝫ v̄gule recta. Secūda est e. et ista significat virtutē misericordie. quia est a sinistris clausa quasi prohibens malum. et a dextris aperta. quasi elargiens bonum. Tertia est s. ⁊ significat virtutem humilitatis. quia cum sit alta est tamen capite inclinata.

II. cōsi.

B

Quarta est u. et significat virtutem paupertatꝫ. quia est totaliter littera clausa a parte inferiori. et aperta a parte superiori. iuxta dictum euangelicuꝫ. Nolite thesaurisare in terra sed in celis.

Istis quatuor virtutbꝰ persona dulcissimi iesu dicitur florusse. Et scilicet.

Primo virtute humilitatꝫ in sua car-

ne. quia semetipsum exinaniuit formaz serui accipiens. Secundo virtute paupertatis in sua predicatione. cum dicebat: Vulpes foueas habent. z cetera.

Tertio virtute iusticie in sua passione quia tunc pro nobis satisfecit.

Quarto virtute misericordie in inferni descensione: quia soluit dolores inferni. scdm apostolum Petrum. Intelligendum est tamen q in isto nomine benedicto littera tertia scilicet ſ. que caput inclinat est geminata quando profertur in recto. propter geminam virtutem per ipsam significatam. ſ. humilitatis et obedientie. quas in christo fuisse singulariter declarat apostol9 ad Phi/lippenses secundo dicēs: Humiliauit semetipsum factus obediens. z cetera.

III. considera. Tertia consideratio est. quid significet nomen eius. Vbi est aduertendum. q secundum beatum Hieronymum in interpretationibus suis. istud nomen sanctissimum habet quatuor significationes. quarum. Prima est. q dicitur salus. et hoc in nostra glorificatione cum sit omnibus beatificum secundum suam deitatem: in quo consistit tota nostra beatitudo. vt habet Johannis tertio. Secunda est salutaris in sua sanctificatione. Et etiam ista christo conuenit in sua beatificatione. quia anima eius habet plus de beatitudine ꝯ aliqua creatura. z cetera.

Tertia est salutare. et hoc in sua annunciatione seu conceptione. quia per actum salutationis primo fuit conceptus. Quarta est saluator. et hoc sibi conuenit. quia in mundi redemptione genus humanum a morte eterna saluauit: ideo eius ortum pronūcians sanctissimus Gabriel. dixit Matthei primo: Vocabis nomen eius iesum: ipse enī saluum faciet populum suū et cetera.

IIII. cōsidera. Quarta consideratio est: qualiter istud nomen sanctissimum fuit in veteri testamento prefiguratum. vbi est intelligendum q in veteri testamento fuit sculptum nomen domini: in lamina aurea: que erat imminens fronti pontificis. vt habetur Exodi. xxix. quia quatuor litteris scriptum erat sicut nomen iesus: et istud nomen erat dictum. Thetragramaton. Quarum Pri/ma erat Ihe. Secunda tra. Ter/tia grama. Quarta ton. Et prima significat iste. Secunda est. Tertia pn/cipium. Quarta vite. id est: iste est principium vite. Et totum istud significat nomen dulcissimum iesu: quia ipse est principium vite et saluationis: cum sit salus nostra. ſ. vita eterna. Et istud nomen iesus per istud nomen Tetragramaton bene fuit figuratū. sicut esn istud nomen erat imminēs fronti pontificis: sic istud nomen iesu scribit in fronte cuiuslibet qui admittit ad eternū sacramentum. vnde dicit Apoca. xxij. q illi q erāt sacerdotes xp̄i videbant nomē istō scriptum in frontibus suis. V. cōsi. Quinta consideratio est. Vbi istud nomen inuenit scriptum. Dicit q in quatuor locis. Et

Primo in libro vite. qō est p̄destinatorum in quo sunt scripta omniū electorū nomina. de quo dicebat Moyses dño: Aut parce populo huic: aut dele me de libro tuo quē scripsisti. Et dñs ad eum. Non te delebo de libro meo: sed cuz qui peccabit mihi Exodi. xxxi. c. Et quia iesus fuit p̄destinatus filius dei fm apostolū Joh. primo. Ideo nomē eius primo z principaliter est in hoc libro scriptuz vt in eius gloria intelligat fuisse dictum illud ps. In capite libri scriptum est de.

Secōo inuenit scriptū solenniter. in titulo redemptionis nostre: quādo Pylatus scripsit titulū triūphalem. vt habet Johānis. xix. ca. in quo scriptū erat hebraice, greco z latinis istud nomē scissimū: sicut solet signū regis in eo armis in q̄bus pugnat depingi. Tertio inuenit scriptū in cuiuslibet xp̄iani mente quando enim puer baptisatur: caracter in eius anima imprimitur indelebiliter fm sanctos: qui caracter est nomen iesu qui anime imprimitur ne possit aliquis cruere: videns ibi signatum cum in

anima talis baptisati imp̄mat. Quarto iuenit scriptū in sup̄na ciuitate. quia dicit btūs Johānes in Apocal. xij. ca. in portis sup̄ne hierusalez nomen agni descriptū: quia nullus illas portas pōt ingredi nisi inuocet hoc nomen. et omnes debite inuocantes ingrediunt: dicēte ꝓpheta. Quicūq; inuocaue. nomē dñi sal. erit. Joel. ij. Sexta consideratio est: a q̄bus fuit istud nomē sanctissimuz prenunciatū. Uidet aūt ꝙ a q̄tuor p̄sonaꝝ generib. s. Primo a spūalib; personis di. deo patre Esdre. iij. Reuelabitur filius meus iesus ⁊ cōuertetetur seculuz. ⁊ licet iste liber non sit de canone: tñ btūs Ambro. allegat ip̄m. Scdo a sapientib; p̄sonis dicēte Sap. Eccle. xliij. ꝙ abyssū plātauit dñs ihs. Tertio a ꝓphetantibus p̄sonis di. Abachuc iij. Ego aūt in dño gaudebo ⁊ exultabo in deo iesu meo. Quarto ab infidelibus p̄sonis sicut declarat Augu. in lib. de ciuitate di de sybilla. s. Erithrea que fecit versus quoꝝ p̄me littere reddūt cōiunctim istū tituluz. iesus xp̄us filiꝰ dei saluator. Et qꝛ istud nomē sanctissimū longe ante fuit prenunciatū: ideo dicit Esaie. iij. Ecce nomen dñi venit de longinquo ⁊c. Septima cōsideratio est: quibus istud nomē fuit impositū. Dicitur aūt ꝙ fuit impositū a quatuor hominibus in sacra scriptura: quorū. Primus fuit iosue qui fuit pugnator fortissimus. vñ Eccle. xlvi. Fortis in bello ihs naue ⁊c. Scds fuit iesus filius iosedech: sacerdos sanctissimꝰ. Tertius fuit iesus syrach q̄ fuit doctor sacratissimus. Eccle. xl. Quartus fuit ihus redemptor mundi qui fuit sanctoꝝ sanctissimus. vnde Luce p̄mo. Uocab nomen eius iesum: ⁊t iste fuit ꝑ alios tres figuratꝰ. Primo quia sicut iosue chananeis extirpatis: introduxit filios israel in terram ꝓmissionis: ita demonibus debellatis: iesus sanctos introduxit in hereditatem eternā. Secundo quia sicut iesus iosedech filius edificauit secundū templū qd̄ fuit maiori gl'ia plenuz q̄ꝫ primū. ⁊ in quo fuit dei filius presentatus. vt ibidem habet. ita iesus construendo eccl'iam que fuit gl'iosior synagoga. Tertio: quia sicut ille ihs renouauit sapiam de corde suo: ita xp̄s vetustatē antiquitatis cōuertit in nouitatez sedi iesus. Xp̄s em̄ fuit p̄mo bellator fortissimus in sua passione ad moduz p̄mi iesus syrach ⁊c. Quarto fuit sacerdos pijssimus in eucharistie institutiōe. Et q̄nto doctor sapientissimꝰ in spiritussancti largitione ⁊c. Octaua consideratio ē qualiter illud nomē fuit xp̄o appropriatū: vbi est aduertendū ꝙ illud nomen benedictū fuit. Primo pronūciatuz simpliciter per modū oraculi: qñ sctūs gabriel dixit virgini Uocabit nomen eius iesus Luce p̄mo ⁊c. Scdo fuit efficaciter intimatū per modū p̄cepti qñ angelꝰ dixit ioseph Uocabis nomen eius iesum: qꝛ viri ⁊ non mulieres habēt auctoritatē imponendi nomina: vt patet de iohāne bap. Lu. p̄mo. Innuebant patri eius quem vellet vocari ⁊c. Tertio fuit de facto impositū in circūcisione. qꝛ sicut nunc in sacramēto baptismali noīa imponūtur: ita tunc in circūcisione vt habet Lu. i. ⁊. ij. ⁊c. Quarto fuit illud nomen a deo cōfirmatū pꝰ suam mortē sicut post triūphum militi dignitas cōfirmat. Unde ad Ephe. ij. Quia humiliauit se vsq; ad mortē crucis: ideo deus dedit illi nomē quod ē super omne nomē: vt in noīe iesu om̄e genu flectat. ⁊c. Nona cōsideratio est: q̄ sunt illius sctissimi noīs merita. Dicit aūt ꝙ quatuor sunt actus meritorij: qui sūt circa illud nomē obseruādi. Primus est istius noīs inuocatio. qꝛ quilibet xp̄ianus in quolibet suo op̄e debet illud nomē inuocare ꝑm documentum apl'i dicentis. Omnia quecūq; facitis siue verbo siue op̄e in noīe dñi iesu xp̄i facite. Secundus est illius noīs cōfessio: quia omnis fidelis requisitus mox illud nomen debet confiteri: corā q̄buscūq;. vnde angelus philadelphis offert ostium apertū a xp̄o. Apocal. iij. capl'o.

VI. considera.

F

VII. cōsidera.

G

VIII. cōsidera.

H

IX considera.

I

Tertius actus est istius nominis benedictio qđ nomē debet benedicere omnis fidelis qui in isto nomine est baptizatus. vnde ꝓpheta clamat in psalmo q̄ totus est de christo. Sit nomen eius benedictum in secula. ante solē ꝑmanet nomen eius ꝛc̄. Quartus actus est istiꝰ nomīs veneratio. quia quilibet fidelis debet illud nomen inextimabiliter venerari. cum per illud nomen debeat ad felicitatem perduci. Et quia istud nomen est omnibus venerabile di. ps̄. Domine dominus noster q̄ admirabile est nomē tuū in vniuersa terra ꝛc̄. Decima cōsideratio est. que sunt cōtra istud nomē vicia. Videt aūt ꝙ contra istud nomen quadrupliciter contingit peccare. scz.

X. consideratio

Primo ipsum negando. vnde apoca. ꝟo cōmendat vnus ep̄us dicente domīo Nomen meū nō negasti. vnde Matt. x. dicit saluator. Qui negauerit nomē meum coram hominibus: negabo eū corā patre meo ꝛc̄. Scđo quando inuanū assumit: quia illud dicit nomen dei. vnđ exo. xx. Non assumes nomē dei tui inuanum. Tertio quādo sub nomine isto dicit falsum. quia istud nomen est veritatis prime. vnde leuit. xix. Non periurabis in nomine meo nec pollues nomē dei tui. tunc enim polluitur quando in falsum testimoniū assumit ꝛc̄. Quarto quando istud nomē blasfemat. quia licet in quolibet sit peccatum: tamen in christiano potissime. quia in isto sancto nomine est consecratus: ꝛ ideo in tali est scelus horrendū. Unde apl'us. istud nomen sanctissimū venerans precipiebat. di thi. ca. vi. ne daret. s. in fratribus causam dei blasfemandi ꝛc̄. Undecima cōsideratio est. que sunt istius nominis beneficia. Dicenduz est aūt ꝙ quattuor sunt virtutes nominis christi: quarum

A

XI. cōsideratio

Prima est ꝙ in virtute istius nomīs miracula perficiunt. ꝟm ꝓmissum saluatoris Mat. vltimo. In nomine meo demonia eijcient serpentes tollēt ꝛc̄. vnde in primo signo. dixit petrus claudo. In nomine iesu xp̄i nazareni surge ꝛ ambula accꝫ. iij. ca. Scđa est ꝙ i virtute istius nominis peccata dimittunt. sanctus gabriel Mat. ij. Uocabis eū iesum ipse em̄ saluū faciet populū suum a peccatis eoꝝ. Propter qđ dicit io. in p̄ma canonica sua ca. ij. Scribo vob̄ peccata dimitti per nomen eius ꝛc̄. Tertia est ꝙ in virtute istius nominis merita cumulantur: quia nullus digne ꝓfert illud nomē quin in illa prolatiōe efficiat dignus vita eterna: sicut actus de condiguo meritorius. Nam sicut dicit apl'us. i. corꝫ. xij. cap̄. ꝙ nemo pōt dicere dn̄s iesus nisi in sp̄ūsancto. omnes enim actus q̄ eliciuntur aspiritusancto. bn̄ sunt sic meritorij.

B

Quarta est ꝙ in virtute istius nomīs p̄mia eterna largiunt. qꝛ beatitudo dat ꝑ illud scz nomen sicut ꝓnunciauit propheta di. Om̄is qui inuocauerit nomē domini saluus erit. Unde dicit Petrus actu. iiij. ꝙ nō est aliud nomen datum sb̄ celo homini in quo oporteat nos saluos fieri ꝛc̄. Duodecima consideratio est que sunt istius nominis p̄conia. Dicit aūt ꝙ istud nomē habet cōditiones q̄ttuor. quia Primo est demonibus terribile. quia demones istud nomē expauescentes clamabant dicentes. Quid nobis ꝛ tibi fili dđ quare venisti ante tempus torquere nos. mat. xiij. Scđo est om̄ibus amabile: quia nimis vtile. vnđ paulus istius nominis dulcedine preuētus ipsuz in suis epistolis circa quingētas vices dicit inseruisse. Tertio est angelis venerabile di. apl'o. ad hebre. i. ca. ꝙ iesus tanto melior est angelis effectus q̄to differentius p̄ illis nomen hereditauit. vn̄ ad philip. ij. dicit. Ut in nomine iesu oē genu flectatur celestiuz ꝛc̄.

F

XII. cōsideratio

C

Quarto est mundo admirabile: quia fuit a ꝑsona verbi assumptum di. apl'o. ro. ix. ꝙ xp̄us cui hoc nomen est impositum est deus per om̄ia benedictus. Et istud nomen portant omnes sancti qui sunt in patria scriptum in frōtibus suis vt habet apoca. xx. ca. Uidebunt faciem eius ꝛ nomen suum scriptum in frontibus suis. Quod nos iesus cernere faciat

precibus sue matr is z meritis: Qui vi/
uit et regnat in secula. Amen.

In festo Epiphanie domi ihesu
christi. Sermo. I.

Vidimus stellam

eius in oriēte et venim⁹ ado
rare eū. Math. xx. ca. Quia
festum epiphanie dicitur festum stelle: iō
circo ad eius declarationem assumitur
verbū propositum. sicut in ierarchia an
gelica ſm Dio. de āgelica ierarchia sūt
duo supmi ordines. scz seraphin z che/
rubin. sic in ierarchia monastica anime
sunt due supreme virtutes. scz intellect⁹
z voluntas. istis omnibus respondētes
Nam cherubin vigent in intellectuali
sapientia z seraphin in affectabili amici
cia: z quia isti tres reges ad xpm veniē/
tes habebāt animas ierarchica illustra
tione pfectas iōcirco eoꝝ pfectio princi/
paliter attēditur quantū ad istas duas
potentias. Primo quantū ad intellectu
alem virtutē cum premittit Vidimus
stellā eius z c. Videre eīm ptinet ad itel
lectualē potentiā. ideo dicit Jo. in cano.
sua Q̄ vidimus testamur. Secō quā/
tum ad affectiuam voluntatē cū sequit
Et venimus adorare eū. Adorare eīm p
tinet ad voluntatē: ideo dr in ps. Adora
bim⁹ in loco vbi steterunt pedes eius. i.
affectiones ei⁹. Aliter pōt dici q pfectio
istoꝝ regū seu magoꝝ vel eoꝝ sanctitas
dupliciter declarat. Primo quantum
ad virtutes vere sapientie. que est nobi/
lissima inter itellectuales iuxta illud xpi
Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis cuꝝ
p̄mittit. Vidim⁹ stellā. Stella ista fuit
veritatis magistra. Secō quantum
ad virtutem deuote latrie que est perfe/
ctissima inter morales. cū sequit: Veni
mus ado. eum Sicut eīm adorare est p/
uersi idolatre. sic adorare deum est de/
uota latria. ideo dicitur deuī. Dominū
deuz tuum adorabis. z illi soli seruies.
Quia igit pñs solēnitas sub noīe stelle
est introducta: ideo circa illā stellā sunt
plura mysteria pertractanda. quoꝝm.

Primū misteriū est. quale fuit istius stelle natura. Unde sciēdū est q in quo libet artificio ad naturam eius cogno/scendam inquirit de quadruplici causa ita z hic. Et Primo de causa matura/li. Videt aūt q licet deus eaz creare de nihilo potuerit sicut aīam. tamē formauit eam de aliqua portione reseruata vt de illa nubecula lucida. de qua in princi pio formauit ceteras stellas. vt notat. ꝯ. sententia x. vt consimilem originē cū ce/teris haberet. Inquiritur scz scō de causa formali. de qua dicit a quibusdaz q non fuit vera stella: sed sit tudine tm: contra q̄s b. Greg. in mor. dicit q signa fidei nostre sunt verissima: ideo veritas sūa p signa ficticia mōstrari nō debet. z ideo habuit verā formam stelle. lz ſm Aug. fuerit ceteris pulchrior. Inquiritur z tertio de causa efficiente de q̄ dr aliq q ministerio angeloꝝ fuerit forma ta. Contra quos Aug. sup gen. ad ma nicheos ondit q corpora celestia nō po/tuerūt formari virtute angelica a princi pio z maxime in significādo xpi natiui/tatē nisi ab ipso deo z ideo ista sicut ali/as solus deus suis manibus formauit.

Quarto de cā finali. Et dr q fuit con firmatio fidei nre vt de xpi incarnatiōe testioniū phiberent creature supcelestes z angeli z stelle. sicut factū fuit in passio ne ei⁹ q̄n creature celestes z terrestres te stimoniū perhibuerūt. quia sol terra z la pides. ſm b. Greg. vnde de ipso pmo te/stificati sunt angeli. scō celo. tertio. pat q̄rto demones. quinto venti. sexto mare. septimo terra. octauo sol. nono resurgen tes. decimo hic in carne viuentes. s. apli

Sed q̄rit q̄d finaliter factū fuerit de illa stella. Dicendū q expleto mīsterio fuit adnihilata. Sed quia de hoc nō inueni tur q fuerit de aliqua creatura incorru/ptibili aut materia de q̄ fuerit facta ta/lis resolutio et res insolita. ideo dicunt aliqui q alicubi sit reseruata. sicut dicit de signis passiōis xpi. Jsta stella fuit pulchrior et illustrior ceteris stellis celi ſm Aug. et fuit de ipsa prophetatum in

I. myſ/rium.

numeris dī. Balaam Orietur stella ex iacob ⁊ consurget virga ex isrāel. scilicz christus prefiguratus per ipsam. ⁊ percutiet duces moab. id est principes infernales ⁊c. II. mysteriuz. Secundum misterium est. que fuit istius stelle figura. Et dicit q̄ ista stella figurauit istam stellam matris que descēderat in vellus. que de seipsa dicit: Ego sum stella splendida ⁊ matutina. apoc. xxij. Intelligēdū tm̄ est q̄ xp̄s per istam stellam dicitur stella matutina quadruplici ratiōe. Primo q̄a ista stella est omnium stellarum splendidissima. ideo vocatur nomine luciferi primi angeli: qui fuit clarior omnibus alijs fm̄ Isi. ita anima christi fuit omnium preclarissima: ex summa sapientia vltra omnem rationalem creaturam illustrata. fm̄ Aug. sup Mat. ⁊c. Secundo quia ista stella est ardentissima. et ideo dicit venus. quia incentiua amoris quemadmoduz christus dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. vt ait pe. dicente domino. Maiorem charitatem nemo habet ⁊c. Tertio. quia ista stella est humidissima ad influēdū humores benignos. fm̄ astrologos. sic anima christi fuit humilima. vt patuit i cruce. ⁊ misericordissima. nō pro sua morte: sed pro nostra humanitate sanguinem suū fudit fm̄ apostolum Unde dicebat iudeis. Misericordiam volo⁹ non sacrificium ⁊c. Quarto q̄ ista stella est omnium stellarum maxima: vt patet ad sensum: ita⁹ anima christi est maior omni anima que vnquam fuit creata. quia fm̄ Aug. in substancijs spiritualibus ista est maior que est melior. sed anima christi est omniuz animarum pretiosissima. vt dicitur tertio sententiarum ergo ⁊c. Ista autem stella matutina fuit similima stelle que apparuit magis. vt habetur ex dictis beati Augu. Et ideo ipsa bene figurabat christum qui fuit quasi stella matutina in medio nebule: dum eius anima fuit circumuelata mortali corpore de qua ecclesiastici. l. Tertium mysterium est quanta fuit istius stelle refulgentis. Dicitur autem q̄ eius refulgentia qua dupliciter declaratur. Primo quidē ex excellentia singulari: quia quanto visibile est excellentius tanto oculis infirmis est inuisibile. Et sicut se habet oculus noctue ad lucem solis ⁊c. propterea oculi nostri non possunt attingere ad lucem diuinitatis. Ista autem stella fuit ita splendida vt ab oculis infidelium videri non posset. sed solum magis fidelibus apparebat vt patet in euangelio. III. mysteriuz. F

Secundo ex illuminatione naturali qui sicut sol iste illuminat sensum non tamen intellectū qui est ipso sensu lucidior in natura. ista autem stella non solum illuminauit sensum regum: sed etiam intellectum dum eis natiuitatis reuelauit sacramentum. Tertio ex manifestatione obiectali: quia lux tanto est maior quanto manifestat plura ad maiorem distantiam. sol enim non nisi presentia manifestat: lux autem istius stelle magis manifestabat remota. dum existentibus in oriente ostendebat ea que fiebant circa medium mundi. ideo est clarior sole ⁊c. Quarto est ex remotione ipsius locali quia corpus quanto magis remotum et illuminare non desinit tanto est magis luminosum. ista patent ad sensum. Ista autem stella nunc a nobis remota illuminare nō destitit: quia inter cetera miracula nobis ostensa: fidem preclarissimam in mentibus nr̄is confirmat. Ista est illa stella que propter nimiam claritatem oculos beroidis excecauit et iudeoz vt de ipsa dicatur illō sapientie. vij. q̄ super omnez stellarum dispositionem luci comparata inuenitur prior. IIII. mysteriuz. Quartum mysterium est. qualis fuit istius stelle influentia. Et dicitur q̄ quattuor sunt modi stellarum distinctorum fm̄ influentiam beniuolā quoz. Quedam influunt ad dandū sciaz sicut mercuri⁹ facit boies eē studiosos fm̄ ptolomeū. Quedā ad

vandum leticiam vt iuppiter. qui dicit
G planera beniuolus: in caloze et humoze
temperatus ꝛc. Quedam ad vanduz
animositatem. sicut Mars. q dicit ani-
mare milites ad victoziam. vnde prelia
dicunt martis ꝛc. Quedã ad vanduz
tristiciaz. sicut Saturnus dicit maliuo-
lus. Ista aũt stella habuit quadrupli
cem influentiaz. quia. s. Primo dedit
istis regibus magnam sapientiam faci-
ens eos studiosos ad querendũ ꝛ inue-
niendum. qui est sapientia dei patris. iõ
nisi habuissent sapientiam supernatura
liter reuelantem nõ intellexissent signuz
qõ videbant. Scõo dedit eis magnã
leticiam. quia videntes stellaz post exi-
tũ ciuitatis gauisi sunt gaudio magno
valde. Tertio dedit eis magnaz ani-
mositatem. qz non timentes mortis peri
culum confitebantur regem iudeoz co-
ram herode paruulum natum. dicentes
Vbi est qui natus est rex iudeozum ꝛc.

Quarto dedit iudeis magnã tristi-
ciam. quia videns apparitionem istius
stelle. herodes turbatus est. ꝛ omnis hie
rosolima cuz illo. vnde debuissent sume
letari sicut patres eoz. qui de sola spe sũ
me gaudebant. vñ sicut xp̃us fuit signũ
in resurrectionem multoz bonoz ꝛ i rui
nam multoz maloz vt ait Symeon: ita
stella ista fuit in gaudium bonozuz: ꝛ in
tristiciam maloz. Ideo de ista stella im
plet illud sap. Super omnem dispositio
nem stellaz inuenit prior: nõ sm durati
onem. sed sm perfectionem. luci cõpara
ta. Sed qualiter ista stella cum esset
corpozalis potuit illos spirituales influ
xus causare. Dicit q nõ per se: sed tanq̃
instrumẽtum diuine potentie quemad-
modum ignis inferni: vt instrumentum
diuine iusticie affligit demones ꝛ dãna
tos. et vt aqua instrumentum baptismi
efficit gratiam quam figurat vt instru-
V. my / mentum diuine clementie. Quintuz
steriuz. mysteriũ est qualis fuit eius motus. Et
dicit q in eius motu quatuoz notabilia
D consideranf. Primum est mouentis
singularitas, quia cum nulluz inanima
tum moueat a seipso. oportuit q moue-
atur a deo vel ab angelo deus autez sm
Aug de trini. tales motus facit mediã-
tibus angelis: ideo huic assignatus fuit
vnus angelus: sicut toti celo deputatur.
Et credit q sanctus gabriel fuerit. quia
ille fuit minister ꝛ nũcius sacramentoz
ad incarnationem pertinentiũ vt habet
ex Luca. Scõm est: motus velocitas
quia in tredecim. s. diebus suũ cursum p
fecit citius q̃ aliqua alia. Sed queric
Aug. quomodo ita cito potuit de tã lon
ginquo magos perducere ad xp̃m in tã
breui tempore. Et dicunt quidam q pri
us apparuerit q̃ xp̃us fuerit nat?. sed h̃
non valet. quia sm Aug. quando vide-
runt stellam in oriente intellexerunt re-
gem natum. ideo dicit q habuerunt ozo
medarios ita veloces. aut q stelle vir-
tute ita cito irent sicut ipsa. Tertiuz
motus ꝓpendicularitas: quia sicut cete-
re stelle mouent circulariter: sic ista per
pendiculariter. quia non in ozbe. sed in
aere ꝛ motus omnis rectus videt omni
obliquo nobiliozem qz vniformiozem. isto mõ
debet quilibet fidelis in via istius mun
di errare per rectam viã iusticie non ob
liquam iniquitatis sequendo stellam si
cut magi. i. doctrinam euangelicam do-
nec ad christum ꝓueniat. Quartũ est
motus diuersitas quia in prima appari-
tione mouebatur ab oriente motũ in hie
rusalem dirigendo in scõa ab aq̃lone in
meridiem. ab hierusalẽ in bethleem du-
cendo: quia tribus beniamin in qua est
hierusalem erat ab aquilone. que tribus
iuda in qua bethleem a meridie. vt ha-
betur iosue. ꝛc. Iste cursus ab oziente ad
hierusalem designat processuz a bono in
melius: ꝛ ab aquilone in meridiẽ de ma
lo in bonuz: sed homines magis vadũt
de meridie ad aquilonez. i. de vno bono
in malum vel de aquilone in occidentez
i. de malo in peius. quia ab aquilone
pandet oñe malum. Hiere. i. De ista
stella potest dici q manebat in ordine et
cursu suo ad quẽ erat ordinata. sicut di-
cit in libro. iudi. de illis qui ꝓtra sizaraz

VI. articulus. pugnauerunt. Sextus articulus que sunt istius stelle miracula. Et dicitur q quattuor. quorum. scz Primum fuit noua apparitio stelle hacten⁹ non vise. qa miraculū est de re insolita fm Aug. maius autem miraculum fuit istud q̄ in solis statu sub Josue aut in retrocessu sub Ezechia, quia ista per angelos mouentes: istud nō nisi per deū. Secundum miraculum fuit ignota occultatio quando latuit in hierusalem quia nullū corpus illuminosuz potest se manifestare z occultare nisi ex opposito existens i nō emisperio. sicut ista. Tertiuz miraculum fuit fixa statio: quia nulluz corpus celeste potest quiescere exceptis polis et illi etiam mouentur dum reuoluūtur ista autem steterit supra vbi erat puer.

Quartum miraculum fuit disparitione sempiterna. Nulla em̄ stella quando cunq̄ visa sempiterne disparitionis est: ista aūt nunq̄ postea fuit visa. Jdeo in regressu non per stellam sed per angelum vt ibidem patet fuerunt directi. iō sicut primo stelle sunt date in signa naturalia: sic ista in signum supernaturale

VII. articulus. est quod est miraculum zc. Septim⁹ articulus est. que sunt istius stelle priuilegia. et inueniuntur quatuor quorum

Primū est q ista stella potuit liberuz arbitrium determinare quod nō potest aliud corpus celeste. qz fm beatū Aug. de ciuita. dei. Voluntas nostra est libera et nullius creature dominio subiecta ista autem votum magozum determinauit ad requirendum christum. sed qualiter hoc potuit? Dicitur q sicut verba in sacramento altaris ex diuina distributione non ex propria: sic hic. Secūdum priuilegium est. q puer paruus in ipsa apparuit fm Crisō. Tertium q fm eundem crux christi in ipsa formata fuit vt magis non solum incarnationis sed etiam passionis sacramenta reuelarentur. que omnia sunt necessaria ad salutem. Quartum q ista stella occasū nesciuit occidentis sicut omnes alie: ad declarandum q fides quam denuncia-

bat nunq̄ peruenīet ad occidentem nec nouum testamentum quod incboabat. iuxta promissum domini in euangelio. Houi inquit et eterni testamenti. Jdeo de ista stella potest dici illud sapientis: Quasi stella matutina in medio nebule id est solennitatis dominice: que fulget in presenti ecclesia. sed magis fulgebit i patria: Ad quā nos perducat post hanc vitam puer iesus de virgine natus maria. Amen.

In octaua epiphanie domini nostri iesu christi. Sermo. I.

Enit iesus a naza

reth Galilee et baptizatus est a iohanne in iordane zc. Mar. i. cap̄. Quia domin⁹ noster iesus christus baptismū in seipso suscipere dignatus est. ideo ad declarandam istius diei solennitatem que dicitur epiphania domini conuenienter assumitur verbum illud. Jn quo quidem verbo persona domini nostri iesu christi dupliciter extollitur Et. Primo quidem quantum ad mysterium sue generationis. cum premittitur. Venit iesus a galilea. Ista em̄ est ciuitas vbi christus fuit genitus. fm carnem prebente virgine consensum: vt dicitur Luc. ij. vbi etiam fuit educatus vsq̄ ad xxx. annos vel circa: donec venit ad baptismum: vt habetur Lu. ij. et. iij. cap̄. Secundo introducitur persona domini nostri iesu christi extollenda q̄ntum ad mysteriū sue regenerationis: cuz sequit. Et baptizat⁹ a iohāne i iordane. sicut enim in die natalis fuit natus hominibus: ita fuit hodie renatus sacramentis. vt Augu. in sermone hodierno testatur. Circa primum mysteriuz sue generationis cum dicitur: Venit iesus zc. est intelligendum q christus dominus in sacra scriptura inuenitur cognominatus a quadruplici ciuitate. scz

Primo a ciuitate syon. quia ibi progenitus. Syon em̄ erat ciuitas dauid. vbi nascebantur reges qui fuerunt christi progenitores: vt habetur Matth. i.

Unde ps̄. Nunquid syon dicet homo: et homo natus est in ea. ⁊ ipse fun. eam alti. Ibi enim dicitur christus natus. qꝛ ibi progenitus. sicut rex apulie dicitur frãcigena. quia ab antiquo progenitus est de ista stirpe regia. Secundo a ciuitate nazareth. quia ibi fuit educatus. Cum enim rediret ioseph de egypto ꝓpter timorem archelai regis iuda habitauit in nazareth vt impleretur quod dictum fuerat per prophetas de christo. Quoniaꝫ nazareus vocabitur Math. ij. ca. Tertio a ciuitate bethleem: q̃a ibi natus est vt habetur Luc. ij. ca. Sicut enim michee. v. prophetatum fuerat vbi dicitur. Et tu betheleem efrata paruula in milibus iuda. ex te enim egredietur qui sit dominator in israel ⁊ egressꝰ eius ab initio a diebus eternitatatis. Quarto a ciuitate hierusalẽ. quia ibi fuit sepultus quemadmodum dicitur beatus petrus de Roma. vnde ys. vi. dicit: Surge illuminare hierusalem. quia ve. lu. tu. ⁊ gloria domini super te or. est. ⁊ sequitur. Super te orietur dominus ⁊ gloria eius in te videbitur. Istarum em̄ quattuor ciuitatum debent esse spiritualiter incole omnes christiani ⁊ maxime clerici qui sunt de sorte christi. Primo enim debent habitare in ciuitate syon: per virtutẽ puritatis ⁊ castimonie. Syon enim interpretatur speculum in quo licet species rerum sensibilium appareant: tamen ipsum non coinquinant. sic anima clerici que. naturaliter est ad modum speculi rep̄sentantis rerum sensibilium imagines nõ debent ipsam inficere. facere em̄ debent scd̄m consiliũ Hieronymi in quadã epistola ad eustochiũ sic dicentis ꝙ impossibile est in animaꝫ hominis non incurrere cogitationẽ: sed ille laudatur: ⁊ predicat̄ beatus: qui vt statim ceperit cogitare interficit cogitatus: ⁊ allidit eos ad petram. Sed proh dolor. quia filij syon incliti reputati sunt in vasa testea. opꝰ manuũ figuli Treñ. iiij. Scd̄o debent habitare in nazareth ꝑ virtutẽ deuotiõis ⁊ sctimonie. nazareth em̄ interpretat̄ sanctificatio. Ista aũt virtꝰ sctificatiõis dꝫ vigere in clericꝭ ꝓprie. sicut virtꝰ fortitudinis in militibꝫ qꝛ sic̄ milites sũt ad defensionẽ reipublice istituti sic clerici ad cl̄tũ diuinaꝝ reꝝ sunt mãcipati. Et ideo in genere scilicꝫ militum est ignominosus miles pauidꝰ sic in genere clericorum est clericus indeuotus: monstruosus ⁊c̄. Tertio debent habitare in ciuitate bethleem per virtutem pietatis ⁊ misericordie. bethleem enim interpretatur domus panis. talis debet esse domus clerici. debet enim esse. s. domus pauperum: quia bona clericorum sunt bona pauperum. vnde dicitur Malachie. iij. Infer omnem decimationem in horreum meum vt sit cibꝫ in domo mea ⁊ probate me super hoc dicit dominus. si non apperuero vobis catharactas celi: ⁊ effudero vobis benedictionem vsqꝫ ad habuudantiam. Istuꝫ autem cibum pro pauperibus procurabat quidam sanctus vir qui dicebat ꝙ proselitis ⁊ aduenis ministrabat omnẽ decimationem tobie. i. ca. Quarto debent habitare in ciuitate hierusalez per virtutem pacis ⁊ concordie. hierusalem enim interpretetur visio pacis. Istã virtutem debent singulariter clerici colere dum sunt in studio cõstituti. Naꝫ in maliuolam animam non introibit sapientia. sap̄ i. ca. Ista virtus pacis est multum amabilis propter quattuor causas Et Primo est a cunctis mortalibus desiderata vt patet per Aug. xviij. de ciuitate dei. vnde Hester. xiij. dicitur ꝙ vera pax est cunctis optata mortalibus

Secundo quia fuit ab angelis super mundialiter euangelizata. scꝫ in christi ortu. vt habetur Luc. ij. vbi dicitur. Gloria in ex. deo. ⁊ in ter. pax. ⁊c̄. Tertio quia fuit apostolis a christo ita care cõmendata. vt in fine anteq̄ꝫ moreretur ⁊ post resurrectionem. quando eis quater apparuit. vt patet io. xx. Quarto quia in patria est feliciter remunerata: di. deo Mat. v Beati pacifici: quoniaꝫ filij dei vocabuntur. Circa vero mysterium

secūde regenerationis qđ notat cuz seq̄tur baptizatus est ꝛc. insistendo circa sacramentum baptismi: sunt multi articuli declarandi. Et Primus articulus est. quid est baptismus. Et dicitur ꝙ est remedium contra originalis peccati lapsum. sicut penitētia scđa tabula est post naufragium. vt habetur de regulis theologie. regula vicesimatertia. Intelligendum est tamē ꝙ quattuor requirunt ad integritatem baptismi. que in principio cuiuslibet operis requiruntur. scilicet. Primo causa efficiens que personaliter sit distincta a baptizato: quia sicut nulla res potest gignere seipsam: vt docet. Aug. i. de trini. ita nec regenerare et ideo nulla persona potest baptizare seipsam. vt notatur in. iiij. sententiarum. di. iij. et Secundo causa finalis. scz vt intendat facere quod facit ecclesia. Et ideo habens istam intentionem baptizat quantumcunqꝫ sit hereticus vel paganus. vt habetur de consecr. di. iiij. vbi dicitur ꝙ siue hereticus siue scismaticꝰ et quantumcūqꝫ facinorosus baptismū in trinitatis nomine conferre potest.

I. articulus.

E

Tertio causa materialis. que est aqua naturalis. sicut in sacramento eucharistie panis et vinum. vnde dicit Augu. super iohannem. ꝙ accedit verbum ad elementum ꝛ fit sacramentum. detrahe inquit verbum et quid est aqua nisi elementum. Quarto causa formalis que est. Ego te baptiso in nomīe patris et filij et spiritussancti. Ista forma fuit a christo tradita. Marci vltimo. quando dixit discipulis: Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti. De quo quidem sacramento inducitur illud preconium apostoli. Ephe. iiij. Unus deus vna fides vnum baptisma ꝛc. Secundus articulus est. quot sunt baptismatum genera. Et dicitur ꝙ quattuor quorum Primum est baptismus fluminis animam inicians. sicut fuit baptismus Johan. de quo dicitur Mat. iij. ꝙ populus baptizabatur a Johāne in iordanis fluuio. Iste autem baptismus dicitur animam iniciās qꝛ de se gratiā nō conferebat. vt notatur. iiij. ser. di. iij. ꝛc.

II. articulus.

Scđs est baptismus flaminis seu luminis animā pficiens. sicut baptismus institutus a xpo de quo habet Mar. vltimo. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. quia iste baptismus confert gratiam. vt patet de priuilegiatis ꝛc. Tertius est baptismus flaminis: animam sanctificans. de quo habetur Luc. iij. cap. vbi iohānes loquēs de xpo dicebat: Ipse baptizabit vos in spiritu sancto et igne. Quartus est baptismus sanguinis animaz renouans. quādo quis moritur pro fide. de quo loquitur saluator Luc. xij. Baptismo habeo baptizari. ꝛ quomodo coartor vsqꝫ dum perficiatur. quia passionez desiderabat. solus autem baptismus fluminis animam perficiens dicitur sacramentum. vt habetur. iiij. sen. di. i. Tertius articulus est: quare baptismus fluminis ad cetera baptismata comparatur. Circa quem articulum premittuntur due veritates. quarum Prima est. ꝙ baptismus christi comparatur ad baptismuz iohannis. sicut ad illud qđ euacuat. q̄a adueniente xpi baptismate: baptismus iohānis cessauit. vt habetur actꝫ. xix. ca. qñ pualus baptizatus fuit post baptismum iohānis. Scđa est ꝙ baptismꝰ fluminis comparatur ad baptismū sanguinis. sicut ad illud. qđ necessario nō pcedit. quia qui ꝓ fide moritꝰ q̄uis nō fuerit baptizatus saluatur: baptizatus in sanguine ꝓprio vt habetur exempluz de beata emerentiana beate agnetis collactanea. Qđ autem sine baptismo saluat passio suscepta pro xpo inducit Aug. i. iiij. sniaꝝ. di. iiij. Sed baptismus q̄ soluz est sacramētū ab baptismū flamis q̄ drupliciter cōpatur. Et Qñqꝫ baptismus flumis pcedit baptismum flamis sicut qñ q̄s fictus accedit ad baptismū ꝛ postea de fictiōe cōterit. tūc em recipit grām spiritussancti. ꝛ non in baptismo. vt notatur. iiij. ser. Quandoqꝫ baptis

F

III. articulus.

G

G

52

mus flaminis precedit. quia si quis baptismum fluminis non potest consequi quocunq; casu impeditus sufficit ei sola contricio ſm regulam beati Cypriani que ponitur in. iij. sen. di. iij. Unde discipuli quibus predicauit Petrus act. x. prius acceperunt spiritum sanctum q̄m essent baptizati ꝛc. Quādoq; baptismus flaminis concomitatur. ꝛ istud est de cōmuni lege nulli quis ponat obiicez sicut patuit in baptizatis a paulo act. x. qui cum baptismate receperunt spirituz sanctum vt docetur ibidem. Quādoq; baptismus flaminis nō precedit nec concomitatur: nec sequitur: sicut in illo qui cum fictione sua moritur: sicut habetur de simone mago. qui fuit baptizatus act. viij. sed tamen fuit primo fict⁹.

IIII. articulus Quartus articulus est. quis istoruz baptismatū est efficatior ad abluenduz animam. Et dicitur q̄ ista quattuor baptismata sunt ī quadruplici gradu ī habitudine ad animam. Est enim. Primus quidem baptismus qui nullaz delet culpā nec penā. sicut baptism⁹ io. qui erat: nec peccata dimittebat: nec gratiā conferebat. vt habetur in. iij. sen. di. ij.

Secundo quidem delet: sed non penam. sicut baptismus flaminis. quia ille concomitantur omnia sacramēta noue legis in quibus constat conferri gratiam spiritussancti ꝛ tamē in sacramēto penitentie non remittitur pena. ideo imponitur: vt patet per Hiero. ꝛ habet de penitentia. di. i. ca. Mensuram. Tertio quidem delet culpam et penam quo ad preterita. sicut baptismus fluminis. vnde dicit Ambro. super epistolam ad Roma. q̄ per solam fidem sine gemitu omnia in baptismo condonantur. ꝛ habetur de conse. di. iij. ca. sine penitentia.

Quarto quidem delet penam et culpam non solum quo ad preterita: sed etiam quo ad futura. sicut baptismus sanguinis vnde talis baptizatus nunq̄ culpam nec penaz exoluet. Ūñ dicit Augu. de vnico baptismo q̄ qui in ecclesia sanguinem fundunt: vitam eternā etiaz sine baptismate accipiunt. In tali autez baptismo omnia sacramēta complectūtur. vt dicitur. iij. sen. di. iij. De isto baptismo locutus fuit christus iacobo et iohanni. qui tunc dixit eis Baptismo q̄ ego baptizo baptizabimini ꝛc. Quin tus articulus est: si anima nostra potest sine baptismo ablui a sordibus suis. Et dicitur q̄ cum anima nostra communiter per sacramentum penitentie a sordibus abluatur: tamen quia baptismus flaminis ipsum sacramentū semper debite concomitatur sicut et cetera sacramenta ecclesie: ideo sine baptismo flaminis non fit remissio peccatoruz saltē mortalium quantum ad culpam: sz q̄ntum ad penam. dimissa culpa in fluminis baptismate. vbi sunt quattuor remedia requirenda quorum Primum est effusio lachrymarum in animi compunctione. cuz quis recordatur de peccatis suis. di. cum Prophetа. Recedite a me amare flebo ꝛc. Secundum est membrorum attenuatio in corporis mortificatione. sicut dicit ps. Posui vestimentum meum cilicium et Cinerē tanq̄ panem manducabam. Tertium est elemosinarū elargitio. in misedie prosecutione. quia sicut aqua extinguit ignem: ita elemosyna peccatum. vnde Luce. xi. Date elemosynam: et ecce omnia munda sunt vobis. Quartum est: precum multiplicatio in deuota oratione: sicut Moyses multiplicando preces ad dominum meruit veniam pro totius populi scelere. vt habetur exo. xxxij. ca. Per ista quattuor remedia fuerunt liberati in sacra scriptura quattuor magi reges. quorum Primus fuit Dauid q̄ diu fleuit di. Fuerē mihi lachryme mee panes die ac nocte. Et iterum Lauabo per singulas noctes lectum meum. Et ideo fuit ei dictum. Translatum est peccatum tuū. Secundus fuit Achab q̄ post multa peccata operuit cilitio carnem suaz. ꝛ ieiunauit ac dormiuit in sacco ambulauitq̄ demisso capite: et sic fuit misericordiam consecutus: vt habet

V. articulus

A

B

C

iij. R. xxij. ca. Tertius fuit Nabucho donosor cui dictum fuit per prophetaz Consiliū meū tibi placeat. o rex. pecca/ cata tua elemosynis redime: et iniquita tes tuas in misericordijs pauperum. Dañ. iiij. z sic fuit misericordiā cōsecut⁹

Quartus fuit Sedechias rex q̄ ora/ uit ad dominum oratione deuotissima. que oratio in fine. ij. pali. cōtinetur z sic fuit misericordiam consecutus cum ta/ men esset peccator omnium peccatoruz VI. arti/ culus. maximus zc. Sextus articulus est: quando sacramentum baptismi fuit in/ stitutum. Et dicitur q̄ inuenitur baptis mi sacramentum: ꝑm quattuor tempo/ ra varie prolatum. Et Primo fuit in/ D stitutum: quasi sub ratione preambuli quando. s. iohannes cepit predicare ba/ ptismum penitentie. vt habek in Mat. et iste quidem baptismus non fuit nisi quoddam preambulum ad baptismuz christi: vt habetur. iiij. sen. di. ij. Scō fuit institutus quasi in ratione mysterij quando scilicet christus fuit baptisatus vt haberur Luce. iij. quia tunc contulit aquis virtutē regenerationū sanctificās eas. cum tactu sue mundissime carnis: vt dicit Amb. zc. Tertio fuit institu tus in ratione quasi consilij. scz quando xp̄s misit discipulos suos baptizare Jo. iij. quia expz esse baptismus nondū fue/ rat sub precepto saltem vniuersali dat⁹

Quarto fuit institutus sub mō pce/ pti Mar. vltimo. quando xp̄s dixit apl̄is. Euntes in mundum vniuersum zc. Et ista fuit vltima institutio. z sic baptism⁹ ante tempus iohannis simpliciter fuit inutilis. quia etiam nulli cōsultum. In tempore iohannis baptiste fuit merito rius non ex se: sed ex fide. Sed in tēpo/ re xp̄i nō solū ex fide: sed ex se. q̄ verum reputak fuisse sacramentum. sed nō om/ nibus necessarium. post ascensionē aūt est necessariū simpliciter ad salutē. Cir cūcisio vero añ xp̄i p̄dicationē fuit cua/ cuata. vt non esset necessaria. licet foret vtilis q̄ synagoga nonduz erat sepulta post xp̄i mortē solū fuit ꝓmissa. q̄ christi mors euacuauit oīa legalia. Sz post euangelij diuulgationem fuit firmiter prohibita. vnde dicit ap̄lus. ad Gal. v. Si circuncidimini christus vobis nihil prodest. vnō addit ibi ꝓ baptismate In xp̄o em̄ iesu neq̄ circūcisio aliq̄d ne/ q̄ zc. Septimus articul⁹ est. vbi istō VII. ar/ sacramentū fuit ordinatū. Dicit q̄ a q̄t/ ticulus tuor euangelistis notātur quattuor loca institutionis baptismi. Nam Primo E btūs marcus notat montē tabor: quem credimus esse istū montē in q̄ fuit domi nus trāsfiguratus: qui est in galilea ad quem misit xp̄us. xi. discipulos videre post resurrectionem. ibi em̄ dixit eis xp̄s Euntes in mundū zc. Scō beatus Mat. notat montem oliueti. quia p̄cep tum baptismi dedit quando celū ascen dit. Mat. iij. Ascendit aūt a monte oli/ ueti ac. z. i. Tertio notat beatus Lu. bethaniam. vnde dicit dōm inde assum ptū. Lu. xxiiij. z ibi dedit p̄ceptū de ba/ ptismo. ipa em̄ bethania erat in aliqua parte mōtis oliueti. vt narrant hystorie

Quarto notat btūs Joh̄es ciuitatez hierl'm in qua venit ad xp̄m Nichode/ mus nocte. quando dixit ei: Nisi q̄s re/ natus fuerit ex aqua zc. Intelligen/ dum est autez q̄ ista quatuor loca huic sacramento cōueniūt spiritualiter. Et Prio mons tabor. q̄a sic fuit ibi xp̄s splendidus factus corporaliter: sic ania fit in baptismo splēdida virtualiter per frutes z dona q̄ ei infundunt. Scō mons oliueti q̄ sicut xp̄us inde ascēdit in celū: sic anima eius qui mortt in gra/ tia baptismali p̄ peccatum nō obnubi/ lata mox volat ad celū. Tertio Be/ thania q̄ sicut xp̄us ibi lazarum resu/ scitauit a mortuis: sic in baptismo resu/ scitat animam perempram plaga originali. Quarto Hierusalem que dicit ciuitas pacis: quia in sacramēto isto re/ conciliatur anima. que in ira dei fuerat concepta. ideo dicit ap̄lus ad Gal. iij. Omnes qui in christo baptizati estis: xp̄m induistis. Octauus articulus VIII. ar est. qui sunt istius sacramenti effectus. ticulus

Et dicit q quatuor. Primus est caracter qui inprimitur semp quantūcunq; ficto: vt habetur extra de baptismo et
F eius effectu. Scūs est fides infusa quia cuicunq; non ficto infundit fides. iij. sen. di. iij. Tertius est gratia que datur puulis per quā pmerent vitā eternam. vt habet. iij. sen. di. v. Quartus est innocētia. qz ḡcūq; baptisat purgat tā a labe pcti originalis q̄ actualis. tā venialis q̄ mortalis vt ei⁹ aia sit i tāta innocētia de p̄senti: i quāta fuerat creata anima ade remissa omni culpa vt habet. iij. sen. di iij. Isti quattuor effectus se habent p ordinē i indelebilitate. et Primus effectus est indelebilis quia caracter est signum omnino indelibile. etiaz in dānatis aut degradatis: aut excōicatis: aut scelestis. Secundus effectus est indelebilis: nisi rubigine heresis: quia nullū aliud peccatū mortale fidem delere pōt
K vt notat. iij. ser. vbi de fide agit. Tertius effectus delet per quodcūq; peccatum mortale. quia gratia diuina cū aliquo peccato mortali stare non potest. sicut nec vita cū morte vt ibidē. Quartus effectus scz innocentie delet solum per peccatum veniale. quia nullus talis est simpliciter innocens vt habetur in p phetis. ideo pō istud sacramentum desiderans in figura dicit. Asperges me domine ysopo⁹ mūdabor⁹ ꝛc. Nonus ar
IX. articulus. ticulus est. que sunt priuilegia gratie baptismalis. Et dicitur q habet quattuor
G priuilegia vltra gratiā aliorum sacramentorum. Et Primum est anime virginitas. quia post regenerationem baptismi amissa gratia p peccatū mortale q̄ uis anima reconciliet p gratiam penitētialem: tamen nunq; efficitur virgo. qa quandoq; fuit corrupta. ergo solum cuz prima gratia baptismali durat virginitas anime. qua amissa nullatenus recuperari potest. Secundum est. ad permanendum facilitas. quia quamdiu homo est in gratia baptismali: faciliter in bono perseuerat. quia fomes peccati per baptismum remittitur. qō per peccatum mortale postea prouocatur: ꝛ iō quanto magis per malorum iterationē ab hac grata elongamur: tanto minus idonei ad pseuerādū efficimur. Tertium est ad resistendum viuacitas. quia illa armatura quam maxime hostis forte midat. ex quo enim semel vicit ad impugnandū inualescit. Et ideo dicit beat⁹ Jacob⁹. Resistite diabolo et fugiet a vobis ꝛc. Quartum est festinata felicitas. qz qui in gra baptismali moriunt a solis venialibus purgant. ꝛ flāmam faciliter transeunt quā aplus ad corz. comparat flāme ligni vel feni. aut stipule q̄si raptim transeuntis. Iste aūt tales aie que in gra moriunt sunt iste virgines q̄ sequunt agnū quocūq; ierit. vt habet in apoc. Et ideo qz tale decorē nullatenus possum⁹ recuperare: eo q sacramētū baptismi nō est licitum iterari multū debemus dolere: ꝛ ab eius elongatione cauere ꝛc. Intelligendum est tū. q aliqui moriunt in gratia baptismali nō obnu/ H
bilata per peccatū veniale. nec exercita/ta per actus meritorios. sicut paruuli. ꝛ ideo habēt remissam gl'am ꝛ nullā penam ꝛc. Alij in eadē gra obnubilata. ꝛ nō exercitata moriunt qz venialit peccauerūt ꝛ nō egerūt opa meritoria ꝛ isti hūt remissam gl'am ꝛ modicā penam.

Alicq in eadē gra obnubilata ꝛ exercitata moriunt. qz venialit peccauerūt. et opera exercuerūt. ꝛ tales habent magnā gl'iam ꝛ modicā penā. Alicq in eadez gratia non obnubilata nec exercitata. quia nec veniuliter peccauerunt. et bona opera fecerunt post baptismum. Si tñ sunt alicq in vita ista breuissima et tales habebunt magnā gl'iam ꝛ nullam penā X. articulus.
p quibus dicit balaam. xxiij. numeroz⁹ Moriat aia mea morte iustoz⁹ ꝛ fiat nouissima mea horum similia ꝛc. Decimus articulus est que sunt istius inpreces sibilis sacramenti insignia. Et dicit q sunt quattuor. Et Primum est pri/
mitas inpreces sibilis: quia ipsum est ia/ J
nua omnium sacramentorum vt nullus aliorum aliquid proficiat nisi isto preuio vt notatur. iij. sen. di. iij. Secundus est vniuersalitas interminabilis quia ē

omnibus hominibus ꝛ mulieribus cu/
iuscunq; etatis et conditionis cõmunis
vt habetur. iiij. sen. circa principium.
Tertium est facilitas in excusabilis.
quia sine vlla difficultate istud sacramẽ
tum quilibet consequi potest ratiõe ma/
terie cõmunis. i. aque: Est etiã in modo
facilis. vt habetur ibidem. Quartuz
est necessitas ineuitabilis. quia licz sine
XI. ar/ aliis sacramentis. sine illo tamen null⁹
ticulus saluari potest. vnde dicitur ioh. iij. Nisi
quis renatus fuerit ꝛc. Undecimus
articulus est. que sunt istius sacramenti
cerimonialia. Dicitur autem ꝙ ibi repe
riuntur quatuor cerimonie principales
quarum Prima est de immersione tri
na que fidem trinitatis designat. vt ha/
betur de conse. di. iiij. cap. de trini. ꝛ ca.
eodem modo. Aut fit propter triduuz se
K pulture christi. di. apostolo Consepulti
sumus christo per baptismum in morte
ꝛc. Secunda est de inunctione bina.
inungitur enim saliua ꝛ crismate. quoꝝ
vtrumq; fit in signum virtutis que dat
contra inimicũ. vt habetur de conse. di.
iiij. ca. postea. Tertia est de conditiõe
a materia. quia sal benedictum in os ei⁹
a sacerdote mittitur. vbi sapientia et in/
corruptio designatur vt habetur de con/
secra. di. iiij. ca. vt huic ꝛ ca. sal. Quar
ta est de insufflatione multiplici q̃ bapti
zandus exsufflatur. vt virtus inimici ab
eo expellatur. ꝑm b. Aug. de symbolo et
de ꝯse. di. iiij. ca. Ecce sicut noster. Istis
aũt p̃missis ceremoniis induitur bapti/
zandus veste candida in xp̃iano inno/
centiam designante. vt habet de ꝯse. di.
iiij. ca. post baptismum et est auctoritas
XII. ar/ rabani ꝛc. Duodecimus articulus ẽ.
ticulus que sunt istius sacramẽti miracula. Et
dicitur ꝙ in sacra scriptura inueniũtur
quattuor scilicet miracula baptizatorũ
quorum. Primum fuit baptismus xp̃i
in quo fuerunt tria miracula. primũ fuit
L apertio celi: que designat ꝙ per baptis/
mum ianua celi primo nobis aperitur:
ꝛ gloria promittitur Scdm fuit p̃ris
protestatio di. Hic est filius meus dile/
ctus: que designat adoptionem. qua q̃/
libet cum baptizatur in dei filium adop
tatur ꝛc. Tertium fuit spiritussancti
visibilis descẽsio in specie columbe. que
designat ꝙ ĩ om̃i baptismo debite susce
pto mittit inuisibiliter spũssanctus de q̃
bus trib⁹ miraculis habet Mar. xxij. ca
ꝛ Mat. ij. ca. Scdm baptismũ mira/
culosũ fuit baptism⁹ eunuchi ethyopis
de quo hẽtur act⁹. viij. quẽ cũ baptizas/
set philippus spũs rapuit philippum et
amplius non vidit eum enuchus. Et
ideo ibat per viam suã gaudẽs: qꝛ datũ
fuit sibi ĩtelligere. ꝙ virtus baptismi fa/
cit euolare: sicut philippus fuit ab eo mi
raculose sublatus. Tertiuz fuit pauli
apostoli de quo hẽtur act⁹. ix. vbi dr̃ ꝙ cõ
festim ante baptismũ ceciderũt ab oc̃lis
ei⁹ tanq̃ squame ꝛ visuz recepit. qꝛ null⁹
adultus licite baptizatur. nisi p̃us illũi/
netur. vt ptz de cõse. di. iiij. ca. pluribus.
Quart⁹ fuit baptism⁹ cornelij cẽturi
onis. in q̃ ꝑ miraculũ fuit petro oñsuz sa
cramentum baptismi oĩbus gentib⁹ esse
cõmune. vt habetur act⁹. xi. et similiter
habetur idem de paulo ca. xix. Terti XIII. ar
usdecim⁹ est. quare xp̃us fuit baptizat⁹. ticulus
Circa qd̃ assignant q̃ttuor rões. Pria
rõ est. regulatio legis nature. qꝛ regula
iuris naturalis est. vt vnusq̃sq; q̃lius in
alterum statuerit: ip̃e eodẽ iure vtatur. ꝛ
iõ qꝛ legẽ baptismi oĩbus vl̃ez statuit. ip
se eadem lege vti voluit qd̃ decens fuit. A
Secunda ratio fuit euacuatio legis
mosayce. qꝛ ex quo noue legis sacr̃a in se
suscepit prioris legis obligatiões absol
uit. cũ nouis statutis supuenientibus ve
tera ꝓijciantur. vt hẽtur in euangelio ꝛc
Tertia rõ est nobilitatio legis euãge
lice: qꝛ si tm̃ voluit legez moysaicã ꝛ syna
gogam quã repudiauit honorare vt cir/
cumcisionẽ in se susciperet: multo magꝫ
voluit honorare legem euangelicã ꝛ ec/
clesiam quã suscepit in sponsaz accipiẽ/
do baptismum. Quarta rõ est sancti/
ficatio aque materialis tactu sue mun/
dissime carnis. ꝛ istas rões assignat am
bro. in octaua epiphanie. Istud autez
sacramentum fuit figuratũ in ve. testa.
di. beato petro in canonica sua ita c. iij.

q̄ sicut in diebus noe octo anime salue facte sunt p aquā sic nos saluos facit baptismus z aqua baptismi: Qō nobis cō cedat xp̄s iesus dei z virgis fili⁹. Amē.

De eodem Sermo. II.

Aptizatus iesus confestim ascendit de aqua Mat. iij.ca. Quia ꝑm doctrinam.b. Aug. de vera reli. Vita christi ita fuit totius perfectionis exemplar: vt nullus possit peccare nisi odiendo qō ipse dilexit. aut diligēdo qō ipse odiuit Nullus em̄ recte agit nisi faciendo qō ipse sez monuit: aut nō faciendo qō ipe prohibuit. Jōcirco vt suo nos exemplo ad statum salutis induceret: sacramentum baptismi sine vlla indigentia in se ipso recipere voluit. vt prius faceret q̄ doceret ꝑm illud Luc. in act̄ Cepit ie/sus facere z docere. Et secundū hoc christi baptismus dupliciter describitur Et Primo quantum ad baptizantis actum transeuntez. quo fuit baptizatus Secundo quantum ad baptizantis fructum consequentem. quia confestim ascendit de aqua zc̄. non q̄ xp̄us ex suo baptismate aliquē fructū nouū sibi peteret: sed quia ascēsus eius p̄figurabat eleuationez qua eleuatur anima nostra in sacramēto baptismi a statu ifime culpe mortalis ad statum p̄celse gratie zvite supernaturalis. Jsta autē ascensio fuit figurata per illam qua ascenderunt filij israel de egipto tenebroso designante statum culpe ad desertum: in quo signatur status gratie. tum quia ibi diuina maiestas fuit reuelata. tum quia fuit ibi lex data. tum quia ibi diuinitas adorata. tum quia esca angelorum cōicata iuxta illud psalmi: Panem angelorum manducauit homo. De ista ascensione habetur ose. ij. Circa istam materiā de christi baptismate cuius hodie memoria agitur sunt plures articuli per/

I. articulus. tractandi. quorum. Primus articulus est qd est baptismus in generali. Et dicit q̄ baptismus est sacramentū noue legis. primo sanctificās aīam: q̄ aūt sit sacramentum patet. quia vt ait Hugo de sacramentis. quia est inuisibilis gratie visibilis forma. Sed q̄ sit sacramentuz noue legis patet. quia fuit a xp̄o institutus vt habet in Mar. sicut circumcisio in veteri testamēto fuerat collata tanq̄ remedium contra originale peccatum: sicz baptismus in nouo testamēto. Qō aūt sit primo sanctificans animā patet. quia cetera sacramenta sunt ordine effectuali ipso baptismate posteriora. ideo dicitur ianua sacramentorum. quia non nisi per ipsum intrari potest ad alia ꝺo dicit dominus in Iohanne. Qui non intrat per hostium zc̄. Jsta est illa porta quam vidit ezechiel ad orientem posi/tam per quam intrabatur ad templum: quia per hoc sacramentum quilibet intrat templum ecclesie militātis. de quo ait apostol⁹ ephe. iiij. Unus deus: vna fides: vnum baptisma. Secundus II. articulus. articulus est que sunt illa que requiruntur ad baptismum. Et dicitur q̄ sunt quattuor que require in precedenti sermone in primo articulo. Tertius ar/ III. articulus. ticulus est. que sunt baptismi species. Et ponuntur a sanctis quattuor ipeci/es scilicet. Primus est baptismus fluminis. Secundus est baptismus flaminis. Tertius est baptismus sanguinis. Quartus est baptismus luminis. De baptismo fluminis dī Mat. vltimo. Qui crediderit z baptisatus fuerit saluus erit. De baptismo flaminis dicitur a iohāne baptista in Mat. Jste aūt baptizabit vos spiritu sācto. De baptismo sanguinis loquit xp̄s i Lu. Baptismo hēo baptizari z coartor zc̄. De baptismo luminis loquit. b. pe. in act̄. v. q̄ dñs fide purgauit corda gentiū sicut missio spiritus sancti. q̄ fit per infusionez.

Sed primus baptismus sez flumis habet rōnem sacramenti qz designat ablutionem anime a peccato. vnde sacramentū dicitur sacre rei signum. Baptismus aūt sanguinis habet rationem meriti. qz in ipo cōsistit actus fortitudinis.

Baptismus aũt flaminis habz rationẽ
premij: quia per actũ contritionis mere
tur quis charitatem sicut meritũ contri
tionis. Sed baptism⁹ fluminis qui est
in fide habet rationez mysterij. quia est
p̃sagium visionis que est in patria di.b.
Aug. de trini. ꝙ cõtemplatio est merces
IIII. ar fidei ꝛc̃. Quartus articulus est. que
ticulus sunt baptismi beneficia. Et inueniunt̃
C quattuor gradus. ſm quos sunt. iiij. ge
nera baptismi. Primũ beneficiuz est
beati luminis. q̃a purgat animã ab infi
delitate ꝛ constituit eam in veritate. ideo
dicit̃ io. i. Hic venit in testimoniũ. s. Jo
hannes baptista vt omnes crederent in
christum. Secundum beneficium est
baptismi flaminis quod nõ solum libe
rat ab infidelitate sz etiam a culpa quã
uis non a penas constituit in gratia. Jo
domin⁹ in iohãne. Qui crediderit in me
flumina de ventre eius fluent aque viue
glorie viuificantis qd̃ dixit de baptisma
te flaminis. vt ibidem habet̃. Tertiũ
beneficiũ est baptismi fluminis: qꝛ non
solum liberat a culpa: sed etiã a pena. et
ponit in gratia vnde morientes mox ba
ptizati statim euolant. vnde dicit beat⁹
petr⁹ in actꝫ. Baptizet̃ vnusquisqꝫ vr̃m
in remissionem peccatoꝝ. Quartum
beneficium baptismi sanguinis qd̃ est q̃
druplex. quia liberat a culpa ꝛ a pena. et
statuit in consumata gloria ꝛ dat aureo
lam vltra om̃ia alia. De q̃ loquit̃ xp̃s in
VI. arti Marco. di. Jac. ꝛ Joh̃. Baptismo quo
culus. ego ꝛc̃. Intelligẽdũ ẽ aũt ꝙ ĩ no. te. tã
tum bis aperti sunt celi. s. quando xp̃us
fuit baptizatus. ꝛ quando steph. fuit la
pidat⁹. vt detur intelligi ꝙ baptizati flu
V. arti mĩe ꝛ sanguĩe stati euolant ꝛc̃. Quin
culus. tus articulus est. que sunt baptismi p̃ui
legia. Et dicũt̃ esse quatuor require ea
VI. arti in precedenti ſmone in articulo. x. Se
culus. xtus articulus est. que sunt baptismi in
signia. Et dicuntur esse quatuor. quia. s.
D Primum est caracteris impressio qd̃
est signum indelebile. quo discernit̃ qui
libet baptizatus a nõ baptizato. de quo
signo loquitur io. in apoc. di. qd̃ comitã
tes xp̃m habebant nomen eius et nomẽ
patris eius scriptum in frontibus ꝛc̃.
Scd̃m insigne est hominis veteris re
nouatio designata per lotionẽ. ideo dicit
paulus ꝙ per baptismum cõfigurati su
mus. vt in nouitate vite ambulemus.
Tertium est xp̃i resurrectio. Ideo fit
trina immersio ꝓpter triduũ mortis xp̃i
vnde apl's ad col'. Consepulti sumus ꝑ
baptismum in morte xp̃i vt sicut resur
rexit: sic ꝛ nos in nouitate vite ambule
mus ꝛc̃. Quartum ẽ veteris testamẽ
ti p̃figuratio istud em̃ sacramentuz fuit
p̃figuratum in nube et in mari sicut em̃
illa nubes direxit filios israel de die: sic
ꝛ baptism⁹ in nouo te. dirigit ad terram
viuentiũ. ꝛ sicut iste ignis in vete. testa.
de nocte: sic lex ignea euangelij in no. te.
vt ait Moyses de q̃ nube habet̃ in exo.
ꝛc̃. Septimus articulus est. que sunt VII. ar
baptismi mirabilia. Dicit̃ ꝙ sunt quin ticulus
qꝫ. quorum Primũ est celi apertio. qꝛ
celi aperti sunt super christum. vt ptz in E
Mar. ꝛ Mat. Scd̃m ẽ spiritussãcti
visibilis missio. qꝛ tunc colũba descẽdit.
Tertiũ est patris protestatio. q̃a vox
patris audita est ibi. Quartũ est ocu
lorum apertio. vt patuit in aptione ocu
loꝝ pauli in actibus. Quintũ est spi
ritussancti inuisibilis largitio. vt quan
do baptisati fuerunt discipuli a paulo in
actibus. Vt per primũ det̃ intelligi:
ꝙ aperit ianuã celestis regni. Per scd̃m
ꝙ spũssanctus descendit in aquam. Per
tertium ꝙ deus pater mittit filium suũ
ad intelligendũ vbi dicit Hic est filius
meus dilectus. Per quartũ ꝙ spũssctũs
mittit̃ ad affectũ. Per quintũ ꝙ tunc da
tur donum fidei vt anima non sit ceca.
Octauus articulus est. quare istud VIII. ar
sacramentum fuit institutum. Dicitur ticulus
ꝙ fuit institutum quadruplici ratione.
require in precedenti sermone in arti
culo. vi. Nonus articulus est. quare IX. arti
christus fuit baptizatus. Et assignan culus.
tur quattuor rationes quas require in
precedenti sermone in articulo tredeci X. arti
mo. vbi plene inuenies ꝛc̃. Decimus culus.

articulus est quo baptismo christus fuit baptizatus. Et dicit q fuit baptizatus quadruplici baptismo. Et Primo baptismo luminis quia in primo istāti sue conceptionis anima ista beatissima fuit beatitudine illustrata. et suppositaliter vnita luci: que illuminat omnem hominem venientē in hunc mundū. Scōo baptismo flaminis: quia ipsi⁹ anima felix fuit spiritusancto repleta quantū potuit. ideo fuit prophetatū de eo ī ysa. Spiritus domini super me ꝛc. Tertio baptismo fluminis in iordane. Sed i qua forma dubium est. quia non videbat ei competere forma iohannis. sed nec forma sui q in nomine ꝓrio baptizaretur.

Quarto baptismo sanguinis in passione. ideo fuit de hoc prophetatū in ysa. Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus. Et in apoc. dicit q erat vestitus veste sanguine aspersa ꝛc. Undecim⁹ articulus est. qualiter debemus nos baptizare quottidie. Et dico q quadruplici baptismo. quia Primo baptismo luminis vt non terrena: sed celestia intellectus noster consideret ꝛ ea que sunt fidei firmissime credat. vt per istud baptizatus resurgat ab infidelitate advitam qua fidelis viuit de qua dicit apostolus q iustus ex fide viuit ꝛc. quia sine fide ipossibile est placere deo vt ipse dicit ad hebre. Et idem Jn interiori homine habitare christum ꝛc. Sed prob dolor hodie in mētis vestra fides ē annullata: qa ita parum de celestibus curant ac si ea esse non credant. qō patet. quia fides ex operibus probatur vt ait Jac. in canonica sua. vnde dominus per ezechielē Jncreduli et subuersores tecū sunt. Secundo baptismo flaminis. vt nō temporalia sed eterna diligamus. quia per baptismum cum christo resurreximus. ideo dicit aplus. Si consurrexistis cum christo ꝛc. Jsta autem temporalia non sunt appetēda. qr nō sunt bona nisi ꝑm quid ideo ait io. in canonica sua. Si quis diligit mundum charitas pa. nō est in eo Sed homines mūdi plus diligūt temporalia q̄ eterna qa sunt visibilia: ideo dicit xp̄us de spiritusancto loquēs de iohanne quē mundus nō pōt capere. quia non videt eum propter sensualitatē quā sequit. vnde non auditūr vocē dñi di. Primuz querite regnū dei ꝛc. Tertio baptismo fluminis nō sacramētali. qr istō non est iterabile. sed baptismo pñiali lachrimarū ꝓfluuio. quando intus cogitamus peccata nostra quibus deum offendimus nos ipsos eȳcimus celū amittimus infernum meremur. et tunc cum dolore affluenter lachrimas emittam⁹. iuxta illud Hiere. Deduc quasi torrentem lachrimas q̄ diem ꝛ noctem non taceat pupilla oculi tui ꝛc. Et ite. Quis dabit capiti meo aquam ꝛc. exēplo psalmiste. Lauabo per singulas noctes lectum meū. Jdeo dicit dñs in Math. Beati qui lugent. Et ite Beati q̄ nūc fletis. Et ad ꝓsoitum dicit: Ue vobis qui habetis consolationes vestras ꝛc.

XI. articulus.

Quarto baptismo sanguis in recordatione passionis christi. de quo baptismo fuit prophetatum in gen. de iuda. i. de homine confitente. Lauabit in vino stolam suam. ideo dominus per Hiere. inuitat nos ad sue passionis memoriaz di. Recordare paupertatis ꝛ transgressionis mee absinthij ꝛ fellis. ipse q̄q̄ sap. in ecclesiastico dicit Gratiam fideiussoris tui ne obliuiscaris dedit ei ꝛc. Jstō aūt ꝓprie fit in eucharistie sacramēto. dominо Hoc facite in meā cōmemorationem. Et aplus ad cor. Quotiēscūq̄ eīm manducabitis ꝛc. Jdeo Jo. in apoc. audiuit vnum de senioribus di. q sancti lauerunt stolas suas in sanguine agni. ideo cum ipso regnāt: cantantes cantici cum nouum semper: et dicentes. Sanctus. sanctus. sanctus domin⁹ deus sabbaoth sequentes agnum quocūq̄ ierit. Quod nobis cum illis concedat dicere xp̄us iesus dei ꝛ virginis filius. Amen

Tractatus de baptismo eiusdem doctoris.

D regeneratiōis christi mysterinm contemplā/dum mouet questio. Utrū baptismus quo christus fuit baptizatus fuerit eiusdem rationis cum baptismo quo nos baptizamur. Et videt ꝙ sic. qꝛ ꝑm ꝙ scribit luc. actꝰ. i. dicens ꝙ iesus cepit facere ⁊ docere. sed ipse nobis illum baptismuz quo regeneramur dedit sub precepto Mar. vltimo. ergo baptismuz in se suscepit. Sed contra: quia iesus fuit baptizatꝰ baptismo Johis Math. iij. ca. ⁊ tamen iste baptismus fuit alterius rationis a nostro vt habetur in actꝰ. ergo ⁊c̄. Circa istam questionez sunt xvij. articuli declarandi. Primus articulus est. quid est baptismus. Et ꝑm diffinitionem dñi saluatoris quā dedit Jo iij. Baptismus est natiuitas homīs secundaria. ideo loquens de ipso dominus Nichodemo in preallegato. ca. dic̄: Amen amen dico vobis: nisi quis natꝰ fuerit denuo non potest videre regnum dei. Et cum dixisset ei nichodemus. Et quomodo potest homo nasci. cum sit senex nunquid potest iterato ventrē mr̄is sue introire ⁊ renasci? Et tunc christus adiunxit: Amen amen dico tibi: nisi q̄s renatus fuerit ex aqua et spiritusancto non potest introire regnum dei. Et cum idem nichodemꝰ dixisset: Domine quomodo possunt hec fieri? audiuit. Tu es magister in israhel ⁊ hec ignoras. Ex q̄bus verbis domini saluatoris habetur ꝙ baptismus est renasci. hoc est iterꝝ nasci. et sic est secunda natiuitas hominis

I. articulus.

Intelligendum est tamen ꝙ baptismus dicitur secunda natiuitas quadruplici ratione. Et Primo quia sicut homo per natiuitatem suam naturalez accipit primo esse in natura: ita quilibz per baptismuz accipit primo esse in gratia. et ideo sicut natura precedit gratiam. ita natiuitas naturalis est prima et baptismalis secunda. Et ideo baptizati dicuntur non nati: sed renati. Secundo sicut in esse spirituali nascebant pueri in veteri testamento per circumcisionē: ita nunc scd̄o per baptismuz. vnde christus ante fuit circumcisus q̄ꝫ baptizatꝰ. vt patet in Luc. ⁊ iō sicut circūcisio in pueris fuit prima natiuitas spiritualis: ita est baptismꝰ scd̄a natiuitas

A

Tertio quia cum in sacramento baptismi sit duplex ablutio. vna anīe alia corporis sicut docet Aug. super Jo. ita est duplex natiuitas ibi. ita ꝙ ablutio anime. licet sit prior in intentione q̄ꝫ corporis: est tamen posterior in executione. ⁊ ideo ꝑm ordinem intentionis ablutio cordis est natiuitas prima: ⁊ ablutio corporis in sacramento sensibili est natiuitas scd̄a. Quarto quia sicut in nostra prima natiuitate nascimur filij ire ꝑm apostolum: quia filij primi ade. ita in ꝑa natiuitate nascimur filij gratie. quia filij secundi ade efficimur. id est christi sicut docet apostolus Roma. i. cap̄. Et sicut nostra prima natiuitas est ex nostro primo adam. ita ꝑa que est baptismus est ex ꝑo. ⁊ ideo recte baptismus dicitur ꝑa natiuitas. et iōcirco apostolus appellat hoc sacramentum lauacrum regenerationis et renouationis. quia sicut regenerari est iterum generari. ita renasci est iterum nasci. Et sic habemus ꝙ baptismus est natiuitas hominis ꝑa in qua regeneramur in esse spūali. Secundus articulus est. quot sunt baptismi modi. Et dicitur ꝙ in diuina scriptura inueniūtur baptismi genera quatuor. quorum. Primus est baptismꝰ fluminis animam inicians. sicut fuit baptismus iohannis qui animam non cōsecrabat: sed solum ad baptismum christi disponebat. sicut testatur ipse Johannes dicēs: Ego baptizo in aqua medius autem vestruz stetit ⁊c̄. Secundꝰ est baptismus fluminis animam perficiens. sicut fuit baptismus christi qui non solum disponebat: immo et consecrabat. de quo habetur Johannis. iij. ꝙ christus baptizabat ⁊ omnes veniebant

II. articulus.

B

ad eum. Tertius est baptism⁹ flaminis aīam sanctificās: ⁊ iste est baptism⁹ q̄ quis baptisat̄ spūsctō inuisibil̄r. de q̄ habet̄ Act̄.i. dicēte dn̄o Johēs quidem vos baptisauit aqua. vos aūt baptisabimini spūsctō non post multos hos dies loquēs apl̄is de missione spiritussancti.

Quartus est baptismus sanguīs animā coronās. sicut fuerūt innocentes baptisati in sanguīe suo ⁊ loti Mat.ij. de q̄ loquēs saluator Lu.xij. dicit de seipso Baptismo habeo baptizari ⁊ quō coartor quousq̄ dū ꝑficiat̄ loquens de effusione sanguīs in cruce. Intelligenduz est tn̄ ꝙ isti baptismi gradatī se habent in efficatia. quia scz Primus baptismus fluminis aīam iniciās nō delebat culpā ex sua ꝟtute: sed soluz dispositiue ꝟm se. ꝙ aūt Johānes p̄dicauit illū baptismū in remissionē pctōꝝ. istud est referendū ad cōtritionē. ⁊ nō ad ꝟtutē sacramēti. Scd̄s baptismus flumiuis animā ꝑficiēs delebat culpā ex sua virtute. sz non penam. qr spiritussctūs non stat in aīa cum culpa mortali: bene aūt stat cū aīa obligata ad penā pctī ꝑsoluēdam tꝑaliter. vn̄ in omni cōtritōe ī qua est baptismus flumīs remittit̄ culpa: sz non oīno pena. Tertius baptismus q̄ est flaminis aīam consecrās remittit culpam et penā: qr quicūq̄ sic baptisatus a culpa ⁊ pena totaliter absoluitur: vt dicit Petr⁹ Act̄.xx.ca. Quart⁹ baptismus. s. sanguīs nō solū remittit culpā ⁊ penā sz reddit aīam impeccabilem qr ponit eā extra terminos vie: ⁊ iō ille ē efficacissim⁹: qr suo fine debito frustrari nō pōt de q̄ loquens saluator filijs zebedei dicebat Baptismo q̄ ego baptiso baptisabimini: ⁊ loquit̄ ad lr̄am ꝟm Aug. de sanguinis effusione. Tertius articulus est q̄ sūt ista q̄ req̄runt̄ ad integritatē istius sacramēti. Dicit̄ aūt īter alia q̄ttuor esse baptismi genera. Baptism⁹ sanguīs ⁊ flamīs ꝓprie nō dicunt̄ sacramēta: sz baptism⁹ fluminis tantuz. Et iō de illo est solū intentio quo ad p̄sens.

III. articulus

Intelligendū est g̊ ꝙ q̄ttuor cause requiruntur ad integritatem cuiuslibet sacramēti. sicut habet̄ ex articulis fidei. scilicet. Materia. Efficiēs Forma. Finis. Et ꝟm hoc iste quattuor cause req̄runt̄ ad isti⁹ sacramēti integritatē. Primo causa materialis isti⁹ sacramenti est aqua fontium benedictorum ab episcopo: quantum ad bene esse sed omnis aqua naturalis quantum ad esse. qnia in tali materia xp̄us hoc sacramentū instituit. vt habet̄ io.iij. Scd̄o causa formalis est illa que est a xp̄o tradita. Mar.xxviij.ca. Euntes inquit docete omnes gentes baptisantes eos ⁊c̄. Dicit̄ tamen ꝙ quandoq̄ in ista forma fuit dispensatum quando baptisabāt solum in nomine christi actuū.xx.qd̄ credit̄ factum ex reuelatione spiritussancti ad nomen christi efficaci⁹ diuulgandū.

Tertio causa efficiens: quantum ad esse est vniuersaliter omnis homo cuiuscunq̄ sexus aut religionis aut infidelis quia sicut sacramentum est communissimum ita requirit ministruz cōmunissime sumptum. Et ideo factū beati Cypriani reprehēdit̄ quia rebaptizabat baptizatos ab hereticis. Quarto causa finalis vt intendat minister facere qd̄ facit ecclesia aut qd̄ xp̄us instituit quamuis forte nō credat quia si intēdat ludere aut fingere nihil faceret. eo ꝙ baptismus habeat finem determinatum vt habetur act̄.ij. testimōio petri apostoli. Et quando concurrunt ista quatuor tūc est salubris baptismus. vnde dicit beatus petr⁹ in p̄ma canonica sua ca.iiij. ꝙ sic ī archa noe sunt salue facte octo anime ꝑ aquas: ita in ecclesia saluos facit baptismus. Quartus articulus est q̄t mōis istud sacramentū fuit institutum ⁊ dicitur ꝙ in diuina scriptura legimus istud sacramentum fuisse institutū modis q̄ttuor. Et Primo per modum particularis remedij. quia dicunt aliqui ꝙ īveteri testamento circumcisio erat solum pro masculis coutra originale peccatuz Sed nō debuit priuari femineus sexus remedio sufficienti ideo dicebāt ꝙ mu-

lieres baptizabantur in illa die qua na/
scebantur. Unde dicitur ezechielis. xvi.
cap̄. ciuitati sancte sub nomine mulieris
chananee In die qua nata est nō est pre/
cisus vmbilicus eius. ⁊ in aqua non est
lota in flumine vt supponit propheta. ꝙ
mulieres fidelium quando nascebantur
in flumine lauabantur. Scdo fuit in
stitutus per modum cuiusdā figuralis
preambuli. quando scz exiuit iohannes
de deserto: predicans baptismum peni/
tentie missus a deo: vt habetur Luc. iij.
qz baptismus iste non fuit nisi quoddā
preambulū ad verū xp̄i baptismum et fi
gura eius. sicut ipse testatur ioh. iij. cap̄.
Tertio fuit institutus per modum sa/
lutaris consilij. sicut quādo christus in/
cepit baptizari ⁊ discipulos ad baptizā
dum ordinare. vt habet io. iij. ꝙ nonduz
erat circumcisio euacuata: nec noua lex
imperata. et ideo tantum cadebat ille
baptismus sub consilio: nec etiaz legim⁹
ꝙ adhuc forma ꝟboꝝ baptismi fuerit ex
pressa. Quarto fuit institutus ꝑ mo/
duz vniuersalis precepti: vtpote euacua
ta veteri lege per christi mortē: quando
post resurrectionē xp̄us apparens eis di
xit Mar. xv. Qui crediderit ⁊ baptiza/
tus fuerit saluus erit. qui vero nō credi/
derit condēnabitur. nullus aūt damnat
V. arti/ nisi pro transgressiōe precepti. Quin
culus. tus articulus est. vbi istud sacramentuz
fuit institutum. Dicitur aūt ꝙ eius in/
stitutio ꝑ modū precepti fuit principalis
⁊ ista facta fuit in mōte oliueti: sicut ha/
betur Mar. vltimo. quia quando xp̄us
voluit celum ascendere: tunc dedit istd
p̄ceptum. Qui crediderit ⁊c. ⁊ ipse ascē/
dit de monte oliueti: sicut docet. b. Luc.
actꝫ. i. ca. Intelligendum est tamen ꝙ
iste mons fuit quadruplici mysterio il/
F lustratus. et Primo mysterio oratiōis
quia in eo christus consueuerat ꝑnoctā/
do orare vsqꝫ ad diluculum: sicut habet
io. viij. vnde cum actus orationis sit san
ctior q̄ꝫ actus predicatiōis: pro eo ꝙ ad
superiora respectu inferiorum trahit: iō
christus in die in templo docebat: ⁊ no/
cte in h̄ monte orabat. ⁊ sua oratione pl⁹
ꝯsecrauit hūc mōtē q̄ꝫ p̄dicatiōe templū
Scdo mysterio sue passionis. in isto
enim monte passio domini inchoata fu/
it pro eo ꝙ fuit ibi xp̄us captus ⁊ ligat⁹
cum illuc facta cena exisset ad orandum
vt habetur Lu. xxij. ca. Tertio myste/
rio ascensionis. quia de loco quo christ⁹
ascendit in celum: fuit mōs iste de quo
Lu. actꝫ. i. Quarto mysterio domini/
ce regressionis pronunciante: vt quando
christus venit supra montem istū vnde
ascendit. vnde zach. propheta loquēs de
aduentu christi ad iudicium di. c. xiiij. ꝙ
pedes eius erunt stantes supra montez
oliueti. vt ibi fiat scda generatio. Sicut
em̄ baptismus est prima generatio: ita
iudicium erit scda generatio: in qua oēs
resurgent di. domino Mat. xix. In rege
neratione cuz sederit filius hominis ⁊c.
Sextus articulus est: quando istud VI. arti
sacramentum fuit institutum. Dicitur culus.
ꝙ post christi resurrectionē quando fuit
ascensurus ad patrem. vt habet Matt.
vltimo ⁊ Mar. vltimo. Et sic patet ꝙ
istd sacramentū fuit institutuz feria q̄n/
ta: quando dicitur regnare iupiter: qui
est planeta beniuolus. sic istud sacramē/
tum fuit summa christi beniuolentia in/
stitutum ad nostram salutem. Intel/
ligendum est tamen ꝙ illa dies inuenit
in diuina scriptura quadruplici myste/ D
rio consecrata. Et Primo mysterio
dominice benedictionis. ista enim die cō
sueuerunt a deo benedici omnes creatu/
re. que ex aqua fuerūt originate: sicut ha
betur gen̄. i. ⁊ ideo fuit congruū vt eodez
die qua aquaꝝ genus fuit benedictuz in
aqua instituerēt sacramentū qd̄ sanctifi
cat om̄es qui regenerant ex aqua. Se I
cundo mysterio dominice oblationis.
Ista eniz die christus fuit in templo ob/
latus: ⁊ a matre virgine presentatus. q̄a
quando dies natiuitatis est in domini/
co. purificatio venit feria quinta. ⁊ tamē
constat ꝙ christus fuit in dominica na/
tus: sicut feria sexta passus et annūciat⁹
ex dictis. b. Augu. in libro de tri. Ter/

57

tio fuit consecrata misterio dominice cõ
secrationis. quia christus diuinissimus
sacramentum eucharistie instituit quin
ta feria. quia pridie q̃ pateret. ⁊ prius ⁊
ipse passus est ĩ parasceue feria sexta. ꝑm
quattuor euangelistas ⁊c̃. Quarto fu
it consecrata misterio dominice ascensio
nis. quia xp̃s ascẽdit ĩ celũ feria quinta.
quia feria quinta est dies. xl. a xp̃i resur
rectioue. ⁊ ideo ista die xp̃s est assumpt⁹
in celũ. sicut testat̃. Lu. actꝫ. i. Dignũ em̃
erat vt sic in loco sacro. i. vt in die conse
crato institueret sacramentũ illud ꝑ qd̃
VII. ar- nr̃e aĩe deo consecrantur ⁊c̃. Septim⁹
ticulus articulus est quare istud sacramentum
fuit institutum. Et dicit̃ ꝙ quattuor ra
tiones colligantur ex diuina scriptura.
G quarum Prima est. ad nouitatẽ legis
ostendendam. sicut enim antiqua lex ve
teribus sacramentis erat ornata: ita de
cuit vt noua lex nouis sacramentis esset
decorata: ⁊ quia cum res abluit̃ ab aliq̃.
renouat̃. idcirco ad hominis renouatio
nem insinuandã institutũ est istud sacra
mentuꝫ baptismi in aque ablutione. vñ
dicit apostolus ad Gal̃. vi. In christo
iesu neq̃ circumcisio aliquid valet: neq̃
preputium sed noua creatura. Scd̃a
est. ad antiquam circumcisionis partia
litatem tollendam. cum em̃ sacramentũ
circumcisionis non foret remediũ cõtra
originale: nisi alteri sexui vt lex noua q̃
ẽ cõmunissima vniuersale remediũ h̃ret:
iustitutũ fuit sacramentũ qd̃ vtriq̃ sexui
⁊ om̃i etati ⁊ genti foret oportunũ cuius
vl̃itatem descibẽs apl̃us ad Gal̃. iij. dic̃
Quicunq̃ in xp̃o baptisati estis christũ
induist̃. Et sequitur. Nõ est masculus
neq̃ femina. omnes em̃ vos estis vnum
in christo iesu. Tertia ratio est ad ia
nuam celestis apperiendam. licet enim
principale peccatum per circumcisionẽ
in veteri lege deleret̃: sicut nunc per ba
ptismum ⁊ gratia quãuis remissio con
ferretur. tamẽ nullũ perducebat ad glo
riam. quia adhuc ianua erat clausa: ⁊ ip
sa aperitur per sacramentum baptismi
vt quicunq̃ baptizatus possit libere in
gredi. vnde dicitur apoc. iij. cuidam ba
ptismate consecrato licet infirmo. Ecce
dedi coram te hostium apertũ. Quar
ta ratio est ad euidentiorem significati
onis plenitudinem exprimendam. quia
cum sacramenta diuina illud significẽt
qd̃ efficiunt tanq̃ veracia ⁊ signa. baptis
mus clarius significat suum effectũ. cu
ius est abluere animam a peccato q̃ cir
cumcisio. quia ablutio corporalis signi
ficat melius emundationeꝫ spiritualem
q̃ renouatio alicuius pertinens ad hu
manam integritatem. vnde saluator io.
xiij. interiorem emundationem per lotio
nem significans dicit petro: Si non la
uero te: non habebis partem mecum.
Octauus articulus est. q̃s est baptis- VIII. ar
mi effectus? Dicit̃ aũt ꝙ est prima gra ticulus
tia baptismalis. quia sacramenta noue
legis efficiunt qd̃ significant. ideo cum
gratiã significent efficiunt ipsam. vt eaꝫ
infundendo expellant culpam sibi con
trariam. sicut vnum oppositum expellit
aliud. ⁊ ita baptismalis gratia dicit̃ res
istius sacramenti. Intelligendum est
tamen: ꝙ quadrupliciter conuenit illud
sacramentum accipi ꝑm veritatem vel
apparentiam. quia Aliqui sunt q̃ non A
accipiunt sacramentum: nec rem sacra
menti. sicut cum aliquis ficte accedit nõ
accipit rem sacramẽti: quia peccat mor
taliter. ⁊ cũ tali peccato non stat gr̃a ba
ptismalis. nec recipit sacramentũ. si mi
nister non intẽdit facere qd̃ facit eccl̃ia.
qꝛ intentio est de essentia sacramenti: vt
patuit tanq̃ causa finalis. Aliq̃ sunt
qui recipiunt sacramentum ⁊ rem sacra
menti sicut quãdo baptizandus non po
nit obijcem nec baptisans in intentione
fraudem facit. qꝛ tunc nulluꝫ est impedi
mẽtuꝫ ex parte agentis nec ex ꝑte patiẽ
tis ⁊c̃. Aliq̃ sunt qui recipiũt sacr̃m et
nõ rem sacramẽti. sicut cum quis fictus
accedit ad recipiendũ qd̃ confert eccl̃ia.
q̃uis non credat: ⁊ baptizans idem in
tendat conferre siue credat siue non cre
dat. qꝛ ꝑm Aug. nõ ꝑficit̃ talis actus in
fide singularis ꝑsone: sed vniuersalis ec

clesie. Aliqui sunt qui accipiunt rem sacramenti ⁊ non sacramentū. sicut veniens ad baptismum cū debita contritiōe ⁊ deuotione si minister maliciose nō intendit sacramentū cōferre. tunc nō accipit sacramentum. qꝛ nō est in conferente intentio debita. vnde si posset cōstare teneret ad baptismū iterum: tamē recipit rem sacramenti. vt credit quia deus nullum obligat ad impossibile. ꝑm Hiero. nec deus obligauit suam potentiā sacramētis. Cuius articulū habem⁹ actꝫ. iiij vbi spūssanctus fuit datus audientibus p̄dicationē petri anteq̄ fuissent baptizati. vnde dixit idem apl'us. Nunq̄d aqua quis pōt ꝓhibere: vt nō baptisent hij q̄ spm̄sctm̄ acceperūt sic ⁊ nos. Nonus

IX. articulus. articul⁹ est. q̄lis est baptismi ritus. Dī ꝙ talis est. vt nullo mō sacramentū istd̄ iteret. qꝛ sicut semel sumptū est salutifeꝝ ita bis sūptū esset. s. mortifeꝝ. Intelligendū est tamen ꝙ. v. ratiōes assignant non iterabilitatis istius sacramenti. q̄ꝝ

B Prima est ex istius sacramenti reuerentia: quia si frequenter iteraretur vilesceret ex frequentia. sicut vilescunt quātuncunq̄ magna: quando sunt assueta ꝑm Aug. Ista tamen ratio per se non videtur sufficere. quia sacramētum eucharistie est dignitas. ꝑm b. Aug. ⁊ tamē nō fit ei irreuerentia cū frequenter iteretur. nisi quis dicat ꝙ super eadem materia nunq̄ fit illius iteratio. Scd̄a est ex istius sacramēti sufficientia. qꝛ aliq̄ operatio nō iterat circa aliquā materiā nisi qꝛ est imꝑfecta. ⁊ istud qd̄ nō ꝑficit p̄ma oꝑatio ꝑficit scd̄a. sicut patuit in ablutione imꝑfecta. Et ideo qꝛ in baptismo aīa ꝑfecte abluit: talis ablutio non iteratur.

Tertia ratio est. ex istius sacramenti indulgētia. qꝛ cū istud sacramentū idulgeat totaliter penā ⁊ culpā omniū peccatoꝝ esset incentiua ⁊ occasio delinquēdi: si posset iterari cū nullus timeat nisi penam. Quarta ratio est ex istius sacramenti causa. qꝛ istud sacramentū sic circūcisio in veteri lege ordinat principaliter ad deletionē peccati originalis. sed ex habundanti abstergit peccata actualia: quando inuenit ipsa. Et ideo quādo peccatū originale nō pōt iterato ꝯtrahi istud sacramentum non debet iterari.

Quinta ratio est ex istius sacramēti effectualitate vel efficatia. qꝛ in sacramēto baptismi imprimit caracter qd̄ est signum indelebile. ideo qꝛ talis effect⁹ est indelebilis: eius causa nō est iterabil' vnde di. apl's ad heb. vi. Non rursuꝫ debemus iacere fundamentū pn̄ie ab operibus mortuis ⁊ baptismatū doctrine ī positionis quoq̄ manuum. qꝛ. s. fundamentū pn̄ie est baptism⁹: sine q̄ sacramētum pn̄ie est nullū. Decimus articulus est. que sunt istius sacramenti priuilegia. Dicit aūt ꝙ istud sacramentū inter cetera no. testa. sacramēta habet quatuor priuilegia. quorum Primū est ꝙ

X. articulus. C

istud sacramentū est primū. qꝛ ꝑ istd̄ datur singulariter esse spūale sicut per alia bene esse. ⁊ ideo hoc sacramentū est ante om̄ia. licet em̄ istud sine aliq̄ alio possit esse. tn̄ nulluꝫ alioꝝ sine isto p̄mo potest esse ⁊ ideo est regeneratio ꝑm p̄missa. eē autem p̄cedit bene esse. Et ideo dicit baptismus ianua sacramentoꝝ. Et iō xp̄s in sue manifestationis exordio mox voluit baptisari Mat. iij. ca. Scd̄um ꝙ

A

istd̄ sacramentū est cōmunissimū cetera aūt sacr̄a determināt sibi sex⁹: vt ordo aut etates vt alia q̄nq̄. istd̄ aūt oī etati ⁊ sexui ē cōmune cū etiā īfantib⁹ mox natꝫ tribuat. Tertiū est ꝙ istud sacramentū est sūme necessariū. cetera eī sacramēta lꝫ sint necessaria loco ⁊ tpe ad salutez nō tn̄ semp. sed ꝓ semp. sicut obligāt precepta affirmatiua. tamē istud om̄i tempore ⁊ loco ad salutē est necessarium. vnde obligat ad semper ⁊ pro semper. qꝛ talis non potest videre regnuꝫ dei nisi fuerit renatus ex aqua ⁊ spūsancto. Jo. iij. ca. Quartū priuilegium est ꝙ istud sacr̄m ē effitacissimū. qꝛ lꝫ ꝑ ꝟtutē alioꝝ sacr̄oꝝ remittat culpa ⁊ ꝯferat gr̄a: tn̄ ꝑ nulluꝫ absoluitur a pena totaliter: quin talis de peccatis puniatur in hoc mundo vel in purgatorio. Istud autem sa-

58

cramentum ita totaliter penam ⁊ culpā diluit vt nō remaneat q̄s obligatus ad aliquā penā in hoc mūdo nec in futuro. q̄ si iohes p̄dicauit baptismū pnie in remissionē peccatoꝝ: multo magis baptismus xp̄i fuit efficax omnino ad remittēda peccata Mar. i. ca. Undecimus articulus est: que sunt istius sacramēti ꝓprietates. Dicitur aūt ꝙ elementū aq̄ circa qd̄ fit materialiter istud sacramentū habet quatuor ꝓprietates reptas in diuina scriptura: que cōueniūt huic sacramento. quaꝝ Prima est ꝙ aqua hꝫ virtutē abstersiuā. sicut expimur ad sensuꝫ. ⁊ ideo res deturpata aqua abluit. vnde Leui. xv. vasa immunda p̄cipiunt aqua lauari ad sordē abstergendā. Istam aūt ꝓprietatem hꝫ baptismi sacramentū. q̄a omnē sordē anime abstergit tam origialem q̄ actualē si oijbcē nō inueniat ſm p̄missa ⁊c̄. Scd̄a est ꝙ aqua habet virtutem refrigeratiuā. q̄ est elementū frigidum ⁊ humidū ideo habet sitim extinguere. que est appetitus frigidi ⁊ hūidi. ex. ij. de aīa. vnde dicit iudi. vij. ꝙ filij israel hauriebant aquā ad refocillandaꝫ aīam. Et istā ꝓprietatem hꝫ baptismi sacramētū. q̄ calorē carnalis ꝯcupiscētie hꝫ refrenare. vt baptisati nisi ponāt obijcez facilius talibus passionibus possint resistere: sicut dicit. iiij. sen. Tertia ē ꝙ aqua hꝫ ꝟtutē cōtrarij fugatiuā. Uidem⁹ em̄ ad sensum ꝙ licet ignis sit virtuosior aqua: tn̄ aqua apposita igni extinguit ip̄m in equali mēsura. vn̄ dicit sap̄. eccl. iij. Ignem ardentez extinguit aqua Istā ꝓprietatē hꝫ hoc sacr̄m baptismi. q̄ lꝫ diabolus ſm suā naturā sit potentior aīa vt ignis aq̄: tn̄ aīa postq̄ est baptismi sacramēto ꝯsecrata ita p̄ualet aduersus hostē: vt in ea nullā habeat potestatē ad obsidendū eā sicut p̄us quēadmodū sancti expti sunt in eccl̄ia primitiua.

Quarta ꝓprietas est ꝙ aqua hꝫ virtutē fecūdatiuā. q̄ vt sensu ꝑcipimus sine humore aque terra germinare nō pōt vt docet Aug. sup gen̄. Et ideo dicebāt filij ꝓphetarū ad heliseū. iiij. R. ij. ꝙ quia aque hiericho pessime erāt. sō terra erat sterilis cum de se esset optima ⁊c̄. Istam ꝓprietatem habet baptismi sacramentū q̄ donec anima nostra non sit ſm istud sacramentū renata: salubrē fructū non ꝓfert alicuius meriti condigni ad vitam eternā. q̄ nondū habet gratiā baptismalem que est prima. postq̄ aūt est baptizatus: pōt talis fructus germinare quorū quilibet est dignus vita eterna. Et ideo dicit saluator Mat. xi. ꝙ a diebus Joh. baptiste regnū celoꝝ vim patit. q̄. s. tanquam debitū tempore baptismi dat. Et ideo quia talia merita plus ꝓsunt in bono q̄ demerita noceant in malo. cū potētior sit natura boni ſm. b. dio. vtilius est baptismū in infantia dari ad multiplicanda merita q̄ tardari ad delēda plura peccata ⁊c̄. Duodecimus articul⁹ est. qualia sunt istius sacramēti solēnia Et dd̄m. ꝙ p̄missis alijs duabꝫ solēnitatibus ad baptismum. s. exorcismo qd̄ fit ad refellendas aereas ptātes ⁊ cathacismo q̄ fit ad disponendū: ꝓpter fidei virtutes sequunt cerimōie quatuor q̄ in sacramēto seruari debent. Ex quibus colligunt quatuor documēta Et Primū est ad orientem cōuersio. quia iste q̄ baptizabat in primitiua ecclesia fidē suscipiens cōuertebat faciē ad oritntē. ſm. b. dio. de ecclesiastica ierarchia; in quo datur intelligi ꝓ eo ꝙ oriens est fons dict⁹ luminis. ꝓpter qd̄ prima illūinatio fidei fit in baptismo. vnde cū in ceteris sacramētis requirat aliqua deuotio hic sufficit sine obijce sola fides ꝓpter qd̄ eunucho querenti a philippo q̄s prohibet me baptizari respondit: Si credis ex toto corde licet actꝫ. viij. ca. Secundū est totalis īmersio. solent enim corpora que baptizantur non solum ablui: sed etiam in aqua totaliter immergi. sicut corpus christi in sepulchro fuit inclusum. cuius sepultura figura est submersionis isti⁹. sicut scribit apl̄us ad ro. vi. Consepulti em̄ sumus cū xp̄o per baptismū: vt in nouitate vite ambulemus. Tertiuꝫ est trine immersiōis replicatio. quia q̄ ba-

XI. articulus

B

C

XII. articulus

E

ptizatur tribus vicibus immergi solet sicut xp̄us tribus diebus latuit in sepulchro ad exemplū ione in ventre ceti latitātis per triduū Mat. xiiij. Quartum est crucis cōsignatio: que fit in inuocatione sancte trinitatis. quia baptism⁹ totā suā virtutē ⁊ efficaciā habet a passione xp̄i: ꝓfluente aqua de xp̄i latere dormientis in cruce io. x. Ideo dicit paulus ad ro. vi. ꝙ quicunq; baptisati sum⁹ in xp̄o: in morte ipsius baptisati sum⁹ ⁊c̄.

XIII. articulus Tertiusdecimus articulus est. quot sunt istius sacramenti signacula. Dicit aūt ꝙ ania sacramentū baptismi digne suscipiens consignat quadruplici signaculo subordinate Et Primo signaculo caracteris distinguētis. quia in sacramento baptismi ꝑm. b. dio. de ecclesiastica ierarchia imprimit caracter in ania: F ⁊ est indelebilis forma. Scdo signaculo fidei illūinantis quia infunditur ei fides supernaturalis: sicut notat in. iiij. sen. Tertio signaculo gratie acceptū facientis. quia cum omnia sacramenta noue legis conferant gratiaz gratia baptismalis est potior effect⁹ istius sacramenti. Quarto signaculo innocentie decorantis. quia cum baptismus abluat omnia peccata vniuersal'r statuit ꝑfectā ⁊ integram innocentiā. Et ista signacula ordine gradato se habent quantuz ad remotionez. Primo quia perfecta ⁊ integra innocentia aufertur per peccatum venialis culpe. quia nullum peccatum veniale vel mortale secū patitur integra innocentia. ideo dicebat moyses domino exo. xxxij. ca. Nullus per se est innocēs apud te. Scdo gr̄a remouet per peccatū cuiuslibet mortalis iiusticie quia licet gratia gratum faciēs non auferatur per peccatum veniale: tamen totaliter aufertur ꝑ mortale: ⁊ ideo dauid postq̄ lapsus fuerat in peccatum mortale: dicebat redde mihi letitiaz salu. tui.

Tertio remouetur fides per solum peccatum perfidie. quia licet gratia per quodcunq; peccatum scz mortale amittatur: tamen fides non amittitur. quantumcunq; mortaliter peccat nisi sit peccatum contra fidem. quia licet fides stare possit cum iniusticia: non tamen cū ꝑfidia sibi ꝯtraria de quib⁹ ostendit apl's ad thi. i. Fidelibus nihil est immūdum

Quarto caracter qui est primum signaculum. per nullum enim peccatum deleri potest. vnde ipsum vocant theologi signum indelebile. alioquin si posset per peccatuz deleri: oporteret ad eius reparationem baptismuz iterari. cuius oppositum patuit. Istud signum est illud de quo habetur apoc. ix. qd̄ habēt homines a potestate demonuz erepti in frontibus suis in superiori portione ratiōis ⁊c̄. Quartusdecimus articulus est. q̄lia sunt vel fuerunt baptismi miracula. XIIII. articl'us Dicit aūt ꝙ in xp̄i baptismate fuerunt quattuor miracula ex quibus colligunt circa sacramentum baptismi quattuor documenta. quoꝝ Primum miraculū fuit celi apertio. dum enim christus a iohanne baptisaretur: celi aperti sunt sup eum Math. iij Ex quo colligim⁹ documentum ꝙ in sacramento baptismi aperitur regeneratio ianua celi. ita ꝙ si tūc moriuntur statim euolant: cum per baptismum quilibet absoluatur a pena ⁊ a culpa. ꝑm premissa. Secundum fuit dei patris locutio. quia audita fuit vox patris loquentis ⁊ di. Hic est filius meus dilectus. ex quo colligitur documentum ꝙ quicunq; baptizati filij dei efficiuntur per adoptionem ꝑm illud qd̄ habetur Joh. i. Quotquot aūt receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his ⁊c̄. Tertium fuit spūssancti apparitio. quia in colūbe specie spiritussanct⁹ descendit ⁊ mansit super christum ibidem. ex quo colligitur documentū ꝙ cuicunq; per baptismum regenerato conferunt dona spiritussancti. quia sicut Johannes baptizauit tantū in aqua: ita p̄nunciauit xp̄i baptismuz futuꝝ in spiritusancto. Luc. iij. dicendo. Ego baptiso vos in aqua: iste autem baptisabit vos spiritusancto. Quartum fuit supernaturalis motio. quia mox vt xp̄us fuit

A

59

baptizatus fuit impulsus supnaturali/
ter ad ingrediendū desertum. vt dicitur
Mat.i.ca. qr statim vt fuit baptisatus
spiritus impulit eum in desertuz. ex quo
colligitur documētum q illi qui sunt re
nati sacramento baptismi inclinant sup
naturaliter ad opanduz bonū. sm illud
apostoli Qui spiritu dei agūt hij filij di
XV. arti sunt ad ro. viij. ca. Quintusdecimus
culus. articulus est qualia sunt gratie baptis/
malis pconia. et dicitur q qnqz quorum
Primum est q gratia illa habet con/
iunctam virginitatez anime. quia sicut
virginitas constat in nō fuisse carne cor/
ruptam: ita spiritualis virginitas con/
sistit in eo q est animam postqz renata
est non fuisse infectam. et illud sibi non
conuenit nisi quamdiu conseruatur gra
B tia baptismalis sine labe peccati morta/
lis ipsam totam obruentem. Et ista vir/
ginitas est multo pciosior qz corporalis
quanto natura est magis digna. quem/
admodum virginitas hominum precel
lit virginitatem brutoꝝ. Et sm illam di
cit. b. Hiero. q semp est angelis cogna/
ta virginitas. quia natura eoꝝ nunqz fu
it peccato īfecta. Scdm est q ista gra
tia habet annexam sibi stabilitatem.
quia quādo est aliquis hostis qui timet
nimium superari: non ita audet inuade/
re illum qui nunqz fuit superatus: sicut
illum qui quādoqz fuit victus cuius ex/
pertus est infirmitatem. inimicus autē
noster propter superbiam suā nimiā ita
timet supari. vt sententia fuerit patrum
antiquoꝝ. vt semel victus de aliquo nū/
qz de eodem temptaret. Et ideo qr exñs
in gratia baptismali. non dum fuit supa
tus: timet ipsum hostis impugnare: ne
succūbat. z ita fiat firmus. vt dicit beat⁹
Ja. in canonica sua. Resistite diabolo et
fugiet a vobis. Tertiū est q ista gra/
tia habet sibi annexā facilitatem. quia q
cunqz per peccatum mortale gratiā illā
amisit: pronitatem ad malū ex actu pec/
candi acquisiuit cum ex multis actibus
praui habitus generent inclinantes ad
malum. z quia habens gratiā baptisma
lem taliter nō peccauit: nec p conseqns
acquisiuit talē inclinationē: iō facilius
operatur opus bonū sine resistentia ha/
bitus viciosi. vnd deprauatis ꝓpter ma
lam consuetudinez dicit Hiere. xiij. Si
mutare pōt ethiops pellem suā aut par/
duo varietatem suā: ita z vos potestis
benefacere cū didiceritis malū. Quar VIII. ar
tum est q ista gratia habet secū annexā ticulus
securitatem pro eo q quilibet potest esse
certior de gra baptismali: si postea non
est sibi cōscius de peccato mortali qz de
gratia penitētiali. ꝓpter hoc in sacramē
to baptismi sine omi cōtritione infundi
tur gratia. dum tamen nō ponat obijcez
In sacramēto vero pnie attritio z cōtri F
tio requirunt: de quibꝫ nō pōt ita certu/
dinaliter sciri quando sunt sufficientia.
et ideo beatus Job qui gram primā ser
uauerat: que nunc est baptismalis de ip/
sa securus exñs dicebat: Non rephendit
me cor meū in omni vita mea. xxvij. ca.
Quintū preconiū est q ista gra habet
felicitatem sibi annexā z debitā spālem
quia si virginibus pmittit aureola sm
integritatem carnis cōcomitāte ꝯsensu
mentis. qr ꝓpositu castitatis nunqz fre
gerunt multomagis debet illis q casti/
tatis mentalis z spūalis sigillū nunqz
amiserunt. cum virginitas anime sit no
bilior. sicut corruptio peior. vnde virgini
tas anime beati Job de qua dictuz fuit:
qui tamen non fuit virgo. sm corpus iu
ste prefertur virginitati Jo. euangeliste
qui virgo exñs in corpore in xpi passione
dicit peccasse mortaliter z per cōsequēs
spūalem amisisse virginitatē. Et ideo il/
lis magis debet aureola quantū ad istd
Et de istis virginibus dicit apoc. iij. q
non inquinauerunt vestimenta sua. qui
bus in baptismo fuerāt decorati. Et iō
ambulabunt mecū in alb: qr digni sunt.
Sextusdecimus articulus est. quare
xpus fuit baptisatus. Dr autem q solēt XVI. ar
assignari quinqz rationes. quarum est. ticulus
Prima vt exemplum nobis daret quia C
in moralibus magis mouēt facta qz ver
ba. vnde dicit apostolus. i. coꝝ. iiij. Non

enim in sermone est regnum dei: sed in virtute. z ideo christus vt ceteros inclinaret efficatius ad sacramentum baptismi percipiendum: voluit ipse baptisari

Secunda est vt equitatem ostenderet quia iusticie ratio exigit q̄ quādo quis ius in alterum statuerit ipse eodem iure vratur. Et per istam rationem condemnauit nathan. dō. ij. R. xij. cum proposuit iudicium. Et quia christus istam legem pro omnibus instituere voluit. idcirco in seipso fm equitatis regulam sumpsit. Tertia est vt humiliratem doceret: quia cum baptisans sit superior baptisato tanq̄ patrinus z pater spiritualis: christus in hoc q̄ a iohanne suscepit baptismuz humiliauit se. ideo iohānes baptista dicebat illud Mat. iij. reculans christi ad se humiliationem. Ego a te debeo baptisari: z tu venis ad me? z iō christus subiecit se suo īferiori quod est gradus sūmus humilitatis. Quarta est: vt nobis conformis esset. si enim iudeis voluit se conformare in circumcisione vt non esset dissimilis patribus: multomagis christianis in baptismo. quorum est princeps exercitus. vnde dicit apostolus ad heb. ij. q̄ xp̄s debuit fratribus per omnia assimilari vt miseri cors fieret z c̄. Quinta est vt christus sanctificaret aquas. sicut enim suo sanguine sanctificauit crucem et mundum ita ex contactu mundissime carnis sue sanctificauit aquas: z tribuit eis virtutem regenerativaz. Et pro ista sanctificatione dicit ysa. xij. Hauretis aquas de fontibus saluatoris. i. a saluatore sanctificatis.

XVII. articlus Decimusseptimus articulus est. qualiter christus fuit baptisatus. circa quem articulū ponunt quattuor virtutes principales. quarum Prima est q̄ xp̄us non videt fuisse baptizatus in forma baptismi quaz tenet moderna ecclesia. qz illa forma fuit instituta Mar. vltimo post christi resurrectionem: z ista non vtebatur io. baptista cum sui baptisati rebaptisarentur. Secunda est q̄ christus nō fuit baptisatus in forma baptismi quam tenuit ecclesia primitiua. quia illa fuit in nomine iesu christi: vt habetur. act. x. sicut nunc fit in nomine patris z filij z spiritussancti. Et ideo nō videtur conueniens q̄ christus baptisaretur in nomine iesu christi. Tertia ē q̄ christus non fuit baptisatus in forma baptismi Johannis cōmuni. quia sicut colligitur ex euangelio z dicunt sancti cōmuniter q̄ bea. iob. baptista in nomine venturi baptisabat non est aūt verisimile q̄ christus baptisaretur in nomine sui ipsius venturi postq̄ tam venerat Unde sicut requiritur distinctio inter baptizantem z baptisatuz vt nullus possit baptisare seipsum: ita videtur requiri necessario inter baptisatum et eum in quo nomine baptizatur. sicut inter principium a quo z effectum. Quarta veritas est q̄ christus fuit baptisatus sub aliqua forma speciali diuinitus reuelata beato iohanni: quia si fuisset baptizatus sine vlla forma: tunc fuisset pura ablutio. z non sacramentum cuius oppositum dicit beatus Ambrosius. et si ibi fuit aliqua forma verborū oporteret fm premissa q̄ fuerit specialis cum scōm p̄dicta alie fuerint excluse que sunt communes: que autem fuerit ista videtur cō muniter ignorari. Sed oritur dubiū quia si christus non fuit fm eandem formam baptisatus vt ceteri christiani: cū circūcisus fuerit sicut ceteri iudei magis ergo voluit assimilari ipsis q̄ nobis contra premissa nec tunc dedit exemplū

Dicitur autem q̄ licet non fuerit eadem forma transiens: fuit tamen eiusdē rationis res sacramenti permanens scz caracter. quia eiusdez rationis creditur infusus christo z ceteris xp̄ianis. vt idez signuz sit ducis z exercitus. Et forte caracter fuit alterius rationis in iudeis.

Ad argumentum factuz in principio questionis. Dicitur q̄ modo perfectiori christus suscepit baptismuz. q̄ ipsum p̄cepit alijs aut docuit. Et istud sufficit immo superhabundat z c̄.

In festo sancte Agnetis virginis et martyris. Sermo.

Venerunt nuptie agni ⁊ vxor p̄parauit se apoc. xix. ca. Ad huius verbi declarationem est intelligendum ꝙ qñ aliqd̄ matrimoniū cōtrahit̄ circa puellaꝫ que desponsat̄ ꝯtingunt quattuor mutationes quarū. s. Prima est: qꝛ talis puella a ꝓprijs parētibus sequestrat̄. qꝛ desinit esse in potestate ꝑntuꝫ. et incipit esse in ptāte viri. sicut docet̄ in diuīa scriptura numeroꝝ. iij. vbi dicit̄ ꝙ puella q̄ꝫdiu est in domo p̄na votuꝫ eius est in ptāte p̄ris. si aūt nupta fuerit est ei⁹ votum in ptāte viri: ⁊ nō p̄ris. Scd̄a est. qꝛ alijs ꝑentibus copulat̄ quia ex tali desponsatione contrahit affinitatē cū ꝑentib⁹ viri. ita ꝙ cū eis cōtrahere non valeat ꝑm aliq̄s gradus vt docet scriptura diuina leuit̄. xviij. ca. Homo ad ꝓximā sui nō accedet vt reuelet turpitudinē eius ⁊ infra. Nec accedas ad vxorē eius q̄ tibi affinitate ꝯiungit̄. Tertia est. qꝛ tal' puella a ꝓpria nobilitate expoliat̄. Cui⁹ rō est mutatio ꝑsone eo ꝙ a ꝓprijs parētib⁹ sequestrat̄. vnde si filia regis plebeio nubat nobilitate regia p̄uat̄. vñ scribit̄ leuiti. xxij ꝙ filia sacerdotis nupta cuicunqꝫ de populo fuerit: de his que sanctificata sunt ⁊ de p̄mitijs nō vescet̄. Quarta ē qꝛ talis puella ad aliā dignitatē assumitur. quia viri ꝑentib⁹ copulat̄. vñ si filia ignobilis nubat regi vel filio regis assumit̄ ad regiā maiestatē. sicut patuit ī hester quā rex assuer⁹ voluit esse reginā cū esset de hūilibus ꝑentibus nata. Hester ij. Amauit eam rex plusq̄ꝫ oēs mulieres habuitqꝫ gratiā corā eo sup̄ om̄es mlieres ⁊ posuit diadema regni in capite ei⁹ ⁊c. ⁊ tñ fuit de hūili ꝑentela. Istis autem p̄missis. q. quattuor p̄ambulis: seq̄tur vna ratio. que in diuina scriptura inuenitur exp̄ssa. ⁊ est ꝙ qñ aliqd̄ mr̄imoniū cōtrahit̄ puella a viri cognatione nū cupat̄. vnde. ys. iiij. Mulieres septē app̄hendent virū vnū in die illa di. panē nostrū comedem⁹ ⁊c. Et sequit̄: tm̄modo inuocet̄ nomē tuū sup̄ nos. Et qꝛ in isto sacro matrimonio in q̄ dei filius beate Agneti fuit despōsat⁹ spōsus fuit agn⁹. ideirco decuit vt in nuptijs istis virgo illa diceret̄ Agnes ab agno. q. cognominata a suo sponso. Et ideo ad istius virginis cōmendationē ⁊ cognomen declarandū cōuenienter assumit̄ verbū istud. Venerūt ⁊c. Sed attendendū est. ꝙ ad nuptiaꝝ bene esse duo requirunt̄ p̄ncipaliter. s. Primo ꝙ ꝑsona sponse sit p̄ciosis iocalibus ornata. Scd̄o ꝙ ꝑsona sponsi sit dignis natalib⁹ illustrata. Et qꝛ in p̄senti matrimonio p̄mo ꝑsona spōsi fuit illustrata nobilib⁹ natalib⁹. iō p̄mittit̄ Venerunt. Iste q̄ꝓpe agnus est eterni dei filius de quo dicit̄ apoc. v. Dignus est agnus qui occisus est: accipere potestatē virtutē deitatē sapientiā honorem fortitudinē gl'iam ⁊ benedictionez Scd̄o q̄a ꝑsona sponse. s. beate agnetis fuit adornata p̄ciosis iocalib⁹. Et ideo sequit̄. Et vxor eius ⁊c. ꝓ qua vxore, pōt accipi illud apoc. xxi di. angelo ad b. iohannē Veni ostendā tibi sponsā vxorez agni. Vbi est intelligendum ꝙ hic facit differentiā inter sponsā ⁊ vxorē agni alioq̄n faceret nugationē. cuꝫ dicit sponsam vxorem. qꝛ sponsa dicit̄ qñ matrimonium est iniciatū sed vxor qñ est cōsumatum. Matrimoniū aūt iniciat̄ ꝑ animorum cōsensum: sed cōsumat̄ ꝑ corporuꝫ associationē. Nūc aūt beatissima agnes non solū fuit sponsa agni ꝑ votum virginitatis emissum, sed etiā fuit vxor. quia post votum virginitatis corpi xp̄i fuit associata. vnde sicut refert btūs Amb. Jaꝫ corpi meo corpus eius sociatū est. ⁊ sanguis eius ornauit genas meas. anulo suo subarrauit me ⁊c. Circa p̄maꝫ ꝑtem thematis cū dr̄ Venerunt nuptie ⁊c. Est intelligendum ꝙ septē nuptie illius agni describunt̄ in sacra scriptura.

Prime nuptie sunt iste in q̄bus mat̄ domini cū ioseph fuit associata Mat. i. Cum esset inq̄t desponsata. ⁊c. Iste aūt nuptie dicunt̄ agni non ꝙ ex ipsis fuerit

I. nuptie.

xp̄i generatio in se facta. sz quia quo ad
homines ex ipsis fuit generatio honesta
A xp̄i. vnde Amb. sup Luc. tangit quinq;
rōnes quare isti agno nuptie celebrate
fuerunt. quarum Prima fuit q2 xp̄us
sicut fidelis magis voluit apud infide/
les suam natiuitatē manifestare q. s. na/
tus fuerit p ꝓpagationē q̄ matris casti
tatem violare q si mater cōcepisset po/
tuisset p fornicationē diffamari: si nō de
sponsata peperisset. vnde dicit. Maluit
aliquos de suo ortu: q̄ de matris pudo/
re dubitare: nec putauit ortus sui fidem
matris iniurijs astruendam ꝛc. vsq; ad
apicem fecunditas. Scda fuit. qa nō
decuit vt mulieribus infamibus mater
domini foret i exemplū. vñ dicit sic: Nō
decuit virginibus sinistra opinione vi/
uentibus excusationis velamē relinqui:
q infamata mater domini videretur.

Tertia est q2 testimoniū ioseph spon
si erat sufficientissimū p virginis casti/
tate cū ipse nutriret filium quez sciebat
se nō genuisse. qd nō fecisset: nisi matris
castitatē nouisset. vnde dicit sic Quoni/
am locupletior testis castitatꝫ extitit ma
ritus: qui posset dolore iniurie vindica/
re obproprium: si cognouisset violatum
sacramentum. Quarta ratio est. quia
docuit malis hominibus velamen excu
satiōis auferri: ne se possent excusare de
christi persecutiōe. vnde dicit sic. Quid
iudeis: quid herodi posset ascribi si na/
tum ex adulterio persequi viderentur.

Quinta ratio est vt diabol⁹ deciperet.
circa istud mysterium sicut primo dece
perat qui partum innupte virginis po/
tuisset habere suspectuz vnde dicit q nō
mediocris causa fuit fallendi principez
II. nu/ptie. mundi ꝛc. Secunde nuptie sunt in q̄
bus natura humana fuit verbo copula/
ta: de quibus ꝑm expositionez beati gre
gorij itelligitur qd scribitur Mat. xxij.
Simile est regnum celoꝝ homini regi
B qui fecit nuptias filio suo ꝛc. Intelli/
gendum est tamen q sacramentū incar/
nationis xp̄i de quo nūc agitur recte nu
ptijs comparatur ratione quadruplici.

quarū scz Prima est q2 vinculū ma/
trimoniale est vinculū vnionis maximū
inter vniones humanas. Vnde excedit
vinculum vnionis patris ꝛ matris cum
prole di. scriptura geñ. ij. Ob quā causā
dimittet homo patrem ꝛ matrem ꝛc. qd
dictum replicat saluator in euangelio.
ita vinculum vnionis verbi cuz natura
humana sibi desponsata est supremum
inter vincula cuncta creata qd be. Ber.
inducit di. q ista vnio tenet a ratione in
ter omnes vniones citra illam qua vni
untur tres persone in vna natura diui/
na. Scda est quia sicut nuptie fiunt i/
ter principes post longam dissensionem
vt pax possit firmius reformari. vn/
de vulgo dicitur q bella principum va/
ticinantur connubia: ita ista sacra vnio
fuit facta ad pacem firmandā inter deū
ꝛ homines: qui fuerant adinuicem di/
scordes. ideo dicit apl's. ad ephe. ij. q ip/
se est pax nostra que fecit vtraq; vnum.
scz natura vtraq; vnita in eodem suppo
sito. Tertia est. quia sicut nuptie pro
curātur affectuose ꝛ sollicite puellis no
bilib⁹ a parentibus ꝛ fratribus: quādo
habent desponsari regibus. quia in hoc
honorant: ditant ꝛ extollunt. ita iste nu/
ptie fuerunt a sanctis angelis diligētis/
sime ꝓcurate. sicut patz Luc. i. loquente
angelo ad domini matrem. Isti autē
angeli in hac desponsatiōe sublimati fu/
erūt. quia sunt fratres germani animaꝝ
ratiōalium que ab eodem patre sunt ꝓ/
ducte. ꝛ eadem matre spirituali ad eius
imaginem facte. Et ideo quando aīa
rationalis christi fuit verbo vnita: tunc
soror eorum extitit desponsata ꝛ non mi
rum si de hoc gaudebant Luc. ij. Facta
est cum angelo multitudo militie cele/
stis laudantium ꝛ di. gl'ia in altissimis.

Quarta est quia sicut in nuptijs pre/
paratur cibus pro sponsa quāto fieri po
test delectabilis: vt eius animus allicia
tur ad sponsi complacentiam: ita in ista
benedicta incarnatione maxime vt ani/
ma xp̄i fuit verbo despōsata per vnionē
ypostaticam fuit fruitione diuine essen/

I. nu/ptie.

tie glorificata perfecta visione sicut dicit propheta dauid. Saciabor cum apparuerit gloria tua. Tertie nuptie sunt in quibus persona agni fuit manifesta/ta de quibus habetur Joh̄ij.ca. Et die tertia facte sunt nuptie in chana galilee ꝛc̄. Iste aūt dicuntur nuptie agni ꝗa ibi agnus manifestauit gloriā suā. vt habek ibidem. In quibus nuptijs sponsa dicit fuisse Maria magdalena. ꝛ spōsus Jo. euangelista. Dicit aūt b. Hiero. ꝙ xp̄us vocauit eum de nuptijs volentē nubere Nec istud derogat eius virginitati. ꝗa mater domini dedit consensum in spon sum: sine p̄giritatis diminutiōe. in mē/te dando consensum in matrimoniale vinculū et non matrimonialem actum. Et sic de beato Johanne credi pōt. immo cessit matrimoniū istius in virgini/tatis laudē. quia virginitas per se sum/pta est virtus pura. sed si cōiungatur sa/cramento fit consecrata. Intelligen/dum est tamen ꝙ in diuina scriptura in ueniuntur quattuor virginitates conse/crate. require supra in sermo. b. io. euan/geliste sermone. Dilectus meus articu/lo. v. Quarte nuptie fuerunt ꝛ sunt il/le in quibus anima fidelis xp̄o efficitur coniugata. Iste aūt nuptie fuerunt per incentiuum amorem christi sponsi ꝛ ani me sponse se mutuo desiderantium. de quibus ad litteram loquitur Johān es in apoc. vltimo ca. Sponsus ꝛ sponsa di cunt veni scilicet pro reciproco ꝛ intenso desiderio copulandi. Intelligendum est tamen ꝙ istud matrimoniū in sacra/mēto baptismi primo iniciatur. quia est sacramentuz fidei. vnde dicit propheta osee. ij. Desponsabo te mihi in fide ꝛc̄.

III. nuptie.

IIII. nuptie.

Scōo consumatur in diuina eucharī/stia vbi corpa coniugum copulant. sicut dicit dominus in iohanne. vi. Qui man ducat meā carnem in me manet et ego in eo. Tertio quandoq; repudiat pro pter lapsum peccati mortalis. quia cau/sa fornicationis licet repudiare vxorem: sicut dicit dominus in euangelio Mat. xix. Dico aūt vobis ꝙ quicunq; dimise rit vxorem suam: nisi ob fornicationem ꝛ aliaz duxerit mechak. quasi dicat licz dimittere quando fornicatur. immo nō licet eam tenere. Sm sententiam sapien/tum quam b. Augu inducit in libro. re/tractationum. ꝛ quia etiaz peccatū mor/tale est spiritualis fornicatio cū sit auer sio a vero sponso ꝛ cōuersio ad bona cō/mutabilia cum quibus anima voluntā/rie iuncta adulteratur. ideo in tali actu anima desponsata a christo repudiatur. leuitz. ij. Si mechat⁹ fuerit quis cū vxo/re alterius ꝛ adulteriū perpetrauerit cū coniuge proximi sui morte moriatur.

Quarto reconciliatur: ꝛ hoc per sacra/mentum penitentie in quo anima reuer titur ad verum sponsum. vnde talē spō/sam alloquens dominus Hiere. iij. cap. dicit. Tu aūt fornicata es cū amatoribꝫ multis: verumtamen reuertere ad me et scōo suscipiā te dicit dominus. Sz attendenduz est ꝙ solum ille animē istō matrimoniū impollutum seruant inte/grum que p̄manēt in innocentia baptis/mali. qz nūq; ibi iteruenit diuortiū petī mortalis. ꝛ ideo iste spōse secure sunt. et in talibus est perfectus celibatus anime in sua virginitate permanenti: qui per/ditus nunq; recuperat. sicut nec baptis/mus iteratur. Et nulla anima virgo est nisi que permanet in gratia baptismali ꝛ istud donum est ab illo sponso. Et iō dicit ei spōsa Hiere. iij. Pater meus es tu dux virginitatis mee ꝛc̄. Quinte nuptie agni sunt ille in quibus mulier intacta efficit consecrata per virginita/tis votum ipsa manifestata. ꝛ tales sunt que semper concomitātur agnum: vir/gines enim sunt ꝛ sequuntur quocunq; ierit. vt habetur apoc. xiiij. De quib⁹ nu ptijs accipit ecclesia istud dictum apo/stoli. i. cor. xj. Desponsabi vos vni viro ꝛc̄.

V. nuptie.

Ad hec vt mulier aliqua sit ad istas nuptias ydonea summe requiritur. ꝙ in mente ꝛ in corpe sit castissima. Et qz be atissima agnes illa virtute floruit. idcir/co vna de principalibus spōsis agni fuit et ex diuina prouidentia sic numerata.

Intelligendum est tamen q̄ ista virtus castitatis militat contra passionem concupiscentie carnalis quadrupliciter

E Primo militant aliqui sic contra passiones. vt nec superari possint nec superare: donec manent in continua lucta: z donec sponte passio discedat z tales perseuerantes dicuntur. quia nec cedunt nec vincuntur. Mat. xxiiij. Qui perseuerauit vsq̄ in finem hic saluus erit. Secundo aliqui sic militant q̄ diu pugnāt z tandem vincunt: sed cum difficultate z isti dicuntur continentes: dicente apostolo. i. co. ix. Sic pugno nō quasi aerē verberans: sed castigo corpus meum. et Job. vij. Militia est vita hominis sup terram. Tertio aliqui sic militant q̄ faciliter illas passiones vincunt z confestim surgunt ad modum fortium bellatorum. z isti dicuntur temperati: quia perseuerantes vincunt eas vt patet. de Johanne bapti. in puericia incipiēte: iuxta illud Intra deserti teneris sub annis &c Et Samuel. i. Reg. iij. dicit Samuel ego senui z incanui itaq̄ conuersatus coram vobis ab adolescentia mea vsq̄ ad hāc diez: ecce presto sum loquimini de me coram domino. quasi dicat iuz sine macula. Quarto aliqui qui sic militant: q̄ habent ita domitas illas passiones: vt insurgere non presumant contra iudicium rationis: sicut populus infirmus q̄ est subiugatus a fortitudine principis: z tales sunt impassibiles ad modum angelorum. De quibus ad heb. ij. Sancti per fidē vicerunt regna. operati sunt iusticiam. adepti sunt repromissiones. obturauerunt oza leonum. extinxerunt impetum ignis. effugauerūt aciem gladij. conualuerūt de infirmitate: fortes facti sunt in bello. Ideo dicuntur habere virtutem heroicaz que dicitur diuina quā habētes magis dicunt filij dei q̄ homi/num. sicut Cyprianus dixit de hectore: de qua virtute loquit. b. Dyo. in epistola ad Johannē euangelistā qui eaz fuerat consecutus. Et secundum istam virtutez heroicā beatissima Agnes militauit contra passiones concupiscentie: vt' omnino impassibilis foret dicēs Discede a me pabulū mortis: z ideo decuit vt xp̄o fieret desponsata in gratia excellenti: vñ dicebat: Ipsi sum desponsata cui angeli seruiunt. Sed attendendum est q̄ q̄t tuoz modis homines male se habent circa istas passiones. Alij enim diu resistunt: sed finaliter nō pmanent. Lu. viij cap. Hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus z tollit verbū de corde eoz ne credētes salui fiāt z isti dicunt inpseuerantes q̄z finaliter nō pseuerant. Alij F cito vincuntur vehementia passiōis: nō tamē sine resistentia z isti dicunt incontinentes Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum z spiritus aduersus carnē.

Aliqui aūt vt insurgit passio sequuntur eam sine vlla resistentia z isti dicuntur intemperati ex malo habitu. Gal. v. Qui talia agūt regnū dei nō consequ[n]t.

Aliqui aūt passiones non expectant: sed ipsas insequunt z desiderāt: sicut sapiens dicit de spadone complectente virginē z suspirāte Et prz etiā de sodomis Gen. xix. qū vim faciebāt Lot vehemētissime tamq̄ xpe erat vt infringerēt fores z tales vocant bestiales: z tale vitiū dicitur bestialitas: cōtrariū. s. virtuti heroice: q̄z sicut ista virt⁹ excedit bonitatē humanam z imitatur diuinā. ita istō vicium transcendit vicium hominuz z etiam vltra malitiam bestiarum. p quo vicio potest accipi illud eccli. xi. In corde meo dixi de filijs hoim: vt pharet eos de⁹ esse similes bestijs sicut dicit in libro Dacha. ij. ca. iiij. de Menelao: qui habebat animū fere belue z crudelis tyrānī. Sexte nuptie agni sunt ille in qui VI. nup/
bus sancta mater ecclesia fuit xp̄o vni/ tie.
ta: de qua vnione loquit aplus ad heb. v. dum loqueretur de sacramento matrimonij in terrestri paradiso instituto: Sacramentum aūt hoc magnū est. ego aūt dico in xp̄o z in ecclesia: quia. s. ista matrimonialis cōiunctio que fuit in paradiso instituta. de qua loquit apostol⁹ fuit signum vnionis xp̄i cum ecclesia.

Intelligendum est tamē ꝙ connubiū status innocentie fuit signum coniuncti onis xp̄i cum ecclesia coniuncti ratione quarum Prima est quia sicut in statu innocentie nō fuit bigamia: vnde prim⁹ bigamus fuit lamech maledictus: ita ⁊ xp̄us nunq̄ contraxit nisi cum ecclesia. Et in signū huius nō admittunt bigami ad ordines sacros ⁊ ecclesiasticos.

Secūda est qnia sicut in illo statu erat matrimoniū indissolubile ꝓ eo ꝙ verū matrimonium dissolui non pōt nisi per mortē alteri⁹ coniugū ⁊ tūc nullus mortuus fuisset ⁊ ita mr̄imoniū xp̄i ⁊ eccl'ie est oīo indissolubile. Tertia rō est q̄a sicut ibi cōcepissent mr̄es sine sue virginitatis corruptiōe: ita nūc eccl'ia de xp̄o ꝯcipit filios sp̄ualiter sine sue integritatis remissiōe: ꝙ aūt sine corruptiōe cōcepissent declarat Aug. de ci. dei. Quarta ratio est qr sicut ibi sine dolore ⁊ violētia pepissent ꝓ eo ꝙ dolor ē pena peccati in ptu. gen̄. iij. In dolore paries filios tuos: ita nūc eccl'ia de xp̄o ip̄ualiter filios parit delectabilt' qr ꝑ charitatē Quinta ratio est qr sicut in statu innocentie sp̄ masculi fuissent et femine pares. ꝓ eo ꝙ om̄es cōtraxissent sine bigamia: vt dicit Aug. vbi supra: ita in generatione xp̄i ⁊ eccl'ie nō sunt dispares masculi et femine in merito et sexu sicut nec in merito. quia dicit apostolus. ad Gal'. iij. Non est mascul⁹ neq̄ femina. omnes em̄ vos vnū estis in xp̄o iesu Sexta q̄a sicut ibi nō fuissent nisi p̄destinati: qr ibi nullus fuisset damnat⁹. ita nullus hic generatur nisi deo acceptus fuerit. Septīe nuptie agni sunt ille in quib⁹ celestis patria in fine mūdi erit ipsi agno eternal'r ordinata de quib⁹ loquit' saluator. matt. xxij. Simile est regnū ce. hoī q̄ fecit nup. fi. suo. Iste q̄ppe nuptie filij regis eterni sunt facte qr totalis celestis ierarchia tā q̄ vero sponso est eternaliter coniugata.

VII. nuptie.

Intelligendū tamē est. ꝙ ista finalis vnio totius celestis ierarchie cū agno appellant' nuptie xp̄i quadruplici rōne.

Primo qr in nuptijs p̄ciosa cibaria p̄parātur ita hic fercula p̄ciosissima appo nuntur. scilicz diuina supposita. quia s̄m bea. Aug. res quibus sancti fruunt' sunt ille que beatos nos faciunt: sicut pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus. nec erit ibi alius cibus quo fruantur: nisi diuina essentia.

Secundo quia sicut in nuptijs commensales appositis cibarijs corporaliter reficiuntur: ita hic istis preciosis dapibus saturabuntur. cum enim infinita sit fames intellectus creati et voluntatis: vt non possint per aliquod bonum creatum saturari: tamen isti per bonū infinitum saturantur: vt dicit propheta in psalmo. Saciabor cū ap. ⁊c̄. Tertio. quia sicut in nuptijs inebriantur. vt supponebat architriclinus Johānis. ij. Omnis homo bonum vinum ponit: et cum inebrietati fuerint tunc id quod deterius est: ita illic sancti erunt deitate absorpti voluptate incomparabili: vt quasi ebrij pecoꝝ non recordentur nisi ascendant super cor. ps̄. Inebriabuntur ab vbertate domus tue ⁊ torrente voluptatis tue potabis eos. Quarto quia sicut filij presente sponso nullatenus in aliquo molestātur: sicut dicitur in apoc. xxi. Et absterget deus omnem lacrimā ob oculis eorum: ⁊ mors vltra non erit: neq̄ luctus neq̄ clamor neq̄ dolor erit vltra que prima abierunt. ⁊ dixit qui sedebat in throno: Ecce noua facio om̄ia: ita sancti in illo conuiuio nuptiali propter presentiam spōsi omnimoda carebunt inedia. Ideo dicebat scilicet angelus beato Johanni apoc. xix. Beati qui ad cenam nuptiarum vocati sunt agni benedicti. Quarum nuptiarū nos participes faciat iesus christus dei ⁊ virginis filius Amen.

In festo sctōꝝ Anastasij ⁊ Vincētij.

Ec est victoria q̄ vicit mundū fides nr̄a. i. ioh. v. ca. Quia beatus Vincentius s̄m exigentiam sui nomis martyrū palmaz p̄ ceteris victorie aggress⁹ est. iō ad laudē ip̄i⁹ ꝯuenient' assumit' istō ꝟbū

Hec est victoria ꝛc. In quo beatus iohannes euangelista. Primo introducit huius causam vel formam exemplarem cū premittit hec est victoria. Secundo huius victorie efficaciam virtualem cuz subdit. quevincit. Tertio huius victorie causam primordialem cum adiungit fides nostra. Primo huius victorie causam exaltantē. quia istā victoriam nō habuit be. Vincentius a se: sed a deo qui dat cui vult ꝛ quando placet dignis victoriaz vt patet. i. Macha. x. ca. de ionatha q̄ fuit multū honorat⁹ a rege alexādro. quia per eum devicerat regem demetrium. ideo dicit vbi supra. Et magnificauit eum rex ꝛ scripsit eum inter amicos primos: ꝛ posuit euz ducē et principem principatus: ꝛ reuersus est ionathas in hierusalem cuz pace ꝛ letricia. Secundo huius victorie efficaciam virtualē. hanc efficaciā describit b. paulus ad heb. xi. ca. vi. Sancti per fidem vicerunt regna: operati sunt iusticiam: adepti sunt repromissiones: obturauerunt ora leonum: extinxerunt impetū ignis: effugauerunt aciem gladij: cōualuerunt de infirmitate: fortes facti sunt in bello. quia ibidez dicit supra Impossibile est sine fide placere deo. Tertio hui⁹ victorie causam primordialē. Hec est ista via que ducit ad vitam que ē causa primordialis ꝛ finalis omniū nostroz actuū. Aug. Fides ceteris virtutibus lumen fidei ministrat Dat. ix. cap̄. Fides tua te saluū fecit di. ergo Hec est victoria que vincit mundum fides nostra.

Circa istam victoriam sunt duo principaliter inquirenda et Primum est: quomodo hec victoria fuit in sacra scriptura mirabiliter figurata vel exaltata.

Secundum est qualiter ista victoria est in patria mirabiliter premiata.

Quantum ad primum inducuntur plures victorie in veteri testamento quibus beati Vincentij fuit victoria figurata: quibus alie septem victorie in nouo cor respondent quarum Prima fuit victoria abrae gen. xiiij. quando vicit quattuor reges scilicet chodorlaomor regē elamitarum ꝛ thadal regem gentiū ꝛ amraphel regem sennar ꝛ arioth regem pōti ꝛ liberauit loth nepotem suum: obtulitq̄ pro eo melchisedech rex salem sacrificium. Iste abraam qui fuit pater fidei nostre fm apostolum figurat beatum Vincentium per quem fides christiana fuit singulariter in hyspania generata. Item vicit primo scilicet regē elamitarum: qui interpretatur rex seculi mundana contempnēdo. quia a iuuētute cuncta que habuit pro christo reliquit. Secundo regem thadal qui interpretatur appendens. quia appensio aculei crudelissima ipsum a fidei proposito non mutauit. Tertio regem sennaar qui dicitur rex fetoris quia propter sue puritatis castimoniaz fuit lenita ad huc iuuenis ordinatus. Quarto regem ponti qui dicitur rex inclinationis quam incurrimus per accidiam. quia perseuerantia boni operis adeo excluserat ab eo desidiam. vt non tantum nō fugeret persequentes: sed eos insequi videretur. vnde dicebat episcopo valerio: Quid tu sub murmure manſuetozum verbozum superbum alloqueris? exclama potius ꝛ increpa istum infidelem vt contrita rabies que contra deum suum clamat: ipa vocis auctozitate frangatur

Contra istos quattuor reges debent clerici dimicare vt Primū vincant p cōtemptū voluptates mūdanoz in effectu: aut saltem in affectu. si quis enim diligit mundum: non est charitas patris in eo. vt ait iob. in canonica. i. cap̄. ij Quia omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis ꝛc. Secundū vincant per patientiam. dum inferunt mala temporalia. quia christus cum maledicereturnon maledicebat ꝛ cum pateretur non cōminabatur vt ait beatus petrus in canonica. i. cap̄. ij. Tertium vincant per castimoniam non solum ab illicitis actibus: sed etiam ab illicitis affectibus ꝛ aspectibus abstinendo. da sicut in triumphante ecclesia virgines

semper agmum sequūtur quocunq; ierit ista in ecclesia militante non debent nisi homines casti esse de christi sorte. Unō clerici sunt hodie p̄o leuitis ve. testamenti quorum pater carnalitatis viciū gladio vindicauit in siccimis. Quarum vincant per latriam qua erigimur circa ista que pertinent ad cultum diuinum que est potissima omnium virtutū moralium. Ista virtus licet sit oīmbus cōmunis: tamen clericis est magis propria. quia mediantibus ipsis ministrantur illa que pertinent ad cultū diuinum de qua est primum mandatū Mat. xxij. ca. Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo. de hac virtute est primū legis preceptū. s. Dominum deū tuum adorabis ꝛc. tanto em̄ ipsa est nobilior: quanto vitium sibi oppositum. s. ydolatria est peior. Scōa victoria fuit Moysi q̄ndo vicit amalech. exod. xvij. tenēdo virgam dei in manu sua: per virtutem orationis. ideo dicitur vbi supra quādo em̄ leuabat manus ad celum vincebat isra. el. sed quando fatigabatur leuare vincebat amalech. Iste Moyses figurat beatum Vincentium quia Moyses interpretatur assumptus de aqua. z beat⁹ Vincentius fuit translatus de aquis. i. de tribulationibus huius seculi ad mōtem dei oreb. iuxta illud pś. Non me demergat tempestas aque: neq; absorbeat me profun. neq; vr. super me pu. os suum Moyses vicit Amalech qui interpretatur gens bruta Sanctus vero iste vicit amalech. i. brutum datianum qui brutali crudelitate circa eum insaniebat et hoc per virtutem orationis. vnde in ecu leo eleuatus dixit In sublimibꝫ agor. vnde quando tacebat querebat cur taceret qui dixit q̄ tempore orationis vir christianus cum deo loquitur. Ad istā virtutem hortabat christus discipulos suos tempore temptationis di. Orate ne intretis in eēprationem Mat. xxvi. ca. Ad hanc debet vnusquisq; tempore temptationis recurrere. quia omnis temptatio inclinat deorsum. oratio autem eleuat

II. victoria.

sursum: et contraria contrarijs curantur

Tertia victoria fuit iosue. x. ca. quando vicit. v. reges amorreorū quando steterunt sol z luna spacio diei vnius inuocante dominum Josue et obediente voci hominis. z tunc cepit. v. reges. scilicz regem hierusalem. regem hebron. regez herimoth. regem lachis. z eglon de quibus dicitur vbi supra percussitq; iosue. interfecit eos atq; suspendit super. v. stipites fueruntq; suspensi vsq; ad vesperz

III. victoria.

Iste Josue qui interpretat saluator ē beatus Vincentius qui saluauit seipsū p̄o christo meritorie moriendo iuxta illud Luc. Qui perdiderit animaz suam propter me saluaz faciet eam. Iste Josue habuit de. v. regibus amorreorū victoriam sic z beatus vincentius de. v. sensib. corporis qui i vita amorreor. id est carnalium hominū in quibus regnant: anime. scilicet dominium possidendo. istos reges subiecit israeli. id est rationi. que videt deum per carnis mortificationem sm apostolum di. Castigo corpus meū ꝛc. Istos enim. v. reges debemus redigere in seruitutem rationis. quia iste sūt fenestre per quas intrat sez mors ad animam nostram sm Hiere.

IIII. victoria.

Quarta victoria fuit Gedeonis iudic. vij. quando vicit Madian qui fuit virorum fortissimus appellatus ab angelo. Judic. vi. Dominus tecum virorum fortissime. q̄ habito signo roris in vellere vicit madian vt patet ibidem quod signum fuit figura incarnatiōis filij dei. dicēte pphetā pś. lxxi. metro. vi. Descendet sicut pluuia in vellus z sicut stillicidia ꝛc. Iste fuit beatus Vincentius: qui impauidus circa bonam mortē fuit que est propria fortitudo. Iste premisso signo rationis in vellere quod significat incarnationez christi in virgine. iuxta illud pś. Descēdet sicut pluuia in vellus ꝛc. vicit madian qui interpretatur iniquitas. quia beatus Vincentius in virtute incarnationis christi de qua habuit fidem plenissimaz iudicem iniquitatis vicit qua drupliciter et Primo quia eius mutis

non cedens gratis se obtulit ⁊ presenta uit. Secundo qꝛ eius ministris sup/ plicia intulit ⁊ mala multa. Tertio quia ipsum iudicez postea ingenter vex auit ⁊ mirabiliter afflixit. Quarto qꝛ eius impietatibus post mortez precessit

V. victoria. Quinta victoria est Jepte iudic. xi. quando vicit filios amon qui populus inutilis interpretatur Iste Jepte qui in/ terpretatur aperiens fuit beatus Vin/ centius: qui ea que sunt fidei christiane aperiendo infidelibus qui circa eũ erãt vicit amon qui ĩterpretatur populus in utilis ⁊ significat populum paganoꝝ per eius predicationem ad fidem cõuer sorum. quia illi ante conuersionem erãt penitus inutiles ad bene operandum si cut homines mortui. quia dominus in/ fideles mortuos appellauit di. vni disci/ pulorum Mat. viij. Dimitte mortuos

VI. victoria. sepelire mortuos. Sexta victoria fu/ it Sãpsonis iudic. xv. quando vicit phi listeos cum maxilla asini: in qua ortus fuit fons aque viue. Iste sãpson fuit. be. Vincentius quia ipse habuit fortitudi/ nem solis iustitie. i. christi. interpretatur enim Sampson fortitudo solis. quia si/ cut christus pro nobis mori non timuit: ita nec iste. Iste est Sampson qui vicit philisteos. qui interpretantur cadentes id est demones. qui ab arce superne cu/ rie ceciderunt iuxta illud Luc. x. Vide bam sathanam de celo cadentem qui su perauit persecutionem ab eis iniciataz per datianum ad christianoꝝ ruinam.

VII. victoria. Septima victoria fuit Dauid. i. R. xvi. ca. quando interfecit goliam in fun da ⁊ baculo accipiens quinqꝫ limpidis/ simos lapides de torrente. Iste dauid q̃ interp̃tatur vultus decorus fuit b. Vin cen. cuius anĩa fuit decorata virtutibꝫ et donis spũalibus. Iste dauid vicit goliã qui interp̃tat̃ transmigratio ⁊ significat carnez nr̃am. q̃ quottidiana corruptiõe ꝯsumit̃. hãc vicit. b. Vin. acceptis. v. la/ pidibꝫ. i. q̃nqꝫ plagis. q̃s xp̃s ĩ suo corpe ꝑtulit. Sicut em̃ illis caro xp̃i fuit attri ta: ita ex consideratione ipsaꝝ caro nr̃a

atteratur: et carnis temtationes ex hoc rep̃mant̃ iuxta illud. i. pe. iiij. ca. Xp̃o in carne passo ⁊ vos eadem cogitatione ar/ mamini. Et armatura singl'aris aduer sus hostẽ est cogitatio passionis xp̃i. q̃a dum hostis recordat̃ se superatuz fuisse illa. adhuc iterum dubitat se. scz sup̃ari. Istis em̃ septem victorijs ve. testa. corre spondẽt alie septẽ in no. testa. ꝑ quas vi/ ctoria. b. Vin. nõ tantũ fuit exaltata: sed etiã formaliter declarata. quaꝝ Pria fuit victoria xp̃i de qua habet̃ apoc. v. ca Vicit leo de tribu iuda. Sicut em̃ xp̃s in patibulo ꝓ nob̃ extẽsus fuit ĩ cruce: sic b. Vin. fuit in eculei supplicio suspẽsus totoqꝫ corpe dissipatus. Sic etiã xp̃s fu it multipliciter in sua carne mirabiliter vulneratus iuxta illud euage. Qui vult venire pꝰ me ⁊c̃. Crucis em̃ ⁊ eculei sup plicia cõueniũt in corpis suspensione et membroꝝ distensione. Scd̃a victoria fuit beate marie virginis matris dñi de cuius martyrio. Lu. in euãg. ꝓphetauit sic di. Tuã ipsius animaz ⁊c̃. Sicut em̃ mater dñi fuit in sua anĩa gladio passio/ nis xp̃i trãsfossa: sic caro b. Vin. fuit vsqꝫ ad vltimũ penetrata pectinibus ferreis ideo dicit̃ vt reuelent̃ in multis cordibꝫ ⁊c̃ qꝛ magnitudo fidei huiꝰ sancti nõ ni si ꝑ ingentia supplicia potuit reuelari.

Tertia victoria fuit b. Johannis ba/ ptiste de quo legit̃ mat. xiiij. Sicut eĩ b. Johes fuit captus ⁊ vinculatus: sic be. Vin. fuit cathenis ⁊ carceribꝫ fatigatꝰ. Et sic̃ ille ad sui mortẽ ex increpatione Herodẽ incitauit: ita iste ad sui necẽ ex arguitiõe rigida dacianũ ꝯcitauit vt oñ/ deret q̃ nõ inuitꝰ sed spõte ꝓ xp̃o mortez suscepit. memorãs illud euãgelij Mat. x. Nolite timere. e. q̃ corpꝰ occidũt aĩam aũt nõ possunt occidere. Quarta vi/ ctoria fuit b. Johis euãgeliste. de q̃ dici tur apoc. i. ca. Fui ĩ insula q̃ dr̃ pathmos ⁊c̃. qꝛ sicut iste fuit in maris ĩsula exula/ tus: sic iste in maris vnda precipitatus. ⁊ sic̃ ille in feruẽtis olei doliũ missus: sic iste ĩ craticula sup̃ carbones assatus: si/ cut. b. Laurẽtius qui fuit eius collacta-

C

I. victoria. no. testa.

II. victoria.

III. victoria.

IIII. victoria.

neus vt fertur. sed ⁊ consanguineus: ita vt diceret de illo apostolus. Ipse aūt saluus erit: sic tamen quasi per ignem.

V. victoria. Quinta victoria fuit beati stephani de qua habet̄ actꝫ. vij. Et dicit̄ ꝙ testes deposuerunt vestimenta ⁊c̄. Sicut eniꝫ corpus beati stephani fuit saxis crepitātibus conquassatuꝫ: ita corpus. b. Uin. fuit testis penetrantibus sauciatum: ita

VI. victoria. vt dicere posset istud propheticū Corpꝰ meum dedi percutientibus ⁊c̄. Sexta victoria fuit beati pauli de qua habetur. ij. coꝝ. xi vbi ait Quīquies quadragenas minus vna accepi. Sic em̄ beatꝰ paulus fuit pro christo multotiens flagellatus: ita iste fuit pro christo durissime verberatus ꝑm attestationeꝫ Amb. ⁊ Mat. iuxta illud euangelij: Tradent

VII. victoria. em̄ vos ⁊c̄. Septima victoria fuit Michaelis archan. de qua habetur apoc. ij. vbi dicitur: Factū est prelium magnū in celo. Quia sicut b. Michael vicit antiquū hostem: ipsum de celo fugando: ita bea. Uincen. de ipso triumphauit: ipsuꝫ dacianum tyrrannū de solo ecclesie militantis effugando ꝑ suum sanguinē: qꝛ interfectio martyrū paulatim sathan de terra in abissuꝫ fugauit. donec tempore be. Siluestri fuit relegatus in abysso: vt habetur. ij. de ciuitate dei. ideo dicit̄ ibidē Ipsi vicerunt euꝫ: vt habet̄ in apoc. xij. bea. Johannis euāgeliste. scilicet rerelegando ipsum in abyssum. Circa secundam partem sermonis est intelligendum ꝙ anima bea. Uincentij secundum illas septenas victorias fuit septē beatitudinibus dotata que nunciate fuerunt septeꝫ angelis. vij. ecclesiarū apoc. i. ca. Septem stelle angeli sunt. vij. ecclesiarum ⁊ candelabroꝝ et septem ecclesie

A felicitates. quarum Prima fuit: quando eius anima se vidit per primā resurrectionem in vita felici perpetuatā. ideo cōuenient̄ fuit figuratꝰ ꝑ angelū Ephesi ecclesie cui dicit̄ in apoc. ij. ca Uincenti dabo edere de lignovite qd̄ est in paradiso dei mei ⁊c̄. Istud lignū vite est xp̄s ꝑ cuius esuꝫ ꝑpetuant̄ in vita anīe sctōꝝ in paradiso celesti: sicut per illud lignuꝫ vite ꝑpetuant̄ corpora primorum parentum in terrestri paradiso. Secunda fuit: quando eius anīa vidit se liberataꝫ a plagis ⁊ periculis eterne damnatiōis ⁊ iō conuenienter figuratus fuit per angelum ecclesie smirne: cui dictum fuit apoc. ij. Qui vicerit non ledet̄ a morte secunda. Tertia fuit quādo eius anima vidit ꝙ sibi fuerunt archana celestia ⁊ secreta reuelata per naturam incōprehensibilē cōmunicata: ideo bene figuratus fuit per angelum ecclesie pergami. cui dicitur apoca. ij. Uincenti dabo māna absconditū: ⁊ dabo illi calculuꝫ candidum ⁊ in calculo nomen nouum scriptum: quod nemo scit nisi qui accipit.

Quarta fuit: qn̄ eius aīa vidit ꝙ sibi ptās ⁊ auctoritas regni fuit collata Et ideo bene figurat̄ ꝑ angelū ecclesie thiatire. cui dicit̄ apoc. ij. Qui vicerit dabo ei ptātem suꝑ gentes et regna: et reget eas in virga ferrea: tanq̄ vas figuli cōfringent̄: sicut ⁊ ego accepi a patre meo. et dabo ei stellam matutinā. Ista stella est iusticia per quam bene regulantur.

Quinta fuit. quando hec beata anīa vidit se virtutibus beatificis adornataꝫ ideo bene figuratur per angelum ecclesie sardis. cui dicitur apoc. iij. Qui vicerit vestietur vestimentis albis: ⁊ non delebo eum de libro vite: ⁊ confitebor nomen eius coram patre meo ⁊ coram angelis eius. Ista vestimenta alba sicut habetur in eodem libro sunt virtutes sanctorum in patria que sunt due: scilicet sapientia: ad contemplandum in intellectu intuitiue diuinā essentiā ⁊ charitas affectu ad beatifice amandum eam. Sexta fuit quando ista beata anima vidit se in diuino proposito confirmatam: vt inde nō possit excidere: vbi est felicit̄ collocata sicut ceciderūt angeli mali. vt habet̄ in Ezechiele. ideo bene figurat̄ ꝑ angelū philadelphie cui dicit̄ apoc. iij. Qui vicerit faciā illū columnā in tēplo dei mei. ⁊ foras non egredient̄ ⁊c̄. que est beatitudo securitatis. q̄ ꝑm Aug. de ci.

dei est necessaria ad omnē miseriā exclu
dendam. Septima fuit: qñ ista beata
aīa vidit se sup angelos exaltataz. cum
eñ omnes scti ad ordines beatoꝝ assu/
mant: nō vident martyres ⁊ specialiter
tā victoriosi: sicut btūs Vincen. in infe
rioribꝫ ordinibꝫ remanere. Et ordo thro
noꝝ maxime martyribꝫ hoībus esse pro
missus. Juxta illud euāgelicū Mat. v.
Beati q̄ ꝑsecutionē patiunt. Thronus
eñ maiestatē regni designat. Juxta illd
ps. De fructu ven. tui po. sup sedē tuā.
Jō conueniēter figurat ꝑ angelū laodi/
cie. cū dicit Apocal. ix. Qui vicerit da/
bo ei sedere in throno meo: sicut et ego
vici ⁊ sedi in throno pr̄is mei. Iste thro
nus ē ordo thronoꝝ in q̄bus deus sedet:
vt ait Bernardus ad Eugeniū. Iste se
ptem btitudines sūt designate per illas
septē stellas quas tenebat xp̄s in dexte/
ra sua: apocal. p̄mo. Et habebat in dex/
tera sua stellas. vij. ad liberalit largien/
dū eas his q̄ a dextris eiꝰ erūt: quaꝝ. s.
Prima est sacietas que excludit om/
nem egestatē q̄ fuit figurata ꝑ angeluz
ephesi. ideo dr. Vincenti dabo edere de
ligno vite. Scda est vita que exclu/
dit omnē mortez: ⁊ hec fuit promissa an
gelo smirne: cui dicit. Qui vicerit nō le
det a morte scda. Tertia est sapiētia
sine errore. hec ꝓmissa fuit angelo ꝑga
mi: cui dicitur. Vincenti dabo calculuz
cādidū. Quarta ē ptās sine infirmi/
tate q̄ fuit ꝓmissa angelo thiatire cui di
citur. Qui vicerit dabo ei ptātem super
gētes. Quinta est innocētia sine labe
que fuit ꝓmissa angelo sardis cui dicit:
Qui vicerit vestiet vestimentis albis.
Sexta est ꝑpetuitas sine defectiōe q̄
fuit ꝓmissa angelo phyladelphie cui di/
cit: Qui vicerit faciā illū columnam ⁊c̄
Septima est dignitas sine diminuti
one q̄ fuit ꝓmissa angelo laodicie cui di
cit. Dabo ei sedere ī throno meo. Istas
septē stellas dedit xp̄s de dexta sua bea
to Vincentio ꝓpter septez victorias q̄s
habuit de tyranno: ꝓpter quas reporta/
uit a xp̄o septem promissas felicitates.
Quas nobis cōcedat xp̄s ihs dei ⁊ vir/
ginis filius. Amen.

In festo conuersionis beati Pauli
apostoli. Sermo primus.

In lucem solemq̄
i cōuersus est. ⁊ in aq̄s pl'imas
redūdauit. Hester. ix. ca. Or
de cōuersione p̄clara btī Pauli per quā
vl'is eccl'ia fuit singulariter illustrata
nūc agit. idcirco ad eius laudē cōueniē/
ter assumit verbū istud. In q̄ quidē ver K
bo istiꝰ sacratissime cōuersiōis fructꝰ ge
minus demonstrat. Primus est fru/
ctus ꝑitatis cū in ipo fuerit fides xp̄i su
pernaturalit reuelata. ⁊ iō premittit: In
lucē ⁊c̄. Sicut eñ dies succedit nocti:
sic eiꝰ illuminatio secuta fuit infidelita/
tē iudaicam ⁊ tenebrosam vt ipe dicere
possit illud Ro. xiij. Nox p̄cessit dies ⁊c̄
Scds est fructus pietatis cū ab ipso
fuit fides xp̄i vl'iter p̄dicata. ideo sequit
In aquas plu. redun. Sicut eñ aq̄ fac̄
germinare terraz ꝑm dictū ph̄icum: sic
doctrīa btī pauli apl'i fec̄ fructificare ec/
clesiam. ⁊ iō bene fuit p̄figurata ꝑ illum
fontē de q̄ dixit Moyses in Gen. xx. q̄ ir
rigabat vniuersam sup̄ficiē terre: ita do
ctrina eius vltra p̄dicatiōes ꝑticulares
alioꝝ apl'oꝝ fuit ad totā vl'em ecclesiaz
dilatata. Quia vero sub solis signacl'o
serenitas istius cōuersionis est introdu/
cta. Idcirco sub solis figura est persona
btī pauli apl'i mltipliciter cōmendanda
Intelligendū est tñ q̄ sol in suo cursu
habet duodecim māsiones per annū: in
quaꝝ qualibet morat ꝑ vnū mensem: sic
cursus btī Pau. apl'i q̄ habuit in sil'itu/
dinē solis ꝑm btm̄ Dioni. illustrādo vni
uersalē eccl'iam duodecim statꝰ in qui/ I. status
bus colligit eius vita. Primꝰ fuit sta
tus sue gn̄ationis: fuit autē de tribu be/
niamin generatꝰ: sicut ipemet testat ad
Rom. xi. que tribꝫ habuit q̄ttuor p̄uile/
gia. Et Primuz fuit: q̄ ei fuit ciuitas
hierusalē distributa: q̄ ciuitas est figura
sup̄ne patrie ꝑm apl'm Gala. iiij. Se

64

cundũ fuit: qz ista tribus fuit ab ydola/
E tris segregata: qñ ieroboam abstulit. x.
trib⁹ a domo dauid z ipas ad ydolatri/
as traxit. iij. Re. tũc rubẽ discessit ab eo

Tertiũ fuit. q fuit pgenitei xpi cõiun/
cta. i. tribui iuda. vt ptz p Hieronymuz
sup Math. Quartũ est: q in ista tri/
bu fuit passio z resurrectio xpi cõsuma/
ta: z ascensio: qz ciuitas hierl'm ibi fuit.
Ideo quia de ista tribu fuit btũs paul⁹
cõuenit ei ista benedictio que data fuit
beniamin i Genes. a Jacob di. Beniа/
min lupus rapax mane comedet pdã et
ad vespam diuidet escas. qz sm Augu.
btũs paul⁹ in pncipio sue vite fuit lup⁹
lacerãs eccl'iam z diuisit escas spualiter
in fine sanãs ipam eccl'iam. Secũd⁹
II. stat⁹ status fuit sue pmordialis eruditionis.
fuit em ad pedes gamalielis doctus de
lege. vt ipemet gl'iat: teste Hieron. ad
paulinã. Jsta fuit pma felix scola gama
lielis: de q̃ pcesserũt quattuor pclari do
D ctores eccl'ie: quor. Prim⁹ fuit Nico/
demus q passionẽ xpi scripsit: sic vidit.

Scõs fuit Abibas fili⁹ gamalielis:
q cũ ap'lo paulo de lege doct⁹ fuit Ter
tius fuit btũs Stephanus: licet non ba
beat expresse. Quartus fuit bea. pau/
lus: q supra coetaneos suos pficiebat in
scientia. Jste fuit ille gamaliel venera/
bilis qui sua sapia ap'los a iudeis tuta/
III. sta/ tus. vt habet' in Act'. Tertius status
tus fuit quasi pmarius sue religiõis cũ tem
pore sue iuuẽtutis essent tres religiões:
sicut sunt modo quattuor in eccl'ia: vi/
delicet Herodianor. Saduceor. Pha
riseor. vt ptz in Eccl'iastico. Sed btũs
Paulus assumpsit religionem phariseo/
rum que tunc temp⁹ fuit pfectissima.
E Jsti pharisei vt fertur habebant quattu
or signa perfectionis. Primuz fuit q
in fide non errabant. vnde beatus pau/
lus post conuersionem suã i concilio iu/
deor. exclamauit dicẽs. Ego phariseus
sum in actz. Secundũ fuit quia pre/
cepta decalogi in fronte scripta gerebãt

Tertiũ erat q i fimbrijs palior. z ve/
stimentor. ponebant. s. aculeos ad re
cordationem de lege. Quartũ q ora/
tiones prolixas faciebant. vnde beatus
paulus testatur se fuisse hebreum sm le
gem et phariseum sm emulationem.

Quartus status fuit sue intense emu IIII. sta
lationis: quando supra modũ perseque/ tus
batur eccl'esiã dei. scz spirans minarum
z cedis in discipulos dñi. vt habetur in
actib⁹. Sed fuit cõsecutus miscõiam
ratione quadruplici. s. Primo quia F
ignorans fecit ipo dicente Thi. i. Jdeo
dei miscõiam consecutus sũ: qz ignorãs
feci in incredulitate mea. Scõo quia
zelum dei in se habuit. putabat em sic fa
ciendo placere deo vnde alibi dicit de se
ipo. Habundãtius emulator existẽs pa
ternar mearũ traditionũ. Tertio qz
xpus diuitias miscõie sue in eo ostende
re voluit: vt ostenderet quoniã inclinat⁹
est ad parcendũ suis supplicib⁹. qui par/
cit suis psequẽtibus ipm: vnde alibi di/
cit se ideo miscõiam consecutũ fuisse vt
in ipo xpus ostenderet diuitias gre sue

Quarto quia btũs stephanus singu/
lariter pro ipso orauit quãdo eius lapi/
dationi interfuit plus oibus seniẽs sm
Augusti. vnde eum quem habuit perse
quentẽ postea meruit habere consortez.

Quintus fuit status sue celebris co/ V. stat⁹
uersionis: quãdo accessit ad pncipẽ sa/
cerdotũ: z petijt ab eo ep'las in damascũ
vt dicit' in actibus. Jn qua conuersione
quattuor miracula cõcurrerunt. Pri/ G
mũ fuit subita illustratio: quia circũful/
sit eum lux de celo subito copiosa: z tunc
in luce traditur xpm apparuisse. licet nõ
habeatur expresse: tñ alibi dicit. Nonne
dominũ vidi zc. Secundũ fuit repen
tina cecatio. sicut em visus noster obtũ/
dit a claritate solis: ita pre claritate isti/
us lucis nihil videbat. Act'. ij. Terti/
um fuit diuina allocutio: quãdo christ⁹
dixit ei: Saule saule cur me per sequer/
zc. ceteri aũt audientes tumultuz vocis
nõ intelligebãt z licz lucẽ viderẽt nõ tñ
xpm vt ibidẽ habet'. Quartũ fuit cor/
dis immutatio q em prius fuerat cõtu
max statim obediuit di. Domine qd me

VI. sta/tus vis facere ꝛc. Sextus status ē sue spi/ritualis regenerationis quando fuit in damasco baptizatus: vbi stetit trib⁹ die/bus in oratione: non manducās nec bi/bens: donec baptismū suscepit. Vbi
b fuerunt alia miracula quattuor. Pri/muz fuit de sua visione: qua vidit q⁹ vir quidam nomine ananias per impositio/nem manuū reddebat sibi visum. Se/cundū de christi apparitiōe qua apparu/it ananie di. Vade ꝛc. et retinuit visio/nem quā viderat Paulus: ne ipsum ti/mentem tutaret. Tertium fuit de vi/sus restitutione: quia confestim cecide/runt ab oculis eius tanq̄ squame: et vi/sum recepit per verbuz ananie ꝛ surgēs baptisat⁹ est vt in actib⁹ dicit. Quar/tum fuit de spiritussancti effusione: quia missus fuit ad eum ananias vt baptiza/retur ꝛ impleretur spiritu sancto. Et iō/continuo ingressus in synagogas predi/
VII. sta/tus cabat iesum: sicut ceteri apostoli: quan/do receperunt donū spūssancti. Se/ptimus status fuit sue virtualis cōuer/sationis in quo floruit virtute quadru/plici. Et Primo virtute humilitatis perfecte: licet em̄ naturaliter esset nobi/lis genere. vt habetur in actib⁹: tamē nō/erubescebat laborare suis manib⁹ in bu/militate. s. scenofactoria cordaȝ: vt ha/
J betur in actibus. Secundo ꝟtute ca/stitatiz purissime. fuit em̄ virgo sicut Jo/hannes euangelista quod ipse insinua/uit loquens de materia virginū circa il/lam a domino misericordia consecutuz. Et alibi loquens de statu matrimonia/li. viduali. ꝛ virginali. di. Volo aūt om/nes homines esse sicut meipsum ꝛ cetera.

Tertio virtute fidei firmissime. cui⁹ signuz fuit admirabile specialiter quā/do mortuuz suscitauit et magum exce/cauit et serpentem fugauit in actibus.

Quarto virtute charitatis intense: quod patet in suis epistolis tam ignitis
VIII. sta/tus vt dicat. Quis me separabit a charitate christi. Octauus status est: sue pena/lis persecutionis in qua vt ipse testatur singulariter fuit afflictus in pena q̄dru/plici. et Primo fuit quinquies flagel/
A latus. xl. plagas vna. s. minus. Secū/do fuit a gentib⁹ ter virgis cesus. Ter/tio fuit semel lapidatus. Quarto fu/it ter naufragium perpessus propter no/men xp̄i: vt refert. ij. Corinth. xi. Item post hec multipliciter vinctus pro xpo: vnde cum agabus ꝓpheta zonam eius accipiens seipm ligasset dixit. Vir q⁹ cu/ius zona hec est: sic alligabunt in hieru/salem. Et dixit. Ego non solum alligari sed ꝛ mori paratus sum pro nomine do/mini nostri iesu xp̄i: ꝛ non potuit a fra/tribus rogantibus retineri: vt ibidez in actibus habet. Nonus status fuit sue IX. sta/tus singularis promotionis: in quo claruit quadruplici dignitate. Et Primo di/gnitate apostolatus: vnde ait. Qui ope/ratus est petro in apostolatu operat⁹ est ꝛ mihi inter gentes. Secundo digni/tate doctoratus. Vnde seipm doctorez gentium in fide appellat: in cuius testi/
B monū petrus allegat paulum inducēs in testimoniuz sapientiam que data est ei ī canonica sua. Tertio dignitate e/uangelistē. allegat em̄ euangelium suuz euangeliū Luce q̄ credit ei reuelatū fu/isse di. Non enim ab homine accepi il/lud: neq⁹ didici sicut ceteri: sed per reue/lationem iesu christi. Quarto digni/tate prophete: quia non solum de prete/ritis: sed de futuris instruxit ecclesiam: prenuncians tempora antichristi et ma/litiam illius temporis futuri di. Veni/ent illusores ꝛc. Decimus fuit status X. stat⁹. sue intellectualis contemplationis. In quo fuerūt ei quattuor priuilegia colla/ta. quorum scilicet. Primum fuit q⁹ ipse raptus fuit vsq⁹ ad tertium celum: quod est empyrreum in quo sancta tri/nitas habitat essentialiter. Secundū est q⁹ quando raptus fuit in paradisum audiuit archana verba: que nō licet ho/mini loqui vt ipse testatur ad Corinthi/os. Tertium est q⁹ ipse vidit ibi di/
C uinam essentiam: sicut sancti ipsam cer/nunt in patria. sicut dicit beatus Au/gustinus. facie ad faciem. Quartum

65

est ꝙ ip̄e vidit totā dispositionē celestis curie: ⁊ sicut ip̄am vidit. ita btō Dioni. eā reuelauit. ⁊ ꝑm hoc libꝝ de celesti ierarchia scripsit vt habet̄ ibi: iō de se ait Ne magnitudo reuelationū ⁊c̄. ⁊ tūc de diuina gr̄a certificatus fuit. Undecimus eius stat⁹ fuit sue felicꝫ cōsumationis: in q̄ occurrūt cōsiderāda q̄tuor solennia: quoꝝ Primū fuit de ip̄ius separatione a petro qn̄ diuisi fuerūt ab inuicem di. bea. petro. Pax tibi fundamentū eccl̄iaꝝ: ⁊ pastor ouiū ⁊ agnoꝝ christi Et btō petro rn̄dente. Uade in pace p̄dicator ⁊ mediator salutis iustoꝝ. vt refert Dioni. ad Thi. q̄ ibi fuit presens.

XI. status

D

Scd̄m fuit de ip̄ius decollatōe qꝛ cū decollatus fuisset vidit xp̄m ⁊ clara voce cōfessus est ⁊c̄. Tertiū fuit: de ip̄i⁹ apparitiōe: qꝛ post mortē vidit ip̄os beatus Dioni. simul intrātes romā cū ingenti gl̄ia. vt ait in eadē epl̄a. Quartū fuit de eius capitis repatōe: qꝛ vt ibi refert: cū fuisset perditū inter alia capita: ꝓpter multitudinē interfectoꝝ quidā pastor videbat singl̄is noctib⁹ ibi lucez descendere ⁊ nūciauit romano patriarche q̄ ꝑpendit illud fuisse scti Pauli caput ⁊ timēs ip̄m collo apponi: fecit ip̄m poni ad pedes qd̄ miraculose statiz fuit coniunctū cū collo. Duodecim⁹ stat⁹ fuit sue finalis gl̄ificatiōis qn̄ credit̄ ad ordinē seraphicū sublimatus q̄ est ordo angeloꝝ sup̄mus qd̄ via deducit̄ q̄druplici. Et Primo qꝛ ꝑm doctrinā beati Anselmi de q̄libet ordine aliq̄ cecidert̄.

XII. status

E

Scd̄o qꝛ ꝑm btm̄ Grego. ruina angeloꝝ fuit reparanda ꝑ hoīes assumendos ad loca vn̄ angeli corruerūt. Tertio qꝛ ꝑm doctrinā Crisostomi de laudib⁹ pauli: paucissimi inueniri poterūt: q̄ tanta felicitate fuerint digni. Quarto qꝛ viuēs in hoc mundo duxit vitā seraphicam ꝓpter maximū eius incendium charitatis Seraphin em̄ ardentes vel incēdētes dicunt̄ ꝑm btm̄ Dioni. de angelica ierarchia ⁊ iō cū ip̄is meruit ī celestib⁹ sociari. Ideo ꝑ istis oībus duodecim statibus illud inducit̄ euangelicum: Erunt signa in sole luna ⁊ stellis: Luce. xxi. ca. Quia sicut sūt duodecim signa in sole sensibili in q̄bus ꝑficit cursum suū: sic in beato Paulo fuerūt duodecim status in q̄bus ostendit̄ vita ei⁹ gloriosa. Ad quam ⁊c̄.

De eodem Sermo secundus.

Udiuit archana

a verba que nō licet homini loqui ⁊c̄. ij. Coꝝ. xij. ca. Quia reuelata facie gl̄iam dn̄i speculādo doctor gentiū fuerat in eandez imaginem trāsformatus a claritate in claritatez a diuino spū. vt. ij. Coꝝ. iij. cap̄. Idcirco ip̄e btūs paulus apl̄us: cui in suo raptu seraphico reuelata sunt secreta celestia. vt ptz ꝑ btm̄ Dioni. de ange. ierar. visionis illius ineffabilis: q̄ fuit sibi incomꝑabiliter reserata celsitudinē in ꝟbo ꝓposito introducit di. Audiuit ⁊c̄. Et ꝑz hoc: hec celica sursuz actio dupl̄r describit̄ in his ꝟbis. s. Primo vt internuz oraculū qd̄ habet amenitatē anagogice quietātis. Scd̄o vt supnū miraculū qd̄ habet sublimitatē anagogice trāscēdentis. Internū oraculū q̄etans anagogice declarat archanoꝝ verboꝝ auditus amenus: ⁊ delectabilis cū premittitur. Audiuit ⁊c̄. Supernū miraculū transcendētis anagogice demōstrat humanoꝝ eloquioꝝ vetatio: qꝛ res ineffabilis cū sequit̄. Que nō licet homini loqui. Et vt hoꝝ sufficiētia declaret̄: illud internū oraculū allicit motū cōcupiscentie ex sui amenitate ad appetendū illorū archanoꝝ felicitatē. Sz istud supernū miraculū erigit motū irascibilis ex sui arduitate ad admirandū eloquioꝝ imparitatē. Sed de hoc interno oracl̄o qd̄ habet suauitatē anagogice quietantis. habet̄ Nume. xxxiiij. in figura vbi dicit auditor sermonū dei q̄ visionē omnipotētis intuitus est. De hoc etiā supno miraculo qd̄ habet sublimitatē anagogice trāscēdētꝫ habet̄. Act. xvi. Uetati sūt a spūsancto loq̄ verbū dei. Circa internū oraculū est intelligēdū ꝙ aīa

beati pauli fuit in hac visiõe seraphica oraculo quadruplici q̃etata. Prio oraculo tearthici stuporꝫ sup̄mũdialit̃ presidentis. Scdo oraculo seraphici ardoris effectualr̃ inflãmantis. Tertio oraculo angelici decorꝫ sup̄naturalit̃ micãtis. Quarto oraculo cherubici splẽdoris visibilr̃ illustrãtis. Et vt hoꝝ sufficientia declaret̃ istis quattuor oraculꝭ: correspõdent tres actus ierarchici ꝑm rem q̃ sunt quatuor ꝑm rõnem. qꝛ oraculo ierarchici stuporis rñdet actus ierarchicus qui est ꝑficere. Oraculo seraphici ardoris rñdet actus seraphycꝰ: qui ẽ inflammare. Oraculo cherubici splẽdoris: rñdet actus cherubicꝰ qui est illuminare. Sed oraclo angelici decoris: correspõdet actus ierarthicꝰ q̃ est purgare

F De oraculo theartici stuporis habet̃ Apocal. vi. Audiui p̃mũ angelũ dicẽtẽ Veni ⁊ vide. De oraclo seraphici ardoris dicit̃ ibidẽ. Audiui scdm angelũ dicentẽ. Veni ⁊ vide ⁊c̃. De oraculo cherubici splẽdoris habet̃ ibidẽ. Audiui tertiũ angelũ di. veni ⁊ vide ⁊c̃. De oraculo angelici decoris ibidẽ. Audiui quartũ angelum dicentẽ. Veni ⁊ vide.

Sed iste auctoritates quantũ ad vocem: qꝛ sunt penitus vniformes idcirco est intelligendũ sicut habet̃ Apocal. iiij Alteꝝ animaliũ habebat faciẽ leonis: ⁊ ideo designabat stuporez thearthicum. Alteꝝ faciẽ humanaz: ideo designabat amorẽ seraphicũ. Alteꝝ faciẽ bouinã: iõ designabat splendorẽ cherubicũ. Alterũ faciẽ aquilinã: ideo designabat volatum angelicũ. Circa supernũ miraculũ qd̃ habet sublimitatẽ anagogicã transcendentẽ. Est intelligendum ꝙ aia illa fuit miraclo q̃druplici anagogice sublimata. Primo miraculo memoratiui tenoris indelebiliter archana ineffabilit̃ retinentis. Scdo miraculo intellectiui fulgoris archana talia inobfuscabiliter intuentis. Tertio miraculo volatiui amoris archana illa ineffabilr̃ appetentis. Quarto miraculo sensitiui nitoris ad secreta inscrutabilia incessabiliter disponẽtis. Et vt hoꝝ sufficiẽtia declaret̃: istis q̃ttuor miraculis correspondẽt quattuor dotes aĩe cõnumerate inter illas delectatões in patria: qꝛ

Miraculo memoratiui tenoris respõdet. s. tentio firma ⁊c̃. Miraculo itellectiui fulgoris rñdet visio clara. Miraculo affectiui amoris rñdet dos pure fruitionis. Miraculo sensitiui nitorꝫ rñdet dos delectatiõis. Est et in ist.s ordinata cõnexio. quia Miraculum memoratiui tenorꝫ: deseruit stupori theartico. Miraculũ intellectiui fulgoris deseruit splẽdori cherubico. Miraculũ affectiui amoris: deseruit ardori seraphico ⁊c̃. Miraculum sensitiui nitoris: deseruit decori angelico. Et iõ dos aĩe que est tẽtio firma alludit actui ierarchico q̃ est ꝑ fidẽ. Dos aĩe que est visio clara alludit actui cherubico: q̃ est illuminare. Dos anĩe que est fruitio in p̃ria alludit actui seraphico q̃ est inflãmare. Dos anĩe que est delectatio alludit actui angelico q̃ est purgare. De istis quattuor miraculis accipit̃ illd̃ ps̃ xviij. Nõ sũt loquele neqꝫ sermões: q̃rũ nõ audiant̃ voces eoꝝ. In omnẽ ter. exiuit so. eo: ⁊c̃. In sole posuit tabernaculũ suũ ⁊c̃. Nõ sunt loquele neqꝫ sermões ⁊c̃. Ecce miraculũ memoratiui tenoris: ad modũ auris oĩa retinentis. In oẽm ter. exi. so. eoꝝ ⁊c̃. Ecce miraculũ intellectiui fulgoris ꝑ actũ discendi intellectualia v̄ba resonãtis. In sole po. taber. suũ Ecce miraculũ sensitiui nitoris supremũ sensibile irreuerberatis oculis intuentis. Et ip̃e tanq̃ꝫ spon. ꝓce. de tha. suo Ecce miraculũ affectiui amoris indissolubiliter diligẽtis. ꝓpter quã dilectionẽ btũs paulꝰ audiuit illa archana verba: que non licet homini loqui. Qd̃ et nob̃ cõcedat ih̃s xp̃s dei et v̄ginis filiꝰ. Amẽ

De eodem: Sermo tertius

Onuersus est fu

c ror tuus et consolatus es me Esa. xij. cap̃. Nota ꝙ in quattuor actib̃ recipit mater de filijs conso/

66

lationē. et Primo quādo sunt ꝓducti extra vētris hostia. Scdo qñ sūt promoti ad dignitatū officia. Tertio qñ sunt repti post longā moram ⁊ spacia.

Quarto qñ sūt reducti ad bonū studiū de malicia. Propter ꝑmū dicit a Joh. xvi. ca. Mulier cū parit tristiciam habet: attamē cū pepit nō meminit pressure ꝓpter gaudiū ⁊c. Qua propter cuz Anna pepit Samuel Exultauit īquit cor meū in dño. i. Reg. xviij. ca. Propter scdm legit de bersabee recepisse magnū gaudiū quādo vidit filiū Salomonem regē. vt dr. iij. Reg. ꝑmo. Propt tertiū non satiat oculus matris visu ī filio suo in dilatōe vni⁹ diei facta ad filiū videndum quasi mille anni sint. iō mater Thobie dixit Heu me fili mi: vt qd te misimus pegrinari. Et ioseph et maria que dolentes querebāt puerꝫ iesuz: q̄ inuento puto ꝙ gaudiū fuit immensuz.

Propter quartū Filius sapiens letificat patrē ⁊ matrē. Multū em̄ delectant matres: qñ audiūt filiū benedici ventrē ⁊ vbera: ꝓpter bonitatē natoꝝ. vñ Luce xi. ca. dictuz fuit xp̄o. Beatus venter q̄ te portauit ⁊c. Ad ꝓpositum h̄ ideo dixi: quia mater nostra spūalis ecclesia que lactat filios quos genuit per euangeliū xp̄i vbere de celo pleno delectat et gaudet quādo eius filij regenerant per baptizationē: ꝑmouent ꝑ canonizatōez reperiunt post elōgationē: cōuertuntur post prauā actionē. Propter ꝑmū dic ꝓpha in ps̄. Offerent tibi. s. eccl'ie dona s. exultationis ⁊ gaudij: qꝛ nati sunt tibi filij. s. per regenerationez. Propter scdm dicit mater eccl'ia Luc. x. Gaudete: qꝛ noīa vr̄a. i. filioꝝ vestroꝝ scp̄ta sūt in celis. Propter tertium dicit mater ecclesia Luce. iij. leta et conuocans vicinas. Congratulamini mihi quia inueni dragmaz quā perdideram. Propter quartū dicit mater ecclesia filio conuerso a prauis opibus que mater ante hec extiterat tribulata ꝓpheta in ps̄. Conuertisti planctum meum in gaudiū mihi. Et Augusti. in hoīes super illd euangelij Luce. vij. Ibat ih̄us in ciuitatem ⁊c. Gaudet mater vidua de iuuene resuscitato ⁊ de homībus quottidie suscitatis gaudet mater ecclesia. ille q̄dē mortuus erat corpore: isti autē mente. In quibus quidē verbis duo breuiter notātur. Et ꝑmo mysteriū quod agit hodierna die. s. cōuersionis ibi in ꝑncipio. conuersus est. Scdo gaudiū qd capitur ab ecclesia matre. s. consolatiōis. ibi Et cōsolatus es me. Vt pro his duob⁹ accedat quod scribitur in figura. Esaie lx. Et sit ꝓphetia sancte ecclesie de conuersone pauli. Videbis ⁊ afflues ⁊ mi. ⁊ dila. cor tuū quādo conuersa fuerit ad te multitudo maris. i. conuersus fuerit ad te persecutor tuus. s. paulus. Legimus in scriptura quatuor mirabiles cōuersiōes que mysterialiter et figuratiue possunt a ꝓpropriari conuersioni pauli. Et primo virge in colubꝝ. de qua habetur Exo. iiij. ca. Scdo petre in riuulum. de qua habet Nume. ij. ca. Tertio aque in vini poculū. de qua habet Johānis. ij ca.. Quarto gygantis in paruulū. de quo habet Mathei. xviij. cap̄.

Pro declaratiōe prime cōuersiōis est sciendū. ꝙ paulus ante conuersionē suā fuit virga domans: turbans: cedens frāgens terrens ⁊ ledens ecl'iam et filios ei⁹ vt nō fuerit nec esset similis illi. Nō fuit aūt similis virge ⁊ baculo que consolant. Audi virgam flagellantē. Saulus adhuc spirans minaꝝ ⁊c. Dixerat enim in corde. s. anhelans et spirās: Visitabo in virga iniquitates eoꝝ ⁊ in verberib⁹ peccata eoꝝ ⁊c. ps̄. lxxxviij. Metro. xxxij. Audiamus saulū: sed attēdamus colubrū paulū in quez conuersa est virga. hoc de serpente legit in Genes. ꝙ erat callidior cūctis aīantibus que creauerat deus super terram. Sed aduerte ꝙ non est ita cautus auceps sicut Saulus ad capiēdū homines: rete verboꝝ nunc nunc exhortando: nunc cōuersando: nunc conuertendo. sicut inq̄t ip̄e: nam iudeis iudeus factus sum vt iudeos lucrifacerē. i. Coꝝ. ix. De hac con-

uersione habeꝫ Exo. vbi. ſ. q̄ precipit mo/yſes virgā in terrā que cōuerſa eſt in co lubꝝ. Prostrauit deus paulum ⁊ cadēs in terrā ſurrexit obediens: Dñe inq̄t q̄d me vis facere. Nō fuit igit̄ hec mutatio humana: ſed dextere excelſi quod ipe cō fiteꝫ dicens ad Gala. ꝓmo ca. Audiſtis inquā cōuerſationē meā aliq̄n in iuda/iſmo q̄m ſupra modū perſequebar eccle ſiam dei ⁊ expugnabaꝫ illā. Et infra ſe/quitur: Cum aūt placuit ei qui ſegrega uit me ex vtero matris mee vocare me per gratiā ſuam: pugnauī ꝑ eccl̄ia quā ꝑſecutus fueram ⁊ ꝑdicaui ieſū. Se/cundo fuit paulus cōuerſus figuratiue vt ſit petra in riuulū. de quo habeꝫ Nu/meri. ỹ. Fuit aūt hic aplus ante conuer/ſionem ſuā petra vt pote durus: ſiccus: crudus: ferrigineus: infructuoſus. Sz aduertamus hunc eundē riuulū factum ꝓmo charitatis. Reuera ſi quis ſitit po tum vel hauſtū charitatis huc accedat: ⁊ ecce plenitudo fontis Ro. viij. Quis nos ſepabit a charitate xp̄i. tribulatio an anguſtia an fames. ⁊ ſequit̄ neq̄ cre atura aliqua poterit nos ſepare a chari tate xp̄i. Sc̄o veritatis. Si quis ſi/tit potū veritatis huc ꝙperet. Sit ꝓmo veſter ſic ſic: non non ⁊c̄. Tertio pie/tatis. Si q̄s ſitit potū pietaꝫ huc feſti/net. Si em̄ ꝙpter cibū frater tuus cōtri/ſtatur. iā non ſm̄ naturā ⁊c̄. Quarto caſtitatis. Si q̄s ſitit potum caſtitatis hic addiſcat. Caſtigo corpus meum ⁊c̄

Quinto ſanctitatis. Si q̄s ſitit potū ſcti taꝫ ℔ hauriat. Eſtote imitatores dī ⁊ ℔ em̄ ſcti te i vob q̄d ⁊ i xp̄o ihu ⁊c̄. In die g̃ magno. ſ. cōuerſio. pau. ſtabat ihs ⁊ clamabat. Si quis ſitit ⁊c̄. Haurietꝫ aq̄s i gaudio. vbi s. i thema. Hui⁹ cō uerſionis ℔ fuit mod⁹ ꝑcuſſit moyſes ꝓpa vt biberet ꝓplus ⁊ iumēta Hume. ỹ. ca. Percuſſit ℔ ihs paulū i cōuertēdo iſpm bis. ſ. p circūfulſionē lucꝫ ⁊ ꝑ allocutiōez ſtati erūpe ceperūt aq̄ obediētiales Dñe inq̄t. q̄d me vis facere. De q̄b aq̄s bibit ꝓplus. ſ. hebre⁹ ⁊ iumēta ei⁹. ſ. ꝓplus na/tionū: qđ totū factū ē a deo. De cui⁹ cō uerſiōe exēplū capiāt maiores: miores ⁊ ſimplices ⁊ mediocres. Ne ꝓo hō de me ritꝫ ſuis ꝑſumat vt a ſe deſcēdēt̄ib⁹ q̄rit Quis quertit petrā i ſtagna aq̄ꝝ. rñdet dauid. Nō nob dñe nō nob ſz noi tuo da gl̄iaz. Tertio fuit paul⁹ figuratiue cō uerſus vt aq̄ i pabulū. fuit em̄ añ ſuā cō/uerſionē vt aq̄ iter liq̄res. ſ. inſipidus: fri gid⁹. fetid⁹. turbid⁹ fluidus. Augu. ſup Joh. Quid ē aq̄ niſi aq̄. ⁊ q̄d ē paul⁹ ni ſi ſaulo ſil̄is: hō iuſtoꝝ ꝑſecutor: hō bono rū emulator: hō ſctōꝝ deuotator: hō la/tronū ſoci⁹: hō ꝑdonū ꝓſci⁹: hō paſſionū ꝑſcius. Ait em̄ de ſeipo: Audiſtiꝫ ꝙuerſa tionē meā aliq̄n i iudaiſmo Ut vbi dñs ſup aquā itonuit fact⁹ eſt hūilis ꝑdica/toꝝ q̄ cōuerſ⁹ eſt in vinū optimū ſuauiſſi mū delectabile ⁊ ſapoꝝatiuū. Dicta pau li vt eſſēt dulcioꝝa q̄ngētꝫ vicib⁹ in epl̄is ſuis noiat nomē dñi nr̄i ihu xp̄i: vt eſſet faucib⁹ dulcioꝛes ſil̄es actui quē fec̄ beli ſe⁹ de aq̄s marach amariſſimis i q̄b⁹ po ſuit lignū q̄ ſtati in dulcedinē ꝙuerſe ſūt iij. Reg. Wod⁹ aūt ꝙuerſiōis huius fuit qz ipleꝫ ydriꝝs aq̄ iuſſu dñi ſtatiꝫ in vinū cōuerſe ſūt: ſic ipleꝫ potēt⁹ is pau/li ꝓtutib⁹ ⁊ gr̃a dei ſtati vinū optimū ap paruit. Hāc inſipiditatē adhuc durare cogitās Ananias dicebat: Dñe audiui a mltis de viro ℔ ⁊c̄. Lui⁹ ꝙuerſionē in nuit dñs di. Vas electōis ē mihi iſte ⁊c̄ Pro ꝓcordātia accedat q̄d ſcribit Jere. xviij. Cōuerſus. ſ. paul⁹ fec̄ vas alteꝝ. ſ. epl̄aꝝ ab aplis acceptꝫ qz ille fuer̄t iter/fectiōis ⁊ alligatiōis: iſte āt fuer̄t p̄dica/tiōis ⁊ iformatiōis. Quarto fuit paul⁹ ꝙuerſ⁹ vt gigas i puulū exēplificat loq̄n do. de q̄ hr̄ in Mat. Niſi cōuerſi fueritꝫ ⁊ efficiami ſic puul⁹ iſte. Terribile erat videre paulū añ ꝙuerſionē ꝑſeq̄ntē ⁊ ac cēſū aduerſus xp̄i diſcipl̄os. nec mir. vi/dek cū. ſ. hoſtē ſupbū hoiez cū pſōa magn̄ ⁊ facie terribili hoſtē ſupbū hoiem cū ꝑ lixa barba. cui⁹ grādes ſūt oculi. hoſtez ſuperbū hominem cū ſcopata fronte et calua vt vetuli. hoſtem ſuperbum ho/

minē cū extracta spata ad incidendū facili. Puto xp̄ianellos in fugā sicut lepores ante canē cōuertit vt q̄libet dicere valeret: In inferno ꝓtege me donec ꝑtranseat furor tuus. s. pauli. In cuius figura dicit ꝙ gollias terribilis fortis ⁊ gigas mirabilr̄ armatus exibat de castrꝫ philisteoꝝ ⁊ exprobrabat nomē d̄i isrl̄. vt pꝫ p̄mo Regū. Sꝫ rn̄det spūssctūs cuilibet catholico timēti i ps̄. De celo auditū fecisti iudiciū terra tremuit ⁊ q̄euit qn̄. s. saul⁹ est fact⁹ paul⁹ ⁊ gigas sup̄bus factus est ꝑuul⁹ ⁊ humilis. Vn̄ in om̄ib⁹ epl̄is se seruū noīat ⁊ indignū ministrū. p̄ma Coꝝ. xv. ca. Ego aūt sum minim⁹ apl̄oꝝ qꝛ nō suꝫ dign⁹ vocari apl̄us: qm̄ ꝑsecutus sū eccl̄iam dei. Lege aūt act⁹ apl̄oꝝ ca. viij. xxij. ⁊. v. vbi mlta habent̄ de ꝯfessiōe ꝓpria vocatiōis sue ⁊ merita xp̄i vbi multa recitat de suis defectibus Jō ducēte eū vento sup̄bie dn̄s expādit rethe pedib⁹ suis ⁊ cōuertit eū retrorsuꝫ Treno. iij. ⁊c. Qd̄ mihi cōcedat ⁊ vobis ih̄s xp̄s dei ⁊ v̄ginis marie fili⁹. Amen.

In festo purificationis v̄ginis marie: Sermo primus.

Postq̄ impleti sūt p dies purgatiōis marie s̄m legē moysi tulerūt ih̄m in hierl̄m vt sisterēt eū dn̄o Lu. ij. ca. In celesti ierarchia de gr̄a inueniūtur q̄ttuor grad⁹ plenitudis. q̄ꝝ Prim⁹ est s̄m cōtinentꝫ E exigentiā: ⁊ de illo sūt plene aīe sctōrum gr̄a diuīa qꝛ data est eis felicitas s̄m exigentiam meritorū. de q̄ plenitudine dicitur in ps̄ xv. Adimplebis me leticia cū vultu tuo. Secundus est s̄m cōtinentis sufficientiam et sic sunt plene voluntates omnium angelorū diuina gr̄a qꝛ s̄m sufficientiam naturaliū donorum acceperunt magnam felicitatem vt dicit illud propheticum in ps̄ lxxxiij. Repleti sumus mane misericordia tua exultauimus ⁊ delectati sumus ⁊c. Terti⁹ est s̄m continentis excellentiā vltra quā nichil potest plus continere ⁊ isto mō ē plena omni gr̄a anima virginis q̄tū potest capere. qꝛ nullius angeli capacitas sic fuit adipleta. de qua plenitudine ait Gabriel Luce primo: Aue gratia pleā

Quart⁹ est s̄m continētis redūdantiam. sicut anima xp̄i a qua fluit fons gr̄e ad vniuersam ecclesiam. Jo p̄o. De plenitudine eius accepim⁹ gr̄aꝫ. Nunc ad ꝓpositū. quādocūq̄ aliquod vas est s̄m suam excellētiam repletum impossibile est illud inclinari ad aliquā partem quin redūdet. Et quia mater domi pleā est isto modo gratia. ideo deuotis p̄cib⁹ est inclinanda vt super nos citius redūdet gracia quam impetrando salutem⁹ dicentes. Aue ⁊c. Postq̄ impleti sunt ⁊ cet̄a. Duo sacramenta fuerūt instituta in ve. test. circa puerum paruulū eiusdem mulieris. Et primū fuit sacramentum purgationis ꝑtinens ad matrem.

Secundū fuit sacramētū oblatōis ꝑtinēs ad prolem procedentem. ita ꝙ p̄mū fuit institutū ad rememorandū mā/sionem ⁊ auersionē que fuit in paradiso Ex quo sequit̄ ꝙ q̄libet mulier concipit et parit in peccato ⁊ multa inq̄namēta incurrit et ideo ad tollenda inq̄namēta fuit instituta purgatio puerperij. Secundū sacramētū fuit institutū ad commemorādā liberationē que fuit facta in egypto qn̄ premissis octo plagis nocte fuerūt oīa p̄mogenita īterfecta. ⁊ ꝑ illā plagā fuer̄t filij isrl̄ liberati. ⁊ iō Moyses sctificauit om̄e p̄mogenitū Exo. iij. Et iō illud sacr̄m fuit institutū vt semꝑ p̄mogēita offerrent̄ dn̄o: ⁊ illud ē sacr̄m oblatiōis de q̄ dixit euāgelista vbi sup̄. Omne masculinū adap̄iēs vuluā sctm̄ dn̄o vocabit̄. Intelligendū est tn̄ ꝙ illud v̄bū aliq̄ accipiūt ꝑuerse: flectentes ad lubricitatē carnis. Aliq̄ accipiūt et intelligūt recte ip̄m dirigentes ad aptionē parturitionis. q̄libet em̄ mulier qn̄ parit pueꝝ vter⁹ ap̄it̄. ⁊ iō ad aptionem vteri m̄ris refert̄ h̄ qd̄ d̄r Adap̄tens vuluā. Isti⁹ aūt aptiōis duo sūt sig̃. Primū ē ꝙ s̄m. b. Aug. de ciui. dei li. xiiij. c. xvi. v̄go pōt cōcip̄e qꝛ sic̄ clausa pōt mēstruū emittere ita ꝑ eādē viā semē susci/

pere tñ nullo mõ pere qꝛ i ꝑmo ꝑtu clau
stra vteri violẽter frãgunt. Scdm ẽ ꝙ
in ꝑtu ẽ dolor vehemẽtissim⁹ ꝓpt violen
tiã egressus nascẽtꝫ ⁊ ꝑcipue in ꝑtu par
turiẽtꝫ naturalr. ⁊ iõ in scꝑtura dr ꝑmo
genit⁹ apire vuluã mr̃is sue: qꝛ ꝑtus est
materni vteri violẽtia singularꝫ. Duo
em̃ sũt sacr̃a ad illã solẽnitatẽ ꝑtinentia
Primũ ẽ purificatiõis q̃ mr̃ dñi dicit
purificata. Scdm ẽ oblatiõis q̃ dicit
xp̃i hũanitas i tẽplo pñtata. tñ qꝛ illd fe
stũ ꝟgini appropriat. iõ circa sacr̃m pu
rificatiõis nũc est insistẽdũ. Circa qd
occurrũt quattuor ꝯsideratiões. quarũ
ꝑma est de isti⁹ sacr̃i institutõe. Scda
de istius sacr̃i illatõe. Tertia de isti⁹
sacr̃i significatõe. Quarta de isti⁹ sa
cramẽti susceptõe. Quantũ ad ꝑmũ
de isti⁹ sacr̃i institutõe. intelligẽdũ ꝙ fu
it facta i veteri lege Leuit. xij. vbi dicit
Mulier si suscepto semine peperit mas
B culũ imũda erit septẽ dieb⁹. Sciendũ
est tamẽ ꝙ in istius sacramẽti institutõe
posuit legislator quattuor p̃cepta cerio
nialia quoꝝ scꝫ ꝑmũ est de septẽ dierũ se
paratõe. qꝛ ibi dicit ꝙ septẽ diebus talis
mulier post ꝑtum suũ reputabat imũda
et octaua die circũcidebat puer post talẽ
consumationẽ. Secundũ est de alio
rum dieruꝫ purificatõe. qꝛ ibidem dicit
ꝙ post septẽ dies illi⁹ seperatõis habet
stare. ꝫꝫ. dieb⁹ i sãguĩe sue purificatiõis
et sic ꝑficiebantur quattuor dies in qb⁹
sanctuariũ ingredi nõ debebat: nec ali
quod sanctũ tangere audebat. Terti
um est de eius ꝓfessione: qꝛ post. xl. dies
debebat venire ad hostiũ templi sãctu
arij ⁊ offerre agnũ anniculũ cũ filio suo
II. cõsi deratio Quartum est de eius oblatione: qꝛ si
erat diues debebat offerre agnũ annicu
lum ⁊ pullũ colũbe siue turturẽ. Si erat
pauper vbi nõ potuit agnum habere de
bebat offerre par turturũ: aut duos pul
los colũbarũ. Et ista omnia habẽt leui.
duodecimo. Quãtũ ad secundã cõsi
deratõeꝫ est intelligẽdũ ꝙ in illatõe isti
us sacramenti clare ꝓphetauit Moyses
ꝙ virgo erat paritura sine virili semine
Et sic cũ istius sacramẽti institutõe in
fert virginis ꝑtum: cũ dicit Si suscepto
semine peperit masculũ immunda erit
septẽ dieb⁹ ⁊c. Intelligẽdum est tñ ꝙ
q̃tũ ad isti⁹ declaratõeꝫ in diuina scrip
tura inueniũtur quattuor documenta q̃
ostendũt ꝓpositum istud. Quoꝝ pri A
mũ est ꝙ quãdo aliquis legislator statu
it aliquã legẽ ⁊ isti legi apponit cõditõꝫ
per hoc dat intelligere ꝙ casus illi⁹ legꝫ
quãdoqꝫ eueniet sine illa cõditõe. alio
quin illa cõditio frustra esset apposita. ex
emplũ. exo. xxi. vbi de⁹ dedit legeꝫ: ꝙ si
quis occideret ꝓximũ suũ cum illa cõdi
tione ꝙ hoc fecerit ꝑ industriam ab alta
ri inq̃t meo euelle eũ. Ista cõditio appo
sita dat intelligere ꝙ si q̃s eẽt occisus et
nõ ꝑ iudustriã ille q̃ fecerit nõ erit euel
lẽdus sic ab altari: vt ibi ptꝫ. Nũc ad
ꝓpositũ de⁹ statuit illã legẽ cũ illa cõdi
tione si suscepto semĩe inq̃t pepit mascu
lũ: g̃ dedit intelligere ꝙ mulier erat pari
tura qñqꝫ masculũ nõ suscepto semine.
Scdm est: qñ aliq̃s fac̃ pactũ cũ aliq̃
cũ aliq̃ cõditõe apposita est signũ ꝙ co
gitat ꝙ casus ip̃i⁹ pacti euenire debet vl
põt sine tali cõditõe: alioq̃n frustra illã
apponeret. vt Dauid. ij. Regũ. ca. iiij. fe
cit pacẽ ⁊ pactũ cũ Abner sb hac cõditi
one ꝙ redderet vxorẽ suã ⁊ ibi dedit in
telligere ꝙ aliter poterat euenire factuꝫ
pacti qñ dixit ei. vltra nõ videb faciẽ me
am. Et ideo illa lex facit quoddã pactũ
conditionatũ qd pepigit dñs cuꝫ filijs
israel. Ista conditio g̃ dedit intelligere
ꝙ mulier erat paritura masculũ sine se
mine. Tertiũ est ꝙ qñcunqꝫ aliquis
ꝓmittit aliq̃d alicui sub determinata cõ
ditõe frustra apponeret illã cõditionẽ ni
si cogitaret illam posse euenire sine tali
cõditõe: iõ Caleph ꝓmisit filiã suã Axã
cũ illa ꝯditõe ꝙ si q̃s caꝑet ciuitatẽ quã
expugnabat Josue. xv. qd notũ erat ꝙ pote
rat dare sine tali ꝯditõe. iõ apposuit con
ditionẽ. Et qꝛ lex diuĩa fuerat quedam
ꝓmissio diuĩa sic p̃rib⁹ facta: illd debuit
hr̃e ⁊ obseruare. Quartũ est ꝙ qñcũqꝫ
aliq̃s iurat aliq̃d sine ꝯditõe ñ dat aliq̃

68

suspitionē ꝙ debeat aliter euenire q̄ꝫtuz est ex ꝑte sua: sicut dn̄s sine om̄i cōditōe abrae iurauit terrā promissionis ꝑ semine suo Gen̄. xij. Qn̄ aūt iurat̄ sub conditione signū est ꝙ ip̄e intendit aliter facere: aut dat ītelligere ꝙ hoc aliter fieri potest quātū est ex ꝑte sua si cōditio nō eueniat: sic̄ dn̄s iurauit Dauid regnū sempiternū ꝑ filijs cū conditōe dicēs: Si custodierint filij tui testamentū meum ꝛc̄. ps̄. c xxxi. Et ideo qꝛ lex diuina nō fuit mandatuz nisi quoddaz diuinū in eo ꝙ illā legē dedit ꝙ mulier suscepto semine ꝛc̄. sine semine tali aliter parere nō pōt. sicut hō nō pōt videre sine oculis. Et iō si q̄s dicit homo videt si apiat oculos: aut vadat si transferat pedē videt̄ esse ridiculū: qꝛ aliter esse non pōt. Quantū ad tertiā cōsideratione videndū est de huiusmōi sacramēti institutōe vel significatione. Ubi est intelligendū ꝙ ꝟm sensum historicū decubās in puerꝑio imūda est. Nam aīa peccatrix q̄ cōcipit peccatū cōsentiēdo parit ꝑficiēdo. De quo cōceptu ꝛ partu infelicissimo Jacob⁹ ī canonica sua cap̄. i. ait: Cōcupiscētia cū cōcepit parit peccatū: peccatū aūt cū cōsumatū fuerit generat mortē. Ista talis mulier post illū partū immūdissimū et dolorosū cōuertat se ad ip̄am ꝛ ītelligēs pctm̄ ꝓꝓriū: debet ꝑmo septē dieb⁹ cōsumare suā immūdiciā q̄ sunt septē actus pn̄iales q̄bus culpa abstergit̄. Et primus est culpe recordatio: sicut dicebat sctūs Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos ꝛc̄. Scd̄s est consideratio ꝓfunda vt mēte cōsideret ꝙ malū fecit: eo ꝙ maiestatē diuinā offendit. ideo dicebat Dauid in ps̄. Iniq̄tatez meam ego cognosco. Terti⁹ est detestatio mali: vt sibi peccasse displiceat. de quib⁹ ibidē ait. Iniq̄tatē odio habui ꝛ abhominat⁹ sum. Quartus est ꝑfecta renūciatio pcti ꝛ satisfactio vt nunq̄ꝫ ꝓponat ad ꝑpetrata redire: nec delectetur in perpetratis: sicut illi delectant̄ cū malefecerint ꝛ exultāt in rebus pessimis sapiētia teste. Quītus est lamentatio gemebunda vt lugeat ꝛ ploret ꝑ culpa cōmissa. ps̄. Laboraui in gemitu meo. ꝛc̄.

III. cōsideratio

B

Sextus est remissiōis expectatio: vt nō desꝑet de diuina miscdia q̄ est maior om̄i culpa: sicut desꝑauit cayn qn̄ dixit: Maior est mea iniq̄tas q̄ꝫ vt veniā merear. Septim⁹ est remissiōis exoratio vn̄ rogare debet ꝛ nō cessare ꝑ remissiōe tantoꝝ peccaminū qꝛ misert⁹ est dn̄s serui illi⁹ q̄ ꝓcidēs rogabat eū dicēs: Patientiā habe in me: ꝛ oīa reddaz tibi. Dimisit ei ꝛ om̄e debitū: vt testat̄ domin⁹ in euāgelio. Istis aūt cōsumatz septē dieb⁹. i. actib⁹ virtuosis quib⁹ īmūdicia pcti cōsumit̄. ista mulier. i. aīa peccatrix debet octauo die circūcidere pueꝝ quez pepit turbidū ꝛ sordidū. Ista aūt circūcisio fit ꝑ sacr̄m cōfessiōis: in q̄ precidit̄ pctm̄ sic̄ in circūcisiōe carnis. de q̄ mentis circūcisiōe di. ꝓpha. Illa die circūcidet dn̄s cor tuū ꝛ aīam tuā. Sz post illā mūdationē septē dieruz dic̄ lex ꝙ illa mulier debet remanere ī sua purificatione. xxxiij. dieb⁹ q̄ ꝟcant xp̄i iesu vitā. qꝛ sunt. xxxx. omnes dies sicut docemur in euāgelio. Sic aīa postq̄ꝫ est a pctō mundata nō pōt esse in bono ꝑhenni nisi imitando ea que xp̄s fuit oꝑatus in sua vita. vt ait Aug. de vera reli. ꝛ tandē in fine illius vite ꝓcedētis ꝑ illos. xxxiij. dies talis aīa offert̄ sacerdoti nr̄o. s. xp̄o q̄ est sacerdos. ad hostiū tabernaculi. i. ad introitū ꝑadisi duos pullos colūbarū q̄ significāt sanguinē animaꝝ fecundissimaꝝ. i. fructus bonoꝝ. s. voluntatis ꝛ intellect⁹ fruitionē ꝛ visionē in quib⁹ consistit essentialr̄ patrie felicitas ꝛ tunc est illa mulier in tabernaculuz intromissa.

Quātū ad quartā cōsideratione sūt q̄nq̄ꝫ cōsideratiōes ꝑscrutāde q̄rū ꝑma est: ꝙ mater dn̄i illud sacr̄m in se suscepit. quia dicit̄ Luce. ij. ꝙ in executiōe illius sacramenti ꝑfecerūt om̄ia ꝟm legē Moysi ꝛ dn̄i. Intelligendū est tamē ꝙ in receptione illius sacramēti fuerūt quattuor mysteria celebrata. Et primū mysteriū fuit. s. diuine reuelatiōis q̄ fuit facta symeōi dupl̄r. Uno modo qn̄

III. cōsidera.

C

dñm rogauit vt eũ dimitteret ire ad pa/
tres suos: ⁊ rñsum accepit non visurũ se
mortẽ ⁊c. Alio modo qñ fuit sibi reuela
tum vt veniret in templũ. Uenit inquit
in spũ in templũ Lu. ij. Istis aũt du
abus reuelatiõib⁹ p̃missis fecit duo offi
cia. Primo qꝛ xp̃m in vlnis suscepit. Se
cundo canticũ cecinit Nũc dimitis ⁊c.
more sctõꝝ patꝝ q̃ qñ r̃ceperãt noua ma
gnas gr̃as canebant. Istud vero re/
sponsũ qđ accepit a dño siue a spiritusã/
cto credit̃ fuisse vt cũ gaudio recederet
⁊ gaudiuꝫ sctis p̃ribus fieret in limbo:
qꝛ ipe fuit p̃mus q̃ eis nũciauit saluato/
rem venisse in mundũ q̃uis Joh. bapti
sta illud nũciauerit ⁊ postea descẽderit
s̃m intentionẽ Gre. Scđm mysteriuꝫ
fuit humane admirationis qꝛ in Johã.
đꝛ q̃ pater ⁊ mater admirãtes sup̃ his
qui di. de illo. Sed q̃re admirabant̃ cũ
admiratio ꝓcedat ex nouitate: ⁊ illa nõ
erãt eis noua qꝛ iã erãt eis notificata ꝑ
angelos ⁊ pastores ⁊ magos. Dicitur q̃
nõ nisi tũc viderãt p̃conia ꝑtinentia ad
saluationẽ iudeoꝝ. di. angelo. Ipse eniꝫ
saluũ faciet ꝓpl'm suũ a peccatis eorum
nũc aũt ceperunt audire p̃coniũ de sal/
uatõe gentiũ: qđ erat iudeis miꝝ: cum
dñs ab initio ꝓpl'm israheliticũ elegisset

Tertiũ mysteriũ fuit deuote bñdictio
nis: bñdixit em̃ eis ꝑ q̃ete admiratiõis:
⁊ dixit ad matrẽ eius. Ecce hic positus
est in ruinã sublimiũ. et etiaꝫ in resurre/
ctionẽ iustoꝝ siue humiliũ: ⁊ in signum
cui ꝯtradicet̃ Luce. ij. ca. Cũ hec ad
illos diceret ceperũt pharisei ⁊ legisp̃iti
grauiter obsistere ⁊ os eius oꝓprimere:
vñ semꝑ ꝯtradixerũt xp̃o. Et tuã ip̃ius
aĩam ꝑtransibit gladius. Istud fuit fa/
ctũ in hora passionis xp̃i in qua mat̃ do
mini fuit in anima martyr effecta ⁊c.

Quartũ mysteriũ est sacre cõfessiõis
qꝛ in hac hora sup̃ueniens Anna vidua
confitebat̃ dño ⁊ loquebat̃ de illo omni/
bus qui expectabant redemptionẽ israel
cum esset ꝓphetissa: data in exemplũ vi/
duis. Scđa contemplatio est qual'r
mater dñi illud sacramentum suscepit.

II. con/
templa.

Ubi est intelligenduꝫ q̃ duo erant mo/
di recipiendi illud sacramentũ. Unus
erat pro diuitibus: alius erat pro paupe
ribus. Diuites em̃ expletis septẽ diebus
debebant ad hostium tabernaculi testi/
monij venire ⁊ ibi offerre agnũ annicu/
lũ ⁊ pullũ columbe ⁊ turturẽ ⁊ ista offer
re pro eoꝝ natis. Pauper vero debebat
offerre duas turtures aut duos pullos
columbaꝝ. vnũ in holocaustũ: aliuꝫ pro
precio: et sic mundabatur. Sed mat̃ do
mini voluit offerre per modũ pauperũ:
quia eius oblatio erat pauperũ mulierũ

Intelligendũ est tamen q̃ ex illo scđo
intelligim⁹ matrẽ dñi floruisse q̃drupli/
ci virtute. s. ⁊ p̃mo voluntarie paup̃tatis
⁊ istud declarat p̃misso quadruplici pre
ambulo. et Primo notandum q̃ erãt D
plusq̃. xxvij. dies q̃ magi ei auꝝ obtule
runt. Scđo quia non est verisil'e q̃ re
ges tã magnifici de quib⁹ dicit ꝓpheta
quia reges tharsis ⁊ insule munera offe
rent. q̃ modicũ auꝝ obtulerit cũ ita illũ
regem tam magnificum existimarent.

Tertio q̃ tantũ auruꝫ ita cito fuerit
ꝓdigaliter expensum. cuꝫ ꝓdigalitas sit
vitiũ quod longe erat a ꝟgine maria qꝛ
viuebat in summa liberalitate. Quar
to: qꝛ illud aurum non fuerat cupiditati
reseruatũ: quia in die purificatiõis non
inuenit agniculũ vt emeret: alioq̃n legẽ
non adimplesset: cuius oꝓpositũ di. Lu.
euangelista. Et tũc sequit̃ ꝓpositũ q̃ ma
ria illud auꝝ distribuerit paup̃ibus et
egenis voluntarie. Scđo floruit ꝟtu
te humilitatis quia oblationẽ humilez
elegit in sua purificatione cũ sublimio/
rẽ eligere potuisset reseruando aurũ qđ
sibi fuerat oblatũ. Tertio floruit ꝟtu
te pietatis: qꝛ voluit tm̃ aurũ paup̃ibus
erogare: cum partem potuerit retinere.

Quarto ꝟtute liberalitatis: vt patet
ex dictis sup̃ius: cuꝫ tm̃ auꝝ erogauerit III. con
pauperib⁹. Tertia cõtemplatio est qñ templa
mater dñi illud sacramentũ suscepit. Et
dicit̃ q̃ quadragesimo die a natiuitate:
qđ ptꝫ ꝑ legẽ mosaicam: ⁊ ex euangelio
Et ẽ sciẽdũ q̃ ille nũerus. xl. ĩuenit̃ in di

uina scp̄tura quadrupliciter ꝯsecratus. Et p̄mo qꝛ. xl. dieb⁹ ieiunans Moyses stetit vt recipet legē sequestrat⁹. Exod. xliiij. ⁊ Deut. x. ca. Scd̄o qꝛ. xl. dieb⁹ fuit Helyas ad montē dei ꝟtute angelica ibi ꝑductus. Tertio qꝛ. xl. dieb⁹ ieiunās dn̄s fuit ad baptismū ꝑductus.

Quarto qꝛ. xl. dieb⁹ ꝑmanens cuz discipulis fuit ad celū post suā resurrectionē assumptus. Et eodē numero fuit populus israeliticus pane celesti pastus. Deut. xxix. ca. Quadragenarius em̄ numer⁹ est cōpositus ex denario ⁊ quaternario. Et qꝛ in obseruatōe decē p̄ceptoꝝ cōsistit humana ꝑfectio cū quarta ꝟtute cardinali: iō iste numer⁹ est mysterialiter in sacris celeberrim⁹. Ista aūt purificatio fuit celebrata in die iouis: q̄ dies in sacra scp̄tura inuenit̄ q̄druplici mysterio cōsecrata: vt patet in sermone de corpe xp̄i. Memoriā fecit ⁊c. in scd̄a

III. cōtempla

cōsideratiōe lr̄a B quere s̄. Quarta contēplatio est. Vbi mr̄ sacr̄m suscepit Et d̄r q̄ in illo tēplo qd̄ fuit edificatū ꝑ zorobabel ex p̄cepto dn̄i: ⁊ manu aggei ꝓphete ꝓmittētis ex ꝑsona dn̄i: q̄ illd̄ tēplū gl̄ificaret ꝓpl̄s plusq̄ templū quod p̄cesserat Salomonis. Intelligendū est tn̄ qd̄ illud tēplū est illustratū q̄druplici mysterio. Et p̄mo qꝛ in illo tēplo fuit educata anna ꝓphetissa q̄ ibi fuerat ante natiuitatē ei⁹. Luc. ij. ca. Scd̄o fuit voto ꝟginis ꝟginitate consecratuz qꝛ sicut dicūt scti votū illud emiserat anteqū nupta esset. Tertio fuit ibidē desponsata. qꝛ dicit Aug. q̄ eā suscepit de tēplo: ⁊ tūc fuit certificata ꝑ reuelatōem q̄ Joseph secū seruaret ꝑpetuā ꝟginitatem ⁊c. Quarto fuit lege purificationis dedicatū qn̄ obtulit filiū suū. Et per hāc oblationē hoc templū fuit sūme illustratū ex hac dignitate plusq̄ templū salomōis di. Aggeo ꝓpha q̄ in nullo derelict⁹ est: qꝛ vidit dn̄m suū in gl̄ia sua. nec paꝝ sit hoc in oculis vr̄is qd̄ sequit̄ qꝛ adhuc modicū ⁊ ego cōmouebo celū ⁊ terrā. nota totā auctoritatē. In isto tēplo. Primo btūs Joh. bap. fuit annūciatus. Scd̄o xp̄s p̄sentatus. vn̄ Malach̄ ꝓphetauit. iij. cap̄. Ecce ego mitto angelū meū. Tertio xp̄s ibi p̄dicauit ⁊ semꝑ docuit: vt ip̄e testat̄ Math. xxv Et qꝛ nunq̄ talia signa facta fuerūt in templo salomonis: iō Agge⁹ dixit scd̄o q̄ gl̄iosior erit domus ista. Quīta cōtemplatio ē: quare mr̄ dn̄i illud sacr̄m suscepit. Dicit q̄ nō suscepit in se ita q̄ ad ip̄m esset obligata: qꝛ qn̄cūq̄ aliqua lex dat̄ sub cōditōe illa lex non obligat nisi illas ꝑsonas q̄s cōtingit cōditio illa: qꝛ ad alias nō ꝑtinet lex. nūc aūt lex purificationis fuit cōditionata dicēte Moyse. Mulier si suscepto semīe ⁊c. Et illa cōditio nō fuit in ꝟgine benedicta. et iō ad hoc sacr̄m nō fuit obligata. Intelligendū est tn̄ q̄ q̄ttuor ꝟe rōnes accipiunt̄ ex dictis scd̄oꝝ ꝓpter q̄s mr̄ xp̄i illd̄ sacramentū suscepit q̄uis obligata non esset Prima ratio est ad sue ꝟginitatis sacr̄m occultandū. legit̄ em̄ fuisse despōsata. Vn̄ ab hac purificatōe se excusare nō potuisset nisi sacr̄m sue ꝟginitatis manifestasset. Scd̄a rō est ad prebendū obediētie documētū: qꝛ legi cui n̄ tenebat̄ mr̄ dn̄i se subdidit q̄ multomagis on̄dit q̄tuz debet ꝑere legi q̄libet q̄ est obligat⁹ ⁊ ꝓpter hāc cām xp̄s fuit factus sub lege vt ait apl̄s. Tertia ratio ē ad ostēdendū humilitat⁹ exēplū qꝛ sic̄ bonaꝝ mentiū ē ibi cog̃scere culpam vbi culpa nō est: ita fuit hūilitas matris dn̄i vt ꝑ pctō offerret hostiā: et tn̄ pctm̄ nullū hēbat se tāq̄ peccatricē sacerdoti p̄n̄tās: ⁊ h̄ ꝓpt̄ hūilitatē. Quarta rō ē ad legē Moysi venerādā: sic̄ em̄ xp̄s in sua circumcisione sacramentū circumcisionis extulit: ita mater dn̄i in sua purificatione sacramentū purificatiōis maxime honorauit qꝛ debitor eius legis esset in obseruationib⁹ quantū ad veritatem ꝓpheticā adimplendā. qꝛ prophetatum fuit per Aggeum et Malachiā quia deus filiūm suuz missurus erat ad templum. Vnde ad templum veniens saluator nr̄ oīa perficiebat q̄ de se erāt scp̄ta ꝑ ꝓphas veridicos. vn̄ dicebat Lu

V. contempla

ce vltimo. Oportet impleri ea q̄ scripta sunt in lege: ac ꝓphis ⁊ psalmis de filio hoīs ⁊c̄. Qui dei ⁊ ꝟginis filiꝰ nos ad vitā ꝑducat eternā. Amen.

In festo scti Mathie apl'i Sermo. I.

Cecidit sors super

c Mathiā ⁊ annumeratus ē cū xi. apl'is. Act. ij. ca. Quia ſm preclaraz Dauid ꝓpheciā ⁊ ꝑ testimoniū petri apl'i episcopatus traditionis erat in alteꝝ trāsferendus. iō btūs Lu. euangelista huiꝰ translatiōis formaz in verbo ꝓposito introducit dicens: Cecidit ⁊c̄. Et ſm hoc huius trāslatiōis forma dupliciter describit in verbis istis.

Et ꝑmo vt serenū spectaculū qd̄ habet claritatē inoffuscabilē: cū p̄mittitur Cecidit sors sup mathiā. qꝛ ſm beatuz dioni. d̄ angelica ierarchia ista sors mathie fuit radius lucis thetrartice indicans mathiā preeligendū. de qua sorte dicit. i. Reg. x. Cecidit sors sup tribū beniamin. sicut em̄ ille fuit nouissimus patriarchaꝝ: sic iste vltimꝰ apl'oꝝ. Secundo vt supremū fastigiū qd̄ hz dignitatē inaꝓpreciabilē: cū sequit. Annumeratus est: qꝛ ordo apl'oꝝ in militanti ecclesia est supremꝰ: eo ꝙ xp̄s est ei magis vicinus. de q̄ numero d̄r Apo. vij. Audiui numeruz signatoꝝ ⁊c̄. Isti signati erāt. xi. apl'i q̄bus collata erat potestas signoꝝ. Mathi vltimo Euntes ⁊ cetera.

C Circa primū est notandū ꝙ septē occasionib' mitti dicunt sortes ī sacra scriptura: quaꝝ ꝑma est ad extollendum regale soliū. i. Reg. x. qd̄ de saul ⁊c̄. Secunda est ad cōsequendum sacerdotale mysteriū. Lu. ꝑmo de zacharia. Tertia est ad diuidendū hereditatis funiculū. Josue. xiij. ca. Quarta est ad distribuendū gratū spoliū. ps̄. Diuiserūt sibi. ⁊c̄ Quinta ad augmentandū collegium. Prouer. xvi. Sortes mittunt in sinū sed a dn̄o temperant. Sexta ē ad discernendū diuinū sacrificiū. Leui. xvi Septima est ad inquirendū diuinuz iudiciū. Joh. ꝑmo. Sors g̊ btī mathie fuit missa ꝑma occasiōe: qꝛ apl'i reges erāt sup. xij. thronos sedētes. Luce xxij. ca. Et scd̄a sil'r qꝛ fuerūt pontifices Mathi. xvi. Quodcūqꝫ ligaueritis ⁊c̄ Et tertia qꝛ sorte diuiserūt sibi ad predicandū iuxta preceptū xp̄i totā terrā mūdi. Math. vl. ⁊ ps̄. In oēm terrā exiuit sonus eoꝝ. Et q̄rta qꝛ dignitas apostolica qua iudas fuit spoliatus mathie fuit distributa. Et q̄nta qꝛ ad ꝑficienduz numeꝝ apl'oꝝ q̄ fuit p̄figuratus per numeꝝ. xij. ꝓphetaꝝ ⁊ patriarchaꝝ. Et sexta: qꝛ omnes apl'i p̄ter Johannē dicūtur martyrio sacrificati. Et septima qꝛ dixerūt vbi thema. Tu dn̄e nosti corda omnium ⁊c̄. Circa scd̄m est notādū D ꝙ btūs mathias fuit numeratꝰ cū vndecim apl'is. ſm vndecī ꝟtutes q̄ floruerūt in ip̄is. qꝛ ꝑmo petrꝰ floruit ꝟtute ꝟitatis ⁊ sapie qꝛ veritas xp̄i q̄ est dei virtꝰ ⁊ sapia sibi fuit supnaturalit' reuelata. Math. xvi. vbi d̄r Btūs es bariona: qꝛ caro ⁊ sanguis ⁊c̄. Scd̄o andreas floruit ꝟtute puritatis ⁊ innocentie qua fuit similiter a xp̄o attractus ꝑ testimonium Jo. baptiste dicētꝫ de eo. Ecce agnꝰ dei Jo. ꝑmo. attractio vero fit a simili.

Tertio iacobus maior virtue fortitudinis ⁊ constātie quia audita passione xp̄i postulauit regnū ip̄ius ꝓmptum se reddēs ad mortem ꝑ xp̄o Mathei. x.

Quarto Jo. virtute charitatis intense qꝛ erat recūbens in sinu iesu discipulus ille quē diilgebat. Joh. xiij. Amor aūt nō est iocundus ſm Richar. nisi sit mutuus. Quinto Symon ꝟtute obedientie sic em̄ interpretat' vt de eo dicat' qd̄ dictū fuit de fideli abraā. Ro. iiij. Fuit em̄ symon pater multaꝝ gētiū in fide iō merito vocat' abraā. Sexto Judas scz ꝟtute iusticie: qꝛ iusticiā diuine vltionis terribilē in sua epl'a p̄dicauit ꝯtra incredulos exemplo xp̄i vt patet ibi vt cōpetat sibi illud Mathi. v. Btī q̄ esuriunt ⁊ sitiūt iusticiā. Septimo Philippus ꝟtute spei firme: qꝛ sp̄abat diuinā visionē sibi sufficere ad btitudinē dicēs Joh. xiij. ca. Dn̄e oñde nob' p̄rez ⁊c̄.

In festo annūciatiōis btē virginis.

Octauo Jacob⁹ mino⁹ ꝑtute patiē
tie vnde ꝓpter mānsuetudinē ⁊ modestiā
suā frater dñi dicebat. Galathas primo
Aliū aūt apostolo⁹ vidi neminem nisi
Jacobū fratrē dñi. Nono Bartholo/
meus ꝑtute pacis ⁊ concordie: q⁹ inter/
pretat filius suspensionis. ſ. tribulatio/
nū qui suspēdit aq̄s supra firmamentū.
Gen. ꝑmo Pacifici aūt filij dei dicuntur
Matth. v. Brī pacifici. Decimo ma
theus ꝑtute sūme pauptatis: q⁹ cū esset
reb⁹ ⁊ curis tpalib⁹ pl⁹ ceteris implicat⁹
ꝑmo ꝑbo vocatus oia relinquēs secut⁹
est xpm Matth. ij Undecim⁹ Tho/
mas ꝑtute ꝓstātie. iō dixit Joh. xi. suis
cōdiscipulis. Eam⁹ ⁊ moriamur cū illo
Nec obstat dubiū resurrectiōis: q⁹ q̄nto
q̄s difficili⁹ cōuertit: tāto tardi⁹ auertit
cū bene receptus sint maīe retentiua
⁊ ecōuerso Btūs igit mathias fuit ānu
merat⁹ ꝑmo cū petro ꝓ virtutē sapiētie
q⁹ fm btm Dionī. ipe fuit diuino radio
illustrat⁹. ve q̄ radio dr Sap. vi. Lādo/
rē ei⁹ admirabil⁹ ocul⁹ ⁊c. Scōo cum
andrea ꝓ ꝑtutē innocētie. iō fuit cōbina
tus cū Joseph iusto q̄ fuit denolatus ab
illo ꝑmo Joseph pīarcha q̄ fuit plen⁹ pu
ritate. iō dicit decorus aspectu. Gen. xlix
ca.. Tertio cū Jacobo zebedei ꝓ ꝑtu
tē fidei clare: q⁹ fuit assūptus in testem
dñice resurrectiōis. Act. ꝑ⁰ ca. Quar
to cū Jo. ꝓ ꝑtutē charitatis ardētissime
q⁹ donū gre ptinet ad charitatē. Dicit
em Augu. de tri. q⁹ spūs. ſ. q̄ procedit per
modū charitat⁹ emanat quō datū ⁊ nō
quō natū. Mathias aūt iterꝑtat donā/
tus ⁊c. ⁊ iō datus fuit a deo ⁊ nō natus.

Quinto cū Symone ꝓ ꝑtutē obedien
tie: q⁹ fuit de numero septuagintaduo⁹
discipulo⁹: q̄ subiecti erāt aplis. Act. v.
ca. Sexto cū Juda ꝓ virtutē iusticie:
q⁹ nō solū fuit iust⁹ sed iusto⁹ ꝑelectus.
Act. ꝑ⁰. ca. Septimo cū philippo per
ꝑtutē spei firme q⁹ fuit cōbinat⁹ cū bar/
naba q̄ interꝑtat fili⁹ cōsolatiōis quam
induxit spes Rom. xij. Spe gaudentes

Octauo cū Jacobo alphei: ꝓ ꝑtutez
patiē: q⁹ ipe fuit inter alios q̄ cesi ꝓ xpo
ibāt gaudētes a ꝓspectu cōcilij. Act. v.

Nono cū Bartholomeo ꝓ ꝑtutē pa/
cis ⁊ cōcordie q⁹ nō fuit elect⁹ in discor/
dia. vñ ⁊ his quierat elect⁹ magis profe
cit abnegādo terrena q̄ adhuc posside/
bat Act. vij. Decimo cū matheo per
ꝑtutē pauptat⁹ q⁹ opposuit q⁹ eēt oppos
tus iude in cui⁹ locum successit q̄ fuerat
fur ⁊ loculos hns Jo. xij. Undecio cū
thoma ꝓ virtutē ꝓstātie. q⁹ legit de eo q⁹
lapidatiōnē sic stepha. ꝓstāter sustinuit:
q̄uis forte sicut ⁊ paul⁹ in ipa nō fuerit
cōsumatus: quia alibi legit crucifixus.

Hūc btm̄ vir⁹ mō singulari debem⁹
imitari. Et ꝑmo ꝓ ꝑtutē sapie vt supma
de q̄bus est sapia contēplemur nō infi
ma. iuxta illud. i. Cor. ij. Sapiam loq̄/
mur iter ꝓfectos. Scōo ꝓ ꝑtutē pu/
ritatis innocētie. ⁊ q̄m excidum⁹ ab ino
centia baptismali sic ꝑmi pentes a natu
rali. iō datū est nob sacrm̄ ꝓfessiōis sicut
scōa tabula post naufragiū fm Hiero⁹.
de q̄ Jaco. v. Cōfitemini alterutrum ⁊c

Jsta ꝓfessio ꝑmo debet eē. ſ. deuota vt
cū reuerētia ꝓficiat: ⁊ cōfiteat q⁹ nō bo⁹
inquātū homo ſz inquātū minister dei.

Scōo dz esse ordiata vt ꝓceptū diui/
nū ꝓficiat nō ꝓpter timorē aut appentiaz
hoīm: q⁹ sacra noue legis nō ordināt ad
deū imediate. Tertio volūtaria quia
volūtas ē radix meriti. Quarto vere/
cūda q⁹ de actib⁹ turpib⁹ ⁊ vituperabili/
bus. iō nō dz abscōdi ⁊ celari. Quinto
festina: q⁹ serotinū nō videt plene volun
tariū iuxta illud Ambro. Nescit tarda
molimia spūssancti gra. Sexto frequēs
q⁹ quotiēs iterat petīm: statim confiteat.

Septimo q⁹ semel saltē in anno ꝓpter
eccl'ie ꝓceptū: plus ꝑo ꝓpter mortis ꝑicu
lū. Octauo amara quia pctā fuerunt
cū delectatōe cōmissa. Nono apta: q⁹
occulta de⁹ manifestabit fm euāgeliuz.

Decimo integra: q⁹ sacra diuina nō re
cipiūt diuisionē. Undecio cōplectiua
.i. satisfactoria: q⁹ ħ reḡit iusticia. Iste
xi. ꝑpetates ꝓfessiōis figurant ꝓ illas. xi
lineas q̄b⁹ descēdit sol i curatōe ezechie.
q̄ sanationē pctō⁹ figurāt. Descēsus āt

sol' fcat oīnā ꝓpiciationē ꝑ illas. xi. line / as. Primo ꝑ fȝtutē fidei vt ea credam⁹ q̄ naturaliter itelligere nō possum⁹: sic̄ sūt articli trinitatȝ ⁊ incarnatiōis: qz sine fi de impossibile est placere deo. ad He / breos. xi. ca. Scō ꝑ fȝtutē charitatis vt diligam⁹ deū ꝓr̄ se ⁊ sup oia ⁊ ꝓxi mos sic̄ nosip̄os: qz q̄ diligit primuz in lumine manet Joh. ij. Tertio ꝑ fȝtu tē obediētie vt nō solū ꝓcepta q̄ sunt de necessitate salutȝ sz etiā cōsilia q̄ ad salu tē ꝑficiūt obseruem⁹: qz melior ē obedi entia q̄ sacrificiū. i. Reg. xv. ca. Quar to ꝑ fȝtutē iusticie vt puniam⁹ corpa no stra in q̄bus peccauim⁹. qz regula iusti cie exigit: vt ꝑ que bō peccat ꝑ hec ⁊ tor queat. Sap. i. Ūñ apl's Col. iij. Mor tificate corpa vr̄a ⁊c. Quito ꝑ fȝtutē spei firme vt ipem nr̄am nō figamus in trāsitorijs sz in eēnis iuxta illud ps. No lite spare in iniq̄tate ⁊c. Sexto ꝑ fȝtu tē patiētie vt mala eīnimiter tolerem⁹ illata nob humanit⁹ vel celit⁹. qz Mat. v. In patia vr̄a possi. alas vr̄as. Septi mo ꝑ fȝtutē pacȝ ⁊ cōcordie vt caueam⁹ a cōtentōib⁹ ⁊ iurgijs rācoribus ⁊ rixis qz in pace vocauit nos dñs. i. Cor. vij. ca'.

Octauo ꝑ fȝtutē pauptatȝ excelse vt tpalia contenam⁹ ꝓr̄ celestia q̄ nobis sūt ꝓmissa Mat. v. Bti paupes spū ⁊c.

Nono ꝑ fȝtutē ꝓstātie vt pugnemus viriliter ꝓtra demōes qz nō cozonabit nisi q̄ legittime certauerit. ij. Thi. ij. Decimo ꝑ fȝtutē castitatȝ ⁊ mūdicie qz beati mūdo corde qz ipi deū videbūt. Un / decio ꝑ fȝtutē puritatȝ ⁊ inocentie: qz bti simplices qm ipor ē reg. celo. Mat. ij. c

Iste. xi. fȝtutes sūt figurate Geñ. xlvi. ꝑ illas. xi. bñdictiones q̄ date fuer̄t. xi. p̄riar chis: qz Dan nō fuit bñdict⁹ sz maledi ctus sic̄ coluber: ⁊ desiḡt maledictionez iude scariothis: qz sic̄ illi. xi. recepti sūt i sinu abrae bñdicti a iacob p̄re eor: ita istȝ fȝtutib⁹ habitȝ fideles recipiunt in si nu xp̄i meritȝ gl'iosi apl'i matthie vbi ful gebūt sic̄ sol i reḡ p̄ris eor. Mat. xiij. ad quod regnū nos ꝓducat x̄pus dei ⁊ vir / ginis filius. Amen.

Ue maria gratia

plena dñs tecū bñdicta tu in mulieribus ⁊c. Luce. ꝓ° ca. Qz ꝑgo mr̄ dī tātā in se cōtinet gr̄e plenitu dinē vt i nob illa redūdet sic̄ sctūs Ga / briel i suis ꝓmōib⁹ testat. Idcirco ꝑ spūs scti gr̄a ipetrāda i q̄libet ꝓmōis exordio ē ei angelica salutatio offerēda. vt dicat Aue ⁊c. Et qz celestȝ nūci⁹ hāc saluta tionē deuotissimā i sue annūciatōis ora culo assūpsit. idcirco ꝑ illu⁹ annūciatōis solēnitate declarāda assumit cōiter ꝑbū illud. in q̄ idez ꝑbo mr̄ dñi q̄drupl'r cō / mēdat. Et ꝓmo sic̄ ꝑsona q̄ fuit a pe / nis originalib⁹ ꝑseruata: cū ꝓmittit Aue id ē sine ve: merito nō ie cue mutato. vt dic̄ Greg. Tria. n. sūt ve. q̄ sūt pena pcti originalis. Et ꝓmū est cōcipe cū corrupti one pariēȝ. Scōm ē cū cōtagiōe prolis Tertiū ē parere cū dolore ⁊ violētia ma tris. Pro q̄b⁹ pōt itelligi illō quod aḡ la i Apoca. clamat di. Ue ve ve habitā tib⁹ i terra. Pro alia pena ꝓr̄ Jere. xv Ue mihi mr̄ mea quare genuisti me: qz .s. in eius conceptiōe fuerat plaga s. ori / ginalis peccati occisus in aia. Et quia mater dñi benedicta nec cōcepit cuz sui corruptione nec genuit cū prolis conta gione: nec pepit cum violentia ⁊ dolore ideo merito dicitur ei ab angelo: Aue. id est sine tali ve. Scō cōmendat sic̄ illa q̄ fuit donis supnaturalib⁹ decorata cū sequit. Gr̄a plena. illud em̄ est bonum supnaturale qō quidē in sua plenitudie haberi nō pōt sine mltis alijs donis su pnaturalib⁹. illud aūt donū habuit mat dñi bñdicta. Primo i sua ꝓceptōe ha būdāter. Scō in filij ic̄arnatōe q̄ia itex fuit sctificata supabūdāter iuxta illō Sap. xvi. Gr̄a sup gr̄az mlier sctā: qz gr̄a quā accepit i scōa scificatōe fuit ꝑ gr̄az quā accepat i ꝓma. ⁊ iō seq̄t: Mu / lier sctā ⁊ pudorosa qz mlier i scōa sctifi catōe nō amisit religiositatē sctimōialē in q̄ fuerat educata nec pudorē virginа lem in quo per votū fuerat consecrata.

Tertio cōmendat: sicut illa que fuit

diuinis incolatib⁹ dedicata: cū sequitur: Dñs tecū. Xpi incolatus fuit, plongat⁹ in ꝓgine. x. mensiū tempe vt testat Sapiēcie. vij. qr in oībus mensib⁹ anni fuit in vtero ꝓginis ꝓter Januariū z Februarīū: cū mox post cōsensū angelo datum fuerit in illa ꝓfectus homo. vt dicit Jo. damascenus. z tñ alij ſm Aug. differūt plus q̄ p vnū mensem formari: idcirco dicere ei poterat deus pater illud psal. c. ix. Tecū ꝓncipiū. ſ. verbū p qō fēc omnia in die ꝓrutis tue. i. annūciatiōis in q̄ die fuit sibi collata ꝓrus gñatiua verbi per spīmsanctū: vt dicit mgr in tertio li. senten. ca. xx. vñ dixit ei angelus Lu. pº Spūsctūs supueniet in te zc. Quarto cōmendat: sicut illa q̄ fuit finalib⁹ felicitatib⁹ illustrata cū sequit Benedicta tu in mulierib⁹ zc. Tūc em fuit sup omnes mulieres bñdicta: qñ letantib⁹ angel' z laudātib⁹ fuit sup chozos angelo⁹ exaltata: z tūc potuit ꝓe dicere illud Luce pmo. Quia respexit humilitatē ancille sue Ecce em ex hoc btām me zc. iō⁹ ad istū statuz bene fuit figurata p Jael q̄ interpretat ascendēs: de qua dr Judicū. v. Bñdicta Jael inter mulieres. bñdicta in tabernaculo suo. i. in celo: qr licet multū laudet⁹ in terris: tñ multopl⁹ laudat in excelsis. Quia ꝓ in annūciatione angelica fuit tempus gre inchoatū idcirco circa ipam grāz inistēdo p quā mater dñi nr̄i ore angelico cōmendatur occurrūt. xij. cōsiderationes de gra videnda: quar⁹ pma est q̄d est gra. Scōa est quantū est a nob⁹ desiderāda. Tertia est: quid fac gra in aia. Quarta ē q̄liter a nobis acq̄rit. Quinta est: qualit' in nob⁹ auget. Sexta est: qualiter i nobis cōseruat. Septima ē: qualit' amissa recupat. Octaua ē: q̄ sūt signa diuine gre. Nona est: q̄les sūt eius fructꝰ.

Decima est: qualia sūt impedimēta gre. Undecima est: q̄tiens fuit ꝓgini infusa. Duodecima ē: ad quē graduz gre aia ꝓginis fuit exaltata. Prima cōsideratio est: q̄d est gra. Dicit autem Augusti. in li. de trini. q gra est excellentius dei donū qō solū diuidit inter filios regni eterni z pditiōis eterne. sicut enī militia cuiuslibet ꝓncipis distinguit a militia sui hostis p solū illū ꝓncipis signū: ita gra est signū in aia nra p quod pfecte discernit q̄s sit ō militia regis eterni vel de militia hostis eius q̄ est rex super oēs filios superbie. sicut dr Job. xli. Intelligendū est tū q gra ponit in anima ſm quartū modū vt scptura diuina testat. ſ. Primo p modū indumēti honestatis: quia sicut verecūdia est videre vnā puellā nobilissimis ozīb⁹ natalibus nudā z in medio viroꝝ solenniū: ita est videre aiam carentē diuina gra in medio angeloꝝ eā custodientiū q̄ nuditatē ipius decernāt. ideo de aia q̄ tali vestimento caret dr Ezech. xvi. Trāsiui per te z vidi te z eras confusiōe plena. Jstā cōfusionē non timet aia in conspectu dei z angeloꝝ in petō indurata sicut merek: qr seipam nō cōsiderat: z nudā esse i cōspectu dei z angeloꝝ nō cogitat. cui dicitur ꝓ Jere. a dño. Frōs meretricis facta est tibi noluisti erubescere zc. Sed quādo habet gram tūc est ad instar ꝓginis vestita cādidis vestimētis in ꝓrutibus suis. Jō dicit Apoca. xix. q sponse agni q̄lis est aia existēs in gra datū est illi vt cooptat se bissino splendenti z candido sequit q ille bissus est scōꝝ iustificatiōes que nō nisi p gram fieri pōt: z sic gratia ponit in aia zc. Scōo per modū lucis manifestantis z ostēdentis qr sicut luna qñ est totaliter opaca nō videt nec cognoscit a nr̄o sensu nec aliq̄ res posita i obscuro ḡntū ad visum. ita aia nra que est sine gra est a deo spūaliter incognita: sicut dictū est in figura Matth. xxv. ꝓginibus fatuis in illa pabola saluatoris. Amen dico vob⁹ nescio vos. Qñ aūt est tāq̄ familiaris z nota tunc ei dicit a dño illud Exo. xxxiij. Noui te ex noie et inueniſti gram coram me. Dicit tertio. p modū pulchritudinis decoratis: qr sicut aliq̄ domicella dicit tota deformis quia caret aliqua cōditōe ex ꝓprietate sibi debita corpali vel morali: ita aia quādo ca-

ret gratia est tota difformis. qꝛ ſm Gre/
go. omnes ꝟtutes que sunt in aīa sine
gr̄a sūt informes ⁊ eoꝝ actus. Unde de
aīa se sponte gr̄a spolianti dicit̄ a domi/
no Esa. xlvij. Denudasti turpitudinem
tuā. Qñ autez habet gr̄am: tunc est ita
pulchra ⁊ clara vt videat̄ ip̄a esse vas de
lectabile. Et tunc dicit̄ ei a dño illō cā/
ticoꝝ. iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊
macula nō est in te. s. peccati mortal': qd̄
cum dei gr̄a stare non pōt. Quarto ꝑ
modū sanitatis corpis q̄etantis non cō
citate a cōtrarietate. sicut em̄ homo sa/
nus nō incitat̄ a cōtrarietate humoruz
ip̄m molestantiū. ita etiā in gr̄a aīa non
inquietat̄ iugiter ab impugnationibus
passionū ip̄am vexantiū. sz qñ caret gra/
tia tūc existēs quasi infirma molestatur
multipliciter a passionib⁹ ip̄am vexanti
bus ad modū febriū vtpote ab ira ⁊ con
cupiscentia ⁊c̄. De qua infirmitate dic̄
apl'us ad Coꝝ. i. ca. xi. Inter vos multi
infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiunt multi
qñ. s. indigne recipiūt eucharistiā. Sed
qñ aduenit gr̄a tunc anima efficit̄ sana.
vnde aīe se disponenti ad gratiam dicit
dñs Esaie. lviij. ca. Tunc erūpet q̄si ma
ne lumē tuū ⁊ sanitas tua citius orietur

Et iō qꝛ iste q̄ttuor sil'itudines decla/
rant gr̄am cē excellentius dei donum et
summe desiderabile. iō dicit sapiēs. Gra
tiaz ⁊ spēm desiderabit oculus. s. anime
rōnalis q̄ nouit excellentiā istius doni.

II. cōsi/deratio

Scd̄a consideratio est. quantum dei
gratia est a nobis desiderāda. Istius au
tem excellentis doni desiderabilitatem
declarāt q̄ttuor bonoꝝ genera desidera/
biliū. Quoꝝ primū est bonoꝝ tp̄aliū
Scd̄m est bonoꝝ naturaliū. Ter/
tium est bonoꝝ sup̄naturaliū. Quar/
tum est bonoꝝ eternaliū. Circa bona
tp̄alia quales sunt diuitie amicitie ⁊ ho
nores est sciendū ꝙ magis oībus gratia
est desiderabilis vt ptz in apl'is et ī alijs
hoībus sanctis q̄ ꝑ diuina gr̄a obtinen/
da: xp̄o vocāte oīa temp̄alia reliquerūt
dicente Petro Math̄i. xix. Ecce nos re
liq̄mus oīa ⁊c̄. Circa bona naturalia
qualia sunt corpus ⁊ aīa magis oīb⁹ est
desiderabilis gr̄a quia scti martyres tra
diderunt corp̄a sua ꝓpter diuinā gratiā
Plus em̄ est eligendū ſm Augusti. xp̄o
dilecto mori q̄ offenso viuere. ideo dice
bat dñs in Math̄. disci. suis. Nolite ti/
mere eos q̄ occidunt corp⁹: aīam aūt nō
possunt occidere. quia. s. non possunt eaz
gr̄a p̄uare. Non solū autē gr̄a est pl⁹ di/
ligenda q̄ corpus: sed etiā plus q̄ aīa.
qꝛ p̄us vellet q̄libet iust⁹ aīam suā cōte
rere q̄ diuinā gr̄az amittere aīa existēte
ſm rectā regulā vel rōnē: qꝛ si aīa eius de
beret anichilari sicut ⁊ corpus interfici
posset: p̄us deberet velle aīam anichila/
ri q̄ mortal'r peccare ꝑ quod gr̄a perdi/
tur: vt patet ꝑ Anshel. in li. cur deus ho/
mo. vñ apl'us. Non em̄ facio animā me/
am preciosorē q̄ me. q̄si di. Si me totū
expono ꝑ diuina gr̄a obtinenda qui suz
melior q̄ anima: multo magis expone/
re debeo ip̄am. Circa bona sup̄natu/
ralia q̄ dicunt̄ esse sp̄ūalia magz est gra/
tia desiderāda oībus ꝟtutibus cardina
libus moralib⁹ ⁊ theologicz simul sum/
ptis. qꝛ sicut illa cetera sine gratia sūt in/
utilia vt declarat apl'us ex intentione. i.
Corith̄. xiij. ita illa sine alijs est optima.

Circa bona eternalia q̄ cōsistunt in fe
licitate eterna q̄lia sunt fruitio ⁊ visio di
uine essentie gr̄a adhuc videt̄ amabili/
or oībus: quia q̄libet sanctus q̄ est in pa
tria p̄us vellet esse in inferno vt multis
videt̄ posse extrahi ex dictz bti Anshel.
cū diuina gr̄a q̄ esse in ꝑadiso sine ipsi⁹
gr̄a vel ī mortali culpa cum tota illa feli
citate quā habet. Propter qd̄ Eleaza/
rus scriba in lege dei doctissimus prius
volebat in infernū descēdere q̄ legē di/
uinā transgrediendo ei⁹ gr̄am dimitte/
re. vt habet̄. ij. Machabeoꝝ. vi. Et iō qꝛ
gratia dei est bonū qd̄ est sup̄ omnia bo
na creata desiderabile. idcirco dic̄ apo/
stolus Roma. vi. Gr̄a dei vita eterna.
qꝛ habet rationē vltimi finis desidera/
bilis. et qꝛ tm̄ bonū est gr̄a: valde est mi/
serabile q̄ ꝑ minima delectatōe peccati
mortalis ip̄am quis voluntarie perdat.

III.cõsideratio Tertia cõsideratio est: qd facit gratia dei in aĩa nostra? Et dr ꝙ ꝑm diuine scp̃ture testimõia q̃ttuor facit in anima insignes effectus.s. Primus est qꝛ habet ipam viuificare a morte: qꝛ sicut corpus viuit ꝑ aĩam: ita aĩa ꝑ gr̃aꝫ: et iõ sic̃ discedente aĩa corpus morit̃: ita discedẽte gr̃a aĩa morit̃. vñ scriptura vocat mortuũ hoĩem sine gr̃a ⁊ cũ gratia viuũ. vñ in Apo. dr ei q̃ exciderat a gr̃a. Nomen habes ꝙ viuas ⁊ mortuus es. Et iõ oĩa opera q̃ facit aĩa sine gr̃a sũt mortua ⁊c̃

Scd̃s est qꝛ gr̃a habet aĩam a somno excitare. illi em̃ qui sunt in gr̃a in diuia scp̃tura dicunt̃ vigilãtes ⁊ illi q̃ sunt sine gr̃a dormiẽtes. sicut em̃ dormientes non negociant̃ nisi circa sõnia q̃ sũt figmenta ita huiusmodi sine gr̃a circa figmẽta: sensibilia ⁊ vanitates hui⁹ mũdi que delectãt ad modũ somni nõ saluãtis iuxta illud ps̃. Dormierunt somnũ suũ ⁊ nihil inue om. vi. diui. in manib⁹ suis. qꝛ tñ aĩa existẽs in gr̃a licet sit in mũdo cõsopita: est tñ vigilãs ad eterna. iõ dic̃ Canti. v. Ego dormio: ⁊ cor meũ vigilat. Tertius qꝛ gr̃a habet aĩam munire ad modũ armature. vñ apl̃s ipam armature cõparat. sicut em̃ homo metuens ⁊ inermis nõ põt hosti resistere ⁊ etiam inimicũ supare. ita hõ sine gr̃a quin semp ĩ tẽtatõe succũbat. ⁊ sic̃ homo qñ ẽ armatus põt suo hosti resistere ⁊ etiam inimicũ supare. ita exñs in gr̃a põt faciliter inimicũ supare. apl̃s Ephes̃. vi. de tali armatura dic̃. Induite vos armatura dei vt pos. sta: aduer. insi. diaboli ⁊c̃. hoc idẽ dic̃ Aug. in li de li. ar. Quartus est: qꝛ gratia habet aĩam fecũdare: sicut em̃ terra est sterilis nisi irriget̃ aq̃: ita aĩa nr̃a nisi roret̃ gr̃a: q̃cq̃d eniꝫ agit aĩa exñs sine gr̃a totũ est infructuosum ad vitã eternã: qñ aũt habet gr̃am ẽ ita fecũda: vt singula eius opa sint meritoria ⁊ cõdigna vita eterna. ij. Corinth̃. ix Potẽs est autẽ deus omnẽ gr̃am habi. fa. in vob̃ vt in oĩbus omnẽ sufficientiã habentes habũ. in omne opus bonũ. Cetera autẽ bona nõ sunt simpll̃r bona cũ sint informia. Quarta cõsideratio ẽ qualiter diuina gr̃a a nobis acquiritur. Dicit̃ ꝙ acquirit̃ per hominẽ quadrupliciter. Et p̃mo per cõcreationẽ: sic̃ in p̃mis parentibus quoꝝ anime mox vt create fuerũt gr̃a ⁊ originali iusticia illustrate fuisse dicunt̃ iuxta illõ Sap̃. xvij. Dñs creauit hominem rectum ⁊ ꝑm secum ꝟtute. Scd̃o per interiorẽ sanctificationẽ sicut de Jere. ⁊ de Johãne baptista predicat scriptura di. ꝙ fuerunt in vtero matris sanctificati. de Jere. dicit̃ Jere. i. Dñs ab vtero vocauit me de vẽtre matris mee recordatus est nois mei Et de Johanne dicit̃ ibidẽ. Anteq̃ exires de ventre sanctificaui te. Tertio per baptismalẽ regenerationẽ: ⁊ iste est modus cõmunis: qꝛ sicut in baptismo culpa originalis diluit̃: ita diuina gratia confert̃ dicente dño Joh̃. iij. Nisi q̃s renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritusctõ non intrabit in regnũ dei ⁊c̃. vbi coniũgit̃ baptismus fluminis cũ baptismo flamis.

Quarto per penalẽ consumationẽ: sicut etiã si non fuerit baptisat⁹ baptismo sanguinis vt qñ quis interficit̃ in odium dei: ⁊ tunc baptisat̃ in sanguine suo nisi ponat obicẽ sicut fuit de innocentibus. Si tamen circumcisionis vim baptismus euacuauerat siq̃ circumcisi nõ erant quia in om̃ibus istis baptism⁹ flaminis repit̃: ⁊ in oĩbus istis gr̃a nõ nascit̃ ab intrinseco: sed infundit̃ ab extrinseco: qꝛ lex ꝑ Moysen data est gr̃a ⁊ veritas ꝑ ih̃m xp̃m facta est Joh̃. p̃mo ca.

Quinta cõsideratio est: q̃liter diuina gr̃a in nob̃ auget̃. Dicit̃ aũt ꝙ auget̃ q̃drupliciter: ⁊ p̃mo ꝑ bonoꝝ operũ exercitationẽ. qꝛ ꝑm Augusti. charitas mereret̃ augeri vt aucta mereat̃ ꝑfici: mereri vero nulli conuenit nisi per bonos act⁹. sicut em̃ ꝟtutes morales augent̃ ꝑ act⁹ ꝟtuales effectiue: ita virtutes theologice meritorie: ⁊ ideo in gr̃a semper est ꝓfectus ad meliora qui se custodit a lapsu: si non semper ad maiora opera: tamẽ a maiori charitate impata. Secũdo ꝑ sacramentoꝝ diuinoꝝ frequẽtationeꝫ ⁊

IIII.cõsidera.

B

V.consideratio

ſpecialr in ſacro confeſſionis z euchariſtie q̄ digne ſumētibus confert ſanctifi/cationē. vt teſtat Dioni. iij. ca. de celeſti ierarchia. z generalr in oīi ſacramēto confert gr̄a: li ſacra accipiant cum gra/tia augent ipam. Tertio p ſacramen/toz impetrationē. qz ſicut ſancti ipetrāt nobis veniā. vt habek exemplū de multz i diuina ſcptura. ita etiā z cū venia gratiā. ſicut habek exemplū. ij. Wach. vlti. de Jeremia z onia. intercedentibz p po/pulo. Quarto p angelox interceſſio/nem: qm̄ deſiderāt nos pfici: donec attigamus ad illū gradū meriti: ad quē ſumus p̄deſtinati ꝓpter eox repandā rui/nam. ſicut ſctūs Michael dicit ſtare p filijs populi ſancti. Treno. xij. Et quia gr̄am non ſolū acquirere poſſumus ſed etiā eius augmentū. iō dr Jobis primo. De plenitudine eius omnes nos accepimus gratiā p gratia ad merendā super/addita. Sexta cōſideratio eſt: qualit gr̄a cōſeruak i nobis. Et dr q cōſeruak i nobis cū adiutorio dei ꝓtrute q̄druplici.

Et primo coopante ꝓtrute auſteritatis .ſ. mortificatis qz tēptatio que nos ad caſum incitat imitak imediate paſſiōe in/clinātē. mortificatio aūt carnis hz mortificare paſſiones z domare que vigēt in membris corpis. iō apls. i. Cor. ix. cap. dicit. Caſtigo corpus meū z c̄. Scō coopante ꝓtrute ꝓtratis cōſiderantis. qz q̄ aliqs nō cōſiderat actus ſuos vt intelligat q̄ agit cito labik ſic vt offendat pedib: non conſideras greſſus ſuos. iō dicit Paulus. i. Corinth. x. ca. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat. i. diligēter conſideret ſuos actus. quia homo q̄ bene greſſus ſuos conſiderat non offendit

Tertio cooperante virtute puritatis purgantis: quia ſicut in vaſe argenteo paulatim rubigo cōtrahit: quādo macula non abſtergik ſtatim. ita paulatim cōtrahit in anima noſtra q̄n non abſtergik quādocūq; accidat venialis macula: quando purgari negligit ſucceſſiue venit ad rubiginē peccati mortalis: Quod non ita cito auffertur. quia ſic dicit beatus Franciſcus. Si diabolus poteſt habere capillū de homine cito facit creſcere in trabem. z ideo q̄ vult in diuina gratia perſiſtere: debet per ſacramentū confeſſionis z actū contritionis peccata frequenter abſtergere: z mox vt cōſcientia leſa fuerit ſe purgare iuxta conſilū ſapientis in puer. Auſer rubiginē de argento z egredietur vas puriſſimuz

Quarto coopante virtute humilitatis ſubicientis. quia ſm Grego. in moral. Humilitas eſt omnū virtutum cuſtos. vnde quādo aliquis ſuperbit de bonis ſibi celitus datis a deo in tēptatione dimittitur. Et quia ſine diuino auxilio nullus vt ait apoſtolus tēptationi reſiſtere poteſt. idcirco cadit z a gratia excidit. Inter autē omnes illas virtutes efficaciſſima eſt puri cordis cuſtodia. vnde Prouer. x. Omni cuſtodia ſerua cor tuū: qm̄ ex ipo vita ꝓcedit. Et puer xxij Qui diligit cordis mūdiciā ꝓpter labioz cuſtodiā habebit amicū regem .i. permanebit in amicicia: quod eſt eſſe in gratia ſūmi regis. Septima conſideratio eſt: qualiter diuina gratia per peccatū amiſſa recupatur. Et dr q recupak q̄druplici a nobis actu. Et primo actu .ſ. recordationis de illo actu quo eſt ſibi conſcius gratiam amiſiſſe. ps. Memor fui dierum antiquox. i. actuū meox i ve tuſtate peccati ꝑpetratox. Scō actu deteſtationis vt malū de q̄ recordak ſibi diſpliceat tanq̄ abhoīabile z ſibi dānoſum iuxta illō ps. Omnē viā iniq̄tatis odio habui. Tertio actu renūciatōis vt omni tali actui firmo ꝓpoſito renunciet in futuz ne ſic canis redeat ad vomitū: vt dicit btūs Petrus p̄ma canonica ſua. Quarto actu contritionis vt triſticiam habeat de malo perpetrato. Triſticia eīm ſm Auguſti. eſt paſſio cōſequēs actū volēdi. z iō quātopl⁹ q̄s habet de actu volūtatis ꝓtra pctm: tanto/pl⁹ hz de paſſione triſticie. z illa eſt attritio q̄ ſm docto. theologos eſt ſufficiens diſpoſitio ad gr̄am de cōgruo pcipiēdā. Iſtis autē p̄miſſis infundik a deo actus

iij

VI. conſidera.

VII. cōſidera.

contritiõis cũ gratia dicente psalmista. Cor cõtritũ ⁊ hũiliatũ deꝰ ne despicias: qꝛ talibꝫ preuijs actibꝫ ꝑtinet infundere gratiã ad diuinã miscdiam ⁊ non ad iusticiã. Et iõ Sap.x. coniungẽs gr̃am cũ miscdia dicit. Gratia ⁊ miscdia est ĩ sanctos eius: ⁊ respectꝰ est in electos illius.

VIII. cõsidera. Octaua cõsideratio est: q̃ sunt signa diuine gr̃e. Dico autẽ ꝙ de cõi lege nullus põt esse de gr̃a certus. iuxta illd̃ Ecclesiastici. ix. Nemo scit vtꝝ sit dignus odio vel amore. ⁊ apl'us. i. Coꝝ. iiij. Nihil mihi cõscius sum sed in hoc nõ iustificatus sum. Intelligendũ est tñ ꝙ de hoc dant̃ quattuor signa ꝓbabilia ĩ scriptura. Primũ est in affectu qñ homo .s. letat̃ ⁊ exultat spũali leticia in diuinis rebꝫ. signũ ẽ ꝙ ipe est ĩ gr̃a dei. psalmista Signatũ est sup nos lumen vultus tui dñe. i. signũ datũ est de tuo. s. lumine ꝙ dedisti leticiã in corde meo sicut deduxerũt doctores antiq̃. Scd̃m est in effectu qꝛ q̃ facit bona opera ⁊ ꝑm bonã intentionẽ directa signũ est ꝙ ipe sit in diuina gr̃a si ꝑseuerat. dicens Mathei. v. Attẽdite a falsis ꝓphetis ⁊c̃. Et sequit̃. A fructibꝫ eoꝝ cognoscetꝫ eos. i. ab operibus suis. Tertiũ est in auditu: qꝛ q̃ libenter audit ꝟba diuina ⁊ cũ affectu sine querela signũ est ꝙ ipe sit in gr̃a dei. Jo. viij. Qui ẽ ex deo ꝟba dei audit ⁊c̃. Hic notat btũs Grego. signũ in quo potest agnosci q̃s vnde sit. Quartũ ẽ in affatu. qꝛ q̃ loquit̃ cũ affectõe ꝟba diuia: signũ est ꝙ ipe sit in eius gr̃a. qꝛ ꝑm sententiã saluatoris in euãgelio. Bonꝰ hõ de bono thesauro ꝓfert bonũ. i. cordis sui Et iudeis dixit Progenies viperaꝝ quõ potestis bona loq̃ cũ sitis mali. Et Math. xij Ex abundãtia cordis os loquit̃. Sequit̃. Ex ꝟbis tuis iustificaberis: ⁊ ex ꝟbis tuis condẽnaberꝫ: ⁊ ideo qꝛ vna ⁊ eadẽ gr̃a habet signa plura. di. apl'o. i. Coꝝ xxxij. Diuisiones gratiarũ sũt quãtũ ad plura signa q̃ ibi numerantur.

IX. considera. Nona cõsideratio: q̃les sũt fructꝰ gr̃e. Vbi est aduertenduꝫ ꝙ sicut arbor siluestrꝫ sibi ipi relicta fac̃ fructus insipidos: si em̃ ei inserat̃ ramusculꝰ arborꝫ domestice fac̃ fructꝰ domesticos. ita aĩa nr̃a si in puris naturalibꝫ dimittat̃ fructus eius sũt insipidi: qꝛ ad felicitatẽ nõ ꝓficiũt. cũ ꝑ solũ libeꝝ arbitriũ nõ possumus gr̃am mereri errante pelagio: si tñ ei gr̃e ramusculꝰ inserat̃ faciet optimos ⁊ saluberrimos fructꝰ. Intelligendũ est tñ ꝙ aliq̃ fructus ꝑm q̃ druplicem gradũ laudant̃. q̃ꝝ ꝑmus est: qui habet in se amenitatẽ in sapore. Scd̃s est q̃ habet nõ solũ amenitatẽ: sꝫ etiã fugat infirmitatẽ ⁊ magnam cõfert sanitatem.

Tertius est: q̃ nõ solũ cõfert sanitatẽ sed etiã ĩmortalitatẽ. Quartus est q̃ nõ solũ ꝯfert ĩmortalitatẽ sꝫ ⁊ felicitatẽ. Fructus aũt gr̃e q̃ sunt actus meritorij: a charitate eliciti vel impati cõferũt nobis. Primo amenitatẽ qꝛ om̃es fiunt ꝑm inclinationẽ amorꝫ: ⁊ nõ timoris: vt docet Jo. in canonica sua. Charitas em̃ foras mittit timorẽ. Scd̃o nõ solum amenitatẽ: sed sanitatẽ: qꝛ talia opa frequẽtata cũ diligẽtia excludũt ab anima omnẽ egritudinẽ temptatõis ⁊ passiõis tũc em̃ nõ dat̃ locus diabolo ad temtandũ iuxta apl'i cõsiliũ. Tertio non solũ sanitatẽ: sed etiã ĩmortalitatẽ dicente dño in Johãne. Si q̃s sermonẽ meũ seruauerit mortẽ nõ gustabit ineternũ: que in Apocal'. d̃r mors scd̃a. Quarto nõ solũ ĩmortalitatẽ sꝫ ⁊ felicitatẽ qꝛ quilibet taliũ actuũ meret̃ felicitatẽ de cõdigno sicut docto. affirmãt. si em̃ vnꝰ fructus esset ita p̃ciosus ꝙ de ꝯdigno inde posset emi vnũ regnũ terrenũ esset cũ sũma diligẽtia custodiẽdus: q̃ꝫ toplus illi actus q̃ de cõdigno emunt. s. regnũ eternũ. Et ideo tales fructus debemus cuꝫ sũma diligẽtia aꝓpetere ⁊ habere: qꝛ fructus gr̃e est p̃ciosior cunctis opibus et om̃ia que desiderant̃ nõ valẽt huic cõparari. teste sapiẽte. vñ in ps̃. Gr̃am ⁊ gloriã dabit dñs qꝛ. s. ꝑ fructũ gr̃e acq̃rit̃ felicitas gl'ie. ⁊ iõ dicit apl'us ꝙ optimũ ẽ gr̃a stabilire cor. Decima cõsideratio est: q̃lia sunt gr̃e impedimẽta. Vñ intelligendũ est ꝙ q̃ttuor sũt detrimẽta que

X. consideratio

cōtra gr̄am sūt. Primū est peccatorū mortal[illegible]ū ꝯ habet gratiā totalr̄ eradicare de aīa: ⁊ iō dicunt̄ pctā mortalia quia interficiūt aīam q̄ viuit ꝑ gratiā ipam
H auferēdo sicut aufert̄ aīa a corpe in morte. de q̄ dicit apl̄s Rom̄. vi. Stipendia. s. pctī mors ⁊ subdit cām. Gr̄a autem dei vita eterna: quā. s. gr̄am pctā auferunt.

Scd̄m detrimentū est pctōꝝ venialium ꝑ que gr̄a dei non tollit̄: sed obumbrat̄ vt vestis cādida ꝑ maculas aliquā deformitatē habēs: ⁊ ipoꝝ mltiplicatio est dispositio ad totalē ipius vestis consumptionē. Iō epo sardis q̄ ꝓpter venialiū multiplicationē ad mortē appropinquabat d̄r Apocal̄. iij. Esto vigilās cōfirma q̄ moritura sunt: ⁊ ꝑ inde qui talia pctā vitare nitunt̄. Habes pauca nomina q̄ nō inq̄nauerunt vestimenta sua ambulabūt mecū in albis qꝛ digni sunt

Tertiū nocumentū est ꝑuatio actuū bonoꝝ q̄ hn̄t gr̄am cōsopire qn̄ aīa q̄ recipit gr̄am nō opat̄ meritorie ſm ipam: sꝫ marcescit ignauia. ꝯtra q̄s dic̄. b. Ambro. sup Lu. Nescit tarda molimīa spiritus. s. gr̄a. Et Grego. Amor dei nunq̄ est ociosus: opat̄ em̄ magna si est: si aūt negligit opari amor non est. vn̄ illi epo laodicie q̄ illā gr̄am recepat ⁊ ſm ipam opari neglexit dicit̄ a dn̄o Apo. iij. Utinam calid⁹ eēs aut frigid⁹: sꝫ qꝛ tepidus es: incipiā te euomere de ore meo: sicut em̄ tepid⁹ est remisse actiuus: ita homo tepid⁹ d̄r qui intēse opat̄ bonū. Quartū detrimentū vitioꝝ mortaliū ⁊ maloꝝ habituū aggregatoꝝ q̄ hn̄t gr̄am impugnare: qꝛ qn̄ mali hūores sunt acquisiti in nob̄ ꝑ infusionē gr̄e nō statim amittunt̄ cum homo post contritionē adhuc ad malū remaneat inclinatus. ⁊ ideo illa vicia nisi per disciplinā rigidā extirpētur non ꝑmittunt hoīem in gr̄a quiescere. ⁊ iō in ꝑsona infirmoꝝ dic̄ apl̄us Roma. vij. Infelix ego homo quis libe-
XI. considera. me de car. mortis huius. ⁊ sequit̄ gratia dei ꝑ ih̄m xp̄m. Undecima cōsideratio est: q̄tiens gr̄a fuit infusa in aīa beate v̄ginis, Dicit̄ ꝙ licet forte in multis actib⁹ meritorijs fuerit augmētata. tn̄ in ea credit̄ q̄ttuor vicib⁹ fuisse infusa solēniter. Et ꝑmo in eius cōceptōe quia ī
A vtero mr̄is gr̄a dei fuit ei īfusa cū ibi fuerit sctīficata vt sctī docēt mlto plusq̄ ille de quo d̄r Lu. i. Et spūsctō adhuc replebit̄ ex vtero mr̄is sue vt ꝑ eius incolatu in vt̄o v̄ginis illud ꝓpheticū itelligat̄. Sctīficauit tabernaculū suū ⁊c̄. et Bernard⁹ ait. Fuit ꝓculdubio mr̄ dn̄i ante sctā q̄ nata. Scd̄o in v̄bi incarnatōe: qꝛ tūc spūssctūs venit ī ipam v̄tutē ei v̄bi gn̄atiuā tribuēs vt ait Dama. q̄ aduēt⁹ nō intelligit̄ sine gr̄e infusiōe Et hec d̄r sctīficatio scd̄a de qua d̄r Lu. i. Spūssctūs supueniet in te ⁊c̄. Tertio in cātici reuelatōe. sic̄ em̄ legim⁹ zachariā spūssctō fuisse ipletū qn̄ ꝓphetauit canticū suū: ⁊ elizabeth qn̄ emisit clamorē suū Lu. ꝑmo: ita putamus mr̄em dn̄i spūsctō fuisse repletā qn̄ ꝓphauit cāticū suū dicēs. Magnificat aīa mea dominū ⁊c̄. vt ibidē habet̄. Quarto creditur. s. in spūssctī missione. de quo habet̄ Act̄. ij. ipa em̄ tūc fuit saciata omni disciplina ⁊ alijs q̄bus spūssctūs ante ꝑmissus fuit missus Act̄. i. ca. Nec est credibile ꝙ tāto dono nō fuerit ꝑticeps btā virgo. ideo dixit ei angelus Lu. ij. preuidens gratie plenitudinē ad quā erat exaltanda. Ne timeas maria īuenisti gratiā apud dn̄m. Duodecīa ꝯsideratio 7II. cōsidera.
est: ad quē gradū gr̄e aīa v̄ginis fuit exaltata. Dr̄ aūt ꝙ gr̄a diuina increata est ⁊ distributa. ⁊ h̄ in aliq̄bus nō est natu-
B re adeq̄ta: tn̄ ſm ꝓportionē nature commēsurata fuit vt in angel̄: qꝛ licet q̄libet eoꝝ potuisset plus cape de gr̄a q̄ suscepit tn̄ sicut fuerūt ꝑfectiores in naturalibus ita fuerūt excellētiores in gratuitis vt notat̄. ij. senten. in aliq̄b⁹ em̄ nō ē gr̄a capacitati nature adeq̄ta nec ſm gradū nature ꝓportionata sic̄ cōiter est in sctīs q̄libet em̄ aīa q̄cūq̄ est in pr̄ia plus ē capax de gr̄a cū oēs sint vni⁹ nature et tn̄ sūt ineq̄les in ea. Tertio in aliq̄ ipsa gr̄a credit̄ capacitati nature adeq̄ta: nō tn̄ ſm excellentiā simplr̄ summaꝫ sic̄ in

matre domini bñdicta quia ipsa de gratia habuit quantuz capere potuit. vt ait beatus Hieronimus. Et ideo dicta fuit simpliciter gratia plena sicut vas dicitur plenum quando plus capere neqt non tamen gratiam simpliciter summã quia citra animam christi. Quarto est ipsa gratia in aliquo non solum capacitati nature adequata sed vt in se summe perfecta sicut in anima christi: que habuit de gratia quantũ cape potuit et in gr̃a omnẽ aliã creaturã excessit Jo.i. Vidimus gl'iam eius gl'iam q̃si vnigeniti a patre plenum gratie ⁊ veritatis. non solum ad sufficientiam sed ad redũdantiam. Ad quam ⁊c̃.

De eadem Sermo secundus.

a Annunciaui et locutus suz ⁊c̃. ps̃. xxxix. Qr de sermonib⁹ annũciatiõis gabrielis est pñs intẽtio: idcirco ad declarationẽ hui⁹ solennitatis cõiter accipit̃ ꝟbũ ꝓpositũ. In q̃ quidẽ ꝟbo in persona eiusdẽ archangeli dauid loqẽs intẽtione illius dupl'r describit̃. Primo vt intellectual'r declaratiua. cũ premittit̃. Annũciaui. Annũciatio em̃ est act⁹ rõnis. Scd̃o vt sensibil'r manifestatiua cũ addit locut⁹ sum. Locutio em̃ est sensibilis ꝓlatio qr angel⁹ locutus fuit ꝟgini nõ solũ intellectual'r. vez etiã sensibiliter sic̃ dicit Esa. iiij cap̃. Loquimini ad cor hierl'm. Ecce q̃tũ ad locutionez intellectualẽ ⁊ aduocate eã ecce q̃tũ ad vocalẽ q̃z ꝑma fuit ad aĩam ꝟgis intima. Prima fuit q̃tũ ad corp⁹ extrinseca. Quia igit̃ de ꝟgine est pñs solẽnitas. idcirco circa ipam meditãde occurrũt octo cõsideratiões. q̃z ꝑma est. qualis fuit illa annũciatio. Scd̃a est per quẽ fuit illa annũciatio delata. Tertia ẽ vbi illa annũciatio fuit fcã Quarta est in q̃ tempe fuit delata. Quita ẽ q̃ fuer̃t illi⁹ annũciatiõis effect⁹. Sexta est q̃lia fuerũt ei⁹ sublimia. Septima est q̃lia fuerũt ei⁹ miracula. Octaua est q̃lia fuerũt eius gaudia. Prima

I. considera.

igit̃ consideratio est qualis fuit illa annunciatio. Et dicendũ est q̃ circa ipsam btũs Lucas describit septem mysteria.

Primũ fuit de angeli salutatõe. cũ dixit. Aue gr̃a plena. Nũcius quidẽ mal⁹ non ꝓnunciat salutationẽ: sed bonus. iõ serpens. i. diabolus missus ad ꝑmã mulierẽ non salutauit eã. Scd̃m fuit de ꝟginis turbatõe. q̃ quidẽ turbatio non fuit amoris sed timoris. qr mos est boni angeli vt in ꝑncipio terreat ⁊ in fine cõplaceat. vñ Damasce. Sic̃ oĩs virtus bona: sic suus actus bonus. Et iõ seq̃t̃. Turbata est in sermone eius. s. angeli.

E I. mysterium

Tertiũ fuit de ꝟginis cõsideratione: qr cogitabat q̃lis eẽt illa salutatio. Simile autẽ huic habet̃ qñ xp̃m peperit. vt dicit̃ Luce. ij. q̃ cõseruabat omnia ꝟba hec cõferens in corde suo: ⁊ quãdo xp̃m reperit in templo qd̃ fuit signũ sapiẽtie.

Quartũ fuit de angeli cõfortatiõe dicentis: Ne timeas ⁊c̃. qd̃ etiã factum est idẽ zacharie de iohe bap. Quintũ fuit de ꝟginis inq̃sitõe. nõ em̃ dubitauit de dicto vel de facto sic̃ zacharias: sed tantũ de modo ꝓpter zelũ ꝟginitatz qui ex verbis angeli videbat̃ euacuari. Quod aũt dicit̃ non cognosco. i. nõ cognoscituram me ꝓpono. Sextũ fuit de angeli rñsione. cũ sequit̃. Rñdens aũt angelus dixit ei. in qua rñsione docuit virginem de articl'o incarnatiõis ⁊c̃. Septimũ fuit de finali cõclusione cũ ponit̃ postea Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm ꝟbũ tuũ. Sicut eniz Eua voluit esse dea: ita illa ancilla. vbi ꝑfectio obediẽtie demõstrat̃

Scd̃a cõsideratio est: ꝑ quez fuit hec annũciatio delata. cõstat aũt q̃ ſm Lu. ꝑmo ꝑ Gabrielẽ. ſm aũt Hiero. Gabriel interp̃tat̃ fortitudo dei. Et iõ conuenienter missus fuit ad tractandũ verbi incarnationẽ: qr in hoc stupẽdo miraculo plus fuit magnificata diuina potentia: q̃z in mundi fabricatõe. Intelligendũ est tamẽ q̃ iste angel⁹ in ista salutatione habuit respectũ ad quattuor personas.

II. considera.

Et primo ad personã mittentem ⁊ illa fuit appropriata patri ad quẽ pertinet

D

mittere ⁊ non mitti. vt dicit Augustin⁹ de trini. Secundo ad personā denū/ciatam gratiā recipientē que fuit perso na virginis matris. ideo fuit missus a deo ad virginē Luce p̄mo. Tertio ad personā preuolantem que fuit persona verbi que angelū precucurrit. vnde dic̄ Augusti. ꝙ precessit suū nunciū domin⁹ ideo dicit angelus domin⁹ tecum: quia iam venerat. Quarto ad ꝑsonaz sub/sequentē que fuit persona spiritussancti qui fuit angelus subsecutus ad virginē sanctificādā. ideo dicit de illo in futuro. Spiritussanctus supueniet in te. Unde ꝓpter ista bene conuenit Gabrieli quod dictū fuit Nathan. p̄mo Reguz. iij. In/gredere quia vir fortis es ⁊ bona nunci ans. Tertia consideratio est: vbi ista annūciatio fuit facta. Lucas dicit ꝙ in ciuitate Nazareth. Ista ciuitas habet q̄ druplices interp̄tationes huic sacramē to conueniētes ſm Hiero. quaꝝ Pri/ma est floriditas. Et illa interp̄tatio cō/uenit huic sacramēto: quia tunc floruit ꝟga illa de radice yesse. de qua dr̄ Esa. xi. Egrediet virga ⁊c̄. qꝛ sicut flos erū/pit de subtilissima ꝟge materia. ita xp̄s erupit de subtilissimis ⁊ purissimis san guinib⁹ virginis. Scd̄a est quia inter pretat mundicia ⁊ illa cōuenit ei: qꝛ ſm beatū Anshel. mundata fuit virgo scd̄a sanctificatione vel mundatione. Pri/ma fuit in sui conceptione. Scd̄a in verbi annūciatiōe. Tertia in qua nō ab immūdicia sed sicut angeli dicuntur purgari ꝓpter excellentē puritatis gra/dum. Dicunt aūt ꝙ in p̄ma sanctificati one vel purgatione ꝓnitas in ea fuit cō/sopita. sed in scd̄a fuit totaliter extincta omnis pronitas actualis ⁊ potentialis.

III. cō/sidera.

E

Tertia interp̄tatur vnctio. ⁊ illa etiā ei conuenit: quia cum vnctio dicat san/ctificatio in illa annūciatione fuit virgo secūdo sanctificata sanctificatōe perfe/cta. de qua loquit Lucas vbi s̄. Spiri/tussanctus superueniet in te ⁊ ꝟtus ⁊c̄.

Quarto interpretat consecratio ⁊ il/la etiam cōuenit ei: quia sicut templum salomonis fuit consecratū ex eo ꝙ glo/ria domini habitauit ibi. vt dicit. iij. Re gum. ita virginis vterus fuit consecrat⁹ pro templo totius deitatis ex verbi icar natiōe iuxta illud ps̄. Sanctificauit ta bernaculum suū altissimus. ideo de illa ciuitate dicebat nathanael Joh̄is p̄mo. A nazareth potest aliquid boni esse: qꝛ .s. ei bona conueniūt ſm significationez Ista em̄ est ciuitas in qua xp̄s fuit edu/catus vsq; ad .3. annos Luce. iij. capl'o.

Quarta consideratio est in quo tem/pore illa annūciatio fuit allata. Dicitur autē ꝙ quattuor sunt tempa de quibus queri solet. s annus mensis dies ⁊ hora.

IIII. cō sidera

Primo queritur de anno. Dicitur ꝙ vi. millenario annoꝝ a mundi creatiōe. sicut enim in. vi. die formauit deus ho/minē ad ymaginem suam ⁊ similitudi/nē impssaz. ita illo senario formauit illā hominem qui est ymago dei ⁊ eius simi litudo expressa ſm apostolum. Et sicut illo die fuit homo lapsus: sic illo mille/nario reparatus. In illo autez anno age batur septuagesima secunda generatio ab adam. sic ille homo septuagintadu/os discipulos habuit. Secundo aūt si queratur de mense in quo illa annūci/atio fuit facta. Dicitur ꝙ in mense pri/mo illa annūciatio fuit facta: quo egres/si sunt filij israel de egypto. de quo Exo. xij. Mensis iste vobis principiuz men/sium primus erit in mēsibus anni. Iste fuit mensis Marcij in quo quidez mē/se domin⁹ habitauit in columna nubis vt dirigeret filios israel per desertum si/cut recte hodie deitas primū habitanit in mente humanitatis nube ⁊ velamine ad dirigendum populuz christianuz per huius mundi desertū. Tertio si que/ratur de die. Dicit ꝙ ea die qua fuit do/minus passus eadem die fuit annuncia/tus per angelum vt dicit Augustin⁹ de trinita. In isto etiam die dicitur mun/dus fuisse creatus. Et illa die in egypto fuerit agnus sanctificatus vt dicitur in Exo. Et ista quattuor mysteria sūt mu/tuo correspōdēda: vt mysteriū creatiōis

75

illudat mysterio annūciatiōis: qz pma dies noui testamēti sic vetis. z mysteriū imolatiōis misterio passiōis. cursus autem circularis xpi ad modū solis designat in eiusdē diei inchoatione z cōsumatione. Quantū ad diem septimane illa fuit dies veneris que fuit solennizata mysterio quadruplici. z primo qz in hoc die fuit homo factus ad imaginem dei. Genes. i. z xps eadem die incarnatus.

Secundo a tribus regib adoratus. Et tertio fuit mundus redemptus per passionem eius z crucifixionē. Quarto si queraf de hora. Dicunt doctores qz hora completorij fuit mater dñi ab angelo salutata. Credifautē qz illa deuotissima collocutio cum angelo vsq ad mediam noctem durauit: quia cum virgo dedit consensum concepit verbuz qz de sedibus regalibus dicif exiuisse media nocte vt testaf sapiēs. Et hoc est qō apostolus ad Roma. ait. At vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suū

V. consideras. Quinta consideratio est: qui fuerunt illius annūciatiōis effectus. Dicitur qz fuerunt quattuor: quoz primus fuit corporis xpi reparatiua formatio ex purissanguinibus virginis sm Dion. Secūdus fuit anime xpi creatio: quia formato xpi corpe tota trinitas creauit aiam nobilissimā z omnib charismatib spiritualibus adornatā cum summa sapientia sicut in primis angelis. Tertius fuit iustius corpis in anima vnio sine omni labe. cum eā alie anime inquinari soleant a corpibus sicut corpus a sordido vestimento: sed xpi anima ab omni sorde immunis fuit. Quartus fuit anime glorificatio: quia ipius anima ab instāti sue creationis fuit beata z mūda z cōiuncta continue cū diuinitate vt dicif in libro sententiax. Istis pmissis potest addi effectus quintus q dicif supadmirabilis quādo in eodē instanti totā illā humanitatē psona verbi assumpsit iduens vestimēta nostre carnis. de qua apostolus ad Hebre. ij. Nusq angelos apprehendit dō: sed semē abrae. Ista aūt

A

induitio fuit figurata Ezech. xxiij. Solē nube tegam qz nubes nostre humanitatis in incarnatione verbi fuit tegumētum diuinitatis: sicut anima corpe tegitur. Sexta cōsideratio est: qualia fuerunt illius annūciatiōis sublimia. Dicitur aūt qz celsitudo illius solennitatis excedit alias solennitates ad xpm pertinentes z ipsas dignificat vt declaratur in quattuor pcipuis solēnitatib: quarū pma est solennitas dñice incarnationis cuius fuit summa dignitas quia puer q nascebaf erat deus: non fuit autez deus nisi p mysteriū incarnationis quod hodie fuit completū. Scōa est dñice resurrectionis in qua solus homo resurrexit. qui nō resurrexisset nisi humanitas huic ẏbo fuisset vnita. Tertia est dominice ascensionis: in qua assumpt? est in celū localiter sed eius humanitas fuit hodie eleuata ad diuinū suppositū supernaturaliter: que eleuatio fuit maior: qz magis eleuaf z honoraf pontifex qñ ad summū prouehif pontificatū. qz quādo localiter inthronizaf. Quarta est spiritussancti missio quā solennitatē illa pcellit: quia sicut tunc fuit missus spiritussanctus: ita nunc filius qui est equalis sed magis mirabiliter iste: quia iste assumpsit ignē in linguarū diuersitate: ille vero naturā humanā in psone vnitate. vñ de illa solennitate pōt dici illud Leuitici. xxiij. Primus dies erit vobis celeberrimus iste pmus dies est incarnationis xpi quo fuit primū perfectū sacramentum fidei xpiane quod est sūme celebritatis inter omnia alia sacramēta

VI. cōsideratio

B

Septima cōsideratio est: qualia fuerunt illius annūciationis miracula circa quā ponunf quattuor singularia que reddunt admirabilem illam solēnitatē

VII. cōsideras.

Primū est qz natura supma fuit summe humilitatis in hoc qz supsit. s. habitū humanitatis sicut filius regis se humiliat quādo assumit habitū religiōis. de quo aplus ad Philipēn. ij. Humiliauit semetipm in similitudinē hoim factus z habitu inuētus vt homo. Scōm ē:

C

q̄ natura infima fuit summe exaltata: qꝛ humanitas que tenet infimū gradū in/telligibiliū fuit sublimata vltra omnez creaturā ita vt homo fieret equalis deo ⁊ tantū habuit de bono quantū est sil' in patre filio ⁊ spiritusctō ꝑm Augusti. de tri. Tertiū fuit q̄ ꝑsona infinita fuit exigua facta: dum ꝑm suā magnitudinē in corpore de ꝟgine formato fuit cōtem/pta. ꝑm illud apl'i. Quod in xp̄o ihu ha bitauit omnis plenitudo deitatis corpo raliter. Ideo dicit' q̄ semetipm exinani/uit. i. exiguū fecit. Quartuz est q̄ res minima facta est infinita: dū quem celi capē non poterant: nec celi celoꝝ ambi/tus ꝑm Salomonē virgo integre pertu lit in suo corpe ⁊ gremio. ⁊ de istis mira bilibꝫ dr̄ Jere. xxxi. Nouū faciet domi/nus sup̄ terrā femina circūdabit virum .i. hoiem ꝑfectū ⁊ virtuosum. qꝛ tot ꝟtu/tes habuit xp̄s in vtero. s. matris quot nūc habet in dextera dei p̄ris. Octa/ua cōsideratio est: q̄lia fuerūt illius an/nunciationis gaudia. Dicit' q̄ quattuor Et primū fuit ī ierarchia sup̄celesti diui narū ꝑsonaꝝ quia sicut q̄libet rex solen/nizat quādo eius filius cōtrahit mr̄imo niū: sic deus pater ineffabilē solennitatē fecit qñ in verbi copula eius filius cum natura humana sicut cū puella incorru/pta contraxit. Et iō dicit' in euangelio. Simile est regnū celoꝝ homini regi q̄ fecit nuptias filio suo. Secundū fuit in ierarchia celesti in qua letati sunt in/effabiliter angeli quia a sua creatione ci tra nunq̄ fuerunt ita honorati: quia sic̄ serui letant' cum soror contrahit cum do mino suo: vt habet' Hester de ꝓpl'o iude orū exaltato per hester cuz rege assuero contrahēte: sic angeli sancti quādo ani/ma xp̄i fuit vnita ⁊ despōsata verbo tāq̄ creaturaꝝ pulcherrima fuit exaltata et sublimata. Est aūt anima soror germa/na angeloꝝ qꝛ ab eodē patre ad ei⁹ ima ginē conformiter genita: ⁊ de eadem. q. matre quia de sp̄uali natura. Tertiū fuit in ierarchia subcelesti in q̄ fuit pax reddita: qꝛ discordia fuerat inter deū et hominē per q̄nq̄ milia annoꝝ: sz illa di es fuit factus mediator xp̄s q̄ in semet/ip̄o soluens inimicitias pacē tractare ce pit quā in morte cōsumauit ⁊ ille fuit cō uenientissimus mediator: qꝛ de ꝓgenie vtriusq̄ parentis. iō dicit' lapis angula/ris qꝛ vtrūq̄ ꝑietē coniūxit: ⁊ ideo a no/bis pax ē sūme desiderāda Primo: qꝛ xp̄s in hunc mundū veniens ⁊ tanq̄ le gatus tractans de pace ip̄am pacē fecit. ⁊ ideo qui pacē turbant eius mediatorē non recipiūt. Secundo quia xp̄us ex hoc mūdo recedens pacem nobis legā/do reliquit. ⁊ ideo qui pacez rennuūt ei⁹ coheredes non sunt dicente dño Math. v. Bti pacifici qm̄ filij dei vocabuntur. q̄ si filij ⁊ heredes. Quartū gaudiuz fuit in ierarchia sup̄terrestri que erat ī sinu abrae vbi erāt anime sep̄ate a corp̄i bus inter quas fuit solennitas: qꝛ nūq̄ aliqua anima viderat clare diuinā essē/tiam vsq̄ hodie q̄ fuit creata xp̄i ani/ma in consumata gloria: sic potest letari vna soror de anima sororis quando fue/rit ad felicitatē sublimata. Fuerūt aūt sancti p̄res certificati de illa die ꝑ reue/lationē diuinā: sicut dicitur in euange/lio Joh̄is: Abraam pater vester exulta/uit vt videret ⁊c̄. Ideo ꝓ illa die pōt in duci illud Regū. Hec dies boni nūcij est in qua bonus nuncius Gabriel ꝟgi/nem benedictā salutauit. Salutē q̄ me/diante eius meritis nobis cōcedat xp̄s iesus dei ⁊ ꝟginis filius qui viuit in se/cula seculoꝝ Amen.

VIII cō sidera.

D

In festo beati Johannis ba ptiste Sermo primus.

Inter natos mulie

i rū non surrexit maior iohāne ba ptista. Qui aūt minor est in re/gno celoꝝ maior est illo Math. xi. Qñ aliq̄s laudat seip̄m non bene credit' sue laudi. vñ dicit Salomō. Prouer. xxvij. Laudet te os alienū ⁊ nō tuū extraneus ⁊ non labia tua. Et alibi Laus in ꝓprio ore sordescit. Debet g̊ laudari ab alio ⁊ maxime a bono nā laudari a malis hoc

...dendū est. Nam ſm Aug. pu/
dendū est illis velle placere quos nolis
imitari z alibi. Non est speciosa laus in
ore peccatoris z maxime laus humana
est contēpnenda: quia in laude pcipitū
est vt dicit btūs Frāciscus. sed ꝓa laus
est illa. Non em̄ qui se cōmendat, pbat⁹
est zc. Cōmēdak autē in veri testamē
to singul'r q̄tuor ſ. Noe Moyses Da/
uid z Job. De Noe Gen. vj. dixit sibi
ds: Te em̄ vidi iustū coꝝ me ex oib⁹ gē
tib⁹. De Dauid sic dic. Inueni hoiem
ſm cor meū. De Moyse aūt dic Nu. xij
Si quis inter vos fuerit ꝓpheta dñi in
visione apparebo ei: vel per somniuꝫ lo/
quar ad eum. at non talis seruus meus
Moyses q̄ in omni domo mea fidelissi/
mus est. De Job dicit. Nūquid cōside/
rasti seruū meū Job loquens ad sathan
q nō sit similis ei in terra: vir simplex z
rectus ac timens deū: z recedēs a malo.
In nouo aūt testamēto dicit dns ad Na
thanael. Hic est vere israelita in q̄ dol⁹
non est. Et btō Paulo. Tu es vas ele/
ctionis. Et Cēturioni. Non inueni tā/
tam fidem in israel. Et btō Petro. Tu
es symon bariona. Quantūcunq; istos
cōmendauit. multoplus btm Johem di
cens in ꝑbo ꝓposito. Amē amē dico vo
bis: Inter natos mulier zc. Idcirco ad
venerandā magnitudinē solēnitatis ei⁹
cōueniēter assumit verbū illud. In quo
quidem verbo btūs Johes describit du
pliciter. Et ꝓmo vt gl'iose sublimat⁹: cū
premittit: Inter natos mulier non sur/
rexit maior. Scōo vt virtuose illumi/
natus: cū sequit Johannes bap. Quā/
tum ad primū de eius magnitudine ait
angelus gabriel dicēs: Erit em̄ magn⁹
coꝝ dño Luce ꝓmo. Qui aūt est minor
in regno celoꝝ maior est illo in ꝓpria re/
putatione. de qua humilitate ait sal̄a/
tor. Qui maior est in vobis fiat sic mi/
nor. De scōo autē dicit Johes est nomē
eius. Johis. i. cap. Quia ergo circa ma
gnitudinez sanctitatis eius habek testi/
moniū xpi ps̄ens. Idcirco ad declaran/
dum illam magnitudinē occurrūt duo/
decim cōsiderationes. quaꝝ Prima ē I. consi/
de mysterio sue annūciatiōis. in qua no/ deratio
tanḳ q̄tuor solennia: quoꝝ primū est ex
parte ꝑsone annūciantis. quia ſm btm
Augustī magna fuit gl'ia q ab eodē an
gelo nūciatus fuit btūs Jo. bapti. a quo
xps Lu. ꝓmo. Stans quidem a dextris
altaris incensi apparuit ei angelus zc.

Scōm fuit ex parte loci cōuenientis E
qz illa annūciatio facta fuit in loco san/
ctissimo qui dicebak sancta sctoꝝ vbi sta
bat solus pōtifex vbi erat archa testamē
ti z tabula z māna z cherubin z ꝓpicia/
toriū in quo dns Moysi apparuerat. ibi
em̄ erat altare incēsi. itē erat ibi zacharias Luce. ꝓmo. Tertium fuit ex parte
temporis excellentis. quia illum locum
solus pōtifex intrabat semel in anno tā/
tum z illud tempus sacratissimū reputa
batur. Quartū fuit ex parte miraculi
li subsequētis. quia Zacharias eo q fu/
it incredulus sermonibus angeli effec/ II. con/
tus fuit mutus Luce ꝓmo. ca. Scōa sidera.
consideratio est de mysterio sue cōceptio
nis. in quo notātur quattuor ꝓuilegia. et

Primū fuit qz per miraculum fuit ge
neratus non em̄ fuerat parentib⁹ filius.
eo q mater erat sterilis et ambo ꝓcessis/
sent in dieb⁹ suis Lu. ꝓmo. illa ergo tāto
fuit maior q̄to actor fuit sublimior. ſ. de
us q̄ suppleuit quod natura non potuit.

Scōm fuit quia in vtero matris fuit F
a plaga peccati originalis purgat⁹ cuz
tamen ceteris de cōmuni lege nullū de/
tur ibi remediuꝫ. vnde si in matris vte/
ro decessisset ad sinū abrae euolasset: cū
ceteri vadant cōmuniter ad infernū qui
taliter mortuūtur ꝓter quod Jere. ꝓ. di/
cit. Anteq; exires de vētre sanctificaui
te. Tertiū fuit quando in vtero ma/
tris fuit diuina gratia illustratus. vnde
licet ceteri sint i vtero matriz filij ire ſm
apostolū iste fuit fili⁹ gratie dono spiri/
tus. ſ. quā ibi accepit dicente grabriele.
Luce. ꝓmo. cap. Spiritusanctо replebit
in vtero matris sue. Quartū fuit qz
in vtero matris fuit letificatus cum ce/
teri in quadam tristicia ibi maneant cū

tus signū est quia cum exeunt confestim plorant: tamen iste fuit letificatus in p̄sentia saluatoris sibi diuinitꝰ reuelata. Luce p̄mo. Ecce em̄ vt facta est vox salutationis ꝛc̄. Tercia cōsideratio est de mysterio sue natiuitatis. in qua notātur quattuor mirabilia. quoꝝ Primū fuit de singulari ꝑturitōe quia licet ceteri nascantur cum plaga peccati originali iuxta illam legem. Nemo mundus a sorde nec infans cuius vnius diei vita ē super terram: tamen iste natus est mundus quia in vtero matris purgatꝰ Secundū fuit de ꝓphetia Elizabeth: quia ꝑm Ambro. super Lucā. mater ꝑ ꝓphetiam didicit quod non didicerat a marito. vnde in circūcisione vocantibꝫ eum noīe patris sui Zachariam: dixit mater nequaq̄ꝫ sed vocabitur Johannes ꝛc̄.

III. considera.

Tertiū fuit de ꝓphetia Zacharie qui repletus est spiritusctō ꝛ prophetauit dicens: Benedictus dominus deus israel hec om̄ia Luce. ij. cap̄. Quartuꝫ fuit de recuperatione loquele: mox em̄ vt filio nomen scripsit aptū est os eiꝰ ꝛc̄. vbi s̄. In illa natiuitate creditur fuisse virgo maria p̄sens: quia post sex menses venit ꝛ tribus mensibus ibi mansit vt habet̄ in Luca. vnde Ambro. super Lu. Discite sancte mulieres sedulitatē quam cognatis pregnantibꝫ exhibeatis. s. in illa maria ꝛc̄. Ista natiuitas fuit gaudij ꝛ timoris: quia congratulabantur ei ꝛc̄. et factꝰ est timor ꝛc̄. qꝛ naturalit̄ in aurora diei boni gaudēt ꝛ mali timēt. dicēte beato Johe. qui male agit odit lucem. ita in aurora noui testamenti mali timuerunt ꝛ boni gauisi sunt. ꝛ ita erit in signis iudicij. iuxta illud euangelij. His autē fieri incipientibꝫ leuate capita vr̄a. Fuit autē natiuitas beati Johis in aurora noui testamenti: quia sicut in aurora stella matutina p̄nunciat solis ortuꝫ ita Johānes prenūciauit xp̄m Quarta cōsideratio est de mysterio sue religionis. cum enim esset puerilis etatis que etas est inter quītū et septimū annos fugiens corruptionē mūdi petijt desertuꝫ vbi quasi xxv. ānis duxit vitam heremiticaꝫ dicente euangelista ꝙ puer erat in deserto vsq̄ꝫ ad diem ostensionis sue ad israel. in quo statu floruit q̄druplici virtute. Primo virtute paupertatꝫ ꝛ indigentie. quia mundum penitus abnegauit cum esset filius pōtificis ꝛ pōtifex ex genere esse debebat. et de stirpe regia per cognationē eius cū maria. Secūdo virtute puritatis et innocentie: quia in pueritia fugit ne leui saltem maculare vitam famine posset. Tertio virtute austeritatis et penitentie: quia eiꝰ indumentum erat ciliciuꝫ de pilis camelorꝫ. esca vero mel siluestre cum locustis vnde dicit saluator. Venit Johānes nō māducans neq̄ꝫ bibens. Quarto virtute humilitatis ꝛ subiectiōis: qꝛ non solū se non parificabat supiori q̄ est minor humilitatis gradus: quando rn̄dit. Nō sum ego christꝰ sed etiā nec equalis cū dixit: Neq̄ꝫ helyas cū tamē in spiritu et virtute equaret̄ sibi testimonio christi ꝛ angeli: sed nec etiā inferiori cum dixit se non esse ꝓphetam: cum tamē esset plusq̄ꝫ ꝓpheta ꝛ iste est summe humilitatꝫ gradus. contra illos qui non solum volunt esse inferioribus equales sicut lucifer q̄ noluit subijci: sed sicut ipse extolli vt ait apostolus Petrus. In isto deserto clamauit duas p̄conizationes. vna fuit de xp̄i aduentu. Secūda fuit de mūdi contemptu. De p̄ma Esa. Ego vox clamantis in deserto. De scda. Omnis caro fenū ꝛ oīs gloria eius quasi flos agri ꝛc̄.

IIII. cōsidera.

Quinta consideratio est de mysterio sue reuelationis: quādo post. xxxi. annū etatꝫ sue exiuit de deserto ad p̄dicandū pniam in remissionē peccatoꝝ Luce. iij. in qua missione notantur quattuor magnalia. Et primū est ꝙ tunc xp̄i signuꝫ accepit: sicut ip̄e testat̄ Joh. p̄mo. Ego nesciebā eū: sed qui misit me baptizare dixit mihi. Sup quē videris sp̄m descēdentem: ip̄e est. Secūdū est ꝙ xp̄m ante signū cognouit. vnde quādo vidit xp̄m venientem ad suū baptismū dixit: Ecce agnus dei ꝛc̄. etiā sp̄usctō reuelan-

V. cōsi.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

te: qꝛ non putat̄ vidisse xp̄m. Tertiuꝫ ex reuerētia renuit baptisare dicēs Ego a te debeo baptisari: ꝛ tu venis ad me: ꝛ dn̄s ad eū. Sine modo sic decet imple/ri oēm iusticiā. Quartū est: qꝛ signuꝫ datū accepit qn̄ xp̄m baptizauit: tūc fa/cta sunt tria miracula. ꝛ p̄mū fuit: qꝛ ce/lū fuit apertū ꝛ spūssctūs descendit i spe/cie columbe. Scd̄m fuit qꝛ vox patrꝫ audita est: Hic ē filiꝰ meus dilectus in quo mihi bene cōplacui ꝛc̄. Tertium fuit qꝛ vis regenratiua collata est aquis ex cōtactu carnis xp̄i s̄m Ambro. In telligendū est tn̄ s̄m p̄dicta q̄.b. Johan. habuit ad xp̄m q̄ttuor hitudies. Pri/ma fuit suppositiōis: qꝛ fuit eiꝰ patrinꝰ p baptismū. Scd̄a fuit suppositiōis qꝛ fuit eius filiolꝰ in baptismate flamīs

Tertia fuit quasi eq̄parātie qꝛ fuit fi/lius eius cōsanguineus. Btā em̄ Eliza/beth fuit cōsanguinea germana btē v̄gi/nis. Quarta fuit quasi disq̄perantie: qꝛ.q. de diuersis nationib. fuit em̄ xp̄us de maritimis ꝛ iohes de mōtanis vt col/ligit̄ ex dictꝫ euāgelij. Sexta conside/ratio est de mysterio sue p̄dicatiōis quā inchoauit eo modo q̄ xp̄s dixit. Penitē/tiā agite. In qua p̄dicatōe q̄ttuor mani/festauit gentib. veniētib. ad suā p̄dica/tionē ꝛ baptismū in qua dedit quattuor leges ad viuenduꝫ. Primo phariseis dixit. Facite fructꝰ dignos pnīe ꝛ ne ce/peritis dicere p̄rem habemꝰ abraā. i. no/lite gl̄iari de sublimitate statꝰ vr̄i: qꝛ isti erāt religiosi Lu. iij. Scd̄o dixit tur/bis q̄si burgēsibus ꝛ mercatorib. Lu. ij Qui habet duas tunicas det vnā nō ha/benti. Tertio publicanis. i. officialib. impatoris a repub. dictis. Nihil ampli/us q̄ q̄ d constitutū est vobis faciatis. i. p̄ter statuta legalia ꝛc̄. Quarto mili/tibus dixit. Neminē concutiatis Lu. iij Istaꝝ autē quattuor regulaꝝ. p̄ma fuit penitentie. scd̄a miscd̄ie. tertia iusticie. quarta clementie p quas saluant̄ isti sta/tus quattuor. Ideo de beato Johanne impletur illud quod dixit Gabriel. Ip̄e p̄ceibit ante illum. Et qd̄ dixit pater eiꝰ

VI. con/sidera.

Tu puer ꝓpheta ꝛc̄. Septima consi/deratio de mysterio sue confessiōis: in q̄ testificatus est de xp̄o q̄ttuor testimonia quoꝝ p̄mū est de xp̄i sublimitate Lu. ij. cum dicit. Post me venturus est ꝛc̄.

VII. cō/sidera

Scd̄m est de xp̄i benignitate cum di/xit Joh. iij. Ecce agnus dei. Tertiuꝫ est de eius bonitate. cū dixit Johis. iij. Non potest homo accipere q̄cq̄ꝫ: nisi ei datum fuerit de celo. Quartū fuit de eius diuinitate ibidē quādo dicit. Qui desursum venit sup omnes est. Ista aūt duo testimonia dixit quādo eius discipu/li inuidebant multis publicanis xp̄i di/scipulis. sed dn̄s rependens vicem ꝓtu/lit de ipso testimonia quattuor laudis.

Quoꝝ p̄mus est de eius pfecta san/ctitate: cū dixit q̄ erat lucerna lucēs Jo/han. v. ca. Scd̄m fuit de eius ingenti humilitate cum dixit: A diebus Johā/nis baptiste regnuꝫ celorum vim patit̄.

Tertiū est de eius preclara nouitate cum ait: Omnis lex ꝛ prophete vsq̄ ad Johannē. Quartū est de magna eiꝰ equitate. cum dixit: Venit ad vos Jo/hnnnes baptista in via iusticia Octa/ua consideratio est de mysterio sue con/sumationis in quo fuit pro iusticia de/collatus: quia non timuit regem de ince/stu arguere. vnde colligitur q̄ beatꝰ Jo/hannes fuit de quadruplici ordine san/ctoꝝ qui singulariter i patria coronant̄. Nam p̄mo fuit de ordine virginū qui/bus debetur corona floꝝ: quia eius caro non vidit corruptionē. Secundo fu/it de ordine doctoꝝ: quibus debetur co/rona stellarum: quia scientiam salutis dedit Luce p̄mo. Ad dandam scientiaꝫ ꝛc̄. Tertio fuit de ordine pontificum quibus debetur corona aurea. quia. s. sa/cramēta solenniter mistrauit. Quar/to fuit de ordine martyrum quibus de/betur corona lapidea de lapide p̄cioso: qꝛ p zelo iusticie occubuit. iō cōsumatus in breui expleuit tp̄a vite s̄m sapientem Sꝫ ipse in euāgelio fuit q̄ttuor assil̄atꝰ .s. Primo lucerne Joh. v. que accensa aduenīēte sole cessat lucere: sic accedēte

VIII cō/sidercō

E

doctria xpi cessauit doctria iohis. Secundo Helye Lu. pmo. cuius vbū sicut facula ardebat. sic btūs iohes fuit sicut facula p amorē iō dicit amicus sponsi.

Tertio voci Jo. pmo. que manifestat verbū: sic z btūs iohānes saluatorē nunciauit ventur. Quarto angelo propt donū virginitatis. vt patet Mathi. v. ca.

IX. considera. Nona cōsideratio est de mysterio sue descensiōis: qr in eius cōsumatōe ei⁹ anima nō euolauit ad celū: sed descēdit ad infernū in q̄ dicunt esse q̄ttuor mānsiōes.

E Et pma est infernus inferior: vbi sūt dānati. Scda est limbus vbi sūt puuli cū pctō originali. Tertia est purgatoriū vbi sūt illi q̄ venire debēt ad salutē z sunt cū gr̄a impfecta vsqz quo veniant ad gl'iam. Quarta ē sinus abrae vbi sancti patres erāt in afflictōe sine diuina visione. z ad illū locū fuit aīa eius portata ab angelis sicut aīa lazari: z in illo loco p̄nunciauit saluatoris aduētū ad infernuz sctis pr̄ibus fm q̄ exponit btūs Augu. sup illo verbo. Tu es q̄ vēturus es zc. qr sicut btūs Johes fuit p̄cursor xpi in hoc mūdo: ita fuit in inferno vbi cū magno gaudio z desiderio ab eis expectabat.

X. considera. Decima cōsideratio ē de mysterio sue reuersiōis. Fuit em̄ inde reuersus cū xpo dn̄ice resurrectiōis diluculo post trienniū sic xps post triduū vnde cū xpo rediit cū q̄ttuor sctōz ordinibus. s. pr̄iarchaz: sicut abraā creditur fuisse pmus in ordine pr̄iarchaz: qr pl⁹ in diuina scptura cetis cōmendat. pphetaz moyses in ordine pphaz. regū Dauid in ordine regū. pōtificū vel sacerdotū Melchisedech in ordine sacerdotū: ita btūs iohes credit fuisse pnceps in ordine pphaz: qr xpi testimonio cetos pphetas excessit: q̄ ordo fuit sacratissim⁹ z maxime deo coniūctus: vt ptz in veteri testamēto.

XI. considera. Vndecima cōsideratio est de mysterio sue ascensiōis qn̄ ascēdit cū xpo in celum. Intelligendū est tamē q̄ cum xpo militia q̄drupl'r ascendit. s. Primo sctōz angeloz assistentiū q̄ obuiam ei venerūt. Scdo angeloz ministantiū q̄ expleto misterio in sinu abrae euacuato iā regressi sunt. Tertio sctōz resurgentiū q̄ xpo ascendenti crediti sunt: vt recitat. b. Hiero. in epl'a ad paulinā z eustochiū. Quarto sanctarū aīaz iā gl'ificataz in inferno visione sue deitatis p ihm: ex illa societate credit aīa btī Johis pma fuisse: qr in meritis maxima fm testimonia saluatoris inducta: nec putat tūc surrexisse: qr caput eius credit esse in sctō Siluestro de Roma.

XII. cōsidera. Duodecima consideratio est: de mysterio sue gl'ificatiōis. circa quam occurrūt q̄ttuor questiones. z prima questio est quō fuit gl'ificatus. Et dr q̄ i sua hereditate est collocat⁹. x. die p⁹ xpi ascēsionē. s. sabbato ante missionē spūssancti vt colligit ex scpturis Apocal'. qr pma die resedit in ordine simpliciū sctōz non meritis pprijs: sz meritis passionis xpi saluatoris z reliqt ibi eos q̄ ad illū ordinē erāt p̄destinati. Scda die resedit i ordine angeloz. Tertia die in ordine archangelorū. Quarta die in ordine thronoz. Eodē modo cū xpo q̄ in nono ordine fuit sup̄mus. Iste vo tertio die fuit collocat⁹ in suo ordine. Reqre i die ascensiōis de residuis. Scda questio est vbi fuit collocat⁹. z dicit q̄ in sup̄mo ordine angeloz. qr cū ordines sanctorū assumant ad ordies angeloz: sup̄mi sancti de quorū nūero fuit ille vt patuit ad supremū ordinē assumunt. Istud aūt q̄drupl'r declarat. Et pmo qr de quolibet ordine aliq̄ ceciderunt vt colligit ex dictis btē Augu. Scdo qr fm beatū Grego. ordines angelici nō possūt nisi p hoies repari z p hoc oportet ad quemlibet ordiuē aliq̄s sctōs homies assumi.

G

Tertio qr fm celsitudinē sctitatis q̄ habet in hac vita habet celsitudo felicitatis in alia. z iō credit q̄ xps posuerit btm̄ Johannē in sup̄mo ordine angelorū vt colligit ex dictis btī Aug. Quarto qr xps ipm cōparauit lucerne ardēti z fm btm̄ Dioni. de angelica ierarchia sup̄mus ordo seraphin q̄ est supremus dicunt incēdētes z ad hūc ordinē credit

III questio assumptus ꝛc. Tertia questio est: in qua sede fuit inthronizatus. Et dicūt q̄dam ꝙ in sede p̄mi angeli q̄ fuit lucifer licet hoc nō sit cerū. qd̄ declarat̄. tum qꝛ casus illius angeli nō potuit repari per xp̄m. qꝛ ꝑm apl̄m ad Hebre. p̄mo. Sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. nec ꝑ beatā virginē: quia ꝑm Hieroni. ip̄a excedit om̄es angelos: nec per aliuꝫ sctm̄ ip̄o Johanne maiorē vel minorem qꝛ inter natos mulieꝝ ꝛc. nec ꝑ equalē: qꝛ in celesti ierarchia singuli a singulis illuminant̄ ꝑm btm̄ Dioni. de angelica

IIII questio ierarchia ꝛ sic ē in eis īparitas. Quarta questio est: q̄bus felicitatib; fuit dotatus ibi. Et d̄r cōiter ꝙ illis quas lucifer habuisset si stetisset vt colligit̄ ex dictis beati Augu. Primo ip̄e habuisset clariorem dei visionē sicut deo maxime propinquus. Scd̄o īmediatius diuinas īfluentias accepisset: ꝛ mediāte illo omnes alij. Tertio fuisset oīm princeps: sicut p̄mus ierarcha post deū. Quarto fuisset omniū doctor ꝛ mgr̄: vt claret ex dictis illuminationib;. Quinto habuisset in se ꝑfectiōes omniū angelorū ꝛ ordinuꝫ vt dicit Jsido. de sūmo bono. Ergo has felicitates habuit btūs iohānes baptista si ponat̄ in sede illi⁹ angeli Cuius meritis ꝛ p̄cib; nos ad illas sedes ꝑducere dignet̄ xp̄s ih̄s dei ꝛ virginis filius. Amen.

De eodem Sermo secundus.

Ecepimus gratiā

a ꝑ gr̄a Joh̄is. i. ca. Quia ꝑm doctrinā btī Hiero. Joh̄es interpretat̄ gratia dn̄i. idcirco ad cōmendationē iohānis conueniēter accipitur verbū illud. Accepimus ꝛc. Sed qꝛ beat⁹ iohānes baptista fuit p̄m⁹ sctūs tempe gr̄e natus: qd̄ tēpus fuit in incarnatiōe xp̄i inchoatū ꝛ in eius passione cōsumatū: iō ad laudē ip̄ius cōueniēter est acceptū verbū illud ꝓpositū. Sꝫ btūs iohānes baptista dupl̄r cōmendat̄ in hoc verbo. ꝛ p̄mo quātū ad virtutē qua floruit in statu eccl̄ie miliātis: cum premittit̄. Accepim⁹ gr̄am. s. in natiuitate q̄ est p̄terita. Scd̄o q̄tū ad statū q̄ fulget in in statu eccl̄ie triūphantis cū sequit̄ pro gr̄a. Jstud nomē eccl̄ia inchoata gr̄a est ꝓpter supne gr̄e patriā cōsumataꝫ. iō d̄r gr̄am ꝑ gr̄a. ꝑ q̄bus duab; ꝑfectionibus spūalib; inducit̄ illud ps̄. Gratiā ꝛ gl̄iam dabit dn̄s. s. p̄muꝫ in statu vie. et scd̄m in statu patrie. Circa gr̄am a q̄ btūs iohes bap. cōmendat̄ inducuntur nō nulle questiōes de gr̄a ꝑtractāde. Et p̄ma q̄stio est: q̄d est gr̄a. Et est dicendū ꝙ ē vita spūalis aīe rōnalis: sicut enim aīa dat̄ esse corpi ex sua p̄sentia: ꝛ ex sua absentia morit̄. sic p̄sente gr̄a anima viuit ꝛ absente morit̄. Et ideo in sacra scriptura viuētes sunt qui sunt in gratia: et mortui qui sunt in culpa dicente dn̄o in Apoca. de his q̄ vident̄ esse in statu gratie ꝛ nō sunt. Nomen habes ꝙ viuas et mortuus es. Qd̄ aūt gratia sit vita aīe ꝓbo ꝑ apostolū dicentē. Gr̄a dei sum id quod sum. esse aūt ꝛ viuere sunt idem. et ideo que nō viuūt non esse dicunt̄. Secundo hoc idem ꝓbatur. qꝛ vita ꝛ mors sūt cōtraria gr̄a aūt ꝛ culpa mortal̄ habent cōtrarietatē. sed culpa est mors aīe vt ait Hiero. igit̄ gr̄a est vita. qd̄ ꝓbat̄. quia sicut egritudo est tristabilis ita sanitas est delectabilis ꝑ locū ab oppositꝫ

Sed est attendendū ꝙ gr̄a inuenit̄ in sacra scriptura ad declarationē sue nature septupliciter figurata. Nā p̄mo assimilat̄ aque viue refocillante: quia sicut aqua habet sitis ardorē extinguere: ita gratia habet mētes sitientiū refocillare tam em̄ sitibundus est appetitus noster vt non possit quietari in hoc mūdo: cuꝫ semꝑ plus appetat naturaliter: quia ista nō sufficiūt ei sicut nec terra ad implendū celū maius se vt patet de alexandro quādo audiuit opinionē demetrij de infinitate mundoꝝ doluit quia non poterat subiugare nisi vnuꝫ. gratia autē refocillat illuꝫ appetitum in nobis qꝛ homines a deo accepti siue in gratia constituti sunt vita contenti. dicente apostolo. Habentes vestimenta quibus tega-

mur his contenti simus. Ideo dicit sal
uator in Johanne. Qui biberit ex hac
aqua. s. gratie quā ego dabo nō sitiet in
eternū. Scdo assimilat flāme arden
ti: quia sicut flāma consumat omnē ru
biginē auri ⁊ purgat ipm ab omni ma
cula: sic gratia quādo aīa inflāmat que
auro ꝓpter excellentez sue nature perfe
ctionē compatur purgationi eius inq
nato. In cuius figura fuit preceptuz in
leuitico: vt quādocūqꝫ vas auri esset cō
taminatū purgaret per flammā. Ter
tio assimilat luci refulgenti quia sic lux
est causa cognitionis mutue inter ami
cos: ita gratia reddit animā vnitā ⁊ fa
miliarē xpo vt aīas que nō sunt in gra:
sicut illas que sūt in tenebris penitꝰ nō
cognoscit: vt habet in Mat. qn dixit il
lis q mortui erāt in culpa. ꝙ nunqꝫ noui
vos. Jō dicit in Matheo q facit vitatē
venit ad lucē. i. ad gratie statū quia iu
ste opatur. Quarto assimilat vēto re
frigeranti: quia sicut spiritus dat refrige
rium ardoribꝫ corporis. sic gratia habet
refocillare ardores mentis qui sunt ꝑm
concupiscentiā nostrā ne extinguāt ani
mam. vn anima que est in gratia nō sen
tit taliter ista incendia. ideo habet in fi
gura. iiij. Regū. ꝙ in spū aure tenuis ve
niebat dns ad helyam. Quinto assi
milat homini sano bene disposito: quia
qui est bene sanus iudicat de saporibus
vt non placeant amara nec displiceant
dulcia. ⁊ ita quantum ad iudiciū homo
deo gratus iudicat delectabilia optima
. s. spūalia ⁊ infima tristia. s. corporalia ⁊
opposito modo existēs in culpa sicut ho
mo eger. vnde qui sunt in gratia vocan
tur sani ⁊ non qui sunt in culpa dicente
dno in euāgelio. Nō habēt opus q sani
sunt medico: sed qui male. Nō em veni
vocare iustos sed peccatores. Sexto
assilat vestimēto coopienti: quia sicut ve
stimentū habet honestare corpus ne con
fundat: ita gratia animā sicut quandaz
puellā nobilissimā: quia quāto nobilior
tanto verecundior si nuda apparet quā
tumcūqꝫ esset pulchra in naturalibꝫ: ap
paret autē nuda aīa qn cernit ab ange
lis sine gratia vn cuidā anime īuerecū
de ⁊ expoliate. dicebat dns Apocal. iij.
Suadeo tibi vt vestiaris vestimentꝫ al
bis. s. gratie ne appareat confusio nudita
tis tue. Septimo vo assimilat arma
ture ꝓtegenti: quia sicut sine armatura
nullus existens in plio pōt resistere ini
micis. sic sine gra postqꝫ pdidit eā non
pōt resistere tentationibus. licet tn ante
scdam doctrinā bti Anshel. ⁊ iō inimici
pmo semp accedūt ad ipam gram auffe
rendā vt possint ducere hoīem quocūqꝫ
velint: ideo dic apls. Accipite armatu
rā dei vt possi. sta. aduer. insi. dia. Se II qstio
cunda questio est: quanta est preciositas
gre. Et dicit ꝙ sunt qttuor gna bonoruz
quere supius in sermone q incipit Aue
maria. in scda cōsideratōe ad litterā D. III. que
Tertia questio est: qnta est gratie for stio
mositas. Dicendū est ꝙ quattuor sunt
creata a deo ꝑm ordinē decoris admirā
da. Primuz est sol ab inferiori qui est A
pulchrior nobis visibilibus omnibus.
Scdm est celū empirreū quod tran
scendit pulchriudinez solis sicut sol pul
chritudinem ceterarū stellarum. Ter
tium est anima rōnalis que transcendit
pulchritudinē solis quādo videt in sua
natura plusqꝫ celum empirreum solem.
Quartū est natura angelica cuius de
cor excedit animā sicut sol lunaz: sz gra
tia est pulchrior sole in sua natura si re
spiciatur: quia sicut oculus noctue respi
cit stellas et non potest respicere solem
ꝓpt nimiā eiꝰ claritatez: sic nec oculꝰ nr
pōt cernere naturā gre ꝓpt pusillanimi
tatē suā. vn cū sol sit obscurior aīa ipam
illustrare nequit: sed bene gratia que est
pulchrior celo empirreo: quia celuz em
pirreum ꝑm sanctos ornabitur corpori
bus beatoꝝ: et corpora ab animabus et
anime a gratia que est pulchrior anima
rōnali: quia anima sine gratia difformis
est ⁊ cum gratia formosissima. vt patet
in canticis ⁊ est pulchrior angelica na
tura: et minimus angelus pulchrior est
qꝫ lucifer: quia diuisi sunt sic lux a tene

bris Gen̄. ꝓmo. Et tñ ꝑm naturam pulchrior erat lucifer oibus aliꝭ s. igit̄ gratia transcēdit aiam nostrā in pulchritudine: cū naturalia remāserint ſplendida igit̄ ꝑ gr̄a accipit illō Bap̄. Hec ſpecioſior est ſole. Sed ad intelligendū anie pulchritudinez aliq̄ puella diceret pulchra ſi ꝓp̄t ſuā pulchritudinē cū qua dote vellet eā aliq̄s diues aſſūmere in vxo rē. ſed pulchrior ſi cū nulla dote: ſed pulcherrima ſi eā emeret. tanta aūt est ſpecioſitas aīe gratia plene q̄ rex eternus eā cōcupiſcit z deſponſat̄ cōfederādo ei totū ſuū regnū ꝑ dote. iō dicit ei ꝓpheta. Audi filia z vide zc̄. Et ꝓ eius deco/
re dicit Bap̄. Pulchritudinem cādoris
IIII eius admirabit̄ ocul⁹. Quarta que/
queſtio ſtio est. quāta est gr̄e nobilitas. Dicit̄ q̄ magna nobilitas est eſſe de ſanguine regio z maior eſſe de cognatiōe deoꝝ. aīa aūt nr̄a ꝑm naturā non ſolū est cōſanguinea. ſz ſororꝝ deoꝝ. i. angeloꝝ. iō reges ꝑſarū ad excellentiā ſue nobilitatis vocabāt ſe cōſanguineos deoꝝ vt legit̄. hoc tñ non est niſi aīa noſtra ſit in gr̄a: quia tūc ſunt eiuſdē matris ſupne patrie conciues. Dicit em̄ ap̄lus: q̄ illa que ſurſuz est hier'lm est mater nr̄a. Vbi est itelligendū q̄ tres ſunt nobilitatis gradus aīe. Primus est: q̄ ſit ſororꝝ angeloꝝ: ſz
B maius est q̄ ſit filia dei. ꝑ gr̄az em̄ fit q̄ ſit filia regis eterni. q̄ ꝑm ap̄l'm: omnes aīe in gr̄a exiſtētes ſunt heredes regni: coheredes autē xp̄i. q̄ ſi heredes et filie: q̄ vt ait ſaluator: ſeruus nō manet ī domo ſed fili⁹. Secūdus est z maioris nobilitatis q̄ fit ſororꝝ xp̄i q̄ est ver⁹ de⁹ ꝑ gr̄am. ideo xp̄s in canti. aīam exiſtentem in gr̄a vocat ſororē ſuā. quia ambo ſugunt vbera felicitatis eterne matris.

Tertius gradus est q̄ ꝑ gr̄am efficitur mater dei ſpūaliter. q̄ ſicut mat̄ oīm in corpe ſuo cōcipiendo verbū est facta mater dñi: ita aīa nr̄a quando est in gr̄a tm̄ habet in mēte cōceptū vt ait. s. apoſtolus. Filioli mei quos iterꝝ ꝑturio. Jō de exiſtētib⁹ in gr̄a xp̄s dicit in euāgelio Quicūq; fecerit voluntatē ꝑris mei qui in celis est ipe pater meus zc̄. Quīta queſtio est: quāta est gratie vtilitas. Dicit̄ aūt q̄ q̄ruoꝝ ſunt maneries vtilitatꝫ V. q̄ſtio ꝓma est monaſtica q̄ agit de regimīe aīe in ſuis potētijs vbi maxima vtilitas est pax. cū em̄ ibi ſit bellū continuū inter E vires ſenſitiuas q̄bus imitamur bruta z intellectiuas q̄bus imitamur angelos maxima vtilitas est ibi ponere pacē ſic in bello inteſtino. iſta aūt pax fit ꝑ gr̄az que tenet illas vires ſenſitiuas ſubiugatas intellectiuis dicente ap̄lo q̄ gratia xp̄i liberat a pugna pcti. Scōa est circa ꝙconomicā q̄ agit de regimine dom⁹ in qua maxima vtilitas ē augmentatio diuitiaꝝ q̄ fit ꝑ gratiā: q̄ in q̄libet actu meritorio q̄libet gradus deo lucrat̄ tantū de felicitate ſupne patrie vbi ſunt vere diuitie q̄ ſoluz illud ſufficeret ſibi ad eſſe beatū. z ideo valde est vtile in gr̄a ꝑ manere. Tertia est circa politicaz in qua maxima vtilitas est liberatio a captiuitate: z reſtitutio hereditatis ꝓprie boc aūt fit ꝑ gratiā q̄ exiſtens in culpa prius erat captiuus inimici q̄ ſi tūc moreret eſſet ꝓpetuo carceri obligatus: per gratiam autē ab illa ſeruitute liberatur vt habet Jo. iij. z hereditas regni celeſtis ei data in baptiſmate reſtituit̄: licet ipam nōdū habeat: vt ait ap̄ls. Quarta est circa ꝙconomicā in qua maxia vtilitas est amicicie q̄ q̄dem ꝓficit̄ per gratiā. q̄ vt mox in gratia aliq̄s ponit̄: ita efficiunt̄ omnes angeli ſibi cordiales et amici vt tm̄ exultent de eius bono ſicut de ꝓprio. dicēte dño in euāgelio. Gaudium est angelis dei ſup vno pcōre pementiā agēte. iō vtilitatē tantā cernēs ſapiēs dicit. Optimuz est gr̄a ſtabilire cor zc̄. Sexta queſtio est. q̄liter illa gratia pōt acquiri. Dicit̄ aūt q̄ ſicut corꝑ VI. q̄ſtio accipit vitā dupl'r. ſ. Primo ꝑ primordialem creationē q̄ aīa creata ſibi primo infundit̄. Scōo ꝑ ſpūalem reſurrectionē q̄ amiſſa ſibi aīa reſtituit̄. Ita anima accipit gratiā q̄ est vita eius. ſ.

Primo ꝑ creationē ꝓmā q̄ ꝓmo gr̄a infundit̄ in baptiſmo q̄ ibi nūq̄ fuerat

Secundo per resurrectionem quãdo per sacramentũ penitentie gratia que fuerat. s. amissa recuperat sicut anima trãsiens de morte ad vitaz. Et de prima ac quisitiõe loquebatur dominus in euangelio Nisi quis renatus fuerit ꝛc. De secunda ait dominus in Mat. de filio p/digo per penitentiã conuerso. Frater tuus ꝛc. Sed attendendũ est q̃ septem psone describuntur in sacta scriptura q̃ septupliciter inuenerunt gratiã in ocu/
F lis domini. Prima est mater domini que inuenit gratiam per viam humilitatis z obedientie quia respexit humilitatem eius vt in Luc. ideo Gabriel retulit ei Inuenisti em̃ gratiã apud dominũ

Secunda est persona pauli cui fuit dictum: Sufficit tibi gratia mea ꝛc. z inuenit eam per viam charitatis z amicitie: q̃ xp̃m diligebat sup omnia amore ardentissimo dicens ipso Quis me separabit a charitate xp̃i ꝛc Tertia p/sona est noe. de quo dicit geñ. q̃ inuenit gratiã coram dominoz hoc per viam puritatis z innocentie. quia solus fuit inuẽtus sine labe peccati carnalis tempore diluuij z vt fertur vixit. C. annis virgo licet textus innuat de quingentis vsq; ad generationem filioz. Quarta psona fuit abrae que inuenit gratiã coram domino in valle mambre per viam veritatis z beneficentie. quia trinitas ibi ei apparens cepit suũ seruitium gratum.

Quinta fuit persona loth qui inuenit gratiã per viam honestatis mũditie: vt habetur in geñ. quãdo subuerse sunt ciuitates. Unde de ipso credit fuisse locutus beatus petrus quãdo incitans nos ad hospitalitatem dixit: Per hanc autẽ quidam placuerunt angelis hospitio susceptis. quia nullus alius legit in scriptura angelos recepisse hospitio. Sexta fuit psona moysi: cui fuit dictuz a domino in lege veteris testamenti ex noie Inuenisti gratiam coram me. z hoc p viã benignitatis z patientie. Septima fuit psona phinees qui inuenit gratiaz coraz domino; vt habet in numeris: z hoc per viam equitatis z iusticie. quia interfecit sacrilegos z delinquẽtes vt habet ibidem. Et nos per easdem vias possumus habere gratiam vt dicamus domino illud psalmi. Vias tuas demonstra mihi ꝛc. Septima questio est qualit̃ VII. q̃/
ista gratia potest amitti. Dicitur autez stio.
q̃ contrarium gratie est peccatũ mortale. sicut em̃ quelibet plaga mortalis per se aufert vitã in corpe: ita peccatũ z culpa in mẽte. quia sicut mors corporis nõ potest stare cum eius vita: ita nec mors anime que est peccatum mortale cũ gratia viuificante. Ideo dicit beatus iacobus q̃ concupiscentia cũ cõceperit parit peccatũ: z petiñ cũ cõsumatũ fuerit gn̄at mortez. Sed attendendũ est q̃ septu/ C
pliciter inuenitur gratia diuina ab aliq̃bus fuisse amissa. Et primo p peccatum elationis z superbie. vt patuit in lucifero quia voluit equari deo. vt habet in ys. iõ descendit ad inferna. Secũdo per peccatum temeritatis z inobedientie: sicut in adam qui transgressus preceptũ: fuit expulsus de paradiso. z tunc fuit expoliatus gratuitis z vulneratus naturalib9

Tertio per peccatum malignitatis z inuidie: sicut in Cayn qui ex inuidia fratrem occidit: eo q̃ dominus nõ acceptauerat eius sacrificia: sicut fratris. et iõ a deo fuit maledict9: ista fuit illa fera pessima q̃ deuorauit Joseph gen̄. xxxvij.

Quarto per peccatũ gulositatis z intemperantie: sicut in esau p̃ter vnã lentis cibationem: qui vendidit dignitatez primogeniture sue: z ideo amisit dilectionem paternaz z fuit vocatus edom in gen̄. Quinto per peccatũ cupiditatis z auaricie: vt in saul quãdo cõtra preceptum domini conseruauit diuitias amalech. z ideo fuit reprobat9 a deo. Sexto per peccatum carnalitatis z immũditie vt in Salomone q̃ cum fuisset deo gratus in iuuentute: factus est ei odiosus in senectute propter illud vitium vt patet in prophetia achie. Septimo p peccatum idolatrie: vt patuit in ieroboam qui post acceptum a deo regnũ con/

nertit se ad cultū ydoloꝝ. z ideo adducitur in exemplū omniū maloꝝ regum. Ad illud aūt peccatū reducunt scortilegia que fuerūt in lege dei expresse reprobata. Et per istas septem vias homies cōmuniter amittūt gratiam dei vt patz. Iste sunt septē vie maloꝝ de quibus sapiens in ꝓuerbijs loquit vbi expresse dicit. de bonis hominibus Prohibe pedē tuum a semitis eorum. Octaua questio est. que sunt signa hominis existētis in gratia. Dicitur ꝙ certū signū haberi non potest vtrum homo sit in gratia vel culpa. qz ecclīastes. ix. dī. Nemo scit vtrū odio vel amore dignꝰ sit Sed attendendum est ꝙ ad cognoscendū vt homo sit in gratia inducunt quinqz signa quorum Primum est qñ conscientia in nullo semetipsam accusat tūc inuenitur homo esse sine pctō mortali. Secunduz est reuelatio secretoꝝ. deus em illis ꝗs non diligit non videt reuelare suo secreta. Tertium est prophetia de futuro quia qui sunt in peccato mortali bis nō est spiritus prophetie. vt habet apocali.

VIII. q̄ stio.

A

Quartum est potestas supra demōes quia qui sunt in peccato mortali sunt in seruitute ipsoꝝ. Quintum est posse facere miracula: quia in illis sanctitas cōprobatur dicente domino: Nemo potest facere nisi in nomie meo signa. s. miraculoꝝ. Sed primū signum est sophisticum: quia quandoqz mali homines se reputant innocentes vt heretici. ideo dicebat apostolus. Nihil mihi cōscius sum: sed in hoc nō iustificat⁹ sum. Secundū signū est idem: quia deus secreta sua reuelauit pharaoni. geñ xli. Et nabuchodonosoꝛ danielis. iij. Tertium signum etiā quia balaam prophetauit in numeris z cayphas in Joāne. Quartum etiā de multis expellentibus demonia z idem de operantibꝫ in nomine eiꝰ

B

Sed alia quinqz signa nō sophistica apponunt quoꝝ primū est. qz conscientia nō est erronea. z non est supra conscientiam de aliq̄ peccato quin confiteat z poeniteat. ideo dicit aplus ꝓ tali signo. Fides nostra hec est testimoniū conscientie nostre. Scōm est leticia spiritualis in corde: quādo anima exultat mentaliter in omnibus bonis spūalibus. ideo dicit illud ps̄. Signatū est super nos lumen vultus tui domie. i. signū habemus tue gratie. Dedisti leticiā in corde meo. Et illud signū inducit magister Alexāder de ales. Tertiū est tristicia ꝓfecta: qñ quis habet displicentiam in oīni malo tam ꝓprio q̄ alieno. Et ideo dictū fuit ī eze. Signa eos qui dolēt z gemūt super oīnibus iniquitatibus israel. Quartū est auditio vbi diuini volūtaria dicēte Jo. Qui ex deo est verba dī audit. Et hoc signū inducit signāter beatus .Gre.

Quintum est tribulatio diuinitus inflicta quando aliquis tribulat sine suis demeritis sicut Job dicente ꝓpheta: Cū ipso sum in tribulatione. vñ sap. Quem diligit dominꝰ corripit z flagellat. Sz istis signis nō indiget deus nec angelꝰ nec anima separata nec demon. qz vtrū anima sit in gratia ītellectualiter cognoscunt. Nona questio est quantā gratiā habuit beatus Jo. bap. in statu ecclesie militantis Dicit ꝙ quattuoꝛ inueniunt in nouo testamento gratia priuilegiati Et prima fuit gratia xp̄i scōm deitatez quia tantā gratiam z charitatez habuit q̄m pater ab eterno ei cōtauit. De q̄ gratia habet in io. Vidimus gloriā eiꝰ.

IX. questio.

C

Scōa fuit gratia eius scōm humanitatem. qz vt dicūt plurimi doctoꝛes pie loquendo ꝙ deus non potuit creare maiorem q̄ fuit gratia anime xp̄i de quo dicitur in Johanne. De plenitudine eius accepimus oīnes. Tertia fuit gratia anie virginis que nō fuit tanta q̄ntā creare potuit. quia maioꝛ fuit illa sue plis. sed tanta q̄ntam recipere potuit vt vltra nequeat sanctificari: sicut nec aqua feruida calefieri vltra potest licet ferrū possit esse calidius. ī dicit gratia plena in luca quia est tota eius capacitas adimpleta. Quarta fuit gratia Jo. bap. quia licet de gratia plus recipere potuerit tñ plus recepit q̄ alius. dicēte dño in euan

gelio. Inter natos mlierꝝ nõ surrexit maior Johanne bap. s. in gratia ⁊ ꝑ consequens nec equalis. qꝛ scõm beatũ dyonisium duo nõ erunt equales in patria ⁊c̃.

Sed est attendendũ ꝙ gratia. b. Jo. bap. non solum est priuilegiata ratione sue quantitatis sed ratione sue sanctificationis. cũ em̃ anima sanctificatoꝝ in vtero sit gratie festina tñ ſm gradus q̃a anima christi habuit gratiã in instanti sue creationis primo ania virginis post primũ instans cito scõm antiquos quia modicũ in originali culpa stetit anima

A aũt Jo bap. in mense. Sexto quando elysabeth simul cuꝫ filio impleta est spũ sancto vt habet̃ in luc. ceteri aũt ante natiuitatẽ in fine. ideo dicit̃ Hiere. i. Anteq̃ exires de ventre sctificaui te. Sꝫ nõ est obmittẽdũ ꝙ duo sunt tpa impedite etatis. quia hõ in eis nõ vtit̃ ratiõe scꝫ ante natiuitatẽ in vtero matris ⁊ pꝰ natiuitatẽ i pueritia. Aliq̃ sancti fuerũt qui neutro tpe habuerũt gratiã. nec vsi sunt ipsa sicut btũs Martinus q̃ fuit cathecuminus vsq̃ ad. xviij. annos. Aliqui in altero tpe. s. extra ꝫ habuerũt gratiam. sed in neutro vsi sunt ipsa sic̃ Hieremias ⁊ ceteri sanctificati: qꝛ rõne non vtebant̃ sicut ceteri inueniunt̃ sed Joh. bap. sup oẽs alios fuit i ꝫ ꝑuilegiatꝰ qꝛ vtro q̃tpe floruit gratia ⁊ fuit vsus ipsa.

Prio quidẽ i matris vtero exultauit.

Scdo qñ puer exñs: vt ptꝫ in vita sua qñ ad desertũ trãsiuit in pueritia a quinquennio scilicet vbi reuelationes ⁊ cõsolatiões ãgelicas admirabiles habuit.

X. q̃stio vt colligit̃ ex euãgelio. Decima q̃stio est quãtã gratiã habeat beatus Jo. bap. nunc in regno ecclesie triumphãtis. Dicitur ꝙ tantã q̃tam lucifer erat habiturus. Ad qd̃ declarandũ inducunt̃ septem regule. Quarũ. s. ꝑma est xp̃i in euangelio dicẽtis: ꝙ inter natos mulieꝝ ⁊c̃. intelligendo de magnitudine meriti ⁊ gratie. quia de alijs intelligi nequit.

Scda regula est beati Aug. dicentis ꝙ scõm magnitudinẽ gratie in via erit magnitudo glorie in patria ⁊ scõm q̃titatem meriti erit q̃titas premij. Tertia regula est beati diony. de angelica ierarchia. qꝛ sicut in celesti ierarchia sunt ꝑfectiões decẽ vniformiores ⁊ viciniores ita in eccl̃iastica vt apl̃i q̃ discipuli ⁊ discipuli q̃ nos. Quarta regula est btĩ Hieronymi ad eustochiuꝫ ꝙ mater dñi trãscẽdit oẽm ordinẽ angeloꝝ. Quinta est dio. de ãgelica ierarchia. In ierarchia ei oẽs sunt ordiati mutuo de tali ordine ⁊ ꝑ ꝯñs ipares scõm felicitatem.

Sexta est eiusdẽ ꝙ nõ est fas de alio sctõ hoc dicere. Septĩa est ꝙ eo ordie q̃ angeli ruerũt assumunt̃ hoies ad felitatẽ ꝓpter recuperãdã ruinã scõm Gre. ⁊ Amb. cũ igit̃ nullꝰ maior iter natos mulieꝝ sit i hac vita Jo bap. ꝑ ꝑmã regulã sequit̃ igit̃ nec i pr̃ia ꝑ scdam. igit̃ est maior oibꝫ ꝑ quartã igit̃ in sede luciferi ꝑ septimã cuꝫ sit eminẽtissima ⁊ ꝑ aliquem hoiem recupanda. Nec valet dicere ꝙ illa sit mutatio dñi ꝑ q̃ntã. Nec dicere ꝙ btũs Johes sit sup eã ꝑ sextã. Nec dicere ꝙ aliq̃s sit futurꝰ maior ꝑ tertiaꝫ. fuit aũt addẽda regula btĩ Jsidori. Octaua. s. ꝙ felicitas luciferi trãscẽdebat felicitatẽ omniũ alioꝝ. Sꝫ ad ꝑmã regulã saluatoris de domĩo ⁊ eius matre. ꝙ fuerint nati de mulieribꝫ. Dicendũ ꝙ lꝫ sint nati de mulieribꝫ nõ surrexerũt: qꝛ nũq̃ ceciderũt sicut oẽs alij saltẽ in culpa originali. Sed aliter inducit̃ intẽta questio ex ꝑmissis septẽ regulis. qꝛ felicitas luciferi fuit acquisita ꝑ aliquẽ hoiem ex septima regula nõ aũt potuit ꝑ beatissimã virginẽ ꝑ quintã nec ꝑ aliũ minoreꝫ Johe bap. ꝑ septimã: nec ꝑ eq̃lẽ ꝑ octauã nec ꝑ supiorẽ ꝑteritũ ex ꝑma. nec ꝑ futuꝝ ex tertia igit̃ ꝑ ip̃m ex octaua et scda ⁊ q̃rta regulis. Sꝫ attẽde ꝙ si lucifer i sua felicitate stetisset habuisset mlta ꝑuilegia q̃ hũit btũs io. loco eiꝰ sbstitutꝰ. q̃ꝝ ꝑmũ est ꝙ clariꝰ erat visurꝰ diuinã eẽntiã q̃ aliq̃s aliꝰ. qꝛ sicut hẽbat ꝑfectiorẽ naturã ita itellectũ ⁊ sapiaꝫ. iõ dr̃ sapiẽtissimus i ezechiele. Ecce sapiẽtior es tu daniele. Jõ btũs Jo. oibus alijs clariꝰ ꝓbat̃ videre diuinã essentiã: qꝛ in loco eiꝰ

E

81

Secundum est q̄ ardētius erat amaturus ip̄m quia pfectiores angeli in natura fuerunt perfectiores in gratia ſm doctores z ſanctos. vnde in ezechiele dicitur ambulaſſe in medo lapidū ignitorum. i. ſeraphicoꝝ ſpirituuꝫ. z in illis eſt ſumma dilectio z perfecta felicitas i patria. Tertium eſt q̄ erat archani conſilij eo q̄ admittebat ad conſiliū archanum trinitatis: qđ nulli alioꝝ reuelabat z vt reuelaret alīs multa quia hoc ē ſupremi angeli officiū: vt patet per dyoni. de angelica ierarchia. Quartum eſt q̄ ipſe erat futurus famulatoꝝ virginis per ordinem ierarchicum quem erat habiturus ad ipſum. Et ex hoc concludit q̄ beatus Johannes eſt ei familiarioꝝ omnibus ſanctis. Quintum eſt q̄ ipſe erat pulchrioꝝ omnibus alīs. et ideo lucifer appellatus ad ſimilitudinez ſtellē excedentis alias poſt ſolem z lunā: ſic ille poſt xp̄m z virginem. Sextuꝫ eſt q̄ ipſe erat ſimilim⁹ deo: quia erat fact⁹ ad ſimilitudinem trinitatis z ornamenta diuina maxime habens ſic miles portās regis arma. Ideo in ezechiele de eo dicitur: Tu ſignaculū ꝛc. vbi notantur ab iſidoro quattuoꝝ imitationis grad⁹ gratie poſt imaginem expreſſam. Septimū de loco. quia ſicut fuit creatus in nobiliſſimo loco. ſ. celo empirreo: ſic in nobiliſſima parte illius celi collocatus fuit quia ſm dion. ſeraphin de quorum ordine fuit ſunt immediate circa deum.

Octauum eſt de duratione. q̄ ſicut p durationē regis vel principis inſinuantur durationes omniū ſubditoꝝ. vt patz in hiſtoriis. cum dicit regnante tali z tali principe ſic ſecūdario euū illius angeli erat menſura omniū alioꝝ: ſicut poſuerunt philoſophi de motu celi reſpectu alioꝝ. Ideo ezechiel dicit. Ipſe eſt p̄ncipium viaruꝫ dei. Nonum eſt q̄ erat futurus pater omniū alioꝝ ſicut apoſtolus dicit pater eorum quos ad fidem cōuertit. ſez ſpirituali generatione quia affectu paterno z incēdio ſeraphico: ſicut in angelis ad deum fit conuerſio per ſuperiores: vt patet de angelica ierarchia ſed illa conuerſio non erat amatio. ſicut nec purgatio: ſed ad ſimilitudinem ꝛc.

Decimū eſt q̄ ipſe fuit omnium magiſter. quia omnes habebat illuminare z ideo dicit cherubin i ezechiele. Undecimum eſt q̄ ipſe fuit p̄nceps: q̄ ſūmus in quolibet ordine eſt ierar. vtis.

Duodecimuꝫ eſt q̄ fuit omniū pontifex ſm q̄ omnes ſancti ſunt ſacerdotes: vt habetur in apoc. ideo ierarchie ſingulorum ordinum ſunt pontifices ſecundū deductionem beati dion. de angelica ierarchia. Tredecimū eſt q̄ ip̄e habuit vnitiue perfectiones omniū alioꝝ inferiorum z virtutes cōmunes ordinū qui deſignantur per nouem ordines lapidū p̄cioſorum in ezechiele quādo dicitur Omnis lapis p̄cioſus operimentum tuuꝫ vt inducit yſido. cui concordat dion. de angelica ierarchia. Et ideo quia beatus Jo. baptiſta eſt in loco eius i patria. omnia iſta ſibi attributa ſunt. ideo eius anima poteſt feliciſſima dici. z dicere illud eccleſiaſtici. In me omnis gratia viez veritatis. in me omnis ſpes vite et virtutis. Tranſite ad me omnes qui cōcupiſcitis me z a generationib⁹ meis adimplemini. participādo predictas felicitates: Quod mihi z vobis concedat xp̄us ieſus dei z virginis filius. Amen.

De eodem. Sermo. IIII.

Ohānes eſt nomen eius. Lu. i. ca. In hoc ꝯdem miraculo celitus reuelato z humanitus cōſcripto beati Johannis ſanctitas dupliciter commēdat. Et p̄mo vt archanū ſignaculū eius anime theoſophice pfectiuū cū p̄mittit. Johes eſt. i. cuius ad habitudinē gratie inhabitantem. Secdo vt ſolemne ſpectaculum eius factū theoſophice declaratum cū ſequit nomē eius. q̄a ex fame celebritate oritur aliquis nominatus. de quib⁹ duobus inducitur illud exo. xxxiij. dictū Moyſi a domino. Nom te ex nomine z ex fama. ſez celebritate collata z inuen-

sti gratiam coram me ex charitatis ple/
F nitudine integrata. Circa plenitudi/
nem eius gratie z negociationē primo
considerandū est beatū Johannē q̄ntuz
ad statū sue annūciatiōis in q̄ fuit q̄dru
plici priuilegio decoratus z primū est qz
per Gabrielē archangelum fuit annun/
ciatus sicut xp̄us vt patet Luc.i.z.ij.ca.

Secundum est: quia in sui annuncia
tione fuit assimilatus helye qz sicut hely
as venturus est ante secundū aduentuz
vt conuertat corda patrum in filios: sic
Jo. ante primū aduentum venit ad pa/
randū domino plebē pfectā: vt dicitur i
luca. Tertium est p̄ter locū vbi fuit
annunciatus. quia in templo dei z a dex
tris altaris incensi qui locus credit san
ctasanctoz Luce.i. Quartū p̄ter tē/
pus in quo fuit annūciatus. quia tantū
semel in anno intrabat pontifex sancta
sanctorum que hora z locus erāt sanctis
II. cōsi/ sima: vt patz in leuitico. Secundo cō
deratio siderandū est q̄tum ad statum sue con/
ceptionis in quo fuit dotatus beneficio
quadruplici. ſ. Primo beneficio sanctifi
cationis quo fuit in matris vtero a pec/
cato originali purgatus vnde de ipso ac
cipit ecclia illud Hiere.i. Priusq̄ te for
G marem in vtero noui te Hiere.i. Se
cundo fuit beneficiū actionis. quia fuit
plenus spiritusācto ex vtero matris sue
iuxta p̄missum archangeli Lu.i. Ter
tio beneficio spiritualis cognitionis. qa
exp̄ss in vtō matris sue fuit ei sapiētia di
uina reuelata tota. i. christus: ad cui⁹ p̄/
sentiam nō exultasset in vtero nisi cogno
uisset eū: cū amari nequeāt incognita se
cundum Aug. Quarto beneficio spi
ritualis exultatiōis quia q̄n audiuit vir
ginem eius matrē salutantem clamauit
III. cōsi mater dicens. Vñ mihi h̄: vt veniat ma
deratio ter domini mei ad me ꝛc. Tertio con
siderandus est quantū ad statum sue ge/
nerationis. in quo fuit quadruplici mi/
raculo sublimatus. Et primo qz ma/
ter sterilis eū gn̄auit spiritusācto coope/
rante: cum hoc nequeat: sicut nec in vir/
gine fieri potuit per naturā licet alio mō

Secundo quia elysabeth p̄phetauit
quando nomen nati pueri indicauit qō
audiri a marito muto non poterat: cum
dixit: Nequaq̄ sed vocabitur Johānes
Lu.i.ca. Tertio quia lingue ligate fu
it vinculū dissolutuz in scriptura huius
nominis Apertū em̄ est os zacharie ꝛc
Luce.i. Quarto quia zacharie fuit
mysteriū reuelatuz qō erat adhuc ange/
lis absconditum. vt patz in suo cantico.
Jusiurandū z infra. Per viscera miseri/ IIII. pſi
cordie dei nostri ꝛc. Quarto conside/ deratio
randum est q̄tum ad statū sue cognati/
onis in quo fuit illustratus cognatione
quadruplici. Primo cognatione pa/
triarchar̄. qz fuit de genere abrae Jsaac
z Jacob z leui q̄ quatuor fuerūt p̄ncipiū
patriarchar̄ vt patz ex discursu sacre scri
pture. Secundo cognatione p̄phetar̄
qz de eius tribu fuerūt Hieremias z ce
teri p̄phete maiores. Tertio cognati
one sacerdotum: qz pater eius de genere
abrae z mater eius de filiabus aaron.

Quarto cognatione regali: qz mater
eius fuit cognata beate virginis q̄ erat
de domo dauid: vt dicit in luca. vnde ex
genere debebat esse sanctus. qa si radix V. consi
sancta z rami scōm ap̄lm. Quinta cō deratio
sideratio est quantū ad statū sue solitu/
dinis ad quā iueniunt sancti patres cō/
fugisse ratiōe quadruplici. Et primo ad
D fugiendas mūdanas abhominationes.
p̄pt h̄ dixerūt filij israh̄. pharaōi exo. Neq̄
q̄s in hac terra egyptioz imolabim⁹ deo
nr̄o sz ibim⁹ viā triū dier̄ in solitudinez

Scōo ad intuendū visiones diuinas si/
sicut cū minasset Moyses gregē ad inte
riora deserti vidit visiones a remotis rubi
exo.iij. Tertio ad audiēdas diuinas lo
cutiones vt patz de helya p̄pha q̄n iuit p de
sertū. xl. diebus z. xl. noctibus donec pue
nit ad montez dei oreb exo.iij. Quar/
to ad superādas. ſ. demonū tētatiōes vt
patz de xp̄o in Mat. Duct⁹ est iesus ꝛc.
Et p eisdē cāis aia debet fugere ad de/ VI. cōsi/
sertū religiōis z pnie. Sexta cōsidera deratio
tio est q̄tū ad statū sue cōuersatiōis in q̄
flozuit virtute q̄druplici. Et primo hūi/ E

litatis pfunde vt dī in euangelio Johis
E qñ iudei miserūt ad eum sacerdotes et
leuitas vt iterrogatēt eū: tu quis es vbi
ipse se cōpauit non xpō supiori nec helye
equali sed pphete minori qui est infimus
humilitatis gradus. Secundo virtu
te.s. austeritatis dure de qua maxime cō
mendat a domino in euangelio vt patet
de victu eius ⁊ vestitu. Tertio virtute
charitatis pure. ideo dicit in euangelio:
Amicus sponsi gaudio gaudet pptervo
cem eius ⁊ in hoc gaudiū meū pfectum
est. Quarto virtute p̄dicationis clare
⁊ increpatiōis seuere: qz increpabat he
rodez de adulterio ⁊ p̄dicando baptisa
bat populū venientē ad flumē iordanis
Et pptum ad has virtutes vocat lucer
VII. ꝑsi na ardens ⁊ lucens. Septima consi
deratio deratio est.s. quantū ad statū sue pfessio
nis. in quo fuit pfessione quadruplici sb
limat⁹. Et primo pfessione nazareoꝝ q̄
bus in lege benedictio fuit data: iō fuit
dictū p̄i de eo luc.i. Vinū ⁊ sicerā nō bi
bet. qz ad istū ordinē nō ptinebat ⁊ cete
ra. Scōo pfessione pphetaꝝ. Ideo vo
cat a deo in math. pphetā ⁊ plusq̄ pphe
ta. quia vltra oēs pphetas illud qō pphe
tauit digito demonstrauit. iō pater dicit
de eo in canti. Tu puer pphēta altissimi
F vocaberis. Tertio pfessione euāgeli
staꝝ: qz multis sermonibus exhortabat
populū ⁊ euāgelizabat iesum Luce. iij.
Quarto pfessione pōtificū: qz ad solos
pōtifices ptinet stare in sanctasce tōꝝ. isti
aūt soli fuit datū mistrare sacrm baptis
mi i sanctasanctoꝝ q̄ est xps scōm pphe
VIII. ꝑsi tam. Octaua cōsideratio est pptuz ad
deratio statū sui officij. in quo fuit quadruplici
officio decoratus. s. Primo officio an
gelī. qz pater tanq̄ angelū misit eū ante
G filiū suū. vt dicit in malachia. Ecce ego
mitto angelū ⁊c. qō ad litterā intelligit
de eo scōm expositionē xpi in euangelio
Scōo officio p̄dicationis. qz de ipso
dicit in ysa. Ego vox clamātis in deserto
⁊c. Et per hoc nos erigens ad celestia
abstrahit a terrenis. Tertio officio p̄
cursoris: denunciando aduentū magni
regis. ideo dicit angelus in luc. Ipse pa
cedet ante te in spū ⁊ virtute helie. qz sic
helyas p̄cedet aduentū xpi secūduz: ita
Johānes primū. Quarto officio testaꝝ
qz de xpo plenū testimoniū dedit ideo dī
Jo.i. Hic venit in testimoniū. Nona IX. cōsi
ꝑsideratio est quantū ad statū sue digni deratio
tatis in quo fuit dignitate q̄druplici sbli
mat⁹. Primo dignitate theartica. sic
em̄ solus patez scōm dion⁹. dicit thearti
c⁹ in supcelesti ierarchia. ex eo q̄ hz prin
cipatū ad diuias psonas: sic aliq̄ modo
btūs Jo. in baptisando xpm accepit pn
cipatū in eo vt fieret et⁹ patrin⁹. iō mira
tus rape tantā dignitatē dixit xpo: Ego
debeoa te baptisari ⁊c. Scōo dignita
te ierartica q̄a corda multoꝝ filioꝝ isrl
cōuertit ad dīm deū patrū suoꝝ Luc.i.
Parare domino plebē pfectaz gue ppa
ratio est ierartica purgatio. Tertio di
gnitate monastica: quia in regno anime
sue habuit pfectū imperiū: qz ab instāti
sue natiuitatis rebellionē viriū anialiū
non habuit nec declinauit in peccatum
mortale. Quarto dignitate patriar
chali. qz sicut abraā pater fuit multaꝝ gē
tium per generationē naturalē: sic iste p
generationē spūalē in penitētia ⁊ baptis
mate. Et ideo tāto dignior est iste patri
archatus q̄to spūalia corporalib⁹ p̄ferū
tur. Decima cōsideratio est. quantuz X. consi
ad statū sue p̄dicatiōis i q̄ docuit bona deratio
q̄ sunt facienda. Mat.iij. Penitentiam
agite. ⁊ que sunt mala fugiēda. Ibidem G
q̄ sūt supplicia metuēda di. genimina vi
peraꝝ ⁊c. Et q̄ p̄mia expectāda ibi. Cu
ius ventilabꝝ. Mat.iij.ca. Undecia XI. cōsi
cōsideratio est quantū ad statū sue con deratio
fessionis in q̄ cōfessus est prio xpi hūani
tatē cōtra errorē manicheoꝝ ioh.i. Post
me venit vir qui aī me factus est. Se
cundo xpi passionē ꝓtra errorē basilidi
anoꝝ. de quibus loquit Aug. de origine
heresum dicens in Johanne: Illū opor
tet crescere: me aūt minui. s. illum in cru
ce p extensionez: ⁊ me minui in decollati
one. Tertio xpi deitate cōtra errorez
arrianoꝝ dī. Jo.i. qui de celo venit super

omes est. Quarto psonaꝝ distinctionem cōtra errorē sabellianoꝝ. similr dicit Pater diligit filiū ꝛc. ibidē. Ad quaz personarū visionē nos pducat dei ꝛ virginis filius Amen.

Sermo de eodem. V.

Ille erat lucerna

ardens ꝛ lucens. Jo. v. ca. Ad ppositi verbi intelligentiā est sciendū q ante lucē solis lucerna accenditur in domo vt per ipsam operātes dirigant ad pparationē operis: ita iohannes baptista ante aduentū xpi fuit missus in hūc mundū: illuminare illos qui in tenebris sedebant ꝛ in vmbra mortis Luc. i. Et ideo cū a xpo sit appellat⁹ lucerna: ad eius laudem declarandā cōuenienter assumit verbū istud in quo beatus Johannes inducit dupliciter. scilicz Primo vt inflāmatus ardore seraphico cum dicit Lucerna ardens. Secūdo vt illustratus fulgore cherubico. cum sequitur ꝛ lucens. Primo igitur cōmendatur vt inflāmatus ardore seraphico. in seraphycis em̄ spiritibus viget ordo charitatis sicut in cherubicis fulgor veritatis scdm dioni. de angelica ierarchia qui sunt sup̄mi ordines ꝑm ipm. Secūdo sub lucerne similitudine cōmendatur in verbo ppositо: ideo circa illi⁹ lucerne pconia insistendo occurrūt consi-

I. consideratio

derationes plures de ipso quarū. Prima consideratio est de eius originali cognatione circa quā inducunt verba Gabrielis luce. i. q Elisabeth erat cognata virginis marie. Cognati aūt pprie ꝑm grāmaticos sunt filij fratꝝ. et tūc ex isto verbo eliciuntur quattuor veritates. q̄ꝝ

K Prima est q pat matris dei ꝛ pat sancte elizabeth fuerunt fratres ꝛ mater domini ꝛ elizabeth cōsanguinee germane ꝛ xpus ꝛ Jo. bap. consanguinei secūdi.

Scda veritas est q mat dñi et maria salome fuerunt sorores germane filij salome. s. Jacob zebedei ꝛ Jo. euāgelista fuerunt cōsanguinei secundi Johannis bap. sicut christi. Tertia veritas est q christus fuit de tribu iuda que fuit trib⁹ regia. ꝛ beatus Jo. fuit de tribu leui que fuit sacerdotalis sequitur q Jo. aut fuit de vtraqꝫ tribu vt per regiam tribū attineret christo: aut christus de vtraqꝫ vt p sacerdotalem attineret Joh̄i Et hoc dicunt sancti. cum christus fuerit coniunctus Johanni in generatione ꝛ christus fuerit de progenie dd̄ de quo dicitur. ij. R. xxi. Ne egrediaris nobiscum in prelium ne extinguas lucernam in israel.

Quarta veritas est q mater Jacobi germana virginis ꝛ filij eius scz Symō Judas. Jacobus minor fuerūt secundi consanguinei Joh̄. baptis. sic ꝛ christus. II. cōsideratio

Scda consideratio est de ei⁹ prophetali prenosticatione quia scilicz solus inter sanctos noui testamenti fuit in veteri testamento prophetatus singulariter. Et prima prophetia ponit Balaam q dixit in numeris. Oriet stella ex Jacob ꝛ consurget virga ex israel ꝛ pcutiet duces Moab qui figurant principes tenebraruz quos xpus destruxit. cuius ortuz sicut solis stella matutina precessit Joh̄ ꝛ in eius ortu homīes gaudere ceperūt ꝛ demones tremere tanq̄ victi. Secūda prophetia fuit isaie dicentis q audiuit vocem clamātis in deserto. Ista vox fuit bea. Joh̄. vt ipsemet pluries de seipso testatur dicens: Ego vox clamantis in deserto. quia secundum Aug. Sicut vox est vehiculum verbi ad aures hominum: sic iohannes est xpi. Tertia prophetia fuit malachie. iij. Ecce ego mitto angelum meum ꝛc. quod verbū xpus exponit de Jo. bap. qui dicitur angelus: aut quia vitam tam angelicaz per excellentem celibatuz postea elegit: aut quia christum annunciauit. Quarta prophetia est malachie. iiij. Ecce ego mittā vobis helyam prophetam: vt conuertat corda ꝛc. ꝛ iterum Orietur vobis timentibus nomen meuz sol iusticie. Dicitur aūt beatus Joh̄. helyas secundum testimoniuz iesu xpi in euangelio. quia eius spiritū habuit dicēte angelo Lu. i. Ipse precedet illum in spiritu ꝛ virtute helye.

83

III. cōsi deratio Tertia consideratio est de angelica eius annūciatione. fuit em̄ Johānes sic ⁊ xp̄us per Gabrielez archangelū annūciatus vt dicit lucas ⁊ beatus Aug. qd̄ magne fuisse glorie attestat. Itē inuenitur i sacra scriptura angelū quattuor discipl'os docuisse Primo em̄ docuit danielem de xp̄i resurrectione vt patet danielis. xiiij. Scd̄o zachariā de xp̄i sub secutione q̄liter venturus erat post Johannē. Tertio docuit virginē de xp̄i icarnatiōe vt habet̄ i luca de istis duob⁹

D

Quarto docuit ioseph de xp̄i trāslatione d̄ iudea i egyptū ⁊ ecōuerso. vt inuit diony. de angelica ierarchia Iste etiam angel⁹ creditur docuisse pastores de xp̄i natiuitate. Et ideo ꝓpter ml'ta talia putatur agn⁹ iste fuisse q̄ fuit xp̄o vt viatori ad custodiam deputatus. Etiā est nobilissimus ministrantiū angeloꝝ. Et etiā mater domini fuit annūciata ab illo angelo. Ideo dicit̄ danielis. ix. ca. Ecce vir Gabriel ꝓpter magnitudinez virtutis.

IIII. ꝯsideratio Quarta consideratio est de eius sanctificatione. fuit em̄ sanctificatus in matris vtero dicente angelo luc. i. Spiritu sancto replebit̄ ⁊c̄. Et nota ꝙ in sacra scriptura inueniūtur quatuor signa sanctificationis in vtero. Primū est angelica annunciatio. et illud signū fuit i ysaac: sampsone in xp̄o ⁊ in virgine maria

A

Scd̄m est diuina ꝓnominatio. quia ſm Amb. habent hoc sanctoꝝ merita vt a deo nomē accipiāt. ⁊ illud fuit in sampsone Isaac ⁊ Josia ⁊ xp̄o. Tertiuz signum accelerata discretio qd̄ signū fuit in samuele puero Jeremia Josia et xp̄o vt patet ex scriptura. Quartū signuz est supernaturalis operatio: qd̄ signum fuit in isaac sampsone ⁊ samule ⁊ xp̄o qꝛ ex matribus sterilib⁹ sup̄naturaliter generati. Ista quatuor signa fuerunt in ꝓposito. Et ideo dicitur sanctificatus in vtero. vñ de eo existente in vtero sue matris potest dici illud lucerna splendens super candelabrū. Quinta consideratio est de ipsa conceptione. fuit em̄ cōceptus in matre virtute spiritussancti sic̄ xp̄us licet aliter. q̄a mater eius sterilis erat ⁊ ideo eius conceptio ducit̄ ab angelo in exemplū virgini luce ij. Sz notandū est ꝙ aliq̄ habitant in vtero mr̄is tamē sine gratia ⁊ noticia vt nos ꝓpter peccatū originale. Aliqui cū gratia sine scientia vt ceteri sanctificati quēadmodum baptisati. Aliqui cum gratia sciētia ⁊ gloria: vt xp̄us vnde beatus Jo. habuit in vtero quattuor priuilegia. Nam primo fuit a peccato originali purgat⁹

V. consideratio

B

Scd̄o gratia informatus. Tertio christum agnouit. Quarto exultauit ⁊ excitauit matrem ad gaudiuz vt patet in lu. Unde pro statu eius in vtero quia est quasi nox dicitur illud prouerbiorum vltimo. Non extinguetur in nocte lucerna eius. Sexta consideratio est de ei⁹ natiuitate in qua quatuor insignia dicūtur. quorum. s. primum est de elysabeth prophetatione quia secunduz Ambro. Reuelante spiritusancto didicit qd̄ non didicerat a marito muto. Secūdū est de lingue resolutione quando pater scripsit nomen illud quia statim resolutum est vinculū lingue eius vt dicit Lucas.

VI. cōsideratio

C

Tertium est de vicinoꝝ admiratiōe vt patet ibidem. Quartuz est de multorum exultatione quia multi in natiuitate eius gaudebunt. sicut em̄ aues i ortu aurore exultant: sic vsq̄ hodie viri cōtemplaui in ortu ⁊ natiuitate beati Johannis qui fuit aurora respectu solis iusticie. s. xp̄i. Ideo ꝓ eius natiuitate q̄ lucerna ista fuit manifestata inducitur illud euangelicum. Nemo accendit lucernam ⁊c̄. Septima cōsideratio est de eius confessione. Octaua cōsideratio est de eius cōsumatiōe. vide de istis duobus in sermōe primo septima ⁊ octaua considerationibus. Nona consideratio est de eius predicatiōe vide in primo sermone consideratione. vi. vbi dedit regulam quadruplici statui. vide alias cōsiderationes supra in sermonibus precedentibus secundum ꝙ tibi libuerit plures accipere.

VII. ꝯsideratio

In festo apostolorum petri et pauli. Sermo. I.

Etrus et Johannes ascendebant in templum actuū. iij. cap̄. Sicut in statu ecclesie surgentis apud iudeos Petrus ⁊ Jo. fuerunt principales apostoli dicente Paulo ꝙ tunc videbant̄ colūne eē: sic in statu ecclesie ꝓficiētis apud gentiles Petrus ⁊ Pau. ⁊ ideo mater ecclesia sb̄ nominib⁹ ip̄aꝝ duaꝝ colūnaꝝ illos duos principales pro eoꝝ solēnitate cōmendabiles dupliciter introducit dicēs: Petr⁹ ⁊ Johes ⁊c̄. vbi eoꝝ cōmendatio ostēdit̄

Primo q̄tum ad statum ecclesie militantis. cū p̄mittit̄: Petrus ⁊ Johānes ascendebant. i. ſm Aug. in augmēto virtutū quotidie in hac vita crescebant. qd̄ augmentū fuit figuratū ꝑ illū ascensum quē fecerūt discipl̄i ad montem cū xp̄o Mat. i. ad virtutē ꝑfectionis euāgelice

Secundo quo ad statū ecclesie triumphātis. cū sequit̄ in templū: de quo tēplo dicit̄ in apoc. ꝙ sancti erūt sacerdotes in in templo dei ⁊ seruient ei ī templo eius die ac nocte. Circa primā p artē ē notandū ꝙ primo datur intelligi cōmēdatio primi apl̄i. s. Petri cuꝫ p̄mittitur Petrus vbi eius laus multipliciter colligit̄ si scd̄m stat⁹ diuersoꝝ tēpoꝝ ei⁹ virtuosa opera ponderent̄. Primo quantum ad statum sue vocatiōis: in quo floruit virtute perfecte obedientie quia primo verbo vocatus cum Andrea fratre eius relictis oībus. s. rethi et naui secuti sunt redemptorē quē nō viderūt adhuc scꝫ miracula facientē vt ptꝫ in Mat. iō illa obedientia fuit perfecta quia festina ⁊ non coacta. sed mere gratuita sola īformatione simplici premissa sui germani scꝫ Andree vt habet̄ in Johanne contra illos qui nolunt obedire nisi cum cōminationibus ⁊ penis ⁊ penitentijs ⁊ ideo Samuel primo. ℟. peccatū inobedientie peccato ydolatrie cōparauit. Secūdo q̄tum ad statum sue electionis in quo fuit electus a domino in apostolum ⁊ p̄ncipē alioꝝ in Johāne qñ vocauit eū Cephas. i. caput ecclesie āte vocatū Symonem. i. filiū obediētie: sic em̄ interpretat̄. Et filius iohanna. i. pulchritudinis diuine. vbi datur intelligi primo. ꝙ homines humiles ⁊ nō sup̄bi obedientes ⁊ mūdi corde ad statū p̄lationis debent assumi ⁊ nō immūdi. Scd̄o ꝙ assumptus ad p̄lationē eccl̄ie debet nomē mutare ad designādū ꝙ dꝫ mutari in viruꝫ alteꝝ vt dicit̄ de Saul. i. regꝫ. Tertio q̄tum ad statum sue religionis quia dimissis om̄ibus secutus est xp̄m in q̄ floruit virtute summe paupertatis: que cōsistit in volūtaria renūciatione oīm tp̄alium tā in ꝓprio q̄ in cōmuni ideo dicit dn̄s in mat. Ecce nos reliquimus om̄ia ⁊ secuti sumus te. Sup̄ quo verbo dicit Greg. in moralib⁹. Grandis fiducia Petrus piscator erat ⁊c̄. ideo dicit̄ Mat. v. Beati pauperes spiritu ⁊c̄. Istud ergo regnuꝫ nullus habere pōt nisi primo sit pauper vel a pauperibus emat illud.

Quarto q̄tū ad statū sue cōfessionis in q̄ floruit virtute fidei p̄clare quando q̄renti domino a discipulis Quē dicunt homines esse filiū hois? Respondit petrus Tu es xp̄s filius dei viui. In quo oēs articuli fidei ꝟtual̄r continent̄ ideo bn̄dixit illi dn̄s dicens: Beatus es symon ⁊c̄. Quinto q̄tum ad statū gl̄ificationis in quo floruit virtute cōtemplationis p̄celse que facit amare celestia iō illoꝝ amore allectus dicit: Dn̄e bonum est nos hic esse Mat. xvij. contra homines carnales ⁊ animales: qui nesciunt amare ⁊ desiderare nisi tēporalia ⁊ carnalia ad modū febricitantiū cōtraria appetentium sicut filij israel manna fastidientium numeri. ij. cap̄. Sexto quātum ad statum passionis christi in quo prima hora plus debito de se confidens dicit: Etiam si oportuerit me mori tecū non te negabo. In secunda plus debito presumens pro hibēte domino abscidit auriculam seruo illi. Et in tertia fuit cū ceteris fugiens. In quarta in trina negatione christi corruens. Sed in sexta ad

Nota

aspectū domini vere penitēs quia egressus foras fleuit amare luce.xxij. ⁊tra homines in malicia obduratos. De quib⁹ dicit: Cor duruz male habebit in nouissimo ⁊ In ezechiele. q̄ sunt duri ⁊ indomabili corde. Septimo q̄tum ad statum resurrectionis in quo p̄rio inuent⁹ est cū summa diligentia q̄n cucurrit cū solo io. ad monumentū ⁊ in illud introiuit. Scōo receptus est ad gr̄az quā do angelus dixit mulieribus. Ite dicite discipulis eius ⁊ Petro. vbi Greg. per⁹ vocat ex nomine ne desperet ex negatiōe ne ab illo⁹ cōsortio vel ꝓpter lapsum se putaret exclusum. Tertio singularit visitatus dñica p̄sentia vñ dicit in luc. q̄ erant dicentes. xi. Surrexit dñs vere ⁊ apparuit symoni. Quarto plen⁹ confidentia q̄n videns dñm posuit se in mare. Octauo quantū ad statū sue vnctionis spiritussancti in die penth. vbi p̄rio fuit confirmatus ne postea peccaret mortaliter. vnde qui p⁹ vnius mulieris voce ꝓculsus dum mori timuit vitā negauit: postea vires principuz celsus sprevit vt ait Gre. Secundo dotatus p̄conijs in p̄dicatione. q⁹ vna die tria milia cōuertit. vt dicitur in acti. Tertio dotatus linguis ⁊ interp̄retatiōe scripturarum: quia loquebantur varijs linguis apostoli. Quarto decoratus miraculis. in infirmorum curatiōe quia ad vmbram illius sanabant infirmi vt de istis duobus aperte in actib⁹ dicit. Nono quātū ad statū sue p̄sonalis passiōis q̄n misit herodes manus vt affligeret q̄sdā de ecclesia: in quo statu fuit p angelū diuino auxilio liberatus. licet ꝓpter hoc a p̄dicatione nō cessauerit vt in acti. habetur. Decimo quantū ad statū p̄me cōsultationis ecclesie in quo fuit symboluz articulo⁹ fidei per. xi. apostolos cōpilatuz. vbi flozuit virtute sapientie. ḡa primum articulū de diuinitate in q̄ oēs alij cōtinent dicitur posuisse. Undecimo quantū ad statum sue inthronizationis in quo flozuit auctozitate suprema cū antiochie principis filiū. xij. annis iam mortuū suscitauit: qua de causa inthronizatus a populo tunc primo publice auctozitatē suā exercuit quā ei dominus cōmisit Jo. xxj. dicens Symon Johannis diligis me plus hijs? Duodecimo quantū ad statū sue cōfirmationis vel cōsumationis in quo flozuit cozonatus martyrio simul cum paulo apostolo postq̄ neronē per epistolā pylati ad clau diū de morte ac resurrectione xp̄i certuz reddiderūt postq̄ symonē magū decertauerunt. ꝓpter q̄ egressa sentētia de decapitatione pauli ꝓpter eius nobilitatez ⁊ de crucifixiōe Petri cū ingenti cōpassione salutantes se diuisi sunt ab inuicē vt patet in epistola dio. ad tytū Scōo dak intelligi laus secūdi apostoli pauli. cum sequitur Joannes. s. euangelista q̄ dak intelligi paulus ꝓpter eadē eccle sie p̄riuilegia que participāt. Et primū p̄riuilegiū fuit matris domini. q⁹ sicut fuit in cruce cōmissa Johanni ad custo- G diendū: sic paulo ad p̄dicandū cōtra sabellianos qui asserebāt fozmitu eā repe risse puulū. vñ ad gal. iij. ait Factum ex muliere ⁊c. Et Roma. i. Factus ex semine dō secundū carnē ⁊c. Secundū p̄riuilegiū est de verbi incarnatiōe q⁹ sicut Johanni dozmienti fuit hoc mysterium reuelatū in sinu xp̄i singulariter: ita vt diceret Verbū caro factū est ⁊c. ita paulo xp̄m p̄sequēti. vt diceret ad philip. ij. Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est ⁊c. Tertiū p̄riuilegiū est de virginitate purissima: q⁹ sicut Johes sic paulus dicit fuisse virgo purissimus Unde cū loqueret de statu coniugali vi duali ⁊ virginali dixit: Volo aūt oēs homines esse sicut meipsum. Quartum p̄riuilegiū est de incozruptibilitate. quia sicut venenū nō poterat nocere beato Johanni ꝓpter abundantiā puritatis sic nec btō paulo: vt p̄z ī actib⁹. Quintum p̄riuilegiū est de doctrīa. q⁹ sicut ecclesia plus fuit illūinata doctrina per iohannem q̄z per aliquē q̄ viderūt xp̄m: sic per paulū ideo dicit doctor gentiū in fide. Sextum p̄riuilegiū est de reuelatī

one diuina. sicut eñ iohānni status totius ecclesie fuit reuelatus qñ fuit in insula pathmos spiritu illuminatus: sic paulus vidit z audiuit archana que nō licet homini loqui qñ fuit rapt⁹ vt ptz. ij. cor. xij. Septimū priuilegiū fuit de eleuatione in celū: qz sicut iohes fuit sublimatus in celū: vt ptz in apoc. vt videret magnalia dei: sic paulus fuit vsq; ad celum empirreū qō est supra firmamētū eleuatus vt paret ibidem. Octauū priuilegium est de visione nuda diuinitatis. quia sicut putat iohannes vidisse diuinā eēntiā qñ fuit ei⁹ verbi incarnatio reuelata: tunc eñ neeessario vidit verbuz in q̄ est omnis plenitudo diuinitatis alioquin incarnationem eius cognoscere nō potuisset: sic beatus paulus secundū doctrinā beati Aug. i raptu vidit diuinā essentiā

Nonū priuilegium est de familiaritate xpi. qz sicut btūs Jo. fuit singlariter xpo familiaris in vita: sic post ascensionez in pathmos pluries ei apparuit. ita etiam paulo vt ptz in acti. vnde xpus post suaz ascensionez nulli discipulo⁹ apparuisse tantum legitur sicut beato paulo. Decimum priuilegium est charitas sponsi quia sicut beato Jobi plus ceteris xpm videntibus locutus fuit de charitate oñdens secundum christi doctrinam ex verbis illud qō habebat in corde. sic beatus paulus charitatem extulit plus omnib⁹ vt patet. i. cor. xiij. Si linguis hominū loquar z angelo⁹ z̄c. Et ad Roma. viij. Quis nos separabit a charitate xpi z̄c.

Circa secundaz ptem thematis in q̄ describit eo⁹ cōmēdationē q̄tuz ad statum ecclesie triumphantis cuz sequit⁹ in templum. s. celestis patrie de quo in ps. Dominus in templo sancto suo: dominus in celo sedes eius. Notandū pro illo quod sequit⁹ ad horam oriōis nonaz In ista hora nona ē figurat⁹ non⁹ angelo⁹ ordo q̄ est seraphim ad quē vt credit⁹ isti apli ascenderūt. Dicunt aūt nouem ordines angelo⁹ nouē hore. qz in ipsis secundū ordinē resplendet sol iusticie: sicut in nouem horis varie sunt illuminationes vt ait dionisius de angelica ierarchia Q⁹ autem isti duo apostoli ascēderint ad nonam istarum horarum. s. seraphin probatur. quia de quolibet ordine ceciderunt. z ideo oportet secundum ansel. vt de supremo ordine ecclesie scilicet apostolorum reparetur ordo suprem⁹ eorum. ista autem hora dicitur oratiōis quia illi de illo ordine semper orant cantantes et dicentes: sanctus sanctus sanctus dominus de⁹ sabbaoth. sic fuit ys. reuelatum. Ad illlud templum nos cō/ducat dei z virginis fili⁹ christus iesus Amen.

In festo cōmemoratiōis sancti pauli apostoli. Sermo. I.

As electiōis est

mihi iste vt portet nomen meum coram gentibus z̄c. actz. ix. cap. Quia secundum doctrinam beati dionisij de diuinis nominibus. Omnis creatura secundum gradum sue entitatis est quoddam receptaculum diuine bonitatis: se per omnia diffundentis copiose secundum vniuscuiusq; capacitatem. Idcirco cum ratio receptaculi sit ratio vasis omnis creatura pōt dici vas bonitatis diuine. Intelligendū est tñ q⁹ in magna z solenni domo inueniunt q̄tuor genera vaso⁹ sicut scribit ap'lus. ij. ad co⁹. ij. cap. quia scilicet alia sunt fictilia. alia lignea. alia argentea. alia aurea. Et quia totum vniuersum est sicut vna magna dom⁹ in qua paterfamilias est dominus vt scribitur. Matt. xij. idcir co in isto vniuerso sunt quattuor genera creaturarum: quasi quattuor vasorum genera que distinguit Gre. sup Math.

Quedā creature sunt existētes solum vt corpora inanīata. z illa sunt quasi vasa fictilia. quia tenent infimuz gradū in genere creaturatum seu substantiarum sicut terra in ordīe elemēto⁹ Quedā sunt q̄ non solum sunt exīstes sz etiā viuētes vt animalia vegetabilia z illa sunt. q. vasa lignea. qz sic lignū p̄ferk terre. ita illa istis. Quedā sunt q̄ nō solum sunt vi

uentes: sed etiam sentiētes vt animalia
bruta ⁊ illa sunt. q. vasa argētea. qꝛ clari
tatem cognitionis in aliq̄ gradu partici
pant ⁊ hec sunt p̄ciosiora oībus inania-
tis ⁊ vegetabilib⁹ ⁊ viuentib⁹ ⁊c̄. Que-
dam sunt q̄ nō solū sunt viuentes sꝫ ītel
ligētes sicut hoīes. Et illa sunt vasa au
rea. qꝛ sicut aurū maxime ꝑticipat colo-
rez ⁊ lucē solis: ita ille creature maxime
imitant̄ naturā diuinitatis: cum sint ad
imaginē trinitatis vt habet̄ geñ. i. Et
in isti⁹ figurā Moyses exo. xv. fecit du-
os cherubin aureos vt ostēderet subtili
tatez intellectualis nature. et licet oīs
intellectualis natura sit. q. vas aureum:
nō tñ oīs talis creatura est vas electi-
onis. quia taliū vasoꝝ quedā sunt facta
ad honorē: sicut electi q̄ sunt vasa diuine
misericordie. q̄dā in ꝯtumeliā q̄ sunt va
sa diuine ire vt reprobi: vt hētur in loco
p̄allato. Et qꝛ in cōuersione btī Pauli q̄
erat vas diuine iracūdie voluit dñs trās
ferre de nūero reproboꝝ: ad numeꝝ ele-
ctoꝝ vt esset vas diuine misericordie: id-
circo verbū ꝓpositū ananie dñs ꝓtulit di
cens Vas electionis ⁊c̄. Ad cuius in
telligentiā est aduertendū ꝙ scd̄m regu-
lā datā a btō Dyoni. in. iij. de eccl̄iastica
ierarchia Diuīa est p̄us in se ꝑtitipare
B q̄ꝫ alijs distribuere. Ista aūt regula qua
drupliciter declarat̄. qꝛ scꝫ in ierarchia
sup̄celesti in q̄ ꝑfectiōes ierarchicas q̄s
habet filius p̄us a patre recepit q̄ꝫ ip̄as
cōicet sp̄ūisancto scd̄m ordinē originis
vt patet ꝑ beatū Aug. de tertio taberna
culo a deo. Scd̄o in ierarchia celesti ī
q̄ ordines sup̄iores p̄us ꝑticipant ierar-
chicas ꝑfectiōes a deo q̄ꝫ ipsas inferiori
bus distribuāt vt patet in libro de celesti
ierarchia ꝑ totū. Tertio in ierarchia
sup̄celesti ī q̄ ierarchia ꝑficiēs sacr̄m eu
charistie. qꝛ p̄us sumit corp⁹ diuinuꝫ q̄ꝫ
ip̄ꝫ ceterꝫ distribuat. Et ī h̄ oñdit ꝙ nul
lus p̄sumere dꝫ diuina distribuere nisi p̄
us didicerit ipsa ꝑcipere sicut scribit be
atus Dyoni. in ecclesiastica ierarchia.

Quarto in mundi machina sensibili
qꝛ cum scd̄m btūm Dyoni. in iiij. de di-
uinis nomtnib⁹. Oīa corpora celestia
accipiūt claritatē a sole et prius oportet
ꝙ talia corpa lumen solis in se ꝑcipiant.
et secūdo inferiobus ꝑticipēt vel cōicent
Et ideo scribit̄ geñ. i. ꝙ deus posuit stel-
las in firmamento vt prius lucerent po-
stea illūinarent Et scd̄m illaꝫ regulā sic
declaratam doctor gentiū in verbo ꝓpo-
sito ore diuino dupliciter cōmendatur.

Et primo vt in se participans diuina
carismata q̄a vas electionis. qꝛ vas ha-
bet rationē susceptiui proprie. secūdo vt
alijs distribuēs diuina preconia. q̄a mi-
nister p̄dicationis vt portet nomen meū
coram gentibus vt quo ad primū intel-
ligatur quasi lucens. et quo ad secundū
quasi illuminans. De quibus duob⁹ in-
ducitur in figura illud exo. xvi. vbi fuit
preceptum summo sacerdoti vt sumeret
vnū vas ⁊ impleret manna ⁊ reponeret
coram dño in generationes suas. Istud
aūt vas de quo nobis est sermo fuit mā-
na repletum in actu sue supernaturalis
illustrationis: sed fuit coram domino re
positum in generatiōes multas in actu
sue predicationis q̄ ceteros ducebat ad
dominum Jesum christum. Quia ve
ro sub vasis figura Paulus apostolus
fuit a domino cōmēdatus. idcirco circa
illius vasis misterium occurrunt. xiij. cō
siderationes. Quarum prima est de I. consi-
qua materia fuit illud vas formatum. deratio
Vbi est aduertendum. ꝙ ad hoc ꝙ vas B
sit preciosum requiritur ꝙ sit de bona. s.
materia. s. preciosa ideo Moyses fecit
vasa tabernaculi de auro purissimo ⁊ eti
am Salomon vasa tēpli vt dicit̄. iij. R̄.
istud autem vas de quo loquimur fuit
formatum secunduꝫ carnem de optima
materia quia de semine patriarcharum
ex quibus est christus secundum corp⁹
et singulariter de tribu Beniamin: sicut
ipse testatur ad Roma. xi. cap̄. que qui-
dez tribus habuit q̄ttuor priuilegia iter
oīes trib⁹ israel. quoꝝ primū est ꝙ fuit
de regia dignitate. Primus enim rex is-
rael fuit de tribu Beniamin vt habetur
i. R̄. ix. cap̄. Secundū est ꝙ fuit de re

gia affinitate: quia reges iuda vt plurimum accipiebāt vxores de hierl'm vt pz iij. R. iiij. Et ideo dicit beatus Hiero. q tribus iuda ꝛ beniamin erant coniuncte. Tertium est q fuit de regia fidelitate. quia cū quatuor tribus recederēt a domo dd tempore roboam vt dicit. iij. R. xij. sola tribus beniamin ꝛ Juda adheserunt tribui regie licet sub vno nomine nūerent Unde Achimaas silonites non ꝓmisit ex ꝑte domini nisi. x. tribub Jeroboam eiusdē. xi. ca. Et ex hoc cōsecutū est quartū priuilegiū. Quartuz est q euasit lapsum idolatrie: que facta fuit per Jeroboā vt dicit in eodem li. xi. ca. Ex quibus colligitur beatū paulū fuisse xp̄o affinē vel consanguineū: qꝛ fuerunt de duab generationibus valde cōiunctis. ignorat tamē gradus. Intelligendū est tamen q in illa tribu fuerūt scz. Primo bellatores fortissimi vt habetur iudicum. ij. quādo illa tribus omnes alias superauerat vt patet. i. R. ij. q fuerunt ad pugnandum contra Joab p̄ ceteris electi. Secundo contemplatores altissimi. ideo dicit ꝓpheta in ps̄. in quo agitur de donis spiritussancti Ibi beniamin in mentis excessu. Unde colligitur cōcomitantia que est inter militiam ꝛ sapientiā. Et illas duas conditiones habuit in se substātialiter ille gloriosus apostolus. quia fuit primo ꝓ fide xp̄i pugnator fidelissimus. vnde cū agabus propheta ligasset seipsum sona pauli dixit actꝫ. xi. Vir cuius zona hec ē ꝛc. Ipse vero respondit strenue q nō solum ligari sed etiā mori paratus erat ꝓ noie dn̄i nostri iesu xp̄i ꝛ detinentib illuz ne iret non acquieuerat. Tertio fuit contemplator altissim⁹ iugiter habitans in excelsis. vnde dicit ad philip. iij. Nostra aūt conuersatio in celis est. Ideo conuenit sibi illa benedictio: que data fuit beniamin gen̄. xlix. Beniamin lup⁹ rapax mane rapiet predam ꝛ ad vesperā diuidet escas. quia in principio sue etatis ecclesiam persequebat ꝛ in fine ipsam reficiebat: vt exponit Aug. De illa tribu fuerunt primi martyres ecclesie. s. Innocētes quos plorasse Rachel dicit Mat. ij. scd̄m vnam expositionē beati Hieroni. Unde ex his omnib patet q illud vas fuit de optima materia formatum.

Secunda consideratio est sub quo artifice fuit illud vas formatū. Et dicit cōmuniter ꝛ verum est q p̄ciosum vas excellenti artifici appropriat. Artifex cui⁹ doctrina illud vas fuit formatū fuit sanctissimus. s. ille Gamaliel qui erat protector apostoloꝝ in synagoga vt habet in actibus. ad cuius pedes fuit eruditus paulus de lege diuina: vt ipse protestatur actꝫ. xxij. Intelligendū tamē est q in illa felici. s. scola. s. Gamalielis fuerūt instructi quattuor preclari doctores noui testamenti. quoꝝ primus fuit euangelice legis specialissimus testificator. s. beatus stephanus ꝓthomartyr qui dicitur pauli fuisse germanus cōsanguineus q̄ cum eo in illa scola nutritus fuit. ꝛ quia a lege discesserat ab eo ꝑsecutus est. sed tamen ipse paulus dicit beati stephani p̄cibus misericordiam cōsecutus vt dic̄ beatus Aug. q beatus stephanus illuz quez habuit in terris ꝑsecutorē: in celis meruit habere consortem. Secūdus fuit euangelice legis purissimus obseruator. s. sanctus abibas qui vixit in virginitate ꝛ nutritus cū paulo vt legim⁹ de iuuētute beati pauli teste Gamaliele.

II. cōsideratio

Tertius fuit legis euangelice aīosus emulator scz btūs nichodem⁹ q̄ veniebat ad iesum nocte. vñ cū ihm defenderet secundū legez fuit blaffematus ī Johanne. Quartus fuit legis euangelice vniuersalissimus p̄dicator scz paul⁹ q̄a ceteroꝝ apostoloꝝ predicatio fuit q̄si particularis in regionib sorte eis distributis. sicut testat Crisostom⁹ de laudibus pauli. Intelligenduz est tamē q illa benedicta scola habuit vnam conditionem excellentem ꝓpter quam mire fructificauit. s. legem ꝛ regulā puritatis beatus enīz stephanus propter venustatem sue honestatis fuit mulieribus prelatus: vt dicitur actꝫ. i. Et sanct⁹ abibas

fuit virgo integerrimus. Et apostolus paulus dicit fuisse purissim⁹ virgo. Et de nichodemo creditur verisimiliter ad ostendendū q virtus castitatis est illa q̄ maxime fructificat in sapientia. vñ a salomōe dr̄ ecclesiastes. ij. q voluit se separe a voluptatib⁹ carnis vt animū suum transferret ad sapientiā. Tertia cōsideratio est. ad quā formā illud vas fuit figuratū. vasa aūt postq̄ fabricata sunt in grosso solent diuersimode figurari secundā voluntatē artificis. Intelligendum est tamen q tempore christi fuerūt quattuor religiones ⁊ synagoge sub quibus regulabant̄ viri diuersimode religiosi. Et prima fuit herodianoꝝ qui insistebāt diuīe scripture auctoritatib⁹ dicētes herodem esse christū pro eo q regnauit eo tempore quo Daniel prophetauit christū esse scz venturum. Secunda fuit saduceorum qui insistebant austeritati. vnde propter rigorem penitētie fuerunt sic vocati ꝑm magistrū historiaꝝ.

III. ꝯsideratio

E

Tertia fuit eoruz qui insistebant paupertati. vnde nihil possidebant vt dicit idem magister. Quarta fuit phariseorum qui insistebāt sanctitati vñ portabant in fronte eoꝝ legē scriptā diuinoꝝ p̄ceptoꝝ ⁊ in brachio vt recordarent̄ eoꝝ semper et illud vocabat̄ phylateria et in fimbrijs ponebant aculeos quibus stimularentur ad prosequendū diuina mādata dicēte domino in euangelio. Dilatant fimbrias suas ⁊c̄. Et de illoꝝ religione fuit sanctus paul⁹ postq̄ fuit nutritus in scola p̄dicta vt ipse testatur ad philip. iij. Sed attendendū est q oēs alij ordines errabant in fide. quia scilicz primo herodiani ponebant christum tyrannū contra testimonia oīm ꝓphetarū

Scd̄o saducei negabāt resurrectionē vt dicit̄ in euangelio. Tertio essei ponebant q om̄e iuramentū erat ꝑiurium scd̄m Josephum. Quarto pharisei cōfitebant̄ totā legem veteris testamēti et ideo beatus paulus sicut bone indolis adolescens istā religionē tanq̄ meliorē elegit. alioq̄n si ista secta fuisset erronea nunq̄ apostolus dixisset post suā cōuersionem Phariseus sum ⁊ filius phariseorum actꝫ. xxiij. qꝛ peccasset notabiliter in confitendo heresim. Et ideo quia nūq̄ a fide discesserat adhuc vas electiōis erat. Quarta cōsideratio est. qualiter illud vas fuit confractū. contingit enim q̄ndoq̄ q postq̄ vas erat bene formatū ab artifice vt cōfringat̄ a seipso si cadat ab alto: ita si illud vas a gamaliele fuit optime formatū ⁊ depuratū ⁊ depictum qꝛ fuit p̄ ceteris sapiētia sublimatū. fuit tamē a seip̄o cofractū dicente eo ad gal. i. Proficiebam in iudaismo pre ceteris.

IIII. ꝯsideratio

Intelligendū est tamē q quattuor fuerunt euersiones q̄ illud vas impulerūt ad casum. Et primo fuit in suum magistrum cōtumatia effrenata licet em̄ videret q suus magister gamaliel xp̄i discipulos defenderet vt habetur in actꝫ. non solū assentiebat: sed etiā ad oppositū in ceteris discipulis gamalielis in xp̄m credētibus ex sua bonitate ⁊ hūilitate ⁊ ipso renitēte ex sua sublimitate ceteros cōtempnebat. Scd̄a fuit sui ipsi⁹ p̄sumptio īdebita sic em̄ oēs hoies errāt eo q om̄ia scire existimāt. ⁊ ideo veritatē inq̄rere contēnunt: sic ille cernēs q alios in sapīa excedebat ad ꝟitatē fidei xp̄iane ī ꝓphetijs cōtentā aspicere nō dignabat̄.

A

Tertia fuit ipsius status īmoderata reputatio. sunt em̄ aliqui qui se tantū reputant q nō credūt aliquē defectū in se cadere posse. ita iste religionē phariseoꝝ quā susceperat ita certissimā putabat q existimabat ip̄am non posse errare. nec se in ipsa ꝑseuerando in defectū posse cadere. Et quia videbat q illa religio cōmuniter in xp̄m nō credebat. idcirco credere rennuebat. Quarta fuit sue doctrine dilectio inordinata quia sicut aliqui suā doctrinā ita inordinate diligunt q nihil aliud audire volūt. ⁊ ex hoc spōte errāt: ita iste doctrinā iudaicā dilexit q ꝓpter nimiū eius zelum errauit. vnde dicit ad gal. i. Abundātius quidē emulator exn̄s paternarū mearum traditionum ⁊c̄. Quinta consideratio est qua

V. consideratio

liter istud vas fuit reparatū. quando em̄ p̄ciosa vasa fracta sunt solent cū diligentia reparari. istius autē reparatio facta
B fuit in sua cōuersione actꝫ. ix. In qua quidem cōuersione notantur septē actꝰ: quos deus cōuenienter in peccatorū cōuersione vult ꝙ ostendat. quoruꝫ Primus est. ꝙ se peccatorez totaliter cognoscat delicta intendendo ⁊ considerando. et ideo dicitur ꝙ circumfulsit euꝫ lux de celo. Secundus est ꝙ peccator pauescat ꝯfitendo non solū penaꝫ quā propter peccata meruit: sed etiā quantā gloriam amisit. et ideo sequitur ꝙ in terra fuit scꝫ prostratus tremens ac stupens actꝫ. ix ca. Tertius est ꝙ peccator penam eternam timeat. ⁊ ideo ibi sequitur Saule saule quid me persequeris ⁊c̄.

Quartus est ꝙ peccator confortet̄ ne desperet et ideo christus sibi apparuit vt ibidem dicitur. Quintus est ꝙ peccator cito peniteat. et ideo ibi dicitur: Domine quid me vis facere? Sextus est vt peccator erudiatur vt se custodire sciat ⁊ operari. ⁊ ideo sequit̄ surge et vade in ciuitatem ⁊ ibi dicet̄ tibi quid te oporteat facere. Septimus est ꝙ peccator excecetur ne mala aspiciat. et ideo dicit̄ ibi. Surrexit aūt saulus d̄ terra apertisq̄ oculis. nihil videbat scilicet corruptibilis a mundo secunduꝫ illud qd̄ scribitur ad thi. ij. Si q̄s se mūdauerit ab istꝫ erit vas sanctificatū in nomine domini.

VI. cōsideratio

Sexta consideratio est. qualiter illd̄ vas fuerit purificatū. oportet enim vas postq̄ reparatum fuerit purificari. ita postq̄ vas electionis fuit reparatum in sua conuersione decuit vt purificare-
C tur in baptismi regeneratiōe. In qua fuerunt quattuor miracula perpetrata Et primum fuit diuina reuelatio. quia christus apparuit ananie ⁊ apperuit sibi mysterium per reuelationem actꝫ. ix. ca.

Secundum fuit oculorum apertio: quia vt imposuit manum: statim squame ceciderunt ⁊ lumen recepit. Tertium fuit sancti spiritus infusio: quia ibi dixit ananias Dominus misit me vt lumen recipias ⁊ implearis spiritu sancto. Quartum fuit peccatorum suorum plenaria remissio. quia in baptismo fluminis omnia peccata diluuntur vt testatur Petrus actꝫ. ij. Istam autem indulgentiam cōsecutus est quadruplici ratione. quarum prima fuit: quia mala operabatur ignorans vnd̄ dicit. i. thi. Ideo misericordiam consecutus sum: quia ignorans feci ī incredulitate mea.

Secunda fuit: quia bonum persequebatur quasi pro bono zelans: scilicet pro legis obseruatione. vnde dicebat actuū. xvi. cap̄. Existimabam me aduersuꝫ nomen iesu agere debere. Tertia fuit. qꝛ D
christus talem manifestauit veritatem sue fidei. Unde dicebat̄ a discipl̄is Qui persequebatur nos aliquando nunc euāgelizat fidem ⁊c̄. ad gal̄. i. Quarta fuit quia christus ī eo abundātius sue clementie bonitatez manifestauit. vnde dicitur ad thi. i. Ideo misericordiam consecutus sum vt in me ostenderet christus omnem patientiam: ad informationem eorum qui credituri sunt illi. Intelligendum est tamen ꝙ circa eius baptismum notantur due veritates Quarum prima fuit compunctio carnis. q̄a stetit tribus diebus sine cibo ⁊ potu.

Secunda fuit oratio deuota dicēte domino de eo. Ecce em̄ orat vt ꝓ ipso sic emendato dicat̄ illud prouerb. xxv. Aufer rubiginē de argēto ⁊ egredietur vas purissimuꝫ. Septima cōsideratio est VII. ꝯsideratio
qualiter illud vas fuit ꝓbatū. Sicut ei vasa p̄ciosa postq̄ fuerit purgata ꝑ ignē ita vas electiōis fuit ꝓbatū in mltiplici camino tribulatiōis scd̄m ꝙ xp̄s ei ꝓmisit actꝫ. iiij. Ego em̄ oñdā ei q̄nta oporteat eū pro noīe meo pati. Intelligēdū E
est tamen ꝙ ille apl̄us fuit quadrupliciter examinatus. et primo vinculis ⁊ carceribus. sicut enim alios alligauerat et carceri mancipauerat: ita fuit ⁊ ipe multipliciter incarceratꝰ captus vinculatꝰ ⁊ cōpeditus. vt patet in actib̄ Secundo plagis ⁊ verberibus: quia sicut alios cedebat ⁊ flagellauerat: ita ipse fuit vir-

gis cesus ⁊ quīquies plagatus: vt refert ij. coꝝ. xi. Tertio periculis ⁊ terroribꝫ quia sicut alios terruerat cōminando spirans minarum ⁊ cedis in discipulos domini. ita fuit in mirabilibus pericu/culis ⁊ terroribus in terra ⁊ in mari ter/ritus vt ibidem dicitur. Quarto mor tis damnationibus. quia sicut ipse ec/clesiā deuastabat. ⁊ ipso fauente fuit san ctus stephanꝰ oppssus lapidibꝰ ita ipse fuit semel lapidatus sed virtute diuina saluatus: vt habetur actu. xiiij. Ideo di/citur eccl'i. xvij. Vasa figuli probat for/nax ⁊ homines iustos tēptatio tribula/tionis. Octaua consideratio est. qua/liter illud vas fuit adornatū. Naꝫ post/q̄ vasa preciosa sunt probata solēt orna ri lapidibus preciosis. istud aūt vas ele ctionis fuit singulariter ornatum virtu te quadruplici scilicet Primo virtu/te austeritatis corpus castigantis: quia in fame siti ⁊ frigore ⁊ nuditate dño fuie bat vt dr̄. i. coꝝ. vij. vnde. ij. coꝝ. ix. dicit: Castigo corpus meū ⁊c̄. Scdo virtu te humilitatis subijciētis: quia cuꝫ esset maximus in doctrina ⁊ meritis: seipsuꝫ minimū reputabat omniū alioꝝ. Ideo em̄ inquit: Ego sum minimus aplorum ⁊c̄. Et huic adiuncta fuit virtus pauper tatis omnia abnegātis. ideo dicebat. i. thi. vi. Habentes alimenta et quibꝫ te gamur his contenti simus. Tertio virtute pietatis miserentis: quia tanta miseratione mouebatur ad animarum salutem: vt sicut matres eos continue ꝑ turirendo diceret. Filioli mei quos iteꝝ parturio donec formet̄ xp̄us in vobis ad gal'. iiij. ca. Et quia penas sentiebat om nium ex abundātia pietatis dicebat. ij. coꝝ xi. Quis infirmat̄ ⁊ ego non infir/mor ⁊c̄. Quarto virtute charitatis ip sum ad modū arboris totaliter accensi inflāmantis. de qua dicit̄ Ex abundan/tia cordis os loquit̄. Ideo semꝑ de xp̄o loquebat̄ vñ dicebat ad Ro. viij. Quis me separabit a charitate xp̄i ⁊ post pau/ca. Certus sum q̄ neq̄ mors neq̄ vita ⁊c̄. Ex quo loco colligit̄. q̄ ipse iam fue/rat in gratia confirmatꝰ sicut ceteri apo stoli in receptiōe spiritussancti: alioquin certus non fuisset si peccare potuisset.

VIII. cō sidera/tio.

Nona consideratio est qualiter istud vas fuerit annumeratū. vasa em̄ ornata preciosis margaritis solēt in thesauris regum annumerari cuꝫ ceteris. Et isto modo fuit illud vas electionis annume ratum cum preciosis ecclesie vasis eter/ni regis: scilicet apostolis vnde dicit bea tus Greg. q̄ ipse meruit thronū duode/cimum possidere. loquendo de illis thro nis quos xp̄s. xij. apostolis ꝓmisit Luc. xxij. Ista aūt annumeratio est diffici/lis ad intelligendum. cum sint. xij. apo/stoli preter ipsum nisi amoueretur vnus apostolus. cum sanctus mathias ante ꝓ iuda fuerit electus anteq̄ ille conuersus ⁊ ideo impossibile est. nisi q̄ aut nume/rus thronoꝝ sit multiplicatus ⁊ tunc nō essent. xij. sꝫ. xiij. Aut q̄ duo sint in vno throno: vt puta petrus ⁊ paulus. ⁊ tunc eadem ratione omnes. Aut q̄ singuli in xij. thronis ⁊ tunc ita bene. xiij. sicut. xij. Et ꝑm hoc intelligi potest qd̄ ipse posse dit thronum. xij. Et quilibet de ordine apostolorum si fuissent centum: propter quatuor proprietates duodenarij nume ri. Quarum prima est q̄ duodenariꝰ numerus est primus abundans quia p̄/mus cuiꝰ partes aliquotte reddunt plꝰ q̄ suum totuꝫ ⁊ illa apostoloꝝ perfectio fuit prima: quia redundauit in munduꝫ inter om̄es ordines sanctoꝝ iuxta dictū dominicum Alij laborauerunt: ⁊ vos ī labores eorum introistis. Secūda est q̄ duodenarius numerus constat ex pri mo numero perfecto bis sumpto qui est senarius sicut declarat beatus Aug. su/per gen̄. ad litteram. in quo datur intelli gi q̄ in apostolis fuit gemiata perfectio preceptoꝝ ⁊ consilioꝝ xp̄i. Tertia est quia duodenarius numerus constat ex ternario ⁊ quaternario sup̄ se reductos: vt quater tria. ⁊ ter quater. in quo signi/ficatur q̄ apostolica perfectio constat in tribus virtutibus theologicis ⁊ quatu/or cardinalibus. Quarta est qꝛ duo/

IX. ꝯsi/deratio

G

denarus numerus est ꝑmus numerus cõpositus ex pluribꝫ numeris: ita ꝙ numerus articulatus. eo ꝙ simplex ꝑtinet ad diuinitatẽ. numerus autẽ vndenarij qui est ꝑmus cõpositus ꝑtinet ad xp̃m q̃ cõstat ex diuinitate coniũcta hũanitati ſm dignitatẽ nature create. nũerus aũt duodenarius ad apl̃orũ dignitatẽ qui ẽ imediate post xp̃m ſm btm̃ Dioni. et sic btũs Paulus fuit in chrono duodecimo signato ꝑ duodenariũ numer̃ ſm illud ad Galath. ij. Qui operatus est petro in apl̃atu operatus est ⁊ mihi inter gentes.

R. consideratio

Decima cõsideratio ẽ: q̃liter istõ vas fuit repletũ. solẽt em̃ vasa ꝑciosa aliq̃bꝫ ꝑciosis repleri: sed nulluꝫ rõnale vas in hac vita creaturis repleri põt de cõi lege: ꝙ citra deũ nullũ ens potest quietare appetitũ rõnalem. istud aũt vas electionis repletũ fuit singulari ꝓuilegio q̃n raptũ fuit vsq̃ ad tertiũ celũ. Et in illo raptu ꝯtuoꝫ ꝑconia sunt notãda. quoꝝ

℞ scz Primũ est ꝙ in illo raptu vidit deum ꝑ essentiã sicut vidẽt scti in vita eterna vt docet expresse btũs Augu. Secundũ est de eius auditõe: ꝙ audiuit secreta inenarrabilia sic̃ scribit in ꝓallegato cap̃. ꝙ audiuit archana v̄ba que non licet homini loq̃. Tertiũ est de ipius inflammatõe: ꝙ sicut intelligentia ipi⁹ fuit beatifice illuminata: ita eius voluntas fuit btifice inflãmata vt bñfice diligeret sicut btifice cernebat ⁊ clare ſm cõmunia dicta. cũ talis dilectio talẽ visionem sequat. Quartũ est de ipius memorie retentiõe: ꝙ illius visiõis fuit postea nõ immemor cũ de ipa postea loquer̃ vt patuit supra: vñ oportebat omniũ visoꝝ in eo species remansisse depictas. ⁊ ꝓ hoc inducit Dioni. de diuinis nobꝫ dicẽs: ꝙ qui vidisset alĩam pauli vidisset totam celestẽ patriã ſm ꝙ est ordinata: sicut in quodã speculo spũali. Ex q̃bꝫ colligunt q̃tuoꝫ ꝓuilegia fuisse in eius anima. quoꝝ scz Primũ est: ꝙ eius anima fuit inobfuscabiliter decorata: quia intelligibilibꝫ speciebꝫ totius celestis curie affluenta sicut aula in qua depicta sũt optima facta. Scõm ẽ ꝙ ipa fuit immobiliter ꝺotata: ꝙ vnita. ſ. vltimo fini: citra qõ nullũ humanũ ꝺesciit ſm beatũ Augusti. ꝓmo cõfessionũ. Tertiũ ẽ ꝙ ipa fuit infatigabiliter ſaciata: ꝙ licet noster appetit⁹ ꝓ aliq̃ bonũ finitũ nõ possit saciari: tñ bonũ infinitũ ip̃m ſatiat et eius capacitatẽ trãscendit. quia tunc bonũ habebit ꝓ fruitiõis obiecto. Quartum est ꝙ fuit indubitãter certificata: ꝙ illa que sunt fidei nr̃e vidit intuitiue: ꝺet sic certitudinal̃r cognouit: cũ ois intuitiua noticia sit euidentissima. ⁊ idcirco de credibilibꝫ certificatus ꝺicebat. ij. Thimo. ij. Scio cui credidi ⁊ certus sum ⁊c

XI. consideratio

Undecima cõsideratio est: qual̃r illud vas fuit cõmunicatũ: solẽt em̃ vasa postq̃ repleta sunt cõicari: ⁊ ad illũ finẽ omne vas replet. istud aũt electiõis vas fuit cõicatũ q̃druplr. Primo ꝓ actũ secrete reuelatiõis: ꝙ illa que in celo vidit citr btõ Dioni. ⁊ Hiero. reuelauit ⁊ publicauit archana. ⁊ ꝓ hec tota vniuersalis ecclesia noticiã celestiũ ordinũ sumpsit. Vñ ꝺicit Dioni. ꝺe ꝺiuinis nomibꝫ q̃ paulus erat cõis sol sibi ⁊ Hieronymo suo mgro. immo ꝺicit q̃ est sol mundi.

Scõo ꝓ actũ publice p̃ꝺicationis: ꝙ infra triginta annos: vt testat Crisõ. ꝺe laudibꝫ Pauli ab occidente in oriẽs ꝓueniens hispanie euangeliũ prẽdicauit.

Tertio ꝓ actũ sublimis ꝺescriptiõis: quia doctrinã fidei xp̃iane ita ꝺescripsit subtiliter: vt ei⁹ documẽta licet in se clara tñ difficilia ea magni apl̃i reputabãt. Vñ btũs petr⁹ ꝺicẽ in scõa canonica sua ij. cap̃. ꝙ eius epl̃e que ꝺescripte fuerũt ſm ꝺatã ei sapiam a ꝺeo cõtinẽt aliqua difficilia intellectus. Quarto per actũ exemplaris cõuersationis ꝙ in mozalibus plus mouẽt facta q̃ v̄ba. Jõ cũ nõnulli sibi ꝺetraherẽt ꝺicẽtes ꝙ eius epl̃e graues erãt ⁊ fortes. potẽtia aũt rationis infinita. ij. Cor. x. ꝺicit. Quales sumus ꝓ epl̃am v̄bo absentes: tales inq̃ ⁊ p̃sentes in facto. Intelligẽꝺũ est tñ q̃ in tali cõicatõe legit floruisse quatuoꝫ miraculoꝝ generibꝫ. ſ. primo ꝺemões fu-

gando Act. xix. ca. Scdo serpētes co
hercēdo ibidē. xxiiij. qñ viperā illesus ex
cussit in ignē. Tertio egritudines sa
nando ꝑ personalē manuū impositionē
oēm. s. egritudinē sanabat: vt ibidē dici
tur. Quarto mortuos suscitādo: quia
dū sermonē ꝓtraheret mortuuz suscita
uit sibi oblatū Act. ij. iō dixit ad Rom.
xv. Non audeo dicere aliq̄d eoꝝ que ꝑ
me nō effecit xp̄s in ꝟtute signoꝝ ⁊ ꝓdi
XII. cō- gioꝝ que ip̄e scz btūs Paulus apostol⁹
sidera. fecit. Duodecima consideratio est: q̄
liter illud vas fuit oblatū. Solent enim
vasa p̄ciosa offerri magnis p̄ncipibus in
aliquo repositorio vnde extrahunt eleua
to operculo eius. Et per illū modū fuit
vas electionis ab eccl'ia militāte oblatū
xp̄o in sua decollatione: capite eleuato
tanq̄ operculo corꝑis quod erat reposi
toriuz illius vasis quo ad aīam. In illa
autē oblatione narrat btūs Dioni. quat
tuor notabilia in epl'a ad Titū. de tran
situ apl'oꝝ. quoꝝ Primū est de ipsorū
separatione. quādo em̄ separati fuerūt in bi
uio: vt Petrus duceret ad crucē que erat
pena ignobiliū. ⁊ Paulus ad decollatio
nem. quia erat nobilis dicit ꝙ ligauerūt
colūnas mundi ⁊ data sibi mutuo pace
dixit Petro Paulus. Pax tibi fundamē
tum eccl'iaꝝ ⁊ pastor ouiū xp̄i. Et petr⁹
D ad Paulū dixit. Vade in pace p̄dicator
bonoꝝ ⁊ meditatio salutꝫ iustoꝝ. Et cū
separassent eos. Ego inq̄t Dioni. secutus
sum magistrū meū Paulū ⁊c. Scdm
notabile est de Pauli decollatōe. qñ em̄
fuit decollatus caput eius dñm ihm cla
ra voce expressit: vt ibidē habet. dicit tñ
cōiterꝙ illa exp̄ssio fuit trina. ⁊ ꝙ caput
tres saltus fecit cū trina exp̄ssione et in
q̄libet loco ortus fuit vnus fons Ter
tiū notabile est de ei⁹ appitione. qꝛ eadē
hora vidit Dioni. vt ipse refert ambos
apl'os vrbē īgrediētes coronatos manu
ad manū cū ingenti lumīe ⁊ gl'ia. et bea
tus paul⁹ apparēs Neroni sic ꝓmisit ex
terruit eū terribil'r. Quartū notabile
fuit de Pauli capitꝫ reuelatōe qꝛ ꝓiectū
in fossa fuerat. ⁊ iō nō repertū: sed cū rex
p̄cepisset foueā purgari fuit in agrū ꝓie
ctum cū alijs purgamētis: ⁊ quidaz pa
stor ponēs se sup baculū suū videbat cū
ctis noctib⁹ lumē sup illō descēdere ⁊ nū
ciauit p̄riarche cū clericꝫ ⁊ dicentib⁹ oib⁹
caput est Pauli. tēptabāt autē illud iun
gere corꝑi suo qd̄ p̄riarcha ꝓhibuit cre
dens alicui⁹ alterius martyrꝫ esse ne tan
to corꝑi coniūgeret. sed posuerūt caput
ad pedes: ⁊ tūc per miraculuz caput fuit
collo cōiunctū. De illo aūt felici trāsitu
loquebat ad Thi. iiij. Tempus mee re
solutionis instat ⁊c. Decimatertia cō XIII cō
sideratio est: in q̄ loco fuit illud vas ele sidera.
ctionis repositum. solēt em̄ p̄ciosa vasa
postq̄ sunt oblata p̄ncipib⁹ reponi in eo
rū thesauris ⁊ q̄to p̄ciosora in locis re
ponunt dignioribꝫ. ⁊ ideo qꝛ illō vas in
ter cetera vasa militantis eccl'ie fuit p̄ci
osissimū. ideo fuit vt credit in ordine se
raphin repositū. Cui⁹ sunt q̄ttuor signa
Primū est puritas sincera. Scdm
est claritas serena. Tertiū est viuaci
tas motiua. Quartū est charitas in
flammatiua. que oēs sūt seraphin ꝓprie
tates vt dr. vij. celestis ierarchie. Et illa
in ip̄o ꝑfecte floruerūt: qd̄ ptz manifeste
ī epl'is suis vt ei cōueniat qd̄ scribit Ec
clesiastici. xliij. Vasa castroꝝ in excelsis
locant. Qd̄ etiā nobis cōcedat xp̄s ihs
dei ⁊ virginis filius. Amen.

In festo sancte Marie magda
lene: Sermo primus.

Maria optimā par
m tē elegit q̄ nō auferet ab ea in
eternū ⁊c. ca. In h̄ ꝟbo ad
laudē Marie magdalene duo ꝓponunt
in ꝟbis ꝓpositis. Primo vita cōtem
platiua q̄ floruit in hac vita ibi. Maria
optimā ⁊c. q̄ vita contēplatiua melior ē
q̄ actiua ꝟm Augusti qꝛ illa vacat circa
deū: ista circa ꝓximū. de q̄ vita cōtēplati
ua scribit in Johāne ꝙ xp̄s orans ꝓ re
suscitatōe Lazari eleuatis oculis suspe
xit in celū. vñ nihil aliud est vita cōtem
platiua q̄ ad celum oculorum eleuatio
Scdo ponit vita beatifica qua floru

it in patria ibi. Nõ auferet ab ea que vi/
ta est immortalis ⁊ incorruptibilis: qr
ibi mors vltra nõ erit: quia ꝑma abierũt.
Circa solennitatẽ huius dñe occurrũt
I. consi/ deratio septẽ consideratões. quaꝝ scz Prima
est de eius naturali ꝓpagatione. Circa
quã est sciendũ. ꝙ ipa fuit de tribu Ju/
da. vnde refert historia vite sue ꝙ ipa fu
it de genere regali. sola em̃ tribus Juda
erat trib⁹ regalis: vt patet in veteri testa
mẽto: que trib⁹ fuit dotata quadruplici
ꝑuilegio inter alia. que quidez ꝑuilegia
F cõuenũt btẽ Marie magdalene Pri
mũ fuit ꝙ xp̃s fuit de ea natus Math.
ꝑmo. Judas em̃ ponit in q̃rto gradu ge
nerationis cũ dicit Jacob genuit Judã
⁊ fratres eius in transmigratõe babilo/
nis. sic xp̃s ꝑ fidẽ natus fuit in mẽte il/
lius dñe: qñ eũ ꝑ fidem cognouit primo.
⁊ eum cognouit in ciuitate ei⁹ sup omẽs
mulieres: q̃s cõuertit predicãdo cũ mar/
tha sorore sua. vñ ad litterã eandẽ cõfes/
sionẽ fecerũt quã Petrus: cũ xp̃s inter/
rogaret. Credis hoc. s. ꝙ ego sim resur/
rectio ⁊ vita. Rñdit ꝑ se ⁊ ꝑ sorore sua
sicut btũs petr⁹ ꝑ se ⁊ ꝑ apl̃is suis Ego
credidi ꝙ tu es xp̃s fili⁹ dei viui. vñ pri/
mo fuit confessa verã christi humanita/
tem cõtra illos hereticos q̃ dixerũt xp̃m
suscepisse carnẽ fantasticã vt faciũt ange
li cũ apparent. cũ tamẽ fuerit ꝓphetatuz
xp̃m nasci de semine Dauid ꝑm carnez
Scdo fuit confessa equalẽ cũ pr̃e dei/
tatẽ dicens. Filius dei viui qui est deus
sic̃ fili⁹ hois est homo. cõtra arriũ qui di
xit filiũ minorẽ patre. Tertio fuit cõ/
fessa mundi redemptorẽ ⁊ saluatorẽ qñ
dixit. qui in hũc mundũ venisti cõtra il/
los q̃ dicũt nos posse saluari ꝓprijs meri
tis. de qua cõfessione in ps̃. Cõfessio ei⁹
sup celũ ⁊ terrã qr eccl̃ia tam militãs q̃ꝫ
triũphans confitet̃ has tres veritates.
Scdm̃ priuilegium est ꝙ ex ea reges
eligebant̃ officiũ em̃ regis ꝓpriũ est de/
fensare. sic illa domina fuit ⁊ est defensa
trix contra diabolũ ad confidendũ de di
uina miscdia. immo ꝑ eo ꝙ xp̃us eiecit
de ea septem demonia est nobis confidẽ
dum de venia peccatoꝝ. et ob hoc chri/
stus fuit ei familiaris vt suo exẽplo pec/
catores non desperẽt de venia. ideo suo
modo est in aduocatã eligenda ꝑ pecca
toribus sicut regina pro pauꝑibus apd̃
regem intercedit. Tertiũ priuilegiũ
est ꝙ eius sors fuit in parte australi Jo/
sue. xv. que pars est fecundior ꝓpter so/
lis pñtiam. sic Magdalena post cõuer/
sionẽ suã fuit in opibus virtuosis fecun
dissima xp̃m semꝑ vel frequenter sequẽ
do ⁊ sibi de bonis suis ministrãdo Lu.
viij. Mulieres alique que erãt curate a
spiritib⁹ immũdis eum sequebant̃. s. ma
ria magdalena et Johãna et multe alie
⁊ ministrabãt ei de facultatibus suis: et
tandẽ pro xp̃o omnia vendidit ⁊ ad pe/
des apostoloꝝ posuit. vnde potuit dice/
re sicut ⁊ Petrus. Ecce nos reliquimus
om̃ia ⁊ secuti sumus te. Quartũ ꝑui/
legiũ est ꝙ ciuitas hierl̃m sibi in sortem
accidit que erat ciuitas regalis. interp̃/
tatur autẽ visio pacꝫ in qua fuit recepta
Maria magdalena ad quaz vidit eam
ascendere cũ choris angeloꝝ Martha II. con/
iacens infirma. Secũda cõsideratio sidera
est de sua cõuersione. vbi quattuor decla
rant̃ ad ꝑfectã cõuersionẽ seu contritio/
nem requisita. Et primũ fuit verecũ/
dia siue confusio. Secundũ fuit in ea G
dolor ⁊ contritio. Tertiũ fuit in ea de
uota supplicatio. Quartum fuit in ea
operis satisfactio. Primo fuit in ea ve
recunda confusio. ideo stans secus retro
pedes dñi lachrymis ⁊c. Non respexit
eum in facie. de quo dicit̃ Esdre. ix. De/
us meus confundor ⁊ erubesco eleuare
faciẽ meam ad te. Certe debet plus ho/
mo confundi corã deo ⁊ angelis de pec/
catis q̃ꝫ coram hominib⁹. Secũdo fu
it dolor ⁊ cõtritio. doluit enim quia tam
mentem fedauit q̃ꝫ mortem incurrit: tũ
quia deteriorem ancillam se fecit. tum
quia deum offendit. de qua contritione
dicitur ꝙ cepit rigare pedes eius ⁊ cet̃a
habundantia autem lachrymarũ signũ
contritionis fuit. de qua cõtritiõe habe
tur in ps̃. Cor contritũ ⁊ humiliatuz ⁊c.

88

Tertio deuota supplicatio fuit: sicut dauid orans miscōiam est cōsecut⁹: hec supplicatio ptz in osculo. Quarto operis satisfactio: qz nō sufficit orare nisi homo ope satisfaciat: sicut nō sufficit alicui recōciliari: nsi satisfaciat de dāno dato: ꝛ iō vnguēto vngebat pedes ꝛ tergebat Tergere em̄ ꝑm Grego, est paupib⁹ pie subuenire: ita ꝙ in q̄ttuor in q̄bus peccare cōsueuit ꝛ deū offendere ipa satisfecit

Quia p̄mo offendit in vanis aspectibus ꝓpter qd̄ lachrimabat̄ Scd̄o in tortis crinib⁹. iō capillis tergebat pedes iesu. Tertio in ꝟbis turpib⁹. iō osculabat̄. Quarto in vagis discursib⁹. ideo secus pedes dn̄i sedebat cupide audiēs verbū illi⁹. Et ꝓ oībus istis tn̄ vocatur Maria. i. amaꝝ mare. qz intantum fuit amaricata vt pctā q̄ttū ad penā ꝛ culpā fuerint ei indulta. Vn̄ xp̄s ei dixit Remittunt̄ tibi pctā tua. Tertia consideratio est de dilectiōe ipsius ad xp̄m. vbi ostendit se diligere xp̄m in q̄ttuor gradibus dilectiōis. quoꝝ p̄mus ē fugere omnē offensam dilecti iuxta illud. ps̄. Qui diligitꝫ deū odite malū. sic ꝛ ipa post cōuersionē suā odiuit om̄e malū. sic ꝙ credit̄ ꝙ nūq̄ postea peccauerit mortaliter In cui⁹ signū xp̄s dixit ei: Vade ꝛ amplius noli peccare. Scd̄s est compati dilecto ī casu necessitatꝫ: sic ꝛ ipa secuta est xp̄m tpe passionis vna cū xp̄i matre ꝛ sororib⁹ mr̄is xp̄i. Tertius ē laudes dilecti p̄dicare: sic ꝛ ipa seminauit ꝟbi semina in toto regno Marsilie. vn̄ cōuertit p̄ncipē marsilie cui vxorem suscitauit a mortuis: ꝓpt̄ quod fere totam ꝓuinciā ad fidē xp̄i cōuertit. Nota historiam ꝛc̄. Quartus est desiderare honorem dilecti ꝛ gloriā. sic em̄ ipa desiderauit gl̄iam resurrectiōis xp̄i: ꝓpter qd̄ recedentib⁹ discipulis nō recedebat: sed amore eius succensa ardebat desiderio ꝑm Greg. iō ꝓpter eius nimiū amorem p̄mo sibi a ꝓparuit. de q̄ desiderio scribit̄ in ps̄. Quēadmodū desiderat ceru⁹ ad fontes aquaꝝ. Quarta cōsideratio ē de dilectōe xp̄i ad eā qd̄ patuit in excusatione q̄druplici. quaruꝫ Prima est ad Marthā qn̄ accusauit eaꝫ de ociositate quādo dixit: Dn̄e non est tibi cure ꝙ soror mea reliq̄t me solā ministrare: dic ergo illi ꝛc̄. Tūc xp̄s eius factus est aduocatus ꝛc̄. ꝑm Augu. excusans em̄ eā xp̄s duo dixit: vnuꝫ ex parte marthe dicens: Martha martha sollicita es ꝛc̄. Aliud ex ꝑte marie dicēs: Maria optimaꝫ ꝛc̄.

III. cōsidera.

IIII. cōsidera.

Scd̄o excusat eā apud symonē leprosum q̄ accusauit eā de immūdicia qn̄ dixit. Hic si esset ꝓpheta sciret q̄ ꝛ q̄lis ꝛc̄. Tūc excusans eā dixit vnū ex ꝑte symonis arguens eū de negligentia. aliud ex ꝑte marie collaudans eā de amicitia dicens: Dimissa sunt ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Tertio excusauit eā apud iudā q̄ accusauit eā de ꝓdigalitate qn̄ dixit Ut q̄d ꝑditio ista vnguenti. vbi duo dixit in excusādo: vnū ex ꝑte apl̄oꝝ. Nā pauꝑes semꝑ habetis vobiscū. aliud ex ꝑte marie di. Quod habuit hoc fec̄. mittens em̄ vnguentū hoc in corpus meuꝫ ad sepeliēdū me fecit: id est figurā sepulture mee seu passiōis q̄ iminet. Quarto excusauit eā apud patreꝫ de duobus.

Primū de obmissis. Secūdo de cōmissis. qz ꝑm apl̄m deus intercedit pro nobis Roma. viij. Si deus ꝓ nob quis cōtra nos. Et infra. De⁹ est q̄ iustificat quis est q̄ condēnet ꝛc̄. Quinta consideratio est de eius contēplatōe. Ubi est sciendū ꝙ q̄ttuor sūt adminicula cōtemplationis. quoꝝ Primū est angeloꝝ societas. vn̄ ꝑm Dioni. Omne qd̄ habemus a deo habem⁹ ꝑ ministeriū angeloꝝ: vn̄ sicut supiores illustrāt iferiores sic inferiores illumināt ecclīasticā ierarchiam. Et ipa fuit stipata agmib⁹ angeloꝝ portantiū ꝛ eleuantiū eā septies in die in septē horis canonicis. Scd̄m ē loci solitudo quaꝫ scti p̄res petebant ad dn̄m exorandū. spūs dn̄i in locis solitariis ait btūs Frāciscus orās in mōte aluerne. Tertiū est ciboꝝ parcitas quia nemo pōt bene reficere mentē ꝛ ventrē: qz nemo pōt seruire duob⁹ dn̄is. Et magdalenā non legim⁹ aliq̄d comedisse in

V. cōsi.

B

triginta annis nisi spūalem refectiōem nec h̄ est deo ipossibile vt ptz de Enoch ⁊ Helya q̄ fere vixerūt in paradiso. v. milia annoꝝ sine pane. Et iō panē angelorū māducauit homo qꝛ. s. btē marie magdalene: nihil aliud erat in illo monte: vt patet in historia sua. Quartū admi niculū est libēter audire verbum dei. sic ipa fuit semp ad pedes ihu audiēs verbum dei: nec ob hoc rñdit aliq̄d marthe de ea cōquerēti: qꝛ tunc erat absorpta audiendo ⁊ attendēdo maria ꝟba dñi. Jō dicit in ps̄. Ignitū eloquiū tuū ⁊c̄. Sexta cōsideratio est: vbi fuit figurata. Et dr̄ ꝙ in q̄ttuor mulieribꝫ veterꝫ testamēti quas scriptura rep̄hendit. Et p̄mo p Bersabee q̄ cōmisit pctm̄ carnis cū ipo Dauid: quā ipe Dauid habēs postmodum in vxorē amauit eā sup omnes alias mulieres ⁊ vxores suas. ⁊ intantū vt Salomonē filiū eius cōstitueret regem vt patet. iij. Regū. Bersabee interpretat puteꝰ saturitatꝫ. ⁊ Magdalena cecidit in puteū peccatoꝝ. hāc xp̄s postmodum amauit valde ⁊ post matrē suā plus iter omnes mulieres. vnde eius amore ibat ad domū Marthe. ⁊ amore eius Martham sanauit a fluxu sanguis ꝑm Ambro. ⁊ suscitauit Lazarum fratrem eius

VI considera.

C

Scdo fuit figurata p Raab q̄ nata i hiericho suscepit exploratores missos p Josue. ⁊ p eā domus patris sui est saluata: vt dicit Jos. Raab interp̄tat latitudo q̄ est charitas sctē Magdalene qua dilexit xp̄m. Exploratores sūt apl̄i quibꝰ sedulo ꝓprijs manibꝫ ministrabat. vnde fuit deuota beati Petro apl̄o. qꝛ post cōuersionē suā beato Maximino vt filiaꝫ deuote cōmendauit ⁊ p eā salua facta ē domus patris sui: qꝛ per conuersionē suam cōuersus est Lazarꝰ ⁊ Martha sanata. vñ historie sonant eos post beataꝫ Magdalenā esse conuersos. Tertio fuit figurata p Thamar: de qua geniti sūt Judas Phares ⁊ Sarā. Gen̄. xxxviij Thamar habuit duos filios de iuda socero suo: ⁊ habuit pro arrabone sui concubitus anulum ⁊ armillā ⁊ baculum p que liberata est ab incēdio ignis. Thamar interpretat amara: vel commutata Hec fuit magdalena que fuit amara p contritionē: habuit armillā ꝓpter perseuerantiā: ⁊ annulū ꝓpter fidem quā confessa est: baculū ꝓpter crucē quā amplexata est in mente eam portādo. Quarto fuit figurata per Ruth moabitidem. que. s. spicas ordei collegit quas cum excussisset inuenit tres modios ⁊c̄. applica figurā. De his quatuor habet expresse i generatione xp̄i. Septima considera tio est: qualis corona fuit sibi data. Et dicit ꝙ habuit quadruplicē coronā. Et p̄mo coronā lapideaꝫ ratione martyrij: quia gladiata gladio mortꝫ xp̄i: fuit etiam martyr: ꝓpter amaricationē peccatorū quam in mente habuit. vnde ps̄. Posuisti dñe in capite eius coronam de lapide p̄cioso. Scdo coronā auream que dat doctoribus. vnde in auro notat sapientia ꝑm Grego. ⁊ ipsa docuit sapientiā ⁊ scientiam fidei xp̄iane. de qua corona dicitur Eccl̄iastici. xlv. Corona aurea sup caput eius. ⁊c̄. Tertio coronā floream que dat virginibꝫ: non ꝙ esset ꝟgo: sed post conuersionē suā puritatē altissimam mentis ⁊ corpis habuit. de qua sapientia coronemꝰ nos rosis anteq̄ marcescant id est puritate mentis ⁊ corpis.

VII. cōsidera.

D

Quarto coronā argenteaꝫ que debet victoribus ⁊ martyribus: quia vicit mūdum renuendo nobilitati ⁊ facultatibꝫ. De qua apostolus: Non coronabit nisi qui legittime certauerit. Sed ista certauit incessanter per triginta annos in deserto: vacans orōnibus ⁊ meditationibus diuinis. ideo merito debet coronari gloria. s. eterna. Ad quaꝫ nos perducat xp̄s iesus dei ⁊ virginis filius Amen.

De eadem: Sermo secundus.

Agna est velut

in mare cōtritio tua Treno. ij. cap̄. Beatus Grego. super Lucam dicit sic: Cogitanti mihi de marie penitētia flere magis libet q̄ aliquid dicere. Cuius inq̄t vel saxeum pe/

89

etus ille huius peccatricis lachrymę ad exemplū penitēdi nō emolliāt. Cōsiderauit nanq; qđ fecit & noluit moderare qđ faceret. sup conuiuantes ingressa est: non iussa venit. inter epulas lachrymas obtulit. Discite inq; diuin⁹ Gregorius: q̄ dolore ardebat q̄ flere inter epulas nō erubuit. In q̄ quidē oratio diuinissim⁹ Grego. p̄figit ante mētis nr̄e oculū contritionē btē Marie magdalene tāq; penitendi exemplū & mensurā. Et q̄ exēplum & mēsura debet cōtinere oīa exēplata & mēsurata. idcirco btē marie magdalene recte dici potest illud ꝟbū p̄opheticū Magna est velut cē. Sic enim mare cōtinet oīes aquas originaliter: ita amaritudo illius mulieris penitētis continet oēs nr̄as penitētias exemplariter.

Intelligendū est tamē q; ad perfectā p̄niam q̄tuor in figura requirunt. quoz

Primū est: vt p̄nia sit vniuersaliter dilatata. p̄nia em̄ particularis & diuisa nō dicit salubris. sic̄ curatio corpis nō dicitur salutifera: si aliqua pars remanet egrota. ió dicebat Ezechias de oībus p̄teritis vniuersaliter p̄niam agēs Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs ānos meos i amaritudine anime mee. Scōm est vt penitētia sit internaliter p̄funda: quia sicut medicamentū quod solū in superficie consistit dicit subsanare & non salubriter curare: ita penitētia que in p̄fundo aīe nō intimat non est salubris. Ideo clamat p̄pheta Dauid in ps. Saluū me fac deus: q̄m intrauerūt aque vsq; ad animā meā. Aque em̄ p̄niales nō sunt salutifere donec ad intrinseca aīe fuerint ingresse. Tertium est: vt p̄nia sit penaliter applicata: q; sicut in vulneribus vt dicit Latho. dū sanat dolor est medicina doloris. ita in moralib⁹ pene sunt quedam medicine. Qui ergo vult p̄fecte penitere sufficienter puniat seip̄m: sicut p̄pheta Dauid dicebat: Q̄m ego in flagella paratus sum: & dolor meus in cōspectu meo semper. Quartū est: vt penitentia sit affectualiter accepta: quia sicut nos videm⁹ in ciuilib⁹ q; nullus reputat satisfactionez placatā illā q̄ est violēter extorta sz illā q̄ ē liberaliter oblata ita i theologicis q̄to p̄nia ē magis volūtaria: tāto ē magis satisfactoria. Et ideo dicūt sancti q; modicū de penitentia plus p̄ficit in hac vita q̄ mlta in purgatorio: quia illa pena non est voluntarie assumpta sed violenter iflicta. Et ideo dicit Judicū. v. Qui sponte obtulistis animas vestras benedicite dño cē. Ista sunt quattuor penitētie ꝯsignia que marie magdalene in verbo p̄posito attribuūtur. Et p̄mo ei ascribit q; ipa fuit dilatata vniuersaliter: quia magna. Res em̄ quāto maior: tanto cōmunior & vniuersalior & pluribus cōmunicari poterit. ideo dicit Esdre. iij. q; magna est veritas quā inuocat oīis terra.

Scōo q̄ō ei ascribitur q; ipsa fuit p̄fundata internaliter in illa penitentia: quia velut mare. sic̄ em̄ in diuina scriptura attribuit celo sublimitas: ita mari p̄funditas. vnde mare p̄pter suā p̄funditatē dicit abyssus Jon. ij. Abyssus inquit vallauit me cē. Tertio ei ascribitur q; fuit applicata penaliter: quia contritio. actus enim cōtritionis est penalissimus quia ab intimis procedens omnia exteriora cōturbat dicente Jeremia xxiij. Contritum est cor meū in medio mei: contremuerunt oīa ossa mea cē.

Quarto ei ascribitur q; fuit accepta affectualiter quia Tua. Ille em̄ operationes que alicui violenter infliguntur non sunt vere sue: quia ab eis nō vituperatur nec laudat: sed ille que voluntarie eliciunt⁹ oicūtur vere sue: quia ei imputantur ad laudē vel ad vituperiū q̄ non cōsequunt⁹ nisi actū p̄priū. Et ideo quia opus redemptionis humane fuit volūtarie a christo elicitū. ideo dicitur opus p̄prie suū. & ideo Abacbuc. iij. dicit. Domine opus tuū in medio ānoz viuifica illud. Et cū inter ceteros sctos hec mulier xp̄i amantissima de actu contritionis commendat⁹ a sanctis. idcirco circa actum contritionis nostre considerationis oculū conuertendo. Primo opoz tet considerare actum contritionis em

se: ad ipsum realiter eliciendū. Secū do ꝑm applicationem ad penitentiā ma rie magdalene vt ipam exemplariť imi temur. Quantum ad primā partem primo insistendum est circa cōtritionis quidditatem. quem actum debemus ad remissionē peccatoꝝ elicere. Secū do circa contritionis qualitatez: vt cerna mus qualiter illud debemus perficere.

Quantum ad primū: quid est est con tritio. dicit beatus Augusti. xiiij. de tri nita. xv. ꝙ sicut dolor qui est offensio ani me sensitiue est passio derelicta ex actu diuisionis cōtra corp⁹: ita tristicia quaz vocat dolorē anime est passio derelicta ex actu nolitionis contra animā. Unde dicit ꝙ tristicia est dissēsio animi ab his rebus que nobis nolentibus acciderūt. Ad declarationē autē huius dicti quat tuor preambula premittunť. Primuz est ꝙ in voluntate nostra sunt duo actus contrarij. s. volendi z nolendi. Quoꝝ primū est ad bonū ꝓsequenduz. z secun dum ad malū fugiendū. sicut enīz in in tellectu est actus affirmandi ꝓpter veꝝ. z actus negandi ꝓpter falsum. ita apud voluntatē velle ꝓpter bonū. z nolle pro pter malū. actus autez volendi habet se per modū tendentis in obiectū. z actus nolendi per modū fugientis ab obiecto z quia naturalis inclinatio voluntatis est ad bonū ꝓsequendū et malum fugi endū. idcirco isti duo actus cōtrarij da ti sunt voluntati. ꝑ quibus dicebat Sa lomon. iij. Regū. xi. vel Ecclīastici. iij. Dabis seruo tuo cor docile vt sciat dis cernere inter bonū z malū. s. ad eligēdū z ad fugiendū. Scdm est ꝙ illos du os act⁹ volūtatis ꝯtrarios cōsequunť in volūtate due ꝯtrarie passiōes: qꝛ actum volēdi sequiť delectatio. actū aūt nolēdi sequiť tristicia. vñ ꝑm Augu. Sicut tri sticia est de illis rebꝫ q̄ nobis nolentibus eueniunt: ita delectatio ecōtrario. ꝙ aūt actū nolendi sequať tristicia naturaliter habeť. i. Mach. iiij. ca. vbi diciť ꝙ Lisi as consternatus est animo z deficiebat quia non qualia voluit talia facta sunt. Et ꝙ actū volēdi sequať delectatio. dici tur in ps̄. Exultent inquit z letenť q̄ vo lunt iusticiā tuā. Tertiū est ꝙ quāto maior est actus volēdi in volūtate: tāto delectatio est maior. z q̄ꝫto maior actus nolēdi: tanto maior consequiť tristitia. cuius signū est qꝛ in equalibꝫ bonis aliq̄ inequaliter delectanť: ꝑm ꝙ inequaliter desiderant illa bona z in malis equali bus inequalr tristanť ꝑm ꝙ inequaliter odiunt illa mala. z ideo sic felicitas est summe volitiua. ita in ea est summa de lectatio. z sicut miseria est summe noli tiua ita in ea est sūma tristicia ꝑm beatū Augusti. z quia actū amoris intensum sequiť intensa delectatio: sic actum odij tristicia. iō dic̄ sponsa Cañ. ij. Sub vm bra illi⁹ quē desiderauerā sedi z fructus ei⁹ dulcis gutturi meo z c̄. Quartum p̄ambulū est ꝙ maior voluptas q̄ possit esse in hoīe vel in hoīs volūtate est gau diuz. z maior anxietas est tristicia: quia nulla voluntas pōt esse sine gaudio: nec aliq̄ anxietas sine tristicia: cū sit afflicti ua: cuius est signū qꝛ res voluptuosa si ne gaudio sumpta nō allicit: nec res q̄n tūcūq̄ afflictiua sine tristicia molestat. iō dicit sapiens Prouer. xvij. ꝙ animus gaudēs etatē facit floridā. z spūs tristis desiccat ossa. Istis ꝓ p̄missis p̄am bulis est considerandū ꝙ sunt quattuor actus in aīa nr̄a q̄ req̄runť necessarie ad ablutionē peccati mortalis. q̄ꝝ. Prim⁹ est act⁹ recordatiōis patrati scelerꝫ: nul lus aūt vnq̄ꝫ de pctō penitet nisi pctm̄ ꝑ petratū ad memoriā reuocet. vñ scribiť ep̄o Ephesi Apo. i. q̄ laps⁹ fuerat. Me mor esto vñ exciderꝫ z pniam age. At tendendū est tñ ꝙ in illo actu recordati onis debēt nob̄ q̄tuor occurrere: z diligē ter cōsiderātibus occurrit pctm̄ sub q̄ druplici rōe. s. Primo vt ꝑemptiuū di uine gr̄e: qꝛ in eius aduentu aīa spoliať spūalibꝫ donis. Scdm vt lucratiuuz infinite pene: qꝛ pena condigna peccati mortalis est gehenna inextinguibilis.

Primus actus A

Tertio vt amissiuū glorie: qꝛ nullus exñs in pctō mortali habet hereditatez

in regno dei. Quarto z est maius omniū: vt offensiuū maiestatis diuine quia altissimus odio habet peccatores ſm sapientis documentū. ideo ꝓpter illā quadruplicē malitiam quā peccatū importat voluntas que est tali sauciata plaga nam peccatū si quod est. est in voluntate ſm Augu. clamat ad memoriā dū desiderat penitentiā di. Recordare pauptatis mee z transgressiōis absinthij z fellis. Pauptatis inq̄z: quia diuina gratia sum spoliata. Transgressionis: quia p me fuit diuina indignatio prouocata: Absinthij: quia p talem actum dulcedo gr̄ie fuit amissa. Et fellis: quia p ipsum amaritudo pene perpetue fuit promissa Et sequit ibi Threno. iij. Memoria memor ero z tabescet in me anima mea nulla em̄ memoria vel intelligentia illa quattuor in patrato scelere diligēter cōsiderās que non tabescat. Scōs act⁹ est oditionis ꝓpetrati crimis: qz nisi peccatū ad memoriā reductum displiceret: nullus de tali pctō peniteret. vñ sanctus Job penitentiā agens dicebat Job. iij. Tedet animā meā vite mee: dimittam aduersum me eloquiū meū. loq̄r in amaritudine anime mee. dicam deo noli me condēnare zc. Attende m̄ q res solet odiri quadrupl'r. Et ꝓmo feda: sicut homo honestus detestat sordidū indumentum. Scōo anxia sicut bestie oduntaculeū. Tertio onerosa: sicut mercenarius horret magnū pondus. Quarto nociua qz medic⁹ abhorret cibū mortifer q̄uis sit dulcis. z naute cantū syrenarū. Et istis q̄ttuor rōnibus petm̄ qō ad memoriā reducit p pniaz habet causam odibilē. Et primo quia fedam: habet imaginē dei in anima relucentē denigrare vnde pctōribus Threno. iij. dicit. Denigrata est sup carbones facies eoz z imago trinitatis in eoz mētibus refulgēs ꝓus. Scōo qz anxiū syndere sis em̄ sic̄ q̄daz acule⁹ semp pūgit aiam exñtis in pctō mortali: vt eā q̄escere non ꝑmittat. iō dr in ps. Cōuersus sū in erūpna mea dū cōfigit spina. i. aculeus. s. stimul⁹ cōscie. Tertio qz onerosū. ita em̄ aggrauat aiam vt ip̄am ꝓsternat ne resurgere valeat vnq̄ viribus suis p⁹q̄ corruit. vñ i ps. vij. Em̄ iniq̄tates mee supergresse sunt caput meū z sic̄ on⁹ grue grauate sunt sup me. Quarto quia nociuū: sic̄ em̄ toxicū cū dulcedīe interficit corpus: ita peccatū cū dulcedine occidit aiam que mors est vltimū nocumētum. Vnde Jacobus in canonica ꝓma Peccatū cum consumatū fuerit generat mortē. Et iō cōcurrentibus istis quattuor cōditionibus in memoria satis pōt voluntas rōnabil'r ip̄m odire vt intuenti pōt patere. Tertius actus attritionis patrati peccaminis. sicut em̄ odiū sequitur recordationē mali ita tristicia sequit illam oditionē. Declaratū em̄ fuit q sic̄ delectatio natural'r sequit actū volendi ita tristicia actū nolendi qui est odium. Jsta autē tristicia de malo nolito vocat attritio: z de illo actu attritionis sequit actus cōtritionis respectu peccati recordati z oditi. Dicūt doctores q peccatori cuilibet ptinent quattuor considerāda. Primū ē q illa attritio nō meretur remissionē peccati mortalis de cōdigno: qz ex puris naturalibus nullus potest resurgere a morte anime: sicut nec a morte corpis que est minor. q̄libet autē ex puris naturalibus pōt esse attritus. Et cōstat q culpa mortalis est mors anime ergo zc. Scōm est q illa attritio non merek infusionē gr̄e de cōdigno: qz nullus act⁹ naturalis ē de se cōdign⁹ dono supnaturali cū in hoc errauerit pelagi⁹. actus aūt attritōis est act⁹ naturalis liberi arbitrij: g̃ nō pōt esse cōdign⁹ dono gr̄e qō est supnaturale. Tertiuz est q ista attritio merek remissionem culpe de cōgruo qz nō cōgruit q aliqs ad impossibile obligek: sz impossibile ē alicui meruisse remissionē talis culpe de condigno g̃ ad tale meritū nō debuit obligari: sed ad meritū de cōgruo: z illud nō pōt esse nisi attritio. Quartū est q illa attritio merek infusionē gr̄e de cōgruo: quia cuilibet benivolo dño dz sufficere ad ei⁹

II. act⁹

B

III. actus

C

capiendā beniuolentiam: si seruus offe/
rat ei obsequiū qđ potest: licet eius gra/
tie nō sit cōdignū. ⁊ ideo qꝛ creatura nō
potest ex purꝫ naturalib⁹ plus deo offer/
re citra p̄mū nisi actū ꝯtritiōis deus aūt
Nota dubiuꝫ de cōgruo illū acceptat ꝑ suā beniuolen
tiā licet non sit ei cōdign⁹. Et si dicat
q̄d est mereri de cōgruo ⁊ de condigno.
Dicit ꝙ mereri de cōgruo est qñ q̄s non
dat q̄ꝫtum valet p̄miū. scꝫ qñ q̄s aliquo
obsequio meret alteri⁹ amorē vel meri/
tū qđ maius est obsequio Mereri de cō
digno est qñ quis intēdit obsequiū eq̄le
IIII actus merito. Quartus actus cōtritiōis est
cōmisse turpitudinis. qꝛ sicut attritio se
quit oditionē, ita cōtritio sequit attritio
nē pro eo ꝙ illud qđ est supra naturam.
presupponit illud quod est ꝑm naturaꝫ
⁊ actus cōtritionis est supnaturalis ali
q̄ mō: cū act⁹ attritiōis sit merenatural
D De illo actu ꝯtritiōis oportet hic cō/
siderare q̄ttuor ꝟitates theologicas. q̄ꝝ
Prima est: ꝙ act⁹ attritiōis ⁊ cōtritio/
nis sunt idē essentialr: qꝛ cū actus attri
tionis mereat gr̄aꝫ de cōgruo: nō meret
autē eā ꝑ p̄mo instāti quo elicit: qꝛ tunc
cito q̄libet esset in gr̄a. ⁊ sic attricio nō p̄/
ueniret cōtritionē: sed meret eā post cer
tam mensurā a deo prefixā: ꝑm ꝙ attitio
est intēsior vl remissior: ⁊ tūc attritio fit
cōtritio ꝑ solā gr̄e cōiunctionē: sic eadeꝫ
est plenitudo hoīs ī tenebrꝫ ⁊ in luce ex/
istentis. sꝫ qñ est in tenebris nō delectat
nisi ponat in lumine. Scđa ꝟitas est:
ꝙ actus attritiōis ⁊ cōtritiōis differunt
accidentalr sic oculus hoīs dormientis
q̄ est sine visione: ⁊ oculus vigilātis qui
est cū visiōe adiūctus. ita attritio est gr̄a
adhuc p̄uata. sed cōtritio qñ est gr̄e soci/
ata. Et iō sicut dñs nō habet acceptum
idē seruitiū qđ facit ei seru⁹ qñ est in gr̄a
eius ⁊ nō in eius gr̄a: ita est de actu attri
tionis ⁊ cōtritionis: qꝛ respexit deus ad
Abel ⁊ ad munera eius. ad Cayn aūt ⁊
F ad munera eius non aspexit Gen̄. iiij.
Tertia ꝟitas est ꝙ actus iste cōtritio
nis meret remissioneꝫ mortalis culpe ⁊
infusionē gratie non solū de cōgruo sed
de condigno. qꝛ quicunq̄ pōt mereri de
condigno illud qđ est mai⁹: pōt multo/
magis illud qđ est min⁹: cū ibi mior di/
gnitas requirat. actus aūt aīe in gr̄a ex/
istentis meret de cōdigno gl̄iam: ḡ mul
tomagis gr̄am ⁊ culpe carentiā q̄ sūt or
dinata ad beatitudinē tanq̄ ad finem.
Quarta ꝟitas est ꝙ actus cōtritiōis
non est cōdignus tātis p̄mijs ex natura
sua: sꝫ ex sola ordinatōe diuina: qꝛ nulla
natura inferior pōt esse cōdigna supiori
se. sꝫ spūalia corpalibus nō possunt cō/
pari. ⁊ iō qꝛ natralr actus cōtritiōis est
inferior actu btifico ⁊ gr̄a nō pōt esse al
teri cōdigna ex sua natura sꝫ ex instituti
one diuina. sic si rex aliq̄s institueret vt
p̄ciū equi esset marcha auri tūc p̄ciū il/
lud esset cōdignū ex institutōe regia nō
a natura: cū vnus equus sit melior om̄i
auro. ⁊ qꝛ illū actū habet acceptū super
omne sacrificiū. iō dicebat Azarias in
orone sua Dañ. iij. nō est in corpe hoc sa Sada
crificiū sed in aīo cōtrito ⁊ spū humilia ps p̄nci
to suscipiamur dñe inq̄t a te ⁊c. Cir/ palis.
ca scđam sermōis ꝑticulā insistendo oc/
currūt q̄ttuor cōsiderationes. quarum.
Prima est: q̄lis est ei⁹ necessitas. Se
cūda est: q̄lis est ei⁹ oportunitas. Ter/
tia est: q̄lis est ei⁹ ꝯgruitas. Quarta ē E
q̄lis est ei⁹ vtilitas. Quantū ad p̄mū
de cōtritione đr ꝙ illud est simplr neces/
sariū sine q̄ finis necessari⁹ haberi nō po
test: sic medicina vel sanitas nullo mo/
do haberi pōt ⁊c. sed qꝛ felicitas que est
finis vltimus hominis nō potest habe/
ri sine contritōe: cū hoīes per peccatum
ipam amittant. ⁊ peccatū amittere non
possunt nisi ꝑ contritionē: ergo est sum/
me necessaria. Ipsius autem necessitas
declarat dupliciter. E p̄mo in sacramē/
to regenerationis siue baptismi: quod sa/
cramentū regenerationis est sūme neces/
sariū inter omia sacramenta dicēte dño
Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ⁊c. tñ cō
tritio est ad salutē magis necessaria: qꝛ
nullus adult⁹ recte ꝑ baptismū sine cō/
tritione potest saluari. quia si fictus ac/
cedit ad sacramentū nō suscipit: qꝛ rem

sacramēti non suscipit si obicem ponat: postea vo sola cōtritio ipm saluat. Et si sacrm baptismi ficte suscipe non possit: sola cōtritio ipm purgat. Scdo in sacramēto confessionis: qz sacrm pnie est post sacrm baptismi sume necessariū ad salutē. cū dns dicat Lu. xiij. Nisi pniam egeritis sil' omes pibitis. Et tn cōtritio est magis necessaria ad salutē: qz illo sacramentū: cū illud sine contritōe nihil proficiat. Et tn in casu necessitatis sola contritio sufficit sine illo sacro imo ante illo cōfert gram qn puenit. Tertio in sacramēto cōionis qd est ad necessitatem salutis tpibus z locis determinatis. cū deus dicat Joh. vi. Nisi māducaueritis carnē filij homis. z tn cōtritio est amplius necessaria. qz sine determinatōe loci vel tempis impata est. in oibus alijs excusat impossibilitas vel inopportunitas. In contritione aūt nulla cadit excusatio. ita q si peccator sine ipa moriat necessario dāpnat. Et rō tante altitudinis sacri hui⁹ pcipue est: qz semp contritio est in ptāte volūtatis nre puia attritiōe.

Quarto in mysterio nre redemptionis qd fuit sume necessariū ad humanā salutē dicēte caypha p spm pphetie sibi ad horā traditū Jo. xi. Expedit vt vn⁹ homo moriat p pplo zc. Et tn in illo sacramento actus cōtritionis aie xpi quo fuit in cruce cōtritus de pctis nris maxime dicit fuisse salubris: qz passio aie ē fortior qz passio corpis: z ad merenduz efficatior indulgentiā qz passio corporis q aūt xps fuerit cōtritus habet Matth xvi. Tristis est aia mea vsq ad mortez. z illa tristicia de pctis nris fuit. fuit etiam sūma gra q est contritio pfecta. et a frute illius cōtritionis xpi hnt virtutez oes vie contritionis ad delendū pcta. vñ dic xps Esa. lxi Spūs dni sup me zc sequit. misit me vt sanatē contritos corde zc. Quantū ad cōtritiōis oportunitatē est aduertendū q medicina ē valde optima qn est vallata circumstātia q druplici: z Primo qn est facilima: qz alique medicine sunt ita difficiles q homines peligerēt infirmari z qnq; mori quēadmodū dr Matth. v. q illa mulier quā xps curauit fuerat multa a medicis ppessa zc. Scdo qn est celerrima: qz diutine cure nō solū grauāt ifirmū sz attediāt medicū. sic dic sap. Ecclīastici xij. Languor prolixior grauat. s. medicuz

Tertio qn est integerrima: qz quādo sanat vnū membrū alio in languore remanente totū corpus infirmū remanet. z iō non est medicina optima. Et ideo xps illū cecū quē illuminauit corporaliter voluit illuminare mentaliter Joh. ix. ne vi derek cura ptialis. Vñ dicūt scti q xps nunq; curauit aliquē in corpe dn ipsuz prius curauerit in aia. Quarto medicina est optima qn ē saluberrima. sūt em nonulle medicie q licet morbū pscindāt tn statū sanitatē pfectā nō conferūt. et iō medicina tūc est optima qn ipa sumpta mox sanitatis est redditiua. sic fuit illa medicina q mūdatus fuit Naamā a lepra. vbi dicit q restituta est caro eius sicut caro pueri. iij. Regū. xij. ca. Hūc aūt ista medicina cōtritionis q instituta est ad curādā plagā pcti mortalis. est .s. primo facillima. qz sicut dic Augu. in li. de li. arbi. Nihil est tā in ptāte voluntatis sicut actus ei⁹: cui⁹ signū est. qz licet aliq; creatura possit nos cōpellere ad remanendū vel ipedire ad eundū. nulla tn creatura pōt nos ipedire aut cōpellere ad volendū vel nolendū. z qz actū volendi sequit attritio: z ita contritio. z iō nil est tā in nra ptāte sicut cōtritio. et sic illa medicina est facilima. Secdo ē celerrima. qz non tardat p horā vel momē tū: sed in eodez instanti q applicat sanat sic sol emittit radiū suū subito z i instāti. Tertio ipa est integerrima. qz impossibile ē vnū vulnꝰ pcti moriat p contritionez sanari dn oia sanent: cū diuina indulgentia non sit diuisa. Quarto qz est saluberrima: qz non solū plagam curat: sed z gratiaz que est vita z perfecta sanitas anime inducit. z demū in posterum a peccatis preseruat. Idco dicit ps Sanat contritos corde z alligat contri

II confidera.

tiones eoꝝ. Sanat cõtritos corde q̃ tũ ad pctõꝝ purgationẽ: ⁊ alligat contritiones eoꝝ q̃tum ad peccatoꝝ p̃seruationẽ

III. cõsidera.

Quantũ ad congruitatẽ contritionis est aduertendũ ꝙ contritio que est instituta per penitẽtiã peccati mortal' est pena congruentissima: quia sicut maxima infirmitas indiget maxima cura. ita maxima culpa remittit ꝑm iusticiã distributiuã maximã penam. vnde Deute. xxv. Pro mensura peccati erit plagaꝝ mod⁹ et quia pctm̃ mortale est maxima culpa in quo. s. offendit' maiestas infinita. Jõ ꝑ p̃ncipali pena est instituta ei. s. contritio que est maxima pena. ꝙ autẽ cõtritio sit penaruꝫ maxima ꝓbat'. quia includit tristiciã attritionis: que quidez tristicia dicit' esse pena penaꝝ. Jstius autez pene magnitudo declarat' quadrupl'r. Et p̃mo qꝛ sumit. s. originẽ in inferno. Pena em̃ demonũ est maxima. cũ peccatuꝫ angeli fuerit maximuꝫ: vt testat' diuina scriptura in Ezechiele. ⁊ maxime culpe debet' maxima pena: ⁊ tamẽ pena sensus q̃ est in demonib⁹ nõ est nisi tristicia. non em̃ possunt ab igne calefieri vel comburi: cum sint spũs nec dolore sensibili immutari: cũ sint intellectus sepati: nec patiunt' in natura vel intellectu: sed solũ in voluntate q̃ peccauerũt in qua non põt esse aliquod afflictiuũ nisi sit tristicia.

Secundo sumit originem in purgatorio: quia sicut docet beatus Augusti. In isto mũdo nõ est aliq̃ pena ita magna sicut illa de purgatorio q̃ infligit' animabus sepatis a corpore. ille autem nõ possunt pati ab igne in sua essentia cum ipe sint immateriales: ⁊ ignis in agẽdo in eas non possit inducere aliquã qualitatẽ corporeã: sed affligunt' in voluntate ⁊ non in intellectu: quia in ipo non ponit' aliqua passio afflictiua. ⁊ sic in volũtate cui⁹ pena est tristicia. Tertio sumit originẽ in hac vita: quia in ista vita cũ sit. s. vltimũ ⁊ maximũ supliciũ mors contingit ꝙ aliqui eligunt mortẽ vt fugiant tristiciã cũ tamẽ ad vitandã mortẽ maiorẽ penã acceptent. illud autẽ declarat' in illis qui interficiũt seipos p̃ tristicia cum mortẽ sibi ꝓcurant vt aliquã euadãt tristiciã: sic patet de Saul. vt tristiciã illusionis fugeret. i. Reg. xxxi. ca.

Quarto sumit originẽ in ꝑadiso. qꝛ sic ait Ricardus de sctõ victore. si pena iferni assumi posset cũ amore ⁊ volũtate nõ esset pena. ita põt argui ꝙ si felicitas ꝑadisi posset eẽ cũ tristicia ⁊ displicẽtia nõ esset gl'ia. cũ nullũ violentũ aut displicẽs delectabile eẽ possit. Et iõ tristicia ẽ maxima pena q̃ tantã felicitatẽ absorbere põt: quã absorbere nõ potuit maxima xp̃i ⁊ crudelissima passio: licet em̃ tristaret' nõ tñ de obiecto btifico. Et ꝓpt' h̃ illa maxia pena fuit instituta cõueniẽtissime a deo ꝑ tali culpa ⁊ tãta. ⁊ ita decẽs est: vt tali pena iflicta de⁹ pctõri fiat placatus exq̃ penã debitã sustinet. iõ d̃r in ps̃ Cor cõtritũ ⁊ humiliatũ de⁹ nõ despicies.

IIII. cõsidera.

Quantũ ad q̃rtũ q̃ est cõtritionis vtilitas est aduertendũ ꝙ actus cõtritionis est pctõrib⁹ sũme ꝟtuosus siue fructuosus sicut act⁹ remissiõis sũme ẽ vtilis debitorib⁹. Jstius aũt act⁹ vtilitas q̃drupl'r declarat'. Et p̃mo: qꝛ ꝑ ip̃ꝫ eterna pena totaliter dimittit'. quãto em̃ est maior pena condempnationis: tãto maior est actus solutionis ⁊ redemptionis. ⁊ ideo cũ pena inferni illata cõtra pctm̃ mortale sit infinita: infinite vtilitatis ẽ actus quo illa pena totaliter dimittitur iste autẽ est actus contritionis. per vnicum enim actũ contritionis pena inferni eterna que pro omnib⁹ peccatis erat debita totaliter est dimissa. Secũdo quia per ipsum pena purgatorij maxime diminuitur. licet em̃ in actu contritionis pena inferni total'r dimittat'. tñ ad penã tempalẽ purgatorij aĩa obligat': si cõtritio nõ sit tanta ꝙ satisfaciat ad totũ euacuãdũ. pena aũt purgatorij diminuit' ꝑ penã hui⁹ mũdi. qꝛ tristicia ẽ pena penarũ vt patuit. ista tñ frequentata: maxie diminuit istã penã ⁊ total'r anihilat. Tertio per ipsã gr̃a diuina sꝑ augetur. quia secundum beatum Augustinum. charitas semper meretur au-

geri: vt aucta mereak pfici. ita quilibet actus elicitus ex potētia caritate infor/mata: dum tñ sit meritorius merek cha/ritatis augmentū. z p consequēs gratie q̄ aut omino sunt idē aut sunt adeq̄te. actus aūt cōtritionis nunq̄ elicik nisi a potentia elicitiua in q̄ est. ergo quilibet actus auget gr̄am z facit deo esse gratū maxime z dilectū: qō debēt hoies super oīa bona desiderare. Quarto qz p ip̄am gl̄ia eterna semp acumulak. quia p̄mus actus cōtritiōis merek de cōgruo illā felicitatē eternā si actus p gratiaz z charitatē sit formatus. z q̄libet sequens ip̄m merek illius felicitatis augmentuz f̄m aliquē gradum. p quo plura merita habēt maiorē gl̄iam. z sic cum habens quēlibet illoz graduū esset pfecte beat⁹ sicut minimus gradus charitatz gratificat. Et iō q̄libet actus cōtritionis tantum valet q̄ tū regnū eternū f̄m aliquē gradū: cū ei rependak de cōdigno. vnde sicut vigilia q̄ est tristicia ante festū letitie ponik. ita tristicia ante felicitatē inducik f̄m illud Ezech. vij. Egressa est tristicia: floruit virga: qz per illius cōtritōis recessum aīa remanet florida tota gratiosa z finalr beatitudine cādida. Circa scām partē p̄ncipalē insistendo circa actum contritionis ad pniam illius sancte aduertendum est q̄ Maria magdalena fuit notata z cognomīnata notibus cōuenientib⁹ actui cōtritiōis Istud autem nomen Maria habet f̄m Hiero: quattuor interptationes. quarū .s. p̄ma est summa maris. i. maris collectio f̄m illud Gen̄. i. cap̄. Congregatio/nes inquit aquarum appellauit maria. Vbi sciendū est q̄ deus creauit elementum aque rarū. z ex omni parte terre dispersum. Et postea dixit. Congregētur aque q̄ sub celo sunt in locū vnū vt appareat arida. Et tunc illam congregationem aquaz appellauit maria. Et per illū modū aīa nostra quādo extra seipsā est dispsa p sensibilia occupans vniuersam sup̄ficiem terre: tunc non potest esse contrita: quia actus cōtritionis est de interioribz culpis q̄ latent in aīa q̄bus intenta esse non p̄t dū fit extra seip̄am: et q̄n in locū vnū cōgregātur z ad se regrediunk infra xp̄iū locū tunc suas cernēs maculas q̄bus inquinak p̄trita z perterrita efficik maria. sic hec sctā gl̄osa post/q̄ a mūdi pōpis ad se fuit conuersa fuit facta pfecte contrita ꝛc. Scōa est stella maris. cuius talis est situs in celo: q̄ circa ip̄am q̄ dicik stella maris. i. polum articū voluunk semp septē stelle xp̄f q̄s illa regio dicik septētrionalis. Et f̄m illum modū fit aīa contrita per reuelationem septē virtutū: que p̄trariank septez peccatis mortalibus: quia oppositā luxta se posita magis relucescūt. et ideo scribitur littera nigra in carta alba. Et iō anima cum recogitat illaz virtutū pulchritudinem detestatur peccatoz oppositoz mortaliuz turpitudinem: et sic efficitur contrita. Et quia per illum modū conuersa fuit hec mulier dicitur Mat. xv. q̄ ista est Maria de qua xp̄us eiecit septem demonia id est septē peccata mortalia f̄m btm̄ Augusti. Tertia ē illuminata. nulli autem potest aduenire cōtritio nisi p illuminationē. Natura luminis em̄ est vt res pulchra q̄ q̄to plus illuminak tanto plus decorak z res turpis ecōtrario: vt patet in abhoīabilib⁹. que si clarificenk faciunt euertere sensuz et ideo cū peccata de sui natura sint turpissima vt testak diuīa scptura: q̄to magis noticia aīe clarificak: tāto pl⁹ peccatoz turpitudo percipik. Et inde est q̄ sapientes verecundank de multis de q̄bus stulti non percipiunt nec erubescunt. cū tamē erubescentia non sit nisi de turpi. z sic generatur contritio. Et vlteri⁹ natura lucis est vt illa que in tenebris apparent pulchra: quando q̄ facit apparere turpia vt apparet in vermiculis: et in aliquibus lignis putridis nocte lucentibus. Per hunc modum luxspiritu/alis qua anima illustrak facit pctā abhominari q̄ in tenebrz passionū apparebāt placabilia Quarta ē mare amarum. Ista aūt amaritudo marz causak ex hoc q̄ ra

Scōa ps principalis

dij solis cōtinue cōtingētes supficiē illi/
us aque extrahere habent inde vapores
subtilē cū dulcedine: ⁊ humorē grossum
⁊ terrestrē qui remanēt faciūt amaꝝ q̄si
desiccando. Et ꝑ illū modū radij solis
q̄ sunt attractus spūsscti q̄ continue con
tingūt mentē eiusdē hoīs bonis inspira
tionibꝫ dicēte aplꝰ. Nemo pōt dicere do/
minꝰ ihs nisi in spūsctō q̄ q̄ttidie extra/
hit huiꝰ mūdi ⁊ carnis dulcedinē de aīa
nr̄a qꝛ quāto plꝰ tales inspiratōes multi
plicant: tāto ea q̄ sūt in mūdo minꝰ dul
cia sunt: ⁊ cū illa dulcedo est penitꝰ sepa
ta: tūc sequit amaritudo ꝑfecta de pctis
qꝛ q̄ꝫdiu manet dulcedo mūdi in aīa nō
pōt in ea amaritudo penitētie esse. cum
ista sint cōtraria. Jō dicit. i. Regum. i. ꝙ
cū esset Anna amaro animo orabat dn̄z
flens largiter qꝛ fletus cōpunctiōis non
pōt ꝓcedere nisi de radice tenere amari/
tudinis. Non solū aūt illius gl'iosissi/
me sctē nomē sed etiā cognomē cōuenit
aīe penitenti seu cōtrite ꝑm eius q̄dru/
plicē interp̄tationē quā ponit Hiero. in
E interp̄tationibꝫ suis. Prima est ꝙ ma
gdalena ī terp̄tat magnifica. magnificē
tia aūt est ꝟtus aīe que cōsistit ī magni/
tudine sumptuū ⁊ donoꝝ. nūc autē tria
sūt bonoꝝ genera. s. fortune q̄ sunt mini/
ma ⁊ sunt extra nos. Alia bona corporis
que sunt circa nos q̄ sunt maiora. Alia
bona aīe q̄ sunt intra nos q̄ sunt maxīa.
Anima em̄ cōtrita est magnifica: qꝛ li/
beral'r condonat non solū bona fortune
pctā elemosynis redimēdo. sic dedit cō/
siliū Dan̄. iiij. Nabuchodo. di. Peccata
tua elemosynis redime. ⁊ bona corporis
carnē macerādo. sed ⁊ bona aīe affectio
nes iracūdie total'r remittēdo: sicut dic̄
dn̄s in Math. Si dimiseritis homibꝫ
pctā eoꝝ ⁊c̄. Scdo interp̄tat p̄muni/
ta. ille em̄ q̄ prepat se ad actū conuersio/
nis q̄ fit ꝑ contritionē debet se dispone/
re ad pugnā tētationis: vt talis anima
sit p̄munita: sicut cū q̄s detinet violēter
sub dn̄io crudelis tyranni ⁊ disponit re/
bellare vt de captiuitate exeat: oportet
ip̄m se fortissime disponere ad resisten/
dum. ⁊ tūc facit maxime suū conatū. vn̄
dicit Sap̄. Accedēs ad seruitutē dei p̄/
para aīaꝫ ad tēptationē Eccl'asti. ij. ca.

Tertio interp̄tat turris. aīa em̄ con/
trita ad modū turris debet esse firma: ne
a suo ꝓposito auertat. qꝛ si post peractā
penitentia reuertat ad vomitū in duplo
displicet ⁊ flagellū iterat: vn̄ sicut egro/
tus total'r dū sanat a ꝯtrarijs cauere de
bet ne recidiuet: sic ⁊ talis aīa cauere de
bet recidiuū ꝓpter qd̄ dicit ad Hebreos
vi. ꝙ impossibile est eos q̄ semel illumīa
ti sunt et postea: ꝓlapsi rursus renouari
ad penitentiā qꝛ illud nō pōt fieri nisi ꝑ
ꝟtutē diuinā. Quarto interp̄tat defē
satrix. nulla em̄ est specialis amicitia q̄
ita possit aīam defendere a pctō sicut cō/
tritio frequētata: qꝛ tristicia nō solum re
pellit tēptationē sibi cōtrariā: sed ⁊ con/
tingentē ꝑm dicta philosophoꝝ. vn̄ expi
mur ꝙ manēs tristis non pōt in aliqua
alia re delectari: quia vitia ⁊ tēptatiōes
aīam decipiunt per modū delectatiōis:
vn̄ ad repellenda talia est cōtritio sūme
ydonea. sicut pueriles tēptationes ma/
xime ꝑ timores repellunt. vn̄ dicitur Ec
clesiastici. xi. Melior est ira vel tristicia
risu: quia ꝑ tristiciā malus animꝰ et de/
linquēs corrigit. Et iō qꝛ illa sctā muli/
er omnibus contritis exemplar fidelibꝫ
cōueniēter fuit appellata Magdalena.
cui xp̄s p̄mo apparuit in sua resurrectōe
Mar. vlti. Sed quia ꝑm doctrinam
btī Aug. li. de quātitate aīe Magis est
curandū de rebus q̄ꝫ de noībus. idcirco
facta illius mulieris sunt ꝓfunde cogi/
tanda qual'r in eius cōtritōe fuerit ordi
nata. quod describit Luc. vij. Rogabat
ihm̄ q̄dam pharisens ⁊c̄. Et sequit Ec/
ce mulier q̄ erat in ciuitate peccatrix ⁊c̄

In illo aūt ꝓcessu remouet euāgelista
ab illo sctā muliere q̄tuor īpedimenta q̄
obstitunt cōtritioni. cū dicit Ecce muli/
er q̄ erat in ciuitate peccatrix. Primū
em̄ impedimentū est. conscīa indurata.
sunt em̄ alique aīe dure intantū sic saxa
vt nulla cōpunctōe aut inspiratōe vale/
ant immutari. sicut fuerūt iudei ab ini/

Rogabat ihm̄

tio dure cernicis quib⁹ dr in Ezechiele. Auferā cor lapideū de carne vra z dabo vobis cor carneū. z tales nō sunt idonei ad cōtritionē: sed ad eternā reprobatio/nē. qr dicit Ecclīasti. i. ca. Cor durū male habebit in nouissimo. Et illud impedimentū remouet eiā gelista ab illa scā cū dic Mulier zē. Mulieres em̄ habēt cor magis ductile: z facili⁹ ad penitentiam trahunt q̄ viri. habēt etiā cor mobile: z h̄ ex corpis disp̄sitōe: sicut infātes. Et iō rarius inueniunt idurate: sed magis benigne p̄pter qō dic Bap̄. Vbi nō est mulier ingemiscit eger. Strōm impedimentū est cōsuetudo firmata. cōsuetudo em̄ diuturna peccādi ita firmat habitū malū vt vertat in necessitatē peccādi z impossibilitatē cōterendi qñ consumate z pfecte est radicata: sic cib⁹ mal⁹ cū possit non sumi. postq̄ ē sumpt⁹ necessario nocet. z quēadmodū egritudines inueterate dicūtur incurabiles. Jdeo dr Jere. xiij. Si pōt mutare ethiops pellez suā aut pardus varietatē suā: ita z vos bene facere poteritis cū didiceritis malum. Et illud impedimentum remouet cū dicit. erat in p̄terito imp̄fecto. Que. s. erat nondū em̄ erat vicīū iueteratū: sic ī illis quos pctā dimittūt. qr. xxx. annis vixit in maxima pnīa postq̄ fuit ad deū cōuersa. Tertiū impedimentū ē diss̄sio. p̄uocata qñ. s. est pugna inter rōnez z passionē. z inter vires sensitiuas z intellectiuas p̄tra bellū intestinū. de q̄ ap̄ls dic q̄ caro cōcupiscit aduers⁹ sp̄m z spir⁹ aduersus carnē. hec em̄ sibi inuicez aduersant vt nō q̄cūq̄ vultz illa faciatis ad Galath. v. Istud aūt impedimentū remouet cū dic. in ciuitate. s. hierl'm q̄ dr. dic visio pacz. qñ em̄ ad p̄ pacata z rita passionū est sedata tūc ē ad p̄tritionem ydonea. qr passiões incitāt ad p̄uas delectatiões. Quartū impedimentū est innocētia existimata. qr qñ alīqs cū peccator sit existimat se falsa opinione innocentē tūc nō pōt ad pnīaz flecti. sic infirmus nō vult recipe medicinā qñ existimat se nō esse egrotū: vt ptz in freneticis z ita fatuus qr se reputat sapientē refutat disciplinā. z de ist⁹ dr Jere. ij. Dixisti absq̄ pctō. z innocēs ego sum p̄ea ego tecū in iudicio contēdā. z qr in diuino iudicio ostendet abhoīabilis. sequit q̄ vilis facta es. Et illud impedimētū aufert cū dic pctōr: qr nō reputabat se innocentē. Jstis aūt exclusis impedimentis euacuata ponit q̄tuor actus illi⁹ mulieris ad pfectā pniam reducētes. quoz. s. p̄mus est act⁹ diligētissime inuestigationis vt cognouit ihc q̄ xp̄s accubuit ī domo pharisei. Jsti⁹ rei noticiā non habuisset nisi viā z p̄cessū xp̄i diligēter inuestigasset. Et p illū modū volētes veram pniam facere debēt diligenter agere vt sollicite reqrāt p quā viā meli⁹ possint misēdiam inuenire: sic illi q̄ sūt a gra alicui⁹ p̄ncipis freni deiecti: quēadmodū semei cū p̄uocasset regē Dauid ad irā: diligēter q̄siuit q̄liter ei⁹ gram inuenīret. iij. Re. xix. ca. Scōs fuit act⁹ cōuenientis p̄gatiōis. postq̄ em̄ inuenit qō q̄rebat sufficiēter p̄pauit se ad faciendū qō intēdebat. Et iō sequit q̄ attulit alabastz vnguēti vt nō veniret vacua sz ad obsequiū p̄parata: sic in lege scptū erat. Nō apparebis vacuus in cōspectu regis et meo. Et p illū modū dz facere qui vult se penitere: ex q̄ nouit modū q̄ penitēdū est oportet se ad illū sollicite p̄parare offerēdo vnguentū alabastri. i. volūtatis bonū p̄positū cōtinētis. volūtas enīz sic alabastz ē vas p̄ciosū qō est gra contentiuū z p̄positū bonū ē vnguentū suauissimū in q̄ de⁹ sūme delectat q̄uis nō p̄ficiat. vñ dictū fuit ad dauid ore dīnio ij. Regū. viij. Qr cogitasti edificare tēplū noi meo bene feciſti. h̄ ipm mēte pertractās: attamē tu nō edificabis zē Tertius fuit act⁹ erubescētis occultatiōis: postq̄ em̄ p̄parata venit facie xp̄i erubuit cōscia sibi de pctis. z iō sicut p̄cundi nō audēt in facie respicere sz querūt se occultare. Et p hoc dicūt sapiētes q̄ natura inuendēs se occultare sanguinē ad faciē mittit cū erubescit. Et iō hec cuz venisset stetit retro: vultū xp̄i non sustinēs.

Et ꝑ scd̄m modū q̄ vult verā pnīam agere dz in cōspectu dei oīa ꝓspicientis vehemēter erubescere: qꝛ ꝟecūdia ē passio quā incurrit aspectꝰ de aliq̄ turpi maxime in cōspectu honestoꝝ. ⁊ qꝛ feditas pcti est turpissima pn̄tia vultꝰ diuini honestissima: debet pctōꝛ dū penitet vehemēter erubescere: iō aīe peccatrici q̄ sine ꝟecūdia venit ad pnīam ⁊ ad p̄sentiam dei dicit̄ Jere. iij. Frons mulierꝫ meretricis facta est tibi ⁊ erubescere noluisti ⁊c̄

Quartus fuit actꝰ humiliatiōis inclinātis. postq̄ em̄ erubuit semetip̄am humiliauit. Et dic̄ euangelista ꝙ posuit se secus pedes dn̄i hūiliter ꝓsternēdo. Et ꝑ illū modū q̄ vult ꝑfecte penitere debz seip̄m ꝓfunde hūiliare. qꝛ ꝯria ꝯrijs curant̄ qꝛ oē pctm̄ ꝓcedit ex supbia qꝛ nullus peccat mortal̄r nisi ex inobediētia ⁊ cōtumacia diuinoꝝ p̄ceptoꝝ. ille aūt sūt spēs supbie ⁊ passiōes ⁊ ꝓles: vn̄ Numeroꝝ. xv. Aīa q̄ ꝑ supbiā peccauerit peribit de ꝓpl̄o suo: qm̄ rebellis fuit aduersꝰ deū. ⁊ cōsumatꝫ istis q̄ttuoꝛ actib̄ ad verā pnīam disponētib̄. describit euāgelista ordinatissime q̄ttuoꝛ obseq̄a q̄ illa venerabil̄ mulier exhibuit circa pedes dn̄i

Et primū fuit peduz ablutio. lachrymis inq̄t lauit pedes eius. Scd̄m fuit abstersio. iō ibidē dicit̄. Et capillis suis tergebat. Tertiū fuit pedū deosculatio. vbi dr̄. Et osculabat̄ pedes eius.

Quartū fuit pedū inunctio. ibi. Et vnxit vnguēto ⁊c̄. Et illa q̄ttuoꝛ obseq̄a significāt q̄ttuoꝛ mysteria q̄ in ꝟa penitētia p̄missa vera contritione sequuntur.

Quoꝝ primū est confessio pura que significat̄ ꝑ actū ablutiōis: qꝛ cōfessio pura sordes mētis abluit: sic̄ aq̄ mūdat inquinamēta carnis. iō dr̄ in ps̄. Confitebor aduersū me iniusticiā meā dn̄o et tu remisisti impietatē pcti mei ⁊c̄. Et quia in ꝓfluuio lachrymaꝝ nō solum pctā remittunt̄: sz etiā elōgant̄. iō sequit̄. verūtamen ī diluuio aq̄ꝝ multaꝝ ad deū nō approximabūt ⁊c̄ Scd̄m ē satisfactio ꝑfecta de pctis iā cōfessis: illa significat̄ ꝑ actū abstersionis. qꝛ licet ꝑ actū cōfessionis abluat̄ a culpa: ita ꝑ satisfactionē q̄ fit in pnīa dimittit̄ pena et abstergit̄. vn̄ Prouer. ij. Vulnus ⁊ liuoꝛ vulneris. i. opa lesiua ⁊ anxia satisfactiōis abstergūt mala. i. penas ad q̄s aīa remanet obligata ꝑsoluēdo ī alio mūdo duriꝰ si nō vult in isto. Tertiū est recōciliatio cōsumāda post ꝑfectā satisfactionez. ⁊ illa significat̄ ꝑ actū osculatiōis. q̄ igit̄ mutuo recōciliāt se osculari solent. Scribit̄ em̄. ij. Re. xiij. ꝙ rex Dauid qn̄ recōciliauit sibi absolō osculatꝰ est eū: ⁊ ita pꝰ plenā satisfactionē aīa deo recōciliat̄ ita ꝙ si corpus moreret̄ cōfestim assumeretur

Quartū est cōsolatio amena: qꝛ post actū satisfactionis est delectatio sincera Ista significat̄ per actuz vnctionis que est delectatio. ⁊ illud est de natura om̄is actus virtuosi vt dimittat delectationē post tristiciā cum sit difficilis sicut actus malus dimittit tristiciā post delectationem. Et ideo datur vna regula in diuina scriprura ꝙ angelus bonus apparēs in p̄ncipio turbat: ⁊ in fine q̄etat: sic̄ habetur Danielis. ij. Malus autē angelꝰ in principio delectat et in fine offendit: sicut in paradiso etiam. Et quoniā perfecte reconciliatus cū christo iugiter delectat̄. ideo dicit̄ in Apocal̄. iij. Sto ad hostiū et si quis apperuerit mihi intrabo ⁊ cenabo cum illo ⁊ ip̄e mecū. Ista autē vehementi delectatione alterata fuit hec sacra mulier: que tanq̄ spūaliter inebriata nullam verecūdiā in cōspectu hominū patiebat̄: omnia peccata sua nō secretando: sed publicando in cōspectuz conuiuantiū ingrediens in alienam domū sine licentia irruens quasi importuno beneficio. sic̄ dicit Aug. in sermone. Hac ꝟo ꝑacta penitētia hec mulier fuit sanctissima. idcirco introducit eā euangelista vt ꝑfectione quadruplici illuminatā ⁊ Primo vt ardētissime diligētē qꝛ q̄to plus peccauit tāto plus ei xp̄us dimisit. ⁊ tanto plus christus eam dilexit et ipsa christum. s̄m parabolā christi de ipsa ad phariseum Luce. vij. vn̄ christus illi subiūxit. Dimissa sūt ei peccata

multa qm̄ dilexit multū. Scdo vt altissime contēplantē: quia duz soror eius Martha intēta esset vite actiue: ista cōtēplatiue. Martha inq̄t satagebat circa frequēs ministeriū: Maria aūt sedens ad pedes dn̄i audiuit verbū illius. Nec mirū: qz magnitudo dilectiōis inducit necessario celsitudinē contēplationis: qz quāto res plus amat̄: tāto frequēti⁹ ad memoriā z cōsiderationē reducit̄. Et iō qz ei⁹ vita erat sic in cōtēplatione sublimata. dicit de ea saluator Lu. iiij. Maria optimā partē elegit. id est summā q̄ non auferet̄ ab ea. Tertio vt clementissime ministrantē. sequebat̄ em̄ postea xp̄m z ministrabat ei de facultatib⁹ suis vt habet̄ Marci. xv. z ip̄a vltra omnes alias sequētes xp̄m appropinquāte passione corpus xp̄i recreauit z confortauit vngēdo quod iam dissolui icipiebat: ob horrorē mortis imminētis vt hr̄ Mar. xxvi. Vn̄ dixit dn̄s iude arguenti ipsam Bonū op⁹ opata est in me zc̄. Quarto vt fidelissime pseuerātē. tpe em̄ passionis a xp̄o et a sua matre nūq̄ discessit. cū om̄es apl̄i fugissent. z vltra oēs tempore resurrectionis sepulchr̄ frequētabat plorans z suū dn̄m querens: vt dicit euāgelista Johes q̄ cū Petrus z alij cucurrissent ad monumentū nunciante ea abierūt iterz ad semetip̄os Maria autē stabat foris plorās. Et quia sapiētia increata q̄ est xp̄s dicit Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. idcirco versa vice euāgelista introducit ꝑm q̄druplicē benignitatē xp̄m ad illā sctām mulierez se habuisse. Primo em̄ vt liberal̄r idulgentē Luce. vij. qn̄ dixit ei pacta illa penitentia, Remittunt̄ tibi pctā tua. Et illam remissionē intelligimus nō soluz q̄ ad culpā: sed etiā quo ad penā: ita q̄ si statim mortua fuisset confestim sine purgatorio ad sinū abrae euolasset: vbi erāt tunc scti. cuius dicti ratio est. qz cū culpa om̄is sufficiēter remittat̄ p confessionez z cōtritionē z ip̄a p̄us fuerit sufficienter ꝯtrita. z xp̄s q̄ intuet̄ omnia mentaliter cōfessa sequit̄ q̄ non solū ei tunc pctā dimisit: sed etiā salutē eternā donauit. Et ideo dicit̄ ibidē. Fides tua te saluam fecit: vade zc̄. Scdo vt ip̄am dulcit̄ excusantē qn̄ accusata fuit a sorore sua Luce. iiij. Martha martha zc̄. Et sequitur Maria optimā partē zc̄. vbi dicit Augusti. Quō non putam⁹ eā timuisse ne diceret ei dn̄s. Surge z adiuua sororez tuā? Excusata inq̄t est sedit securior zc̄.

Tertio vt efficaciter ꝓtegentez. cum em̄ fremerēt in eā quidā discipuli ꝓpter fractionē alabastri p̄ciosi vnguēti dixit eis iesus ostendens q̄ gratissimuz eius haberet obsequiū Mar. xiiij. Amen dico vobis vbicūq̄ predicatū fuerit euangeliū istud zc̄. Quarto vt eā indicibiliter consolantē in sacramēto sue resurrectiōis: vt ostendit̄ quadrupl̄r ratione. et Prima est q̄ ante om̄es sibi apparuit Mar. xv. Surgens ih̄s primo mane apparuit p̄mo Marie magda. Secūda quia ip̄am more solito eā allocut⁹ fuit: vt qd̄ non cognoscebat videndo: cognosceret audiendo qn̄ dixit Maria noli me tangere Marci. x. Tertia est quia se palpandū p̄buit: licet em̄ tūc ei dixerit Noli me tāgere. tn̄ Mat. xxviij. etiā in alia apparitione dicit̄ q̄ ip̄a z altera maria tenuerūt pedes eius. Quarta ē: qz ei officiū angeli cōmisit qū dixit. Vade ad fr̄es meos z dic eis ascendo zc̄. Jo. ij vn̄ ip̄a gauisa gaudio dn̄ice resurrectōis z preconio sue ascēsiōis p̄mo apl̄is nunciauit: vt ibidem habetur. Ad qd̄ gaudium xp̄us zc̄

De eadem: Sermo tertius.

Emittuntur tibi peccata tua Lu. vij. ca. Qz sicut ex testimonio sacre scp̄ture didicimus q̄ rei q̄ magnis debitis sūt obligati habēt q̄druplicē solacij gradū. quoꝝ Primus est qn̄ debitū curialiter exigit̄ nō cū oppressiōe z violentia: sicut ille q̄ tenens suffocabat eū cū dixit. Redde qd̄ debes. Et qz statim nō soluit misit eū in carcerē Lu. xviij. ca. Scds ē: quando debitū differt: sicut rogabat ille

dicēs patientiā habe in me ⁊c̄. luc. xviij. Aug. dicit q̄ nō postulabat nisi dilatio/nem. Tertiꝰ est qñ debitū diminuitur sicut ꝓpl's isrl' rogabat roboā vt alleuia/ret eoꝝ iugū tributorū ad qđ obligaue/rat eos salomō. iij. R. xviij. ca. Quartꝰ est qñ debitū totū dimittit sic̄ illud luc. xviij. ca. Misertꝰ est dñs serui illiꝰ et oē debitū dimisit ei. ⁊ hec ē sūma gr̄a q̄ cre/ditori p̄t fieri. Et iō qꝛ maria magda lena erat multis debitꝫ obligata gratissi mū pnie obtulit obsequiū xp̄o vt dic̄ euā geliū hodiernū. ꝓpter qđ de tali obseq̄o abūdāter remūerata a xp̄o audiuit. Re/mittunt tibi pctā tua. qđ figuratū fuit. ij R. xix. vbi dr̄ q̄ dđ. maximā offensā pro modico obseq̄o dimisit semei. Scđm ergo p̄missa i h̄ verbo tria cōmēdabilia ad ꝑsonā huiꝰ mulieris ꝑtinētia descri/bunt. Et primo indulgētia cōmissi sce leris ⁊ hoc cuꝫ dr̄ Remittunt. Scđo beniuolentia collati muneris. quia tibi.

Tertio sarcina depositi ponderis qꝛ pctā tua. Primū cōmēdabile est idul/gentia cōmissi sceleris: cū dr̄ Remittunt de hoc pōt accipi illud luc. vij Dimittū/tur ei peccata multa: qm̄ dilexit multuꝫ Sic̄ em̄ ignis est cōsumptiuꝰ macule in vase argēteo: ita flāma charitatꝫ est ꝯsū/ptiua pcti anīe ꝓuerb. xi. Charitas opit multitudinē pctōꝝ. i. petri. iiij. Scđm cōmēdabile est beniuolētia collati mūe/ris. ⁊ hoc ibi cū dr̄. Tibi. Casus datiuꝰ siue donatiuꝰ signat liberalitatem chri/stus em̄ postq̄ꝫ dimisit culpam dedit ei gr̄am sic ⁊ de collatiōe gr̄e plenitudinis fuit verbis exp̄ssuꝫ ꝑ eundē casum dicē/te angelo luc. i. Virtus altissimi obum/brabit tibi ⁊c̄. Tertiū cōmēdabile est sarcina depositi ponderis. ibi: pctā tua. Multū. em̄ cōmēdabile est qñ graue pō dus deponit sꝫ multo magis pōdus pctī qđ adeo graue erat qđ totū humanū ge/nus nō sufficiebat ad portandū: donec il lud grauamē depositū a xp̄o fuit Joh. i. Ecce agnꝰ dei ecce q̄ tollit pctā mundi. Quia pctā nr̄a ip̄e ꝑtulit. sup lignuꝫ vt pec. mor. iusticie viuamꝰ cuiꝰ li. sa. sumꝰ

Quia ergo hic fit mētio de pctōꝝ pō/dere dicamꝰ de pctōꝝ remissiōe. Oc/currunt em̄ decē cōsideratiōes circa istā materiā. Prima est q̄d est pctm̄ Dicit aūt s̄m sacrā scripturā q̄ pctm̄ est diuīe maiestatis offensa dicēte aplo. philip. iij ca. q̄ electum oportet esse sine offensa. i. sine peccato. Notandū q̄ pctm̄ in scri ptura compar̄ q̄druplici detrimēto. Et p̄mo detrimēto macule deturpātis quia quāto macula scꝫ nobiliori sbiecto imp̄/mit tāto magis ꝓpter ip̄am tale subiectū vilificat sicut lepra magꝫ dehonestat p̄n cipeꝫ q̄ꝫ rusticū: ita pctm̄ q̄nto nobilio/ri nature imprimit: tanto plus ꝑ illud i/ficit. vnde peccatū qđ in appetitu sensiti/uo veniale est. in intellectiuo est mortale ⁊ qđ in appetitu humano est remissibile in angelo fuit irremissibile Ideo dicitur de salomōe eccl'iastici. xlix. Dedisti ma/culam in gloria tua. quia cū esset p̄nceps p̄clarissimus plꝰ ip̄m q̄ꝫ aliū deturpauit

I. consi/deratio

Scđo detrimēto plage sauciantis qꝛ sicut plaga infert corpori cōtinuā stimu/lationem doloris ita peccatū anime assi/duam punctionem meroris vnde Aug. sup Matt. dicit q̄ sicut mali in die iudi cij cruciabūtur in manifesto: ita nūc cru ciantur in occulto. qꝛ illa plaga nō est cu rabil' ꝑ naturā Hiere. iij. Insanabil' fra ctura tua pessima plaga tua ⁊c̄. Ter/tio detrimēto egritudinis molestātis qꝛ sicut egritudo deprauat naturā vt sp ap petat nociua ⁊ cōtraria: ita peccatū dep̄/uat animā vt sp mortifera appetat. Vñ cū voluptates sint ei mortifere ⁊ delicie spirituales salutifere: anīa post obnox/am plus in illis q̄ꝫ in istis pōt delectari sicut quidā dimittētes fonteꝫ aque viue foderunt sibi cisternas dissipatas: vbi q̄ sierunt aquam corruptam de quibꝫ con/q̄ritur Hiere. ij. di. de ioram hec est egri tudo pessima de qua dicit iterum Hie/re. ij. Reliquerunt fontem aque viue et foderūt sibi cisternas dissipatas que cō/tinere non valēt aquas. ⁊. ij. paralip. xxi. Tu aūt egrotabis pessimo languore vte ri donec egrediantur vitalia tua paula/

tim per singulos dies. Quarto detrimẽto mortis terminãtis. qz fit ex separatione. s. aie a corpe mortif corp⁹: ita ex separatiõe dei ab aia mortif aia. z ideo tanto est peior mors aie q̃ corpis quãto de⁹ ẽ melior ipa aia. de⁹ aũt nõ separat ab ipa anima nisi p mortale peccatũ. ysa. lix. Iniquitates vre diuiserũt inter vos z deũ vrm

II. cõsideratio

Secũda ꝓsideratio est. q̃ntũ malũ est pctm mortale. oñdit aũt magnitudo ei⁹ ex q̃tuor. s. Primo respiciẽdo ad celsitudinẽ sũmi opifícis. qz q̃nto maior ẽ dignitas ꝓsone q̃ offendit: tãto maior est culpa sz qz p pctm inhonorat de⁹ q̃ infinite excedit dignitatẽ cuiuscũq̃ creature. iõ eius offensa est infinita. z sicut peccatũ est infinitũ malũ ita ei debet ifinita pena pro eo. vñ ezech. xviij. Aia q̃ peccauerit ipsa morief. s. eternaliter. Secõ respiciẽdo ad magnitudinẽ vniuersi morbi sic dicit anselm⁹ in libro. Cur de⁹ hõ. p saluando toto vniuerso xps fact⁹ est hõ. et iõ nullꝰ deberet peccare mortaliter z tñ in malis cũ min⁹ malũ sit eligendũ. z min⁹ malũ sit annihilatio toti⁹ vniuersi q̃ peccare mortaliter. z tãta sit in malo vniuersi annihilatio quãta est enitas in bono. maior erit malitia pcti q̃ annihilatio vniuersi. Iõ xps luce. xvi. facili⁹ est. i. minus malũ celũ z terrã trãsire. i. annihilari. q̃ de lege vnũ apicez cadere qz q̃ in vno offendit factus est oĩm reus. Tertio respiciendo ad redẽptionẽ generis hũani: qz scõm magnitudinem obligatiõis est mẽsura redẽptiõis cũ solutio illa sit debito adequata nũc aũt p redẽptiõe vni⁹ peccati Ade necessariũ fuit infinitũ pciũm dare sz dei filiũ ita q̃ p minori pcio satisfieri nõ potuit. sicut dicit Leo papꝰ. ideo illud debitũ erat infinitũ. Ideo de⁹ pater introducit sic eloquẽs michee. vi. Nunqd dabo filiũ meũ ꝓmogenitũ pro scelere tuo: fructũ vẽtris mei p pctõ tuo quasi dicat imo p alienis pctis. Quarto respiciẽdo ad habitudinẽ hitus virtuosi. qz phi non fuerũt certi de imortalitate aie z posuerũt virtutẽ fortitudinis in eo q̃ pelegit mortez actui vitioso. vñ posuerũt peccatũ maius maluz q̃ mortem absq̃ spe resurrectionis. vñ sancti libentius exposuerunt se eterno supplicio: q̃ mortali pctõ. Et ideo mortuo i peccato mortali dat pena eterna. et nequaq̃ punit vltra cõdignũ. vnde machabeoꝝ. vi. Eleazarus doctor legis diuie pclarissimus respondit. s. ꝑus velle mitti in ifernũ q̃ trãsgredi legẽ dei. hec cõsideratio inducit ad phorrẽdũ pctm qõ est tantus malũ z ad cõmendandã diuinã iusticiã q̃ vni peccato mortali dat penã eternam condignã.

E

Tertia cõsideratio est q̃nta est turpitudo peccati. Et hoc declaratur via quadruplici. Et ꝓmo respiciẽdo ad diuinaꝝ imitationũ ꝓuationẽ. Unde dicit Aug. q̃ quãdo hõ peccat mortalit delet quodãmõ imago dei seu trinitatis ab aia vt sic dicerẽt diffformis puella ad imaginẽ alicui⁹ spõsi facta. si deleta illa imagine fieret ad formã bruti. Ideo dic̃ ps. de peccato ꝓmi hominis. Homo cũ in honore esset nõ intellexit: cõparat⁹ est iumentis insipiẽtib⁹ z similis factus est illis.

III. cõsideratio

D

Secõ respiciẽdo ad diuinoꝝ iudicioꝝ reꝑhensionẽ. qz sicut claudẽs fenestrã ponit obicem radijs solis. ita peccans radijs diuie gre. Et ideo sicut nulla domus põt esse plena radijs lucis priuata: ita nec aia p peccatũ obtenebrata. qz sicut lux est causa plenitudinis: ita tenebra est causa turpitudinis. Ideo turpitudinẽ peccati dñs comparat tenebre. Mat. vi. Unde lumẽ qõ i te est. i. qõ apparet int⁹ an tenebre sint. i. pctm. Tertio respiciendo ad donoꝝ spũaliũ expoliationẽ. qz cũ deus in baptismo aiam ornet spũalib⁹ bonis: p pctm statim oibus expoliat. ideo sicut turpe erat figurã regis nudare z suis ornamentis spoliare: ita z animã spoliare ornamẽtis spũalib⁹ Ideo de tali anima dicit ezechielis. xvi. Transiui p te. eras nuda z cõfusiõe plena z abieci te sicut abijcit mulier inuerecunda: z sic patet anie turpitudo z̃.

Quarto respiciẽdo ad figurã vitium inductoꝝ. qz ex q̃ anima cecidit p pctm nõ põt resistere suggestionib⁹ inimici. et

ideo occurrunt ei fantasmata turpia et imaginatiões rez turpiũ sensibiliũ que imprimunt ei ad modũ picturaꝝ. Ideo sicut deturpat domus quãdo turpibus imaginib⁹ pingit: ita ania quãdo ꝑ peccatuꝫ maculat. ideo dicit trenoꝝ. iiij. Facies eoꝝ sup carbones denigrate. i. imaginis ꝑs supior. qꝛ ꝑus fuerat virtutib⁹ ⁊ donis ornata. Istius aũt turpitudinis cõsideratio iducit nos ad pctĩ abhominationẽ qđ tã vile est vt aĩam ipõ deturpatã spũs angelici detestent q̃ eã intuitiue cernũt sicut oculi nr̃i rez fedã detestãtur ⁊ imundã iõ dr̃ isa. xxxiij. ꝙ ãgeli pacis sic vidẽtes anias deturpatas amare flebãt. Quarta cõsideratio est. q̃liter pctm̃ cõmittit. Et dr̃ ꝙ q̃druplicit. ⁊ declarat h̃ q̃druplr̃. Primo ꝑ viã iusticie sicut cõtingit in regẽtib⁹. cũ em̃ in nob̃ sint aliq̃ v̄tutes itellectuales scđm q̃s assimilamur angelis. et aliq̃ aniales in quib⁹ assimilamur brutis ⁊ iter istas occurrẽte aliq̃ bono delectabili fit aliq̃ discordia. qꝛ virtutes aniales desiderant illđ ꝓseq̃. eo ꝙ videat corpi expediẽs. intellectuales vero dicũt illud fugiẽdũ qꝛ retrahit a deo. volũtas aũt cũ sit dña i toto regno aĩe. ⁊ corã ea ista q̃stio vẽtilet habet illã determinare. ⁊ ꝓ ꝑte viriũ sensitiuaꝝ aduocata est prudẽtia carnis. de q̃ dic̃ apostol⁹. ꝙ est mortifera. Pro ꝑte aũt intellectualiũ prudẽtia spũs: q̃ scđm eũdez est vita pax ⁊ pietas ⁊c̃. Prudentia carnis aliquãdo dicit ꝙ bona delectabilia ꝓsequẽda sunt. qꝛ ad hoc facta sunt. Alia vero dicit ꝙ est magis intendendũ legi diuine q̃ꝫ alicui delectatiõi corꝑee. Qñ autẽ volũtas est iniusta determiat ꝓ ꝑte ꝑma. ⁊ tũc peccatũ cõmittit ꝑmo indeliberato cõsensu. sicut aũt cõtingit iniustum principẽ corrumpi muneribꝫ: sic voluntatem oĩb⁹ oblectationib⁹ a sensu sibi oblatis. Et qꝛ ꝑ modũ iniusticie pctm̃ iniqui ꝑncipis cõmittit. iõ scriptura oẽm pctõrem aꝓpellat iniustũ. ij. thi. ij. Iustis non est posita lex q̃ dirigit gr̃a. sꝫ iniustis. i. peccatorib⁹. Scđo ꝑ viã fraudulẽtie sicut ꝯtingit negociantib⁹. qꝛ sicut fraudulenti mercatores qñ volũt vẽdere vilia ꝓ ꝑciosis: vt auricalcũ ꝓ auro: in sup ficie deaurant ea occultantes vilia: ita imaginatio offert intellectui bona sensibilia desup colorata ⁊ non manifestat diuinam offensam ⁊ turpitudinez mali in eis latentem. ⁊ tunc volũtas se ad illa bona cõuertit ⁊ acceptat ea nõ considerans mala in eis occlta. qꝛ scđm dio. de. di. no. Null⁹ opat aliqđ malum aspiciẽs. ⁊ tũc pctm̃ cõmittit ⁊ tũc nec volũtas decipit nisi spõte. qꝛ nõ ꝑmittit totũ ꝓfundari in inq̃rendo malũ vt oñdat ꝙ ibi lateat venenũ. sed dimittit eum in cõsideratione supficiei. sicut hõ nimis allect⁹ ad aspectũ pulchri vini non vult ꝙ inquirat de eius sapore: vel an ibi sit venenũ. Et q̃a pctm̃ ꝑ modũ fraudulẽtie cõmittit dicit apl's. ij. coꝝ. iiij. Timeo ne sic̃ ꝓpẽs seduxit euã astutia sua. ita sensus vr̃i corrũpãtur ⁊ simplicitate q̃ ẽ in xp̃o iesu. Sicut em̃ serpẽs venenosus est: ita aꝓpetit⁹ sensitiu⁹ est versus intellectiuũ. Tertia via est ꝑ modũ intestine pugne. qꝛ passiones sensitiue q̃ iure naturali in ciuitate aĩe debẽt subijci: insurgũt cõtra vires rõnis quib⁹ debet ꝑncipat⁹. sicut solet isurgere vulg⁹ ꝯtra ꝑncipẽ in ciuitatib⁹. itra q̃s ꝑncipaliter sunt ista: cõcupiscẽtia timor ⁊ auaricia. ⁊ qñ eis nõ resistit a viribus sensitiuis ⁊ intellectiuis tũc ꝑualẽt ⁊ cõsumat pctm̃ scđm cõsumationẽ cõcupiscẽtie aut ire. ⁊ illa pugna dr̃ lex mẽbrorũ. de q̃ apl's. Ro. vij. Video aliã legẽ in mẽbris meis repugnãtẽ legi mẽtis mee. ¶ Sꝫ intelligẽdũ est ꝙ iste passiões isurgẽtes qñq̃ nullã hñt resistẽtiã: sic̃ in hominib⁹ deꝑuatis ⁊ bestialib⁹. qñq̃ ꝑuaꝫ sicut in hoĩb⁹ nõ tꝑatis totalr̃ qñq̃ magnã: sꝫ finalr̃ nõ põt vincere sic̃ in cõtinẽtib⁹: q̃ꝝ ꝑsonã assumit apl's ro. vij. c. Nõ qđ volo hoc facio bonũ: sꝫ qđ nolo malũ hoc facio ⁊c̃. Quarto per modum obsidionis. scilicet circumposite quia debemus imaginari totum istũ munduꝫ nos circumstantem iugiter expugnare castruꝫ anime nostre dicente Johan. in canonica sua. ij. Omne quod est in mũdo

IIII. ꝯsideratio

A

96

aut est concupiscentia ⁊ c̄. que oīa animē inimicantur. tunc aūt peccatū cōmittitur: quando ex sensibilīū rerum incitatione consentit malo. Sed nota q̄ cōtingit ciuitatē munitissimā sicut est anima expugnari dupliciter. Et primo quia aut porte male custodiunt et ingrediuntur inimici. ⁊ hoc est quādo sensus exteriores nimis aperiunt rebus sensibilibus vnde dicit. Intrauit mors per fenestras nostras Hiere. ix. ca. Scōo quia ciues q̄ intraneos suos traduntur hoc ꝙtingit in illis q̄ hūt habitus viciosos quibus inclinatur homo ad illa naturalia, p̄sequenda que sunt hostilia. Et ideo q̄ sic scōm doctrinam apostoli nos circumdat peccatū sicut dixit dominus ad chayn. Si male egeris. s. in custodia
v. consideratio
anime tue: statim peccatū in foribꝰ aderit genꝰ iij. Quinta consideratio est q̄liter peccatū euitat ne cōmittat. Est aūt intelligendum q̄ quando bellū mortale insurgit contra aliquā multitudinē habet quadruplicē viā ad euadendū mortem. Prima em̄ via est hostes inuadēdo. quia sunt nōnulli milites ita strēnui q̄ aggressus hoīm non expectāt. Exempluz de Juda machabeo ⁊ fratribꝰ eius qui anteq̄ hostes ad eos venirēt aggrediebantur eos. ⁊ sic eos vincebant: ⁊ tales multū timent ab hostibus: ita est in anima. Naz sunt multi ita p̄fecti qui nō expectāt insultus passionū. sed sic carnez domant q̄ nō resurgunt motus. sicut heroici ⁊ isti ex moribus videnf filij dei et hos sicut xp̄m demones pertimescunt Mat. viij. di. Venisti ante tempus torquere nos ⁊ c̄. Ita demones pertimescūt tēptare viros perfectos ⁊ heroicos a quibus vincunf. vnde fuit sententia antiq̄ꝝ virorꝝ ⁊ doctorꝝ q̄ demon victus ab aliq̄ non audet eum plus tēptare de eodē genere criminis. Scōa via est hostibus resistendo. quia quando p̄mo inuadunt sic Josue cuz filijs israel restitit amalech venienti cōtra eū vt dicitur in exo. xvij. ⁊ per istū modū resistunt tentationibus passionum homines temperati et quāto virilius pugnant citius vincunt ⁊ tāto resistentes minus timent. q̄ ipsis timorem incutiūt ⁊ minus infestanf. quia hostes non timent remissos bellatores: sed magis eos insequuntur Jacobi. iij. cap̄. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis. Ista aūt resistentia virtute orationis p̄ficitur: sicut orante Moyse vincebatur amalech. quia oratio est singulare refugium in temptatione. Tertia via est ab hostibus fugiendo. quādo em̄ homo videt q̄ non sufficit hostibus resistere ꝛ vult vitam seruare: debet ab hostibꝰ fugere sicut fugiebat dauid a facie saulis. i. Reg. xj. in multis locis. Et per hunc modum illi qui sentiūt se ita infirmos q̄ nō possunt temptationibus resistere: debēt oportunitatem peccandi sicut pericula mortis fugere. ⁊ se a vanitatibus sequestrare ⁊ non se interficiendi inimicis ingerere. sicut iezabel vltro se ingerebat hieu occidenda. z. iij. Reg. ix. Et per hunc modū sequentes se ingerunt spectaculis. affatibus ⁊ iocis mulierꝝ cōtra q̄s j. pe. i. cap̄. Fugite inquit eius que in mundo est concupiscētie corruptionē. Quarta via est ad amicos p̄ auxilio obtinēdo fugere. quia sicut gabaonite fugerūt ad ioſ chananeis impugnantibus eos. ioſ. xix. ita p̄ illum modū illi q̄ tentationibꝰ nequeunt resistere per se. debent ad celestia contemplanda recurrere q̄ sunt amica anime sicut terrena inimica ⁊ per hoc eij ciūt sensibilia inimica anime que animam iugiter impugnant. eo q̄ eis totaliter sunt contraria. sicut intrantibus filijs israel terrā, p̄missionis chananei sūt expulsi extra terrā, p̄missiōis. vnde quia meditatio diuinoꝝ est speciale cōtra meditationez terrenoꝝ refugiū dicēte Hiero. Ama studiū scripturarū ⁊ carnis vicia nō amabis. Vñ ap̄lus aduersus hostes spūales occupationibꝰ nos armat. eph. vi. Induite vos armaturam dei vt possitis resistere aduersus insidias diaboli. Et istis adiūgit q̄nta via. s. recurrendo ad dominuz sicut seruus recurrit ad dōm suum q̄ impugnat vt defendat

ab hostibus: ita ⁊ nos exemplo apostoli i. coꝝ. x. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimulus carnis scz qui meū corp⁹ affligat. Et sequit̄ ꝓpter qd̄ ter dominum rogaui vt auferretur a me. Et dixit mihi. sufficit tibi gratia mea saule tanq̄ꝫ domini. Sexta cōsideratio est. qualiter peccatū firmatur Et est intelligenduz ꝙ quadruplici modo peccatum firmat̄. s. primo per primitiuam impressionem sicut homo quādo ab infantia assuescit ad peccanduz. quia dicit Aug. i. de ci. dei. Impressiones que fiunt in prima iuuentute vix deleri pñt. vnde tob. i. docuit filium a iuuētute sua timere deū ⁊ recedere ab omni peccato. quia periculū est in mora. ꝓuerb. xxxiij. Noli subtrahere a puero disciplinam: si em̄ percusseris eum virga non morietur Et sequit̄ cum virga eum percutis animam eius ab inferno liberas. qꝛ ꝑiculuz est in mora. Scd̄o per dilatā ꝯuersationem qꝛ sicut vulnus cui mox non apponitur remediuz fit incurabile. ita plaga anime si celeriter nō curat̄ vt dicit Gre. Peccatum qd̄ per penitentiam nō diluit̄ mox suo pondere ad aliud trahit. Ideo eccl̄i. v. dicit̄ Ne tardes cōuerti ad dñm ⁊ ne differas de die in diē qꝛ q̄ꝫto maior est mora tanto maior est sarcina. quia dicit beatus Franciscus. ꝙ si diabolus p̄t accipere capillū de vno homine facit in eo trabem crescere. Tertio per repentinaz recidiuationē qꝛ sicut aliquis licz cito conuertatur inde statim post cōuersionem prolabatur: sicut symon magus qui statim post infidelitatis dimissionez prolapsus est in heresim vt dicit Aug. ꝓpter qd̄ eius peccatum fuit obfirmatum ⁊ nunq̄ꝫ deletū. sicut plage post curationem renouate cito putrescunt. Isti sunt semen qd̄ cecidit in petram vel viaz in q̄ non ꝑmanent effectus ꝯtritionis Mat. xiij. ca. Quarto ꝑ q̄tidianā transgressionē: qꝛ sicut ex actibus bonis generat̄ virtutis habitus. ita ex malis vitiosus. ⁊ isti inclinant̄ ad malum sicut graue deorsum. ita vt homo vix resistere possit. vñ talis habitus vitiosus non statim corrūpitur sed permanet ⁊ quasi necessitat hominē ad peccandū. sicut in potestate nostra est cibum sumere. sed eo sumpto nō est in potestate nostra vt noceat vel ꝓficiat: ita est de mente deprauata per hitus vitiosos. vnde vix possumus facere ꝙ a peccato discedat ⁊ operetur bonum. vnd̄ Mat. vij. Non potest arbor bona fruct⁹ malos facere: nec arbor mala fruct⁹ bonos facere. Septima consideratio est qualiter peccatum obfirmatum radicat̄ vnde occurrunt quattuor remedia ne ꝓcedat Et primū est. sic̄ in disciplinis. vñ qñ intellectus est durus ⁊ quasi indisciplinabilis paulatiz deducitur a facilib⁹ ad difficillia que prius nō poterat capere: vt patet in eadē scientia ⁊ in diuersis ita peccatum quādo per multos malos habitus est radicatuz debet homo deduci per leuia donec successiue ꝑueniat ad ardua. sicut docet diony. de ecclesiastica ierarchia dicēs ꝙ debemus ad summa ab infimis deuenire per media in actib⁹ virtuosis. quia opera nature non sunt repētina ⁊ ideo curatis ab infirmitate nō statim est solidus cibus administrand⁹ i. coꝝ. iij. Quasi paruulis in christo dedi lac vobis non escam. quia perfectorum est solidus cibus vt dicitur ibidē. Secundo sicut in mechanicis: vt quādo aliqua ligna sunt difficilia ⁊ tortuosa ad rectificandum plicantur ad partem oppositam donec reducantur ad medium. ita debet esse in moralibus: vt quando aliquis inclinatus est nimis ad vnam delectationem debet niti ad tristiciam oppositam donec reducatur ad regulaz rectā ⁊ iste est velocissimus mod⁹. quia tales operationes sunt maxime contrarie illū moduz docet Aug. quem etiā tenet apostolus. ij. coꝝ. vij. di. Si contristaui vos in aliquo non me penitet. ⁊c̄. Tertio sicut in ciuilibus in quibus legislatores adeo graues penas imponūt vt tristicia pene excedat delectationez que in legis transgressiōe fit. quia si esset equalis nō sufficeret ad cohibendum. Nam quādo

VI. cōsideratio

VII. ꝯsideratio

97

vires nature sunt rebelles: ita ꝙ subijci non possunt: debent penis fortissimis affligi ita ꝙ tristicia peccati delectatinoez excedat. Et hunc modum eradicandi peccatum tenuit deus in veteri testamẽto: penas intimando vt habetur deutero. quasi per totum. Quarto sicut in medicinalibus: vt quando aliquod mẽbrum est insanabile ne ab ipo totum corpus inficiatur abscindatur: ita in anima quando vires sunt ita deprauate in nobis: ꝙ sunt totaliter incurabiles: debent a nobis abscindi totaliter: vt ab eis anima rationalis totaliter separetur abnegando totum actum eis: in quo delectari possent. Et hoc fuit remedium sanctorum patrum fugientium ad desertum. et illum modum induxit nobis christus Matth. ij. cap. dicens Si oculus tuus scandalizat te erue eum ⁊ proijce abs te.

VIII. ꝯsideratio

Octaua consideratio est. qualiter peccatum a deo remittatur. Et dico quantum ad culpam facillima est remissio. quia in contritione. secundum illud ps. Cor contritum ⁊ humiliatum ⁊c. Et huius affirmatio habetur. ij. R xiij. vbi dicitur ꝙ dd statim cuz dixit peccaui dixit ei nathan propheta ex parte dei. dominus transtulit a te peccatum tuũ. Quãtum ergo ad penam peccati ad quam remanet obligatio dura: post gratie infusionem sunt quattuor remedia. quorum scilicet Primum est lachrimarum effusio in amara contritione ⁊ compunctione. quia sicut aqua lauat exteriores sordes: ita lachryma que originatur a radice mentalis compunctionis lauat interiores sordes peccati. Ista ablutio prouenit ex tristicia peccati: que est contraria delectationi que fit in illo. quia contraria contrarijs curantur. ps. Laboraui in gemitu meo ⁊c. Et iterum exaudiuit dominus vocem fletus mei ⁊c. Istd fuit remedium peccati petri: post scilicet tertiam negationem. Luc. xxij. Qui egressus foras fleuit amare. Secundum est penitẽtie executio in carnis maceratione quia sicut dicit Grego. secundum q̃titatem culpe debet esset magnitudo pene: vt sint digni fructus penitentie deutero. xxv. Pro mensura peccati erit plagaruz modus. Unde si quis penitentiam sibi adequatam perficeret statim euolaret post mortem. quia non consurget duplex tribulatio in idipsuz. naũ i. cap. Tertium est amoris accensio in charitatis inflammatiõe. quia ignis est purgatio rubiginis vasorum. Ideo fuit preceptum numeri. xxxi. ca. ꝙ omnia que transire poterãt per flammam ignis purgarentur quando essent contaminata. ita per charitatis ardorez purgantur peccata anime prouer. x. Uniuersa delicta opit charitas. ⁊. i. pe. iiij. ca. Quartum remedium est pietatis exhibitio in misericordie condescensione. quia misericordiam facientes inueniũt misericordiam ante dñm scdm illd Math. v. Beati misericordes. Et quoniam illud est singulare remedium ad placandam irã dei in vltionem peccati ideo dañ. cernẽs sententiam diuine vltionis supra regem dñm suum daniel. iiij. ca. dixit. Consiliũ meum placeat tibi o rex. peccata tua elemosynis redime ⁊ iniquitates tuas ĩ misericordijs pauperuz ⁊c. Hec quatuor remedia habuit maria magdalena. Et primo quia lachrymas sic copiose effudit: vt ex illis rigaret pedes domini.

Secundo ardore charitatis ignite concaluit: ideo dicitur Luc. vij. Quoniam dilexit multum. Et Gregorius. dicit ꝙ diligebat ardentius q̃ apostoli.

Tertio operibus misericordie circa christum floruit. quia christo de facultatibus suis continue ministrabat Mat. vltimo. Et circa sepulturam suam summe sollicita fuit. vnde Raphel numerãs misericordias Tobie posuit iter eas sepulturam mortuorum. Quarto corpus suum durissimis penitentijs afflixit. quia postq̃ venit in marsiliam cũ sororibus domĩe nostre ⁊ lazaro fratre suo qui fuit primus episcopus marsilie ⁊ maximino ⁊ martha post regis marsilie cõuersionem ⁊ infinita eius gloriosa acta

ascendit in antrum z spelunce asperita/
tem vbi cūctis mortalibus ignota plus/
q̄ xxx. annis vsq̄ ad felicem cōsumatio
nem perseuerauit. Ideo bene dictum fu
it de ea Remittuntur ei peccata multa
IX. cōsi/deratio quia dilexit multum. Nona consi/de/
ratio est. qualiter peccatum post remissi
onem a recidiuo preseruabitur. Circa
quod occurrunt quattuor documenta di
uine scripture: quorum primum est per/
sollicitam obseruationem. quia quando
aliquis ex negligentia sua perdit fortta/
licium suum: si eum recuperare poterit
diligenter custodit illud ne iterum deci/
C piatur. Cum igitur anima. scilicet no
stra sit quoddam inexpugnabile fortali
cium si bene custodiatur nunq̄ superari
poterit prouer. iij. Omni custodia ser/
ua cor tuū. q̄ ex ipso vita procedit. Si
enim periculum vite est custodientibus
castrum: diligentius custodiunt propter
periculum quod imminet. Ista autē cu/
stodia fit per frequentationem pure con
fessionis. sicut cum incenditur aliqua ci/
uitas: volens domum suam defendere a
periculo ignis: statim cum aliqua scintil
la super domum suam cadit extinguit il
lam: ne si multe tales cōgregate fuerint
exurgat flamma. ita homo animam sol/
licite custodiens: mox vt sentit aliquam
scintillam: remorsumq̄ peccati ad con/
fessionem recurrat scōm illud apostoli.
i. cor. x. Qui se existimat stare videat ne
cadat. i. sollicitet diligenter custodiat se

Secundum est per initialem trepida
tionem: quia qui nimis confidunt: fre/
quenter ex sua fiducia tardati cadunt:
sicut pater de goliad a facie. dō. i. R. xvij.
qui autem timent magis se custodiunt.
Roma. ij. Noli alta sapere sed time. Jō
timens sepe debet recurrere ad diuinum
auxilium. Tertium est per assiduam
in bonis operibus occupationem. quia
eadem potentia limitata non potest plu
ribus esse intenta. Et ideo quando occu
patur circa honesta nō datur locus eua/
gandi circa illicita. sicut in naturalibus
quando aer est bene conuersus ad radi/
os solis non potest infrigidari a radijs
lune. Jō Hiero. dicit. Semp aliq̄d boni
facito z̄c. q̄ diabolus q̄n inuenit hoiem
ociosum semp dat sibi negociū. iō eccle
stici xxxiij. dicitur Multa mala docuit
ociositas z luce xvij. Oportet semper
orare z nunq̄ deficere quia etiā licet boni
actus faciant ad custodiā anie: maxi/
me tamē actus orōnis deuote. Un dio.
Oratio eleuat animā. sicut turris quāto
altior tanto est securior. nā facit vt deus
ad se trahat de summo: z tamen trahen/
do ad deum ascendit vt ascendens sca/
lam ad se trahere videt z tñ trahēs stan
te scala eleuat. z hoc etiā apparuit i bea.
francisco z aliis multis sctis qui in orōe
a terra sunt eleuati. Quartus est per
rigidam corporaliū virtū subiugationē.
q̄ natura seruorū est q̄ nisi rigide subijci
antur z affligentur sunt rebelles z contu
maces. Ideo prouer. xxix. Qui delicate
a puericia nutrit seruū suum postea inue/
niet eū contumacē. Vires aūt bestiales
sunt a natura seruituti dedite z si rigide
non domentur vel eis dominetur rebel/
lant. qui vero rigide dominatur nō mo/
lestatur ab eis. Ideo apls. i. cor. ix. cap.
dicit: Ego sic pugno non quasi aerē ver/
berans: sed castigo corpus meū z in ser/
uitutem redigo ne forte z̄c. Istis ergo
consilijs obseruatis quilibet potest cuz
diuino auxilio a peccato preseruari. quia
non patitur nos deus tēptari supra illō
quod possumus sustinere: sed fac etiam
cum temptatione prouentum. i. corin. x.

Sed casus ille est summe formidan/
dus duplici de causa. scilicz primo. quia
facilius est seruare rectitudinem habi/
tam q̄ amissam recuperare. Secun/
do quia in duplo displicet flagitium ite/
ratum deo. melius enim est viam verita
tis nō cognoscere: q̄ post agnitā retroce
dere vnde apls ad hebre. vi. dicit terri
bile verbum. Impossibile inquit est q̄
soli deo est possibile eos qui semel illumi
nati sunt rursum renouari ad penitētiā.

x. consi
d. ratio

Decima cōsideratio est. q̄re deus pec
catum permittit. Circa quā occurrūt q̄
tuor rationes quaꝝ. s. Prima est radi
cata in celsitudine diuine ꝓuidentie qua
deus scd̄m Aug. nouit de tāto malo ma
ximum bonum elicere. quia lapsum lu/
ciferi ordinauit ad hominis creationem
qd̄ fuit summū miraculoꝝ diuinoꝝ. ⁊ la
psum hominis ad xp̄i incarnationē Jō
ait Greg. O felix culpa que talez ac tm̄
meruit habere redemptorē. Non est ma
gnuz in artifice si de bona materia facit
bonū artificiū: sed si de mala. Est p̄te
rea sciendū ꝙ diuina prouidentia ordi/
nauit peccatū quadrupliciter consuma/
ri in bonū electorum. Et primo. ad ex
tollendam eoꝝ laudem qꝛ si oēm creatu
ram rōnalem fecisset inpeccabilē nullus
sctūs esset laudabilis. ex eo ꝙ nō peccas/
set. quia nullus laudatur de illis que nō
sunt in sua potestate. Non em̄ laudatur
mutus si silet. sed eloquens dū tacet qn̄
est tacenduz. Ideo dicit Greg. in mora.
Deus naturam sūmoꝝ spirituū bonam
ꝯdidit: sed mutabilē: vt q̄ stare nollēt ru
erent ⁊ qui starent maioris meriti essent
quanto mutationis sue motū volūtatis
sue studio quieuissent. vnde h. de gr̄a ⁊ li.
ar. In eo aūt abusus est gratia ꝙ illam
cum accepisset: ad gloriaz cōuertit sibi ī
ꝯtumaciā iuxta testimoniū scripture di
centis. Hō cū in honore eēt nō intellexit
cōpatus est iumentis insipientibus ⁊ si/
milis factus est illis Soli. n. homini in
ter animantia datuz est posse peccare ob
p̄rogatiuā liberi arb. Datū est aūt vt nō
ꝓinde peccaret. sz vt gloriosior apperet:
si non peccaret cū peccare potest. Quis
nanq̄ eo gloriosior eē poterat q̄ꝫ si de eo
scriptura diceret. Quis est hic ⁊ lauda/
bimus eū. Vnde ita laudand⁹? fecit em̄
mirabilia in vita sua. qui potuit trans/
gredi ⁊ non est transgressus ⁊ facere ma
la ⁊ non fecit ⁊c̄. Itaq̄ quādiu sine pec/
cato fuit innocentiā seruauit: amisit cuz
peccauit. peccauit aūt qꝛ liberum ei fuit:
nec tamen fuit culpa dantis sed abuten/
tis. quia ipsam facultatē cōuertit in vsū
peccandi quā acceperat ad gloriaz non
peccādi. Nam si peccauit ex posse qd̄ ac
cepit nō tn̄ qꝛ potuit sz qꝛ voluit. nec em̄
p̄uaricāte diabolo ⁊ angelis eius ⁊ alij
p̄uaricati sunt. nō qꝛ non potuerūt. sz q̄a
noluerūt. peccati nanq̄ lapsus nō dono
ascribēdus est peccantis: sed vitio volū.
tatis. hec bernardus. Scd̄o ad augē/
dū eoꝝ honorez qꝛ honoratius possidet
regnū qui habet illū ꝑ virtutē sue acqui/
sitionis q̄ꝫ per solā electionē dū tn̄ iuste.
qꝛ habet a se qd̄ alter habet ab alio. Si
aūt scti fuissent īpeccabiles sola datione
habuissent regnū eternū non militātes
ꝯtra peccata. ideo dicit xp̄s Mat. xi. A
diebus Jo. bap. regnū celoꝝ vim patit ⁊
violenti rapiunt illud. Istius aūt hono
ris est signū. quia sancti coronant: vt dr̄
apoc. Nam scd̄m apl'm Non coronabit
nisi q̄ legittime certauerit ⁊ hec pugna
non est nisi cōtra peccatuz. Tertio ad
cōfirmandū eoꝝ virtutem. scd̄m Greg.
in mora. peccatoꝝ aūt pugna dat sanctis
⁊ interdū ꝑmittit vt ruāt: vt hūilitas cō
seruet in eis vt dicit apl'us de se ad coꝝ.
xij. Datus est mihi stimul⁹ carnis mee:
ne magnitudo reuelationum ⁊c̄. Non
creditur ibi fuisse casus mortalis ī paulo
⁊c̄. Quarto ad ꝑficiendū eoꝝ decorez
videmus em̄ in sensibilibus ꝙ interduz
est vtile vt res aliqua destruatur. vt me/
lius ⁊ pulchrius postea reparetur. ita de
us permittit aliquando sanctos ruere vt
fortiores resurgant ⁊ pulchriores appa/
reant ideo dicit dan̄. xi. de eruditis. Ru/
ent vt confirmentur ⁊ eligantur ⁊ dealbē
tur vsq̄ ad tempus prefinitum. Prīo
em̄ magdalena ruit ⁊ postea fuit cōsola/
ta electa decore sanctitatis ⁊ dealbata ni
tore puritatis ⁊ consumata nitore peni/
tentie. Secunda ratio principalis est
quantum ad decimā considerationez q̄
est radicata in rectitudīe diuine iusticie
quia cum deus sit iustissimus: eius iusti
cia non declarat sine peccato ⁊ virtute.
cum iusticia habeat duplicē partez: vnā
scz que est punitiua maloꝝ. ⁊ aliam que
est remuneratiua bonoruz. et prima sine

peccato esse non potest. licet dominus superabundet in remunerando z non i puniendo. vnde deutero. v. Deus visitans iniquitates patrum in filios in tertiaz z quartam generationē z faciens misericordiaz z multa maiora his qui diligūt ipsum Ad hoc respondet dionȳ. q nulla est comparatio pene inferni z glorie paradisi quia sūt diuersaȝ speciēȝ. vij. phi.

Tertia ratio est radicata in multitudine misericordie diuie. quia si peccatū non esset; diuina misericordia declarari non posset in effectu: cū misericordia sit circa miseriam: z miseria nō sit sine peccato sicut nec ars medicine sine egritudine declarari non potest: nec virtus fortitudinis sine periculo mortis z tamen decens est vt vbi magna virtus magnificis operibus declaretur. Deus eīm in diuina scriptura de misericordia commendatur vt patet in pš. z multis locis. Istā misericordiam deus maxime declarauit in nouo testamento vt patet in quatuor personis scilicz chananea. publicano. latrone z maria magdalena quia faciliter illis peccata dimittit. Jn veteri aūt testamento in alijs quattuor scz in dauid. in achab. in nabuchodonosor z in sedechia

Quarta ratio est radicata in sanctoȝ gloria. quia secundū Aug. in li. de ciui. dei. vnū contrariorū innotescit per aliū. si enim egritudo nō esset nō eēt euidens sanitatis iocunditas. z ita de morte z vita. z ideo ex supplicio peccatoȝ innnotescit gloria sanctorum. Jtem sicut sanctorum concupiscibilis delectabitur in mutua gloria: ita eorum irascibilis in pena peccatoruȝ scōm illud pš. scz Letabitur iustus cum viderit vindictam zc. Jtem sicut sancti in hoc mundo de peccatis fecerunt penitentiaz perfectam: ita maria magdalena de qua dicit beatus Greg. Cogitanti mihi de marie magda. penitentia fiere magis libet q̄ aliquid dicere. pro q̄ penitētia habet in patria gloriā de qua penitentiali confessione Grego. Maria inter epulas non erubuit. vnde ecclesiastici. iiij. Est confusio adducens ad peccatum. sicut qui peccata celat in confessione. Et est cōfusio ducēs ad gloriam. s. eternaz. Ad quam nos perducat iesus xp̄us dei z virginis filius. Amen.

Jn vincula sancti Petri.

Sermo. I.

Quodcunq; ligaueris sup terrā erit ligatū z in celis. et quodcūq; solueris super terrā erit solutū z in celis zc. Mat. xvi. cap̄. Duos fines vltimos esse in fine seculi futuros ostendit bea. Augu. xxi. z xxij. de ciui. dei. quoruȝ vnus erit damnatoȝ. s. pena eterna. alius vero bonoȝ. scz gloria sempiterna. ad quos fines sūt due vie ȝtrarie in euangelio a christo descripte cum duabus portis. math. vij. Lata est via que ducit ad perditionem z multi gradiuntur per eaȝ. z arta est via z angusta que ducit ad vitam z pauci sunt q̄ incedant z intrent per eaȝ. Circa q̄ō est intelligenduȝ q istī duo fines tanq̄ due conclusiones finales subsequuntur ex q̄tuor contrarietatibus descriptis i sacra pagina tanq̄ ex quattuor premissis. F. F.

Quarum prima contrarietas est electionis z reprobationis fm predestinationem z prescientiam distinctaruȝ. de q̄ cōtrarietate loquitur apostolus. Ro. xi. de Jacob electo z Esau reprobo dicens: Cum nonduȝ nati essent: aut quicq̄ boni vel mali egissent Jacob dilexi esau autem odio habui. Secunda contrarietas est meriti z transgressionis de q̄ geñ. iiij. quando deus dixit Cayn Nonne si bene egeris recipies: si autem male statim in foribus peccatum tuuȝ aderit zc. Tertia cōtrarietas est precepti et prohibitionis de qua habetur deutero. v. vbi postq̄ moyses annunciauit diuia precepta z prohibitiones. id est mandata tam affirmatiua q̄ negatiua. dixit: Non declinabitis ad dexteram vel ad sinistram. Preceptum autem dicitur ad dexteram quod respicit bonum faciendum: ad sinistraz vero quod respicit malum vitandum ratione prohibitionis. et

circa nullum illorum est declinandum.

Quarta contrarietas est benedictionis de qua deu. xi. Ecce ꝓpono tibi hodie benedictionem z maledictionem. benedictionem pro obedientibus et maledictionem pro contumacibus. Et precepit illi dom⁹ vt poneretur benedictio super montem garizim z maledictio super montem ebal. ita q̄ sex tribus debebant esse super primo monte z alie sex super scō mōte. sed due ad maledicendū non obseruantibus legem alie sex ad benedicendū obseruantibus legez. Istarum autem quattuor contrarietatuz sic in sacra pagina descriptarum quattuor extrema ad modum quattuor premissarum inferunt finem saluationis eterne scilicet. electio meritum. preceptuz benedictio. Alia autem quattuor extrema inferunt finem damnationis sempiterne. scilicet reprobatio. demeritum prohibitio z maledictio. De quibus duobus finibus tanq̄ ab his p̄missis illatis loq̄tur christus Math. xxv. pmo electis dicens Venite benedicti patris mei ꝛc. z recitat eorum merita: dicit autem reprobis. Discedite a me maledicti ꝛc. Sed aduertenduz ē q̄ isti duo fines deducti ita respiciūt duas virtutes preclaras in primo principe vniuersi. s. iusticiaz z misericordiam per quas exercet regnū vniuersi. Et ideo dicit ꝓpheta in p̄s. c. Misericordiam z iudicium cantabo tibi ꝛc. Et quia principatus in bonis hominibus non sunt nisi quedam imitationes principatus dei secundum apostolum. ideo iste due virtutes debent in quolibz principe singulariter refulgere. prouerb. xx. Misericordia z veritas custodiunt regem. Et secundum illas duas virtutes in principe preeminentes oportet esse in quolibet bono principe duas auctoritates. vnam ad absoluendum per quā exerceat misericordiam: et aliam ad ligandum per quam exerceat iusticiam. quapropter cum principatus quem cōmisit beato Petro apostolo ipse christus fuerit excellentissimus in tota ecclesia militante: cuius fuit institutor ierarchie. idcirco decuit vt christ⁹ ei istas duas auctoritates conferret per quas illas duas virtutes principales perfectissime perficeret z impleret. Et hoc est q̄ verba proposita manifestant cum dicitur Quodcunq̄ ligaueris super terram ꝛc. In quibus quidem verbis duo pro misericordia beato Petro collata christus euidenter expressit. quarum primum fuit de auctoritate: pertinente ad securitatis officium. cum premittit. Qō cunq̄ ligaueris super terram. Secundum fuit de auctoritate pertinente ad pietatis beneficiuz. cum subdit: Qō cunq̄ solueris ꝛc. Et illam duplicem auctoritatem communicauit christus non solum beato Petro tanq̄ principi summo ierarchie ecclesie totius: sed etiam ceteris apostolis tanq̄ ei subordinatis dicens Matth. xviij. Quodcunq̄ ligaueritis super terram ꝛc. Ex quo saluatoris dicto: possunt accipi quattuor documenta. quorum primum est q̄ in ecclesiastica ierarchia. licet obligatio precedat absolutionem ordine executionis: tamen absolutio precedit obligationem ordine intentionis. quia illa q̄ sunt priora in intentione: sunt posteriora in executione. sicut patet in ordine finis et eorum que sunt ad finem. sicut sanitas prior est medicina in intentione: sed est posterior in executione. Vnde absolutio huiusmodi comparatur ad obligationem: sicut sanitas ad medicinam. ꝓter qō saluator hic ꝓponit obligationem tanq̄ illud qō est ad finem. et postponit absolutionem. sicut finem dicit. Quodcunq̄ ligaueris ꝛc. Secundū documentum est q̄ omnis princeps ecclesie debet esse promptior ad absoluendum q̄ ad obligandum vel condemnandum. quia ꝑncipalius debet intendere finem: q̄ illa que sunt ad finem. sicut medicus prius intendit sanitatem q̄ medicinam. cuius ratio est quia omnis princeps subordinatus debet se voluntati summi principis conformare. sed christus existens

omnium princeps ⁊ dominus: fuit pronior ad absoluendum q̃ ad obligandũ: quia cum in veteri lege essent quattuor
G genera preceptorum. scilicet Moralium Cerimonialium Judicialium Sacramentalium. ipse a tribus generibus preceptorum nos absoluit. et solum ad primum nos obligauit. Et cum in illo genere essent decem precepta: omnia ad duo reduxit. scilicet ad dilectionem dei et proximi dicens. In his enim duobus mandatis tota lex pendet et prophete. Matth. xxij. Et illud documentum militat contra prelatos qui sunt promptissimi ad precepta multiplicanda. et ad vincula imponenda: tardi autem ad remedia absolutionis indulgenda de quibus dicit dominus Matth. xxiij. cap̃. Alligant enim onera grauia ⁊ importabilia ⁊ imponunt ea humeris hominũ. digito autẽ suo nolunt ea mouere. Contra tales prelatos dominus in eodem loco duas maledictiones interminat̃ dicẽs. Primo sic Ue vobis scribe ⁊ pharisei ypochrite qui clauditis regnum celorum ante homines: vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare. Matth. xiij. Secundo sic Ue vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: qui decimatis mentam ⁊ anetum ⁊ ciminum ⁊ reliquistis que sunt grauiora legis. scilicet iudiciũ ⁊ misericordiam ⁊ fidẽ. Tertium documentum est: ꝙ omnis princeps ecclesiasticus debet esse pronior ad remunerandum q̃ ad puniendum: quia deus cuius imaginem gerit sicut ipse est superhabundãs in remuneratione: ita est parcus in punitione. vnde deutero. v. scribitur: Ego dominus emulator: reddens iniquitatem patrum in filios vsq; in tertiam ⁊ quartam generationem. et faciens misericordiam in multa milia his qui diligunt me. Et sic patet ꝙ quasi plus improportionabiliter intẽdit misericordiam q̃ vindictam. Et illud documentum militat contra prelatos q̃ sunt promptissimi ad penas infligẽdas ⁊ tardissimi ad relaxationes concedendas quorũ exemplar gerebat menelaus de quo dicitur ꝙ cuꝫ factus esset sũmus sacerdos venit nihil quidem habens dignum sacerdotij sed crudelis tyrranni ⁊ fere belue iram gerens. ij. machabeorũ. iiij. cap̃. Quartum documentum est: ꝙ omnis princeps debet esse serotinus in iudicia iaculando ⁊ nõ preceps in sententias festinando: quia inuoluntarius debet esse in prosecutione vltionis: sicut voluntarius in prosecutiõe retributiõis Unde ipse deus cuius similitudinẽ gerit est patiens in expectando ⁊ non repẽtinus in pronunciando. propter hoc scribitur ecclesia. viij. de diuina patientia et longanimitate. Quia non statim cõtra iniquos profertur sententia. idcirco filij hominum absq; vllo terrore perpetrant mala scilicet abutentes diuina patientia. Et illud argumentum militat cõtra prelatos qui confestim ⁊ sine deliberatione ⁊ absq; maturitate procedũt ad sententias fulminandus: contradicẽtes diuine longanimitati que peccatores patienter expectat quibus dicitur Roma. ij. An diuitias bonitatis eius et patientie ⁊ longanimitatis cõtempnis Ignoras qm̃ benignitas dei ad penitẽtiam te adducit? Scd̃m autem duriciam tuam et impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei.

Sed ex istis documẽtis accipiuntur due veridice discipline ⁊ Prima est. ꝙ in regimine ecclesiastice ierarchie pene sunt restringende: ⁊ gratie ampliande. quia institutor istius ierarchie est affectans ad gratias multiplicandas. et ad penas non inferendas. vnde dicitur sapientie. ij. Deus mortem non fecit: nec letatur in perditione viuorum. Creauit enim vt essent om̃ia ⁊ sanabiles fecit nationes orbis terrarum. Secunda est quia in ordine ecclesiastice ierarchie pl⁹ est commendandus princeps de misericordia q̃ de iusticia vt ab inuicem separentur. quia inferiores principes primo duci quantum possunt in volitis dñt eẽ ꝯformes. qꝛ sũmus p̃nceps de misericor

dia plusq̃ de iusticia summe cõmendat̃ ps̃.cxliiij. Suauis domin⁹ vniuersis et miserationes eius super om̃ia opa eius

Quia vero circa duplicem auctoritatem collatã a christo beato petro apostolo scd̃m declarationes premissas est intentio verbi suprapositi circa auctoritatez ligandi que ꝑtinet ad iusticiã ⁊ circa auctoritatem absoluendi que ꝑtinet ad misericordiã. Et scd̃a auctoritas est hic principaliter intenta. ideirco dimissa auctoritate ligandi circa auctoritatẽ soluẽdi solũmodo est insistendũ. Vbi tamen est intelligendũ scd̃m documentum sanctorum ꝙ quatuor sunt genera absolutionum que inueniunt̃ in ecclesia militãte vel in officijs ecclesie militãtis. quarũ scz Prime sunt que fiũt in iudicijs: veluti cuz quis excõicatus sepultura ecclesiastica priuetur recurrit ad principẽ ecclesie de quib⁹ dicit̃ in ps̃.ci. Domin⁹ de celo in terram aspexit vt audiret gemit⁹ compeditoꝝ ⁊ solueret filios interemptorum: quia in illa absolutione auctoritas diuina exprimitur vt nullus rediens ad gremiũ ecclesie sit abijciendus. Scd̃e sunt absolutiones que fiunt in penitentijs quando quis a deo illuminatus conuertitur ad confitendum peccata sua de quibus in ps̃. Dominus soluit compeditos. dominus illũinat cecos. quia in ista absolutione semꝑ auctoritas diuina exprimitur. Tertie absolutiones que fiunt in suffragijs quando ab ecclesia anime defunctoꝝ precibus absoluũt̃. de quibus videtur loqui sapiens ecclesiastici. xxviij. Deprecanti peccata soluunt̃. scilicet eius pro quo orat. Vnde accipit̃ documentum ꝙ ille absolutiones nõ fiunt per ecclesie auctoritatem sed per deprecationem supra defunctos. quia non habent iurisdictionez sup eos. Quarte sunt absolutiões q̃ fiunt in indulgentijs cum auctoritate ecclesie: existentibus in gratia ⁊ facientibus aliqua bona opera indulgentie concedunt̃. de quibus ecclesiastici. xxxi. Sicut in sereno glacies: ita peccata tua soluent̃ per hunc modũ peccata non dimittuntur nisi in serenitate gratie quantũ ad culpam. quia ibi nõ inueniuntur quantum ad penam solũ. Et quia in presenti solennitate indulgentia beati. s. patris nostri Francisci fuit diuinitus ordinata: ideo erga quartã absolutionẽ que fit in indulgentijs nũc est negociandu3 de quibus indulgentijs pertractãdo. Primo oportet pertractare circa indulgentie quidditatez. Scd̃o circa eius ꝓprietatem. Quantum ad primam partem videndũ est. quid sit indulgentia. Dicitur aũt scd̃m diuine scripture testimonium ⁊ auctoritatem ꝙ indulgentia est remissio peccatoruz quo ad illa que post susceptũ penitentie sacramẽtum remanent de peccatis. ꝙ indulgentia sit remissio peccatoꝝ probatur ꝑ hoc qd̃ dicit apostolus. i. coꝝ. vij. Que autez scribo vobis secundum indulgentiam scribo: non secundum imperiũ loquens de actu matrimoniali qui ad fornicationem vitandam fit qd̃ verbũ pertractans Greg. dicit. ꝙ si in tali actu peccatũ non esset: apostolus ibi indulgentiam nõ dedisset supponens ꝙ indulgentia non potest esse nisi de peccato. ꝙ vero indulgentia sit de illis que remanent suscepto sacramento penitentie probatur per hoc ꝙ secundum consuetudinem decẽtissimaz ecclesie indulgentia non datur nisi vere penitentibus ⁊ confessis. ideo dicit̃ ysa. lxi. Spũs domini sup me eo ꝙ vnxit me ad annunciandũ mansuetis misit me vt mederer cõtritis corde ⁊ predicarem captiuis indulgentiam. Quia sunt duo genera hominum qui sunt idonei ad beneficium indulgentie recipiendũ. scilicz illi qui in hoc mundo post penitentiam sunt. ideo dicit vt mederer ꝯtritis corde Et illi qui sunt inclusi ĩ purgatorio aliq̃ modo. Et ideo adiũgit vt p̃dicarẽ captiuis penitentiã. Sicq̃ xp̃us fecit quãdo descẽdit ad ĩfernũ ⁊ om̃es penas purgatorij soluit. sicut dicit Pe actꝫ. iij. Hunc suscitauit deus a mortuis solutis inferni doloribꝫ. Intelligẽdũ tñ est ad isti⁹ diffinitiõis declarationẽ ꝙ q̃tuor sunt in

F peccato considerãda. Primũ est actu alis culpa qua peccatur. de q̃ dicit Ja. in canonica sua. ca. i. Concupiscẽtia cũ conceperit parit peccatum ꝛc. Scõm est habitualis macula derelicta ex actu peccati inclinans ad malũ de qua dicit Jo. viij. Qui facit peccatũ seruus est peccati. quia scz fuit malo habit⁹ ipm ad malum inclinantis. Tertiuz est reat⁹ ad penam qui remanet actu malo transeũte de quo luce. vij. postq̃ culpa per cõtritionem fuit deleta dixit magdalene. Remittunt tibi peccata tua. Quartũ est respectus ad diuinã offensam qua deus prouocatur et qua deus habet odio peccatores: vt ait sapiens quã offensam deus placauit. de quo Jo. bap. dixit. Ecce agnus dei ecce qui tollit pctã mundi ꝛc. Sed nunc ad ꝓpositum indulgentia nõ est remissio peccatoꝝ quantũ ad actualem culpam. qz cuz illa sit totaliter transacta: totaliter est deleta. nec quantũ ad habitualem maculaz. quia per vnicum actũ indulgẽtia acquiritur ꝛ tamen habitualis macula vno actu non eradicat vt docet experientia quia remanet proni tas ad malũ. Nec quantum ad diuinaz offensam. quia ante indulgentiaz illa remissa est in actu. s. contritionis vel in sacramento confessionis dicente pñs. Dixi confitebor ꝛc. Et ideo sequitur q̃ indulgentia solum est remissio peccatoꝝ quãtum ad penã. Unde illi qui penam peccatoꝝ suoꝝ timebant dicebant Judith. viij. Indulgentiam ipsius fusis lachrymis postulemus. Intelligendum est tamen q̃ pena peccatoꝝ est duplex. ꝛ ita duplex reatus ad penam. Primus reatus est ad penam eternam ad quaz obligatur peccator ante penitentiam ꝛ ad illam penã tollendam vel dimittendam non est indulgentia ordinata. quia illi q̃ ad penam eternaz sunt obligati nõ sunt idonei ad recipiendũ talẽ indulgentiaz cũ sint in peccato mortali. Scõs reatus est ad penã temporalez que suscipit in hoc mundo in cõfessionis sacramẽto aut que infligit in purgatorio. ꝛ ad litteram ad vnam illarũ penarum remanet L
obligatus peccato⁹ post confessionẽ ꝛ tamen talis pena temporalis inquantum per penitentiam mutata est pena eterna in temporalẽ sunt indulgentie de quib⁹ nunc est sermo. non de pena peccati eterna. vnde qui est reus eterni delicti nõ habet alicubi remissionẽ vt dicitur Matt. ix. ca. Sed attendendũ est q̃ ex istis G
dictis accipiunt septẽ documẽta ꝛ ꝑmuz est q̃ in peccato sunt duo. s. culpa que respicit diuinam offensam. et pena que respicit illius iusticiã. sicut sacramentũ penitentie respicit directe culpaz que est dei offensa: ita beneficiuz indulgentie respicit penaz. quia per illud sacramentũ deo reconciliamur ꝛ penã recipimus. et per illud beneficiũ iam deo reconciliati penã diminuimus aut totaliter euacuamus secundũ premissa. Scõm documentũ est q̃ in foro penitẽtiali per sacramentum penitentie nulla potest esse absolutio a pena ꝛ a culpa virtute illius sacramenti. quia directe illud sacramentũ non respicit nisi culpaz que in confessione panditur: ꝛ illius est proprie materia eius vltra quam nullum sacramentum se extendit. Tertium documentuz est q̃ licet in sacramento penitentie nõ fiat pene absolutio: fit tamẽ pene transactio quia cum peccator ante hoc sacramentum erat obligatus ad penam eternam pro omnibus peccatis suis postea transfertur illa pena eterna in temporalem q̃ si per modum cuiusdam compositionis cuius arbiter est sacerdos vt notat. iij. sententiarum. Quartum documentũ est q̃ nulla potest esse indulgentia data a pena ꝛ a culpa. quia sicut penitẽtia directe respicit culpã: ita indulgentia adequate respicit penam. Et illud documẽtum confirmatur. tum quia ecclesia nũq̃ vtitur illa forma. et si dicatur q̃ locus ab auctoritate non tenet negatiue. Dicitur q̃ immo in ecclesiastica ierarchia. quia dicit. caplm q̃ sacri canones non concedunt qõ sanctorum patruz studio non est sancitum. tuz quia ista forma nõ

inuenitur tradita in sacra theologia aut in diuina.s.scriptura in quo tenet locus ab auctoritate negatiue. vnde dicit dio/ny.de di.no.ca.i.q̄ non est audēdum ali/quid dicere vel cogitare de sup̄substan/tiali nobis occulta deitate preter q̄ que nobis de sacra scriptura de deo diuinit⁹ sunt expressa.tum quia illa forma vt de/tur peccatoꝝ indulgentia a pena ⁊ a cul pa videtur militare cōtra ecclesiā. tunc enim videtur euacuari sacramentū con/fessionis vt non sit de necessitate salutis cum indulgentia tam a pena q̄ a culpa possit diluere.cum tamen iacob⁹ aposto. lus dicat. Confitemini alterutrū pecca/ta vestra vt saluemini.tum quia illa for/ma videtur militare contra theologos quia scōm hanc doctrinā ponit̄ q̄ omia sacramenta noue legis habent virtutez causatiuam gratie.⁊ p̄ ꝯsequens expul/siuam culpe.vt dicitur.iiij.sententiaꝝ.et ideo cum indulgentia subsequat̄ sacra/mentum penitentie nihil facit circa cul/pam que iam est deleta ⁊ ablata. Cir ca secundā partem principalē istius ser/monis in qua agitur de indulgētie pro/prietate. est circa duo principaliter insi/stendū. Et primo circa indulgentie ori/ginem Secundo circa indulgentie vti/litatem. Circa primum est notanduz q̄ quattuor sunt principales thesauri ec clesie vnde iste indulgentie emanare di/cuntur. Primus est thesaur⁹ abscon/ditus ex superhabundantia meriti pas/sionis christi.quia illud meritum suffici ebat ad infinitos homines redimēdos seu mundos cū esset infiniti suppositi. et ideo de superhabundanti eius merito ī dulgentie cōferunt̄. Iste tamen modus non est euidēs ex diuina scriptura. quia inferior non habet auctoritatez in bonis superioris.sicut xp̄us dixit Non est disci pulus sup̄ magistrū suum. Joh.xiij. Et ideo cum apostolus qui est princeps ec/clesie qui est inferior xp̄o non habet au/ctoritatem supra meritum passiōis chri sti nisi fuisset ei cōmissum.⁊ illud nō ha/betur explicite nisi pie credat̄ ⁊c. Se/cundus thesaurus est sanctissime dei ge nitricis marie:que cum nunq̄ peccaue/rit nec mortaliter nec venialiter. tamen multos dolores sustinuit et specialiter in christi morte vt dicitur luc.ij. Tuam ipsius animā p̄trāsibit gladius.⁊ de su/perhabundantia illius thesauri dicūtur ille indulgētie.s.erogari. Et illud tamē non est perspicuum.quia sicut mater do mini fuit plena gratia:⁊ sicut habuit ex cellentissima merita:ita habuit excellen tissima preconia vel premia.⁊ ita est ple/na nunc gloria. Et ideo cum scōm exigē tiam suoꝝ meritoꝝ sit sup̄excellenter p̄/miata ⁊ glorificata: videtur sufficienter soluta vt non fiat ei iniuria. ⁊ ideo nō re/manet ei aliquid ad soluendū qd̄ non ei finaliter p̄soluat̄ ⁊c. Terti⁹ thesaur⁹ est sanctissimoꝝ martyrum. quoruz san/guis p̄ christo fusus fuit.plus em̄ merue runt q̄ fuit eis necessarium ad salutem: et de tali sup̄fluo sumitur illud vnde in/dulgent:e dant̄. Et istud est minus cla/rum quia talis mors fuerit vltra necessa rium ad salutē.non tamē ad tantā felici tatem peruenissent:sicut fecerūt propter ipsorum sanguinis effusionē. vnde apo/ca.vi.dicitur q̄ acceperūt stolas albas q̄ p̄ponderant omnibus passionibus suis. et ideo non videtur residuuz remanere. cum eis plenissime sit satisfactum ⁊c.

Quartus est thesaurus sanctoꝝ con/fessorum:quorum fuerunt illa sublimia merita q̄ longe eis minora suffecissent ad salutem.et ideo de eoꝝ reliquijs ce/teris peccatoribus prouidētur indulgē/tie.et illud est minus apparens. quia ille qui plus remuneratur q̄ meretur:nō ha bet vllum residuuz vt alteri rependatur eo q̄ totum eius meritum est adequatū ⁊ plusq̄ adequatū.sic aūt est de cōfessori bus de quibus dicit saluator. Lu.vi.ca. Mensurā bonā confertam ⁊ coagitatā ⁊ superefluentem dabunt in sinū vestrū Ideo videtur esse dicendū q̄ ille indul/gentie que sic dantur ab ecclesia per mo dum auctoritatis: p̄cedunt ex illa pote/state quam xp̄us dedit beato petro quā/

Scda ps ser/monis.

C

do dixit ei. Quodcunq; ligaueris super terram ⁊c. Et illud potest confirmari ꝙ
D druplici ratione. quaruꝫ. s. Prima est talis. quando aliquis princeps cōmittit vicario suo plenitudinē potestatis vniuersaliter nullā ponens in commissione sua exceptionem: ille potest secundū formam cōmissionis sibi facte in omni materia relaxare ⁊ restringere. cū habeat potestatē vniuersaliter sibi cōmissam ⁊ nullatenus coartatam. sic autē cōmissa fuit potestas beato petro distributiue dicēs: Quodcunq; ligaueris ⁊c. nulla facta exceptione. ⁊ sic poterat circa relaxationē pene sicut poterat circa relaxationē culpe. ⁊c. Scōa ratio est quia quicunq; princeps cōmittit alicui qđ maius est videtur etiā cōmittere qđ minus est circa eandem materiā ⁊ causam. vt ille ꝙ pōt qđ maius est: potest qđ minus est circa eandem materiam. vt qui potest sententiare potest inquirere. Sed circa causas peccatorum maius est absoluere a culpa ꝙ̄ a pena. ergo cum princeps ecclesiasticus habeat plenam potestatem absoluēdi a culpa: multomagis a pena: que est minus malum. cuius signum est: qꝛ redditur pena pro culpa ab eo qui semper dat minora mala pro maioribus bonis. sicut maiora bona ꝓ minoribꝫ ⁊c. Tertia ratio est. quia cuicūq; cōmittit relaxatio maioris pene circa eundem processum: videtur ꝙ non sit neganda relaxatio minoris pene. sicut qui accipit a principe potestatem dimittendi mortē: bene videtur accipere potestatez dimittendi mutilationem vel exulationē. sed xp̄us potestatem seu plenitudinez potestatis dedit ecclesie remittendi obligationem ad penam eternam: vt patet in absolutione peccati mortalis. ergo multomagis ad penam temporalē purgatorij ꝙ̄ inferni ⁊c. Quarta ratio est: quia omis princeps iusticie debet esse pronior ad remittendū ꝙ̄ ad puniendum. dicente ezechiele. xviij. Non est volūtatis mee mors impij: sed magis vt conuertatur ⁊ viuat Nunc aūt videmus ꝙ p̄ncipes illa ad ꝙ sunt promptiores facilius cōmittunt. ergo cum christus cōmiserit ecclesie potestatem alligandi ad penaꝫ: multomagis absoluendi ab eadē pena. ⁊ illud nō est nisi idulgētia. Dico ergo ꝙ successoꝛ be. pe. de plenitudine potestatis cōmisse b. Petro habet auctoritatem dandi indulgentiā. quia quicunq; habet potestatem sup antecedens: habet illā sup ꝯns qđ non sequitur nisi ex illo antecedente. sicut si mors nō posset euenire nisi ꝓuia infirmitate vel egritudine quicunq; pōt tollere omnē egritudinē: pōt tollere oēm infirmitatē ⁊ mortē. vñ cū in ciuilibꝫ actio nascat ex obligatione. quicunq; eīm pōt tollere obligationē potest tollere omnez actionem. Et ideo cū pena sit cōsequēs ad culpam sicut actio ad obligationem cū igit ecclesia acceperit omnē plenitudinē potestatis ad tollendā ministeria liter culpaz: nō videtur carere potestate ad dimittendum penam. Et quia circa ea que sunt fidei dictis diuine scripture tanq; regule ⁊ lumini est assentiendum secundū dionȳ. de di. no. ideo inducitur auctoritas xp̄i. Jo. xx. di. Quorum remiseritis peccata ⁊c. Nunc autē in foro penitentiali licet quis habeat potestatē remittendi peccata quantum ad culpā eo modo quo remittuntur ibi. nō tamen vt videtur remittendi nisi quantū ad penā quia si potest remittere quātū ad culpā posset ipsuz ita iniunctū in peccato mortali detinere. Et ideo illius detētio solū videtur sonare ad penam. Nullus autē potest penam remittere nisi qui pōt eaz dimittere. Circa istius sermonis secūdam particulam insistendo erga istarū indulgentiarum vtilitatez occurrunt. x. cōsiderationes. ⁊ prima est ꝙ iste indulgentie proficiunt et per consequens non sunt vacue. Secunda est quid proficiunt. Tertia est quantum proficiunt. Quarta est quotiēs ꝓficiūt. Quinta est. qualiter ꝓficiunt. Sexta a qbus ꝓficiunt. Septima est ꝙbus ꝓficiunt. Octaua est qñ ꝓficiūt. Nona ē vbi ꝓficiūt. Decima est quare ꝓficiūt.

1. consi/deratio

Quantum ad primā considerationē q̄ ille indulgentie proficiant ostenditur per quattuor vias. Prima via est z sumitur ex auctoritate dominica. quia ipse dñs dedit indulgentiaz quando dixit magdalene: Remittunt tibi peccata tua cū tamē prius cū perfecta contritiōe venisset ad christum in qua cōtritione culpa remittitur. Et ideo dixit christ⁹. Dimissa sunt ei peccata multa quoniaz dilexit multum. postea addidit quando sibi licentiam dedit recedendi. remittunt tibi peccata. qō nō potest intelligi quantum ad culpam. quia iam dixerat. dimissa sunt ei peccata zc. Et ideo oportet q̄ intelligatur quantum ad penā: z hec est indulgentia. Et si dicatur q̄ solus xp̄us potest hoc facere. non valet. qz ipse promisit apostolis. Joh. Opera que ego facio z ipse faciet z maiora horum zc.

Scōa via sumitur ex auctoritate apostolica. quia non habet maiorem auctoritatem princeps temporalis in temporalibus q̄ princeps spiritualis in spiritualibus: cum maiori principatui maior auctoritas cōmittatur. Hunc autem princeps temporalis pōt remittere oēm penam temporalem: ergo princeps spiritualis multo plus cum ei plenaria potestas sit cōmissa: cum dixit christus Petro Pasce oues meas. Jo. xxi. ca. Tertia via est z sumitur ex auctoritate ecclesiastica. quia saluator. Math. xvi. ca. describens ecclesie fundamenta dixit. Super hanc petram edificabo ecclesiā meā z porte inferi non prevalebūt aduersus eam. vnde habetur q̄ ecclesia vincit portas inferni. z non videtur q̄ inferni inferioris. cum nulla virtus ecclesiastica ad illos se extendat. Et sic videtur q̄ intelligatur de purgatorio. s. q̄ virtus ecclesiastica illas portas vincat qō nō potest intelligi nisi quantum ad suffragia. vel quantum ad indulgentiaz. suffragia autem non videntur habere locum. qz non habent efficatiam per modum auctoritatis: sed per modum deprecationis. vbi autem est sola deprecatio ibi non est victoria. sicut hic dicitur de portis inferni zc. Quarta via sumitur ex auctoritate euangelica. quia christus promisit implicite q̄ nunq̄ deficeret fides ecclesie. Luce. xxij. quando dixit Petro. Ego autem pro te rogaui vt non deficiat fides tua. qō dictuz intelligitur in persona totius ecclesie et non singularis persone. quia post illud dictuz Petrus perdidit fidem cum christum ter negauit. vt ibidem dicit euangelium. Et quia indulgentie date sunt ab initio secundum fidem ecclesie. ideo de vtilitate indulgentiarum nullatenus est dubitandū. Secunda consideratio est. quid ille indulgentie proficiant. Dico q̄ ex istis indulgentijs pueniunt quattuor bona. Et primū bonum est augmentatio gratie. quia cum supponant hominē esse in charitate opera talia meritoria merent gratie augmentum. quia secundum Aug. Charitas meretur augeri. tales autē indulgentie non habentur nisi per opera meritoria de natura sua ideo lucrum indulgentie nō pōt fieri sine augmēto gr̄e.

II. cōsi/deratio

A

Secundum bonum est accumulatio glorie. quia cum nullus possit lucrari indulgentiam nisi per fidē: z fides est cui promittitur visio diuine essentie ex primo de trini. ideo cum ex indulgētia lucrum augmentet: necessario dona felicitatis eterne debito augmētant. Tertium bonum est remissio pene in hac vita. quia cum sacerdos sapiens venienti ad penitentie sacramentū imponat penitentiam ꝑm mensuram peccati. dicente domino in lege Moysi deutero. xxv. q̄ secundū q̄titatem delicti erit plagarum modus. Et ideo cum tales penitētie date sint in penam peccati: q̄tum lucratur de indulgentia tantum tollitur de illis penis. Et quia indulgētie vt patuit sunt ad auferendū penaz. vnde si sacerdos iunxit. x. dies de penitētia. x. dies de indulgentia euacuant illam penam q̄tum ad necessitatem: non q̄tum ad vtilitatem. vnde in collationibus indulgentiarum solet dici decem dies de iniunctis peni/

nitentijs miſericorditer relaxamus.

Quartum bonum eſt remiſſio pene in alia vita ſcilicet in purgatorio. quia ibi tenetur illa regula de qua habetur apoc. xvij. Quantum glorificauit ſe⁊ in deliciis fuit tantum date ei tormentum ⁊ luctum. Hunc aũt quantũcunq; alicui beneficium aliquid remiſſuz eſt in aliqua cõmunitate ab illo qui habet plenitudinẽ poteſtatis in illa cõmunitate per idẽ eſt ac ſi ſoluiſſet. Sed ſi quis penitentiã ſibi iniunctam ſoluiſſet in eccleſia ſecundum exigentiam ſuoꝝ peccatorum nullꝰ dubium eſt ꝙ iteruz in purgatorio nõ puniretur cum non reſurgat duplex tribulatio in idipſum ſecundum prophetiam dictum. ergo eodem modo ſi in eccleſia eſt remiſſium per indulgentiaz qõ erat puniendum. Tertia cõſideratio eſt. quãtum ille indulgentie proficiunt. Dicitur autem in. iij. lib. ſententiarum ꝙ indulgentie tantum valent quantum ſonant. i. quantum exprimitur in forma conceſſionis earum. Intelligendũ eſt tamẽ ꝙa indulgentie cõmuniter date ſolent quadrupliciter ſonare. Et primo reſpiciunt ad determinatuz tempus ſecũdum menſuram ſcilicet dierum: vt cum dant. xl. dies de indulgentia. Secundo modo ſcõm determinatum tempus ſcõm numerum annoꝝ: vt cum dantur xl. anni de idulgẽtia. Tertio modo reſpiciunt certam portionem peccatorum vt cum medietas vel pars peccatorum relaxatur. Quarto modo reſpiciendo ad totum ſimpliciter: vt cũ datur remiſſio peccatorum omniũ ſcõm plenariam indulgentiã. De primo modo. ſi idulgentie ſonant ad numerum dieruz: ſunt ſic intelligende ꝙ ſi alicui ſunt iniuncti x. dies de penitentia pro ſuis peccatis in foro confeſſionis: ꝙ per decez dies de indulgentijs remittunt illi quia ita ſonãt verba dictarum litteraruz forme in quibus conceditur indulgentia. Cum dicunt. x. dies de iniunctis penitentijs miſericorditer relaxamus ſibi. Et ſi tales non ſunt iniuncti tunc tantum auferetur de pena purgatorij: q̃ntũ ꝓ illam pniam ſi facta perfeciſſet ſibi iniuncta ſublatuz fuiſſet. qz indulgentia tm̃ remittit de pena q̃ntũ de pena ſonat. ⁊ illa pena q̃ ẽ ſet remiſſa non debet eſſe iteꝝ punita De ſecundo modo: Si indulgentie ſonant ad numeꝝ annoꝝ eſt intelligendũ ꝙ tantum valent q̃ntum valeret perſolutio penitentiarum iniunctarum ad vnũ annum. Et ſi dicatur quid intelligimus per vnum annum aut per vnam diez de penitentia cui correſpondet annus vel dies de indulgentia. Dicitur ꝙ in primitiua eccleſia computati erant dies tales ſecundum arbitrium ſacerdotis. vt tali die infligeretur tanta pena quantam poterat portare ſine detrimento ſalutis in abſtinentijs ⁊ flagellis. quia dicit Aug. ꝙ corpus noſtrum non eſt damnanduz: ſed ſanandum. De tertio modo ſi indulgentie ſonent ad quantitatem peccaminum quo ad penam. vt dimidiã partem. tunc tantum valent quantum penitentia ſufficiens valeret facta pro tantorum peccatorum quantitate. quia in tali indulgẽtia remittitur media pars penitentiarum iniunctarum ſibi vel iniungendarum ſecundum arbitrium ſapientis ſacerdotis quod eſt finis ſuus et per idem eſt ac ſi fuiſſet ſolutuz. Et ideo de illa portione non habebit penam in hoc ſeculo. nec in futuro. quia deus vt patuit debitũ bis non exigit. De quarto modo ſi indulgentie ſonant qnantuz ad totum cumulum peccatorum vt penam remittant ſecundum formam indulgentiarum plene tunc omne debitum auferꝝ vt nullus reatꝰ pene remaneat pro iſto ſeculo. quia ab eo pena remittiꝝ ſibi quantum in hoc ſeculo poteſt vniuerſaliter ſoluere vt patuit ⁊ ligare. nec etiã in futuro ſeculo. quia illud quod eſt plene remiſſũ ab inferiori principe in ſuo principatu vbi eſt plena poteſtas ſibi cõmiſſa: a ſuperiori non debet vlterius exigi: a ſuo ꝓncipe committente in principatu ſuperiori: alioquin obuiaret ſue cõmiſſioni. Et ideo cum talis pena ſit totaliter dimiſ-

Nota

III. cõſideratio

B

sa in hoc mundo per illū cui est potestas commissa. tale debitum nō est in futuro seculo a deo exigendum: sicut dictat ratio naturalis. Sed tunc solet talis q̄stio fieri. Si tales qui cum plenitudine talis indulgentie scilicet moriuntur nullo peccato apposito. statim euolent. Dicitur q̄ sic quia nullum impedimentum est ascendendi in celum exquo quis moritur in gratia. postq̄ christus prepauit viam per solutionem debite pene. vnde anime post sufficientem purgationez confestim euolant iuxta illud ps. Torrentem pertransiuit anima nostra. ergo cum illud quod est remissum per idem fit ac si esset solutum. alioquin inanis esset solutio vel remissio. isti cōfestim euolant. Et ideo dixit christus Petro signāter. Math. xv. Tibi dabo claues regni celorum ꝛc̄. Quando enim quis habet claues confestim potest introducere. nec per alium modum inuenitur per quem possit sedes petri celum claudere vel aperire. quia peracta penitentia hic vel ibi sine ipso quisq̄ ingreditur. Quarta consideratio est. quotiens ille indulgentie proficiunt. Dicitur autez q̄ sicut sacramentum penitentie est iterabile. dicente sapiente prouerb. xxiiij Septies in die cadit iustus ꝛ resurgit. que resurrectio non fit nisi per penitentiaz: ita beneficium indulgentie est iterabile et frequentabile. quia sicut potest iterari culpa ꝛ frequentari: ita pena consequēs ipsam. ꝛ ideo sicut penitentia frequentatur ad emendandam culpam ꝛ indulgentia iteratur ad deledum penam ꝛ etiam dirimendam consequentem ipsam

Que/stio

IIII. Ite/ratio

Intelligenduz est tamen q̄ quattuor modis potest intelligi q̄ istarum indulgentiarum frequentatio proficiat ad penas purgatorij propter quas bodie principaliter intenduntur. Et primo modo vt qui lucratur vnam diem de indulgentia. habeat scilicet vnam diem refrigerij cū erit in purgatorio Et ita de vno anno ꝛc̄. Secūdo modo vt qui lucratur vnum annū de indulgentia per vnū annum eius pena in purgatorio breuietur. ꝛ ita de vna die ꝛc̄.. Tertio modo do: vt qui lucratur vnam diem vel vnū annum de indulgentia: tantum habeat de refrigerio in purgatorio quantuz de pena habuisset si penitentiam tantez in hoc mundo fecisset. Quarto modo vt si lucratur vnum diem vel vnum annuz de tali indulgentia tantum breuiter de eius pena: quantuz in penitentia fuisset si penitentiam redemptam per indulgētiam perfecisset. quia vt patuit. indulgētie ad penitentias iniūctas vel iniungēdas directe respiciunt. Sed primus modus non videtur esse conueniens. qa anime nō detinentur in purgatorio nisi ad soluendam penam sibi determinataz ꝛ ideo pena illa terminata: anime statiz euolāt. ꝛ ideo nō videt ibi tale refrigerium quia pro tempore illo quo non puniuntur deberent esse beate. ꝛ ideo talis dilatio felicitatis preter penam videtur esse iniusta. Nec secundus modus valet quia ille cuius auctoritas non extenditur ad aliam vitam: non videtur posse prefigere tempus pene quod exigitur in alia vita: cum nullus princeps extra suum principatum possit aliquid statuere princeps autem ecclesie non videtur habere iurisdictionem extra presentem vitam. ꝛ ideo videtur quantum possit illi tempus limitare. Nec tertius modus valet. quia tale refrigerium non admittitur in purgatorio ne sibi vltra debitum sancti retineātur. nec esset perfecta talis indulgentia si cuz tali refrigerio esset pena damni que ponitur maxima. Nec quartus modus. quia non sunt equales penitentie huius vite ad penas illas secundum Augu. ꝛ ideo non potest ibi fieri bona cōmensuratio. ideo videtur esse dicenduz si quis diligenter respiciat ad premium: q̄ tantum diminuitur de pena purgatorij per vnam diem aut per annum de indulgentia quantum breuiatū fuisset si talis per annum aut per diē penitentiaz hanc egisset. quia indulgentie respiciunt penam peccati secundum q̄

imponunk ab ecclesia. z illud potest ab ecclesia remitti. z cum esset remissum nō remittitur in alio mundo. Et quia certum est quantum de pena purgatorij diminuit vnus annus penitentie. ideo incertum est quantum diminuat vnus annus indulgentie. vnde accipitur documentum q̄ certius est lucrari indulgentiam secundum quantitatem culparum tertiam: vel quartam vel mediam. per quantitatem temporis q̄ vt mille vel. c. annorum. quia ibi est certitudo de certa parte temporis purgatorij de media vel de tertia: hic autem de nulla. Et quia in talibus beneficijs spiritualibus homines sunt nimium conquirendi solertes. z ideo dicitur Luce. xvi. Filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua zc. Quinta consideratio est. qualiter indulgentie proficiunt. Dicitur q̄ proficiūt eo modo quo penitentie hic iniuncte quando perficiuntur quia eo modo proficit alicui remissio debiti: quo proficit ipius satisfactio. vt amplius illud debitum nunq̄ repetatur. vnde qui perficit penitentiam debitā facit satisfactionem. Et qui habet indulgentiam habet eiusdem debiti remissionem de quo dicitur in ps. Remitte mihi vt refrigerer priusq̄ abeam z amplius nonero. quia scilicet ista remissio fit in bacvita q̄uis profutura. Intelligendum est tamen q̄ sacramentum penitentie cōtingit quadrupliciter terminari qō subsequitur indulgentia peccatorum. Et primo quādo a sacerdote nulla iniungitur penitentia sicut christ⁹ dixit mulieri adulcere Johā. viij. Vade z amplius noli peccare. Et illud contingit quādo quis confitetur in puncto mortis. quia nullā potest in hoc mundo perficere penitentiam. Secundo quando a sacerdote imponitur maior penitentia q̄ debeat propter ignorantiam sacerdotis ponderantis quod nō est ponderandum. sicut dicit de phariseis qui decimabant mentam z ciminum zc. Tertio quando a sacerdote imponitur minor penitentia

V. consideratio

D

q̄ debeat vt ꝓtingit ꝓpter volūtatē penitētis. sicut illi q̄ alligat onera ḡuia z digito suo. no. ea. mouere. Quarto qñ a sacerdote iponit pena adeq̄ta pctis ꝓfessis z illō ꝓtingit ex discretione sacerdotis inter lepram z lepram discernentis sapienter vt habetur in lege Moysi z obedientia penitentis. Hunc ad propositum primo quādo nulla datur penitentia tota indulgentia sequens respicit tantum penā purgatorij z sic ibi nō habet auctoritatem ecclesia militans. cum pena nō sit hic tremissa. nec ibi remitti pōt. Secundo quando penitentia excederet: si illa per indulgentiam remittatur tunc cōstat q̄ in purgatorio non repetitur. quia iam est superhabūdanter remissa. z si nō remittetur non punietur quantuz est hic quia ibi est iudicium equissimum loquēdo secundum proportionem. Tertio quando penitentia deficit: tunc illud qō deficit supplebit in purgatorio quia semper curia superior est iusta z resecat superflua. z supplet diminuta in punitione: ſz ibi curia superior de tota indulgentia z de iniunctis penitentijs euacuabit quicquid ibi exigeretur de illis si non cōplerentur. de reliquo autē quod iniungi debuisset si non fuit hic iniūctum quō erit hic remissum. z si hic non remittet quomodo ibi non exigeť. Quarto quādo penitentia est adequata culpe claruz est q̄ si tota remittit hic legittime tunc nullo modo exigit. qz debitum remissum a nullo iuste exigi potest. Et ideo scōm p̄missa vtilissimus modus adipiscendi indulgentiā p purgatorio eē videť vt vnus quisq̄ pniam sufficientem hic acceptet z post acceptā p indulgentiā redimere t. Et illō sonat modus antiqu⁹ ꝓferēdi indulgentiā de penitentijs sibi iniunctis.

Sexta ꝓsideratio ē. a q̄bus ille idulgē tie. pficiūt. Dī aūt q̄ iste idulgētie sūt vtiles qñ ꝓferunt ab illis q̄ ꝓferēdi vl dādi hūt auctoritatē aliter minime valēt. Intelligendū est tñ q̄ in ecclia fuerūt a pncipio q̄ttuor ordines distincti. s. Prim⁹ incipiēdo ab infimis fuit ordo diaconoz de

VI. cōsideratio

A

104

quo fuit beatus Stephanus cum alijs vi. de quibus habetur. act. vi. Secundus fuit presbyterorum. de quibus dixit christus. Luce. xxij. Hoc facite in meam cōmemorationem quando dedit eis potestatem conficiendi corpus suū. Tertius fuit episcoporum: quibus xp̄s dixit Quodcunq; ligaueritis ꝛc. quia episcopi successerūt aplis. Quartus fuit sūmorum pontificum. quorum primus fuit beatus Petrus cui dictū fuit. Quodcunq; ligaueris ꝛc. Et illos quattuor ordines distinguit Dionys. de angelica ierar. Primus aūt non facit ad propositum. q; nulla auctoritas absoluēdi atq; ligandi diaconibus est cōcessa nisi solis sacerdotib⁹ ministrare. Sed circa tres alios ordines ponūtur quattuor catholica documenta. B Et primus est q; sicut sacerdotibus fuit collata auctoritas absoluendi a culpa quando fuit promulgatum sacramentum penitentie Joh̄. xx. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis: ita auctoritas absoluendi a pena quādo dixit: Quorum retinueritis retēta erunt. vt fuit ostensum. Et confirmat̄ q; maior potestas data ē eis. s. absolutio a culpa. vt patuit: tum quia potest obligare ad penā. ꝛ lex diuina est promptior ad absoluendum q̄ ad liganduz. Secundū est q; sicut potestas absoluendi a culpa fuit sacerdotibus limitata. vt non possint nisi circa limitata pctā absolvere: ita potestas absoluendi a pena p modum indulgentie fuit limitata per superiores. vt non possint per se indulgētias dare: ne forte vilescant ꝛ facilitas indulgētie sit occasio culpe. Unde nisi fuisset iure positiuo limitata illa potestas videret quilibet sacerdos posse absoluere: sic̄ sūmus ierarcha: qō est plus q̄ quecūq; indulgentia. Tertium est q; talis indulgētia ꝛ potestas in episcopis non ē ligata. sed tamē determinata. vt nō possint simul n. ci. xl. dies conferre qui potuissent alias sine determinatione. cum ita dixerit eis. s. qōcunq; ligaueritis ꝛc. in aplis. sicut in summo pontifice Petro. Quodcunq; ligaueris ꝛc. Quartum est q; talis potestas est in summo pontifice indeterminata. q; sine termino fuit collata a xp̄o vt patuit. ita q; nullus alⁱ pōt euz limitare tanq; totius ecclesie pastorem. Jo. xxi. Et ideo potest plenam indulgentiam ꝛ determinatam sicut ei videtur quibuscunq; conferre capacibus.

Septima consideratio est. quib⁹ iste indulgentie proficiūt. Dicitur aūt q; nō valent nisi illis qui sunt idonei ad ipas recipiendas: dicēte domino eis quibus cōcessa fuit hec auctoritas. Si fuerit ibi filius pacis requiescet super eū pax vra sinautem ad vos reuertetur. Intelligendum est tamen q; quattuor impedimenta inueniunt ne indulgentie proficiant alicui. q̄tumcūq; recte fuerint date. VII. Septima consideratio

Primum est defectus credendi. quando quis non habet fidem q; talia. pficiāt quia dicit Augu. de doctrina xp̄iana primo q; xp̄us dedit claues ecclesie. vt qui nō crederet in ea sibi dimitti peccata nō dimittant̄ ei. ꝛ qui crederet indulgentiam perciperet. Secundū est defectus acceptandi. s. quando quis non est in diuina gratia. quia tunc est obligatus ad penam eternam circa quam nō cadit indulgentia: cuz sit irremissibilis quādiu est in mortali culpa. tūc em̄ nō valet idulgētia q; idulgētia seq̄tur culpe deletionē

Tertium est defectus cōmunicandi. quia quandocunq; est aliquis excōmunicatus pro eo q; est ab ecclesia precisus non est capax indulgentie: cum nō sit in ecclesie gremio constitutus. ꝛ ideo sicut membrum mortuum non suscipit beneficium corporis: ita isti non recipiunt beneficia ecclesie. Quartuz est defectus confessionis ꝛ contritionis. quia quādo datur indulgentia vere penitentibus et confessis datur quia nisi vere quis peniteat ꝛ confiteatur indulgentiam non cōsequitur. in cuius figura ante peccato⁹ expiationem fiebat confessio omniū iniquitatum filioꝝ israel. Leu. xvi. Intelligendum est tamen q; cōfessio peccatorum preuia cōmuniter videtur necel-

faria ad percipiēdum indulgentiam. ḋa nulla indulgentia habet locum de debito remittendo vbi debitum non est adiudicatum: z qōnon constat deberi nō postulaf ad soluēdū remitti. Jsta adiudicatio debiti in ecclesia non fit ante penitentie sacramentum. vnde ante ipsū nullus obligatur ad penam in hac vita. ergo nō cadit talis ecclesie remissio donec peccata fuerint per ecclesiam iudicata. Et ob hoc videtur dari indulgentia vere penitentibus z confessis zc. Octaua cōsideratio est. quando proficiūt iste indulgentie. Dicitur autem q̄ proficiūt eo tempore cum homo potest mereri cuz propter opera meritoria semper assignē tur. De quo tempore dicitur Joban. ix. De autem oportet operari: opera eius qui misit me donec dies est. Et quia alio tempore talia non proficiunt. ideo sequitur. venit nox in qua nemo potest operari. zc. Intelligendum est tamen q̄ circa istam considerationē occurrunt quatuor veritates quaz Prima est. q̄ tales indulgētie prosunt existentibus in hac vita. quia ipsi sunt in plena iurisdictione ecclesie. z ideo sicut ecclesia potest eos ad penam obligare: ita a pena absoluere. Secunda veritas est q̄ non prosunt existentibus in alio mundo. quia illi sunt extra iurisdictionem ecclesie. cuz sint extra terminos vie. vnde christus nō dedit potestatem ecclesie ligandi atq̄ soluendi nisi super terram. Tertia veritas est. q̄ prosunt. p ista vita. quia pertales indulgentias remittitur penitentia quā hic perficere oporteret: sicut ex earuz forma. cum dentur ex iniunctis penitentijs. Quarta veritas est q̄ prosunt pro alia vita quando dantur existētibus in hac vita. quia illud quod est remissum legittime in curia inferiori. non pōt legittime exigi in curia superiori. Et cum dantur iste indulgentie: remittunf pene debite in ecclesia existēte ab eo qui in ecclesia accepit plenitudinem potestatis. Sed ex istis veritatibus accipiūtur duo catholica documenta. Primum

VIII. ōsideratio

est q̄ nullus prelatus potest cōcedere indulgentias iam defunctis. quia nō sunt sub eius iurisdictione. Secundum est q̄ nullus potest lucrari indulgentiam p suis p̄decessoribus defūctis quia illi nō sunt sub auctoritate indulgentias conferentis. cuius signum est. quia circa mortuorum subsidia ecclesia non vtitur modo potestatis sed humilitate supplicationis. vt dicit beatus dionisius. Bona consideratio est vbi proficiunt iste indulgentie. Dicitur q̄ quattuor loca distinguit sacra scriptura vbi conueniunt merita ponderari. Primus locus est istius mundi de quo dicitur in ps. Statuisti in loco spacioso pedes meos. quia hic datur spacium ad bene operandum.

IX. cōsideratio

Secūdus locus est purgatorij de quo dicitur Job. xxviij. Auro locus eius in q̄ conflatur. quia ille non est nisi ad purgādum electos. Tertius locus est infernus. de quo deutero. xxxij. cap. dicitur: In loco horroris z vaste solitudinis in figura. quia licet ibi sint multi: tamen nō sūt aliquo ordine vel amicitia federati.

Quartus locꝰ est paradisus. de q̄ Exo. xxxiij. Est locus apud me: cum dominꝰ voluit Moysi sua m essentiam reuelare

Hunc autez ad propositum secundū illa quattuor loca hic ponūtur quattuor documenta. quoz scilicet. Primū est q̄ iste indulgentie non prosunt existentibus in paradiso. quia vt patuit directe respiciunt penas. ibi autem nulla est pena. immo felicitas summa: non quin merita in actibus bonis quibus adiūgitur indulgentia ibi proficiant. quia indulgētie introitum illius felicitatis accelerāt. sed ex quo ibi sunt nulla talium indigēt pro quo statu dixit dominus Moysi: Ego ostendam tibi omne bonum. Secunduz est q̄ nihil prosunt existentibus in inferno. quia si ibi proficerent tantum possent multiplicari q̄ ipsi possent a penis liberari. Cuius oppositum dixit christus. Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Non tamen videtur inconueniens si pro illo statu hic pro

ficiant sicut pro statu purgatorij. quia si quis perficiat penitentiam pro peccatis preteritis z postea damnetur per peccatum superueniens: non punitur inferno pro peccatis preteritis. de quibus sufficientem penā portauit: sicut dicitur in ps. Deus non punit bis in id ipsum. ita eadē ratione si lucratus fuisset de illis penis indulgentias. vnde siquis post plenam indulgentiā peccaret vnico peccato quo damnaretur non puniretur in inferno nisi de illo secundum premissa zc. Tertium documentum est q̄ iste indulgentie non proficiūt in purgatorio existentibus quia pena que est eis limitata per superiorem iudicem non potest per inferiorē diminui vel tolli exquo quis moritur ad certam penam in purgatorio damnatur diuino iudicio z non humano. Et ideo videtur q̄ non possit ipsum a tali pena liberare quis sua auctoritate: nisi fuerit absolutus prius z tunc proficiunt p̄ purgatorio z̄ non in purgatorio. Quartum documentum est q̄ indulgentie iste solum proficiunt in hoc mundo quia dātur secundum auctoritatem militantis ecclesie: que non est nisi in hoc mundo. nec eius auctoritas directe se extēdit ad aliud seculum nisi quantum in hoc mūdo remittitur vt fuit ostensum. Intelligenduz est tamen q̄ solet fieri questio Si princeps eccl'e militantis possit purgatorium totaliter euacuare. quia ibi videtur esse quedam portio militantis ecclesie. quia nō sunt in termino. Et illud non obstat quia non sunt in statu merendi aut demerendi. tum quia illud potest dupliciter intelligi. aut quantum ad penas de preterito iniunctas. z sic non videtur. quia ille sunt iniuncte auctoritate diuina z non tolluntur humana. aut q̄n tum ad iniungendas. z tunc posset diuinum iudicium preuenire soluēdo. ne deus iterato requirat qui dedit talem potestatem super terram vt si statueret. qui cunq̄ vltimo momento sue vite esset in statū gratie q̄ eo ipse consequatur plenā indulgentiam. tunc cum nullus descendat ad purgatorium nisi in gratia cōstitutus z tunc hic esset plenarie absolutus z sic nunq̄ vllus descenderet ad purgatorium sed confestim euolaret quod est mirum. licet appareat verum ex dicto christi assumptio scilicet Quodcunq̄ ligaueris zc. X. consideratio Decima consideratio est quare iste indulgentie proficiunt. Dicit autem q̄ proficiunt secundū qō est ordinatum a deo ad supportandam humanam fragilitatem z infirmitatem z ad declarandam diuinam benignitatez. de quibus dicitur sapi. xi. Miserēris omnium. quoniam omnia potes. Et iterum. Parcis omnibus. quia tua sunt omnia qui amas animas. Intelligenduz est tamen q̄ circa istam considerationez occurrunt quattuor documenta quorum p̄mum est q̄ tales indulgentie non proficiunt quando dantur pro rebus illicitis vt si quis daret indulgentiam euntibus ad iniustum bellum aut ad inhonestuz lucrum vel locum. immo nocent tam cōferenti q̄ suscipienti peccantibus mortaliter z committentibus sacrilegium. qa sacra auctoritas a christo collata applicatur licitis z nō illicitis Vñ. q. coz. xiij dicit apostolus q̄ potestatem dederat ei dominus non ad destructionem fideliū sed ad edificationem. Secundum est q̄ tales indulgentie proficiunt quando dantur pro bonis operibus: vt pro peregrinatiōe vel pro elemosynis. quia cui licitum est remittere penas: licituz est recipere satisfactionem quantumcūq̄ parvam. z ideo cū ibi fiat aliqua satisfactio proficit plusq̄ si fieret nulla. quia in tali bono opere non solum remittitur pena: sed augetur gloria. Tertiuz documētus est: q̄ tales indulgentie de bonis meritorijs non proficiunt secundum excessum talis meriti. vnde quandocunq̄ datur maior indulgentia pro minori merito non proficit ad diminuendam penaz per modum talem ex merito operis: sed auctoritate dantis z per idem tunc prosunt minus bonis sicut magis bonis.

Quartum est q̄ iste indulgentie profi-

Que/stio

F.

ciunt absolute date: quãuis non sint ali/
cui bono operi adiuncte. quia habẽs ple
nam potestatem in cõmmunitate potest
ibi debitum sine aliqua solutione relaxa
re sicut quodcunq; preciuz recipere. alio
quin indulgentie date in mortis articu/
lo non valerent ꝛc. Sed remanet du/
bium ex premissis. quia sicut penitentia
de preteritis peccatis mortalibus facta
in statu culpe secundum aliquos profi/
cit. ita videtur ꝙ indulgentia que datur
ad remissionem talis pene in tali statu
possit proficere si daretur absolute pro q̊
cunq; statu ab ecclesia que non soluz bo
nis sed etiam malis multiplicia benefi/
cia prestat scdum illud quod dicit. Qui
solem suum facit oriri super bonos ꝛ ma
los ꝛc. Qui nobis concedat hic in pñti
gratiam: ꝛ in futuro gloriam. Amen.

In festo assumptionis marie
virginis. Sermo. I.

Leuata ẽ magni/
ficentia tua super celos ꝛc. ps
viij. Quia magnificentia re/
gia consistit in larga distributione dono
rum. ꝛ dona supernaturalia fuerũt a re/
ge reguz virgini marie largissime distri
buta: iccirco cõuenienter dicitur de ipsa
magnificentia diuina ꝙ eleuata est ꝛc.
Et scdm hoc huiusmodi magnificentie
assumptio ipsius marie virginis dupli/
citer describitur in his verbis. Primo
quantuz ad solium in quo fuit inchoata
cum premittitur: Eleuata scilicet de val
le huius miserie. omne eniz qd eleuatur
in imo stetit. Secundo quantum ad
terminum ad quem fuit exaltata. cuz se/
quitur super celos ꝛc. De quibus duob
dicitur Job. ij. Ad preceptum tuum ele
uabitur aquila. i. mater domini propter
sublimitatem sui volatus quantum ad
primum. Et ponet in arduis nidum su/
um. i. in sublimitatibus celorum quan/
tum ad secundum. Circa primum est
intelligendum ꝙ cuz dicitur eleuata est
Ista eleuatio fuit primo in statu patriar
charum subtiliter figurata per illũ ascẽ/
sum quando ascendit abraham de egy/
pto cũ sara sponsa sua: ꝛ venit ad terraz
ꝓmissiõis i loco vbi prius fixerat taber/
naculũ. Iste abraam q̃ dictus fuit pater
multaꝝ gentium ꝛ significat xp̃m a quo
om̃es gentes regenerationis gr̃am acce
perunt scdm illud Joh. Nisi quis rena/
tus fuerit ex aqua ꝛc. Iste ascẽdit de egy
pto huius seculi cum sara sponsa que fi/
gurat matrem domini. tum qꝛ sicut illa
concepit angelo nũciante ꝛ sic maria. cũ
qꝛ cum esset sterilis vt habet in gen̄. ꝯce/
pit virtute spiritussctĩ. tum qꝛ genuit fi/
lium quẽ pater eius duxit ad imolandũ
Cum illa sara. i. cũ virgine matre nostra
xp̃us ascendit. quando ipsam in celuz as
sumpsit vbi est terra ꝓmissionis vbi pri⁹
erat tabernaculũ. qꝛ a mũdi cõstitutione
p̃parauit dignissimũ habitaculũ matri
sue iuxta illud io. In domo patris mei
mansiones multe sunt. Scdo in statu
põtificũ spiritualiter signata numeri. ij.
vbi dicitur. Eleuabit tabernaculũ testi/
monij per officia leuitaꝝ quando filij is/
rael per desertũ venerunt ad terram pro
missionis. Istud tabernaculũ erat si/
militudo matris domini. tum sicut in il
lo repositũ erat sancta sanctoꝝ: sic in vir/
gine erat repositũ scdm Danielẽ ille qui
est sanctussctõꝝ. tum qꝛ sicut in illo erat
archa federis: sic in virgine humanitas
xp̃i in qua humana natura fuit ineffabi
liter cõfederata. Illud tabernaculuz ele/
uauerunt leuite. i. angeli qui tabernacu
lo celesti deseruiũt in sua assumptiõe iu/
xta illud. Sanctificati sũt ergo sacerdo/
tes ꝛ leuite. Tertio fuit in statu regũ
ardẽter desiderata. vñ dd clamat. Sur/
ge dñe in requiẽ tuã tu ꝛ archa sanctifi/
catiõis tue ꝛc. Ista archa est mat̃ dñi
de q̃ dicit apoca. xi. Visa est archa testa/
mẽti eius in tẽplo ei⁹. Ista surrexit in re/
quiẽ dñi qñ assũpta est ad dexterã filij vñ
dr̃ in can. Veni de libano soror mea spõ/
sa. i. de statu inocẽtie in q̊ stetit i hac vita
Coronaberis. s. corona aurea ꝓpter scti/
tatẽ. qꝛ illa debet oib sctis i apoc. Coro/
na aureola ꝓpter virgitatẽ vbi eius per/

106

sona figurak in tabula de lignis sethim imputribilibus que habebant aureolā ꝛc. Corona lapidea in eius martyrio cuius animam gladius pertransiuit. Corona stellea propter doctrine veritatem quia eam de mysterio verbi informauit vt luce ꝛ Joh.i. scōum Hieronymum. De qua corona dicitur Dan.xij. Qui ad iusticiā erudiūt plurimos. Quarto fuit in statu prophetarum certitudinaliter prenunciata.ys.iij. Leuabit dominus signum ꝛ congregabit profugos israel. Istud signum prenunciabat matrem domini.quia illud signum fuit in syon sublimatum vt dicit ysa.sic mater domini fuit sublimata in ciuitate speculationis diuine.fuit etiam ad gentes exaltatum.sic mater domini ad agilitatez gentium est assumpta.Fuit super montē caliginosum vt dicit ysa:sic mater domini est assumpta ad terrendos demones illius montis habitatores. Et quando hoc signum fuit eleuatum per assumptionem congregati sunt profugi.qz peccatores sunt deo reconciliati iuxta illō eze ehielis.xi. Congregabo vos de nationibus ꝛc. Circa secunduz principale est intelligenduz.q sicut potest colligi ex dictis beati ambrosij in exameron.cum dictis ceterorum doctorum.xij.sunt celi distincti virtute diuina mirifice fabricati.

B Quorum primum dicitur celum aereuz.ꝛ supra illud fuit mater domini eleuata per virtutem humilitatis.sicut em̄ hoc celuz est ceteris infimius:sic virtus humilitatis fecit matrem domini ancillam se dicere cum esset domina.vnde dixit Luce.ij. Respexit humilitatem ancille sue.ꝛ iterum.Ecce ancilla domini.

Secundum est celum olympicum de natura ignis sup̄ qō fuit scilicet eleuata per virtutem liberalitatis:sicut enim illud celum consumit terrestria in corpora subtilia conuertendo sic liberalitas consumit temporalia in spiritualia commutando. Hac virtute floruit mater domini.quia illas oblationes trium magorum statiz pauperibus pie creditur erogasse.iuxta consilium filij di. Omni petenti te tribue. Tertium est celum lune supra quod fuit hodie eleuata per virtutem virginitatis.sicut enim luna propter suam influentiam frigidam extinguit inordinatum calorē: sic virginitas omne incendium carnalitatis.ideo virgo in cant. dicitur pulchra vt luna ꝛc.

Quartum est celū mercurij supra qō fuit eleuata per virtutem patientie.sicut enim mercurius dominatur aquis secūdum ptolomeuz: sic virtus patientie tribulationibus ipsas scilicet vincendo.de quibus in ps̄. Assumpsit me de aquis multis. Hāc habuit mater domini q̄ndo fuit de regno iudeorum fugata:vnde regredi non est dedignata propter salutem eorum.vt habek in Mat. Quintum est celum veneris supra qō fuit eleuata per virtutem charitatis. sicut enim venus causat amicitiam sic charitas est amicicia pura ꝛ amicitie causa. Hanc charitatem habuit mater domini vltra omnem puram creaturam.ideo de ea dicitur in cant. Aque multe non potuerūt extinguere charitatem. Sextum est celum solis supra quod fuit eleuata per virtutem sapientie.sicut enim sol illumínat ad videndum sensibilia.sic sapiētia illustrat ad cognoscenduz intelligibilia Hanc sapientiaz habuit mater domini quia conseruabat omnia verba hec conferens in corde suo.vt patet in Luca.de superceleſtibus. Septimum est celuz martis:supra qō fuit eleuata per virtutem magnanimitatis Mars enim iducit ad actum fortitudinis quam habuit mater domini in tempore passionis duz apostolis fugientibus ipsa iuxta crucez remansit. ꝛ tunc fides nostra dicitur in ipsa sola matre dñi remansisse. Octauū est celum iouis supra quod fuit eleuata per virtutem temperantie.quia sicut iupiter est in qualitate temperatissim⁹ sic mater domini fuit in sensibus temperatissima.quia summe intellectualibus dedita.vnde de ipsa dicitur in luca.Maria optimam partez elegit que ꝛc. Ho

num est celum saturni supra quod fuit
eleuata per virtutem paupertatis. sicut
enim saturnus est malivolus omnibus
istis inferiozibus. sic mater domini pvir
tutem paupertatis omnia ista inferiora
contempsit. vnde filium pannis inuolu
tum in presepio reclinauit. quia nō er at
ei locus in diuersorio. Decimum est
celum firmamenti supra quod fuit ele
uata per virtutem misericordie. sicut em̄
hoc celum habet influentiam generalez
ad omnia inferiora: sic mater domini
per suam misericordiam influit tam iu
stis q̄ peccatoribus remedia. vnde i ps̄.
cxxij. Misericordia domi plena est ter
ra illa. scilicet de qua dicit in ps̄. lxxxiij.
Benedixisti domine terram tuam. Et
ys. Aperiatur terra ꝛc̄. Undecimum
est celum cristallinuz supra quod fuit ex
altata per virtutem perseuerantie. mo
tus enim illius celi est summe diuturnus secundum ptolomeuz. sic mater do
mini. quia sola ab instanti sue natiuita
tis vsq̄ ad finem preter filium fuit sine
peccato. Ideo dicitur in actibus q̄ apo
stoli erant perseuerantes cuz maria ma
tre iesu. licet non tantum ipsi quantum
ipsa. Duodecimum est celum empir
reum supra quod fuit eleuata per virtu
tem beatitudinis ꝛ glozie. quia sicut hoc
celum est maius in gloria seculi huius
omni alio celozum. sic maioz est felicitas
virginis q̄ omnium aliozum sanctozuz.
vnde mulieri dicēti christo Luce. xi. Be
atus venter qui te poz. ꝛc̄. Christus con
firmauit dicens: Quinimo beati q̄ ꝛc̄.
Qui autem super omnes ascenderit pro
batur. quia ascendens sedet ad dexteraz
filij. De quo dicit apostolus q̄ ascendit
super omnes celos vt adimpleret oīa.
ꝛc̄ Circa illud vltimum celum est in
telligendum q̄ in ipso sunt. xij. mansio
nes. Et primo est eleuata supra primaz
in qua sunt sancti sine suis proprijs me
ritis: sed merito passiōis christi. Et ma
ter domini plus habuit de meritis q̄ alī
qua creatura. ideo dicitur gratia plena.

Secundo eleuata est supra secundaz
que est angelozum ꝛ sanctozum ad illuz
ordinem assumptozum. quia isti mittun
tur ab archangelis. quod non decet vir
ginē cū dignioz sit. Tertio supra ter
tiam que est archangelozum ꝛ sanctozū
quia isti per virtutem perficiuntur qui
bus sacra virgo est perfectioz in donis
spiritualibus ꝛ alijs. Quarto supra
quartam que est virtutuz. quia virtutes
reguntur a principatibus mater autem
domini per neminem regitur: cum ipsa
sit regina omnium. Quinto sup̄ quin
tam que est principatuum. quia princi
patus conferuntur per potestates sic p̄n
cipantes firmius diuinas illuminatio
nes retipiunt. Mater autem christi fuit
plusq̄ in gratia confirmata. Sexto
supra sextam que est potestatum. q̄a isti
sunt subiecti dominationibus. Mater
autem domini nulli debuit esse subiecta
quia nobilioz est in gratia. Septimo
supra septimam que est dominationum
quia dominationes thronozum iudicijs
regulantur: Mater autem domini a ne
mine regulatur. quia ipsa est prima re
gula morum. Octauo supra octauaz
que est thronozum. quia isti cherubin il
lustrantur. Mater autem domini plus
fuit sapientia plena ipsis: cum ipsam to
tam conceperit sapientiam scilicet chri
stum. Nono supra nonam que est che
rubin. quia isti a seraphin inflammantur. Mater autem domini plus habuit
de charitate q̄ seraphin pro quanto fuit
plus deo cōiuncta. Decimo supra de
cimam que est seraphin quia maioz fuit
virginis humilitas q̄ superbia luciferi
qui ab huiusmodi sublimitate ordinis
corruit. vnde virtutis bonū excedit pec
cati malum fm beatum dionysium.

Undecimo supra vndecimam que est
ierarchie supercelestis in qua beatus di
onysius ponit solas personas diuinas.
Et ideo ad hanc non ascendit nisi chri
stus ad cuius dexteram est mater sed nō
equaliter. Et ideo cum non ascenderit
ad duodecimam nec remanserit in decī
ma. oportet q̄ ponatur in vndecima mā-

sione. Iste duodecim mansiones figurate sunt in apoc. per duodecim fundamenta ciuitatis hierusalem ex. xij. ordinibus lapidum preciosorum. vbi vndecimū fundamentū erat iacinct⁹ q̄ est colozis celestis designatus per virginitatem ꝓpter celi incozruptibilitatē. Quaz vndecimam mansionem possidet virgo benedicta in patria. Cuius meritis gratiam meremaur in presenti z in futuro gloziam. Amen.

De eadem. Sermo. II.

BZ preceptuz tuū eleuabitur aquila z ponet in arduis nidū suuz Job. xxxix. cap̄. Quia ſm hieronymum mater dñi in sua assumptione fuit super omnes alios sanctos exaltata: sicut super omnes alias aues volat aquila iccirco ad declarationem prefate festiuitatis conuenienter verbum propositum est assumptum. In quo quidez verbo dei genitrix duplicitez introducitur cōmendāda. z scilicet

Primo vt a terrenis infimitatibus exaltata cum premittitur. Ad preceptum tuum ele-aquila. Secundo vt in celestibus sublimitatibus collocata. cum sequitur. Et ponet in arduis zc. i. in summis sublimitatib⁹ que sunt difficiles ad ascendendum De quibus duabus solēnitatibus inducitur illud ps: Eleuata est magnificentia tua quantum ad primum. Super celos quantum ad scōm. Dicitur enim mater domini magnificentia dei quia suozum donozum deus magnitudinem maxime in ea demōstrauit. Magnificentia em̄ consistit in sumptuum magnitudine. Quia igitur de eleuatiōe sancte dei genitricis est ista solennitas: iccirco circa ipsam duodecim
I. q̄stio questiones formantur quarū. Prima questio est. quid est eleuatio. Et dicitur q̄ eleuatio est alicuius trāslatio de loco inferiozi ad locū superiozē sicut dicit eleuata glia dñi in ezechiele sup terraz. Sz illa trāslatio quandoq̄ fit virtute ꝓpria sicut in xpi ascensione. aliquando virtute aliena. vt in virginis assumptione. ī prima dicit ascēsio. scda dicit assumptio Ideo de ista fa assumptiōe inducit illū psagiū qō habet gen. vij. vbi dicit q̄ aq̄ eleuauerunt archam in sublime a terra.

Ista aūt archa fuit mater dñi būdicta qz sicut in illa fuit recondita. s. omniū viuentiū esca: sic in ꝑginis vtero fuit ꝑparatus cibus omniū existentiū in gratia xpi q̄ de seipso ait io. vi. Caro mea vere est cibus. Et sicut per archam fuit totus mūdus a naufragio liberatus in diluuio: sic per virginem cognoscitur saluatus a finali incendio. Istam archaz eleuauerūt aque in sublime in sua assumptiōe. i. ꝑlti celestis ierarchie. qz aque multe populi multi sunt vt dicit in apoc. Sed quedaz istarum aquarum istam archam sic eleuantium ascenderūt de abysso: quedam de celo teste scriptura. qz non solum illi q̄ in ascensione exierūt obuiam xpo: sed illi qui ascenderunt cum eo de inferno virginem eleuauerunt in sublimez̄. Secunda questio. Si mater dñi fuit eleuata. Et dicit q̄ nullus fidelis dubitat de hoc. vt patet ex ꝑñti solēnitate. z ꝓfirmat ista veritas ex quadruplici testimonio sacre scripture. quoz Primum est can. ij. vbi sapiens preuidens illam eleuationem querit in ꝑsona angeloz quasi adiuuantium z dicentium. Que est ista q̄ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirrhe z thuris. Sicut em̄ virgula talis fumi sine violentia ascēdit ad regionem ignis sicut ad ꝓprium locum: sic mater domini eleuabatur ad celum empirreum qō propter eius splēdozem maximum dicitur igneuz: tanq̄ ad locum sue sanctitati maxime cōsonū. II. questio A

Scōm est cap̄. v. vbi dicitur. Que est ista que ꝓgredit quasi auroza cōsurgēs pulchra vt luna zc. Dicit em̄ in sua assūptione quasi auroza. qz cū per ipam tota celestis curia illuminet scōm dion. de angelica ierarchia. principiuz illius claritatis fuit in eius assumptiōe tanq̄ auroza. Est aūt pulchra vt luna. qz tota suā claritatez recipit a sole iusticie. Sed est

electa vt sol. qz similata xpo. Sed terribilis vt castroꝝ acies ordinata hostibus qz iccirco fuit tranflata vt eius precibus a fidelibus superenk. Tertiū est cant. vij. vbi dicit. Que est ista q̄ ascendit de deserto delitijs affluens innixa sup dilectum suū. qz beata virgo ascendens de mūdo deserto innixa sup xpm fuit glorificata anteq̄ assumpta. z ideo delitijs affluens. Quartū est apoc. xij. vbi dicit. Signum magnū apparuit in celo mulier amicta sole. qz virgo imediate tūc iuxta solez diuinitatis fuit collocata Et luna sub pedibus eius. Ita vt tota ierarchia celestis a sole iusticie sit illustrata. Et in capite eius corona stellarū. xij. i. duodecim felicitatibꝫ quas tūc mater dñi acq̄siuit: quas enumerat beatus ansel. de sili militudinibus. Tertia questio est. q̄liter mater dñi fuit eleuata. Dicit q̄ inꝫ ceteras similitudies fuit eleuata ad modū aquile quadrupliciter. Et primo. q̄a sicut aquila eleuata dicit respicere solez irreuerberatis oculis sup omia animalia ita mater dñi sola in celū assumpta respicit diuinitatē quantū a pura creatura ē visibilis z plus. Scōo qz sicut aquila tm̄ ascendit donec calorē solis pōt sustinere: sic mater dñi tm̄ fuit glorificata donec plus cape non potuit. z ideo sic sola fuit gratia plena. Tertioqz sicut aq̄la euolans collocat nidū suū in arduo loco vt nullus adire possit: vt patuit inverbo thematis: sic mater dñi collocauit nidū mās̄ionis sue in tam arduo loco vt nulla pura creatura ad ipm vnq̄ ascēdere poterit. teste btō Hiero. Quarto q̄ sic aq̄la dicit euolare vsq̄ sup tertiū interstitiū appropinquās vsq̄ ad ignē: sic mater dñi vsq̄ ad tertiā ierarchiā ad ignez deitatis fuit approximata. Jō dicit sapi. prouer. iij. q̄ difficilis est via. s. aq̄le in celo. i. in aere. qz inaccessibilis est virginis altitudo in loco vbi collocata dicit. s. ad dexterā filij. Quarta questio est si ista eleuatio fuit in sacra scriptura figurata Et dicit q̄ sic q̄druplici figura. Et p̄ma fuit de fōte paradisi. Scōa de nube tabernaculi de q̄ dicit nūeri. x. Tertia fuit de archa testamēti. i. paralip. xv. ca.

III. questio

B

Quarta fuit de virga Moysi. exod. xiij. Istas figuras require in sermōe sequenti qui incipit. Erit in nouissimis diebus. z sant prime quattuor figure ibi posite. Quinta questio est. Si ista eleuatio fuit in sacra scriptura p̄nūciata. Et dicit q̄ sic: vt q̄druplici testimonio declaratur. z Primo fuit a sctis desiderata. vñ ait ps̄. Surge dñe in requiē tuā tu z archa sanctificationis tue. Dicit aūt domina archa sctificatiōis dine. qz p eius inhabitationē fuit. ij. plene sctificata. Secundo fuit a pphetis p̄nūciata. vñ ysa. ij. Erit in nouissimis diebꝫ p̄paratus mōs domus dñi. i. mater eius i qua fuit edificata huminatas xpi q̄ est templū diuinitatis scōm apl̄z in vertice mōtiū. i. angelox iuxta illud ps̄. Montes. i. angeli in circuitu eius z eleuabitur super omnes colles id est sanctos z fluent ad euz omnes gentes propter vniuersale refugiū matris christi. Tertio fuit a videntibus enarrata. vnde ysa. xi. Leuabit dominus signum i nationibꝫ z congregabit p fugos israel. Illud signum fuit virgo benedicta: in cuius anima tanq̄ in vexillo fuerunt omnia insignia regis altissimi picta. Quarto fuit regibus assimilata vt patet iij. Reg. ij. de ingressu berſabee ad regem salomonem. Sexta questio est quo tempore fuit mater domini exaltata. Dicendum quod in. l. anno p̄termittendo quattuor annos infantie quibus viuitur sine vsu rationis communiter. quia. xij. anno vt referunt hystorie fuit ei angelus missus z trigita tribus annis vixit cum christo z nouez annis post passionem. z sic in summa si infantia nō numeretur erunt anni. l. Iste annus dicitur iubileus. a summa letitia: a quo quidem anno fuerunt quattuor p̄tule/gia populo fidelium collata. quorum

IIII. q̄stio

V. q̄stio

VI. questio

Primum est quia in eo iugis festiuitas celebrabatur cum sonitu tubaruꝫ q̄rum vsus erat in iubileo. Scōum est qz debita remittebant. Tertiū est q̄a

hereditates recuperabantur. Quartum est. quia libertates reddebãtur eis qui in seruitute fuerant: sic in tempore scilicet virginalis assumptionis.

Primo fuit mirabilis solẽnitas in cẽlis facta. si enim angeli gaudent de conuersiõe vnius peccatoris ꝯtomagis gauisi sunt angeli de illa assũptione. Secundo fuerũt debita relaxata. quia sicut xp̃us est aduocatus noster pro peccatis nostris apud patrem vt ait Io. Aduocatum habemus apud patrem xp̃m iustũ z ipse est ꝓpitiatio pro peccatis nostris: ita virgo ꝓ nobis apũ xp̃m vt ait Bernardus. Securum accessum habes homo apud deum. vbi hades matrem ante filium z filium ante patrem. mater ostendit filio pectus z vbera. filius ostẽdit patri latus z vulnera. nulla poterit ergo esse repulsa: vbi sunt tot charitatis insignia.

Tertio fuit hereditas reddita. quia tota scilicet hereditas patrie nobis fuit collata: dum mater domini que est sozor nostra fuit regina totius celestis regni effecta. Quarto fuerunt libertates donate: quia iugum inimicorum fuit eius precibus a nobis sublatum. sicut precibꝰ regine hester intrantis ad regem assuerum. Iste fuit ille annus quãdo missus fuit iobes predicare annum placabilem domino. ysa. lxi. Septima questio est. quo die fuit mater domini eleuata. Dicitur autem ꝑm q colligitur a sanctis q in die dominico. que dies fuit sanctificata sup omnes alios propter quattuor. et

VII. q̃stio.

Primo quia illa die fuerũt angeli creati. Scõo quia illa die fuit christꝰ natus. Tertio qz illa die xp̃s resurrexit.

Quarto quia illa die fuit missus spiritussanctus: vt patet in actꝭ. Et ideo nõ est mirandũ si propter tot z tanta solemnia cultus sabbati ad diem dominicum est mutatus. vt sit nobis illa dies valde veneranda qua mater domini est assumpta. In qua fuerunt angeli nouiter illuminati per animam virginis sicut cum creati. Et sicut natiuitatem xp̃i illa die annunciauerũt: sic enm laudauerunt illa die ex nouo munimine suscepto. Et sicut xp̃us ab inferis tunc redijt ad mundum: sic cum mater ascendit nũc de mũdo ad celuz. Et sicut illa die spiritussanctus apostolos inflammauit: si nunc angelos anima virginis secundum actus terarthicos. vt dicit beatus diony. ideo illa dies dicitur celeberrima leuit. xviij. cap. Octaua questio est: in quo statu fuit mater domini eleuata. Et dicitur ꝙ quattuor inueniuntur status secundum ꝙ fuit diuinitus institutũ vt aliquis eleuaret quoz scilicet Primus fuit in statu innocẽcie. in quo fuerũt eleuati enoch z helyas adhuc viuentes vita mortali vt creditur. Secundus fuit in statu gre de lege communi: in quo ascendunt anime separate testimonio christi Tertius fuit in eodem statu de gratia singulari iam resurrectione ꝓsumata. sicut christus. Et isto modo creditꝰ de beata virgine quã xp̃us mox resuscitauit z secũ in corpore z anima rulit. quod probatꝰ multipliciter. Primo quia christus dicitur a sanctis filius virginis. z ipsa dicitur theotocon secunduz Hieronymũ z damn. nullus autem est filius anime separate: nec ipsa scilicet mater: cum generare nõ possit. Secundo quia anime separate retardantur a gloria propter inclinationẽ ad corpus. vt dicũt theologi: z tamẽ plus habent de gloria ꝯ angeli qui nullatenus retardantur. Tertio quia illa gratia sanctis qui cum christo surrexerunt videtur esse concessa. si enim in puluerem redijsset sine peccato secundã mortem persoluisset. cum dominus non puniat bis in idipsum. argue ergo a minori. Quarto secundum Bernarduz Sicut filius ostendit pro nobis patri latus z vulnera: sic mater filio pectꝰ z vbera. Unde dicit beatus Hieron. ꝙ eius mausoleum fuit vacuum repertum. Et ideo Johannes in apoc. describit eam. velur mulierem quod non conuenit anime separate. Et Aug. Tam precciosuz thesaurũ. s. corpus virginis dignum est accipere celum ꝯ terram suum habere.

VIII. q̃stio

IX. questio. Nona questio est cum quibus virgo beata est assumpta. Et dicitur ꝙ specia-
G liter. Primo cōmitantib⁹ apostolis q̄ omnes eius sepulture interfuerūt ⁊ omnes cum pluribus discipulis predicauerunt ibidem vt inducit Diony. de di. no. loquens ad thimo. Nos vt nosti ⁊ ipse ⁊ multi sanctorum nostrorum fratrum cōuenimus ad visionē corporis vite principis qd̄ deum suscepit. Aderat autem ⁊ frater domini Jacobus ⁊ petrus summa ⁊ prouectissima theologorum summitas. Postea visum est post visionem vt vniuerse ierache laudarēt sicut vnusquisq̄ erat sufficiēs infinite virtutis bonitatem thearchice infirmitatis hec diony. Secundo cum sanctis de hoc mūdo euolantibus. quolibet enim die creduntur aliqui euolare vt illi qui nouiter sunt baptisati decedentes. Tertio cū sanctis de purgatorio ascendentibus sicut singulis diebus credunt aliqui euolare. ⁊ creditur ꝙ eis fuerit facta aliqua specialis gr̄a sicut in resurrectione christi. Quarto cum angelis ministrantibus qui stant in hoc mundo qui cum suis custoditis redibāt. Et nota ꝙ quat-
H tuor societates nobiles ei obuiam venerunt. Et prima fuit personarum diuinarum ierarchie supercelestis beatissime trinitatis que inseperabiliter comitātur secundum Augu. de trini. Secunda fuit christi. quia ip̄a innixa erat super dilectum suum vt patuit supra. Tertia fuit sanctorum angelorum assistentium quia si throni ⁊ dominatiōes occurrerūt beato Martino: vt cantat ecclesia: multomagis marie virgini christi matri.

Quarta fuit animarum beatarum et corporum glorificatorum cum christo ascendentium in die ascensionis. quia isti comitantur vbiq̄ christum secundū Hierony. Et ideo vidit Johā. in apoc. ꝙ cum christo ibant sancti cum leticia inenarrabili cantantes canticum no-
X. q̄stio uum. Decima questio est de quo loco maria fuerit assūpta. Et dicit ꝙ de valle Josaphat. quia ibi fuit sepulta vt testatur beatus Hierony. in medio. Ista est illa vallis in qua iudicandi sunt viui ⁊ mortui vt habetur Johelis iij. cap̄. Omnes congregabo in valle Josaphat ⁊ ibi disceptabo cum eis. Sicut enim iudex multorum causas determinaturus conuocat omnes ad domū hominis maioris ⁊ nobilioris propter honorem eius vt patet daniel. xiij. de domo Joachim. ita christus volens matrem suam glorificare omnes coadunabit vt fiat sepulchrum radix yesse gloriosum vt dicit ys.

Iste aūt locus fuit conueniens assumptioni matri eius quadruplici ratione. Et prima est quia in p̄ricipio illius vallis fuit hierusalem sita in cuius fine fuit christus sepultus vt sepulchrum matris et filij non distarent. sicut Joseph ⁊ Rachel. Secunda est. quia ex vno latere J
istius vallis est mōs oliueti de quo christus ascendit in celum vt ait euangelista de monte oliueti. in pede aūt huius montis fuit inchoata eius assumptio. sicut in eius vertice christi ascensio. quia solus christus preeminet virgini in p̄ria

Tertia ratio est. quia ex latere illius vallis mōs syon est collocatus. in quo vidit Johannes in apoc. s. agnum stantez ⁊ cum eo ⁊c̄. habentes nomen eius ⁊ nomen patris eius ⁊c̄. Et cantabant ⁊c̄. qd̄ fuit impletū in assumptione matris xp̄i quando christus cū celesti curia venit obuiam eius matri. Quarta ratio est q̄ illa vallis ē coniūcta cū monte synai: vt colligitur ex dictis apostoli dicentis: ꝙ hierusalem coniungitur cum ipso mōte in quo fuit lex moysi data que fuit in virgine consumata. Undecima questio XI. questio
est per quē locum fuit mater domini eleuata? Dicitur aūt ꝙ sicut xp̄us sup̄ omnes celos secundū apostolū sic beata virgo. vnde cuz decē sint celi secundū theologos om̄es pertransiuit beata virgo retinens virtutem cuiuslibet ⁊ eorum proprietates. Primo enim transiuit orbē lune inferiorem: quia sicut luna contra solem semper est clara: ⁊ ex parte opposita semper est obscura: ita superior por-

tio anime virginis contra solem iusticie directa est plena gloria ⁊ inferior qua de nobis procurat misericordia. Scdo transiuit celum mercurij. quia sicut mercurius. teste ptolomeo ĩfluit ad scientiã sic mater dñi doctores sanctos instruxit vt lucã Ignacium dyonisium dorotheũ ⁊ Iohannem. Tertio transiuit celuz veneris. quia sicut venus influit ad amicitiam ⁊ amorez teste ptolomeo: sic mater domini impetrat nobis charitatem ⁊ gratiam ⁊c. excedens omnes alios sanctos ĩ pulchritudine. sicut illa stella oẽs alias. Quarto transiuit celũ solis: q̃a sicut sol illuminat corpora supercelestia ita mater domini post xp̃um om̃ib⁹ sanctis radios sue lucis cõicat: quoꝝ vtrũq; ꝓbat̃ per diony. Quinto transiuit celũ martis. qꝛ sicut mars influit ad victorias aĩans bellatores: sic mater domĩ inuocata in temptationib⁹ inimici vincẽ divirtutem largit̃: teste eccl̃ia. Sexto trãsiuit celũ iouis qui influit ad beniuolentiã sicut fuit dictuz de venere. Septimo transiuit celũ saturni q̃ influit ad tristitiã. eo ꝙ dicitur planeta maliuolus qꝛ in ꝯuersione peccatoꝝ qui infiniti sũt matris christi p̃cibus cõuertunt̃. influit em̃ eis tristiciã ⁊ displicẽtiã de peccatis i. cõtritionẽ: sicut pie mr̃ filios corrigẽs.

Octauo trãsiuit firmamentũ. qꝛ sicut in illo celo sunt stelle fixe. ita ornat⁹ oĩm sanctoꝝ sunt descripti in ꝟgine: sicut omniũ angeloꝝ in lucifero. testibus Isidoro ⁊ dyonisio. Nono trãsiuit celũ cristallinuz qd̃ dicit̃ primũ mobile. qꝛ sicut illud primo voluit̃ vt alios celos voluat sic per actũ ierarchicũ a xp̃o virgo p̃mo ad deũ cõuertit̃ ⁊ successiue om̃es alios ad ip̃m cõuertit. Decimo transiuit celum empirreũ: residẽs in eius superiori parte cũ xp̃o. qꝛ sicut illud dicit̃ influere maxime ad hominũ vitam, sic mater domini ad fidẽ ⁊ gratiã ꝑ quas anima viuit ideoꝓ ipsa bene dicit ps̃. Eleuata est magnificẽtia domĩ sup̃ celos ⁊c. Duodecima questio est ad quẽ locuz fuit mater domini eleuata. Et dicitur ꝙ ad celũ empirreum. vt patuit. Sed in dicto celo sunt. xij. mansiones. Quere in predicto sermone: Eleuata est magnificentia in fine ad litetrã C ⁊ ibi plenarie inuenies Rogemus ergo ⁊c.

XII. q̃stio

De eadem Sermo. III.

Rit ĩ nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium: ⁊ eleuabitur super colles ⁊ fluent ad euz omnes gentes ⁊c. ys. ij. ca. Sicut quondam in monte moria qui est locus visiõis in area hornan iebusei fuit dom⁹ domini edificata per regem Salomonẽ sic in nouo te. in monte syon que est mat̃ domini. iuxta illud ps̃. Nũquid sion dicet homo fuit domus dñi. i. humanitas xp̃i in qua habitat plenitudo diuinitatꝭ corporaliter s̃m apl̃m in archa vteri virginalis supernaturaliter fabricata. iccir coꝓpheta egregius diuino radio illustratus huius mõtis exaltationẽ. i. beate virginis assumptionẽ in verbo ꝓposito anagogice intellecto describit. In quo q̃dẽ verbo mater domini quadrupliciter introducitur. Et p̃mo vt a vetustate peccati vniuersaliter segregata. cuz premittit̃ Erit in no. di. i. in principio noui te. in q̃bus diebus p̃ma nouitas fuit ꝙ natura humana in sacra virgine permansit sine om̃i s. labe peccati. ideo dicit: Erit. quia vbicunq; est peccatuz ibi est non esse. de q̃ nouitate accipitur illud aggei. ij. Magna erit gloria huius nouissime domus magis q̃ꝫ prime. Ista domus nouissima est ecclesia militans. cuius gloria est maior q̃ꝫ prime. i. sinagoge. quia sine peccato omni viuere sicut fuit mater domini priuilegium retroacti sceleris penit⁹ nulli est cõcessum. Scdo introducit̃ mater dei in gratia sup̃naturaliter ꝯsumata: cũ sequit̃ p̃paratus mons dei in vertice montiũ. i. in gratia ornatus sup̃ celsitudinẽ oĩm sanctoꝝ. de quibus dicit̃ in ps̃. lxxxvi. Fundamenta ei⁹ in montib⁹ sanctis. qꝛ omnes sancti sũt q̃ntũ ad ꝑfe

ctionē gr̄e sub pedib⁹ virginis ꝯstituti.
Tertio introducit̄ mater dei vt ī gloria paradisi sup̄mūdialiter exaltata. cū sequit̄: Et elenabit̄ sup̄ colles. i. sanctos angelos. de q̄bus dicit̄ geñ. xlix. ca. Donec veniat desiderium colliū eternoꝝ accipiendo eternitatē ꝑ euo. de quib⁹ dicit̄ abachuc. iij. Incuruati sunt colles mundi ab itineribus eternitatis eius: quādo scz ascēdebat ad filij eternitatē ꝑticipandam. Quarto introducitur mater dei vt ad ꝓtectionē ꝓp̄l̄i sup̄misericorditer īclinata. cū finit̄. Et fluēt ad eū om̄es gētes. s. ꝯfidentes de ipsius patrocinijs. de quibus habet̄ ys. vi. Ambulabūt gentes in lumine tuo ⁊ reges in splēdore ortus tui. quia non solū gentes videbunt: sz etiam reges patrie beneficijs huius virgīs illustrant̄. Circa tertiū q̄d est ad ꝓpositum est sciendū q̄ scd̄m. h. dio. de angeca ierarchia nouē sunt ordines collium id est angeloꝝ supra quos est mater domini hodie exaltatata. Et primo supra colles angelorum ex celsitudine puritatis immaculabilis. quia purior eis fuit quibus scd̄m Hiero. semp̄ est cognata virginitas. Unde de ea dicitur in can. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. Scd̄o supra colles archangelorum ex celsitudine auctoritatis irrefragabilis. quia sicut archangeli angelis principantur: sic mater domini habet super archangelos principatum. q̄a princeps pacis dicitur filius eius ys. ix. Idem dicit diony. vbi supra. Tertio supra colles virtutum ex celsitudine miraculorum. quia per eos virtutes ⁊ mirabilia fiunt ⁊ ipsa est mater illius de quo dicitur Iohannis. i. Omnia per ipsum facta sunt. Et ideo decuit vt ei daretur maior virtus q̄ꝫ istis angelis. Quarto supra colles principatuum ex celsitudine spiritualium ornamentorum secundum q̄ principatus ierarthici describuntur per beatum dionysi. vnde in cañ. sibi dicitur q̄ pulchri sunt gressus tui in calciamentis que sunt spiritualia ornamenta filia principis. Quinto supra colles potestatum: ex celsitudine dignitatis cohertionis demonum quod pertinet ad potestates. quia dicit̄ in cañ. de ea q̄ est terribilis vt castrorum acies ordinata. s. ab inimicis qui ab ipsa plus q̄ꝫ ab alijs sunt fugati. Sexto sup̄ colles dominationū ex celsitudine dignitatis incompabilis que pertinet ad dominationes. vnde q̄ genuit illum cui dicitur in ps̄. Tecum principiū ⁊ ꝑ cōseq̄ns quia mater dignior est ipsis. Septio supra colles thronoꝝ ex celsitudine equitatis indeflexibilis. quia ī thronis istis sedet deus quādo iudicat iudicia sua occulta scd̄m Ber. ad Euge. Ideo de virginis equitate dr̄ in ps̄. Sedes tua in seculum seculi ⁊c̄. Octauo supra colles cherubin ex celsitudine sapīe inobfuscabilis. q̄ ipsa cōcepit prius mēte q̄ꝫ corpe scd̄m btm̄ leonē scz qui est dei virt⁹ ⁊ sapientia. Nono supra colles seraphin ex celsitudine charitatis inextinguibil̄. q̄ isti sunt lapides igniti vt dicit̄ in ezechiele. Iō de ipsi⁹ equitate dr̄ Pone me vt signaculū sup̄ cor tuū ⁊c̄. Sz istis. ix. ordinibus collium correspondent. ix. figure: que in sacra scriptura de virginis assumptione declarantur. quarum scilicet Prima est de fonte paradisi gene. B
ij. Fons ascendebat de terra ad irrigandum vniuersam superficiez terre qui inde diuidit̄ in quattuor capita. Iste fons dicitur virgo beatissima: de qua dicitur hester. vi. Fons paruus scilicet humilitatis creuit in fluuium magnum: maxime scilicet pietatis. ⁊ in lucem propter sui puritatē. in solemq̄ cōuersus ē ꝓpter filij generationem. Iste fons ascēdebat de terra scilicet militātis ecclesie in sua assumptione ad irrigandum paradisuz quia non solum viatoribus sed etiam cōprehensoribus per ipsam lumina diffunduntur: scd̄m ordinem quē describit beatus dionisius de angelica ierarchia. vbi dicit q̄ inferiores a sup̄ioribꝫ illustrātur. Qui inde diuiditur in quattuor capita i. in q̄ttuor ierarchias ei subditas q̄ irrigantur ab ipsa. s. ⁊ in tres celestes ⁊ vnā

supercelestē quas refrigerat vt patuit su
II. figura pra. Secunda figura est de archa di/
luuij geñ.xx. Ista archa quaz fabricauit
noe qui interpretatur quiescens ad ha/
bitandum in ea est mater dei quaz fabri
cauit ille de quo dicit geñ.i.ꝙ requieuit
die.vij.ꝛc. vt inhabitaret in ea carnē no/
stram assumēdo iuxta illud. Lu.i. Spi/
ritussanctus superueniet in te ꝛc. Et il/
lud tunc fuit verificatum. In sole posuit
tabernaculū suū Ista archa fuit eleuata
in sublime a terra quando fuit in celum
assumpta vt verificaretur illud ps̄. Ele/
uata est magnificentia tua ꝛc. Item si/
cut per illam archaz tempore generalis
diluuij humanum genus est liberatū: sic
per istā tēpore vniuersalis naufragij re/
demptum iuxta illud apostoli ad gala.
iiij. At vbi venit plenitudo tempis ꝛc.
III. figura Tertia figura est de virga Moysi
exo.xiiij. vbi dicitur. Leua virga tuam ꝛ
extende manum supra mare ꝛc. Et seq̄/
tur vt igrediant̄ filij israel per mare ꝛc.
Ista v̄ga sic eleuata fuit mr̄ dei qñ fuit
i celū assūpta q̄ eleuata fuit diuiūs.i.res/
uatum mare diuine immensitatis fide/
libus quia ip̄a est mater illius de qua di
citur apoc.iij.ꝙ habet clauez dd̄ ꝛc. vt fi
lij israel ingrediantur per medium hu/
ius maris per qd̄ intelligo fruitionē be/
atissimam que est intima obiecto beati/
fico. Per illam virgam fuit pharao fla/
gellatus: Amalech debellatus: moyses
sublimatus: Aaraon confirmatus ꝛ per
illam virginem actiui heroici confortan
tur: contemplatiui ꝛ mosayci sublimant̄
infideles egyptij flagellant̄: amalech.i.
IIII. figura mūdani expugnant̄ Quarta figura ē
de nube tabernaculi numeroruz.iiij. vbi
dicitur. Eleuata est nubes de tabernacu
lo federis scilicz maria mater domini de
ecclesia militante exaltata ꝛ tūc dicitur
ibi. Profecticꝫ sunt filij israel ꝑ turmas
suas in desertuz syn. ꝛ recubuit nubes in
solitudine pharan. Ista nubes eleua/
ta: est mater domini assūpta de ecclesia
presentis temporis. quia christus i mor/
te pepigit fedus ꝛ tunc proficiscuntur fi
lij israel.i. videntes deum per fidem de
deserto syn qd̄ interpretatur temptatio.
et significat miseriam huius vite: vt per
gant ad solitudinem pharan que inter/
pretatur frugifer vbi mater d̄i assumpta
quietatur quasi in fructib⁹ paradisi. Sz
dicitur ꝙ requieuit in solitudine. qꝛ nul/
lus alius ad eius celsitudinem assumit̄
Ista aūt nubes continebat diuinam p̄/
sentiam incōmutabilem angelicam cu/
stodiam nobis promerendo incommu/
tabiliter. Dirigit in itineribus per ea q̄
demonstrauit in sua ꝯuersatione: ꝛ pro/
tegit ab hostib⁹ quos fugauit in sua con
sumatione. Quinta figura est. de ar/ V. figura
cha testamenti.i. paralip.xv. vbi dicitur.
ꝙ vniuersus israel deducebat archam
federis domini cuz iubilo de domo obe/
dedom in domū dauid q̄ est syon. Ista
archa est mater domini. quia sicut in ar
cha veteris testamenti ibi fuit repositu
manna quo fuerunt nutriti filij israel in
deserto. sic in beata virgine que est archa
noui testamēti fuit repositum ille qui di
cit de se ipso Jo.i. Ego suz panis viuus
Istam archā deducebat omnis israel
i. exercitus videntium deum cum iubilo
in sua assumptione de domo obededom
qui interpretat̄ serusens ꝛ significat sta/
tum vie ad ciuitatem dauid que est syon
que interpretatur specula. quia ibi in ce/
lo sunt sancti. reuelata facie ad faciez de/
um speculantes: vt in eandem imaginē
transformantur. Sexta figura est. de VI. figura
solio templi ys.vi. vbi dicitur. Vidi do/
minum sedentem super solium excelsuz
ꝛ eleuatum. ꝛ plena erat domus a maie/
state eius. ꝛ ea que sub ipso erant reple/
bant templum. Istud solium fuit ma/
ter dei in qua sapientia dei requieuit iu/
xta illud ys.lxi. Et preparabitur in mise/
ricordia solium eius. id est in virgine sa/
cra: que est regina misericordie. hoc aūt
solium erat excelsum ex sūmitate perfe/
ctionis ꝛ eleuatum ex solēnitate assum/
ptionis. Et plena erat domus a maiesta
te eius. qꝛ regia dignitate fulgebat i ocu
lis sanctorū oīm. iuxta illud. Astitit re/

gia a dextris tuis. Et ea q̄ sub ipso erāt re.tem.iuxta illud Math.xxij. Et implete sunt nuptie discumbentiū. ⁊ sequit̄ seraphin stabāt subter illud sex ale vni. ⁊ sex ale alteri ⁊ duabꝫ velabāt faciē eiꝰ: et duabꝫ pedes eius ⁊ duabꝫ volabāt. qꝛ spūs seraphici qñ voluntatē ⁊ intellectū dirigūt ad diuinā essentiā tūc velant faciem eius: ⁊ tūc dicunt̄ stare sup̄ solium. Et illa est mater dñi: qꝛ p̄ suas potentias vltra eius subtilitatē vsq̄ ad diuinā essentiā attingūt. sed quādo voluntatez ⁊ intellectū ad seip̄os cōuertūt: tūc duabus alis velāt corpus eiꝰ. sed qñ volūtatē ⁊ intellectū ad creata diuertūt tūc velant pedes eius. Septima figura est de mr̄e regꝫ pacifici. s. salomōis. iij. Regum. iij. vbi dr̄. Venit bersabee ad regē salomonē: ⁊ surrexit rex in occursum eiꝰ ⁊ adorauit eā: positusq̄ est thronus matris regis: seditq̄ ad dexterā eius. Ista mater regis salomonis q̄ dicit̄ rex pacificus est mater dñi q̄ vere genuit regem pacis. vt dr̄ Ephe. ij. Ip̄e em̄ est pax nr̄a ⁊c̄. Ista venit ad regē filiū suū qñ assumpta fuit in celū ⁊ occurrit ei in occursum qm̄ in eius assumptōe pie credit̄ p̄sonaliter affuisse ꝑm illud Cañ. ix. Que est ista que ascendit de deserto. vsq̄ ibi. Et inixa sup̄ dilectū suū Et adorauit eā maternū exhibēdo honorē iuxta illud. Honora patrē tuū ⁊ mr̄em tuā. positusq̄ est thronꝰ mr̄i regis ⁊ sedet ad dexteraz eiꝰ sic ip̄e ad dexterā p̄risi. Jo. ij. Aduocatū habemꝰ in celis. Sic mater dñi aduocata nr̄a est apud filiū suū ꝑm illud Bern̄. Securū accessum o homo habes ad deum. ⁊c̄. Octaua figura est de ip̄a genitrice agni Lu. i. vbi dicit̄. Exurgens maria cū festinatione abijt in mōtana: ⁊ intrauit domuz Zacharie q̄ interpretat̄ memorās bonū. ⁊ designat celestē patriam vbi dñs iugit̄ memorat̄. et salutauit Elizabeth. i. eccl'iam triūphantē vbi est diuina saturitas iuxta illō qd̄ elizabeth interp̄tat̄. Et sequit̄ ꝟbū elizabeth. Beata q̄ credidisti p̄ficient̄ in te que dicta sunt tibi; qd̄ fuit adimpletū in hac hora

VII. figura.

VIII. figura

IX. figura ē de muliere celesti apo. xij vbi dr̄. Signū magnū apparuit in celo: Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedibꝰ eiꝰ. ⁊ in capite eiꝰ corōa stellaꝝ duodecī Signū magnū apparuit in celo qñ mater dñi fuit assumpta vltra celsitudinem oīm angeloꝝ iuxta illud Jere. Leuate signū in syon. Ista mulier tūc amicta fuit sole celestꝫ ierarc hie. qñ a verbo sicut luna a sole recepit claritatē. Et in capite eius corona stellaꝝ. xij. q̄ sunt. xij. beatitudies in hac hora sibi collate quas ꝑm enumerationē bti Anshelmi de sil'itudinibꝫ ponit: quaꝝ Prima est pulchritudo sine deformitate: qꝛ fulgebūt iusti sic sol in regno patris eoꝝ. Scd̄a est sanitas sine infirmitate. Tertia est libertas sine seruitute. Quarta est voluptas sine inhonestate. Quinta ē lōgeuitas sine corruptōe. Sexta est sapientia sine errore. Septima est amicitia sine lite. Octaua est cōcordia sine dissensiōē. Nona honor sine sup̄bia Decima ptās sine iniusticia. Undecima securitas sine timore. Et duodecima gaudiū sine tristicia. Ad quod gaudium nos p̄ducat ihs xp̄s meritis sue matris. Amen.

IX figura

A

De eadem: Sermo quartus

Stitit regina a

a dextrꝫ tuis in vestitu deaurato ⁊c̄. in ps̄. xliiij. In verbis assumptis ꝟgo dei genitrix hodie in celum assumpta introducit̄ q̄drupl'r ad miranda. Et. s. primo vt p̄sentata celi palatio. Scd̄o vt p̄lata celi collegio. Tertio vt locata in celi solio. Quarto vt ornata celi pallio. Primū ponit status p̄ntialis ibi astitit. Scd̄m ostēdit gradū imp̄ialis ibi. regina. Tertiū demōstrat locus coeq̄lis. s. a dextris. Quartū manifestat ornatus festiualis ibi. in vestitu deaurato. Circa primū est sciendū q̄ triplex causa est quare ꝟgo maria fuit celesti cōsistorio p̄sentata. s. in sctōꝝ ordinibꝫ. Primo vt fruat̄ bonis celestibꝫ integralitter. Scd̄o vt

impetret celi ciuib⁹ generalr. Tertio vt aduocet ꝓ pctōrib⁹ misericordiꝫ Primo ergo vt fruat ꝛc. Et h̄ q̄tū ad duplicē stolā. s. aīe ꝛ corꝑis vñ ꝙ btā ꝟgo fuerit hodie glificata in aīa ꝛ corꝑe: probat a sctis q̄ntuplr. Primo igit ꝓbat ꝑ argumentū tripliciter. s. argumēto sue ꝑfectionis. Argumēto nr̄e restaurationis. Argumēto dñice resurrectiōis. Prio argumento sue ꝑfectiōis. cū em̄ maria fuerit gr̄a plena Lu. ꝑmo. g̊ sicut habuit ꝑfectā gr̄am ita ꝑfectā gl̄iam. vñ Augu. Exeq̄bit em̄ gl̄iam gr̄e. i. gr̄am ꝑfectionis gl̄ie btitudis. vñ Aug. ait. Si merito marie ꝑ oībus mulierib⁹ donata est gratia: eidē mortue erit minuēda. absit quia si mors a liquoꝝ sctōꝝ est preciosa mors marie est ꝑciosissima. Secūdo ꝓbat argumēto nr̄e restauratiōis. sic em̄ vterq̄ sexus de ꝑadiso fuit eiect⁹ ad ostēdendū in vtroq̄ hoīe plenā dāpnationē sic decuit vt vterq̄ sexus in ꝑadisuꝫ reduceret ad ostendendū in vtroq̄ homīe plenā restaurationē. vñ Aug. Letet maria vt dignū ē leticia īenarrabili gl̄ificata ī aīa ꝛ corꝑe ī filio ꝓprio ꝛ ꝑ filiū ꝓpriū ꝛ cū filio ꝓprio. Tertio argumēto dominice resurrectiōis. ꝛ est ratio apostoli i. Coꝝ. xv. di. Si de libano ē illa portiūcula carnis quā de ꝟgine xp̄us assūpsit maxima ꝟo reliqua que remāsit. vnde ꝛ glo. sup Marchū. cū quedā ꝑs virginis gl̄ificata sit in filio nō est credenduꝫ ꝙ altera data sit in sepulchro corruptioni. Scdo ꝓbat ꝑfecta ꝟginis gl̄ificatio ꝑ exemplū. Et hoc triplr. s. in rebus mūdanis. in cōsuetudinib⁹ humanis. in miraculis diuinis. Primo ostēdit in rebus mūdanis. videmus em̄ ꝙ fons ex eodē foramine nō emittit dulcē ꝛ amaram aquā: sic nō decuit vt ex eadē carne nasceret dei filius ꝛ immūdus. vñ Ori. Si pars est cū deo ꝛ pars est cū verme: quō illud sacratissimū corpus de q̊ xp̄us carnē assumpsit naturā cōditiōis humane non tradidit corruptioni? Corp⁹ aūt eius tradidisse vermib⁹ sentire nō valeo dicere ꝑtimesco. corpus em̄ absq̄ ambiguitate soluendū est in morte. post mortem putredo. post putredinē vermis. p⁹ vermē abiectissimus puluis. qd̄ de maria nullatenus debeo credere. qꝛ talē existere pellit ꝓcul munus gr̄e. Secūdo ostendit in cōsuetudinib⁹ humanis. Nā sicut patrē miscdie ad miserandū pctōribus maxime mouēt latus ꝛ vulnera: ita mouent filiū pectus ꝛ vbera matris. ergo ista maxima motiua miscdie debent esse in aduocata nr̄a: sed nō essent nisi esset gl̄ificata in aīa ꝛ corꝑe. vñ Ber. Securū accessum o homo habes ad deū ꝛc.

Tertio ostendit in diuinis miracl̄is. ꝛ hoc ꝓsequit Augu. sic di. Deus eligit diuina voluntate sola. ergo gr̄a inter crepitantiū igniū flammas nō solū corpora pueroꝝ seruauit illesa verū etiam vestimenta inusta. Cur abneget in maria ꝓpria qd̄ elegit in veste. s. aliena. Cū em̄ sit cōcupiscentia ignis cuius effectus ē īcineratio corporis. vbi ignis erat extinctus nō debet sequi incineratiōis effect⁹

Tertio ostendit ꝑfecta gl̄ificatio virginis ꝑ preceptū. Et hoc triplr. s. precepto morali. p̄cepto iudiciali. p̄cepto ceremoniali. Primo p̄cepto morali Exo. ij. Honora patrē tuū ꝛ matrē. cuꝫ igitur xp̄s non venerit legē soluere sed adimplere q̄tū ad moralia: ad ip̄m pertinet ſm legē matris honorē adimplere vt sic eam seruauit a culpa nascendo ꝛ pariendo: sic a pena moriendo. Sed dices nunq̄d satis honorauit beatificādo animam eius? Rn̄deo ꝙ non. qꝛ sicut naturam quā accepit a patre honorauit ꝛ honorari voluit Iohis. xxiij. Vos vocatis me mgr̄ ꝛ dñe ꝛc. ita naturā quā accepit a matre ergo plus honorare ꝛ honorari velle debet matris corpus q̄ sancti alicuius alterius. sed constat ꝙ non honoratur in terris: sicut corpus multoꝝ sanctoꝝ. ergo honorat in celis. ꝛ hec est ratio beati Bernardi. Secundo ostenditur precepto iudiciali in corꝑe canonis vbi dicit. Quod semel deo consecratum est ad humanos vsus transferre nō licet. sed de corpore ꝟginis dic̄ ps̄. San

etificauit tabernaculum suũ altissimus ꝛc. ergo non debet humanis vsibꝫ con/trectari. vnde Augusti. Thronus dei tabernaculũ est. Thalamũ spiritussan/cti dignũ est ibi esse vbi ille est. Tam p̄/ciosum thesaurũ dignius est celo serua/ri q̄ꝫ terra. Dicit etiã lex imperialis ꝙ eodem priuilegio gaudet imperator et imperatrix. cum igitur imperator celi ꝛ terre xp̄s hoc priuilegiũ habuit ꝙ eius corpus incineratum non fuit. teste ps̄. ergo imperatrix maria non fuit incine/rata. sed in corpore glorificata. Ter/tio ostendit̃. s. precepto cerimoniali. cum enim archa testamenti que ꝟginis fru/ctus fuit quia archanorum contentiua ex precepto Exod. xxvi. fuit intus et ex/tra tota deaurata. ergo ꝛ beata virgo ex eodez p̄cepto est in corpore ꝛ anima glo rificata. vnde ps̄. Surge dñe in requiez tuam tu ꝛ archa sanctificationis tue.

Quarto ostendit̃ ꝑfecta virginis glo rificatio per documentuz. ꝛ hoc triplici/ter. scilicet. Documento a contrarijs.

D Documento a simili. Documento a virtute predominatiõis. Primo ostẽ/ditur a documento a contrarijs sic. que maxime distant maximã habent contra rietatẽ: xp̄s autẽ benedixit terram de q̄ traxit originem quantũ ad humanã na/turã iuxta illud ps̄. Benedixisti dñe ter ram tuã. Et maledixit terrã de qua alij traxerunt originem Gen̄. ij. Maledicta terra ꝛc. q̄ꝫtum ergo distat terra benedi/cta a maledicta tantũ marie corpus di/stat ab alijs corporibus: ergo est glorifi/catũ. Secundo ostenditur argumen to a simili sic: Omne simile attrahit suũ simile. vnde Boetius. Omnis diuersi/tas est distractiua. similitudo autem est attractiua: vbi ergo est maior similitu/do ibi est maior attractio. ergo quantuz ad corpus ꝛ animã maria ad celũ post filiũ est simul tracta. vnde Augu. Caro iesu est caro marie. multo spãlius q̄ꝫ io/seph. vide quid dicat̃ in Gen̄. Caro eni ꝛ frater noster est. ergo natura matrꝫ est filij. conueniens est ergo non solũ q̄ꝫtum ad mentẽ. sed etiã quantũ ad corpus et animã secũ recipe. vnde Augu. Quan/tum intueor tantũ intelligo. marie ania clare fruit̃ xp̄o possidens in xp̄o corpus suũ qđ genuit. s. filij cur non corpꝰ ꝑ qđ illud vere genuit ꝛc. Tertio ostendit̃ argumẽto a virtute p̄dñationis sumpto sic. vnũquodq̄ ferr̃ ꝑm naturã p̄domina tionis. si g̃ in maria p̄dominat̃ gr̃a que habet sensum eleuare: potius fertur ꝑm naturã p̄dñationis. si ergo in maria p̄do minat̃ gr̃a q̄ habet sensũ eleuare potius ferr̃ corpꝰ eius ex ꝟtute gr̃e q̄ꝫ deorsũ re maneat ex cõditõe nature. vnde Augu. Cũcta que de maria legimus diximus: qꝛ naturã nõ seruantia nõ cognoscimus in marie autẽ integritate plus potuisse gr̃am q̄ꝫ naturã dicere non dubitamus.

Quinto ostenditur perfecta virginis glorificatio ꝑ testimoniũ. et hoc tripl̃r. s. Primo oñdit̃ testimonio ꝓphetalis scripture. Secundo testimonio vni/uersalis fame. Tertio testimonio no/tabilis sepulture. Primo ostendit̃ te/stimonio ꝓphetalis scripture. vnde Pro uerbioꝝ vltimo ꝓphetatur de ea vbi agi tur de muliere forti ꝙ spolijs non indige bit. Spolia appellat mulieris corpꝰ iux/ta illud apostoli. Nolumus expoliari sꝫ superuestiri. Ibi loquitur de omni cor/pore. ꝙ autẽ sapiens dicat de maria de/clarat vbi dicit: Quod moyses miratur in rubo ꝛ igne. gedeon in vellere et rore. hoc vidit aperte salomon in muliere for ti. apertius Iere. in muliere ꝛ viro. aper tissime Esa. in virgine ꝛ deo. Si igit̃ ma ria ꝑm salomonem non indiget spolijs induta est necessario corporis indumen to. Sequitur fortitudo et decor indu/mentum eius et byssus et purpura. ha/bet enim maria quattuor dotes corpo/ris glorificati tactas in verbis premis/sis. quia. s. in fortitudine notatur impas/sibilitas. in decore claritas. in bysso sub/tilitas. in purpura agilitas. Ergo ma/ria non indiget spolijs corporis. sed nõ habet in terris: ergo in celis. Ter/tio oñdit̃ testimonio vniuersalis fame.

112

Qd̄ em̄ in toto ⁊ vl'iter est famosum: im possibile est omnino esse falsum ꝟm philosophū de sōno ⁊ vigilia. cū g̃ fides vniuersalis ⁊ fama oīm sit ꝙ maria in corpore ē in celo: g̃ est impossibile ꝙ hoc sit falsum oīno. Tertio oñdit' testimonio notabilis sepulture marie. qꝛ legim⁹ de iohāne ministro eius ꝙ sepulchꝝ ei⁹ sit corpe vacuū. ⁊ ꝑ hoc argumentū Aug'. ꝓbat gl'ificatū in vtroq; Johem. s. in anima ⁊ in corpe: vñ dicit de eo. Hic gr̄am resurrectionis cōsecutus est: cū cōstaret eum sepultuz. nec inueniret' sepult⁹. Si igit' xp̄s hoc fecit de discipulo: q̄d de matre ꝑ quā facta est reꝑatio. Si h̄ fecit iohanni rōne continētie ⁊ castitatis: quid de marie exēplari forma pudicitie ⁊ puritatis. Si h̄ fecit iohāni rōne dilectōis q̄d etiā matri quā tm̄ dilexit vt plus de ea doleret in passiōe crucis q̄ꝫ de passione sue amarissime mortis. Astat g̃ maria vultui diuino vt fruat' bonis celestibus integraliter. vñ ps̄. Mane. s. astabo tibi ⁊ videbo. Per mane videre intelligit' ꝙ maria sit btificata in aīa: quia visio est tota merces aīe ꝟm Aug. Et per stare localiter intelligit' ꝙ in corpe quod ꝓprie ē locabile. Est igit' ad dexterā filij collocata. Vñ ait ille ꝟificator egregi⁹. Trāsijt ad ethera ꝟgo puerꝑa ꝟga yesse. Non sine corpe sed sine tempe tendit ad eē. Qd̄ nobis p̄stare dignet' ih̄s xp̄s dei filius meritis sue matris. Amen.

In festo beati Ludouici ordinis minorum: Sermo primus.

Humiliauit semet-
h ipsum factus obediēs vsq; ad mortē ⁊c. Philipeñ. ij. cap̄. Sic dei filius q̄ cū in forma dei esset non rapinā arbitratus est se esse equalē deo: sz semetip̄m exinaniuit ⁊c. vbi thema. sic ad eius imitationē singularissimā inter om̄es sctōs btūs Ludouic⁹ pontifex yeracha cū in forma p̄ncipū mūdi eēt non rapinā arbitrari potuit eē se equalē ꝟm nobilitatez cuilibet q̄ntumcūq; summo ꝓpter clarissimā generis frācoꝝ ꝓsapiā. Et tñ semetip̄m exinaniuit in sil'itudinem hominū pauperꝝ factus ⁊ habitu inuētus vt pauꝑ homo. talē em̄ habitum portabat ꝟm q̄litatē ⁊ q̄ntitatē qualem nos frēs minores portam⁹. iō ad cōmēdationē ei⁹ illud verbū cōueniēter assumit' qd̄ dictuz fuit de filio regis eterni. Sic em̄ filius ꝟginis semetip̄m exinaniuit in humilime ꝟginis vtero: sic ille in religiōis humilimo gremio semetipsum sup̄ om̄es humiliauit. ⁊ ꝟm h̄ in verbo ꝓposito eius p̄clarissima sctitas duplicit' cōmendat'. ⁊ Primo quantū ad excellentiā ꝟtutis q̄ floruit in statu eccl'ie militātis. cū p̄mittit'. Humiliauit semetip̄m ⁊c. Scd̄o quantū ad eminentiā felicitatis que fulget in statu eccl'ie triūphātis. cū sequit'. Propter qd̄ de⁹ exaltauit illū. Primo em̄ cōmendat' de virtute quā habuit in via: qꝛ hūiliauit semetipsum. Humilitas em̄ est custos oīm ꝟtutū ꝟm Grego. Jō xp̄s eā nobis ꝑ lectione proposuit Mat. xi. dicendo. Discite a me qꝛ mitis sum ⁊ hūilis ⁊c. Sciendū est aūt ꝙ iste sctūs nō fuit humiliat⁹ ab alio sicut rex Jeroboā fuit humiliatus a rege Abia. iij. Reg. sed hūiliauit semetip̄m sic̄ rex Dauid ante archā dñi ij. Reg. Itē humiliauit se ad hūilitatem xp̄i tripl'r. Primo cū xp̄s esset de sup̄mo ordine sup̄celestis ierarchie diuinaꝝ ꝑsonaꝝ inter sp̄ūs rōnales ītrauit nō in medio angeloꝝ ordine mūdi: sed hoīm in sua incarnatōe. sic hic cum esset de sup̄mo ordine mūdi. s. ordinis regal': assumpsit infimū ⁊ minimū ordinē totius eccl'ie. s. minoꝝ in sua conuersione. B

Scd̄o cū xp̄us esset ditissimus in sua eternitate iuxta illud apl'i. In ipso sunt omnes thesauri ⁊c. fact⁹ fuit sūme pauper in sua natiuitate. vt ptz in Lu. Sic ille sctūs Ludouicus in sua ꝓfessiōe trāsiuit de sūma vbertate diuitiaꝝ ad summam pauꝑtatē minoꝝ: q̄ vltra oēs alias regulas om̄ia abnegat in cōi ⁊ in speciali. iō de eius summa humilitate pōt dici illud Prouer. xv. Ante gl'iam p̄cedet humiliatio. Sic eniz xp̄s ideo fuit sup̄

omnes glificatus: qz plus se humiliauit vt ait aplus: sic iste quanto in terris fuit humilior: tāto nunc in celis est glosior.

Tertio xps non solū se humiliauit: sz factus fuit obediēs ꝛc. Obediētia enim est filia spālissima hūilitatis: sic inobedientia pessima est, ples supbie. z iō sup/bia pmi angeli peperit inobedientiā primi hominis. vt habet in Geñ. Sciendū est tamē: q obedientia habet ꝗttuor
A insignia ad sui declarationē. Primū ē qñ est voluntaria sicut dicit de dauid q in toto corde pfecit p̄cepta dñi: vt ptz in libro Regū. Scōm est q sit ardua sic obedientia abrae: qz durū erat mactare filiū. z iō singulariter de obediētia commendat. Tertiū q sit festina: vt non sit obedientia amalie: q̄ ꝓpter tarditatez obedientie gdidit p̄cipatū: vt patet. ij. Regū. Quartū est q sit deuota: sicut obedientia matris dñi: q fuit cōmutata p inobedientiā eue: vt ait Augusti. Jsta ꝗttuor habuit obediētia bti ludouici. et

Primo fuit volūtaria. z iō nulla con/trarietate patris aut alioꝝ potuit diuelli a ꝓposito obedientie: cum tamē multipliciter fuerit attemptatū. Scōo fuit festina: qz non expectauit sicut ceteri annū: sed pma die voluit pmittere cā: z vt firmius fieret in manu dñi pape. Tertio fuit ardua: qz magis est arduū obedire illis q̄bus consuetū est p̄cipe q̄ alijs.

Quarto fuit deuota qz ante longo tē/pore aptata: cuius signū erat habit⁹ quē diu latenter portauerat. iō in hac ꝑtute fuit cōformis xp̄o: q̄ dicit. ex his que passus est obediētiā. vt ꝺr ad Hebre. ij. qui non soluz fuit obediens: sed vsq; ad mortē: Vbi est sciendū q in scriptura
B inueniunt quattuor genera mortis. q̄rū

Prima est corpalis. de qua Sap̄. iij. Justus si morte p̄occupat⁹ fuerit. Secunda est spūalis: de qua Sap̄. iij. Non tanget illos id est iustos tormentū mortis. z Apoca. ij. Nomē habes q vivas z mortuus es. Et in euāgelio. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Tertia est eternalis q̄ dicit mors scōa i Apo.

Quarta est mors secularis vel ciuilis de qua aplus: Mortui em̄ estis: et vita vestra ꝛc. z itez. Morimur z ecce viui/mus. Beatus igit Ludo: fuit obediens, vsq; ad mortē non eternalē quia resurrexit p̄ma resurrectione in qua nō habet partē mors scōa. Nec vsq; ad mortē spūalem: quia vt fert de eo q nunq; fuit sibi cōscius de peto mortali: sed vsq; ad mortē secularē vel ciuilē que fit per exilū z abnegationē oīm mundanoꝝ. exul em̄ fuit amando de qua inducit illō apostoli Cōtinue mozior ꝓpter gliam meaz frēs: qz illa mors ad glificationē sui fuit ꝛc. Jtē non solū vsq; ad mortē: sz vsq; ad mortem crucis. ista mors crucis fuit mutatio vite p̄sentis in statu regule beati Francisci. Dicit aūt illa, pfessio crucifixio ꝓpter ꝗttuor. Primo qz fuit per crucis stigmata cōsignata in p̄mo duce

Scōo qz fuit per crucis miraculū demonstrata vt patuit de cruce de ore beati Francisci p̄cedēte. Tertio quia fuit per crucē xp̄i mirifice assumpta que fuit vita ipius dicente dño: Qui vult venire post me ꝛc. z sequit tollat crucem suā. Huic cruci inmittit regula bti Francisci qz vitā eternā obseruantib⁹ ꝓmittit ꝛc.

Quarto quia fuit cruci cōformis habitu insignita vt ptz de habitib⁹ fratruz minoꝝ q̄bus conformē gerebat beatus Ludouicus. Unde stat⁹ p̄mitiuus fuit p btm̄ Franciscū. z medi⁹ per btm̄ Anthoniū cōsignatus. sic iste status nouissimus p btm̄ Ludouicū ad claudendum oza oīm gratulantiū. iō canebat: Vibi aūt absit gliari nisi in cruce dñi ihu xp̄i ꝛc. Scōo cōmendat de felicitate quā modo habet in patria. cū sequit. Et dñs exaltauit illū ꝛc. Sic em̄ lucifer exaltauit semetip̄m z dñs humiliauit eū. vt habet Esa. xiij. sic illū humiliantē seipsuz exaltauit. vñ inter oēs gradus humilitatis eius fert de ipo q semel dū ponti/fex existens missam audiret: et omnibus pax daretur obmisso quodam existente leproso ipsemet ad ipsum perrexit p̄mi/sa genuflexione et osculum ei deuotissi/

me porrexit. Idem fecit in ecclesia frater existens in habitu seculari quantum ad exterius: portans tamen habitū interi? t hoc in loco minor briozole. ideo conuenit sibi illud Luce. xiiij. Qui se humiliat exaltabitur. vnde non solū extinanivit se: sed deus dedit illi nomen quod ē super omne nomen. s. quando transtulit ipm in patriā. In sacra scriptura solet ℓ dari nomen in casu q̄druplici. s. Primo in circūcisione Luce pmo. de iohanne baptista. Scōo in sacramento regenerationis: sicut in baptismo. vt patz de paulo in actibus. Tertio sub similitudine electionis: vt patet quādo Petrus fuit a christo in apostolum electus

Quarto in felicitate glificationis vt habet in Apocal'. vbi dicit. Vincēti dabo nomen nouū: quod nemo nouit nisi qui accipit. Illud nomen dedit btō Johanni quādo ipm assumpsit. t ideo querentib⁹ nobis quod est nomē eius? Respōderi potest illud quod dictū fuit Jacob in Gen̄ ab angelo. Cur queris nomen meum quod est admirabile. Et iō non solū dedit sibi nomen quod est sup̄ omne nomē ꝛc. In sacra scriptura habētur plurimi nominati fm magnitudinē miraculoz. Maximū autē miraculum fuit t est resuscitatio mortuoz. quia producctio anime est nobilior oībus alijs productiōib⁹ citra angelos. t in resurrectione iducit humanitas que est maior anima sola: sicut totū sua parte. In sacra scriptura non inueniunt nisi ꝯnq; mor- ℘ tuos resuscitatores. quoz Primus fuit Helyas qui suscitauit vnū in vita sua.

Scōs fuit Helyse⁹ qui suscitauit vnū in vita sua t vnū post suā mortē Tertius fuit xp̄s qui suscitauit tres mortuos. Quartus fuit btūs Petrus qui suscitauit vnū. Quintus fuit Paulus q̄ suscitauit vnū vt patet in Act: t sic sunt tantū ibi octo mortui suscitati. Iste aūt sctūs Ludouic⁹ suscitauit tot vt patet p testimoniū eccl'ie que nunq; errare pōt: t in hoc dedit illi nomē qō est super omne nomē: quia de nullo alio ante legim⁹

Ideo cōuenit ei illud saluatoris in iohānne. Qui credit in me: opa que ego facio ipe faciet t maiora hoz faciet. Circa ista duo metaphorice loquēdo ad declarandā eius sanctitatē est nobis sanctus ille septupliciter cōmendandus t contemplādus'. Et ꝑma contēplatio est: I. contē
cōtum ad statū sue singularis generatio platio
nis. in qua cōsidero priuilegia quattuor quoz Primū est qm̄ fuit de genere sanctoz ex pte patris. qz de genere sctī Lo- ℰ
douici regis. Scōm est: qz fuit de genere sctōz ex pte matris: qz nostris temporib⁹ nulla de aliquo genere regio fuit canonizata nisi sctā Elizabeth. de cuius stirpe mater bti Lodouici fuit. Tertiū est: qz tali tempe fuit natus vt fieret primogenitus charoli subtracto in multis fratrib⁹. ideo decenter dño fuit consecratus. vt Samuel. Quartuz fuit de loco natiuitatis in terra quā dñs sanctificauit p̄ ceteris mundi locis illis sanctis qui viderunt factē xp̄i corporalibus oculis. In regione siquidē sue natiuitatis inueniunt septē de quibus fit mentio in sacra scriptura vidisse xp̄m. s. lazarus cum duab⁹ sororibus. t due sorores matris dñi. t theophilus. t cecus natus t ideo de eius mirabili generatiōe t natiuitate pōt dici illud ps. Hec est gene- II. con-
ratio querentiū dñm ꝛc. Secūda con templatio
templatio est cōtum ad statū sue ꝑmordialis conuersiōis in quo. s. floruit decore puritatis t innocentie. Sciendum est autē q' sicut in sole sunt alique ꝓprietates formal'r tantū: vt incorruptibilitas alique ꝓtualiter tantum vt calor. alique simul formal'r t ꝓtualiter sicut claritas alique modo neutro sed tantuz apparent vt rubedo in mane. sic sunt aliq̄ homines qui habent puritatē et innocentiam tantū formaliter: qui cū in se sint puri nullū tamen aliū purgant. sicut exemplificat beatus Dioni. de angelica ierarchia de monachis in heremo constitutz Aliqui virtualiter t non formaliter. sicut illi qui illa docent t non seruāt sicut dicit in Mach. Aliqui nec formal'r nec ℱ

virtualiter: sicut pharisei q̄ tantū appa/
renter ideo dicunt̄ a dño sepulchra deal/
bata. Alij formaliter ⁊ virtualiter: sicut
dicit̄ de matre dñi vt ait beatus Dioni.
quia non solū in se ⁊ de se erat pura: sed
omnē mentem ex sui intuitu: sicut sol ad
puritatē mirabiliter deducebat. Ad cu/
ius exemplū habuit puritatem formalē
beatus Lodouicus: quia nunq̄ pecca/
uit mortaliter sicut primus Lodouicus
rex. Et habuit virtualē: quia in solo ei⁹
aspectu anima eum intuentis purgaba/
tur quantūcūq̄ prona ad malum: ideo
de eius decore inducit̄ illud sapientie de
sole. Pulchritudinē cādoris eius admi
III. cō/ rabitur oculus. quia sicut sol suā cōicat
templa pulchritudinem sic ⁊ iste ⁊c̄. Tertia
contemplatio est: q̄tum ad statum sue
religionis ⁊ captionis quā sponte subijt
ꝓpter patris redemptionē. in qua floruit
ꝟtute quadruplici. Primo. s. virtute
austeritatis. quia cum infirmitate ocu/
loꝝ grauaret̄ per fratrē cum eo iacentez
fuit visus q̄ tota nocte iacebat ꝓstratus
in terra quā vsq̄ ad mortē seruauit iux/
B ta illud apostoli. Castigo corpus meuz
⁊ in seruitutem redigo ⁊c̄. Scdo vir/
tute benignitatz ⁊ patientie: quia vt me
dicus suus audiuit ab eo quādo corpus
xp̄i eleuabat̄ semper eum deprecabatur:
vt eum nūq̄ de vinculis liberaret. quia
videbatur sibi fuisse causa boni exemplo
pauli vincti. Tertio virtute castitatz
⁊ mundicie. Nota hic de muliere adul/
tera ⁊ de corpore capto non de aīa iuxta
illd̄ Sap̄. Tota pulchra es amica mea
⁊c̄. Quarto virtute pietatis ⁊ miseri
cordie. Nam quādo non habebat quid
pauꝑibus daret seipsum penitus exhi/
bebat exemplo beati Martini recolens
xp̄i verbū. s. Beati misericordes qm̄ ⁊c̄
IIII. cō Quarta contemplatio est quantū ad
templa statum sue conuersiōis que non fuit de
malo in bonū sicut pauli conuersio: sed
de bono in melius. s. sicut illa Andree ꝓ
cedens de discipulatu Johannis bapti/
ste ad apostolatum christi. Et in hoc flo
ruit virtute paupertatis euāgelice. cui⁹

Primus gradus est dimittere partē A
bonoꝝ. sicut Facheus in Lu. Scd̄s
est dimittere omnia sicut Petrus ⁊ An/
dreas. Tertius est dimittere non so/
lum res: sed parentes: vt Jacobus ⁊ Jo
hannes. Quartus est dimittere nō so
lum ista: sed etiā seip̄m ⁊ sublimes dig/
nitates: sicut btūs Ludouic⁹ dignitatē
regiam resignauit. Et ideo dicitur hanc
virutē plus ceteris habuisse quantopl⁹
ꝓximo dimisit. Et ideo ista potuit dici
paupertas altissima: de qua dicit aposto
lus q̄ abundauit in delicijs simplicita/
tis: quia simplicitas religionis eius est
christi paupertate ditata ⁊c̄. Quin/ V. contē
ta contemplatio est quantum ad statuz platio.
sue professionis: in quo reperitur claru/
isse quadruplici dignitate. scz Primo
dignitate virginea: quia virginitatē nō B
solum corporis: sed etiam mentis vsq̄
ad mortem illibatam seruauit. In cui⁹
testimoniuz in morte eius videbat̄ plu/
ribus quasi vna rosa rubea ex eius ore
sacratissimo pullulare. Ideo ipse est de
numero illorum qui sequuntur agnum
quocunq̄ ierit. Secundo dignitate
doctoruz: fuit enim ab infantia vir sacre
scripture non litterarum secularium in/
tentus: ita vt postea fieret egregius pre/
dicator: iuxta illud Daniel̄. Qui docti
fuerint fulgebunt sicut splendor firma/
menti ⁊c̄. Tertio dignitate pontifica
tus. diuina enim dispensatione licet fili/
us tanti regis fuit pontifex ordinatus:
licet inuitus ita vt papa eum ad hoc cō/
pelleret vt sibi conueniat illud ps̄ Tu
es sacerdos ineternum secundum ordi/
nem melchisedech. quia in patria illud
sacerdotium non amisit cum ille cara/
cter indelebilium sit. Quarto dig/
nitate apostolorum: quorum status con/
sistebat in duobus s̄m euangelice perfe/
ctionis celsitudinem quoniam ad con/
silia altissime paupertatis: et illa carent
episcopi: et ideo non sunt perfecte apo/
stoli s̄m Gregoriū in pastorali. Plenitu
die ⁊ illa carēt religiosi. s. sūme paupta/
tis: et ideo nō sunt apostoli. Sed beat⁹

114

Ludouicus. in q̄ꝫtū pōtifex hūit scdm. et in q̄ꝫtū frater minor habuit primū. Ideo est de ordine apl'oꝝ xp̄i. sicut ⁊ paulus q̄ de seip̄o dicit: Ego sū minim⁹ apl'oꝝ ⁊c̄

VI. contempla

Sexta contēplatio est q̄ꝫtū ad statuꝫ sue cōsumatiōis. qꝛ in eodem loco penitus ⁊ quantū ad domū vbi natus ibi fuit defunctus ad modū circuli q̄ terminatur vbi incipit. in q̄ intelligit̄ ꝑfectio sue vite: quia figura circularis est ꝑfectissima. Et iō deus ad modū figure circularis ꝓduxit orbē. Et ideo huic sctō conuenit illa figura Eccl'iastes. i. Orit̄ sol id est homo p̄clare v̄tutis ⁊ occidit: qꝛ huic mūdo subtrahit̄ ⁊ ad locum suū reuertit̄. s. ꝑ modū circuli. Scdm fuit de obseq̄o veneratiōis. i. qn̄ fuit ab angelis lumine splēdētib⁹ a loco mortis vsq̄ ad sepulturaꝫ quasi ꝑ. xij. leucas associatus cernētibus ꝑ mōtes multos vt fertur a fidelib⁹ ꝑm illā figurā. ij. Regū. Filij isrl' id est angeli deducebāt archā federꝫ domini. i. illud sacratissimū corpus in iubilo ⁊c̄. Tertiū fuit de loco cōditionis qꝛ ante diu fuerat visum ꝑ quendā viꝝ fidelē deo deuotū multotiēs sensibiliter ꝙ q̄libet nocte descēdebat lux de celo cū maxime pecunie multitudine ad ecclesiam ibi construendā. ⁊ tūc hec visio fuit intellecta ab oībus ꝙ hic sctūs cepit miraculis coruscare ibidez vt recte de hoc loco dixerant. q̄ ante apparitionis huius mysteriū ignorabāt vt de eo possit accipi illd̄ Gen̄ xxviij. Vere dn̄s est ī loco isto ⁊ ego nesciebā Quartū fuit de miraculo apparitiōis: qꝛ cū sepultus esset apparuit stās ante altare in pontificalibus ⁊ bn̄dicens oībus quasi vnus de magnatibus ibi astantib⁹ ⁊ alijs ostendere volentibus licet videre non possent ad imitationē helisei cuius corpus mortuū ꝓphetauit.

VII. cōtempla

Septima contemplatio est q̄ꝫtū ad statū sue gl'ificatiōis in quo floruit corona q̄druplici coronat⁹. Et primo corona aurea que debet̄ ꝯfessoribus. vñ habet̄ in Apocal'. ꝙ cōfitētes agnuꝫ habebant coronas aureas in capitibus suis. Scdo corona aureola que debet̄ virginibus. in cuius figura archa q̄ erat de lignis imputrebilib⁹ nō solū habebat coronā aureā: sꝫ aureolā vt habet̄ ī leui.

Tertio corona gemmea que debetur sanctis episcopis: vt patet etiā in Leui. de illis pontificibus. vnde p̄mus lapis nomē accepit ⁊c̄. Quarto corona stellea que debet̄ doctorib⁹ iuxta illd̄ Dan̄. p̄allegatū. Erunt q̄si stelle in perpetuas eternitates: vnde aīa eius signata est ꝑ illam mulierem Apocal'. xij. In cui⁹ capite erat corona stellarum duodecim q̄ sunt duodeciꝫ felicitates eius quas enumerat beatus Augusti. in li. de similitudinibus quas vide in sermōe de assumptiōe qui incipit. Erit in nouissimis diebus in fine scꝫ figura nona. Ad quas felicitates nos ꝑducat xp̄us meritis beati Ludouici. Amen.

In festo decollationis sancti Johannis baptiste: Sermo primus.

Corruit in plateis veritas ⁊ eq̄tas non potuit ingredi ⁊ cet'a. Esaie. lix. ca. Verbū illud videt̄ esse. s. lugentis ⁊ dolentis. Esaias em̄ sctūs amaricato spiritu cū videret subuerti iusticiaꝫ in rebus humanis inter mlt'a q̄ lachrymabilit̄ deplorauit subiūxit hec verba. Corruit in plateis ⁊c̄. In q̄bus verbis duos miserabiles deplorat aduētus. s. Primo ruinā v̄itatis. cū di. Corruit in plateis veritas Secūdo repulsam eq̄tatis. cū di. Et eq̄tas non potuit ingredi. Primo ruinā veritatis describit. s. q̄ꝫtū ad casū qꝛ corruit veritas. ⁊ q̄ꝫtū ad publicū. qꝛ. s. corruit in plateis. i. publice. mirabile est em̄ ꝙ corruit v̄itas. sed miserabile est: quia corruit in plateis. ꝙ em̄ corruit habuit impugnatores. ꝙ vero corruit in plateis non habuit defensores. Possūt em̄ verba ista eleganter conuenire spectaculo hodierno. quod vocat Augusti. non festū sed spectaculum. Hodie inq̄t crudele spectaculū ante oculos nostros cōstitutuꝫ est caput Johannis baptiste in

disco crudelitatꝫ ꝓpt̄ odiū ṽitatis. Duo
em̄ notari possūt in ṽbis ꝓpositꝫ videlicꝫ
Primo beati iohis decollatio. Se
cundo impij herodis obstinatio. Ad io
hannis decollationē pertinet quod pre/
mittit̄. Corruit in plateis veritas. Ad
herodis obstinationē pertinet quod seq̄
tur: Et equitas non potuit ingredi. veri
tas ergo corruit quando veritatis predi
cator ⁊ testis decollatus fuit. Eq̄tas au
tem non potuit ingredi quādo indura/
tum cor luxuriosi herodis equissima ꝑ/
suasione non potuit penetrari: ⁊ hoc in
plateis id est publice. a nullo em̄ con[illegible]ui
uantiū defensionē accepit. De q̄bus du/
obus Augu. in omel. Odiū inq̄t pepe/
rit. s. veritas nec potuit equo animo tole
rari quod scūs monebat. qꝛ vtiq̄ salutē
E eoꝝ querebat q̄s amonebat ⁊c̄. Dicaꝫ g̃
plāgēti animo cū ꝓpha. Corruit in pla/
teis ṽitas. Attendendū est aūt diligē
ter. q̄lis veritas corruit in plateis. Cor
ruit em̄ scꝫ ṽitas dotata ṗuilegijs. veri
tas magnificata p̄conijs. ṽitas cumula
ta meritis. talis em̄ ṽitas corruit hodie
in plateis. Siquidē huiꝰ hoīs. s. ex ṗui/
legijs erat ṽitas seu doctrina tenēda. ex
p̄conijs libenter audienda ⁊ credēda. ex
meritis ṽo diligēda ⁊ suscipiēda. vide/
mus autez contrariū accidisse qū ṗuile/
gia facta sunt in conculcationē. p̄conia
in obliuionē. ⁊ merita in despectionem
Corruit ergo p̄mo veritas dotata ṗuile
gijs. habuit em̄ iste veritatis predicator
quattuor ṗuilegia sup̄ alios hoīes. s. an
gelice annūciatiōis. mirabilis concepti
onis. copiose sctificationis. solennis na/
tionis. Primū ergo fuit priuilegium
angelice annūciationis. de quo Luce. i.
vbi dicit̄ q̄ ab eodem angelo nunciatus
est Johannes a quo ⁊ xp̄s. s. a gabriele. ⁊
sicut dicit Bern̄. plus habet in hac par/
te q̄ christus. scilicet locū securiorē. tem
F pus sanctius. miraculū apertius. Pri
mo in loco securiori fuit Johannes an
nunciatus. quia christus in thalamo et
iohannes in templo intra sanctasancto/
rum. Secundo tempe sanctiori fuit
annūciatus. quia iohannes in solennissi
mo festo. s. diuine ꝓpitiationis: quando
solus pontifex semel in anno ingredie/
batur in sanctasanctoꝝ. et omnis popu/
lus currebat ad templum. Tertio fu
it annunciatus miraculo apertiori. quia
cum Zacharias de verbo angeli dubita
ret est factus mutus vsq̄ in diem q̄ hec
omnia complerentur. Secundū pri/
uilegium fuit mirabilis conceptionis.
erat enim in matre naturalis sterilitas:
⁊ tam in patre q̄ in matre tum virtutis
longeuitas propter quod filium habe/
re non poterant propter impedimen/
tum nature. Et hec duo impedimenta
tangit euangelista cum dicit Luce pri/
mo capl̄o. Non erat eis filius eo q̄ Eli/
sabeth sterilis erat. et processissent in di/
ebus suis ambo. et tamen potentia gene
randi in vtroq̄ erat mortua et in vtroq̄
diuina misericordia reuiuiscit. miracu/
lose ergo conceptus fuit non tamen tam
excellenti miraculo sicut christus. quia
vt dicit Anshelmus. aliud est naturam
vel etatem aliquo vicio debilitatam sa/
nare et ad opus suū reuocare: quod fecit
in Elisabeth. aliud inauditam et inco/
gnitam penitus virtutem nature cōfer/
re: quod fecit dominus in maria vt de/
um conciperet et hominez sine virili se/
mine generaret. in hoc ergo plus habu
it christus. Tertiuz priuilegium fuit
copiose sanctificationis. de quo dicit an
gelus Luce primo. Spiritu sancto ad/
huc replebitur ex vtero matris sue ⁊c̄.
Signanter autem dicit replebitur nō
sanctificabitur. vt intelligatur in hac re
pletione non soluz a culpa originali pur
gatus: sꝫ insuper copiosa gratia super/
fusus. Factum est hoc in momento salu
tationis qua virgo salutauit Elisabeth
Luce primo. Ecce vt facta est vox salu/
tationis tue in auribus meis exultauit
in gaudio ifans in vtero meo. Quar
tum priuilegium fuit solennis natiuita
tis de qua dictū est. Et in natiuitate eiꝰ
multi gaudebunt. Fuit autem solennis/
sima natiuitas illa tam p̄sentia regine

115

q̄ regis ⁊ gaudio totius cognatiōis. Regia id est beata virgo p̄sens erat et insistebat obsequio parentis. Jesus aūt rex p̄sens erat in vtero virginis obsequētis Tandem audierunt vicini et cognati quia magnificauit domin⁹ misericordiam suam cum illa et cōgratulabant̄ ei. Reuera ex tantis priuilegijs debuit esse veritas huius hominis veneranda. s. herodi. sed quantūcunq; fuerit priuilegiata: tamen hodie corruit veritas in plateis. Facta sunt ergo p̄uilegia in conculcationē. Unde impletum est in eo illud Dañ. In tempe illo ꝓsternetur veritas i terram: patet ergo quomō singula priuilegia facta sunt in conculcationē. Nam bonus angelus nunciauit: malus interfici persuasit: fuit em̄ mirabiliter conceptus: fuit miserabiliter decollatus. per gratiaꝫ sanctificantē connexus est ⁊ cōiunctus capiti spirituali: sed hoc priuatus est capite materiali. In natiuitate eius multi gaudebunt: ⁊ in morte eius multi lugebunt quando corruit veritas in plateis ⁊ equitas non potuit ingredi. Item corruit veritas magnificata p̄conijs laudum: ex quibus sua doctrina et veritas erat libenter audienda ⁊ credēda. Inuenit̄ autē sanctus iste in scriptura multa habere preconia ⁊ hoc sumpta similitudine in qualibet differentia creaturarū. quod patet sic. Inter naturas pure corporales excedit ignea vel luminosa natura: inter naturas pure spirituales excedit natura angelica: inter naturas compositas ex vtraq; excedit humana: inter naturas hominis hoīes prerogatiua cognitionis excellit prophēta.

Uocat aūt scriptura iohannē. Primo .s. ignem ardentem ⁊ lucentem. et hoc ꝓpter zelum rectitudinis Johannis. v. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens. Ardens interius ꝑ dilectionē ⁊ lucens exterius ꝑ p̄dicationē. Ardere sctm̄ est: lucere vanū: ardere ⁊ lucere ꝑfectū. vel sic oportet em̄ om̄e celū inflāmari charitate: sed discretum veritatis luce. Uocat scdo ip̄m hoīem per affectū mansuetudinis Joh. i. Fuit homo missus a deo Homo aūt est aīal mā̄suetū a natura vt dicit ph̄us. natura em̄ habet arma vl̄ ad impugnandū vel ad repugnandū. non cornibus sup̄bie: non calcib⁹ violētie: nō dentibus crudelitatis: non vnguib⁹ rapacitatis: nō veneno malignitatis talis fuit Johānes. vnde sup̄ eius mansuetudinē dn̄s suspirans ait. Helyas iam venit ⁊ fecerunt in eo quecunq; voluerunt Math. xvij. Uocat tertio eū ꝓphetā ⁊ hoc ꝓpter excellētiā cognationis Lu. primo. Tu puer ꝓpheta altissimi vocaberis. Et dn̄s addidit ꝙ ip̄e erat ꝓpheta ⁊ plusq̄ ꝓpheta. que em̄ ꝓphete a remotis viderunt: ip̄e digito demōstrauit

Uocat quarto angelū. ⁊ hoc ꝓpt̄ mūditiam angelice puritatis seu ꝓpter officiū legationis Malachie. iij. Ecce ego mitto angelū meū ⁊c. Ueritas g̃ doctrine iohannis non solū ex priuilegijs erat veneranda: sed ex preconijs tantaꝝ laudum libenter audienda ⁊ credenda. sed sicut priuilegia sunt facta in conculcationē. ita preconia sunt facta in obliuionem: vnde impletū est in eo illud Esalix. Facta est veritas in obliuionem. ⁊ q̄ recessit a malo prede patuit. Uenerunt em̄ singula preconia in obliuionē: lucerna per extinctionem: homo mansuet⁹ ꝑ oppressionez: ꝓpheta per inhonorationē angelus per minorationē iuxta illd̄ ps. Minuisti eum paulominus ab angelis id est predicatorib⁹. scd̄m ꝙ ip̄e dixit de se Johis. iij. Illum oportet crescere me autē minui. Johānes autē minutus est in capite. ⁊ christ⁹ creuit in cruce ⁊c.

Tertio veritas corruit cumulata meritis. Non em̄ solum habuit priuilegia gratiaꝝ ⁊ preconia laudum. sed etiā diues fuit meritis opum: ⁊ hoc patet i omni differentia ordinū. Sunt em̄ quatuor ordines in ecclesia. s. Confessoꝝ. Uirginum. Apostoloꝝ. et martyꝝ. Inter confessores nullus ꝑtior in victu. asperior in vestitu. null⁹ secretior i in colatu. ⁊ talia pertinent ad cōfessores. s. ꝑcitas victus ⁊c. De victu Johannis habes Je-

bannis. viij. q esca eius erat locusta et mel siluestre non coctum vel sapozosum balneatū. De vestitu simili q erat vestitus de pilis camelozum. De incolatu q erat in deserto. Et si queras quāto tempore hanc penitentiā fecerit. Scire debes q quinquennis intrauit heremum. et xxv. annis extitit heremita in deserto.

Inter virgines nullus virginioz beato Jo. Totā cōspice sectā nazareoz. nullū floridiozem inuenies. fuit em̄ sollicitissimus talem custodire thesauz: ideo sibi cura fuit fugere lenocinia seruuz: spectacula vanitatū ne leui saltez maculare vitam famine posset vt in hymno canitur xpter qō fuit dign⁹ xp̄m baptisare z mūdum beatis manib⁹ cōtrectare. Inter apostolos diues in meritis. nam cū apostoli seruierint xp̄o in acq̄sitione populoz. Johannes non solū in hoc: sed etiā ip̄oz apostoloz. ipse nanq̄ suos apostolos discipulos Petrū. s. z Andreā z Philippū ad ih̄m misit: z illi inherere docuit. Dilsus g̃ fuit Jobes apte ante parare dño viā q̄fectā intranti eccl̄iam apostoloz. nec aperte potest parare domino viam mundum intranti Inter martyres em̄ hodie locū inuenit: ita vt alij dicant martyres fidei: hic vero castitatis. qz p castitate iussus est martyr: ideo cantat eccl̄ia de eo. Preporens martyr ꝛc̄.

Erat ergo veritas doctrine Johānis ex meritis diligēda z suscipiēda. sz sicut priuilegia in cōculcationē. p̄conia in oblationē. ita merita facta sunt hodie in despectionē. Erat em̄ Herodes vn⁹ ex illis ad Ro. ij. Qui ñ ac̄ḡescūt ꝓbitati: credūt aūt iniq̄tati. Despecta g̃ fuerunt in ꝓfessore merita p̄nie in ꝓgie merita innocētie in apl̄o merita iusticie z i martyre merita pseuerātie opum: z sic hodie corruit veritas in plateis. s. veritas dotata priuilegijs g̃rarum: magnificata p̄conijs laudum: cumulata meritis p̄tectionuz. Dozaliter aūt hēmus in hoc spectaculo. q̄d imitemur. q̄d detestemur. In Johanne imitemur cōstantiā annūciandi veritatē. In herode detestemur impugnādi malicīā: sed in cetu p̄ncipū qui aderant negligentiam defensandi veritatē.

Dozaliter.

Quātū ad p̄mū ē notādū: q ꝓbitas ꝓstāter ē p̄dicāda: z h̄ xp̄ q̄tuoz rōes. Pria q̄z ꝓbitatz piculosa ē abscōlio. Secdo q̄z fructuosa ē mānifestatio. Tertio q̄z gl̄iosa ē psecutio. Quarto q̄z idubiosa ē vltio. Pr̄io dico q ꝓbitatz piculosa ē abscōsio non solum illis q̄bus abscondit: sed abscondenti. ps̄. Non abscōdi misericordiam z veritatē tuam a consilio multo. Tu aūt dñe ne longe facias miseratōes tuas a me. quasi dicat. longe deberes facere miserationes tuas a me si abscōdissem veritatē tuam a consilio multo: sed veritatem z salutare tuū dixi. Beř. Nō licet tacere cui ex officio incūbit p̄dicare z peccantes arguere: ōz ergo predicatoribus abscondentib⁹ veritatē. i. Loz. ix. Ve mihi si non euangelizauero. vtinaz essent multi Johānes qui non absconderent veritatem. precipue p̄ncipibus z p̄latis: nulloz em̄ iniuria magis in eccl̄ia nocet q̄ iniuria prelatoz. Grego. Nemo amplius in eccl̄esia nocet q̄ qui peruerse agens nomen vel ordinem sanctitatis tenet: delinquentē redarguere hoc p̄sumit nullus: z in exemplum trahit culpa vehementer vel extrahitur vel extenditur quādo xpter reuerentiam ordinis peccatoz homo honozatur. Jtē z postea. Scire debent prelati q tot mozibus digni sunt: quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt. Secūdo dico q fructuosa est veritatis manifestatio. sicut enim dicit dominus Esaie. lv. Verbū quod egredietur de oze meo nō reuertetur vacuum ad me. At ille cui predicas. si te audiuit lucratus es fratrem tuū. et sic est fructuosa ad lucrum anime. Frequenter enim cum veritas de terra oritur. iusticia de celo p̄spicit q gratie infusionem. z sic misericordia et veritas obuiauerūt sibi. misericordia ex pte dei iustificātis. z veritas ex pte hominis annūciantis. Si ꝓ te nō audiet nihilominus veritas tibi fructuosa erit. s. ad meritū xp̄iū. z hoc ē quod dicit Eccle-

Secdo.

siastici. vi. ꝛ. viij. Volatilia ad sibi simi
lia conueniūt. ꝛ ꝟitas ad eos qui illam
operant̄ reuertet̄. Quid ꝓfuit herodi ve
ritatis p̄dicatio: nihilomin⁹ tñ si nō con
uertit audientē: coronauit confidentem

tertio Tertio dico ꝙ gl̄iosa est ꝟitatis ꝑse/
cutio. gl̄iosum est em̄ ꝓ ꝟitate pati. Et
hoc qꝛ cōfigurat̄ xp̄o q̄ in mundū dic̄ se
venisse ad hoc Joh. xviij. Ego ad h̄ na/
tus sum ꝛ in mundū veni vt testimoniū
perhibeā veritati. Et ideo magis gl̄io/
sum est cū veritate deijci q̄ cuꝫ falsitate
magnificari. ij. Machab. vij. ceteri frēs
vna cū matre se hortabant̄ mori fortiter
dicentes: dñs aspiciet veritatē ꝛ cōsola/
bit̄ in nobis. i. cōsolabit̄ nos eterna con/
solatione. Gl̄iosa est g̃ ꝑsecutio ꝟitatis
ex ꝑte subsannantium non inferentium

quarto Quarto dico ꝙ indubitata est ꝟita/
tis vltio siue vindicta ad hoc vlciscetur
dñs in contēptores ꝟitatis ps̄. Diligite
dñm om̄es scti eius qm̄ veritatē req̄ret
dñs ꝛ retribuet ha. fa. suꝑbiā. Requiret
aūt volūtatē qual'r audita suscepta oꝑe
impleta sit: illis aūt q̄ vel audire nolue/
runt: vel audita recipe contēpserūt: vel
receptā oꝑe implere neglexerūt retribu/
et habūdanter Rom̄. i. Reuelabitur ira
dei de celo suꝑ omnē impietatē ꝛ iniusti
ciā hoīm q̄ veritatē dei in iniusticia deti
nent. Sic ergo imitemur Johannem in
constantia denunciandi veritatē ꝛ dete/
stemur in herode nequitiam impugnan
di veritatē. Sed est notandū ꝙ sunt
quattuor rōnes impugnandi veritatem
ꝓpter quattuor em̄ mouent̄ ꝑuersi ad im
pugnandū veritatez agnitā. s. Primo
C ꝓpter naturā dissimilē. sicut em̄ similitu
do conciliat amorē. ita dissimilitudo ge/
nerat odiū. vnde hoīem veritatis homo
vanitatis ipugnat. sapiēs Sap̄. ij. Etiā
grauis est nobis ad videndum qm̄ dissi
milis est alijs vita eius. ꝛ immutate sūt
vie illius. quasi dicat si essent in falsita/
te sicut sunt nostre vie diligeremus eum
Bern̄. Vitiosus vitiosoꝝ cōsortia nō re
fugit: ꝛ vbi oēs fetent vnius minime fe/
tor sentit̄. qui em̄ auarus auarū. luxurio
sus luxuriosum erubuit. ꝛ vere in bonis
non placet vox si displicet facies. Se/
cundo ꝓpter naturā manifestatiōis: ve/
ritas em̄ in modū lucis est occultoꝝ ma
nifestatiua: ꝛ ꝑ consequēs turpiū denu/
datiua: g̃ et vituperatiua. g̃ q̄ male agit
odit lucē. qd̄ dicit apl's ad Rom̄. x. Ego
inimicus factus sum vobis veꝝ loquēs
quasi dicat: qꝛ dixi verū: inimicus fact⁹
sū. si dixissez sic̄ adulatores fact⁹ eēm a/
mic⁹. ita etiā hodie adulatores sūt ī ami
citia non veritatis annūciatores. Tuli
us in li. de amicitia. Sic habendū est in
amicitia nullā pestē esse maiorē q̄ adu/
lationē: blanditiē: assentationē. hoc viti/
um em̄ omniū est mentientiū atq̄ fallē/
tiū: loquentiū ad voluntatē om̄ia: nihil
ad veritatē. Recitat Seneca. quō mag/
nus alexāder subsannauit amicos adu/
latores. cū em̄ sagitta vulneratus eēt in
bello et tandem represso sanguine sicci
vulneris dolorē sentiret. omnes inq̄t iu/
rāt me esse Jouis filiū. sed vulnus hoc
hoīem me esse dicit. Tertio ꝓpter na/
turā reuerberationis. sicut em̄ veritas
est manifestatiua ostendēdo. sic est reuer
beratiua ꝛ pungitiua corripiendo ꝛ ar/
guendo. Et qꝛ homo ꝑuersus sicut hero
des non potest sustinere puncturas ar/
guitionis in maleficijs: armat̄ cōtra ve/
ritatis doctorē. seuit occidere: necare et
extīguere festinat. hoc est quod dixit do/
minus iudeis Joh. viij. Quid me que/
ritis interficere hominē qui vera locu/
tus sum vobis. Dicit Bern̄. Mirabibi
lis insania irascimur sanāti. qui nō ira/
scimur vulneranti. Sanās em̄ predica/
tor: vulnerans est dyabolus. vnde Aug.
de ciui. dei. Putamus gloriaꝫ vanitatis
nullis cedere viribus virtutis: ad perni/
ciem vtiq̄ ei cui tam magnum vitium
dominatur. inuictus est hic morb⁹ non
malo medici sed egroti. Quarto pro/
pter naturam directionis. veritas enim
dirigit ꝛ mouet in bonum de sui natura
ps̄. Dirige me in veritate tua ꝛ doce me
ꝛc̄. Et quia dirigere non potest in bo/
num existens: nisi faciat relinquere bo/

nũ apparens ⁊ nisi tollat omnes cõsola/
tiones carnis ⁊ gaudia cõsueta. iõ ho/
mo ꝑuersus existimãdo nimis preciosa
que relicturus est ⁊ nimis difficilia ad q̃
dirigendus est odit ꝟitatẽ: quia nõ vult
ꝑdere voluptatẽ. Seneca. Uides vbi
posita sit felicitas. sed ad illam perueni/
re nõ audes. q̃d te impediat dicam. ma/
gna hec existimas q̃ derelictur⁹ es. hoc
idẽ dici potest de volentib⁹ intrare reli/
gionẽ. vident em̃ vbi posita sit salus: sed
ad illã ꝑuenire non audent. q̃d eos im/
pediat patet. magna existimant que reli
cturi sunt. Sic igit̃ detestemur in hero/
de maliciã impugnãdi ꝟitatẽ. vlterius
detestemur in tetu ꝑncipũ negligentiaꝫ
defendendi ꝟitatẽ. cũ em̃ viderẽt in ocu/
lis suis illũ magnũ ꝓphetã d̃collari nul
lus fuit locutus ꝑ eo. nullus fuit q̃ defen
deret ꝟitatẽ. Sciẽdũ est ꝙ sunt quat/
tuor impedimẽta defensionis veritatis.
videlicet Primo metus terrene pote
E statis q̃ reprimit nõ solũ a ꝟitate tuẽda
⁊ defensanda: sed etiã dicẽda. Exemplũ
de ceco a natiuitate Joh. ix. Dicũt iudei
Hic est fili⁹ vester quẽ vos dicitꝫ: q̃ ce/
cus natus est: quõ ergo nunc videt? Re
sponderũt parẽtes. Scim⁹. q̃ hic est fili
us noster: quõ aũt nũc videat nescimus
⁊c̃. Et sequit̃ hoc aũt dicebant: q̃ time/
bant iudeos. nã talis metus cecidit sup
eos. ⁊ ideo dicere poterãt illud apostoli
Nõ em̃ possum⁹ aliq̃d aduersum verita
tẽ: sed ꝑ veritate. Scd̃o questus mun
dane cupiditatis. i. Thi. vi. Qui verita
te ꝑuati sunt existimãtiũ questũ eẽ pieta
tem. Hinc est ꝙ ꝑncipes ⁊ tribuni gali/
lee sub herode habebãt officia lucratiua
⁊ questuosa. iõ maluerũt studere cupidi
tati q̃ assistere ꝟitati. Tertio appeti/
tus voluptatis. vñ. i. Pe. de q̃busdã dicit̃
Multi sequunt̃ eoꝝ luxurias per quos
via ꝟitatis blasphemat̃. De his tribus
impedimẽtis defensandi ꝟitatẽ hẽmus
moralr̃ Esdre. iij. cap̃. de illis trib⁹ iuue
nibus q̃ philozophati sunt q̃d forti⁹ eẽt
in mundo. vnus dixit ꝙ fortior esset rex.
ali⁹ dixit ꝙ fortius esset vinũ. et tertius
ꝙ fortiores essẽt mulieres sed sup om̃ia
vicit. s. veritas. Preferre em̃ ꝟitati regeꝫ
hoc respicit metũ terrene ptãtis. Prefer
re vinũ hoc respicit abũdãtie temꝑalis
questũ cupiditatis. Preferre mulierẽ re/
spicit appetitũ voluptatis. ꝓpterea terti⁹
sententiauit ꝙ ꝟitas fortior esset ⁊ oĩb⁹
ꝑualeret. Quarto ambiguũ similitu/
dinarie felicitatꝫ. Similitudo em̃ vt dic̃
Augu. est mater falsitatis ⁊ hec decepit
cõuiuantes. credebant em̃ ꝙ ꝓpter iura/
mentũ q̃d interuenerat oĩno esset. s. dan/
dũ caput Johis. ⁊ si hoc hoc faceret he/
rodes piũ ⁊ non impiũ reputabãt: q̃ ad
hoc credebãt ip̃m esse obligatũ. vnde cõ
uenit eis illd̃ Gala. iiij. O insensati q̃s
vos fascinauit non obedire ꝟitati. Fasci
nũ vocat ꝑstigiuꝫ quo q̃s decipit̃ ambi/
guo silitudinarie ꝟitatis. Sic g̃ veritas
que cõstanter ꝑdicat̃ corruit dũ a pl̃ibus
impugnat̃. ⁊ in plateis dum a nullo de/
fensat̃. Et hoc est ꝙ ꝟitas tacet̃ ꝓpter su/
pradicta q̃ttuor. vñ sequit̃ ꝙ ex hoc mũ/
dus destruit̃: iusticia nõ exercet̃: mali re
gnant ⁊ boni depmunt̃. ⁊ hoc accidit. q̃
veritas tacet̃. mendacia enarrant̃ et per
cõsequẽs credunt̃ ⁊ eis fides adhibet̃. ⁊
deus cũ sit ꝟitas totalr̃ negat̃ ⁊ blasphe
mat̃. Dicam⁹ igit̃ semꝑ veritatẽ. Quã
nobis cõcedat ihs xp̃s. Amen.

In festo natiuitatis virginis
Marie: Sermo primus.

Liber generatio/

I nis iesu christi filij dauid ⁊c̃.
Math. ꝑmo ca. Sicut xp̃us
fuit liber in matris ꝟginis vtero spirit⁹
sctĩ miro vmbraculo exaratus qui iuxta
vaticiniuꝫ Esa. xxix. tã scientib⁹ lr̃as q̃
ignorantib⁹ ꝓpter suã vtilitatẽ est occul
tus. ita mater dñi fuit liber in matrꝫ ste/
rilis vtero dei digito descriptus iuxta il
lud Deute. xxxi. vbi d̃r ꝙ liber posit⁹ est
in latere arche. Ista archa fuit Anna be
atissima mater matris dñi q̃ fuit archa
q̃ celi liber inclusus fuit in ip̃a. cuius li
bri natiuitatẽ euãgelista in ꝟbo ꝓposito
dupl̃r introducit. Et ꝑmo q̃ttũ ad di/

uinā ꝓductionem qua mater dñi fuit de matre sterili diuina virtute supnaturaliter generata. cū p̄mittit. Liber gene. iesu xpi. Sicut em̄ ipsa genuit christū sic ipa a xp̄o licet aliter fuerit ī esse ꝑducta vt de ipsa dicatur illud gen. x. Hic liber generatiōis adā. i. christi q̄ est nouissim⁹ adā ꝑm doctrinā apli. quia sicut prim⁹ adā fuit p̄ncipiū generatōis corporalis sic iste generatōis spūalis. Dicit autem liber generatōis ei⁹ mater nō solū qꝛ ab ipsa fuit genit⁹: sed quia ipse fuit geitor eius iuxta illud ps̄. Hō natus ē in ea et ipe fūdauit eā altissim⁹ ꝛc̄. Scdo q̄tū ad humanā generatōem qua mater dñi fuit a sāctis patrib⁹ naturalit̄ propagata cū sequit̄ filij dauid filij abraā. nō em̄ christus fuit filius istorum: nisi quia mater eius fuit de eorū stirpe ꝓgenita iuxta illud apostoli Ro. primo dicentis: Qui factus est ei ex semine dauid ꝑm carnez quā accepit de virgine matre. Dicit ergo liber gn̄ationis iesu christi ꝛc̄. Circa primū est intelligendū q̄ iste liber fuit in veti testamento primo subtiliter figuratus. vnde Ezechielis. ij. Ecce manus missa ad me. in qua erat inuolutus liber: ꝛ expandit illum corā me qui erat scriptus intus ꝛ foris. ꝛ scripte erant in eo lamentationes ꝛ carmen ꝛ ve. Ista manus missa fuit xp̄s qui est ꝑm apostolum dei virtus ꝛ sapientia per quam deus pater omnia fabricauit. vnde Joh. i. Omnia per ip̄m facta sunt. De qua manu dicitur Esa. iiij. Manus mea fundauit terram. Ista manus fuit missa ad redimendū genus humanū iuxta illud apostoli Galath. iiij. Misit deus filiuz suū ꝛc̄. In illa manu erat inuolutus liber ille in quo fuit veritas increata descripta mater. s. dñi. quia in ipsa fuit inuolutus xp̄us iuxta illud Jere. xxxiij. Femina circūdabit virū. Iste liber fuit expansus in sua natiuitate id est in humano genere reuelatus. Iste liber erat scriptus intus ꝛ foris. quia verbum eternū quod est veritas prima non solū fuit cōceptus intus in eius mente: sed etiā fuit incarnatus foris in eius corpe. In q̄ libro erant scripte lamentationes dolorū de morte filij. Carmina gaudioꝝ de ei⁹ resurrectione. Et ve. i. maledictiones demonioꝝ ab ipso exterminatoꝝ iuxta illam maledictionē primi colubri in Gen̄. Ipsa conteret caput tuū. s. maria. Secundo iste liber fuit in nouo testamento certitudinaliter declaratus. vnde Apocalip. v. Vidi in dextera sedentis super thronū librū scriptum intus ꝛ foris: signatum sigillis septem. Iste liber qui erat in dextera sedentis super thronū fuit mater dñi que fuit in sua ascensiōe eleuata ad dexteram filij residentis super thronū deitatꝫ iuxta illud ps̄. Astitit regina a dextris tuis ꝛc̄. Sed ille liber erat sciptus intus ꝛ foris. quia vt ait beatus Leo. Diuinam humanāq; prolem prius cōcepit mente q̄ꝫ corpe. Sed erat signatus sigillis septē. quia septem sunt p̄uilegia quibus eius sacra natiuitas fuit celit⁹ decorata. quoꝝ. s. Primū fuit quia sicut xp̄i natiuitas fuit per gabrielem archangelū nunciata: sic per eundē vt pie creditur ista natiuitas predicata quia si beato Johanni baptiste fuit hoc priuilegiū concessum: multo magis matri dñi consonum. Scdm est q̄ sicut xp̄s fuit virtute spiritussancti supnaturaliter genitus Luce p̄mo: sic mater dñi fuit spiritussancti virtute generata. cum ei⁹ mater sterilis eēt ꝛ vi generādi careret licet aliter. Tertiū est qꝛ in sua natiuitate ab om̄i labe peccati fuit totalit̄ depurata. ꝛ hoc quia nunq̄ꝫ aliqd pctm̄ contraxit. aut quia in cōtracto non ꝑmāsit: secus autē fuit de alijs sctis qui post moram fuerūt purgati. vnde dicit beat⁹ Anshel. in li. Cur deus homo. q̄ decuit vt illa virgo ea puritate niteret qua maior sub celo nequit intelligi. Quartū est q̄ ab om̄i pctō tam actuali q̄ꝫ veniali ꝛ mortali fuit penit⁹ elongata. ita q̄ exq̄ fuit nata nullū tale potuit cōmittere. qꝛ hec gratia fuit angelis confirmatis collata. Quintū est q̄ in gr̄a spūssctī vltimate est confirmata. ab instanti eniz sue

natiuitatꝫ plus habuit de gr̃a q̃ aliqua creatura pura. ideo fuit appellata gratia plena in Luca. Sextum fuit ꝙ in gratia xp̃i fuit inseparabiliter consignata quia ab instanti sue natiuitatis non potuit ab ip̃a excidere: cũ etiam fuerit hoc apostolis concessuꝫ post aduentũ spiritussancti q̃ in virgine plenius requieuit

Septimũ est ꝙ eius natiuitas fuit nomine aurore notata: quia sicut in aurora stella nascit̃ ante solem: sic in nouo testamento virgo nata est ante filiũ. Ideo ꝓphetauit Balaã in numerꝫ. xxiiij. Orietur stella ex iacob ꝓpter ortũ virginis. ⁊ exurget homo ex israel ꝓpter ortum filij eius ⁊ ꝑcutiet duces moab. i. ꝑncipes inferni. Ista. vij. sigilla vt ait Johes nemo erat dignus soluere nisi agn⁹. qꝛ illa septem ꝑuilegia non potuit alius conferre virgini nisi xp̃us eius fili⁹. Sequitur filij dauid filij abraã. s. mediãte matre q̃ quidẽ fuit de sanguine p̃riarcharũ traducta fideliter. ꝓpter quod sequit̃ filij abraã. Circa quoꝝ prinũ est intelligendũ ꝙ mater dei fuit ꝓgenita a septeꝫ regib⁹ fidelib⁹. quoꝝ Prim⁹ fuit Dauid a quo habuit dignitatẽ benigne clementie. qꝛ ꝓpheta cõmemorat singulariter miscdias dauid fidelis in ps̃. ꝓpter hanc dignitatẽ bene fuit ꝟgo filia regꝫ dauid: qꝛ ꝑ ip̃am sumns oẽs miscdiam consecuti. iõ dicit̃ regina miscdie. vñ ps̃ Miscdia dñi plena est terra illa scꝫ de q̃ ait Esa. Aꝑeriat̃ t̃ra ⁊ germinet saluatorẽ. Ista. s. miscdia est illa ꝟtus ꝑ quaꝫ pctã redimere possumus iuxta consiliuꝫ Daniel̃ dicentis. Peccata tua elemosynis redime ⁊c̃. Scd̃s fuit Salomon a quo habuit dignitatẽ tranq̃lle pacꝫ vt habet̃. iij. Regũ: ꝟm quã virtutẽ fuit beata virgo filia eius: qꝛ in ipsa fuit generata pax vniuersalis generꝫ humani cũ deo: dum ibi fuerunt facta vtraqꝫ vnuꝫ ꝟm dictũ apl̃i. Et per illã virtutẽ possumus lucrari hereditateꝫ paradisi iuxta illud. Beati pacifici qm̃ filij dei vocabũtur. ꝙ si filij ⁊ heredes ꝟm apl̃m. Tertius fuit Abias a quo habuit spem firmam. de quo. ij. Paralip. dicit̃. ꝙ confortatus est: quia sperauit in dño deo patrũ suoꝝ. Huius filia fuit ꝟgo btã non solũ corꝑaliter sed etiã spiritualiter ꝓpt̃ quã beatitudinem firmam sibi ꝓmissam sperans dicit Luce. ij. Beatã me dicent omnes generationes. Ista est ꝟtus per quã huius mundi aduersa faciliter tolerant̃. vnde apostolus vocat eam galeã quasi ab hostib⁹ ꝓtegentem. Quart⁹ fuit Asa. a quo habuit credulitatẽ rectã Iste enim vicit ethiopes qui figurãt demones ꝓpter fiduciam quam habuit in domio patꝝ suoꝝ: vt patꝫ scd̃o Paralip. Huius filia fuit recte beata virgo: quia recte credidit angelo nuncianti certitudinaliter. vñ clamauit helisabeh. Beata que credidisti ⁊c̃. Per illam ꝟtutẽ habemus vitaꝫ spiritualem. vnde apl̃us ait. ꝙ iustus ex fide viuit: et christus infideles aꝑpellauit scilicet mortuos: dicendo. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos ⁊c̃. Quintus fuit Josaphat a q̃ habuit dignitatem legis diuine Iste. n. rex felix non solum legem dei in se seruauit: sed etiam seruandam populo doceri et conmoneri ꝓcepit: vt patet ibidẽ. Huius autem filia bene fuit mater domini. quia legem diuinam et in quibus non tenebatur perfectissime obseruauit vt patet in purificatione. Et ideo dicit Lucas ꝙ ipsa et Joseph perfecerũt omnia ꝟm legem domini. Per istam dignitatem possumus acquirere perfectam libertatem que est seruitutꝫ soli⁹ dei Vñ beatus Jacobus legem scꝫ euangelicaꝫ legem perfecte libertatꝫ nominat dicẽs Qui aũt ꝑspexerit ĩ lege ⁊c̃. Sextus fuit Ezechias a q̃ habuit dignitatẽ sũme diligẽtie: de q̃ d̃r sup̃. ꝙ diligẽter q̃siuit dñꝫ deũ patꝝ suoꝝ ĩ toto corde suo ⁊c̃ Hui⁹ filia fuit ꝟgo maria q̃ exurgẽs abijt ĩ mõtana cũ festinatiõe vbi dic̃ btũs Ambrosius. Nescit tarda molimina spiritussetĩ gr̃a. ꝑ hãc ꝟtutẽ solã possumus implere illud ꝑceptũ Deutero. Diliges dñꝫ deũ tuũ ⁊c̃. sꝫ quõ pñt hec ꝑficere negligẽtes q̃b⁹ d̃r Apo. Vtinã calid⁹ aut

frigidus esses. Septimus fuit Josias a quo habuit dignitatē innocentie pure qꝛ in sua pueritia vt dr̄ ibidē cepit querere dn̄m deū patrū suoꝝ sine macula pseuerans adhuc octo annoꝝ. huiꝰ filia fuit virgo regia cuius innocētia omnē innocentiā coꝝ q̄ fuerūt creati in statu innocentie prepauit: qꝛ illa cōfirmata ⁊ nō illi. Et qꝛ hanc dignitatē amisimus: datū est nob̄ sacr̄m pnie sicut scd̄a tabula post naufragiū p quā illaꝫ aliq̄liter recupare possimus. Subsequit̄ filiij abraā. Circa qd̄ est intelligendū q̄ mater dn̄i fuit pgenita a septem pr̄ibus p̄oribꝫ a q̄bus habuit septē sacras solēnitates. Primus fuit Enoch ad cuiꝰ imitationē habuit solennitatē fidelitatis ⁊ gl'ie. sic̄ em̄ enoch qꝛ cū deo ambulauit viuens fuit ad celestē patriā trāslatus. vt habetur ī Gen̄. sic mater dn̄i qꝛ xp̄m genuit vt pie credit̄ viuens ad celestē gl'iam euolauit Et sicut iste testimoniū habet placuisse deo s̄m apl'm sic hec plus om̄i creatura

Scd̄s fuit Noe cuiꝰ figura fuit beata ꝟgo ad cuius imaginē habuit solennitatē ꝟginitatis. sicut em̄ ipe vixit centū annis ꝟgo ⁊ solus inuētus fuit in diluuio īmaculatꝰ a carnis pctō. vt habet̄ ibidē: sic btā ꝟgo sola pmāsit purissima in puerpio dicēte sibi angelo nunciante cū p̄miserat: Quō fiet istud ⁊c̄. ait Spiritussctūs supueniet in te. Ad hāc virtutē nos oportet accedere si deū desideramus videre. qꝛ vt dicit Matheus. Beati mūdo corde ⁊c̄. Tertius fuit Heber cuius filia fuit mater dn̄i habens ab ip̄o solennitatē victorie de inimicꝫ vt vere dicat̄ heber. i. victrix sicut dicit̄ heber victor. Per ip̄am em̄ fuerūt hostes hūani generis debellati qn̄ volūtarie obtulit filiū suū q̄uis eius passione extiterit gladiata. vn̄ dicit̄ in canticꝫ. Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Ad istā victoriā nos hortat̄ angelꝰ Apo. ij. di. Uincēti dabo edere de ligno vite. Et hoc cōuenienter. qꝛ p lignū crucis ad talē victoriam aīamur. Quartus fuit Abraam cuius fuit filia p fidē verā: qꝛ sicut abraam fuit pr̄ fidei nr̄e s̄m apl'm. qꝛ credidit deo: sic mater dn̄i fuit mater fidei nostre. qꝛ obiectū fidei nr̄e genuit: ⁊ quia tota fides eccl'ie in ip̄a tempe passiōis permansit. Ad hāc virtutē nos hortat̄ paulus apl's. qꝛ sine fide impossibile est placere deo. q̄re sine ista ꝟtute om̄ia opa nostra sunt inania. Quintus fuit Jsaac cuius filia extitit mater dn̄i hn̄s ab eo solennitatē obediētie pfectissime. sic̄ em̄ Jsaac fuit obediēs patri ip̄m immolare volenti. qꝛ cū esset. xxx. annoꝝ s̄m Josephum patri resistere potuisset: sic xp̄s fuit obediens deo pr̄i cū haberet oīa ī sua potestate in mortē t̄radens aīam suam. Per hāc ꝟtutē vt apl'us ait. multi sūt iustificati sicut p vnius inobedientiā multi iniusti facti sunt. Sextꝰ fuit Jacob a quo ip̄a habuit humilitatez pfundissimā. sic̄ em̄ p humilitatē Jacob vicit superbū Esau dn̄m eum vocās: sic mater dn̄i p humilitatez summā inclinauit ad se diuinā excellentiā. Et q̄ hec fuerit occasio diuine descensiōis in ip̄am confirmat̄ cū dixit: Quia respexit humilitatē ancille sue ⁊c̄. nō cōmēorans ꝟginitatez aut aliquā aliā pfectionē. Et ad hāc virtutē saluator in matheo dulciter nos inuitat di. Discite a me: qꝛ mitis suz et humilis corde ⁊c̄. Septimꝰ fuit Judas de cuiꝰ tribu fuit mater dn̄i a q̄ habuit solennitatē nobilitatis. Jsta em̄ fuit tribus nobilissima. qꝛ regia. vn̄ in bn̄dictione Jude fuit dictū. Nō auferet̄ sceptruz de Juda ⁊c̄. Gen̄. xlix. Jō mater dn̄i ī cāticis filia principis appellat̄. Ad istā solennitatem peruenient qui vestigia matris domini sequūtur in patria vbi omnes diuinis confessionibꝫ vacant: ⁊ ideo iudei vocantur. Beati igitur qui habitāt in domo tua dn̄e in secl'a seculoꝝ laudabūt te. vt ait ps̄. Ad quā solēnitatem nos pducat p̄cibus ⁊ meritꝫ ꝟginis sue matris xp̄i bn̄dicte ꝟbi filiꝰ q̄ viuit ⁊c̄.

De eadem: Sermo secundus.

Rief̄ stella ex iacob ⁊ cōsurget ꝟga ex israel

ꝛc. Numeroꝝ. xxiiij. capitulo. Quia ꝟo mater domini stella maris ē nūcupata: secundū Jero. ideo pro eius ortu cōueni enter assumit̄ verbū propositū. In quo quidem verbo eius felix nattuitas intro ducitur dupliciter. s. Primo vt clara et inobfuscabilis: quia ad modum stelle

Secūdo vt recta ꝛ inobliquabilis qꝛ ad modum virge. quia egredieť virga de radice yesse ꝛc. Circa natiuitatem istā pro vt fuit clara et inobfuscabilis oc currunt quinq; articuli declarādi. quoꝝ primus est. quare mater domini dicitur stella. Secūdus ē. quare eius natiuitas ortu stelle. Tertiꝰ est. quare eius vita motui stelle cōparať. Quartus ē. quare dicitur stella matutina. Quitus est. q̄re dicit̄ stella maris. Circa primū arti. est intelligēdum ꝙ mater domini dꝛ stel la. qꝛ sicut stella habet simplicitatē i sua essētia: cū non sit cōposita ex contrarijs elemētis sicut ista inferiora. ita in virgiē non fuit cōtrarietas sicut in alijs: in q̄bꝰ caro cōcupiscit aduersꝰ spiritū ꝑm apl'm sed hoc nūq̄ fuit in virgine cū non pec/ cauerit etiā venialiter ꝑm Aug. de natu ra et gratia ita dicētem: Cū de peccatis agitur: nullā de matre domini volo fie/ ri mētionē. Secūda ratio ē. qꝛ sic̄ stel la habet impassibilitatē i sua natura qꝛ nō recipit peregrinas īpressiones vt ca/ lefactionem ꝛc. ita mater christi fuit im passibilis: vt non potuerit non solū non vinci in temptationibus: sed etiam nec potuit temptari delectatione vel consen su: sed tantum suggestione sicut xp̄s: in qua temptatōe nō est passio sicut in alijs q̄bus alij omnes temptanť ꝑm Grego.

Tertia ratio est: qꝛ sicut stella habet incorruptibilitatē in substātia: ita mater xp̄i impeccabilitatē in aīa: vnde nec po/ tuit peccare venialiter. ita in gr̄a confir/ mata fuit. sicut nec a naturali potuit pꝰ suā cōfirmationē. nec scti post suā glori/ ficationē. Et ideo dicit̄ in cāticis. Pul/ chra es amica mea ꝛ macula nō est in te ꝛ hoc est singulare p̄uilegiū vt dicitur in iij. Senten. Quarta ratio est qꝛ sicut habet speciositatē in ortu et figura. quia est capacissima a deo. ꝛ ideo factꝰ est mū dus illius figure. ita aīa ꝟginis fuit spe cial'r sperica: qꝛ sūme capacissima in gra tia post xp̄m ꝑm Hiero. ꝛ ꝑ cōsequēs in gl'ia. vñ licet discipuli repleti fuerint spi ritu sctō: ip̄a tamē erat gr̄a plena Lu. i. Ip̄a ergo est stella inter micantes plya/ des posita Job. xxviij. Qꝛ vna est p̄nci palis sicut mater xp̄i. Circa scd̄m arti culū est sciendū ꝙ mater dñi ortui stelle compatur ꝓpť quattuor rōnes. Et pri ma est qꝛ origo cuiuslibet stelle est et fuit miraculosa: qꝛ a potētia dei facta. ita. s. mater xp̄i fuit concepta ꝑm Danielem.

Scd̄a est qꝛ origo stelle est. s. lumino/ sa. qꝛ licet stelle de se nō habeant lumen ꝑm Dioni. de diui. nomi. tñ in instāti cre ationis fuerūt a sole illuminate. sic ꝟgo btā a xp̄o: qꝛ licet de se nata sit obscura si cut alij: tñ cōfestim fuit a sole iusticie il/ lustrata gr̄a: vt ait Bern. Tertia ē: qꝛ sic̄ quelibet stella fuit statim sita ī fir ma/ mento: ꝛ ibi posita: sic in libro vite fuit scripta mater xp̄i de quo libro iniusti de lentur ꝛ iusti scribuntur: vt patet in ps̄.

Quarta ratio est: qꝛ sic̄ quelibet stel/ la orta fuit in die. iiij. Gen̄. i. cū sole et lu na: ita mať dñi fuit nata in quarto tem pore. qꝛ q̄druplex fuit tempus. s. innocē/ tie. nature. legis scripte. ꝛ gr̄e: in cuiꝰ ex/ ordio nata est btissima virgo que est illa stella de numero stellaꝝ que dederūt lu men in melodijs suis. Ip̄a em̄ dedit lu men in melodijs: vt dicitur Baruch. iij

Circa tertiū articulū est sciendū ꝙ vi ta virginis compať cursui stelle rōne q̄/ druplici. quaꝝ. Prima est: qꝛ stella cur rit regulariť: ꝛ qꝛ ī directo cursu nūq̄ fle ctiť ad dexterā nec ad sinistrā sic̄ aīalia. sic mater xp̄i nec ad dexteraꝫ peccādo ꝑ ignorantiā: nec ad sinistrā ꝑ maliciam.

Scd̄a ratio est qꝛ stella currit veloci ter: nullū em̄ mobile est in istis inferiori bus qd̄ ita cito moueri possit sicut stella. sic mater xp̄i velocissime cucurrit: qꝛ ad apicē ꝑfectionis ꝑuenit in. xij°. anno qñ scd̄o in verbi conceptōe sanctificata fuit

I articulus

II. articulus

III. articulus

119

Tertia est qz stella currit incessabiliť sic mater xpi nunq̄ stetit nec vnq̄ retro cessit: sed semp iuit de bono in melꝰ: iuxta illud ps. Ibūt de ꝓtute in virtutem

Quarta ratio est: qz stella currit circulariter. omes em motus corpoz superceleſtiū sunt circulares. motus aūt circularis est ab eodē pūcto in idem punctū. sic mater dei in eadē gra inchoauit. s. in gratia sctificationis z in eadē feliciter consumauit. Et illū modū currēdi seruant solum illi qui finūt in gratia baptisma/li. Ista est de numero illaz stellaz de qb dicit in Apocal. ix. Claudunt sub signaculo: quia fm Augu. virgo clausa fuit ante partū z post partuz z figurata per portā Ezechielis. IIII. articulus

Circa quartū articulū est intelligendū qd mater dñi comparat stelle matutine. ꝓpter eius ꝓprietates. q̄d Prima est: qd ista stella est pulcherrima omniū visibiliuz a nobis post solē. Et ideo lucifer dicit ad instar pulcherrimi primi angeli. z isto modo fuit pulchra ꝑginis anima. ideo dicit in canticis qd est pulcherrima mulierꝝ. Scōa est qd ista stella est optima omniū stellaz quia habet summā benuolentiā z influentiā. vnde influit ad amicitiā generandam sicut mars ad bella. ex quibz sequit pax que est cunctis optata mortalibus. z ideo dicitur venus: ita mater domini posuit amicitiā inter nos z trinitatē existens omniū mediatrix. Et ideo fuit figurata per hester que filios israel et regē assuerū pacificauit: vt habet Hester ij. ca. Tertia est: qz est omniū stellarū maxima quo ad nos. ita mater dñi ē maxima omniū sanctoꝝ z fuit in virtute et merito. De qua magnitudine loquit gabriel Luce primo. Erit em magnus ꝛc.

Quarta est: quia est omniū stellaz radiosissima: quia magis illuminat celū z terraz q̄ aliqua alia pz. ita scilicet mater dñi plus de luce recepit a xpo z cōmunicauit mundo cū etiam omes sanctos illuminet in patria. et similiter magis ecclesiam militantem. Vnde Hieronymus Sola ipa interemit vniuersam hereticam prauitatem. Quinta ratio est: qz ista stella regnat sexta feria. ideo dies illa dicit dies veneris sicut luna in die lune. ita virgo maria regnū suū accepit in die veneris. quia tali die fuit verbuz incarnatum fm Augusti. de trinitate. Sicut em tunc fuit facta mater regis omnium ita et regina. Sexta est: quia ista stella immediate subijcitur soli existēs supra lunam z mercuriū. ita mater xpi est immediate sb sole iusticie ꝛc. Septima est: quia ipsa infra nouem annos perficit cursum suū fm. s. Astro. z fm Isidorum in libro Ethimo. ita mater dñi per nouē annos perfecit cursuz vite sue ab eo tempe quo fuit a christo redempta in cruce: vt habetur in histo. Octaua est qd ipsa precedit solem in pncipio diei vnde oritur in auroza. ideo dicit stella matutina. ita z mater dñi suo ortu precessit ortū filij sui qui dicit sol iusticie. vñ virginis natiuitas fuit noui testamenti auroza. ideo dicit de ea illud. ij. Regū. xxiij. Sic lux auroze mane oriente sole absq̄ nubibus rutilat. Nona est: qd ipsa sequitur solis occasuz quādoq̄. vnde dicitur vulgo bubulca eo qd tūc cessant arare bubulci cū apparet de sero. Sic mater xpi fuit secuta occasum christi cum. xxxij. annis vixerit in hoc mūdo. s. xp̄m. ante xp̄m. z triginta tribus annis cum christo: et nouem post xp̄m. Decima est: qd ipsa habet tria nomina. Primo em dicit stella matutina que est lucifer. Secūdo vesperus. Tertio hesperus. ita marie est triplex interpratio. Prima ē qd ōr stella in qua lucet iusticia que stelle est a ꝓphetis comparata. Secunda est qd dicit maris summa: quia miserationis copia aut quia mare id est pelagus in ea infinituz fuit. Tertia quia ipsa est amaritudinis id est amarā penitentiam influens. ideo quia mater dñi stelle assimilatur recte dicitur de ea Ecclesiastici. l. Quasi stella matutina in medio nebule id est in suo ortu primo in medio synagoge.

Circa quintū articulum est notandū qd hec stella habet tres virtutes p̄claras

quarum Prima habet dominiuz supra naturam durissimaz in suo attractu Ubi est sciendum q̄ inter omnia lapis est durior. vñ durior est ferro: ferrū enim virtute ignis potest aliqualiter molliri: lapis aūt nunq̄ licet possit cōminui seu frangi. lapis enim Adamas inter om̄es lapides est durior. vnde Ezech. iij. Ecce dedi frontem tuā duriorem frontibus eoꝝ: vt adamantē et silicem dedi faciem tuam. Hanc autē ꝓprietatez habuit virgo maria. Quid est enim duri⁹ corde humano quod existens in peccatis nō vult ad penitentiā emolliri Zach. vij. Aures suas aggrauauerunt et cor suū posuerūt vt adamantem ne audirent legez. Videmus interdū q̄ homines durissimi q̄ nec deum timent nec homines reuerenť per deuotionez ad virginem aliqualiter emolliunť et tales raro flectuntur per viam rigiditatis ⁊ iusticie: sed bene per viam bonitatis ⁊ clementie. Ipsa aūt virgo est clemēs. vnde Ezech. xxxvi. Auferam cor lapideum de carne vestra et dabo vobis cor carneuz. Ipsa est stella que manens in cursu suo. scz misericordie et benignitatis aduersus syzarā pugnat. Sisara interpretať gaudij exhibitio ⁊ significat peccatorē cuius habet duritiem emollire ⁊c. Tertio habet virtutē fortissimā in suo attractu: fuit enim opinio quorundaz famosissima q̄ stelle habeāt virtutem attractiuam: dicentes q̄ terra ꝓpter suam ponderositatē non posset stare in medio de se. Ideo ponebāt in vnaquaq̄ parte celi stellas ipam terram attrahētes vt non magis declinet ad vnā partem q̄ ad aliam. Ex illa opinione famosa poterit fieri applicatio licet non sit vera. Isto em̄ modo possumus dicere q̄ hanc virtutē attractiuam habuit virgo Lucifer em̄ qui est relegatus in inferno cū satellitib⁹ suis cū suo conatu nos nititur trahere in infernū Ideo maxime indigem⁹ attractari ad oppositū. Hec autem ꝟgo beata que ſm Bern̄ ꝓ nob̄ peccatoribus retrahēdis ad oppositū scilicet ad deū sicut aduocata suppliciter intercedit iuxta illud. Eya ergo aduocata nostra ⁊c. ⁊ de hoc est maxime sollicita non solū ex eius obedientia: sed etiaz ex iusticia. Gratitudo enim est quedam species iusticie: constat autē q̄ totum honorem siue sublimitatem quam habuit ꝓpter peccatores habuit. ad hoc em̄ nasci voluit de ea finaliter vt ipe peccatores redimeret. Et ideo cantať in hymno Qui ꝓ nobis natus tulit esse tuus. Dicas ergo obsecro q̄ soror mea sis vt viuat anima mea ob gr̄am tui ⁊c. Quarto habet naturam supra naturā grauissimam inter om̄ia mixta. licet eniz adamas siue magnes leuet ferrū quod ē corpus grauissimū semper tendens deorsū ꝓpter terram in eo predominantem. hoc tamen non est nisi ex virtute sibi data a stella maris. Hanc virtutem habuit beata ꝟgo. applica sicut scis. Et proprietates alias de illa stella Require in sermone illo de nomine beate virginis qui incipit. Questio est de facto. Quare ista virgo que erat xp̄m paritura appellata est maria. vbi multa inuenies de materia ista. Rogemus ergo ⁊c.

De eadem: Sermo tertius.

Orieť stella ex iacob ⁊ cōsurget ꝟga de isrl' ⁊c Nūeroꝝ. xxiiij. c. In ꝟbo isto ꝓposito natiuitas ꝟginis bn̄dicta introducit dupl'r. Primo in modū syderis nascētz. cū p̄mittit. Orieť stella ex iacob Scd̄o in modū ꝟgule exurgentz. cū addit: ⁊ cōsurget. Circa p̄mū modū insistēdo occurrūt septē sacr̄a de ortu illius stelle ꝯsiderāda: q̄ꝝ Primū est: q̄lis ē in corpe stelle natura. Dr̄ q̄ de⁹ a p̄ncipio creauit q̄ttuor corpoꝝ genera. Et q̄dam fuerūt corruptibilia ⁊ maculabilia sic corpa q̄tuor elemētoꝝ. Quedā corruptibilia sed imaculabilia sic radij lucis habētes trinā dimēsionē: q̄ licz possit de destrui nō tn̄ infici vt sol. Quedā icorruptibilia: sz mutabilia vt corp⁹ lune que licet nō possit destrui: tn̄ bene pōt q̄si per nigredinē maculari. Quedam incorru-

p̄mū sacramē.

120

ptibilia ⁊ immaculabilia sic̄ stelle q̄ nec destrui possunt nec maculari. Et ido natura stelle est vt sit corpus incorruptibile ⁊ immaculabile. vñ d̄r Dañ.xij. ꝙ qui ad iusticiā erudiūt multos fulgebūt q̄si stelle in ꝑpetuas eternitates. Sil̄i modo inuenies in sctis q̄ttuor genera corporꝝ. qꝛ sicut quedā sunt maculabilia et corruptibilia: sicut illoꝝ q̄ non fuerūt in gr̄a confirmati: qꝛ potuerūt corrūpi per peccatū mortale ⁊ veniale sic̄ btūs Petrus. Quedā corruptibilia sed immaculabilia sicut corpus Ade in statu innocentie vbi potuit corrūpi sed nō maculari ꝑ veniale. vt notat̄ ibi ꝑm sententiam bti Augusti. qꝛ tūc remansisset in innocentia cū pctō. Quedaꝫ incorruptibilia sed maculabilia sicut corpus bti Johannis bap. ⁊ ceteroꝝ cōfirmatoꝝ in gratia q̄ potuerūt ꝑ peccatū veniale maculari: sed nō ꝑ mortale corrūpi. Quedā īmaculabilia ⁊ incorruptibilia sicut corpus ꝟginis ⁊ xp̄i solū: qꝛ nec maculari ꝑ veniale: nec corrūpi ꝑ mortale potuerunt: sicut dictū fuit de stella. ideo ꝓ istis corporib⁹ sacrꝫ occurrit qd̄ habet̄ Geñ. p̄mo vbi dicit̄ ꝙ deus posuit stellas in firmamento ꝓpter ip̄oꝝ incommutabilitatē.

scd̄m sacramē.

Scd̄m sacr̄m est: q̄lis est stelle figura Dicit̄ ꝙ stelle fixe in firmamēto sunt figure circularis ad moduꝫ rote nō spice vt cōiter credit̄ ad modū pile qd̄ probat̄ q̄drupliciter. et Primo ex firmamenti opacitate q̄ celat celū empirreū quod nō videret̄ si esset dyafanū ⁊c̄. Secundo ex stelle infusione q̄ si esset spica non appareret cū induceret̄ infra corp⁹ opacuꝫ ⁊ nō attingeret eius supficiē nisi in puncto. Tertio ex stelle p̄eminentia: quia tūc faceret distare sperā saturni ⁊ eēt ibi vacuū aut mediū condēsabiliter ⁊ rarefactibile. Quarto si ponat̄ circularis tota eius rota poterit supficiei firmamēti adequari. sed natura figure circularis est vt qñ ꝓtrahit̄ ibi incipiat vbi termīari debet qd̄ non cōuenit alicui alteri figure. Et iō est intelligendū ꝙ in sacra scriptura inueniūtur q̄ttuor genera ꝑsonaꝝ.

Et quedā sine gr̄a sunt orte ⁊ eodeꝫ modo cōsumate sic̄ Pharao. q̄ natus fuit cū pctō originali ⁊ mortuus est cū peccato mortali actuali. Quedā cum gr̄a sūt orte ⁊ sine gr̄a consumate. sicut plerique putant de sampsone q̄ fuit sctificat⁹ in vtero matris angelo nūciante sꝫ finalr̄ iterfecit seip̄m. Quedā sine gr̄a sūt orte ⁊ in gr̄a cōsumate. vt Dauid q̄ fuit in vtero matris cū pctis cōceptus. vt testat̄ et finaliter saluatus. Quedā sunt in gr̄a orte ⁊ i gr̄a cōsumate sic̄ mater dñi q̄ nata fuit sctificata ⁊ in morte sancta. vñ sicut dicit Leo. ꝙ alienū est a xp̄i natiuitate illud dictū: Nemo mūdus a sorde nec infans cui⁹ est vnius diei vita sup terram Et ita in illa nil fuit de pctō. ⁊ iō ortus virginis merito stelle compar̄: qꝛ in eadem qua fuit orta in qua ⁊ consumata. Ideo ꝓ eius ortu dicit̄ Hester. i. ca. Noua lux oriri visa est ⁊ qꝛ sine pcti tenebra fuit orta. iō dicit̄ de ea in Eccl̄iastico ꝙ est quasi stella in medio nebule. i. in vtero matris. qꝛ fuit sic sctificata. Tertium sacr̄m est: qñ stelle fuerūt create. ⁊ d̄r ꝙ feria q̄rta qꝛ deus in p̄ncipio creauit oīa in sex dieb⁹: vt habet̄ Geñ. i. qꝛ p̄mo creauit solē. scd̄o lunā. tertio stellas. q̄rto posuit eas in firmamēto qd̄ fecerat secunda die: vñ d̄r Geñ. i. Fiant luminaria ⁊c̄. Sed in die qua nata fuit mater dñi fuerūt facta ista q̄ttuor opa p̄ncipaliter. Primo fuit sol creatus: quia illa materia de qua fuit formatus sol iusticie fuit cū ꝟgine edita cum ex testimōio sanctorū fuit format⁹ ex puris virginis sanguinib⁹. ⁊ iō fuit iste sol materialr̄ ortus. Scd̄o fuit creata luna: quia beata Anna cuius corp⁹ fuit maculabile ꝑ pctm̄ veniale: sed īcorruptibile ꝑ mortale fuit facta mater ꝟginis. Dies em̄ ista quarta nō fuit creata quo ad materiā sꝫ species eius. ita nūc btā Anna fuit summe ꝑfecta licet non p̄mo sctā. Tertio fuit creata stella qꝛ mater dñi edita beata maria fuit ⁊c̄. Quarto fuit in celo firmata: qꝛ sic fuit in statu gl̄e indissolubiliter cōfirmata: vt postea nullū ꝑiculū

Tertiū sacr̄m

cadendi habuerit. iō dictū fuit Gen. pri/
mo. de illa stella q̄ luceret in firmamen/
IIII. sacramē. to cūctis diebus. Quartū sacr̄m est:
quare mater dñi dicta est stella regia. et
dicit̄ q̄ q̄druplici rōne. et Prima ē: q̄r
B stella ista ē illa que direxit magos in sua
itineratōe ne errarēt ducēs eos ad xp̄m
sic mater dñi dirigit fideles in sua pere/
grinatione ne errēt a tramite veritatis.
vñ dicit Hiero. q̄ ip̄a interimit omnez
prauitatē hereticā. Scd̄a est: q̄r sicut
ip̄a stella in ceteris est hoībus ꝓpinq̄or:
quia in aere. ita ꝟgo gl̄iosa ad succurrē/
dū nostris necessitatib̄ familiarius con
descēdit q̄ cet eri sancti s̄m btm̄ Bern̄.

Tertia est: q̄r sicut illa stella hoībus
crudelib̄ sicut hierosolymitanis cuz her/
rode xp̄m occidere cupientib̄ fuit occul
tata: ita miscd̄ia matris xp̄i solis illis ē
denegata. q̄r dicit btūs Jaco. ij. Judiciū
em̄ sine miscd̄ia illi qui nō fec̄ miscd̄iam

Quarta q̄r sicut ista stella xp̄m finali
ter demōstrauit: sic illa ostēdet ip̄m i pa/
tria. ⁊ ad ip̄am clamat eccl̄ia dicēs: Et
ih̄m benedictū fructū ventris tui nobis
ostēde. vnde ꝓ eo pōt accipi illd̄ Mar.
iij. Uidentes stellā gauisi sunt gaudio
magno ⁊c̄. q̄r sūma consolatio pctōꝝ est
cū aspiciūt auxiliū virginis benedicte.

V. sacramentū. Quintū sacr̄m est: quare mater domi
ni dicit̄ stella splēdida. Et d̄r q̄ quadru/
plici rōne: quaꝝ Prima est corp̄ splē/
C didū sicut est auꝝ est opacū nisi illustret̄
a corpe luminoso. sic mater dñi de se q̄n
fuit creata eius aīa obscuritatē pcti ori/
ginalis cōtraxisset: nisi lumine spūssan/
cti p̄uenta fuisset: vt patet in. iij. Sentē.

Scd̄a est q̄r sic̄ stelle q̄cito fuerūt cre
ate tā cito fuerūt a sole illustrate. sic ani/
ma ꝟginis in p̄mo instanti sue creatio/
nis pie credit̄ fuisse sc̄tificata. Tertia
est q̄r sicut splendor stelle nūq̄ variatur
nec obscurat̄: sic ꝟginis sc̄tificatio nūq̄
fuit obscurata aliq̄ pcti macl̄a. Quar
ta quia sicut splendor stelle qui ad nos
venit quādoq̄ remittitur ꝓpter vaporū
interpositionem ⁊ quādoq̄ totaliter au
fertur. sic ducatus virginis quādoq̄ no
bis remittit̄ per vapores venialiū: q̄nq̄
aufertur ꝓpter grossiciez mortaliū: ideo
conuenit sibi quod habetur Apoca. xxij
Ego suz genus ⁊ radix dauid stella splē
dida et matutina. Sextum sacramē/ VI. sac.
tum et septimū require in sermōe de cre
atione anime virginis Marie qui inci/
pit. Dixit deus fiat lux. vbi querit̄ qua/
re dicit̄ stella matutina. Et quare dicit̄
stella maris. s. in septimo ⁊ octauo miste
rio. ⁊ ibidem plenarie inuenies. Roge/
mus ergo dei filiū vt meritis sue matr̄
hic in presenti nob̄ concedat gratiā et in
futuro gloriam. Amen.

In festo sacroꝝ stigmatū beati
Francisci: Sermo primus.

Tu signaculum si
militudinis plen⁹ sapiētia et
ꝑfectus decore in delicijs ꝑa/
disi dei fuisti ⁊c̄. Ezech. xxviij. ca. Cha/
rissimi sic̄ lucifer in p̄ncipio sue creatio/
nis fuit deo similim⁹ in tota multitudi/
ne angeloꝝ: vt docet btūs Isido. in p̄mo
li. de sūmo bono: sic btūs Franciscus cir
ca finē sue spūalis creationis fuit xp̄o si
milimus in tota vniuersitate sanctoruz.
Et sicut verbū ꝓpositū ad lr̄am de luci/
fero fuit ꝓlatū ꝓ statu sue felicitat̄ ine/
narrabilis quā habuit ante suā subuer
sionē: ita conueniēter assumit̄ ꝓ christi si
gnifero Frācisco ꝓ statu sue sanctitatis
incompabilis quā habuit post suā con/
uersionē. nec obstat si sc̄ti lucifero cōpa/
rant̄ ꝓ statu sue creationis. q̄r supbi com
parant̄ sibi ꝓ statu sue subuersionis. q̄r E
diuina scriptura vtrūq̄ statū distiguēs
recte quandoq̄ ip̄m extollit vt admira/
bilem. quādoq̄ ipsum deijcit vt execra/
bilem exempluz Ezechielis. xxviij. Tu
cherubin extentus ⁊ protegens: posui te
in monte sancto dei in medio lapidum
ignitoꝝ id est spirituuz seraphicoꝝ. am/
bulasti perfectus in vijs tuis a die con/
ditiōis tue donec inuenta est iniquitas
in te. Exemplum s̄m Esaie. xiiij. Quo/
modo cecidisti lucifer qui mane oriebā/
ris. Et ideo quantum ad statū sue crea/

121

ꝛionis verbū ꝓpositū intelligendo recte conuenit nostro ꝓposito. Jn q̄ quidē verbo sic intellecto xp̄i signifer gl'iosus frā/ciscus quadrupliciter cōmendat. Pri/mo vt thearticis stupozibus supernatu/raliter transformatus. cum premittitur. Tu signaculum similitudinis. s. diuine Jōb dicit sibi a xp̄o Can. viij. Pone me vt signaculum super cor tuū z signuz in manu tua: quia fortis est vt mors dile/ctio. Jstius autez Francisci fuit dilectio fortioꝛ morte. quia ipe fuit illius signa/culi expressiuus quā mors delere nō po/tuit: quia plus illa sacra signa tpe mortꝫ fuerūt manifesta q̄ ante. Scōo che/rubicis splēdoꝛib⁹ supnaturaliꝫ illustra/tus. cū subiungit. plenus sapiētia z perfe/ctus decore. Cherubin em̄ interpretatur plenitudo sapiētie z immaculata pictu/ra fm Hiero. in interp̄tationib⁹ hebrai/cis. idcirco sibi conuenit quod scribitur Ezech. xxviij. Et tu sapientioꝛ es dani/ele z omne secretū nō est absc̄oditū a te cuius sapiētia singulariter claruit quā/do illū doctoꝛez theologicū sic de questi/onibus difficilibus tam supnaturaliter illustrauit archana diuine sapientie pa/tefaciens miro modo. Tertio vt sera/phicis ardoꝛibus supnaturaliter inflā/matus. cuz addit: Jn delicijs gaditi dei fuisti. Seraphin interpretat ardoꝛ vel in/cendiuz amoꝛis fm Hiero. vt supra. in quibus cōsistit perfectissima particip̄a/tio gaditi fm Dioni. de angelica ierar/chia. ca. vij. Idcirco de eius sursuz acti/onibus q̄bus erat incessanter intentus: dicit illud Cant. iij. Emissiones tue pa/radisus. Dicunt autez seraphin sursum actiones et emissiones: quia sicut contē/platio supercelestiū in se concipit sic di/lectio ad supcelestia per quosdam mira biles radios se p̄rerendit. Quarto vt ierarthicis valoꝛib⁹ supmundialiter ad aptatus. cuz p̄ponitur. Omnis lapis p̄cios⁹ optimentū eius. Lapis em̄ p̄cio sus designat pfectiones ierarthicas pre cios̄issimas fm beatum Dioni. vbi sup̄. in hoc loco: vnde dicit Ezech. xxviij. q̄ ille angelus de quo fuit sermo p̄ius ha buit nouem ordines lapidū p̄cios̄oꝝ. qō exponēs bt⁹ Jsido. in li. p̄mo de sū/mo bono dicit q̄ illi nouem lapides de/signant nouē ordines angeloꝝ qui a p̄n cipio lucifero fuerūt subiecti: quoꝝ olim pfectiones lucifer in se habebat iuxta sen tētiā beati Dioni. de angelica ierarchia ca. xi. vbi dicit q̄ omes supiozes angeli habent pfectiones omniū inferioꝝ z nō econuerso. Et qz gl'iosus Francisc⁹ fu it seraphicis pfectionibus mirabiliꝫ in/flammat⁹: vt p̄z in vita sua. idcirco fm deductionē factaz spūs eius fuit. ix. lapi dum p̄cios̄oꝝ ordinib⁹ adornatus: sicut spūs illius ordinis habentes suam pfe/ctionem p̄mā z singuloꝝ eiusdez ordi nis sibi eis subditoꝝ tc̄. Quia igit̄ gl'io sus Franciscus sil'itudinis signaculo fu it p̄cipaliter in p̄allegato verbo intro ductus. ideo circa sil'itudinis signaculū insistendo occurrūt nobis octo seraphi/ce considerationes seu contemplatiōes.

Prima est: quid sit sil'itudinis signa/culum. Dicit bt⁹ Jsido. de summo bo. q̄ q̄drupliciter imitant̄ suū principium p̄cipiata qz aut fm imaginē expressaz. aut fm sil'itudinis signaculum. aut fm imaginē impressam. aut fm participa/tionis vestigiū. Primus aūt z infim⁹ gradus imitationis diuine est fm parti cipationis vestigiū. Omnis em̄ creatu/ra habet in se vestigiū creatoris: vt docz Aug. sup Gen̄. ita q̄ creator p̄t per ipz cognosci: sicut homo remote cognosc̄it per suū vestigiū. Scōs gradus est p suam imaginem impressam que inueni tur in anima rationali i qua est depicta imago trinitatis. imo sicut in tabul': vt docet Augu. in. xi. de tri. Tertiꝰ gra/dus est fm similitudinis signaculuz qō inuenitur in angelo qui perfectius imi/tatur deum q̄ anima rationalis vt do/cet Jsidorus. primo de summo bono.

Quartus gradus est fm imaginē ex/pressam que inuenit̄ in solo verbo q̄ dici tur splendoꝛ glie z figura patris vt ha/betur ad Hebre. p̄mo. Jdeo patet q̄ se/

I. con/templa

cundā diffinitionē btī Isido. de sum. bo
no. signaculū similitutidinis est imago
qua angeli imitant deū vltra similitudi
nē anime rōnalis ad ipm. vnde sicut rex
cognoscit remote in vexillo: sic de⁹ in oi
bus creaturꝫ. ⁊ sic in depicto idolo: sic in
anima rōnali facta ad imaginē ei⁹: ⁊ sic
melius in similimo filio vnigenito: sicut
pater in ꝟbo: vt dicit btūs Dioni. de di
ui. no. ca. iiij. ꝙ angelus est speculū puꝝ
suscipiens plenitudinē pulchritudinis
qua deo conformatur. ideo dicit Job. ix.
ꝙ deus claudit stellas. i. angelos sub sig
naculo qꝛ per ipsū signaculum conuertit
ipsos. Iste ergo sunt stelle de quibus di.
Judicū. v. ꝙ dimicauerūt aduersus sysa
rā. i. diabolū contra quem de celo dimi
catū est. Secūda contemplatio est ꝙ
illud signaculū similitudinis fuit i ani
ma beati Francisci impressū: dum inter
homines viuens imitator fuit angelice
puritatis vt dicitur in vita sua. et qꝛ sig
naculū similitudinis maxie relucet in
spiritibus seraphicis quo ad ipsoꝝ ie
rarthicas perfectiones. ideo ē intelligen
dū qd beat⁹ dioni. de angelica ierarchia
ca. vij. attribuit spiritib⁹ seraphicis. que
in anima beati Frācisci floruerunt ꝑfec
tissime. Et primo habēt seraphin sur
sū ꝟtutē attractiuā: qꝛ ceteros spūs ad
deū erigūt. Scdo ꝟtutē assil'atiuā qꝛ
cet'os spūs faciūt sibi ꝙ pl⁹ possūt eē cō
formes Tertio ꝟtutē īflāmatiuā: qꝛ ad
diuinū amorē feruent' īcitāt. Quarto
ꝟtutē illumīatiuā: qꝛ ceterꝫ archana di
uina reuelāt: sꝫ aīa gl'iosi frācisci habuit
s. ꝑmo virtutē attractiuā ī exēplari ꝯuer
satiōe, videbat' em̄ hoīb⁹ ītuētib⁹ ipm hō
alteri⁹ seculi. quippe qꝛ mēte ⁊ facie sem
per intentus in deū omnes sursum tra
hebat vt habet' in eius legenda. Se
cundo virtutē assimilatiuā in ꝓlis gene
ratione: sicut em̄ corpa corruptibilia na
turaliter inclinant' ad generanduꝫ sibi
similia vt eoꝝ perfectio specifica conser
uetur. sic gl'iosus iste ierarthicus fuit fe
raphice intentus ad generandū similes
vt ꝑfectio euangelica quaꝫ assumpserat
per regulā maneret post ipm. ⁊ illa assi
milatione maxime claruit in beatis An
thonio ⁊ Ludouico ⁊ alijs fratrib⁹ san
ctis innumerabilibus ⁊c. Tertio vir
tutē illuminatiuā in archanoꝝ diuinoꝝ
reuelatione vt patuit in lumine quo so
cios sic illustrauit ꝙ eoꝝ conscientias si
bi mutuo denudauit: quia non min⁹ sen
serunt claritatem tam cordis q̄ꝫ corporꝫ
dum ex virtute mirādi luminis alterius
consciētia nuda fuit. Quarto habuit
virtutē inflammatiuā: totus em̄ vt qui
dam carbo ignitus diuini amoris erat
succensus. cuius signum fuit: quia sic in
flammauit abbatem pro quo orabat: vt
supra semet raptus extatice poneret eū.
Et quando manu protensa illuꝫ homi
nem palpauit in antro. Et ideo quia ta
lia non habuit beatus Franciscus a na
tura ꝓpria: sed assumptione diuina: qua
eius spiritus fuit ad perfectionem sera
phicam sublimatus: conuenit igitur ei
illud quod habetur Aggei. ij. Assumaꝫ
te serue me⁹: et ponam te sicut signaculū
quia te elegi dicit domin⁹ exercituū ⁊c.

Tertia contemplatio est ꝙ illud simi
litudinis signaculuꝫ fuit in corpore bea
ti Francisci mirabiliter expressum. In
telligendum est tamen ꝙ sicut spirit⁹ se
raphici habent similitudinis signaculū
quia sunt deo. s. naturaliter conformati
habent signaculum similitudinis: quia
sunt per amoris incendiuꝫ in xp̄m cru
cifixum transformati. cuꝫ ergo amor trās
formet amantem in amatum: vt docet
Dyoni. de angelica ierarchia ca. vij. spi
ritus ipsi seraphici christo credūtur cru
cifixi: vt in ipsis reluceant stigmata sal
uatoris intelligit' ꝑm illud beati Igna
tij preconiū. qd recitat beatus Dionisi.
de diui. nomi. cap. x. Amor meus confix
us est christo. Et ideo quia talia stigma
ta fuerunt in glorioso Francisco corpo
raliter impressa sicut apparebant in spi
ritu seraphico sibi apparēte. Idcirco di
citur similitudinis signaculum in eius
corpore impressum. Et ideo tam stupen
dum miraculū quasi preuidēs Esa. dic̄

II. contempla

III. contempla

122

vij. Volauit ad me vnus de seraphin: et in manu eius calculus. Iste calcul⁹ fuit incendiū ad vigorandū quo aīa btī Frācisci in apparitōe felici fuit incēsa postq̄ deuicerat passiōes: iuxta illud Apoca. ij Vincenti dabo calculū candidum ⁊ in calculo nomē nouū qd̄ nemo nouit nisi qui accipit. Et ideo in ista apparitiōe qꝛ fuerunt illi archana reuelata que non licet hoībus loqui. ⁊ ideo nulli fuerūt aperta nisi calculū recipienti. Quarta cōtemplatio est: qualr̄ illud similitudinis signaculū fuit in corpe beati Frācisci expressum. Dr̄ eīm q̄ntupliciter. Primo ꝙ quodā modo cōi ⁊ singulari: quia licet cōmunis regula sit diuine sapientie vt diuina miracula fiāt mysterio angelorū: vt docet Aug. ij. de trini. tñ fuit singularissimū p̄uilegiū. ꝙ de ordine seraphin angeli ad illd̄ miraculū mitterenr̄: quia s̄m btm̄ Dioni. de angelica ierarchia illi de cōi lege nunq̄ mittunr̄: sed semper deo assistūt. hoc aūt d̄r qꝛ eū oraret ī latere mōtis aluerne vidit subito de sūmitate celoꝝ vnū setaphin celerrime ad se descendentē. Scd̄o modo delectabili et cū tristicia. qꝛ delectabar̄ quidē in gratioso aspectu: sed crucꝫ affixio compassiui doloris ip̄ius aīam ꝑtransibat dū inter alas crucifixus apparuit. Jō dicit̄ ꝙ mixtum merore gaudium cor eius incurrit.

IIII. cōtempla

Tertio modo effabili ⁊ ineffabili: qꝛ aliqua sibi dixit tam archana q̄ nō licet hoībus loq̄ vt dicit̄ in legēda. ⁊ aliq̄ dixit que postea reuelata dicunt̄ ab eo quoꝝ vnū fuit ꝙ iste ordo durabit vsq̄ ad finē mūdi. Itē ꝙ q̄libet ꝑsequēs ordinez suū mala morte morier̄. Itē ꝙ in die trāsitus sui sctūs Fran. habet ꝑtātem extrahēdi aīas suoꝝ deuotoꝝ de purgatorio.

Scd̄o ꝙ multas ⁊ q̄si īportabiles tribulatiōes sustineret. om̄es tñ frēs patiēter portabat. Nā legit̄ ꝙ cū sctūs Franciscus precarer̄ deū ꝑ filijs tale rñsum a dño portauit. Quid o pauꝑ homūcio cōturbaris. an ego sup religionē istā sic te pastorē institui vt me nescias p̄ncipalez esse patronū. hominē simplicē ad hoc te cōstitui. vt que fecero nō humane industrie: sed diuine gr̄e ascribant̄. Ego vocaui seruabo ⁊ pascā ⁊ alijs deficiētibus alios subrogabo ita vt si nati non fuerīt faciā illos nasci. Et q̄ntiscūq̄ fuerit impulsib⁹ pauꝑcula hec cōcussa religio salua sp̄ meo mūere ꝑmanebit. Tertio ꝙ nullus sub habitu manens vnq̄ peribit

Quarto mō sup̄naturali ⁊ nō naturali vt aliq̄ īdisciplinate dicunt ꝓpt̄ vehemētem crucifixiōis dñice imaginationē: qꝛ non per nature v̄tutē: aut ingenij artem sed ꝑ admirandā sp̄ūs dei v̄tutē: vt dicitur in legēda. Quīto mō visibili ⁊ inuisibili: qꝛ disparēs visio mirabilē in corde eius reliq̄t ardorē: sed in carne nō minus mirabilē impressit effigiē: qꝛ apparere ceperūt signa: vt ptz in vita ꝑ quez modū. Jō ista felix apparitio bene fuit figurata ꝑ illā qua Esa. vidit dñm sedentem super soluū ⁊ c̄. vbi dicit̄ ꝙ seraphin subter illud sex ale vni ⁊ sex ale alteri: vt habet̄ Esa. vi. tunc volauit vnus de seraphin ad ꝓphetā sicut ad sctm̄ franciscuz ad eū cōsignandū. Quinta contēplatio est vbi illud signaculū fuit in corpore btī francisci inductū. Dicit̄ aūt in mōte excelso seorsum q̄ dicit̄ mons aluerne in quo mōte apparēt fractiōes rupiuz q̄ dicunt̄ fisse fuisse tempe mortꝫ xp̄i: vt dicit̄ sctīs patrib⁹ reuelatū fuisse de q̄ scissione habet̄ Joh. xxvij. ⁊ iō ꝓpter passionis xp̄i ibidē signaculū: tā stupendū miraculū erat debitū illi loco. in quo quidē loco btūs franciscus libentius erat sursum actionib⁹ intentus. Idcirco q̄tum ad locum fuit in scriptura dicit̄ figuratū. Et primo in monte synai. Sic̄ eīm ibi fuit lex timoris in tabulis lapideis digito dei viui: vt habet̄ Deute. ix. data ⁊ descripta. sic in monte isto aluernie fuit descripta lex amoris in tabulis carneis beati francisci digito dei viui ⁊ cetera.

V. contempla

Scd̄o fuit figurata in monte Tabor sicut eīm xp̄s fuit ibi transfigurat⁹ vt habetur Math. xvij. sic in isto. s. monte beatus francisc⁹ fuit transfigurat⁹ in xp̄m crucifixū. Sexta contemplatio est: qñ

VI. contempla

illud signaculū fuit in corpe beati franciſci expreſſum. Dicit aūt q̄ ad cōmendationem huius miraculi notanḋ quatuor tempa. Primū eſt circa feſtū ſancte crucis: quia in omni miraculo ſancte crucis virtus ſcē crucis exiſtit demonſtrata z exaltata. Scōm fuit tempus q̄dragesime angelor̄: quā vt ſcūs franciſcus cōſueuerat facere in iſto mōte ab hoibus ſequeſtrat⁹ z intētus ſolis celeſtibus. z iō in illo tempe ad ſūlitudinem angelor̄ ſublimiū. ſ. ſeraphicor̄ ſpiritum meruit transformari. Tertiū fuit tempus. xviij. annor̄ a ſua cōuerſiōe: q̄ ſicut ab inceptione paſſionis x̄pi nocte vſq̄ ad crucifixionē eius fuerunt. xviij. hore: vt colligit ex numero euangeliſtarum: ſic⁹ beatus franciſcus a ſua cōuerſione circa eius ꝓfeſſionez fuerunt anni xviij. ſicut x̄ps hora. xviij. fuit crucifix⁹.

Quartū fuit tempus duor̄ annorum vſq̄ ad eius mortē. q̄ ſicut x̄ps poſt duas horas in cruce a ſua crucifixiōe mortuus eſt. ſ. hora nona cū fuiſſet hora ſexta crucifixus: vt habeḋ Mathei. xxvi. et Mar. xv. z Lu. xxiij. vt frater Bonauētura fuit interpratus. z iſto modo p⁹ duos annos btūs fran. a ſua cōfeſſiōe tradidit ſpiritū deo patri. idcirco. p illo tpe cōuenit btō frācisco illud apli ad Gala. iij. ca. Xpo confixus ſum cruci: ſed apoſtolus ſolū mentaliter btūs fran. corpaliter. VII. cō templa Septima cōtēplatio eſt: a q̄bus fuit illud ſilitudinis ſignaculū teſtificatum. Dr̄ aūt q̄ in ſacra ſcriptura inueni unḋ q̄ttuor teſtimonia iſtius cōſignationis. Primū fuit Zach. xiij. ca. vbi dicitur ſic. Quid ſūt ille plage i medio manuū tuar̄. Et ſequiḋ. His plagatus ſuz in domo eor̄ qui diligebant me quaſi in ꝑſona beati franciſci rñdentis ad ꝓpoſitam queſtionē. Sicut x̄ps fuit plagat⁹ in domo eor̄ qui ip̄m oderant: vt ipe teſtaḋ in Johanne. Odio habuerunt me gratis. ſic ego in domo eor̄ qui me diligebant. Et ideo fuit verificatū quod in eodem ca. dicit q̄ confixerunt eū pater z mater ſua. i. x̄ps z triūphans eccl̄ia. q̄ p miſteriū angelor̄ iſtius fuit facta conſixio. vnde videbaḋ de ipſo loqui ꝓpheta ad l̄ram. Scōm teſtimoniū fuit beati Symeonis Luce. ij. q̄n virgini dixit. Et tuā ipius aiam ꝓtranſibit gladi⁹ vt reuelent ex multis cordib⁹ cogitationes Iſte cogitationes tūc ad l̄ram fuerūt reuelate ex multis cordib⁹. i. plurib⁹ affectibus. q̄ crucis affixionē btūs franciſc⁹ in mēte gerebat z fuiſſet in eius corpore manifeſta alias non fuit ſic crucis cogitatio manifeſtata vel reuelata. Tertium eſt teſtimoniū beati Pauli ad Gala. vi. Mihi aūtez abſit gl̄iari niſi in cruce dñi noſtri ihu x̄pi. z ſequiḋ. Ego enim ſtigmata dñi noſtri ihu x̄pi in corpe meo porto q̄ non videḋ dixiſſe in ſua ꝑſona quia licet fuerit a x̄po cōfixus mente nō tamen corpe. Et ideo dicit ꝓnceps eccleſie ſūmus pontifex q̄ paulus ferebat teſtimoniū beato franciſco. Cui atteſtante paulo nemo decetero debet ei eſſe moleſtus quez x̄ps ſtigmatib⁹ ſuis conſignauit. Quartū teſtimoniuz fuit beati Johis in Apoca. vij. di. Vidi alterz angelum aſcendentē ab ortu ſolis habentem ſignū dei viui. Iſte angelus non videtur alius q̄z btūs fran. quia in libro illo acciptunḋ angeli ꝑ hoibus ſanctis. vñ ſeptem angeli ſeptē eccl̄iarū ibi vocanḋ ſeptez ſcti epi ad quos ſcribebat. ipe eſſe habuit ab ortu ſolis ſignū dī viui q̄ mane oriente ſole fuit ad l̄ram conſignatus Iſtis aūt teſtimonijs apponitur auctoritas eccleſie ꝓpter quā Arrius teſtatur ſe credere contra epiſtolā fundamenti. quia dictus alexander papa qui publice dum populo predicaret p̄ſente domino Bonauentura z multis alijs fratribus aſſeruit ſe illa ſacra ſtigmata oculis ꝓprijs aſpexiſſe qui etiā ſcribit omnibus prelatis eccl̄ie de teſtimonijs horuz ſignor̄ ſicut bulla teſtaḋ. Addiḋ et teſtimonium eorum qui in eius tranſlatione corpus eius contrectauerunt: vt patet in legenda. Octaua contemplatio eſt: quare illud ſimilitudinis ſignaculuz fuit in corpore beati Franciſci expreſſum. Nota VIII. cō templa

Circa quam contemplationē occurrūt quinq; rationes z cause. quaꝝ Prima est passionis dominice mēoriale vt ipm recenti memoria teneremus. sicut enim magnifici reges z scholares excellentes depingi consueuerunt facere ad memoriam futurorꝝ hominū. Et vt opus stabilius sit quando fit scriptura z sculptura sic rex magnificus z victoriosissimꝰ crucis triumphū in beato Frācisco sicut in quodam lapide in supreme ciuitatis edificio collocando z iam collocato in structura militātis ecclesie sculpsit illam victoriam vt ciues ecclesie aspicientes ad beatum Franciscū de felici illa victoria recordarent cum gratiarūactione z deuotione: iuxta consiliū sapientis Ecclesiastici. xxix. Gratiam fidetuſſoris ne obliuiscaris: dedit em̄ pro te animā suam.

Secunda ratio est directio xpi militie. sicut enim quilibet princeps ordinat vnū militem strennuū qui portet suū vexillum vt eum secure sequatur exercit⁹. sic christus qui est princeps nostre militie ordinauit illum militem strennuū q̄ iam tertio pro ipso congressus est mortis periculum apud eius inimicos tantū securum vt secure populus fideliuz occurrat post ipm. constituit tam in altaz z arduam viam. Secutus fuit christuz q̄ eum nullus sequi presumeret nisi i manibus illius cerneret vexillum victoriosissimū ducis nostri Ideo pro illo signo inducitur illud Esa. xi. Leuabit dominus signū in nationib⁹ z congregabit dispersos israel: quod recte fuit factum qñ militia christiana xpi signifero fuit multiformiter adunata. Tertia ratio fuit cōfirmatio districte regule: quia tale priuilegium non habet vigorem nisi sit sūmi potificis bulla roboratum. Et regula fuit singularissima vt omni obseruāti ipam promittat vitam eternam: quia hoc qui eum recipit promittit. Idcirco vt firmitatem incalumniabilez haberet decuit vt singulariter xpi summi pontificis bulla roboraret. Et ideo Nicolaus papa in capitulo exiit. extra de verborum significatione. dicit q̄ huic regule nemo debet esse molestus: quam christus sue passionis stigmatibus confirmauit. Jō ista regula fuit figurata Hester. vij. per istas litteras quas rex Assuerus signauit annulo suo quibus populus fidelium fuit liberatus a seruitute z persecutione superbi hostis aman. sic q̄ istam regulam innumerabiles diuersimode liberantur a potestate diaboli. Quarta ratio est priuilegium singularis persone illius. cum enim inueniantur tria s. genera martyꝝ in sacra scriptura. quoꝝ. s.

Primū est in corpore vt martyrium sancti stephani: quia. s. in mente gaudebat. B

Secundū est in mente vt martyrium virginis marie in passione filii. et Johānis euangeliste: quem christus prenunciauit futurum martyrem. quia calicem bibiturum predixit vt testatur Gregorius in dialogo. Tertium tam in corpe q̄ in anima sicut martyrium christi licet magis fm animaz vt notatur in. iij. sen. ten. His tribus modis beatus Franciscus martyrium sustinuit. Primo em̄ passus est in mente cū virgine causa passionis xpi ruminādo z memorando eiꝰ mortem. Secūdo cum xpo in corpore vt fertur. Tertio cum stephano. quia licet vt alter Simon crucis supplicium tollens fuit angariatus: vt patet tamen fuit dulciter attractus. Quinta ratio est ornatus cecitatis patrie: sicut em̄ ecclesia militās fuit sacris stigmatib⁹ tāq̄ pciosis iocalibus adornata: sic ecclesia triumphalis post christi resurrectionem erit eiusdem decorata. quia fm beatum Augusti. de ciui. dei cicatrices martyrū ibi remanebunt ad honorem z decorē sicut xpi vulnera non fuerunt clausa post resurrectionē: vt habet Jo. xx. Sic stigmata q̄ corpꝰ scti Frāsciſci mirabilr illustrant: non auferent ab ipso sed remanebit eius persona suis priuilegijs non mutata ratione consimili. Ideo verbuz bti Johānis in prima canonica cap. iij Cum christus apparebit similes ei erimus: ita in ceteris verificatur quantum

ad animã. Sed in beato Francisco erat veruz quantũ ad animã ⁊ corpus: quia eius predicta stigmata post iudiciũ vniuersale remanebunt ⁊c. sicut em̃ regum consuetudo est vt aliquis eorum miles. Primo debz arma ip̃oꝝ vniformiter parata portare: sic xp̃us tanq̃ suũ signifeꝝ istũ istituit nõ solũ ĩ via sz etiã ĩ p̃ria portabit. Ad quã nos ꝑdu. q̃ viuit ⁊ reg ⁊c

In festo sctõꝝ angeloꝝ tractatus.

Angelis suis deꝰ mandauit de te vt custodiãt te in oĩbꝰ vijs tuis ⁊c. ĩ ps. xc. Verbũ ꝓpositũ assumptũ de psalmista ad commendationẽ angeloꝝ fuit. ⁊ excitat nos ad eoꝝ dilectionẽ ⁊ diuinaz laudem ⁊ gratiarũ actionem. Deus enim ꝓpter pietatẽ suam deputauit angelicaz dignitatem ad adiuuandaz nostram infirmitatem. Describũtur autẽ angeli beati in verbo ꝓposito quantũ ad tria. scz

Primo quantũ ad officiũ. Secundo quantũ ad iniũctũ mysteriũ. Tertio quantum ad impensũ obsequiũ: ita ꝙ in officio extollit̃ canonica dignitas. cum dicit̃ angelis suis ⁊c. Angelus em̃ ſm Greg. nomen est officij. Nam angelus idem est quod nuncius non quidem parue et exigue dignitatis. est em̃ nuncius dei. vnde Augusti. de trini. Habet inquit deus nuncios id est angelos. Nõ vt que nescit annuncient. sed bonorum eoꝝ est eiusdem opibus consulere in voluntate. In iniuncto mysterio erit diuina pietas. cum dicit̃. Mandauit de te. Magne pietatis ⁊ benignitatis indicium est deputare tales ministros humane infirmitati sine quibꝰ nulla est vita secura ſm Hiero. In impenso beneficio exprimit̃ humana vtilitas. cũ subiungit̃ vt custodiant te in oĩbus vijs tuis. De quibus custodibꝰ dicit̃ Esa. lxi. Super muros tuos hierl'm constitui custodes. Vnde Grego. in mora. Neq̃ eniz tuta posset esse humana infirmitas inter tot ⁊ tanta hostis illius insidias nisi sctõꝝ angelorum muniret̃ auxilio. vnde Bernardus sup̃ illo verbo Angelis suis dicit hoc verbum. Magnã tibi debet conferre reuerentiã deuotionem ⁊ fiduciaz pro custodia igitur caute ambula. vbiq̃ sunt angeli in quouis angulo reuerentiam exhibe angelo tuo. Dicit ergo: angelis suis ⁊c. Ne autez contingat nos esse ingratos de diuinis beneficijs ⁊ angelorum presidijs. dicamus aliquid de angelicis misterijs ⁊ collatis beneficijs. Angeli sancti diuino imperio multiplicia nobis impendunt beneficia ⁊ conferunt obsequia: que omnia ad nouem reduci possunt iuxta nouenariuz ordinem angelorum. et Primo malis obsistunt.

Scdo aduersarios repellunt. Tertio vt in peccatis lapsos resurgant: stimulant. Quarto pro nobis gratiarũ charismata impetrant. Quinto. virtutum exercitio nos confortant. Sexto documenta nobis exhibent mysteriorum. Septimo mentem nostram ad sancta desideria eleuant: futura reuelãt ⁊ inflammant. Octauo omnia opera nostra bona ante conspectuz diuine maiestatis perferunt. Nono electos ad regna celestia introducũt. Primo ergo angeli malis ⁊ peccatis obsistunt et impedimenta aꝓponunt frequẽter: tum quia ex natura corrupta: tum ex prauitate contracta. tum ex malicia concepta laberemur in mltiplicia ⁊ enormia peccata: nisi sancti angeli obuiarent nobis et impedimenta aꝓponerent. quod optime figuratum est Numerorũ. xxij. vbi dicitur ꝙ cum Balaam iret ad maledicendum populo domini sedens super asinam stetit angelus in via contra Balaam euaginatuz gladium habens quem cernens asina auertit se de itinere et ibat per agrum: quam cum verberaret Balaam vt eam ad viam reduceret stetit angelus in angulis duarum maceriarum quibus vinee cingebantur: quem videns asina iunxit se parieti et attriuit pedem sedentis: et ille reuerberabat eam: Et iterum angelus angusto loco vbi nec ad dexteram neq̃ ad

Figura balaã

sinistrā poterat declinare obuius steterit. cūq; asina videret angelū stantem ceci/dit sub pedibꝫ sedētis: q̄ iratus cepit fu/ste tundere latera eius. aperuitq; deus os asine z locuta est. Quid tibi feci cur per/cutis me? Ecce iā tertio rūdit balaam: qz cōmeruisti z illusisti mihi. vtinā haberē gladiuz vt te percuterem. Rūdit asina Nonne animal tuū sum cui sedere con/sueuisti vsq; in p̄sentem diē. Dic queso. q̄d vnq; simile feci tibi. At ille ait. Nū/q;. Protinus dñs aperuit oculos balaā. et vidit angelū stantē in via euaginato gla/dio. adorauitq; eū. prinus in terraz. Cui angelus. Cur tertio verberasti asinā tuaz ego veni vt aduersar tibi. quia puersa ē via tua mihiq; cōtraria. Breuiter q̄tū ad p̄positū sufficit per balaaz spūs design/natur. p asinā cui insider caro vel sensu/alitas cui spiritus inest. Balaā est p̄po/situ vel conceptū peccatū. sed eius votū animal cui p̄sidet impedit. qz asina an/gelū vidit quē mens humana nō vidit. Caro em̄ plerūq; p molestias spiritui p̄/cipitanti rebellat vt malū conceptū non p̄ficiat. Nam vt dicit Aug. in li. de ciui. dei. Cū in anima cōcupiscentia ferueat frigescat in corpe atq; ita mitiz immodū lasciuie libere libido non seruit. atq; sen/sualitatis suo flagello menti indicat sic q; ipa eam p̄sidens non videbit: qui di/cit ei veni vt aduersar tibi: quia puersa est via tua mihiq; cōtraria. Felix est ad/uersarius q̄ in malis aduersaf. z iō opti/mū est consiliuz saluris Math. v. Esto consentiens aduersario tuo cito cū es in via cum eo: z quere ne forte aduersarius tradat te iudici z iudex tradat te mini/stro z in carcerē mittaris. Amē dico ti/bi. non exibis inde donec reddas nouis/simū quadrantē. Aduersar⁹ iste bonus angelus est q̄ in malis nob obsistit. et iō ei p̄sentire debem⁹ ne tradat nos iudici id est xp̄o iudicāti vel in morte vel in fi/ne. Angeli q̄ nos custodiūt postmodum nos accusabūt: z iudex nos tradet mini/stro. i. diabolo torturi z tradet te in carce/rē infernalē. Amen dico tibi: non exibis inde donec reddas nouissimū q̄drantē: vt nihil remaneat impunitū vsq; ad mi/nimū pctm̄. Si autē q̄dā curiose inq̄rat quō asina locuta est: z quō de⁹ aperuit de/us os eius. Dico q; deus nō cōtulit sibi officiū loquele nec simpl'r nec ad temp⁹ vt aliqui dixerunt. Sed vt dic̄ Orige/nes z Aug. Angelus mouebat organa eius z palatū lingue: z formauit illa ver/ba. sic̄ diabolus serpenti qui loquebatur eue z̄c. Quare nō terrebat balaā videre rem tam insolitā? Rūdeo q; nimia cu/piditate cecatus ferebat ad accipiendum munera que balach p̄miserat. vel vt di/cit Aug. assuetus erat monstris cū esset incantator z̄c. Scdo angeli resistunt aduersātys z repellūt hostilia tempta/ta. Nam vt dicit ap'ls ad Ephes. vi. Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē z san/guinē supple illum: sed aduersus princi/pes z p̄tates z mundi rectores tenebraꝝ harū aduersus spūalia nequitie in cele/stibus. Et beatus petr⁹. i. Can. v. Ad/uersarius vester diabolus z̄c. cui nulla potestas sup terram pōt comparī: vt di/citur in Job. Modo diabol⁹ impugnat nos p violentias tribulationū: modo p blandicias delectationū: modo p astuti/as z fraudulētias illusionū z deceptio/nū: modo p curiositates: modo p vani/tates. contra igitur hostes tam callidos tam potentes humana fragilitas neq; q̄q; stare potest nisi habeat sanctos angelos adiutores qui eoꝝ feuitiam coerceant: z eorum repellāt impugnatiōes. Gratias igitur deo qui nobis dedit tales pugiles hoc optime figuratū est Dañ. vi. vbi di/cit. Misit dñs angelum suum z cōclusit ora leonū z nō me cōtaminauerūt. Leo/nes vt dictū est sunt demones: q̄ p mul/tas crudelitates vt leones nos impugnāt z appetunt q̄tidie deuorare ps. Ne tra/das bestijs supple infernalibꝫ aīas p̄fite/tes tibi z̄c. Sz dñs mittit angelicas po/testates q̄ eoꝝ coerceāt rabiē q; nō noce/ant: vel nō tm̄ nocēt q̄tū appetunt. hoc est ora leonum concludere. Hij sunt no/stri custodes z nostri p̄tectores: qz semp

ꝛ vbiq; assistunt et nõ patiũtur nos ledi nisi velimus. ꝓpte qđ dicebat illa sancta Judith. xiij. Viuit ipe dñs qm̃ custodiuit me angel⁹ eius ꝛ hinc euntez et ibi cõmorantẽ ꝛ inde huc reuertentẽ: ꝛ non ꝑmisit me dñs ancillã suã coinquinari.

Tertio in peccatũ lapsos stimulãt vt exeant ad penitẽtie lamẽta. sicut em̃ dic̃ saluator Joh. viij. Qui facit pctm̃ ꝯuus est peccati. iõ volũtas q̃diu est sub pctõ ꝛ est in pctõ affixa non põt detestari peccatũ. nec põt ꝑ se sibi placere bonũ. ideo indiget excitãte ꝛ stimulante. deus igit̃ ex sua miscđia q̃ non continet in ira sua suas miscđias ꝑ suos angelos facit nos excitari. vñ iacẽtes in pctis excitãt ꝛ stimulãt vt resurgant. vide inq̃unt miser ꝛ cõsidera vbi iaces. quõ corrupisti naturã tuã. quõ deformasti pulchritudinẽ tuam qua eras formata ad imaginez eterne pulchritudinis. repulisti a te spm̃sanctum. fact⁹ es ꝓstibubũ demonũ. priuasti te eternis p̃mijs. obligasti te eternis supplicijs. surge igit̃ ꝛ redi ad pniam ꝛc̃. Hoc figuratuz est Gen̄. xvi. vbi dicit̃ q̃ Agar fugit a facie dñe sue Sare. occurritq; ei angel⁹ dñi ꝛ dixit ei. vnde venis aut q̃ vadis. reuerere ad dominã tuam ꝛ humiliare sub manu illi⁹. Agar que interpretat̃ aduena est aia nr̃a que dz esse in hoc mũdo ꝑegrina. Sara q̃ interp̃tatur p̃nceps est eterna sapia cui mens nostra debet esse subiecta. cui angelus dñi aie transgredienti diuina mãdata ꝛ fugienti a facie dñe dicit: Reuertere ad dominã tuã. i. eternã sapiam. ꝛ hũiliare sb̃ manu illius recognoscendo culpã et petendo veniam: hoc est figuratũ Act̃. xij. vbi đr. q̃ Petro in carcere cõpedito angelus dñi affuit ꝛ lumẽ refulsit in habitaculo carceris. ꝑcussoq; latere petri excitauit eũ di. Surge ꝛc̃. Et ceciderũt cathene de manib⁹ ei⁹. Lumẽ refulget i habitaculo carceris qñ pctõri vinculis pctĩ cõpedito ꝛ tenebris obnubilato deus infundit gr̃am ꝛ radiũ sue illuminationis Angel⁹ astitit ꝛ latus pctõris ꝑcutit excitãdo eũ ad gemitũ cõtritiõis ei dicẽdo Surge velociter ꝑ peccati desertionem ꝛ tũc cadũt cathene de manib⁹ ei⁹ ꝑ absolutionez ꝛ bone opatiõis restitutionẽ.

Quarto qñ indigem⁹ ad resurgendũ a culpa ꝛ faciendũ pniam auxilio gratie dei apud deũ ꝓ nob̃ interpellãt ꝛ ĩpetrãt nobis gr̃aꝝ charismata. Scti em̃ angeli ꝯm Dioni. sunt in vestibulo circa deũ ꝛ semꝑ deo assistunt nos vero in illo exilio relegati ꝛ a facie dei exclusi nõ possumus habere ad deũ accessum. ideo ipsi orant deũ ꝓ nobis: ꝛ qñ vident deũ ꝯtra pctõres iratũ. placãt eius irã. implorant miscđiam. ꝛ impetrant gr̃am. Qđ optime figuratũ est Zacha. p̃mo vbi đr q̃ angelus dixit: Dñe deus exercituũ vsq; q̃ tu non misereberis hierl̃m ꝛ vrbiũ iuda q̃bus iratus es. Et sequit̃. Et respondit dñs angelo ꝟba bona ꝛ cõsolatoria. Et q̃d rñdit angelus diuine voluntati. fortasse vsq; q̃ nõ misereberꝫ iuda ꝛ vrbium eius. i. q̃diu durabit ira tua: quasi dicat placare dñe. desinat ira tua. fac cũ pctõribus miscđiam. Et rñdit dñs ad angelũ verba bona ꝛ cõsolatoria. vnde seq̃tur postea. Reuertar ad hierl̃m in miscđijs. Si igit̃ angeli meditatores sũt ꝓ nob̃ ꝛ deũ interpellãt. nõ obturemus aut obfirmemus facies nr̃as. Et si de⁹ conuertit̃ ad nos in miscđia ꝛ remittit nobis offẽsam ꝛ recipit in gr̃am nos. ꝛ nos cõuertamur ad deũ ꝑ hũilẽ obediẽtiã

Quinto nos corroborãt cõfortant ꝛ ꝓmouent ad ꝟtutũ exercitia. hũana em̃ fragilitas vix auderet aggredi duas ꝑfectiõis vias que vident̃ esse supra naturã ꝛ facultatẽ humanã: nisi haberet auxilia ꝛ adiutoria angelica quõ em̃ auderet aggredi viam perpetue continentie. viam perfecte obedenitie totũm mundum ꝛ que sunt mũdi relinquere porpter deũ quomõ auderet se morti exponere ꝓpter deum nisi angeli dei adiuuarẽt ꝛ cõfortarent eũ. vtiq; nõ auderet. ꝛ si auderet nõ ꝑseueraret. sed deus ꝓuidit nobis istos adiutores fortissimos. qđ figuratum est Thobie. v. vbi đr q̃ cũ tobias pater vellet mittere filiuz suũ ad Gabelũ cogna-

125

tum suū. Rñdit filius ꝙ nesciebat viam
Rñdit ei pater suus: ꝑge ⁊ inq̄re aliquē
fidelem virū qui ꝑgat tecum. ⁊ egressus
inuenit iuuenē stantē preꝑatū ad ambu
landū. ⁊ ignorans ꝙ angelus dei esset sa
lutauit eum ⁊ querēs si nosceret viam q̄
ducit in rages ciuitatē medoꝝ. Respon
dit: noui ⁊ oīa itinera eius frequēter am
bulaui: quē cū filius introduxisset ad pa
trē quesiuit pater ab angelo. nunq̄d po
teris ꝑducere filiū meū ad gabelū in ra
ges ciuitatē medoꝝ? Cui rñdit angelus
Ego ducā ⁊ reducā sanū ad te filiū tuū.
In oībus his nihil aliud significat nisi
ꝙ angeli nos in viam perfectionis diri
gunt. ipi ducunt ⁊ reducūt. nullus ergo
debet timere: null⁹ debet formidare aut
Sexto trepidare cum habeat tales duces et ta
les adiutores vt sunt angeli. Sexto
nobis exhibent salutaria documēta ⁊ re
uelant misteria reꝝ fiendaꝝ ⁊ ꝓducēda
rum. cum sancti angeli ip̄arum rationes
⁊ causas in verbo vidēt qꝛ ipi continue
faciem dei contemplant. Mathi. viij.
Angeli eoꝝ semper vident faciē patris.
Quid est ergo ꝙ non videant qui vidē
tem om̄ia vident. Dicit Grego. Ipi etiā
de futuris ad salutē spectantibus ꝑmo
recipiunt illuminationes: nos autez ab
illis edocemur et instruimur qui nobis
receptas illuminationes refundūt cōse
quenter quo animaz que illis in intelle
ctualitate similis est que imortalis ⁊ in
corruptibilis est. ⁊ corpus quod aggra
uat animā corrumpit ⁊ deprimit terre
na inhabitando sensum multa cogitan
tem. Ad ista em̄ inuisibilia contuenda
non sumus idonei. ⁊ ideo dñs prouidit
nobis ministros qui nos instruant ⁊ re
uelent misteria ⁊ refundant diuinas il
luminationes. vnde om̄es ꝓphetice reue
lationes fere facte sunt mediantibus an
gelis. lex etiā mīsterio angelico fuit ordi
nata. quia vt dicit apl̄us Galathas. iij.
Ordinata fuit ꝑ angelū in manu medi
atoris hoc etiā patet in oībus ꝓphetijs.
Zacharias em̄ dicit Angel⁹ q̄ loqueba
tur ad me. ⁊ Joh. Apocal. ij. Misit do
minus angelū suū ostendere seruis suis
que oportet fieri cito. Non dubito etiam
quin angeli studentibus assistant maxi
me studētibus sapientib⁹ ⁊ multa eis re
uelent qui digni sunt. Sed debet for
tasse aliquoꝝ curiositas querere cuz an
geli sint omnino intellectuales. homo
autē sensualis non nisi mediantib⁹ sen
sibus ⁊ imagine cognitionē recipe pōt.
⁊ mediantib⁹ fantasmatibus que natu
ralia sunt obiecta rep̄sentantia que dicū
tur esse ꝓpria obiecta intellectus ꝑm viā
inferiorem. quomodo potest ab angelo
doceri ⁊ quomō potest reuelationes su
scipere. Dico ꝙ tribus modis ⁊ sine as
sumpto corpe. quia in assumpto corpore
facile est videre. s. sensibiliter. imaginali
ter. ⁊ intellectualr Sensibiliter quā
do. s. inuisibiles sonos vel aliquas for
mas visibiles format in aere a q̄bus in
tellectus humanus sensu internūcio du
citur in alicuius cognitionē. Imagi
naliter īmitendo se spiritui nr̄o id est fā
tasie ꝑm Aug. potest enim angelus ibi
formare imagines. sicut format in aere.
potest etiaz species in imaginatiua exi
stentes commouendo humores et spiri
tus ordinare vt in fantasia describantur
omnes figure ⁊ voces quecunq̄z forman
tur ex passione sensus. vnde potest om
nes figuras geometricas ibi describere
⁊ sic docet hominē geometriam. In
tellectualiter vero per quandam appli
cationem sui suo modo cum intelligibi
lia vt tanq̄z a speculo in speculum ex in
tellectu angelico resultantes species in
humano intellectu formet. Hunc tripli
cem modum ponit Grego. xviij. morali
um dicens: Tripliciter loquitur ange
lus homini. s. speciebꝫ sensibilibus in cor
poreū sensum impressis siue in spiritū. si
ue secretiori modo in ipsa mente, ꝓpriū
aūt obiectum intellectus dicunt esse fan
tasmata in cognitione rerum tꝑalium:
⁊ ꝑm viā inferiorē. Nā vt dicit Aug. ix.
de tri. ca. ij. Mens sic corpeaꝝ reꝝ noti
tiā ꝑ sensus corpis colligit: ita īcorpore
arū ꝑ semetip̄am qm̄ est incorporea ⁊c.

septio Septimo angeli mentē nr̄am eleuāt z nostra inflammāt desideria. letificāt z ingerunt spūalia solatia. Nos eī sum⁹ tepidi. z ipi ardent diuina dilectione ps̄ Qui facis angelos tuos spirit⁹ z mi. t. ignē vrentē. Ideo mirabiliter mentem nostram eleuant z inflāmant ad amorē eternoꝝ Apocal. xxi. Sustulit me angelus in spiritu in montē magnū et altuz z ostēdit mihi ciuitatē sanctā hierusalē In montē transfert quādo mentē in infimis iacentem seu ad infima inclinatā ad amorem supernoꝝ erigit. z gaudia illius ciuitatis ostendit: cum suū desiderium accendit. Vlterius quia in ista peregrinatione inter tot angustias deficeremus omnino: nisi aliqua consolatōe bonoꝝ celestium respirarem⁹. z ideo ipi cōsolantur z afferunt nobis gaudia: z spirituales consolationes nobis conferunt vnde angelus raphael sic salutauit tobi am Tobie. v. Gaudiuz tibi sit forti animo esto: in proximo est vt a deo cureris. Angelus nihilominus annūciauit gaudiū natiuitatis saluatoris pastoribꝫ dicēs. Annuncio vobis gaudium magnū quod erit omni populo zc̄. Angelus annunciauit gaudiū resurrectiōis mulieribus Mar. vlti. Nolite inq̄t timere. scio octauo eī q̄ ihm queritis: surrexit non est hic.

Octauo in conspectu dei pferūt omnia bona opa z merita non q̄n deus noluerit: quia nullū ei latet secretū. sed quia deus vult z ita ordinauit vt ea que ipse dns̄ voluit nos bona facere ab angelis sibi offerant vt sic nobis conferat gratiarum augmēta. z vt opa nostra sint in conspectu dei accepta. ꝓpter hoc scriptū est Thobie. xij. vbi dr̄ q̄ angel⁹ raphael dixit tobie. Cū orabas cū lachrymis et sepeliebas mortuos ego obtuli oīonem tuā coꝝ dño. Exempluz hēmus Act. x. de cornelio q̄ erat vir religiosus z timēs deū. cui dixit angelus. Corneli oratiōes tue z elemosyne tue in memoriā ascenderūt in cōspectu dei z per approbationē z acceptationē z per dignā remuneratōez Multū ergo debemus conari ad bona quādo tales aduocatos habem⁹ z tales .s. nuncios q̄ statim ea referunt in cōspectu dei z scribunt in libro vite. Nono Nono ipi perducūt electos ad eterna p̄mia siue regna celestia. Et narrat Greg. in dialogo in puncto sepationis anime a corpore absolutis z deficientibus corporeis sensibꝫ angeli boni z mali aduenīūt qui oīa bona z mala ad memoriā reuocāt ita q̄ statim q̄libet videt oīa sua bona z mala opa z merita z demerita. Hic ē angel⁹ bonus bona allegans z recitans Inde angelus malus accusans z oīa mala ad memoriā reuocans z si quidez mala bonis pponderent vtpote si moriatur in culpa mortali statim aia tradat tortoribꝫ q̄ eam recludant in carcere inferni cruciandam in secula seculoꝝ. Si decedat cum charitate tamen cum aliquo purgabili boni angeli deducunt eam in purgatoriū qua purgata deducunt eam in paradisum. Si autem decedat in tanta charitate vt omnē consumpserit erugine pctoꝝ ita q̄ nihil purgabile secū habeat statim sancti angeli deferunt eā in regnū celeste vbi diuina visione imppetuū fruet zc̄. Huius habemus exemplū Luce. xvi. de diuite epulone z de Lazaro mendico vbi dicit q̄ mortuus est diues z sepultus est in inferno. Mortuus est Lazarus pauper et portatus est ab angelis in sinū abrae. Sinus autez abrae ēm Augusti. est secretus locus vbi animе requiescunt sepate. Sinus enim cōmuni nomīe appellat secretū zc̄. Hoc figuratū est Exo. xxxij. ca. Mittā inq̄t dominus p̄cursorē tuū angelum vt eiciat chananeū z intres terrā fluentē lac z mel Per terrā pmissionis q̄ fluit lac z mel intelligit p̄ria celestiz in q̄ erit felicitas cognitiōis q̄ intelligit p lac z suauitas delectationis siue pfruitiōis que intelligit p mel. Ad hanc terram pmissionis angeli animas z spirit⁹ sanctoꝝ repulsis hostibus introducunt. Ideo cantamus in obsequio mortuorum. In paradisuz deducāt te angeli. Quod nobis concedat ihesus christus. Amen.

Tractatus de angelis ꝑm Franciscū maronis.

Jrca materiam

c de angelis plures. s. octo cōtēplationes occurrunt. q̄ꝝ.

I. contēplatio. Prima est: qua die fuerūt creati. Dicitur aūt ꝙ ꝑmo die. s. dñico ꝑm btm̄ Augusti. sup̄ illud. Jn ꝑncipio creauit deus celū ⁊ terrā. Sed est intelligenduz ꝙ cū natura angelica fuerīt q̄ttuor creata. s.

Primo celū empirreū. Scdo materia ꝑma. Tertio tempus. Quarto lux illa de qua dicit Gen̄. ꝑmo. Fiat lux et facta est lux. De primo ꝙ fuerit creatū celum empirreum quod est nobilissimū super omnia corpora probatur. quia corpora quāto sunt superiora tanto sunt nobiliora. vnde nobilior est aqua q̄ꝫ terra aer q̄ꝫ aqua et ignis q̄ꝫ aer. sic natura angelica est nobilior ī donis naturalibꝫ q̄ꝫ aliqua creatura. qꝛ natura mere spiritualis est nobilior natura mere corporali. vt ignis. ꝑtim corꝑalis. ꝑtim spūalis vt homo. Ex hoc concludit ꝙ minor angelus est nobilior ⁊ melior nobilissima aīa. vñ doctores dicūt ꝙ aīa ꝟginis gloriose est minor in donis naturalibus q̄ꝫ minor angelus licet in donis gr̄e ⁊ gl̄ie excedat omnes. De hac pulchritudine sumit illud in figura Apoca. xij. Mulier amicta sole natura angelica que soli comꝑatur ꝓpter splendorē naturaliū sibi dataꝝ a deo. ⁊ luna sub pedibus eius est natura humana mutabilis sic luna q̄ bene est sub pedibꝫ angeloꝝ. qꝛ minor ē in q̄ttuor donis nature. Corona duodecim stellaꝝ in capite angeloꝝ: sūt. xij. excellentie q̄ fuerūt in lucifero q̄ fuit caput omniū angeloꝝ. Scdo fuit creata prima materia informis que dicit informis ꝓpter carentiā oīs forme ꝑm Augu. sup̄ illud. Creauit deus celum ⁊ terrā. Celum inq̄t est natura angelica informis qd̄ non pōt intelligi nisi de carentia gratuitoꝝ. vñ naturalia habuerūt qd̄ ꝓbat dupl̄r. ⁊ Primo qꝛ si fuissent creati in statu gr̄e sicut ex culpa statim corruissēt sic ex gr̄a ad statū gl̄ie oēs fuissent assūpti: qd̄ nō est verū in reprobis spiritibus

Scdo qꝛ sicut creditorē decet mutuare pecuniā non simul sed per ꝑtes. sic de iure dñi. largitorē oīm nō dare simul omnia tā naturalia q̄ꝫ gratuita. Sed ꝑtes exemplo declarant sic. Sicut rex non facit aliquē de camera sua nisi ꝑius expertus fuerit ꝓbitatē talis. sic deꝰ noluit inducere angelos in naturis suis ⁊ de gr̄a sua nisi fuissent ꝓbati prius qualr̄ in naturalibꝫ se haberēt. Tertio fuit creatū tempus qd̄ diuidit in noctē ⁊ diē ꝑ diē q̄ est clara ⁊ lucida figurat status gl̄ie ad quē exaltati sunt scti angeli postq̄ꝫ fuerīt deo grati de naturalibꝫ sibi datis. ꝑ noctem q̄ est obscura ⁊ tenebrosa figuratur status culpe ad quē deiecti sunt spūs reprobi postq̄ꝫ fuerūt deo ingrati de naturalibꝫ datis. Jntelligenduz tñ est ꝙ ꝑ q̄ttuor status ad statū gl̄ie ascenderunt Et ꝑmus fuit: quō creati sūt in naturalibus donis. Scds fuit: quō de naturalibꝫ gr̄as deo egerūt. Tertiꝰ quō fuit eis gr̄a collata. Quartus quō fuit eis collata gl̄ia. de quo ascensu scribit in ps̄. Jn lumine tuo videbimꝰ lumē. vnde de lumine gr̄e ad lumē gl̄ie ꝙ sūt trāslati ꝑ noctē obscurā ⁊ horribilē significat status dāpnatiōis eterne ad quē reprobi spūs corruerūt: iuxta illud Esa. xiiij. Quō cecidisti lucifer qui mane oriebaris corruisti in terrā q̄ vulnerabas gētes tu em̄ terrā dispsisti tu ꝓplm̄ tuū occidisti. Quarto creauit lucē ꝑtim obscuram ⁊ ꝑtim lucidaz. vñ minor erat luce solari ⁊ maior lunari. hec lux figurat noticiā collatā eis de deo in statu vie que ꝑtim erat obscura ⁊ ꝑtim clara. vñ clarior erat q̄ꝫ noticia quā habemꝰ de deo: tñ deū videbāt ꝑ essentiā: qꝛ tūc fuissēt nec beati: iuxta illud Augu. ꝙ visio dei ē tota merces. Et Johis xvij. Hec est vita eṫna vt cog̃scāt te veꝝ deū ⁊ quē misisti ih̄m xp̄m. De q̄ in figura Apoca. v. Nemo poterat nec in celo nec in terra aperire libꝝ: nec aspicere illū. Scda cōtemplatio est: q̄ sūt angeloꝝ misteria. Dicit II. contempla

autē ꝙ q̄ttuor ⁊ Primū est illuminare vnde si ꝑ ordines ꝑm diony. inferiores illuminant̄ a superioribus: sicut discipuli
B a doctoribus. De quo dicit̄ dañ. viij. ꝙ q̄dam angelus precepit gabrieli tanq̄ꝫ inferiori ꝙ danieli visionē ostenderet de futuris. Sed querit̄ qua illuminatione illuminant. Dicit̄ ꝙ vespertina que cessabit in die iudicij iuxta illd̄. i. ad coꝝ. xiij. Cum venerit qd̄ perfectū est: euacuabit̄ qd̄ ex parte est ⁊ euacuabit omnē principatum ⁊ virtutem cū tradiderit regnuꝫ deo ⁊ patri ⁊c̄. Scd̄m est celuꝫ mouere. Unde naturales dicunt ⁊ theologi ꝙ numerus intelligentiarum mouentium orbes equatur numero orbium. ꝙ aūt celos moueāt probat̄ dupliciter. quia aut celum mouetur a deo immediate: quod non est verum. quia deus nihil operatur qd̄ possit creature cōmunicari nec a ꝟtute sua. Scd̄m sicut ignis fert̄ sursum a forma scd̄a vel sua. quia in die iudicij quiescet ⁊ violenter qd̄ theologi negant ergo mouetur ab intelligentia. Tertium misterium est. ꝙ deus ꝑ angelos mirabilia operatur. vnde miracula sanctorum ⁊ finalis resurrectio per angelos fiet. de quo Jo. v. Angelus aūt domini secundum tempus descēdebat in piscinā ⁊ mouebat̄ aqua. ⁊ sanabat̄ vnus a quacunq̄ꝫ infirmitate detineretur: sic be. Jo. rogabat per manus angeloꝝ preciosos lapides restaurari. Quartum misteriuꝫ est ꝙ deus per angelos toti mundo administrat: sic ꝙ cuilibet regno vnus angelus principatur. vnde dañ. x. Princeps regni persaruꝫ restitit mihi. xx. vna diebus ⁊ nunc reuertor vt prelier aduersus persarum principeꝫ. ⁊ paulopost Cū egrederetur apꝑuit princeps grecorum igitur cuilibet regno vnus angelus prefigitur tanq̄ꝫ princeps: ex quo colligitur ꝙ cuilibet prouintie prefigitur vnus angelus ⁊ cuilibet ciuitati ⁊ cuilibꝫ castro. de negocijs cōmunibus quantū possibile est curam habens. ex quo concluditur ꝙ archiepiscopo ⁊ episcopo ⁊ sacerdoti parochiano preest vnus angelus curam habens de cōmunibus negocijs ad salutem animarum pertinentibus. Scd̄o probatur sic: qd̄ si deus cuilibet officio cōmuni non prefigeret angelum: omnia cōmunia negocia demones impedirent Sed quare custodiunt infideles cū sciant ipsos esse obstinatos? Dicitur ꝙ propter quattuor. Primo inspirant eis xp̄ianaꝫ fidem. Secundo ne tantum peccēt Tertio ne possint se excusare in die iudicij de doctore fidei. Quarto in signum summe dei clementie qui solem sue bonitatis facit oriri super iustos ⁊ iniustos

dubiū

A

Tertia contēplatio est. quot sunt sanctorum angelorum beneficia. Dicit̄ aūt ꝙ ad quattuor reducuntur. Primum est ꝙ nos ab angustijs liberant: sed dupliciter Primo a carceribus vt patuit in Petro in actꝫ. quem angelus liberauit d̄ manu herodis Scd̄o a penurijs vt patet in dañ. cui angelus cibum ministrauit cum esset in lacu leonum tollens abacuc per capillos Tertio quia a demonibus liberant. ⁊ hoc dupliciter. Primo a pena. vnde statim natum puerum extinguerent nisi sanctus angelus eos ꝓhiberet: vt patuit in tobia viro sare alios viros extinguens cum ipse remanserit ⁊ ipsa īmunes. Scd̄o a culpa: vnd̄ ad peccata nos compellerent infinita: quō diabol⁹ misit in cor iude vt xp̄m traderet alijs apostolis intactis remanētibus iuxta illud. Symon sathanas expetiuit vos ⁊c̄. Scd̄m est inspirare. ⁊ hoc dupliciter. Primū est illūinare: sicut xp̄s Johannem per angelū illūinauit iuxta illud apoc: iesu xp̄i quē dedit illi ih̄s palam facere q̄ꝫuis suis loquens per angelum seruo suo Johanni exempla patent q̄ꝫ plurima in prophetis ⁊ scripturis.

III. ꝯtē platio

B

Tertium est inflāmare qui facit angelos suos spiritus flāmam ignis ⁊c̄.

Quartum est orationes deo presentare ⁊ pro nobis orare vt patuit de oratione Tobie ⁊ sare nam dixit sibi angelus. Quādo orabas tu ⁊ nurus tua sara ego obtuli oratianem tuam domino iuxta illud apoc. Stetit angelus iuxta arā tem

127

IIII. ꝯtē platio pli habens thuribulum. Quarta contemplatio est. Que sūt beati michaelis opera. Et dicit ꝙ quattuor. Primū est
C ꝙ interficiet antixp̄m iuxta illd dañ. xij. Tunc consurget michael princeps qui stat pro filijs vestris. Et illud zacharie xiiij. Egredietꝫ dñs ⁊ p̄liabit cōtra gētes illas ⁊ stabunt pedes eius in monte oliuaꝝ. Scdm est in die iudicij tubicinare iuxta illud apostoli. In voce archangeli ⁊ in tuba dei descēdet de celo. ⁊ mortui q̄ in christo sunt resurgent primi.

Tertiū est animas presentare iuxta illud. Archangele Michael constitui te principez super omnes animas suscipiendas. Quartum est crucis insignia in die iudicij apportare iuxta illud Hoc signum crucis erit in celo cum dominus ad iudicandum venerit. Quinta contemplatio est quia queruntur de angelis quattuor questiones: quarum scilicz.

V. ꝯtemplatio

Prima est si omnes mittantur. Et dicitur ꝙ non. Require in dionisio ⁊c.

Secunda est. Si mereant in gubernatione humani generis. Dicitur ꝙ sic
D quia gaudiū est angelis dei sup̄ vno peccatore pniam agēte. Et paulus dicit ꝙ pro quolibet saluato pro p̄dicatione sua crescit sibi gaudiū vt dicūt sancti. Sed ꝯtra. quia damnati in inferno nō demerentur. igitur per contrarium nec angeli merentur. Respondeo ꝙ merentur gaudium accidentale non essentiale ⁊c.

Tertia questio est. Si angeli doleant de damnatione suorum custoditorum. Et dicitur ꝙ non. quia gaudent in summo. igitur in nullo tristantur nec de nullo. Item ipsi gaudent de diuina iusticia. sed damnatio custoditorum est actus diuine iusticie: ergo de damnatione custoditorum non solum non dolent. immo gaudent iuxta illud. Letabit iustus cum viderit vindictā ⁊c. Sed cōtra q̄a quē suscitauit Johānes vidit flentes angelos discipuloꝝ suoꝝ. Item mors ⁊ vita sunt ꝯtraria ⁊ gaudere ⁊ tristari sunt ꝯtraria. sed gaudent de vita peccatoruz ergo tristantur de morte. Respondeo ꝙ in nullo tristantur: sed apparent nobis tristes pro quanto priuātur illo gaudio quo gaudēt de salute illorum. Quarta questio est. que est illa pugna de qua scribitur apoca. xij. Michael ⁊ angeli eius p̄liabant cū dracōe ⁊ draco pugnabat ⁊ angeli eius ⁊ nō preualuerunt: nec locus eoꝝ ⁊c. Dicit ꝙ duplex fuit ibi pugna. quaꝝ prima sumpsit initiū a lucifero. sicut nunc impellit homines ad peccandū: sic ipulit sanctos angelos ad cōsentiendū sibi: sed mirabiliter restiterūt. Scda pugna sumpsit initiū ab angelo michaele. videns enim ꝙ taliter deliq̄rat ꝙ morte dignus erat. ⁊ ꝙ in celo habitare cuz suis angelis nō deberet. expulit eum viriliter ⁊ in illum aerem caliginosuz ꝑm apl'm deiecit. licet restiterit lucifer eis q̄ꝫtuz potuit sed nō p̄ualuit. nec locus eius est amplius inuentus in celo.

Sexta contēplatio est. Quo peccato peccauit angel⁹ prim⁹. Dr̄ ꝙ q̄druplici pctō ⁊ Prio pctō sup̄bie ⁊ p̄sumptiōis videns eniz se esse nobilissimū in donis naturalibus non dedit honorem deo: sz inaniter gloriatus est in seipso. vñ apl'is gloriantibus de potestate sup̄ demones eis data xp̄us dixit Uidebam sathanaz ꝓpter huiusmodi inanem gloriam quasi fulgur de celo cadentē. De qua sup̄bia dicit eccl'i. x. Initiū omnis peccati superbia. Scdo peccato auaricie ⁊ ambitionis. videns em̄ se pulcherrimū sup̄ omnem creaturam quam deus condiderat om̄ibus concupiuit preesse seipsuz reputans dignū: ad qd attigisset si stetisset secundū Anselmū. Sed qr sine meritis ex ꝓpria auctoritate ꝯcupiuit. De quo Isa. xiiij. ca. Ascendā in celū ⁊ similis ero altissimo. ⁊ inde sup̄ astra celi exaltabo solium meum. Tertio peccato inuidie ⁊ emulationis. vñ inuidia est tristicia de apparenti prosperitate alterius. sed diabolus tristatus est. quia deus om̄ibus p̄erat. ⁊ nulli suberat. igit inuidit. De qua inuidia dicit sapiēs sap̄. ij. Inuidia diaboli intrauit mors in orbem terrarum. ⁊ Seneca Ubi ꝓsperitas ibi inuidia. sola

VI. ꝯtē platio

E

miseria caret inuidia. Et iterum sapi. Imitantes illū inuidia pauci facti sunt ecclesiastici. xlviij. cap. Quarto pecca to ire z indignationis. videns em̄ se detectum de paradiso. s. voluptatis ascendit eius malitia vsq; ad odium dei. de q̄ habet Joh. viij. Ille erat homicida ab initio z in veritate non stetit. Sed dubium est. si diu manserit in statu innocētie. Dicunt quidā q̄ a principio aurore vsq; ad creationem lucis vt dicit gen̄. i. q̄ diuisit lucem a tenebris. Septima contemplatio est. in qua de spiritibus reprobis plures questiones occurrunt. quarum. scilicet prima est vtrum cognoscāt cogitationes nostras Dicitur. autem q̄ non. iij. R. viij. Tu solus nosti corda filiorum hominum. Et sancti dicunt q̄ illabi mentibus nostris est soli deo p̄prium. Vbi norandū est q̄ quattuor sunt que retinet deus opera faciēda. Et primū est opus creatiōis. Secunduz est iustificationis. Tertium est glorificationis. Quartū est cognitio cogitationis. Sed ꝓtra q̄r demones de cogitatiōibus nr̄is nos accusant. igitur eas cognoscunt. Dicit q̄ cogitationez nudā nullo modo cognoscere p̄nt. nec de ea accusabunt sed conscia ꝓpria accusabit. si quas vero cogitationes cognoscunt: cognoscunt per signa vt per motuz cordis aut verba aut signa aut opa. z hoc p̄t bene esse q̄ hijs mōis cognoscant. Secunda questio est vtrum possint cogitationes immittere. Dicitur q̄ non. quia si possent liberum arbitriū cogere tunc nō peccaremus. Item ad cayn dictum fuit gen̄. iij. Verūtamen appetitus tuus sub te erit z tu dñaberis illius. Sed ꝓtra q̄r de iuda dicit Jo. xiij. Cum diabolus iam misisset in cor eius z̄. ergo p̄nt immittere cogitatiōes z affectiones. Dicit q̄ non p̄nt nos cogere ad cogitationes vel affectiones. sed solū ministrare vel instigare. Tertia questio est. si inter demones est prelatio. Dicitur q̄ sic. quia Job penultimo. dicit Ipse est rex sup̄ oēs filios superbie. Item i Bar. sup illo. Ire

VII. ptē platio

maledicti in ignē eternū qui paratus est diabolo z angelis eius. dicit em̄ h̄ ratiōe subiectionis secundū glo. Sed contra si esset ibi prelatio esset ibi per naturam aut per violentiam. aut de iure. non per naturam. quia in die iudicij prelatio inter eos non cessaret. nec per violentiam quia tunc semper essent discordes: cum tamen summe concordent contra hominem impugnando. nec de iure. quia semper preciperent contra deum in quo non est obediendum. Item seruitus introducta est per peccatum vt dicunt theologi

Quarto si est seruitus inter eos. tunc lucifer cum sit summus peccator: debet omnibus subijci cuius contrariuz dicit Job Respondeo q̄ sicut multi latrones principi latronū se voluntarie subijciūt: vt in vnum conueniant in rapina: sic demones lucifero se voluntarie subijciunt vt in vnum conueniant cōtra hominem vt eum impugnent. vnde eadem prelatio est inter demones assumpta voluntarie sicut inter angelos de iure diuino ratione preeminētie naturalis vt diuine cō stitutionis. Quarta questio est vtruz demones descēderint ad inferos. Dicit q̄ non sed sunt recluſi in isto aere caligi- IIII. q̄ stio noso secundum apostolum ad ephesios. ij. vbi dicitur. In quibus aliquādo ambulastis secundum seculum mundi, huius secundū principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie. Idem dicit augustinus super he. Sed occurrunt tria dubia. et primum est. qualiter in isto aere sunt inclusi a deo. Dicitur q̄ propter duo. Et primum est ad temptandum electos. Secundum est ad suam miseriam z diuinam misericordiam ostendēdam qui sustinet vasa ire in multa patientia.

Tertium est si ibi puniuntur pena ignis. Dicitur q̄ non. tum quia non possent post ignis afflictionem temptare. tum quia ille demon dixit. Veniſti ante tempus torquere nos. Tertium dubium est: si omnes temptant. Dicitur q̄ non: immo creduntur aliqui ani-

128

mas torquere. Quinta questio: si de/
mones ludificāt sensus nostros. Respō/
V. q̄stio detur tripliciter. Uno modo q̄ demon
mouet fantasma z offert illud fantasie in
teriori forte oblatione. z super illud fan/
tasma conuertitur fortissime virtus in/
terior. quia videtur homini q̄ videat ca
pram vbera sugentem. Unde Augu. in
lib. de trini. dicit de quodam q̄ tanta cō/
uersione mouebatur super speciem mu/
lieris cuiusdam q̄ videbatur ei carnali/
ter copulari etiam vigilando z cum hoc
imutat spiritum vt sibi videtur signum
q̄ aūt species ab interiori procedant no/
tum est: quia nunq̄ ludificant nisi circa
species quas homo habet in visu. vnde
cecum non ludificant circa speciem co/
loris. Secundus modus est mutati/
one organi. quando humor sanguineus
vel vapor igneus descēdit ad oculos tūc
exteriora videntur sanguinea vel ignea.
Tertius modus sumitur ex parte ob
iecti. vt ex dispositione candele vel pale/
arum. vnde aliquando palee videnť ser/
pentes. Quartus modus assignatur
quia species impeditur per demones ne
veniant ad visum. z sic presentia non vi/
detur. Sexta questio est vtrum demo
VI. que nes continue fiant peiores. Et videtur
stio q̄ sic p̄m illō. Superbia eoz qui te ode/
runt ascendit semper. Et exponit glosa.
de demonibus. qui quanto plus affligun
tur: tanto plus odiunt deum vt videtur
sed post diem iudicij plus affligentur:
vt dicunt sancti. ergo magis tunc pe/
iorabuntur. Sed contra. quia sancti an/
geli non erunt meliores. ergo demones
non possunt esse peiores per locum a cō/
trarijs. Dicitur q̄ sunt peiores respectu
hominum quibus inuident. non aūt re/
spectu dei: quia in principio sue auersio/
nis tantum auersi sunt a deo quantū po
tuerunt auerti. sicut angeli dei non sunt
meliores respectu dei. sed per ministeriū
nobis impensum. q̄ nō crescit eis visio
diuina propter hoc si sunt meliores respectu
nr̄i. quia de ministerio nobis ipenso cre/
Nota scit eis gaudium accidentale. Octa/
ua contemplatio quot sunt beneficia an
gelorum. Dicitur q̄ tredecim sunt. Pri
mum enim est celum mouere vt vitam
habeamus: probatio vt supra. questione
secunda. Secundum est totum mun/
dum regere tam fideles q̄ infideles. p/
batio vt supra eadem contemplatione.

Tertiū est a carceribus liberare iux/
ta illud actū. Nunc scio vere quia z̄c.

Quartum est famelicos recreare vt pa
tet de dañ. z helya qui panem z aquaz in
uenit subneritum. Quintum est de/
mones refrenare ne extinguant puerum
q̄cito est genitus. sicut extinxerūt septez
viros sare vt patet tobie. vij. Sextuz
est demones impugnare ne ad peccatuz
impellant exemplum de Juda z̄c. Se
ptimum est illuminare sicut Johannes
in apoc. ad cognoscendum secreta eccle/
sie. Octauum est inflammare iuxta il
lud pś. ciij. Qui facit āgelos suos spūs Nota
z mi. suos z flammaz ignis. Nonū est
in persecutione z tribulatione fidei con/
fortare. exemplum de beato Laurentio.
Ulideo ante te iuuenem pulcherrimum
z̄c. Decimum est in infirmitate cōso/
lare sicut Raphael Tobiam exemplum
de beato Francisco cum esset pre nimio
dolore grauatus affuit angelus domini
cum cythara. Undecimum est presen
tare orationes nostras z opera omnia an/
te deum. exemplum de thobia z sara.

Duodecimum est orare pro nobis de/
uotissime iuxta illud. Stetit angelus iu
xta aram z̄c. Tertiumdecimū est pre
sentare orationes nostras ante deum. et
portant in purgatorium quos frequēter
consolantur. nec dimittunt donec sunt i
patria vt quilibet animā sibi cōmissam
custodiant donec presentent eam in vitā
eternā. hec omnia deus nouit qui cūcta
prout placet ordinat z disponit.

In festo sancti frācisci z potest esse
p festo stigmatū eiusdē Sermo. II

Uid sunt plage

iste in medio manuum tua/
ruz z dicet his plagatus sum

in domo eoꝝ qui diligebant me zachari. xiij.cap̄. Quia facti nouitas inducit ad mirationez: ⁊ admiratio qñ est de bono adducit delectationē. iō ꝓplus audiens nouitatem doctrine christi admirabant̄ sup̄ doctrina eius ⁊ exultabant in eius admiratione Luce. xxiiij.ca. In resurrectiōe xp̄i discipl'i admirabant̄ p̄ gaudio ⁊ allata exultatio sollicitat inquisitionē exo.xvi. vbi dixerūt filij israel Manhu id est q̄d est hoc. Et sollicita inq̄sitio q̄rit determinationē ⁊ responsionez Luce. ij. Respondit iesus matri q̄renti q̄d fecisti nobis sic? Nescitis q̄ ī his que p̄ris mei sunt oportet me esse. Et iō consignatio qua btūs fran. fuit xp̄o signatus vniuersali ecclesie summā adducit admirationē. ⁊ talis admiratio exultationez. ⁊ illa exultatio inq̄sitionē. ⁊ talis inquisitio ꝓducta est ad finalē determinationē. qꝛ sic in ceteris sanctis factū est in testimoniū sanctitatis eoꝝ decretū canonizationis: ita p̄ter decretū canonizatiōis bt̄i fran. stat decretū istius canonizationis. s. plagarum. Et scd̄m p̄missa hoc verbū est totius ecclesie militātis ꝓpter nouitatē miraculi ⁊ admirationē inducte q̄rentis a beato fran. Quid sunt plage iste ⁊c. vbi scz Primo p̄mittit̄ q̄stio difficilis ad soluendū ibi. Quid sunt plage iste ⁊c.

Scd̄o subseq̄tur responsio q̄ est difficilis ad intelligendū ibi. His plagat⁹ suz in domo eoꝝ qui me diligebant. Sciendū est tamē q̄ in inq̄sitiōe difficili introducit̄ hic sanctus. Et primo vt vexillis regalibus decorat⁹ qꝛ habuit plagas in medio manuū suaꝝ Scd̄o vt syderibus seraphicis inflāmatus: qꝛ ī domo scz amicoꝝ suoruz isti sunt illi carbones igniti seraphici in medio quoꝝ ambulauit primus angelus ante lapsuz. vt dicitur eccl'i. xxviij. Circa hanc questionem notandū est. q̄ q̄stio de q̄d est q̄o de cā. Et ideo hec q̄stio est q̄drupelx scd̄m q̄tuor gñā cāꝝ. qꝛ qñq̄ q̄rit̄ de cā efficiēte ꝑ q̄d sicut illud Jo.ix.cap̄. Quid peccauit hic an p̄ntes eius vt iste cecus nasceret. pctm̄ eiū est cā pene effectiua: vt dicitur de ceco restituto ⁊c. Qñq̄ queritur de cā materiali scd̄m q̄ dixit ihs iudeis Mat.ix. Quid cogitatis mala in cordibus vr̄is ⁊c. Qñq̄ querit̄ de cā formali s̄m illud Luc.xviij. Quid vis vt faciaz tibi petenti lucē que est forma oculi. Qñq̄ querit̄ de cā finali s̄m illud luce. xvi. Quid faciā qꝛ dñs me⁹ aufert a me villicationē. Et s̄m hos q̄ttuor modos pōt intelligi hec q̄itio. Si querit̄ de cā efficiente. Quid sunt plage ⁊c. i. a quo sunt cāte effectiue. Rñdet̄ q̄ fuit appitio seraphica. in qua appitiōe notant̄ plura mirabilia. ⁊ spāliter octo. ⁊ Primū mirabile fuit visio noua dum eīm oraret i mōte aluerne vidit seraphin volatu celerrimo de celoꝝ sublimitate ad se venire. q̄ visio fuit noua. quia cū sint nouē ordies angeloꝝ ministrantiū q̄ sunt de media ⁊ infima ierarchia. ⁊ tres assistentiū scd̄m distinctionē illā Dan. vij. Milia miliuz ministrabāt ei ⁊c. Et isti assistētes precipue duo sup̄mi. s. cherubin ⁊ seraphin ad nos nō mittunt̄ s̄m Diony. sed deo sp̄ assistūt vt dicit̄. vij. de angelica ierachia nisi forte ex spālissima gr̄a. sicut in hac felici appitione. vñ colligit̄ q̄ res fuit mltū rara. vt p̄ eo dicat̄ illud Jsa. vi. Volauit ad me vnus de seraphin. quia in scriptura nō legit̄ alias q̄ fuerit missus. Secundū mirabile fuit alaꝝ pluralitas mistica. qꝛ iste seraphin habebat sex alas tā splendidas q̄ ignitas. Et ꝓpter reuelationē quā habuit in hoc ꝑpendit̄ ipsum seraphin esse. qꝛ ceteris angelis iste numerus alaꝝ nō ascribit̄ in scriptura. Iste aūt sex ale sunt tres binarij suarū actionum seraphicarum secūdum intellectū ⁊ voluntatem quibus soli in deū ferunt̄. Dicitur ibi q̄ duabus alis velabant faciem maiestatis domini dum intellectū ⁊ voluntatem ad deitatem in se contuendam inclināt ⁊ duab⁹ pedes eius dū itellectū ⁊ volūtatē īclināt ad diuinam magnificētiā in creatura īferiori capescēdā in qua relucet vestigium trinitatis ⁊c. Et duab⁹ similiter velabāt totū corpus dum illas virtutes reflectūt supra se in q̄

129

cernūt imaginē. imo similitudinē trinitatis
ꝑm illud Ezech. xxviij. Tu signaculum
similitudinis ꝛc. Tertium mirabile
est crucifixio isolita. qꝛ seraphin i medio
sex alarum appebat crucifixus cū tñ cru
cis passio nullatenꝰ ꝯueniat spiritibꝫ sera
phicis. ꝛ de hoc mirabat sctūs frā. Hec
aūt crucifixio declarat ꝑ btm̄ ignatium
qui dicit Amor meꝰ crucifixus est i cru
ce christo. vbi oñdit ꝙ oēs q̄ xp̄m itime
diligūt crucifixi sunt ꝑm illud apl'i Xp̄o
cōfixus sum cruci. qꝛ spūs seraphici sū
me diligūt xp̄m. iō in eius morte spiri
tualiter fuerūt crucifixi. ꝛ qꝛ ip̄m nūc at
tente respiciūt. sic in eius imaginē trans
formant cuius plage nōdū credunt esse
delete eo ꝙ manserūt post resurrectionez
vñ q̄ intime cerneret seraphin cerneret
in eis stigmata expressa xp̄i intellectua
liter sicut sensibiliter in btō frā. Quar
tuz mirabile fuit allocutio archana qua
re q̄ sibi appuit et aliqua verba ei dixit q̄
nunq̄z alicui viuenti voluit reuelare. Vñ
dicit Bonauen. Credendū sane est tam
archana fuisse illa seraphica eloq̄a ꝙ nō
liceret hominibꝫ loq̄ ea. sicut apl's fuit ra
ptus vsq̄z ad tertiū celū ꝛ ibi audiuit ar
chana q̄ nō lz homini loq̄. ij. coꝝ. xij. cap.
Quintū mirabile fuit cōiunctio ꝯtra
rioꝝ. qꝛ sicut in passione xp̄i ponunt duo
ꝯtraria sic intensissime vnita: vt summū
gaudiū esset in eius anima tūc cū beata
ꝛ summa tristicia de ingenti offensa ita
vt ista pena ponat in nobis sūme saluti
fera. ita in illa salutifera appitiōe meroꝛ
ꝛ gaudiū intensiue fuerunt in aīa eius
vnita. letabat quidē in gratioso aspectu
seraphice pulchritudinis: sz crucis affi
xio ex cōpassionis ꝛ doloris incēdio ipsiꝰ
animā ꝑtransibat Et ista visio fuit talis
sicut illa Johannis apostoli cōmestio q̄
erat amara simul ꝛ dulcis apoca. x. cap.
Sextuz mirabile est persona infinita
quia persona illius apparentis fuit ipse
met christus: sicut habet in descriptione
illius qui sub specie seraph apparebat:
Dicitur em̄ xp̄us vere seraph eo modo
quo docet dio. de angelica ierarchia. cuz
om̄es spūs celestes angelos dicit vocari
quia sumūt nomē infimi ordinis ꝑ eo ꝙ
supiores habent ꝑfectiōes omniū inferi
orum. Xp̄us aūt habet in aīa sua om̄es
ꝑfectiones ordinis seraphici. appuit em̄
xp̄us sub tali specie ad ostendendū ꝙ ta
lis transformatio ex nimio ardoris incē
dio fiebat. seraphin em̄ ꝑm dioni. signifi
cat amoris incendiū ꝛc. Septimū mi
rabile est impressio repentina. quia subi
to dum hec visio fieret disparuit cuz cla
more valido ꝛ dolore acerbissimo: vt fer
tur in fractura carnis. Et in carne eius
xp̄i vulnera renouata fuerunt: eo modo
quo ante viderat in apparente seraphin:
vt vere tūc dicere potuerit illud ad Gal.
vi. Ego stigmata domini ihu in corpore
meo porto. Octauuz mirabile fuit se
creta reuelatio. vnde cum alias om̄ia di
uina sibi reuelata celare consueuerit illd
reuelauit cum ingenti tremore: dicēte ei
fratre illuminato qñ ip̄m vidit ita stupe
factum ꝙ non solum propter ipsum: sed
propter alios ei pandebant archana di
uina. ꝛ ipsum monuit principaliter quia
res erat ita manifesta ꝙ nullatenꝰ pote
rat diu celari. Iste sunt ille plage q̄ nul
lo modo fuerunt curate medicamine. ys.
v. ca. quia plage christi sicut incurabiles
erant post resurrectionez remanserunt ꝛ
durabunt vsq̄z ad diez iudicij ꝑm Ber.
ꝛ postea nō occurritur ipsas delendi ita
ille ꝑmanserunt occulte in vita ꝛ in mor
te manifeste. Nec credit ꝙ in resurrecti
one abolent quēadmodū vdet esse intē
tio beati Augu. de ci. dei. de circatricibꝰ
martyꝝ ꝛc. Si hec questio querat de
causa materiali dicit ꝙ sicut cā materia
lis crucifixionis apl'i cū dicit xp̄o cōfixꝰ
sum cruci fuit in eius anio: ita cā crucifi
xionis istius fuit vera caro. qꝛ in carneis
mēbris fuit realiter implagatꝰ vt xp̄us
Et sicut apl'us fuit crucifixus tm̄ in mē
te ita iste ꝛ i mēte ꝛ in carne. vñ bñ fuit fi
guratus btūs fran. ꝑ illū librū scriptū in
tus ꝛ foris apoc. v. qꝛ passionis xp̄i miste
ria p̄mo fuerūt intus in aīa exarata: po
stea foris i carne de scripta. ꝛ sicut ille li

ber fuit septem signaculis exornatus: ita iste fuit septem apparitionibus crucis decoratus: vt habetur in legenda.

Si autem hec questio querat de causa formali. Dicitur q causa exemplaris est crucifixio christi. quia sicut christus in manibus z pedibus fuit ferreis clauis confossus fm illud ps. Foderunt manus meas z pedes meos: ita similitudo clauorum erat in pedibus z manib⁹ nigra sicut ferrum eoz capitibus prominentibus ab interiori parte manuū z inferiori pedum eoz acuminibus existentibus ex aduerso oblongis z quasi repercussis. erant em quasi nerui cōtracti z duri qui dum a parte qualibet prominent ad partem oppositaz resultabant. dexterum vero latus quasi lancea transfixum rubra cicatrice obductuz sepe sanguinē emanabat que stigmata Alex. papa prozpriis oculis vidit: vt bulla veritatem cōfirmat. Et ideo quia ad similitudinem xpi sic fuit crucifixus z transfixus: cōpetit ei illud dan. quarta spēs xpi similis ē filio dei. Primus em sanctoz qui scripserunt regulas fuit beatus Aug. scōs bñdict⁹ tertius Ber. sz quartus beat⁹ fran. similis filio dei in stigmatibus. Siq̄stio querit de causa finali. s. quare almus frāciscus habuit hec. s. vulnera. Dico q assignantur octo rationes. quarū Prima est ad confirmanduz catholice fidei ozaculum que non in sapientia hominū sed in virtute dei fuit per miracula confirmata. Nam miranda sunt causa confirmandi quādo sunt maiora: sicut illud nulla virtute potuit fieri nisi diuina. licz plura alia fiant p angelos. illud autem non potuit fieri nec per imaginationem nec per naturā nec per artē. nec p faculratem angelicam. quia nullus illoz potest attingere nisi ad effectus quoruz sunt similes in natura: vt ptz. iij. de trī. Et quādo sunt euidēcia sicut illud fuit pape et cardinalibus z alijs multis spectaliter propalatum. Et quando sunt insolita sicut hoc miraculum quia retroactis temporibus a seculis nunq̄ fuerat auditum seu visum. Et quādo sunt diuturna sicut hic quia durauit p totā suā vitā z etiam post mortē Secūda fuit ratio ad reuelandum occulti cordis latibulū. quia lz omnia nuda z aperta sint oculis eius ad ostendendū alijs sanctoz virtutem latētem manifestat ea per extrinseca signa. In temptatione enim abrae fuit dictum Nūc cognoui. i. cognoscere feci q times deum. sic exponit Aug. Et ideo quia totum illius scti studiū vel stipendiū circa crucē domini versabatur incessanter voluit deus p crucis passionez z cauteriuz manifestare cordis affectū scōz q a sime one dictum fuit virgini luc. ij. Et tuam ipsius zc. Tertia ratio est ad probandum meriti premium. quia sicut per que quis peccat p hec z torquet⁹ fm illō sapi. xi. et scōm diuinam iusticiam: ita per que quis meruit: debet remunerari fm diuinam clementiam. Et ideo quia beatus fran. circa passionem christi z crucez fuerat specialiter multis meditationib⁹ assiduis z gemitibus amaricat⁹: fuit dignum vt qui fuerat miro crucis amore preuentus: mirando fieret crucis honore mirificus: sic enim fuit honoratus sic milites quando eis vestimenta regalia dantur in signum fidelitatis immense.

Quarta ratio fuit ad consumandum optatum martyrium. cū em tam triduo fuisset versus partes infideliū ad mortē, pro xpo sumendam z dino nutu quo seruabatur: ad hoc mortalium mortē querens non inueniret: voluit deus martyrium optatum in crucis supplicio gestū corporaliter cōicare: vt ei conueniat illō ad gal. vi. Mihi autem absit gloriari.

Quinta ratio fuit ad renouandū dominice passionis spectaculuz. Sicut em victorie solēnes magnaz psonaz siue regum cōsueuerūt depingi ne obliuiōi tradant: ita de⁹ pater victoriā filij sui regis eterni solennissimā videns obliuioni fore traditā in hoc mūdo voluit eam ne daretur obliuioni non solum depingere in aīa: sed in carne eius sculpere q̄si inducens nos in hac sculptura grām fidei suf-

soris ne obliuiscar⁊. dedit eñ ꝓ te aīam suam ⁊ corpus crucifigi eccl'i. xxix. capi.

Sexta rō fuit ad oñdendū diuine acceptationis bñplacitū. qꝛ cū ante hoc sacramentū īmissum fuisset eius mēti per diuinū miraculū ꝙ in tertia aptiōe libri euāgelici ei ostenderet q̄d acceptissimuꝫ deo est. ⁊ sp̄ passio dñi occurrisset: intellexit ꝙ ꝯtēplatio dñice passionis erat deo acceptissima ideo tota mēte libere ibi intendebat. ⁊ vt deꝰ manifestaret cūctis fidelibꝫ q̄tū sit ei grata ꝯtemplatio dñice passiōis: voluit illd placitū tā celebri miraculo ꝯfirmare indicēs nobis facto illud oraculū Hiere. trenoꝝ. iij. Recordare paupertatis mee ⁊ transgressionis absinthij ⁊ fellis: vt vniuersi fideliū dicant in corde suo: Memoria memor ero ⁊c̄.

Septima rō fuit ad ꝯfirmandū regule p̄ncipiū. qꝛ qñ oñdit aliqd p̄uilegium qd est magnū ⁊ nouū nō tenent homīes adhibere fidē nisi sit sigillo regis vel pape ꝯsignatū. Et qꝛ p̄ncipiū huiꝰ regule erat magnū ex eo ꝙ ꝓmittit obseruātibꝫ vita eterna. ⁊ nouū qꝛ insolita fuerat hactenus omīmoda abdicatio taꝫ in ꝓprio q̄tin cōi. iō summꝰ pōtifex et rex xp̄s voluit sua ꝓpria bulla cōsignare i corpe institutorꝫ eiꝰ vt nulli oīo hoīm eā īpugnare liceat ꝑm illd testāte paulo gal'. iij. cui nemo decetero molestꝰ esse dꝫ quā xp̄us suis sacris stigmatibꝫ notabilit insigniuit. Octaua rō fuit ad aniandū religionis exercitū. qꝛ qñ exercitꝰ est in bello arduissimo. maxīa ꝯfortatio est qñ vident añ se signū regis signiferi cū regali vexillo ⁊ qñ vidēt suū ducē armaturis regis munitū. Et iō volēs xp̄us exercitū nr̄m ꝯfortare p̄misit nobis illū signifeꝝ vt sciamus vere ꝙ ip̄m nobis tutissimū ⁊ ducē veꝝ nr̄m armis sue victorie illustrauit illiꝰ militis nobilitatē ⁊ strēnuitatē ac fidelitatē declarans: vt nullus formidare posset aciei cōiungi. vñ bene signat ꝑ illū angelū habentē signū dei viui apoc. vij. q̄ ꝓduxit exercitū īmēsum añ ꝯspectū dī Ad quē nos ꝑducat dei ⁊ virginis filiꝰ iesus christus. Amen.

In festo sancti Luce apostoli et euangeliste. Sermo. I.

Ego suꝫ Raphael angelꝰ vnꝰ de septē q̄ astamꝰ añ dñm ⁊c̄. Tobie. xij. ca. Ad explicationē huiꝰ verbi est intelligendū ꝙ in dīna scriptura annūerādo libꝝ tertiū esdre inueniunt q̄tuor noīa angeloꝝ quoꝝ. s. Primꝰ ē michael. Scds. ē gabriel. Tertiꝰ ē Raphael. Quartus ē vriel. De p̄mo dr̄ apoc. xij. De scdo dañ. viij. ⁊ luc. i. De tertio tob. iij. De q̄rto esdre. iij. ca. Scdm vnā trāslationem. Et isti q̄ttuor āgeli scdm q̄ttuor officia distincti sunt. Et primꝰ scdm sui noīs interp̄tationē fuit doctor sapiētissimꝰ: qꝛ scdm btm̄ Hiero. michael interp̄tat. q̄s vt deꝰ ab eo aūt qd est admirari ceperūt homīes ph̄ari. i. methaphi. ⁊ xp̄s interrogādo docebat ⁊c̄. Scds fuit miles fortissimꝰ. qꝛ scdm eūdē gabriel interp̄tatur fortitudo dei. fortitudo aūt est virtus militū ⁊c̄. Tertiꝰ fuit medicꝰ doctissimꝰ qꝛ scdm eūdē Raphael interp̄tat medicina dei. ⁊ ip̄e fuit missus ad medicādū tobiā: tobie. iij. Quartꝰ fuit sacerdos sanctissimꝰ. qꝛ scdm eūdē vriel interp̄tat dīnus ignis q̄ mediāte sacerdotes veteris testamēti vniuersa sacrificia offerebant: vt ptꝫ multipliciter in leui. Sed nos attendēdo ad suas p̄ciosissimas opatiōes Michael fuit p̄nceps p̄clarissimꝰ. quia michael ⁊ angeli eiꝰ p̄liabant cū dracone apoc. ij. Gabriel fuit nunciꝰ gl'iosissimus qꝛ incarnati verbi misteriū euāgelisauit vt hētur lu. i. Raphael fuit sociꝰ fidelissimus qꝛ iuuenē illū fideliter in Rages ciuitatē direxit ⁊ postea ad p̄rem sanū ⁊ incolumē reduxit vt habet tob. ij. Vriel fuit p̄co veracissimus. qꝛ penā mortis xp̄i annūciauit vt hētur. iij. esdre. Et iō scdm noīs interp̄tationeꝫ ⁊ actū Raphael habuit officiū medici. idcirco ad cōmendationē beati luce q̄ fuit medicus vt testat apl's ꝯueniēter assumit verbū illd. Ego sum Raphael ⁊c̄. Sed ad diuisioneꝫ istiꝰ thematis est aduertēdū ꝙ duo mōi

angelo3 reputuñ siue spūs beato3 scōm
p̄clarā visionē danielis p̄phete quo3 q/
dam dicuñ assistentes. quidam dicun/
tur ministrātes: de q̄bus duobꝫ dī dani.
vij. Milia milia ministrabāt ei ⁊c. Et ista
duo misteria augelo3 bñ fuerūt signata
gen̄. ij. in scala Jacob in q̄ angeli descen/
debant. s. ad diuinā essentiā p̄tēplādā. et
alij descēdebāt hoibꝫ. s. ad ministrandū.
Et ꝑm hoc btūs lucas introducit dupli
citer in his verbis. Nam ꝓmo vt habēs
officiū spūs ministrātis. cū ꝓmittit. Ego
suz Raphael angel⁹. Raphael em̄ ange/
lus suū officiū p̄fecte circa tobiā exercu/
it. ⁊ itez angel⁹ est nomē spūs ministrā/
tis. Scōo vt hūs officiū spūs. s. assisten/
tis. cū sequit Unus de septē: q̄ astamus
añ deū. Septē em̄ spūs sunt in cōspectu
throni eius apoc. i. ca. Hūit em̄ b. luc. of/
ficiū eius duplex q̄ claruit duplici vita.
scz actiua ⁊ p̄tēplatiua vt ptz manifeste
in actib. Et iō quātū ad vitā actiuā ha
buit officiū ministrātis ⁊ c̄tū ad p̄tēpla
tiuā habuit officiū assistēt is. Et ꝓpter il
lam cām btūs Lucas nō solū fuit simil
Raphaeli: sed etiā Gabrieli. q̄ dicit de se
ipō. Ego suz gabriel q̄ asto añ deū. Ego
sum gabriel. ecce officiū ministrādi in q̄
dina fortitudo manifestat. Qui asto añ
deū. ecce officiū assistētis ⁊c. Quia igitur
in verbo ꝓposito btūs Lucas sb angeli
noīe est introductus. tēcirco ipius laudi
bus insistēdo colligunt duodecim p̄diti
ones angeli ad psonā btī Luce p̄tinētes
quaꝫ. s. Prima est q̄ angelus hz gene
rositatē in suo ortu oñes em̄ angeli sunt
filij regis eterni. q̄a ab ipō imediate ad
ipius imaginē sunt p̄ducti. iō dicit Job
xxxviij. Ubi eras cū me laudarent astra
celi. i. filij mei. angeli em̄ ad ſram sūt om
nes filij dei. Scōa est q̄ angel⁹ hz spe
ciositatē in suo aspectu. est em̄ creatura
pulcherrima creaturaꝫ a dō i eē p̄ducta
rum. tm̄ em̄ cranscēdit pulchritudine so
lis q̄ ipm intime videret ⁊ intuitiue c̄tō
sol transcēdit pulchritudinē terrez plus
⁊ in cōparabiliter. vñ tanq̄ i speculo relu/
cēt dinaz iferioza. Et ideo dio. de di. no.
vocat angelos speculū splendidissimuz

Tertia est q̄ angelus habz fortitudi
nem in suo actu. vnde vnus angelus vol
uit totū firmamentū. ⁊ singuli singulos
celos vt 4. reg. ij. scribit ꝫ. vñ dauid dicit in
ps̄. Benedicite dñm omnes angeli eius
potentes virtute Quarta est q̄ habet
immortalitatē in suo statu. sunt em̄ ange
li omnes imortales nō quidem ex ꝓpria
natura sed ex voluntate diuina. vnde sta
tum imortalem sanctoꝝ post resurrectio
nem compat saluator angelis Math. xx.
dicens: Neq̄ nubent in resurrectione ne
q̄ nubentur sed erunt sicut angeli dei.

Quinta est q̄ angelus habet amenitatem in suo cantu. quia iugiter laudat
deum indicibili melodia: vt habetur in
apoc. habent enim cantus dulcissimos:
vt testat dioni. de angelica ierarchia. vñ
ysa. vi. cap̄. Vidi duo seraphin clamantia
sanctus sanctus sanctus dominus ⁊c.

Sexta est q̄ angelus habet inuisibilitatem in suo contuitu potentia em̄ nulla
sensitiua potest eū attingere ꝓpter suā
eminentiā. vnde absconditꝫ a bzutis quē
admodū celestia corpa a tactu vel gustu
non possunt percipi sed a solo visu: vnō
res c̄to sublimiores sunt tāto sunt a po
tentijs infimis remotiores. Idco dicit p
pheta in ps̄. Qui fac̄ angelos suos spūs
⁊ mi. s. ignē vrentē. Igit in spera sua ē in/
uisibilis. nec videtur nisi in aliena natu
ra nec spiritus potest videri pro voto ⁊c.

Septima est q̄ angelus habet limpiditatē in suo visu. quia videt illud obm
facie ad faciē q̄ō est transcēdens omnez
creaturam per naturam siue intellectua/
lem siue spiritualem siue sensibilem. sic
enim compatur oculus noctue ad lucez
solis: sic omis intellectus creatus ad di/
uinā essentiā quā angeli semp intuētur
ideo dicit Mat. x. q̄ angeli in celo semp
vident fa. pa. Octaua est q̄ angel⁹ ha
bet stabilitatem in suo gradu. q̄a licet a
principio cadere potuerint: sicut ceteri:
non tamen ceciderunt: sed stabiles fue/
runt ꝫm Grego. in moralibus. ita confir
mati sunt q̄ nullo modo a sua p̄fectione

ruere possint. et cuz deus sub lucis nomine creasset angelos vt asserit. Isido. lib. ethi. postea diuisit lucem a tenebris z rectis aljs obstinatis illos confirmauit.

Nona est q angelus habet veritatez in suo affatu ḡa si bonus angelus posset mentiri tunc veritas diuine sapiēcie que ministerio angelorum fuit reuelata non esset certa: cum tamen saluator dicat in euangelio. Donec transeat celum z terra ⁊c. vnde quidam angelus dixit Danieli vt doceret ipsum q̄ in scriptura sancta expressa sunt. Decima est q angelus habet bonitatez in suo influxu. quia sicut malus angelus in principio placet transfigurans se in angelum lucis secundum apostolum z tandem nocet. ita licz bonus in principio terreat: in fine tamē delectat vt patet in angelo virginem salutante. z in diabolo iesum temptante per blandicias. vnde malus angelus cō paratur peccato in fine sauciāti z bonus virtuti in fine quietanti. vnde circa pricipiū in libro macha. rogabant dominū vt angelum bonum mitteret ad eorum protectionem. Undecima est q habz angelus amicitiā in suo affectu. quia angeli diligunt homines cum circa eorum custodiam sint tam diligentes sicut sui conciues scōm beatum Grego. super Matth. vnde vocat ipsos fratres quem admodum in apoca. xij. Cantabant prodelectione inimici humani generis dicentes Proiectus est accusator fratrum nostrorum. Duodecima est q angelus habet dignitatez in suo cultu. quia sicut summa dignitas est ministrare in templo ecclesie militantis: ita summa dignitas est ministrare in alia vita in templo ecclesie triumphantis: cuius templi angeli sunt ministri: vt habetur apoca. viij. q alius angelus sterit ante altare habēs thuribulum aureum in manu sua. Unde sicut sacerdotes in ecclesia militante regibus preferuntur: vt habetur. iij. R. ita angeli omnibus in triūphante ecclesia existentibus. Iste duodecim. scili-

A cet conditiones angelorum: specialiter

inueniuntur in persona beati Luce vt merito possit angelo comparari. Et primo beatus Lucas habuit generositatē in suo ortu. quia ipse fuit vnus de illis. lxxij. discipulis quos immediate genuit christus: sicut angeli immediate in esse reali a deo. ita isti in esse spirituali Unde scōm dio. de angelica ierar. Isti habuerunt priuilegia que habent angeli qui īmediate deo assistunt. quapropter iesus suos discipulos immediate appellat filios. Joh. xiij. ca. Scōo habuit speciositatem in suo aspectu. quia sicut in angelo tanq̄ in speculo relucent archana diuine sapientie: ita in illo relucent sacramenta fidei catholice: que vidit anima eius. si em illa immediate non habuisset inserta diligenter: non valuisset in euangelio suo scribere. quia ex habundantia cordis os loquitur Mat. xi. ca. Tertio habuit fortitudinem in suo actu. quia sibi appropriat descriptio dominice passionis: sicut Marcho resurrectionis: et Iohanni incarnationis z Mat. eius generationis. vnde inter quattuor euangelistas boui assimilat q̄ est animal immolaticiuz. in passione aūt dominica virtus fortitudinis declarat. quia ille est principaliter fortis q̄ est impauidus circa actū mortis. Quarto habuit imortalitatē in suo statu. qz pmansit sine crimine: vt scribit Hiero. in lib. illustriū virorz sine quo anīa mori non pōt iuxta dictū saluatoris. Qui credit in me nō morietī ineternum. Quinto habuit amenitatē i suo cantu. quia delectabiliora carmina nob cecinit q̄ aliquis euangelista. eo q virginis gaudia que ab ipsa didicerat solertius explicauit: vt patet in angeli annunciatione z ceteris saluatoris aljs pmordijs que alij siluerunt. vnde ipse est vnus de illis quattuor animalib⁹ qui clamāt die ac nocte ante thronum dei: vt habetur apoca. vi. cap. Sexto habuit inuisibilitatem in suo cōtuitu. quia archana diuine sapientie ipse nobis in suo euangelio reuelauit que sunt fundamenta fidei catholice incognoscibilia per natu-

ram. Non enim sunt naturaliter nota facta sz supernaturaliter reuelata. Unde dicit apostolus: Qui loquitur sapientiam dei in misterio absconditam: quam nemo principum huius seculi cognouit ꝛc. Septimo habuit limpiditatem in suo visu. quia post suam resurrectionem christum in fractione panis illico recognouit: cuius species in itinere fuerat ei occultata quemadmodum marie magdalene: donec fuit vocata ex nomine. Et ideo beatus lucas describitur in figura cherubin que bouis est figura in templo vt habetur in ezechiele. Octauo habuit stabilitatem in suo gradu. quia inseparabiliter ꝛ immutabiliter adhesit apostolo paulo in euangelij diuulgatione ceteris dimittentibus eum: vt patet in actibus ꝛc. Nono habuit veritatem in suo affatu. quia scilicet tota eius doctrina fuit in scriptura canonica: cui falsū subesse nā potest secundū Augustinum expresse. vnde solum ipse scripsit duos libros noui testamenti: scilicet euangelium ꝛ actus apostolorum ceteri autem vnum. Ipse enim fuit vnus de illis: quibus dictum fuit. Eritis mihi testes in hierusalem ꝛ in omni iudea ꝛ Samaria vsq; ad vltimum terre vt patet in actibus. i. Decimo habuit bonitatē in suo influxu. quia sacramentuz diuinissime cene in quo fuit summa benignitas declarata diligētissime ī suo euāgelio exposuit vt patet luce. xxij. capi.

Undecimo habuit amicitiā in suo affatu. quia fuit amātissimus ꝛ familiarissimus virgini marie. ꝛ quasi eius discipulus ab ipsa habuisse creditur illa misteria primordioꝝ xpi in quibus alij euāgeliste penitus siluerunt: vt ptz luce. i. et ij. ca. Duodecimo habuit dignitatē in suo cultu. quia dicitur fuisse episcopus alexandrinus ꝛ ecclesiam sibi cōmissaz cū sūma ordiatiōe regebat. ordiauit eū p̄sbyteros ꝛ episcopos instruēs eos vt patet in theophilo. Istas duodecim cōditiones debet habere anima fidelis ad instar angeli cuius est soror germana. qꝛ ab eodem ꝓgenita. ꝛ ad eius imaginē sicut angelus ꝓducta lz corruptibili corpi iuncta. Et primo debet habere generositatē in suo ortu. qꝛ postq̄ est corpi iūcta nisi fiat ꝑ sacr̄m regeneratiōis dei filia saluari nō pōt dicēte dño ī Joh̄e. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spūsctō ꝛc. Scdo debet habere speciositatē in suo aspectu. qꝛ sicut angel⁹ est nature specularis: ita ꝛ anima omnia representās q̄ sunt in sua cogitatione vt q̄ cerneret eā sicut seip̄am videt. ꝛ ideo debet cogitare honesta ꝛ pulchra. qꝛ sicut nullus homo libenter aspicit ad speculū in quo sordidus repñtat: ita nullus spūs ad aiam vilib⁹ sordidatā imaginatiōib⁹: sz purz. vñ dicit ꝓpheta de istis aspectib⁹ immūdis Mundi sunt oculi tui vt nō videant malū Abac. i. Tertio debet hr̄e. s. fortitudinem in suo actu. qꝛ temptationib⁹ non dz succūbere. eo q̄ debilis est hostz q̄ nō vincit nisi volentē. vnde qñ aīa est assuefacta vinci a tēptationib⁹: difficile est eis resistere. quando aūt conat vt vincat facile resistit: vt dicit bea. Joh̄. in cañ. sua. Appropinquate deo ꝛ appropinquabit vobis. ꝛ resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Quarto debet habere imortalitatem in suo statu. quia peccatum qd̄ occidit animam debet plus detestari ꝛ horrere q̄ sui annihilationem. immo q̄ annihilationem totius mundi aut dampnationem inferni sic dicebat eleazarus in libro macha. vi. se velle prius mitti in infernum q̄ peccare mortaliter. vnde nimia est anime insania quando propter minimam complacentiam non horret quam vitarent sancti potius q̄ suaz eternam penam ꝛ quelibet etiam anima iusta ꝛc. Quinto debet habere amenitatem in suo cātu. qꝛ in om̄ib⁹ que videt in vita ista: debet laudare deum sicut ꝓpheta dd̄. īuitabat oēs creaturas ad laudem dīnam. vñ aīa deuota laudib⁹ dīnis vacare debet ꝛ esse intenta sollicite. Et ille cantus amenissim⁹ est in aure dei di. Ber. vbi non chorus: sed cor. nō clamor sed amor canit in aure dei. Ad illū cātuz

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

132

monet nos apl'us di. In ps. ⁊ hym. spūalibus canētes dño in cordibus vestris.

Sexto. debet habere inuisibilitatem in suo contuitu qꝛ nō debet quicq̄ boni facere eo fine vt ab hoībus videat' sed ꝓpter diuinū seruitiū: ne sit sicut vna de fatuis virginibus: sed vna de prudentib⁹ di. dño. Mat. vi. Attendite ne iusticiam vestrā faciatis corā hoībus ⁊c̄. Septimo debet habere simplicitatem in suo visu. qꝛ diuinis ꝯtemplationib⁹ debet insistere quib⁹ oculus īterior clarificat' ⁊ nō mūdanis cogitationib⁹ que hn̄t obnubilare oculoꝝ spūalium claritatē. vnd̄ clamabat. ys. dolēs ꝙ cognouisset mūdana ante diuinoꝝ ꝯtemplationez Ve mihi. quia vir pollutis labijs ego sum ⁊ in medio popl'i polluta labia habētis ego habito: ⁊ regē dn̄m exercituū ego vidi oculis meis. Et eo mō displicent degustanti diuina. qui aspicit ad terrena que sunt sordida ⁊ polluta. Octauo debet hr̄e stabilitatē in suo gradu. quia temptationibus agitata ꝑ inimicos. licet a vacillatione cauere non possit tn̄ a casu peccati mortalis cauere pōt: vn̄ dicit apl's. Qui se existiat stare videat ne cadat ⁊c̄. Nono dz hr̄e veritatē ī suo affatu qꝛ ea q̄ sūt fidei catholice dz simpl' credere ⁊ firmit' ꝯfiteri. ⁊ illa est locutio ītellectualis: credulitas firma ⁊ tūc vera est. cū est de regulis quibus falsuz subesse nō pōt. Ista veritatē nō vident' hr̄e aīe q̄ nō curāt de alijs in nullo nisi de his que vidēt. q. nō spantes aliā vitā: de q̄bus in apoc. dr̄. ꝙ pene incredulo ꝝ sunt instigatio ignis ⁊ sulphuris ⁊c̄. Decimo dz hr̄e bonitatē in suo influxu. qꝛ om̄is aīa bona q̄ hz tam corpalia q̄ spūalia: dz ceteris cōicare debite: sicut angelis in actib⁹ archangeli bona recepta alijs cōicant. Ista cōicatio bonoꝝ spūaliū fit magis exēplo q̄ verbo. qꝛ magis mouent facta q̄ dicta. vnde saluator. Luceat lux vestra coram hominibus mat. v. Undecimo dz hr̄e amicitiā in suo affatu. nō solū ad deū qui est eius pater ⁊ angelos q̄ sunt eius frēs sed ⁊ ad ceteras creaturas ⁊ aīas q̄ sunt ei sorores. Om̄es em̄ aīe sunt ab eodem pr̄e ꝓcreate eo ꝙ parentes in productiōe anime nihil faciunt. Et ideo ille aīe que amicitiam mutuā nō habent: nō vident' filie dei sed diaboli. vnde saluator dicebat iudeis qui pacem odiebant iuxta ꝓpheticum dictum. Vos ex pr̄e diabolo estis ⁊c̄. Duodecimo debet habere dignitatem in suo cultu. quia anima plus debet esse deuota diuinis laudib⁹: ⁊ seruitijs q̄ aliquib⁹ rebus trāsitorijs. sicut sancti qui sunt in patria nunq̄ cessant a laude diuina. nec vnq̄ de tēplo laudis diuine exeunt iuxta illud apoc. Qui vicerit faciam illam columnā in templo dei mei ⁊ foras nō egredient' ampli⁹. Et propter illuz cultū diuinū om̄es sancti erūt sacerdotes dei ⁊ agni teste iohan. in apoca. vnde dicebat beat⁹ Aug. ꝙ omnia in q̄b⁹ ierarchia eccl'iastica imitat' celestez patriam est diuinum officiū cui deuotissime est insistendū vt hic imppetuū laudemus viuentē ī secula seculoꝝ. Amen.

In festo omniū sanctoꝝ. Sermo. I.

Idi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ⁊c̄. apoca. vij. cap̄.

Quia scd̄m claram danielis prophetiā sublimitas duos theartice principatus declarat ex solennitate exercitus sub ip̄o militantis Ierartice. Ideo beatus Joh. euangelista seraphicis sensum actionibus incessanter intētus celsitudinē eterni ducis ex solennitate celestis exercitus nobis reuelare disponens illius celebritatem militie in verbo proposito introducit di. Vidi turbam ⁊c̄. Intelligēdum est tamen ꝙ ad solennitatē militie quattuor insignia requiruntur. ⁊ Primum est vt multitudo talis militie sit ex multis ⁊ diuersis pluralitatibus innūerabiliter congregata quo ad nos quia si propter paucitatem posset faciliter numerari: nunq̄ nobilitatem ducis declararet. ideo dicitur in prouerbiorum. xiiij In multitudine populi dignitas regis: et in paucitate plebis ignominia princi-

pis. Secunduz est ꝙ talis multitudo sit ex varijs nationibus vniuersaliter cõgregata. qꝛ ꝑnceps nõ hñs ptãtem ꝯgregandi exercitũ nisi in paucis regiõibus nõ est monarcha idẽ est de monarcha regni celestis. Unde dicitur in euangelio Mat. viij. Multi venient ab oriente et occidente ꝛc. Tertium est vt sit ordinata agminibus ante faciem principis vnanimiter presentata. quia ordo partiũ exercitus ad inuicem est propter ordinẽ totius exercitus ad ducẽ secundũ aristotelẽ. ideo dicitur Job. xij. Cum sederem sicut rex quasi circumstante me exercitu eram merentium cõsolator ꝛc. Quartum est. ꝙ talis multitudo sit vexillis regalibus consignata vniformiter. qꝛ omnes de eadem militia debent dirigi sub eodem signo. ideo dicitur apoc. viij. ꝙ ꝑ angelum habentem siguum dei viui fuerunt omnes dei serui qui de eius familia sunt in frontibus consignati. Et vt istorum insignium sufficientia declaret est. sciendum ꝙ multitudo exercitus ex diuersis pluralitatibus quasi innumerabiliter congregata declarat principis potentiam metuendam. multitudo quidem ex varijs regionibus vniuersaliter congregata declarat principis magnificentiam admirandam: quia ex hoc conuincit esse monarcha. sz multitudo monarche dũ ꝯiungitur ex ordinatis agminibus ante faciez principis vnanimiter presentata declarat principis sapientiã in eo ꝙ scit bene ordinare suam militiaz cõmendandam. Sed multitudo vexillis regalibus vniformiter ĩsignita declarat principis clementiam venerandam. in eo ꝙ suum signum suis subditis communicat. z illa quattuor scilicz potentia maguificentia: sapiẽtia: z clemẽtia sunt principis decentissima ornamenta. quorum scilicet. Primum resplenduit in dauid. Secundum claruit in Josia. Tertiũ refulsit i Salomõe. Quartum emicuit in Ezechia. vt patet etiam in libro regũ. q̃ fuerũt magni ꝑncipes in israel. Nunc ad propositum redden/do ista quattuor insignia ad solennitatẽ cuiuslibet militie pertinentia ad solemnitatem celestis milicie exercitus pertinere beatus Joh. euangelista in verbo ꝓposito ordinatissime nobis demonstrat vicz. Primo ꝙ celestis militie multitudo est ex diuersis pluralitatibus innumerabiliter congregata. cum premittit Uidi turbam magnam ꝛc. ista est enim innumerabilis multitudo de qua dictuz est ad Abraam gen. xv. Suspice celuz z numera stellas si potes. Iste stelle sunt sancti qui positi sunt in ornamento celi empirrei sicut stelle visibiles posite sunt in ornamento firmamẽti ꝑm theologos

Secundo ꝙ celestis militia est ex diuersis regionibus vniuersaliter congregata. cum sequitur: Ex omnibus gentibus z populis z tribubus z linguis. ad principis magnificentiam demonstrandaz. Ista est illa multitudo de qua dicit act. ij. Erant habitantes in Hierusalẽ viri religiosi ex omni natione q̃ sub celo est. Isti religiosi viri sunt oẽs q̃ redẽpti sũt z assũpti ad ordies ãgeloꝝ. iuxta illd Mat. xxij. Erũt i resurrectiõe sic angeli dei in celo. Isti habitant in hierusalem que est celestis patria scd̃m apostoli doctrinam ad gal. iiij. di. Que sursum est hierusalẽ libera est que est mater nostra

Tertio ꝙ celestis militia est ordinata agminibus ante faciez principis vnanimiter presentata. cum sequitur: Stantes ante thronum in conspectu agni. que quidem presentatio fuit. exo. xix figurata quando Moyses adduxit populum israel in occursum dei de loco castroꝝ vbi dicitur. ꝙ steterunt ad radices montis synai. Iste Moyses lator antique legis est figura domini q̃ est legifer noster iuxta preclaram ꝓphetiam qui eduxit israel. i. populum domini ad videndum deum in patria de loco castroruz huius ecclesie militantis in occursum dei: quando eos transtulit ad eccl̃iam triumphãtem que est in patria vbi deus videtur z tunc steterunt ad radices montis synai que est ierarchie supercelestis. quia ad il

lam nulla creatura fuit assumpta. sed solus Moyses. i. christus illum montem ascendit. Quarto demõstrat Be. Jo. q̃ celestis militia est vexillis regalibus vniformiter consignata cum sequitur: Amicti stolis albis ⁊ palme in manib⁹ eorum. Ideo illa militia fuit figurata. Jo. xij. per illã que acceptis palmarum ramis christo obuiã processit. de qua dicitur Apo. xix. q̃ exercitus qui sunt in celo sequebãtur eum in vestimẽtis albis amicti bisso albo ⁊ cãdido q̃ sunt isignia padisi ⁊c̃ Vult igitur beatus Johãnes euãgelista declarare sanctoꝝ oim solẽpnitatem ex quibus extat multitudo celestis exercitus dicens: Vidi turbam magnã. Circa qd̃ ẽ sciẽdũ q̃ i sacra scriptura inueniũtur. xij. visiões celebritatẽ illius mltitudis anagogice declarãtes. quaruz sex sũt i veteri testamẽto sb̃ velamĩe occl'tate. ⁊ alie sex i nouo testamẽto cũ ingenti lumĩe declarate. quaꝝ Prima est visio scale Jacob. de qua habetur geñ. xxviij. vbi dicitur q̃ Jacob vidit scalam stantem sup terrã ⁊ cacumẽ eius tãgens celum: angelos quoq̃ ascendẽtes et descendentes per eam ⁊ dominum innixum scale ⁊c̃. Ista scala est angelica ierarchia que ex diuersis ordinibus angelorum est gradata mirifice: vt patet per dionisiuz de angelica ierarchia que quidem est super terram q̃tum ad situm inferius. scilicet super ecclesiastica ierarchia que militat sup terram. q̃ infimus angeloꝝ est sublimior viatoꝝ vt testatur saluator luce. vij. de Johanne bap. Qui aũt est minor in regno celoꝝ. maior est illo. Sed cacumẽ eius celestis diuinitatis lumẽ attingit. quia scd̃m beatũ dionisiũ vbi supra sup̃mi angeli sunt circa deum Per illam scalã ascendũt sicut angeli p actum cõtemplationis quo in deũ feruntur. ⁊ descendũt quo ad actũ ministrationis quo quidem ad dirigendum homines transmittunt̃. Sed huic scale innixus erat domin⁹. q̃ in p̃sona est suscipiẽs angeli officiũ. descendit em̃ missus a p̃re in mundũ sicut inferiores angeli transmittunt̃ ad ministrandum nobis. iuxta illud euangelicum. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare. Ista autem scala habet. vi. gradus qui sunt sex ordines duarum inferiorum ierarchiaꝝ quarum angeli s̃m dionisium mittuntur ⁊ remittuntur per istam scalã. ⁊ iter illos sex gradus est ordo thronoꝝ in quibus sedet de⁹ qñ iudicat sua iudicia secundũ Gre. in mor. Et ideo in huiusmodi figura thron⁹ salomonis habebat. vi. gradus. q̃ vero s̃m. b. dio. eccl'ia militãs imitat̃ q̃tũ põt triũphantẽ: iõ illa scala debet esse in ecclesia vt in eius ierarchia simplicit̃ sub scala iacob ad instar spũuz supnoꝝ aut ascendamus in deũ p deuotionem. aut descendamus ad proximuz per compassionem exemplo christi de q̃ ait apostolus ad ephesios. iiij. cap. Qui descendit ip̃e est et qui ascendit ⁊c̃. Sed prohdolor scala mundane ochogarchie est erectain nostra ierarchia per quam ascẽdũt vsq̃ ad celos p supbiã. ⁊ descendũt vsq̃ ad abyssos p auaritiã. abyssus em̃ est in medio terre. ⁊ ideo sequit̃. Turbati sunt ⁊ moti sunt sicut ebrius in ps̃. cvi. Secunda visio est de somno Joseph geñ. xxxvij. Vidi p somniũ. q. solez ⁊ lunaz ⁊ stellas. xi. adorare me. iste Joseph qui a patre plus cunctis fratribus amabatur est xp̃us iesus qui cũctis hominibus qui eius fratres sunt. q̃ nõ cõfundit̃ fratres suos vocare s̃m apostolũ ad hebreos plus amabat̃a deo p̃re ipse em̃ est filius accrescẽs iuxta illud Joh. bap. dicẽtꝫ Oportet illũ crescere ⁊c̃. Hic vidit solẽ ⁊ lunam. i. animã suã beatam qui est finis totius luminis in patria ad instar solis illuminãtis totã ierarchiaz celestem s̃m dio. Et carnẽ de virgine sũptam: que instar lune ab anima ineffabiliter illustrat̃. Et stellas. xi. id est. xi. ordines spirituũ beatoꝝ in patria. Prim⁹ est ordo eoruz qui sunt sine suis meritis saluati per gratiam passionis xp̃i qui decimum ordinẽ faciunt angelorum iuxta parabolam in euangelio de. x. dragmis

Secundus est ordo angeloruz ⁊ eoꝝ

I. visio

II. visio

qui ad illum ordinē ex meritis propriis sunt assumpti. Tertius est ordo archangelorū z illorū qui ad ordinē illorum ex meritis sunt susceptī. Quartus est ordo principatuū z eorū qui ad ipm ordinē ex meritis sunt recepti. Quintus est ordo prātuum z ipsorū qui ad pdictum ordinē ex meritis sunt assumpti. Sextus est ordo virtutū z ipsorū qui ad supdictū ordinem ex meritis sunt susceptī.

Septimꝰ est ordo dnationū z illorū q̄ ad ipm ordinem ex meritis volabunt.

Octauus est ordo thronorū z illorū q̄ ad pfatū ordinē ex meritis sunt accepti

Nonus ordo est cherubin z illorū qui ad supdictū ordinē ex meritis sunt trāslati. Decimus est ordo seraphin z illorum qui ad ipsum ordinē ex meritis sunt assumpti. qz sicut de quolibet ordine ruerunt: sic oportet vt ad singulos ordines assumant fm anselm. Undecimus est ordo in scala. sup oēs aūt est mater domini fm Hiero. vt eccl'ia cantat. Exaltata es sancta dī genitrix sup choros angelorum z c̄. Iste sunt. xi. stelle clarissime i celo empirreo fixe de quibus dicit baruch iij. Stelle aūt dederūt lumē in custodijs suis z letare sunt vocate sunt. z dixerunt adsumus z luxerūt ei in iocūditate qui fecit illas. Quod nō pōt intelligi de stellis firmamēti. qz illas vidit se adorare dei filiꝰ. iuxta illud qō vidit. Jo. in apoc. qz vidit oēs sanctos adorare in secula seculorū Amen. Ista aūt adoratio pertinet ad virtutē latrie. cui similiter clerici debent esse intenti z libenter z reuerēter ea que ptinent ad diuinū cultū pfice/re. quia tribus leui de quā spiritualiter sunt fuit in lege Moysi diuīo cultui mācipata z propter hec sola priuilegiata. Sed vt apparet hodie magis seruiunt latrie ventris vt impleatur in eis illud euangelicum Publicani z peccatores p̄cedent vos in regno celorum. Tertia visio est de rubo Moysi de quo exo. iij. ca. vbi dicitur Vadam z videbo hanc visionem magnam quare non comburatur rubus z c̄. que visio potest quadruplici ter exponi vt ad propositum applicet.

Prio historice. In quo sensu duo sunt considerāda in hac visione. Primo rubi infumitas: que ab igne non consumitur. rubus enim inter minimas arbores est minima. Secundo ignis sublimitas quia ex rubo nō altitur. quia tunc rubus consumeretur z c̄. Secundo tropologice. quia tunc rubus signat animā nostram que est infima in cognitiōe intellectualium sicut materia prima in genere sensibilium. iste rubus ardet z nō cōburitur. quia anima diligens deum sup omnia debet spiritussancti igne succendi sine sui consumptione. de quo quidē igne construante dicit Hiere. trenorum i. cap. De excelso misit ignem in ossibus meis z erudiuit me. quia eruditio virtutis z veritatis sine illustratione a nobis haberi non potest. z ideo intellectus qui vult addiscere illum ignem debet super omnia desiderare. Tertio allegorice z tunc ille rubus est humanitas que est natura ima: sed ad summitatem ignis diuinitatis assumpta de quo igne habetur deutero. iiij. Deus tuus ignis consumens est. z propter hanc visionem ignis cum rubo dicitur in p̄s. Ignitum eloquium tuum. id est verbum tuum genitum vehementer. quia ista tenet arcta z vnionem diuinarū personarum in essentia fm Beru. Quarto anagogice z tunc ad propositum iste rubus est vnica multitudo animarum nostrarum propter affinitatem quam habent ad angelos qui quidem rubus secundum apostolum est charitate inflammatus z in patria beatificatus. Et iō spiritus illi fuit lapides ignei de quorum locis fuit eiectus lucifer: vt habetur ezechielis. xxviij. vbi dicitur Eiecit te de mōte sancto dei i medio lapidum ignitorum. Iste est ille beatificus ignis perficiens z non vocens de quo dicitur Isa. xxxi. Ignis dei in syon et caminus eius in hierusalem: que dicitur visio pacis. Isti sacratissimo

III. visio rubo

Ignis multiplex.

igni contrariat scilicet. Primo ignis ambitionis ⁊ superbia: quibus fuerunt consumpti principes missi ab achab ad helyam. iiij. ℟. i. Secundo ignis rancoris ⁊ iracundie quo fuit consumptus chore scilicet. ignis malignitatis ⁊ inuidie. de quo habetur in leuitico. Tertio ignis carnalitatis ⁊ imundicie q̄ deuorauit sodomitas gen̄. xix. Quarto ignis cupiditatis ⁊ auaricie qui cruciat diuitem in inferno luce. xvi. ca.

IIII. visio de solio

Quarta visio est de solio sublimi ys. vi. Vidi dominum sedentem super solium excelsum ⁊ eleuatum: ⁊ plena erat tota dom⁹ maiestate eius. Istud solium in quo sedet dominus est celum empirreum de q̄ ait dominus in ys. lxvi. Celum mihi sedes est ⁊ diuinitas simpliciter ibi requiescit. qd̄ celum est excelsum ⁊ eleuatum super omnia corpora. imo scd̄m astrologos ibi est. x. spa. Et plena erat domus maiestate eius. hec domus est aula paradisi. de qua in ps̄. Letatus sum in his q̄ dicta sunt mihi: in domum domini ibimus. ⁊ Beati qui habitāt in domo tua domine. Et iteruz Laus eius in ecclesia sanctorum. Ista domus erat plena maiestate dei. quia de plenitudine felicitatis diuine sancti s̄m capacitatem sue volūtatis que est. q. infinita plene recipiunt s̄m dio. Et ea que sub ipso erāt replebāt templum qd̄ erit plenuz quando throni ruentū erunt electis hominibus ornati. quia nullus locus in illis nuptijs vacu⁹ remanebit s̄m xp̄i. parabolā Mat. xxij. Implete sunt nuptie discumbentium seraphin super illud. quia insuperiori p̄te celi est ordo seraphicus collocatus s̄m dionisiū vbi sup̄. Sex ale vni ⁊ sex ale alteri. ⁊ duabus velabant faciem eius. qd̄ est dum illi spiritus beati intellectum et voluntatem que sunt due ale contemplationis erigunt se ad diuinam essentiam intuendam. Et duabus pedes eius: duz descendunt ad considerationem creaturarū in quibus s̄m Augu. super gen̄. ad litteram relucet vestigiuz trinitatis. Et duabus velabant ⁊c̄. dum reuertuntur per easdem potentias ad semetipsos in quibus est trinitatis signaculum iuxta illud ezechielis. Tu signaculum similitudinis ⁊c̄. Et clamabant alter ad alterum. s. s. s. ⁊c̄. quia scd̄m dioni. superiores illius ordinis reuelant inferioribus archana sancte trinitatis: in quibus sanctitas vna inuenitur triplici modo. s. in patre sanctificante ⁊ non sanctificato. in filio sicut in sanctificato ⁊ sanctificante spūssctūs cū sanctitatē accipiat ad intra eam non communicat. Dn̄s deus sabbaoth. i. celestis exercitus omnium beatoꝝ Plena est omnis terra gloria eius. quia non solum anime que sunt celestium spirituuz sed etiam corpora sanctoꝝ q̄ sunt de natura terrestriū aīaliū felicitate patrie replebūtur. ⁊ sequitur Ve mihi. qꝛ tacui qꝛ vir pollutꝫ labijs ego sum. et in medio p̄ll polluta labia hn̄tis ego hīto. ⁊ regem exercituum ego vidi oculis proprijs quod fuit verbum magne contritionis ⁊ est verbum pertinens ad fidelez cultum vel ad religiosum deuotum q̄ndo existens in contemplatione celestiuz sumit: sicut ys. diuinas [illegible]missiōes. Ve mihi quia tacui inquit. [illegible] non pandcrem celeriter per compassionez peccata mea quia vir pollutis labijs ego sum. i. affectationib⁹ mentis ⁊ cogitationibus terrenis cordis. ⁊ tamen istis non obstantibus regem exercituum ego vidi oculis proprijs. eius benignas influentias recepi Diuinoꝝ enim contemplatio extollitur ex isto loco ⁊ incitat ad peccatorū contritionez. Ideo statim sequitur. Volauit ad me vnus de seraphin cum calculo quem forcipe tulerat de altari. ⁊ tetigit labia mea dicens: Ecce auferet iniq̄tas tua ⁊ peccatum tuum mundabitur: quia post contritionem ex contemplatione celestium acquisita sequitur plena remissio peccatorum.

domus

V. visio

Quinta visio est de thau. ezechielis. ix. ca. vbi ait deus ad ministros suos. Omnem super quez videritis signum thau. ne interficiatis ⁊c̄. Istud signum est signum crucis in perfectis quo quidem signo est tota militia

celestis curie consignata. Ideo apoc. ix. precipitur militie infernali ne ledāt homines qui habent hoc signum in frontibus suis. Sed illud signū habet xp̄us perfecte ad modū thau. qꝛ meritū crucis est in illo formaliter ⁊ virtualiter: in ceteris virtualiter tantū. Sed ideo totus celestis exercitus hoc signo consignat̄: quia per crucis misteriū ad illā militiaꝫ sunt assumpti: ideo dicit̄ apoca. vij. ꝙ isti sunt q̄ lauerunt stolas suas in sanguine agni Isti soli sic signati a deo precipiunt̄ non interfici. quia in solis illis non habet ꝑtem mors scd̄a que est infernalis dāpnatio. vnde apoc. xxviij. Beatus qui habet partē in resurrectione prima. In his em̄ scd̄a mors locum non habet. sed erūt sacerdotes dei ⁊ agni. Et regnabunt cum xp̄o mille annis. i. ꝑpetuo ꝯm Aug. de ci. dei. Istud signū debemus ꝑ carnis macerationē in frontibus nostris per amaram penitentiam peccatorum nostrorum habere. quia hoc signo nunc consignant̄ penitentes iuxta illhd ezechielis. ix. Signa thau super frontem viroꝝ dolentiū ⁊ gemētiū sup̄ om̄ibus iniquitatib⁹ isrl̄.

Sexta visio est de antiquo dieꝝ dan. vij. vbi ait. Aspiciebam in visione mea donec throni positi sunt ⁊ antiquus dierum sedit. vestimentuꝫ eius candidū sic̄ nix ⁊ capilli capitis. q. lana alba ⁊ munda ⁊ thronus ei⁹ sicut flāma ignis. rote ei⁹ ignis accēsus fluui⁹ igne⁹ rapidus q̄ egrediebat̄ a facie eius. milia miliū ministrabant ei. ⁊ decies centena milia assistebant ei. Et sequit̄ Aspiciebam in visione noctis. ⁊ ecce ī nubib⁹ celi quasi filius hominis veniebat. ⁊ vsqꝫ ad antiquū ꝑuenit. ⁊ in ꝯspectu eius obtulerūt eum ⁊ dedit ei potestatē honorem ⁊ regnuꝫ ⁊ omnis populus ⁊ tribus ⁊ lingue seruiunt ei. ptās eius potestas eterna que nō auferet̄. ⁊ regnū eius qd̄ non corrumpet̄ Iste antiquus dieꝝ est ꝑsona dei patris qui nō solum est monarcha in toto vniuerso cui plene dñatur ⁊ non solū ierarcha in ecclesia militante que ab ipso affectu paterno regulat̄: sed etiā ierarcha in supercelesti ierar. quia ꝑsone diuine ab ipso sicut a primo principio originantur. Iste aūt dicit̄ antiquus dieꝝ. quia b. hilarius de trini. attribuit eternitatē patri. sicut spēm ꝓli ⁊ visuꝫ numini. Throni enim appositi sunt. quia singulariter duo ordines angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ cum eis assumptoꝝ. s. ordo thronoꝝ in quibus sedet ad suoꝝ iudicioꝝ caliginem declarādam scd̄m b. Greg. ⁊ ordo cherubin in q̄bus residet ad suoꝝ archanoꝝ celsitudinem reuelandam. ⁊ ideo in primis residet sicut iudex equitatis: in scd̄is sicut doctor veritatis de quo ī ps̄. Qui sedes super cherubin. Isti ergo throni appositi sunt ⁊ antiquus dieꝝ ī eis sedet. Iste antiquus propter eternitatē habet in se duos. s. fontes ꝑfectionū spūalium ex quibus manant duo riui felicitatis in om̄es sctōs. quoꝝ Primus est inobfuscabilis fulgor decoris ex q̄ obiectiue om̄is intellectus ibi btificat̄ de q̄ fulgore dicit̄ tanq̄ de inaccessibi ꝑ naturā ys. lxiiij. Oculus nō vidit deus absqꝫ te. Scd̄s est P inextinguibilis ardor amoris. ex q̄ procedit fluuius felicitatis in volūtate. Primus notat̄ in colore albedinis: q̄ maxie ꝑticipat naturā lucis. Scd̄s designat̄ ī substātia ignis ꝑ quē charitas denotat̄. ideo ꝓpter primū dñtur capilli ⁊ vestimēta candida. ⁊ ꝓpter scd̄m fluuius ⁊ sedes igniti. Iste est ille fluuius de quo dicitur in ps̄. Inebriabunt̄ ab vbertate domus tue ⁊ torrēte voluptatis tue potabis eos. Iste torrēs est actus fruitionis quo scti sunt beati in patria formaliter. Et sequitur milia miliū mi. ei. i. innumerabilia a nobis milia scd̄m btm̄ Gre. q̄ sunt angeloꝝ ministrantiū de septē inferiorib⁹ ordinib⁹. Et decies cētena milia assi. ei. q̄tum ad cherubin ⁊ seraphin q̄ solum assistunt scd̄m b. dio. Et throni qui sunt de suprema ierarchia. Et sequitur Aspiciebam scꝫ visionem predictam de filio hominis. que pertinet ad ascensionem incarnationem ⁊ glorificationē xp̄i. In visione noctis. i. ī enigmate horruit spirit⁹ meus. Si aūt illius ꝓphete spiritus hor

135

ruit qui a deo inducitur in testimonium sanctissimi ezechielis.xiiij. q̄tum debet horrere spūs noster mala nostra: quādo cōsideramus bona celestia. Primo debemus culpā horrere ꝑpetrati sceleris q̄ tantū deū offendimus. Scdo iacturā qua eū amisimus.qꝛ per peccatū mortale ꝑadisum amisimus. Tertio plagā inflicti vulneris qua animā nostrā ꝑ peccatum lesimus. Quarto censurā ꝯdēnati funeris qua mortē illā incurrimus. Ista sunt illa quattuor suꝑaddita de q̄bus sapiens ecclesiastici dicit.xxvi.capi. A tribus timuit cor meum.ꝛ in.iiij.facies mea erubuit. Iste quartus horror est de quo habet iob.x.q̄ sempiternꝰ horror ibi inhabitat Sed ī nouo testamēto ī uenies alias.vi. visiones celestis militie solennitatē declarantes.quaꝝ scꝫ prima visio est apoc.iiij.de sede dei vt ait Johānes di. Post hoc vidi hostium apertum in celo.qꝛ ianua celi non fuit aperta nisi cōsumatis figuris ve.te. Ecce sedes posita erat ꝛ in sede sedens.ille est princeps illius militie xp̄us qui sedet ad dexterā maiestatis in excelsis vt dicit ad heb.i. Ipse em̄ sedet in solio regie maiestatis sue ad imperandū vniuersaliter .ido dicitur ei a pr̄e ī ps̄. Sede a dextris meis

Visiones no. te.

A

Scdo sedet in solio paterne ꝓceritatis ad regendū hanc.s.militiā affectualiter.ideo dicit dio.q̄ gaudēt om̄es moto patre q̄ motus est pater ꝛ affectu s̄m expositionē ibidez. Tertio sedet in solio iudiciarie potestatis ad iudicanduz equaliter de meritis sanctoꝝ iuxta illud ps̄. Duo hec audiui.quia tibi potestas ꝛ misericordia.qꝛ tu reddes vnicuiq̄ iuxta opera sua. Quarto sedet ī solio magistralis auctoritatis ad docendū supernaturaliter.quia illuminationes a patre sibi traditas anagogice sāctis cōicat iuxta illud Jo. Uenit hora cū iam non in ꝓuerbijs loquar ꝛc̄. Et sequit̄ ꝛ qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis ꝛ sardinis qui confortant visum. q̄a ex visione solius huius non obtunditur oculi pupilla. vt patet in euangelio. Et iris erat ī circuitu sedis ꝛ super thronos xxiiij.seniores q̄ sunt.xxiiij.prophete veteris testamēti.s.Samuel dauid.nathā gad.omnes sunt in.i.R̄. Achias qui ꝓphetauit ad Jeroboaz regni salomonis iij.R̄.xi. Sextus iosias qui pronunciauit iosaphat habiturū victoriā de aman helyas helyseus.isaias ieremias.ezechiel.daniel.osee.cum reliquis.xi.prophetꝫ minoribus vsq̄ ad malachiam qui est vltimus.ꝛ sic sunt.xxiiij. Et sequitur q̄ habebant in capitibus suis coronas aureas propter premium substantiale. ꝛ de throno procedebant fulgura maledictionum.s.ꝛ voces increpationum ꝛ tonitrua cōminationum que per istos ꝓphetas fuerunt ꝓlata in veteri testamento. Et septem lampades ardentes añ thronum qui sunt septem spiritus dei.vel accipiendo pro illis septem ordinibus assistentibus de quoꝝ numero Raphael est vnus vt habetur in tobia. aut pro. vij.s. statibus qui sunt missi a deo in terrā militātis ecclesie. quoꝝ Primus status fuit apostolorum. Secundus discipulorum. Tertius pontificum. Quartus doctorum. Quintus martyrum.

Sextus confessorum. Septimus virginum.iuxta illam figuram prouerix.ca. Sapientia edificauit sibi domum scꝫ ecclesie.excidit columnas.vij. Et sequitur.ꝛ erat mare vitreum ante thronū quia mediuz qd̄ est inter sanctos ꝛ xp̄m in patria:est totum perspicuū. ꝛ quattuor animalia sunt quattuor euangeliste.s. Matheus qui habet faciem hominis. qꝛ describit xp̄i hūanitatem. Marchus leonis.quia describit xp̄i regnum ꝛ resurrectionem. Lucas bouis quia describit xp̄i sacerdotium ꝛ mortem. ꝛ Johannes aquile.quia versatur circa christi diuinitatem. Et illa animalia erant pelna oculis.quia doctrina euāgelica est plena misterijs. Et requiem nō habebant clamātia sanctus sanctus sanctus dominꝰ deus qui est ꝛ qui erat ꝛ qui venturus est omnipotens ꝛc̄. Scda visio noui.te. est de archa testamenti.apoc.xij.cap̄.vbi

II. visio

dicit q̄ apertum est templum dei in celo
z visa est archa testamenti in tēplo eius
Ista archa est xp̄i humanitas in q̄ habi/
tat om̄is plenitudo xp̄i dinitatis corpa/
liter ſm apostolum ad col. ij. In illa ar/
cha. noui testamēti sunt absconditi oēs
thesauri sapientie z scientie dei vbi dicit
q̄ visa est ī templo dei celi aperto hostio
post suam ascensionē. quia in eius aspe/
ctu omnes anime beatificantur sicut in
obiecto pulcherrio iuxta illd malachie.
Vobis timentibus nomen meum ori/
etur sol iusticie. Et sequitur q̄ tunc si/
gnum magnū apparuit in celo. Mulier
amicta sole zc̄. Ista est mater ecclesia q̄
protegitur z illustratur a prefato sole et
hanc xp̄us desponsauit sibi formataz de
dextro latere: sicut de adam euam. Eu/
ius ecclesie duplex status describitur. Et
primo status quez habebit in patria. q̄a
ibi erit amicta sole. quia sicut sol suppo/
nitur terre ad illuminandū eam z inflā
mandum: sic xp̄us suppositus est eccle/
sie toti triumphanti ierarchicoꝝ actuuz
sibi radios diffundens ſm dio. Et luna
sub pedibus eius. i. ecclesia militans.
que ab eodem sole licet difformiter z mi/
rabliter illuminatur. quia luna accipit
claritatem a sole. Et in capite eius co/
rona stellarum duodecim que sunt duo/
decim preclare felicitatis partes: quas
enumerat beatus Ansel. de similitudi/
nibus. Quarum prima est pulchri/
tudo sine deformitate. quia fulgebunt iu
sti sicut sol in regno patris eoꝝ. Scd̄a
est agilitas sine mole et grauitate. quia
assument pēnas vt aquile iuxta ꝓpheti/
cum dictum. Tertia fortitudo sine in
firmitate. qz vt dicit quilibet posset vol/
uere celum. quia mutabunt fortitudinez
secundum eundē prophetam. Quar/
ta libertas sine seruitute. quia regnabūt
super terram vt dicitur in apoc. Quin/
ta sanitas sine passiōe. quia neq̄ luctus
neq̄ dolor erit vltra apoca. xxi. Sexta
longeuitas sine morte. quia mors vltra
non erit: vt ibidem. Septima sapien
tia sine errore. quia oculo ad oculum vi/
debunt ysa. lv. Octaua concordia sine
lite. quia illla ciuitas dicitur pacifica. et
rex pacificatus ibidē. Nona honor sine
superbia. quia heredes dei: coheredes
autem christi secundum apostolum.

Decima potestas sine iniusticia. quia
tunc inducetur iusticia sempiterna dañ.
ix. Undecima securitas sine metu. qz
qui timet non est perfectus in charitate.
i. Joh. iiij. Duodecima gaudiuz sine
fletu. z gaudium eorum nemo tollet ab
eis Joh. xvi. Ista autē mulier q̄ntum ad
statum huius vite habens in vtero xp̄m
quo est grauida: parit ipsum in mentib
nostris cum circuitu qui prouenit ex no
stra resistentia iuxta illud ad gal. x. cap.
Filioli quos iterum parturio donec per/
fecte formetur christus in vobis qui ra/
ptus est ad deū z ad thronū eius. Hanc
mulierem persequitur draco magnus et
ruffus. id est diabolus qui habet septez
capita. id est septem peccata mortalia et
decem cornua que sunt decem transgres/
siones preceptorum. z trahebat tertiam
partem stellarum celi. id est angelorum
a celo cum eo cadentium. Et fugit muli
er in solitudinem. quia non potest fugere
persecutionem draconis nisi sit separa/
ta a mundo pro quo in euangelio. domi
nus voluit patrem rogare. Et sequitur
factum est prelium in celo Michael et
exercitus eius pugnabat cum draco ne
non in celo ecclesie triumphantis. quia
ab ea eiectus fuerat a principio sed in ce
lo eccclesie militantis. de q̄ celo dicit do/
minus in euangelio. q̄ doctor qui man/
datum soluit est minimus in regno ce/
lorum quia draco nititur ecclesiam sub/
uertere assistente ei qui nunc factus est
princeps ecclesie sicut tunc erat synago/
ge: vt sancti colligunt ex hoc loco: sed
non preualuit draco. quia sancta eccle/
sia vsq̄ in finem perseuerabit iuxta il/
lud promissum christi Petro dicentis.
Ego pro te rogaui petre vt non deficiat
fides tua. Terria visio est apoca. xiiij. III. vi.
de monte syon qui interpretatur spe/
cula de quo dicitur in psalm̄. Domine

136

quis habitabit in tabernaculo tuo. ⁊ sup̄ montem illum stabat agnus ille qui est princeps totius militie. s. xp̄us de quo in apoc. Dignus est agnus qui occisus est ⁊c̄. Ille habitat supra mōtē. qꝛ est caput totius ecclesie triūphātis. ⁊ cū eo. cxliij milia. i. omnis multitudo collecta ex. xij. tribubus spūalibus apostoloꝝ. xij. q̄ numerus ꝑtinet ad celestē similitudinez q̄ est in. xij. mansiōibus feliciter ordinata vt infra patebit. Et isti habebāt nomen eius ⁊ nomen patris eius scriptū in frōtibus suis. Et si querit̄. qd̄ erat nomē illud. Dicitur vno modo scd̄m vetus testamentū q̄ nomen dñi est. s. tetragramatō qꝛ illud debebat scribi sup̄ frontē sacerdotis intrātis tabernaculū. Om̄es autē scti sunt sacerdotes dei. qꝛ seruiunt in tēplo eius die ac nocte vt dicitur in apoca. Istud aūt nomē constat ex quatuor lr̄is quaꝝ p̄ma signat iste. Scd̄a est. Tertia principiū. Quarta vite. Sed alio modo scd̄m no. testm̄. dicit̄ q̄ est nomē ignotuz iuxta illud apoc. Vincenti dabo nomē nouū qd̄ nemo nouit nisi qui accipit. Et sequit̄. Et cantabāt canticū nouū añ sedem dei. quia cōpleta resurrectiōe innouabitur laus dīna ex gl̄ia sup̄addita corp̄ali. Et nemo poterat dicere canticū nisi isti. quia omnes illi qui cū istis nō numerabunt̄ erūt in blassemia sempit̄na vt patet ī apoc. Isti dñtur emptiōe terra. qꝛ xp̄i sanguine redempti sunt om̄es electi. Jō dicit̄ ī apoc. Redemisti nos ī sanguine tuo. Quarta visio est de eq̄tatione ⁊ celi aptiōe apoc. xix. vbi ait Johes. Vidi celū aptum. ⁊ ecce equus albus. ⁊ qui sedebat sup̄ eum vocabat̄ fidelis ⁊ verax Iste equus albus est christi humanitas preclarissima ex puris sanguinibus virginis generata. albedo em̄ maxime participat lucem. Dicit̄ aūt equus. qꝛ a deitate sicut a sessore dirigebatur. Ideo qui sedebat sup̄ eum p̄ assumptionē vocabatur verbū dei incarnatū. Et vestit⁹ erat veste aspersa sanguine. i. sua corp̄eitate rubricata in passiōe. Et exercitus q̄ sunt in celo sequebant̄ eum in equis albis. i. omnes sancti post resurrectionē in corp̄ibus glorificatis. de quibus dicitur ibi q̄ beatus est qui partem habet in resurrectiōe prima. in his em̄ scd̄a mors nō habet partem. Et isti omnes erant vestiti vestibus albis que sunt ornamenta specialia ⁊ spiritualia pertinentia ad intellectum propter illuminationem albedinis sicut ibi habetur de bisso ⁊ purpura: sicut sunt sanctorum virtutes. Et sequitur q̄ angelus exiuit de celo vocās aues id est demones ad deuorandum carnes tribunorum ⁊c̄. q̄a peccatores potentes potēter tormenta tolerabunt ⁊c̄. Quinta visio est de ciuitate paradisi apoc. xxi. cap̄. vbi ait beatus Johannes. Vidi celum nouum ⁊ terram nouam. quia post diez iudicij erit lux lune sicut lux solis: Et lux solis septēpliciter clarior. vt dicitur ys. xxx. cap̄. Et stabat luna in occidēte ⁊ sol in oriente scd̄m theologos immobiles cum toto firmamēto. quia iurauit angelus per viuentem in secula seculoꝝ q̄ tp̄s nō erit ampli⁹. Et sequit̄ in apoc. Et celum ⁊ terra abierunt. scilicet s̄m dispositionem. non secundum substantiaz vt ait dionisius. quia vt dicit Gregorius Celum ⁊ terra per eam quam nunc habent figuram transient: sed per essentiaz sine fine subsistent. quia omnia deducētur ad statum meliorem ⁊ nobiliorem. Et Augustinus de ciuitate dei. Figura hui⁹ seculi preterijt nō natura ⁊ materia iam non est. s. quantum ad priorem corruptibilitatem. Sequitur Vidi ciuitatem sanctam hyerusalem nouam descēdentem de celo ⁊c̄. Ista est vniuersitas ciuium supernorum nobilissima qui parati ⁊ ornati felicitatibus cum christo ad iudicium venient: secundum illud iude apostoli in cano. sua. Et veniet domin⁹ cum sanctis in nubibus facere iudiciuz Et sequitur. Audiui vocem de throno di. Ecce tabernaculum dei cum hominibus ⁊ habitabit cum eis. Et sequitur q̄ ciuitas habebat. xij. portas que sunt duodecim articuli fidei: sine quibus nemo potest intrare hanc ciuitatem: vt ibidez

IIII. vi.

V. visio

dicitur de incredulis z nomina apostolo
rum in eis z agni. quia ab apostolis de
christo fuerunt collecti articuli duodeci
z ciuitas habebat duodecim fundamē/
ta ex lapidibus pciosis que sunt duode
cim māsiones in celo empirreo. Prima
est sanctoꝝ qui sunt in celo non suis me/
ritis proprijs sed passiōis christi merito
vt paruuli baptisati tantum infra ange/
los vt supra patuit. Et nouez sunt ange
lorum z cum eis habitantium in nouez
ordinib⁹. Undecima est beate virginis
que omnes excellit. Duodecima māsio
est ierarchie supercelestis in qua nō sunt
nisi tres persone diuine. Et ciuitas illa
non eget sole necꝫ luna quia claritas dei
illuminat eaz spiritualiter. z lucerna ei⁹
est agnus corporaliter. nec intrabit ali/
quid coinquinatum in eam per corrupti
onem carnis nec faciens mendacium p
fraudulentias mentis: sed tantum scri/
pti in libro vite agni per indelebilez gra
tiam aut saltem scripti per penitentiam
veram. quia per peccatum mortale quili
bet de libro illo deletur exodi. xxxij. dixit
moyses Aut parce populo huic aut dele
VI. vi. me de libro tuo quē scripsisti zē. Sex
ta visio est de fluuio throni apoc. vltimo
vbi ait beatus Johannes. Ostendit mi
hi angelus fluuium aque viue tanꝫ cri
stallum procedentem de sede dei z agni
Iste fluuius est felicitas intellectua. qa
splendida sicut fluuius. Sed ignis dici
tur in dañ. hoc est felicitas volitiua. quia
veraꝫ dicitur fluuius. quia a deo conti/
nue influuntur. Ideo dicitur in libro sa/
pientie. Ego sapientia effundam flumi/
na. Iste fluuius procedebat de sede dei
z agni id est de diuina essentia obiecti/
ua: in qua tres persone ineffabiliter si/
cut in loco suo residunt naturaliter. Et
ex vtraꝫ parte fluminis lignum vite est
christus qui non solum est ibi: vnde il/
le fluuius oritur essentialiter: sed etiam
ibi terminatur finaliter scilicet in men/
tibus sanctorum iuxta illud Johannis.
In illa die vos cognoscetis. quia vos in
me. et ego in vobis. Illud est lignum vi
te de quo ait sapiens loquendo de sapi/
entia ingenita Lignum vite est bis qui
apprehenderint eam. Sed illud lignuz
vite profert duodecim fructus qui faci/
unt. xij. potentias animarum sanctaruz
in patria. quarum Prima est lumino A
sitas in christo: ad faciandum visum cu
ius primum obiectum dicitur lux.

Secunda est in christo vocis ameni/
tas ad faciandum auditū quia ad ame/
nitatem vocis sue sunt mortui suscitati
secundum apostolum ad thessa. iij. capꝫ.

Tertia est in ipso gustus suauitas
ad faciandum gustum per impressionē
alicuius qualitatis virtualiter continen
tis omnem saporem vt dicit quidam do
ctor. Quarta est actus odoratus dele
ctabilitatis per vaporem infusum orga/
ni beatorum. Quinta est tactus leni/
tas. quia nulla erit ibi qualitas infici/
ens z inferens violentiam tactui. ideo
dicit supra Necꝫ cadet super illos sol ita
vt non solum potentie intellectiue: sed
etiam sensitiue sint in plena beatitudi/
ne quietate. Sexta delectabitur in ip/
so virtus ymaginatiua. quia species no/
bilissime infundentur vt ex ymaginatio
ne mala non possint contristari. Se/
ptima virtus concupiscibilis. quia obie
ctum suum delectabile habebit in chri/
sto p obiecto. Octaua virtus irascibi/
lis quia summe arduum erit quod at/
tinget. quia est per naturam impossibi/
lis. Nona memoria cꝫtum ad intelle/
ctiuam animam quia in ipsa erunt me/
morabilia. summe placita a christo infu
sa. Et ideo dicitur in apoca. qꝫ priorum
malorum non recordabuntur. Decī/
ma potentia inferior rationis: que co/
gnoscit in christo tanꝫ in speculo clariſ
sime oīa inferiora. Undecima por/
tio superior que contemplabitur in ipso
omnia: scz superiora. Duodecima vo/
luntas que in ipso perfructur deitate be
atifica. Folia autem ligni huius erunt
ad sanitatem gentium istarum. quia vir

137

tutes que ab ipso fluunt curabunt omnem mortalem infirmitatem. Et sequitur ꝙ omne maledictum non erit amplius: et serui sunt dei. et sedes dei ⁊ agni illi erunt et seruient ei die ac nocte ⁊ videbunt faciem eius ⁊ nomen eius scriptuꝫ in frontibus suis. ⁊ nox vltra non erit. et non egebunt lumine lune nec solis atq; stellarum quia claritas dei illuminabit illos. ⁊ regnabunt in secula seculorum in gaudio ⁊ pace. Quod nobis concedat christus iesus dei et virginis filiꝰ. Qui viuit et regnat in secula seculoꝝ. Amen.

In commemoratione omnium defunctorum. Sermo. I.

Dominus mortificat et viuificat: deducit ad inferos et reducit. i. R. ij. capᵒ.

In verbo proposito describitur status hominis morientis q̄ntum ad quattuor conditiones scilicet. Primo q̄ntum ad egressum. Secundo quantum ad progressum. Tertio quantum ad ingressum. Quarto quantum ad regressum. Primo quantum ad eius egressum describitur cum dicitur Dominus mortificat. corpus enim non mortificatur: nisi per hoc ꝙ anima ab ipso egreditur. vnde dicitur geñ. xxxv. capᵒ. ꝙ egrediente anima pre dolore mortua est rachel. Secundo q̄ntum ad eius progressum cum sequitur viuificat. tunc eñ anima viuificatur quando in gratia confirmatur sicut angeli boni quando fuerunt ad deum conuersi. Ideo dicit propheta in pš. Si ambulauero in medio vmbre mortis: non timebo mala. quoniam tu mecum es. Tertio q̄ntum ad eius ingressum. cum additur: ⁊ deducit ad inferos. ad tempus scilicet dimittendo in purgatorio eos qui de peccatis nō plene satisfecerunt vt quilibet eorum dicere possit illud pš. Dolores inferni circumdederunt me. Quarto quo ad eius regressum. cum post ponitur. Et reducit scilicet post satisfactionem assumēdo ad paradisum. Vnde deutero. xx. dicitur. Reducet te deus tuus de captiuitate tua. quia sic ponuntur in captiuitate: sicut debitores donec sꝫ debitum soluāt. Est igitur circa mortis transituꝫ intentio verbi propositi. idcirco occurrūt circa mortis transitum. xij. considerationes quarum Prima est quid est mors 1.consi/ deratio Dicit autem Dionysius. ꝙ mors non est alicuius rei consumptio: sed coniunctorum separatio. Ista autem diffinitio. quadrupliciter declaratur. Primo quia secundum dicta sanctorum homo constat ex anima et corpore: sicut ex materia ⁊ forma. et tamen separata anima a corpore remanet idem corpus numero sicut docet sanctus Ambrosius de sacramentis de corpore christi. et anima non destruitur ⁊c. Secundo quia secundum dicta artistarum Homo. essentialiter non constat nisi ex aīa rationali cum prima materia. quorum vtrumq; est incorruptibile. et ideo quando separantur nullus eorum cōsumitur. Tertio quia secundum dicta philosophoꝝ Anima intellectiua est ab intrinseco. et ideo sicut aduenit corpori iam genito: ita separatur ipso iam corrupto. Quarto quia secundum dicta theologorum. mors hominis distinguitur a morte bruti. quia secundum beatum Gregorium. in dialogo. Spiritus brutoꝝ carne tegitur ⁊ cum carne moritur. spiritus autem hominis carne tegitur: sed cum carne non moritur. Ista diffinitio mortis militat contra illos qui ad modum bestiarum viuentes aliam non putant esse vitam de quibus dicitur eccle siastes. iij. Dixi in corde meo de filijs hominum: vt probaret eos deus ⁊ ostenderet. similes esse bestijs. Vnde quia mors est coniunctorum separatio. hinc dicit sapᵒ. eccl. vltimo. Reuertatur puluis in terram suam vnde erat et spiritus redeat ad deuꝫ qui dedit illum ⁊c. Secunda consideratio est que sunt proprietates mortis. II.cōsi/ deratio

Dicitur autem q̄ sunt.xij. Prima est certitudo indubitabilis. Secūda dubietas incertificabilis. Tertia est velocitas inpertrāsibilis. Quarta est finalitas imperlongabilis. Quinta est voracitas irremediabilis. Sexta est seueritas indeclinabilis. Septima est terribilitas incomparabilis. Octaua est securitas imperturbabilis. Nona est amaritudo inenarrabilis. Decima est dulcedo infatigabilis. Undecima est penalitas irremediabilis.

Duodecima est vtilitas inappreciabilis. Hec ⁊ alia patebunt inferius. Primo dico q̄ mors est certitudo indubitabilis. quia statutum est homini semel mori apostolus ad hebre.ix. Ista autem certitudo tollitur ex hoc q̄ videmus hoc euenire hominibus. vnd̄.i. R.xiiij. Omnes morimur et quasi aque dilabimur super terram non reuertentes. Secūda est dubietas incertificabilis. quia licz quilibet sciat se esse moriturum: nullus tamen scit quādo morietur: propter hoc dicebat ysaac esau filo suo Genes. xxvij. Vides q̄ ignorem diem mortis mee. Et Augustinus. Nihil certius morte: nihil incertius hora mortis. Tertia est velocitas inpertransibilis. quia sicut nullus potest ita velociter fugere vmbrā quin ipsa velocius sequatur eum: ita est de morte. vnde Job.ix.capit. Dies mei sicut vmbra sunt super terram.

Quarta est finalitas imperlongabilis quia nulla causa dies mortis pertransiri potest Prefixus tanq̄ citatio peremptoria. Ideo dicit iob.xiiij. Breues dies hominis sunt. constituisti terminos eius qui preteriti non poterunt ⁊c̄. Quinta est voracitas irremediabilis. quia a voragine mortis nullus reuertitur: qui nunciet nobis que ibi agantur. Ideo de diuite epulone dicitur in euangelio q̄ rogabat patrem abraam vt mitteret lazarum ad fratres suos vt annunciaret. vide luce.xvi. Ideo dicitur Job.vij. Memento quia ventus est vita mea et non reuertetur oculus meus vt videat bona nec aspiciet me homo ⁊c̄. Sexta est seueritas indeclinabilis. quia impossibile est per quamcunq̄ viam declinare mortis iudicium nec prece nec sorte nec timore nec promissione aut adulatione. vnde Bernardus in libro qui dicit cartula. Nulli mors impia parcit tam iuuenes rapit q̄ senes. Nullius misereť per nullam sortem poteris depellere mortez Non parcit seni nec etati non parcit honori: Sed falce sua omnes vt herbaz secat. quia christus nec sibi nec pater filio suo pepercit. proter quod dicit propheta in ps̄. Quis est homo qui viuet et non videbit mortem vt eruat animam suam de manu inferi. q. diceret nullus.

Septima est terribilitas incomparabilis. quia omnes alij terrores mensurantur per istum. vnde homo timet ignem et precipitium propter mortem qui dicitur vltimum terribilium homini infideli. quia dubitat totaliter annullari et peccator damnari. Ideo prouerbioꝝ. xx. dicit sapi. Sicut rugitus leonis terror regis. ⁊ sequitur pro mortis periculo qui prouocat eum peccat in animam suam. Octaua est securitas imperturbabilis quia fideles ⁊ iusti sunt de morte securissimi: quia in melius mutabuntur Ideo dicebat christus. Mat.iiij. Nolite timere eos qui occidunt corpus ⁊c̄.

Nona est amaritudo inenarrabilis quam mors habet ad infidelem ⁊ peccatores. vnde peccator rex Amalech dicebat.i. R.xv. ad mortem appropinquans sauli Siccine separat amara mors iuxta quod dicit sapi. ecclesiast xli. O mors q̄ amara est memoria tua homini scz in iusto Decima dulcedo infatigabil' exo. vij. Sicut mercenari⁹ desiderat diē sue retributiōis ita hō sctūs expectat cū desiderio horā sue resolutionis: in qua om̄ia sua merita retribuuntur. vnde apostolus. Cupio dissolui et esse cum christo. Et iob.vij. Militia est vita hominis sup terrā ⁊ sicut dies mercenarij dies eius

138

iuxta quod dicit sapiens ecclesiast. xli. capi. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti. id est pauperi volun/tarie. ⁊ cui est cura de omnibus quia sci licet diligēter scrutatur nocua mundi.

Undecima est penalitas irremedia/bilis. quia illud vltimum supplicium est tamē terminus ⁊ mensura omnium pe narum huius mundi. vnde tamē maxi/ma pena peccatorum maxime contuma cie fuit primo homini intimata geñ. ij. capi. In quacunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Duodecima est vtilitas inappreciabilis. quia non ni si ipsa mediante non possumus peruenire ad visionem deitatis que est summum bonum nostrum secundum Augustinū vnde exō. xxxiij. Faciem meam videre non poteritis. Non enim videbit me ho mo ⁊ viuet. Ideo dicit apostolus ad phi lippen. i. Mihi viuere christus est ⁊ mo ri lucrum ⁊c. Iste autem duodecim mo dis ꝓprietates sunt. xij. regule nostrā vi/tam dirigentes. Cum igitur de morte recordamur sunt tamē duodecim lapi/des preciosi in pectore positi vt per illud intelligamus illud quod scribitur eccle/siast. vij. In omnibus operibus tuis me/morare nouissima tua ⁊ in eternum non peccabis. Tertia consideratio est.

III. ꝑsi/deratio quot sunt genera mortuorum. Ad quod dicit Augustinus in libro de cura agen/da pro mortuis q̄ sunt quattuor. quia aliqui sunt valde boni. et isti sunt qui decedūt i gr̄a ⁊ gl̄ia. Aliq; sūt valde ma/liz isti sūt q̄ decedūt sine gr̄a ⁊ cū actuali culpa. Aliqui sunt mediocriť boni. ⁊ isti sunt qui decedunt in gratia ⁊ non in glo

A ria. Aliqui sunt mediocriter mali qui si/ne gratia decedunt ⁊ sine actuali culpa. Et quia omnis qui est in gratia est bo/nus. et qui sine gratia est malus. et secū/dum hoc valde boni in paradiso. et val/de mali in inferno. et mediocriter boni in purgatorio. ⁊ mediocriter mali in lim bo. de ipsis vltimis ⁊ de damnatis dici/tur in ps̄. Collocauit me in obscuris si/cut mortuos seculi. de duobus aliis di/cit apostolus ad colosen. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in gloria. Quarta considera/tio est. que sunt mortuorum remedia Di/cit Augustinus in epistola ad Bonifa/cium. q̄ anime defunctorum quadrupli citer soluuntur a pena. quia aut oblatio/nibus sacerdotum ⁊ illud remedium est de bonis que sunt super nos. Aut oratio nibus sanctorum et illud est de bonis q̄ sunt intra nos. Aut elemosinis carorum et illud est de bonis que sunt extra siue infra nos. Aut ieunijs cognatorum. et illud est de illis que sunt circa nos. et

IIII. ꝑsi/deratio

B Primus est actus charitatis spei ⁊ fi/dei. que sunt virtutes theologice. et il/lud est prestantissimum remedium.

Secundus est actus latrie que est su/prema inter virtutes morales. et istud adhuc est magis prestantius in missa cum ibi concurrat actus charitatis et actus latrie. Tertius misericordie que est de inferioribus moralibus ⁊c.

Quartus est actus temperantie que est de infimis virtutibus moralibus eo q̄ sunt circa passiones bestiales. Et quia illa proficiunt pro mortuis misit iudas machabeus oblatiōes pro peccatis mor tuorum vt habetur. ij. machabeorum. xij.

V. consi/deratio Quinta consideratio est. ad quid ista remedia proficiunt. Dicitur autem q̄ ad quattuor. et

D Primo proficiunt ad penam purgatorij precauendam: vt si ante mortem orationes ieiunia et ele/mosyne multiplicantur: vt habetur ysa. xlviij. Anteibit faciem tuam iustitia tua et gloria domini colliget ⁊c. Secun/do prosunt ad illam penam mitigandā quando sunt ita parua q̄ non possunt eam tollere ⁊ totaliter anullare. Ter/tio prosunt ad penam abbreuiandam quando sunt ita pauca q̄ non possunt eam totaliter rescindere nec annullare.

Quarto prosunt ad ipsam totaliter auferendam. vt quando sunt ita intensa et multa q̄ merentur penam vltimate

auferre. Et pro talibus dicit dominus osee. xiij. De manu mortis liberabo eos. de morte redimam eos qui sunt scilicet in pena purgatorij. Sexta considera-
VI. cõsideratio
tio est quantum prosunt mortuis ista remedia. Hic ponuntur quattuor veritates theologice. quarum Prima est q̃ magis prosunt illa suffragia mortuis q̃ aliqua utilitas temporalis possit in hoc
E mundo. quia illa pena est omnibus penis temporalibus acerbior. ideo secundum Augustinum illud remedium est utilius. Secunda est q̃ impendere talia remedia est opus summe misericordie. quanto enim calamitas est grauior: tanto miseratio est floridior teste domino in euangelio. Tertia est negare mortuis talia suffragia: est summe crudelitatis opus. quia quanto afflictio est maior tanto incompassio est crudelior. Quarta est q̃ talia facere suffragia plus prosunt facientibus digne q̃ illis pro quibus fiunt. quia illis solum temporaliter ad penam: istis autem ad gratiam ꝛ gloriam. sicut elemosina prodest pauperi temporaliter ꝛ facienti eternaliter. Intelligendum est tamen q̃ illi qui sunt in purgatorio licet credantur habere penam sensus. aliqui tamen habent maiorem ibi q̃ aliqui qui sunt in inferno. tamen consideratis omnibus habent eroptabilius esse q̃ illi qui de hoc mundo ꝛc. Primo quia ipsi sunt confirmati in gratia pro qua non amittenda sunt supplicia toleranda. Secundo quia sunt certificati de gloria.

Tertio q̃ sunt affecti iusticia Quarto quia sunt inflammati charitate perfecta cum qua pena inferni erit amena. vt dicit Hugo ꝺ arra anime. quia fortis est vt mors dilectio dura vt infernus emulatio in canti. vltimo. Ideo ecclesiastes. xij. Laudaui magis mortuos q̃ viuen-
VII. ꝑsideratio
tes. Septima consideratio est. qualiter ista remedia mortuis prosunt. in qua consideratione ponuntur alie quatuor veritates. quarum. Prima est q̃
E suffragia facta communiter plus prosunt illis qui plus habent de gratia. ḋa iustitia distributiua de omnibus plus confert in policia melioribus. Secunda est q̃ facta particulariter plus prosunt illis pro quibus particulatiter fiunt quia meritum alicuius non prodest alteri nisi ex intentione merentis. Tertia est q̃ q̃to suffragia sunt communioza: tanto sunt vtlioza: vt bonum commune prefertur bono particulari. vnde iudi. xvij. Melius est vnum bonum vnius tribus q̃ singularis persone

Quarta est. quia quanto illa suffragia sunt singularioza: tanto sunt illis pro quibus fiunt vtliora ceteris paribus quia bonum virtutis quod hic impenditur est limitatum. et ideo nullum tale est ita sufficiens ad plura sicut ad vnum. vnde si christus fuisset purus homo non satisfecisset pro omnibus licet forte pro vno. Vnde dicit apostolus ad Roma. v. q̃ christus pro nobis mortuus est. nec aliqua alia pura creatura. ḋa bonum eius fuisset limitatuz nec ad plura se extendisset. Octaua consideratio est quibus prosunt illa suffragia. Ad
VIII. ꝑsideratio
hoc dicit Augustinus in libro. de cura pro mortuis agenda. quia nulli proficiunt nisi illi qui sibi meruit in hac vita
F vt ei proficiant. et ideo non prosunt valde bonis. quia non indigent. nec valde malis. quia eis prodesse non possunt. nec mediocriter malis. quia habent solum penam damni: sed solum prosunt mediocriter bonis quia sunt membra corporis mistici. Et sic patet cui prosunt

Primo non prosunt valde bonis qui sunt in paradiso. quia miseri beatis subuenire non possunt. vnde Augustinus ad ianuarium dicit q̃ iniuriã facit martyri qui orat pro martyre. Secundo non prosunt valde malis qui sunt in inferno. quia de ipsis non est memoria in conspectu dei secundum illud propheticum. Quorum non es memor amplius et ipsi de manu tua repulsi sunt. Ter-

tio non mediocriter malis. quia illi solum puniuntur pena damni que est carētia visionis diuine. ideo nullatenus possunt releuari nisi beatificarentur per diuinaz potentiā. Quarto prosunt illis qui sunt mediocriter boni q̄ sunt in purgatorio. quia non est defectus ipsorum quin talia suffragia prosint illis cuz sint membra corporis mistici christi. Nec ex parte nostra: cum vnum membrorū possit alteri subuenire secundum apostoluz Intelligendum tamen q̄ cum ignoranter oratur pro illo qui est in inferno totū bonum reuertitur ad facientem secundū illud euangelicum. Ad vos reuertetur pax vestra si ibi non fuerit pacis filius. Quando autez scienter quis oraret pro tali peccaret. sicut beatus Gregoriꝰ pro traiano imperatore orās dicitur fuisse p cussus q̄a illis nō est compatiendum sed maledicendum. quia semper deum blasfemant. Quando autem pro illo qui est in paradiso scienter orat quis peccat. q̄a quasi miser reputatur. Quando vero ignorat multum prodest oranti. q̄ videt affectū orantis inverboz curat repēdere Ideo dicitur. ij. mach. xij. q̄ sancta z salubris est cogitatio pro defunctis exorare
IX. cōsideratio vt a peccatis soluantur. Nona consideratio est a quibus prosunt Dicitur cōmuniter q̄ soluz a bonis qui sunt in gratia qui etiam sunt membra xp̄i. Et ideo quia vnum membrum potest alteri subuenire ꝛc. de hoc vide in tractatu de
X. consideratio suffragijs articulo. v. Decima consideratio est. quando illa proficiunt. Dicitur q̄ eo tempore quo anima est in pur
G gatorio. Est tamen sciendum q̄ tempora purgatorij sunt quattuor. Primuz est tempus innocentie in quo erant in inferno tres māsiones vacue scilicet sinus abrae purgatorium et limbus. quia in istis non erant homines. quarta vero plena scilicet infernus. quia ibi sunt demones. Secundum fuit tempus miserie in quo fuerunt omnes habitate. scilicet sancti patres in sinu abrae. Imperfecti in purgatorio. paruuli in limbo peccatores in inferno habitabant. Tertium fuit tempus gratie in quo tres inhabitātur. vniformiter tamen sinus abrahe per christum fuit euacuatus totaliter.

Quartum est tempus glorie futuruz post iudicium in quo cessabit purgatorium. Et due tantum inhabitabuntur. vnde apoca. xxi. dicitur q̄ mors vltra non erit neq; luctus in electis. Intelligendū tamen q̄ nunc omnes homines habent priuilegium q̄ per purgatorium transeunt ad paradisum. tunc autem scilicet ante christum sancti descendebant ad sinum abrae eo q̄ ianua celi erat clausa q̄ fuit aperta per christum. Undecima XI. consideratio est. vbi ista proficiunt. Et dicit Augustinus de ciuitate dei q̄ ille locus est ignotus. tamen ecclesia tenet q̄ in inferno cum ibi sint quattuor mansiones. Prima infernus scilicet inferior vbi sunt demones z damnati. Secunda est limbus vbi sunt paruuli non baptizati. Tertia est purgatorū vbi sunt imperfecti. Quarta est sinus abrahe vbi olim erant sancti. Et limbus est supra infernum. purgatorium supra limbum. quia illi sunt in gratia. q̄rum sint in pena. Nota autem q̄ illi qui sunt in purgatorio magis eligerent cuz gratia penam purgatorij. immo quod plus est penam sensus inferni q̄ sine ea statuz limbi. Sinus abrae supra omnes Item in inferno z in limbo ministrant demones: quia omnes tales sunt in ira dei. In purgatorio autem z in sinu abrahe angeli cum illi sint in gratia. vnde dicitur luce. xvi. q̄ Lazarus portatus est ab angelis bonis in sinum abrahe ꝛc̄

Duodecima consideratio est. quomodo nouerunt illa suffragia mortui. Ubi ponuntur due veritates catholice. quaz

Prima est q̄ nouerunt illa per narrationem aliorum qui moriuntur: qui narrant eis de statu mundi z de parentibus et que ibi bona fiunt pro eis. Secun
J da est q̄ nouerunt reuelatione sanctorum

angelorum qui fepe ad confortationem eorum z ſuffragia pro eis facta eis nunciãt vt magis conſolentur de approximatione liberationis eorum. Nota q̃ triplex eſt eſt mors. ſcilicet naturalis predeſtinata. et caſualis. Naturalis ſcilicet mors eſt extinctio caloris naturalis et conſumptio ſubſtantialis humiditatis que quidem acquiſita eſt ex ſpermate vtriuſq̃ parentis tempore noſtre conceptionis ſicut videmus lumen extingui propter olei defectum. Mors autem predeſtinata eſt quam creator benedictus et ſublimis prefixit cuilibet hominum: de qua dicitur in iob. Poſuiſti terminos eius: qui preteriri non poterunt. Et hec duo genera mortis non poteſt tollere medicina ꝛc̃. Mors tertia que eſt caſualis tollitur per remedium medicine exhibitum per viam rationis. et ita vita hominis beneficio medicine conſeruatur vſq̃ ad prefinitum terminum. Nota ſecundo quid eſt vita. Eſt exiſtentia corpis per alimentum. vel vita eſt actus procedens a corde mediantibus ſpiritibus z a calore naturali Vel vita eſt influxus procedens a primo principio et ſempiterno. Nota q̃ anima in exitu de corpore tria emittit ſuſpiria. Primus eſt q̃ cognoſcit ſe offendiſſe ſummum creatorem. Secundum eſt. q̃ corpus eius cuius fuit ſocia tanto tempore deſerit. Tertius eſt q̃ neſcit quo vadat nec cum quibus incedat ꝛc̃. Nos igitur iſta conſiderantes hic ſtudeamus acquirere gratiam vt in tali tranſitu accedamus ad gloriã: Quã nobis prestet xp̃s ieſus dei z virginis filius. Amen.

De eodem. Sermo. II.

Dominus mortificat z vivificat ꝛc̃. i. R. ij. ca.

Quia ſecundum doctrinam beati Auguſtini. ij. cap̃. de eccleſiaſt. ierarchia poſt ſanctorum ordinum declarationem: ſequitur tractatus fidelium defunctorum. Ideo ſancta mater eccleſia poſt ſolennitatem omnium ſanctorum: mortuorum commemorationem inducit. ideo pro illa memoria declarãda aſſumitur verbum illud. Dominus mortificat ꝛc̃. In quo quidem ſermone cõmemoratio defunctorum declaratur quantum ad corruptele ſtatum. Primo quo ad curſum ſui egreſſus. Secundo quo ad curſum ſui progreſſus.

Tertio. quo ad curſum ſui ingreſſus.

Quarto quo ad curſum ſui regreſſus L

Egreſſus autem fidelium eſt in anime ſeparatione. tunc enim anima egredit ſicut educta de terreno habitaculo. Progreſſus autem eorum perficitur in conſummatione gratie quia ſicut angeli boni quando fuerunt ad deũ conuerſi. z in auerſione malorum ſunt in gratia confirmati: ſic iſti poſt anime ſeparationez mox in gratia cõfirmantur: ne vltra peccare poſſint. Ingreſſus autem eorum inducitur in purgatorij detruſione quia de communi curſu penis temporalibus obligantur. Sed receſſus eorum cõfirmatur in eor̃ reuerſione quãdo cõpleta pñia eor̃ euolant. ideo q̃tũ ad eor̃ egreſſum p̃mittit. Dominus mortificat talez ſez. in aĩa ſua a ſocietate ſepando. Sed q̃tum ad eor̃ pgreſſum ſequit. Et viuificat. i. in gr̃a confirmat. De quibus duobus ingreſſibus inducit in teſtimoniuz illud beati pe. in canonica. ſua. ix. cap̃. di Xp̃us p nobis paſſus eſt: vt nos offerat deo. mortificatos quidem carne vi. autẽ ſpiritu ꝛc̃. Carnis enim mortificatio eſt in anime ſeparatione. ſed ſpiritus viuificatio eſt in gratie confirmatione. quod eſt pulchrius ſocale qđ angeli habuerũt preter ſuam beatitudinem. Vnde vere tunc dicitur immortalis. Et q̃tum ad eor̃ ingreſſum ſequitur. Deducit ad inferos ibi enim creditur eſſe locus purgatorij quẽ ingrediunt. Quarto q̃tum ad eorum regreſſum qui finitur. cum ſequitur. Et reducit de quibus duobus inducitur illud p̃s. Si aſcendero in celum tu illic es: ecce q̃tum ad

finalem regressum. Si descendero in infernum ades. ecce penalem ingressum. Iste est ille infernus: de quo dicitur in ps̄. Verumtamen deus redimet animam meam de manu inferi: cum acceperit me. Quia ergo de mortuis fidelium presens memoria agitur. ideirco memoriam mortuorum meditando. scilicet iuxta consilium sapientis occurrunt nobis considerationes duodecim per
1. consideratio tractande. quarum scilicet Prima est. quid est mors. Dicitur autem secundus dionysium de angelica ierarchia. ij. cap. q̄ mors non est alicui⁹ rei consumptio. sed est coniunctorum separatio. Et in hoc differt mors hominum a morte iumentorum. quia anima hominis separatur z anima bruti in corpore moritur: sicut docet beatus Gregorius in libro dialogorum. et ideo mors hominis quadru
A plici separatione ostenditur. Et prima est quando homo spoliat⁹ veste vetustate consumpta anima eñ induit carne sicut vestimento velociter veteraſcente. Ideo dicitur iob. xiij. capi. Quasi putredo consumendus sum z quasi vestimentum quod comeditur a tinea. Secunda separatio est. quando exuitur armatura victoria consumpta. quia q̄diu homo carne tegitur certat cum hoste validissimo. z hoc certamen nunq̄ consumatur: donec armatura hec deponatur. et quia ista armatura vt plurimum impedit militem ne possit pugnare. Ideo dicit apostolus Roma. vi. Non exhibeamus membra nostra arma iniquitatis peccato. sed arma iusticie deo zc̄. Tertia est quando egreditur de suo tabernaculo. post q̄ creuit ruina: quia sicut domus lutea est ruinosa: sic habitaculum nostri corporis faciliter soluitur. ideo dicitur iob. iij. capi. q̄ homines qui habitant domos luteas consumentur velut a tinea. vbi dicit Gregori⁹ luteas domos habitamus: cum in terram corpora nostra subsistimus. Quarta separatio est. quando exit de ergastulo post q̄ complet suam penam anima vtitur corpore: sicut captus vtitur carcere vt posuit plato. vnde tantam posuit libertatem post separationem q̄ quidam eius discipulus se interfecit: vt posset videre illius status pulchritudinem secundum q̄ recitat Augustinus de ciuitate dei. Vnde anima prophete cognoscens se inclusaz in illo carcere ait in ps̄. Educ de custodia animam meam. id est de carcere ad confitendum nomini tuo. De inquit expectant iusti donec retribuas mihi. Et illam separationem sic assimilatam descripsit. sapiens ecclesiastes. xij. dicens: Memento creatoris tui antequam reuertatur puluis in terram suam: vnde erat et spiritus redeat ad deum qui fecit illum zc̄. Secunda consideratio II. cōsi-
est. quot sunt genera mortis. Et dicitur derano
q̄ sunt quattuor. quarum scilicet Prima est corporis que causatur ex separatione anime a corpore. Secunda est B
anime que causatur ex separatione gratie ab ipsa. sicut enim anima vinificat corpus sic gratia animam. Tertia est. mors temporalis que causatur ex separatione hominis a statu seculi. tales enim vt religiosi reputantur mortui. Quarta est mors eternalis que causatur ex separatione glorie eterne a qua anima separatur per peccatum quia illa vita dicitur eterna. Nota q̄ prima mors est a nobis ad memoriam repetenda. quia eius memoria maxime cohibet hominem a peccatis z animat ad virtutes Vnde dicitur ecclesiast. vij. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua z in eternū non peccabis. Secunda mors est a nobis sup oīa detestanda. q̄ non inducitur nisi per peccatum mortale: quod est peius secundum se q̄ eterna damnatio. vnde eleazarus doctor optimus dicit se magis permitti velle esse in inferno q̄ diuinam legem transgredi: vt habetur. ij. machabeo. vi. cap̄. De illa morte ait beatus Jaco. in cano. sua. i. ca. Petr̄ cū ꝓsumatū fuerit generat mortē

Tertia mors est a nobis affectualiter veneranda. qꝛ omnes qui ista morte moriuntur eo ipso reges celi constituuntur vt habetur Matth. v. cap̄. de relinquentibus mundum. vbi dicitur. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsoꝝ est regnū celorum. de qua morte ait apostolus col. iij. Mortui em̄ estis ⁊ vita vestra abscondita est cum christo Quarta mors est semper pertimescenda. quia sola illa est a qua nullus perpetuo resurgere potest. de illa loquitur Jo. apoc. xx. di. Infernuꝫ et mors missi sunt in stagnū ignis ⁊ sulphuris. hec est mors scd̄a. Et in diebꝫ illis querent homines mortē ⁊ nō inuenient ⁊ fugiet mors ab eis. Tertia cōsideratio est: q̄ꝫ seuerum est mortis iudicium. Dicendū est ꝙ quattuor sunt illa q̄ declarant ꝙ sit seuerū. ⁊ Primuꝫ est ꝙ illud iudiciū est vniuersale. nullus enim excipit̄ a snīa mortis lata cōtra primum hominez ꝑm Aug. vnde xp̄s nec sibi nec mr̄i in hac pepcit. Jō dixit dd̄. i. R. xiiij. Om̄es morimur ⁊ q̄si aqua dilabimur sup terrā que nō reuertit̄. Scd̄m duꝝ est ꝙ illud iudiciū est ineq̄le. qꝛ si om̄es moriremur in vltima etate vel in prima videret̄ esse snīa equa. sed qꝛ taꝫ iuuenes q̄ꝫ senes tā bonos q̄ꝫ malos: īmo vt plurimum meliores ledit citius. vr̄ iniustuꝫ iudiciū eius. ꝓpter qd̄ dicit sap̄. eccl's. ij. Morit̄ doctus vt indoctus. Tertiuꝫ duꝝ est. qꝛ illud iudiciū est irreuocabile qꝛ nullus pōt a tali snīa appellare ꝓpter iudicis summitatē: nec ipse vult indulgere cuiq̄ꝫ: vt docet Aug. in questionibus no. ⁊ ve. te. ꝓpter qd̄ dic̄ apl's ad heb. xiij ꝙ statutū est om̄ibus hoībus semel mori

III. ꝯsideratio

C

Quartū duꝝ est ꝙ illud iudiciū est accelerabile. qꝛ hominis est breuis vita: sic̄ vmbra. ⁊ mors veloci⁹ appropinquat q̄ꝫ sagitta mediū transire valeat. Jō dicitur eccl'i. xiiij. Memor esto qm̄ mors nō tardat. Sed om̄ia illa aggrauat īcertitudo qꝛ licet nihil sit certius morte. tn̄ nihil ē īcertius hora mortis ꝑm Ber. ita vt nullus sibi valeat p̄uidere. vn̄ dr̄ gen̄. xxvij. ꝙ Jsaac ignorabat diem mortis sue.

Quarta consideratio est. vnde mors fuit exorta. Circa qd̄ inducunt̄ quatuor veritates. ⁊ Prima est ꝙ mors non est inducta a deo creante. quia omnis creatura dei bona est. vt dicit dioni. de di. no. ca. iiij. ⁊ gen̄. i. dicit̄ Vidit deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. Jdeo dr̄ sap̄. i. Deus mortem non fecit. nec letat̄ in ꝑditione morientium. Scd̄a est ꝙ mors prima orta fuit a diabolo inuidente. quia videbat hoīes ascēdere ad locū vn̄ exciderat. ⁊ qꝛ solatiū est miseris socios h̄re penaꝝ. iō dicit̄ sap̄. ij. De⁹ creauit hominem inexterminabilem ⁊c̄. inuidia aūt diaboli mors introiuit in orbē terrarum ⁊c̄. Tertia est ꝙ mors orta est a muliere sup̄biēte. qꝛ ipsa credens serpentis sermonibus: voluit esse dea. vn̄ dicit apostolus. ꝙ mulier fuit seducta in p̄uaricatiōe ⁊ non vir. Jdeo dicit̄ eccl's. xxv. A muliere initiū factū est peccati ⁊ p illam omnes morimur. Qd̄ si nostri clerici cōsideratent magis ab eaꝝ aspectibꝫ ⁊ consortijs se elongarent quia melius ē cōmorari leoni ⁊ draconi: vt ibidez dicit̄

IIII. ꝯsideratio

D

Quarta est ꝙ mors vltimo orta fuit ab homine inobediente. quia nō timuit p̄cepto dei contraire ne molestaret euaꝫ sciens ꝙ verba serpentis non erant vera Jdeo dicit apostolus Ro. v. ꝙ vnius hominis d̄licto mors regnauit ⁊c̄. Quinta cōsideratio est. vnde mors fuit destructa. Et dicit̄ ꝙ mors xp̄i nostram mortez secundum quadruplicem modū destruxit. ⁊ Primo per modum placationis sicut enim vehementer iratus non placatur nisi in magna vindicta: sic iracundia dei patris placari non potuit vt nr̄e mortis sententiam reuocaret donec mortuus fuit ille homo qui ceteris hominibus preponderabat. vnde soluit inimicitias in carne sua vt dicit apostolus ad ephesios. ij. cap̄. Secundo per modū satisfactionis. quia tunc fit perfecta satisfactio quādo offertur illud quod est magis gratum offenso q̄ꝫ fuerit displicens sibi offensa. Et hoc fecit christ⁹ in cruce: offerens deo semetipsum per modū holo

V. consideratio

E

causti. ideo dicit apostolus ad hreb. ix. ca. ꝙ xp̄us obtulit semetipsum ꝑ spiritū sanctū deo. Tertio ꝑ modum redemptionis. quia tunc perfecte alicui redditur: cum dat aliquid illi p̄ualens. ita dedit xp̄us vitā suam pro nobis que longe erat melior omnibus alijs. Ideo dicitur osee. xiij. De morte redimam eos ⁊c̄.

Quarto per modū damnationis. q̄a si ille qui iniuste rapit aliena iuste damnatur ad perdendum propria: sic diabolus fuit iuste damnatus ad perdendū homines iniuste possessos. quia tractās christi mortem voluit habere euz in quo nihil iuris habebat ꝑm illō io. xiiij. Venit enim princeps mundi huius ⁊ in me non habet quicq̄. Ideo xp̄us sua morte mortem destruens ⁊ infernū di. ꝑ osee. ꝓphetam ca. xiij. Ero. s. mors tua o mors morsus tuus ero inferne. Ideo docet beatus Ansel. de orōnibus passionē xp̄i in mortis articulo inuocandaz. nec puto ꝙ aliquis tunc fideli mente ⁊ cōpuncto corde passionem xp̄i inuocans possit damnari. Sexta cōsideratio est. qui sunt illi quibus mors est odibilis. Et dicit ꝙ quattuor sunt hominū genera singulariter. s. Primo superbis ⁊ arrogantibus qꝛ in morte sic subtus eijciunt. ideo dicit ecclesiast. x. Quid sup̄bis terra ⁊ cinis. ⁊ ad sublimiū arrogantiā deprimendam idem ait. Hodie est rex ⁊ cras morietur

VI. cōsideratio

F

Scdo imundis ⁊ carnalibus. qꝛ tunc omnis voluptas habet terminū suum ⁊ vertit in supplicium. Ideo ꝓ vilitate talium hominū in voluptate breui decedēdum dicit dicit eccl's. x. Musce morientes ꝑdunt suauitatē vnguenti. i. homies lubrici delectabil' voluptatis amatores extinguunt in morte. Tertio auaris et temporalibus dediti q̄ nō curant nisi de rebus tp̄alibus: quia in morte oportet eos omnia dimittere dicente Job in persona talium. Nudus egressus suz de vtero matris mee ⁊ nudus reuertar illuc. id circo ad exemplum taliū dicit luce. xvi. Mortuus est diues ⁊ se. ⁊c̄. Quarto infidelibus ⁊ incredulis q̄ putāt ꝙ anima simul cum corpore moriat. ⁊ ad nihil redigatur. ideo talibus qui videntur in illa vita tm̄ sp̄are dicit sap. ij. ca. Exiguum ⁊ cū tedio est tp̄s vite nostre ⁊ nō est qui agnitus sit regressus ab inferis: quia ex nihilo facti sumus ⁊ post hoc erimus tanq̄ nō fuerimus. qꝛ extinctus cinis erit corpus nostrum ⁊ spiritus noster diffundet tanq̄ mollis aer. hoc cogitauerunt ⁊ errauerunt ⁊ excecati sunt a malicia eoꝝ. Idcirco pro om̄ibus istis dicit eccl'ia. xi. O mors q̄ amara est memoria tua homini iniusto ⁊ pacem habenti cum substantia sua. Septima cōsideratio est. q̄ sunt illi q̄bus mors ē amabilis. Dicit ꝙ sunt quatuor genera hoīz qui desiderant mortē tanq̄ eis amabilē

VII. cōsideratio

G

Primo est amabilis ꝓ xp̄o voluntarie mendicantibus quia illud qd tm̄ desiderāt post mortē adquirit. s. regnū celoꝝ dicente dn̄o Mat. v. Beati pauperes spū qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. iō dicit eccl'i. xij. O mors bonū est iudiciū tuuz homi indigenti. Scdo est amabilis pro xp̄o quotidie laborantibus. qꝛ in morte consequunt mercedē suam: sicut mercenarij expectant diem sue retributionis. Ideo dicitur Job. xiij. Breues dies hominis sūt ⁊c̄. vsq̄ donec optatata veniāt ⁊ sicut mercenarij dies eius. Tertio est amabilis hominibus firmiter circa ea que sunt fidei credētib. quia fides nr̄a docet ꝙ nūc sum⁹ in captiuitate: ⁊ tūc liberabimur a seruitute in spe glorie filioꝝ dei: sicut illi q̄ transeūt de captiuitate ad p̄riaz Ideo dicit. ij. coꝝ. v. Qm̄ si terrestris domus nr̄a huius hītationis dissoluit: edificationē ex deo hēmus domū nō manu factā in celis. Quarto est amabilis hominib gaudia celestia desiderātibus: qꝛ oculus non vidit nec auris audiuit ⁊c̄. philip. i. Ideo dicebat apl's. ꝙ cupiebat dissolui ⁊ esse cuz xp̄o: qꝛ sibi viuere xp̄s erat ⁊ mori lucrū. vñ ꝓ om̄ibus istis dicitur sap. iij. cap. Justoꝝ anie in manu dei sunt ⁊c̄. Sed ꝑm b. Augu. sup geñ. Aliq̄ impie desiderāt mortē: vt qui seipsos interficiūt ꝓpter desp̄ationē. et talis mors

D

VIII. ꝯsideratio dicit. nequissima eccli. xxvij. ca. Octaua cōsideratio est. que sunt morientium questiones. Dicit aūt ꝙ sicut inuenit allegatum a beato Ansel. in lib. de orōnib; qñ frater est in mortis articulo fratres ei assistentes debēt sibi plures facere qōnes
B que ad quattuor reducunt. ⁊ Prima ē si credat ea que sunt fidei xp̄iane verissima sicut sancta docet eccl̄ia. quo rñdente. Credo. Scd̄a questio fiat. Si gaudet ꝙ morit̄ i fide catholica ⁊ ita de charitate. quo rñdente. Gaudeo. Fiat ei. scz

Tertia q̄stio. si dolet qz deū offendit ⁊ si cognoscit se multū deū offendisse. quo rñdente. Sic fiat ei. s. Quarta q̄stio. si ꝓmittit deo dante firmiter de cōmissis satisfacere ⁊ deum vlterius non offendere. quo respōdente sic. interrogans debet vlterius addere vt iam spē suam ponat in passione dñica. ⁊ ipsam obijciat ei obuianti. quibus expletis nō est de eius salute formidandū. quia corde creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. vnde pro talibus qui sic moriuntur in vera penitentia ⁊ sapientia dicitur in ps̄. Non videbit interitum cum viderit sapientes morientes. quia tales non intereunt sed resurgunt. Et dicuntur recte
IX. cōsideratio sapientes. quia questiones optimas verissime dissoluentes. Nona consideratio est que sunt morientium sacramenta Dicit aūt ꝙ quattuor sunt misteria que circa morientes ꝑficiunt in ecclesiastica ierarchia. s. Primū sacramentū est cōfessio penitentialis. Scd̄m misteriū ē cōicatio sacr̄alis. Tertiū est vnctiōis
A finalis. Quartū est recōmendationis spūalis. q̄b; aia recōmendat xp̄o ⁊ angel̄ ei⁹. Et illa q̄ttuor req̄runt. scd̄m illa q̄ttuor que sunt necessaria homini volenti ⁊ debenti facere longam viam ⁊ summe periculosam. Ad quam faciendaz quattuor necessario requirunt. s. Primo ꝙ sit a magnis ponderibus exoneratus. qz viator cum magno pondere non potest viam suam faciliter expedire. ⁊ ideo premittitur confessio peccatoꝝ in qua sarcina peccatoꝝ locū deorsuz appetentiū more grauiū deponit. Scd̄o ꝙ homo sit cibis sufficienter sustentatus ne fame nimia deficiat in via Et ideo dat̄ ei diuina eucharistia in cuius fortitudine peruenitur ad montem dei oreb. qui interpretatur ardor sicut helyas sine fame ambulauit in fortitudine cibi illius. xl. diebus ⁊ xl. noctibus. iij. R̄. xix. capi. Tertio ꝙ homo sit armis pugnabilibus circūdatus ne facile pateat hostiū ictibus aut latronum. Et ideo sequit extrema vnctio in qua armis crucis singula membra armantur. que sunt arma terribilia inimicis ⁊c̄. Quarto ꝙ homo sit cum socijs fidelibus comitatus. quia hostium non posset multitudinē tolerare. Et hoc cuz sequitur recōmendatio in qua sanctis et angelis cōmittitur commendanda ⁊ custodienda. Et pro tali morte dicebat balaam numeri. xxiij. Moriatur anima mea. scilicet morte iustorum. ⁊ fiant nouissima mea horum similia. Decima X. consideratio
consideratio est. qualia sunt mortuorum receptacula apud inferos. Dicitur autē ꝙ quattuor et Primum dicitur sinus abrae in quo ante christi mortem fuerāt sancti veteris testamēti ⁊ ibi fuit repositus lazarus: vt habetur luce. xvi. capi.

Secundum est locus purgatorij ad B
quem descendūt illi qui de peccatis ꝑfectam penitentiam nō egerunt ꝑm beatū Greg. de quo intelligitur ad lr̄am verbū thematis. s. Deus deducit ⁊c̄. Tertium est locus limbi ad quē vadūt ꝑuuli q̄ solū sunt i originali defuncti vbi nō puniuntur nisi pena sensus vt patet. iiij. sententiarum. Quartum est locus inferni vbi nulla est redemptio. de quo loco dicit ꝓ reproboꝝ damnatione in ps̄. Sicut oues in inferno positi sunt. mors depascet eos: vt mori nō possint. Et d̄ istis dicitur apoc. xiiij. In diebus illis homines querent mortem ⁊ non inuenient desiderabunt mori ⁊ mors fugiet ab eis. Primam aūt partem xp̄s ad inferos descendens totaliter euacuauit. Scd̄am aūt licet euacuauerit eam tunc. tamen tota die animabus descendentibus replet

Tertiam aūt ꝛ quartam ad illas nunq̄ descendit nec vllum beneficiū eis misit. quia vtraq; sunt in peccato mortali. licꝫ tertij sint in originali ꝛ q̄rti sint in actuali. Et pro istis dicitur in ps̄. Mors peccatorum pessima ꝛc̄. Undecima consideratio est. quot ꝛ q̄nta sunt mortuorū remedia? Et dicit ꝙ quedam figmenta que fiunt circa defunctos non sunt remedia dicente beato Augu. de ciui. dei. i. sic Proinde ista omnia. curatio funeris. cōditio sepulture ꝛ pompa magis sunt viuentium solatia q̄ defunctoꝝ subsidia ꝛc̄. Ideo dicitur ꝙ quattuor sunt mortuorum remedia. ꝛ Primum est oblatio sacramentalis que fit in missarum celebratione. Scd̄m est oratio spiritualis que fit ex fidelium deuotione Tertiū est elemosyna q̄ ꝑtinet ad virtutē misericordie. Quartū ē ieiuniū qd̄ ꝑtinet ad v̄tutē abstinētie. Primū aūt remediū datur de bonis ecclesie. Scd̄m de bonis anime. Tertiuꝫ de bonis fortune Quartum de bonis nature ꝛ gratie. Ideo dicit Greg. in epistola ad bonifacium ꝙ anime fideliū defunctoꝝ quattuor modis soluunt. s. aut sacerdotum oblationibus. aut sanctoruꝫ orationibus. aut caroꝝ elemosynis. aut cognatoꝝ ieiunio Ideo dicitur. ij. mach. xij. ca. ꝙ vir fortissimus iudas collatione facta misit hierosolymam duodecim mi. dragmas argenti offerri ibi ꝛc̄. Duodecima consideratio est quot sunt mortuorum gn̄a. quere hāc considerationem in p̄cedenti sermone in. iij. ꝯsideratione eiusdem ꝛc̄. Et nota ꝙ illi de ꝑadiso nō indigent remedio. quia sunt beati. illi autē de inferno non possunt iuuari remedio. qꝛ sunt a deo excōicati. ꝛ ideo suffragia que fiūt pro illis sunt gr̄arum actiones. sed illa q̄ fiunt pro illis qui sunt in inferno. sunt. s. viuoꝝ consolatiōes: vt iij. ca. Cum in arte. Illi aūt de lymbo nō possunt adiuuari per suffragia: quia nō puniunt nisi pena damni que est carentia visionis dīne ꝛ illa non potest remitti nisi deus ostenderet se eis. ꝛ ideo remanent in statu suo

IX. cōsideratio

XII. ꝯsideratio

Pro illis autē de purgatorio sūt suffragia facienda de quibus ecclesiastici. iiij. Laudaui magis mortuos q̄ viuentes quia melior est status purgatorij q̄ status huius mundi ꝓpter quattuor inter alia. et Primū est quia ipsi sunt confirmati in gratia quo supposito omnis pena esset tollerabilis in hoc mūdo viris fidelibus. Secundū est qꝛ penā sustinent cum mira pacientia. eo ꝙ habent affectiones rectas: que quidē virtus omnem penā facit suauem iuxta illud euāgelij. In patiētia vestra possidebitis animas vestras ꝛc̄. Tertiū est quia supplicium recipiunt cū beniuolentia propter charitatem inextinguibilem: qua virtute premissa dicit Ricard⁹ de arra spōse. ꝙ supplicium inferni non esset pena. Quartū est ꝙ sunt certificati de futura gloria et illud quasi annullat eorū tormenta sicut merces copiosa facit mercenariuꝫ firmiter operari et fideliter. Qd̄ nobis concedat christus iesus dei ꝛ virginis filius. Amen.

De eodem. Sermo. III.

Mortui estis ꝛ vita vestra abscōdita est cū xp̄o in deo ꝛc̄. col. iij. ca. Verbū illud cū sit apostoli pauli militantē ecclesie informantis lr̄aliter intellectū et mistice cōsideratum est cui⁹libet catholicā ecclesiā representantē que est in purgatorio dulciter alloquentis. Et scd̄m hoc quilibꝫ fidelis ecclesiam dupliciter alloquitur in verbis istis. Primo vt cōdoleat de pena actualiter inflicta cū dicitur mortui estis. s. morte pene sensibilis de q̄ dicit in exo. Auferte a me mortem istam. Scd̄o vt cōgaudeat de gl'ia finaliter reseruata cū sequit ꝛ vita vr̄a abscōdita est cū xp̄o de q̄ gl'ia apl'us vbi thema dicit. Cū xp̄s appuerit vita vr̄a tunc ꝛ vos apparebitis cū ip̄o in gl'ia. Tunc cātabūt illd̄ ps̄. Aīa nr̄a erepta est de laq̄o venātiū: laque⁹ ꝯtrit⁹ est ꝛ nos liberati sum⁹

Circa primā partē thematis de q̄ nūc p̄ncipal'r agit sūt pl'es articl'i declarādi.

I articulus

Primus est: quid est mors. ⁊ dicit beatus Dionisi. de angelica ierar. ꝙ mors non est cuiusq̄ corruptio: sed anie a corpore separatio: quod confirmat singulariter de morte xp̄i dicentis illud ps̄. xv. Qm̄ nō dereliquisti aiam meā in inferno ⁊c̄. vt patet ꝑ expositōem bt̄i petri in actib̄. Ratio aūt incorruptiōis in morte hoīs est immortalitas aīe: qd̄ euidenter educit de scripturis noui ⁊ veterꝫ testamēti ⁊c̄. tum qr Sap̄. iij. d̄r. Justoꝝ anime in manu dei sunt ⁊c̄. ex quo accipit rō īmortalitatis in aīa que a corpe non depēdet cuius exp̄imentū est: qr remissa virtute corpis anima ꝑfectius opat ad intra: tū qr Eccl̄iastes. xij. d̄r. Reuertatur puluis ad terrā suā vnde erat ⁊ spūs ad deuꝫ q̄ fecit illū. ex quo accipit ratio: ꝙ sol⁹ de⁹ qui dedit spiritū pōt eū destruere. cū tota natura inferior nō sit sufficiēs ad ipsam ꝓducere ꝓpter nō continentiā ꝟtualē. In nouo aūt testamēto habet Math̄ x. Nolite timere eos q̄ occidūt corp⁹ ⁊c̄. Cui adiūgit ratio bt̄i Augu. de vera religione di. ꝙ nullū cōmutabile pōt iudicare ſm se de incōmutabilib̄: anima aūt nr̄a attingit ad p̄ncipia q̄ sunt incōmutabilia: licet non ꝑ rōnes: sed per fidem. vñ apl̄us dicit. i. Coꝝ. xv. Si in hac vita tm̄ in xp̄o sperantes sumus: miserabiliores sumus oīb̄ hoibus. Scd̄s articulus est: ꝙ mors ē pena nobis ex peccato inflicta: vt ptꝫ Gen̄. ij. dicēte domino p̄mo homini. Quacūq̄ die comederitis ex eo morte moriemini. s. de ligno sciētie boni ⁊ mali: qd̄ verbuꝫ ꝑ tota sua posteritate ſm Aug. fuit intellectum in libro de ciui. dei. ⁊ sequit. In sudore vultus tui vesceris pane tuo ⁊c̄. ⁊ sequitur: Donec reuertaris in terrā de qua sumptus es ⁊c̄. Itē Sap̄. ij. dicit. Deus creauit hoīem inexterminabilem. Inuidia aūt diaboli mors intrauit in orbem terrarum. In nouo aūt testamento d̄r Ro. v. Sicut em̄ vnius delicto mors regnauit ꝑ vnū: multo magis regnabit vita per vnū. s. ꝑ xp̄m ⁊c̄. Sed hic sūt aliqua notabilia ꝑtractāda. ⁊ Primū est quare

II. articulus

ꝓpter pctm̄ patrꝫ inflicta est mors filijs ꝯtra legē ⁊ ꝓphaꝫ Ezechielē. s. Fili⁹ nō portabit iniq̄tatē p̄ris. Scd̄m est q̄re pro vno peccato inflicta est tanta pena.

Tertiū est: quare istud pctm̄ trāsfundit in nos sine cōmissiōe aut diuina creatione. Circa p̄mū est dicenduꝫ: ꝙ sic̄ illud pctm̄ fuit in adā actualiter: sic ē in nobis originaliter. ⁊ iō punimur pro nostro reatu. Circa scd̄m est dicendū: ꝙ maior est mors scd̄a vni⁹ q̄ p̄ma omnium: ⁊ tm̄ ꝑ quolibet pctō mortali incurritur mors scd̄a in vno: qr maior est malitia talis peccati q̄ afflictio pene eterne: sicut docet Anshelm⁹. Circa tertium dicendū est: ꝙ illud peccatum in nobis materialiter non est nisi carentia originalis iusticie: ⁊ iō non transfundit in nobis nisi p̄uatiue: qr deus non creat illaꝫ.

III. articulus

Tertius articulus est: ꝙ pena mortꝫ fuit ꝓpter pctm̄ a xp̄o assumpta ⁊ nō sibi inflicta: ꝙ aūt fuerit ab ip̄o assūpta gratanter ꝓbat Math̄. x. ⁊ xx. ca. vbi dicit. Ecce ascendimus hierosolymā et filius hoīs tradet ⁊c̄. vbi sequit obiurgatio patris renitentis. ⁊ Joh̄. x. Ego suꝫ pastor bonus ⁊c̄. ⁊ xp̄s. Ptātem habeo ponēdi aīam meam ⁊c̄. Sed ꝙ ꝓpter peccatum mortez assumpserit ꝓbat. i. Petri. ij. vbi dicit. Pctā nr̄a ip̄e ꝑtulit in corpe suo super lignū ⁊c̄. Itē ad Hebre. x. d̄r. ꝙ xp̄us mortuus est ad multoꝝ exhauriēda peccata. Et alibi dicit apl̄s ꝙ mortuus est ꝓpter delicta nr̄a. Itez Joh̄. Apocal̄. xi. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis nostris in sanguine suo ⁊c̄. Sed quare xp̄us assūpsit penā istā ꝑ pctō qd̄ nō cōmisit iuxta illd̄. i. Petri. ij. Qui pctm̄ nō fec̄. Dicēdū ꝙ ip̄e met rn̄det in Johe dicēdo ꝙ ꝓpt̄ charitatē quā ad nos habuit. Maiorem inquit charitatē ⁊c̄. Et apl̄s etiaꝫ ait. ꝙ ꝓpter nimiā charitatez suā qua dilexit nos de⁹ misit filiū ⁊c̄. Quartus articulus est: ꝙ mors nr̄a fuit per mortē xp̄i destructa quod probatur ꝑ apl̄m. i. Corinth̄. xv. vbi dicit. Absorpta ē mors in victoria. s. xp̄i. Et iterꝫ ibidē. Sicut ꝑ hominez mors: sic ꝑ hoīem resurrectio

IIII articulus

B mortuoꝝ. Et alibi. Nouissime oīm inimica destruet mors. s. p mortē xpi. Sed quare morimur si mors est destructa. beatus Aug. de ciui. dei ponit tres species mortis. qz Quedā est corpalis per quā anima discedit a corpe. Quedā est spiritualis qua discedit de ab ania. Quedam est gehēnalis qua punit pena eterna. z illa dicit in Apoca. mors scōa. Dicit aūt Augusti. q omnes illas mortes deus fuit cōminatus ade. Xps aūt p primam liberauit nos a duplici sequente. z ideo in li. de tri. ipe declarat qualr sim pla mortz sue equipolleat nro duplo: qz vero sm apostolū per mortē xpi resurrectio finalis celebrat. idcirco destruxit et
V. arti. mortē primā. Quintus articulus est: q mors ista est a nob quotidie cōmemoranda. vnde Sap. monebat filiū suū: iuxta illō Ecclīastici. vij. Memorare nouissima tua zc. In quoꝝ consideratione
D occurrit eternū supplicū qō per peccatū acquirit. quia vermis eoꝝ non extingue tur ineternū. z eternū exiliū qō peccatori pmittit in Apocal. Foris canes z venefici. Et perpetuū vinculū quo peccatoꝛ in carcere vincit: iuxta illud ps. Cōuertant peccatores in ifernū zc. Et omne remediū quod ab ipso excludit: quia veniet noꝛ quando nemo poterit operari. Et futurū iudicū in quo iudex irascetur dicendo: Discedite a me maledicti zc. in Math. Jō dicit Ecclīastici. xxiij Memor esto quonīā mors non tardabit. Ecce quō mors est a nobis cōtinue
VI. articulus memoranda zc. Sextus articul⁹ est: q mors ista est a nobis sollicite expectāda: vt quilibet quando venerit sit paratus. sicut enim nihil est incertius hora mortis. ideo dicA bat dns Math. xxiij. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis filꝰ hominis veniet. s. ad aiam expetendā: z rationē exigendā sm expositionem beati Gregorij. de qua sollicita expectatione Math. xxiij. dns discipulos monebat di. Vigilate qz nescitz qua hora dns veniet sero. i. in senectute an media nocte. i. in medio iuuenilis vite. an gallicantu. i. in adolescētia: an mane. i. in pueritia. ne forte inueniat vos dormientes somno peccati mortalis: a quo somno apostolus excitat dicens. Exurge qui dormis z exurge a mortuis z illu. te cbristus per infusionem gratie: quam qui habent dicuntur vigilare propter operationes vi VII. articulus tales z cetera. Septimus articulus est: q ista mors est a pctōribꝰ formidāda quia timor prouenit ex mali expectatione: mala autem infinita sunt peccatoribus in morte parata: quia paterfamilias q est dns vinee. i. militātis ecclie tunc malos male pdet: vt dicit xps in euāgelio. Jō dicit Ecclīa. xli. O mors q̄ amara est memoria tua: qz in medio mortis B occurrit hoī iniusto. Primo aīe neglecte pditio. Jō infernus z pditio dicunt instabilia Prouer. xxx. Secūdo corpis in ordiate amati corruptio: iuxta illō apli Qui semiat in carne de carne metet corruptionē. Tertio mundi subsecuti ablatio: iuxta illud Job. Mūdus transit et concupiscentia eius zc. Quarto voluptatis amplexate cōsumatio: qz q̄tuz fuit in delitijs tm dabit ei tormentū: vt dr in Apocal. Quinto pene eterne inchoatio qz hij ibūt in supplicū eternū: vt dicit in Math. xxv. ca. Jsti sūt q̄nq̄ lapides cū q̄bus fuit Golias. i. pctōr interfectus. i. Regū. Jsti ergo pctōri dicit mors vltimū terribilū: iuxta illud Ezech. vbi dicit q assirij id est demones qui tollūt robustos dederunt terroꝛē suū in terra vi VIII. articulus uentū. Octauus articulus est: q illa mors non est a iusto existēte in gratia p timescenda: qz talis in morte nullū malum expectat nisi penitentiā breuē. ideo dicit Ecclīastici. xij. O mors bonū ē iudiciū tuū homini indigenti. Jsti indigētes sunt paupes euangelici qui mundi oīa reliquerūt xpto. De quibus dicit apl⁹. Sicut egentes multos aūt locupletātes. Et ad Hebreos. Angustiati egentes afflicti. Jsti non debēt mortem timere ꝓpter q̄nq̄. Primo qz p talē exitū a morte continua liberant sm illud apo

stoli quottidie morior: Et Gregori. ait. Ipse em̄ quottidianus defectus corruptionis ꝛc. Scdo quia in hac vita in securitate nō quietant̄: iuxta illd̄. Qui se existimat stare videat ne cadat. Tertio qꝛ in tali morte xp̄s ad ip̄m descendit: iuxta illud qd̄ ꝓmisit in Joh. Si em̄ abiero ꝛ pauero vobis locū: iterꝫ veniā ꝛ accipiam vos ad meip̄m ꝛc. Quarto qꝛ xp̄us secū ip̄m ad patriā reducit. Jō dicit apostolus. Cupio dissolui ꝛ esse cum christo Quinto qꝛ tunc ei xp̄s illud qd̄ semper desiderauit beatifice ostendit dicens in Johe. Venit hora cū iam non in ꝓuerbijs loquar vobis. Ideo dicit Joh. in cano. sua. Perfecta charitas foras mittit timorē. Et sic patet ꝙ mors nō est a iusto ꝑtimescenda. Nonus articul⁹ est: qualiter nos debemus habere ad mortuos. Ubi est sciendū: ꝙ mortui aut sunt in paradiso: ꝛ istos debem⁹ honorare et venerari: iuxta illud Job. v. Voca si est qui tibi rn̄deat ꝛ ad aliquē sctōꝝ cōuertere. ideo Joh. in Apocal. cecidit ante pedes angeli q̄ loquebat̄ secū. Aut sunt in inferno: ꝛ illos debem⁹ maledicere et detestari: sicut ꝛ demones cū q̄bus habitant. ideo dicit Judas apl̄us in canonica: Ve illis qui in viā cayn abier̄t. Aut sunt in limbo vt pueri: q̄ sine baptismo decesserunt. ꝛ pro istis non debem⁹ intercedere. qꝛ nihil ꝓdesset: cū sint filij ire et extra meritū meriti ꝛ demeriti ꝛ solū penam dāni patiant̄. nec possunt liberari. Aut sunt in purgatorio ꝛ illos debem⁹ diligere et eis misereri: quia sunt in afflictione ꝛ pena de qua loquit̄ Luce. xiij dicens. Seruus qui cognoscit voluntatem dn̄i sui ꝛ non facit vapulabit plagꝫ multis. et qui non cognoscit voluntatē domini sui et facit vapulabit plagis paucis. Decimus articul⁹ est: ꝙ nos possumus subuenire illis qui sunt i purgatorio: quod probatur auctoritatibus noui ꝛ veteris testamenti. Tum quia. ij. Machabeorum xij. dicitur. ꝙ vir fortis iudas mi. yer. xij. milia ꝛc. tum quia Ei. Corinth. xv. dicit apostolus post baptismuꝫ qui fit pro mortuis: per quem probat mortuorum resurrectionem. ꝛ ille ē baptismus flaminis quez recipimus in oratione directa pro mortuis cōstat autem ꝙ nihil tale oportet facere pro illis qui sunt in inferno: aut in paradiso ꝛc.

IX. articulus

D

X. articulus.

E

XI. articulus

Undecimus articulus est: ꝙ nos debemus mortuis subuenire. s. tum qꝛ preceptum mosaycum de dilectione et subuentione mutua se extendit ad omnes proximos sub lege sub qua sunt mortui. tum quia mandatuꝫ euangelicū se extēdit ad om̄es qui sunt in ecclesia: cuius sunt pars illi qui sunt in purgatorio. Jō dicit apostolus. ꝙ sicut membra sibi inuicem subueniunt: sic omnes illi qui b⁹ christus est caput debēt sibi mutuo subuenire. Constat autē ꝙ tales sunt membra christi. ideo in persona eoꝝ Esa. de nobis conqueritur dicens. Existimatus sum cum descendētibus in lacum: quia ita mihi parum subuenitur sicut illis de inferno. factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber ꝛc. Duodecimus articulus est: qualiter possumus eis subuenire. Et dicitur ꝙ quattuor modis. et Primo per sacrificioꝝ diuinissimam eucharistiam. vnde Apoc. xxij. Isti sunt qui venerunt de tribulatione magna. s. purgatorij ꝛ lauerunt stolas suas in sanguine agni. s. qui percipitur in altari qui dicitur sacramentū eucharistie. Secundo per orationū assiduitatem. vnde Jaco. sue canonice. v. ca Oratio fidei saluabit infirmū ꝛc. s. illaꝫ penam sustinentem. Tertio per elemosinarum benignitatem. vnde ps̄. in talium persona di. Astitit. s. viator a dextris patris. s. purgationez recipientis ꝛ hoc per beneficiuꝫ vt saluos faceret a ꝑseq̄n. animaꝫ meam. Quarto per ieiuniorum asperitatem. vnde Danieli dictum est. x. capl̄o. Exquo posuisti cor tuum vt affligeres cor tuū pro filijs israel id est pro filijs qui sunt in captiuitate purgatorij: exaudita sunt verba tua ꝛc. Si autem eis sic succurrimus ipsi pro nobis succurrent: quādo erūt in patria.

F

XII. articulus

G

144

ideo cõsulit nob a dño Luce.xvi.di. Facite vob amicos de mãmona iniquitatꝭ vt cũ defeceritis recipiant vos in eterna tabernacla ꝛ cetera. Ad que nos deducat xp̃us iesus dei ꝛ virginis filius meritis sue matris ꝟginis marie: cui est honor in secula seculoꝝ. Amen.

Tractatus de suffragijs defunctoꝝ ꝑm eundem.

Verit vtrũ suffragia que fiũt in eccl'ia ꝓ defunctis ꝓsint eis. Et videt ꝙ nõ: qꝛ in lege diuina antiq̃ nulla lex siue oratio fuit instituta nisi ꝓ viuis: vt constat in Exo. Leuitico. ꝛ Deute. cũ plus indigerẽt mortui veteris testamẽti q̃ꝫ noui. Sꝫ cõtra qꝛ auctoritas eccl'ie maior est auctoritate illius scp̃ture: sic scribit beatus Augu ꝯtra epl'am fundamenti ꝛc.

Circa istã questionẽ sunt.xij. articuli ꝑ ordinẽ declarandi.quoꝝ Primꝰ est q̃d est suffragiũ defunctoꝝ. Secundꝰ est quot sunt suffragioꝝ genera in ecclesia. Tertius si ista suffragia sint defunctis vtilia. Quartus est: q̃bus nõ ꝓsunt illa suffragia. Quintus est: q̃bꝫ ꝓsunt illa suffragia. Sextus est: vbi ẽ locꝰ purgatorij. Septimꝰ est: quãdo purgatoriũ fuit institutũ. Octauꝰ est vtꝝ solennitates que fiunt in sepulturis ꝓsint defunctis. Nonus est: si cerimonie q̃ fiunt ꝓsint defunctis. Decimus est: si sepelire mortuos est opus miscdie

Undecimꝰ est: si pena purgatorij est maior intensiue illa inferni. Duodecimus est: si dãpnati de inferno ꝓpter tale suppliciũ magis vellẽt nõ esse q̃ꝫ sic esse.

Circa primũ. s. q̃d est suffragiũ defunctoꝝ. Dr̃ aũt ꝙ a q̃ttuor partibꝫ defũcti possũt habere subsidiũ vt patebit. Et p̃mo a misꝛatione diuinaꝝ ꝑsonaꝝ btissime trinitatis: qꝛ q̃ cũ pietate dormitiõeꝫ receperũt hñt diuinã repositã gratiã. ij. Machab.xij. Scdo ab intercessione sctõꝝ angeloꝝ: qꝛ si scti angeli letant in punitõe eoꝝ q̃ sunt in dei viuentꝫ iracũdia: vt habet Apocal'.xix.ca.multomagis de absolutõe eoꝝ q̃ sunt in diuĩa gr̃a ꝛ quales sunt illi de purgatorio. Tertio ab interuentõe sctõꝝ: qꝛ si scti in p̃ria letant de illis q̃ sunt in diuina iracũdia ꝙ puniant: multomagis letantur de illis q̃ sunt in diuina gratia vt eripiãtur: vt habet Apo.vi.ibi Usq̃ꝫ q̃ dñe sctũs ꝛ verꝰ nõ iudicas ꝛ vindicas sanguinẽ nostrũ de his q̃ habitãt in terra. Quarto a supplicatõe fideliũ: qꝛ si oblationes vete.testa.ꝓficiebãt defunctis in gr̃a: vt habet.ij.Macha.xij. multomagis no. testa. qꝛ meliores sunt: vt habet Hebre. iiij.ca. Istis aũt p̃missis dicit ꝙ suffragium est vt hic intendit subsidiũ qd ab ipsis fidelibꝫ mortuis impendit in eccl'ia .s.militante. Scds articulus est quot sunt suffragioꝝ genera in eccl'ia dei. Et dicit ꝙ quattuor. Primũ est oblatio. II.arti.

Scdm est oratio. Tertium est elemosina. Quartũ est ieiuniũ. vñ Aug. ad Bonifaciũ dic. ꝙ aĩe defunctoꝝ q̃ttuor modis absoluant. s. aut oblationibus sacerdotũ. aut p̃cibꝫ sctõꝝ q̃ fiũt in ecclesia. aut elemosynis caroꝝ. aut ieiunijs cognatoꝝ. Iteꝝ Aug. dicit in encheridion. ꝙ sacrificiũ ꝛ elemosyne ꝓsunt defunctꝭ. Itẽ Dioni. in li. de eccl'ia. ierarchia ponit suffragia oblatiõis ꝛ orõnis. Sꝫ q̃ritur qd sit efficatius ꝓ defunctis. Dr̃ aũt ꝙ ceterꝫ paribꝫ illud qd est maiorꝫ ꝟtutis. Et ideo p̃mo ponit orõ q̃ videt actꝰ charitatꝭ. Scdo oblatio q̃ ꝑtinet ad latriam. Tertio elemosyna que ꝑtinet ad miscdiam ꝛ liberalitateꝫ. Quarto ieiuniũ qd videt ꝑtinere ad temperantiam. Sed qꝛ in celebratõe duo occurrũt. ideo videt efficacissimũ suffragiũ. s. elemosyna ꝛ orõ. Tertius articulus est: si ista suffragia sint defunctis vtilia. Dr̃ autez ꝙ sic attestante eccl'ia: vt habet ca. marthe.q.ij.capl'is multis ꝛ.iiij. vbi s̃. dixi. Sed aliq̃ heretici dicunt ꝙ hoc adinuenit eccl'ia ꝓpter auaritiã. ꝛ ideo adducit auctoritas dioni. de eccl'iastica ierarchia vij.ca. Et Hiero.ca.marthe.q.ij.ꝛ.c. in p̃senti. Idem Aug. dicit in li. de cura ꝓ mortuis habẽda ad bonifaciũ. Sed he- III.articulus

retici illos doctores nō recipiunt. Jō arguit contra eos p rōnes: Prima est quia si ambo moriant iustissimus simul et peccator maximus sed cōuersus non est iustum et congruum q̄ eque cito euolent. Scda qr frustra conaret aliqs ad peccata vitāda: cū in fine ei omia totaliter remittant: dū tamē conterat. Tertio qr diuina iusticia nō dimittit aliqd malum impunitū: sicut nec bonū irremuneratū et tñ multorum pctā non puniunt hic q̄ saluant nec in patria ita parū puniunt. cuz illuc nihil intret coinq̄natū: nec ibi iterum sit locus pene: sed gaudij sempiterni. Quarta qr si nulli pctōri diminueretur glia de peccatis de q̄bus penituit tūc esset ibi pena eterna p peccatis que sūt facta venialia: et ideo oportet q̄ alibi puniant. Sed iste rōnes non cōcludūt: qr si quis baptisat baptismo fluminis statim euolat. Et isti ponūt q̄ baptismus fluminis et finalis penitētia sit eq̄lis virtutis. igit omnes rōnes concludūt contra baptizatos baptismo fluminis: vt patet p se. Jō inducit contra eos auctoritas sacre scripture ij Mach. xij. vbi dr q̄ sancta et salubris est cogitatio p defunctis exorare. Dicūt tñ heretici q̄ iste liber nō est de canone sacre scripture: sed est apocrifus: sed volūtarie ponit ab eccl'ia ppt illas auctoritates. Jō inducunt auctoritates librorum noui testamēti q̄s recipiūt. quarum Prima est Mat. iiij. qñ xp̄s prenūciauit ei q̄ non consentit cito aduersario suo dū est in via. i. synderisi murmurāti: in malo aut angelo decertāti ad oppositū q̄ iudex tradet eum exactori: et q̄ ministra et minister mittant in carcerez et nō exibit inde donec soluat minimū q̄drantē. qd nō pōt intelligi de carcere illius mūdi: qr ibi nō ponūt oēs tales nec de carcere inferni. qr ibi nunq̄ soluet nouissimus q̄drans pene debite: et qr ab illo carcere nō exibit q̄s quin psoluerit minimū q̄drantē: vt dat itelligere illd donec g̃ erit in purgatorio. Scda est alia auctoritas saluatoris in alio loco euangelij Mat. xviij. q̄ ille q̄ nō fuit misertus conserui sui fuit traditus exactoribus dōec redderet vniuersū debitū. Sz instat tūc: qr in Gen. dr. q̄ coruus nō reuertebat donec desiccarent aque, et tñ postea nō ē reuersus. tū etiā ioseph nō cogūit v̄ginē. i. matrē dñi donec pepit filiū suū p̄mogenitū Mat. i. Et tñ impie arguit q̄ postea supple cogūerit: vt inq̄unt heretici: qr nec ante nec post cogūit eā. Jō ptz ex istis auctoritatibus q̄ illa dictio donec qñq̄ icludit p̄cedentē et sequētē affirmationē: sic Gen. xlix. Nō auferet sceptrum de iuda donec veniat q̄ mittēdus est qr ablatū fuit sceptrum qñ venit. Qñq̄ icludit affirmationē sequētē et nō p̄cedētē: sic in actibus p̄allegatis patuit. Jta dicetur in ppositō q̄ nō exibit donec reddat vniuersū debitū qd nō cōcludit ppter h̄ exitū. Sz cōtra qr saltē includit redditionē vniuersi debiti q̄ nūq̄ fuit in iferno: tūc em̄ iniuste detineret vltra: et sic oportz q̄ auctoritas intelligat de purgatorio etc. Tertia auctoritas ē Mat. xiij. vbi dr q̄ q̄ peccauerit in spm̄sctm̄ nō remittet ei nec in h̄ seculo nec i futuro. Ex illo dicto elicit Augusti. xx. de ci. dei. q̄ aliq̄ remissio ē in h̄ secl'o et aliq̄ in futuro. alioq̄n frustra fuisset a ppositū nec i futuro. cōstat āt q̄ tal remissio nō fit i padiso nec i iferno ergo in purgatorio. Quarta auctoritas est Lu. xij. ca. vbi dr q̄ seruus ille q̄ cogūit volūtatē dñi sui et nō fecit plagis vapulabit multis: et qui nō cogūit et fecit plagis vapulabit paucis. Jsta aūt cēsura nō pōt intelligi de plagis huius mūdi: qr frequenter cernimus oppositū: nec de plagis iferni: qr ibi q̄libet plagabit plagis multis et infinitis et nō paucis: nec in padiso qr ibi nullus vapulabit: igitur in purgatorio.

Quīta auctoritas est apl'i. i. Cor. xv. talis. si mortui nō resurgūt vt q̄d baptisamur p mortuis. q̄d aūt apl's intelligat p illū baptismū aut flamis in orone aut flumis i fletu nescit. certū tñ habet q̄ baptismus tal exhibet p mortuis nō p dānatis nec p saluatis: g̃ p purgādis. Sexta auctoritas est apl'i. i. Cor. iij. Si cuius opus arserit detrimentū patiet ipse

145

tñ salu⁹ erit: sic tamē quasi p ignē but⁹ mūdi qō non potest intelligi de igne materiali: sicut exponūt heretici: qz per illuz ignē non transeūt omnes imp fecti: de q̄ bus ibi loquit̄. nec de igne inferni: qz il/le neminē saluat: nec padisi: vt per se pa teret: ergo purgatorij. Septima auctoritas est beati Petri Act. ij. de resurrectione xp̄i testificās q̄ deus suscitauit eū a mortuis solutis doloribus inferni: quia ibi sunt eterni. nec dolores qui erāt i lim bo: quia ibi nulla est redemptio: nec eos q̄ erant in sinu abrae: qz illi erant in magna consolatione: vt patet in pabola saluatoris de Lazaro: ergo de dolore ī purgatorio. Octaua auctoritas est Apocalip. v. vbi dr q̄ nemo inuentus est dignus nec in celo nec in terra: nec subtus terrā aperire libz. ex quo colligit̄ q̄ aliqui sunt digni in aliquo illoz locoz. alioq̄n frustra in istis locis fuissent reqsiti. omnes autez digni sunt in gra: sed subtus terrā non sunt in gratia nisi illi de purgatorio qz illis q̄ sunt in inferno nō clamat angelus: cū constat ipos esse indignos.

Nona auctoritas est Apocal. v. vbi Johannes audiuit eos qui erant in celo in terra z subtus terrā benedicentes deū. constat autē q̄ subtus terrā illi qui sunt in inferno semp ipm blasphemant: vt habet Apocal. xv. z nunq̄ benedicūt ergo benedicentes subtus terrā sunt illi de purgatorio. Quartus articul⁹ est: quib⁹ non pſunt illa suffragia. Dr q̄ cū A quatuor sint genera defunctoz illis qui sunt in padiso non pſunt quia non indigent talib⁹ adiutorijs teste bto Aug. de cura agenda p mortuis circa pncipium Nec illis q̄ sunt in inferno inferiori: quia tā mala sunt eoz vitia vt adiuuari talibus nō sint digni: vt idē Augu. testatur. Nec illis de limbo: cū enim pena eoz sit sola carētia visionis diuine nō potest minui: nisi ex visione diuina. Nec illis qui erāt antiq̄tus in sinu abrae: qz vt patuit illi erāt in gaudio: sed tñ illis de purgatorio: vt patet ex sufficiēti diuisiōe. Sz occurrit dubiū si pſint illis q̄ faciunt illa suffragia. Dr q̄ opus miserie exhibitum indigēti pdest egeno tpaliter: sed largiēti eternalr: ita in pposito cū isti sint in sūma indigentia: si cū hoc fiat ex charita/te z in gra zc. Secūda dubitatio est: si suffragia facta p dānatis z saluatz pro/sunt eternalr facientib⁹. Dr q̄ aut sciunt eos esse saluatos vel dānatos: aut firmiter putāt. Et tūc obessent qz iniuriā face rēt saluatis: vt pz ex pdictz z ptra ordinationē diuinā si orarēt p dānatis. Aut putāt eos esse in purgatorio: z tūc si sint in purgatorio pſunt simplr faciēti qz est opus pietatis. Si aūt sint in inferno dr q̄ exq̄ opus pietatz est virtus suffragij ad ipm reuertit̄ cū non sit recipiēs dignus iuxta illud ex euāgelijs. Si ibi non fuerit filius pacis ad vos reuertet̄ pax vra. Si autez sunt in padiso pſunt sibi. s. duobus modis pdictz. Et qz saluat⁹ obligat̄ ad orandū p suffragāte z pie credi/tur q̄ faciat. Sed querit̄: si omnib⁹ de purgatorio pſint equalr. Dr āt q̄ si sint suffragia spālia p aliq̄bus facta spāliter pſunt tm illis: qz nullū meritū alienū p dest alteri nisi fm mentē fauentis: z ista videt intētio Aug. in li. de cura agenda p mortuis. Si aūt sint gñalia pſunt melioribus fm iusticiā distributiuā. vñ Aug vbi s. dic̄. q̄ sicut meruerūt hic ita recipiunt ibi. Quarta dubitatio est: si in q̄libet missa vel vigilia sūt oēs ptcipes. Dr aūt q̄ sic inquātū q̄libet missa est bonū cōe: non aūt inq̄tū est bonū spāle zc.

Quinta dubitatio est: si p̄latus possit suffragia subditi ordinare ad quos vult Dr q̄ nō: licz possit eū obligare ad talia suffragia qz nūq̄ meritū alicuius pdest alicui ptra intētionē merētis. Et cōfirmat̄: qz obedientia humana nō videtur alicui⁹ meriti zc. Quintus articulus est: a q̄b⁹ pſunt illa suffragia. Dr autē q̄ quattuor sunt genera viatoz: quia q̄daz sunt in gra baptismali postq̄ nō peccauerit mortalr. Quidā sunt in gra penitētiali sicut illi qui conuersi sunt zc. Quidā sūt in culpa mortali actualr sic mali. Quidā sūt in culpa originali actualr sic

I. dubia tio

IIII. articulus

II. dub.

III. dub

IIII. dubitatio

V. dub.

V. arti.

B infideles. Primo aūt supdictꝫ prosūt suffragia qz oēs sūt in gra taliū aūt sunt actus meritorij tam p se q̄ p alijs: vt habek Joh. x. Sz ab vltimis supadictꝫ nō valēt: qz nulla ifidelitū actio ē satisfactio p seipis: et multomin⁹ p alijs: vt habek ad Thi. i. Infidelib⁹ aūt ꝛc. Sz de terc̄ijs est dubiū: dicūt tñ alicꝫ q nō quia eorū opa sūt mortua. Sz ꝓtra qz mortua psunt ad bona tpalia pene aūt purgatorij sūt tpales qz tunc in tali statu homo pōt satisfacere p seipo: vt habek a mgro Johe scoto. iij Sen. ca. de pnia. q̄ z pro alio. Jō nō videk inconuenies si suffragia facta ab istis psunt ipis defūctis. Sz dubiū ozik dubiū: si suffragia facta ab vna pso/na tñ valeāt q̄tū ab alia. Dr q si sūt eq̄lia semp psunt meliori facta a melioribꝫ qz magis meritoria. Si aūt nō sunt pia plus pōt pdesse deteriori: qz mali boies II. duō. tpalia pōt pmereri. Scōm dubiū est: si sacerdos exns in pctō mortali et celebrat p aliq̄ viuo an psit ei. Dr q non: qz actus peti mortalis nō est meritorius tñ fides eius q fecit eū celebrare ignorās p III. diu. derit: nō tñ si sciret. Tertiū dubiū est: si suffragia q̄ fiūt p nō capacib⁹. s. p dānatis sint inutilia. Dr aūt q nō: sz psunt sacientib⁹: vt habek Math. x. z Lu. x. Si IIII. du biam ibi fuerit fili⁹ pacis. Quartū dubiū ē si pdest tñ vnū suffragiū factū p duob⁹ sic si fieret p vno. Dicūt q̄dā q sic ꝓpter spūaliū cōicabilitatē. Et ꝓfirmak illa sē/tētia: qz sicut tpalia sūt ptcipabilia: sic z spūalia sūt cōicabilia ꝑm se tota: sic aia est tota in q̄libet pte corpis sic in toto: et sic sciētia si cōicek nō suscipit diuisionez. ita est in ꝓposito de oone. Sz ꝓtra hoc arguit doctor nr̄ in q̄libeto. q. xx. qz omne suffragiū est bonū limitatū z diuisuz efficit min⁹. z nullum bonū limitatū potest esse eq̄lis ꝑtuꝫ ad plura z ad vnuz: cū h̄ cōueniat dine ēntie ex sua limitatione vt eq̄l cōicek psonis. Jtē eadē rōne q̄ pōt duob⁹ pōt z trib⁹ pdesse: z sic in infinitū: cū nō sit dare rōnē magz i vno q̄ i alio. Et sic finitū suffragiū h̄ret infinitū valoꝛē z vigoꝛē. Jtē q̄libet die possent liberari tot aīe quot sūt i purgatorio cum oia suffragia totiꝰ eccl̄ie videank sufficere p vnica aia etiā q̄tūcūq̄ peccatrice: z sic suffragia purgarēt purgatoriū. Jtē frustra ordinasset eccl̄ia suffragia spālia si tm̄ pdessēt cōia. Et ista vr̄ itētio Aug. de cura mortuoꝝ. z Greg. ad Bonifa. Hec valēt exēpla ad oppositū qz vna aia nō pōt cōicari duob⁹ cozpib⁹ vt vna scīē/tia duab⁹ mētib⁹ ꝛc. Quintū dubiū si V. dub. sacerdos exns i pctō mortali celebret p aīa alicuiꝰ defūcti si tal̄ missa sibi pdest Dic̄ mgr̄ Alanꝰ q sic. Hō rōne dicentꝫ sz istitutis. s. eccl̄ie q̄ ordinauit q missa psit defūctis. Sextꝰ articulꝰ est: vbi ē VI. arti culus. locꝰ purgatorij. Dicūt q̄dā q in h̄ mōdo: qz vbi fit maleficiū ibi dz puniri fm regulā sapiētis dicentꝫ. Per q̄ hō peccat p hec z torquek. Sz cōtra h̄ arguit: qz eadē rōne de iferno q ponit a doctoribꝫ esse in cētro terre: sic padisus in vltia mūdi circūferētia: qz sic padisus ē sūmus locꝰ nobilissimꝰ: sic ifernꝰ vilissimꝰ. sz in illo cētro ponunt q̄tuoꝝ carceres subordinati. Ꝓtimꝰ dr̄ infernꝰ in q̄ sūt damnati Nota bō bene £ Scōs ē limbꝰ vbi sūt puuli. Tertius est purgatoriū vbi sūt ipfecti Quartus ē sinꝰ abrae in q̄ ante xpi mortē erāt oēs scti. Et illa q̄tuoꝝ loca notant in. iij̄ senten. tractatu de resurrectōe. Ozdo autē illoꝝ locoꝝ. pbak: qz deteriozes sunt q sūt in culpa actuali q̄ originali: z iferiores sūt q in iferno cruciant. Et meliores sūt illi q sūt in gra q̄ illi q sūt in culpa. Et illi q sūt i gra q̄ illi q sūt i pena. Sz instak qz ꝑm bti Greg. Q̄q̄z inuēti sūt alicꝫ q in hoc mūdo patiunt purgatoriuz suū. Dicēdū est q illud nō est de lege cōi sic q Enoch z Helyas sint in paradiso trāslati. Sz Aug. dicit in li. de ciui. dei. q locꝰ purgatorij est ignotus nisi fiat notus reuelatione diuina z inspiratiōe angelica. Et dicik q ille locus dicik fuisse eccl̄ie reuelatus cū ipa ozet erui a porta inferi. Sed nunq̄d exeunt tales anie ad querendū suffragia. Dicik q non de cōi lege: licet h̄ q̄q̄z referak ex dispēsatōe diuina: quia ibi detinenk sicut in carcere.

VII. articulus Septimus articul⁹ est: qñ fuit institutū purgatoriū. Dr q sicut infern⁹ eō/sideraf ḋnq; tempib⁹. s. Primo tempe innocentie: tūc em habitabaf a demonibus q̄ corruerūt: vt habef in Esa. Secūdo tpe legis nature: z tūc tā a demonibus q̄ a malis hoīb⁹ habitabaf Tertio tpe legis scripte: z tūc eodem modo.

D Quarto tpe gr̄e: z tūc eodē mō. Quito tpe resurrectiōis extreme: z tūc cor pib⁹ z spiritib⁹: nūc aūt angel⁹ z aīa habitaf. Jta silr limb⁹ q̄druplici tpe qz nō fuit habitat⁹ tpe innocētie: sz sic in oibus alijs tpib⁹: qz in alijs erat sp necessariuz remediū ꝓtra originale pctū. Purgatoriū aūt tm triplici tempe fuit inhabitatū. s. tpe nature: qz rō naturalis dictat q tūc fieret pn̄a sicut nūc cōpleta: non fiebat aūt in sinu abrae: qz ibi erat vt patriarcha leticia. Scdo tpe legis scripte: qz frustra Judas machabeus mīsisset oblatiōnē p̄ pctis mortuoꝝ. Tertio tpe gr̄e vt fuit supra declaratū: nec post resurrectionē habitabit qz nō erit fier⁹ neq; dolor Apocal. xxi. Sin⁹ aūt abrae nisi duobus tpibus. s. tpe nature z legis scripte: qz tūc ibi descendebāt scti pr̄es. Et non tpe gr̄e cū p xp̄m fuerit spoliatus: vt ait Greg. Octauus articulus est: si pena

VIII. articulus purgatorij ē intēsior illa inferni z q̄ oīs pena hui⁹ mūdi. Et ōr q q̄ttuoꝝ sunt pene q̄ adinuicē compank. s. pena isti⁹ mūdi. pena purgatorij. pena limbi. pena inferni. pena em purgatorij ōr maior intēsiue oīi pena hui⁹ mundi sensibilis. Et inducit vulgo. s. auctoritas bti Aug. ad hoc qz ignis isti⁹ mūdi respectu illius ē sicut ignis pict⁹ in piete. Et ꝛfirmatur: qz ibi agit vt instrumētū diuine iusticie in aīam. z natura q̄to nobilioꝛ tāto magis sentit suppliciū. Et itez cōfirmaf qz maior pena imponit ab eccl'ia pro vno pctō mortali: z tñ hō magis satisfacē modicū de pena assūpta q̄ multū de iflicta sed pena limbi videtur maior pena purgatorij: qz illi sūt omni spe salutis puarti z istis mitigat⁹ penaz spes salutis certa. Pena aūt inferni est peior pena limbi: qz addit ad ipam penā sensus. Sed occurrit dubitatio. Si in inferno est maior pena dāni q̄ sensus. Dr q sic: qz magis obuiat felicitati. Cū pena aūt damni est btitudo incōpossibilis: nō aūt cū pena sensus: vt patuit in morte xp̄i cui⁹ aīa semp fuit btā z. Jtez scti pelegert penā sensus q̄ penam dāni: vt pbat per Anselmū z intelligo penam sensus illatā vel inflictā ipi aie p ignē tanq̄ p instrumentū diuine iusticie. Sz pena dāni est carētia eternalis diuie visiōis quā illi q̄ sunt in limbo z in inferno hūt. Sz ozir dubiū. si pena sensus in purgatorio est intēsior q̄ in inferno. Dr aūt q sic: qz eternitas illi⁹ fac ipam esse intolerabilē illud aūt penit⁹ est ignotū. Tertia dubitatio est: si illis de purgatorio placet q sic puniant. Dr q sic cū sint in gr̄a cōfirmati z sic nō possūt male velle: z iō cōformāt volūtatē suā volūtati diuine et accipiūt penā in patiētia: z ideo alleuiatur eis. qz fm Ric. de arra spōse. Si pena inferni esset volūtaria non esset pena. Dubitatio.

Quarta dubitatio est: si dāpnati vellent magis non esse q̄ sic esse perpetuo. Dr aūt q volūtas eoꝝ pōt cōsiderari q̄druplr. s. aut fm inclinationē innataz. et sic nō pōt nō esse appetere: q̄lis est inclinatio ad essendū fm Augu. de ciui. dei. A Aut fm passionē illatam tristicie. z illo modo sicut hoies desperati sic appetunt nō esse. quō intelligif illud Apoca. Desiderabunt mori z mors fugiet ab eis z. Aut fm obstinationē inflictā fm quam ꝓtradicūt voluntati diuine z semp. z sic vellēt nō esse: z deus vult oppositū iuxta illud pś. Supbia eoꝝ q te oderūt ascendit semp. Aut fm rōnē rectā z sic deberent velle magis anihilari q̄ esse in peccato mortali. Aliter ōr a mgr̄o sententiarū in. iiij. di. ij. Sed ꝓtra qz ōr q bonū erat ei si nat⁹ nō fuisset homo ille: vt ait dns Math. xxvj. cū qz hoies dāpnati desiderabunt. s. mori z fugiet mors ab eis Apocal. ix. ca. Jō dicif q volūtas pōt cōsiderari q̄druplr vt apparuit supi imediate. Sed remanet dubiū q̄d de facto

volūt sine actu elicito. Dicēdū ē ꝙ nō eē ex passiōe doloris ⁊ obstinatiōis: auctoritas aūt Augu. intelligit ꝑm inclinationē naturalē ꝯtra quā est mot⁹ violent⁹ Ad argumentū aūt mgr̄i senten. dicit ꝙ locus ab auctoritate nō tenet negatiue: vt rex non pōt expugnare castꝝ: nec miles: sufficit aūt ꝙ alibi sit facta mentio. De his autē difficile est iudicare qꝛ hec nō subiacēt rōni nec cognitioni humane nisi ꝑm ꝙ ex dictis sctōꝝ pōt lucidari

IX. articulus

Nonus articulus est de solēnitatib⁹ q̄ fiūt in funeribꝫ: vtꝝ prosint defunctis. Dr̄ ꝑm Aug. de ciui. dei ꝙ pōpa exeq̄aꝝ curatio funeris: cōductio sepulture magis sūt viuoꝝ solatia q̄ꝫ defunctoꝝ subsidia: vt ait idē de cura agēda ꝓ mortuis

M

I. dubitatio

Sed occurrit dubitatio p̄ma: si tales sumptus q̄ fiūt a parētibꝫ nō ꝑ iactātiaꝫ sed vt inde pauꝑes eccl'ie sustentent̄ si ꝓsunt. Dr̄ tūc ꝙ sic sic̄ cetera opa charitatis. Scd̄a dubitatio est: si locus sepulture ꝓdest. Dic̄ btūs Aug. vbi s̄. ꝙ non ꝑ se sed bene meritis sctōꝝ ibidez sepultoꝝ ⁊ suffragioruz q̄ ibi fiunt. Tertia dubitatio est si parentū pōpa obest talibus. Dr̄ ꝙ nō: qꝛ pater nō portat iniq̄tatem filij nec ecōuerso: vt dicit in Ezech. xviij. Si tñ talia q̄s dū viueret ordinaret tūc obesset etiā si postea non fierent: vtputa ꝙ iuxta tale corpus poneretur.

Quarta qō est: si ei⁹ fore facta nō emēdent̄ si obest. Dr̄ ꝙ nō dū tñ viuens fecerit qd̄ potuit: qꝛ illud nō est malum suū: sed parentū ⁊ filioꝝ suꝑuiuentiū: vt īducit auctoritas in p̄allegato Ezech. xviij ca.

X. articulus.

Decim⁹ articul⁹ est de cerimonijs que fiunt ab eccl'ia in istis solennitatibꝫ defunctoꝝ: si ꝓsunt. Dr̄ aūt ꝙ tales cerimonie sunt ab eccl'ia rōnabiliter institute ad designandū spūalia: vt patet ꝑ beatū Dioni. de eccl'iastica ierar. ca. vij. tales aūt cerimonie sunt. s. cāpanaꝝ pulsatio: cereoꝝ illuminatio: aque benedicte aspersio: incensi thurificatio: crucis signatio: que omnia ꝑtinent ad virtutez latrie: ⁊ ideo ꝓsunt ex fide operantiū talia que ibi fiunt. Sed occurrunt dubitationes quattuor. quaꝝ Prima est: si talia vendentes cōmittunt lepraz vel contrahunt ieziam que est venditio reꝝ spiritualiū qualia sunt ista: vt habet̄ in. iiij sententiaꝝ. Scd̄a dubitatio est: si emētes spiritualia symoniā cōmittant. Dicitur ꝙ sic: qꝛ ementes spiritualia sunt symoniaci: vt habet̄ de Jezia dicta a Jezi iiij. Regū. v. ca. sicut symonia dicta a symone mago Act. viij. cap̄. Tertia dubitatio est: si licet aliquo modo ꝓ talibus aliq̄d accipe. Dicit ꝙ eo modo quo apostoli recipiebant sustentationē vite ꝓ ecclesia reꝑanda ⁊c. dicente apostolo. Si spūalia vobis seminam⁹ non est magnū si metimus vestra temꝑalia: non tamen ex pacto. Quarta dubitatio est: quare tales ceremonie ꝓsunt defunctis cum sint solū signa sensibilia. Dr̄ ꝙ omnia talia signa ꝑtinēt ad v̄tutē latrie: vt habetur ab Augusti. de ciui. dei. ⁊ talis v̄tus est meritoria valde. Undecimus articulus est: si sepelire mortuos est op⁹ misericordie. Dicit autez ꝙ sic: quando ibi non sit aliq̄s qui hoc velit facere: sic̄ habet̄ exemplū de thobia Thob ij. Si autem alius esset p̄sto ad illud faciendum nō est opus miscd̄ie. Sed ꝯtra illud arguit Primo sic: qd̄ de se est opus misericordie: semꝑ est opus miscd̄ie cū hoc sibi conueniat ex genere: sicut dicitur de malo ex genere. Scd̄o sic ex profectu eccl'ia esset subtractum vnū opus misericordie eo ꝙ nō prompte sepultura exhibetur. Tertio sic quia vnus act⁹ meritorius non impedit aliū: cum inter v̄tutes nō sit pugna sic̄ inter vitia. Quarto sic oppositū patet in operibus misericordie inductiue: licet em̄ sit alius q̄ velit elemosynā dare non est ꝓpter hoc minus meritoria danti: ita est de sepultura Ideo dico ꝙ est semꝑ op⁹ misericordie: cum hoc sibi conueniat ex genere q̄ꝫtum ad simplicē sepulturā que impenditur a laycis: sed q̄ꝫtum ad solennitatē que impenditur a clericis est opus latrie: quia in talibus residet cultus diuin⁹. Sed occurrit dubiū si sepelire mortuos ꝓ pre

XI. articulus

D

cio sit symonia. Dicit̃ ꝙ non inq̃tuz est
miscdia: vñ q̃s põt cõducere sepelientes
sic̃ ⁊ infirmis seruiẽtes: nõ tñ vt est actus
latrie: qꝛ vt patuit ꝯtra tales versat̃ iezia
⁊ symonia. ⁊ qꝛ ista est ratio corꝑalis pe/
ne si cũ solẽnitate eccl̃iastica fiat vt ptz ꝑ
Dioni. de eccl̃iasti. ierar. ca. vij. Idez hr̃
canone. xiiij. q. xiij. ca. Questa postq̃ pre
XII. ar/ cio: tñ ꝓprie loquẽdo hic cõmittũt clerici
ticulus iezia ⁊ layci symonia. Duodecim⁹ ar
ticul⁹ est: si isti q̃ iã sũt defũcti pñt absol
ui ab eccl̃ia militãte Dr̃ ꝙ sic sic̃ ptz au/
ctoritate eccl̃ie in illis q̃ moriunt̃ excõica
ti. Sz ꝯtra qꝛ sñia lata ab eo q̃ nõ ẽ suus
iudex nõ valet. militãs aũt eccl̃ia nõ ha/
bet iurisdictionẽ ordinariã nisi in illis q̃
sũt de foro suo. iõ dico ꝙ eccl̃ia absoluit
G sibi subditos a vinclo q̃druplici. Pri
mo. s. a vinculo pcti original̃ ꝑ ministeri
um baptizantiũ. Scdo a vinculo cul/
pe actualis ꝑ misteriũ sacerdotũ in foro
pñiali absoluentiũ. Tertio a vinclo pe
ne dãni cũ iudex absoluit excõicatos qui
sũt ꝑuati beneficijs eccl̃ie. Quarto a vi
culo pene sensus: cũ em̃ confert indulgẽ/
tiam tũc remittit penas inflictas vel in/
fligendas. Primo modo nõ potest ab
soluere aliquẽ defunctũ: quia est extra vi
am ⁊ contra originale pctm̃ nullũ est re/
mediũ. Scdo etiã modo non potest:
qꝛ om̃es de inferno sũt excõicati a deo ⁊
illi de limbo. Tertio autẽ modo. s. illi
de purgatorio sũt absoluti ab eo ⁊ sũt in
gratia eius sicut illi de ꝑadiso. Quar
to etiã modo nõ possunt vt videt̃ aliq̃bꝫ
quia indulgentie que dant̃ ꝑm auctori/
tatẽ iurisdictionis militãtis eccl̃ie nõ se
extendunt vltra eccl̃iam illã. Dicunt ta
men alij ꝙ eccl̃ie iurisdictio ad purgato
riũ se extendit. tamẽ est cõmune dictũ ꝙ
illi nõ possunt mereri nec obedire valẽt:
quia sunt extra terminos vie. Sz tũc
occurrit dubitatio. Prima q̃liter idul
gentie possũt ꝓdesse illis q̃ sunt in purga
torio. Dicit̃ ꝙ q̃diu fuerũt in eccl̃ia mi/
litãte potuerunt absolui modo iam di/
cto. ⁊ illud quod fuit hic indultum illic
P nõ repetitur. Scda est: quare ecclesia
statuit ꝙ excõmunicati post mortẽ absol
uant̃. Dicit̃ autẽ ꝙ si tales in fine fuerit
cõtriti ꝑ deũ fuerũt absoluti. Sacerdos
aũt ꝓpt̃ tales cõiecturas talis cõtritiõis
aut certitudinẽ ipm̃ reconciliat ecclesie:
vt fideles possint orare ꝓ eo qui non de/
berẽt si vere esset excõmunicatus: sic̃ di/
citur in foro penitentiali: ꝙ sacerdos per
contritionẽ a deo iustificatũ nõ absoluit
sed absolutũ ostendit. Decimusterti⁹ XIII. ar
articulus est: si a ꝓplicãs sacramẽta eccle ticulus
sie corꝑibus defunctoꝝ sit censend⁹ he/
reticus: vtpote q̃ cadauer homis confir/
maret. Dicit̃ ꝙ aut tal̃ intelligit tali cor
pori conferre diabolicũ figmentuz. Aut
intelligit ei cõferre veꝝ eccl̃ie sacramen
tum. Si intelligit ei cõferre diabolicum
figmentũ quod adinuenit serpens tortu
osus ad inficiẽdũ eccl̃ie sacr̃a: sic̃ quidã
idolatra adinuenit latriã inficiendã: sic
talis non videt̃ hereticus sed solũ sortile
gus. ꝙ autẽ sortilegi nõ sunt heretici sem
per probat̃ ꝑ testimoniũ Augusti. de tri D
ni. qui eos vituperat nõ sicut hereticos:
sed sicut homies malos. Item patet ex/
tra de sortilegis: qꝛ eis non imponit̃ pe/
na hereticoꝝ: vt patet in ca. In tabulis
Et in ca. Ex tuoꝝ. ⁊ in ca. Verũ est. Itẽ
isti non vident̃ heretici: qꝛ ipi nulla ꝫ fal
sitatẽ esse dicũt: cum hoc sit verũ ꝙ dia/
bolus talia figmenta ordinauit median
tibus q̃bus artes magice exercent̃: vt pa
tet ꝑ Augusti. de sortilegijs. iij. de trini.
Nulla autẽ heresis põt esse sine errore:
sed quãdoq̃ error sine heresi: vt ait Au/
gusti. de origine heresũ circa principiuz.
Itẽ sacrilegi simplices nõ sunt heretici:
cũ heretici nõ dicant̃ nisi qui falsam gi/
gnunt opinionẽ: vt ait Augu. in yponosticon
qd̃ sacrilegi puri nõ faciũt. Isti au
tem vident̃ puri sacrilegi: qꝛ circa sacra/
menta male operãtur: licet circa ipa non
male opinent̃ ⁊c. Itẽ ille qui intendit ba
ptisare baptisatũ errat contra baptismũ
⁊ finaliter errat ⁊ hereticus iudicat̃: qui
autẽ non intendit ipm̃ baptisare iterũ si
baptisatus est non errat: sed tantũ laua/
re nunq̃ talis esset hereticus: qꝛ nulluz

falsum intendit: ita isti q̄ non intendunt in ꝓposito verba sacra ꝓferre. Sed insta tur qꝛ symoniaci dicunt̄ heretici: ⁊ tamē de sacramētis non male opinant̄: licet cō tra sacramēta male operent̄. ꝙ autez sint heretici: probat̄ ꝑ Isido. li. Ethi. ⁊ ꝑ Au gusti. de origine heresum. ⁊ per Dam̄. de heresib⁹ ibi extra de symonia. ⁊ quotiēs appellat symoniā heresim. Itez ca. i. q. v. p̄sbyter idem dicit. Itē in. iiij. sententiaꝝ xxvi. di. dicit̄. ꝙ non est dubitandū symo niacos esse hereticos: tum qꝛ excōmuni cati dicunt̄ heretici ⁊ tamē nullam vt in pluribꝫ credūt falsitatē. ꝙ aūt symonia ci dicant̄ heretici: habet̄ cap̄. iiij. q. xv. ꝙ autē vbi dicit̄ ꝙ heretici dicunt̄ non solū qui ab eccl'ia sunt ꝓiecti sed etiā anathe matizati. Ad primā instantiā dicit̄ ꝙ aliqui sunt symoniaci q̄ nihil male cre dentes volunt ꝑuersa affectione errare spūalia putantes ꝙ nō sint erronea. Et tales ꝓprie nō sunt heretici vt patuit: qꝛ non errāt in fide. Alij sunt heretici q̄ exi stimant dona dei pecunia comparanda si cut symon magus: vt habet̄ Act. viij. et tales errāt ⁊ sunt heretici sicut ille. ⁊ de talib⁹ possunt intelligi auctoritates p̄al legate. Ad scd̄m de illis excōmunicatꝫ q̄ vinculuz excōicationis fatent̄ ⁊ contra ip̄m non errāt non sunt heretici reputa ti. Sed bene illi qui vinculū excōicatio nis non reputāt aut contra ip̄m dubitāt cū per apostolos sit eccl'ie datus ille gla dius. Et ita distingui potest de scismatꝫ ⁊ fortilegis: qꝛ adulter non est scismati cus: sed q̄ dicit adulteriū non esse pecca tum. Circa scd̄m membꝝ istius arti culi si talis applicās sic sacramēta eccle sie non intendit conferre figmēta sed sa cramēta absq̄ dubio est cēsendus here ticus: qꝛ male sentiēs de sacramentis ec clesie est heretic⁹: vt habet̄ extra de here ticis. qꝛ ille est hereric⁹ qui aliter de sa cramentis sentit eccl'ie q̄ eccl'ia doceat in ca Abolenda. Item vualdēses inter alia assignant̄ heretici qui sacramentuz ordinis conferūt sexui mulieꝝ facientes mulieres sacerdotissas: cū corpa mortua sint incapacia ceteroꝝ sacr̄oꝝ. Itē null⁹ pōt aliq̄d intēdere nisi illud p̄intelligat cū intēdere sit actus volūtatꝫ sic electio. Et ideo si intendit conferre sacramētuz verū tali corpori. intendit ꝙ sibi cōferat̄ et sic habet errorem in fide. Item beat⁹ Cyprianus martyr in. iiij. sentētiaꝝ qui intendebat cōferre sacramētū baptismi iam baptizatis ab hereticis: excusatur ab heresi. quia nō affirmauit sētentiam suā: aliter fuisset heretic⁹: vt ibidē notat̄. ⁊ multomagꝫ in ꝓposito. Sz occurrit dubitatio qꝛ heretic⁹ pōt intēdere illud qd̄ intēdit eccl'ia. Istud nō credo vt no tat̄ in. iiij. sniaꝝ. Corpi mortuo credo ꝙ nō possit cōferri. Dico ꝙ illa instātia vi det̄ multū heresim excusare si intēdit ve rū sacramentū cōferre credēdo ꝙ ei pos set cōferre. Iste aūt articul⁹ indigeret di ligentiori inuestigatōe. Ista tn̄ nūc suffi ciant. alias declarabit̄ lucidi⁹. Qd̄ nob̄ cōcedat xp̄s ih̄s dei ⁊ ꝟgis filius Amē

In festo sancti Martini episcopi ⁊ confessoris: Sermo

Ecce vir Gabriel

ꝛc. Dan̄. ix ca. Qꝛ ꝑm sniam bti Greg. in moralib⁹. Mi litie dignitas circa ꝟtutē fortitudīs p̄ci pue exercet̄. idcirco btūs Gabriel archā gel⁹ q̄ fortitudo dei interp̄tat̄ miles ma gnanim⁹ p̄cipue nūcupat⁹ est. ⁊ qꝛ btūs martin⁹ nō solū militia corpali ⁊ tpali: sz etiā spūali magnanimit̄ floruit. iō sub noīe Gabriel̄ archāgeli in ꝟbo ꝓposito itroducit̄ cōmēdādus. ⁊ iō dupl'r cōmē dat̄. Prio q̄tū ad statū ꝟtuosū quē du dū habuit in eccl'ia militāti. cū d̄r. Ecce vir qꝛ vir a ꝟtute d̄r. Scd̄o q̄tū ad sta tū gl'iosū quē nūc tenet in eccl'ia triūphā ti. cū sequit̄ Gabriel. q̄ est vnus de ciuib⁹ in sup̄na patria honorifice collocatus.

De p̄mo. s. sctitate ꝟtuosa quā habuit btūs martin⁹ in hac vita accipit̄ illd̄ ora culū Zach. vi. Ecce vir oriēs nomē ei⁹: sic. n. in oriēte sol d̄r ori⁹ qꝛ rubicūd⁹: sic in btō martino sol xp̄s iusticie ꝑm oracu lū Malachie. dn̄s ih̄s habitās fuit rubi

148

cundus ꝓpter memoriaꝫ passionis eius quaꝫ semꝑ gerebat in pectore ad instar beati Johānis euāgeliste: qui vidit illū qui vocabat fidelis ⁊ verax xp̄m vestitū veste aspersa sanguine Apocal. xix. Vñ beatus Martinus ex memoria passiōis crucis xp̄i signo confidens dicebat tyrāno frementi. Ego signo crucis non clipeo ꝓtectus aut galea hostiū cuneos penetrabo securus De scdo. s. felicitate gl̄iosa quā nunc habet in patria accipit illud oraculū Luce p̄mo. quādo Gabriel angelus apparuit Zacharie stāte a dextris altarꝫ incensi. Iste Gabriel archāgelus mistice est beatus Martin⁹: quia sicut gabriel dicit fortitudo dei: sic in beato martino fuit fortitudo ad mortez ꝓ xp̄o impauide sustinendā. Ille fortis dicit p̄ncipaliter qui circa bonā mortē est impauidus: vt patet ꝑ Aris. in ethicis. Unde demōi ꝑsecutionē sibi cōminanti dixit. Dñs mihi adiutor est non timebo quid faciat mihi homo ⁊c. Et latroni rñdit se nunq̄ ita securuꝫ fuisse. Iste Gabriel angelus q̄ fuit diuinus nuncius ad veritatē euangelicā predicandaꝫ apparuit Zacharie qui interp̄tat memorans dominū ⁊ significat hominē contēplatiuū: cui de sup̄celestibus congitanti apparuit beatus Martin⁹ stans a dextris altarꝫ incensi id est xp̄us qui stat ante thronū dei patris: sicut erat illud altare aureuꝫ quasi quoddā ꝓpiciatoriū nostrum sicut in canonica sua ait Johannes. Sed quomō btūs Martinus fuit tantū sublimatus cū xp̄us sit sup̄ om̄es angelos: quia om̄s sancti sunt in patria ad dexteram xp̄i. Et ideo xp̄us filijs zebedei querentib⁹: vt vnus esset ad dexteram xp̄i: alter ad sinistrā in regno eius. Respondit. Nescitis quid petatis: quia ad sinistrā erunt illi de inferno ꝑm Johannem os auri. Circa sanctitatem vero fructuosam quam beatus martin⁹ habuit in hac vita sunt plures articuli ꝑtractandi ⁊.s. Primus articulus est q̄ fuit eius ꝑfectio in statu sue secularꝫ cōuersationis. Ubi est notanduꝫ q̄ in illo statu floruit q̄druplici ꝟtute. s. Primo virtute humilitatꝫ insup̄abilis: quia nō solū maiori ⁊ equali sed minori id est seruo se subijciebat quod est vltimū hūilitatis genus. Ideo btūs martinus meruit regnare in illo regno in quo humilimus hominū cōstitui debet Dañ. iiij. Illud ē regnū anime in qua sola hūilitas dominat: quia oīm virtutū decor ⁊ custos est sola humilitas ꝑm Gregoriū in morali.

Scdo ꝟtute puritatꝫ imaculabil: qꝛ virgo integerrimus ⁊ liber ab illo vitio quo illud hoīm genus implicari solet ⁊ si ꝟginitatē seruare est arduū in statu regulari: multomagis in statu seculari: et maxime in militari: vbi maior est libertas ad malū. Jō de ip̄ius cause puritate loq̄batur sp̄ōsus in Cañ. dicēs. Sicut liliū inter spinas sic amica mea inter filias. Tertio ꝟtute pietatꝫ incomp̄abil qꝛ non solū pietatē q̄ cadit sub p̄cepto de q̄ habet Lu. xi. vbi dicit. Qd̄ sup̄est date elemosynā: sed etiā illā que cadit sub cōsilio: de quo habet Lu. xxi. de paupe vidua que de his que ꝑtinebāt ad suā necessitatē ī gazophilaciū ꝓijciebat sic ⁊ beat⁹ martin⁹: vt ptꝫ ī diuisiōe mātelli ⁊c.

Quarto ꝟtute charitatꝫ īdissolubilis qꝛ mlta cura erat illi circa cōmilitones Nā frugalitatē laudari ī eo nō est necesse: ⁊ talē ꝟtutē oīa delicta q̄ ī seculari cōuersatōe accidere poterāt fuerūt absorpta: iuxta illud Prouer. x. Uniuersa delicta op̄it charitas. Sꝫ est ītelligendū q̄ p̄mo ꝑ ꝟtutē hūilitatꝫ habuit cōformitatē cū xp̄o q̄ semetip̄ꝫ exinaniuit ad phil. ij. qꝛ nō solū deo p̄ri se subdidit: sed etiā angelis naturā īferiorē assumendo ⁊c.

Secundo per virtutem puritatis cū Johanne baptista quia in infantia puritatis ad desertum confugit: vt habetur in Luca. Ne leui saltem ⁊ cetera. vt cantat ecclesia. Unde beatus Augustinus comparat matrimonium abrahe eius virginitati tanq̄ excellentiori Tertio per virtutem pietatis cum apostolo Petro qui idcirco cadere est permissus vt percepta venia postq̄ amare fleuit di-

I articulus

A

B

sceret indulgere. Ista em̄ virtus summe
p̄ncipi eccl'ie cōgruebat: in cui⁹ signum
s̄m Ambro. rex apum nō habet aculeuz
z p̄ncipes z reges oleo vngunt' in signū
pietatis. Quarto p̄ v̄tutez charitatis
cū Johe euāgelista quā sūme diligebat
iesus: vt habet' in Joh. qz p̄ncipiū q̄ dili
E gimur a xp̄o est charitas zc̄. Contra
primā v̄tutē laborat clericalis conuersa
tio p̄ fastū sup̄bie q̄ non solū preest inferi
oribus: sed etiā equalib⁹ z tandē sup̄io
ribus: q̄libet em̄ appetit luciferā sup̄biaz
q̄ voluit non solū deo equari sed p̄ferri:
iuxta illud apl'i. Qui aduersat' z extollit'
sup̄ omne id quod dicit' deus zc̄. z ita ex
ponit Isidorus. de cui⁹ scz sup̄bia dicit'
Esaie. xiiij. Quō cecidisti de celo lucifer
zc̄. z sequit'. Verūtamen ad infernū de
scendes ad fundamenta laci. ille em̄ est
locus sup̄boz. Cōtra scdam v̄tutem
etiā laborat clericalis cōuersatio p̄ car
nalitatē imundicie. Primo q̄dem in
vilib⁹ cōceptib⁹. Scdo in immūdis
affectib⁹. Tertio in turpib⁹ affectibus
D Quarto in inhonest' gestib⁹. Qui
to in indecentib⁹ aspectib⁹. Ex q̄bus fit
tota cleri conuersatio cōtagiosa. idcirco
isti excludunt' a cōsortio ciuitatis sup̄ne
Apocal'. vlti. vbi dr̄ q̄ ciuitatē illam nō
intrat aliq̄d immundū zc̄. sed qñ in cle
rico cōpositi actus inueniūtur tūc ei di
uina visio p̄mittit': iuxta illud. Bti mun
do corde. Cōtra tertiā laborāt p̄ aua
ritiā que hodie maxime retrahit cleri
cos ab opibus pietatis: cū tñ eccl'ie bo
na sint paup̄ibus cōia: sic habet' in acti
bus: q̄ res tp̄ales offerebant' ante pedes
apl'oz vt diuiderēt eas prout vnicuiq̄
opus erat. z isto modo habuit eccl'ia bo
na a p̄ncipio tp̄alia. Sz qz p̄harisei qui
erāt auari tūc deridebant xp̄m: sic z isti
contēpnūt ip̄m: cum fratrib⁹ suis paupe
ribus ista nō cōicant. Ista em̄ auaritia
habet duas pessimas filias i ecclesia dei
.s. Jeziā: de qua dicit'. iiij. Regū. z symo
niam de qua dicit' in act'. sed peior est ie
zia. qz peius est bonū vendere seu odire:
q̄ indebite amare. Et iō petrus pl⁹ pec
casset si xp̄m vendidisset q̄ symō si emis
set. Contra quartā v̄tutē laborant p̄
odiū z inimicitiā: de quo dr̄ Prouerb. x.
Odiū suscitat rixā. Iste rixe habēt tur
bare pacē in omni vniuersitate q̄ quidē
pax est cūctis optata mortalib⁹ Hester
xiij. Et p̄ angelos fuit in terram delata.
Lu. ij. z p̄ xp̄m fuit nobis care cōmēda
ta. z ido pacifici dicunt' filij hierusalē si
cut discoli babilonis: de q̄bus dr̄ Apoc.
xiiij. q̄ fumus tortoz ascēdet. Sed con
tra dicit' de hierl'm q̄ non eget sole neq̄
luna. Vñ s̄m Aug. de ciui. dei pax ē trā
quillitas ordinis: sic rixa cōfusio. Beati
ergo pacifici Math. v. ca. Secūdus II. arti
articulus est: quāta fuit eius p̄fectio in culus.
statu sue sp̄ualis cōuersiōis. Vbi est sci
endū q̄ in eccl'ia q̄druplex conuersio ce
lebrat'. Prima est ab infidelitate ad fi D
dem: sic fuit cōuersio bti Pauli in actib⁹
Scda est a culpa ad gr̄am: sic fuit cō
uersa maria magdalena. Tertia est a
statu seculari ad statū clericalē: sicut fuit
cōuersio apl'oz in sua vocatōe: qz tūc ce
perūt xp̄o ministrare: de qua vocatōe le
git' in Matheo z ceteris euangelistis.
Quarta a statu clericali ad statū re
gularē: sicut conuersio apl'oz in sua ele
ctione Luce. vi. ca. qz tūc fuerūt ad reli
gionē supremā assumpti. sic btūs Mar
tinus dicit' cōuersus. Et p̄mo a paga
nismo ad fidē vt patet in baptismo. Et
in hoc fuit Paulo cōformis. Secun
do a culpa ad gr̄am qz licet credat' ipsuz
non peccasse mortal'r post baptismū ta
men venialiter quare indiguit modica
conuersione: z ideo q̄tum ad hoc fuit cō
formis magdalene q̄tum ad terminuz
ad quē z non q̄tum ad terminū a quo
Tertio a statu seculari ad clericalem
qñ p̄ beatū Hilariū fuit cleric⁹ z exorci
sta ordinatus. Quarto a statu clerica
li ad monachalē: z in istis duab⁹ conuer
sionib⁹ habuit cōformitatē cū apl'is vo
catis z electis. Due p̄me cōuersiones ca
dūt sub p̄cepto: z due alie sub cōsilio. In
p̄ma aūt cōuersione fuerunt sibi infuse
v̄tutes sup̄naturales q̄ conferunt' in ba

tismo de q̄bus loquit̄ apl̄us. i. Cor. xiij
In scd̄a autē fuerūt ei collata dona spi/
ritussc̄ti que conferunt̄ in baptismo fla/
mis: q̄ penitentiā cōcomitant̄: de q̄bus
habet̄ Esa. xi. In tertia v̄o fuerūt ei di/
stributi fructus spūssancti q̄s enumerat
apl̄us ad Gala. v. q̄ isti ornant statū cle
ricalē quos ita intendit apl̄us instruere
p̄ncipal̄r. In quarta fuerūt ei cōicate be
atitudines: de q̄bus loquit̄ Mathi. v.
q̄ status religionis btitudini maxime
appropīquat ꝓpter quietā cōtēplationē
directā fruitionē que in tali statu viget
III. ar/ticulus per sequestrationē a mūdo. Tertius
articulus est: quāta fuit eius ꝑfectio q̄n
tum ad statū sue regularis professionis.
Et dicit̄ q̄ in illo statu claruit quadru/
plici virtute. et Primo virtute austeri
tatis macerantis vt patet in eius legen/
da quādo habitauit in insula quia audi
uerat xp̄m dixisse in euangelio Luce. vi
Ve vobis diuitibus qui habetis cōsola
tiones vestras. Scd̄o virtute paupta
tis expoliātis: q̄ illa est ꝑfectio vltima/
ta que sepat statū illū ab omni alio sta/
tu. ⁊ ex hoc cōcluditur esse ꝑfectior. iō fu
it fact⁹ cōformis xp̄o dicēti. Vulpes fo
ueas habent ⁊ volucres celi nidos: fili⁹
aūt hominis nō habet vbi caput suū re/
clinet. Tertio virtute patientie tole/
rantis in ꝑsecutionibus hereticoꝝ ip̄m
multipliciter ꝑsequentiū vt patet in vi/
ta sua quia sciebat dn̄m dicentē. In pati
entia vestra possidebitis animas vr̄as.
Quarto virtute longanimitatis ⁊ ꝑ/
seuerantie: quia vsq̄ ad octoginta ānos
⁊ plus in dei seruitio cū augmento con/
tinuo ꝑmansit: quia dn̄s in euangelio di
xit. Qui ꝑseuerauerit vsq̄ in finem hic
saluus erit. Per primā virtutē fuit figu
ratus in Helya qui subcinericio pane ⁊
vase aque. xl. diebus ⁊. xl. noctib⁹ ambu/
lauit vsq̄ ad montē dei. iiij. Regū. Per
scd̄am in Jeremia q̄ dicit de seip̄o Tre/
noꝝ. iij. Ego vir videns paupta tem ⁊c̄.
Per tertiā in Moyse: de q̄ dicit̄ Nume.
xij. q̄ erat vir mitissimus sup̄ terrā. bea/
ti em̄ mites q̄m possidebūt terrā Mat.
v. Per quartā in abraā: de quo d̄r Gen̄.
xxv. q̄ mortuus est in senectute bona ⁊c̄.
Quartus articulus est: quāta fuit ei⁹ IIII. ar
ꝑfectio in statu sue pontificalis p̄latio/ ticulus
nis. D̄r q̄ fuit quadruplici virtute illu/
stratus. ⁊. s. Primo dignitate patriar A
che spūalit̄ generantis q̄ fuit abbas et
pater multoꝝ monachoꝝ quod est offi/
ciū patriarche: q̄ sicut illi erant patres
corpoꝝ: sic iste animaꝝ. Scd̄o digni/
tate ꝓphete veraciter ꝓnunciantis: quia
obitū suū longe ante p̄sciuit: vnde habu
it duplicē spiritū helye quē fuit assecut⁹
helyseus ꝑ annūciationē futuroꝝ ⁊ opa/
tionez miraculoꝝ quia tres. s. mortuos
suscitauit sicut xp̄us vt daret̄ intelligi q̄
per mortē xp̄i sumus a triplici morte li/
berati scilicet corpali spūali ⁊ gehenna/
li. Tertio dignitate pōtificis excellē/
ter administrātis: quia pluribus annis
episcopatū Turoneñ. ineffabili ꝓuiden
tia gubernauit vt merito possit de seip̄o
dicere illud q̄d dicit̄ in Johāne de xp̄o.
Ego sum pastor bonus. Quarto dig
nitate doctoris fideliter instruētis. tum
quia paganos plures ad fidē cōuertit.
tum quia heresi arriane potentissime re
stitit vt de ip̄o dicat̄ illud Dañ. Qui ad
iusticiā erudiunt plurimos: quasi stelle
in perpetuas eternitates ⁊c̄. Et illud
Qui fecerit ⁊ docuerit ⁊c̄. In p̄ma di
gnitate fuit p̄figuratus in israel: q̄ sicut
ille manibus cancellatis suis filijs mo/
riens benedixit: sic iste eleuatis manib⁹
ꝑ discipulis in morte orauit. In scd̄a
dignitate fuit p̄figuratus ꝑ Helyseum
q̄ sicut ille duplicē helye sp̄m assecutus
fuit: vt habet̄ in. iiij. Regū. sic ip̄e ꝓphe/
tie sp̄m habuit vt patet. In tertia dig/
nitate fuit p̄figuratus ꝑ Oniā pontifi/
cem: quia sicut per eius pietatē leges cu
stodiebant̄ optime in synagoga vt habe
tur. ij. Macha. iij. ca. sic ꝑ hui⁹ sanctita/
tē lex euāgelica ab eccl̄ia in Turoneñ. tē
pore suo optime seruabat̄. In q̄rta au
tem dignitate fuit p̄figurat⁹ ꝑ Esdram
doctorē: q̄ sic̄ ille vt habet̄ in Esdra do/
cuit iudeos legē mosayca: sic ille christi/

anis p̄dicauit fructiferā legē euangelicā
iuxta illd̄ apl'i ad Thi. Testificor corā
V. arti. deo ꝛc. Quintus articul⁹ est: quanta
fuit eius pfectio in statu finali sue cōsu/
B mationis. Et d̄r ꝙ sua consumatio fuit.
Primo ꝓpl'is lamentabilis: qꝛ sic piū
est gaudere martino: ita pium erat flere
martinū. Scd̄o sctis venerabilis: qꝛ
fuit eis mirabil'r ꝛ magnifice reuelata:
vt patet in vita ei⁹ de Ambrosio ꝛ Se/
uerino. Tertio demonibus terribilis
qꝛ in ei⁹ morte fuerunt deuicti vt ait idē
seuerinus Turoneñ. Quarto angelis
mirabilis ꝓpter nouū collegā. ideo audi
ti sunt angeli iubilātes a p̄fecto episco/
po ꝛ eius archidiacono: vt de ei⁹ aīa di/
cat' illd̄ Prouer. vlti. Ridebit in die no/
uissimo ꝛc. Est tñ intelligendū ꝙ btūs
Gabriel habet triplicē virtutez in sacra
scriptura. Primo. s. ꝟtutē illuminādi
intellectū: vt patet in daniele. Scd̄o
inflāmandi affectū: vt patet Lu. primo.
P de matre dñi. Tertio causandi mira/
cula: vt patet Luce p̄mo in Zacharia ꝛc.
Per primā habet felicitatem cherubin.
Per scd̄am felicitatē seraphin. Per ter/
tiā felicitatē virtutū que om̄ia patent' et
pñt btō Martino applicari ꝑ bene itel/
ligentē p̄dicatorē. Rogemus igit' dñm
nr̄m ih̄m xp̄m vt meritis btī Martini
in p̄senti nobis cōferat gr̄am ꝛ in futuro
gl'iam. Ad quā ꝛc. Amen.

In festo sancti Clementis: Sermo

Diuua illos qui

a mecū laborauerūt in euāgelio
cū clemēte ꝛ ceterꝫ cōadiuto/
rib⁹ meis quoꝝ noīa scripta sūt in libro
vite ꝛc. Ad Philip. iiij. ca. Quia s̄m do
ctrinā btī Aug. sup Joh. duas vitas si/
bi diuinit⁹ p̄dicatas ꝛ cōmendatas vol/
uit eccl'ia. quarū vna est in labore huius
vite. alia in requie celestꝫ patrie. Idcir/
co apl'us ad laudē btī clemētis annūcia
re disponēs. in verbo ꝓposito eius perfe
ctionē dupl'r introducit. Et primo q̄tū
ad exercitationē virtuosā quā habuit in
statu eccl'ie militātis. cū p̄mittit'. Adiu/
ua. Scd̄o q̄tū ad remūerationē quā
habuit i statu eccl'ie triūphātꝫ. cū sequit'
cū clemente. Et ponit' descriptio btīfica
ibi: q̄ꝝ noīa. Btūs igit' clemēs s̄m p̄mā
ꝑfectionē floruit ꝟtutib⁹ in ierarhia ec/
clesiastica sic̄ rosa vernās. sed q̄tū ad se
cūdā claruit in celesti ierar. vt stella mi
cās. Circa cōmēdationē eius insistēdo
q̄tū ad statū eccl'ie militātis ē intelligē
dū ꝙ btūs clemēs i eccl'iastica ierar. flo/
ruit ꝟtutib⁹ q̄tū ad ei⁹ q̄druplicē statū.
Prīo q̄dē q̄tū ad statū sue ꝓfessiōis.
Floruit em̄ i ꝓfessiōe q̄druplici ꝑfectissi
me. Qꝛ p̄mo fuit de ꝓfessiōe apl'oꝝ qꝛ
illā regulā quā fecer̄t apl'i in Act. de re/
rū coīcatione legit' in q̄dā sua epl'a quaꝫ
misit. xij. apl'is acceptasse. Ista fuit
apl'oꝝ regula nō formal'r sꝫ ꝟtual'r. qꝛ. s.
ab eis fuit data discipl'is. regula āt apl'o
rū imediate fuit per xp̄m data vt nō ha/
berēt nec in ꝓprio nec in cōi ꝓpria. vt pa/
tuit de facto i xp̄o. Vulpes foueas hñt.
Lu. ix. ca. Et p̄cipit ꝟbo Mat. x. Noli/
te possidere auꝝ ꝛc. In q̄b⁹ excludūt' oīa
que possident' qd̄ ꝟbū dictū fuit simpl'r.
Nō possidere aūt in ꝓprio: sꝫ possidere i
cōi est s̄m q̄d. tal' aūt ꝓfessio directe xp̄ꝫ
sequētiū est regula nr̄a. Scd̄o fuit de
ordine euāgelistaꝝ siue ꝓfessiōe: qꝛ cum
paulo euāgeliū p̄dicauit publicauit ac i
mētib⁹ mlt'oꝝ ꝯscripsit: vt patꝫ Philip.
iiij. Tertio fuit de ordīe pastoꝝ: qꝛ p⁹
petꝝ fuit q̄rtus pastor eccl'ie toti⁹ mili/
tātis vt merito de ip̄o dicat' illud Dañ.
Spēs q̄rti sil'is ē filio hoīs ꝛ dei in noīe
ih̄u cū ip̄o cōueniēs. Jh̄s aūt interp̄tat'
saluator. Op⁹ aūt saluatorꝫ fuit op⁹ cle
mētie. Quarto fuit de ordine doctoꝝ
ip̄e em̄ eccl'iam īter cet'os cū dio. doctris
catholicꝫ illustrauit q̄ fuer̄t duo p̄mi do/
ctores p̄cipui vt eis cōueniat illud ꝓphe
ticū. Hi sunt due oliue ꝛ duo candela/
bra lucētia ante dñm. Primū ꝓpter scita
tē. Scd̄m ꝓpter doctrine ꝟitatē ꝛ clarita
tem q̄ tanto ceteris prefulserunt: quāto
magis p̄mo fonti appropinquauerūt ꝛc.
Iste sunt ille quattuor professiones de
q̄bus ait apostol⁹ Ephe. iiij. Ipse dedit

quosdã apostolos quosdã euangelistas alios aũt pastores ⁊ doctores. Iõ ꝓ isto statu laborãti dicit btõ clemẽti illud sap̃ D Bonoꝝ laboꝝ gl̃iosus est fructꝰ. Et ẽ sciendũ ꝙ istis q̃ttuor ꝓfessionibꝫ respondent in patria q̃ttuor ordines spirituuꝫ btõꝝ. s. Primo ordini apl̃oꝝ ordo seraphicꝰ: qꝛ circa xp̃m assistentiũ ⁊ amore flagrantiũ. Scdo ordini euangelistaꝝ ordo cherubicus: qꝛ xp̃m dei sapiẽtiam plene descripserãt. In doctrina em̃ euãgelica plenitudo omnis sapiẽtie cõtinet. Tertio ordini pastoꝝ ordo archangeloꝝ q̃ curã habẽt ꝑ angeloꝝ ministrationẽ de oĩbus ouibus eccl̃ie militantis. Quarto ordini doctoruꝫ ordo E angeloꝝ: qꝛ diuina annũciant vel econuerso: qꝛ angeli sũt pastores. Secũdo q̃ttum ad statũ sue p̃dicatiõis btũs clemens floruit ꝟtute q̃druplici intellectuali. ⁊ Primo ꝟtute sapientie: ideo dirigebat hoĩes quantũ ad illa que ꝑtinent ad diuinitatẽ. Scdo virtute scientie ⁊ ideo dirigebat hoĩes quantũ ad illa q̃ ꝑtinẽt ad xp̃i humanitatẽ. Tertio virtute intellectꝰ: ⁊ ideo dirigebat hoĩes in his que ꝑtinent ad trinitatẽ. Quarto ꝟtute consilij: ⁊ iõ dirigebat in his que ꝑtinẽt ad eccl̃ie ciuilitatẽ. Ista sũt quattuor dona spũssancti ad intellectũ pertinentia Esa. ix. De illo labore p̃dicationis loquit̃ apl̃s. i. Thimo. v. Qui bñ p̃sunt p̃sbyteri duplici honore sunt digni: maxime q̃ laborant in verbo ⁊ doctrina.

III. status Tertio q̃ttum ad statũ sue p̃lationis floruit ꝟtute q̃druplici ⁊ Primo ꝟtute scti̅tatis ⁊ innocẽtie. ⁊ iõ fuit a beato Petro assumptꝰ ad sacerdotiũ sicut ille q̃ sanctior erat ceteris alioq̃n btũs Petrus errasset ip̃m ꝑferendo. Secũdo F virtute humilitatis ⁊ obediẽtie qꝛ mortuo btõ petro cessit̃ lino ex nimia humilitate declinãs fastigiũ dignitatis. ⁊ ne in posteꝝ talis substitutio traheret̃ in abusum bonũ cõmune bono speciali p̃ponderãs cuiꝰ oppositũ fit hodie. iõ renuit p̃lationẽ eccl̃ie. Tertio ꝟtute pietatis ⁊ clemẽtie ꝑ quã erat acceptꝰ nõ solũ fidelibꝫ: sed etiã infidelibꝫ: de q̃ dic̃ apl̃us Pietas ad oĩa valet. Quarto virtute lenitatis ⁊ paciẽtie: iõ ductꝰ in exiliũ dixit. Nõ meis meritis ⁊c̃. Ad virtutem scti̅tatis ⁊ innocẽtie debẽt conari clerici quia ip̃i ministrãt in templo dei. in templo aũt veteri nõ solũ ministrare sꝫ ⁊ intrare ꝓhibebant̃ hoĩes inq̃nati nisi prius lauarẽt vestimẽta sua: vt ptꝫ in Leuitico. multo ꝯ magis in nouo q̃to eiꝰ cõtenta sunt sanctiora nisi lauerint cõscientiam suã. sed prochdolor plus intramus q̃ ceteri inq̃nati qui nõ ministrãt. Et iõ facti sumus sicut illi sacerdotes de quibus dicit̃ in Malachia ꝙ polluerũt nomen dñi. ⁊ iõ sequit̃. Non est voluntas mea in vobis ⁊c̃. Ad ꝟtutẽ scdam. s. humilitatꝫ ⁊ obediẽtie debẽt clerici conari ad exemplũ angeloꝝ de quoꝝ ordine sunt: qꝛ sic̃ illi in tabernaculo dei deseruiũt: ita dicit apl̃s ꝙ mulier debet habere velatũ caput in eccl̃ia ꝓpter angelos. glo. id est ꝓpter altaris ministros. sicut em̃ mali angeli ꝑ suꝑbiã fuerunt obstinati: ita boni ꝑ humilitatẽ cõfirmati dum subesse magis q̃ preesse voluerunt Iõ dicit Aug. in li. de ciui. dei. ꝙ p̃ncipium ciuitatis dei fuit contẽptus sui vsq̃ ad honorẽ dei: ⁊ ecõtrario in ciuitate diaboli. Sed prohdolor in clericis est hodie maior suꝑbia ⁊ iactãtia q̃ in laicis: ita vt videant̃ trãsisse de regno dei ad regnũ eius: de q̃ d̃r in Job. Ip̃e rex est suꝑ omnes filios suꝑbie. istius aũt p̃ncipatꝰ non est politicus sed tyrãnicus: qꝛ curat de malo ⁊ non de bono subditoꝝ. Ad tertiã ꝟtutẽ. s. pietatis ⁊ clemẽtie debent etiã clerici conari. iõ apl̃us Paulꝰ illi q̃ ordinat sacerdotẽ dic̃. Exerce teip̃m ad ad opa pietatis. ⁊ illud fuit cõsiliũ Danielis ad regẽ dicẽtis. Petã tua elemosynis redime. Sed prohdolor hodie implet̃ in pauꝑibus ꝑabola saluatoris de vulnerato ⁊ samaritano sacerdote ⁊ leuita ⁊c̃. Ad quartã virtutẽ. s. benignitatꝫ ⁊ clemẽtie debẽt maxime clerici studere: qꝛ ip̃i singulariter insistũt circa inquisitionẽ veritatis. ista maxime subuer

tit iudiciū rationis ⁊ impedit ab hac in
quisitōe ⁊ liberas potētias aīe rationa/
lis inducit in seruitutē vt libere et recte
opari nō possint: ⁊ ideo ꝑ libertate huic
seruituti opposita dicit xp̄s disciplis su/
is in Luca. In patientia vestra posside/
bitis aīas vestras ⁊c̄. Quarto q̄tum
IIII. sta tus ad statū sue cōsumationis claruit mita
culo q̄druplici. s. Primo miraclo ape
rientis: qn̄ vidit agnuz stantē de sub cu/
ius pede fons viuus ⁊c̄. Scdo cetus
angelici obsequētis qn̄ per angelos fuit
in mari cōstructo templo marmoreo col
locatus. Tertio miraculo marꝫ retro
H cedentis: qn̄ mare ꝑ singulos annos di/
uidebat ⁊c̄. Quarto miraculo pueri
remanentis quē mater post anni circulū
reperit incolumē. ita q̄. s. primo miracu/
lo fuit conformis btō Johanni euangeli
ste q̄ vidit supra montē syon agnū stan
tem ⁊c̄. Scdo fuit conformis christo:
cuius sepulchꝝ custodiebant angeli sed
plus hic angeli fecerunt. Tertio fuit
cōformis Moysi cui⁹ mīsterio fuit ma
re diuisum ⁊c̄. Quarto fuit cōformis
Helye q̄ suscitauit filiū vnicū matrꝫ sue
De labore autē quē habuit in hoc statu
inducit illud Sap̄. Modicū laboraui
⁊ inueni multā requiē. s. felicitatꝫ eterne.
Sed de labore quē habuit q̄tum ad sta
tum sue p̄lationis cōuenit illi illa admo
nitio quā fecit apl̄us Thi. iiij. c. di. Tu
Scda ps p̄nci palis vero vigila ⁊c̄. Circa cōmendationē
bti clementꝫ insistendo q̄tū ad statū ec/
clesie triumphātis sequit. Quoꝝ nomia
sunt scripta in libro vite: de quo sūt plu
I articu lus res articuli declarandi. Prim⁹ articu
lus est: quis est ille liber vite in quo fuit
btūs Clemens scriptus. Dr̄ q̄ est verbū
diuinū qd̄ s̄m Augu. est ars omniū fa/
ctibiliū plena ratione viuentiū. sicut em̄
in libro om̄es v̄tutes scribunt: sic omnes
veritates tā create q̄ increate sunt in il/
lo libro scripte. nō dicit apl̄us ad Colo. ij
q̄ in hoc libro sunt omnes scientie et sa/
pientie dei thesauri absconditi et quasi ī
quodā libro reconditi ideo post laudes
sapientie eternal̄r genite que est verbuz
subdit hec oīa liber vite ⁊ testamentū al
tissimi ⁊ agnitio veritatꝫ. ⁊ refert hoc ad
illud qd̄ p̄mittit. Ego ex ore altissimi ꝓ/
dij Eccl̄iastici. xxiiij. cap̄. Scds arti/ II. arti/
culus est: q̄s scripserit hunc libꝝ. Et di/ culus.
cit q̄ deus pater fuit ei⁹ scp̄tor. Nā scri/
ptor v̄itates quas habet in memoria in
libro īducit. sic dn̄s pater om̄es v̄itates
quas habet in sua secunda memoria ver
bo cōmunicat: ⁊ sicut scriptor in libro ꝓ/
trahit caracteres ⁊ signa: sic exemplaria
reꝝ a patre inducunt in verbum: q̄ s̄m
Augusti. de tri. Verbū diuinū nascit de
oībus que sunt in secunda memoria pa/
terna. Ideo de huiusmōi libri descripti/
one dr̄ in persona p̄ris in p̄s. Eructauit
cor meū verbum bonuz id est memoria
verbū ꝑfectissimū. ⁊ sequit Lingua mea
calamus scribe ⁊c̄. q̄ per actum dicendi
scribit illud v̄bum s̄m Augu. Ideo q̄si A
per linguā velociter scribentē: q̄ in p̄mo
instanti sue duratiōis totū illum librum III. ar/
scripsit. Tertius articulus est: q̄ sunt ticulus
illa q̄ sunt in hoc libro scripta. Et dr̄ q̄
ille liber habet duas ꝑtes. In quaꝝ p̄ma
sunt scp̄te om̄es v̄itates eternoꝝ. In se/
cunda sunt scp̄te v̄itates oīm tp̄aliuz. et
vtraq̄ pars est conscripta digito dei pa
trꝫ sicut vtraq̄ tabula Moysi fuit eodē
digito exarata: quāruz p̄ma erat de eter/
nis. scda de cōmutabilibus. In scda au/
tem ꝑte illius libri sunt scp̄ta noīa oīm
predestinatoꝝ. Et p̄mo in capite est scri/
ptum nomē xp̄i q̄ fuit p̄destinatus filius
dei s̄m humanitatē: q̄ s̄m diuinitatē no
men eius ⁊ ceteraꝝ ꝑsonaꝝ diuinarum
sūt in p̄ma ꝑte libri. ideo dr̄ in p̄s. In ca/
pite libri scp̄tuz est de me ⁊c̄. ⁊ postea no
men matrꝫ ⁊ apl̄oꝝ ⁊ oīm doctoꝝ de q̄b⁹
dr̄ in p̄s. In libro tuo omnes scribentur. IIII. ar
Quartus articul⁹ est: qual̄r sunt ista ticulus
in libro illo scripta. Dr̄ q̄ quedā sūt scri
pta ibi total̄r delebil̄r: sicut sunt noīa re
proboꝝ qūq̄ in gr̄a existentiū de q̄b⁹ dr̄
ī p̄s. Deleant de libro viuētiū ⁊c̄. Que/
dam sunt ibi scp̄ta delebil̄r s̄m potentiā
absolutā: sed indelebil̄r s̄m potentiā or/
dinatā sicut sunt nomīa p̄destinatoꝝ: de

151

quib⁹ dicit Dañ.xij. In diebꝫ illis ſalua
bitur populus tuus qui fuerit inuentus
V. arti. ſcriptus in libro vite ꝛc. Quint⁹ arti
culus eſt: quādo ille liber fuit ſcript⁹? Et
dicit ꝙ nō habet ex tempe: quia tunc ver
bum diuinū fuiſſet mutatū. Et iterū dic̄
ſaluator in Joh̄. Clarifica me pr̄ apud
te claritate quā habui priuſq̄ mūdus fi
eret. ⁊ ideo in Apocal̄. dicit ꝙ null⁹ intra
bit ciuitatē ſupernā niſi q̄ ſcriptus ſit in
libro vite. i. agnus qui occiſus eſt ab ori
gine mūdi id eſt ab eterno: vnde mun
VI. arti dus fuit originatus. Sextus articu
culus lus eſt: vbi iſte liber fuit ſcriptus. Et di
cit ꝙ non in terra q⁊ ibi ſcribunt q̄ rece
dunt a deo: iuxta illud. Recedentes a te
in terra ſcribent: id eſt in cētro terre: vbi
infernus eſſe dicit: ſed in celo. ideo dicit
dñs de ſanctis ſuis in Luca. Gaudete q⁊
nomina veſtra ſcripta ſunt in celis: non
quidē in celis creatis: ſed in celeſti ierar
chia. de qua dicit in Eſa. Celū ſedes mi
bi eſt: quia alij celi ex tempe ſunt creati.
VII. ar Septimus articulus eſt: q̄ ſunt illi q̄
ticulus in hoc libro poſſunt legere. Et dicit pri
mo ꝙ pſone diuine: quia cognoſcūt que
cunq̄ relucent in verbo ꝯtum ſunt cog
noſcibilia. Scdo humanitas xp̄i que
ibi tantū intelligit ꝯtū poteſt intellige
re creatura licet non tantuz ꝯtū deitas
intelligit. Tertio ſpiritus beati ſunt
ſm Aug. xij. de ciui. dei cognitōe vel no
tícia matutina cognoſcūt ibi oīa crea
ta. Quarto ſpirit⁹ viatores. quia ſm
Auguſti. nulla mutabilis veritas pōt a
nobis pcipi in luce incōmutabili: vt ipſe
pbat primo de natura celi. Et ideo opor
ter vt talia oīa in luce verbi intelliga
mus. ideo dicit Joh̄. primo. Erat lux ve
ra que illuminat omnē hoiem veniente
ꝛc. Et iō Jo. in Apoca. vidit librꝫ ſcrip
tum intus ⁊ foris qui tam ab interioribꝫ
ꝯ ab exterioribꝫ id eſt tā a viatoribus ꝯ
a triumphantibus aliquo modo legitur
VIII ar Octauus articul⁹ eſt: q̄bus ille liber
ticulus eſt clauſus. Et dicit ꝙ primo oībus dā
natis. ⁊ ideo dr in Eſa. Dñe exalterur. ſ.
manus tua vt non videant. Secūdo
oībus malis. ideo dr Apocal̄. Signa et
noli ſcribere. Tertio etiā bonis. iō di
cit dñs apl̄is in Act̄. Non eſt veſtrū no
ſce tempa vel momenta. Quarto an
gelis. ideo dr Mathei. xxiiij. De die et
hora nemo ſcit nec angeli. Jdeo ille eſt li
ber ſignatus. de quo dic̄ Eſa. ꝙ ꝯtuz ad
aliqua tā ſcientibus ꝯ neſciētibus eſt oc
cultus ꝛc. Nonus articul⁹ eſt: ꝙ de il
lo libro delenk totaliter pctōres. ſ. mortaliter IX. arti
peccātes. Jdeo Moyſes dixit. Dñe aut culus.
parce populo huic: aut dele me de libro
tuo quē ſcripſiſti. Reſpōdit dñs. Nō de
lebo te: ſed eū qui peccauerit. Et Apoc̄. B
iij. Qui vicerit non delebo nomen eius
de libro vite ac ſi dicat. victus non tu de
lebit. Decimus articulus eſt: ꝙ iſte li X. arti
ber eſt ſignatus. vij. ſigillis. i. ſeptē. ſ. ſa
cramentis ſanctiſſimis. ſ. in incarnatiōe
⁊ ideo dic̄ Joh̄. in Apocal̄. ꝙ vidit librū
ſcriptū intus ⁊ foris. ſ. ꝯtum ad diuini C
tatem ⁊ humanitatē repletū myſterijs: ſi
gnatū ſigillis ſeptem id eſt ſeptē articu
lis fidei pertinentib⁹ ad xp̄i humanita
tem. aut ſeptē ſacramentis eccl̄ie ſub q̄b⁹
tanq̄ ſub ſigillis ſenſibilib⁹ xp̄us latet q̄
eſt liber vite ſignatus. Undecim⁹ ar XI. ar
ticulus eſt: ꝙ illi qui non ſūt ſcripti in li ticulus
bro illo ſunt dānati eterno ſupplicio. Jō
dr in Apocal̄. ꝙ qui nō eſt inuētus ſcri
ptus in libro hoc miſſus eſt in ſtagnum D
ignis ꝛc. Et dic̄ ꝙ illi homies non ege
rūt penitentiā de pctis ſuis: ſed blaſphe
mauerunt nomen dei habētis poteſtatē
ſuper has plagas. Duodecim⁹ articu XII. ar
lus eſt: ꝙ illi qui ſcripti ſunt in hoc libro ticulus
ſoli intrabūt ciuitatem paradiſi: vt dr in
Apoca. vñ aut Joh̄. i. Jn ciuitatē ſupnā E
nō intrabit inq̄natus nec faciēs mēda
cij. Tertiusdecim⁹ articul⁹ eſt: ꝙ ille
liber apiet̄ iudicio ad iudicādū de ſin XIII. ar
gulis: q⁊ i ipo mānifeſtabunt opa ſingl̄oꝝ ticulus
iō dr i Dañ. ꝙ iudex in iudicio ſedet ⁊ li
bri apti ſūt. ⁊ alij⁹ liber q̄ eſt liber vite: vt
ait Joh̄. i Apoc̄. Alij q̄ ppe libri ſūt ꝓſcie
ſingulorꝝ. Et q̄ erūt ſcripti i libro vite p F
ducent ad pñiaz paradiſi. Qđ nob⁹ ꝓcedat
ihs xp̄s dei ⁊ ꝑgnis filius. Amen.

De sancta Katherina: Sermo

On est talis mu

n lier sup terrā i aspectu ⁊ pulchritudine ⁊ in sensu verboꝝ Judith.xi. Hec sunt ꝟba spūssctī hanc sacratissimā ꝟginē multipl'r cōmendantis: sed potissime de quattuor. Primo de summa dignitate ibi. nō est talis mu/
6 lier sup terrā. Nō em̄ dicit istā vel illam sed excipit omnē. Scdo de dei grōsi/rate. ibi in aspectu. Tertio de puritate ibi. ⁊ in pulchritudine. Quarto de sagacitate. ibi. ⁊ in sensu ꝟboꝝ. Et sic elegāter dic̄. Nō est talis ⁊c̄. Et h̄ qꝛ maxime puritatē dilexit. Nemo em̄ tā cupidus auro vl' argēto q̄tū ista puritate vt merito de ipa dicat Judith.xv. Tu gloria hierl'm tu leticia israel: tu honorificētia ꝓpl'i nr̄i: qꝛ fecisti viriliter: ⁊ cōfortatū est cor tuū eo q̄ castitatē amauerꝫ ⁊ post viꝝ tuū alteꝝ nescieris. et iō manus dn̄i cōfortauit te ⁊ iō eris benedicta ineternū Qua ꝓpter in sua legēda repit̄ q̄ angeli locuti sūt ei sex vicibꝫ eidē appendo ⁊ cōsolati sunt eā. Primo qn̄ posita fuit in carcere ⁊ cōgregati sunt ph̄i vt disputarēt cū ea. cui apparēs angel⁹ dixit. Constanter age grata deo: qꝛ non solū ab his vinci nō poteris: sed ipos victos ad palmā adduces martirij. Scdo qn̄ posita fuit in obscuro carcere ⁊ per biduū nihil ministratū est ei. sꝫ venit angel⁹ i forma colūbe: ⁊ lumē refulsit: ⁊ fetorē i odorem cōmutās cibū de celo p dies.xij. portauit. qd̄ vidēs regina ⁊ porphirius admirātes cōuersi sunt: ⁊ ad palmā martirij pducti. Tertio qn̄ trahebat̄ de carceribꝫ ⁊ debebat duci ad rotas: xp̄s cum mlt'itudine angeloꝝ sibi apparuit cōfortans eā. Quarto qn̄ inter rotas dn̄m exorauit: venit angelus dn̄i dissipās rotaꝝ machinā ⁊ multos iterfec̄. Quinto qn̄ decapitari debuit ⁊ p de se memoriā faciētibꝫ exorauit: audiuit angelū dicentē. Veni electa mea: nā ⁊ his q̄ passionē tuaꝫ celebrauerint optata p̄sidia de celis pmitto. Sexto qn̄ fuit decapita ta venerūt angeli ⁊ portauerunt corpus eius sup montē synai. ⁊ sic de⁹ cōtulit ei sex p̄uilegia que nulla alia virgo habuit

Primū quia de collo eius exiuit lac.

Scdm̄ qꝛ de corpe eius manat oleuꝫ.

Tertiū quia angeli tumulauerūt eā.

Quartū quia in monte synai i. in loco dignissimo. Quintū qꝛ iuxta mortem xp̄s sibi apparuit. Sextū qꝛ monachi honestissimi custodiūt corpus ei⁹. merito ergo dicit̄. Nō fuit talis mulier ⁊c̄.

In festo sancti Andree apl'i

Nus ex duobus

v qui secuti sunt ih̄m erat Andreas Joh.i.cap̄ In istis verbis sctūs andreas cōmendat̄. Primo vt perfectus virtute monastica: per quā q̄libet ordinat̄ ad seip̄m. cū premittitur. Unus. Scdo vt pfectus virtute pollitica: per quā quilibet ordinat̄ ad proximū. cū sequit̄: ex duobus. Tertio vt pfectus virtute euangelica: per quā quilibet ordinat̄ ad dn̄m: cum addit̄. qui secuti sunt ih̄m. Quarto vt perfectus virtute ierarthica: per quā quilibꝫ ordinat̄ ad finem vltimū cum concluditur. erat Andreas qui interpretat̄ decorus in statione. s. felicitatis eterne. Circa igitur A perfectionē monasticam insistendo que designat̄ in vnitate notātur quattuor p/prietates vnitatis que sunt recollecte a sancto Dionisio libro de diuinis nomibus ca. vlti. que cōueniūt sancto andree.

Prima qꝛ vnitas habet primitatē inprecessibilē qꝛ est vnū primū p̄ncipium.

Scda qꝛ habet intranitatē inexclusibilem: qꝛ de essentia cuiuslibet est vnum

Tertia quia habet q̄titatem indiuisibilem qꝛ sicut punctus est in quantitate continua: ita vnitas in quantitate discreta. Quarta qꝛ habet cōitatē intermīabilē: qꝛ conuertit̄ cum ente. ⁊ s̄m Dioni. in om̄ibus reperitur. In istis quattuor signis vnitatis floruit sanctus andreas vt vere dicat̄ vnus. Habuit em̄ primo vnitatem imprecessibilem in ordine a pl'atus: sicut sanctus Stephan⁹ in or/

152

dine martyꝝ: vt ptz Joh. ꝑmo ca. qꝛ pri
us fuit vocatus q̄ꝫ Petrus vel saltē xp̄m
B secutus. Et iō ad eiꝰ laudē de primitate
sunt q̄nq̄ mysteria declarāda. Primū
est quāta est dignitas ꝑmitatꝫ. Et dr̄ ꝙ
in ordine q̄druplici declarat̄. Prīo in
ordine diuinaꝝ ꝑsonaꝝ: vbi ꝑma ꝑsona
est ipiꝰ pr̄is. alie ꝟo ꝑsone ꝓcedūt ab eo
C ipe ꝟo a nullo. Athanasiꝰ. Pr̄ a nullo ē
factꝰ: nec creatus: nec genitꝰ. Et ex hoc
habet auctoritatē vt mittat filiū ⁊ spiri-
tū sanctū: ⁊ ipe a nullo: vt dic̄ Augu. de
trini. Scdo in ordine angeloꝝ: vbi fu
it creatus lucifer ꝑmus Job. xl. ca. Ipse
est ꝑncipiū viaꝝ dei. Et ex hoc fuit ei col
lata dignitas in ordinibꝫ ꝑncipādi in oī
bus creatis: vt patz ꝑ Isido. li. de sū. bo
no. Tertio in ordine visibiliū creatu
rarū: qꝛ deus inter omnia visibilia ꝑmo
creauit lucē vt eēt ꝑma creatura: vt patz
Gen̄ i. ca. Dixit deꝰ: fiat lux. ⁊ huic com
petit maxīe dignitas vnitatꝫ. qꝛ ꝟm Di-
oni. li. de ange. ierar. ꝑ lucez maxime de-
mōstrant̄ visibiliū rerum varietates ꝟm
cōformitates. Quarto in ordine pri-
moꝝ dieꝝ: qꝛ sic̄ in veteri testa. vltimuz
die. s. sabbatū deus maxīe sctīficauit: sic
in nouo testa. ꝑmū die. s. dn̄icā maxīe dig
nificauit Reqre s̄. carta. xxxvi. littera C
Quia igit̄ ordo apl̄oruz fuit nobilior q̄ꝫ
ordo sensibiliū creaturaꝝ aut dieꝝ: ⁊ ita
īmediate post xp̄m in no. testa. sicut or-
do angeloꝝ ⁊ dieꝝ post ordinē diuinaꝝ
ꝑsonaꝝ inuenit̄. idcirco beatus Andre-
as fuit maxime dignitatis qui in tanto
ordine ꝑmus extitit. Et ideo Judicū. xi
ca. per yepte fuit congrue figuratus qui
q̄dem ꝑmus cepit cum hoībus dimica-
re ⁊ obtinuit principatū in populo isrl̄.
Et sic sanctus Andreas in ordine apo-
stoloꝝ. Scdm̄ mysteriū ꝑmitatis est:
videre in q̄bus ista ꝑmitas fuit exaltata
Et dicit̄ ꝙ in q̄druplici ordine sctōꝝ ve.
D testamē. Primo in ordine patriarcha
rū quoꝝ primus fuit Abel. ad cuiꝰ mu-
nera respexit deus Gen̄. iiij. ca. Secū
do in ordine ꝓphetaꝝ. quoꝝ primus fuit
Enoch. dicente Juda in sua canonica.
ꝓphetauit autē primus de eis ab Adaz
enoch dicens. Ecce veniet dn̄s in sanctꝫ
milibus suis. ⁊ ante eū nullus legit̄ pro-
phetasse. Tertio in ordine sacerdotū
quoꝝ primus fuit Melchisedech Gen̄.
xiiij. ca. ante quē nullus legit̄ fuisse sacer
dos dei altissimi. Quarto in ordie pō
tificum. quoꝝ primus fuit Aaron Exo.
xxviij. cap̄. ante quem nullus legit̄ fuisse
sacerdos consecratus pontifex. Dicitur
autē ꝙ hec dignitas primitatis in istis
sanctꝫ extitit exaltata: quia sicut per ho-
minē indignū dignitas debilitat̄ et per-
ditur: sic per hominē dignū dignitas ro
borat̄ ⁊ acquirit̄. De primo patet. i. Re C
gum. ij. ca. in Hely sacerdote ꝓpter cuiꝰ
peccatū sacerdotale priuilegiū transiuit
ad Samuelē. De scdo patet exemplū in
Dauid ꝓpter cuius merita successio re-
gum iuda ex genere fuit sibi concessa: vt
patet. iij. ⁊. iiij. Regum. ꝑ totum. Ha
buit autē sanctus Andreas ꝑmo cōfor-
mitatē cum Abel. cuiꝰ munera fidei ac-
ceptauit deus. Nam de fide cōmendat̄
sanctus Andreas pre ceteris apostolis.

Scdo sanctus Andreas habuit con
formitatē cū Enoch. quia in sua passiōe
contestatus est se deuz vidisse. Tetrio
cum Melchisedech: qui obtulit panem
⁊ vinū Gen̄. xiiij. ca. Et sanctus Andre-
as offerebat sub speciebꝫ panis et vini
quottidie eucharistie sacramentum.

Quarto cū Aaron pontifice: quia sic̄
ipe ordinauit sacerdotes post se. ⁊ sctūs
Andreas ordinauit sacerdotes qui om-
nem ecclesiā Achaie officiarēt ⁊ sustine-
rent: vt dicat̄ de eo in figura illud. i. Re-
gum. xix. cap̄. Primus veni de omni do-
mo ioseph in occursum dn̄i mei regis qꝛ
sctūs Andreas de vniuerso israel ꝑmus
venit ad xp̄m. Tertiū mysteriū ꝑmi-
tatis est videre: in quibꝫ ista ꝑmitas fuit
inchoata ⁊ vilificata. Et dicenduz ꝙ in
q̄ttuor ordinibus veteris testamēti fuit
vilificata ⁊ inchoata. Primo in ordi- D
ne agricolaꝝ. quoꝝ primus fuit Adam.
Zacha. xiij. ca. Non sum ꝓpheta: homo
agricola ego sum: qm̄ Adaz exemplum

meum ab adolescentia mea. Scdo in ordine pmogenitoꝝ quorum pmus fuit Chayn Gen. iiij. ca. Adā cognouit Euā que cōcepit ⁊ pepit Chayn. Tertio i ordine bigamoꝝ quoꝝ primus fuit Lamech Gen. iiij. cap. duas ducens vxores .s. adad ⁊ selam. Quarto in ordine tyrannoꝝ quoꝝ prim⁹ fuit Nemroth Gen x. ca. Iste incepit potēs esse in terra ⁊ robustissimus venator corā dño. i. hominū oppressor. Primo quidem ista primitas fuit dehonestata ꝑ peccatū inobediētie. Scdo per peccatū inuidie. Tertio per pctm̄ luxurie. Quarto per peccatū rapine. In pmo pctō conueniūt transgressores diuinoꝝ preceptoruz. de quibus dicit ꝙ non intrabunt in terram viuentiū Numeri. xiiij. ca: quia non obedierunt voci dñi. In scdo conueniunt inuidi qui dolent de bono alioꝝ. De qbꝫ Judas in cano. sua. Ve illis qui abierūt in viam chayn ⁊ errore balaam mercede effusi sunt. In tertio cōueniūt lubrici. Apocal. xxi. ca. Omne inqnatū ⁊ faciēs abhominationē non intrabit in supnaz ciuitatē. In quarto conueniūt omnes hoīes iniusti ⁊ auari: de qbus ps. xxxvi. metro. xxxij. Iniusti punient ⁊ semē impioꝝ peribit. Idem in eodem ps. metro xxxviij. Vidi impiū superexaltatuz ⁊ eleuatum sicut cedros libani ⁊ trāsiui ⁊ ecce nō erat q̄siui eū ⁊ nō est inuēt⁹ loc⁹ ei⁹

Quartū misteriū pmitatis est videre in quibus fuit hec pmitas renouata. Et dicit ꝙ in quattuor ordinibꝫ noui testa.

Primo quidē in ordine euangelistaꝝ quoꝝ pmus fuit sctūs Mathe⁹. Secūdus est ordo discipl'oꝝ: quoꝝ pmus fuit Nathanael: quē adduxit philipp⁹ ad ihm anteqū om̄es apl'i essēt vocati: vt ptz Joh. pmo ca. Tertius est ordo martirū: quoꝝ pmus fuit sctūs Stephan⁹: patet Act. vij. ca. Quart⁹ est ordo doctorū: quoꝝ pmus fuit sctūs Paul⁹ qꝛ nullus añ ipm legit de fide disputasse Act. ix. ca. Affirmās qm̄ hic est xp̄s. Quintū mysteriū pmitatis est videre qualiter ista dignitas fuit in sctō Andrea consumata. Et dr ꝙ multipl'r. Primo q̄tū ad pmitatē sue voluntatis. qꝛ Primo fuit cōuersus de discipulatu iohis baptiste ad xp̄m q̄ aliqs alioꝝ. Et pmo conuertit sctm̄ Petrū ⁊ duxit eū ad ihm: vt ptz Joh. pmo ca. Scdo q̄tū ad misteriū sue vocatiōis: qꝛ xp̄s vocās suos discipulos. pmo vocauit Petrū ⁊ Andreā Math. iiij. ca. qñ relictis rethib⁹ et naui secuti sunt eū. Tectio q̄tū ad ministeriū sue rñsionis: qꝛ volente xp̄o panes multiplicare ⁊ dicēte: Vñ ememus panes vt manducēt hij. sctūs Andreas primo assig̃uit modū dicens: est puer vnus hic q̄ habet ⁊c. Johis. vi. ca. Quarto q̄tū ad misteriū sue mediatiōis: qñ gentes venerūt dicētes philippo. Volumus ihm videre: ⁊ ipse dixit andree: andreas postea dixit xp̄o: ptz Joh. xij. ca. Quinto q̄tū ad ministeriū sue cōsumationis: qꝛ duo primi q̄ primo reddiderūt eundē modū mortꝫ quā ꝑ nob xp̄s suscepit fuerūt isti duo frēs .s. Petrus ⁊ Andreas q̄si dicerēt cū Thoma Joh. vlti. ca. Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cū illo. s. in cruce cuius ⁊c.

In sesto sctī Andree apl'i sermo scds.

Vnus ex duobus q̄ secuti sunt dñm erat Andreas frater symonis Petri. Joh. pmo ca. Qm̄ charissimi istud oraculū fuit ad lr̄am de btō Andrea intellectum. Jō ad eius laudē conueniēter est assumptū. In quo ꝑsona istius apostoli est q̄drupl'r introducta. Primo vt seraphicis ardoribꝫ inflāmata: cū dr: vn⁹ ex duobꝫ. Dualitas em̄ i scriptura est nota charitatꝫ fm Greg. sup Lucā. Quia minus q̄ inter duos charitas haberi nō potest. Et iō binos discipulos suos dominus misit ad predicandum: quia duo sunt charitatis precepta. dei. s. dilectio ⁊ ꝓximi. Ideo spiritus sctūs bis datus est in terra. semel ꝓpter dilectionē proximi. Joh. ij. ca. ⁊ semel in celis ꝓpter dilectionē dei Act. ij. ca. Et repleti sunt omnes spiritu sctō. Et ista est snia Augu. libro

153

de doctrina christiana. Scdo vt ierar
chicis honoribꝫ sublimata. cum sequit:
Qui secuti sunt dñm. Ista est em̄ digni
tas celestis militie vt suū principez quo
cūq; ierit sequant̄ ꝑm Hiero. quia sicut
docetur alibi ordo partiū exercitus ad
inuicē est propter ordinē totius exercit⁹
adinuicem. Ideo dicit̄ Apocal. xiiij. cap̄
Hi sequunt̄ agnum quocūq; ierit: ⁊ ibi
dem ca. xix. ꝙ qui sunt in celo sequebant̄
xp̄m in equis albis vestiti bisso candido
Tertio vt cherubicis splendoribꝫ de
corata. cum addit̄. erat Andreas. quia
Andreas ꝑm Hierony. interpretat̄ deco
rus instructione. Decor autē est attribu
tum ꝑfectionis cherubice sicut valor ꝑfe
ctionis seraphice: quia appropriata filio
conueniunt cherubin sicut appropriata
spirituisancto ipsis seraphicꝫ spiritibus
Decor autē appropriatur filio ꝑm Hyla
riū libro de trini. attribuens speciē proli
ꝑm eternitatez filio. Quarto vt ierar
chicis stuporibus transformata. cuz ad
iungit̄. frater symonis petri. ista q̄ppe fra
ternitas est germanitas que quidez ger
manitas inuenit̄ primo inter duas per
sonas. cum em̄ ex consubstantialitate ꝑ
sonali in personis charitas oriatur ger
manitas: multo mirabilius inter duas
personas ex consubstantialitate totali.
quia filius est ex substātia patris ⁊ vtri
usq; spiritussanctus. Sicut hic de parte
substantie de qua firma germanitate di
cit Ricar. de trinitate. ꝙ spiritus sanct⁹
ꝓcedit a patre ⁊ filio. quia si ab altero tā
tum: magis esset illius germanus q̄ꝫ al
terius a quo non ꝓcederet cum eo cōue
niret sicut in creaturis filius est germa
nior patri q̄ꝫ fratri: quia rami qui cōue
niūt in radice sunt intimiores radici q̄ꝫ
sibi ip̄is. Quia ergo sub vnitatis voca
bulo persona beati Andree est introdu
cta in principio sermonis. ideo ab vnita
tis ꝓprietatibus est cōmendanda. Sūt
aūt duodeciz ꝓprietates vnitatis vt per
A beatū Dioni. libro de diuinis noib⁹ ca.
xiiij. dicitur. Prima est: quia est prin
cipiū numeri. sicut em̄ substantia est pri
ma in ordine omniū predicamētoꝝ: ita
est vnitas in ordine omniū numeroruz.
et hāc cōditionē habuit bea. an. qꝛ sicut
be. stepha. fuit p̄m⁹ in ordīe martyrū: ita
bea. an. fuit prim⁹ in ordine apostolorū.
Et ideo dicit̄ ꝓthoapostolus sicut btūs
stephanus prothomartyr. De p̄mitate
autē sui apostolatus dicit̄ Joh. i. ca. vbi
nominat̄ p̄mus inter apostolos vocatos
a xp̄o. ⁊ Math. iiij. ca. Petrus ⁊ Andre
as fuerunt primi. sed in Johanne patet
quomō beatus andreas p̄mus venit ad
xp̄m. vt sicut Ruben fuit p̄mogenit⁹ in
ter. xij. patriarchas: ita beatus andreas
inter. xij. apostolos. vnde sibi competit
benedictio ruben Genes. xlix. cap̄. Ru
ben primogenitus meus prior in donis:
maior in imperio. quia sicut Constanti
no maioris ascribit̄ habundantia meri
ti quia p̄mus imperator credidit: ita be
ato andree qui primus apostolorum ad
xp̄m venit. Secunda est: quia vnitas II. ꝓprietas
habet dignitatez impreciabilē: quia ip̄a
dicit ꝑfectum simpliciter ꝑm descriptio
nem Anshelmi: immo et vlterius inue
nitur maxime in deo in quo nihil est nisi
summe dignuz: vt dicit Hylarius libro
de trinita. Et hanc conditionez habuit
beatus Andreas. s. dignitatem impreci
abilem. quia sicut in eccl̄ia triūphante
ordo seraphicus est dignissimus ⁊ sum
me deo ꝓpinquus. ita ꝑm Dioni. in eccle
sia militante ordo apostoloruz cuius iste
fuit p̄mogenitus. vnde dicit̄ ꝙ sicut de⁹
influit radios sue bonitatis in om̄ibus
mediātibus seraphicis spiritibꝫ: ita hic
xp̄us mediantibꝫ apostolis: ⁊ duodecim
apostoli credunt̄ in ordine seraphico col
locati. quia ꝑm meritū in via est ordo in
patria. Dignitatē istius ordinis precel
lentē describit apostolus preponens eaz
ꝓphetis Ephes. ij. ca. Supra fundamen
ta apostoloꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. ⁊ enumerās dig
nitatē eccl̄ie militātꝫ dicit Ephe. iiij. ca.
Et ip̄e dedit q̄sdā quidem apl̄os: q̄sdaz
autē ꝓphetas: alios vero euangelistas.
Et xp̄us dicit Math. v. cap̄. Vos estis III. pro
lux mūdi. Tertia est: quia habet fecū prietas

ditatē inexhauribilē: quia sicut rami ꝓ/
cedūt a radice: ita omēs numeri ab vni/
tate in infinitū germinant ꝑm Augusti.
libro de ciui. dei. Et sic eius fecunditas
cum sit infinita exinaniri non potest: et
hanc fecunditatē habuit beatus andre/
as inexhauribilē. quia sicut Ruben pri/
mogenitus pr̄iarchaꝝ genuit carnaliter
vnam tribum in synagoga: ita btūs an/
dreas ꝑmogenitus apostolorum genuit
ſpūaliter vnam tribum in eccl'ia. quia a
ꝑncipio duodecim apostoli sorte descen/
derunt ad duodecī partes mūdi ad pre/
dicandū. in quibus duodecim trib⁹ eccle
sie fuerūt spiritualiter ꝓgenite. ideo om/
nib⁹ fidelib⁹ Achaie que fuit eius tribus
poterat dicere be. andre. i. Coꝝ. iiij. cap.
In xp̄o ih̄u ꝑ euangeliū ego vos genui.

IIII. ꝓ prietas Quarta est: qꝛ habet causalitatē iter/
minabilē: qꝛ numeratōes in infinituꝫ ab
vnitate dependēt sicut cōpositū a mate
ria ꝛ a forma tanq̄ꝫ a suis causis intrin/
secis. ꝛ hanc cōditionē habuit be. andre
as: qꝛ ipe ministerial'r ꝓduxit illū effectū
in vniuersali eccl'ia: qꝛ loco patrꝫ fuit: qꝛ
cōuertit petrū germanuꝫ suū ꝛ adduxit
eū ad iesum: vt ptꝫ Joh. i. ca. dicēs. Inue
nimus messiā qđ est interpretatum xp̄s
ꝛ ideo sicut Ananias habuit aureolā de
V. pro/ prietas cōuersione pauli: ita btūs andreas de cō
uersione petri. Quīta ꝓprietas est: qꝛ
habet simplicitatē irresolubilē: qꝛ sic̄ re/
solutio oīm cōpositoruꝫ stat vltimate ad
vltimam materiaꝫ: ita resolutio oīm nu/
meroꝝ stat vltimate ad vnitatem: quia
vnū in compositione est vltimū in resolu
tione ꝛ hanc cōditionē habuit btūs an/
dreas: qꝛ non miscuit in se duas leges. s.
nouā ꝛ veterē: sed relicta obseruātia an/
tique legis: noue adhesit legi nō duplici
corde sicut heretici quidā dicebāt: legeꝫ
cū euangelio obseruādā: vt ptꝫ Act. xv.
ca. Quidā descendentes de Judea doce
bāt fratres: quia nisi circūcidamini ꝑm
morem Moysi non potestis salui fieri.
VI. ꝓpri etas. vbi btūs andre. cū ceteris apostolis eos
ibidē dānauit. Sexta ꝓprietas est: qꝛ
habet minimitatē indiuisibilē: qꝛ sic̄ pū
ctus est minimū in genere q̄ntitatis con/
tinue: ita vnitas est minimuꝫ in genere
quantitatis discrete: ꝛ penitus imparti/
bilis. Et hanc conditionem habuit bea/
tus Andreas quia ipse fuit minim⁹ om/
niū: vnde ꝓpter eius tractabilitatem ve/
niebant ad eū qui xp̄m videre volebant
sicut ad Philippū: vt patet Joh. xij. ca.
Volum⁹ ih̄m videre. vēit philipp⁹ ꝛ dix
it andree: Andreas rursū ꝛ philipp⁹ di
xerūt iesu: vbi ītroducit̄ tanq̄ꝫ mediator
gentiū ad xp̄m: hec ē illa mīmitas: de q̄
exposuit quidā illud Math. xi. ca. Qui
mīor est in regno celoꝝ ē maior Jo. bap.
s. in ꝓpria reputatōe. Septima ꝓprie/
tas est: qꝛ hꝫ cōmunitateꝫ illimitabilē q̄ VII. pro/ prietas
inuenit̄ in oīb⁹ entib⁹: qꝛ cōuertit̄ cū ente.
vñ dic̄ Dioni. q̄ oīa vno ꝑticipāt. et hāc
conditionē habuit be. andre. qꝛ eius do/
ctrina nō solū fuit extēsa ad Achaiā quā
ipe cōuertit sꝫ etiā ad multas alias mū/
di ꝑtes. Multi em̄ doctores greci ꝓdie/
rūt ab illo q̄ vniuersalē eccl'iaꝫ illumina
rūt. Nā fuit vn⁹ de illis de quib⁹ ꝓpheta
ps̄. xviij. metro. iiij. dic̄. In omnē ter. exi.
so. eoꝝ: ꝛ in fi. or. ter. ver. eoꝝ. Octaua
ꝓprietas est: qꝛ habuit intraneitatē inex/ VIII. ꝓ prietas
clusibilē: qꝛ ipe est de esse cuiuslibet nu/
meri sicut ꝑs integralis est de esse sui to
tius. Et hāc cōditionē habuit bea. An.
qꝛ singl'arē familiaritatē habuit cū xp̄o
cui⁹ signū fuit. qꝛ philipp⁹ volens loqui
cū xp̄o de gentiū cōuersiōe ꝑus dixit an/
dree tanq̄ꝫ mediatori: patꝫ vbi s̄. de sua
intraneitate d̄r Apoca. iij. ca. Ecce ego
sto ad ostiū ꝛ pulso si q̄s audierit vocem IX. ꝓpri etas
meā. Nona ꝓprietas est: qꝛ hꝫ confor/
mitatē assil'abilē: qꝛ oīs sil'itudo fundat̄
sup aliq̄ vnitate: vt d̄r. v. metha. sic̄ dissi/
militudo sup aliquā pluralitatē. ꝛ hanc
conditionē habuit bea. andre. qꝛ sic̄ xp̄s
fuit simul viator ꝛ ꝯprehēsor btitudinis
vidēs dininā eēntiā ab instāti sue cōcep
tiōis: ita ī hac vita be. an. dū eēt in cruce
ante mortem dixt. Jam regem meum vi
deo: vnde in hoc fuit christo conformis.
Ideo sibi merito competit illud Joh̄is
iij. cap. Cum apparuerit sil'es ei erimus

154

X. pro/prietas Decima est: q̄ habet stabilitatē inde/clinabilē: q̄ q̄ diu manet res vna stat in corrupta. vñ res naturales si diuidātur facil'r corrūpunt: eo q̄ p̄dunt suā vnitatē vt patet ad sensum. ⁊ hāc conditionē habuit btūs Andreas q̄ nō descēdit de statu discipulat⁹ iohānis ad statū inferiorē sz ascēdit ad sublimiorē. s. ad apl'atū xp̄i postq̄ audiuit Joh. testantē de agno dei Joh. i. Ecce agn⁹ dei. Undecima est:

XI. pro/prietas q̄ habet pacē inp̄turbabilē: q̄ vbicūq̄ ē vnitas nō pōt esse diuisio nec p̄ ꝯñs contrarietas. ⁊ hāc ꝯdictionē habuit beat⁹ andreas. q̄ turb̄ cōcurrentib⁹ p̄ eo ꝯtra Egeā suasit pacē ⁊ q̄etauit seditionē dicens. Nolite cōuertere pacē dñi nr̄i iesu xp̄i in seditionē diaboli. Nā fuit vn⁹ de hereditantibus pacē: q̄bus dixit christ⁹ Joh. xiiij. ca. Pacē relinquo vobis pacē meam do vobis: q̄ de eo ⁊ de cōsotijs dicitur Act. iiij. ca. Multitudinis aūt cre

XII. p/prietas dentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna. Duodecima est: q̄ habet finē inp̄transibilez q̄ vltima vnitas cōstituit quēlibet numer̄ in spē sua. cū appositio solius vnitat̄ vltime variet spēm in numer̄: vt dr. viij. metaphisice. ⁊ hāc cōditionē habuit beandre. q̄ eodē fine q̄ xp̄s cōsumat⁹ affectuosissime laudās ⁊ desiderans crucis suppliciū dixit. O bona crux diu deside/rata ⁊ iā cōcupiscēti animo prepata securus ⁊ gaudens venio ad te. Ista autē vltimitas dicit̄ inp̄trāsibilis: q̄ sicut ante xp̄i mortem mors crucis fuit summe ignominiosa: ita post christi passionē facta est fidelibus summe gl'iosa Galath vi. ca. Mihi autē absit gl'iari nisi in cruce dñi nostri iesu xp̄i per quē mihi mundus crucifixus est ⁊ ego mundo. Istas autē p̄prietates debet habere quibibet fidelis ⁊ maxīe cleric⁹ in semetipō si vult esse perfectus ad exemplar beati andree et. Primo p̄prietatē imprecessibilez: q̄ non debet expectare vltimū terminū vite ad merenduz sicut fecit rex Sedechias. iiij. Regū. xxv. cap̄. sed in p̄ncipio iuuentutis debet florere virtutib⁹ sicut rex Josias. qui cū esset annor̄. viij. cepit q̄rere dñm deū in toto corde suo: vt patz. iiij Regū. xxij. ca. ⁊ ideo gratia baptismalis debet esse charissima ip̄am habentibus p̄pter q̄ttuor. Primo: quia nunq̄ recuperat̄ sed gratia penitētialis sic ⁊ frequēter. Scdo: quia om̄is virginitas anime amittit̄: et ideo nunq̄ fit sic ydonea ad desponsandū xp̄o sicut p̄us. Tertio: quia hostis non terret̄ sed animat̄ ex quo semel vicit. Quarto: quia non ita fortiter resistit̄ cum mali actus inducāt p̄mptitudinē ad malū. ideo ī figura istius puritat̄ ministri tabernaculi quales sunt clerici p̄cedebant populū: patet Josue. iij. ca. Tollite archā dixit Josue ad sacerdotes federis ⁊ p̄cedite populū: q̄ clerici debent p̄us florere virtutibus q̄ layci p̄pter duo. Primo quia deseruiunt deo. Scdo p̄pter exemplū. Secundo debet habere dignitatem impreciabilem: quia cum in nobis sint duo genera virium. ita q̄ per inferiores assimilamur bestijs: vt per visum: auditum ⁊c̄ et per superiores angelis: vt per sapientiā: scientiam: ⁊ intellectū ⁊c̄. ⁊ p̄pter hoc qui viuūt s̄m inferiores sunt similes brutis. ⁊ qui viuūt s̄m supiores assimilant̄ angelis. ideo clerici specialissime vitare debent bestialē vilitatem. i. Corinth. ij. Animalis homo non p̄cipit ea que sunt spūs dei. Et sequi debent dignitatez angelicā: ⁊ ideo s̄m quosdam ministri altaris appellant̄ angeli. i. Cor. xi. Ideo debet mulier velamen habere supra caput suū p̄pter angelos. sicut eniz angeli sunt ministri eccl'ie triūphantis: ita ⁊ clerici eccl'ie militātis. qua p̄pter dicit̄ Hebre. xiiij. ca. Habem⁹ altare de quo edere potestatē non habent qui tabernaculo deseruiunt. Tertio debet habere fecunditatem inexhauribilem: quia sine intermissiōe debet actus nitidissimos germinare: iuxta illud Joh. xv. ca. Ego suz vitis vera. Math. xij. ca. Bonus homo de thesauro cordis sui profert bona verba. Et notandum q̄ quattuor genera arbor̄ repiunt̄. Primo quedam semp̄ malos fructus facientes Esaie. v. cap̄.

Expectauit vt faceret vuas fecit autem labruscas. Scdo quedã nunq̃ fructificantes sicut sterilis ficus Lu. xiij. ca. Ecce anni tres sunt ex quo venio querẽs fructũ in ficulnea hac ⁊ non inuenio: succide ergo illam vt quid etiã terram occupat. Tertio quedã non semper: sed quãdoq̃ fructificantes sicut fic⁹ cui maledixit dñs ⁊ statim aruit quia non inuenit ibi fructũ cũ temp⁹ esset ficuũ Mat. xxi. ca. Quarto quedã semper fructificant bonũ fructuz vt lignũ vite Apocal. xxij. ca. Afferens fructũ per menses singulos. Et ita considera q̃ttuor genera clericoꝝ quoꝝ solum vltimi sunt benedicti: quia semper bonis intenti. Quarto debet habere causalitatẽ interminabilem: quia sicut deus est causa omniũ exemplaris innumerabiliũ bonoꝝ que fiunt ab alijs ad eius imitationẽ: quia naturaliter omnia bonũ appetunt et ipsuz q̃ttum possunt imitant. Sap. iiij. ca. O q̃ pulchra est casta generatio cum claritate: ⁊ parũ infra. Cum p̃sens est imitantur illam ⁊ desiderant eam cum se eduxerit. Et talibus debet aureola omniuz bonoꝝ opeꝝ quibus fuit exemplum: de qua exemplaritate dicit dñs Mathi. v. cap. Luceat lux vestra coraz hoibus vt videamini ab eis. Quinto debet habere simplicitatẽ irresolubilẽ vt non intendat duplici corde Jaco. p̃mo ca. Vir duplex animo inconstãs est in omnibus vijs suis. Et illi via duplici incedunt q̃ volunt deo seruire ⁊ mammone qd̃ fieri nullo modo potest Math. vi. cap. Nemo potest duobꝫ dñis seruire. quibus dicit Helyas. iij. Regũ. xviij. cap. Usq̃q̃ claudicatꝫ in duas ptes si domin⁹ est deus sequimini eum: si autez est baal seq̃mini illum. Quia non põt quis seruire deo ⁊ mundo Joh. ij. ca. Si quis diligit mundum non est charitas patris in eo.

Sexto debet habere minimitatem indiuisibilẽ: quia virtute humilitatis debet pre ceteris florere que hominez facit minimũ in conspectu sui et maximuz in conspectu dei Lu. xviij. ca. Qui se humiliat exaltabit. ⁊ Math. xviij. ca. Nisi cõuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. Ista virtus est custos omniũ virtutuz per cuius custodiam non perfectã non potuerunt sancti superare quedã vitia sicut nec filij israel minimos inimicos: debellatis maioribꝫ Eccl'iasti. xxxij. ca. Gẽma carbunculi in ornamẽto auri. Septimo debet habere cõmunitatẽ illimitabilem per liberalitatẽ: quia bona clericoꝝ sunt bona paupeꝝ ꝑm Cassio. ⁊ ideo possidẽda sicut cõmunia ⁊ non ꝓpria. i. Joh. iij. ca. Qui viderit fratrem suũ necessitatez habere ⁊ clauserit viscera suã ab eo quomodo charitas dei manet in eo? Nam ꝓpter talem cõmunicationẽ dictum fuit Malach. iij. ca. Inferte omnẽ decimaz in horreum meum vt sit cibus in domo mea. Octauo debet habere intraneitatem inexclusibilez: quia opera meritoria sic debet abscondere vt non intendat ad humanũ fauorem vel laudẽ: iuxta illud Math. vi. ca. Attendite ne faciatis iusticiã vestram coram hoibus vt videamini ab eis. Ideo dicit Mathi. vi. ca. Tu autem cum oraueris intra cubiculũ tuũ et clauso hostio ora patrem tuum.

Nono debet habere conformitatẽ assimilabilem: quia sicut xp̃us fuit viator ⁊ comprehensor: ita clericus debet fulgere vita actiua que est viatoris. ⁊ contemplatiua q̃ est q̃si cõprehensoris. ij. Coꝝ. iij. cap. Nos vero omnes reuelata facie gl'iam domini speculãtes in eandẽ imaginẽ trãsformamur Decimo debet habere stabilitatẽ indeclinabilẽ: quia nõ debet recedere de statu superiori ad inferiorem sicut apostate Prouerb. vi. ca. Homo apostata vir inutilis graditur ore peruerso annuit oculis terit pede digito loquitur prauo corde machinatur malũ: ⁊ omni tempore iurgia seminat. Undecimo debet habere pacem impturbabilem Sapieñ. p̃mo cap. In maliuolaz animã non introibit sapientia Mathi. v. cap. Beati pacifici quoniã filij dei vocabuntur. Qui autẽ instant litigijs pec-

cãt contra naturalem inclinationẽ homi nis ad veram pacem que cunctis ẽ opta ta mortalibus Hester. xiij. ca. Absq; vl/lo terrore vitam silentio trãsigẽtes opta ta cunctis mortalibus pace fruenr. Jõo dicit Augusti. de tri. dei. desideriũ felici tatis inesse nobis a natura. s. pacẽ q; nul li obest. Duodecimo debet habere fi/nalitatem imptransibilem in virtute p/seuerantie Luce. ix. ca. Nemo mittens manũ ad aratrum z aspiciens retro ap/tus est regno dei Math. x. ca. Qui autẽ perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit. Sed cauere debet ne ponat macu/lam in gl'ia sua sicut salomon: vt cuz be ne inceperit male finiat: sed sicut ioseph qui tunicã talarẽ habuit que ẽm Greg. bonũ opus designabat vsq; ad cõsuma/tionem: z ideo quia clerico conueniunt quando perfect⁹ est vnitatis ꝓphetates insignes: de q̃libet tali dicit Eccliastes vij. ca. Virum de mille vnũ reperi: de q̃ dicit apostolus Ephe. iiij. ca. Occurre/mus oẽs in vnitatẽ fidei z agnitõis filij dei i viz pfectũ. Cui⁹ vnitatz g̃ zc. Amẽ

In festo beati Ambrosij z potest fieri in festo omniũ doctoz: Sermo.

Docti fulgebũt si

ut splendoz firmamenti z q̃ ad iusticiã erudiunt multos quasi stelle in ꝓpetuas eternitates Dañ xij. Circa illud verbũ Hiero. in episto/la ad Paulinũ de doctoribꝫ eccl'ie militã tis dicit ẽm hebrayeã veritatem q̃ erudi ti celo z stellis in fine visionis sacratissi/me comparanr. Et quia beatus hic do/ctor sancte matris eccl'ie flozuit splendo re sapientie: ideo ad eius preconiũ extol lendũ conuenienter assumit verbũ ꝓposi tum Docti zc. In quo quidem verbo eius anima est quadrupliciter descripta

Et primo vt cherubicis splendoribꝫ illustrata. Secundo vt throonicis va/loribus confirmata'. Tertio vt sera/phicz ardoribus inflammata. Quar to vt angelicis tenoribꝫ stabilita. Pri/mũ tangitur cum dicitur: Docti fulge/bunt. docere em̃ est actus illoz spirituz qui sunt de ordine cherubin: sicut scribit Berñ. ad Euge. ẽm em̃ beatũ Dionisiũ de ãgelica ierarchia. cherubin designãt scientie plenitudinẽ in hebreo. Secũ/dum tangit cum subiungitur. sicut splẽ/doz firmamenti. Jsti angeli dicunt throo ni quia sunt sedes dei ad discernendum sua iudicia: ẽm Dion. ibidem. Ter/tiũ tangit cum additur. Et qui ad iusti/ciam erudiunt multos. Justicia eniz est perfectio voliti amoris: sicut sapiẽtia in tellectiui fulgoris. Seraphicũ interpre/tatur incendiũ amoris ẽm Dion. ibidẽ Vñ sic cõicatio sapie fit p actũ ierarchi cũ q̃ ẽ illumiare ita cõicatio iusticie per actũ seraphicũ q̃ ẽ inflãmare. Quartũ ostenditur cum dicit. quasi stelle in per/petuas eternitates: quia sicut fuerunt oz dinate stelle ad illuminandũ terram: vt habetur Geñ. primo: sic angeli isti oẽs sunt ordinati ad directionẽ et custodiaz alicuius partis terre id est circa illos q̃ versantur in terra. sic anime doctorũ ad illuminandũ illos qui versantur in ter/ra: iuxta illud Judicũ. v. Stelle manen tes in ordine z cursu suo contra sysaram pugnauerunt. Dicit ergo thema. Docti fulgebunt zc. Est sciendũ q̃ nullum ce/lum est totaliter splendidũ nisi empirre um quod ꝓprie dicit firmamentũ. z sta/bilissimũ: alioquin si de aliquo alio intel lexisset. s. de celo stellato cuius nõ est splẽ doz nisi in stellis frustra addidisset p co pulam. Et qui ad iusticiam eruditi plu rimos. Est igitur intelligenduz q̃ ce lum stellatum habet decem insignes ꝓ/prietates istis beatis doctoribus simili/ter conuenientes que debent in quolibet fideli fulgere. quarum Prima est: q̃ celũ empirreũ habet antiquitatez in suo ortu: quia licet alij celi fuerint secũda die creati: vt dicit Geñ. primo. Illud tamẽ fu it prima die creatum. scilicet in dñica in qua ẽm Bedam fuerunt simul quattu/or creata scilicet istud celũ materia pri/ma: nomine terre designata. tempus quod per diem significatur: z natura an

g elicā que designatur nomīe lucis sicut
ista habetur per ordinē Geñ. p̄mo. Sic
iste doctor mane cepit lucere bonis ope/
ribus scilicet in pueritia. vnde fuit de nu
mero illoꝝ pueroꝝ de quibus dicitur in
Dañ. ꝙ elegit rex pueros in quibus nul
la esset macula vt starent ante faciem re
gis scilicet eterni ꝓpter innocentie puri/
tatem seu venustatem ⁊ ista est laudabi/
lis antiquitas pro qua dictum fuit Da/
nieli a senioribꝰ. Veni ⁊ sede in medio
nostri. quia deus dedit tibi honorē sene/
ctutis: Dañ. xiij. Istam ꝓprietatem de/
bet habere quilibet fidelis: vt ab infan/
tia sua deum timere discat. sicut puer ie/
sus crescebat ⁊ confortabat spiritu Lu.
primo ca. ⁊ iteꝝ Jesus ꝓficiebat sapien/
tia ⁊ etate ⁊ gratia apud deum ⁊ homi/
II. ꝓprietas. nes Luce. ij. Secunda ꝓprietas: ꝙ ha
bet immobilitatem in statu suo: quia ꝑm
opinionē philosophoꝝ octaua spera est
primū mobile. sed ꝑm opinionem astro/
logoꝝ dicitur cristallinū. ꝑm vero sentē/
tiam theologoꝝ ⁊ sanctoꝝ celum empir
reum dicitur primū mobile ⁊ fixum cuꝫ
melior sit dispositio rei in quiete q̄ ī mo
tu ceteris paribus. ideo necessariū est ꝙ
optimū corpus sit in optima dispositio/
ne. ideo istud celum dicitur firmissimuꝫ
habitaculum. ij. Paralipo. vi. Istā ꝓ/
prietatem habuit iste sanctus scilicet im
mobilitatem bone conuersationis nō so/
lum in se: sed etiam in alijs tenendā do/
cuit vsq̄ ad consumationem: quod opus
significatur per tunicaꝫ talarem ioseph
quā fecit sibi iacob: vñ Esa. xxx. Nō fa/
ciet dñs auolare. scꝫ doctoreꝫ tuū breuit
⁊ videbūt ocl'i tui pastorē tuū qꝛ iste do/
ctor nō auolauit qꝛ in doctrīa quā ince/
pit ꝑseuerauit vsq̄ ad consumationem.
III. ꝓprietas Tertia ꝓprietas ē: ꝙ hꝫ subtilitatē in
suo excessu: qꝛ est sup̄mū ꝑm situ Eccle/
siastici. xxiiij. Ego ī altissimis habito et
thronꝰ meꝰ in colūna nubis. Thronus
ille ē celū empirreū: qꝛ sic deꝰ est summꝰ
spūs ꝑm ordinē petitionis ꝑm Augusti.
ita celū empirreū est sup̄mū corpꝰ ꝑm or
dinē situs. Hāc ꝓprietatē habuit iste

sctūs qꝛ ꝑ sctām cōuersatōem celos tāge
bat vt secretas reuelatōes accipet. vnde
Deute. xxxiij. Isti sūt q̄ in celestibꝫ habi
tāt ⁊c. Et ad Phil'. iij. Nr̄a aūt cōuersa/
tio ī celis est. Istā aūt ꝓprietatē dꝫ ha L
bere q̄libet fidel' clericꝰ. Hā duo sūt actꝰ
q̄bus aīa nr̄a in celū leuat'. s. cōtēplatio ⁊
oro. De orone dic̄ Dioni. ꝙ sic exñtes in
naui cū nitunt' ad se cū fune trahere ru/
pē q̄ est in littore: magis ipi trahunt' ad
littꝰ. ita ē de ꝟtute oronis. qꝛ nō deuꝫ ad
nos sed nos ad deū trahimur: ac si ꝑ ca/
thenā laq̄osā de celo pēdētē ipam muta/
tis manibꝫ trahere niteremur magꝫ nos
ipos traheremꝰ in celū ⁊ nō celū ad nos
sic est in ꝓposito de orone. ⁊ illū vocat Di
onisi. sursū actio. de talibꝫ sic ascēdentibꝫ
dic̄ Esa. lx. Qui sūt hi q̄ vt nubes volāt
⁊ q̄si colūbe ad fenestras suas. sic ēm nu
bes a solis radijs: sic aīa a xp̄o trahit': iu
xta illud Joh. xij. Ego si exaltatꝰ fuero
⁊c. Et sic colūba cū simplicitate sua pe/
tit loca alta: sic isti sine curiositate cur/
rūt ad māsiōes ꝑpetuas: sꝫ mali non sic
ascēdūt. imo tanq̄ graue natural'r deor
suꝫ tēdūt: qꝛ sēsus ⁊ cogitatio cordis hūa
ni ꝓna sunt ad malū ab adolescētia sua.
Geñ. viij. Vñ sic graue nunq̄ cessat ca/
dere nisi cū violēter detinet' ita isti nō ces
sāt a malo nisi cū nō p̄nt. ps̄. Filij hoim
vsq̄ q̄ graui corde. Quarta ꝓprietas IIII. ꝓprietas
ē: qꝛ hꝫ speciositatē in aspectu: qꝛ est luci
dū sic sol de cuiꝰ pulchritudie dꝛ Eccle.
xliij. Altitudis firmamētū: pulchritudo
eiꝰ. spēs celi ī visiōe gl'ie: qꝛ ī illo celo ē vi
sio btā. Istā ꝓprietatē habuit doctor qꝛ
ꝟtute floruit castitatꝫ. vñ Greg. exponēs
illd Joel'. i. Cōputruer̄t iumēta ī stercore
suo. i. carnales hoies ī fetore luxurie vitā
suā finiūt. Sꝫ nō sic de isto sctō. imo ab
īfātia sua castitatē ꝟuauit attēdēs illud
Sap̄. iiij. O q̄ pulchra ē casta gñatio cū A
claritate. Hec āt castitas hꝫ ī flore q̄dru
plicē radicē. Pria est puritas ī cogitatu
q̄bꝫ ꝓmittit' visio diuitatꝫ Mat. v. de ta
libꝫ di. Hiero. Ille laudat': ille p̄dicat' be
atus: qui vt statiꝫ incepit cogitare: inter/
ficit cogitatus et allidit eos; ad petram.

Secunda est puritas in consensu: qz
ꝑm Augusti. impossibile est vt quin vi/
sis tangamur: ⁊ ne intellectus circa vi/
lia occupetur summa prudentia est auer
tere voluntatem et consensum ab illici/
tis: que ostendūtur etiam per intellectū.

Tertia est puritas in affectu: quia ex
abundantia cordis os loquitur et corrū/
punt bonos mores colloquia mala.

Quarta est puritas in aspectu: quia
si oculus interior est mundus necessario
exterior est pudicus et oculus impudicꝰ
impudici cordis est nuncius. vnde dñs
in euangelio. Si oculus tuus fuerit sim
plex: totum corpus tuū luciduz erit. Ex
istis radicibꝫ optimis cōsurgit odor flo/
ridus castitatis in effectu. Quinta ꝓ/
prietas est: ꝙ habet amenitatem in con/
centu. Nam sicut dicunt philozophi cū
corpora celestia sint solidissima in reuo/
lutione gignunt mirabilem concentum.
Et ꝑm illam opinionē optimus concen/
tus gignitur a celo empirreo. Hāc opi/
nionem recitat Ambrosiꝰ in exameron.
dicēs: ꝙ ipsi posuerunt illum solū nō per/
cipi a nobis: quia innatū est nobis ipsuz
audire ab initio. ꝺ illo dicit Job. xxxviij
Quis narrabit nobis ordinem et concē
tum celorum ⁊c̄. In illo etiam celo est cō
centus sanctoꝝ et angeloruz qui nunq̄
silent: vt in Apocal. dicit Hanc ꝓprieta
tem habuit ille doctor. ipse enim fecit cā
tores stare circa altare ⁊ in ore eorū dul/
ces fecit modulos. Ad illam cantuz in/
uitat nos isa. xiij. Cantate domino can/
ticum nouū ⁊c̄. Ubi debemus cantare
cantum quadruplicē. Primo cantum
confessionis: iuxta illud ps̄. Confitebor
tibi in toto corde meo: narrabo omnia
mirabilia tua ⁊c̄. Secundo canticuz
gratiarum actionis. ps̄. Confitebor tibi
in toto corde meo: quoniā audisti om̄ia
verba oris mei. Tertio canticum ob/
secratiōis. ps̄. Cātabo dño qui bona tri
buit mihi. Quarto canticum exulta/
tionis. ps̄. Cantate dño canticum nouū
laus eius in ecclesia sanctoꝝ. Sz ma
li quattuor malis contrarijs maledicūt.

V. ꝓprietas

B

.s. mendacijs: blasphemijs: detractioni/
bus: sermonibus vanis. Sexta ꝓprie/
tas est: ꝙ habet nobilitatez in gradu: qz
sicut natura angelica est nobilissima in
spiritualibus: sic illud celum in corpora/
libus: quia est a sensu remotissimuz. est
em̄ spera decima ⁊ vltima. vnde elemen/
ta quāto sūt infimiora: tāto ignobiliora
ita corpa celestia q̄to supiora tāto nobi
liora. Hanc autē ꝓprietatē habuit hic
doctor: quia ꝑm virtutē nobilis erat quā
nobilitatem debet habere quilibet reli/
giosus nō tm̄ generꝭ ⁊ parētū: sz ꝟtutū ⁊
morū: de qua Ecclesiastes. x. Beata ter/
ra cuiꝰ rex nobilis est. illa nobilitas mo/
rum debet consistere in virtute heroica
que hominē filiuz dei facit. Ad cuius
intellectū est scienduz ꝙ perseuerans est
ille qui passioni resistit concupiscentie et
in re nec vincit nec vincitur: sed semper
in agone contendit vel aliquotiens cum
difficultate vincit: sed eam faciliter supe
rat temptatus. heroicus vero eas totali
ter suꝑeditat: vt eaꝝ insultus non senti
at. vnde quia talis virtus modum exce/
dit humanuz. tales magis dicuntur filij
dei q̄ hominis. vnde ps̄. Ego dixi dij
estis et filij excelsi omnes. Sed mali ho
mines sequunt a ꝓpetitiuos sensus q̄bus
descendunt in infirmitatem brutoꝝ: iux/
ta illud ps̄. Homo cū in honore esset nō
intellexit ⁊c̄. Sunt em̄ aliqui similes
canibus quia rabidi. Aliqui scorpionibꝫ
quia venenosi: ⁊ sicut fraudulēti qui pri
mo vngunt ⁊ postea pungunt vt scorpio
Aliqui bufonibꝫ: quia auari quibus nō
sufficit terra ad comedendū: vnde Ec/
clesiastes. iij. Dixi in corde meo de filijs
hominū vt ꝓbaret eos deus ⁊ ostēderet
similes esse bestijs: quia ad modū besti/
arum viuūt. Septima ꝓprietas est: ꝙ
habet beniuolentiaz in suo influxu: quia
sic arguūt doctores antiqui: quia sicut il
lud celū est maximuz mobile: ita est pro/
fundissimū virtute. Dicit ergo maxime
īfluentie sup corpa. Istā ꝓprietatē habu/
it iste sctūs doctor qz radios sue claritatꝭ
ad vniuersa diffūdit ꝑm dio. de diui. no.

VI. ꝓprietas.

VII. proprietas

minibus ca. iiij. scz ad conuertendū nō solum peccatores fideles: sed infideles.

Istā ꝓprietatē debet habere q̄libet fidelis. s. vt beniuolentiā influat ad instar q̄ttuor planetatū celi. quoꝝ Primꝰ est iupiter q̄ influit ad liberalitatē: qꝛ dicit a Joue de quo legit ꝙ fuit rex liberalissimus. Scd̄s est mars q̄ influit ad strenuitatē: qꝛ dicit a Marte q̄ fuit bellator maximus. Tertius est venus: q̄ influit ad charitatē: qꝛ sub venere cōtinet peregrinus via amor ⁊ amicitia: qꝛ est omnibꝰ amicꝰ ꝑm theologorū auctoritates

Quartus est mercuriꝰ q̄ influit ad virtutē: qꝛ ꝑm astrologos fac̄ hoies esse studiosos: sic nos debemꝰ scz Primo ista re ad liberalitatē ꝑ elemosynaꝝ elargitionez: qꝛ vt d̄r Tho. iiij. elemosyna a morte liberat: ⁊ ip̄a est que purgat pctā et facit inuenire vitā eternā. Scd̄o ad strēnuitatē paupes. s. confortādo: iuxta illd̄ Job. xxix. ca. Cū sederē. q. rex circūstante me exercitu erā tamen merentiū consolator. Tertio ad charitatem: qꝛ ꝑm Augu. de trini. ip̄a sola est q̄ diuidit filios regni ⁊ ꝑditionis. Quarto ad virtutē: qꝛ ꝟitas a vitijs purgat ⁊ a malis liberat. Sed mali sunt sic Saturnꝰ q̄ habet maliuolas influētias q̄ inducit sterilitatē tonitrua ⁊ pestes ⁊ similia. ⁊ sic tales semināt discordias crudelitates ⁊c. qꝛ ꝑuersi difficile corrigunt ⁊c. Octaua ꝓprietas est: q̄ habet magnitudinez in suo ambitu: qꝛ si minima stella est maior tota terra: cū firmamentū sit in infinitū maius stella. g̃ ⁊c. Baruch. iij. O israel q̄ magna est domꝰ dei ⁊ ingēs locus possessionis eius magnꝰ est ⁊ nō habet cōsumationē. Hāc ꝓprietatē habuit hic sctūs doctor: qꝛ magnitudo vasis cognoscit ꝑm magnitudinē contenti Et ille ⁊ q̄libet btūs est maioris capacitatis q̄ celū: qꝛ celū ip̄m deū cape nō potest: vt dicit Salomō. sed ꝑm Aug. li. de quātitate aīe. om̄ia que aīa cogitat infra quātitatē anime cōtinēt: ergo cū anima istius doctoꝝ de deo sepius cogitauerit: ergo ⁊c. Sed Greg. in sermone. Corda nostra sunt vasa in q̄bus reponimꝰ que cogitamus. Nona ꝓprietas est: q̄ habet subtilitatē in suo transitu: qꝛ dicit q̄ illud celū habet quattuor dotes corpis gl̄iosi: ⁊ conditiōes istoꝝ corpoꝝ ipsum nō frangūt sed penetrāt: iuxta illud Hebre. i. Habentes pontificē magnū q̄ penetrauit celū. s. ih̄m xp̄m ⁊ non dixit ꝑforauit. vnde corpa btā penetrādo illud celum nō frangūt ⁊c. Istā ꝓprietatē habuit iste sctūs subtilr penetrādo q̄ sūt in celo empirreo naturaliter imo sup̄naturaliter coruscātes. Unde q̄ttuor sensus scp̄ture sacre q̄ttuor doctoribꝫ compant ⁊ appropriant. scz Sensus historicus. Hieronymo. Sensus allegoricꝰ Ambrosio. Sensus tropologicꝰ Gregorio. Sensus anagogicus Augustino De q̄bus d̄r Esa. xxxiij. vbi litteratꝰ: vbi scriba: vbi ꝟba legis ponderans: vbi doctor ⁊c. Decima ꝓprietas est q̄ habet claritatē in suo circuitu: qꝛ est spericū et illa figura est ꝑfectissima ⁊ continentissima. hoc celū circuiuit sap̄ia Ecclesiasti. xxiiij. Girū celi circuiui sola qd̄ non verificat de alio aliquo celo: qꝛ nullū aliud eoꝝ circundat solo deo: sed ab illo om̄ia continent: ꝓpter etiā integritatē ꝑfectaz

Istā ꝓprietatem habuit integralr hic sctūs doctor qꝛ nō solū sufficit vera ꝟtus vt quis sit ꝑfectus: imo oportet q̄ habeat omnes cū sint connexe ⁊c. Quas nob̄ cōcedat xp̄us ih̄s dei ⁊ ꝟgīs filiꝰ. Amē

De nomine beate Marie virginis: Sermo secundus.

Uestio est de facto: Quare ista virgo q̄ erat xp̄um paritura fuit appellata Maria. Cui qm̄ ꝑm Hiero. d̄r q̄ Maria interpretat. s. Primo stella maris.

Scd̄o summa maris. Tertio mare amaꝝ. Quarto illuminās vel illuminata. Nūc igit istas interp̄tatiōes ad ꝓpositū applicando. sciendū est q̄ mater dei habuit istas q̄ttuor misterialr in q̄druplici eius solennitate noui testamēti. ip̄a nāq̄ fuit. scz Primo stella maris

VIII. ꝓprietas

IX. proprietas

X. ꝓpri.

in solennitate sue natiuitatis: qꝛ sic̄ que/
libet stella cū de natura sua sit opaca ꝑm
Dionisi. tñ statim cum fuit creata fuit a
sole illuminata: ita mater dñi licz ex me
rito sue gñationis fuerit. s. nata opaca ob
scuritate peccati origīalis: tñ vt mox fu/
it in vtero nata: fuit a sole iusticie scti fi/
cata. vt ꝑ ipa ad litterā intelligat̄ illa ꝓ/
phetia Nūeroꝝ. xxiiij. cap̄. Orietur stella
ex iacob. Sicut em̄ stella nascit̄ sine ma
cula: ita ꝟgo maria nata fuit sine origi/
nal̄ peccati plaga. Scdo mater domi
ni fuit sūma marꝫ in solennitate sue an/
nūciatiōis accipiēdo summā ꝑ mensura
qꝛ in verbi conceptōe illū qui erat immē
sus ⁊ incircūscriptus: in suo claudēs vte
ro: fecit terminatū ⁊ circūscriptū ipm sū
mando. i. circū scriptiue cōmensurando.
di. ei angelo Luce ꝑmo. Ecce concipies
in vtero ⁊ paries ⁊c̄. Et sequit̄. Hic erit
magnus ⁊ fi. altis. vo. ⁊ infra. ⁊ regni ei⁹
non erit finis. Qđ nō solū est intelligen/
dū ꝑm durationē: sed etiā ꝑm magnitu/
dinē. Tertio mat̄ dñi fuit mare ama/
rū in dñica passione: quia sicut eius ani/
ma in xp̄i annūciatōe fuit letificata: ita
in eius passione fuit indicibiliter amari
cata: dicente sibi Symeone Lu. ij. Ecce
positus est hic in ruinā ⁊ in resurrectio/
nē multoꝝ ⁊ in signū ⁊c̄. Quarto ma
ter dñi fuit illuminās vel illuminata in
solennitate sue assumptiōis: qꝛ tunc ꝑm
Hiero. fuit sup omes choros exaltata et
sublimata. vñ qꝛ ꝑm Dioni. in celesti ie/
rarchia supiores illuminant inferiores.
ipa tūc fuit facta illuminatrix oīm spiri/
tuū btōꝝ: vt sibi dici possit illud ps̄. lxxv
Illuminās tu mirabil̄r a mōtibus eter/
nis: qꝛ vicz hanc ꝟtutē illuminatiuā nō
habuit mater dñi a seipa: sed a montib⁹
eternis. i. a supmis suppositꝫ btissime tri
nitatis a quibus īmediate illuminat̄ ⁊c̄

Quia circa natiuitatē dñe ⁊ eius con
ceptionē est p̄sens negociū. ideo insisten
do circa eius ꝑmā interpretationē q̄ per
tinet ad illā solennitatez videndum est.
quare mater dñi dicit̄ stella maris. Se/
cundo inuestigande sunt eius virtutes
quomodo ei conueniāt Circa igit̄ pri/ A
mā partē est notandū ꝙ ista stella maris
que dicit̄ polus articus in qua figura fi
git̄ axis. habet. x. ꝓprietates matri domi
ni. s. virgini marie conueniētissime ⁊ ex/
cellentissime cōueniētes. quaꝝ Prima I. ꝓprie/
est ꝙ habet stabilitatē in suo situ: omnes tas
aūt alie stelle que sūt in nr̄o emispio trā/
seunt de loco ad locū ꝑagrando. ista au
tem stat semꝑ in eodē loco immobiliter
fixa. ideo dicit̄ cardo. Omnis em̄ mot⁹
circularis fit circa aliqđ immobile: illđ
autē dicit̄ cardo. vnde đr de motore pri/
mo Job. xxij. Circa cardines celi ꝑam/
bulabat. Istā autē ꝓprietatez habuit
mr̄ dñi tā in statu vie q̄ꝫ in statu pr̄ie. In
statu autē vie quia vt mox fuit sanctifica
ta fuit in gratia immobil̄r cōfirmata vt
nunq̄ꝫ habuerit in se motuz pctī morta/
lis aut venialis ꝑm Aug. in de natura ⁊
gr̄a di. Cū de pctis agit̄ ⁊c̄. Unde ꝑm
eundē ipsa sola citra xp̄m sicut stella in
hac ꝑte ꝑmansit ⁊c̄. Scdo habuit il/
lam ꝓprietatē in patria qꝛ aīe alioꝝ san/
ctoꝝ ex naturali inclinatiōe quā habent
ad corꝑa sua ꝑm apostolū mouent̄ motu
desiderij ad resumenduz corꝑa sua. et iō
non sunt vltimate quietate ab immobili
tate. Anima aūt ꝟginis btissima qꝛ cuz
corꝑe suo est gl̄ificata: vt determīat Au
gusti. in sermōe de assumptōe eius est ꝑ/
fecte quietata vt vltra non moriatur vel
moueat̄: sicut erūt sancti post iudicium
de quib⁹ dicit̄ Apoca. iij. Qui vicerit fa
ciā illū colūpnā in templo dei mei et fo/
ras non egredietur amplius. Ad isti/
us autē ꝓprietatis ꝑseuerationem debet
conari hominis deuota anima vt sit in
bono ꝓposito sibi diuinitus infusuro im
mobilis ⁊ firma. ⁊ non mutabilis vt di/
mittat incepta bona. sicut homies insi/
pientes qui quottidie mutāt suas affe/
ctiones. de q̄ dicit̄ Eccl̄iastici. xvij. Ho/
mo sensatus in sapientia manet sicut sol
stultus vero sicut luna mutat̄. Secū/ II. pro/
da ꝓprietas est: ꝙ ista stella habet volu/ prietas
bilitatem in suo circūitu: quia licet non
transeat de loco ad locuz sicut alie stelle

tamen voluit infra ambitum suũ cuz sit
fixa in firmamento. ideo ad reuolutionẽ
firmamenti reuoluit. vnde non est intel/
ligendũ vt ille cardo non voluat omni/
no: vt dicitur Prouerb. xxvi. cap. q sicut
hostiũ vertitur in cardine suo: quia car/
do est ab hostio separatus z non voluit
hostio reuoluto. ille autẽ cardo est con/
iunctus firmamento: et ideo voluit ad
reuolutionẽ eius. Istam autẽ ꝓprieta
tem obtinet nunc in patria mater domi
ni: quia licet in sua felicitate sit: vt patu/
it immobiliter collocata: tamen ex mag
nitudine sue clementie se benigne cõuer
tit: quasi se reuoluendo ad quãcũq; par/
tem fuerit inuocata ꝑm auctoritatẽ Ber.
iõ pro ei⁹ cõdescẽsiõe benigna dicit Pro
uerb. vlti. Lex clementie in lingua eius.
Et ibidem manũ suam apperuit inopi.
z palmas suas extendit ad pauperes.

Vnde regina quãdo est benigna libẽ
ter se conuertit ad omnes miseroꝝ peti
tiones: ita mater dñi regnãs in excelsis
se conuertit ad omẽs partes in quibus a
miseris fuerit inuocata. Et ideo illd au/
xiliũ non habuerunt sancti patres vete.
testamen. eo q nulla esset in celis regina
Et iõ pro illo tempe dixit sapiẽs Eccle.
.xxxvi. ca. Vbi nõ est mulier ingemiscit
eger. quia mulieres sunt magis pij cor/
dis z per ipas solent plerũq; miseratio/
nes principum impetrari. Istam pro
prietatem debet habere quelibet anima
viri pij deuotiõe cõiuncta s. vt benigne
subueniat oibus sicut ptz Lu. vi. Omni
petenti te tribue. vbi ostendit saluator q
clementia homis xp̃iani debet esse vni/
uersalis. cum premittit. Omni petenti.
iuxta illd apostoli. Operemur bonũ ad
omẽs. Scdo q debet esse liberalis. cũ
addit. te tribue. s. sponte: ꝑm illud aposto
li. Hylarẽ datorẽ zc. ij. Coꝝ. ix. Ter/
tia ꝓprietas est: q ista stella habet sempi
ternitatẽ in suo aspectu. cum em̃ alie stel
le sint sempiterne apparitionis z alique
sempiterne occultationis pro quãto ali/
que vident omni nocte: z alique nulla no
cte: vt ille que sunt oꝑposite emispio de/
terminate z alie que qñq; apparent quã/
doq; non: z alique que apparent in tota
nocte: sed non omni hora noctis eque di
stanter apparent oibus nisi obstaculum
nubiuz sit interpositum: vt patet ad sen/
sum. Ista autẽ ꝓprietas attribuit bea
te virgini. quia licet aliqui sancti appare
ant per effectũ oibus inuocantibus se et
non omẽs vt q̃bus non est datum facere
miracula. tamen hoc est ꝓpriũ matri do/
mini benedicte oibus inuocãtibus eam
deuote si non sit nubes interposita vitio
rum: vel sit sempiterne apparitionis per
effectũ subuentionis in nocte hui⁹ mun
di z in omni hora vniformiter hui⁹ no/
ctis: vnde dicit de ea Prouerb. xxxi. q de
nocte surrexit: z q de nocte nõ extinguet
lucerna eius. Ista aũt surrectio noctis si
gnificat sollicitudinẽ assiduã quam illa
mulier habet tempe noctis huius seculi
qz ad prebẽdũ beneficia semp inuigilat
eã inuocantib⁹. iõ sequit. Dedit predam
domesticis suis: z cibaria ancillis suis.
Ratio aũt tãte sollicitudinis in hac mu
liere ꝓ nobis est: quia res quanto carius
est empta: tanto carius est dilecta: et qz
nos sumus empti sanguie ipius q̃ cari/
or erat ꝟgini q̃ ipa sibi. iõ carius nos cõ
plexat q̃ si nos ꝓprio sanguine redemis/
set. Quarta ꝓprietas est: q habet sub/
tilitatẽ in suo excessu: qz ipa est altissima
oim stellaꝝ q̃ sũt in emispio nr̃o cui⁹ alti
tudinis signũ est. qz sol ascendẽs z descẽ
dens iter duo solstitia ꝑ circulum anni:
q̃to plus appropinq̃t ad illã stellã: tanto
magis dr ascẽdere: z q̃to plus distat tã/
to plus dr descẽdere. z ita ẽ de luna z ce/
teris planetis. Istã aũt ꝓprietatẽ attri/
buit bea. Hiero. matri dñi in celesti pa/
tria: qz sic ista stella est sup oẽs alias in
firmamẽto electa: ita mr̃ dñi fuit sup om
nes choros angelorum exaltata: vt dice/
re possit illud Ecclĩastici. xxiiij. Ego in
altissimis habito z thronus meus in co/
lũna nubis. Tota enim celestis ierar/
chia est disposita ꝑm Dionisiuz ad mo/
dum columne. cuius basis est ierachia
infima hastile ierarchia media: et capi/

III. pro prietas

IIII. ꝓprietas

158

tellum sup̄ma. Et qr thronus virginis
sup illā fuit collocatus: iō dicit thronus
meus in colūna nubis. Quia ꝟo hāc
ꝓprietatē non pōt habere aīa ꝟgini de/
uota in effraym: vt sit in tanta sublimi/
tate localiter. qr ſm btm̄ Bern̄. Anima
est melius vbi amat q̄ vbi animat. Cu/
ius ratio est qr amor est tendentia spiri/
tualis amātis in amatū: ⁊ ideo cū mot⁹
magis sapiat naturā termini ad quē q̄
a quo: idcirco amor magis est in amato
q̄ in amante: ⁊ magis ei coniungit ⁊ ſm
hoc dicit apl'us illd ad Phil'. iij. Nostra
conuersatio in celis est: quia. s. desidera/
V. ꝓprie tas mus celestia. Quinta ꝓprietas est: qr
habet medietatē in suo situ: qr est ita in
medio nostri emisperij seu firmamenti
fixa sicut centrū in medio circuli. nā cū
orion sit circulus diuidens duo emispe/
ria om̄s linee ducte ab ista stella vsq; ad
illū orizontem eoꝝ: q̄bus est ipera recta
sunt equales sicut est de centro noni cir/
culi: vt patet intelligenti ⁊c. Istā pro/
prietatē habet recte mater dñi in medio
padisi: qr sic illa stella est ī medio mūdi
firmamēti: ita xp̄us credit esse in medio
celi empirrei vt possit ab oibus sanctis
total'r videri. vñ dr in Apocal'. q in me/
dio ciuitatis illius est lignū vite. ⁊ qr ma
ter dñi est iuxta filiū suū collocata ad de
xterā eius. idcirco in medio celi dicitur
corpal'r situata sicut hec stella in medio
firmamenti. vnde vbi est mater gr̄e: ibi
est fons miscōie: ⁊ inde omnes haurim⁹
vñ ps̄. xlvij. Suscepim⁹ deus miscōiam
tuā in medio templi tui. Istā autē me/
dietatē seruare debet anima que est ꝟgi
ni deuota: vt sit pacificata a litigijs ⁊ tu
multibus mūdi q̄tum potest segregata
alioq̄n votis diuinis nō pōt esse intenta
sicut erat illa mulier. iiij. Reguz. iiij. cui
cū diceret Helyse⁹. Nūq̄d habes negoti
um ⁊ vis vt loquar regi vel p̄ncipi mili/
VI. pro prietas tie p te. Rn̄dit. In medio ꝓpl'i mei habi/
to ⁊c. Sexta ꝓprietas est q habet di/
uinitatē in suo gradu tūc em̄ ē minima
stellaꝝ notabiliū que sunt in firmamen/
to q̄ ad nostꝝ visum cū sit p̄ncipalissima
eo q celi dispositiōes mēsurat ⁊ regulat
iō dicta est cardo: ⁊ inde ꝟtutes cardina
les dicunt. Istā autē ꝓprietatē habuit
mater dñi: licet in q̄ntitate ꝟtutis fuerit
p̄ncipalissima ⁊ maxima creaturaꝝ post
aīam xp̄i. tamē p ꝓfundissimā humilita
tē minima in suis ⁊ alioꝝ oculis videba
tur: de cuius humilitatis supabūdātia
habemus in scriptura vnū testimoniū ⁊
vnū signū. Testimoniuz est ipe spūssan/
ctus p os ip̄ius ꝟginis assignās rōnem
quare fuit eleuata ad xp̄i maternitatē: qr
inq̄t respexit humilitatez ancille sue ⁊c.
Luce. i. Signū est qr cū p̄buisset. s. cōsen
sum angelo: ⁊ iam mater dñi facta fuissz
dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Moris autez
est humiliuz se cognoscere ⁊ nuncupare
ſm titulū sui inferiorē. cū aūt esset mater
⁊ sponsa soror ⁊ filia ⁊ ancilla ceteris om̄i/
bus tacitꝫ hoc solū expressit. Ecce ancil/
la dñi ⁊c. Istā aūt ꝓprietatē singularē
debēt imitari illi q̄ huic virgini placere
desiderant. qr illud est signū p quod ali/
quis magnā gl'iam acq̄rit. ⁊ ideo mr̄ do
mini benedicta gl'iam tante maternita/
tis acq̄siuit p signū humilitatis vt pa/
tuit. ideo cū nimia complacentia ip̄a re/
spicit in quocūq; gradu adherente. vt ei
dicat illud Judith. ix. Supbi ab initio
tibi nō placuerūt sed humiliū ⁊ mansue VII. pro prietas
toꝝ semp tibi placuit dep̄catio. Sep/
tima ꝓprietas est: qr habet inuisibilitatē
in suo cōtuitu. dicit cōiter q illa stella q̄
dicit vltramōtana nō est vere polus: qr
pcipit ad sensum: qd facit aliquē modi/
cum circulū: sed qr est inter stellas visui
nostro dignoscibilis maxime ꝓpinq̄ po/
lo: ideo p ip̄am circūloq̄mur polum qui
est nobis inuisus. sic illa vt cōiter dr non
videt. Ista ꝓprietas fuit in matre dñi q̄
p solitudinis virtutē fuit ab aspectibus
hoīm sequestrata: vt esset cōiter inuisa.
Istius autē occultationis fuerūt duo si/
gna notabilia. ⁊ Primū est qñ fuit ab
angelo salutata: fuit in loco solitario ab/
scondita reperta Lu. p̄mo. Et ingressus
angelus ad eam: scz in penetralib⁹ vbi
cōsueuerat stare ſm Ambro. Scdm

est. quia quãdo habuit ex officio in publicum ꝓcedere. vtpote in visitatione sancte Helisabeth cum festinatione transiuit per publicum quia conspectum multitudinis non amabat ꝛc. Octaua ꝓprietas est. quia habuit rectitudinem in aspectu. ſm em̃ astrologos ſpa celi alijs est obliqua. alijs est recta om̃es gentes q̃ habent caput directum ad poluz eis est recta alijs obliqua. ita qui caput mentis deuotione directũ habent ad virginem pergunt directe ad celum. ceteri vero tenent viã obliquã. sicut em̃ xp̃s est via ad patrem: sic mater est via ad filium ſm Bernarduz. Nona ꝓprietas est ꝙ ipsa habet fortitudinẽ in attractu. qꝛ scdm opinionẽ veterũ astrologoꝝ stelle attrahentes tenent terram imobilez: ita ꝙ polus articus sustentat ipsam ne flectat: et antarticus ne nimis ferat sursũ ſm ꝙ dicit ꝙ duo adamãtes tenent archã ferreã machometi in aere. Cum igit omnes fideles militantis ecclesie ad rationez antiquoꝝ trahant deorsuz nisi domina mũdi ꝛ stella maris sustentarent om̃es mergerent in inferni ꝓfundum. vnde de ea legitur in apoc. in figura de illa muliere que draconẽ potuit supare. Decima ꝓprietas est ꝙ ipsa habet dominium super adamantẽ quia dat sibi virtutem attrahendi ferrũ. ideo non attrahit illud nisi contra stellam illã in directũ: ita mater domini habz dominiũ super lapides id est sup corda. s. lapidea pctõꝝ vt ipsos cõuertat ad pniam iuxta illud ꝓpheticũ ezechielis. xxxvi. Auferam cor lapideuz de carne vestra: ꝛ dabo vobis cor carneũ atq̃ domesticũ. Quod nobis concedat xp̃us iesus dei ꝛ virginis filius meritis ipsius matris: qui viuit ꝛ regnat Per infinita secula seculorum. Amen.

De eodem festo cõceptionis virginis marie. Sermo. II

Absit istã rem facere. vt inferamus crimẽ glorie nostre ꝛc. i. machab. ix. ca. Quia sãctissima mater dei est gl'ia xp̃ia norum. vnde fuit figurata. Judith. xv. per istam cui dicit. Tu gloria hierusalez tu leticia israel. tu honorificentia populi nostri ꝛc. Idcirco illi qui a crimine eam lese maiestatis diuine excusare cupiunt: conuenienter verbuz illud assumunt di. Absit istam rem facere. quia vero circa crimen originalis culpe est presens excusatio. idcirco circa ipsum occurrunt plures considerationes quarũ. s. Prima est. quid est originale peccatuz. circa quã ponunt quattuor veritates quaꝝ Prima est. ꝙ originale peccatũ nõ est aliqua hominis causa sicut cetera peccata quia Jacob ꝛ Esau nondũ quicq̃ fecerãt boni vel mali. vt testat apl'us in vtero matris ꝛ tamen constat ꝙ ibi peccatum originale habuerũt. Secunda est ꝙ peccatum non est aliqua macula positiua in anima. quia omnis forma spiritualis in anima perficit eam cum qualitatem corporalez excedat nisi forte sit actus vel habitus viciosus ꝛc. Tertia est ꝙ nõ est in carne infectio morbida. quia sicut nulla iusticia est in corpore formaliter: ita nec culpa ſm deductionem. Augu. ꝛ Ansel. de conceptu virginali. Quarta est ꝙ peccatum originale nõ est solius iusticie originalis carentia: quia si deꝰ crearet vnuz hominẽ in puris naturalibus careret originali iusticia que est donum spirituale ſm Augu. ꝛ non haberet peccatum originale. Istis premissis ponitur veritas affirmatiua ꝙ peccatũ originale est reatus ad penam damni: pueniens ex culpa actuali primi parentis in omnes q̃ ꝓpagant ab eo. sicut si aliq̃s ex ebrietate incurrat lepram omnes de stirpe erunt leprosi. Et confirmat ista sententia. quia sicut se habet peccatũ actuale ad penã sensus: sic peccatũ originale ad penã damni: sed peccato actuale trãseunte malo actu non ponit nisi reatus ad penam sensus. vt declaratur in. ij. sententiarum. ergo peccatum originale nõ erit nisi reatus ad penam damni Secunda consideratio est. qualiter peccatũ originale contrahit que difficultas qua

II. cõsideratio

dupliciter declarat. Primo in rebus sensibilibus. quia sicut corpus qđ induitur sordido vestimento inquinat ab eo. sic spiritus rationalis quando induitur corpe infecto quia per concupiscentiã genito dicit maculari. vnde bea. Gregorii. ait in moza. q domos luteas habitam⁹ quãdiu viuimus z subsistimus. z sicut q̃ tetigerit picem inquinabit ab ea vt dicitur eccla. xiij. sic anima ex contactu corporis maculat. Scõo in rebus regularibus ciuilibus. quia si filia imperatoribus nubat plebeio efficit vilis conditionis sicut ipse. anima aũt nostra est filia summi imperatoris: ab eo genita ad imaginem eius. z ideo quando vnitur corpi ab adam ꝓpagato: contrahit vilitatem ipsius. Tertio in canonicis. quia sic̃s filius regis cõtrahit cum muliere corrupta incurrit notã irregularitatis vt non possit ad ordines sacros promoueri nisi dispensetur cum eo. et ita spiritus noster existens filius regis altissimi contrahendo cum carne que fuit in adaz corrupta efficitur irregularis ad ordines celestis patrie. nec ad dictos ordines potest assumi nisi dispensetur que dispensatio fit ī baptismo. Quarto declarat in theologicis. quia in veteri testamento fuit lex data in leuitico. vt quicunq; intraret domum leprosam fieret imundus: ita ania ex eo q intrat corpus quasi domũ leprosam. efficit imunda. ista lex habetur. Leui. xiij. cap̃. Tertia consideratio est. a quo peccatũ originale infligit. vbi p̃mittuntur quattuor veritates negatiue. quarum. s. Prima est. q peccatũ originale nõ infligit a deo animã creante. qz omnis creatura dei bona est ꝑm apostolũ. z peccatum malũ est. Scõa est. q peccatuz originale non infligit a patre generante quia mortuo patre contrahit pluries. cũ anima vsq; ad. xlvi. dies nõ infundatur corpori. Tertia est. q non infligitur a matre concipiente. quia ipa in baptismate ab illa macula fuit mũdata. Quarta est. q nec a carne manente contra primam similitudinẽ datam. quia sicut solis radius nullũ inquinamentũ põt recipere a rebus turpib⁹ ꝓter suam naturalem puritatem. multo minus lux spiritualis sicut anima existens purior a rebus corpozalibus inq̃nari non valet. Istis aũt p̃missis ponit affirmatiua veritas. s. q peccatũ originale infligit ab ipsa lege regulante ipso iure. sicut in lege ecclesiastica quicunq; nascit ex adulterio ipo facto incurrit notam irregularitatis. vt nõ possit ad ordines ecclesiasticos assumi: ita qui nascit ex libidinosa ꝓpagine z infecta in adam ipso facto incurrit irregularitatẽ q̃tum ad ordines angelicos q̃ irregularitas est peccatuz originale nisi fiat dispensatio per baptismũ. Quarta consideratio est cui peccatũ originale imponit. Circa quã declarant quattuor catholice veritates. Quaz prima est. q peccatum originale non est in corpore sed est ī anima. qz sicut virtus est q̃litas spũalis z non corpozalis: ita z vitium.

Secunda est q non est in anima sensitiua sed intellectiua. qz vbi non põt esse meritum sicut in anima sensitiua p scripti non põt esse demeritum. Tertia est. q non est in inferiori parte rationis sed superiori. quia in eodem est reatus ad penam z ipsa pena. pena aũt damni est in superiori parte anime in qua est priuatiue oppositum. s. gloria. Quarta est. q non est in intellectu sed in voluntate. qa iusticia z iniusticia sunt circa idem subiectum. iusticia aũt est formaliter in voluntate. et omne peccatũ est aliqua iniusticia. igit z c̃. Istam aũt deductionez facit Augu. z Ansel. in deconceptu virginali cap̃. viij. Quinta consideratio est. qualiter peccatũ originale incurritur circa quã ponunt quattuor obstacula q̃ vident prohibere talẽ incursionez que fecerunt circa istam materiã dubitare beatum Aug. Quoz primũ est q anima que contrahit illud peccatũ non est a patre ꝓpagata: cum non sit caro quia est a creante z non a generante nullo dubitante. Secundum est. q ipsa anima non est de corpore educta sicut alie forme q̃

III. ꝓsideratio

IIII. ꝓsideratio

V. consideratio

educunk de potentia sue materie. Tertium est q nō est a matre ducta sicut caro. quia est a creante z nō a generāte nullo dubitante. Quartum est. quia ipsa a solo deo immediate creata est sicut angeli: z ideo a sua origine non videk qualiter contrahat magis q̄ angelus. Dicik q non cōtrahit istā culpā a sua origine. sed cū suo corpe seminario turpi coniunctione sicut clericus nobilissimis ortus natalibus nō contrahit a sua origīe irregularitatem: sed ad dispensationem carnis corrupte. Sed remanet dubitatio. quia ista vnio ad carnez non est in potestate spiritus nostri: cum fiat a deo.

Dicitur q fit a deo: sicut matrimonium a sacerdote dispensante: sed fit de cōsensu ipsius anie. qz est inclinata ad carnem. sicut homo ad mulierem. Sed q̄re punitur pena propter peccatuz quod non potest vitare. Dicitur q pena priuatiua qualis est pena damni. quādoq̄ infligitur iuste pro quo quis vitare non potest sicut patet de irregularitate in spurio. Sexta consideratio est vbi illud peccatum originale cōtrahitur. Dicitur autem q in vtero matris quilibet contrahit peccatuz originale dicente dauid in ps̄. In iniquitatibus conceptus sum zc̄. Intelligendum est tamen q inueniuntur quattuor leges in sacra scriptura de ingressu in aliquod tabernaculum.

F Prima est quando quis non contaminatur per ingressum tabernaculi contaminati. sicut habetur leuiti. xiij. de omnibus que inferebantur in domū leprosi zc̄. Secunda est quando scilicet domus munda per ingressum immundi contaminatur. sicut fuit preceptum in leuitico. vt leprosi manerent extra castra ne inficerent alios zc̄. Tertia est. quādo res non sacra per scz domum sacram consecratur sicut dicit christus in euangelio de auro templi qđ per templū erat sacrum Math. xxiij. cap̄. Quarta est quando rex intrat domū sanctificat domum sicut habetur. Leui. xvij. q sacerdos cum sanguine sanctuarium expiabat. Sed ad propositum. Prima lex habet locum in nostra generatione primordiali: in qua anima que a deo creatur munda contaminatur. quia corpus ingreditur infectuz. Secunda lex habet locum in finali iudicio z in resurrectione in qua corpora sanctorum per diuinam potentiam reparata sanctificabūtur per ingressum animaꝝ beatarum. et redundabit in ipsa felicitas eorum. vt patet. iiij. sniarum. Tertia lex habet locum in sacramento incarnationis: in quo humanitas christi cōsecratur. quia in verbo substantificak. licet videatur illi humanitas domus: tamen deus cōtinet z non continek. Quarta lex habet locum in x̄pi conceptione in qua fuit consecrata scz virgo. per hoc qđ x̄pus habitauit in ipsa. Lu. i. cap̄. Septima consideratio est. quando illud peccatū originale contrahitur. Dicik aūt q in primo instanti conceptionis humane vnde dicitur iob. xliij. Quis potest facere mundum de immundo conceptū semine zc̄. VII. ꝓsideratio

Intelligendū est tñ q illud instās: diuidik in q̄ttuor signa ordinis nature vel originis. in quoꝝ. Primo corpꝰ organisatū generak. cū esse forme substātialis G in instāti fiat. Scōo aīa rōnalis a deo creak. qz ordine nature materia precedit suā formā. Tertio aīa rōnalis tali corpori vnitur z infundik post creationē. ḋa cuiuslibet forme esse p̄cedit natura suo ī esse. Quarto ania cōtrahit pctm̄ originale ex tali ꝯiūctiōe sic̄ clericꝰ irregularitatē ex mulieris corrupte despōsatiōe.

Ista tñ intelligunk de cōi lege. q vbi p̄ vilegiū dak ius cōmune nō habet locum

Octaua ꝓsideratio est. qualiter pctm̄ originale diluik. Circa quā iducunk quatuor mōi auctoritate sacre scripture ꝓfirmati q̄ꝝ. Primꝰ ē p supnaturalē sctificationē ī vtero mris vt ptz ī ys. xlix. Dñs ab vtero vocauit me. Et ī hiere. Ānq̄ exires de vulua sanctificaui te Hiere. i. VIII. ꝓsideratio

Scōo est p baptismalē regnationē sic̄ H apguit ī discipul a paulo baptisatz act. ix. qui ꝓfestim acceperūt spūssancti gr̄am

Terti⁹ est per cordis cōtritionem. sicut patuit act. iiij. quando Petro predicante gentibus adhuc peccatū originale habentibus spiritussanctus cecidit super omnes qui audiebant verbū anteqū baptisarent. qui tamē non habitat cum aliquo pctō mortali. Quart⁹. per sanguinis effusionē. vt patuit in btā emerētiana ⁊ innocētib⁹ si tñ circūcisio xp̄i eua cuat circūcisionē vt dicit aug. Nona cōsideratio est. q̄ fuerunt illi qui peccatū orginale cōmiserunt. Dicit aūt ꝙ a quatuor fuit cōmissuz illud peccatū. Primo a diabolo primordialiter. qꝛ inuidia diaboli. mors ītrauit in orbē terraꝝ sap. ij. Secundo a serpēte ministerialiter quia diabolus loquebat in illo tamen in excusatiōe sua eua ratiōabiliter dixit serpens decepit me. Tertio ab eua minus principaliter. quia ipsa peccauit per ignorantiā. adam aūt ex certa malitia. vnde dicit apl's. i. thi. ij. ꝙ eua fuit seducta in p̄uaricatiōe ⁊ non vir. Quarto ab adaz magis principaliter. quia ex ipso solo dicunt quidā contrahi peccatū originale dato ꝙ eua non peccasset. Et si ipsa sola peccasset dñt ꝙ non contraheremus iuxta illud apostoli ad Roma. v. Per vnū hominē mors introiuit in mūdum. ⁊ ꝑ alium resurrectio mortuorum.

IX. cōsideratio

J

Decima est qui fuerunt qui peccatuz originale cōtraxerunt. Circa quam reperiunt quattuor leges quarū. s. Prima est generalis eorum qui in vtero matris contraxerunt. ⁊ in ipso mūdati non fuerunt. quia sacramentū baptismi per qd̄ ab hoc purgamur in vtero matris cōferri non potest. vt habet in. iiij. sententiarum. Secunda est specialis eoꝝ qui in vtero matris contrahūt. ⁊ postea sanctificantur ⁊ mundi fiunt. sicut de Joh. bap. luce. i. Spūsancto replebit ex vtero matris sue. qd̄ priuilegium dicit Bern̄. paucissimis esse concessuz. Tertia lex est singularis eius qui non cōtrahit nec contrahere aptus fuit. sicut xp̄us qui ex vtero sue generatiōis fuit remotus a lege peccati. nō priuilegiatus: quia sine ꝓpagatione ⁊ ideo dicit Augu. sup ps̄. x. ꝙ ipse solus fuit agnus innocens. quia omnes alij ex ꝓpagatione veniunt. de q̄ gemens clamat dd̄ Ecce in iniquitatib⁹ conceptus sum ⁊c̄. Quarta lex fuit singularis eius q̄ fuit apta nata contrahere ex vtero matris sue gñationis. sed priuilegiata fuit. ⁊ p̄seruata ne contraheret. quia beata virgo per modū peccati fuit concepta ⁊c̄. Undecima consideratio est. qualiter mater domini fuit preseruata ne contraheret peccatū originale Dicit aūt ꝙ quadrupliciter contingit legislatorem derogare legi a se condite.

X. consideratio

K

XI. ꝯsideratio

Primo aut legem totaliter auferēdo sicut lex diuortij: que fuit data deutero. xxiiij. ca. fuit penitus reuocata math. v. ca. Scd̄o aut legem ad tempus suspēdendo sicut lex de circūcisione data abrahe fuit suspensa in deserto manentibus filijs israel. Josue. v. Tertio aut in lege pro speciali casu dispensando: sicut dicit deus dispensasse in lege furti. Exo. xxij. Quarto aut contra legem priuilegium concedēdo sicut ꝯtra legē datā gen̄. ix. sicut de incineratione corpoꝝ humanoꝝ dedit priuilegium Enoch ⁊ Helie. vt habet gen̄. v. ⁊. iiij. R. ij. ca. Primo modo nō fuit mater christi preseruata. quia tunc post ipsaz nullus alius peccatuz originale contraheret nec cōtraxisset. Scd̄o modo. q̄a tunc cū ipsa nullus nascens ꝯtraheret. sed tertio vel q̄rto modo. quia si cū ipsa fuit dispensatuz aut priuilegium fuit ei concessum ne cōtraheret nō iō ꝯtraxit. sicut si papa dispēsaret cum eo qui adhuc est in vtero illegittime conceptus nō nasceret irregularis. aut si impator daret amico priuilegium vt filius nasciturus ex cōcubina nasceret legittimus. Duodecima consideratio est. ꝙ si mater domini nō fuisset sic preseruata eius virginitas fuisset diminuta ⁊ hoc quadrupliciter declarat. ⁊

L

XII. ꝯsideratio

A

Primo qꝛ sicut anima est melior corpore: ita virginitas anime precedit virginitatem corporis: quemadmodum virginitas corpis humani precellit virgini

tatem bruti: sed tūc mater christi nō habuisset anīe virginitatē. qr ipa corrūpit p pctm̄ mortale sicut corpus p actū carnis z sic solo corpe virgo fuisset z nō simplr sed sm qd. Scdo qr virginitas angeloꝝ q̄ spūalis ē de q̄ loquit hiero. ad eustochiū. q semp est angelis cognata virginitas cōsistit in hoc q nunq̄ corrupti fuerunt z ideo si anīa virginis aliqn̄ corrupta fuisset non esset mō par cū angelis in virginitate angelica. Tertio quali tercūq̄ corruptio p̄habita fuisset sublata anteq̄ reuersa fuisset dignitas ꝟginea sicut post resurrectionē futurā erit ita integrū z ab omni corruptione corpus btē marie magdalene sicut corpus btē agathe: z tn̄ nō habebit aureolā virginitatis ꝓpter p̄teritū. Quarto qr nō solū aliq̄s dicit pctōr ex pctō qd habet de pn̄ti: sed etiā de p̄terito pctō. alioqn nō posset verificari pro omib̄ semp illud Jo. in can̄. i. Si dixerimus qr pctm̄ nō habemus z c̄. cū quandoq̄ aliquis sit sine pctō pn̄te. et ideo cū p̄teritū nō sit in ptāte nostra: nec dīna deus nō posset facere btām virginē omnino sine pctō. Iste rōnes cōfirmant duplici saluatoris actu. Primo. qr voluit sedere sup̄ pullū sup̄ quē null⁹ hōim sedit Mat. xxi. Scdo. qr fuit sepultus in sepulchro in quo nondū q̄squā posit⁹ fuerat lu. xxiij. ca. Et multo plus credit elegisse ad habitandū virginē in qua nū q̄ diabolus habitasset ipsa in pctō originali manente. Tertiadecima ꝯsideratio est. Si mater dn̄i nō fuisset a pctō originali p̄seruata ipsa fuisset maiori detrimēto affectata q̄ sit pena inferni eterna Et illud qd taz metuēdū est ei inferre q̄ drupliciter declarat. z Primo qr cum deus sicut quilibet legislator sit fauorabilior ad absoluendū q̄ ad puniendū. et ipse dat penā eternā p pctō mortali in instāti habito: mai⁹ malū oportet eē pctm̄ mortale ī istāti q̄ illa pena: cū det sp̄ minus malū p maiori: sic ecōuerso in bono

XIII. ꝯside.

B

Scdo. qr pena sensus in inferno ē minor pena damni. qr minus bonū priuat. z qr beatitudo est cōpossibilis cuz pena sensus. sicut ex saluatoris testimonio inducit qd nullatenus est pena damni. Et ideo cū p alio instanti peccati originalis debeat pena damni. ipsa est minus malū z per cōsequens pena sensus. Tertio qr homines iusti prius vellent esse in inferno: q̄ in ira dei in instanti vni⁹ actus īre. sicut habet exemplū in libro machabeoꝝ de Eleazaro qui dixit se velle p̄us mitti in infernū q̄ transgredi legem dei cū tn̄ post instans transgressionis penitere potuisset Quarto qr illi qui sunt in patria prius vellent in infernū cadere q̄ in diuinā iracundiā. qr ī inferno possent cū pena damni z sensus esse cū gratia: et nō in ira dei: alioqn voluntates haberēt inordinatas: eo q deo p̄cipiente nō cogēte tenent subire penā eternā. Iste rōes cōfirmant p b. Augu. p eo q nulla creatura poterat redimere peccatū Ade interijt deus homo eo q maius malū sit q̄ aliqd peccatū creatū z c̄. Quartadecima consideratio est. q si mater dn̄i ante mortē sui filij fuisset mortua nō fuisset in paradisum translata. qr ante mortez xp̄i ianue nō erant apte. Item xp̄us nō fuisset primogenitus mortuoꝝ contra Johānez euan. ideo dicitur q anima eius fuisset translata ad sinuz abrae: sicut anima Lazari vbi multas cōsolationes habuisset. Sed quare fuisset ei ianua clausa cū fuerit nobis ex peccato indictum. Dicit aūt q beata virgo habuit multas penas peccatoꝝ sine ipso peccato. Dicit aūt q clausio ianue erat. quia precium redemptionis nondū erat solutum quo ipa fuerat preseruata sicut z ceteri liberati quē admodū p̄seruat vel redemptus ab aliq̄ malo alio precio adhuc teneret in ergastulo donec preciū esset solutū. Quintadecima consideratio est q ista preseruatio non est contra dictum doctorū sanctorum. quia rationes facte a doctorib̄ vtpote de rationibus seminalibus z concupiscentia z propagatione non concludebant nisi de conceptione prout accipitur pro seminis effusione non p anime īfusione. cum tunc nulla sit ibi ꝓpagatio

XIIII. ꝯside.

K

XV. ꝯsi.

161

Intelligendū est tamē ꝙ quatuor modis pōt intelligi dei genitrix fuisse in peccato originali. Et primo aut ꝑ aliqđ tempus fuit sub peccato ⁊ in sequenti tēpore sub gratia sicut fuit Joh. baptista.

Scđo ꝙ fuerit ꝑ vnū instans sub peccato ⁊ in sequenti tēpore sub gr̄a sicut ecōuerso in vltimo instāti forma corrumpitur ⁊ in tempore p̄cedenti durat. Tertio. aut ꝙ fuerit ꝑ vnum instans sub peccato ⁊ in alio sub gratia. sicut vnus radius solis sequit̄ alium. quilibet tamē manet per vnū instans ⁊c̄. Quarto aut ꝙ in eodem instanti durationis pro diuersis signis nature fuerit sb̄ culpa ⁊ gratia sicut si mūdus fuisset ab eterno creatus prius natura vt concedunt habuisset nō esse q̄ꝫ esse. Et similiter dn̄t de fabe ascēdēte ⁊ de mola obuiāte. Sz prima op̄. deficit quia Johanni virginē q̄ntum ad modū significatiōis parificat ⁊ minus subiugat virginē seruituti. Et scđa. qꝛ vt ponunt instans se tenet cū posteriori persona ne ⁊ iteꝝ gratiā non nisi ī instanti ꝓduci pōt. Et tertia. quia inter duo instantia semꝑ cadit tempus mediū: ⁊ tūc non fuisset eius anima in gratia nec in culpa. nec duo alij radij īmediate subsequentur sicut nec esse merita. Sed quarta declarat̄. quia sicut de die in diem aerhodie genitus eodem instāti quo gignitur illuminat̄: sed tamen quia de se non est lucidus: sed a sole prius natura est sb̄ tenebra q̄ꝫ sub luce ita anīa virginis est illustrata a sole iusticie. Sed cōtra illud arguit̄ quia priuatiua opposita non sunt cōpossibilia in eodem instanti duratiōis ⁊ idem est de contrdaictorijs. Dicitur aūt ꝙ ꝯtradictoria ⁊ cōtraria priuatiua possunt esse in eodem tempe simul scđm aliud ⁊ aliud signū nature sicut exemplificatum fuit in mundi eternitate. Sextadecima consideratio est. ꝙ ista preseruatio secundum dicta sanctorum inducta vt in pluribus auctoritatibus comprobatur quarum Prima est Augustini de natura ⁊ gratia cirra mediū vbi dicitur Cum de peccatis agitur nullam de maria volo prorsus fieri mentionem sibi enim collata est gratia ad vincendum ex vtraq̄ꝫ parte peccatum: eo ꝙ cōcipere meruit quem constat nullum habuisse peccatū ⁊ dato ꝙ de peccatis actualibus illa autoritas intelligeretur q̄ꝫtum ad venialia habetur propositu⁊. q̄a peccatum originale cum sit mortale est detestabilius ipsis ⁊c̄ Item inducunt̄ sex auctoritutes Augustini in sermone assumptionis virginis quarum Prima est. ꝙ vbi scriptura diuina non commemorat de virgine maria inquerendū est ratione ꝙ conueniat veritati fiatq̄ꝫ ipsa veritas autentica sine qua non est nec valet autoritas ⁊c̄. Secunda est ꝙ immerito maria excipitur a regulis generalib⁹ quā hic Augustin⁹ tāta sua gratia attulit dignitas. prerogatiua enim meruit hec singl̄ar⁊ sc̄itas q̄ susceptiōe filij dei effecta est digna ⁊c̄. Tertia ab oꝯprobrio humane cōditionis a quo christus excipitur rationabile est vt maria excipiatur ⁊c̄. Quarta est ꝙ illud corpus sacratissimū de quo christus carnem assumpsit escam vermibus traditū esse sentire non valeo et dicere ꝑtimesco ex quo sequitur propositum. quia detestabilior est corruptio mentis: q̄ꝫ corporis ⁊c̄. Quinta est ꝙ si nullus ecclesiasticoꝝ dubitaret đ potestate xp̄i ꝙ possit ꝑpetuū sine incorruptione matrē ꝯseruare cui dubitādus est voluisse donare qđ attinet ad magnā ꝟginitatis gratiā ex q̄ infert̄ a minori ꝓpositum ⁊c̄. Sexta ē ꝙ nulla corruptio seq̄ debuit mariā quā tanta ꝑfudit gratia vt ītegraliter viuēs omnium genuerit integram vitam. que ratio magis cōcludit ꝓpositū. Itez ad idem due auctoritates in quodaz sermone de natiuitate faciunt ad ꝓpositū quarum Prima est ꝙ mox vt virgo in mūdum ꝑ generationē venit: ꝑfecte omnis boni virtute resplenduit. Scđa est ꝙ puella ista de peccatrice nata ꝓpagine: subito versa vice maledictionis eue facta est benedicta. qđ non pōt intelligi de natiuitate ex vtero. qꝛ tunc non fuit s̄m aliquē sanctificata. Item adducunt̄ alie due auctoritates Aug. quaꝝ. Pri

XVI. cōsidera.

ma est ī libro. v. cōtra iulianū vbi dicitur q̄ christus nullū peccatū fecit maior existens. quia nō habuit peccatū originale puer existens. pfecto peccatū maior fecisset si in parentibus habuisset. nam nullus est hoim preter ipsum qui peccatum non fecerit grauioris etatis accessus. q̄a nullus est preter ipsum hominū q̄ petūz nō habuerit ifantilis etatis exordiū Secunda habet in libro. de. v. heresibus. heresi. iij. sic ait in persona xp̄i Si potui in quinari cum eam facerez: potui inquinari cum ex ea nascerer. quoz vtrumq̄ est impossibile. Itez due auctoritates ansel. quaruz Prima est ad eōs anglie Hic nō est verus amator v̄ginis: q̄ celebrare respuit effectū redēptiōis sine festū ꝯceptiōis ei⁹ ī q̄ q̄dē festo dicunt q̄dā q̄ q̄dem sonāt expresse ipsam ī peccato originali non fuisse conceptam Scōa est in sermone eius quem fecit de conceptione que dicit. q̄ sicut palaciū luteū quando depingit est quidē de se turpe sed pulchrum ab extrinseco: ita mater dei in sua conceptione de se fuit obscura: sed a deo fuit donis supnaturalib⁹ depicta. Que dona participare velit nobiscum. Amen

De eodem festo conceptionis
Sermo. III.

Andor est lucis

eterne. z speculum sine macula zc. sap. vij. Sic lux sensibilis tanq̄ pulcherrima creaturaz corporalium in principio vete. testa. ante oēm creaturā corpoream in esse fuit distincte. producta: sic in no. testa. exordio anima sanctissime v̄ginis que est vera lux intellectualis tanq̄ specialissima omniuz creaturaz intellectualiū in sua conceptione cuius hodie memoriam agim⁹ fuit primo creata ita vt coordinationi reruz sensibiliuz qne fuit in synagoga alludat ordo rerum intellectualium qui secutus est in ecclesia. et iccirco ecclesie surgētis diluculum preclarissimū cernens sapiēs in cōceptione v̄ginis post synagoge crepusculum oriri: sic admirans huius tante luminis claritatem dicit: Candor est lucis eterne zc. Et sm hoc conceptio sanctissime v̄ginis dupliciter describit in his verbis z Primo quantū ad cōsumationem collati muneris: quo fuit sanctificata cum premittit. Candor lucis eterne zc. Scōo quantum ad cōsumptionem contrahibilis sceleris quo fuit a peccato originali purgata aut preseruata. cum sequitur z speculū sine macula zc. De ipsius plena sanctificatione illud oraculum sapientis eccl'iast. xliij. adducitur Pulchritudinē cādoris eius admirabitur oculus in quo quidem verbo sanctificatio v̄ginis introducitur.

Primo vt serenū spectaculum quod habet suauitatez anagogice quietantis cum premittitur pulchritudinem candoris eius. sicut enim pulchritudo cādorz corporalis visum delectat corporalez. eo q̄ perfectissime saluatur ibi ratio lucis: sic ista plena sanctificatio sūme delectat intellectum. quia in ipsa saluatur perfecte ratio lucis spiritualis: que dicit gratia. Secundo introducitur vt supernum miraculum quod habet sublimitatem anagogice transcendentis: cum sequitur. admirabitur oculus. Nouitas enim est admirationis principium. sm Augu. super io. ideo intellectus creatus admiratur dum singulari priuilegio retroactis seculis non concesso. mater domini in matris vtero plene sanctificatur. De ipsius a peccato pleno separatione introducitur illud oraculum sapientis cañ. iij. Pulchra es amica mea z macula non est in te. in quo quidem sermone

Primo v̄ginis vere splendida perfectio premittitur. cum dicitur: Tota pulchra es zc. sicut enim ab eterno fuit v̄go preordinata ad plenam gratiam: sic fuit destinata ad perfectam naturam. quia capacitas gratie est secundum perfectionem nature. Secundo istius nature ab originali peccato elongatio supponitur. cum sequitur: et macula nō est in te. s. peccati originalis qō in conceptione contrahitur zc. Circa primam

162

partem: in qua agitur de virginis plena sanctificatiõe sunt pl'es articl'i declarãdi
I. articl' quoꝝ Primus est quid est sãctificatio ⁊ dico. ꝙ sanctificatio est missio spiritus sancti a patre ⁊ filio ad animam sanctificandã inuisibiliter: sicut fuit missus filius a patre ad redimendũ mundũ visibiliter. qd̃ ꝓbat quia licet sanctitas sit communis tribus personis iuxta illud ysa. Sanctus sanctus sanctus dñs deus ⁊c̃. tamẽ spirituisancto appropriat̃ singul'r. qꝛ sicut pater habet modũ nature ⁊ modum intelligentie filius: sic spũssanctus
A habet modũ voluntatis. Quia igit̃ sanctitas nõ est ꝑfectio nature nec intelligẽtie: ideo erit volũtatis ⁊ sic erit a spũsancto sanctificatio vera. qꝛ ab ipso sicut a fonte sanctitatis emanat om̃is sanctitas creata. ideo eius sanctificatio est ei⁹ summa ꝑfectio: qꝛ in ipsa tribuit̃ donũ infinite virtutis. iõ dicit apl's Roma. v. Charitas diffusa est ĩ cordib⁹ nostris ꝑ spũm sanctuꝫ qui datus est nobis: charitas vero dicit̃ sanctitas. qꝛ ꝑm Augu. ipsa sola est que diuidit inter filios dei ⁊ ꝑditiõis ideo om̃es ipsam habẽtes dicunt̃ sancti Et ipsa habet̃ ꝑ spũmsanctũ ideo dicit̃ ĩ ps̃. Lux. s. sanctificatiõis orta est iusto ⁊ rectis corde leticia. s. spiritussãcti qui ẽ
II. arti. a charitate. Scd̃s articulus est ꝙ mater dñi fuit sanctificata. numeri. xvij. in virga Aaron que de tabernaculo sublato inuenta est floruisse. Ista virga Aarõ fuit mater dei que ad lr̃am fuit de stirpe Aarõ. quia cognata elisabeth. Lu. i. que ꝓptet sanctificationis plenitudinẽ in tabernaculo. i. in matris vtero gẽmis argẽteis id est virtutibus refulgentibus dici
B tur floruisse. Scd̃o quia eius sanctificatio fuit per ys. xi. prenunciata. Egredietur inquit virga de radice iesse. illa virga est linea generationis regie que in iesse fuit radicata. ⁊ flos de radice huius ꝟge ascendet. i. mater domini. ⁊ requieuit super eam spũs domini. ⁊c̃. vbi enumerat. vij. dona spiritussancti quibus plene fuit sanctificata Tertio. quia eius sanctificatio fuit ꝑ hiere. i. ca. reuelata. vbi dicitur. Quid tu vides ieremia. Respõdit virgam vigilantem ego video. i. virginem sanctificatã in vtero. ista est illa virga de qua dicit̃ in mat. xiij. vigilate et orate ⁊c̃. Et apoc. Esto vigilans ⁊ cõfirma cetera ⁊c̃. Bene vististi ait dñs. quia ego vigilabo suꝑ verbo meo. i. super filio meo vt faciã illud. de qua factione dicit̃ io. i. Verbũ caro factũ est vnde sicut fuit reuelata verbi factio post vigiliã virge: sic xp̃i incarnatio post matris sanctificationem est subsecuta. Quarto. qꝛ sanctificatio fuit per gabrielem nunciata luce. i. Spiritussanctus suꝑueniet ⁊c̃. Et ideo de ipsius sanctificatione noua dicit̃ hester. viij. ca. Mardocheus loquit̃ in figura di. Judeis. i. credentibus noua lux oriri visa est ⁊c̃. Tertius articulus est III. ar.
qualiter fuit sanctificata. Ubi est notandum ꝙ q̃druplex est sanctificatio. Et prima vniuersalis: qua ania sanctificat̃ ⁊ non cõfirmat̃ quin possit a gratia cadere ꝑ peccatũ mortale põt tamẽ in gratia ꝑmanere. Et illa sanctificatio confert̃ in baptismo ⁊ ceteris sacramentis de qua loquit̃ apl's. i. coꝝ. vi. Sanctificati estis in nomine dñi ⁊c̃. Scd̃a est spẽalis q̃ C
anima sanctificat̃ ⁊ etiã cõfirmatur. ita vt non possit cadere a gr̃a per pctm̃ mortale licet peccata venialia nõ excludant̃ sic fuerunt sanctificati apl'i in receptione spũssancti de qua sanctificatione loquit̃ io. xiiij. xp̃s di. Ego rogabo pr̃em ⁊c̃. Et sequit̃ vt maneat vobiscũ in eternuꝫ. Ex quo hẽtur exp̃sse ꝙ postea nõ peccauerũt mortaliter sed ꝙ venialiter ꝑtꝫ gal'. ij. de petro quãdo fuit rep̃hensus a paulo ⁊c̃.

Tertia est singularis. qua ania sctificatur ⁊ confirmat̃ ita vt nec mortaliter nec venialiter possit peccare. Et illa fuit soli virgini in hac vita collata de qua loquitur ps̃. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei cuꝫ sequit̃ sanctificauit tabernaculuꝫ suũ altissimus. Ista est ouis ĩmaculata. q̃ in figura visa est deo offerri deutero. xxvij. ca. Quarta est plusq̃ singularis. quia non soluꝫ anima sanctificat̃: vt nullo modo peccare possit. sed ex

nimia etiam superabūdantia illa sancti/ficatio redundat in alios. Ista sanctificatione fuit anima xp̄i decorata. z ab illa sanctificatiōe nonnatur omnis nostra sanctitas. Et de illa dicitur Jo.i. De plenitudine eius omnes nos accepimus. p̄ter tertiū scribit sap. vij. Proposui p lu-
IIII.ar. ce habere illam. zc. Quartus articulus est. quantū fuit sanctificata Et ponuntur hic quattuor gradus sanctificatiōis quoz Primus est. qui est a capacitate nature. s. diminuta. z im̄portionata nature. Et ista sanctificati sunt ceteri sancti. quia talibus potuisset plus cōferre de gr̄a licet abundanter fuerit eis collata nec etiā fm̄ im̄portionē nature. qz nō semp nobiliores in natura habuerūt habundantiorem p̄fectionem sanctitatis. Et de illo ḡdu loquit apl's. i. cor. xij. di. Alij quidē per spūm dat fm̄o scientie zc Sequit hec omnia operat vnus atq; idē
D spūs. Scōs gradus est sanctificatio q̄ est a capacitate nature diminuta: sed fm̄ naturā im̄portionata sicut in angelis qui abundantiorē quidē sanctitatē possent recipe si eis a deo infūderet. sed hoc habent fm̄ im̄portionē nature. quia qui p̄fectiores sunt in naturalibus maiorē p̄fectionē hāt in gratuitis fm̄ doctrinam theo. de quo gradu sanctificatiōis hētur in ps̄. Qui facit angelos suos spūs. i. ignitos incēdio charitatis z subtiles ingenio intellectualis fm̄ p̄fectionē sue nature. qz ad deū se cōuertūt quantū natura potuit. z nullū ipedimentū hūit. Tertius gradus sanctificationis est q̄ est capacitati nature adequata. sed nō simp̄r in se cōsumata. sicut sanctificatio virginis q̄ de gr̄a sanctificatiōis a deo recipit fm̄ nature capacitatē: ita vt pl's scificari ñ possit alioq̄n nō fuisset gr̄a plēa. si tota eius capacitas nō fuit adequata. iō dicitur ab angelo luce. i. Aue gr̄a plena. vbi hiero. dic. Ceteris p̄ pres dat marie aūt se tota gr̄e plenitudo infudit qō est intelligēdū q̄tū ad sui capacitatē zc. Quartus gradus sctificatiōis est. q̄ nō solū capacitati nature adequata est. sed est in simpliciter cōsumata ita vt maior creari nō possit in vniuerso: sicut sanctificatio xp̄i anime de qua ait Jo. ij. ca. di. Non em̄ datus est spūs ad mensuram filio. qz scz consumare propter tertiū gradū sap. vij. Super omnem stellarum. i. angelorum z sanctoz dispositionem luci comparata. s. virgo sanctificata inuenitur p̄i
oz. Quintus articulus est. quotiens V. arti.
virgo fuit sanctificata Dico q̄ quadrupliciter scz. Primo i eterna dei predestinatione. qz sicut ab eterno p̄destinauit filium sui incarnari: sic p̄ordinauit eius genitricem sanctificari plene iuxta illud apl'i ro. i. Qui predestinatus est filius dei in virtute. Et ibi fuit oppositus modus executionis. quia in ista executione fuit illud qō primo fuit animale. et scōo quod est spūale: sic ibi modo opposito p̄i⁹ eue. p̄uaricatiōe sctificatio. sic finis sp̄ in intētione p̄cedit. De q̄ sanctificatione loquit apl'us. ro. viij. Nam quos p̄sciuit z p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij sui. Scōo fuit sanctificata E
in sua sacra conceptione de qua expresse nō habetur in sacra scriptura. sed arguitur a minori de Hiere. in ve. testamento q̄ sanctificat⁹ fuit in vtero matris Hiere. i. Et de Jo. bap. in no. te. de quo dicit Luc. i. Spiritusancto replebitur ex vtero zc. Tertio fuit sanctificata i sacra verbi incarnatione. quia ipsum prius cōcepit mēte q̄ corpore vt ait leo in sermone. de qua sanctificatione ad litteram loquitur Gabriel archangelus Luce. i. di. Spiritussanctus superueniet. Quarto fuit sanctificata in sua bea. assumptione. qz sicut in verbi conceptione spūsā. superuenit ad gratiā perfundendam: sic in assumptione ad gloriā cōsumandā de qua sanctificatione loquit pe. in ca. i. di. Euangeli sauerūt aūt vobis spiritusan. missō de celis zc. Et sequit in quem desiderant angeli prospicere. quia. s. in eius aspectu beatificant: sed plus beata virgo. quia sicut fm̄ totam eius capacitatē receepit eius gr̄am: sic adequate sanctificationem istam vltimam. De qua san-

ctificatione fuit primo ꝓphetatuz ys.xxx. vbi dicit. Erit .s. lux lune quasi lux solis id est virgis in qua fulget spūssan.s. eēntialis lucis cū sole iusticie.s. Jesu christo

II.pars sermonis Circa scdam ptem sermonis in qua agit de virginis a pctō originali p̄seruatione sunt plures articuli declarandi. q̄ꝝ

I.articl' Primus quid est peccatū origiale. Et dicit q̄ nō est aliq̄s malus actus. cū insit añ oēm actū. Nec est aliq̄s habit⁹ vitiosus. q̄ cū habito vitioso nō ē cōpossibil' gr̄a. Nec aliqua infectio carnis morbide quia peccatū nō est formaliter nisi in anima. Nec est sola carentia originalis iusticie q̄ fuit dōnū supnaturale. q̄ si de⁹ crearet sine ꝓpagatiōe vnū hoīem in puris naturalib⁹ careret illa iusticia. Sed peccatū illud est reatus obligatiōis quo ex peccato primi hoīs filij eius obligātur ad mortē eternam. qui quidem reat⁹ est in anima rōnali. ideo fuit dictū ade geñ. ij. Quacūq̄ hora comederis ex eo morte morieris. non q̄ tūc in eis fuerit mors sz mortis reatus. Sed qualiter est iustū tale reatū extendi ad pueros cū in lege fuerit ꝓhibitū ne filij occidant̄ ꝑ pctis pentum nec ecōuerso. ⁊ in ꝓphetis. vt ait ezechiel. xviij. ca. Filius nō portabit iniquitatem p̄ris. Ad oppositum est in lege dixit eī Moyses d̄ dño. q̄ est visitās iniq̄tates patrū in filios ⁊c̄. Et in hiere. Patres nostri comederunt vuaz acerbaz ⁊ dentes filioꝝ obstupescūt. Jdeo duo prima intelligunt̄ q̄tū ad peccatū actuale ⁊ penā eternā. duo vero sequentia q̄tū ad originale ⁊ penaz tpalem. Scds arti-

II. arti. cul⁹ est. q̄liter pctm̄ origiale ꝯtrahit. Et dico q̄ nō ꝯhit̄ ex carnis infectiōe. ita q̄ caro imprimat aīe aliquā infectionē. nec aliqualē maculā. quia nihil tale pōt cāre in spūm. Nec ex anīe cōsensione. q̄ ante omnē actū cōtrahit. Nec ex pentis creatiōe. q̄ nō est naturalis effectus. Nec ex dīna creatione. q̄ deus nō creat. Sed ex snīe late incursione quā incurrit anīa ex vnione cum carne ꝓpagata ex semine ad eos qui cōtrahunt. sicut si aliquis cōtraheret matrimoniū cū muliere meretrice ex statuto ecclesie ipso facto sententiā excōmunicatiōis incurrit. sic snīa lata fuit contra omnē spūm q̄ carnē ꝓpagatā sibi despōsaret. Et ideo anima cū carni vnit̄ cōtrahit illū reatū. vnde cōtrahim⁹ peccatum originale sic cōtrahit anima peccatū irregularitatis. ex hoc q̄ vnit̄ corpi illegittime generato. ex snīa eccl'ie de q̄ ait scriptura. Nemo mūdus a sorde. nec infans ⁊c̄. In cui⁹ figura fuit lata sententia cōtra omnes filios israel. qui desponsarēt sibi mulieres chananeas. Sz hic sunt duo dubia difficilia. ⁊ Primū est. qumodo anīa ex tali contractu efficitur rea cū ipsa non faciat nec cōsentiat Dicit̄ q̄ est consensus naturalis inclinationis. ⁊ q̄ talis vnio causat̄ ab anima sicut relatio a suo fūdamēto et termino. ⁊ dato q̄ nō esset sufficit ille ꝯsensus. Secundū dubiū est qualiter caro q̄ ꝑ baptismum est abluta illū reatū ī currit. Dicit̄ q̄ ratio baptismatis ⁊ purgatio tota trāsit ad aīam remanente corpe sicut prius

III. ar. Tertius articulus est. qualiter peccatum originale diluit̄. Et dicit̄ q̄ q̄drupliciter. s. Primo ꝑ supnaturalē sctificationez sicut hiere. i. Prius q̄ te formarem. Scdo ꝑ baptismalē regñationē sic̄ in eunucho quē baptizauit philipp⁹ ī actib⁹ Tertio ꝑ cordis cōtritionē. sic̄ ī illis quibus p̄dicante petro ante baptismuz cecidit spūssanctus: qui nō est compossibilis pctō originali ⁊c̄. Quarto ꝑ sanguinis effusionē. q̄ in sanguine fit baptismus sicut fuit in innocentib⁹ q̄ ꝓ xp̄o fuer̄t occisi. Si tñ circūcisio xp̄i q̄ circūcisionez eoꝝ p̄cessit euacuauit vim circūcisiōis. sicut baptismus xp̄i intulit vim regeneratiuā aquis de q̄bus hētur. Mat. i. Quart⁹ articul⁹ est. q̄ fuerūt illi q̄ pctm̄ origiale cōmiserūt. vbi q̄tuor ꝯtinēt̄ v̄itates q̄ꝝ. s. Pria est q̄ null⁹ natus ex semīe ꝓthopentū illd̄ pctm̄ cōmisit q̄ omīs cōmissio est volūtaria illud autē peccatū añ omnē actū volūtatis inest iō dicit̄ in ezechiele. Patres comederūt ⁊c̄.

IIII. ar. Scda est q̄ eua cōmisit illd̄ pctm̄ minus principaliter. q̄a fuit seducta ⁊ non

adam. z ideo ipsa peccauit p ignorantiā adam vero ex malitia iuxta illud. i. thi. ij. cap. zc. Tertia est q adam cōmisit illud pctm magis principaliter. qz plus accepat iō dr ro. v. Sicut p vnū hoiem pctm introiuit in mundū zc. Quarta est q lucifer non cōmisit pctm originale conformiter qz licet pctm alioz aliq mō originē habuerit ab ipso tñ quilibz aliorum peccauit ꝓpria cōmissione nō ꝓsistēdo. vt patz in cano. iudeybi dicit Angelos vero q nō seruauerunt zc. V. arti. Quint⁹ articulus est. q fuerūt illi q cōtraxerunt pctm originale. Et ponunt hic quattuor veritates siue quattuor leges cōtra contractionē pctī originalis z Prima est generalis. s. q de lege cōmuni quicūq; de matre cōcipiunt in matre cōtrahunt originale nec ꝙ diu sunt in matre ab ipo mundant. qz sacramēta ecclesie talibus nō ꝓferunt quoz ꝓncipio pctm originale diluit. De qua lege loquit ps. Ecce in iniquitatib⁹ conceptus sum zc. et post baptismū. Aspges me dñe ysopo. zc. A Secūda est spēalis. q aliq in mre ꝓtrahūt z in matre ab originali mundi fuit sicut dicitur de omnibus quorum conceptio per angelum fuit annunciata vt ysaac z sampson in testamento veteri. z iohannes in no. qz christus nō est de lege illa de qua loquit iob. xliij. di. Quis pōt facere mundū de mūdo zc. Rūdet. tu q solus es. qz talis purgatio nō pōt fieri nisi a deo ūmediate. Tertia lex est singlaris eoz q in mre nō cōtrahūt sed in ipsa mūdi fiūt: sicut dñt aliq de btā virgine. qz vt dñt in primo instanti siue conceptionis fuit spūsancto puenta ne cōtraheret ideo de ipa bētur in figura geñ. xxiij. q ipa est quā pparauit filio domini mei. i. xpo. ante em pparauit eam dominus ꝙ sordida esset Quarta lex est supsingularis eius. s. qui in matre nō cōtrahit. nec ꝓtrahere potuit sicut fide tenem⁹ de xpo z hoc est eius priuilegiū vltra virginem. quia illa quantuz erat ex se contraxisset xps aūt nō. de q lege loquit apls ro. viij. di. Deus filiū suū mittens zc. Circa scdam legē q ad virginē ptinet inducuntur. xiij. ꝯclusiones. q ex dictis magni doctoris eliciunt z Prima est q mat dñi contraxit peccatū originale ꝙtuz fuit ex ꝑte sui sicut oīs creatura est nihil quātum est ex ꝑte sui iuxta illud. Ecce vos ex nihilo estis omnes nisi ꝑuenitat a dīna virtute creatrice. Sic mater dñi fuit ꝑuenta a virtute spūssan. ipsam preseruante. q aūt illo mō cōtraxerit: ptz quia eius anima carni ex adam ꝓpagate vnita fuit z cecidisset in penā lata a lege nisi fuisset priuilegiata. de qua pōt intelligi illud apostoli ro. v. Omnes em peccauerunt z egent gr̄a dei. Et ita oportet exponi illud apostoli. Qui vult omnes homines saluos fieri. I. ꝯclu/sio. B II. ꝯcl. Secunda conclusio est. q si cōtraxisset tale peccatū in maius malum incurrisset ꝙ sit pena damnandoꝝ eterna. loquendo de pena sensus tantū. quia sicut deus dat maius bonum ꝓ minori electis: sic reprobis minꝰ malum pro maiori. iuxta illud. xi. sapiē. Miserēris omnium deus. sed ꝓ quocunq; peccato mortali infligit penā eternam. ergo zc. tum ꝑm Anselm. pro conseruatione totius vniuersi non est cōmittendum peccatum. s. mortale. ergo maius malum est peccatum mortale ꝙ sit bonū totius vniuersi. maius autem bonum est vniuersum ꝙ sit maluz pena eterna: que ordinatur ad ipm. ergo si mater domini peccatum aliquod contraxisset mortale: maius malum ꝙ pena sit inferni eterna incurrisset. III. ꝯclusio. Tertia conclusio est. q deus potuit eam preseruare ne contraheret. quia quicūq; legislator tulit sententiam ex quo sequitur reatus in illos qui contrafaciunt sicut in illos qui cum infidelibus contrahunt pōt tñ aliquē priuilegiare vt non incurrat talē reatum si contrahat sicut patet q fuit priuilegiat⁹ da/uid quando comedit panes ꝓpositionis. i. Reg. xxi. Deus aūt non sicut iudex: sed sicut legislator tulit hanc sententiā: vt omnis anima que vnitur carni ab adam ꝓpagata incurrat peccatum originale. ergo non potuit solum matrem domini: sed et quamcunq; aliam priuilegiare. IIII. cō clusio. Quarta cōclusio est. q si filiꝰ potuit ꝫ

facere qꝛ deꝰ decuit. tū qꝛ ꝑm Ansel. ī lib.
Cur deus homo. decuit vt virgo q̄ xp̄m
cōceptura erat niteret ea puritate q̄ sub
deo. s. nequit maioꝛ intelligi. sub deo āt
ē puritas āgelica q̄ nūq̄ fuit īfecta ergo
nec ꝟginis natura. tū qꝛ nec decet vt abū
dātioꝛ g̃tia cōferat ei ī quo inuenit aliq̄
macula q̄ ei q̄ fuit sēper sine macula. iō
singulariter xp̄o placēt virgines vt hēt
in Apo. licꝫ alij habere possint equaleꝫ
aut maioꝛē mētis puritatē ī p̄sēti: sꝫ abū
dātioꝛ gr̄a collata fuit virgini q̄ āgelis
vt tenet eccl'ia. g̃ cū ipi sp̄ fuerit sine ma/
V. consi deratio cula virgo nūq̄ debuit eē īfecta. Qui/
ta consideratio est. ꝙ si decuit hoc defa/
cto ita fuit. tum quia xp̄us dedit p̄ceptū
de honore matris. ergo cum ipse fecerit
qd̄ docebat. vt habetur in act. honorauit
matrem suā vt non contraheret maculā
quia impium est vt quis differat indue/
re matrem ne nuda ꝓdeat. tum qꝛ xp̄us
fuit mediatoꝛ p̄fectissimus: sed p̄fectioꝛ
est ille qui offensā p̄seruat. ideo dicit Au
gu. Cū de peccatis agit ꝛc̄. Sexta cō/
VI. cōsi deratio sideratio est. ꝙ q̄uis virgo originale nō
contraxerit. adhuc redēptione xp̄i indi/
guisset. sicut patriarche ꝛ ꝓphete q̄ post/
q̄ originale p̄ circūcisionē dimissuꝫ fuit
ꝛ deletū fuit tamē necessaria christi pas/
sio. qꝛ in virtute eius vt a deo p̄uisa circū
cisio a peccato purgabat. ꝛ sic sanctifica/
tio fuit virgini collata in virtute passiōis
xp̄i. Item indigebant oēs xp̄i passiōe
ita vt aperiretur ianua. que etiam a pec/
cato mundatis erat. s. clausa. Sed a quo
fuit redempta si peccatum nō habuit ꝛc̄.
Dicitur ꝙ ab eo quod contraxisset si nō
fuisset virtus passionis xp̄i que eam pꝛe
seruauit sicut ī apoca. sancti dicuntur a
morte eterna redempti ꝛc̄. Septima
VII. ꝯsi deratio consideratio est. ꝙ dato ꝙ nullum pecca
tum habuerit: tamen in aliquā penā pec
cati originalis incidit: sicut in mortem
ꝛ in infirmitatē. quia pena inuenit infli/
cta in sacra scriptura. Aut pro peccato
cōmisso sicut mors Cayn Aut ꝓ pecca/
to contracto. sicut mors Abel. Aut pro
nec peccato cōtracto: nec cōmisso: sicut
sicut mors filioꝝ zorobabel. Jude. ix. ca.
ꝛ lepra filiorum iezi. iiij. ℟. v. sic in ꝓpo si
to. quia puniuntur parētes in filijs sicut
in aliquo sui. Octaua cōsideratio est VIII. ꝯsi deratio
ꝙ aliquibus penis huius peccati libera
fuit: vt a pronitate peccandi ꝛ defectu
virtutis quia sicut originalis iusticia tā
q̄ supernaturale donum in statu innocē/
tie actibus pꝛeseruabat: sic sanctificatio
virginis ipsam perfectam in nobiliori
statu q̄ sit status innocentie sustinebat.
Unde in eius figura dictum fuit serpen
ti: Ipsa conterret caput tuū. quod. scili/
cet eua non potuit conterere in statu in/
nocentie. Nona consideratio est. ꝙ nō
est necesse hoc credere quod non est in sa IX. cōsi deratio
cra scriptura explicatum: sicut. xij. articu
li fidei. tum quia nō est ab apostolis tra/
ditum sicut iste articulus. Descendit ad
inferos. tum quia non est ab ecclesia de/
claratum sicut est ꝙ spiritussanctus pro/
cedit a patre ꝛ filio. quia istis tribus mo
dis ad credendum aliquid obligamur.
Decima consideratio est. ꝙ non est ne X. consi deratio
cessarium oppositum tenere. quia hoc
non est in scriptura euidenter negatum.
nec ab apostolis reprobatum: nec ab ec
clesia prohibitum. Et si dicitur ꝙ sancti
hoc negant. dicitur ꝙ non est necessariuꝫ
immo affirmant nec etiam omnia dicta
a sanctis obligant ad credendum. vt pa/
tet de cipriano martyre non baptisato.
Et de Augu. qui posuit matrem domi/
ni colorem virgineum amisisse in sermo
ne ꝛc̄. Undecima consideratio est. ꝙ XI. cōsi deratio
hoc est pium credere sicut non habemus
certitudinē in scriptura de assumptione
virginis in corpe. ꝛ tñ mens credit dato
ꝙ nō esset. vñ Hiero. di. in homel. Non
condempnamus errorem. qui de odio
iudeorum ꝛ fidei pietate procedit. pium
tamen est attribuere matri dei quicquid
potest salua fide credi. magis ei piū est
credere q̄ discredere ꝛc̄. Duodecima XII. ꝯsi deratio
consideratio est. ꝙ non est impium hoc
impugnare. tum quia doctores q̄ hoc ne
gāt faciūt ad magꝫ d̄clarādū redēptiōis
xp̄i necessitatē in ꝟgine si pctm̄ hūit. tum

quia ad distinguendum priuilegiuz. qđ solum xp̄us habuit si virgo contraxit. licet alij remoueant. ꝓpter matrem domini honorandam. que quidem pia conceptio vel concreatio fuit explicita per illā quam habebant angeli ad inuicem dañ. x. vbi dicit Princeps persarum restitit mihi ꝛc̄. Tertiadecima consideratio est. ꝙ qualitercunqꝫ sit de istis solennitatibus solennitas hodierna non est referenda ad effectum conceptionis: sed ad effectum sanctificationis. tum quia conceptio fuit naturalis ꝛ sanctificatio fuit supnaturalis. et de nullo effectu nature fit in scriptura solennitas. tum quia per eius conceptionem fuit anima eius felix vnita cum carne. ꝛ per sanctificationez vnita cum deitate ad quam omnis solēnitas ordinatur iuxta illud deutero. xvi. Mihi festa celebrabitis. vt ꝑ festa temporalia que hic agim⁹ perueniamus ad eterna gaudia: Quod nobis concedat iesus xp̄us dei ꝛ virginis filius. Amen.

XIII. ꝯside.

De creatione anime virginis Sermo. I.

Dixit de⁹ fiat lux ꝛ facta est lux ꝛc̄. geñ. i. Qꝛ illud est primū verbum qđ inuenitur deus dixisse in tota sacra scriptura. ꝛ ideo sicut primum verbū diuine locutionis dictū est ad lucem creandā: ita primum verbū euangelice predicatiōis ad lucem creandā. i. ad gratiaz impetrādam ꝛ idcirco exemplo beati dionisij in principio ce. ierar. traditi ī nostri sermonis principio xp̄m inuocātes vt primuz lumen qđ illuminat omnē hominem nobis cōmunicet. genitricem lucis deuotissime salutemus di. Aue ꝛc̄. Dixit deus fiat lux ꝛc̄. Sicut in principio no. testa. lux fuit primo creata vt habet geñ. i. tanquā creaturaꝝ sensibiliuz speciosissima: ita in principio no. testa. anīa beate virginis fuit primo creata tanqꝫ omnium creaturaruz rationabilium serenissima citra animam christi: ita vt ordo rerum sensibilium ve te. alludat ordini rerum intellectualium no. te. Et idcirco qꝛ pñs solēnitas est de illi⁹ lucis scđe creatiōe: iō ad pñtis solēnitatis declarationē ꝯuenienter assumitur verbum illud. Dixit deus fiat lux ꝛc̄. In quo quidez verbo serenitas virginalis conceptionis declaratur per lucez: scđm quā dignitas alicui⁹ opationis duplici via monstrat. Uno modo ex sublimitate principij virtualiter ꝓducentis sicut opationis creatione qua mundum creauit declarat dignitas ex infinitate diuine virtutis. alio modo ex nobilitate termini formaliter emanātis sicut operationis generatione: qua deum verbū ꝓduxit eternaliter ex infinita perfectione verbi ꝓducti: sic in ꝓposito nobilitas actus creatiōis qua sanctissima anima virginis fuit creata dupliciter declaratur. Primo ex dignitate p̄ncipij ꝓducti. cum p̄mittit dixit deus ꝛc̄.

Scđo ex dignitate termini ꝓducti cū sequit ꝛ facta est lux. sicut enim in artificialibus solēnitas operis declarat: Aut quia est ab optimo artifice elicita. Aut quia ad optimum operarium ordinata. sic est in ꝓposito. De istis aūt laudibꝫ insignibꝫ inducit illđ oraculū tobie. xiij. Luce splendida fulgebis. ecce dignitas termini ꝓducti. q̄a anima illa fuit mox illuminata gratia. Et omnes fines terre adorabunt te. eccce dignitas principij producti quia solo summo bono vl'r debetur latria. Quia igitur pñs solēnitas in verbo ꝓposito sub lucis signaculo est inducta. idcirco ad laudem illius lucis nunc create scz anime virginis benedicte sunt septem lucis misteria declaranda. quoꝝ scz Primum est quid est lux. Circa qđ est sciendū ꝙ lux ex sacra scriptura habet quattuor descriptiones virginis anime decentissime conuenientes quarum Prima est ꝙ lux est creaturarum sensibiliū prima. qꝛ primo fuit creata. vt habetur geñ. i. Ista cm̄ descriptio conuenit anime beatissime virginis. q̄a licet non fuerit p̄ma creaturaꝝ intellectualiuz in executione: fuit tamen prima in agentis intentiōe que fuit ei⁹ eterna

p̄destinatio. primū enim fuit p̄destinata q̄ aliqua creatura aliq̄ citra aniam xp̄i. q̄ ꝓxior vltimo fini. ideo sibi cōuenit illud qd̄ hētur ꝓue. viij. ca. Ab eterno ordinata sum. i. p̄destinata. nōdū erāt abyssi. i. anteq̄ demōes essent ad dānationē deputati vel p̄sciti. Nec dum fontes aquaꝝ erupāt. i. nōdū scti angeli fuerāt ad gl̄iaꝫ p̄destinati ꝛc̄. Scd̄a descriptio est. q̄ lux est oīm creaturaꝝ sensibiliū pulcherrima ꝛ alioꝝ manifestatiua. quia rō lucꝫ est manifestatiua cū rō pulcritudinis sit manifestatiua tūc. n. res pulchra ē cū suū valorē manifestat. Oē. n. qd̄ arguit̄ lūine māifestat̄ ad Eph. v Ista aūt d̄scp̄tio ꝯuenit aīe sacratissime v̄gīs q̄ ꝑm ansel. In tm̄ decuit vt illa virgo niteret ea puritate q̄ maior sub deo neq̄t intelligi. ideo sibi ꝯuenit illud eccl̄. xij. Pulchritudinē cādoris ei⁹ admirabit̄ ocul⁹. s. angelic⁹ tc̄ cernēs creaturā pulchriorē q̄ nūq̄ creata fuisset nouitas q̄ꝑpe admirationem inducit. Tertia descriptio est. q̄ lux ē oīm creaturaꝝ sensibiliū nobilissima. q̄a est obiectū nobilissime ꝑsone sēsitiue sic dīna essētia nobilissie cognitiue q̄ aūt potētia visiua sit nobilissima. ptꝫ. q̄ ip̄a sola p̄t attīgere īcorruptibilia vt ait Gre. sup Jo. Ista aūt descriptio ꝯuenit mr̄i xp̄i q̄ nō tm̄ fuit nobilis. q̄ de stirpe regia ꝛ sacerdotali descendēs. q̄ fuit cognata elisabeth vt ptꝫ in luc. i. sed etiā fuit affinis vel cōsanguinea oīm ꝑsonaꝝ btīssime trinitatis fuit em̄ verbū eternū de ip̄ius purissimis sāguinib⁹ genitū ꝑ dio. de di. no. ꝛ mater aliquā affinitatē singularē hūit cū p̄re ꝛ. s. s. q̄ ꝑm Ricar. de tri. inter ꝑsonas dīnas est sūma germanitas. ꝑsonaꝝ aūt germanaꝝ nulla pōt eē alicui⁹ ꝯsanguinea q̄n cetere sint affines. iō sicut virgo cōtraxit affinitatē cū ꝑsona filij sic necessario cū ꝑsona p̄ris ꝛ. s. s. Idcirco illud ꝯuenit virgini sap̄. viij. Generositatē illius gl̄ificat ꝯturberniū habēs dei. q̄ lꝫ eius nobilitas fuerit a regib⁹ declarata tn̄ ex diuinaꝝ ꝑsonaꝝ affinitate fuit summe gl̄ificata Quarta descriptio est. q̄ lux est creaturaꝝ sensibiliū maxīa. q̄ celo empirreo coextensa qd̄ si est maximuꝫ corpus cōtinet vniuersū. vt hētur. ij. sniarum. in quo etiā nō inuenit̄ aliq̄ sensibilis qualitas cū sit maximū corpus. Ista aūt descriptio cōuenit aīe virginis ꝛ etiam corpi. q̄ magnitudo cuiuslibꝫ receptaculi declarat̄ ex his q̄ continent̄ in ipso. vt declarat Augu. de quantitate anie Nunc aūt in corpe virginis bn̄dicte fuit sine omni sue diminutiōe filius dei receptus cum tota sua infinitate. licet prius in anima ꝑm btm̄ leonē. ideo dicit̄ recte maria magis cōtentiua q̄ totū celuꝫ empirreū sicut de ip̄a testat̄ eccl̄iastitus di. Quē celi capē n̄ poterāt tuo gremio cōtulisti. iō sibi cōuenit illud eccl̄iastici xliij. Vas admirabile op⁹ excelsi. Vas quidē admirabile est firmamentū. q̄ cōtentiuuū omniū visibiliū. sed mirabilius est empirreū. q̄ cōtentiuū oīm tā visibiliū q̄ inuisibiliū. sed mirabilissim⁹ fuit vter⁹ virginis. q̄ cōtinuit ens infinitū.

Iste quattuor descriptiones sunt cuilibet fideli clerico ad imitationem virginis decētissime cōueniētes. quia q̄libꝫ aīa debet esse. Primo oīm creaturaꝝ p̄ma. s. ꝑ innocentiā. q̄ sicut bigami nō sunt ad eccl̄iasticos ordines ꝛ bn̄ficia et p̄uilegia clericalia ydonei. nec ad ordines eoꝝ ꝓmouēdi. ita illi qui matrimonium qd̄ fit i baptismate aīe cū xp̄o postea vero violauerūt ꝑ pctm̄ mortale ne trāsirent ad scd̄as nuptias sunt adhuc summe ydonei sicut i ve. te. nazarei ab vberibus matꝝ erant cōsecrati dn̄o. Sꝫ proch dolor hodie omnes sumus bigami ymno etiā ꝯtagami. sicut noiat b. Hieroni. iō dr̄ nobis ꝑ ꝓphetā. Quā vilis facta es nimis iterans vias tuas. Hiere. ij. cap̄.

Scd̄o dꝫ esse oīm creaturaꝝ pulcherrima ꝑ castimoniam. q̄ si in palatijs reguꝫ terrenoꝝ nō admitttunt̄ ministri nisi q̄ sūt sine macula. vt habet̄ dan̄. i. multo minus in eccl̄ia que est palatiū regis ererni nō sunt admittēdi ministri leprosi. ideo dr̄ apoc. vlti. Foris canes venefici ꝛ impudici ꝛc̄. Tertio debet esse oīm taliū creaturaꝝ nobilissima. q̄a a patre

eterno ꝓducta ad eius ymaginē tanq̄ fi
lia: ⁊ licet sit nobilissimis orta natalibus
tñ ignobilitat̄ si desponsat̄ ꝑ pctm̄ morta
le ignobilissimo beelzebub sicut filia re/
gis cōtrahēs cū spurio talis aūt nobilis
est ania sordida. vt habet̄ in ezechiele. ⁊
ideo sequit̄ ipsā grandis interitus vt ibi
ptz. ⁊ iactura nimia. Quarto debet eē
oīm creaturaꝝ maxima vt in sua capaci/
tate cōtineat maxima scz bona spiritua/
lia nō sicut aliq̄ q̄ nō putāt bona esse alia
nisi visibilia. qꝛ circa ipa ponūt om̄es su
os affectus. sicut epicuri. de quo dicit̄ in
libro sapiē. Excecauit eos malitia ipsoꝝ
Quia igit̄ iste quattuor descriptiōes ita
luci cōueniūt ideo singulariter ꝑ virgi/
ne bñdicta inducit̄ illud geñ. i. Vidit de
us lucem ꝙ esset bona ⁊ diuisit lucem a
tenebris. quia primo istam lucē. s. animā
virginis bñdicte creauit tanq̄ ceteraꝝ
aniaꝝ excellentissimā ⁊ cōfestim a tene/
II. my. bris ꝑ gr̄am sequestrauit. Scdm lucꝫ
misteriū est quando lux fuit creata Cir/
ca quod est intelligendum ꝙ lux fuit
creata in die primaque fuit dies domi/
nica sicut dies sabbati est. dies. vij. vt ha
betur geñ. i. Ista aūt die fuerūt quat/
tuor luci ꝯcreata. s. Primo. natura an/
gelica. Secūdo celū empirreū. Ter
tio prima materia. Quarto. tempus.
vt inducit venerabilis Beda. Ista autē
B quattuor fuerūt aliquo mō cōcreata aīe
virginis ī no. te. tanq̄ p̄clarissime luci. s.
Primo natura angelica. qꝛ potētie ꝑ
quas angelus fuit creatus ad imaginez
dei fuerunt isti anime cōcreate. vt ipsa
esset merito soror angeloꝝ qꝛ ab eodē p̄re
⁊ de eadē materia ⁊ ad imaginē eiꝰ facta
Scdo natura celi empirrei. quia eius
corpus sanctissimū ita fert̄ fulgidum fa/
ctum. vt doctor egregius ipsam cernens
putauerit se diuinitatē vidisse nisi fides
ipsum aliter docuisset. Tertio natura
prime materie. q̄a ista portio materie q̄
eque a mūdi principio ad verbi assum/
ptionem fuit preordinata que nunc fuit
sub purissimis sanguinibus virginis col
locata. vt ex ipsis formaretur sacratissi/
mum corpus christi. vt habetur per Da
ma. tertio sententiarum. Quarto na/
tura temporis. quia sicut prima die fuit
tempus veteris testamenti inchoatum
cum luce. sic cum illa anima tempus no
ui testamenti quod dicitur tempus gra/
tie. quia illa anima cum gratie plenitu/
dine melius q̄ cum Johanne bap. fuit
mutatio habita. Ideo de ista luce indu/
cit̄ illd̄ preconiū. ij. R. xxiij. Sicut lux au
rore oriente sole mane absq̄ nubibus ru
tilat: quia anima virginis resplenduit
in nouo testamento vt aurora seq̄nte or/ III. mi.
tu solis iusticie absq̄ nubibus peccato
rum. Tertium lucis misterium est.
vbi lux extitit collocata. Dicitur autem
ꝙ sicut lux fuit in tempore dignissimo
creata: sic fuit in loco nobilissimo collo
cata scilicet in celo. Unde ecclesiasticus
loquens in persona sapientie increate.
xxiiij. dicit. Ego feci vt in celis oriretur
lumen indeficiens. modo simili lux spiri
tualis de qua nuc agitur fuit collocata
in celo: quod est corpus virginis sacre
propter magnitudinem sue capacitatis
⁊ perennitatis sue incorruptibilis. No/
tandum est tamen ꝙ in celo sunt quat/
tuor luces ꝑm ordinem perfectionis ex/ C
emplariter ordinate: quarum. Pri/
ma est lux empirrei transcendenter co/
ruscantis de qua ecclesiast. xliij. capi. di/
citur Species celi in visiōe glorie. id est
visio glorie est in hoc celo. scilicet accipi/
endo continens pro contento. Secun
da est solis visibiliter apparentis. de qua
dicitur geñ. i. ꝙ deus fecit luminare ma/
ius vt preesset diei et luminare minus
⁊c̄. Tertia est lux lune sensibiliter re/
fulgentis. de qua ibidem dicitur ꝙ fecit
luminare minus vt preesset nocti ⁊c̄.
Quarta lux est stelle vniformiter radi/
antis. de qua etiam ibidem. ⁊ stellas ⁊c̄.
De istis tribus vltimis simul dicitur.
i. corinthioꝝ. xv. Alia est claritas solis.
alia lune alia stellarum. Sed lux empir
rei designat deitatem verbi. quia maxi/
ma et perfectissima. lux autem solis ani/
mam christi. quia scilicz sancta et beata

emisperium nostrum illustrat. sicut illa celestez ierachiã. Lux quoq; lune animã virginis que ita immediate illuminat ab anima xpi in patria ꝑm b. Diony. mẽtez. sicut luna a sole. lux aũt stelle. lux corporis matris. que tantum radiabat vt eius claritate immutaret omnẽ aspicientem. dum xp̃m vt dicitur in ventre gerebat. Et sit patet quomodo in eius corpe tanq̃ in celo fuerũt iste quattuor luces dum diuinitatẽ ⁊ humanitatẽ ꝑfectam verbi in se suscepit: ideo ad eius laudem inducit illud sapieñ. vij. ca. Sup omnez stellaꝝ dispositionẽ. i. sanctoꝝ in patria ordinẽ luci cõparata inuenit prior dignior ⁊ ꝑclarior. Iste quartuor. s. luces inueniunt in homine deuote dignissimam eucharistiã sũmente quia est ibi verbi diuinitas. que nõ deserit christi corpus. et xpi anima eadẽ ratione post glorificationem. ⁊ corpus ⁊ anima virginis. quia ꝑm Hiero. contra Juliañ nusq̃ vadit xp̃us quin virgo eum sequat. ⁊ ꝑ consequens corpus virginis. qđ eius anime est vnitum. idcirco vt docet. be. dioni. de eccl'ia. ierarch. est cum summa reuerentia assumendũ. quia sicut dignis confert sanctificationem ⁊ gratiaz: sic indignis damnationem ⁊ penam. vt ipse exemplificat de iuda. Quartum misteriũ lucis est ꝓpter quid lux fuit creata. Et dicit ꝙ causa fuit quadruplex quarũ. scz

IIII. misterium

Prima est vt tenebras effugaret. ideo dicitur geñ. i. ꝙ deus diuisit lucem a tenebris quia simul cũ ipsis esse non ꝑmisit. Secunda est. vt totum vniuersum decoret tanq̃ ꝑciosuz ornamentum quia dat omnibus decorem ⁊ formalem pulchrititudinez cõicando colorem ꝑm Amb. Tertia est. vt dina opa mirabilia demonstraret. si em̃ lux non fuisset creta. nullam de supcelestibus noticiam haberem⁹. Quarta est vt influẽtias solis ad terrã deferret. qꝛ ꝑm astrologos luce mediante deferunt influẽtie solis ad t̃rã vt germiet ⁊c̃. Istꝫ occasiõibꝫ fuit creata anima v̄ginis marie. Primo vt tenebras effugaret. quia tenebre. i. mali angeli quos diuisit dñs a luce in p̃ncipio mũdi vt dicit geñ. i. fuerunt fugati dum protulit eum qui illuminat omnẽ hominez venientem in hunc mundũ. Jo. i. Secundo vt totum mundũ decoraret. quia sicut luna est ad decorem celi post solem sic virgo ad decorẽ totius vniuersi post xp̃m. ideo dicit in cañ. de ea pulchra vt luna ⁊c̃. Tertio vt occulta misteria reuelaret. quia figure ve. te. fuerũt circunuelate donec venit virgo que omnia velata reuelaret. sicut v̄itas p̃figurata declarat ipsam figurã. ideo ꝓ ipsa clamat đđ. di. Emitte lucez tuã. ⁊ pro eius prole addit Et veritatẽ tuaz ⁊c̃. Quarto. vt solis iusticie beniuolas influentias impetraret nobis. quia sicut aduocatũ habemus apud patrem ⁊c̃. teste iohanne: sic apud xp̃m virginem matrẽ ꝑm Berñ. ideo ꝓ ipsa dicit ꝓpheta Lux orta est iusto ⁊c̃ ꝓ ista. s. influentia. Quintũ lucis misterium est. quare mater dñi dicit illuminata. Maria em̃ interpretat illũinata ꝑm Hiero. Et dicit ꝙ fuit quadrupliciter sanctificata. Primo in sua conceptione ad cuius sanctificationis declarationem est intelligendũ ꝙ in sacra scriptura inueniunt. v. signa sanctificationis in vtero matris. quoꝝ. s. Primũ est scripture ꝓlatio. qꝛ ex quo scriptura diuina dicit aliq̃d esse sanctificatũ sic eo ipo credendũ est ip̃m esse sctificatũ. maior eniz huius est scripture auctoritas q̃ omnis humani ingenij capacitas. Et ꝑm istud signum quattuor sanctificati sunt. Primo isaias qui ex vtero fuit formatus seruus dei vt habet. xlix. Scđo hieremias. cui dicit hiere. i. Anteq̃ exires de vulua sanctificaui te. Tertio Joh. bap. de q̃ Luc. i. Spũsan reple. ex vtero mr̃is sue. Quarto. xp̃s de quo ibidem: Qđ em̃ nascet ex te sanctũ vocabit ⁊c̃. Secundum signũ est. angelica annunciatio quia non presumit deus mittere angelũ bonũ ad annunciandũ alicuius generationẽ quin ei contulerit sctificationẽ cũ ipsi sint ministri iusticie. ⁊ ꝑm illđ signũ fuerũt sctificati q̃ttuor. s. Prim⁹ isaac

V. my.

primus

secũdũ

de quo geñ.xxi. Secundus sampson de quo in lib.iudi.xiij. Tertius Johã nes bap.de quo lu.i. Quartus.Xp̃us de quo Luce.i. Tercium signũ est su/ pernaturalis cooperatio quãdo parẽtes non erant adhuc validi per naturaz vbi em̃ interuenit diuinum miraculuz p̃su/ mit̃ interuenisse sanctificatio. Cum ꝑm doctrinam sanctoꝝ xp̃s nullum sanaue/ rit corporaliter: quin etiã spũaliter. Et se cunduz hoc. Primus fuit ysaac. qꝛ de patre sene ꝛ matre sterili vt habet̃ genes xxi. Scd̃s fuit Samuel q̃a de matre sterili natus fuit.i.regũ.ij. Tertius fu it Sampson. vt apparet in lib.iudi.xiij. Et sic isti quattuor fuerũt sãctificati ꝑm istud signum. Quartum signum est totalis diuina productio. quia quando aliquam creaturam rationalẽ facit per se totaliter: tunc rationabile est vt primo ipsi bene velit sicut omnes diligunt pro/ prios effectus ꝛ ꝑm hoc signum. Pri/ mus fuit lucifer. Secundus Adam.

Tertius Eua. Quartus Xp̃s quẽ deus totaliter produxit supplendo vicez patris creati. Quintũ signũ est diuia p̃nominatio. qꝛ cuicunqꝫ a deo nomẽ im ponit̃. videt̃ etiã ꝙ ab ipso sanctificet̃. vn de ait Amb.sup lucã Habẽt hoc sctõꝝ merita vt a deo nomen accipiant ꝛ ꝑm hoc Primus fuit ysaac. vt ptz in geñ. xxi. Scd̃s fuit Josias. vt ptz in.iij.li. R.xiij. In cuius signũ sanctificatus fu/ it in operibus. Tertius fuit Jo.bap. vt ptz in notabilib⁹ que fecit in puericia sicut samuel. Quartus fuit xp̃s. vt ptz luce.i. Istoꝝ.iiij.signa habuit virgo ma ria in sua sanctificatione. quia ipsa fuit

Primo per scripturã ꝓnunciata in li. numeroꝝ. Orietur stella ex.iacob.nõ fu/ isset em̃ nata stella nisi fuisset i vtero san ctificata ꝛc̃. Scd̃o fuit per angelum nunciata patri ꝛ matri sicut iohãnes tã/ tum patri. Tertio fuit isti diuina vir/ tus cooperata. qꝛ sicut vet⁹ Sara per p̃ ces ꝛ ꝓmissiones ꝯcepit. sic h. Anna per ꝓmissiones ꝛ vota sanctam dei genitricẽ vt ait dam̃.iiij.sniaꝝ. Quarto fuit di/ uinitus p̃nominata. qꝛ angelus gabriel p̃nunciauit eius nomen sicut legit̃ de io hanne bap.ꝛ xp̃o. Et ꝓpter hoc mater ei⁹ hoc nomẽ imposuit tribus suis filiabus vt in aliqua ipsarum impleret̃ ꝓmissum

Scd̃o fuit sanctificata in verbi incar/ natione. de qua sanctificatione loquit̃ an gelus. Luce.ij.di. Spũssan. supueniet in te ꝛc̃. Tertio fuit sanctificata in spũs sancti missiõe. qꝛ ad ipsam principaliter credit̃ missus fuisse. vt habet̃ in actibus.

Quarto fuit sanctificata i sua assum/ ptione. quia maior charitas reperitur in patria q̃ꝫ in via. Iste autez quattuor virginis sanctificationes fuerũt figura/ te per quatuor singulares illũinationes lune. quarũ Prima fuit qñ fuit forma ta quarta die ꝛ a sole cõfestim illumina/ ta. sic virgo maria. Scd̃a fuit tempe Josue qñ stetit ꝑ spaciũ vnius diei in ea dem illuminatiõe sine diminutione ꝛ au gmentatione continuata. Tertia fuit in tempore passionis qñ vt refert Dioni. sol cõtra naturã ꝑuenit ab aquilone ad meridiem ipso vidente ꝛ submersit se so/ li vt eius radius detineret̃ ne perueniret ad terrã. Quarta. erit i die iudicij qñ erit lux lune: sicut lux solis. vt habet̃ ysa. xxx. Et illa illũinatio est sicut ista assum ptio virginis benedicte marie ꝛc̃. Se xtum misteriũ lucis est. quare mater do/ mini fuit appellata. scz illuminatrix ꝑm Hiero. vbi supra. circa quẽ arti. est intel ligendũ ꝙ sicut luna imediate ꝛ ordina/ te illuminat quattuor elementa incipien do a spera ignis: sic virgo illuminat. iiij. ierarchias sibi subiectas ordinate inci/ piendo ab ordine seraphico. Primo ie rarchiam angeloꝝ supremam. Scd̃o mediam. Tertio infimam. Quar/ to ecclesiasticam vt patz ꝑ b. Dioni. de angelica ierarchia que est supra omnes ꝑm Hiero. ad Eustochiũ. Et iste quat/ tuor illuminatiões fuerunt figurate per quattuor fluuios manantes de loco volu ptatis ad irrigandum oẽm supficiez ter re. s. voluntatis create. ideo matri domi/ ni cõuenit illud ps̃. Illuminãs tu mira/

R

VI. mi.

A

167

biliter a montibus eternis qꝛ suam vim
illuminatiuā īmediate sumit a ꝑsonis
VII.mi. altissime trinitatis. Septimū misteri
um est quare mater domini fuit appella-
ta stella maris ꝑm Hierony. vbi supra.
Circa quē articulū est intelligenduz
ꝙ vna stella fixa in firmamēto dicit̄ stel-
la maris q̄ habet octo priuilegia virgi-
ni decentissime cōuenienta idcirco diui-
na faciente ꝓuidentia sic fuit appellata q̄
I. ꝑuile rum Primū est ꝙ ista stella habet me-
gium dietatē in suo situ sicut centrū est in me-
dio celi ita ista stella est in medio nostri
emisperij ꝛ ideo dicit̄ polus qꝛ distat ab
B omni parte emisperij equaliter Istud
priuilegiū cōuenit decentissime beate vir
gini qꝛ sicut filius stabat in medio disci-
pulorꝫ post resurrectionē vt hētur in Jo-
hanne sic stat ī medio oīm sanctorꝫ post
ascensionē. ꝛ iō in cardine celi empirrei.
ꝛ qꝛ mater eius est circa ipsum colloca-
ta ideo tenet talē locū in empirreo qualē
II. ꝑui. tenet stella maris in firmamēto. Se-
cundū priuilegiū est ꝙ habet sublimita-
tem sup̄ om̄es alias in nostro emisperio
ꝛ ꝙ plus distat ab orisonte ꝛ plus ab in-
feriori emisperio eleuat̄. Istud priuile
B gium decentissime virgini attribuit̄ quia
ipsa est sup̄ celsitudinē oīm sāctorꝫ ꝛ an-
gelorꝫ sola sublimata ꝑm Hiero. ad eu-
III. ꝑui stochiū. Tertiū priuilegiū est ꝙ habz
īmobilitatē in suo statu qꝛ licet oēs alie
stelle sint in cōtinuo motu ista tn̄ in eodē
loco manet īmobiliter ꝛ ꝓpter hoc dicit̄
cardo celi qꝛ sicut ostiū voluit̄ in cardine
ꝑmanente cardine immobili: sic celū ista
stella quiescente. Istud aūt priuilegiū
decentissime cōuenit virgini qꝛ licet alij
sancti nō sint ꝑfecte ꝛ scd̄m appetitū na
turalē quietati adhuc ꝓpter inclinationē
ad corpus. virgo tn̄ in hoc est vltimate
quietata ꝛ cōfumata qꝛ vt tenet ecclesia
IIII. ꝑ. ī ipsa fuit resurrectio accelerata. Quar
tum priuilegiū ꝙ ista stella habet volubi
litatem in suo ambitu. licet em̄ non tran
seat de loco ad locum tamen voluitur in
V. ꝑui. tra ꝓprium ambitum cū sit fixa in firma
mento. Quintum priuilegium est. ꝙ
habet attractionē in suo actu. qꝛ opinio
fuit antiquorꝫ astrologorum ꝙ terra stet
immobilis in centro vniuersi ꝓpter suaz
attractionē. ita ꝙ sicut polus ātarticus
attrahit eā ne surgat sic polus articus ne
cadat ꝛ ista est stella maris. Ad cui⁹ ex-
emplū mater domini suis p̄cib⁹ retinet
totū mundū ne ꝓpter peccatorꝫ molē ca-
dat in abissum ꝑm Bern̄. Sextū pri- VI. ꝑui
uilegiū est ꝙ ista stella habet erectionem
in ꝓgressu. qꝛ cū ꝑm astrologos moder-
nos spera aliquibus sit recta ꝛ aliqui-
bus sit obliqua quicūqꝫ gradiunt̄ erecio
capite ad istam directe stellā habent celi
rectam ꝛ qui nō habēt obliquā sic quicū
qꝫ habent deuotionē ꝛ intentionē rectaz
directe ad beatā virginem ad celū sunt
ordinati: ꝛ qui nō: a celo sunt obliq̄ti ꝑm
Bern̄. Septimū priuilegiū est ꝙ stel- VII. ꝑui
la ista habet efficatiā in effectu nam lapi
dem durissimū dicitur in ferrū ꝯuertere
in cuius signū nauis ab adamāte attra-
cta semp̄ erigit̄ ad istā stellā tāq̄ ad sue
generatiōis principiū: sic mater domini
miranda virtute ꝯuersiua peccatorꝫ cor
da lapidea ꝑ impenitentiā ꝯuertit in ar
ma ferrea ꝑ cōstantie firmitatē qꝛ ꝑm. b.
Dioni. de angelica ierachia. virtus sera
phica quā mater misericordie eminētis-
sime habet est cōuersiua. Octauū pri- VIII. ꝑ
uilegiū est ꝙ habet directionē in suo du
catu. ipsa em̄ dirigit omnes nauigantes
in pelago vt sciant venire ad portū ꝛ in
om̄i mortis periculo naute ad ipsius cō
ductionē cosurgunt sic ad ꝓpositum ma
ter domini nos dirigit in om̄i ꝑiculo hu
ius mūdi ꝛ ideo semp̄ ad ip̄am sicut ad
maris stellam pro ducatu ꝛ patrocinio
debem⁹ cōfugere ꝑm Bern̄. Ista est illa
stella q̄ vnicuiqꝫ ꝓmittit̄ apoc. ij. Vincē
ti inquit dabo stellā matutinā quia om-
nes sancti in patria de plenitudine felici
tatis virgīs participāt: vt ptz. Nonū IX. ꝑui
priuilegiū est. ꝙ hz minimitatē in aspe-
ctu: qꝛ ita parua est vt vix videri possit.
sz ꝓ ipsa aliā significam⁹ q̄ dicit̄ vltra-
montana cuius cursus ꝑcipit̄. Et ita ma
ria fuit minima ꝓpter suā humilitatem.

propter quã deus ipsam ipsa teste respe
xit: ⁊ ꝓpter quã ipsam in matrem assum/
psit. vnde cantat in cantico suo. Quia re
X. pui. spexit humilitatẽ ancille sue. ⁊c̃ Deci
mum priuilegiũ est. qꝛ habet septiformi/
tatem in habitu. qꝛ septẽ stelle notabiles
voluuntur circa eam. ideo eius regio di/
citur septemtrionalis. ita ⁊ mater domi/
ni dicit̃ habere. vij. angelos notabiles q̃
assistũt eius throno de quoꝝ numero dr̃
beatus Raphael vt dicit̃ in thob. iuxta
illud apoca. i. Gratia vobis ⁊ pax ⁊c̃. Et
sequit̃ a septem spiritibus qui in conspe
ctu eius sunt. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs in conspectu
throni matris que sedet a dextris eius.
VIII. miste. Octauum misteriuz est quare mater
domini dicitur stella matutina. Dicitur
quia istius stelle quinq̃ ꝓprietates cõue
niunt ei quaꝝ. s. Prima est. quia sicut
ortus illius stelle in aurora diei precedit
ortum solis sic ortus illius virginis in
aurora noui te. p̃cessit ortum xp̃i q̃ auro
ra dicit̃ fuisse in natiuitate virginis bñdi
cte. Et sicut in illa aurora ĩcipiũt bestie
timere ⁊ homines esse securi sic nata be/
ata virgine ceperunt demones timere ⁊
sancti confidere. Secunda est qꝛ sicut
illa stella dr̃ lucifer. eo ꝙ excedit pulchri/
tudinem creaturarũ post solez ⁊ sicut ille
lucifer excedebat pulchritudinẽ angelo/
rum ita anima virginis est pulchrior oĩ
creatura spũali post xp̃m vel xp̃i animã
qꝛ ornamentis sublimioribus decorata.
Tertia qꝛ sic̃ illa stella de nocte p̃ ceteris
illũinat terrã ita mater domini illustra/
uit ecclesiam virtute sue sapientie: plus
ceteris sanctis in nocte huius seculi. Fu/
it em̃ magr̃a Johannis euange. ⁊ luce
apostoli. vnde cũctas hereses ĩteremit.
sacr̃a quippe incarnatiõis seu generatio
nis dñice apl̃i ⁊ euãgeliste ab ipa habuis
se credunt̃. Quarta sicut illa stella ha
bet beniuolã influentiã ad generandum
amicitiam: sic virgo ad concordiam faci
endam inter deum ⁊ hoĩes ⁊ verã amici
tiam gr̃e. ideo mater gr̃e dicit̃. Quin/
ta sicut illa stella qꝛ regnat in die venerꝫ
ideo dicit̃ venus: ita mater dñi die illa re
gnũ suũ accepit. s. in annũciatione. qñ an
gelo nunciante filiũ suũ cõcepit: ⁊ tũc fa
cta fuit regina mundi. ideo sibi ꝯuenit il
lud qđ scribitur apoca. Vincenti dabo
stellã matutinã: qꝛ post temptationuz vi/
ctoriam quilibet sentit virginẽ sibi ꝓpi/
tiam ⁊c̃. Qđ nobis ꝯcedat suis meritis
iesus xp̃us eius filius. Amen

In festo sancte Lucie vel de
quacunq̃ virgine.

Quam pulchra
est casta generatio cũ clarita
te sap̃. iiij. Quia hec virgo in
tegerrima ꝓpter fidẽ castitatis fuit ꝑpes
sa suꝑplicia atrocissima: idcirco ad eius
laudẽ dicamus. O q̃ꝫ pulchra ⁊c̃. In qui
bus verbis ꝯtinentur octo p̃conia puri/
tatis. primum est de puritatꝫ decore. cuz
dr̃ o q̃ꝫ pul. est ca. Dicit̃ aũt res pulchra
quando delectat aspectuz ⁊ dicit̃ sapida
quando delectat gustum. Nunc aũt cuz
triplex sit rationalis aspectus. s. human⁹
angelicus ⁊ diuinus. Primo venu/
stas castitatis multuz delectat humanũ
aspectum quia s̃m Augu. lib̃. de ci. nul/
lus humanus aspectus in tantuz potest
esse deprauatus per intemperantiam et
incontinentiam ꝙ totam amiserit hone/
statis complacentiam: ⁊ sibi nõ placeat
honestatis venustas. ⁊ multo magis vi/
ris honestis Secũdo magis delectat
angelicũ aspectuz. quia natura angelica
est ceteris creaturis purissima. ⁊ ideo di
cit Hiero. ꝙ angelis semꝑ est cognata
virginitas. Tertio maxĩe delectat di
uinũ aspectũ: qꝛ oc̃lus diuinus est ipa pu
ritas in abstracto: q̃ nõ solũ ip̃z deleccat
sed etiã ad ꝯcupiscendum inclinat ideo
dic̃ ꝓpheta ps̃. xliij. metro. xiij. Et ꝯcu/
piscet rex decorẽ tuũ. Et ipam cõmẽdat.
d. cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊
macula no est in te. Scđm de puritatꝫ
fulgore cũ sequit̃. ⁊ mac̃la nõ est ĩ te. q. d.
ꝙ generatio pulchra ⁊ casta nõ valet: nisi
sit cũ claritate. Et iõ notandũ ꝙ duplici
via seruat̃ puritas. Primo ꝑ viã eui/
dentẽ certã ⁊ manifestã: ⁊ ista est clara ⁊

certa scz fugiendo cõsortiũ personaꝝ im
pudicaꝝ. puer. v. Fauus distillans labia
meretricꝫ ⁊ nitidius oleo gutrur eius no
uissima aũt illi⁹ amara quasi absinthiũ
⁊ lĩgua eius acuta quasi gladius biceps
id est habẽs duo capita. i. coꝝ. xv. Corrũ
punt bonos mores colloq̃a mala. Se
cundo per viam tenebrosaꝫ ⁊ suspectam
scz volentiũ p̃tendere puritatẽ sobm in
aspectu ⁊ apparentia nõ attendentes ve/
ritateꝫ. Eccl'iastici. xi. Malicia hore ob
liuionẽ facit luxurie magne ⁊ ĩ fine hoĩs
denudatio operum illius. Idem ca. xiij.
Qui tetigerit picẽ coinquinabitur ab ea
⁊ qui cõicauerit supbo induet supbiam.
Et quia intentiõ sapientis est cõmenda
re castã generationẽ cũ claritate. dic̃ sap.
viij. Habebo ꝓpter hãc claritatẽ ad tur/
bas ⁊ honorẽ apud seniores. Tertiuꝫ
est de ꝑhennitate puritatis. memoria em̃
eoꝝ q̃ relinquunt̃ ꝑ ꝓpagationẽ finẽ hñt.
memoria vero abel in benedictiõe inte/
gritatis fuit perpetua. ideo status virgi
nitatis dicitur celibatus ꝓpter sui ꝑhen/
nitatem. Et notandũ ꝙ memoria castita
tis ꝓbat̃ ĩmortalis. quadruplici ratione.

Prima qꝛ om̃ia corꝑa quib⁹ repugnat
generatio sunt incorruptibilia ⁊ sempi/
terna. patet in corꝑibus supcelestib⁹. ⁊ ꝓ
pter hoc virginitatis status vocat̃ celiba
tus Scda qꝛ om̃ia corꝑa quib⁹ indita
est generatio sunt corruptibilia. quia nõ
possunt in suo indiuiduo conseruari. ⁊ ꝑ
petuari ptꝫ. ij. lib. de anĩa ꝑ cõmentatorẽ

Tertia qꝛ om̃es creature ratiõales q̃/
bus est generalis virginitas: vt sunt an/
geli ⁊ anime intellectiue: sunt immorta/
les. Quarta quia post resurrectioneꝫ
qñ erimus ĩmortales: erimus etiã virgi/
nes quantũ ad corporis integritatẽ cum
deus nõ resuscitet diminute. Matt. xxij.
In resurrectione neqꝫ nubẽt: neqꝫ nubẽ/
tur sed erunt sicut angeli dei in celo. s. ꝓ/
pter cõsumatã virginitatẽ. Quartum
de puritatis veritate. Et notandũ ꝙ
puritas habet duplicẽ veritatem. Unã
interiorẽ que est in ordinatiõe ad diuinũ
intellectũ. Aliã exteriorẽ q̃ est in ordine
ad creatũ intellectũ. prima est soli deo co
gnita ⁊ consistit in quadruplici actu. pri
mus est ĩmaginari. Scds honesta ꝯtem
plari. tertius honesta eligere. quart⁹ ho/
nesta desiderare. Scda vero hoĩbus
cognita etiã cõsistit in quadruplici actu.
Primus est honest⁹ gestus. scds honest⁹
aspect⁹. tertius honest⁹ affat⁹. quart⁹ ho
nestus effatus. ex istis iudicãt homines
probabiliter puritatem interioreꝫ nõ de
monstratiue. qꝛ hoĩes iudicãt q̃ foris sũt
deus aũt intuet̃ cor. i. R. xvi. Quintũ
de puritatis imitabilitate. licet em̃ om̃is
virtus trahat ad sui imitationeꝫ modo
tamẽ singl'ari virtus castitatis est sui ip/
sius multiplicatiua: qd̃ ptꝫ. quadruplici
ratione. Prima qꝛ castitas habet vim E
allectiuã pro eo qꝛ om̃ib⁹ placet. vt patuit
supra ⁊ qd̃ oĩbus platet om̃es conant̃ ha
bere. Scda quia habet vim ostensiuã
pro eo qꝛ opposita iuxta se posita clarius
elucescunt. ⁊ ideo decor puritatis osten/
dit quantus sit error turpitudinis sibi
opposite. Tertia quia habet vim con
seruatiuam pro eo ꝙ vniuscuiusqꝫ rei cõ/
seruatio ⁊ saluatio consistit in eius inte/
gritate. ⁊ virtus castitatis est ad inte/
gritattis custodiam. Ideo sicut natural̃
inclinatio est ad vnitatẽ ⁊ integritatem:
ita est etiam ad puritatis imitationem.

Quarta quia habet vim extractatiuã
eo qꝛ celibatus est virtus quasi transcen
dens sensibilem vitam ⁊ quasi sequens
angelicã. ⁊ ideo admirabilis valde ⁊ iõ
cum ponit̃ in exemplũ. inspicit̃ diligẽter
⁊ ꝑ cõsequens attrahit ad ipsius imita/
tionem Sextum de puritatis obstabi
litate. res em̃ que multũ diligit̃ qñcũqꝫ
subtrahit̃ desiderat̃. ⁊ cũ ꝑsona tali virtu
te adornata mundo subtrahit̃: ab omni/
bus desiderat̃. Est em̃ notandũ ꝙ ꝑsona
que virtute puritatis est venustata se sub
trahit ex hac vita quadruplici ratione

Prima qꝛ est acceptabilis illi cui ma/
xime cõplacet in veritate. ⁊ ideo festinat
talẽ ꝑsonã ad se vocare. sicut principes q̃
assistere sibi volũt illos quibus afficiun/
tur. i. R. xvi. dixit saul ad ysa.: Stet da/

uid in cōspectu meo. inuenit eñ grām in oculis meis. Scōa q̄ mūdus est sibi tristabilis ex eo q̄ plenus inq̄nāmētis ⁊ sordib⁹. quib⁹ aīa pura soler aliq̄n inq̄nari. ỹ. pet. ỹ. Justū lotb oppressum a nephandoꝝ iniuria ⁊ a luxuriosa ꝓuersatiōe eripuit. aspectu eñ ⁊ auditu iustus erat habitans apud eos q̄ de die in die aīam iustam iniq̄s op⁹ cruciabāt. Tertia q̄ puritas in hoc mūdo ꝓficitaꝫ in eo q̄ oñia sensibilia inclināt ad corruptionez ꝓtagū. ỹ. coꝝ. xi. Timeo aūt ne sicut serpens euam seduxit astutia sua: ita corrūpant sensus vr̄i: ⁊ excidāt a simplicitate q̄ est i xp̄o iesu. Quarta q̄ iste mūd⁹ cū sit sordibus plen⁹ ꝓuaꝫ ꝓsona sic illustri: q̄ nō est dign⁹ societate ꝓsonaruꝫ incōtaminataꝫ. io. d. apl's. heb. xi. q̄ sublate sunt ꝓsone q̄bus dign⁹ nō erat mundus. Septimū de puritatis nobilitate. Et est notādū q̄ in patria ponit vna cozona aurea que est p̄miū substātiale. et triplex aureola q̄ ptinet ad p̄miū accidētale. ꝑma debet virginib⁹: q̄ victoriā habuerūt de mūdi blādicijs ⁊ carnis. scōa martirib⁹ q̄ victoriā habuerūt de hostiū seuicijs. tꝛia doctorib⁹. q̄ victoriā hūerūt de inimici astucijs. Et sic q̄ ꝑginitas ē in celis cozonata: ita nō solū q̄tū ad aureā sed etiā q̄tuꝫ ad aureolā: vt dicit Sap. v. iō accipiēt regnū decoris ⁊ diadema speciei de manu dei sui. Octauū de puritatis substātialitate. Et notandū q̄ q̄druplex bꝛitudo inuenit in certaminib⁹ castitatis Prima q̄ insurgētib⁹ passi oñib⁹ ꝓcupiscētie aīus trahit ad ꝓsensuz ⁊ iste ꝓsensus vocat coinq̄natio. q̄ iducit ꝓsensū coinq̄uatiū. Scōa q̄ insurgentib⁹ passiōib⁹ aīus trahit ad delectatiōnē. ⁊ iste ꝓsensus vocat maculatiuus q̄ inducit maculā venalis pcti. Tertia q̄ insurgētib⁹ passiōib⁹ anim⁹ trahitur ad simplicē suggestionē. ⁊ iste cōsensus vocat accessio: q̄ nō inclinat ad aliq̄ maculā. q̄ nō est ꝓsensus: q̄ sūt illi p̄mi mot⁹ de quib⁹. d. mgr. ỹ. sniaꝫ. q̄ nō sunt in nr̄a pr̄ate. Quarta q̄ aliq̄s aīus sta tenet subiectas passiōes ꝓcupiscētie: vt insurgere nequeāt ad ꝓuocandū animū. ⁊ iste est supmus grad⁹ puritatis p modū cuiusdā passibilitatis. Quib⁹ nos alloquit xp̄s di. apoc. ỹ. Ecce dabo mā na absc̄ditū. ⁊ dabo illi calculū cādidū ⁊ in calculo nomē nouū scriptū q̄ nemo scit nisi q̄ accipit Quod nobis concedere ⁊c. Amen.

De Sancto Johanne euangelista. Sermo. IIII.

Quila grādis magnaꝫ alaꝫ longo membꝛoꝝ ductu plena plumis: ⁊ varietate venit ad libanum ⁊ tulit medullam cedri: Sūmitatē frondiū ei⁹ euulsit. ⁊ trāsposuit eā in terrā chanaā in vrbē negociatoꝝ posuit illā. eze. xvij. ca. Quia vero circa descriptionē euāgeliste ꝓpriā fctāz eze. i. ca. ꝓ facies q̄tuoꝝ aīaliū. ⁊ iteratā. p. b. io. apoc. iiij. ipe iohes describit q̄si habēs facie aq̄le volātis. idcirco ad extollēdā laudē eius ꝓconia assūpta est parabola ista.

Intelligendū est tm̄ q̄ i hac figura tāgit ꝓpha ista⁹ aq̄le dece misteria ꝓuenientia bti iohā. pson. quoꝝ sez Primum misteriū est. de ista⁹ aq̄le magnitudie. cū ꝑmittit aq̄la grādis. Et illa ꝓpietas cōuenit. b. io. nō loquēdo. s. de magnitudie mol'. sed de magnitudine ꝓtutis. de qua magnitudie dixit angel⁹ gabriel ꝓ iohe baptista Erit em̄ magn⁹ cora dño Luce i. ⁊ iteꝝ in eode ca. de saluatoꝛe Hic erit magn⁹ ⁊ fili⁹ altissimi. Jstaz aūt magnitudiné hūit. b. io. euāgelista. quia in ordine apl'oꝝ q̄ est maxim⁹ fuit vna colūpna: ⁊ illaꝫ colūnaꝫ magnitudinē exprimens apl's. ỹ. Coꝝ. xi. dicit sic: Estimo nihil me min⁹ fecisse a magnis apl'is ⁊c. I. miste rium B

Secōm misteriū de illi⁹ aquile latitudine. q̄ dicit q̄ fuit magnaꝫ alarū. Jste ale magne signāt illas magnas ꝓēplationes: q̄s hūit ille apl's. q̄ de maximis reb⁹ ⁊ trāscēdentib⁹ capacitatē intellect⁹ creati. dicit em̄ btūs Greg. sup eze. q̄ sic facies ad noticiā ptinet: ita pēna ad cōtēplationē. ⁊ q̄ pēne aialiū q̄tuoꝝ sunt idē q̄ ale ipsoꝝ: vt habet eze. i. ca. io magni/ II mꝝ.

169

tudo illarum alarum est magnitudo di
III.mi. uinarum contemplationum singulariter
refulgentium in isto apostolo. Tertiū
misteriū est de illius aquile longitudine
qꝛ dicit ꝙ fuit longo membroꝝ ductu. q̄
quidē longitudo figurat diuturnitatem
vite quam habuit ille apo. in virtutum
opatione. ⁊ ista diuturnitas declarat̄ in
sua canonica. ij. qꝛ tantū in. iij. se describit
seniorē. q. referēdo se ad alios apostolos
quibꝫ omibus vixisse diutius ꝑhibet̄ se-
cundū illud ꝓuer. iij. ca Lōgitudo dierū
IIII.mi ī dextra eius. Quartū misteriū est de
illius aquile plenitudine: qꝛ dicit ꝙ erat
plena plumis ⁊ illla plenitudo plumaꝝ
significat abundantiā diuinaꝝ reuelati-
onum multiplicatarum in mente huius
apostoli vt ptꝫ in apoc. vbi dicit beatus
Hieroni. ꝙ tot sunt sacramenta q̄t sunt
V.mi. verba ⁊c̄. Quintum misterium est. de
illius aquile mltitudine: qꝛ dicit ꝙ erat
plena varietate que varietas signat do-
noꝝ spūaliū multiformitatez ⁊ supnatu-
raliū carismatū quibꝫ aīa huius aposto-
li fuit singulariter adornata vt patebit.
VI. mi. Sextū misteriū est de illiꝰ aq̄le aduo-
latione qꝛ dicit ꝙ venit ad liberanduz q̄
liberandus significat xp̄m q̄ interpretat̄
cādidatio. secundū vtriusq̄ nature ꝓpri
etatem repte in ipsa. Primo quidē q̄ꝫ-
tuz ad diuinitatē qꝛ libanus ꝑm Hiero.
interp̄tat̄ candor ⁊ diuinitas verbi. ver-
bum aūt ꝑm suā diuinitatē dicit̄ candor
lucꝭ eterne sap̄. vij. ca. Scd̄o dicit̄ xp̄s
libanus q̄ꝫtum ad suā humanitatē. quia
libanus interpretat̄ cādidatio. ꝑ innocē-
tie venustatē. Ad illū ergo mirabilē liba
nū venit illa aquila magnifica q̄n fuit ei
xp̄i incarnatio reuelata qꝛ actus illiꝰ re-
uelationis sequebat̄ actuz intentiue dul
cedinis quo amans tendit in amatum.
VII.mi. Septimū misteriuz est: de illius aq̄le
acceptione. qꝛ dicit ꝙ tulit. s. medullā ce-
dri que quidē cedrus significat suꝑposi-
tum verbi exaltatū in libano. i. iunctū cū
hūanitate in xp̄o. Ista cedrus constat ex
diuinitate sub relatiua ꝓprietate sicut ce
drus ex medulla sub cortice. Ista ergo
aquila tulit medullā cedri. duz ꝑ reuela
tionē supnaturalē accipit noticiā diuini-
nitatis verbi in sua intelligētia ⁊ postea
eam reponit in sua memoria Octauū VIII.
misteriū est de illius aquile euulsione: qꝛ miste.
dicit ꝙ sūmitatē frondiū eiꝰ euulsit. Iste
sūmitates frōdiū sunt flores ipsoꝝ ⁊ isti
flores significāt reuelationes diuinas q̄
sunt in verbo. s. gn̄o passiua. ⁊ actiua spi-
ratio: qꝛ dicit dioni. de sancta theolog. ꝙ
pullulationes dīne nature. i. origīes sūt
sicut flores ⁊ illos flores b. io. euulsit. q̄n
ꝑ noticiam abstractiuā a verbo illos flo-
res accepit. abstractio em̄ est quasi q̄dam
intellectualis euulsio virtutis agnite ab
obiecto. illius aūt euulsionis signū exti-
tit qꝛ misteriū trinitatis clarius ceteris
expressit di. ī prima canonica sua: Tres
sunt qui testimonium dant in celo ⁊c̄.
Nonū misteriū est de illiꝰ aquile trās- IX.mi.
portatione qꝛ dicit ꝙ medullā cedri quā
tulit transportauit in terrā chanaā. Ista
aūt transportatio tunc fuit facta a beato
io. q̄n ipse illā notitiā diuinititatis verbi
quā ipse potauit dormiēs in pectore xp̄i
manifestauit in descriptiōe simboli apo-
stolici exprimens ꝑsonā filij vt infra pa-
tebit. ⁊ illa ad lr̄am fuit facta in hierusa-
lem in qua descriptus fuit simbolus apo
stoloꝝ in primo concilio de quo hētur in
actibus Decimū misteriū est de illius X.mi.
aquile finali repositiōe qꝛ dicit ꝙ medul
lam cedri quā trāsportauit: posuit in vr-
be negociatoꝝ q̄ significat multitudinē
gentiū negocijs secularibꝫ deditaꝝ in q̄-
bus medullam cedri. i. diuinitatē beatus
Johannes finaliter posuit. quia post de-
scriptionez simboli. ī asia scripsit euāge-
lium per qd̄ diuinitatem ipsam maxime
gentibus manifestauit vt patet maxime
in eius principio. Quia vero ad extol
lenda preconia. b. io. assumpta est illa fi-
gura. idcirco eius laudibꝫ insistendo. oc-
currunt. xxij. considerationes. quarum
Prima est deuotio sue generationis ⁊
dicit̄ ꝙ fuit propagatus de īclita radice

ɣesse: sicut ꝛ Christus ex parte anne ex q̃ prodierunt quattuor preciosi rami scilicet mater domini. maria Jacobi. maria Salome. de quarum prima fuit natus christus. de secunda scilicet Jacob⁹ minor Symon ꝛ iudas apostoli ꝛ Joseph qui cognominatus est iustus De tertia vltimo Jacob⁹ maior ꝛ Johannes euangelista qui fuit quartus ramus in illa progenie. Intelligendum est tamen ꝙ ex illa progenie beatus Johannes fuit consecutus quattuor priuilegia. quoꝝ Primū fuit ꝙ fuit consanguine⁹ germanus christi ꝛ per consequens dei ꝛ illa germanitas ex hoc probatur: quia matres amborum fuerunt filie eiusdem matris scilicet Anne. Secundum ꝙ illa germanitas Johannis ad xp̃m nō fuit simplex sed dupla: sicut si fuissent germani tam ex parte patris q̃ ex parte matris. quia tantam germanitatem habuit xp̃us ad matrem suam benedictam in consubstãtialitate: quantam habent alij ad vtrũq; parentem. Tertium est ꝙ illa germanitas non fuit per modum equiparãtie sed quasi disquiparantia. quia xp̃us fuit consubstantialis se toto. quia totaliter a maria virgine matre processit.

Quartum est. ꝙ ex illa germanitate sane intelligendo beatus Johannes contraxit affinitatem aliquaꝝ cum persona patris ꝛ spiritussan. quia inter personas diuinas est germanitas verissima. ideo cum quacunq; vna diuinarum personarum habet germanitatẽ alij. s. videnꝛ habere affinitatem. Et est sciendum ꝙ illa germanitas adiuuabat beatum Johannez ad perfectius diligendum christuz

II. cõsideratio

Secunda est consideratio. de ordine sue vocationis: qua fuit vocatus ad xp̃i discipulatuz ꝛ ad ordinem apostolatus in quo quartum locum sortitus est. Primus fuit Andreas. secũdus Petrus. tertius Jacobus maior. quartus Johannes euangelista vt patet Johannis. i. ca.

III. cõsideratio

ꝛ ideo potest de eo dici illud danielis iij. Spẽs quarti similis est filio dei Tertia consideratio est. de merito sue prosecutionis. q̃to sc̃z merito beatus Jo. fuit xp̃um secutus. qõ meritũ declarat math. xix. quando querenti Petro pro omnibus apostolis. Ecce nos reliquimus omnia ꝛ se. sumus te. quid ergo erit nobis. Respondit ei dominus. Amen dico vobis ꝙ vos q̃ secuti estis me ꝛc̃ Ho tandum est tamen ꝙ meritum beati Johannis insequenti christum argumentatur maius esse merito beati Petri quadruplici ratione. Et prima est. quia citius venit ad christum Petrus vero p andream ante fuerat predicatus q̃ per christum fuerit vocatus. illa fuit prima exhortatio scilicet Johãnis vocatio que inuenitur ad ipsum facta in diuina scriptura. Secunda est quia Johannes fuit de maiori genere. vtpote de stirpe regia de qua fuit christus: cuius erat germanus consanguineus. Tertia ratio est. quia in etate florida mundum reliqt. erat enim adolescens: vt testatur marcus in qua etate difficillimum est relinquere mundum: eo ꝙ maxime tunc passiones vigent. Quarta est quia Johannes magna bona reliquit. Petrus enim solum reliquit bona fortune: vt nauem ꝛ retia. Johan. autem bona nature vnde dicitur. relictis Johannes retibus ꝛ patre: quod maxime pertinet ad bona nature secutus est christum.

IIII. q̃sideratio

Quarta cõsideratio est de matrimonio sue desponsationis. postq̃ enim fuit a christo vocatus fuit matrimonio desponsatus: ꝛ de illis nuptijs sine corruptione abstractus vt dicit Hieronimus i prologo sup Johannem. Iste nuptie creduntur fuisse in quibus dominus aquam mutauit in vinum. qz nusq̃ legimus alibi christum interfuisse nuptijs. Et nonnulli arbitrãtur mariam magdalenam ibi fuisse spõsam ꝛ per hoc fuisse auersam. quia sponsus fuit sibi ablatus licet illud satis sit apocrifum. Et illa beati Johannis despõsatio creditur fuisse ordinata a christo vt eius virginitas cõsecraretur. quia statim cum virginitas coniungitur cuz sacramento: consecratur per ipsum.

170

Intelligendum est tamē q̄ in diuina scriptura ſm illū modū quattuor virginitates inueniunt consecrate. vt ptz in p̄cedenti sermone. in articulo: in tertio statu ad litteraz. V. consideratio

Quinta ꝓsideratio est. de p̄conio sue puritatis q̄ dicit b. Greg. q̄ spēali p̄rogatiua castitatis ampliori ip̄m fecit dignuz dilectione. q̄ virgo est electus a deo. z virgo i eū permāsit zc̄.

Intelligendū est aūt q̄ in ve. te. fuerūt quatuor virginitates cōmendate. Prima fuit Abel. scōa fuit Noe. tertia fuit Hieremie. quarta fuit Danielis. Pria quia florida. scōa q̄ diu ꝓseruata. tertia q̄ a xp̄o ordinata. quarta q̄ remūeratio nibus habundātissime remunerata. Et sic istis quattuor modis virginitas. Jo. euangeliste fuit cōmendata. Sed in no. testa. inueniunt quatuor virginitates ve nerate. quaz Prima fuit ioseph. quia fuit ad matris pudicitiā ordinata. Se cunda fuit iohannis baptiste. quia christi pnunciatiua. Tertia fuit beati ste pha. q̄ pudicitia sācta quaz mulier fuit ei cō missa. Quarta fuit beati pauli. q̄ fuit doctrina clarissima illustrata. Nunc aūt celibatus b. iobā. illo quadruplici modo VI. cōsi fuit venerat⁹ vt ptz. Sexta cōsidera deratio tio est. de priuilegio sue familiaritatis: q̄ fuit xp̄o familiarior ceteris aplis. z illud fuit ꝓter habūdantiorē puritatē. Jsta aūt familiaritas fuit q̄dripliciter decla rata vt patz in p̄cedēti sermone. in sexto VII. ꝓsi statu ad lr̄am. Septima consideratio deratio est de fastigio sue charitatis q̄ xp̄m p̄ ceteris diligebat. Et illi⁹ potuit esse cā ſm naturā ꝓcedendo. q̄ illa etas in qua fu it vocatus. s. adolescētia est ꝓnior ad di lectionē. Intelligendū est tñ q̄ illi⁹ di lectionis suphabundātis quattuor fue runt signa Rre in p̄cedenti sermone in VIII. ꝓsi statu. v. ad lr̄am. Octaua ꝓsideratio deratio est de misterio sue obdormitiōis q̄ñ. s. fuit sopit⁹ in sinu dñi nostri iesu xp̄i. Intel ligendū est tñ q̄ xp̄s fecit in cena q̄tuor actus circa ꝓsonā b. io. euangeliste. Rre. in sermone p̄cedenti q̄ incipit dilect⁹ me us in. viij. consideratione: ad litteram.

Nona ꝓsideratio est de sacramēto sue IX. cōsi adoptiōis q̄ñ verbo saluatoris fuit fact⁹ deratio filius matris xp̄i. dicēte ei dño ihu. Mu lier ecce filius tuus zc̄. Intelligendū est tñ q̄ illa mutua recomēdatio facta fu it q̄druplici rōne. Rre. in supradicto ser mone. Dilectus meus in. ix. cōsideratio X. consi ne ad litteram. Decima consideratio deratio est de p̄conio sue intonationis. in descri ptione. s. euangelij demonstratio in q̄ sic intonauit. q̄ si altus intonasset tot⁹ mū dus eū capere nō potuisset. Intelligē dum est tñ q̄ in descriptiōe illius euange lij. b. io. transcēdit alios euāgelistas in q̄ tuor. Rre in p̄dicto sermone. dilectus zc̄. in. x. ꝓsideratione ad lr̄am. Undecia XI. cōsi cōsideratio est: de p̄digio sue visiōis cuz deratio dicit iohānes euāgelista deū vidisse. q̄ñ fuerunt ei reuelata secreta celestia. In telligendū est tñ q̄ in sacra scriptura iue niunt tm̄ quatuor hoīes vidisse deū. quo rum Primus fuit Adam in statu in nocentie zc̄. Scōs fuit Moyses. Ter tius fuit ysaias: de quo dicit augustinus q̄ a iudeis ideo fuit sectus quia dixit se vidisse deum. Quartus fuit paulus de quo dicit bea. Augu. super genē. ad lr̄am xij. Cur non credimus tanto apl'o docto ri gentiū rapto vsq̄ ad illam excellētissi mam visionē intellectualē. voluit ne de⁹ demonstrare vitam in qua post hanc vi tam viuendum est in eternum. q. d. imo.

Duodecima cōsideratio est. de articu XII. ꝓsi lo sue cōfessionis quādo fuerūt. xij. apli deratio cōgregati post ascensionē dominī vt fidē catholicam describerent. z tunc fecerunt simbolū in quo fuerūt positi. xij. articuli iuxta numerū apostoloz. z illud fuit pri mum cōciliū solēne militātis ecclesie ce lebratū in hierusalem. Tredecima cō XIII sideratio est. de fastigio sue ꝓfessionis in ꝓside. quo ꝓsiderat⁹ de quo ordine fuit reputa tus. ad quā dignitatez fuit assumptus.

Intelligendū est tñ q̄ xp̄s in celū ascē dens diuisit ecclesia. v. ordines z digni tates vt testatur paulus ad eph. quarto. Rre in supradicto sermōe. s. dilectus zc̄. in. xij. consideratione ad lr̄am. Quat

XIIII. ꝑside. tadecima cõsideratio est. de ꝓfagio sue assimilationis. cũ em quattuor euangeliste sint assimilati ꝙ quattuor animalia sicut docet bea. greg. sup eze. Primũ em habet facies hominis. scõm leonis. tertiũ bouis. z quartũ aquile volantis: vt patz in eodẽ ca. Intelligendũ est aũt ꝙ per aquilam intelligit b. io. euãgelista. Ubi est sciendũ ꝙ aquila habet septem ꝓprietates bto io. apło. z euãgeliste singlariter cõuenientes. quaz Prima est ꝙ habet limpiditatẽ in suo cõtuitu. Aquila enz irreuerberatis oculis respicit solis rotã hanc habuit beat⁹ io. eo ꝙ tam luculẽter intuitus est diuinitatem verbi. Secunda est ꝙ habet solẽnitatẽ in suo volatu qz sup omnes alias aues volat. z suũ nidum collocat. ita habuit b. io. eo ꝙ fuit negociatus circa altissima misteria ꝑcipue altissime trinitatis. Tertia est ꝙ habet arduitatem in suo icolatu. qz facit nidum suũ in locis difficilimis adeundum z ita be. io. qz negociatus fuit circa difficilima videlicet circa incarnationez

Quarta est qz habet velocitatẽ in suo volatu. qz velocius volat ceteris auibus ita habuit b. io. eo ꝙ ĩ breuissimo spatio scripture sue infinita ptranseat scdz virtutem. Quinta est qz habet nouitatẽ in suo actu qz renouat ne possit senescere ita habuit b. io eo ꝙ vetustatem iudeoz abiciens: maxime in suo euãgelio nouitatẽ mãdatoz amoris statuere visus fuit

Sexta est qz habz extrahcitatẽ in suo effectu. qz docet volare suos pullos z super eos volitat ita b. io. eo ꝙ volitãs actibus cõtemplationis sup alios surſũ trahere conabat. Septima est qz habet ĩ certitudinem in suo transitu qz via aġle trãseuntis de loco ad locũ est penitus incerta. hanc habuit beatus ioh. eo ꝙ licet transitus eius fuerit notus: tamen quid factum sit de eius corpore difficile est inXV. ꝑsi. uenire zc. Quindecima consideratio est de obstaculo sue retardationis cũ em fuerit magis dilectus ĩter apostolos. iõ secundum rectam rationez sibi debetur principatus apostoloz̃ z tamen nõ fuit factus princeps apostoloz̃ sed petrus

Ubi est notandũ ꝙ xp̃us obmisit ei ꝓferre principatũ quadruplici rõe vt patz in ꝑcedenti sermone. s. dilectus zc. in. xv. cõsideratione. Sed ex illis q̃ttuor rõib⁹ accipiunt quattuor documẽta. quoz̃um

Primum est ꝙ iuuenes non sunt assumendi ad statũ ꝓlationis q̃tumcũq; ꝓfecti: z in alijs sufficientes. Secundũ est ꝙ ꝓlati non debent rõne consanguinitatis inclinari ad dandũ ecclesiastica bñficia. Tertium est ꝙ illis q̃ sunt sufficienter beneficiati nõ sunt cõferẽda vlteriora beneficia eo ꝙ debẽt ꝓtentari. Se XVI. cõ xtadecima cõsideratio est. de iudicio sue imersiõis qz em noluit ꝑ cõsuli iuxta edictum imperiale obedire: vt negaret xp̃m z a ꝓdicatiõe cessaret: iussus est in doliũ ferentis olei mergi: de quo nõ adustus sed vnctus exiuit vt testat eius solẽnitas quelegit ante portã latinã. Et in illo miraculo cõcedit coronã martirij meruisse qz meritũ martirij consistit in consensu mentis z nõ in passione corpis: alioquin qui inuitus occideretur esset martyr. Et ideo quia se exposuit sponte morti q̃ius diuino miraculo fuerit reseruatus: tamẽ merito martirij non fuit priuatus. Intelligendum est tamen ꝙ in diuina scriptura quatuor modi martirij inueniunt vt patet in sermone ꝓallegato. s. dilectus meus in articulo. xij. ad ifram VII. ꝑsi Decima septima consideratio est de exilio sue relegatiõis: qñ fuit deportatus ĩ pathmos. vt ibi vacaret diuinis reuelationibus: vt patz in apoca. per totum Intelligendũ est tamen ꝙ in statu illo relegationis q̃tuor notabilia circa ipsum euenerunt. D

Primuz fuit ꝙ in illo statu mirabilia scripsit scribendo librum apoc. vbi dicit beatus Hieronimus. q̃ ille liber tot habet misteria quot verba: vnde dicunt doctores ꝙ omnia ecclesie ventura sunt ibi scripta. Secundum fuit ꝙ in hoc statu mirabiliora audiuit nõ enim scripsit omnia que audiuit. licet in mente sua siguauerit vniuersa. vnde fuit ei dictum apoc. x. ca. Signa q̃ locuta sunt. septem

Sidera. Nota

tonitrua ⁊ noli ea scribere ⁊c̄. Tertiū
ꝙ in hoc statu est: qꝛ mirabilissima vidit
quia vidit xp̄m ⁊ angelos ⁊ totā celestē
patriam illuminatā sole diuinitatis qd̄
cernere non potuisset nisi illā lucē diuini
tatis vidisset. Quartū est ꝙ ipse in h̄
statu totam diuinā scripturā finiuit: ita
vt non credāt aliq̄ doctores alicui lr̄e ap/
ponere aliq̄d canoni vltra librū apoc. et
ꝓpter hoc credūt beatū io. dixisse vltimo
capitulo. Si quis apposuerit ad hec ap/
XVIII. ponet deus sup̄ illum plagas scriptas in
ꝯside. libro isto ⁊c̄. Decimaoctaua conside/
ratio est de gaudio sue reuersiōis. qñ eīm
redijt de insula. tunc facta fuit in epheso
magna exultatio occurrentiū ⁊ cantātiū
Benedictus qui venit in noīe dñi. Et il
la letitia fuit duplicata qñ ꝑ ip̄m drusia/
na fuit resuscitata ꝑ tres horas acclamā
te populo Unus est deus quē p̄dicat io.
⁊c̄. Intelligēdū est tñ ꝙ p⁹ suū regres/
sum de exilio ꝑficiens cursum sue p̄dica/
tionis tempe longo floruit quadruplici
genere miraculoꝝ vt ptz in sermone qui
incipit Dilectus ⁊c̄. in. xviij. ꝯsideratiōe
XIX. cō Decimanona consideratio: est de mi/
raculo sue translationis quo fuit vocat⁹
a christo modo singularissimo de q̄ dicit
beatus Hieronimus in ꝓlogo sup̄ iohā/
nem. Hic est iohes: q̄ sciens supuenisse
diem recessus sui cōuocatis discipulis. s.
in epheso ꝑ multā signoꝝ exꝑientiā ꝓpo
nens xp̄m. descēdens in defossum sepul/
ture sue locuz facta orōne positus est ad
patres suos. tam extraneus inquit a do/
lore mortis q̄ a corruptione carnis inue
nit alienus. Sed est attendendū ꝙ cir
ca translationem bea. io. fuerūt quattuor
E mirabilia celebrata. quoꝝ scz. Primū
est de xp̄i appitione. quia anteq̄ discipu
los cōuocaret ei apparuit xp̄us cum. xi.
apostolis qui iam omnes erant cuz xp̄o
per mortem ⁊ vocauit eum di. Ueni di/
lecte mi tempus est vt epuleris cum fra
tribus tuis ad cuius conspectum incita
ta est anima eius eternoꝝ desiderio. vn/
de postea dixit: Uisus tuus cōcupiscen
tias in me generauit eternas. Scd̄m
fuit de lucis apparitione: quia postq̄ in
defossum locum descendit vt dicit hiero.
lux apparuit miranda. occultans ipsius
corpus ⁊ per spatiū trium horaruz stetit.
Tertium fuit de corpis dispitione: qꝛ
postq̄ lux illa discessit nullus mortaliuz
corpus illud sanctissimū vidit vbicunq̄
fuerit translatū Quartum fuit de mā
ne scaturitione. quia post disparitionem
illius corporis sanctissimi scaturiuit mā
na de illa fossa. Sed occurrit dubiū vbi
fuerit bea. Jo. translatus. Et dicit ad pa
disum celestē sicut dauid. Uigesima XX. ꝯsi
consideratio est de argumento sue reuer
sionis. Dicunt aliqui ꝙ sicut ante iudici
um est venturus ad prenunciandum xp̄i
aduentuz vnus de tempore legis nature
ali⁹ de tempore legis scripte: vt Enoch
⁊ Helias. ita conuenit ꝙ veniat vnus p̄
cursor de tempore gratie. Et ad hoc nō
inuenitur similis b. io. euāgeliste qui sic
fuit translatus in gr̄a sicut illi i lege scri/
pta ⁊ mosaica: ⁊ naturali. Et ista sen
tentia confirmatur quadruplici ratione
⁊ auctoritatate. Require supra in alijs
supradictis sermonibus vbi ista gratia
tractatur ⁊c̄. Uigesimaprima consi/ XXI. cō
deratio est de fulcimento sue immortali
tatis de qua loqueus bea. Hieronimus
super iohannem dicit ꝙ hic iohannes fa
cta oratione positus est ad patres. vt di/
ctum est supra. Et notandum ꝙ sunt. v.
auctoritates in sacra scriptura probātes
eius immortalitatem: quaruz Prima
est math. xvi. ca. Amen dico vobis sunt
quidam de hic stantibus qui non gusta/
bunt mortem ⁊c̄. sed constat ꝙ omnes il
li q̄ ibi erant sunt mortui ergo ⁊c̄. Se
cunda est mar. ix. cap̄. di. eodem domino
Amen dico vobis: sunt quidam de hic
stā. qui non gu. mor. donec videāt regnū
dei ⁊c̄. Tertia est lu. ix. ca. di. dico aūt
vobis vere sunt hic aliqui stantes qui nō
gu. mor. donec videant regnum dei ⁊c̄.
Quarta est luce. xxi. capi. di. domino.
Amen dico vobis ꝙ nō preteribit gene/

ratio hec donec omnia fiant. ⁊ loquit̄ de signis iudicij ⁊c̄ Quinta est io. xxi. ca. vbi cum dixisset dominus petro. Cuz esses iunior: ⁊ petrus dixit de io. Hic autē quid. dixit aūt dominus. Sic eum volo manere donec veniam. Intelligendū est tamen ꝙ theophilus in glosa sup̄ Jo. scribit quattuor mirabilia circa illā materiam. Primum est ꝙ be. ioh. nondū est mortuus: sed moriturus in fine mundi: quia om̄e qd̄ nascitur moritur. Secundum est qd̄ in fine mundi debet martirio coronari ꝓ christo. Tertium est ꝙ ipse cum helia debet predicare contra antixp̄m. Quartum est ꝙ antixp̄us illos duos occidet in medio platee hierusalem. Istis premissis oportet vnam de quatuor vijs eligere. quarum Prima est ꝙ ipse sit in anima ⁊ corpore glorificatus vltimate ⁊ per consequens subito mortuus ⁊ resuscitatus: sicut virgo Maria. Secunda via est ꝙ ipse fuerit translatus ad paradisum terrestrē: sine morte sicut helias: ⁊ ꝙ sit moriturus in fine mundi cum eis. Tertia via ꝙ ipse sit translatus ad paradisum celestē viuus: sed tamen moriturus mira celeritate cum illis qui ibunt cum christo obuiam in aera. Ista tamen mors corporis glorificati erit miraculosa. quia per diuinam potestatem corpus quodcunq; glorificatum potest mori. Quarta via est ꝙ ipse sit vltimate glorificatus ⁊ nunq̄ moriturus. Ista aūt via videtur. vt alias dixi nimis dura propter christum ⁊ ipsius matrem. ideo prima via videtur clarior. licet tertia sit magis consona auctoritatibus preallegatis. Vigesima secunda consideratio est de documento sue felicitatis: qua glorificatus est sublimiter secundum celsitudinem suorum meritorum: vt ad ordinem seraphicum spirituuz beatorum credatur esse assumptus. ⁊ illud declaratur quadruplici ratione. Prima est. quia christus eum summe dilexit. ideo vocatus est discipulus ille quem diligebat iesus ⁊ ordo seraphicus est maxime a christo dilectus: qz sibi est magis coniunctus. ideo decuit vt dilectum discipulū ibi collocaret. Secunda est. quia beatus iohannes christū intensissime diligebat. qz eloquia de eius dilectione frequentabat. Tertia est. quia supremo ordini in eccl. militante respondet supremus ī ecclesia triumphāte. cum excellentia premiorum sit secundum excellentiam meritorum. ⁊ quia ordo apostolorum fuit supremus in eccle. ierarchia. ideo omnes apostoli ad illū ordinem videntur esse assumpti in quo ordine iste non fuit de minimis vt est ostensum Quarta est. quia multi angeli de illo ordine corruerunt. ⁊ ideo oportet vt tot electi assumantur ad illum ordinem ⁊ non magnus numerus electorum est qui excedat vt creditur beatuz Johannem in perfectione. ⁊ ideo non solus ad ordinem seraphycum creditur fuisse assumptus: sed ad superiorem partem illius ordinis: cum de superioribus illius ordinis spiritus fuerīt lapsi. ⁊ intra excellentissimos sanctos ille non immerito credatur vnus. Unde beatus Johānes est de numero illorum: de quibus dicit saluator ad litteram. Ubi ego sum illic ⁊ minister meus erit vt videat claritatez meā quā dedit mihi pater Johannis. xij capi. Cuius claritatis nos participes faciat iesus christus meritis beati Johannis euangeliste: Qui viuit ⁊ regnat per infinita secula seculorum. Amen.

XXII. ꝯside.

Infesto sancti Johannis euangeliste.

Je eius: vie pulchre ⁊ omnes semite illius pacifice. prouerbiorum. iij. capi.

In istis verbis beatus Johannes commendatur multipliciter. Primo a vita laudabili: ibi. Vie eius. nam alia via a virtute nō est via sed deuiū. Scd̄o a mūdicia inextimabili. ibi vie pulchre. Tertio a sctitate mirabili. ibi ⁊ omnes semite illi⁹ pacifice. i. hōeste d̄o accepte.

De Circumcisione domini

Circa primū est notandum q̄ be. Jo. euange. nobis multipliciter cōmendat. q̄ plurat̄r dicit vie ei⁹ vie pulchre. Nam scōm vitā suā notant. xviij. signa p̄pter que vita eius fuit laudabilis z accepta deo. quoz sex habuit q̄ matrē dñi custodiuit. alia sex tpe sui exilij Et alia sex tē/poze sue translationis. Et scōum istos tres status ostensus fuit nobis in tribus temporibus insequendus. Primo tē/poze legis nature in forma arcus genes. ix. ca. Arcum meū ponam in nubibus et erit signum federis inter me z inter ter/ram. Secundo tempore legis scripte in forma colūpne exo. xiij. ca. Dominus aūt precedebat eos ad ostendendam vi/am per diem in columna nubis. Ter tio tempe legis gratie in forma angeli mirifice apparētis apoc. xxi. ca. Et venit vnus ex septem angelis habentibus phi alas plenas septez plagis nouissimis z locutus est mecū dicens Veni z osten dam tibi sponsam vxorē agni. In pri/mo statu fuit ostensus vt signū pcōzes ꝓfortādo. In scōo eos ꝓsolādo vt colū pna pregendo. In tertio penitentiādo z a pcis defendēdo. Sed q̄ntū ad tp̄us q̄ be. Jo. matrē dñi custodiuit sex signa ha buit p̄pter que vita sua fuit laudabilis z deo accepta. Primū fuit. q̄ sup pectus dñi in cena recubuit. iō eccl̄ia in eius ho nore dic̄. Iste est Jo. qui sup̄ pectus do/mini in cena recubuit. Secundū fuit q̄ xp̄us ei in eadē cena secreta sua reue/lauit. ideo dicit ecclesia Beat⁹ apostol⁹ cui reuelata sunt secreta celestia. Ter tium quia virgo electus fuit ab ipso. vo/lebat em̄ nubere. i. disposuerat. sed xp̄us de nupt̄s eū traxit z aplm fecit ꝑm Hie roni. z ideo singularem virginitatē hūit

Quartū. q̄ p̄pter suā singularem vir/ginitatem matrem domini habuit com/missā q̄ nulli alteri apostoloz concessū est Jo. xix. cap. Dicit discipulo ecce mat tua. Quintū. q̄ omes discipuli in pas sione domini fugierūt preter Jo. euange listam. Sed dicūt aliqui q̄ ꝑ tempe fuit separatus licet modico tempe. Sextuz est. q̄ mater domini suas necessitates vt filio suo z dicebat z oñdebat. z iō in istis signis oñsus est nobis b. Jo. in forma ar cus quē ostēdit deus noe in signū pacis cuz boie. Et notandū q̄ in arcu federis sunt quattuoz colozes. ad denotandum q̄ eū quattuoz generib⁹ hominuz pacem fecit. Primo est in arcu coloz liuid⁹ et significat mūdos corde. Scōo est co/loz viridis z significat mites. Tertio est coloz croceus z significat humiles.

Quarto est coloz rubeus z significat charitatē hñtes. Et iō b. Jo. i arcu figu/rat⁹ fuit colozis crocei. i. hūilis. q̄ hūiliť z reuerēter p̄gini deseruiuit. Fuit colorz liuidi. i. mūdus corde. q̄ tranquillus in su p̄plicādo sibi. Fuit colorz viridis. i. mi tis. q̄ purissime acceptus erat ei. Fuit co lozis rubei. i. charitatiu⁹. q̄ charitatiue lamētabat passionē xp̄i. z iō q̄rentes hr̄e pacem aspiciāt arcū. i. b. Jo. de quo dici pōt q̄ctum ad istud. Nō est inuent⁹ silis illi. quapropter recte dicitur: vie eius vie pulchre. Secundo in statu exilij ha/buit alia sex signa p̄pter que in cōspectu dei totus fuit cōmendabilis. Primuz quia mirabiliter fuit fortis in sua psecu/tione z patiens. vnde dicit actuū. v. cap̄. Obedire oportet deo magis q̄ hoibus

Secundum. quia fuit in fide feruens q̄ in dolū feruentis olei missus nō adu stus sed illesus exiuit. Tertium quia in exiliū missus quodā die dñico raptus in spū futura z p̄terita z presentia deus sibi reuelauit. Quartū. q̄ mort⁹ mor tuos suscitauit. p̄primū de orusiana. z de illo qui portabat ad sepulturā. z de illis q̄ biberūt venenuz. vide in legenda eius.

Quinto. q̄ bibēs venenū nullā lesio/nē aut dolorē sensit. Sextū q̄ multa miracula fecit non solū ipse sed vestimē/ta sua posita super venenatos z mortu/os statim surrexerūt. vt p̄z in eius legen da qua p̄opter sibi competit quod scri/bitur baruch. Viam prudētie quis ostē dit illi? quasi dicat secreta celestia quis reuelauit ei. z ideo bea. Jo. tempe legis scripte mōstratus est in columpna ignis

filijs israel transito mare vitioz. que columna habuit quatuor. Primo quia i aspectu mirabilis. Scdo qz in claritate singularis Tertio qz in protectione sollicita. Quarto qz in significatione magna. Et a simili b. Jo. Primo ē mirabilis in cōspectu dei vnde z secretarius eius fuit in humanis actib⁹ z futura secreta puidit Scdo i charitate fuit sollicitus p̄dicando ambulando z scribendo. Tertio sollicitus in protectione sez nitide puritatis vnde z virgo elect⁹ est z pmansit. Quarto significatiōe. i. reputatione magn⁹ vt de eo dicak illud eccli. xliij. ca. Non est inuent⁹ similis illi vt de eo dicat deus illud. ysai. xlviij. capi. Sedi te in lucē gentiuz vt sis salus mea vsq; ad extremū terre. iō recte dicit: vie eius vie pulchre. Tertio in statu quo translatus fuit habuit alia sex Primū qz reuelat⁹ fuit sibi dies z hora mortis sue. Scōm. qz xp̄us appuit sibi ante mortem suā aut translationē. Tertiū qz missa fuit lux de celo q̄ operuit eū totum z cū illa credit recessisse z paradisuz terrestrē intrasse. z ibidē translatū viuere sicut ponunt aliqui: dicentes q; christus in finali iudicio debet habere completuz testimoniū. Primo de lege nature enoch. Scdo de lege scripture heliaz Tertio de lege gre ad cōplemētū sanctum Johannē euangelistā. qō videk sonare textus euangelicus Jo. xxi. ca. Sic eū volo manere donec veniā. Et hoc videk sentire Aug. exponēs verbū allegatum. nō tamē assero sed recito qō inuenio

Quartū. qz nō est mortu⁹ sz adhuc est viu⁹ vt supra tactū est. Jō dixit xp̄s. sic euz volo manere ꝛc. Quintū qz nō est inuentū in sepulchro eius nisi manna qō scaturire cernit. Sextū ē q; sepulchrū eius z māna adhuc faciūt miracula multa z magna. z iō rogat eccl'ia militans dicēs cū p̄pheta ps. lxxvi. metro. i. Deus misereak nostri z bñdicat nobis illumiet vultū suū sup nos z misereak nobis. Et sequit vt cognoscamus in terra viā tuaz id est b. Jo. euāgelistā sic sublatū z illuz imitemur: in omnibus gentibus salutare tuū. s. xp̄m quē p̄dicauit. z ideo recte sequit. z omes semite illius pacifice. hanc magnitudinē. b. Jo. ostendit in vna visione mirabili. quā ipse vidit apoca. xviij. ca. dicens: Vidi angelū descendentez de celo habentē p̄tatem magnā z terra illuminata est a gloria eius. Adapta vt nosti. Et notādū q; b. Jo. p̄pter suā magnitudinē cōpak. Primo inter luminaria soli radiāti p̄pter sapiētie claritatē. Secundo inter elementa igni ardenti p̄pter ardentissimā charitatē. Tertio inter animalia leoni rug entiq; p̄pter p̄dicatiōis vtilitatē. Quarto inter volatilia aq̄le volanti p̄pter ꝛcemplatiōis subtilitatez

Quinto inter metalla auro fulgēti p̄pter obie. pmptitudinez. Sexto inter inanimata carbūculo lucenti p̄pter patientie soliditatē. Septimo inter terre nascentia lilio albescenti p̄pter puritissimam virginitatem vt vere sibi dicak illud Sapientie. vij. ca. Candor est lucis eterne z speculū sine macula. Bene ergo dicitur vie eius vie pulchre. Cuius pulchritudinem nobis tribuat xp̄us. Amen.

De circumcisione domini.

Scatū est nomē eius iesus luc. ij. ca. Claret q; istud euangelū aliud nō ꝓtinet nisi impositionē nois ist⁹ benedicti pueri nati cui⁹ hodie sūt octo dies. Ubi notādū q; noia imponunk scōm p̄dicta rei. iō dicit phs. i. ij. methaphi. Noia imponunk reb⁹ fm significationē z p̄dicatē illi⁹. Et iō dicit ibidē. Qui non bñ diffinit. i. nō cognoscit rez diffinitiue nō imponit ei nomē. qz nō erit ei notū si bñ imposuerit. Qua p̄pter deus tantā gratiaz cōtulit rōnali creature z intelligentiā vt noia singulis reb⁹ fm eius significatum imponeret. iō dicit magister sniaz li. ij. di. xiij. Adā cognouit oēs creaturas z oia animalia quib⁹ oibus imposuit nomē gen. ij. ca. Omne em̄ qō vocauit adā ipum est nomē ei⁹. appellauitq; adam noib⁹ suis cūcta animantia vniuersa volatilia celi et

omnes bestias terre. vnde phs. i. metha
phi. Noia imposita sūt cōueniētia reb
diffiniēdis nā claret i noib cōib ⁊ gñali
bus iō hō vocat rōnalis. qr sol⁹ inter cetera
aiantia vtit rōne phs. vij. politicoꝝ. Nul
lum aial vtit rōne nisi hō. Quidi⁹ in pn
cipio. pmi libri. Terra feras cepit: volu
cres habitabilis aer Sanctius his aial
mētisq; capati⁹ alte. Claret in noie cesa
ris. q vocat⁹ est cesar. qr cesus fuit de vē
tre matris. vel qr interfecit vndecies cē
tena milia de inimicis suis in iperio suo
vñ ceteri ipatores vocati sunt cesares vt
ptz p Aug. de ci. li. xviij. ca. ij. Et octauia
nus vocat⁹ est Aug. qr multū auxit im
piū suos inimicos debellando Vñ cete
ri impatores vocati sūt augusti vt ptz p
Aug. de ci. li. iij. ca. xxi. ptz etiā in petro. q
dictus est a petra Mat. xvi. cap. Tu es
pe/rus ⁊ sup hāc petrā edificabo ecl'iam
meā. Et qr deus pater vidit ab eterno q
fili⁹ suus ⁊ nō alius debuit redimere po
pulū suū iō in tpali ei⁹ natiuitate, puidit
eidē de noie inponēdo sm ꝓprietatē ⁊ ef
fectū rei. Nam ihs saluator interptat. et
hoc est qd dicit euāgelista. Vocatū ē no
men eius ihs. Hec aūt nois īpositio fie
bat in circūcisiōe q in ve. te. figurā gere
bat noue legis baptismi. Et iō circa hāc
circūcisionē tria sunt videda. Primū
tpis quātitas ⁊ ꝯgruētia ibi postq; com.
sunt. Scdm circūcisiōis qditas ⁊ eēn
tia ibi vt cir. puer. Tertiū nois impo
siti dignitas ⁊ magnificētia. ibi vocatuz
est nomē eius ihs ab angelo. ⁊c. Cir
ca primū notandū q octauo die a natiui
tate puer circūcidebat ⁊ nō añ q̄druplici
rōne. Primaz ponit Rabi Moyses q
fuit magnus phs ⁊ theologus. sed iude
us. dicēs q citra octauā diē est tāte tene
ritudinis q tāgere eū esset piculū mortz.
⁊ ideo differebāt vsq; ad octauam diez.
Scdaz ponit hugo de sctō vi. ⁊ hētur
iiij. sniaꝝ. di. i dicēs q octaua dies figu
rat diē resurrectiōis q erit post vitā pñtē
q currit ⁊ fluit in septē diebus septimane
pficiēdo septē etatis ⁊ in octaua perficit.
viij. etas in q p⁹ resurrectionē dabit gl'ia

Tertia sumit ex dictz sctōꝝ. q dicūt q
isti. viij. dies significāt. viij. fruct⁹ q̄s aia
btā habebit in patria. Primus erit vi
ta sine morte. Scds sal⁹ sine timore.
Terti⁹ satietas sine fastidio. Quar
tus securitas sine dubitatione. Quin
tus habundātia sine carētia. Sextus
sine guerra. Septim⁹ honor sine inui
dia. Octau⁹ gl'ia sine fine. q fruct⁹ nu
merant ab Augu. de ciui. li. xxij. ca. vltio
Quarta est spūalis. qa isti. viij. dies si
gnificāt. viij. gradus in pnia Primus
cognitio peccati. Scds pudor eiusdē
Tertius ꝓpositū dimittēdi. Quar
tus timor iudicij. Quintus contritio
Sextus cōfessio. Septimus satis
factio. Octauus infusio gratie ⁊ doni
spūalis. Circa scdm pncipale notādū
est. qd est circūcisio. Dicit q est cauteriū
in carne factū vñ cognoscit popul⁹ circū
cisus a nō circūciso ⁊ nō imprimit in aīa
sed in carne vnde quattuor discutiūtur.
Primū quid est caracter. Et dicit q ē
figura spūalis qua distinguit baptisat⁹
a nō baptisato. vnde dicitur signaculum
q figura imprimit in aīa inuocato noie
altissime trininitatis i sacramēto baptis
mi facta. Scdm q baptism⁹ successit
circūcisiōi duab de causis. Primo. qa
maior dat gr̄a in baptismo q̄ in circūci
sione. qr in baptismo abluit hō ab oī cul
pa ⁊ pena circūcisio ꝟo nō absoluebat ab
omī pena. Scdo. qr baptism⁹ est cōior
qr vtriusq; sexus. sed circūcisio erat tan
tū maris ⁊ nō femine. Tertio q circū
cisio ꝯfert gr̄am sed nō oēm: qr gr̄a habz
multos effectus. Primus est expellere
pctm̄ ⁊ tūc dr̄ ꝑuatiu⁹ ⁊ tūc dr̄ circūcisio
ꝯferre gr̄az ꝑuatiōis. s. pcti origial'. Se
cūd⁹ ē effect⁹ positiu⁹ vt facere aniaz di
gnā vita et'na. Terti⁹ ē prōpte allicere
ad opera misericordie meritoria. Et q̄
tū ad ista duo ⁊ similia circūcisio nō con
fert gr̄am. Quartū qr circūcisio fuit in
stituta ꝓpter sex. Primū vt circūcisio
exterior esset signū interiorz qd fit p gr̄az
Scdm vt popl's iudeoꝝ cognosceret
a populo gētili. Tertiū vt sicut circū

cisio fiebat in mẽbro in quo viget luxuria ita populus circumcideret se interi? a vitio luxurie z mundaret. Quartũ ꝓter sacramentũ. fiebat eñ circumcisio octauo die cultro lapideo in signũ ꝙ per xp̃m qui est vera petra circumcidemur ab omni culpa z pena in generali resurrectione que fiet in octaua etate. s. glorie

Quintũ est vt esset remediũ cõtra originale peccatũ. Sextũ vt p obedietiã mandati placeat deo p cuius ꝓuaricationem ipse adam displicuerat. Et etiã notandũ ꝙ circumcisio est sacramentuz veteris legis non ꝙ fuerit instituta in lege. qz ante datione legis precepta fuit abrae: sed quia currebat tpe legis. z cum lege cessauit. Nec fuit supflua tunc circũcisio. qz efficaci? mũdabat quãdiu fides sed fides nunc in baptismo sufficit ad delendũ originale pcm̃. Alia dat diffinitio quia circũcisio est incisio membri q̃ vir a muliere discernit sed duplex est circũcisio fm hugo. de sancto vic. li. i. de sacramentis parte. xij. cap̃. ij. s. corpalis. z spũalis. Circa corporale est notandũ ꝙ lex est triplex. s. nature: scripture et gre. Et in qualibet deus ordinauit z dedit remedium contra originale peccatum vt ex dono dei z gratia possent homines peruenire ad vitam eternam. Nam primoi lege nature fuerunt ordinata aliqua sacrificia que fuerunt a deo sanctis pluribus inspirata patet geñ. iiij. ca. Abel deo offerebat de primogenitis gregis sui. etiaz noe post diluuium vt egressus fuit de arca edificauit altare domino in quo sacrificia obtulit de animãtibus mundis. patet geñ. viij. ca. Secũdo in lege scripture fuit data circumcisio abrae z populo suo ꝓ? masculis z decimatio p feminis patet geñ. xvij. cap̃ Tertio in lege gratie datus est baptismus qui est maioris virtutis z efficatie q̃ aliquod aliud remedium. Et quoniam circumcisio euacuabat peccatũ originale z graciaz infundebat in lege scripta sicut nũc baptismus in lege gratie tamen baptismus multũ virtuosius z efficatius operatur. quia primo vt dicit magister. libꝫ. iij. di. i. cap̃. v. et cum eo ceteri doctores theologie. circumcisio non aperiebat ianuam paradisi sicut baptismus marci vltimo ca. Qui crediderit z baptisatus fuerit saluus erit. Secundo circumcisio licet peccatum originale euacuaue/ B
rit. z gratiam infuderit non tamen se extẽdebat ad opera meritoria sicut baptismus. Tertio moriens circumcisus non statim euolabat ad vitam eternam: sed ad sinum abrae. id est ad quietem sãctorum patrum. sed moriens baptisatus statim euolat ad vitam eternam. Soluz autem in vno circumcisio z baptismus conuenunt scilicet quia sicut non baptisatus vadit ad infernum: ita non circũcisus ibat ad infernum z econtra. patet iij. sententiarum. d. xij. Et libro. iij. d. p. Sed queritur hic si circumcisio? baptismus peccatum tollunt z remedia: recte sunt contra peccatum z conferunt gratiam quare christus voluit baptisari z prius circumcidi cum nec peccatum habuit. sed quia fuit plenus gratia ab instanti sue conceptionis. non debuit ergo circumcidi neq; baptisari Et dicit ꝙ christus voluit baptisari z circumcidi ꝓpter quatuor. Primo vt videatur veram carnem assumpsisse. quia spiritus carnem z ossa non habet luce. xxiiij. Et hoc contra valentinum dicentem ꝙ christus corpus suum de celo tulit. Et contra appolinarem dicentem corpus christi fore cõsubstantiale diuinitati quod falsum est. quia diuinitas non habet corp? neq; sanguinem. Secundo vt apparet circumcisionem esse bonaz sicut a deo institutam. Tertio vt ostenderet se esse de genere abrae Quarto vt ostẽderet ꝙ non venerat legem soluere: sed adimplere. Matthei. v. capi. Circa circumcisionem vero spiritualem est notandum ꝙ cum homo constet ex duplici substantia corpore scz z anima intellectiua oportet ꝙ quelibꝫ pars circũcidatur.

Et sicut caro circũcidebat̃ in veteri lege ad auferendũ pctm̃ originale ⁊ mortẽ sic oportet vt circũcidamur cõscia ad auferendũ pctm̃ veniale ⁊ mortale ideo dicit xp̃us Matt. xv ca. De corde exeunt cogitatiões male. homicidia adulteria fornicationes furta falsa testimonia blasfemie. Et ista oportz spũaliter circũcidi iuxta illud Mat. xix. ca. Et sunt eunuchi q̃ seipsos castrauerũt ꝓpter regnum celoꝝ. Et notãdũ ꝙ xp̃s sanguinẽ effudit q̃nq̃es ꝑ hũano gñe. Primo sãguinẽ effudit in circũcisiõe ꝑ inocẽtibꝫ ⁊ pueris: ipse innocẽs ⁊ ĩfantul⁹. Scdo in or̃oe ꝑ ꝑsecutꝫ martiribꝫ: ipe ver⁹ martir. Tertio in flagellatiõe ꝑ ꝯfessoribꝫ: ipe verus cõfessor. Quarto in passione pro omnibꝫ redimẽdis ipe ver⁹ redẽptor. Quĩto in lateris aptiõe ꝑ oĩm sacr̃oꝝ roboratiõe: ipe sacr̃oꝝ institutor vt verificet̃ qd̃ p̃dixit in actibꝫ apl̃oꝝ. Oportet ip̃ ꝛ scripturas. Circa tertiũ p̃ncipale notandũ ꝙ dignitas ⁊ maguificẽtia huius noĩs iesu ẽ altissima de q̃ dic̃ petr⁹ actuũ iiij. ca. Notũ sit oĩbꝫ: qꝛ in nomĩe iesu xp̃i nazareni quem vos crucifixistis in h̃ iste astat corã vob̃ sanus. Et notãdũ ꝙ q̃tuor fuer̃t vt legit̃ noĩati isto altissimo noĩe

Prim⁹ fuit iesus anane fili⁹: vir plebe⁹ ⁊ ruralis de q̃ dicit Joseph⁹. xxij. antiquitatũ ⁊ de bello iudaico: ⁊ btũs Ambrosi⁹ memorat in suo cõpẽdio cõtra iosephũ. q̃ predixit futuꝝ excidiũ hierl̃m ⁊ ꝓpl̃i ꝑ q̃driennĩũ añ. Et p⁹ trienniũ ab ĩceptiõe guerre ĩ illa ꝑte muri ciuitatis ꝑ quã romani ĩtrauerũt hierl̃m a fũdibularijs mortu⁹ occubuit. q̃ ex euẽtu fuit verus vaticinator. Scds fuit ih̃s naue. q̃ alio noĩe dr̃ iosue successor Moysi q̃ fuit magn⁹ p̃liator: cui⁹ p̃cibꝫ legit̃ sol tardasse cursũ suũ ꝑ spaciũ vni⁹ diei. ptz iosue. x. ca. de q̃ dr̃ eccl̃ia. xlvi. ca. Fortꝫ in bello ih̃s naue successor moysi ĩ ꝓphetis q̃ fuit magn⁹ f̃m nomẽ suũ maxim⁹ in salutẽ electoꝝ dĩ expugnare ĩsurgẽtes hostes vt ꝯseq̃ret̃ hereditatẽ isrl̃. q̃ ex occursu fuit fortꝫ p̃liator. Terti⁹ fuit ih̃s fili⁹ iosedech q̃ fuit sũmus sacerdos antiq̃ legis ⁊ pro populo deuotus orator zach. iij. ca. Ostẽdit mihi sacerdotẽ magnũ iesũ stãtem corã angelo dñi ⁊ sathan stabat a dextris eius vt aduersaret̃ ei. s. in orõe Idẽ vi. ca. Facies coronã ⁊ pones ĩ capite iesu filij iosedech sacerdotis magni ⁊ loq̃ris ad eos dicens hec dicit dñs exercituum. Ecce vir oriens nomen eius qui in dignitate fuit dignus orator. Quart⁹ fuit iesus q̃ vocat̃ xp̃us hodie circũcisus qui ex affectu cognoscit̃ verus redẽptor dei ⁊ hominũ dignus mediator. Cuius mediationis ⁊c̃. Amen.

De scr̃o Gregorio vel alio doctore.

Idi ꝙ tantũ p̃cederet sapiã stulticiã quãtũ differt lux a tenebrꝫ eccl̃iastes. ij. Quia f̃m doctrinã b. pauli. ad Ro. xij. Sic̃ in vno corpore multa mẽbra habemus om̃ia aũt membra nõ eundem actũ habent: ita multi vnũ corpus sumus in christo singuli aũt alter alteri⁹ membra. habentes aũt donationes secũdum gratiam que data est nobis differentes siue ꝓphetiaꝫ secundũ rõnem fidei siue ministeriũ in ministrãdo: siue q̃ docet ĩ doctrina. Ex q̃bꝫ verbis colligit̃ ꝙ sicut ĩ corpe xp̃i vero fuerũt membra corpalia distincta ad diuersa ministeria ⁊ officia ordĩata: ita ĩ corpe xp̃i mistico qd̃ ẽ eccl̃ia militãs sũt diuersa mẽbra spũalia ad diuersa mĩsteria ⁊ officia ordĩata ⁊ qꝛ in corpe xp̃i vero sicut in alijs corpibꝫ oculi erant ductores ⁊ directiui aliorum membrorũ idcirco doctores militantis ecclesie q̃ fuerũt ⁊ sunt duces directiui populi xp̃iani in corpore xp̃i mistico recte tenẽt locũ oculoꝝ. Et ideo cuilibet istorum appropriari põt th̃a propositũ vt dicat̃: Vidi quia tantum ⁊c̃. Est tamen notandũ ꝙ cum quattuor sint doctores prinpales ecclesie. scꝫ Gregori⁹ Ambrosius Augustinus Hieronym⁹. ⁊ q̃ttuor sunt sensus q̃bus exponit̃ sacra scriptura scꝫ Hystoricus vl̃ lr̃alis. Allegoricus vel moralis Anagogic⁹ vel figuralis. ⁊ Tropologicus vel intellectualis: sicut dicit Augu-

sup Gen. ad lr̄am circa p̄ncipium. Sensus historicus a ꝓpriat̄ btō Hierony. Allegoric⁹ Ambrosio. Anagogic⁹ Augustino. ⁊ Tropologic⁹ Gregorio. et qꝛ ꝑ sensum tropologicū distinguim⁹ inter prudentiā ⁊ stulticiā: iō possumus verba ꝓposita btō gregorio ap̄propriare: vt dicatur. Vidi qꝛ tantū. ⁊ ſm hoc doctrina beati Gregorij duplr̄ cōmendat̄. Primo quidē vt veritatis ostensiua per sapientiam ⁊ lucē ibi vidi. quia tantū p̄. fa. stul.

Scdo vt falsitatis expulsiua ꝑ stulticiam ⁊ tenebrā. ibi q̄tum differt lux aīe. sicut em̄ lux dirigit ⁊ regulat corporalez oculū: ita sapientia dirigit ⁊ regulat intellectū. Et sicut tenebre impediūt ⁊ obnubilant hominis gressum: ita stulticia impedit ⁊ obfuscat ciuilē ꝓgressū: vt prohis dicat̄ qd̄ sequit̄ iuxta thema. Sapiētis oculi in capite eius. stult⁹ in tenebris ambulat. Dicit ergo btō Greg. qiua tantum differt. Circa qd̄ Primo videndū que sunt signa hoīs sapientis. Scdo que sunt signa hoīs stulti. Circa primū occurrunt. xiij. consideratiōes q̄bus homo cōuincitur esse sapiēs: accipiendo hic sapientiā largo mō sicut accipit diuina scriptura in libris sapientialibus.

Prima maturitas moderata in gestibus: quia opa sapientis elicimus ſm rectam rationē ⁊ ad rationē ꝑtinet moderatio ⁊ modus. s. regulando exteriores passiones ⁊ opationes: q̄ moderatio maxime cognoscit̄ in vultu p̄mo. vulgo em̄ dicit̄. In facie hoīs secreta volūtas ostēditur Eccl'iast. viij. ca. Sapiētia homīs lucet in vultu eius. Scda grauitas in moribꝫ: qꝛ hoīes sapientes cū discretione incedūt in diuinis ⁊ mature exercent suas opationes Eccle. xix. Amictus corporis ⁊ risus dentiū ⁊ ingressus homīs. enūciat de illo. s. q̄ non sunt precipites Et in diuina scriptura duplex signum habet̄ Primū. quia in lege. vbi dat̄ p̄ceptum Deutero. xxij. Nō arabis in boue simul ⁊ asino. Dicūt cōiter doctores ꝓhibitam esse copulam sapientis et stulti qꝛ bos ꝓpter suā grauitatē designat sapientiam: ⁊ asinus ꝓpter suā stoliditatez significat stulticiā. Scdm quia in nouo testamēto. i. Corinth. ix. apl'us docet remunerandū esse hominē sapientem in doctrina laborantē. ⁊ inducit illd̄ Moysi Deute. xxv. Non alligabis os bouis triturantis. ideo dicit. Factus sum infirmus infirmis vt infirmos lucrifacerem ⁊ oībus omnia fact⁹ sum: vt om̄es facerē saluos. ⁊ qꝛ bos ꝓpter suā grauitatē significat sapientem: dicit̄ Ezech. x. Vidi ⁊ ecce quattuor rote iuxta cherubin. Et infra. quattuor autē facies habebat vnū ⁊ facies vna facies cherub. Et facies secunda facies hoīs. ⁊ in tertio facies leonis. ⁊ in quarto facies aquile. ita q̄ cherub accipit̄ ibi ꝓ boue: sicut patet Ezech p̄mo. Facies hoīs ⁊ facies leonis a dextris ip̄oꝝ quattuor facies aūt bouis a sinistris ip̄oꝝ quattuor. Et ſm Dioni. li. de angelica ierar. Cherub interpretatur plenitudo scientie. In grauitate ergo bouis recte sapientia denotat̄. Tertia sensualitas naturalis vel passio quietata. Quia hoīes quando sunt stabiles in ꝓposito iudicant̄ sapientes: cuius signū est quia ꝓpositū eoꝝ firmat̄ a recta ratione ſm quā regulant̄. ⁊ quia regula recte rationis non est mutabilis: ideo defacili non mutant̄. Et sunt duo testimonia ph̄oꝝ ad ꝓpositum. Primū quia in naturalibus dicit̄ q̄ anima sedendo ⁊ quiescendo fit prudens. nam prudētes quietas habēt opationes. Scdm quia dicit̄ in moralibꝫ q̄ sapiēs est ad modū tetragonismi. i. corporis quadrati: qꝛ stabilius stat in loco suo ⁊ difficilius inde mouetur Eccle. xxvij. Homo sensat⁹ in sapientia manet sicut sol. qꝛ sicut sol semꝑ vniformiter lucet q̄tū est ex se: ita homo sapiens vniformiter conuersat̄: qꝛ regulat̄ a rōne. ⁊ vniformitas idē est qd̄ regularitas. Quarta tristicia manifestata qꝛ hoīes sapientes raro leticiā p̄tendūt in facie. Et ideo licet legamus xp̄m fleuisse ⁊ tristiciā ostendisse: nunq̄ tamē legimus ip̄m risisse vel sensibilē leticiam ostendisse. Et sunt due rōnes. Pri-

Prima

Scda

Tertia

175

ma est Augu. li. xiiij. de ciui. dei. Tristi/
cia est de rebus his q̄ nobis nolentibus
accidūt tā mala q̄ bona in hoc mūdo: ⁊
oīa mala sunt a sapiente nolita. ⁊ iō com
muniter cōcomitat̄ tristicia. Scd̄a ē: q̄
homo sapiens cōiter est ad interiora in/
tentus de quibꝫ est sapiētia. Et ideo non
pōt esse ad exteriora intētus vt intrīsece
delectet̄ in eis: quia sicut expientia docet
potentie se impediūt in suis oppositioni
bus. ideo dicit sapiens Eccl̄iastes. vij.
Cor sapientū vbi tristicia est ⁊ cor stulto
Quīta rum vbi leticia. Quinta cōsiliatio sol
licita: quia cū in actibꝫ hūanis sint mul/
te aduersitates ⁊ ꝯtrarietates ex quibus
difficile est cognoscere q̄d agendū neces/
se est multa pscrutari consilia: sicut dicit
Dauid salomoni. iij. Regū. ij. vt intelli/
gas vniuersa que facis ⁊ quocūq̄ te ver
teris: q̄ sapientia est habitus actuū hu/
manoꝝ cōsideratiuus vt accipit̄ h̄ Pro/
uerbioꝝ. xiiij. Sapia callidi est intellige
re viā suā. Et accipit̄ hic callidus prout
distinguit̄ ꝯtra stultum, p vero sapiente
Sexta Sexta cōsultatio exq̄sita. null⁹ enim
pōt p seip̄m solū cōsulere ad oīa. q̄ intel
lectus nr̄ habet v̄tutē limitatā: ⁊ quia in
agibilibus sūt multa pticularia cōside/
randa. iō necessariū est in arduis a pluri
bus consiliū habere Prouer. ij. Cōsiliū
custodiet te ⁊ prudētia seruabit te. ⁊ idē
ca. xi. Vbi nō est gubernator ꝓp̄lus cor/
ruet: salus aūt vbi multa cōsilia. Idē ca.
xv. Dissipant̄ cogitatiōes vbi non est cō
siliū. vbi v̄o sūt plures cōsiliarij cōfirmā
tur. Sz req̄rere consiliū tm̄ non suffi/
cit sapiēti nisi sequant̄ duo actus. Pri
mus cōsilij pfecta auditio: q̄ multi non
audiūt q̄d non delectat Prouer. xij. Qui
sapiēs est audit cōsilia. Scd̄s consilij
pfecta executio: q̄ mlti audiūt sz mīme
adimplēt. Prouer. xiij. Qui agūt oīa cū
cōsilio regunt̄ sapia. Et infra. Qui cuz
Septi. sapiētibꝫ gradit̄ sapiēs erit. Septima
ꝓuidentia anticipata: q̄ ad prudētē nō
solū spectat recordari p̄terita ⁊ ordinare
p̄sentia: veꝝ etiā ꝓuidere futura sic̄ fecit
de⁹ q̄ est fons sapie: dicēte ap̄lo Ephe. i.

Elegit nos ante mūdi cōstitutionē vt es
semus scti ⁊ īmaculati in cōspectu ei⁹ ⁊
Ro. viij Presciuit ⁊ p̄destinauit confor/
mes fieri imaginis filij sui. Nā ante mū
di ꝯstitutionē ordinauit oīa fiēda. Et
sūt due rōnes. Prima: q̄ s̄m Greg. su
per Lu. Min⁹ iacula feriūt q̄ p̄uident̄
⁊ nos tolerabili⁹ mūdi mala suscipim⁹:
si ꝯtra hec p ꝓuidētie clipeū muniamur
Crisos̄ sup Mat. Tribulatio cū supue
nerit expectantibꝫ nob̄ leuior inuenit̄ q̄
ip̄a futura si repētina venisset. Scd̄a
rō est: q̄ sic̄ cōtra mala que p̄cōsideram⁹
ponim⁹ īpedimēta ne eueniāt: ita ad bo
na q̄ p̄considerām⁹ obtinēda: p̄ponim⁹
adiutoria vt ꝓspera succedāt s̄m ꝑabolā
saluatorꝫ Lu. xiiij. Quis ex vob̄ volens
turrī edificare nōne p̄us sedens compu
tat sumpt⁹ q̄ necessarij sūt ad pficiendū.
Aut q̄s rex itur⁹ cōmittere bellū aduer/
sus aliū regē nō sedēs p̄us cogitat si pos
sit cū decē milibꝫ occurrere ei q̄ cū vigin
ti milibꝫ venit ad se? Et hoc q̄tū de ꝓui
dentia circa bonū ⁊ circa malū. Et ideo
oculi positi sūt in sup̄ma pte hois scz in
capite. s. vt p eos lōge añ se cernāt. quā/
to em̄ potētia visiua est altior: tāto magꝫ
in lōgū ꝓtendit̄. ⁊ ita homo q̄to sapiēti/
or tāto hz lōgiorē ꝓuidētiā ad futura re
mota. Octaua est hūilitas radicata. Octa.
Radix aūt hūilitatꝫ ē seip̄m cognoscere
vulgo em̄ d̄r q̄ supbꝫ se nō cognoscit. Et
q̄ sapiēs se cognoscit nō supbit Prouer.
xi. Vbi fuerit supbia ibi erit ⁊ contume
lia. vbi aūt hūilitas ibi ⁊ sapia. Et cōfir/
mat̄ p̄mo. q̄ supbia ꝓcedit ex falsa existi
matōe, ꝓp̄e iactātie Scd̄o ex existimatōe
aliene subiacentie. Nona locutio ordi Nona
nata. ordinata em̄ locutio ⁊ regulata re/
gulatā ⁊ ordinatam mentē significat. q̄
s̄m ph̄m p̄mo piermenias. Voces sūt si/
gna eaꝝ q̄ sūt in aīa passionū note et ad
hoc sūt sermōes inuēti vt p̄sto fiant mu/
tuo volūtatis indicia Prouer. xvi. Cor
sapiēs erudiet os ei⁹: et labijs ei⁹ addet
gr̄am. Ex regulatione em̄ cordis regu/
latur os. Et confirmat̄ primo per sapien
tem Prouer. x. In labijs sapiētis inuenit̄

sapīa: ⁊ virga in dorso eius qui indiget
corde. Scdo ꝑ eundē Prouer. xv. La
Decia bia sapientum disseminabūt scientiam
cor stultoꝝ dissimile erit. Decima ta/
citurnitas moderata cōiter em̄ sapiētes
paꝝ loquunt: ⁊ sūt due ratiōes. Prima
quia sapiens non opat nisi cū deliberati
one rōnis: ⁊ in multiloquio nō potest eē
deliberatio Prouer. xvij. Qui moderat
sermones suos doctus ⁊ prudēs est ⁊ p̄/
ciosi spūs vir eruditus: ⁊ sequit. Stult⁹
quoqꝫ si tacuerit sapiens reputabit: et si
compresserit labia sua intelligēs. Se
cunda quia sapiens est intentus ad iter
nas consideratiōes: ⁊ ideo raro ad extra
Unde. sermones ꝓducit Prouerb. xi. Vir pru/
dens tacebit Undecima: clausa custo
dia. Sapiēs em̄ celanda seruat in corde
iō dicit ꝓpheta Esa. xxiiij. ca. Secretum
meū mihi secretū meū mihi ⁊ sūt due rō/
nes. Prima quia sapiens nouit ꝙ in/
scrutabile sit cor homīs: ⁊ ideo dubitat
vtrū secretū sit quod alicui reuelauerit.
Michee. vij. Nolite credere amico: ⁊ no
lite cōfidere in duce. Ab ea que dormit
ī sinu tuo custodi claustra oris tui Se
cunda: quia illa que habet homo in eius
potestate sūt ad manifestandū: ⁊ ex quo
semel ꝓtulerit impossibile est reuocare.
Prouer. xij. ca. Homo versutus. i. astut⁹
celat scientiam. ⁊ ꝑ tali clausura dicitur
Duode. Prouer. x. Sapiētes abscondūt scientiā
Duodecima: dissimulatio occulta: qꝛ
sapiēs dissimulat de iniurijs factꝫ: iō dicit
i. Regū. x. Filij belial dixerūt: nū saluare
nos poterit iste? ⁊ despexerūt eū. s. saulez
⁊ nō attulerūt ei munera. ille ꝟo dissimu
labat se audire ⁊ fuit sapientissim⁹ Pro/
Tertia decima uer. xij. Fatu⁹ statī indicat irā suā: q̄ aūt
dissimulat iniurias callid⁹ est. Tertia
decima: patīa de iniuria eq̄nimit tolera
ta. sapiēs em̄ est patiēs Mat. v. Bti mi
tes qm̄ ipi possidebūt terrā. Et ibidem.
Bti pacifici qm̄ filij dei vocabunt: et rō
est duplex. Prima: qꝛ sapiēs aduersa
tolerare nouit: qꝛ ex impaciētia sequunt
duo mala. Unū iteri⁹: aliud exteri⁹. Ex
teri⁹. s. afflictio ī appetitu sensitiuo: ⁊ ite/
rius ī intellectiuo. s. turbatio mentꝫ. Sa
piēs ꝟo licꝫ exteri⁹ affligat nō tñ interi⁹
qꝛ volūtas ei⁹ talia mala eq̄nimit portat
Prouer. xvi. Melior ē patiēs viro forti
⁊ q̄ dñat aīo suo expugtorē vrbiū. Se
cūda rō: qꝛ sapiēti notū ē ꝙ meli⁹ est pati
vnū malū q̄ꝫ plura. Hō aūt ipatiēs inci
tat ad repēdēdū malū ꝓ malo ⁊ tūc for/
tius īcitat aduersariū ad iterādū malū.
p̄mo illatū Prouer. xiiij. Impatiēs opa/
bit stulticiā. qꝛ ipatiēs est q̄si demens et
stult⁹ Prouer. xiiij. Qui patiēs ē multa
gubernat sapīa. q̄ aūt ipatiens exaltabit
stulticiā suā: ⁊ h̄ de signis sapiētꝫ. Cir Signa stulti
ca scdm ē videre etiā. xiij. sig̃ stulticie ex
q̄bꝫ cōuincit aliquē eē fatuū. Primuꝫ
ē mutabilitas variata. qñ em̄ hō variat Primū signū
a ꝓposito statī arguit stult⁹ ⁊ fatu⁹ Ec/
cle. xxvij. Stult⁹ vt luna mutat: ⁊ est ra/
tio duplex Prima qꝛ tales regulant et
mouent ad modū astroꝝ erraticoꝝ q̄ nō
mouent ꝑ sapīam q̄ est regulatiua actuū
humanoꝝ. Scda: qꝛ sic variant passiꝫ
ita ⁊ diuersimode de rebꝫ hūanis oꝑpi/
nant passim: ⁊ tales nō sūt firmi in rōne
sicut illos nō dicim⁹ firmos ī scia q̄ q̄tti/ Scdm
die mutāt oꝑpiniōes. Scdm ē nimia
leticia. Et ē rō: qꝛ leticia exterior de qua
ſmo ē ꝓuenit ex ītētōe animi ad bona sē
sibilia exteriora. ⁊ iō multū let⁹ nō pōt esse
attētus circa interiora in q̄bꝫ ꝟsat sapīa
Eccl'iastes. vij. Cor stultoꝝ vbi leticia.
⁊ cōfirmat dupl'r. Prīo: qꝛ talē cōseq̄t
tristicia Prouer. xiiij. Risus dolore mi/
scebit. ⁊ Extrema gaudij luct⁹ occupat
Scdo qꝛ tal' leticia nō est de bono exi
stēte sꝫ apparēte ⁊ ꝑ ꝯñs fallente Eccl'is.
ij. Risuꝫ deputaui errorē ⁊ gaudio dixi
q̄d frustra decipis. Sꝫ q̄rit q̄re hoies
magꝫ ridēt de his q̄ ꝑtinēt ad stulticiaꝫ
q̄ꝫ de his q̄ ꝑtinēt ad sapīam. Et sūt due
rōnes cōpando ad inuicē ꝟtutes. s. intel/
lectiuā ad sensitiuā. Prīa qꝛ iste virtu
tes hñt intrīsecā ⁊ cōsimilē vnionē: et ex
tali vnione q̄ sūt radical'r ideꝫ ꝓuenit ꝙ
se īpediūt mutuo ī suis opatiōibꝫ. sic ea/
dē radix nō pōt eq̄l'r nutrire ꝑfecte duos
ramos sic vnū. vñ expimur ꝙ vna illarū

176

potentiaꝝ intendit in sua opatõe et alia remittit. nunc aũt risus nobis prouenit ex delectatõe sensitiua que surgit ex pfectione opationis sensitiue. Et qz in ridiculosis non põt ratio delectari pro eo q̃ sunt cõtra ordinẽ rõnis relinq̃tur ad operandũ sola potẽtia sensitiua. Et tũc intẽdit ad suã opationẽ: z sequit delectatio z ista delectatio intensa parit risuz. Secunda ratio: qz iste ỹtutes habẽt admixtum cõtrarietatẽ et oppositũ sic dic̃ apls Ro. vij. distinguẽs interiorẽ z exteriorẽ z ostendẽs inimicitiã dicens. Vanitati em̃ creatura subiecta est non volens sed ꝓpter eũ q̃ subiecit eã in spe: qz z ipa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatẽ glie filioꝝ dei. Nunc autẽ qz naturale est vt vnus inimicus letet de ruinone z confusione alteri⁹ z in fatuitatibus fit cõtumelia rõni: ideo tũc homo exterior prumpit in leticiã sensualem et tũc generat risum. Est tũ notandũ ex hoc q̃ cõiter hoies rident de his que sũt cõtra ordinẽ rõnis. arguit q̃ multitudo hoim est stulta Eccle. pmo. Stultoꝝ infinitus est numer⁹: qz tristicia fm rõnem reprimere deberet leticiã cõtra rationez.

III. sig. Tertiũ signũ est loquacitas immoderata. loquaces enim stulti reputantur. Et sunt due rões Prima: qz loquunt sine ratione z deliberatione z ideo cõtra ordinẽ sapiẽtie. Prouerb. x. In multiloquio non deerit pctm̃. Scõa ratio qz loquax videt semp ad exteriora intent⁹: de q̃bus loquit z non curat de intrinsecis de q̃bus est sapientia Prouer. xxix. Stultus totũ spm̃ suũ pfert.

IIII. si. Quartũ signũ ẽ ꝓsumptio temeraria: certissimũ signũ stulticie est se credere sapientẽ. Et est ratio: quia stulticia est quedã ignoratia sic sapiẽtia quedã noticia. Et ille ignoratissimus est q̃ ita ignorat seipm̃ vt iudicet se oppositũ eius qõ est. qõ confirmat duplici auctoritate. Prima Prouerb. xxvi Vidisti hoiem sapientẽ. sibi videri magis illo spem habebit insipiẽs. Scõa ibidẽ infra. Sapiẽtior sibi stulus videt

Vsignũ septem viris loquẽtibꝫ sentẽtias. Quintũ signũ est elatio eleuata: homo em̃ gloriosus a sapientibꝫ ꝓsumit esse stult⁹: qz cũ sapiẽtia de qua hic loq̃mur constet in recta rez existimatõe iste existimat rectũ z bonũ illud qõ est prauũ vl fatuũ: quia fatuitas ỏz a fatuitate. Et ideo dicit inaniter gl̃iari sicut sophiste: qui magz apparere q̃ existere appetũt. iõ dicit Warchus catho. Nec te collaudes nec te culpaueris ipe. Hoc faciũt stulti quos gloria vexat inanis: Et iõ dicit apl̃us cum seip̃m multuz cõmendasset. ij. Corinth. xij. Factus sum insipiẽs laudãs scz: vos me coegistis. Istud nõ latet in clericis cũ tanta pompa nõ pbet in alijs nec tãta iactantia: qui nõ ad veritatis inq̃sitionem sed ad fame acq̃sitionẽ ptendũt. cõtra quos dicit ꝓpha Jere. ix. Non gl̃iet sapiens in sapientia sua: z fortis in fortitudine sua: z diues in diuitijs suis: sed in hoc gl̃iet q̃ gl̃iat scire z nosse me: qz ego sum dñs ꝛc. quia recta hec est gl̃iatio clericoꝝ. Nã omnis doctrina clericalis scientie ad hoc determinata est. iõ dic̃ apostolus. i. Coꝝ. ij. Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos nisi ihm xp̃m et hunc crucifixũ. VI. sig.

Sextũ signũ est audacia effrenata: qz nimis audax in periculis est fatuus z temerari⁹ cõiter reputat: qz periculũ nõ considerat. z cõfirmat duplici rõne. Prima habet Prouerb. xxviij. Qui cõfidit in corde suo stult⁹ est. Secunda ratio Eccle. viij. Cũ audace non eas in via ne forte grauet mala sua in te ipe em̃ fm voluntatẽ suã vadit: z simul cum stulticia ipius peries. Et infra pax. Cũ audace non eas in desertũ qm̃ nihil est ante illũ sanguis z vbi nõ est adiutoriũ elidet te. Quib addit tertiũ testimoniũ Prouer. xvij. Expedit magz vrse occurrere raptis fetibꝫ q̃ fatuo confidenti sibi in stulticia sua. Et sic patet signũ in oib mũdanis q̃ ꝓpter mũdana pcipitanter se in periculo mergũt Job xij. Audacter ꝓuocant deũ cum ipe dederit oia in manus coꝝ. VII. sig. Septimũ signũ est iudiciũ sine deliberatõe vel cõsiliũ. quia q̃ sine deliberatõe z audiẽtia

partiũ iudicãt: impij ⁊ stulti iudicantur. Actus em̃ prudentie est cũ consilio iudicare Prouer. xxix. ca. Uidisti hoiem velocẽ ad loquendũ stulticia magis sperãda est q̃ illius correctio. Et de opposito dicit̃ paruz supra. Rex qui iudicat in veritate thronus eius ineternũ firmabitur Prouer. xviij. Qui p̃us respondet q̃ audiat stultũ se esse demonstrat ⁊ confusione dignũ. Octauũ signũ est consideratio breuiata: quia non considerans futura stultus reputatur. Et sunt due rationes. Prima: quia prudentia est mater ꝓuidentie. Et ideo qui nõ habet prudentiã non habet prouidentiã Lu. viij. Ceteris in parabolis: vt videntes nõ videant. ps. c xiij. metro. xiij. Oculos habent ⁊ non videbunt. Scd̃a ratio: qꝛ sicut in custodia castroꝝ per speculatores plr̃ima vitant̃ ꝑicula: sic in custodia anie per sapientiã. Sap̃. viij. Signa ⁊ monstra scit anteq̃ fiant ⁊ euentus temporũ ⁊ seculoꝝ. Nonũ signũ est speculatio non fundata: qꝛ qui iudicat de supficialibus stultus iudicat̃: quia prudẽs querit q̃lis est res in se ⁊ de radice intriseca iudicat. Et cõfirmat̃. qꝛ ſm ꝑipatheticos sil̃itudo est mat̃ falsitatis. Et iõ sil̃ia sũt deceptiua. licz supficial̃r sil̃ia sint bona. iõ dicit ꝓpha i ps. Quã magnificata sũt opa tua dñe nimis ꝓfunde facte sunt cogitatiões tue. vir insipiẽs nõ cognoscet ⁊ stultus non intelliget hec. ⁊ hoc signũ repitur sepe in hoĩbus: qꝛ ſm Dioni. li. de diui. no. Oĩa mala sunt quedã bona apparentia: sed in ꝓfundo occultant suũ venenũ ꝑtz de comestoribꝫ potatoribꝫ luxuriosis ⁊c. Nã in supficie apparet delectatio sed in fine seruat̃ mortifera egritudo. i. Coꝝ. ij. Aĩalis aũt hõ nõ percipit ea que sunt spũs di. stulticia em̃ est illi et non potest intelligere. Decimũ signũ est cõtẽtio frequẽtata. cõtẽtiosi em̃ cõiter reputant̃ fatui. ⁊ rõ est duplex Prima qꝛ cõtentio cũ hoĩbus stultis est fatua ex vtraq̃ ꝑte qꝛ sine rõne. Scd̃a rõ qꝛ cõtẽtio cũ hoĩbꝫ prudentibꝫ arguit habitũ ꝯtra prudẽtiã ⁊ iste habitus est stulticia.

VIII. si.

IX. sig.

X signũ

II. sig

Istud claret in contentiosis in quibꝰ est iugis altercatio inter vires aĩales et intellectuales: de q̃bus apl̃s Gala. v. Hec em̃ sibi inuicez aduersant̃ vt nõ quecũq̃ vultis illa faciatis. Undecimũ signũ est vagatio inq̃eta: homo em̃ vagꝰ et inquietus vel instabilis stultus iudicatur Et sũt due rõnes. Prima ꝑtz ꝑ oppositũ: qꝛ sic̃ homo q̃etus dicit̃ tranquillꝰ ⁊ prudẽs ⁊ stabilis sic ꝑ cõsequẽs vagus ⁊ inq̃etus stultꝰ iudicat̃. Scd̃a rõ: qꝛ sic̃ dictũ est. Aĩa sedendo ⁊ q̃escendo fit prudens: sed vagꝰ est in cõtinuo motu ⁊ ideo non põt intẽdere ad prudentiã: vñ iudicat̃ stultus Prouer. xiiij. Uijs suis replebit̃ stultus ⁊ sup eũ erit vir bonus.

XI. sig.

Duodecimũ signũ est credulitas festinata. Nam qui cito credit vulgo dicitur simplex. i. stultus. ⁊ sũt due rationes.

XII. si.

Prima qꝛ prudẽtia q̃ est recta rõ agibiliũ dictat aliq̃d credendũ. Scd̃a rõ qꝛ q̃ cito credit de facili decipit̃: prudẽs ãt nõ sic decipit̃ Prouer. xiiij. Innocẽs credit oĩ ꝟbo: astutꝰ ãt cõsiderat gressꝰ suos. Et accipit̃ hic innocens pro stulto ⁊ astutus ꝓ sapiente Eccl̃iastici. xix. Nõ omni verbo credas. Tertiũdecimũ signũ est ĩpetuositas tumultuosa: qui em̃ cũ impetu ⁊ tumultu opatur stultus iudicat̃. ⁊ sunt due rõnes. Prima: qꝛ prudens opatur opatione recta ſm rectam rationẽ: ⁊ ideo mẽsurate ⁊ per conseq̃ns non cum impetu. Scd̃a ratio: qꝛ operationes incitate a passionibꝫ. s. concupiscentie vel ire sunt tumultuose ⁊ impetuose nisi refrenent̃ a recta rõne Eccl̃iasti. xxi. Fatuus in risu exaltat vocem suam. vir autẽ sapiens vix tacite ridebit. Et cõfirmatur duplici testimonio. Primo Prouer. xvij. Homo stultꝰ plaudet manibus suis cuz spoponderit ꝓ amico suo quasi dicat quod opatur cum impetu.

XIII. signum

Scd̃o Prouerb. ix. Mulier stulta et clamorosa. ⁊ infra parũ. Sedet in foribꝫ domus sue super sellã in excelso vrbis loco vt vocaret transeuntes. Et ideo dicit̃ q̃ anime peccatoꝝ descendunt vbi est tumultus clamor ⁊ fletꝰ Mat h. xiij. Mit

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

177

tet filius homis angelos: ⁊ sequit̃. Mittent eos q̃ opant̃ iniquitatẽ in caminuz ignis: ibi erit fletus ⁊ stridor dẽtiũ: ⁊ aie iustoruz dicunt̃ q̃escere in pace Sap̃. iij. Justoꝝ aie in manu dei sũt ⁊ nõ tanget illos tormentũ mortis. ⁊ paruz infra: illi aũt sunt in pace. Que recte habet̃ in vita btã Apocal̃. xxi. Mors vltra non erit neq̃ luctus: neq̃ clamor: neq̃ dolor erit vltra Cuius vite nos participes faciat christus Amen.

De annũciatõe virginis sermo terti⁹

Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm verbum tuũ. Lu. i. vt ex doctoꝝ dictis ⁊ sacre scp̃ture testimonio habet̃ in prima hoĩs creatõe fuit ei ꝓposita triplex iusticia quã in deũ referre debebat. Prima fuit cordialis amorꝫ Augu. in li. de moribꝫ eccl̃ie. Justicia est amor soli amato seruiens. Scd̃a fuit rectitudinis mẽtalis Ansel. li. de conceptu ṽginali. Justicia est rectitudo volũtatis ꝓpter se seruata. Tertia fuit obedientie salutarꝫ i. Regũ. xv. Nunq̃d vult dñs holocausta ⁊ victimas ⁊ nõ potius vt obediat̃ voci dñi. melior est em̃ obediẽtia q̃ victime ⁊ auscultare magꝫ q̃ offerre adipẽ arietũ. qꝛ ꝑ p̃mã iusticiã homo debebat referri in deũ qm̃ ad ei⁹ sil̃itudinẽ factus ẽ. Eccle. xiij. Omne aĩal diligit sibi sil̃e: sic ⁊ omnis homo ꝓximũ sibi omnis caro ad similem sibi coniungetur: et omnis homo sil̃i sibi associabit̃. Per scd̃am similiter qm̃ ad ei⁹ imaginẽ creat⁹ fuerat. ps̃ Rectus dñs deus nr̃ ⁊ nõ est iniq̃tas in eo Eccle. vij. ca. Deus fec̃ hoĩem rectuz Per tertiã sil̃r sic̃ creatura in creatorem. ps̃. Nonne deo subiecta erit aĩa mea ab ip̃o. em̃ salutare meũ. Et ps̃. xcix. metro iij. Ipse fecit nos ⁊ non ip̃i nos: nos aũt populus eius ⁊ oues pascue eius. Qua ꝓpter dedit deus primis parentibꝫ illud donũ excellentissimũ ⁊ supernaturale. s. originalis iusticie in patria eoꝝ creatiõe non tanq̃ persone priuate sed tanq̃ principiũ totius humane nature: ⁊ cum conditione q̃ si ip̃am iusticiã amitterẽt omnes posteri eoruz amitterent. que iustcia in tribus cõsistit. Primuz q̃ caro subiciebatur anime ꝓpter ꝓpinquiorez similitudinem quã habebat ad diuinam bonitatem: et ex hoc surgebat iusticia moris. Scd̃m q̃ anima erat obediẽs rationi ꝓpter diuine imaginis conformitatem: ⁊ ex hoc surgebat iusticia rectitudinis. Tertiũ q̃ ratio erat obediẽs deo ꝓpter dependentiam quã habebat et habet ab ip̃o: et ex h̃ surgebat iusticia obedientie. vnde allegat̃ supra. i. Regũ. xv. Melior est obedientia q̃ victime Ansel. libro de casu dya. cap̃ ix dicit. Homo conditus fuit in originali iusticia vel rectitudine ad hoc q̃ vellet quod debuit. Et dicit idem in eodem cap̃. xiij. Justuz est aliquid additum voluntati p̃mi hominis ⁊ angeli quod temperat illam vt velit quod velle oportebat ⁊ expedit. Et ibidem dicit cap̃. xvi. Ad iusticiaz semel acceptam accipiens semper tenetur siue habeat siue non habeat illam. Et quia homo semel perdidit ip̃am ꝓpter peccatum primi parentis remãsit debitor ipsius iusticie: quoniã peccatum originale vt dicunt doctores est carentia originalis iusticie cum debito habendi. qd̃ debitum non valentes persoluere om̃es debebamus in inferno captiuari. Sed notandum est q̃ tota humana natura non peccauit: quia nec hũanitas xp̃i: nec humanitas beate virginis etiã: quia pena non debet̃ alicui nisi ꝓpter peccatuz: sed istis. s. xp̃o et beate virgini non debebat̃ pena peccati: que pena consistit in tribꝫ.

Primo in pena damni que est carẽtia visionis diuine ⁊ expulsionis de paradiso. Secũdo in pena sensus que est reatus ⁊ perpessio tormentorum in inferno

Tertio in pena. s. remorsus conscientie: qui remorsus per ꝓphetam vocatur vermis Esa. vlti. Vermis eoꝝ non morietur. Et ideo conueniens erat humanitatẽ istoꝝ beatificari: sed cum non eẽt conueniens beatitudinez esse particulariorem morte. ideo sicut per vnũ. s. p̃mũ.

hominē omnes fuerunt damnati: sic per vnū innocentē conueniens fuit vt omēs possent beatificari. Roma. v. Si em̄ vnius delicto multi mortui sunt: multomagis gratia dei ⁊ donū in gratia vni⁹ hominis ih̄u xp̄i in plures habūdauit ⁊ parū ī fra. Si em̄ vni⁹ delicto reg̃uit mors per vnū: multomagis habundantiā gratie ⁊ donationis ⁊ iusticie accipientes in vita regnabunt per vnū ih̄m xp̄m: ⁊ seq̄tur infra. Sicut em̄ per inobedientiam vnius hominis peccatores cōstituti sūt mlti: ita ⁊ per vnius obedientiā iusti cōstituent̄ multi: lex em̄ subintrauit vt habundaret delictū. vbi autē habundauit delictum sup̄habundauit ⁊ gratia: vt sicut regnauit peccatuz in mortem: ita et gratia regnet per iusticiā in vitam eternam per ih̄m xp̄m dn̄m nostruz. Unde extunc determinauit deus hominē redimere: in qua redemptione fuit ip̄a p̄ma iusticia renouata tripl̄r. Prima amoris: quia vt dicit Ansel. libro Cur deus homo. Homo non debebat ad gratiam recipi nisi sufficienter peccato satisfecisset: ⁊ quia hoc facere non valebat de per se: quia satisfactio debebat esse ifinite bonitatis sicut peccatū fuerat infinite offēsiōis ⁊ malitie: stat q̄ sol⁹ de⁹ poterat a q̄ ip̄a iusticia non exigebat cum ipse deus non esset debitor: sed homo. quare de⁹ p̄ suam infinitam misericordiaz voluit in hac sacratissima nocte reuolutis annis humanam naturā in vnitatez sui suppositi assumere: vt sic in vno homine esset potētia diuina ad redimendū ⁊ debitor homo ad satisfaciendū: ideo dicit̄. Propter nimiā charitatem suam qua dilexit nos deus filium suuz misit. Scda rectitudinis: quia erat infallibilis veritatis Johis p̄mo. Uidimus gl̄iam eius. Et pax infra. plenū gratie ⁊ v̄itatz. Idē xiiij. Ego suz via veritas ⁊ vita. Tertia obedientie Philip. ij. Humiliauit semetip̄m factus obediens vsq̄ ad mortē ⁊ quia quantū ad vtrumq̄ sexum ista redemptio apparuit. Nam pro sexu masculino in persona xp̄i dicit̄ Ecclīastes. vij. Uirum de mille vnuz reperi. Et p̄ sexu femineo in persona beate virginis dicit̄ Esa. xxxi. Nouū faciet domin⁹ sup̄ terram femina circundabit virum. In ista ergo sacratissima annūciatione conuenit ista triplex iusticia. Prima amorz in missione angeli Gabrielis ad beatam virginē: qz tūc apparuit amor dei ad humanā naturaz. Scda rectitudinis in disputatione beate virgīscū angelo.

Tertio obediētie in bn̄dicto cōsensu btē v̄ginis qn̄ dixit: Ecce ancilla dn̄i ⁊c.

De annūciatione beate virginis
Sermo quartus

A Ue gratia plena a dn̄s tecum Luce. i. ca. Tres artes iuenio in toto orbe generales. Prima est hominū que est vana misera ⁊ temp̄alis. que circa tria versat̄. s. opes: honores: ⁊ voluptates. ideo glosa super ps̄. c xviij. s. In quo corrigit adolescentior viam suam. sic inq̄t. Tria solent homīes affectare opes. s. honores ⁊ voluptates. Opes auari: honores sup̄bi: voluptates luxuriosi ⁊ gulosi: q̄ tria non satisfaciunt. Primo qz deficiunt ⁊ antiquant̄ Crisost. sup̄ Mat. Cū cetera vitia senescūt sola auaritia iuuenescit.

Scdo qz vana sunt ⁊ derelinquūt Augustinus libro p̄mo de contemptu mundi cap̄. iij. Cur tam ceci ⁊ absq̄ ratione sumus: mūdi pompas ⁊ diuitias totz viribus cōcupiscētes que vana sūt ⁊ quod peius est cū his magz indigeas te dereliquūt. Tertio qz p̄turbant ⁊ affligunt Sene. li. de remedijs fortuitoꝝ. Iste quē tu felicē cūctz admirātib⁹ credis: sepe dolet sepe suspirat. Scda ē demonū que ē mala et mortalis. que etiam versat̄ circa. iij. scilicet mortem: penam: et discordiam. De primo tam spirituali q̄ temporali morte operatus est demon in primis parentibus Genes. iij. cap̄lo. De secundo Job primo capitulo. Nonne vallasti eum ac domum eius: vniuersamq̄ substantiam eius per circumituz: operibus manuū eius benedixisti: et possessio

178

eius creuit in terra. sed extende paululū manū tuā ⁊ tange cūcta que possidet: nisi in faciē benedixerit tibi ⁊c. hoc idē dicit ibidem. ij. ca. Jō dicit Apocal. ij. cap. Esto fidelis vsq; ad mortez ⁊ dabo tibi coronam vite. De. iij. Bern. sup cantica sermōe septimo. Hostis ille antiquus solus pater est discordie zizanie ⁊ dissensionis: quā p̄mo ī celo posuit ⁊ in p̄mis parentibus ꝓcurauit: ⁊ sequit. Non cessat hic nobis ꝓcurare vt a pace summa scilicet xp̄i recedentes dānemur. Tertia est trinitatis diuinaꝝ ꝑsonaꝝ: que etiaz circa tria versat: vitā: pacem: ⁊ gl'iam. de p̄mo Johis. x. cap. Ego cognosco oues meas ⁊ cognoscūt me mee: ⁊ ego vitam eternā do eis. De scdo ad Ephe. ij. cap. Jp̄e est pax nostra qui fecit vtraq; vnuz De quo ps̄. Satiabor cum apparuerit gl'ia tua. Hec aūt tria ꝑdidit gen⁹ humanū ex demerito primoꝝ parētū. Qd̄ considerans beatissima trinitas consilium fecerunt ad inuicē in celo. s. pater filius ⁊ spiritussanctus: in quo tres ꝓposite fuerunt cōclusiones. quaꝝ Prima est: an genus humanū esset recuperandum. Et huic obstabat iusticia di. per ꝓphetā ps̄. xlviij. metro. xij ⁊ vltimo. Homo cū in honore esset non intellexit. i. per lapsū cecidit. cōparatus est iumentis insipientibus ⁊ sil'is factus est illis. Et ideo nō meret recuperationē: sed sicut ingratus ꝑ inobedientiā mortem eternaz: ⁊ a deo in perpetuū separari ꝓmeruit. Ex opposito stabat miscdia ⁊ pax: vt patet ex meditationib⁹ ⁊ ex dictis Anselmi libro. ij. Cur deus homo di. Homo ex ignorantia ⁊ fragilitate peccauit: ptz ꝑ magistꝝ ij. sententiaꝝ. disti. xxij. ca. ij. Et cum peccasset doluit: g̊ sibi erat remittendū ⁊ recuperandū. Scdo homo fuit fact⁹ vt deo seruiret: ptz. ij. sniaꝝ. disti. i. ca. iij. g̊ recupand⁹ erat: alit deo seruire nō poterat ⁊ angeli restaurati nō fuissēt. ⁊ di misericordia: potētia: pax: bonitas: ⁊ sapia: cognita nō fuissent. ⁊ iō homo recupandus erat. q̄ cōclusio inter patrē ⁊ spiritū sctm̄ vertebat: quā ip̄e diuine ꝑsone filio cōmiserūt. cui sapia attribuit: q̄ vna cuz ipsis diuinis ꝑsonis taxauit et statuit vt genus humanū redimeret postq̄ ꝑ ignorantiā seductū peccauit ⁊ de pctō dolebat. Sed querit si homo erat saluand⁹ debuit saluari vel libere vel ꝑ satisfactionem. Et videt q̄ libere. qꝛ magis dei potentia benignitas ⁊ miscdia in hoc clarescerent. Sed iusticia dicit oppositū allegans summā iusticiā esse in deo ⁊ sic est homo redimēdus ꝑ satisfactionem. Et istud dicit dn̄s Bonauentura super. iij. Senten. dist. ij. questi. ij. Et ꝑ mgr̄m habet ibidē. Scda q̄ cū creatura nulla posset de hoc deo satisfacere ⁊ eēt impossibilis de per se quō per satisfactionē homo est redimēdus. Qua ꝓpter diffinitū est vt vna de trib⁹ ꝑsonis diuinis homini vniret in vna ꝑsona: ita vt ibi esset deus qui posset: ⁊ homo q̄ debet deo ꝑ mortem satisfacere. Et hec est sentētia Anselmi ⁊ dn̄i Bonauenture vbi s̄. causas autē quare filius qui est media persona in trinitate debuit carnē sumere: vt gen⁹ humanū redimeret: vide in. iij. sniarum disti. i. ca. ij. Sed querit de q̄ dn̄a debuit carnē sumere filius dei. Et dicit de ea que esset tota pulchra et absq; macula. et assignate sunt. xi. in conspectu diuine maiestatis. de quibus. x. fuerunt repudiate. Prima fuit eua: que fuit formosa ⁊ pulchra mulier: sed repudiata fuit: qꝛ gulosa. Scda fuit sara: sz repudiata fuit: qꝛ crudelis ī agar ancillā abrae Tertia fuit Rebecca: sed fuit repudiata quia īuida. Quarta fuit Lya: sed repudiata: quia lippis erat oculis. Quinta fuit Rachel sed repudiata: quia fur ⁊ latro

Sexta fuit Anna mater Samuelis. sed repudiata quia sterilis. Septima fuit Bersabee: sed repudiata: quia meretrix. Octaua fuit Susanna: sed repudiata: qꝛ vane gl'iosa. Nona fuit Judith: sed repudiata: quia homicidiaria.

Decima fuit Hester: sz repudiata: qꝛ timida. Undecima ⁊ vltima fuit beata virgo maria: in omnib⁹ ⁊ super om̄ia purissima ⁊ in oibus virtutibus singu-

larissima. que posita in conspectu altissi/
me trinitatis reperta est in oibus q̄ spe/
ctant ad ꝑfectionez vni⁹ dñe plenissime
cōpleta: vt merito de ipa dicat̄ Sap. vij.
ca. Candor lucis eterne ⁊ speculum sine
macula. ⁊ Canti. iiij. cap. Tota pulchra
es amica mea ⁊ macula non est in te. Et
ideo taxatuz fuit vt ad ipam angel⁹ mit
teret̄ qui primo hec virgini nunciaret.
Scdo vt edoctā ꝑ angelū spūssanct⁹
totā repleret. Tertio q̄ fili⁹ dei absq̄
virili semine de ea carnē assumeret. Et
ideo Gabriel purpura indutus: corona
florea coronatus: liliū puritatis manu te
nens ad virginē hora cōpletorij veniēs.
quā orantē inueniens reuerenter saluta/
uit di. Aue gratia plena dñs tecū. in qui
bus verbis videamus. Primo qual'r
maria per angelū salutatur. Secūdo
qualiter dei filius de maria incarnatur.
Tertio quibus gratijs ⁊ dignitatib⁹
magnificat̄. Circa primū notandū est
q̄ cum beata virgo esset annoꝝ. xij. ⁊ de
mandato dei esset desponsata Joseph ve
nit Nazareth ad domū parentuz: q̄ vna
dieꝝ cum sola in camera esset ⁊ deum ce
li deuotissime exoraret: vnam maximaz
consolationē ⁊ preter solitū sensit. Nam
in ipa consideratōe existente circa horā
cōpletorij lux splendidissima aꝑparuit q̄
totā camerā illuxit. Et ecce stati angel⁹
dñi affuit q̄ eaz deuotissime salutādo di/
xit. Aue gratia plena ⁊c. Dixit aue qd̄
idem est quod sine ve. id est sine peccato
quia sine peccato mortali veniali ⁊ ori/
ginali fuit. Dicit̄ maria id est maris stel
la. mundi dña: celi porta: paradisi regia
⁊ angeloꝝ corōa. Dicit̄ gratia plena. q̄
fm Bern̄ suꝑmissus est Luce p̄mo cap.
Maria plena fuit septupl'r. Primo i
mente gratia deitatis. Scdo in corde
gratia puritatis. Tertio in anima gra
tia charitatis. Quarto in ore gr̄a affa
bilitatis. Quinto in opere gr̄a largi/
tatis. Sexto in corpore gratia virgi/
nitatis. Septimo in conuersatōe gra
tia humilitatis. Bene ergo dicit angel⁹
gr̄a plena: de cui⁹ gr̄e plenitudine capi/
unt vniuersi. s. captiui redemptōez: ange
li leticiā: tristes cōsolationē: pctōres ve/
niā: iusti gr̄am: tota trinitas gl'iam: ⁊ fi/
lius dei carnis substantiā. Hec Aug. in
sermone natiuitatis. Dñs tecum: ⁊ vere
Primo in sua conceptōe: q̄ ab origia/
li pctō ipam p̄seruauit. Scdo in vita
⁊ conuersatione: quia ipam donis spūs/
sancti dotauit. Tertio in assumptōe:
q̄ ipam super choros angeloꝝ exaltauit
Quarto in remuneratōe: quia ipam ī
anima ⁊ corpe super sanctos coronauit:
vt pie credit̄ a fidelibus. Benedicta tu:
fuit em̄ benedicta sup omnes. vbi notan
dū q̄ mulier in lege triplicit̄ maledicta
erat: vel quia sterilis erat: vel q̄ in pecca
to concipiebat: vel quia in dolore partu/
riebat: sed hec fuit benedicta. Primo
quia non solum hominē sed deum conce
pit: ⁊ ideo fecundissima. Scdo q̄ nō
solum sine peccato: sed etiā in plenitudi/
ne gratie fuit habundantissima. Ter
tio quia non tantuz sine dolore: sed cum
gl'ia letissima. Ideo dicit Bern̄. sup mis
sus est. Tu sola mater dei: tu sola absq̄
peccato fuisti: tu sola mater ⁊ ꝟgo absq̄
dolore xp̄m vnicū filiū tuū dñm nostruz
peperisti. ꝓpter que dicit angelus Aue
gr̄a plena. q̄ talia ⁊ tāta audiēs admira/
ta tacuit: ⁊ cogitabat quō poterat hoc fi
eri q̄ ꝟginitatē deo seruare ꝓmiserat: ac
etiā fm Bern̄. vbi s̄. se dignā matrē esse
non reputabat: iō tacuit. ⁊ tunc angelus
eā confortās dixit: Ne timeas maria: in/
uenisti em̄ gr̄am apud deū: ecce concipi/
es ⁊c. Et maria dixit Quomō fiet istud
qm̄ virū non cognosco: ⁊ nec cognoscere
decreui. et ait angel⁹. Spūssctūs supue/
niet in te ⁊ ꝟtus altissimi obūbrabit tibi
⁊c. Et sic ptz p̄mū. s. quō ab angelo salu
tat̄. Circa scdm est notandū q̄ beata
ꝟgo fuit cuz angelo a tpe cōpletorij vsq̄
ad mediā noctē in disputatōe ⁊ colloq̄o
diuine īcarnatiōis ⁊ tūc vidēs om̄ia
deo placere ⁊ sibi oia possibilia esse dixit
Ecce ancilla dñi fiat mihi fm ꝟbū tuū.
qd̄ fuit initiū nr̄e salutis. Sz q̄rit̄ quō. et
dr̄ q̄ q̄cito fide credidit ⁊ ore dixit Ec-

ce ancilla dñi. ꝙ fuit formatũ corpus xp̃i integꝝ ꝛ ꝑfectũ de carne ꝛ sanguine beate virginis in vtero eius spũsscti virtute ꝛ anima a deo de nouo creata: ꝛ illo tunc vnita fuit corpi: ꝛ diuinitas in eodẽ momento eis fuit vnita: vt patet per mgr̃m in. iij. Senten. disti. ij. ca. vltimo. Et sũt verba Augusti. libro de fide ad Petruz. ꝛ tunc fuit verum dicere quod in corpore beate virginis fuit xp̃s deus: et homo verus ꝑm Augusti ꝛ magistꝝ vbi supra. ꝛ sic patet scd̃m scz quomõ filius dei incarnatus est. Circa tertiũ notandum ꝙ in hac sanctissima incarnatione operata est tota trinitas: licet tantũ persona filij fuerit incarnata ꝑm magistruz libro iij. distin. i. cap̃. vlti. Et notandũ ꝙ xp̃us iste ꝑm ꝙ deus verus ꝛ homo verus hodie de maria incarnatus: est liber ille intus et foris scriptus: septem sigillis signatus: quem Johannes in spiritu vidit. Apocal. v. vbi sic dicit. Et vidi in dextera sedẽtis super thronũ: libꝝ scriptũ intus ꝛ foris signatũ sigillis septem quem nemo dignus inuẽtus est apire: nisi hec beata virgo que a deo electa est digna sosum recipe: intus scriptus quo ad diuinitatẽ ꝛ foris quo ad hũanitatẽ. Sed que sũt septẽ sigilla videam⁹. Primũ est diuinitatꝭ hũanitatisqꝫ vnio. Secundũ eoꝝ consideratio. Tertiũ ip̃arum operatio. Quartum coniunctio. Quintũ ip̃aꝝ mẽsuratio. Sextum ip̃aꝝ ꝓportio. Septimũ ip̃aꝝ aperitio In primo sigillo deficit grãmatica cũ sua scriptura ꝛ loquela In scd̃o rethorica cũ suis distictionibꝫ ꝛ coloribꝫ. In tertio logica cũ suo distinguere ac argumentare. In q̃rto arismetrica suo nisu ꝛ calculatõe. In q̃nto geometria cũ suis mensuris ꝛ notitijs. In sexto musica cũ suis melodijs et cõsonãtijs. In septio astrologia cũ suo ꝓuidere ꝛ iudicare. Circa p̃mũ notandũ ꝙ grãmatica neq̃t intelligere vnũ idẽ verbũ eẽ actiuũ ꝛ passiuũ neutrũ ꝛ deponẽs: sꝫ in hac sacratissima ĩcarnatõe vnũ ꝟbũ est actiuũ ꝑ qd̃ facta sunt oĩa Joh. i. ca. Om̃ia ꝑ ip̃m facta sunt. Idẽqꝫ ẽ passiuũ Joh. vbi s̃. Verbũ caro factũ est. Idẽqꝫ ẽ neutrũ qñ in sepulchro q̃euit. Idemqꝫ deponens qñ in resurrectiõe oẽs nr̃as miserias deposuit: vñ Alanus. Exceptiuã actionẽ verbũ pr̃is excipit Dũ deludit rõnẽ dũ naturã decipit. Causalẽ dictionẽ ab vtroqꝫ recipit Actioqꝫ passionẽ ĩ h̃ ꝟbo cõcipit. Circa scd̃m notandũ ꝙ rethorica nũq̃ ĩtellexit ꝙ vn⁹ ꝛ idẽ nobilis sit ꝛ vilis diues ꝛ pauꝑ iust⁹ ꝛ pctõr: sed in hac sacratissima ĩcarnatõe hec repta sũt Berñ. Nemo xp̃o nobilior nemo eo vilior: nemo maior: nemo minor: nemo ditior: nemo pauꝑior. Nota ꝙ xp̃s nõ d̃r peccator: qꝛ peccauerit. sed qꝛ carnẽ similem carni pcti tulit Ro. v. ca. Misit de⁹ filiũ suũ in sil'itudinẽ carnis pcti: vel quia sic̃ pctõr iudicat⁹ ꝛ mortu⁹ est ꝓ nob̃ Alan⁹ Peregrinat a natura noĩs positio: Dũ ĩ dei trãsit iura hoĩs cõditio. Nouus tropus in figura noua fit trãslatio. Nouus color ĩ iũctura noua fit cõstructio. Circa tertiũ notandũ: ꝙ logica nũq̃ intellexit ex duabus diuersis oĩmode vnũ fieri salua vtriusqꝫ natura ꝛ ꝓprietate. Jõ sic arguit. Est de⁹: g̃ nõ est homo: ꝛ ecõuerso. Sꝫ in hac sacratissima incarnatõe fuit xp̃s deus ꝛ hõ. Et iõ fides sic arguit. xp̃s est de⁹: igit̃ est hõ. Alan⁹. Intra loc⁹ locũ nescit locus a ꝯrijs. Suũ locũ exstupescit exceptũ ab alijs. Sic ex liguis obmutescit fallit̃ in ꝓprijs Et ex suis erubescit logica fallacijs. Circa q̃rtũ notandũ ꝙ arismetrica nũq̃ cognouit aliq̃d vnũ exñs fore diuersũ. sed hic ẽ vnus in ꝑsona ꝛ diuisus ĩ natura. Alan⁹. Dũ ab vno nõ recedit alterat̃ vnitas. Dum in vnũ se cõcedit vnit̃ alteritas. Indiuisum idẽ cedit in idẽ diuersitas. Suũ tñ nõ excedit limitez simplicitas. Circa q̃ntũ notãdũ ꝙ geometria nõ ꝯg̃uit maiorẽ mẽsurã claudi sb̃ mĩori. sꝫ in hac sacratissima ĩcarnatõe eternũ capit̃ sb̃ tpali ꝛ infinitũ ꝑ finitũ. Alan⁹. Sue artꝭ incesura geometria fallit̃. Dũ ĩmẽsus sub mẽsura terrenoꝝ sistit̃. Indirectũ cui natura circl'i cõuertit̃. Sperã claudit q̃dra

tura: ⁊ sub ipsa clauditur. Circa sex-
tum notandum ꝙ musica nunq̄ concor-
dauit in proportione finiti cum infinito.
sz sacratissima hec ĩcarnatio melodiose
se composuit. ideo dixerunt angeli letissi
me decantando Luce. ij. capitulo. Glo-
ria in altissimis deo: ⁊ in terra pax ho-
minibus bone voluntatis. Alan⁹. Duz
factoris ⁊ facture mira fit coniunctio.
Quis sit mod⁹ ligature quis ordo que
ratio. Que sint vicula que iũcture: que
gumphi: que vnio. Stupet suo fracto iu
re musica proportio. Circa septimuz
notãdũ ꝙ astrologia nõ cog̃uit solẽ ecli-
psari ⁊ nõ obscurari. sed in hac sacratissi
ma incarnatõe sol diuinitatꝫ eclipsat⁹ est
ꝑ obiectũ hũanitatꝫ ⁊ nõ est obscurat⁹ sz
in suo fulgore ꝑmãsit. Alan⁹. Solis lu-
mẽ nube tectũ se nubis velamine. Per se
claꝝ fert obiectũ nec habet ĩ lumine No
strũ ꝟgit in defectum sol ortus in ꝟgine.
Ineffectũ dãs effectũ lumẽ in caligine.
Et sic septẽ liberales artes: legere intel-
ligereq̄ nequeũt hũc libꝝ bñdictũ spũs-
scti gr̃a in vtero ꝟginali receptũ. qd̄ vi-
derat ꝓpheta di. Esa. xxix. ca. Erit vobis
visio sicut ꝟba libri signati quẽ cum de-
derint sciẽti lr̃as dicent lege istũ. Rñde-
bit non possuz. signatus est em̃. s. sigillis
septem sicut dictũ est. ex quo patet ꝙ ad
istum librũ non attingũt mundane sciẽ-
tie. Ideo dicit ꝓpheta vbi s̃. Peribit em̃
sapientia a sapientibus eius ⁊ intellect⁹
prudentiũ eius abscondetur. Et notan-
dum ꝙ vbi mundane scientie non attin-
gunt: simplices catholici amplexantur.
Nã piscator petr⁹ hoc cognouit Math
xvi. dicens. Tu es xp̃us filius dei viui:
hoc idez cognouit campsor Mathe⁹ et
mercator Franciscus de quibꝫ ⁊ similibꝫ
dicit xp̃us Mathi. ij. ca. Confiteor tibi
pater domĩe celi ⁊ terre. quia abscondi-
sti hec a sapientibus ⁊ prudentibꝫ ⁊ reue
lasti ea paruulis. Sed circa tertium
membꝝ. s. quibꝫ dignitatibus ⁊c̃. Est no
tandũ ꝙ beata virgo duodeciz gratias a
deo recepit. quas nullus vnq̄ habuit.

Primo de⁹ ip̃am ab om̃i peccato p̃ser
uauit. Scd̄o mater dei om̃ipotentis
esse ꝓmeruit. Tertio de spũsctõ filiuz
concepit. Quarto p̃ncipiũ nostre sa-
lutis fuit. Quinto xp̃m in vtero suo
nouez mensibꝫ enutriuit Sexto absq̄ A
pena ⁊ dolore filiuz pepit. Septimo
virgo post partũ ⁊ absq̄ macula permã
sit. Octauo mater absq̄ homine ⁊ pa
tre humano fuit. Nono in se respicien
tiũ libidines extinxit. Decimo ange-
loꝝ regina ⁊ maris stella ⁊ mũdi domi-
na fuit. Undecimo omnes ad eaz cla
mãtes saluat ⁊ exaudit. Duodecimo
sup̄ omnes choros angeloꝝ ad dexteraz
dei eã filius suus coronauit. quam sic di
gnificatã Johes vidit dicẽs Apoca. xij.
ca. Signũ magnũ apparuit in celo mu-
lier amicta sole ⁊ luna sub pedibus eius
⁊ in capite eius corõa stellaꝝ. xij. Recte
ergo ⁊ bene dicit angelus Aue ⁊c̃. Sz
pro conclusione huius solennitatis vide
amus vtrum deus potuerit vniri huma
ne nature. Et dicit ꝙ non propter tria.

Primo quia non sunt ꝓportionabilia
Scd̄o quia plus distant q̄ duo con-
traria. Tertio non videt conueniens
vt creator fiat creatura. Ad primũ di
citur ꝙ plus potest deus facere q̄ nos in
telligere: ⁊ sicut apud deũ est ꝓportiona
tum et conueniens: quod apud nos vi-
det oppositũ quod contingit ꝓpter debi
litatem sensus igitur ⁊c̃. Ad secundũ
dicitur ꝙ deus potest om̃e quod sibi nõ
est impossibile Luce. i. ca. Non erit im-
possile apud deum omne verbuz. Ad
tertium dicitur ꝙ sicut cecus non potest
iudicare de coloribus: sic nec homo que
dei sunt Mathi. xvi. ca. Non sapis que
dei sunt: ⁊ ideo iste articulus de incarna
tione verbi debet nobis esse credibilis ꝑ
fidem: quia s̃m Gregori. super Joh. Fi-
des nullum habet meritum vbi huma-
na ratio prebet experimentũ. ⁊ ideo dicit
Aug. Hoc rõne nõ debemus querere sz
fide firmiter tenere: quia iustus ex fide
viuit Abacuc. ij. et Marci vlti. ca. Qui
crediderit ⁊ baptizatus fuerit salu⁹ erit.
Cuius nos ⁊c̃. Amen.

180

De annũciatione beate virginis.

Sermo quintus.

Dies primus erit vobis celeberrim⁹ Leui.xxiij ca. Quia dies annũciationis btẽ ꝟginis ꝺr fuisse ꝑm⁹ dies in quo factus ⁊ termiatus est mũdus.s.dies.xxv. marcij:vt ptz ex q̃busdã historijs:sic ẽ et ꝑma dies in q̃ mũd⁹ est renouat⁹ :ꝓpter qd̃ recte ꝺr. Prim⁹ dies erit celeberrim⁹ ⁊ cõuenienter assumit ad cõmendationẽ hui⁹ festiuitatꝫ in q̃ excellẽtia isti⁹ festiuitatis respectu aliaꝝ dupliciter declarat.

Primo q̃tũ ad ordinẽ duratiõis ꝑm quẽ flores ꝑcedũt folia cũ ꝺr ꝑmus dies

Scd̃m q̃tũ ad ordinẽ ꝑfectionis ꝑm quẽ fruct⁹ ꝑcedũt flores cũ seq̃tur erit celeberrim⁹.sicut em̃ hec festiuitas ẽ ꝑma ita est celeberrima ⁊ dignissima:ꝑ cuius figura adducit illud Geñ.i.ca. Factũ est vespe ⁊ mane dies sext⁹. Iste dies sextus ẽ dies venerꝫ in q̃ xp̃s fuit annũciat⁹:sic ⁊ crucifixus:sic dic̃ Augu.de ciui.dei. ꝙ eadẽ die xp̃s fuit passus q̃ fuit annũciatus. In ista aũt die vt colligit ex diuersis historijs ad declarandũ ei⁹ solennitatem colligunt xij.solennia facta ⁊ consumata in sacra scriptura. Primuꝫ fuit de hoĩs creatõe:qꝛ tali die fuit adã de limo terre format⁹. Scd̃m de mulieris formatõe:qꝛ eadeꝫ die fuit mulier de costa ade formata vt ptz Geñ.ij.ca. Tertiũ:qꝛ tali die ꝑmus martyr ⁊ virgo fuit coronatus.s.Abel ꝑm Aug.libro de q̃stionib⁹ no.⁊ ve.test. Quartũ:qꝛ tali die melchisedech obtulit panẽ ⁊ vinũ ĩ sacrificiũi figura dñi nr̃i ihu xp̃i q̃ fact⁹ est nobis sacerdos ineternũ ꝑm ordinẽ melchisedech.offerens in cruce carnẽ suã ⁊ sanguinẽ. Quintũ qꝛ tali die abraã filiũ suũ voluit ĩmolare ꝓpter diuinũ mandatũ:vt patet Geñ.xxij.ca. Sextũ qꝛ tali die angelus fuit missus ad virginẽ vt credimus. Septimum quia tali die xp̃us fuit passus Marci.xv.ca. Erat parasceuen qd̃ est ante sabbatũ. Octauũ quia latro eo die miscd̃iam consequutus est Nonũ quia tali die Johannes baptista natus est:vt patet in ordine calendarij:quia sub eadẽ lr̃a currit btẽ virginis annũciatio ⁊ natiuitas bti Johãnis baptiste. Decimũ quia tali die gladius doloris ꝑtransiuit aĩam btẽ marie ꝟginis in passiõe eius filij:de quo dixerat Symeon Luce.ij.ca. Undecimũ qꝛ tali die beatus petrus fuit miraculose per angelũ a vinculis absolutus q̃uis in ordine calendarij festum sit mutatuꝫ.

Duodecimũ est quia tali die btũs Jacobus fuit ab herode interfectus. Ista autẽ duodecim signa solennia sunt quasi duodeciꝫ hore istius diei. Et notandũ ꝙ ista dies fuit ĩtegrata ex vespe ⁊ mane vt patet Geñ.ꝑmo ca. Factũ est vespe et mane dies sext⁹. Factũ est vespe per mysteriũ incarnationis:⁊ mane per mysteriũ natiuitatis dies sextus.quia Primus dies fuit annũciatio Ismael Geñ. xv.cap̃. Scd̃s fuit annũciatio ysaac ibidem.xvij.cap̃. Tertius fuit annunciatio Sampsonis Judicum.xiiij.cap̃.

Quartus fuit annũciatio beate virginis:vt patet in legenda sue natiuitatꝫ licet non habeatur expresse per scripturam. Quintus fuit Johannis baptiste:vt patet Luce ꝑmo ca. Sextus fuit annũciatio xp̃i:vt patꝫ ibidem:⁊ ideo bene dicit dies sextus. Est etiã notandũ ꝙ vespere istius diei sacratissimi fuit honoratum multiplici honore. Primo quia ista hora mater domini fuit repleta gratia. Ideo dicit angelus Luce ꝑmo. Aue gratia plena. Scd̃o virginalis admiratiõis:vbi sup̃. Quomõ fiet istud quoniã virum non cognosco. Tertio spũalis cõmestionis:qꝛ ista hora xp̃s cõsecrans suũ corpus suos discipulos spũaliter refecit Lu.xxij ca. Quarto spũalis potatiõis cuꝫ sacr̃m sui sanguis sil̃iter suis discipulis dedit:patet vbi supra.

Quinto altissime ordinatiõis: qꝛ tũc ordiauit.xij.apl̃os sacerdotes ⁊ confessores:ptz Lu.vbi s̃. Sexto sacratissime vẽditiõis:ptz Mat.xxvi. Sic em̃ mors xp̃i fuit sacr̃m nostre resurrectionis: sic

eius venditio fuit sacramentū nostre redemptionis. Septimo sētē ablutiōis quia ea hora lauit xp̄s pedes discipulorū: vt ōr Joh. xiij. ca. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet p̄bens hūilitatis exemplū: cum esset dn̄s z magister

Octauo sacre reuelatiōis: qz Johanni euāgeliste secreta ineffabilia in suo sinu recūbenti reuelauit: patet Apocal'.

Nono sacratissime allocutiōis predicās vltimā p̄dicationē. in qua maxime eis recōmisit charitatem. Decimo sacramēto ofonis. qz eadē hora orauit ad patrē in monte oliueti: patz Luce. xxij ca.

Undecimo sacramēto sue turbatiōis qz tunc incepit pauere z tedere de morte cernens horribilē passionem imminere.

Duodecimo: sctissime sue passiōis: qz licet hora nona ei⁹ passio fuerit cōsumata: tn̄ ista hora fuit incepta. Tertiodecimo: sacramēto sue cōditiōis: quia ista hora suū corpus positū fuit in sepulchro z ideo reprehendit dn̄s suos discipulos: q̄ hanē horā non cōtemplabant di. Math. xxvi. ca. Non potuistis vna hora vigilare mecū. Et iō ordinauit ecclia vt hac hora salutarē ỹgo maria: licet p̄pter multa. potissime tn̄ p̄pter ista predicta: et in particulari assignant quatuor rationes

Prima p̄pter beneficiū dn̄ice incarnatiōis recolendū: de quo habet Jere. i. ca. Vigilabo ego dicit dn̄s sup verbo meo vt faciā illud: de q̄ Joh. i. ca. Verbū caro factū est z habitabit in nobis. Secunda ad salutis nr̄e picula precauēda. Math. xxvi. ca. Vigilate z orate scilicz ista hora vt nō intretis in temptationez

Tertia ad nr̄e mortis vmbram: acta pertimescēda Mat. xxvi. ca. Sustinete hic z vigilate mecū. Quarta ad dominice passiōis supplicia deplorāda Math xxvi. ca. Tristz est aia mea vsq̄z ad mortem. Et ideo qz ista hora est tot sacramētis dignificata sctī patres multū venerādā p̄tulerunt. Hic est ille dies de quo dicitur. xiij. Regū. vij. cap̄. Hec dies boni nunti est de terra longinqua. Bon⁹ nūcius est gabriel de terra longinq̄ de celo

bte ỹgini destinat⁹ a deo. s. ista hora. Dicitur autē bonus. Primo rōne sui psonalis pfectionis: qz cōfirmatus in gra.

Scōo ratione sue alte legatiōis Luce. i. ca. Missus est angel⁹ gabriel a deo.

Tertio rōne cōmissionis: vt scz filius dei incarnaret. vt s̄. Aue gra plena dn̄s tecū, Et infra: spūssctūs supueniet in te: z virtus altissimi obumbrabit tibi. Jōq̄z quod nascet ex te sctm vocabit fili⁹ dei

Quarto rōne nobilitationis: multuz em̄ nobilitat q̄ cōtrahit cū rege: maxime cū imperatore: z angelus cōtraxit cū deo. qz verbū assumpsit aiam rōnalem: q̄ est sozor angeloz ab eodē patre ad imaginē dei z de eadē matre scz spirituali natura

Circa scōm p̄cipale. s. p̄ozitatē perfectionis: qua ista solennitas p̄cedit oīs alias in dignitate adducit illud Nume. xxviij. Prima dies venerabilis erit z sancta. omne opus seruile non facietz in ea. Ista p̄ma dies est annūciatiōis p̄sentis. nam cū septē sint articuli p̄tinentes ad humanitatē xp̄i. Prim⁹ est iste. Qui concept⁹ est de spiritusctō: in isto septenario: z figurat p̄ primaz diē septimane sicut est hodie. Dicit aūt ista dies p̄ma venerabilis quia transcēdit in dignitate oēs alias solennitates ad xp̄m p̄tinētes. Primo quidē sue natiuitatis. natiuitas em̄ non est magna solennitas nisi p̄pter incarnationē hodiernā qz si ista nō p̄cessisset deus homo natus non fuisset.

Scōo transcēdit circūcisionē: in quā fuit notatus noīe p̄tinente ad humanitatē. hodie aūt notatur oibus noibus p̄tinentibus ad diuinitatē z humanitatem.

Tertio transcēdit solēnitatē epiphanie: quia tūc ostendit regibus solā humanitatē. sed hodie existēs in vtero ỹginali ostendit angelis homo fact⁹ suā diuinitatē. Quarto trāscendit solennitatē regenerationis xp̄i q̄ fuit a Joh̄e baptizat⁹: qz mai⁹ est sacrm incarnationis q̄z regeneratiōis vel baptismatis quāto filius naturalis est potentior adoptiuo.

Quinto trāscendit solennitatē oblationis: q̄ fuit p̄sentatus in templo: quia

sanctior fuit vter⁹ ỹginalis: q̄ templum salomonis. Sexto transcēdit solēnitatē transfiguratiōis: qr ibi fuit solum corpus sensitiuū illustratū. in incarnatione aūt aīa fuit illustrata itellectualiter sine omni compatione lumine sublimiori.

Septimo transcēdit solennitatē cōsecratiōis sui corporis z sāguis ī cena qr ī cōsecratōe panis et calicz nō fuit diuīnitas verbi ex vi verboꝝ sed solū ex cōcomitātia: in anūciatione aūt fuit diuīnitas ex vi incarnatiōis z verboꝝ bñdictōe vt alibi patet. Octauo trāscēdit solēnitatem humane redēptionis q̄ fuit celebrata in morte xp̄i. qr mors ista non fuisset sufficiens pro redēptione humani generis nisi diuinitas illi carni p̄sūisset i carnata vt dicit btūs Anselmus in libro Cur deus homo. Nono trāscendit solennitatem infernalis expoliatiōis facta in sabbato sctō: qr in infernū nō descēdit nisi aīa cū diuinitate remanēte corpe in sepulchro cuz diuinitate: z in btē ỹginis vtero fuit hodie diuinitas cū corpe z aīa. Decimo transcendit solennitatē resurrectōis qr in resurrectōe fuit vnita aīa cum corpore z diuinitas cū hūanitate. ista autez vnitas est nobilior: qr habet extrema nobiliora. Undecimo trāscendit solennitatē ascensionis: qr sicut tunc ascēdit ad dextrā patris quasi localiter: ita nūc psonaliter cū humanitas fuit assumpta ad vnitatē p̄sone. Duodecimo transcendit solennitatē spūssctī. quādo spūssctūs fuit missus in signo sensibili in die penthecostes. q̄ non fuit deus suppositaliter: nūc autē in signo sensibili fuit missus filius q̄ fuit de⁹ psonaliter. z ideo qr sic transcendit ista solennitas alias solēnitates: recte dicit venerabilis z sancta. Iste est ille dies de quo dicit ad lram Malach. iij. ca. Quis poterit cogitare diē aduentus ei⁹ scz in ỹginē qō ē mysteriū nob in cōprehensibile p naturā. Iste dies habet xij. horas: iuxta illud Job. xi. Nonne duodecim hore sunt diei. Iste. xij. hore sunt xij. sacramenta que sunt hodie cōsumata. Primū supne consultationis. quādo tres persone consiliū inter se inierunt qualr possent lapsum hūani generis reuocare. z inuenerūt q̄ nō congrue nisi secunda p̄sona angelo nūciante carnē sumeret de virgine. quod quidē consilium inter diuinas p̄sonas fuit ab eterno habitū sed hodie consumatū: de quo consilio dicit Roma. xi. Quis nouit sensū domini aut quis consiliarius eius fuit?

Scōm singularis electionis: qua fuit sanctus gabriel inter milia milium: et decies centena milia: vt patet Dan. vij. cap. electus ad perficiendū diuinā legationem. Et conuenienter iuxta sui nomīs interp̄tationem. Gabriel id est fortitudo dei: quia diuina fortitudo in ista incarnatione maxime fuit declarata magisq̄ in mundi creatione: quia maius est facere de homine deū aut econuerso: q̄ de nihilo creare mundū. sicut maior est distātia extremoꝝ. de qua electione dicit p̄pheta. ps. lxxxviij. metro. xix. Exaltaui electuz de plebe mea. Tertiū diuine accelerationis: quia licet angelus assecutus fuerit diuinū imperiū: tamē velotius deus p̄uenit ad virginē: sed p̄ueniebat nunciuz suū deus citius volās q̄ angelus. eo q̄ virgo p̄us concepit deum mente q̄ corpore vel vētre. ideo dicit p̄pheta ps. xviij metro. vi. Exultauit vt gigas ad curredam viam a summo celo egressio eius.

Quartū angelice salutationis in qua mutauit nomen eue: dicens Aue. quia sicut Eua per superbiam mundū interemit sic maria per gr̄am mundū viuificauit. illa vt esset dea: hec vt esset ancilla. z sic illa per suam insipientiā fuit a serpente seducta credens: sic ista per suā sapientiam fuit ab angelo edocta querēs. Et iō sicut illa credente serpentem exaltauit. sic ista querente serpentē oppressit Gen. iij. Ipsa conteret caput tuū. Quintuz virginalis p̄turbationis scz cū fuit salutata orta fuit turbatio p̄r duo. Primo ex subita appitōe: qr naturalr infert turbationē in p̄ncipio z terroꝝ Mar. xvi. ca. Uiderūt iuuenē sedentē in dextrz coopertū stola candida: z obstupuerūt. Scōo

ex insolita salutatõe: quia dicit Aue gra/ti a plena: reputãs se indignã tanti merti. ideo dic̃ Quomõ fiet istud. Hui⁹ tur/bationis figurã gessit cõmotio aquaruz piscine facta per angelũ Joh. v. ca Ange lus autẽ dñi ſm tempus descendebat in piscinaz z movebat aqua. Sextũ vir ginalis inclinationis qua consensuz pre buit: vnde dicit Elizabet Luce. j. cap. S Beata que credidisti quoniã pficientur ea que dicta sũt tibi a dño. Septimuz sue scõe sanctificationis. qua fuit sancti/ficata in verbi conceptione: dicente an/gelo. Spiritussanctus superveniet in te.

Prima quidez eius sctificatio fuit in vtero matris pfecta. Scõa fuit in an/geli annũciatione magz pfecta. Signũ aũt huj⁹ sanctificatiõis fuit fulgur pgre diens ab eius facie christo posito in eius ventre: ita vt eius claritas in respicienti bus, pnitatem mali extingueret: vt dicũt sancti de qua sctificatione habek in figu ra. i. Paralip. j. ca. de scõa vnctione regz salomonis quia in scõa vnctione regz fa ctus est rex omniũ filioz israel: ita beata virgo in secunda sctificatõe fuit facta re gina omniũ deũ videntiũ eo quia mater regis eoz̃. Octauuz supernaturalis formationis: quia ſm Damasce. corpus christi in vtero virginis non fuit forma tum seminaliter: sed supnaturaliter vir tute diuina. Sed notandum q fuerũt ibi quattuor opera mirabilia. Primo quia pſona spiritussancti pueniens om/nes sanguines virginis elegit. Secũ do ipos electos vnuit. Tertio in bo/nestissimo loco reposuit. Quarto cor/pus christi inde formauit. sicut dicit bea tus Dioni. Nota q christus fuit ex pu/rissimis sanguinibus beate virginis ge/neratus: vt apostolus dicit ad Roma. i. ca. Qui factus est ei ex semie dauid ſm carnem. quia beata virgo de semine Da uid generata erat. Nonum naturalis generationis: quia beata virgo natura/liter egit cooperante spiritusancto: vt es/set vera mater: licet deus totũ potuisset fecisse. Notanduz tamen q beata virgo pre ceteris habuit quattuor priuilegia.

Primuz quia sicut mulieres cum ho/minibus generant: z tantomagis nobili tantur quanto cum nobilioribz z dignio ribus. z sic beata virgo cum tota trinita te concurrit. Secundũ ex parte genti: q sicut alij filij ptim sũt ex pte patrz z partim ex parte matris: sic filij⁹ beate virginis fuit totaliter de substantia ma tris ſm humanitatẽ: sicut totaliter de sub stantia patris ſm diuinitatẽ. Tertiũ ex parte germanitatis. nam germanitas sumitur penes cõsubstãtialitatẽ: et tantã germanitatem habuit beata virgo cum filio: quantam habent simul pater z ma ter cum filio: quia tantum recepit filius de substantia beate virginis quantũ re/cepit alius filius de substantia vtriusqz parentis. Quartum ex parte prolis: quia non genuit puram creaturam: sed illam eandem quam deus pater genuit eternaliter. ideo beata virgo appellata ẽ theotocos id est mater dei: vnde apostolus ad Galath. iij. cap. At vbi venit ple nitudo temporis: misit deus filium suuz factum ex muliere: factũ sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Decimũ vterine habitationis de qua require

Undecimuz supermundialis creatio nis. quia tũc fuit creata eius anima san/ctissima tancp̃ omniuz creaturarum pre/clarissima. in cuius creatiõis instanti fu erunt quattuor mirabilia opera. Pri/mum ipius anime creatio. Secundũ anime create sanctificatio. Tertium sctificate glificatio. q stati vidit diuinã eẽntiã sic nũc videt. Quartũ ierarchi arũ sublimatio q: mox potuit illuminare oẽs angelos sic illumiat nũc. iõ dic̃ apo/stolus. i. Coz. xv. Sicut ꝑmus adam fu it factus in animam viventem: ita nouis simus adã in spiritũ vivificantẽ. Du/odecimuz ineffabilis vnionis: que fuit quadruplex. Prima: quia ſm ordinez nature: sunt vnita anime cum corpore in vna vnione. Scõa vnio est diuinitas cũ aia. Tertia diuinitas cum corpe.

Quarta diuinitas cum tota huma/

nitate: que sunt facta in eodē instanti in vtero ꝟginis ⁊ in hoc consistit sacr̄m incarnationis q̄d est sup̄ oīa alia sacramēta. ⁊ sic patēt. xij. hore huius diei. De quibus hor⁊ ⁊ die dicit ꝓpheta ps̄. c xvij. metro. xxij. A dño factū est istud ⁊ est mirabile in oculis nr̄is. Hec dies quā fec̄ dominus exultem⁹ ⁊ letemur in ea. In cuius gaudiū ⁊c̄. Amen.

De inuentione crucis.

Apparebit signū filij homīs in celo Mathi xxiiij. ca. Quia in p̄clara salutifere crucis inuētōe xp̄i vexillū fuit fidelibus reuelatū. iō ꝓ declaratōe hui⁹ solennitatis assumit̄ istud verbū. Apparebit ⁊c̄. in quo reuelat̄ misteriū crucis xp̄i

Primo quidē historice: ⁊ hoc quantū ad diez iudicij inducit. quo tempe istud signū reuelabit̄ oībus sicut signū magni regis cū ꝟtute magna ⁊ maiestate ad iudiciū veniētis: patet vbi thema. Est tñ p̄mo notandū q̄ ad exercitū angeloꝝ venientiū cū xp̄o ad iudiciū ꝑtinet dirigi illo vexillo sicut solet exercitus regis dirigi signo ei⁹. Et iō dic̄ Enoch ī epl̄a Jude Ecce venit dñs in sanctis milib⁹ suis facere iudiciū. Scd̄o reuelabitur ad electū populū cōfortandū sicut solent in bello cōfortari tyrones in periculis cōstituti: qñ vident sui regis signū cuz auxilio subuenire. vnde enumerat⁊ signis iudicij dixit ih̄s discipulis suis Luc̄. xxi Leuate capita vr̄a qm̄ appropinquat redemptio vestra. scz his fieri incipientib⁹

Tertio reuelabit̄ ad reproboꝝ exercitum exterminandū: sicut exterminant̄ ⁊ conterunt̄ inimici deuicti qñ vidēt vexillum regis aduersarij potēter venire. In cuius figura exterriti sunt Philistei videntes archam dei ꝓ signo ꝯtra se venientē. i. Regū. iiij. cap̄. que q̄dem archa fuit figura crucis s̄m apl̄m. Quarto reuelabit̄ ad dñium demonū dissipandum sicut solet rex iustus suū signū premittere ad exterminādū malos. p̄mo ad Corinth̄. xv. ca. Cū tradiderit regnū deo et p̄ri: cū euacuauerit omnē p̄ncipatū ⁊ potestatē ⁊ virtutez. In cuius figura dixit dñs ad Noe Gen̄. ix. ca. Arcū meū ponā ī nubib⁹: ⁊ erit signū federꝫ īter me ⁊ īter terrā. Scd̄o tropologice: q̄ntū ad animam nostrā: vt intelligat̄ signū crucꝫ apparere in celo qñ impressum fulget ī anima nr̄a: que est de natura celesti: sic̄ corpus de natura terrestri: vñ Augu. exponēs illud verbū. In p̄ncipio creauit de⁹ celū et terrā. id est naturā corpalē ⁊ spūalē. xi. de ciui. dei facta est anīa de natura celesti. qꝛ eiusdē substantie cum angelis vñ plato ad sil̄itudinez celi diuisit aīam in duos circulos p̄ncipales: ⁊ alteꝝ videlicet illoꝝ in septē: vt p̄mus circul⁹ indiuisus rñdeat firmamēto. Scd̄s q̄ diuiditur in septē rñdeat orbib⁹ planetatuz. Sic aīa nr̄a habet duos circulos. s. intellectū ⁊ voluntatē ꝑ quos in deū reducit̄ vnde ꝓcessit ꝑ modū circuli: q̄ terminatur vbi incipit̄. circulus etiā volūtat⁊ remanet indiuisus. ⁊ in illo apparet signū crucis qñ voluntas nr̄a non grauat̄ nec delectat̄ in rebus corruptibilib⁹ ⁊ carnalibus: sed in sola xp̄i dilectōe. sicut apl̄s quādo dicit ad Galath̄. vi. Mihi absit gl̄iari nisi in cruce dñi nostri ih̄u xp̄i Circulus autē intellectualis diuidit̄ in septē circulos ductiuos in deum. Primus est credulitas certa ꝑ quam reducimur ad illū a quo incipim⁹. idcirco apparet signū crucis qñ firmiter credimus q̄d illud est in quo fuit xp̄s cōfixus ꝓ nostra redemptōe: qꝛ mors nr̄a nō poterat expiari nisi ꝑ mortē eius cuius vita erat melior tota hūana natura s̄m Anshel. vnde d̄r Sap̄. xiiij. Benedictū est lignū per q̄d fit iusticia. Scd̄us est humiliatio ꝓfunda ꝑ quē reducimur circulariter ad nostꝝ p̄ncipiū deū: conterendo superbiā ip̄ius exemplo apl̄i ad Philip. ij. Humiliauit semetip̄m ꝓ nobis factus obediēs vsq̄ ad mortē Judith. ix. Humiliū ⁊ mansuetoꝝ semꝑ tibi placuit deprecatio. Tertius cōtinua memoria: ꝑ quā reducimur. s. qñ passionis xp̄i memoriā solicitamus. illa em̄ passio nostra

omniũ pctã deleuit: cirographum nostre obligationis destruxit Grego. in p̃fatio. Qui mortẽ nostrã moriendo destruxit ⁊ vitã resurgendo repauit Eccle. xxix. cap̃ Gr̃am fideiussoris ne obliuiscaris. dedit em̃ ꝓ te animã suã. Quartus spes firma ꝑ quã reducimur. s. quãdo totã spez ponimus in dñica passione ita ꝙ non nostris meritis sed passionis xp̃i venimus ad salutẽ Ansel. Redemptionẽ in morte docet obicere iudicanti xp̃i crucẽ Ro. viij. ca. Spe salui facti sumus. Quintus certa confidentia ꝑ quã reducimur s. qñ anima se totã cõmittit deo vnde credit om̃ia aduersa superare: sicut sctã Judith confidẽs in deo deuicit holofernez vnde dicit̃ Judith. ix. Fac dñe vt gladio suo ꝓprio eius supbia amputet̃. ⁊ parum infra. da mihi in animo constantiã vt cõtempnã illũ ⁊ virtutẽ eius vt euertã illũ sic confidens dicebat btũs Martinus. Ego non galea vel lorica ꝓtectus sed signo crucis munitus hostiũ cuneos penetrabo securus. Sext⁹ cognitio grata ꝑ quã reducimur. s. quãdo anima recognoscit beneficia passionis ⁊ crucꝭ christi quia ꝓprio filio suo nõ pepercit deus: sed ꝓ nobis om̃ibus tradidit illũ Phil. iiij. ca. Cũ gratiarũ actione petitiões vestre innotescant apud deũ et ad Ephe. v. ca. Gr̃as agentes semꝑ ꝓ oĩbus in nomine dñi nr̃i ihu xp̃i deo ⁊ pr̃i. i. Thessaloñ. v. Sine intermissione orate: in oĩbus gratias agite. Fidelis contẽplatio per quaz reducimur. s. qñ oblitꝭ terrenis amam⁹ celestia: ⁊ illa semꝑ cõtemplamur sic̃ faciebat sctũs Franciscus q̃ tantũ meditatus est ⁊ contẽplatus dñicam passionem ꝙ meruit crucifigi: vñ dicit̃ Galath. vi. Mihi autẽ absit gl̃iari nisi in cruce domini nr̃i ihu xp̃i. in cuius laudẽ d̃r. Sic trãsformat̃ cor amãtis in id qd̃ amatur: vt ꝑ membra foris ꝓtus ꝓrumpat amoris. in cuius figura di. deus ad Moysẽ. Nume. xxi. Fac serpentẽ eneũ. ⁊ pone eũ pro signo q̃ ꝑcussus aspexerit eum viuet quasi dicẽs ꝑ istos circulos aĩa reducet̃ ad intellectũ crucis: vñ merito viuet vera vita Joh. i. Qd̃ factuz est in ip̃o vita erat. Sic igit̃ apparet signũ filij hois in in celo aĩe nostre: si p̃dicte circulationes erũt in mentib⁹ nr̃is De isto signo dicit dñs Ezech. ix. Signa thau sup frontes viroꝝ gementiũ ⁊ dolentiũ. ⁊ sequitur ꝙ non signati erãt dampnati. Tertio allegorice. circa militantẽ eccl̃iam vt intelligant signũ crucis in celo militantis ecclesie apparere de qua eccl̃ia dic̃ Grego. sup Math. Regnũ celoꝝ p̃sentis temporis eccl̃ia dicit̃ in q̃ regno sunc duo circuli p̃ncipales. Prim⁹ est credẽdoꝝ q̃ non diuidit̃ in circulos sicut firmamẽtũ sed ad instar ip̃ius habet. xij. signa. s. xij. articulos fidei. In isto celo apparet signũ crucis: qꝛ vt credit̃ btũs andreas posuit ibi vnũ articulũ de cruce. Secundus circulus est agendoꝝ qui diuidit̃ in septẽ circulos. s. sacramentoꝝ eccl̃ie in q̃bus apparet signũ crucꝭ. qꝛ solennitates illoꝝ sacramẽtoꝝ cũ signo crucis ministrant̃ ⁊ in virtute passiõis xp̃i habẽt efficatiã. In cuius figura dicit̃ Apocal. xij. In celo apparuit signũ magnũ ⁊ mirabile. magnũ: quia ad om̃ia mysteria se extẽdit: mirabile quia ꝑ eius virtutẽ creatur gr̃a in sacramentis: que quidẽ creatio ẽ opus mirabile Eccle. xliij. ca. Vas admirabile opus excelsi. Quarto anagogice q̃ntũ ad supnam patriã: vt dicat̃ hoc signũ in celo apparere. s. in eccl̃ia triumphante in qua oẽs bti erũt sicut angeli Math. xxij. ca. In resurrectiõe illa neqꝫ nubẽt neqꝫ nubent̃: sed erũt omnes sicut angeli dei in celo. In illo aũt celo sunt duo circuli p̃ncipales. Vnus ĩmobilis. s. celũ empirreuz ⁊ significat ierarchiam sup celestem ꝓpter substantiaz incõmutabilẽ in qua est sola trinitas diuinaꝝ ꝑsonaꝝ ſm Dioni. de ange. ierar. in quo celo apparebit signũ crucis in xp̃o: qꝛ in illo fuit exaltatus ad Phil. ij. Propter qd̃ deus exaltauit illũ ⁊c̃. Scd̃s est mobilis q̃ est ierarchia celestis ꝓpter suã mutabilitatẽ: ⁊ diuidit̃ in. ix. circulos sicut sub celo empirreo sũt. ix. circuli mutabiles: qꝛ incessant̃ mouent̃ in deuz. In

183

quolibet illoꝝ circuloꝝ apparebit signū crucis. qz ad quelibet circulū assumētur anime p̄ crucē xp̄i redempte. sicut de q̄libet ordine ceciderūt angeli. Iste aīe habebūt signū crucꝫ i frōtibꝫ suis: qz ab angel'ad h̄ deputatꝫ signabunt Apoc. vij ca. Vidi alterꝫ angelū ascendentē ab ortu solis z clamauit quattuor angelis: et sequit. quoadusq̄ signemus seruos dei nr̄i in frontibꝫ eoꝝ. Isti sūt illi signati q̄ cantabant canticū nouū ante sedem dei z agni dicentes Apocal. v. ca. Redemisti nos deus in sanguine tuo: ex oī tribu populo z lingua z natiōe: z fecisti nos deo nostro regnū. Cui⁹ nos participes faciat sua misericordia Amen.

De sancta Clara

Lia est claritas

a sol' alia claritas lune z alia claritas stellaꝝ: stella em̄ a stella differt in claritate p̄me ad Corint. xv. Quia beata clara a claritate fuit denoiata reuelatōe diuina. ideo ad extollēdam eius claritatē cōuenienter assumit istud verbū in quo btūs Paulus de felicitate sctoꝝ qui sunt in patria sub nomine claritatis loquit. Sed notandū q⁹ in patrio sunt quattuor gradus felicitatis quoꝝ Primus est f̄m nature redundātiā sicut felicitas aīe xp̄i que redūdat in omnes sctos. Scōs ad nature habundantiā sicut felicitas btē v̄ginis: que licet non tantū redundet tamē habundat quantū potest de felicitate recipe f̄m potentiā ordinatam. Tertius ad nature sufficientiā: sicut felicitas sctoꝝ angeloꝝ q̄ licet non habeāt tantā habundantiaz q̄n plus capere possent cuz sint capatiores pluscꝫ hoies: tamē q̄libet habet f̄m sufficientiorē naturā maiorē gl'iaz. Quartus ad nature cōtinentiam: sic felicitas sctoꝝ: q̄ non f̄m maiorē pfectionē in naturalib⁹: sed solū f̄m continentiā meritorū habēt pl⁹ de felicitate eterna vel min⁹ Hūc autē ad p̄positū apl's volēs nos instruere de isto q̄rto gradu felicitatꝫ dicit Alia est claritas solis. s. x̄pi. cui⁹ felicitas redūdat in oēs beatos sicut sol redūdat in oīa corpa supcelestia f̄m btm̄ Dioni. li. iij. de diui. nomi. de q̄ sole dicit p̄pheta Malach. iij. ca. Vob timentib⁹ deū orietꝫ sol iusticie. Alia claritas lune q̄ntum ad f̄m scz btē virginis que imediate illumiatur a xp̄o sic̄ luna a sole. de qua dicunt angeli admirantes Cantico. vi. ca. Que est ista que p̄gredit̄ quasi aurora cōsurgēs: pulchra vt luna. Alia claritas stellaꝝ q̄ntuz ad tertium. s. sctoꝝ angeloꝝ q̄ dicunt stelle: quia sicut stelle date sunt ad ornamētum celi materialis: ita angeli ad ornamentū celi spūalis Judicū. v. ca. Stelle manētes in ordine z cursu suo aduersus syſarā pugnauer̄t z Baruch. iij. Stelle dederūt lumē i custodijs suis z letate sūt. Stella a stella differt in claritate. quantū ad q̄rtū id est vna anima btā differt ab alia: qz sicut in stellis est maior z minor claritas: z in angelis maior z minor felicitas: sic est in sctis f̄m exigentiā meritoꝝ: de quibus stellis dictum est abrae Gen̄. xv. cap̄ Suspice celū et numera stellas si potes sic erit semē tuū: z q̄m ad laudem beate clare sub noīe claritatis eius p̄coniuz est introductū: notabimus octo p̄rietates claritatis btē clare cōuenientes. Prima: qz habet p̄mitatē in suo exortu: quia in mūdi creatiōe' primo fuit producta in ordine sex dieruz. quia in prima die fuit lux creata Genes. i. cap̄. Dixit deus fuit lux et facta est lux: que idem est cum claritate. Et ista p̄rietas fuit in beata clara que in p̄mena etate florere cepit virtutibus ab infantia: que est etas prima. ꝯ de ea dicit ecclesia. Sacra spirat infātia magni regis connubia: z talium est deo gratissimū obsequiū: qui primū florē sue iuuentutis deo offerunt dicente p̄pheta: p̄s. viij. metro. ij. Ex ore infantiū z lactētium pfecisti laudem. Scōa quia habet velocitatē in suo motu: licet enim motus celi sit velocissimus: tamē claritatis diffusio est magis festina cum fiat in instanti vel in tempore imperceptibili. qō declarat deus Mathi. xxiiij. cap̄. Sicut

fulgur exit in oriente ⁊ paret vsq̄ in oc/
cidentem: ita erit aduentus filij homis.
Ista ꝓprietas fuit in beata virgine Cla/
ra pro eo ꝙ votuz inspiratum a deo per
verba beati Frācisci non obstātib⁹ qui/
buscunq̄ obstaculis non ꝓlongauit: sed
statim vouit ⁊ votum seruauit. exemplo
illius: de qua Luce ꝑmo. Exurgēs ma/
ria abijt in montana cū festinatione. vbi
Ambrosius. Nescit tarda molimina spi
ritussancti gratia. Tertia quia habet
velocitatez in suo transitu. Nam transi/
ens per corpora dyaphona non frāgitur
nec diuiditur: sed ad modum spirit⁹ pe/
netrat: patet de radio solis intrante per
vitrū: vnde dicit ꝓpheta ps̄. xviij. metro
vij. Non est qui se abscondat a calore ei⁹
Ista ꝓprietas fuit in beata clara: in eo ꝙ
ipa actibus deuotissimaꝝ orationū ⁊ cō
templationū celum penetrabat: patet in
reuelationibus sibi factis: vt di. aposto/
lus. ij. Corinth̄ iij. cap̄. Nos vero om̄es
reuelata facie gl'iam dñi speculantes: in
eandem imaginez transformamur a cla
ritate in claritatem tanq̄ a spiritu dñi.
Quarta quia habet puritatem in suo
contactu: quia licet claritas lucis cuz re
bus sordidis adiungat: tamen ipa in se
nullatenus inquinat: que est contra natu
ram ceteraꝝ rerum corpalium di. sapien
te Eccle. xiij. cap̄. Qui tetigerit picē inq̄
nabitur ab ea. Ista ꝓprietas fuit in bea/
ta clara: que seruans celibatuz suū in do
mo paterna: nullatenus a contagijs mū
danoꝝ quibus erat adiuncta fuit coin/
quinata. Ad hanc autē virtutem seruan
dam contra delectatiōes que solent ani/
mū conturbare exemplum sue rigidissi/
me vite prebens sororibus innumere au
steritatis in cibo: potu: lecto: ⁊ vestitu di.
cum apostolo. i. Corinth̄. ix. cap̄. Casti/
go corpus meum ⁊ in seruitutem redigo
ne forte cum alijs predicauerim: ipe re/
probus efficiar. Quinta quia habet
euidentiam in suo effectu quia omne qd̄
in tenebris ⁊ obscuritate latet clarificat
⁊ ostendit: quia qui male agit odit lucē.
Johannis. v. cap̄. Ista ꝓprietas fuit in
beata clara: quia licet de sua intentione
merita sua occultauerit quantum potu/
erit: quia tamen de natura boni est vt se/
ipsum diffundat: non potuit sic occulta/
re: quin extra clara fierent sue sanctita/
tis signa: et euidenter in mūdo clarescе/
rent Mathei. v. Nemo accendit lucer/
nam et ponit eam sub modio: sed super
candelabrum vt luceat omnibus qui in
domo sunt Sexta quia habet compla
centiam in suo affectu: quia visus cum
claritate naturaliter delectatur: sicut in
suo perfectissimo obiecto Eccl'iastici xi.
cap̄. Dulce est lumen et delectabile est
oculis videre solem: cuius oppositum di
cit Thobias: Thobie. v. Quale gaudi
um mihi erit qui in tenebris sedeo et lu/
men celi non video. Ista proprietas fuit
in beata clara: quia licet durissima pro
christo susciperet et faceret: tamen om̄ia
ex amore erāt ei dulcissima propter quē
amorem: vt dicit Hugo de sancto victo
re libro de arra sponse: vt si dolor inferni
cum amore posset assumi non esset pena.
et ideo de ipsa dicitur ꝙ quātoplus erat
abstinētijs attenuata: tantoplus exhibe
bat affectus hilares ⁊ festinos. ij. ad Co/
rinth̄. ix. Hilarem datorem diligit deus
Septima quia habet vtilitatē in suo
visu: quia sine claritate nemo scit opera/
ri aliquid: et ideo omnis operans requi/
rit lucem Johis. ix. capl'o. Me oportet
opereri opera eius qui misit me donec di
es est: venit autem nox: quādo nemo po/
test operari. Idem capl'o. xij. Ambulate
dum lucem habetis vt non tenebre vos
comprehendant. et: Qui ambulat in te/
nebris nescit quo vadat. Ista proprie/
tas fuit in beata Clara in eo: quia cete/
ras virgines docuit et illuminauit qua/
liter agere deberent prebens exemplum
Mathei. v. Sic luceat lux vestra coraz
hominibus: vt videant bona vestra ope
ra: et glorificent patrem vestrum qui in
celis est. Octaua quia habet ꝟtutem
propriam in suo fructu: in eo ꝙ oib⁹ cor/
poribus supcelestib⁹ influētib⁹ ſm Gre/
go. fructificat terra. ideo deus influēdo

184

sua bona in creaturꝫ dicit pater luminū: eo ꝙ mediantibꝫ luminibꝫ sue gr̄e fructificare oīa facit. Ista ꝓprietas fuit in beata Clara: quia fuit ⁊ est fecundissima in gignendo filias: vt ptꝫ ad sensuꝫ: vt dicere possit illud Eccle. xxiiij. ca. Ego quasi vitis fructificaui suauitatē odorꝫ: ⁊ flores mei fructus honorꝫ ⁊ honestatꝫ. Cuius nos inducat ⁊c̄. Amen.

De sancto Ludouico archiep̄o.

Luce splendida fulgebis ⁊ om̄es fines terre adorabūt te Thob. xiij ca. Diuino em̄ miracl'o fit vt nomē alicui imponat̄ ꝑm cōditionem virtutis: quā habet vel habere debet: patet de Isaac. q̄ risus interp̄tatur. ⁊ ideo dixit mater eius Gen̄. xxi. Risum fec̄ mihi deꝰ: ⁊ q̄cūq̄ audierit corridebit mihi Et reuera: gaudiū ⁊ risus fuit p̄ri: qn̄ debuit ip̄m deo īmolare ariete ꝑ eo occiso. patet Gen̄. xxij. ca. ⁊ de Joh̄. bap. qui in quo est gr̄a interp̄tatur: q̄ etiā gr̄a ⁊ gaudiū fuit parentibꝫ ⁊ patrie. Vn̄ dicit Luce. i. Quis putas puer iste erit: ⁊ ideo dixit angelus Zacharie Luc̄. vbi s̄. Vxor tua Elizabeth ꝑiet tibi filiū: ⁊ vocab̄ nomen eius Johānem: ⁊ erit tibi gaudium ⁊ exultatio: ⁊ mlt'i ī natiuitate eiꝰ gaudebūt. Et de xp̄o dixit angelꝰ ioseph Mathei. i. ca. Maria pariet tibi filiū: et vocabis nomē eius ih̄m: ip̄e em̄ saluū faciet populum suū a pctis eoꝝ: q̄ ih̄s saluator interpretat̄. In hoc cōcordat ph̄us q̄ dicit in p̄mo ꝑihermenias. Voces sunt note eaꝝ que sūt in aīa passionū. ptꝫ etiā clarius in duodecim lapidibꝫ q̄s portabat aaron in frōte ꝑm numeꝝ. xij. tribuū: vbi dicūt doctores qn̄ aliq̄s de tribubꝰ grauiter peccabat: veniebāt tribꝫ successiue ante aarō. Et qn̄ tribus de qua nullus peccauerat erat ante eū: lapis ī quo erat nomē suū scriptū dabat lucidos radios. quādo aūt veniebat tribus de qua q̄s peccauerat ille lapis in quo erat scriptum nomē eius nō dabat lucē: ⁊ sic deprehendebat̄ pctōr. Adapta ⁊c̄. Et q̄ Ludouicus ꝑm ethimologiā noīs dicit̄ quasi lux dn̄ica. vnde in lucis ꝓprietatez cōmendari pōt. vn̄ ⁊ cōuenienter assumptū est v̄bum ꝓpositum Luce splendida Quod quidē quadrupliciter pōt ītelligi

Primo vt sit verbū xp̄i alloquētis domū ⁊ stirpē regiā francoꝝ: que per hunc sanctū fuit mire illustrata dicētis. Luce splendida fulgebis. Et quia etiā in isto sctō fuit multū honorata. ideo dictuꝫ est ei. ⁊ oēs fines terre adorabūt te. Primo dico ꝙ maiestas regia fuit illuminata: q̄ multū dubitat̄ a multis vtꝝ possidens regnū vel regimē ex iusticia teneat Sed hic sctūs hoc dubiū penitus amouit: dū regnū quod retinere noluit alteri dedit. Si autē iniuste dedisset vtiq̄ sanctus nō fuisset. Scdo dico ꝙ maiestas regia fuit ꝑ hūc sctm̄ multū venerata: q̄ nō solū a subiectis: veꝝ etiā quātūcunq̄ remotis ista domus in eius membro dignissimo venerat̄ in om̄i ꝑte fidelium ita vt huic generi di. Esai. ꝓph̄a. c. lx. Adorabunt vestigia pedū tuoꝝ oēs q̄ detrahebant tibi. Scdo vt sit verbū xp̄i alloquētis ciuitatē marsilie di. Luce splēdida ⁊c̄. q̄ ip̄a fuit innumerabilibꝫ miraculis ex p̄sentia huius scti illustrata: ⁊ ideo recte sequit̄. ꝙ oēs fines terre adorabūt te: quia de vniuersis fideliū partibus venerūt adorare ad hāc ciuitatem sctām hunc sctm̄ req̄rentes. Tertio vt sit v̄bum xp̄i alloquētis religionē beati Francisci q̄ fuit ꝑ hūc sctm̄ copiosissime decorata. dicētꝫ Luce splēdida fulgebis ⁊c̄. Si em̄ iste status nō esset ꝑfectionis hic sctūs in eo nō ad sctitatis fastigium venisset: ⁊ postea fuit in eo multipl'r honorata. quia sicut dn̄s noster ih̄us xp̄us cū sit regꝫ eterni filius in eo ꝙ semetip̄m exinaniuit assumēdo habitū nr̄e humanitatis ꝑm apl'm nr̄am naturā ineffabiliter sublimauit: ita hic sctūs cū esset filiꝰ incliti regis hierl'm ⁊ Sicilie. in eo ꝙ semetip̄m hūiliauit assumēs habitū franciscine pauꝑtatis: ip̄am religionē mirabiliter honorauit ⁊ nobilitauit: vt de ip̄o dicat̄, qd̄ de xp̄o dicit̄ Philip. ij. Humili

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

auit semetipm factus obediens vsq; ad
mortē: mortē aūt crucis. s. penitētie ⁊ au
steritatis: obedientie ⁊ pauptatis: propt
qd et deus exaltauit illū ⁊ dedit illi no/
men qd est super omne nomē. Quar/
to vt sit verbū xpi alloquentis psonā be/
ati Ludouici di. Luce splen. ⁊c. vbi dñs
duo facit. Primū quia repromittit de
corē nostre felicitatis. ibi. Luce splendi/
da. de qua pulchritudine dicit Mat. xiij
ca. Justi fulgebunt sicut sol in regno pa
tris eoꝝ. Scdo repromittit honorem
nostre felicitatis ibi: ⁊ omes fines terre
adorabunt te. actus em oronis est actus
supremi honoris: ⁊ ideo deo exhibet pro
summo honore: p quo honore isti sctō a
psonis regalibus: imo a sex suis fratrib
exhibito: cōuenit ei quod dictū fuit Ju/
de Geñ. xlix. ca. Juda te laudabunt fra/
tres tui ⁊ infra. adorabunt te filij patris
tui. dicit ergo Luce splendida ⁊c. Quia
vero ex lucis sil'itudine inchoata ē laus
beati Ludouici: ideo circa lucē insisten/
do Primo videbimus de lucis pprie/
tate. Scdo de lucis virtute. Circa
primū inueniunt septez lucis pprietates
huic sctō cōueniētes. Pria qr hz pprie/
tatē in suo ortu qr sic artifex valens ope
rari ante diem lucē querit: sic et deus in
pncipio creaturaꝝ pmo pduxit lucē Ge/
nesis. i. ca. Dixit deus fiat lux ⁊ facta est
lux. Et sicut fuit pma creaturaꝝ sensibi/
liū: sic ista pprietas cōuenit btō Ludoui
co: q nō solū in eo q fuit pmogenit⁹ reg
de filijs viuis. ⁊ iō erat sibi regnū debitū
sed etiam in eo q in sua primeua etate
virtutib florere cepit: ⁊ in scientia clare/
scere supra pueroꝝ naturam: vt infra se/
ptenniū omniū liberaliū artium carpe/
ret fructum: vt dicere possit illud Sapi/
entie. viij. Puer eram ingeniosus: et sor/
titus sum animā bonam. Istam purita/
tem in tanta pfectione dicit habuisse: vt
gratiā baptismalem quā a principio ha/
buit vsq; ad mortē seruauerit: ⁊ per con/
sequēs ista gratia baptismalis per respe
ctum ad gratiam penitentialē: per quaz
cōmuniter ceteri saluant: habet quattu/
or pvilegia preciosa. Primū est digni/
tas in ordine: quia sicut sacramentū ba/
ptismi est efficatius ⁊ dignius sacramē/
to penitētie: ita gratia que cōuenit in ba
ptismo in ordine ad ipm videt mag dig/
gna. Scdm felicitas in opatione: qr
cum in quolibet pctō mortali acqrat in/
clinatio ad malū: ⁊ per consequens diffi/
cultas ad bonū. ille qui habet gratiā ta/
li difficultate caret: sed hic sanct⁹ est ille
qui nunq̄ peccauit mortal'r post baptis/
mū: qr tūc amisisset gratiā baptismalē. ⁊
hoc signū: quia actus virtutū semp faci
ebat cum leticia. Tertiū est securitas
in consciētia: quia qui post baptismū de/
um mortal'r offendūt: nesciunt si legitti/
mā plenitudinē habeāt. ⁊ ideo non sunt
securi de diuina gratia: cuz cōtritio sit in
certa. illi autē qui permanent in gra ba/
ptismali: quia deū extunc mortal'r nō of/
fendunt: ⁊ baptismus non reqrit necessa
rio contritionē: ideo stāt securi. Quar
tum est vginitas in anima. Nam si vir/
ginitas carnis est tantū deo grata sicut
docet scriptura in xpo ⁊ matre eius san/
ctissima: multo magis est ei cara virgini
tas anime: quia pfectior. ⁊ ideo integri/
tas mentis est melior sicut vas de auro
q̄ de terra vel de ligno. tunc aūt dicitur
caro vginea quādo non fuit corrupta ex
quo fuit nata. ⁊ sic anima dicit virginea
quādo post baptismū non fuit corrupta
per peccatū mortale. ⁊ quia talis gra im
mediate a deo habet. ideo dicit ipe sctūs
Jere. iij. Pater me⁹: dux vginitatꝫ mee
tu es. Scda quia habet pulchritudi/
nem in suo aspectu. et quia pulchrior res
que sit in mundo est rota solis pter ei⁹
claritatē Eccl'iasti. xliij. cap. Pulchritu/
dinē candoris eius admirabitur oculus
Habet etiā demonstrare aliaꝝ rerū pul/
chritudinē cum remota luce non appare
at alicuius pulchritudo: que pprietates
floruerunt in isto sancto. Nā castitatꝫ ce/
libatum ita pfecte custodiuit vt non so/
lum in se sed et in respicientibus hone/
nestatem induceret et iclinaret vt p tan/
to dicatur de eo illud Sapieñ. iiij. cap'lo

185

O q̃ pulchra est casta generatio cũ cla/
ritate cum p̃sens est imitant̃ illam ⁊ de/
siderant eam cũ se abduxerit ⁊ in perpe/
tuũ coronata triumphat. quia dicit Au/
gusti. libro de ciui. q̃ null⁹ est tã deprauatus
q̃ totum sensuz honestatis amiserit.

Tertia quia habet puritatẽ in suo cõ
tactu: quia licet tangat corpa inq̃natiua
non tamẽ inquinat̃ ab eis: sicut de aliis
corpibus dic̃ sapiens Eccle. xiij. Qui te
tigerit picem inquinabit̃ ab ea: ⁊ qui cõ
municauerit superbo induet superbiam
sed lux solis licet cuz immũdissimis mi/
sceat̃: non tamẽ inquinat̃ ab illis. Ista ꝓ
prietas maxime in beato Ludouico flo/
ruit: quia licet in delicijs mundanis nu/
tritus fuerit: tamẽ aĩam suã seruauit im
munẽ: vt de eo dicat sapiens Eccle. xxxi.
cap̃. Qui potuit transgredi ⁊ nõ est trãs
gressus: facere mala ⁊ nõ fecit. Quar/
ta q̃ habet velocitatẽ in suo cursu: q̃ lu/
cis radius transit in tempe impceptibi/
li ꝑm qd̃ dicunt perspectiui. vel ꝑm phi/
losophũ in instanti: q̃ non est aliq̃s cor/
poris motus ita velox cũ celuz velocissi/
me moueat̃: qd̃ declarat dñs di. Math.
xxiiij. Sicut fulgur exit ab oriente et pa/
ret vsq̃ in occidentem ita erit aduentus
filij hominis: ⁊ accipit̃ hic fulgur ꝓ clari
tate. Ista ꝓprietate floruit btũs Ludoui
cus: q̃ velociter ꝑfecit cursum suũ: quia
iuuenis incepit: ĩmo a primeuo etatꝫ sue
⁊ iuuenis cursum suũ ꝑfecit: vt de eo di/
cat̃ illud Sap̃. iiij. Cõsumatus in breui
expleuit tempa multa. placita enim erat
anima illi⁹ deo ꝓpter hoc ꝓperauit edu/
cere illum de medio iniquitatũ. Quĩ
ta quia habet subtilitatẽ in suo transitu.
Nam radius solis transit ⁊ penetrat cor
pora diaphona sine diuisione aut fractio
ne: patet nõ solũ in cristallo ⁊ vitro: verũ
in aqua igne ⁊ aere q̃ sunt elemẽta: et trã
seunt celos inferiores ⁊ penetrant cũ so/
lis radij illuminant mundũ: vt pro tan/
to dicat sapiẽs Sap̃. vij. Mltiplex sub/
tilis disertus mobilis incoinquinatus.
Ista ꝓprietas fuit in beato ludouico: q̃
fuit tante actiuitatis et acutissimi inge/
nij vt subtilitates altissimas theologie
discuteret et aꝑperiret: ita vt eius scien/
tia potius videret̃ diuinit⁹ infusa q̃ hu/
manitus acquisita: vt pro eo dicat sapi/
ens Sap̃. viij. cap̃. Iuuenis ⁊ acut⁹ in/
ueniar in iudicio ⁊ in cõspectu potentiũ
admirabilis ero ⁊ facies principũ mira/
bunt̃ me. Sexta quia habet cõmuni/
tatem in suo effectu: quia omib⁹ vniuer/
saliter cõmunicat̃: et cum sit res precio/
sissima nũq̃ vendit̃ vel emit̃ aut diuidi/
tur: nec minus participat̃. Ideo de se di/
cit Eccle. xlij. ca. Sol illuminans ꝑ om/
nia respexit. Ista ꝓprietas fuit in beato
Ludouico: quia virtute pietatis ita cõ/
munis erat paupibus: vt infatigabiliter
sua ⁊ se eoꝝ obsequijs se manciparet. scie
bat em̃ illud esse apl̃i. i. ad Thimo. iiij.
Pietas ad om̃ia vtilis est. Septima
quia habet nobilitatẽ in suo gradu. Est
em̃ nobilior qualitas sensibilis que sit in
vniuerso ꝓ eo q̃ est obiectũ ꝑfectissimuz
potentie sensitiue vtputa visus: que ĩter
ceteras potẽtias felicitabit̃ ĩ patria Lu/
ce. x. ca. Beati oculi qui vident que vos
videtis: dico eniz vobis q̃ multi ꝓphete
⁊ reges voluerunt videre que vos vide/
tis ⁊ non viderunt. Istam ꝓprietatẽ ha/
buit beatus Ludouicus: qui ꝑm carnem
ex parte patris de nobilissimo genere re
gum francoꝝ traxit originẽ: vnde natus
est sctũs Ludouicus rex. ⁊ ex parte ma/
tris fuit de nobilissimo genere reguz vn/
garie: vñ fuit sctã Elizabeth: que regna
sunt altissima nobilitate ⁊ cõsecrata san/
ctitate: fuit etiã initiatũ illud regnuz vn
garie a sanctissimis ꝑsonis: quia primus
rex ibidem fuit sanctus stephanus. Se/
cundus sctũs Ladislaus. Tertius san/
ctus Henric⁹ et cũ tãte fuerit cel situdi
nis nõ tamẽ est dedignatus in infima se
collocare multitudine pauperꝝ. s. fratruz
minoꝝ: vt in tãta multitudine de ipo di
cat̃ Iudicũ. viij. ca. Unus ex eis quasi fi
lius regis. Circa scdam ꝑtẽ insistẽdo
. s. de lucis ꝟtute. Dr̃ q̃ est multiplex: q̃
p̃mo habet virtutẽ assecuratiuã: nam ho
mines sũt multum timidi in nocte ꝓpter

carentiā lucis. vnde rex Salomō ꝓpter timorē nocturnum custodiri faciebat lectum suū Canti.iij.ca. Lectulū salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis:israel om̄es tenentes gladios:et ita reddit causaz ꝓpter timores nocturnos iō dic̄ ꝓpheta ps.ciij. Exibit hō ad opus suū ⁊ ad opationē suaz vsq; ad vesperā. Hanc virtutē habuit beatus Ludouicus:quia cum de vita cōmuni ⁊ statu religiosoꝝ et prelatoruz multi vacillarent iste omnes assecurauit dum vitam communē habitū religionis:et officiū prelationis in se assumpsit ⁊ portauit.ij. Paralip.xx. Credite in dño deo vestro et securi eritis:credite et ꝓphetis eius.i. sanctꝫ eius ⁊ cuncta vobis venient prospera.

A Scdo habet virtutem expulsiuaz bestiaꝝ:vnde dicit ꝓpheta ps. Posuisti tenebras et facta est nox:in ip̄a ꝑtransibūt omnes bestie silue:catuli leonū rugiētes vt rapiant et querant a deo escaz sibi:ortus est sol:⁊ congregati sunt:⁊ in cubilibus suis collocabuntur:et non soluz lux terret bestias:sed etiaz homines malos Job.xxiiij. Si subito apparuerit aurora arbitrant̄ vmbrā mortis:⁊ sic in tenebrꝫ quasi in luce ambulant. Hanc virtutem habuit beatus Ludouicus. quia sic̄ xp̄s per miracula sue resurrectionis induxit terrorē incredulis:vt testant̄ euangeliste sic beatus Ludouicus per potentiā miraculoꝝ exterruit infideles Act. v.cap̄. Ut autē audierunt hos sermones magistratus templi et principes sacerdotū ambigebant de illis:quid nam fieret.

Tertio habet vim letificatiuaz:quia sine luce non potest homo esse let⁹ Thobie.v.ca. Quale gaudiū mihi erit qui in tenebris sedeo:et lumen celi non video:quia in lumine est intensa delectatio Ecclesiastes.xi. Dulce es lumē ⁊ delectabile est oculis videre solem. Hanc virtutē habuit beatus Ludouicus in coruscatione miraculoruz ex quibus non solum letificauit sanctam matrē ecclesiam et religionē:sed etiam singulariter domuz regiam francoruz vt ei competat quod de pueris dicitur Danielis. iij.cap̄. Tunc hij tres.s.ecclesia:religio:⁊ domus francoꝝ:quasi ex vno ore laudabant ⁊ glorificabant dominū. Quarto habet vim contristatiuā:quia sicut oculus sanus letificatur ad lucem:sic oculus eger tristatur:patet in debilitate oculoꝝ vespertilionis:et noctue ꝓpter visus debilitatem. Hanc virtutem habuit beatus Ludouicus qui oculos habentes sanos et sanas mentes habentes letificat:⁊ malos habentes oculos.s.peccatores contristat di.cum apostolo.ij.ad Corinth.vij. cap̄. Si contristaui vos:non me penitet.

Quinto habet vim manifestatiuam. Nam que in tenebris sunt occulta in luce sunt manifesta:et sine lumine nihil clarescit Ephes.v.cap̄. Omnia autem que arguūtur a lumine manifestant̄:om̄e cm̄ quod manifestatur lumen est. Hāc virtutez habuit beatus Ludouicus in sua doctrina et predicatione:quia per clarā sapientiam manifestabat occulta peccatoꝝ tunsione penitudinis Prouer. xiiij. Testis fidelis non mentietur. Et infra: liberat animas testis fidelis. Sexto habet vim obfuscatiuam:quia lux est excellētissimū visibile:⁊ iō visum obfuscat patz de respiciēte rotā solis Eccle. xliij. Sol exurēs montes radios igneos exsufflans ⁊ refulgens radijs suis obcecat oculos. Hāc ꝟtutē habuit btūs Ludo. in eo ꝙ tam excellentissima ⁊ splendida ꝟtutis opa faceret vt multos sanctos in merito trāscēderet vt ex ꝓfunda hūilitate cum ꝓpheta dicat psal.xxi. Ego sū vermis et non homo obprobrium hominuz et abiectio plebis cum tantus et talis esset. Septimo habet vim generatiuaz omnia eniz que in terra fructificant germinant virtute solis:qui suam influentiam defert per lucem:⁊ vbi non lucet sol non germinat terra Matthei. v. capl̄o. Solem suum oriri facit super bonos et malos. Hanc virtutem habuit beatus Ludouicus qui propter deuotionez miraculorum a se factorum multos filios deo in religione fecundauit ⁊ generauit

186

vt ipsa religio vi. beato Ludouico cum abraam Gen. xv. Bene sit mihi ꝓpter te vt viuat aia mea. i. fama ob grām tui et de his oibus dicit btūs Ludouic⁹ eccle sie sctē dei cū ꝓpha ps. xxiij. Hec ē gene/ratio querētiū dñm querētiū facie dei ia cob: cui⁹ quesitionis nos ꝛc. Amē.

De Angelis.

Audate eum om

nes angeli eius ꝛc. ꝓpheta in ps. c xlix. metro. ij. Volendo loq̄ de angelis. Primo loquendū ē de eis q̄tum ad eoꝝ creationē. Secūdo q̄tum ad eoꝝ casum seu cōfirmationez.

Tertio q̄tum ad cōfirmatoꝝ ordinationē. Circa ꝓmū occurrūt octo consi/derationes. Prima est qñ angeli fuerī creati. Dicenduz est ꝙ non in tempe: qz nondū erat temp⁹: sed fuerūt ista q̄ttuor creata simul: natura angelica que spūa/lis est: celū empirreū: materia ꝓma q̄ttu/or elementoꝝ ex quib⁹ facta sunt omnia corpalia: z tempus. z de istis intelligit̄ il lud Eccle. xviij. Qui viuit ineternū creauit oīa simul. i. corpalē z spūalē natu/ram. nec obstat illud Eccle. i. Prior om/nīū creata est sapia: qz intelligit̄ de natu/ra angelica que ꝓmo creata est non tem/pore sed dignitate. Scōa cōsideratio est vbi angeli fuerint creati. Dicendū ꝙ in celo empirreo ſm Bedā: qō est celuz splendidū z igneū nō calore sed splendo re. Istō celū empirreū factū est simul cū angelis in quo z ipi facti sunt nec est il/lud celū qō videm⁹ in quo sunt stelle qō dicit firmamentū: qz illud nō fuit factuz simul cū angelis in ꝓncipio: sed scōa die vt ō: Gen. i. Hec huic sniē. s. ꝙ angeli facti sūt i celo empirreo obstat illud Esa. xliij. dicēs. Ascendaz in celū z sup astra dei exaltabo soliū meū: sedebo in monte testamēti in lateribꝫ aquilonis ascendaz sup altitudinem nubiuz: et ero similis al/tissimo ꝛc. quia celum ibi accipit̄ ꝓ equa/litate dei ad quā lucifer volebat ascende/re. Tertia cōsideratio est: quales fa/cti sint angeli a ꝓncipio. Dicendum ꝙ quattuor fuerunt eis data. Primo sim/plicitas in essentia: qz non sunt diuisibi/les nec materiales. Scōo discretio in subsistentia: qz singulares z personales.

Tertio intelligētia cū sapia qz habue/runt intellectū: memoriā: z volūtatē seu dilectionez. Quarto libertas in arbi/trio: quia potuerūt ad bonū siue malum sine corruptiōe z violētia incliari. Qui/to vite imortalitas qz sunt incorruptibi/les ꝓ naturaz. Sexto nature bonitas quā non ex ꝓtutibus sed in sua creatiōe acceperūt in qua bonitate omnes fuerūt creati equales. Quarta est si fuerunt vniformes in ꝓncipio sue creatiōis. Di/citur ꝙ in aliquibus fuerunt vniformes z in aliq̄bus diffformes. Vniformes fue/runt qz oēs spūs immortales sunt: sed in tribus erāt diffformes. Primo quia alij alijs in essentia erant subtiliores.

Scōo: qz erāt alij alijs in sapia ꝑspi/catiores. Tertio qz erāt alij alijs in li/bertate honorabiliores nec minoz liber/tas arbitrīū auferebat alicui q̄n liberuz arbitrīū haberent vt possent bonū z ma/lū libere opari. Quinta est: quā scien/tiā in ꝓncipio sue creationis habuerunt Dicendū ꝙ ipi sciebāt. Primo ꝙ facti erāt. Scōo a quo facti erant. Ter/tio cū quo facti erant. Quarto sciebāt aliquali⁹ q̄d appetendū z q̄d fugiendum ex quadā impfecta noticia dei z seinui/cem diligebāt sed non meritorie dilige/bāt. Sexta est vtrū ꝑfecti vl̄ impfecti fuerint angeli creati. Dr̄ ꝙ ly perfecti ac/cipit̄ tripl̄r. Primo ſm temp⁹. s. qō habz q̄d tempus requirit: z isto modo angeli ante lapsū fuerūt ꝑfecti. Scōo ſm natu/rā. s. ꝙ habeat q̄d requirit sua natura gl̄ificata. z hoc mō fuerūt angeli post cō firmationē ꝑfecti z ante non. z hoc mo/do sunt ꝑfecti qm̄ sunt scti in pria. Ter/tio ꝑfectū simpl̄r. s. qō habet oēm perfe/ctionē: z q̄d aliud habet ꝑfectionē ha/bet ab ipo. z ꝫ modo est ꝑfect⁹ solus de⁹.

Septia est si angeli mali fuerint p̄sciti sui casus z boni sue cōfirmatiōis. Dr̄ ꝙ boni aliquā p̄sciam sue cōfirmatiōis ha/

I. consi/deratio

II. con/sidera.

III. cō/sidera.

IIII. cō/sidera.

V. cōsi/

VI. con/sidera.

VII. cō/sidera.

buerunt: sed mali suũ casum non p̃sciue/
runt. Vel dicendũ ⁊ forte melius: ꝙ neu
VIII cõ sidera. ter suuz euentũ p̃sciuit. Octaua est si
inter creationẽ angeloꝝ ⁊ confirmatiõez
bonoꝝ ⁊ auersionẽ maloꝝ fuit aliq̃ mo/
ra. Dr̃ aũt ꝙ nõ sed statim q̃ fuerũt crea/
ti boni fuerunt cõuersi ⁊ cõfirmati. mali
aũt auersi ⁊ puniti: sz bene fuit aliq̃ mo/
ra: sed multum breuis inter creationem
angeloꝝ ⁊ auersionẽ ⁊ cõuersionẽ. Cir
ca scd̃m. s. circa cõuersionẽ bonoꝝ ⁊ auer
I. consi/ deratio sionẽ maloꝝ occurrũt q̃ttuor considera
tiones. Prima est qual'r aliq̃ angeloꝝ
ꝑmanserũt ⁊ aliq̃ corruerũt. Dicendũ est
ꝙ mox angelicis spiritib⁹ creatꝫ ⁊ in sua
natura nõ in alia stãtib⁹ aliq̃ eoꝝ p̃uenti
dei gr̃a nõ coopante q̃ iustificat impios:
qꝛ impij nõ erãt sed coopante sine q̃ crea
tura ꝑficere neq̃t: deo ꝑ charitatẽ adhe/
serũt qua adhesione cõfirmati sũt ⁊ btifi
cati intantum ꝙ male agere nequeũt: et
ꝓpter hoc ꝑm btm̃ Greg. liberũ arbitriũ
nõ ꝑdiderũt. Alij autẽ a deo se ꝑ odium
auerterũt q̃ auersiõe facti sunt dãpnati
et mali: et totaliter dampnati intantum
ꝙ nunq̃ bene agere possunt. et non mi/
nus liberũ arbitriũ ꝑdiderũt. nec valet
excusatio si dicat' ꝙ ip̃i culpabiles nõ fu/
erũt cũ eis deus suã gr̃am operantẽ sine
q̃ nemo ꝑficere põt nõ donaret: qꝛ ⁊ si ꝑ/
ficere sine ea nõ valebãt: poterãt tñ illi in
II. con/ sidera. sue nature puritate ꝑsistere: nec deũ odi
re ⁊ tandẽ dei gr̃am expectare: quã deus
penitus cõdonasset. Scd̃a considera/
tio est de ruina maloꝝ. vbi sciendũ est ꝙ
malorũ angeloꝝ ruentiũ fuit aliq̃s ma/
ior alijs: nec eo maior inter remanentes
q̃ dicit' lucifer elatus sup̃bia inflat⁹ inui/
dia: ait Esa. xiiij. Ascendã in celũ ⁊ po/
nã sedẽ meaz in aq̃lone ⁊ sil'is ero altissi/
mo. q̃ statim cũ suis sequacibus inter q̃s
⁊ de maiorib⁹ ⁊ de mioribus erãt in istũ
caliginosum aerẽ deiect⁹ est nõ dimissus
stare in celo q̃ locus amen⁹ est nec in ter/
ra ne nos nimis molestaret: sed in aerem
ip̃e ⁊ sequaces sui deiecti sũt ⁊ ibi dimis
si vt nos exercitarent. Nihilomin⁹ eorũ
aliqui ⁊ forte alternati in infernũ ad ani
mas maloꝝ cruciãdas descendunt. ipse
vero lucifer primũ adam temptando in
paradiso: postea xp̃m in deserto tempta
uit a quo deuictus: eiectus est in inferno
⁊ dicit' ligatus vsq̃ ad tempa antichristi
quo tempe soluendus est et ad temptan/
dum hoĩes vires maximas recepturus.
postq̃. s. impleti fuerit mille anni de q̃b⁹
dicit' in Apocal'. xx. ca. Vidi angeluz de
scendentem de celo habentẽ clauẽ abissi
⁊ cathenã magnam in manu sua et ap/
prehendit draconez serpentem antiquũ
qui est diabolus ⁊ sathanas ⁊ ligauit eũ
annos mille ⁊ misit euz in abissuz ⁊ clau
sit ⁊ signauit super illum vt non seducat
amplius gentes donec consument' anni
mille ⁊ post hec oportet illum solui mo/
dico. Et sciendũ: ꝙ sicut in bonis ange/
lis et homĩbus est prelatio vsq̃ ad finẽ
mundi post quẽ euacuabitur om̃is prela
tio: quia alij alijs presunt: ita est in de/
monibus prelatio vsq̃ ad tempus illud
. s. finem mũdi ⁊ alij alijs sunt maiores:
sed maiores de maiorib⁹ vitijs temptãt:
⁊ minores de minorib⁹. sed cum aliquis
eoꝝ a sancto viro in alicuius vitij tem/
ptatione deuincit' amplius temptãdi de
illo vitio non habet potestatẽ. multuz er
go lucrant' sancti homines vitioꝝ tem/
ptationibus resistendo: exquo de isto vi/ III. con
tio amplius non temptant' ⁊ auferunt' a sidera.
diaboli potestate. Tertia considera/
tio est quã potestatẽ demones habẽt du/
cendi nos ad operandum. Dicenduz ꝙ
ex subtilitate nature vel ex tempoꝝ lon/
ga experientia vel ex reuelatione bono/
rum angeloꝝ quam deus aliquãdo per/
mittit fieri faciunt opera mirabilia intã
tum ꝙ videntur creare: vt patet in arti/
bus magicis: quas per ip̃os ad malorũ
exitiũ et bonoꝝ exercitiũ deo permitten
te operantur. Nam magi pharaonis ser
pentes creare videbãtur. nec tamẽ in ve/
ritate creabant: quia hoc solius dei est:
sed rationes seminales per ip̃m deuz in
materijs concreatas per sui ingenij sub
tilitatẽ assumentes: ⁊ alijs elementis ra
rioribus vel spissioribus vt expedit com

187

miscentes videbantur creare serpentes: necnon alias facere operationes ⁊ h̄ deo ꝑmittente vt dictum est: quia sciniphes magi pharaonis facere nequiuerunt: qꝛ deus hoc demonibus non permittit ꝓpt̄ quod magi videntes sciniphes a deo factos per Moysen dixerunt Exodi. viij. Digitus dei est hic. Quarta considera ratio est: si angeli vel demones habent corpus. Et dicit Augusti. super Genes. ꝙ om̄es angeli habent corpora de subtilissimo aere q̄bus ad agendū non autez ad patiendū habiles erant: que corpora adhuc remanēt in angelis bonis: in malis autē quia eiecti sunt in aerē grossiorē: grossiora corpa inde assumpserūt in quibus a supioribus ⁊ actiuioribꝫ elemētis cuiusmodi sunt ignis ⁊ aer pati possunt Alia opinio ⁊ modernoꝝ doctoꝝ: est angelos esse incorporeos: sed cū ad nostruz ministeriū in specie visibili ⁊ corpea aliquādo veniunt: hoc est, quia corpus deo prepante assumunt: per istum modū deus pluribus sanctis apparuit: ⁊ tamē deum patet esse incorporeū: nec vnq̄ alicui ſm essentiā suaz apparuisse que inuisibilis ⁊ immaterialis est: quia deū nemo vidit vnq̄: vt habet Johis. i. Circa tertiū. s. de ordinibꝫ angeloꝝ occurrunt septem considerationes. Prima est: quid est ordo angeloꝝ. Dicendum est ꝙ ordo angeloꝝ est multitudo celestiū spirituuz qui in aliquo munere gratie assimilātur sicut in naturalium donoꝝ ꝑticipatione conueniūt. Scda est: qui sint ordines angeloꝝ. Dicit ꝙ tota multitudo angeloꝝ distinguit in tres partes siue ordīes vt in eis similitudo trinitatis exprimat.

IIII. cōsidera.

Prima ierarchia est triū ordinū scilicet: seraphin: cherubin: throni. Scda dñationū: pricipatuū: potestatuū Tertia: virtutū: archangeloꝝ: ⁊ angelorum. Et notandū ꝙ hec nomina non ad eorū sed ad nostrā noticiā angelis ſm munera gratiaꝝ sunt imposita: vnde superiori ordini impositū est nomē a supiori virtute. s. charitate: vnde seraphin interpretat ardor. Scdo ordini impositu est nomen a scda virtute. interpretat em̄ cherubin plenitudo scientie: ⁊ sic de alijs superioribus. Throni dicunt sedes dei: quia ſm beatū Gregoriū tanta dei gratia implentur: ꝙ in eis sedere deus dicit: et per eos iudicia discernunt. Dñationes dicūtur: quia p̄ncipatus ⁊ potestates trāscēdunt. Principatus dicunt: quia suis subditis que sunt agenda disponūt ⁊ agendo diuina misteria principant. Potestates dicunt: quia aduersarias ꝟtutes speciali officio expellunt. Virtutes vocant signa ⁊ miracula specialiter faciētes. Archangeli dicunt: quia ad maiora nunciāda mittuntur. Angeli: qui ad minora. Istas gratias licet alij alijs habeaut excellentius: nec tamē taliter quin omnes ardeant charitate ⁊ polleāt scientia ⁊ sic de alijs. Nec est putādū ꝙ supiores in oībus donis p̄ ceteris nō polleāt: qꝛ nō dicunt cherubin sciam habere excellētius q̄ seraphin: sed ecōuerso: vñ nō est faciēda comparatio alicuius ordinis ad supiores q̄s in oibus donis p̄cedūt p̄cipue in isto cui⁹ vocabulū tenēt qd̄ est excellentius oibus sequētibꝫ donis. Tertia cōsideratio est: si erāt isti ordīes a p̄ncipio creatiōis angeloꝝ. Dicendū ꝙ nō habebāt adhuc charitatē dei ꝓpter quā fit ordo seraphin: nec sciam ꝓpter quā fit ordo cherubin ⁊ sic de alijs. Nec obstat ꝙ apl's Ephe. vi. assignat in reprobis duos ordines di. Nō est nobis colluctatio aduersus p̄ncipes ⁊ ptātes ⁊ aduersus mūdi rectores tenebrarū haꝝ cōtra spūalia nequitie in celestibꝫ: qꝛ hoc nō dic̄ ꝙ in illis ordinibꝫ sint vel fuerint: sed qꝛ fuissēt si ꝑstetissent cū sue nature subtilitate: et sui ingenij ꝑspicacitate eis ordo ⁊ nomē ⁊ gr̄a a q̄bꝫ ordo dicit ⁊ nomē ordīs assignat⁹ fuisset. Quarta cōsideratio est: si oēs angeli eiusdē ordinis sūt equales. Dicendū ꝙ sic̄ in ordīe apl'oꝝ alter altero est excellētior: sic in vno ordīe angelorū alij alios excedūt. Lucifer em̄ de superiori ordine erat ⁊ tñ si ꝑstitisset alios eiusdē ordinis excessisset. Quita quo ad extra mittēdos: vtꝝ. s. oēs mittantur.

III. cōsidera.

IIII. cōsidera.

V. cōsi

Dicendū est ꝙ angeli supreme ierarchie innuūt voluntatez dei illis de media ierarchia: ⁊ illi de media illis de infima: et illi de infima nobis. ita ꝙ illi supremi ab aspectu dei nunq̄ recedūt ſm Dionisiū iuxta illud Dañ. vij. Decies centena milia assistebāt ei. Nec obstat illud Esa. vi Volauit ad me vnus de seraphin. exponit Dioni. ꝙ isto nomine vocabat̄ ꝓpter officiū quod gerebat. scz quia venit incēdere ⁊ inflāmare Jsaiaz charitate: quia supremi medijs: ⁊ medij infimis ⁊ infimi nobis ministrāt ⁊ nunciāt. Omnes em̄ ſm apostolū ad Hebre. i. sunt administratorij spirit⁹. Nec hoc obstat: quia ex speciali concessione ⁊ gratia de maioribus sunt missi quādoq̄ extra. Michael em̄ qui interp̄tat̄ vt deus. Gabriel qui īterpretat̄ fortitudo dei. ⁊ Raphael q̄ interpretat̄ dei medicina de maioribꝫ esse dicunt̄. ⁊ tamen ad extra quandoq̄ sunt missi: vt patet multipliciter in scriptura

VI. considera.

Sexta cōsideratio est: de custodia quā habēt angeli de nobis. Vbi sciendū est ꝙ quilibet homo habet vnū angelū bonū ꝓ custodia sui ⁊ vnū malū pro exercitio: qꝛ licet om̄es angeli nos custodiant: tñ ille qui est alicui specialr deputat⁹ habet de eo curā specialē. Et silr est de demonibus ad expugnandū. Et notandū ꝙ oportet vnū angeluz custodire plures hoīes simul vel vicissim vel successiue qꝛ maior est numer⁹ hoīm q̄ angeloꝝ bonoꝝ ⁊ ꝑ cōsequēs cū solū hoīes electi ascendere debeāt ad numeꝝ angeloꝝ et ꝑ ꝯns numer⁹ oīm hoīm ē maior q̄ nūerus oīm angeloꝝ cū numer⁹ bonoꝝ excedat numeꝝ maloꝝ: sic g̊ intelligitur.

Primo ꝙ vn⁹ angelus silr custodiat plures hoīes: nec ꝓpter hoc tollit̄ q̄n q̄libet homo habeat angelū specialē: sicut licet vn⁹ abbas det̄ plibus monachis: q̄libet tñ monachus dicit̄ habere suū specialez abbatē. Scdo ꝙ vn⁹ angelus custodiat vnū hoīem tm̄. Et illo mortuo dat̄ alteri hoī ad custodiā: qꝛ pōt esse ꝙ plures vel tot sūt angeli boni vel mali q̄ om̄es hoīes in eodē tpe viuētes. Septima est si angeli ꝓficiāt in cognitōe. Dicēdū est ꝙ illi q̄bus datuz est vacare misterio trinitatis nō ꝓficiūt: qꝛ ſm Grego. quid est quod nesciūt q̄ videntē omnia vident illi autem qui non vacant trinitatis misterio: sicut sunt minores angeli ꝓficiunt in cognitione: vt patet de misterio incarnatiōis: qd̄ angeli minores non perfecte intellexerūt vsq̄ ad ascensionē ⁊ apl'orū p̄dicationē: ꝟbi inrarnationē iuxta illud apl'i ad Ephe. iij. di. que sit dispēsatio sacramēti abscōditi a seculis in deo q̄ creauit oīa vt innotescat p̄ncipatibꝫ ⁊ ptātibus celestibꝫ ꝑ eccl'iam multiformis sapientia dei ſm p̄finitōem seculoꝝ. Sup̄ q̄ dic̄ Augu. Angelice dignitates p̄fatū misteriū cōplete nō intellexerūt donec cōpleret̄ passio xp̄i ⁊ apl'oꝝ p̄dicatio ꝑ gentes est dilatata: quod Hiero. dicit intelligendū esse de angelicis dignitatibꝫ inferioribꝫ q̄ non vacāt misterio trinitatis: vt dictū ē. Qui ista voluerit videre probata ad scd̄m librū sententiarū recurrat di. ij. ⁊ cōsequenter vbi magister tractat de angelica natura Amen.

De angelis: Sermo secundus

Runt sicut angeli dei in celis Math. xx. Qui vult bene loq̄ ⁊ ītelligere linuagium aliqd̄ oportet cōuersari cum loquētibꝫ tali linguagio aliter nō posset scire linguagiū illud. ideo in Joh. dr. Quō hic lr̄as scit cū non didicerit. Charissimi linguagiū angeloꝝ est ꝟbū dei. isto eniz linguagio vtunt̄ in celo deū laudādo ps cxlviij. metro. ij. Laudate eū oēs angeli eius. Et ꝑ ip̄os deus loquit̄ ⁊ dicit nob̄ voluntatē suaz Apocal'. i. Significauit de⁹ q̄ oportet fieri cito loquēs ꝑ angeluz suū seruo suo Johāni. Et iō q̄ vult loqui vtil'r ⁊ intelligere ꝟbū dei debet cōuersari cū angelis. mod⁹ aūt cōuersandi cū eis ē hr̄e sctāz ad supiora affectionē ⁊ deuotā orōnē. ⁊ iō ī p̄ncipio nr̄i ſmōis eleuabim⁹ mētes nr̄as ad sctōs āgelos ⁊ loco orōis reginā āgeloꝝ deuote salutabim⁹ d. Aue ma. ⁊c. Er̄t sic āgeli ī cel' vbi s. dr

cõiter z vidimus frequẽter q̃ pſone ſimi
lis conditionis ſũt eiuſdẽ cohabitatiõis
z diſſimilis cõditiõis nõ ſũt eiuſdẽ hitatio/
nis. Hã Pariſi⁹ ſcolares diuerſaꝝ facul
tatũ ſeu cõditionũ vt artiſte z legiſte: bo
ni ſcolares z mali nõ habitãt libenter in
eodẽ hoſpitio. Nõ em̃ cõcubit lupus cũ
agno: ſic nec petõr cum iuſto. Deꝰ etiam
non libẽter habitat in corpe ſubdito pec
catis: qr deus z pctm̃ nõ ſunt ſimlis cõdi/
tionis. que em̃ conuẽtio eſt xp̃i ad belial
Rõ vniuerſalis ad oĩa iſta eſt: qr vnũ/
qõq; naturaliꝛ trahit ad ſuũ ſimile z fu/
git ſuũ diſſimile. Eſt igit verum q̃ pſone ſi
milis cõditionis libenter ſũt eiuſdez co
habitationis. modo ita eſt ſm Greg. in
omel. de decem ꝓgenibus: q̃ bone perſo/
ne z ſancte in hoc mũdo habent conditi
ones ſimiles angelis: quod ſic oſtendit
per ipm̃. Nam nouẽ ſunt ordines ange/
lor teſtante ſacro eloquio. Dicimus em̃
vt patet in miſſa in p̃factionib⁹: angelos:
archangelos: ꝓtutes: poteſtates: ꝓncipa
tus: dñationes: thronos: cherubin: z ſe/
raphin. Et nota q̃ ad quẽlibet iſtor or/
dinũ aliq̃ homines ſunt deputati z cõti
nue aſſumunt ſm diuerſas conditiones
ſeu pfectiones hominũ diuerſor angelo
rum diuerſor ordinũ aſſimilantiũ. Qui
dam em̃ homines ſunt q̃ cuſtodiunt ſei/
ſos fideliꝛ a peccato mortali: z non ſo/
lum ſeipos cuſtodiunt: ſed z alios quos
ſcitũ peccare corrigũt z inſtruũt: exñtes
etiã in periculo excitant ne labant. hanc
conditionẽ habẽt cũ angelis: q̃bus etiã
hoc officiũ eſt cõmiſſum: z ideo in ipſor
ordine locabunt: z continue tales condi/
tiones habẽtes collocant. vnde Hiero.
Singli habem⁹ ſingl̃os angelos: quor
officiũ eſt excitare nos: ne per petm̃ cada
mus. ſõ or. Reuerſus eſt angel⁹ q̃ loque
bat in me q̃ſi virũ qui ſuſcitat de ſomno
Itẽ ſũt alij pfectiores q̃ oĩa reliquerũt
ꝓter xp̃m: vt intelligãt z doceãt verbũ
dei: z tales hñt conditiões ſiles archãge
lis: q̃b⁹ hoc officiũ eſt cõmiſſuꝫ: vt annũ/
cẽt alta miſteria fidei: z hij in iſtor or/
dine locabunt: vñ de archãgelis z de ta/
libus Malach. ij. Legẽ requirẽt ex ore eiꝰ
qr angel⁹ dñi exercituũ eſt. Itẽ q̃dã ſunt
ita pfecti z diuites in fide z opib⁹ q̃ fa/
ciũt in vita ſua miracula: curãt diuerſas
infirmitates: z tales hñt cõditiões ſiles
ꝓtutibus q̃bus ſpecialiꝛ eſt cõmiſſum: vt
diuerſa faciãt miracula z curẽt diuerſas
infirmitates z languores: vñ Thob. ij.
Miſſus é angel⁹ ſcũs raphael vt cura/
ret eos. ſ. thobiã z ſarã: z iſti in iſtor ordi
ne locabunt. Itẽ q̃dã ſũt ita feruidi z de/
uoti in oꝛone z continua contẽplatõe: vt
etiã ventã impetrẽt petõrib⁹ z demones
expellãt ab obſeſſis corpib⁹. z hij ſiliꝰtudi
nẽ habẽt cũ ptãtib⁹ q̃b⁹ eſt cõmiſſum vt
imperẽt demonib⁹ z ipsor coherceãt po/
teſtatẽ: vñ Dan. vi. Deus meꝰ miſit an/
gelũ ſuũ z cõcluſit ora leonũ ꝛc. Et ta/
les in iſtor ordine locabunt. Itẽ ſũt q̃dã
q̃ in puritate conſcie z ſcitate vite: etiaꝫ
ceteros bonos tranſeẽdũt. Et hij habẽt
ſiliꝰem cõditionẽ ꝓncipatib⁹ p̃cedẽtes vir
tutes z ptãtes i pfectõe: vñ or. Exo. xxiij
Angelus meus p̃cedet te. Et hij in ꝓnci
patꝰ ordie locabunt. Itẽ ſũt alij q̃ cũctis
vitijs dñant: hñtes plenã de ſeipis poſſeſ
ſionẽ: corpꝰ em̃ in talib⁹ nõ videt reſiſte/
re rõni. Et tales habent cõditionem ſi/
milẽ cũ dñatiõib⁹ q̃ inferioribꝰ q̃dãmodo
dñant: vñ or Judicũ. ij. Aſcẽdit angelus
dñi de Galgalis ad locũ flentium z ait.
Eduxi vos de egipto z introduxi in ter/
rã. p q̃ iurauí pribꝰ vrís. Et iſti in dñati
onũ ordine locabunt. Itẽ ſũt alij q̃ in cõ
ſcia ſua continue deũ portãt: ita vt nihil
cogitare vel agere velit: niſi q̃d eſt placi
tũ legi diuie. et hij hñt cõditionẽ ſiles cũ
thronis in q̃b⁹ deꝰ reſidet: vñ or Apoca.
vij. Angeli ſtabãt in circũitu throni. Et
hij in thronoꝛ ordie locabunt. Itẽ ſunt
alij ita ſapia diuia repleti z claritate: q̃
nulli põt cũ eis cõuerſari: quẽ nõ illumi
nent. Et tales habent ſimilez conditio/
nem cuꝫ cherubin qui dicunt plenitudo
ſcientie: vt dicit Act. xij. Angelꝰ dñi aſti
tit z lumẽ refulſit in habitaculo carceris.
z hij in cherubin ordie reponent. Itẽ ſũt
alij ita ardẽtes in dilectõe dei q̃ nullũ ſa

porem inueniũt nisi in deo ⁊ semꝑ volũt cõtemplari diuina. Et hi sunt sil'es seraphin q̃ ardẽtes dicunt' ⁊ ꝑ desideriuꝫ in deũ eleuant'. vt dr̃ Judicũ. xiij. Angelus dñi pariter in flamma ascẽdit. Et isti in seraphin ordine locabunt'. Sed heu ⁊ ve illis q̃ nullã istaꝝ habent conditionũ: sꝫ ve illis adhuc magis q̃ nec habẽt nec se non habere dolẽt. Habemus ergo duo.

Primũ est: ꝙ ꝑsone sil'is conditiõis libenter cohabitãt simul. Scd̃m est: ꝙ bone ꝑsone in mundo isto habẽt conditiones sil'es cũ angelis. Et ideo sequit' ꝙ in alio mũdo erũt sic̃ angeli dei. Et hoc dicunt ꝟba ꝓposita. ꝑmo. s. Erunt sic̃ angeli dei in celis: vbi angeloꝝ tangit' triplex ꝑfectio Prima ꝙ ipi sunt in clara cogitatõe ibi. angeli. Scd̃a ꝙ ipi sunt de aptissima potestate: ibi dei. Tertia ꝙ ipi sunt de perfecto opere: ibi in celis. Istas autẽ tres ꝑfectiones ꝓmittit deus his q̃ angelis in ipoꝝ choris sociabunt': qꝛ ipi replebunt' ꝟitate sicut angeli: ipsi erũt ꝑfecti in charitate dei ⁊ ipi nos adducent in securitatem in celis. Nã i mũdo isto ab angelis aliq̃d vtilitatis habere debemus. Et iõ nota ꝟm Dionisiũ. ꝙ ꝟm eoꝝ triplicẽ conditionẽ ⁊ ꝑfectionez tria in nobis bona ⁊ vtilia opant'. s. illuminãdo: purgando ⁊ ꝑficiendo. ⁊ hoc ꝑ ipoꝝ sapiam: amicitiã: ⁊ potentiã. Sed quantũ ad primũ ꝟm Augu. est aduertẽdum ꝙ in angelis est duplex cognitio. s. matutina ⁊ vesꝑtina. Vesꝑtina est naturalis cognitio eoꝝ qꝛ natural'r sunt substantie cognitiue: eo ꝙ spũales ⁊ immunes a materia. oẽs em̃ sũt admistratorij spũs carẽtes pedibꝫ ⁊ manibꝫ ⁊c̃. Spũs carnẽ ⁊ ossa nõ hꝫ vt dr̃ luc̃. xxiiij. Tales autẽ sunt natural'r cognitiui: qꝛ oĩs intelligentia scit etiã quod est supra se ⁊ infra se: vt inq̃t auctor de causis: vnde angeli ista cognitõe sciũt verba ⁊ opera nostra: sed nõ cogitatiões cordis: qꝛ solꝰ deus intuet' cor. Neqꝫ etiã: futura contingẽtia sicut diẽ iudicij. De die illa nemo scit neqꝫ angeli ⁊c̃. vt dicit' in euãgelio. Alia cognitio est cognitio matutina: ⁊ ista est in eis ꝑfectior: qua cognoscunt res ĩ verbo ⁊ ipam essentiã diuinã: qꝛ cognoscunt sic̃ volũt ⁊ q̃cq̃d volũt. ãgeli em̃ eoꝝ ĩ celis semꝑ vidẽt faciẽ patris Math. xviij ca. Vñ ⁊ ista cognitõe possũt cognoscere cogitatiões cordis ꝑ reuelationẽ. Sꝫ vide quare iste cognitões possũt simul esse ratio est: qꝛ sunt ordinate natural'r ad beatitudinẽ. Sed nota ꝙ multi habẽt cognitionẽ ⁊ sensum naturalẽ quẽ non ordinãt ad beatitudinẽ: imo habẽt sensũ ita ordinatũ ⁊ occupatũ circa tꝑalia: ꝙ nullam aliã cognitionẽ de deo vel saltem de salute aĩe habere possunt. tales sil'es sũt talpe: que q̃ꝫdiu est sub terra optime scit se regere: sed super eã stati suũ regimẽ amittit. sic isti ad negotia ⁊ tractatus mũdiales optime sciũt se regere ⁊ oẽm cautelã inuenire. sed positis eis extra terraꝫ neqꝫ de consciẽtia neqꝫ cõfessiõe ⁊ de dilectione dei sciũt aliqua vt bestia. sꝫ sancte ꝑsone totã suã sciam ⁊ sensum naturalez ordinãt ad btitudinẽ ⁊ ad seruitiuꝫ xp̃i sicut angeli. Angeli em̃ accesserũt ⁊ ministrabãt ei Math. iiij. Quõ autẽ angeli suã cognitionẽ ad btitudinẽ ordinent in ꝑmo ope qd̃ circa nos exercẽt clare patet. Nã tenebras erroꝝ a nobis expellentes de sacris fidei articulis nos illuminant. ⁊ de hoc habet' figura Gen̄. xxviij. Vidit iacob scalã in somnis stantez suꝑ terrã: ⁊ cacumẽ eius tangẽs celũ ⁊ dominũ innixũ scale ⁊ angelos ascendẽtes et descẽdẽtes. Jacob luctator significat hominẽ in lucta fidei existentẽ: ⁊ mundi luctator q̃ꝫdiu est in lucta: nõ reportat triumphũ: sed post luctã sicut homo q̃ꝫdiu in mũdo nõ reportat ꝑfectũ triũphuꝫ de diabolo: q̃ semꝑ nitit' nos tẽptare sꝫ post mortẽ reportabimꝰ ꝑfectã victoriã Gen̄ xxxij. Luctabat' cuꝫ eo vsqꝫ mane. s. vsqꝫ ad ortũ solis iusticie. Iste vidit scalam. i. fidẽ qua ascendimꝰ ⁊ ad deũ accessũ habemus. Tot aũt gradus sũt in hac scala q̃t sunt fidei articuli. hãc vidit Jacob. qꝛ fidelis. nam fidelis credit eis que nobis de fide ꝑ angelos reuelata sunt. Hec autem scala stat suꝑ terrã: qꝛ fides ẽ de his

189

que naturali ratione attingi non possūt aliter non esset fides. vel saltem nō habe ret meritū vt dicit Gregori⁹. Fides non habet meritū: vbi humana ratio ꝓhibet exꝑimentum. Cacumen eius tangebat celū ⁊ nō vltra celū transibat: quia fides in patria euacuabit̄. Et ꝑ hanc scalā angeli ascēdētes ⁊ descēdētes. angeli enim ascendunt portātes orōnes nostras ⁊ bona opera coram deo. ⁊ descendūt ad nos misteria fidei ⁊ gratie que vidēt in deo nobis reuelādo. Nam ꝑ hoc ad nos mittuntur vt illuminent nos in fide: et ī his que ad nostrā salutem ꝑtinent. Unde si quis de fide temptat̄ vel de his q̄ ad suā pertinent salutē: deuote roget deuz vt sibi mittat angelos ad eum confortandū: ne a fide totaliter euellat̄. quod si deuote fecerit statiz sibi mittent̄: vt di. Esa. xviij Ite angeli veloces ad gentē euulsā. Sequit̄. cum eleuatū fuerit signū in nationibus videbitis ⁊ clangorē tube audietis. Gens euulsa sunt qui de fide temptant̄. Sed nota ꝙ arbor quando scindunt̄ rami circa eam: non ꝓpter hoc morit̄: sz magis in altum crescit: quia min⁹ dilatat̄: sed quando euellunt̄ radices necessario moritur. sic homo est arbor Math. viij Uideo homines velut arbores: nūc autem homo aliquādo temptat̄ tribulatione: quia scindunt̄ rami sui id est bona tēporalia amittit: moriunt̄ amici filij et filie: ⁊ ꝓpter hoc non morit̄ ꝑ desperationē sed frequēter per contemptū terrenoruz qz sibi remanent radices fidei crescit: si bene in fide est fundatus: sed quādo tēptat̄ de fide periculū est ne total'r euellat̄ ⁊ ideo tali velociter mittuntur angeli ad confirmandū ip̄m in fide Esaie. liiij. dic̄ Pauꝑcula tempestate conuulsa. Sequitur: fundabo te in saphiro. Sed nota ꝙ saphirus lapis est habēs celestē colorez: ⁊ significat fidē que est de celestib⁹. Itez venenosa interficit: maxime araneam in pixide. Nā si lapis ponat̄ in orificio aranea non poterit exire: sz ibi morieť. sic fides veneno pcti ⁊ tēptatiōis aꝑplicata: hec est victoria q̄ vincit mūdū fides nostra. iō dicit: fundabo te in saphiro. i. confirmabo te in xp̄iana fide ⁊ hoc maxime in fine mūdi. s. in die iudicij. Nam vsqz tūc totū erit absconditū: sed tūc totū erit manifestū ⁊ hoc est ꝙ dicit. Cū eleuatū fuerit ⁊c̄. Nota ꝙ sicut ꝑ signū cognoscit̄ taberna ⁊ ꝑ vexillū rex: sic ꝑ crucē articulus passionis. hoc etiā eleuabit̄. qz Michael ostendet in die iudicij crucē fulgētem: sicut dicit Crisos. ⁊ Apocal. vij. Uidi alterꝫ angelū ascendentē ab ortu solis habentem signū: ⁊ alij angeli portabunt alia signa. s. crucē: claues: lanceā: ⁊ xp̄us erit cū eis reddens vnicuiqz ꝟm merita Math. xvi. Filius hoīs vēturus est in gl'ia p̄ris cū angelis suis: ⁊ tunc reddet vnicuiqz ꝟm opera sua. Sequit̄ et clangorem tube audient: qz ip̄e dn̄s in voce archāgeli ⁊ ī tuba dei descēdet de celo ⁊ tūc dicet malis. Discedite a me maledicti ī ignē eternū Math. xxv. O q̄z terribilis tuba: qz tūc dicent mōtib⁹. Cadite sup nos ⁊c̄. Sz hec charissimi debemus aduertere ⁊ timere sic̄ dic̄ Hiero. Siue manducē siue bibā semp videt̄ resonare in aurib⁹ meis ⁊c̄. qz tūc sic de facili non cademus in pctm̄: ⁊ ad hoc nos iuuant āgeli ex ꝓprio officio ⁊ iō sequit̄ ꝟm ꝙ sūt s. de magna ptāte dei. Circa qd̄ est aduertendū ꝙ custodia nobilis dom⁹ ⁊ debilis sed ab hostib⁹ obsessa nō libēter tradit̄ nisi potētib⁹ custodib⁹: qz cū fortis armatus ⁊c̄. Domus aūt nobilis est cōsciētia nr̄a: regia dom⁹ est vbi xp̄s remanere debet: sed in conscīa nostra residere debet rex xp̄us ꝑ gratiā: sed hec domus est debilis valde: qz solo īpudico aspectu a diabolo capit̄. Item est obsessa Job. xix. Obsiderūt in giro tabernaculū meum. Hāc aūt domū deus custodie angelorū tradit: vt d̄r in ps̄. Angelis suis de⁹ mādauit de te ⁊c̄. sequit̄ ergo ꝙ sunt fortissimi angeli ⁊ potentissimi qd̄ patet in ope qd̄ circa nos exercent. nā tunc gaudent cum in statu penitētie nos vidēt: vt d̄r in euāgelio. Gaudiū est angelis super vno pctōre ⁊c̄. Et vt istud gaudiuz obtineat fortissime pugnāt: sic̄ di. Joh. Apoca. xij

Factū est p̄liū magnū in celo michael ꝛc̄ vsq; nō p̄ualuerūt. Per celū intelligo cō sciam vbi de⁹ q̄escit sic̄ in celo. ps̄. Dn̄s in celo sedes ei⁹. ꝛ rō huius est: qꝛ de celo nihil nouim⁹ nisi ꝑ stellas: sic de conscia nisi ꝑ bona opa. Preliū in hoc celo ē turbatio conscie ꝑ cōsensuz in pctm̄. qd̄ q̄dē est destructio stellaꝝ hoc est bonoꝝ opeꝝ Vn̄ d̄r pauloante in eodez cap̄. q̄ draco habebat capita septē cornua decem: ꝛ in capitib; suis septez diademata: ꝛ cauda sua trahebat tertiā partē stellaruz celi et misit eas in terrā. Septē capita sunt septem pctā mortalia de q̄b; draco tēptat. sed cū ista capita destruunt̄: statiz draco morit̄ in conscia ꝛ aīa ab eo liberat̄ Vbi est aduertendū q̄ ista capita nō destruūtur nisi inspiciendo ad decem p̄cepta dei Septē diademata sūt septē victorie q̄s frequēter diabol⁹ habet de septē peccatz mortalib; in q̄bus hoīes vincit. Vnde cauda q̄ regit pudēda est deceptio q̄ tegendo vilitatē pctī trahit tertiā partem stellaꝝ. i. bonaꝝ opationū qꝛ bona opa facta in pctō mortali sūt ꝑdita: vt elemosyna facta ꝓpter inanē gl̄iam. Sequitur tertiū vbi ostēdit̄ q̄ ipi sūt de ꝑfecto ope qꝛ adducūt nos ad securitatē ꝛ h̄ cū d̄r in celis. Et hic ē aduertēdū q̄ celū est isti⁹ ꝑtutis q̄ ligat elemēta terrā in aquam: aquā in aerē: aerē in ignez ꝛ trahit vnū q̄dq; ad locū suū naturalē ꝛ sibi cōueniē ꝛc̄. sic recte est de angelis. ligāt eniz aīas cū deo et hoc ꝓbat̄. qꝛ dic̄ Bern̄. ser. sup̄ cau. Discurrit angel⁹ medi⁹ iter dilectū ꝛ dilectam: inter spōsum ꝛ spōsam refert huic dona. refert huic vota: excitat illam placat istū. Itē ducūt aīas ad locū naturalē. scz ad p̄ncipiū sue originis cōducendo ad celū. ij. Coꝝ. v. Scimus em̄ qm̄ si terrestris dom⁹ nr̄a hui⁹ habitatiōis ꝛc̄ vsq; in celis. Ad qd̄ celū nos ꝑducat ꝛc̄.

De sancto Francisco Sermo prim⁹.

c Onuersus vidi ī medio septē cādelabroꝝ similē filio hoīs Apoca. i. ca. Cōuersus ꝓpheta Zacharias leuauit oc̄los suos ꝛ vidit q̄ttuor q̄drigas egredientes de medio duoꝝ montiū Zach. vi. cap̄ Iste quattuor q̄drige significāt quattuor ordines in eccl̄ia precipuos de medio duoꝝ montiū egrediētes. Nā in se claudunt scripturaꝝ obseruantiā vtriusq; vite. s. actiue ꝛ contemplatiue: vtriusq; hominis innocentiam ꝛ iusticiā: ꝛ vtriusq; testamenti. s. veteris ꝛ noui. harū autem quadrigaꝝ quattuor sunt aurige prudētissime. s. quattuor ordinum primates. Basilius Bn̄dictus Augu. ꝛ Francis. qui figurati sunt in scriptura ꝑ quattuor pueros ambulantes in fornace illesos. Daniel. iij. ca. Et in istis quattuor quartus figurabat beatū Franciscū ꝓ quo accedit qd̄ scribit̄ Aggei. ij. ca. In dieb; illis assumā te Zorobabel serue meus dic̄ dn̄s ꝛ ponā te vt signaculū quia ego elegi te. de quo puero dixit Nabuchodonosor Dan̄. iij. cap̄. Spēs. iiij. sil̄is est filio dei. Fuit etiā sil̄is aquile volanti ꝓpt̄ celsitudinē contēplationis. Jō btūs Jo. spiritu ꝓphetico irradiatus ꝓtulit di. Conuersus vidi ꝛc̄. in q̄b; verbis introducit btm̄ Franciscū vt sequestratū a mūdo et in abdicatione terrena per sedulitatem speculatiōis ibi. cōuersus vidi ꝛc̄. vt consumatū in bono in exercitatōe ꝑfecta per ꝓprietatē meditatiōis ibi in medio septē candelabroꝝ: vt configuratū xp̄o in assimilatione expressa per cōformitatem crucifixionis ibi: sil̄em filio hoīs ꝛc̄. Circa p̄mū: tūc cōuersus vidi. quasi di. apte tante perfectionis est vita btī Francisci qui sic est elongatus a seculo: sequestratus a mundo. q̄ non possum ip̄m cōtemplari nisi auertam visum meū a terrenis ꝛ total̄r ad ip̄m sicut ad quoddā celum spūale me cōuertā cū ꝓpha q̄ dicit Zach. ij. cap̄. Et leuaui oculos meos ꝛ vidi et ecce vir ꝛ in manu eius funiculus messorum viuens castitate. i. tenens funiculuz ꝛ offerens nobis cordā refrenatiōis. Funiculus corda est btī Franscisci ad refrenandum corpus proprium. hoc funiculo mensus est Judeam et Hierusalem. id est viros iustos actionis ꝛ contēplati-

onis qui fuerūt in hac religione. Si vis legere in libro ꝑfectionis. vide beatum frāciscū q̄ fuit ille liber quē vidit Ezech ij.cap. Vidi inquit et ecce manus missa ē ad me in qua erat liber inuolutus qui erat scriptus intus ⁊ foris. Vere beat⁹ Francisc⁹ fuit liber cōmendāde religionis ⁊ vere ꝑfectiōis script⁹ intus ꝑ virtutū varietatē ⁊ foris ꝑ stigmatū impressionē. In isto libro erāt scripte lamentationes pctōrib⁹ ⁊ reprobis cōtumacib⁹ p̄dicate. carmē conuersoꝝ ⁊ penitentiū diuina gr̄a cooꝑante. ⁊ ve.s.eterne dāpnationis ꝓ dāpnatoꝝ tenacitate: sed prohdolor multi sunt q̄ nolūt auerti a crimine vt videant celestia. sed cū presbyteris inueteratis in dieb⁹ malis auerterūt sensū suum: ⁊ declinauerūt oculos suos ne viderent celū vt nō recordarent̄ iudicioꝝ iustoꝝ Dañ.vlti.ca. Circa scd̄m notandum: q̄ ꝓprietas medij naturalis ē participare naturā extremoꝝ. ⁊ btūs Johes vidit btm̄ Franciscū in medio septē candelabroꝝ aureoꝝ tanq̄ si suā ꝑfectionez sumeret ⁊ ꝑm aliq̄d ꝟtutū ꝯformis vtriusq̄ fieret. Per septē cādelabra aurea ītelligo vniuersitatē sctōꝝ q̄ septez sctōꝝ ordib⁹ distiguunt̄. Primū cādelabrū significat choꝝ angeloꝝ. Scd̄m prophetaꝝ. Tertiū p̄riarchaꝝ. Quartum apl̄oꝝ. Quintū martyꝝ. Sextum confessoꝝ. Septimū virginum. Qui ordies dicunt̄ septē ꝓpter sui perfectionē: q̄ in septēnario dieꝝ vertit̄ omnis orbis: sed dicunt̄ candelabra ꝓpter illustrationē mundi: aurea ꝓpter dilectionē dei. Et vidit eum moyses sicut firmamentū in medio aquaꝝ. i. temptationuz Geñ.i.ca. Et iosue vidit eū sicut solem ī medio celi ꝓpter virtutū efficatiā Josue x.ca. Et Dauid vidit eū p̄dicantē in medio eccl̄ie ꝓpter doctrine solicitudinē ps̄ xxi. In medio ecclesie laudabunt te. Et Ezechiel vidit eū sicut splendorē in medio animalium ꝓpter vite refulgentiam Ezech i.cap. Et Joh.euangelista: vidit eū tanq̄ alteꝝ filiū hoīs in medio sctōrū oīm ꝓpter ꝑfectionis eminentiā Apoca. p̄mo ca. Conuersus vidi sil̄em filio hominis vestitū podere ⁊ precinctū ad mamillas zona aurea. vere btūs francisc⁹ fuit confirmatus in oꝑe bono. in medio cādelabroꝝ. i. omniū sctōꝝ: quia habuit cū angelis integritatē īnocētie. cum patriarchis felicitatē obediētie. cū ꝓphetis spm̄ p̄dicentie: cū apl̄is copiā pauꝑtatis ⁊ indigentie: cū martyribus soliditatem patientie: cū confessorib⁹ austeritatē penitentie: cū virginib⁹ sinceritatē pudicitie. Hee sunt septē mulieres que aꝓprehenderūt virū vnū: ⁊ septē lucerne super candelabꝝ vnū Zach.iiij.ca. Vidi ⁊ ecce candelabꝝ aureū totū: ⁊ lampas eius suꝑ caput ip̄ius: ⁊ septē lucerne ornātes celū ⁊ septē stelle in dextera Apoca.i.ca. ⁊ hēbat ī dextera sua septē stellas. Circa tertiū notāduz q̄ oēs sctī accedunt ad deū sicut mali ab eo recedunt. ⁊ ꝑm Augusti li.viij.de trini. Accessus ad deum non fit passibus sed affectib⁹. ⁊ inq̄tum sctūs accedit ad deū fit ei sil̄is. sed btūs franciscus sigilla xp̄i in sua carne ferens xp̄o similis factus est: quia non solū vulneratus fuit sicut aliq̄ fuisse dicunt̄: sz cū xp̄o corꝑaliter ⁊ realiter fuit crucifixus. Charitas em̄ ꝑm Dionisi.li.de diui.no. habet virtutē mutatiuā: ⁊ conformatiuā amantis in id quod amat̄. hinc d̄r. Sic trāsformat̄ cor amantis in id qd̄ amatur Vt ꝑ membra foris ꝟtus ꝓrumpat amoris: vt merito sibi cōpetat illud Geñ.primo ca. Faciamus hoīem ad imaginez ⁊ sil̄itudinē nostrā. Sed magꝫ moraliter videam⁹ hāc sil̄itudinē: dicit̄ em̄ Apoc. p̄mo ca. q̄ iste quē vidit Johes euangelista erat vestitus podere ⁊ p̄cinct⁹ ad mamillas zona aurea: caput autē eius et capilli erāt candidi tanq̄ lana ⁊ tanq̄ nix ⁊ oculi eius tanq̄ flāma ignis: et pedes eius sil̄es auricalco sicut ī camino ardēti: ⁊ vox illius tanq̄ vox aquaꝝ multaꝝ: ⁊ habebat in dextera sua stellas septē et de ore eius gladius acut⁹ ex vtraq̄ ꝑte exibat: ⁊ facies ei⁹ sicut sol lucēs in ꝟtute sua: ⁊ cū vidisset cecidit ad pedes eius tanq̄ mortuus: ⁊ posuit dexteram suaz

super eum dicens: noli timere ego sum primus z nouissimus z viuēs z fui mortuus. z ecce sum viuens in secula seculorum. z habeo claues mortis z iferni. Et in istis describit similitudo beati francisci ad xp̄m Et primo quantū ad fundamentū pfectionis qđ est ꝓpositum p̄seuerandi. z figuratur in veste poderis poderis eī est vestis que extendit vsq̄ ad extremū corporis z significat perseverantiam que extendit vsq̄ ad finem vite. statim eī beatus franciscus in principio sue cōuersionis: vestiuit se podere. quia ꝓposuit vsq̄ in finem pseverare. similis illi qui edificauit domū suam sup̄ petram. Matth. vij. ca. Scđo q̄tum ad ligamentū dilectionis cum dicit: q̄ erat pcinctus ad mamilas zona aurea. aurum eī est supremū omniū metallor̄ z sic charitas est corona oīm virtutū. zona aūt sicut stringit oēs vestes: ita z charitas omnes virtutes. qz est vinculū perfectionis Colo. iij. ca. Et erat zona circa mamillas. i. circa cor. qz charitas est de corde puro z conscientia bona z fide nō ficta. i. ad thimo i. cap. Tertio quantuz ad sinceritatem conscientie. ideo dicitur q̄ caput eius z capilli erāt candidi tanq̄ lana alba et tāq̄ nix. Caput hois est mens eius: capilli descendentes: sunt cogitationes a mente descendētes. sicut z riuulus a fonte. z tunc caput hominis z capilli sunt candidi sicut nix z lana: cū mens est nitida z munda. z cogitatiōes sunt pure: qualis fuit beatus franciscus: qui ad statū innocentie fuit restitutus.

Quarto quantū ad sublimitatē intelligentie: cum sequit: oculi eius velut flāma ignis. Oculi hominis sup̄iorīs: est rationis perfectio: qua intendit diuinis cōsilijs. Inferiorīs quando intendit humanis dispendijs. Ignis aūt inter oīa elementa est altissimus z magis acutus z penetratiuus: z ita oculi beati franciscī fuerunt vt flamma ignis: penetrātes non solū secreta hoīs sed etiam archana dei. preuidebat eī z p̄dicebat futura z secreta penetrabat misteria: vt merito sibi cōpetat illud Luce. i. ca. Prophera altissimi vocaberis. Quinto quantum ad patientiā in tribulationibus cum sequit pedes eius similes auricalcho. i. affectiones. quoniam sicut pedibus corpus gradit̄: sic anima affectionibus mouet. et sic auricalcū cū magz ducit: magis lucz z nullaten⁹ rubiginē contrahit: sic beat⁹ franciscus in camīo aduersitatis exist̄s patiens extitit. Et dicitur q̄ lucebat. sicut in camino ignis. z sic beatus franciscus ꝓpter suam patientiā fulget in celo Ideo dicit Aug. de ciui. dei. q̄ sancti fulgebūt in celo vt aur̄. Ideo cātat ecclesia. Fulgebunt iusti sicut sol in cōspectu dei.

Sexto quantū ad efficatiā orōnis ibi vox eius tanq̄ vox aq̄r̄ m̄t̄r̄. Clamor cordis est sicut vox: que sonat in aure dei ps. xij. metro. xiij. Voce mea ad dominū clamaui z exaudiuit me de mōte sancto suo zc. Et hec vox aquas multas educit de oculis carnis gratiose influxionis de thesauris cordis. talis fuit beatus franciscus. Quis eī posset enarrare lachrymas: suspiria: z gemitus: z charismata gratiar̄ sibi a largo datore influxarum virtute orationis donata. Ergo vox aquarum multar̄. vt de ipso dicat illud. i. Regum. i. ca. Amaro animo orauit deū flēs largiter. Septimo q̄tū ad intentionē sue gentis. ibi. habebat i dextera sua stellas septē per quas intelligo vniuersitatē sanctor̄ fatrum sui ordinis. qz sicut stelle sunt remote a terra z i celo site ad decorem: sic anie sanctor̄ fratr̄ minor̄ sunt a terrenis affectibus aliene z in celo p̄ contemplationem fixe z in exemplū alīs attribute. ij. thim. ij. ca. Omnia sustineo p̄pter electos: vt z ipsi salutem consequantur z. ij. Cor. i. Spes nostra firma est p̄ vobis. scientes qm̄ sicut sotij passionum estis: sic eritis consolationum. Octauo q̄tum ad feruorem veteris ac noue legis predicationis. ibi: De ore eius gladius acutus ex vtraq̄ pte exibat. quia beatus franciscus visus fuit cum duobus ensibus in moduz crucis in ore: ad denotandū q̄ p̄dicatio sua z sermo suus scin-

debat a dextris.ne prospera deciperent: a sinistris ne aduersa frangerēt. deorsuz ne terrena deciperent z vt sensum ad celestia dīna alliciant Hiere.i.ca. Ecce dedi verba mea in ore tuo:vt euellas z destruas:z edifices z plantes. Viuus est sermo dei z efficax z penetrabilior omni gladio ancipiti ad hebre.iiij.cap. Nono q̄rtum ad exemplarem cōuersationē. ibi.Facies eius sicut sol lucens in virtute sua quia eius conuersatio claruit peccatoribus:vt exēplar ad animandū exo. xxv.ca.Fac scōm exemplar qō tibi i mō/te monstratum est;p ficientibus vt lux ad sequendum z ysaie. xvij.ca. Sicut lux meridiana clara est z Ecclesiastes. xi. Dulce lumēz delectabile est oculis videre solē. Decimo q̄rtū ad imitationēz mutationē praue cōuersatiōis in bonā.ibi.z cū vidissez cecidi ad pedes ei? tanq̄ mortuus:ad īram.m'ti videtēs btm̄ frāciscū crucifixum corpez mortuū mundo cadebāt ad pedes eius:mūdū z q̄ illius sunt ptēnēdo:imitātes statū hūilitatis ei? vt merito possit ipe b.fran. illud xp̄o dicere i.regū.xxiij.ca. Tu regnabis sup israel. z ego ero tibi secundus scilicz ad reuocādum peccatores. Undecimo quantū ad confortandū in via dei pusillanimes. ibi:z posuit dexteram suam super euz dicens. Noli timere z Barci. vi. ca. Ego sum nolite timere:confidite ego sum.et beatus franciscus dicit cū p̄s. Spera in deo z fac bonitatem z pasceris in diuitijs eius. Et illud p̄s. Jacta cogitatum tuū in domino.z ipse te enutriet. z non dabit in eternum fluctuationem iusto.

Duodecimo quantum ad consumationem felicitatis ibi.ego primus z nouissimus z fui mortuus z ecce sum viuēs in quibus verbis cōmendatur quadrupliciter. Primo a regule institutione: ibi.ego sum primus z nouissimus.qui.s. euangelium xp̄i pure z ad litteram iure hereditario meis fratrib̄ dereliq̄.d. Regula z vita fratrum minorum hec est.scz domini nostri iesu xp̄i sanctū euangeliū obseruare. Nouissim?.qz non est salus nisi in obseruatione sacra sancti euangeliī actuū.iiij.ca. Nec enim est aliud nomen sub celo datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri Secūdo a crucis xp̄i representatione. ibi viuens z fui mortuus.quasi.d.beatus franciscus Viuēs sum in celo cū xp̄o:cū quo fui mortuus in mūdo z crucifixus. Tertio a regule ipsius conseruatione.ibi.z ecce sum viuens in secula se.qz regula beati frāciscī vsq̄ ad finē mūdi durabit. Quarto a corpis xp̄i ꝯmunicatiōe.ibi.z habeo claues mortis z inferni ad litteram. multi suis meritis sunt resuscitati et aīē corū de inferno liberate vnde sibi cōpetit illō ezechielis.xxxvij.ca.Tu signaculū similitudinis plenus sapia z pfectus decore. cuius figurā gessit Judas machabe?.i. machab.iij.ca. Qui fuit similis leoni in operibus suis:illius dico leoni de quo Apoc.v.cap. Vicit leo de tribu iuda radix dauid. Cuius victorie zc. Amen.

De sancto francisco. Sermo. II.

Signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus decore in delitijs paradisi dei fuisti. omnis lapis preciosus operimentuz tuum Ezechie.xxviij. cap. Sicut primus angelus a sue celsitudinis arce cecidit.ysa.xiiij.cap. Quomodo cecidisti lucifer de celo: qui mane oriebaris:corruisti in terram qui vulnerabas gentes qui dicebas in corde tuo in celum ꝯscendam z super astra dei exaltabo soliū meū.et concludit. Similis ero altissimo.z hoc propter suam superbiaz. sic beatus franciscus per suam humilitatem ad celsam refulgentiā throni assumptus est secundum visionem celitus reuelatam beato Jobanni Apoc.i.ca. Conuersus vidi septem candelabra aurea et in medio septem candelabroz aureoruz similem filio hominis. Et ideo verbum assumptum quod dirigebatur in laudez et cōmendationem luciferi pro statu sue creationis digne assumitur in honorem humilis franciscī vt sibi dicatur: Tu si/

gnaculum similitudinis ꝛc̄. Uel sic: Si cut enim angelus oriens signū in se dei viui gerebat Apoca. vij. ca. Uidi alterū angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei viui: sic beatus franciscus signum crucis dei viui baiulabat factus christo crucifixo conformis. ita vt ei conuenienter dicatur: Tu signaculuz similitudinis ꝛc̄. Et secundum hoc beatus franciscus quadrupliciter commendatur. Primo vt sacris stigmatibus supernaturaliter transformatns. Secundo vt spūalibus virtutibus spēaliter adornatus. Tertio vt amenis sursuz actionibus sublimatus Quarto vt felicibus finaliter p̄miatus. Primo stigmatū supnaturalem conformationem probat similitudinis signaculū. ibi. Tu signaculum. Secundo virtutum spūalem perfectionē probat sapīe ꝛ decoris speculū. ibi plenus sapīa ꝛ ꝑfect⁹ decore

Tertio sursum actionū supnaturalē sublimationē ꝓbat delitiarū ꝑadisi oraculum. ibi in delitijs paradisi dei fuisti.

Quarto felicitatem ꝛ finalem premiationem declarat lapidum preciosoꝝ miraculū. ibi om̄is lapis p̄ciosus operimētum tuum. de quo dicit̄ apoc̄. v. ca. Uidi in dextera sedentis sup̄ thronū librū scriptum intus ꝛ foris: signatū sigillis septē Iste liber mistice designat btm̄ fran. q̄ digito dei viui ad similitudinē crucifixi supernaturaliter fuit descriptus vt de tali descriptione dicatur. Exo. viij. ca. Digitus dei est hic. Iste liber erat scriptus intus ꝛ forꝫ. Prīo qꝛ pulcher ī mēte gal̄. ij. ca. Xp̄o ꝯfixus suz cruci Scd̄o exterius in corpe vt dicit lucas. xxiiij. capi. Palpate ꝛ videte. qꝛ egoipse sum. vt recte dicat xp̄o illud can̄. viij. ca. Pone me sicut signaculum super cor tuuz qꝛ fortis est vt mors dilectio tua. Et liber iste erat signatus sigillis septem. quare be. fran. fuit septem signaculis ad xp̄i similitudinem decoratus vt recte dicatur signaculum similitudinis eius Primo fuit decoratus signo crucis in ore suo vt vidit frater siluester trina vice. patet in. iij. ca. legende magne de institutione religiōis Nam tota ciuitas assisij a dracone videbatur circundari. ꝛ a b. fran. hn̄te crucez auream in ore ꝓtendētem a celo vsqꝫ ad terram fugabatur ideo dicit beatus Andreas egee o si scires misterium crucis.

Scd̄o fuit decoratus signo thau ī frōte sicut fratri pacifico fuit dīnitus reuelatum vt dicit̄ in legenda per oct. diē. q̄ meruit magnū thau videre in fronte frācisci. quod mira varietate faciez eius decorabat ꝓuer. vltimo. ca. Decor indumētum eius. Tertio fuit decorat⁹ signo crucis siue vulneris ī latere. ideo dicit̄ in cap̄. de stigmatibus dextrū quoqꝫ latus qn̄ lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat q̄ sepe sacrū sanguinez effūdens tunicā ꝛ femoralia īfundebat gal̄. vi. ca. Ego em̄ stigmata dn̄i iesu in corpe meo porto. Quarto fuit decorat⁹ sacrꝫ stigmatibus in duab⁹ manibus ꝛ duob⁹ pedibus. vnde dicit̄ vbi supra Apparēte sibi spū seraphico in monte aluerne statī in manibus eius ꝛ pedib⁹ appere ceperunt signa clauoꝝ quemadmodū christi sibi apparentis conspexerat. Istis septē signaculis fuit beat⁹ fran. ad exemplar xp̄i mirifice consignatus. Et primo q̄dem signo thau. qd̄ est signum pnīe. qꝛ lz ipse tūc pnīa nō egeret exemplū tn̄ pnīe demōstrauit ꝛ formā pnīe p̄mitus p̄dicauit. Mat. iij. ca. Pnīam agite a ꝓpropī quabit em̄ regnū celoꝝ. eze. ix. ca. Signa thau super frontes viroꝝ gementiū ꝛ dolentium sup̄ cunctis abhoīationibus q̄ fiunt. Scd̄o signo crucis in corpore phili. ij. ca. Humiliauit semetipsum factus obediēs vsqꝫ ad mortem mortē aūt crucis. Tertio de signo crucis in manibus ꝛ pedibus Luc. xxiiij. ca. Uidete man⁹ meas ꝛ pedes meos qꝛ egoip̄e sū.

Quarto de signo crucis in latere dextro. Jo. xix. ca. Unus militum lancea latus dn̄i apuit. ꝛ. ca. xx. Affer manuz tuā ꝛ mitte in latus meum: ꝛ noli esse incredulus sed fidelis. Hinc bene dicitur beatus fran. signaculū similitudis xp̄i. Sz istis septē signis q̄bus. b. frā. fuit ad xp̄i

192

exemplum signatus alludunt. vij. mira/cula que fuerunt facta z ostensa b. Johā. in agnione septem sigillor libri scripti intus z foris prefigurantis beatum. f. de quibus dicit. Primo apoc. vj. ca. Et cum appuisset agnus vnus de sigillis. s. primū ecce equus albus z qui sedebat su per eū habebat arcum z data ē ei corona z exiuit vincens vt vinceret. Hoc mira/culum huius visionis impletum est in b. fran. conuersione. Nam equus albus fu/it eius caro ꝓpter candorez puritatis. se/dens super eum erat beata eius anima. que sensibus dominabat. d. cum apl'o. i. Cor. ix. Castigo corpus meū z in seruitutez redigo. Hic habebat arcū diuine cognitionis. q̄ mediante israel. i. videns deus debellauit amorreū. i. carnalitatis spūm. Huic assessori data est corona. q̄a superauit amorreū. Amorreus interpretatur amarus ptz vbi supra. v. ca. iuxta victoriam de tēptatione carnis. Nota quō domabat exteriores sensus z familiaritatem mulierꝫ sentiēs retributionem coro/ne cū apl'o d. ij. thi. iiij. In reliq̄ reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi dñs in illa die iustus iudex. Iste amorreus vincit Primo p carnis purificatio/nem. vt ptz de beata virgine Secūdo per carnis mortificationē. vt patet in hylarione. Tertio p carnis eleuationez apoca. xxi. ca. Duxit me in spū in montē magnū z altum. vt ptz in Joh. euange.

Quarto p diuine legis emulationem vt ptz in paulo. qui fuerunt quattuor virgines excellentes z p̄clarissimi. Secūdo dicit vbi supra z cum appuisset. ij. sigillū exiuit equus ruffus z qui sedebat super eū datū est ei vt sumeret pacem de terra. Equ⁹ ruffus. opes sunt terrene. sedens super eum est anima franciſci. qui in habitu seculari existens ꝓpter spirituz pau pertatis omnes vilipendit. patz in legē/da magna. ca. ij. de pecunia data sacerdoti venditis pannis z equo in ciuitate fu/ginei. d. cuz apostolo phili. iij. ca. Omnia arbitratus sum vt stercora. Et ideo datum est sessori vt sumeret pacez de terra id est amitteret pacem terrenam cuz patre amicis z temporalibus omnibus. intelligens dictuz christi Mat. x. ca. Non veni pacē mittere in terrā sed gladium.

Tertio dicit ibidem. Et cum aperuisset sigillū tertium exiuit equus niger: z qui sedebat sup eum habebat statera z in manu sua qō verificatū est in mortificatiōe corpis beati franciſci. Equus niger est caro mortificata. sessor spiritus rationalis corpus gubernans: hūs in manu stateram iusticie z equitatis monastice per quā regunt vires corpis vt subij ciantur viribus rōnis z anīe. vide de carnis mortificatione quintū cap. p totum ideo dicere poterat corpus eius. apoc. i. ca. Cecidi ad pedes eius. s. anīe p mortificationez tanq̄ mortuus. Quarto dicitur ibidem. z cū apperuisset sigillū. iij. Exiuit equus pallidus. z q̄ sedebat sup eum nomē illi mors z infernus. qō ipletum est in franciſci predicatione. Equ⁹ pallidus sūt peccatores super quē sedēs clamabat b. fran. in sua predicatione per cōminationē mortis eterne. ideo. d. in regula sua annunciando vitia z virtutes. penam z gloriam. vt ptz in ipo de gedeone p̄bendario in legenda magna. ca. xi. Circa principium. mors sedebat super equum z infernus sequebat eum. qō demonstrans bea. fran. s. mortem peccatoꝝ pessimā quā sequit infernus p penā multos cōuertebat. implens mandatum dñi ij. Thim. iiij. ca. Tu vero vigila in oīm/bus labora opus fac euangeliste: ministerium tuū imple: sobrius esto. Quinto dicit ibidem. z cū aperuisset sigillum. v vidit sub altare dei animas interfectorū ꝓpter verbū dei z date sunt illis stole alde qō impletum est in beato franciſco in desiderio martirij. Nam trina vice nō sine magno agone ad infidelū partes trā siuit vt palmā martirij consequeret. quā in re licet gladius p̄secutoris animā nō abstulit tamē palmā martirij nō amisit. Nam totum martirij meritū esse cōstat in electione volūtaria: que libera est i voluntate nostra. vnde effectū martirij sicut

mater domini ꝓmeruit. non quidem ꝑ torturam carnis: sed per incendium mẽtis. Sexto dr̃ ibidẽ ⁊ cum apperuisset sextum sigillũ terremotus factus est magnus ⁊ sol factus est niger tanq̃ saccus cilicinus ⁊ luna facta est sicut sanguis ⁊ stelle ceciderunt super terram quod impletũ est in deuota cõtemplatione. b. frãcisci. cuz em̃ dina beneficia meditaretur ⁊ maxime circa incarnationẽ ⁊ passionẽ versaret ꝑmo sol. i. diuinitas facta est nigra qñ fuit hũanata: formã ꝓui accipiẽs ⁊ saccũ nostre carnis iduens. Et luna. i. humana natura in passiõe facta est sicut sanguis ꝑ mortẽ crucis ⁊ stelle ceciderũt super terrã. i. apl'i per defectum fidei. Et tunc terremotus fact⁹ est magnus. i. liq̃ facta est anima b. fran. ex cõpassione dominice passionis. Et ideo sequit parum infra. s. in principio. vij. ca. ꝙ vidit angelum habentẽ signũ dei viui. i. beatũ franciscũ qui ꝓpter memoriã huius passiõis fuit sacris stigmatibus signatus. Septimo dicit in ꝑncipio. ij. ca. Cũ appuisset sigillum septimũ factũ est silentiũ in celo ⁊ vidit septẽ angelos in cõspectu dĩ ⁊ date sunt eis septẽ tube. qd̃ impletũ est in institutione regule. Nam decetero nõ fiet regula cum sint quattuor: sed silentium erit in ecclesia vt non fiat regula noua. Septẽ tube septem angeloꝝ sunt septem preconia regule ⁊ doctrine. b. fran. que totius noui testamenti doctrinam ꝓclamauerunt. Continentur em̃ Primo in regula. b. fran. precepta dominica

Secundo consilia euãgelica. Tertio charitas pauli. Quarto obedientia petri. Quinto humilitas iacobi.

Sexto puritas Johannis. Septimo paupertatas voluntaria vt recte sint ille septem spice quas vidit pharao: que totum regnuz egypti habũdare fecerunt id est ecclesiam militantem virtutibus.

Circa secundũ principale. s. vt spũalibus virtutibus spẽaliter adornatus. ibi. plenus sapia ⁊ ꝑfectus decore. vbi notãdũ ꝙ quedã sunt virtutes itellectuales q̃ ꝑficiũt rõnẽ. ⁊ quedã morales q̃ ꝑficiunt voluntatẽ. Et ideo q̃tũ ad itellectuales dicit plenus sapia. ⁊ quantũ ad morales dicit ⁊ ꝑfect⁹ decore. Decor em̃ ꝑm Aug. de ciui. dei. ꝑtinet ad iusticiã q̃ quidẽ est preclarissima virtutũ moralium: vt dicit phs. v. ethicoꝝ. De perfectione virtutuz intellectualium dicit in figura eccl's. ix. ca. Ciuitas parua ⁊ pauci in ea viri venit contra eaz rex magnus ⁊ vallauit eã per circuitum ⁊ extruxit munitiones ⁊ ꝑfecta est obsidio. inuẽtus quoq̃ est in ea vir pauꝑ ⁊ sapiens q̃ liberauit ꝑ sapiam suam ⁊ nullus deinceps est recordatus hoĩs illius pauꝑis. Ista parua ciuitas est ecclesia militans. in qua sunt pauci viri electi Math. ij. ca. Multi sunt vocati pauci vero electi. cõtra quã venit rex potens. s. hostis antiquus. qui est rex. Job. xli. cap. Ipse est rex suꝑ vniuersos filios suꝑbie. s. ad expugnandũ eam. Eph. vi. ca. Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguiuẽ sz aduersus ꝑncipes et ꝑtãtes ⁊ aduersus mũdi rectores tenebraꝝ haꝝ: Et vir pauꝑ iuentus est in ea scz b. fran. sapiẽs. de cui⁹ sapia dr̃ in legẽda magna ca. de intelligẽtia scripturaꝝ. quõ rñdit subtiliter cuidã mgr̃o in theologia. Iste ꝑ sapiam suã liberauit vrbez vt patz in visione de lateranensi eccl'ia. ⁊ de expulsione demonũ de ciuitate aretij. ptz in legenda magna cap. vi. de humilitate ⁊ obedientia ⁊ condescensionibus dĩnis ad nutũ circa finez. Et nullus est recordatus hoĩs huius. qꝛ beneficia cito obliuiscunt. De ꝑfectione virtutũ moralium que ꝑficiunt voluntatẽ habet figura de tyro. Eze. xxvij. ca. Dixit dñs o tyre tu dixisti ꝑfecti decoris ego sum ⁊ in corde maris sita. ita põt dicere anima beati francisci. Perfecti decoris ego suz. iste est decor virtutũ moraliũ que adornant animã bea. fran. iuxta illud apoc. xix. ca. Datum est ei vt iduat se bissino splẽdẽti ⁊ candido. Istius ꝑfectionis sunt quatuor gradus. Primus perseuerantia. q̃ non vincitur a passionibus sed tantum resistit. Secundus continentia: que vincit cum molestia. Tertius tempe-

193

rantia que delectabiliter vincit Quartus heroica. contra quam passiones non queūt insurgere sicut i intelligētijs. Et ideo dicit dīna virtus. vij. ethicoꝝ. Hijs perfectionibus floruit. b. fran. singulariter. in corde maris sita. s. anima be. fran. in medio eius qui dicitur substantie pelagus infinitus ſm damas ⁊ hoc per potentiaꝫ volitiuā que trāsit de obiecto ad intellectū. Tertio introducit. b. frā. vt sursum actionibus supmūdialiter sublimatus. ibi in delitijs paradisi dei fuisti ⁊ sicut colligit ex dictis beati dionysij ⁊ cōmentoꝝ suoꝝ septē notant sursum actiones quibus sancti homies extollunt ad superna per doctrinam sacre scripture.

Prima vocatur theosophica: qua anima perficitur sapia sicut a ꝓollo. Secunda vocatur theophica. que erigit per purgationem a rebus sensibilibus vnde theophargis dicit principium purgationis. Tertia dicitur theologica: qua mens eleuatur a terrenis. Quarta dicitur simbolica. qua ex figuris sensibilibus erigitur anima ad intellectualia. sicut fuit illustratus ezechiel. Quinta dicitur anagogica. que fit per illapsus in mediate. sicut dicitur prophetia dauid reuelata. Sexta dicit cherubica. qua ex plenitudine sapiētie quis ascēdit ad indaginem charitatis. sicut Thomas qui post cognitionez veritatis confessus est. Septima dicitur seraphica. qua ex plenitudine amoris ascendit q̄s ad diuinam cognitionem. sicut Johan. euangeli. cui post charitatis incendium fuerūt dei magnalia reuelata. Beatus autē franciscus fuit sublimatus. Primo sursum actione theosophica. quia licet per doctrinam sacrarum scripturarum non habuerit peritiam ⁊c. Secundo sursum actione theophica. quia sicut paulo: sic dicitur christus ei apparuisse. Et in secunda apparitiōe. scilicet impressione sacrorum stigmatum ei ineffabilia reuelasse. Tertio sursum actione theologica. Et ideo Johan. baptista in deserto ꝯuersatus fuit. ⁊ asimili beatus franciscꝰ i heremo trāsformatꝰ Quarto sursum actiōe simbolica misterio angelico. qꝛ ex sensibus de regula intellexit in visione. Quinto sursum actiōe anagogica. qua crebris in deum rapiebatur excessibꝫ. vt ptꝫ in legēda magna. ix cap. iuxta p̄ncipiū qñ iuit ꝑ burguꝫ sancti sepulchri irruentibꝫ in se turbis raptus cōtemplatione: oīno nō sensit Sexto sursum actiōe cherubica. qua in sua inchoatione flāma celestis desiderij i eo fuit accēsa. Septimo sursū actiōe seraphica q̄ suis ꝑfectꝫ ardoribꝫ celestiū desiderioꝝ succēsus ad archana dīne sapie est ꝑductus. Sed ista sursū actio vt ptꝫ in textu dioni. de angelica ierar. hꝫ duodecim ꝓprietates nobilissimas. quaꝝ Prima est incessabilitas. qꝛ sine interruptiōe cōtinuat. Scd̄a caliditas. qꝛ nō amittit cōmixtionē ꝯtrarij sicut tepiditas ꝓpter suā intēsionē. Tertia acuties. q̄ nō solū ꝯtraria depurant sed in virtute ꝓpria incendunt sicut acuta Quarta supfeuiditas q̄ sup omnē affectū ⁊ feruorē naturalē ex sua supnaturalitate transfert.

Quinta intimiditas. qꝛ vbi sapientia foris stat affectus subintrat. qꝛ mouet ad obiectuꝫ. Sexta inflexibilitas. qꝛ tante virtutis est obiectū impmens illā formam vt nullus inferior possit talem potentiam ad se cōuertere qd̄ esset flectere.

Septima actiuitas. qꝛ cū om̄e bonuꝫ sit sui cōicatiuū: talia incēdia in alijs generat qualiter ipsum est formaliter in se.

Octaua exēplaritas. qꝛ ad sui imitationez ceteros allicit ⁊ inclinat. Nona purgabilitas. qꝛ sic holocaustū purgat ab om̄i dissimilitudine quos inflāmat.

Decia inextinguibilitas. qꝛ lux nō p̄t extingui inillūinabilr̄ imediate lumini p̄ncipalis a ꝓproximato. nisi lūinositas i fonte destrueret qd̄ est ipossibile. Undecia vniformitas. qꝛ maxime sic se hn̄ti a ꝓpinquat vt extrahat a minoritate rerū inferioꝝ. Duodecima claritas q̄ cōtinet in virtute perfectionis omniū inferiorum de quoꝝ numero est cherubica illuminatio que est ꝑsecutiua ipsius ob-

scuritatis. ⁊ manifestatiua sine circũue/
latione sui obiecti. Que ꝓprietates cõue
niunt b. fran. sursum actionem. vt de ipo
dicatur. ys. li. ca. Ponet desertum eius q̃/
si delitias ⁊ solitudinem eius quasi ortũ
domini. propter circumactiões quas ex/
pertus est in huiusmodi deserto habitãs

Quarto introducitur beatus francis/
cus vt beatificis felicitatibus fiualiter
premiatus ibi. omis lapis preciosus ope
rimentum tuum. Ubi notandũ ꝙ Eze/
chiel in loco isto numerat nouem ordies
lapidum preciosorum: quibus ornatur
princeps tyri per quem intelligitur luci/
ferum alloqui. quia secundum beatum
Isido. i. de summo bono. Perfectiones
omniũ ordinum angeloꝝ habuit ꝑ hos
lapides designatoꝝ pro statu nature in/
stitute ⁊ sic b. fran. ꝑticipabit ꝑfectiones
omniũ ordinuꝫ spũum beatoꝝ pro statu
gratie consumate ideo dicit: Et omnis
lapis preciosus operimentum tuum.

Primo enim ostendit perfectionem ⁊
ornamentum angelorum quorum est di
uina eloquia nunciare: per suam fructu/
osam predicationem. de qua satis patet
in legenda per totum. Secundo ha/
buit ornamentũ archangeloꝝ. quia non
solum per semetipsum nunciauit diuina
eloquia: verum etiaꝫ per fratres suos ad
omnes mundi partes in modum crucis
eos dirigens. Tertio habuit ornamẽ
tum virtutũ. quia fuit potentissimus in
miraculis. vide in legenda per totum. et
ordini virtutum inest miracula facere.

Quarto habuit ornamentuꝫ ꝑncipa/
tuum quibꝫ inest purgare. Hanc virtu/
tem hũit b. fran. suos purgãs ꝑ correctio
nem: illũinãs ꝑ ꝑdicationẽ. ⁊ edificãs ꝑ
exemplũ. Quinto hũit ornamentũ po
testatuũ. quibus inest demonibꝫ impare
Hanc aũt virtutẽ hũit b. fran. ptꝫ in tur
batione ciuiũ de aretio. vide in legenda
magna. ca. vi. circa finem. ⁊ de demonio
cuꝫ puluinari eiecto. vide supra ca. v. cir
ca principium. Sexto ornamentũ do/
minationum. quibus inest dominiũ pro
uintiarum terraꝝ ⁊ castroꝝ. Et b. fran.
omne dominiũ super terrã funditus ab/
negauit vt ptꝫ in regula. ⁊ ideo dñationẽ
in celo ꝓmeruit Math. v. ca. Beati pau
peres spũ quoniã ipsorum est regnum ce
lorum. Septimo ornamẽtum throno
rum: in quibus dñs sedet iudicans iudi
tia sua. Hanc virtutẽ hũit b. fran. ⁊ ꝑ di/
uinoꝝ iudiciorum cognitionem ⁊ pronũ
ciationẽ ⁊ effectũ. ptꝫ in legenda magna
capi. ix. circa medium de gedeone prebẽ
dario. Octauo ornamentuꝫ cherubin
quibus inest summa claritas intelligen/
tie. Hanc virtutẽ hũit b. fran. vide supra
ca. ix. de milite cui ꝑdixit mortem. ⁊ quõ
subtiliter respondit viro religioso de q̃/
stionibꝫ theologie senis. Nono orna/
mentũ seraphicũ. q̃bus inest ardor sũme
charitatis. Quã virtutẽ habuit b. fran.
ptꝫ supra ca. ix. de feruore charitatis. cir/
ca mediũ quõ subuenit nautis pluribus
diebꝫ de elemosina sibi facta. Et ideo ad
similitudinẽ illiꝰ seraphin meruit trans/
formari. De q̃bus felicitatibꝫ dr̃ de b. frã
eccl. l. ca. Quasi vas auri solidũ ornatũ
omi lapide ꝑcioso vt Primo b. fran. di
cat vas auri q̃ꝫtũ ad btitudinẽ celestialẽ
q̃ dicitur aurea. Secundo ornatũ om
ni lapide precioso propter felicitates ac/
cidentales quas habuit fm nouem ordi
nes lapidum preciosorum. Ad cuius cõ
sortium ⁊c.

Sermo de sancto Luca.

Ego sum raphael
angelus vnus ex septem qui
astamus ante dominum. To
bie. xij. cap. Quia fm doctrinam beati
Hieronymi Raphael iterꝑtat medicia
dei ⁊ btũs Lucas fuit medicꝰ do acceptis
simꝰ Col. iiij. ca. Salutat vos lucas me/
dicꝰ charissimꝰ. ideirco ad eiꝰ laudẽ assu
mit verbũ istud. in q̃ eiꝰ ꝑsona venerabil
duplicit cõmendat: scdm duos ordines
angeloꝝ distictos. quoꝝ vnꝰ dr̃ ministrã
tiũ: ⁊ alius assistentiũ que duo officia ha
buit b. Lu. i hac vita. Primũ quidẽ q̃
ad actũ euãgelice ꝑdicatiõis. Scdm
vero quo ad actũ ierartice ꝯtẽplatiõis.

194

Primum notatur cum dicitur: Ego sum Raphael angelus. Hebre i. ca. Nonne omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi. Secundum notatur cum sequitur: vnus ex septem qui astamus ante dominū. fuit enī b. lucas vnus de septem notarijs: qui dictante spiritusancto scripserunt nouū testamentum z qui viderunt christum in carne. Siquidem quatuor euangeliste z tres apostoli. s. petrus iacobus z iudas. paulus enim nō adhesit christo in carne. Et quia isti christo inerant assistentes recte sunt figurati in septem stellis quas xps tenebat in dextera sua: patet apoc. i. cap. Et habebat in dextera sua septem stellas. Nam istis stellis micantibus in salutari doctrina nox istius seculi fuit illumiata. Quia ergo beatus. Lucas in verbo p posito sicut Raphael angelus vt spūalis medicus cōmendat. idcirco ad declarandam sui officij dignitatem introducunt duodecim artis medicine documenta.

Primum q medicus cognoscat quid sit sanitas z egritudo. qz intentio medicine est fugare egritudinem z introducere sanitatem. Sanitas corpis est passionum equalitas z proportio, prueniens ex humorum proportione. z infirmitas prouenit ex eorum alteratione. qui sunt colera sanguis flegma z melancolia. z ita quatuor notissime passiões se habent ad animam. s. ira cupiscentia timor z tristicia quarum passionū adequatio per sedationē introducit spūalis sanitas. qō cognoscens b. lu. d. Lu. v. ca. Non egent q sani sunt medico sed q male hñt. Scōm ē q medicus debet causas sanitatis z infirmitatis inuestigare. Nam manēte radice nō extirpat herba nociua. z pcisa radice arescunt arboris rami. Causa z origo corporalium egritudinum est habundantia quatuor qualitatum que sunt caliditas frigiditas siccitas z humiditas que dominant in quatuor pnominatis humoribus. Isto aūt mō oportet vt spūalis medicus inuestiget spūalis egritudinis causam z radicē que sunt quatuor qualitates que predominant in quatuor passionibus que sunt radix z causa spūalis infirmitatis. s. p superhabūdantiā būiditatis cupiscentie vel caliditatis ira cūdie vel frigiditatis timoris aut siccitatis tristicie. z sic oportet inquirere a q qualitate radicē debeat pscindere. Hoc cognouit dñs di. phiseis. lu. xiij. ca. Hāc aūt filiā abrae quaz alligauit sathanas ecce decem z octo annis nō oportuit solui a vinculo isto die sabbati. vnde cuilibz medico male perito dī. Lu. iij. ca. Medice cura te ipm. Tertiuz. q cognita radice egritudinis debet eam medicus per contraria extirpare. quia contraria non corrumpunt nisi a contrarijs p naturam. qō etiam debet facere spūalis medicus sm Greg. sup Vbi. z allegat sniam salvatoris. d. celestis medicus singulis quibusq vitijs obuiantia adhibet medicamenta. Nam sicut arte medicine calida frigidis z frigida calidis curantur: ita z dñs noster contraria apposuit medicamenta peccatis. vt lubricis continentiā: tenacibus largitatem: iracundis mansuetudinem: elatis pciperet būilitatē. qō cognouit aplus quādo. d. hebreoz. xij. ca. Omnis aūt disciplina in pñti quidē videtur non esse gaudij sed meroris. postea autē fructū pacatissimū exercitatis p eā reddet iusticie. Ideo dicit. i. coz. ix. ca. Castigo corpus meū z in seruitutez redigo ne forte cū alijs pdicauerim ipse reprobus efficiar. que redactio in seruitutē est domatio passionū p contrarietatē. Quartum. q post inductā sanitatē debet eā ab egritudine conseruare. qz ad eandē curā p tinet in esse producere z in esse conseruare. Et ideo qz medicine sanitatē inducere eiusdē cē videt eā habitā ab egritudine cōseruare. Ista aūt conseruatio fit q̄drupliciter. Primo per sanoz ciboz cōmestionem. Secō p conuenientiū potuū bibitionem. Tertio p nociuoz in cibo potuq̄z cultationē. Quarto p puri aeris respirationē. Sicut docent phici. et ita spūalis sanitas conseruat qñ quis se p cipit esse sanū. Primo quidē honesta

comedendo ꝑ modũ masticationis ⁊ ru/
minatiõis in sua imaginatiõe. Scdo
sana.i.honesta bibẽdo in sua ĩtellectuali
cõsideratione. Tertio a nociuis cauẽ
do in sua locutione.qꝛ corrũpunt bonos
mores colloquia mala.i.Coꝝ.xv.capi.

Quarto honesta aspirando in sua af/
fectione.ij.coꝝ.vij.ca. Mũdemus nos
ab omĩ inquinamẽto carnis ⁊ spũs ꝑfi/
ciẽtes sanctificationẽ in timore dei. De
istis quattuor loquit.b.Hieronimus in
epl'a ad eustochiũ.d. Ille vere ꝑdicat be/
atus q̃ vt statim ceperit cogitare allidit
cogitatũ suũ ad petrã. Quibus adiũgit
exercitiũ qđ ꝑm phos est sanitatis ꝯser/
uatiuũ. Et istud est spũaliter bonoꝝ ope
ruz exercitatio Hiero. Semꝑ aliq̃d bo/
ni facito ne diabolus inueniat te ociosuz
Hinc seruus piger fuit reprobat⁹.matt.
xxv. Serue male ⁊ piger sciebas.qꝛ me/
to vbi nõ semino ⁊ colligo vbi nõ sparsi.
Et parũ infra.tollite itaqꝫ ab eo talentũ.

Quintũ q̃ statim vt apparet infirmi/
tas debet medicus adhibere remediũ ⁊
nõ expectare egritudinis cursum.phs eĩ
dic̃. Paruus error in ꝑncipio magn⁹ erit
ĩ fine ⁊ infirmitates ĩueterate cũ difficul
tate curant. Fluuius em̃ in origine stati
diuertit ⁊ cum succreuerit totum euertit
Jac̃.i.ca. Unusquisqꝫ tẽptat a ꝯcupiscẽ
tia sua abstractus ⁊ allectus: deinde con
cupiscentia cũ ꝯceperit parit pctm̃: pec/
catũ vero cũ ꝯsumatũ fuerit gñat mortẽ
vnde b.fran.dicebat fratribus suis. Si
diabolus põt ponere capillũ in homine
statim facit in trabẽ crescere. Sextuz
q̃ medicus debet signa egritudinis q̃re/
re.s.pulsum aquã ⁊ cetera. Sed notã/
dum q̃ quattuor sunt infirmitatis signa
ꝑncipaliter. Primũ qñ q̃s cibũ sibi cõ
petentẽ sumere nõ põt.qꝛ natura est gra
uata. Scđm qñ põt sumere sed nõ re/
tinere.qꝛ natura est debilitata. Terti/
um qñ sumit ⁊ retinet sed nõ digerit, q̃a
natura est ꝓstrata. Quartũ qñ nõ põt
nisi nociua appetere, qꝛ natura est lesa et
vitiata Sic spũalis medicus dz signa
peti q̃rere.qꝛ pctm̃ latẽs in aĩa nõ cogno
scit iuxta illud hiere.xvij. Prauũ est cor
hoĩs ⁊ inscrutabile quis cognoscet illud
Sz illud quattuor signa demonstrant.

Primũ qñ nõ põt cibũ cõpetentẽ sibi
sumere: q̃ est salutaris doctrina Math.
iiij.ca. Non in solo pane viuit hõ. Se
cundũ qñ sumptũ reijcit. Lu.viij.ca. Hi
sunt qui audiunt deinde venit diabolus
⁊ tollit verbũ de corde eoꝝ ne credentes
salui fiant. Tertium qñ sumptũ ⁊ re/
tentũ nõ digerit. Lu.supra. Hi sunt qui
audierunt ⁊ a solicitudinibus ⁊ diuitijs
⁊ voluptatibꝫ euntes suffocant. Quar
tum.qñ ꝯtraria appetit isaie.v.ca. Ue q̃
dicitis bonũ malũ: ⁊ malũ bonũ ponen/
tes tenebras lucẽ: ⁊ lucẽ tenebras. Se
ptimũ q̃ medicus debet exquirere signa
sanitatis.qꝛ sanitas est qualitas intrinse
ca. Et huius sunt signa q̃ttuor. Pri
mũ est habere appetitũ ⁊ appetere cibum
hora congrua. Scđm est cũ sapore be
ne comedere Tertiũ est bene digerere

Quartuz est debita purgatio ventris
Et eo modo sunt quatuor signa spũalis
sanitatis in anima. Primum est cibuz
salutaris doctrine ardenter appetere.ps.
xli.metro.ij. Sitiuit anima mea ad deũ
fontem viuum. Secundũ est cũ suaui
tate gustare ps̃ cxviij.metro.vij. Quaz
dulcia faucibꝫ meis eloquia tua sup mel
ori meo Cant.ij.ca. Fructus eius dulcis
gutturi meo Tertiũ ẽ qñ bene digerit
Luce.xv.ca. In se aũt reuersus.d. Quan
ti mercenarij in domo patris mei habũ/
dãt panibus ego autem hic fame pereo.

Quartũ est debita purgatio.ꝓuer.xv.
ca. Per misericordiã ⁊ fidem purgantur
petã. Octauũ q̃ medicus nõ bene põt
egritudies sine pena curare: qđ declarat
q̃druplicit. Primo in febribꝫ q̃ꝝ medi
cina est arta dieta. Scđo in tumoribꝫ
q̃ꝝ medicina est incisio violenta Ter
tio in vulneribꝫ quaꝝ medicia est abster/
sio noxia. Quarta in potionibꝫ q̃ꝝ me
dicina est sirupus vel tiriaca amarissima
Et sic omĩs egritudo spũalis curat ꝑ tẽ/
porales penas.ad Ro.viij. Estimo eniz
q̃ nõ sunt cõdigne passiones huius tꝑis

ad futurā gl̄iam que reuelabit̄ in nobis.

Nonū q̄ medic⁹ dz corpus infirmi artificiose purgare. qō fit q̄drupl̄r. Primo euomēdo p̄ puocationem. Scō emittēdo p̄ potionē Tertio amittēdo p̄ diminutionē. Quarto cauterio p̄ abscisionē. Et sic purgant̄ pctōres spūalit̄.

Prio euomēdo p̄ verā ꝯfessionē. Ja. v ca. Cōfitemini alterutrū pcā viaz orate p̄ inicē vt saluemini. Scō emittēdo p̄ verā ꝯtritionem ps̄. Dixi ꝯfitebor aduersū me iniustitiā meā dño z tu remisisti ip̄ietatē pcti mei Tertio amittēdo p̄ elemosinarum largitionē. eccl̄. iij. cap̄. Ignē ardentē extinguit aqua z elemosina resistit pctis. Quarto cauterio. i. p̄ scisionē p̄ ieiunū. Lozōnēz flagellationē Bal. v. ca. Qui xp̄i sunt carnē suā crucifixerūt cū vitijs z ꝯcupiscentijs. p̄ quoz ꝯcordia dī Malach. iij. cap̄. Et sedebit ꝯflans z emūdās argentū z purgabit filios leui. z colabit eos quasi aur z q̄si argentū z erūt dño offerētes sacrificia i iusticia Decimū q̄ medicus debz successiue remedia adhibere in egrotāte z nō repente. Sic spūaliter dūt pctōres inducī ad p̄niam gradatim i cuius figura. dī. ij. R. iij. ca. q̄ domus saul erat decrescens z dom⁹ dauid p̄ficiēs inde d. apl's i. Lor. ij. ca. Non in p̄suasibilib⁹ hūane sapientie verbis sz in ostensiōe gr̄e. z ca. iij. d. Lanc̄ paruulis in xp̄o lac potū vobis dedi non escā. Undecimuz q̄ medicus debz signa mortis p̄uidere z egrotanti indicare vt egrotus se p̄pareat et disponat. Sic spūalis medicus debet p̄dicere p̄fagia mortis peccatoribus: vt valeant se disponere. Sunt aūt quatuor mortis signa spūalia. Primum est q̄ndo infirmus nō sentit. quia tunc natura est mortificata. Scōm q̄ndo non erubescit. Tertium quādo nō cognoscit

Quartum quando est frenet̄icus. Et sic est spūaliter in pctōribus. Primuz est quando non curat de spiritualibus.

Secundum quando non cōfunditur correptus Tertiū. q̄ despicit se corrigentem Quartum q̄ p̄ponit tp̄alia spiritualibus. eze. xviij. ca. Cū vniuersa hec detestanda fecerit morte morietk sanguis eius in ipso erit. Duodecimū q̄a medicus debet signa vite annunciare: vñ egrotus citius liberatur z sunt quatuor.

Primū ē q̄ egritudo remittit. Scōz q̄ natura iuuat Tertiū q̄ materia egritudinis digerit Quartū q̄ causa egritudinis expellit. Sil'r sunt quatuor signa vite spūal'r in pctōre penitēte Primū est q̄ pctōr cedit pctō. Scōm q̄ volūtas firmat in cessione. Tertiū q̄ ꝯsiderat offensā in quē offēdit. Quartū q̄ status pcti oīno sibi displicet Eze chiel. xviij. Si impi⁹ egerit p̄niam ab oibus peccatis suis q̄ operatus est: oīa iniq̄tatū eius q̄s operatus est nō recordabor i iusticia sua quā operatus ē viuet. In cui⁹ figura. d. apl's. i. Lor. xiij. ca. Cum essez paruulus loquebar vt paruulus: sapiebam vt paruulus cogitabā vt paruulus. q̄n̄ autē factus suz vir euacuaui que erāt paruuli Ista. xij. documenta docet nos spūalis medicus. b lucas in suis scripturis propter q̄ dī. sapiens. eccl̄. xxxviij. ca. Honora medicū p̄pter necessitatē etēm illuz creauit altissimus. s. ad n̄az vtilitatē ꝛc.

In festo oīm sanctoz. Sermo. II.

Idens iesus tur

bas ascēdit in montē. Mat. v ca Apl's dic̄ eph̄. iij. Flecto genua mea ad p̄cez dñi mei iesu xp̄i. ex quo oīs p̄nitas i celo z in terra noiat vt det vobis sm̄ diuitias gl̄ie sue virtutē corroborari p̄ sp̄m ei⁹ in interiori hoīe habitare xp̄m p̄ fidē in cordib⁹ vr̄is i charitate radicati z fūdati vt possitz cōprehēdere cū oib⁹ sctis q̄ sit latitudo z lōgitudo sublimitas z pfundū. s. dī. Et q̄b⁹ p̄bis ptz q̄ sctī in celo cōprehendūt z ituitiue z pfecte cognoscūt dei latitudinē: q̄ oīa replet sua maiestate. dei lōgitudinē: q̄ oīa p̄cedit sua eternitate. dei sublimitatē: q̄ oīa excedit sua dignitate. Et dei profunditatem qua omnia penetrat sua subtilitate. Hanc aūt vniuersitatez sanctoz omniū sic deū cōprehendentiū possumus redu-

cere ad triplicem chorum.s.sanctaꝝ vir/ginum pudicitia virentiũ. Sanctoꝝ pa triarcharum cultum dei fundantium. Sanctoꝝ xp̃m pfecte imitantium. ⁊ in quolibet choro est triplex ordo. ⁊ tripli/ces principes ipos choros regẽtes. ⁊ sic in vniuerso sunt nouem ordines. ⁊ ix. san ctoꝝ principes iuxta.ix. beatitudines i hodierno euangelio notatas. Prim⁹ cho rus est sanctarum virginum ꝓpter reue/ rentiam.bea.virginis.que est non tantũ virginum veruꝝ etiam omnium sanctoꝝ corona gloria ⁊ ꝓncipissa. In q̃ sunt tres ordines. Primus est sanctarum virgi num que in carne ⁊ ꝓter carnem viuen tes vitam celestem ⁊ non terrenam duxe runt. De quibus dicit in euangelio. Bti mundo corde qm̃ ipi deũ videbũt. Mũ ditia enim cordis continet essentialiter effectũ virginitatis. talis vere est beatus qꝝ cordis mũditia ꝓiungit vltimo fini.p ter.xxij. Qui diligit cordis mũditiã ꝓ grã labioꝝ suoꝝ hẽbit amicũ regẽ. Et ideo querit ꝓpheta.pſ.xxiij.metro.iij.d. Quis ascendet in montẽ dñi aut q̃s sta/bit in loco sancto eius.s.ad videndũ ꝑmã veritatem ⁊ diligendum summam boni tatem. Et rñdet cũ sequit.metro sequẽti. Innocens manibus ⁊ mundo corde qui non accipit in vano animam suam: nec iurauit in dolo ꝓximo suo. ⁊ tales deũ videbunt recte hic per meritum. ⁊ ibi per ꝓmium. quia q̃sto mundicia oculi est purior: tanto potentia visiua est virtuali or ⁊ limpidior. Scõs est sanctoꝝ ange lorum.quoꝝ est pacẽ ⁊ trãquillitatẽ pcu rare.de quibus dicit in euãgelio. Beati pacifici quoniam filij dei vocabunt: ipsi angeli dñtur pacifici.quia ad pacem faci/endam ferendã ⁊ ꝓseruandaꝝ inuigilãt diligentius. ⁊ ideo in christi natiuitate diuinum ꝓconiũ intulerunt ſcz cantando letissime. Gloria i excelsis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone volũtatis. Luc. ij. ca. De cuius opposito tristant.ie.xxx. Ange li pacis amare flebũt.s.cũ viderint discor dias. Et qꝝ filius dei venit in hũc mũdũ vt pacem faceret inter deum ⁊ hominem inter angelum ⁊ hominem inter hominẽ ⁊ hoiem: ideo ipsi ãgeli ⁊ q̃libet qui talẽ affectum exercet filius dei vocat. Ter tius est sanctorum innocentum.quorum innocentiam per mititatem ⁊ mansuetu dinem demonstrat: de quibus in euan/gelio dicitur. Beati mites quoniam ipi possidebunt terrã. Mitis est ille secun/dum glosam quem amaritudo non affi/cit: rancor vel ira nõ deꝝcit: non nocer al/teri nec nocere intendit quod recte com/penit innocentibus. nam innocens quasi nulli nocens dicitur. De quibus prophe ta pſ.xxxvi.metro.xi. Mansueti aũt he/reditabunt terram. ⁊ que sit illa denotat. d. pſ.cxli. Portio mea dñe in terra viuẽ/tium. Iste chor regit ⁊ gubernat regina virginum quia suo exemplo omnem im munditiam ⁊ carnis impidicitiam sper nunt beati. qꝝ ipa est que nescuit chorus in delicto habebit fructum in respectio/ne animaꝝ sanctaruꝝ. sapi. iij. Prerogati ua aũt huius chori est pre omnibus san/ctis. quia sequũtur agnum quocunq; ie/rit. Apoc. xiiij. Qui igitur volunt in isto choro christum sequi: debent triplicem statũ habere. Primo puritatis ⁊ mũ/ditie cum virginibus. Secundo tran quillitatis ⁊ concordie cum angelis.

Tertio mansuetudinis ⁊ innocentie cum innocentibus. Et ideo ab isto cho/ro excludunt̃. Primo luxuriosi mũ/ditiam inficientes. Secundo contu/melioſi concordiam dirũpentes. Ter/tio malicioſi innocentiam opprimentes.

Scõs chorus est patriarcharum qui/bus infuit pietas ⁊ misericordia. ⁊ pro/phetaꝝ quibus infuit veritas ⁊ iusticia: ⁊ anachoritaꝝ quib⁹ infuit austeritas et pnia. Primus est ordo pr̃iarchaꝝ. q̃ fue/rũt viri religioſi in vita sua pres ꝓbarũ ⁊ apl̃oꝝ hoſpitalitate p̃cipui: fide p̃clari obia, pmpti. ⁊ in pmissionib⁹ certissimi. quẽ ordinẽ regit sumus pr̃iarchaꝝ abraã. pr̃ fidei nostre. geñ. xv. Credidit abraã deo ⁊ reputatum est illi ad iusticiaꝝ. De qui/bus in euangelio dicitur: Beati miseri/cord es qm̃ ipi misericordiã cõsequnt. Sz

duplex est miscdia. Prima que subue/
nit alterius indigentie. que minuēdo pe
nam in indigentia ꝓximi meret ꝓprie pe
ne diminutionem. Scda est in cōpas/
sione alterius miserie [illegible] qui compati
tur infirmitatibus ⁊ indigentijs viscero
sa compassione. vbi non potest manū ad
iutricem porrigere. eccl. xxix. Conclude
elemosinā in corde pauperis ⁊ hec ꝓ te ex
orabit ⁊ liberabit ab omni malo. ⁊ quia
sancti patriarche ⁊ ꝓphete ⁊ anachorite
fuerūt viri misericordie ⁊ pietatis ideo
misericordiā sunt ꝯsecuti ī diminutione
pene ⁊ adeptione glie. ꝓuer. xxij. Qui ꝓ/
nus est ad misericordiā bñdicet. de pani
bus eīm suis dedit pauperi. Scds or/
do istius chori est ꝓphetaꝝ cum quibus
locut⁹ est deus q̄ ⁊ assidua meditatione
mortis intrepidi fuerūt: ⁊ in ꝑsecutione
strenui. Mat. xxiij. Hierlm hierlm que
occidis ꝓphetas ⁊ lapidas eos qui ad te
missi sunt q̄tiens volui cōgregare filios
tuos. s. ꝑ eos ⁊ noluisti: sed persecuta es
eos. ⁊ ideo. d. euan. Bti q̄ ꝑsecutionē pa
tiunt ꝓpter iusticiā qm̄ ipoꝝ est regnū ce
loꝝ ⁊ iō. d. b. pe. i. pe. iij. Si quid patimi/
ni ꝓpter iusticiā bti timorē aūt eoꝝ ne ti/
mueritis vt non ꝯturbemini ⁊c. Et qr ī
hac vita iusticiā sunt secuti. iō in pñia ea/
dem sunt remunerati. sap. v. Accipient
iusti regnum decoris ⁊ diadema spēi de
manu dñi. Istū ordinē regit ꝓpheta dd.
de quo d. Hiero. in ꝓlogo sup ysay. q̄ nō
solum ꝓpheta sed ⁊ euangelista dñdus ē
ita eīm vniuersa xp̄i acta ceteraq̄ cuz iu/
sticia ad loquendū ꝓsecutus est. vt nō pu
tes eū de futuro vaticinari: sed de pñti hi
storiā texuisse. Tertius ordo isti⁹ cho
ri sunt anachorite. q̄ ciboꝝ delitias sper/
nentes: pōpas secl'i calcātes mltis virtu/
tibus ⁊ ꝓdigijs floruisse ꝓbant. Istū or/
dinem regit Jo. bap. qui viam dño p̄pa/
rauit in heremo luce. i. Ipse p̄cedet ante
illū in spū ⁊ virtute helie. Ad hunc ordi
nem reducunt omēs regulares mūdū ꝓ/
pter xp̄m relinq̄ntes ⁊ ad heremū religi/
onis cōuolantes ꝓpria ⁊ alioꝝ crimina
deplorantes Johel. ij. Inter vestibulū et
altare plorabūt sacerdotes ministri dñi
dñtes. parce dñe parce populo tuo matt.
v. ca. Beati qui lugent qm̄ ipi cōsolabū/
tur. Viri aūt religiosi anachorite q̄nq̄
de causis plorant. Primo propter pec
cata propria. Secundo propter petā
aliena Tertio pro incolatu huius mi
serie. Quarto pro dubio ⁊ periculo ꝑ/
petue pene Quinto pro dilatione eter
ne glorie. Et sic pro contrario consola/
buntur. Primo propter propriorum
peccatorum remissionem. Secundo
propter proximorum saluationē. Ter
tio propter exilij liberationem. Quar
to propter gehenne euasionem. Quin
to propter future glorie adeptionem. Et
ideo quilibet eoꝝ potest d. cuz propheta
illud ps̄. Secundum multitudinē dolo/
rum meoꝝ in corde meo consolationes
tue letificauerunt animam meam. Qui
enim volunt istum chorum sequi ⁊ xp̄m
in ipso imitari oportet triplicem virtu/
tem habere. Primo cum patriarchis
pietatis ⁊ misericordie. Secundo cuz
ꝓphetis veritatis ⁊ iusticie Tertio cū
anachoritis austeritatis ⁊ pñie. Et ideo
ab isto choro excluduntur Primo im/
pij ⁊ duri. ecclesiastici. iij. ca. Cor duruz
male se habebit in extremo. vbi Bernar
dus. Cor durum est quod nec compun/
ctione scindit nec pietate mollitur nec p̄
cibus mouetur. ingratum est ad bñficia
inuerecundum ad turpia: impauidum
ad pericula: seuum ad iudicia. quid est
hoc cor quod nec deum timet nec homi/
nes reueretur. Secundo falsi detra/
ctores ⁊ inuidi Hieronym⁹ in epistola
ad Nepotianuz. Caue ne alijs detrahas
nec alios audias detractores: quoniam
cuncta que aduersus alios loqueris pro
pria sententia iudicaberis. Tertio cō
mestores ⁊ pompatici phili. iij. Quorū
finis interitus: quorum deus venter est
et gloia in confusione eorum qui terre/
na sapiunt. Tertius chorus est san/
ctorum apostolorum: martirum ⁊ cōfes/
sorum. quia doctores cōprehendunt sub
confessoribus. Primus ordo isti⁹ cho

ri est apostolorum qui fuerunt euangelice paupertatis sectatores dignissimi: de quibus in euangelio. Beati pauperes spiritu quoniã ipsorũ est regnũ celorũ. Non dixit xp̃us simpliciter ⁊ absolute. Beati pauperes: sed cũ determinatiõe. s. spiritu quoniã non omes pauperes beatificant. Est em̃ pauptas triplex. Prima voluntaria. que est laudabilis. s. xp̃i apostolorũ ⁊ pauperũ de quibus Matt. xix. Si vis pfectus esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus ⁊ habebis thesaurum in celo: ⁊ veni sequere me. Secũda coacta. s. paupertas: que est tollerabilis De qua d. Thobias filio suo Thobie. iij. Quomodo potueris: ita esto misericors. q. d. de paupertate tua benefac. iõo sequit. Si exiguũ tibi fuerit: etiã exiguũ libenter impartire Tertia simulata q̃ est detestabilis q̃ est cuz hipocrisi Mat. xxiij. Ve vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite qui decimatis mentã ⁊ anetũ ⁊ ciminũ ⁊ reliquistis que grauiora sunt. legẽ iudicium ⁊ misericordiã: ⁊ fidem. Et infra ypocrite qui mundatis qđ de foris est calicis. intus aũt pleni estis rapina ⁊ imũditia. De prima. s. laudabili dicit Jacobi. ij. Nonne deus elegit pauperes in h̃ mundo diuites in fide: ⁊ heredes regni qđ repromisit deus diligentibus se. Beati ergo pauperes spũ ⁊ vere beati quoniam pauptas. tria bona facit Primo facit hominẽ abilez ad sequendum xp̃um ideo p se ⁊ similibus. d. petrus Matth. xix. Ecce nos reliquimus omia: ⁊ secuti sumus te. quid ergo erit nobis. Secõdo facit hominẽ abilem ad intrandum in paradisum ptz a suo contrario. Matth. xix. Facilius est camelũ p foramen acus trãsire q̃ diuitem intrare in regnum celorũ. qđ nõ intelligit de omibus diuitibus: ſz de possidentibus p inordinatũ affectum

Tertio facit hominẽ abilem ad emẽdum regnum eternũ. Matth. xix. Omis qui reliquerit domũ vel fratres: aut sorores: aut patrẽ: aut matrẽ: aut vxorẽ aut filios aut agros p̃pter nomẽ meũ cẽtuplũ accipiet: ⁊ vitã eternã possidebit. Ubi aug. in pſona xp̃i. d. Uenale aliquid habeo paupertate regnũ. labore requiem. vilitate gloriam: morte vitam. Jstum ordinem regit xp̃s qui paupertatẽ regiã apostolorum ⁊ verbo docuit ⁊ exemplo monstrauit. Verbo Mat. xix. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurum i celo: ⁊ veni sequere me. Exemplo. Luc. ix. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos: filius aũt hominis non habet vbi caput reclinet Secundꝰ ordo istiꝰ chori est sanctorũ martyrũ qui plantauerunt ecclesiam sanguine suo: in quibus viguit ardentissima charitas. q̃ maiorẽ charitatẽ nemo habet: vt animã suã ponat quis pro amicis suis. Mat. v. de ꝯ bus in euangelio. Beati estis cuz maledixerint vobis homines ⁊ pſecuti vos fuerint ⁊ dixerint omne malũ aduersum vos mentientes p̃pter me. i. in odiũ mei. Jdeo sequitur. Gaudete ⁊ exultate: q̃m merces vestra copiosa est in celis. de qua mercede d. dominus ad abraaz genẽ. xv. Noli timere abraam. ego protector tuus sum. ⁊ merces tua magna nimis. ideo Aug. loquens de mercede sanctorũ. xxij. libro de ciui. dei. capi. vltimo. replicans verbum p̃phete hiere. xxxi. Ego ero illorum deus ⁊ ipsi erunt mihi plebs d. ibi. Ego ero vnde saticnt: ego ero quecunq̃ ab hominibus desiderant. s. vita ⁊ salus victus ⁊ copia: gloria ⁊ honor: pax ⁊ oia bona ⁊ sic intelligit illud apostoli. roma. xi. In ipso sunt omia: quia ipse erit finis desideriorũ nostrorũ: qui sine fine videbit ⁊ sine fatigatione laudabit. Jstum ordinem regit bea. Stephanus pthomartir plenus gratia ⁊ fortitudine qui faciebat prodigia ⁊ signa magna in populo. Actuum. vi. Tertius ordo istius chori est sanctorũ confessorum ⁊ doctorũ. b̃ii sunt viri sancti: quorum doctrina fulget ecclesia vt sol ⁊ luna. qui in se habuerũt lucidam veritatez. de quibus in euangelio: Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iusticiã. q̃m ipsi saturabunt. Justiciã sitire ⁊ esurire est cũ cordis desiderio alios docere. Sã

cti vero cōfessores ⁊ doctores per verita/
tem sacre scripture cū magno cordis de
siderio viam iusticie alios docuerūt. Nā
per eorum doctrinaꝫ clare nouimus red
dere vnicuiq; quod suum est. Primo
deo cui tria debemus. scilicet laudē glo/
riam ⁊ honorem. Secundo proximo
cui tria debemus. scilicet amorem: male
ablatum ⁊ famā. Tertio proprio cor/
pori cui tria debemus. scilicet mundici/
am cordi custodiam ori. disciplinam car
ni. Et sancti doctores qui sic iusticiaꝫ
esuriunt in docendo dicuntur beati. quo
niam ipsi saturabuntur. nam eorum esu/
ries saturabitur tripliciter. Primo in
intellectu visione. Secūdo in affectu
fruitione. Tertio in corpore glorifica
tione. Istum ordinem regit beatus
Augustinus qui inter doctores eleuatū
habuit intellectū. ⁊ precipue circa trini/
tem diuinarum personarū. Sic ergo in
isto choro sunt apostoli martyres ⁊ con/
fessores de quibus. i. pe. ij. Vos autem ge/
nus electum: regale sacerdotium: gens
sancta: populus acquisitiōis. Qui ergo
volunt istum choruꝫ intrare oportet eos
consistere in triplici statu. Primo euā
gelice pauꝑtatis cū apl̄is Scd̄o ferui
de charitatꝫ cū martyribꝫ. Tertio luci
de ꝟitatis cū ꝯfessoribꝫ. Et iō ibidē nō i
trabūt. Primo diuites supbi. Scd̄o
cupidi auari. Tertio mendaces falsi
Isti sunt ergo nouem sanctorum ordies
qui cum christo exultant ad quorum cō/
sortium vt nos alliciat bea. Anselmus
sic. d. Ama vnum bonū in quo sunt om/
nia bona ⁊ sufficit: desidera simplex bo/
num ⁊ satis est quod est omne bonum.
Quid enim amas caro mea: quid desi/
deras anima mea. ibi est quicquid ama
tis quicq̄d desideratis. Si delectat pul/
chritudo fulgebūt iusti sicut sol in regno
patris eorum. Si velocitas aut fortitu/
do corporis cui nihil possit resistere erūt
omnes sicut angeli dei. si longa ⁊ salubrꝫ
vita. ibi est sana eternitas ⁊ eterna suauitas
quia iusti in perpetuum viuent. si sacie/
tas satiabuntur cum apparuerit gloria
tua domine. si melodia ibi sunt angeloꝝ
chori qui concinunt sine fine beo. si ebrie
tas: inebriabuntur ab vbertate domus
domini. si quelibet nō inmunda sed mū/
da voluptas torrente voluptatis sue po/
tabit eos deus: si sapientia ipsa dei sapi/
entia ostendet se eis. si concordia omni/
bus illis erit vna voluntas. si potestas
omnipotentes erūt sic ꝙ poterunt illud
quod volunt per ipsum deum: si honor ⁊
diuitie deus seruos suos bonos ⁊ fideles
supra multa bona sua constituet immo
filij dei vocabunt. ⁊ erunt vbi erit filius.
ibi ipsi heredes quidem dei: coheredes
aūt xp̄i. si vera securitas: ita erunt certi
ꝙ ista nunq̄ amittent siue certi erunt se
nō sua potestate hec amissuros gaudiū
vero quale ⁊ quantum est: vbi tale ac tā/
tum bonuꝫ est. Quod nobis ⁊c̄. Amen.

In commemoratione omnium de/
functorum. Sermo. IIII

Idi mortuos ma/
gnos ⁊ pusillos stantes in con/
spectu throni. Apoc̄. xx. ca. Sa/
cra scientia diuinitus inspirata ⁊ natura
lis philosophia humanitus inuenta in
vna conueniunt veritate: que est ex cogi/
tatione mirabilium effectuum cum sur/
gimus ad causas eorundeꝫ diligentius
inquirendas. Et ideo dicit ph̄s in. i. me
thaphisice. ꝙ ex āmirari ceperunt homi/
nes philosophari. Et ꝓpheta ps̄. cxviij.
metro. i. di. Mirabilia testimonia tua. i.
opera. ideo scrutata est ea aīa mea. De/
claratio sermonū. t. illuminat ⁊ intellectū
dat paruulis. Et ratio est qꝛ in cognitio/
ne nostra ab imperfecto ꝓcedimus ad ꝑ
fectum. Ex ista ergo veritate per vtram
q̄ scientiam aꝓprobata sumit illud com
mune dictū. s. ꝙ stupor admiratiōis ma/
teriam suscitat questionis. sed inter cete
ra opa que deus fecit ab initio hominem
creauit. qui quantum ad eius duplicem
statum fuit opus mirabile ⁊ stupendum
quantū em̄ ad statū nature integre fuit
ꝓculdubio opus mirabile ⁊ stupendū ꝓ
eo potissime qꝛ ad imaginē dei fact⁹ cla/

ra scientia preditus delitijs inexplicabi/
libus potitus ⁊ omniū creaturaꝝ ⁊ repti
lium dn̄s constitutus. Quapropter stu/
pefactus propheta ex tot prerogatiuis ⁊
excellentijs motus est ad querendū. di.
ps̄. viij. metro. v. Quid est homo q̄ me/
mor es eius: aut fi. ho. quo. visi. eum. s. for
mando eum in ꝓpria similitudine. ⁊ seq̄/
tur. Minuisti eum paulominus ab an/
gelis. s. ipsum illustrādo plenitudine sci
entie: gloria ⁊ honore coronasti eum. s.
collocando ipsum in paradisi dulcedine
⁊ constituisti eum sup̄ opera manū tuaꝝ
scilicꝫ ip̄um extollendo in doni celsitudi
ne. Et q̄ tāti beneficij extitit īgratus: in
magnā decidit calamitatem. qd̄ conside
rans idem ꝓpheta di. ps̄. xlviij. Hō cū in
honore esset non intellexit. comparatus
est iumentis insipientibus: ⁊ similis fa/
ctus est illis. scꝫ quando tanta dignitas
fuit multiplici vitio deturpata. tanta mē
tis serenitas fuit ignorantie nubilo offu
scata. tanta delitiositas fuit penali tedio
aggrauata. ⁊ tanta domini sublimitas
fuit mortis excidio inclinata. Et q̄ ista
duo sic contraria vicinitatē maximā ha
buerūt: q̄ post breuem morulā de sūma
glorie sublimitate trāsiuit ad tantā mi/
seriā ⁊ calamitatē. ideo sanctus Job stu
pefactus de ipso. d. Job. xiiij. ca. Homo
cū mortuus fuerit denudatus atq̄ con/
sumptus vbi q̄so est. Termini em̄ sunt h̄
oppositi a p̄mis. Que q̄stio de terminis
ita mutatis a primis fuit multū dubita/
bilis ⁊ ꝑtensa apud antiquos. q̄ fuit ꝓpt̄
quattuor terminos q̄s cōtinet quib̄ qua
tuor opiniōes erronee quas habebāt an/
tiqui de morte hoīs correspōdent. Pri
ma opinio erronea fuit platonis quā re/
citat Aug. lib. x. de ci. ca. iij. q̄ cū suis seq̄
cibus ponit animaꝫ transire de corpe in
corpus. ⁊ animā humanaꝫ resolui aliqn̄
ad corpa anialiū. ⁊ ideo in q̄stione ponit̄.
Hō cū mortu⁹ fuerit. difficultas magna
orit̄ vbi est. Scd̄a fuit Auerrois q̄ cū
suis sequacibus posuit vnū intellectū in
om̄ibus: ⁊ s̄m hoc nō potuit saluare q̄lit̄
post hanc vitā diuersis meritis diuersa
p̄mia responderent. ⁊ ideo cū in questiōe
sequit̄ denudatus atq̄ cōsumptus carne
mortali in qua. s. quilibet pōt mereri. ori
tur difficultas. s. vbi est. ⁊ quale sibi gau/
diū correspōdet. Tertia fuit epicuri
⁊ saduceoꝝ qui nō credebāt resurrectio/
nem: sed dicunt animā cū corpore mori.
ideo cū in questione ponit̄ atq̄ ꝯsumpt⁹
orit̄ difficultas. vbi queso est Quarta
fuit quorūdā q̄ dixerunt ecclesiā nō posse
iuuare defunctos. ⁊ ideo negāt purgato
riū post hanc vitā. ⁊ q̄ aliqui decedunt ī
charitate quib̄ debet̄ regnū paradisi: et
tn̄ non sunt totaliter purgati ⁊ ꝑfecti. vn
de statim non possunt intrare illā ciuita
tem celestē hierusalem: in quā nihil coin
quinatuꝫ intrare pōt vt ptꝫ apoc. xxi. ca.
nec etiam merent̄ ꝑpetuo recludi in car/
cere infernali cū sint in gratia. ideo pro
pter tales dicit̄ in fine q̄stionis. vbi q̄so
est. Hanc itaq̄ questionē ⁊ errores cir
ca eaꝫ ꝯtingētes. b. Jo. euāg. diuinoꝝ cō
scius secretoꝝ in verbis ꝓpositꝫ soluit. d.
Vidi mor ma. ⁊ pu. in q̄ solutiōe ponit̄.

Primo repugnātia terminoꝝ: vt exclu/
dat̄ p̄mus error platonis de aniaꝝ circu
latione ibi Vidi mortuos. Scd̄o asse
rit̄ differētia meritoꝝ. vt destruat̄ scd̄s er
roꝛ Auerrois de vna oīm informatione.
ibi. ma. ⁊ pu. Tertio desinētia repelli
tur mortuoꝝ. vt euellat̄ terti⁹ error. s. epi/
curi ⁊ saduceoꝝ de aīe corruptiōe. ibi. stā
tes qd̄ em̄ om̄ino est corruptū nullo mō
stat. Quarto indigētia exp̄mit̄ suffra/
gioꝝ cōtra. iiij. errorē. s. eoꝝ q̄ dicūt eccle
siam nō posse iuuare defūctos ⁊ purgato
rij negationē. ibi in cōspectu throni Nā
illi q̄ mouent̄ in circuitu throni. sicut. d.
b. dio. li. de angelica ierar. sunt deū felicit̄
ꝯtēplātes sed q̄ stant in cōspectu throni
sunt misericordiā expectātes. In istꝫ ita
q̄ verbis sic ad nostrū ꝓpositū adaptatꝫ

Primo matris eccl̄ie cōpassio descri/
bit̄ cum aspicit̄ tp̄ale supplicīū filioꝝ. ibi
Vidi mortuos. Scd̄o hūane vite elatio
ꝯtēnit̄: dū gn̄ale excidiū vniuersis p̄dicit̄
ibi. magnos ⁊ pu. Tertio mētis nr̄e tre
pidatio inuit̄ dū penale exiliū conspici/

198

tur purgandorum. ibi stantes. scilicet in exilio purgatorij. Quarto nobis magna consolatio opponit dum attenditur subsidium electorum. ibi in cōspectu agni. scz misericordie ⁊ gratie: vbi omnes electi aduocant pro ipsis. Hebreo. iiij. cap. Adeamus ergo cum fiducia ad thronū gratie: vt misericordiam cōsequamur ⁊ gratiam inueniamus in auxilio oportuno. Sed notandū ꝙ nostra intētio nō est loqui de mortuis qui sunt in inferno: quia de q̄libet corum. d. sancta mater ecclesia per ꝓphetam ps. xxx. Obliuioni datꝰ sum tanq̄ mortuus a corde. nec de hijs qui sunt in paradiso. quia dicit Grego. sup. i. Job. vij. ca. Nec aspiciet me visus hominis. visus est misericordia redēptoris que post mortē neminem liberat quē ante mortem gratia ad veniā non reformat. Est itaq̄ pñs intentio de illis mortuis loqui solū qui in purgatorio temporaliter emendant. de quibus sancta mat ecclesia dicit. Vidi mortuos. ⁊ ce. s. oculo cōpassionis ⁊ in persona ecclesie. dicit ꝓpheta Baruch. iij. ca. Domine omnipotens deus israel audi nunc orationez mortuorum. israel. ⁊ filiorum ipsorum qui peccauerunt ante te. In quibus verbis sancta mater ecclesia. Primo diuinā captat beniuolentiā ex summe dignitatis p̄couio ibi. Domine omnipotens deus israel. Secundo imensam flagitat clemētiam cum sūme humilitatis suspirio ibi Audi nunc orationem. Tertio extremam allegat indigentiā quasi non possit ꝓprio auxiliari subsidio ibi. mort. is. ⁊ fi. ip. Quarto declarat promptaz esse iusticiam qua tanto puniunt supplicio. ibi: quia peccauerūt ante te. Auctoritatis ꝓsecutionē omitto causa breuitatis. sed vna figura adducit ad ꝓpositū: que habetur. ij. Regum: xiiij. ca. vbi dicitur ꝙ postq̄ Absolon occidit fratrem suum Amon ꝓpter incestum sororis sue ⁊ Dauid fuisset eum longo tempore ꝑsecutus Joab misit thecuā ⁊ tulit inde mulierez sapientem: vt ipsa mediante ad patris gratiam filium reuocaret. ⁊ instruxit eā dicēs: Lugere te simīlla ⁊ indue te veste lugubri. ⁊ ne vngaris oleo: sed sis quasi mulier plurimo iam tēpore lugens mortuum ⁊ ingredieris ad regez ⁊c. vsq̄ ibi que non reuertunt. Sed notanduz ꝙ Joab interpretat de patre vel ex matre ⁊ significat spiritū sanctū: qui cum sit cōsolator potest dici pater orphanorum. ⁊ p̄nceps viduarum. Thecua interpretat tuba vel bucina vel sonitꝰ. ⁊ significat sanctam ecclesiam que patiens est dum mala p̄sentis vite eq̄nimiter tolerat: semet ipsam macerans ⁊ per predicationē omnes ad celestem patriam vocās. Dauid manufortis interpretat ⁊ decorus aspectu ⁊ significat deum patrem a fortitudine manus sue qui in presenti electos suos protegit ⁊ ad aspectum sue pulchritudinis introducit. Et ponitur in ista figura ex ꝑte sancte matris ecclesie. Primo digne p̄paratio ꝑfecte sāctitatis. ibi. lugere te simila ⁊ iduere veste lugubri ⁊ ne vngaris oleo vt sis q̄si mulier iam plurimo tempore lugens mortuū ⁊ ingredieris ad regem ⁊ loqueris ad eū sermōes huiuscemodi. Scdo grata supplicatio vere hūilitatis. ibi: itaq̄ cū ingressa fuisset mulier thecuites ad regez cecidit coram eo super terraz ⁊ adorauit ⁊ dixit serua me rex. Tertio prudens explicatio ꝓprie necessitatis. ibi. heu mulier vidua ego sum. mortuus est em̄ vir meus ⁊ ancille tue erant duo filij qui rixati sunt aduersum se in agro nullusq̄ erat q̄ eos ꝓhibere posset ⁊ percussit alter alterum ⁊ interfecit eum. ⁊ ecce consurgens vniuersa cognatio aduersum ancillam tuaz dixit trade eum qui percussit fratrem suum vt occidamus eū pro anima fratris sui quem interfecit ⁊ deleamꝰ heredem ⁊ querūt extinguere scintillam meā que relicta est vt non suꝑsit viro meo nomen ⁊ reliquie super terrā. Quarto ꝯgrua adaptatio nostre vilitatis: ibi. q̄re cogitasti huiuscemodi rem contra populū dei. ⁊ locutus est rex verbum istud vt peccet ⁊ non reducat eiectū suū. om̄es morimur ⁊ quasi aqua dilabimur in terraz q̄ non

reuertūtur. Circa primū per ioab intelligitur spūssanctus qui sanctam ecclesiam instruit. di. lugere te similla ꝛc. ꝛ instruit eam pro tanto qꝛ sicut dicit. Greg. iiij. libro moraliū. ca. xiiij. Ut ad precez sine macula facies lauetur ante oratiōis tempora semꝑ debet solicite conspici q̄c quid pōt in oratione reprobari. Sunt aūt quattuor ex parte orōnem facientis ꝓpter que pōt orō reprobari. Primū est si nō sit humilitas in mō. ꝛ ideo spūssanctus ecclesiaꝫ hortat. di. lugere te simila ꝛc. vsqꝫ mortuū. Iste luctus sancte mr̄is ecclesie quē asserit hodie ꝓ fidelibꝫ videt similatus ꝓpter vicinitatē ymo ꝓpter impossibilitatem quā habet cū gaudio precedente. iuxta illud Ro. xij. ca. Gaudere cum gaudentibus ꝛ flere cum flentibus Heri em̄ gauisa est mater ecclesia cum omnibus sanctis ꝛ hodie velle flere cuꝫ flentibus videt luctus similatus. Secundū si non sit benignitas in voto. ꝛ iō hortat spūssanctus. vt assumat habitū viduitatis qui est testis amoris ad sponsū d. Induere ve. lugu. ꝛc. Tertiū si non sit indigentia rei postulande. ꝛ ideo hortat spūssanct⁹ vt eccl'ia abijciat a se oēs carnales delectationes. d. ꝛ ne. vn. oleo. ꝛc Quartū si nō sit ꝯfidentia apud eū quē rogat. ꝛ ideo dat ei anulū fidelitatꝫ. di. ꝛ sic ingre. ad regē. ꝛc. vsqꝫ sermones huiuscemodi. Hec aūt omnia libenter facit sancta mater ecclesia vt ꝓ filijs possit veniā impetrare Circa scd̄m. s. vere humilitatis supplicatio est notandum qꝛ apud deū tm̄ est grata ꝛ accepta alicui⁹ deprecatio: q̄ntū est ei grata offerētis cōuersatio. gen̄. iiij. ca. Respexit d̄s ad abel scꝫ. p̄mo ꝛ ad mūera eius. s. scd̄o. vn̄ Gre. in pastorali. Talis requirēd⁹ est ad orādum qui sit idoneus ad deprecandū. q̄a cū is qui displicet ad intercedenduꝫ mittitur: irati iudicis animus ad deteriora ꝓuocat. Hoc aūt eccl'ia cū ꝯfidentia facere nō potuisset si consiliū Joab. i. spūssancti non audiuisset Greg. iiij. li. dialogoꝝ ca. xiiij. Diffidit mens accipere qd̄ per orationē petit: que ꝓfecto cōmisit vel sese fecisse qd̄ diuinitus audit. Et notandum qꝛ tāta est matris ad filios dilectio naturalis vt interdū si pater iratus percutiat: mater suꝑ eū se ꝓiciat: ꝛ ictus q̄s filius reciperet mater in seipsa recipit.

Et sic a simili hodie sancta mater ecclesia. i. vniuersitas fideliuꝫ se affligit sic vt motus pat̄ misericordia ꝛ pietate cesset ꝑcutere filios ecclesie qui sunt scilicet fidelium anime que in purgatorio sunt.

Circa tertium. s. prudēs explicatio ꝓprie necessitatis ibi. heu mulier. ꝛc. Est notandū qꝛ sancta mater ecclesia allegat quattuor ꝓ suis filijs in purgatorio existentibus cōtra quattuor que patiunt̄ incomoda. Primo quia fideles videtur captiui dum in purgatorio detinent̄. Et ideo allegat ecclesia. di. Heu mu. vi. ego sum ꝛ mor. est vir meus. q. d. Ecce quale p̄cium ꝓ eis datuꝫ est. qꝛ vir meus. i. xp̄s iesus ꝓ eis est mortuus: ꝛ ego facta sum vidua ꝓpter eos. hāc allegationē facit cū offert deo sacrificiū. vn̄ Gre. suꝑ illo v̄bo Luc. xiiij. ca. Si quis venit ad me. d. singulariter ad oblationē passionis illi⁹ reꝑamur. Preciū aūt ꝯsueuit dupliciter refutari: vel qꝛ alias debitum: vel qꝛ valori rei inadequatū. Istud aūt p̄ciū fuit indebitū. ꝛ ideo summe gratiositatis. Grego li. xvij. mora. c. xviij. Dn̄s noster ꝓ nobis soluit mortem indebitā: vt nobis mors debita nō noceret. Et istd̄ debitū nō solū est adequatū verū etiā excessiuuꝫ. Nam gutta vna sanguinis iesu christi satisfecisset ꝓ mille mūdis redimēdis. ꝛ nihilominus tanta fuit habūdās ꝛ copiosa redemptio. Vn̄ ꝓpha ps̄. cxxix. metro. vij. Apud dn̄m misericordia ꝛ copiosa apd̄ eum redēptio. Bern̄. Non solū gutta sed sanguinis vnda ꝑ sex partes corꝑis eius emanarūt. Scd̄o qꝛ reputant̄ suꝑati: q̄ꝫdiu nō coronant̄. vn̄ eccl'ia allegat. d. ꝛ ancille t. e. du. fi. ꝛc. Ubi notanduꝫ qꝛ sancta mater ecclesia ꝓ ista muliere cuius figuram tenuit: fecundissimā rebeccam inducit q̄ duos filios hūit. s. Jacob ꝛ Esau quoꝝ alter potestatē alteri⁹ tenuit quem ꝛ pater dn̄m alterius fecit. Hi em̄ duo fi

199

gurant hominē interiorem ⁊ spūalem ⁊ exteriorē ⁊ carnalez. ⁊ hij cōtinuo rixant nec est q̄ diuidere possit qñ hic q̄ ꝑm carnem natus est ꝑsequebat illū q̄ ꝑm spūm nō solū in diuersis suppositis. sed in eodē supposito Gal'.v.ca. Caro ꝯcupiscit aduersus spm̄: spūs aūt aduersus carnem. Modo aūt eccl'ia rogat ꝑ filio suo. s. vniuersitate fideliū quā credit fratrē suū. i. ꝑ prium corporis ꝑ pniam mortificasse. tali em̄ victorie est vita eterna in p̄miū repromissa Col'.viij.capi. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Petit ergo eccl'ia ꝑ filio suo coronā vite. q̄ in ista rixa victor extitit ⁊ fratrē suum. s. corpus carnale per penitentiā edomuit ⁊ mortificauit. Tertio q̄ extimant cōdemnati: dum grauiter cruciant. vnde di. ⁊ ecce cōsur. vniuersa cogna. ⁊c. Est notanduz q̄ non est mirum si vniuersa cognatio fideliū reputat damnatos existentes ī purgatorio: si eorum penaz consideret: quia sicut dicit Augu. libro de vera penitētia Ille ignis ⁊ si eternꝰ non sit: tamen miro modo grauis est. excedit enim omnē penam quā vnq̄ passus est aliquis in hac vita. nunq̄ in carne inuenta est tanta pena licet mirabilia tormēta passi sint martyres. Et cōtra istos allegat mater ecclesia q̄ scripta est pro filio suo firma stipulatio. Et notandum q̄ stipulatio ꝑm iura est promissio facta premissa interrogatione. Istud aūt vocabuluz stipulatio dicitur esse sumptuz ex eo. quia antiquitus quando aliqui duo volebant inter se aliquem contractuz firmare ⁊ perpetuo roborare stipulam inter se diuidebant et ī ꝑpetuā rei memoriā illiꝰ stipule mediā ꝑtem q̄libet retinebat. Deus itaq̄ oīpotens cū sctā matre eccl'ia fecit pactū qñ eā filio suo despōsauit: q̄ ipa ꝑpetuo regnaret: ⁊ q̄ filij sui hereditarēt in regno dñi nr̄i iesu xp̄i. ⁊ sup hoc scripsit nomen eius ī libro vite: ⁊ firmauit hoc firma stipulatione. vnde sancte ecclesie dedit gr̄az ⁊ sibi retinuit gloriaz. Et ideo allegat ecclesia ꝑ mulierem sibi esse datā gratiam d. volunt extin. scintillā meā. s. gr̄e q̄ relicta est mihi sup terrā inquantū docet filios defunctos matris intercessionibꝫ non iuuari. ⁊ ꝑ consequēs volunt interficere heredē vt nō supsit no. v. meo. s. domino iesu xp̄o. De quo nomine dicitur. ys. lxv. ca. Seruos suos vocabit alio nomine: in quo qui benedictus est super terram: benedicetur in deo Amē. Quarto quia arbitrantur desperati quia tantuz retardātur: ⁊ allegat ecclesia q̄ data est bone fidei iussio. quia dicit rex. Ego iubebo ꝑ te ⁊ vi. do. q̄ nō ca. de ca. fi. tu. su. ter. Hāc fidei iussionem quatuor conditiones cōmēdant. Primo spōdētis sublimitas cuius verbuz non debet mutari. q̄ dicit rex ⁊c. Ecce q̄ nobilem fideiussorem habet ecclesia in hac parte. Secundo iuris auctoritas. quam non licet abrogari. Ego inquit iubebo ꝑ te. ⁊c. id est meiꝑm statuo aduocatum Tertio iuramenti solēnitas qđ nō licet violari. viuit inquit dominus ⁊c. Ista solēnitas iuramēti nō est nisi pacti ꝑmissi īmobilitas Quarto totalis īmunitas quā nō licet cōdemnari. q̄ non ca. de ca. ⁊c. q. d. licet illa bona tm̄ retardent: tamen ego promissum complebo Luc. xxi. ca. Et capillus de capite vestro nō ꝑibit qđ erit qñ vt d. apl's Phili. iij. ca. Reformabit corpus hūilitatis nostre ꝯfiguratū corpi claritatis sue.

Quarto ⁊ vltimo ꝯcludit in hac figura nostre vtilitatis cōgrua adaptatio. q̄a mulier illa sapiens cōuertit figurā huiusmodi sermōis ad nostrā vtilitatē. d. oēs mori ⁊c. In quibus verbis mater ecclesia filios suos in ꝑegrinatiōe vite pñtis positos sollicitos reddere volens ⁊ sciēs q̄ ad hoc est vtile iugis memoria mortis dñte. Hiero. Faciliter ꝯtēnit oīa q̄ sesꝑ cogitat moriturꝫ. reducit ad memoriā illam sniam ꝓpter quā pctm̄ primi ꝑentis pariter oēs incurrerūt. d. om̄es mori. ⁊c. Ubi q̄tuor facit Primo sniam magne latitudinis ⁊ generalitatis. q̄ comp̄hensiua vniuersoꝝ sine exceptione. ibi. om̄es

Scđo sniam dure amaritudinis ⁊ calamitatis. q̄ afflictiua peccatoꝝ sine extimatiōe. ibi. morimur. Tertio sniam

summe rectitudinis ⁊ eq̄tatis. q̄ ꝯsumptiua singuloꝝ siue retardatione. ibi. ⁊ q̄si aqua. di. su. ter. Quarto sniam alte fortitudinis ⁊ auctoritatꝭ. quia terminatiua meritoꝝ sine reuocatione. ibi. q̄ non reuertit. Circa primum. s. snie generalitatem est notanduꝫ q̄ ista generalitas debet nostram cōprimere superbiam. q̄a nullus eximitur. q̄ oēs. Propositio aūt vniuersalis nō terminatur nisi in oibus nisi in aliquo singulari instātia detur. sꝫ in nullo dari pōt. q̄ nullū excipit potētie dignitas. q̄a hodie rex est. ⁊ cras morit hō. eccl'. x. ca. Rex hodie ē. ⁊ cras morietꝰ cuꝫ em̄ morietꝰ hō hereditabit serpentes. Non iuuat scīe claritas eccl's. ij. ca. Moritur doctꝰ pariter vt indoctus. Nec fortitudinis validitas. Job. xxi. ca. Iste moritur robustus. Nec ꝑsone ꝓsperitas iob sup̄. Morit diues ⁊ felix. ⁊ aliꝰ morit in amaritudīe anīe sue. ⁊ tñ simul in puluere dormiēt ⁊ vermes operient eos. Et q̄ntum ad mortem nulla est differentia īter diuites ⁊ pauperes albos vel nigros ⁊c. dicente Augustino. Nudi nascimur omnes nudati morimur. nulla est distinctio inter cadauera mortuorum ⁊ certe nulla nisi q̄ forte grauius fetent corpa diuitū ꝓpter crassi habūdātiā. ⁊ q̄ nō pōt dari īstantia q̄n oēs cōp̄hēdat snia gn̄alis q̄rit ꝓpheta. ps̄. di. Quis est homo qui viuet ⁊ non videbit mortem. quasi dicat nullꝰ

Scdo acerbitas dure snīe amaritudinis ⁊ calamitatis debet nr̄am cōprimere lasciuiā ⁊ hortari ad ꝯtinētie p̄patū. dic̄ em̄ morimur. Mors em̄ est vltimū terribiliū ⁊ maxime illis q̄bꝫ pōt multū nocere. s. peccatoribꝫ qui dicūt eccl'. xli. ca. O mors q̄ amara est memoria tua hoī pacē hn̄ti in substantijs suis viro quieto ⁊ cuius vie directe sunt in oībus ⁊ adhuc valēti accipere cibū. Et rō est. q̄ separat coniuncta quattuor. Primo animam a corpore Secundo mētem a diuitijs

Tertio carneꝫ a delitijs. Quarto vitā mundanā a carnalibus amicis. Et facta hac sepatione tali mō diuidit istas ꝑtes. Primo aīam tradit igni ⁊ demonibus. Secundo corpus putredini et vermibus. Tertio delitias parētibus

Quarto luctū amicꝭ carnalibꝫ. Quas sepatiōes sentiens ille pīguissimꝰ agag. i. R̄. xv. ca. dixit: Siccine separat amara mors. Bern̄. O hō cur teip̄m ꝯtinue nō p̄paras cogitās te morituꝝ quē scis d̄ necessitate morituꝝ. distingue q̄liter oculi vertent in capite: vene rupent in corpe ⁊ ip̄m cor scindet in dolore. Sꝫ mlti hanc memoriā nō faciūt. q̄ credūt eā i delitijs fugere ⁊ euadere. Huiꝰ figura ponit Judic. iiij. ca. vbi d̄r q̄ sizara fugiēs barach se ꝑseq̄ntē ad mortē ꝑuenit ad iael vxorē aber cinei. q̄ dixit ei. Intra ad me dn̄e mine timeas ⁊ recipiēs eū operuit palio ⁊ appuit vtrē lactꝭ ⁊ dedit sibi bibere. Postea tulit clauū tabernacli assumēs ꝑiter malleū ⁊ abscōse eū silētio posuit sup̄ tēpus capitis sizare dormiētis ꝑcussumq̄ malleo defixit in cerebrū vsq̄ ad terrā q̄ soporē morti sociās defecit ⁊ mortuus est Sizara interpretat exclusio gaudij. Barach interp̄tat fulgur vel ꝑcutiens. Jael interp̄tat ascēdēs. Applica vt libet Gre. vi. li. mora. ca. vltimo. Nichil inquit sic ad exopinandum desideria carnalia valet q̄ꝫtuꝫ vnusquisq̄ hoc q̄d diligit viuū quale sit mortuum presentet ⁊ sic cognoscitur seperatio anime ⁊ corporis ꝑ acerbam sniam que habꝫ nr̄am cōprimere lasciuiā. Tertio ꝯtinuitas sine retardatione recte snīe debet nr̄am arguere insipientiam. quia dicit ⁊ quasi aqua dilabimur sup̄ terram Reuera talis est noster defectus qualis est aque fluxus: q̄ semp̄ tendit ad ima. Aug. Nihil est aliud pn̄tis tp̄is dilatio nisi q̄dā cursus ad mortem. in quo nemo vel paululum stare vel tardius ire permittit. licet em̄ aliq̄n nobis videat q̄ hoīes in honore huius mūdi cū gradu sublimi currant tardius ad mortem q̄ꝫ ceteri simplices q̄ habundāt diuitijs: fruūt delitijs ⁊ oīa eis succedūt ad votū tñ ad mortē p̄ueniūt eos īterdū Huiꝰ figura ponit. Jo. xx. ca. Currebāt duo simul ⁊ ille aliꝰ discipl'us p̄cucurrit citius petro ⁊ venit prior ad monumētū

200

z cum se ĩclinasset vidit lintheamina posita: non tñ introiuit. venit ergo simõ petrus sequens eũ. Et introiuit in monumentum. applica. Sed notandũ q ꝓpter bona temporalia nõ debemus arbitrari: q ad mortez tardius veniamus. qz recte sicut homines nauigantes siue dormiãt siue vigilẽt: vel ludant fluxu aque ducũr sic reuera fluxu mortalitatis ducimur in cessanter Greg. li. viij. moralium ca. xij. Quia tempus deficiens indesinẽter cõsumit: ad finẽ nostri itineris z quiescẽdo peruenimus z per cursum nostri transitus etiã dormiẽtes imus. Quarto sñe extremitas z irreuocabilitas debet nostrã pigritiã excutere z hortari ad bene operandũ. qz nullus inde regredit vñ d. que non reuertunt. nullus em de cõi lege post mortem reuertit ad meritorie operandũ z ideo petões desiderant viuere ne in illo statu mortis sñã ferant. qz sicut dicit Gre. li. viij. moraliũ. ca. xiij. Quẽcunqz semel culpa ad penã ꝓtrahit mia vteri⁹ ad veniã nõ reducit. Et ibidem exponit illud eccl's. xi. capi. Si ceciderit lignum ad austrũ aut ad aquilonẽ. in quocunqz loco ceciderit ibi erit. Et iõ valde metuendus est iste transitus a quo non est regressus. in quocũqz em statu quemcũqz inuenerit suus nouissimus dies: in ꝟ euz comꝑhendet strictissimus iudex. vñ scribit. vbi te inuenero ibi te iudicabo. i. secũdum statum in quo erit. Rogabimus ergo zc. Amen.

Sermo de domina. III.

Ue est ista q̃ ascẽdit de deserto delitijs affluens innixa sup dilectũ suũ. Cant. viij. De magnis rebus fiũt magne q̃stiones: z magni sapiẽtes disputãt eas. z qz assumptio beate virginis fuit mirabilis z insolita: sapiens Salomon sub qõne soluẽda d. Que est ista zc. In qua qõne facit tres ꝯclusiões. Prima est sui ascẽsus. qui est virtuosus. ibi. q̃ est ista q̃. a. de. d. Scõa est sui ornat⁹. qui est p̃ciosus ibi. deli. afflu. Tertia est sui gestus q̃ est gloriosus. ibi innixa sup. di. suũ. Rñdentes aũt ad q̃stionẽ sunt. viij. valentes quattuor de veteri testamẽto: z quattuor de nouo. Et ꝓpter reuerentiã nõ determinant relinq̃ntes eam maiori arbitrio determinandã scilicet deo Primo rñdet angelus q̃ eam annũciauit. d. q esset mater ꝑñi qui vitam eius custodiuit z seruit eam gratia plenã. Scõo rñderunt patriarche. a quibus corporaliter descẽdit. quibus fuerat ꝓmissa z ipsam sanctã cognouerunt. In cuius signũ se sanctificabant in suo matrimonio lauãtes se z sua vestimẽta ante z post. Tertio respondẽrunt pontifices z sacerdotes. q̃ in eius z filij sui figuram omnia sacrificia faciebant scõm q videbant in eis multas pfectiones sanctitatis multiplicãdo z diuersificando sacrificia. Quarto rñderũt ꝓphete. qz omes ꝓphetie z laudes applaudebant ad eam z ad filiũ. Quinto rñderunt apli qui cũ ea fuerũt ꝙuersati. q̃a in ordine apl'oz ipsa fuit ꝓma apostolissa. Scõa fuit magdalena. Tertia Martha. Sexto rñderũt martyres qui i ciuitate sua celesti hierusalem portauerũt vexillũ sui martyrij. i. in aĩa sicut ꝓbatuz ei fuerat. z ideo sicut dies veneris veneratur ꝓpter martyriũ xp̃i in eius passiõe: sic dies sabbati virgini assignat propter eius transgladiationez. Septimo rñderunt ꝙfessores q̃ sanctitatẽ eius z gloriã ꝓtemplati sunt cũ gaudio z ei⁹ exemplo mundũ vicerunt z diabolũ. Octauo rñderunt virgines. quaz ipsa est regina: que eius amore virginitatẽ seruauerũt. Et primo dicũt angeli q ipsa est finis et terminus eoz restaurationis.

Scõo patriarche. di. q. ipsa est fundamentũ z origo oĩs beatitudinis. Tertio pontifices z sacerdotes d. q ipa est regula sancte ꝙuersatiõis. Quarto ꝓphete. di. q ipsa est speculũ z exẽplar clare reuelationis. Quinto apostoli. d. q ipa est alpha z o christiane religionis.

Sexto martires. d. q ipa est remediũ z medicina hũane afflictionis. Septimo confessores. di. q ipsa est manna dine

contemplationis. Octauo virgines. di. q' ipsa est lilium z rosa virginalis perfectionis. Sed vltimo ipa trinitas. di q' ipsa est imperatrix. z ona vniuersalis creationis. qō audiens Salomon admirans dicit. Can. vi. Pulchra es z suauis z decora filia hierusalem terribilis vt castrorum acies ordinata. Dictum suū p̄bant angeli tripliciter. Primo ex parte nature. ipsa eī voluit z angeli voluerunt q' ipsa semp esset pfecta. Cant. iij. Tota pulchra es amica mea: z macula non est in te Secundo ex parte gratie sanctificationis. Aug. libro. de natura z gratia. Cum de peccatis agitur: nullam fieri prorsus volo de virgine mentionem

Tertio ex parte gratie superabundātis Lu. i. Aue gratia p.d.t. Bernardus Puto q' copiosior sanctificationis gratia in ipsam descenderit: que non solum eius sanctificaret ortum: sed z vitam deinceps ab omni peccato custodiret immunem. Item probant angeli dictum suum. Primo ex parte nature sic. quia p̄mo inuenit homo qui habet potentiam z inclinationem ad bonum z ad malum indifferenter vt adam. qui libere poterat vtrumq;. Primo in bonū. quia nō habebat corpus inclinans ad malū. cū non haberet fomitem peccati originalis.

Secō in malū. quia non habebat adiutorium gratie confortantis in bonum

Secō inuenitur homo qui habet maiorem inclinationē ad malū q̄ ad bonum sicut nuper baptisatus: in quo remanet radix z fomes in corde. z ideo data sunt isti multa remedia ad resistendum. s. sacramenta ecclesie z meritum passionis xp̄i. Tertio inuenit hō qui habet maiorem inclinationē ad bonū q̄ ad malū. sicut sanctificatus in vtero. sicut Joha. bap. Hiere. p̄pheta. Sāpson z multi alij Et hoc est: q' fomes peccati originalis in eorum carne fuit sopit⁹. Et erant pleni gratia inclinante ad bonū tm̄. z quia fomes peccati non plene fuit sopit⁹ i eis potuerūt peccare venialiter s3 mortaliter non. Quarto inuenit homo qui nō solum habet potentiā ad malū verum etiā habet necessitatem. sicut non baptisatus. Et hoc. q' regnat in corde ei⁹ fomes peccati inclinans ad malum. nec refrenatur aliquo adiutorio sacramēti vel passiōis xp̄i. Oportet ḡ vt detur vltim⁹ mod⁹ q' sit aliq̄ pura creatura q̄ habeat non solū potentiā nō peccādi: sed etiā necessitatē. Et ista fuit. b. virgo in qua non solum fomes peccati fuit extinctus: sed etiam fuit eradicatus. z ideo nullam pronitatez habuit ad peccādū: q' fuit gratia plena oñte. Aug. in sermone de natiuitate. b. virginis. Ceteris p̄stat p partes marie aūt in se tota infudit gr̄e plenitudo. z sic p3 quomodo habuit suam perfectionē quo ad naturā corporis purgati ab originali pcō. Secō ex pte aie purgate. p̄bāt sic

Primo quia inuenit hō qui nō potuit peccare venialiter s3 mortaliter: qui fuit adā z eua. Secō inuenitur homo qui nō potuit peccare mortaliter: sed venialiter qui fuit Jo. bap. z hieremias. Tertio inuenit homo qui pōt peccare mortaliter z venialiter. qui fuit lapsus post baptismum. Restat quartus qui nō posit peccare venialiter nec mortaliter que fuit beata virgo z eius filius. recte ergo est in sūmo apice pfectionis. Tertio ex parte gr̄e. p̄bant sic. Primo sicut illi qui magis appropinquāt ad x̄pm: qui ē fons gratie magis recipiūt de gr̄a. sed talis appropinquatio fit tripliciter. Prima fit cognitione vt hieremias Secūda cognitiōe z demōstratiōe. vt Jo. bap.

Tertia cognitione z demōstratione z portatione. vt. b. virgo. Prima cognitio. s. hieremie fuit clarissima qui clarius alijs p̄phetis dixit: z hoc quia magis de gratia recepit. fuit eī i vtero matris sanctificatus. Hiere. i. Priusq̄ te formarez in vtero noui te z anteq̄ exires de vulua sanctificaui te z p̄phetam in gentibus dedite. Secō cognitio z demonstratio Joban. baptiste ampliori gratia meruit habundare. z ideo de futuro p̄dixit z de presenti monstrauit di. Joha. i. ca. Ecce agnus dei. ec. qui tol. pecca. mū. hic est de

quo dixi: post me venit vir: qui ante me
fact⁹ est. quia prior me erat. ⁊ ideo de eo
di. domin⁹: Math. vltimo. Inter natos
mulierum non surrexit maior Joh. bap.
Tertio cognitio ⁊ demõstratio ⁊ por/
tatio beate virgini fuit non solũ q̃ mul/
tum haberet de gratia. sed quia fontem
gr̃e in se cõtulit. ⁊ ideo in eius laudẽ de/
uote d. eccl'ia. Quẽ celi cape nõ poterant
tuo gremio ꝯtulisti. Scdo sic exẽpla/
riter. Dicit em̃ a phis ⁊ bñ q̃ illa elemen
ta q̃ sunt altiora sunt nobiliora. q̃ magis
sunt ꝓxima luci. vt aqua q̃ terra. ⁊ aer q̃
aqua ⁊ ignis q̃ aer. Et sic sancti illi qui
magis appropinquant ad dĩnitatem dei
plus hñt de beatitudine sed b. vir. trãscẽ/
dit omnes angelos: ⁊ sanctos vt tenet ca
tholica fides. ideo plus habet de beatitu
dine. ⁊ magis ꝑticipat de gl'ia dĩnaꝝ per
sonaꝝ. ⁊ iõ dicit eccl'ia. Exaltata est san/
cta dei genitrix super choros ãgeloꝝ ad
celestia regna. ⁊ sic ꝓbãt angeli dictũ suũ
Sz querit cũ quib⁹ vestimẽtis fuit as/
sumpta. Et dicit q̃ iduta erat radijs ex
ip̃a ꝓcedẽtib⁹. ⁊ sic ꝓpter claritatem nõ po
tuit corpus eius videri. q̃ claritas in mu
liere fuit materia querẽdi. vnde salomõ
querit. di. Que est ista ⁊c̃. Patriarche
probant dictum suum etiam tripliciter.
Primo sic om̃is benedictio sup hoĩes
⁊ mulieres: aut datur in morte: aut in vi
ta. Primo in vita omnis mulier erat
maledicta q̃ si erat fecunda ꝓpter amis/
sionem virginitatis gen̄. iij. Multiplica
bo erumnas tuas ⁊ ꝯceptus tuos. in do/
lore paries filios. Et si ifecũda erat etiã
maledicta ꝓpter carentiã posteritatis. sz
expectabant vnã que esset mater ⁊ virgo
que hanc maledictionẽ mutaret dñtes:
Deus fecit hominẽ sine patre ⁊ sine ma
tre. vt adam ⁊ fecit hominem de patre si
ne matre vt euam. ⁊ fecit hominẽ de p̃re
⁊ matre vt abel. Faciet etiam necessario
hominez de matre sine patre: qd̃ erit xp̃s
⁊ sic maledictio in benedictione compẽ/
sabitur. ⁊ ideo dicit Aug. in sermone de
natiuitate virginis. Maledictio eue in
benedictiõez cõmutat̃ marie. Secun/
do in morte nota est hominis ⁊ mulierz
maledictio. ij. Reg. xiiij. Oẽs morimur
et quasi aqua dilabimur in terrã. Hebr.
ix. Statutũ est hominib⁹ sel' mori. Eccl.
ix. Quid superbis terra et cinis. Et ad
mortẽ currimus cũ horrore demonũ: cũ
dolore sensuũ: ⁊ cũ subiectione vermiuz
beata aũt virgo hãc maledictõez in bñ/
dictionẽ cõmutauit vt sine horrore tran
siret: ⁊ dolorẽ euaderet: ⁊ corruptõez nõ
sentiret. Tertio post mortẽ fuit bene/
dicta. gloria eni angelorũ nõ est talis nec
tãta q̃ ꝓpter eam augmẽtetur gloria ali
orũ. nec sufficit ad cõplemẽtuz gloria pa
radisi: sed ꝑ aduentum btẽ virginis fuit
augmẽtata gloria btõruz ⁊ cõpleta glo/
ria celestis. eo q̃ in paradiso erat sol sine
luna: rex sine regina: spõsus sine sponsa.
Et sic patet q̃ paradisus erat diminuta
nec potuit ꝑfici per aliã purã creaturaz
ergo sup omnes benedicta. Pontifi/
ces ⁊ sacerdotes probant dictũ suũ tri/
pliciter Primo sic: omis sanctitas aut
fuit ante eam aut cũ ea aut post eam. sãc
titas aũt beate virginis fuit supra sãcti/
tatem p̃cedentiũ cõcomitãtiũ ⁊ subseq̃n/
tium. Primo de p̃cedentibus probat
sic. Dicunt quidam q̃ in adam reman/
sit quedam particula non infecta nec fer
mentata. que per generationem transi/
uit ad beatam virginem ⁊ transmissa est
in eã ⁊ de illa fuit formata caro xp̃i. ⁊ ex
hoc factum est quod sancti patres ⁊ san/
cte persone hoc non ignorantes sanctifi/
cabant se ratione illius sanctitatis. ⁊ in/
de sperabant redemptionem habere di/
uina gratia cooperante. quod est termi/
natum in beata virgine. Scdo de cõ/
comitãtib⁹ sic. null⁹ ali⁹ sctũs fuit ita cõ/
plet⁹ virtutib⁹ sic ip̃a nã sctitas ei⁹ redũ
dabat ĩ alios ⁊ alias ptz ĩ salutatiõe sctẽ
elisabeth q̃ sctitas sua trãsiuit ꝑ corpus
sctẽ Elisabeth ⁊ repleuit aĩam. vñ exulta
uit ifans ĩ vtero mr̃is. ⁊ de illo redũdauit
in matrẽ iõ di. lu. i. Btã q̃ credidisti q̃ni
am perficientur in te ea que dicta sunt ti
bi a domino. Et supra parum. Ecce vt fa
cta est vox salutationis tue in auribus

meis exultauit in gaudio infans in vte/
ro meo. ⁊ ideo sicut anima christi in instā
ti sue creationis fuit plena gratia ⁊ san/
ctitate: sic anima bea. virginis in instan/
ti cum facta fuit mater christi plena fuit
gratia Luce. i. Aue gratia plena. Ter
tio de subsequētibus sic. ipsa fuit media
trix inter deum ⁊ hominem. ⁊ nullus re/
cipit sanctitatem nisi per ipsam. Johan.
i. De plenitudine eius nos omnes acce/
pimus. quia christꝰ est fons sanctitatis
⁊ ipsa riuulus. ceteri sancti sunt vrne ⁊ va
sa. Non enim possunt habere gratiam a
fonte nisi per riuulum. quia de per se at/
tingere non possunt. Johan. i. Accepimꝰ
gratiam pro gratia. Prophete ꝓbant
dictum suum tripliciter sic. Omnis co/
gnitio aut est prophie: aut phie. aut natu
re. cognitio autem bea. virginis fuit sup
omnes. Primo quia prophie prophe/
tarum fuerunt de xp̄o venturo. ⁊ iohan.
baptista omnium prophetaruꝫ maximꝰ
christum venturuꝫ predixit. ⁊ adesse mō
strauit digito. di. Joh. i. Ecce agnus ⁊c̄.
Beata autem virgo omnium sapientis/
sima. ipsum portauit peperit ⁊ lactauit
manibus contrectauit. ⁊ omnibus demō
strauit di. Joh. xix. Ecce homo. fuit eniꝫ
terminus omnium scripturarum ⁊ com
plementum. Secundo super intelle/
ctum omnium philosophorum. quia nō
potuerunt cognoscere q̄ deus fieret ho/
mo ⁊ econuerso. sic arguentes: Infinite
distantes non possunt vniri: sed creator
⁊ creatura infinite distant. ergo ⁊c̄. Sꝫ
beata virgo arguit contra di. Deus non
facit aliquid incomplete vel sine perfecti
one. ⁊ illud solum est completum cuius
finis ⁊ principium vniuntur sicut patet
in figura circuli. sed deus est omniuꝫ p̄n/
cipium ⁊ homo est finis. ergo habent vni
ri cuius vnionis ipsa fuit maxima causa

Tertio super intellectum nature qui
intelligere non potest q̄ virgo sit mater.
⁊ arguit sic. Duo contraria non possunt
simul esse. sed maternitas ⁊ virginitas
sunt contraria. ergo ⁊c̄. Beata autē vir/
go arguit contra. di. q̄ verum est nisi ha
beant vnum pacificans. Nam elementa
cū sint contraria possunt simul eē in cor/
pore mixto. sic deus in virtute vere existē
tie qui est lux pacificans maternitatem ⁊
virginitatem potuit in maria esse simul
spiritussancti operatione. Ideo dicit An
gelus luce. i. Spiritussanctus superueni/
et in te. ⁊ vir. alti. obum. tibi. qd̄ enim ex
te nascetur sanctum vocabitur filius dei
Et sic beata virgo antecessit intellectum
nature. Apostoli probant dictum suū
tripliciter. d. in ipsa incepit christiana re/
ligio ⁊ fides ⁊ in bea. vir. fuit conseruata
⁊ consumata. Primo enim beata vir/
go fuit inchoatiua catholice fidei. sicut
enim aurora est terminus ⁊ finis noctis
⁊ principium diei. sic bea. virgo fuit ter/
minus veteris legis ⁊ principium noue

Sed queritur hic quare non offerun
tur nunc animalia in sacrificio. Et dicit
q̄ beata virgo pro nobis obtulit filium
suum qui plus placet deo q̄ꝫ omnia ani/
malia mundi. Matth. xvij. Hic est filiꝰ
meus dilectus in q̄ mihi bn̄ cōplacui ip/
sum audite. Et iō di. apls heb. ix. Si em̄
sanguis hircoꝝ aut vituloꝝ ⁊ cinis vitu
le aspersus inq̄natos sanctificat ad emū
dationē carnis. q̄ntomagis sanguis xp̄i
q̄ ꝑ spm̄ sanctū semetip̄m obtulit imacu/
latū deo emūdabit ꝯsciam nr̄am ab opi/
bus mortuis ad seruiēdū deo viuēti. q. d.
magis. ⁊ ideo est magis potēs ad obtinē/
dū gratiā ⁊ veniā ꝑ peccatis q̄ꝫ aliqd̄ sa
crificiū veterꝫ testamēti. cuiꝰ finis fuit b.
vir Secundo fuit inchoatiua diei gra
tie. sicut enim interpolatis vicibus fiunt
signa in nocte sic a simili facta sūt signa
noctis transeūtis seculi. Et sicut contici
niū noctis seculi cantauerūt patriarche:
medium noctis prophete: matutinuꝫ sa/
cerdotes ⁊ leuite: laudes reges ⁊ iudices
preco fuit Jo. baptista. aurora vero que
solē parit est b. virgo. Et ita ip̄a fuit p̄n/
cipium diei gratie. in qua ipsa lex gratie
fuit reseruata tempore passiōis xp̄i. quo
tempore nullus remāsit fidelis ipsa exce
pta. In cuius preconiū. d. ecclesia. Sola
sine exēplo placuit virgo christo. ⁊ sic ec/

202

clesia ꝓpter hoc ordinauit vt ter cuꝫ sono campane salutet. b. virgo in ꝑncipio noctis cuius finis ipsa fuit. ⁊ ter in aurora. ⁊ ter in ꝑncipio diei cuius ꝑncipium ipa fuit. Tetrio fuit inchoatiua ꝑdicationis legis gr̃e Luc. ij. Maria aũt ꝯseruabat omia verba hec ꝯferens in corde suo Jo. ij. Quodcunq; dixerit vobis facite. ⁊ btũs Lucas euãge. sciuit missionẽ angeli a deo. ⁊ multa alia que. b. virgo reuelauit sibi. Et sic aniauit fideles ⁊ cõfudit hereticos. ⁊ iõ. d. ecclesia. Gaude maria virgo: cunctas hereses sola interemisti. Martyres ꝓbant dictũ suũ tripl̃r. di.

Primo q̃ mũdana afflictio aut est ex penurijs: aut ex iniurijs: aut ex passiõibꝫ ⁊ supplicijs. beata aũt virgo a ꝑncipio vsq; ad finem vite sue fuit passa penurias pauꝑtates imo ⁊ ꝑsecutiões. Nam filiũ suũ in publico pepit ⁊ in ꝑsepio reclinauit. in egyptũ fugit. manibus ꝓprijs sibi tunicam fecit. ⁊ victũ ꝓpriũ manibus suis lucrabat ⁊ in passiõe peplũ ꝓpriũ filio dedit. Naꝫ christus ad hospiciũ marthe declinauit q̃ beata virgo pauperrima fuit. thesauꝫ regũ pauperibus distribuit. ⁊ sic ptꝫ quõ vitam tenuẽ duxit. Si ergo te oꝓprimũt inopie respice reginã celi ⁊ certe ⁊ erit tibi remediũ patientie Secũdo afflicta fuit in corꝑe. Nõne ioseph voluit eã occulte dimittere. Nonne cum grandi dolore filiũ requisiuit Luc. ij. di. Ego ⁊ pater tuus dolentes querebam⁹ te ⁊ Matt. xij. Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris stant querentes te. Nunq̃ legitur q̃ xp̃us fecerit vnã curialitatem matri nisi in fine quando pendens in cruce eam recõmisit iohanni euangeliste. ⁊ idõ põt dici q̃ semꝑ fuit afflicta in mũdo. vt semꝑ letaret in futuꝫ. vt de ea ⁊ similibꝫ di. xp̃us Joh. xvi. Tristicia vestra vertet in gaudiũ. Tertio afflicta fuit in mẽte maxime. q̃ qñ filiũ suũ obtulit in templo a Simeone audiuit. Lu. ij. Ecce positus est hic in ruinam. et sequit ⁊ tuam ipsius animam ꝑtransibit gladius. ⁊ extunc nunq̃ habuit animã letam. cũ certa facta fuerat de passione filij. ⁊ insuꝑ passiones pregnantis ⁊ parturientis q̃s euasit in puerperio renouata sunt ei i dominica passione. Et notandũ ſm philosophum q̃ potius eligẽda est mors q̃ꝫ portare dolores pregnantis ⁊ parturientis. Et ideo dicere potuit cũ filio. Mat. xxvi. Tristis est anima mea vsq; ad mortem ⁊ Treñ. i. O vos omnes qui transitis per viam attendite ⁊ videte si est dolor sicut dolor meus. Confessores probant dictum suum tripliciter. di. q̃ in ea fuit sanctitatis fundamentũ: honestatis incrementũ. ⁊ charitatis complementuꝫ

Primo sanctitatis fundamentum scꝫ humilitatis. Nam si humilitas fuit in dauid ⁊ i magdalena: necessaria fuit eis ꝓpter delicta eorum. ⁊ si fuit in Johanne baptista merito fuit. q̃ d. se esse preconeꝫ Sed beata virgo fuit sine crimine ⁊ peccato cum mater domini esset electa. ⁊ tãta humilitas in ea fuit vt summe infimã creaturaꝝ rõnabiliũ se exprimeret. d. Luce. i. Ecce ancilla domini. vnde ⁊ semper cum reuerentia loquebat filio attẽdens illud eccl̃. iij. Quanto maior es humiliate in omnibus. Scdo honestatis icrementum. Primo in lingua. vix em̃ loquebatur. nec inuenitur q̃ locuta fuerit nisi quinq; vicibus. bis cum angelo. bis cum filio. ⁊ semel cum ministris. vel ad plus septies Scdo in gestu. non enim reperit eam angelus in platea. non in foro vel in triuio sed in domo ⁊ orantem. q̃ semper aut orabat: aut operabatur. sed quid faciebat postq̃ mater domini fuit electa. ⁊ quid post filij ascensionem si ante talia exercebat. Et dicitur q̃ in camera semper erat in contemplatiõe. in qua Joh. euange. venerabiliter ei seruiebat ⁊ reuerenter. Tertio in conuersatione. nam sꝑ aut cũ filio: aut cuꝫ apl̃is vel cũ elisabeth: aut cũ angelo cõmorabat: vt dr̃e posset cũ apl̃is. phili. iij. Nostra autẽ cõuersatio in celis est. Tertio charitatis complementum. q̃ pro vtilitate mũdi filiũ suũ obtulit passioni. qñ ip̃m presentauit simeoni. sciens q̃ nisi per filium non poterat fieri redemptio generis hu-

mant. z ideo plus fuit gauisa de morte fili mentaliter q̄ contristata corporaliter.

Virgines probant dictum suum triplíciter. o. z bñ. quia prior. quia purior. et quia firmior. Primo quia prior. nam tempore legis omes mulieres matrimonio tradebantur: z sic virginitas matrimonio postponebatur. Inuentrix ergo virginitatis fuit. b. virgo z laudanda. qz prior. Secundo qz purior quo ad corpus z quo ad mentē z q̄ ad incorruptionē vtriusq; hominis. nunq; enim sensit vel leuiter motum carnis: aut mentis. fuit ei sanctificata z ab originali purgata vt. o. Augu. in libro de natura z gratia. Cui nulla alia creatura se excusare possit a p̄mis motibus qui non sunt in nostra potestate: vt o. magister sententiarum in secundo. ex habundantia eñ gratie interioris redundabat quedam conuersatio honestissima exterius. ita vt aliquos z alias castas faceret. Tertio quia firmior. nam tantum munditiam dilexit vt pro aliqua re corporali aut mentali non commutaret. Et ideo ab angelo sollicita quesiuit quomodo generaret sine violentia sue firmissime munditie. z quia impossibile erat vt suum consensum alicui homini consentiret. o. luce. i. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco q. di. cui consensum possem p̄stare. Sed queritur quare ergo desponsari cōsensit. Et dicunt sancti q̄ diuina dispensatione hoc factum est propter infame dedecus precauendum. z vt istud sacramētum incarnationis dei diabolo celaretur. Et vt inde fides augeretur. Ultimo deus trinitas auditis rationibus dixit salomoni. respondens ad questionē q̄ ipsa est digna corona vt sit imperatrix in celo z in purgatorio z i inferno. qz ad omes istas ptes sentit eius auxiliū Aug. i sermone de nati. btē virginis o. O beata virgo seculum oñe captiuū tuum deprecat assensum: re domina mūdus sue fidei obsidē fecit. Et concludit Sentiāt omnes tuū iuuamen quicunq; celebrant tua cōmemorationez. Figurata eñ est in hester q̄ obtinuit pro populo suo gratiam z suspēdiū aman buzei hostis iudeoz. vt pz hester. ix. Cuius honorē z exaltationem videns b. Joh. vi apoc. xij. Signū magnū appuit in celo mulier amicta sole z luna sub pedibus eius z in capite eius corona stellaz duodecim Et ideo possumus nos respondere salomoni querēti: Que est ista cē. q̄ ipsa est regina celoz dña angelorum aduocatrix peccatoz z imperatrix omniū creaturaz. Cui⁹ gratie nos participes faciat iesus xp̄us deus z eius filius Amen.

De sacerdote nouo. Sermo. I.

Sto mihi parēs z sacerdos. Judicū. xvij. Istō verbū licet ſraliter fuerit Dicte ad leuitam de bethleem ipsum ad sacerdotale ministeriū inuitantis: tñ pōt esse verbū xp̄i ad vnūquemq; diaconē bene dispositum ad sacerdotale sacrificiuz exhortantis. Et sm hoc sacerdotale officium in istis verbis dupliciter describit.

Primo quidē vt hñs potestatē auctoritatis insupabilis ibi. Esto mihi parēs ex psona xp̄i. Secō vt hñs sublimitatem dignitatis incōpabilis ibi. sacerdos Magne quidē auctoritatis est esse parētem. i. patronū. sed maioris est esse xp̄i sacerdotē z ministrū. z p magna dignitate attribuit sanctis in patria. apoc. xx. Ipsi erunt sacerdotes xp̄i z dei. qz ergo sacerdotij dignitas z auctoritas est hic describenda ideo Primo insistendum est circa auctoritatem sacerdotalem Secō circa dignitatem: q̄tum ad primū q̄ notatur cum dicit esto mihi parens. est notāndum q̄ quattuor persone inueniunt i diuina scriptura quib⁹ xp̄s dē potuit: esto mihi parens. Prima fuit sua beatissima mater: que ipsum vere peperit. vnde sibi canit ecclesia. Salue sancta parens.

Secunda fuit ioseph qui fuit eius bajulus ad modum patris vnde pro ipso z b. vir. dicit luce. ij. Remansit puer ihs in hierusalem z nō cognouerunt parentes eius. Tertia fuit iustus simeō qui fuit

xp̄i patrinus ī eo q̄ ip̄m in tēplo p̄ñtauit Sicut vocant̄ patrini q̄ ītromittūt in ecclesiā aliquē nouiter. iō de eo. d. euā. lu. ij. Et venit in sp̄ū in templū. sequit̄. ⁊ ipse accepit eū in vulnas suas ⁊ benedixit deum. ⁊ dixit. nunc dimittis seruum tuum ⁊c̄. Quarta fuit Joh. bap. qui fuit xp̄i patrinus: in eo q̄ christum baptizauit. Mar. i. In diebus illis venit iesus a nazareth. galilee ⁊ baptizatus est in iordane a iohanne. quia in sacramento baptismi quod dicitur regeneratio acquiritur singulariter sp̄ūalis cognatio secundum quā baptisans dicit̄ patrinus ⁊ baptisat⁹ filiolus. Et s̄m istas q̄ttuor p̄sonas accipiunt̄ quattuor rationes quib⁹ xp̄us pōt dr̄e cuilibet nouo sacerdoti. Esto mihi parens. Prima ratio. quia sicut spirit⁹ sctūs ꝯtulit. b. vir. virtutē generatiuā vt ex purissimis eius sanguinib⁹ fieret xp̄i caro: ita virtus diuina datur sacerdoti vt p̄ verba sacramentalia ex purissima frumenti substantia consecretur xp̄i corpus Et ideo sicut bea. virgo fuit xp̄i parens. q̄r sibi dedit esse naturale: ita sacerdos suo modo quia dedit ei esse sacramentale. Ista aūt deductio quadrupliciter declarat̄. Primo q̄r sicut opante. be. vir. sanguis virginalis in corpus xp̄i vez cōuertitur. ita opante sacerdote panis ī corpus xp̄i vez conuertit̄. ⁊ sicut b. virgo p̄tūc in suo vtero xp̄i corp⁹ p̄fecit: ita nunc in altari sacerdos corpus christi conficit

Secundo quia sicut ibi virtus spiritussancti operata est principaliter ⁊ virtus virginalis ministerialiter. ita in sacramento virtus dei operat̄ ad transubstantiandū p̄ncipaliter ⁊ virtus verboꝝ sacerdotaliū instrumētaliter. Tertio quia sicut ibi subito ⁊ sine mora fuit facta sanguinis in carnē ꝯuersio s̄m dam̄. iij. sn̄iaꝝ. ita in sacramento fit in instanti transsb̄atio. vt nō solū opatio sit similis sed etiā modus operandi. Quarto q̄a non fuit maius mirabile sanguinē in veram carnē subito conuertere: q̄ꝫ panem in corpus xp̄i. imo videt̄ minus difficile. q̄r maior est distātia iter ista. ⁊ iō nō minoris admiratiōis est cōsecratio sacerdotalis q̄ꝫ fuerit gn̄atio virginalis. vñ sicut illa laudat̄: ex eo q̄ ibi deus gignitur: ita ista ex hoc q̄ deus hic ꝯsecrat̄. Scd̄a q̄r sicut sanctus Joseph dicit̄ parens xp̄i q̄r ip̄m nutriuit sedule ministrādo. vt patet ex euangelistis. ita solius sacerdotis est officiū xp̄o īmediate mistrare. q̄r oēs alij eccl̄iastici ordines mediāte sacerdotio reducūt̄ in xp̄m. Est tñ notādū q̄ ī misterio sacerdotali ꝯsumit̄ eucharistia p̄ modū cibi: sed nō conuertit̄ cibus in cibatum. immo ecōuerso cibans in cibum ⁊ sic sacerdos sumens duz in xp̄m ꝯuertitur: p̄ modū nutrimēti se habet ad euz. ⁊ sic videtur nutritius. Tertia q̄r sic̄ sanctus symeon potest dici xp̄i fuisse p̄rinus. q̄r xp̄m in tēplo detulit ⁊ retulit oñdendo ⁊ alijs manifestando. ita sacerdotis officiū est xp̄m in manib⁹ suis deferre in ecclesia. ⁊ soli sacerdoti licitū est corp⁹ xp̄i p̄p̄rijs manibus contrectare. ⁊ sic potest dici sacerdos xp̄i patrinus dum ip̄m manib⁹ p̄p̄rijs reponit in sacrario ex officio Quarta q̄r sicut Joh. baptista per quē xp̄us renat⁹ est sacramentis s̄m ambrosiū fuit xp̄i patrinus: q̄r xp̄m regenerauit in baptismo: ita q̄lib⁹ sacerdos suo mō pōt dici xp̄i patrinus in eo q̄ ip̄m in eucharistie sacramento cōsecrat dans ei esse sacramētale ministerialiter. Nec mirum si sacerdotes possunt dici christi parētes. vt quilibet eoꝝ dicat. esto mihi parens quia homines sancti sunt de q̄bus di. saluator Matt. xij: Quicunq̄ fecerit voluntatem patris mei q̄ in celis est ip̄e meus frater soror ⁊ mater est. Circa secundam partē. s. sacerdotis dignitatez est notandum q̄ istud nomen sacerdos habet interpretationem quadruplicem ⁊ ethymologiam dictis diuine scripture conuenientem. Primo enim sacerdos dicitur sacrat⁹ domini quia scilicet a domino consecratur dum ei in consecratione sacerdotali caracter inprimitur. quez caracterem vocat beatus dionysius sanctum signum. Est etiam notandum q̄ caracter iste qui dicitur ornatus sp̄ūalis

decorat mirabiliter animā sacerdotis q̄/
niam qui intuitiue videret ip̄m p̄existen
tem in fronte anīe.i.in superiori vel emi/
nentiori portiōe.mirabiliter videret illā
illo caractere decoratam qui caracter ha
bet quadruplicem virtutem annexam.

Prima est:ad conficiendum q: om̄is
habens hunc caracterem habet potesta
tem cōsecrandi corpus xp̄i.⁊ non hn̄s nō
pōt.q: imprimitur tantum in ordine sa/
cerdotali.ideo nullus potest conficere ni/
si sacerdos. Secūda est ad absoluendū
quia virtute huius caracteris solus sa/
cerdos in foro penitentiali potest absol/
uere a peccatis. q: solis sacerdotibus di/
ctum fuit. Jo.xx. Quoꝝ remiseritis pec/
cata remittuntur eis. Tertia ad obli/
gandum.quia cum in foro penitētiali sa/
cerdos habeat auctoritatē mutādi penā
eternā i penā tp̄alez.iō di.eisdē saluator
supra. Quoruz retinueritis retenta sunt
scz quantum ad penam. Quarta ad
benedicēdū.q: quicquid sacerdos bn̄di/
cit est benedictū virtute caracteris hui⁹.
ideo dicit.gen.xiiij. Melchisedech rex.s.
⁊ sacerdos d̄i altissimi bn̄dixit abrae qd̄
non fecisset nisi virtute ordinis sacerdo/
talis ptātem habuisset. Scd̄a ethimo
logia est sacrans dn̄m. q: in sacramento
eucharistie ꝯsecratio sacerdotalis termi
nat ad xp̄m.⁊ ex tanta dignitate accipiū
tur quattuor istius sacerdotij preconia.

Primuz q̄ dignitas sacerdotalis trā/
scendit omnem temporalem dignitatez
in mundana politia.quia cum dignitas
regia in temporalib⁹ sit suprema:digni/
tas sacerdotalis est super eam. cuius si/
gnum est quia in veteri lege reges subij/
ciebātur sacerdotibus.⁊ per sacerdotes
reges constituebantur. ptz de saule.i. R.
xij. Dixit samuel ad vniuersum israel. ec
ce audiui vocem vestram.iuxta omnia q̄
locuti estis ad me ⁊ constitui super vos
regez ⁊ de dd̄.i. R.xvi. Tulit ergo samu
el cornu olei ⁊ vnxit dauid in medio fra/
trum eius ⁊ directus est spiritus domini
in dauid a die ille. Et tamen regia digni
tas non est mutata cum sacerdotium sit
melioratum sicut ⁊ lex dicente apostolo
hebreoꝝ.x. Umbram habens futurorum
bonorum lex:non ipsam imaginem rerū
Et infra. Aufert primum.s.sacrificiuz vt
sequens statuat.statuat.s. melius vide h̄
capitulum apostoli ⁊ precedēs circa ma
teriam. Secundum q̄ dignitas sacer
dotalis transcendit omnem dignitatem
spiritualē ī supcelesti ierarchia.q: cū epi
scopatus sit ordo supremus ⁊ maxime p̄
ximus deo inter ordines ⁊ dignitates ec
clesiasticas s̄m beatū dionysium li.de ec
clesiastica ierarchia tamē ep̄us est digni
or inq̄tum sacerdos q̄ inq̄tum ep̄s.q:
inquantum episcopus nō habet dignita
tē nisi supra corpus xp̄i misticū qd̄ est ec/
clesia in conferendis ordinibus.inquan/
tum aūt est sacerdos habet potestatem
supra corpus xp̄i verum ⁊ ideo sicut hoc
corpus est venerabilius:ita istud officiū
dignius.⁊ confirmatur quia eucharistia
est finis omnium sacramentoꝝ ⁊ ordinū
s̄m bea.diony. libro.vt sup̄.⁊ patet.quia
cum ordines celebrantur consumatio fit
in missa. episcopatus autē respicit ordi/
nes ⁊ sacerdotium eucharistiaz. Ter
tium q̄ dignitas sacerdotalis transcen/
dit omnez dignitatem spiritualem in ce/
lesti ierarchia. quia potestas ierarthica
spirituum beatoꝝ non se extendit vltra
fines celestis ierarchie.potestas vero sa/
cerdotalis attingit vsq̄z ad fines ierar/
chie supercelestis.dum persona que hic
consecratur est in supercelesti ierarchia:
vt persona media collocata ⁊ ꝯfirmatur
deductio.quia sicut corpus christi veruz
ratione vnionis ypostatice excedit corp⁹
christi misticum.ita ⁊ totam celestem ie/
rarchiam circa quam versantur dignita
tes angelice.ideo propter istum excessuz
di.apostolus hebreorum.vltimo. Habe/
mus altare de quo edere non habent po/
testatem qui tabernaculo deseruiunt.

Quartū q̄ dignitas sacerdotalis at/
tingit ad supremam dignitatē ierarchie
supercelestis.quia sicut laudatur mater
xp̄i ineffabiliter sublimata.eo q̄ eundē fi
lium ⁊ tante dignitatis genuit tp̄aliter

quez pater celestis genuerat eternaliter: ita quilibet sacerdos noui testamēti suo modo laudari potest: qꝛ illud idez verbū qđ pater genuerat eternaliter idē hic cō secrauit ⁊ consecrat temporaliter. ⁊ ideo eius actio ratione termini aliquo mō est dignitatis infinite. ⁊ ideo pro eis intelligitur illud p̄ceptū exo. xxij. Dijs non detrahes ⁊ principi populi tui non maledices Tertia ethimologia est sacra dās: quia ipse est ꝓprius minister sacramētorum noue legis in quibus gratia cōtinetur. ⁊ ido dat sacra. Et notandū ꝙ septē sacramēta sūt noue legis: que a sacerdotibus ministrant. Primū baptismus. qꝛ nisi necessitas sit ab alio mistrari ñ debet. Scđm penitentia qꝛ nullus aliꝰ absoluere pōt Tertiū eucharistia quā nullus presumere debet ministrare p̄ter q̄ꝫ sacerdos. Quartū matrimoniū. qđ licet possit fieri sine foro ecclesie tñ nō debet fieri sine sacerdote. Quintū extrema vnctio. qđ ꝯferre nō pōt nisi sacerdos Jaco. vltimo. Infirmat quis in vobis inducat p̄sbyteros ecclesie: ⁊ orent sup eum vngētes eū oleo in noie dñi. Et sic dicit sacerdos q̄si sacra dans: qꝛ quinqꝫ sacr̄a ī quibus ꝯfert gr̄a administrat. Alia aūt duo. s. confirmationē ⁊ ordinē ministrat ep̄s. Et ideo. qꝛ ꝓpter ministeriū sacr̄oꝝ istud officiū est sūme vtile hoibus. d. michas vbi thema. Nunc scio qꝛ benefaciet mihi deus habēti leuitici generis sacerdotē. Quarta ethimologia est sacris dei datꝰ. qꝛ sacerdos dedicat ⁊ ꝯsecratur vt sit sacris deditꝰ ⁊ nō secularibꝰ. Est tñ notandū ꝙ sacerdos est sacris datꝰ singulariter in celebratione diuine eucharistie. q̄ celebratio sublimat solēnitate quadruplici Prima quidē diuinaꝝ ꝑsonarum. qꝛ sicut tota trinitas xp̄m incarnauit vt d. Aug. i. de trinitate: sic tota trinitas xp̄um ꝯsecrauit. quāuis sola verbi ꝑsona sit hic ꝯsecrata sicut ibi incarnata. opa aūt trinitatis sunt indiuisa. qꝛ dīne ꝑsone sunt vbi opant. ido hic est sūma solennitas p̄ntia dinaꝝ ꝑsonarū. Scđa est ex p̄ntia sctōꝝ angeloꝝ. q̄ se associant corpori xp̄i dñte Grego. in omelia pasce. Quis fideliū dubiū habere posset ad sacerdotꝫ vocē celum apiri ⁊ angeloꝝ choros adeē in illo dino misterio. Tertia est ex p̄ntia btāꝝ aniaꝝ. dicit em̄ hieronimus ꝯtra vigilantiū ꝙ aīe sctōꝝ quoꝝ reliquie sūt ī eccl'ia comitant xp̄m ī hūc mundū q̄tidie venientē. qđ nō fit coiter nisi in altari. ⁊ sic. d. ꝙ sciūt honores qui eis deferunt. Quarta est ex p̄ntia. be. virginis q̄ filiū suū hic credēda est sociare ex quo ceteri sancti ip̄m non deserūt. ⁊ ip̄a est regina virginū de quibꝫ apoc. xiiij Hij sunt qui cū mulieribꝫ nō sunt coinq̄nati virgines em̄ sunt ⁊ sequntur agnū quocunqꝫ ierit. ⁊ si istud est virginū priuilegium beata virgo nō debet eo carere que quattuor solennitates inducunt nobis quattuor munitiones. Prima ꝙ fideles debent in summa reuerentia habere sacerdotes sicut et. b. franciscus. p̄sbyteros monuit precunctis reuereri quia ipsi sunt tantaꝝ rerum administratores

Secunda ꝙ fideles cum magna reuerentia ⁊ timore debent audire missas ꝓpter reuerentiam diuinarum ⁊ sanctarū personarum. Tertia ꝙ sacerdotes debent cum mira contritione ⁊ deuotione ad istud misterium accedere. i. Corin. xi. Qui enim manducat ⁊ bibit indigne iudicium sibi manducat ⁊ bibit. Quarta ꝙ sacerdotes debent libenter frequentare istud misterium. quia dicit beatus dionysius. libro đ ecclesiastica ierarchia ꝙ dignis istud misterium confert sanctificationem. Cuius nos ⁊ c̄. Amen.

De sacerdote nouo. Sermo. II.

Interroga sacerdotes legez. Aggei. ij. ſm sententiam Hieronimi ad paulinū offm̄ sacerdotis est qꝛ īterrogatꝰ de lege rñdere dz. ⁊ iō in hoc verbo ꝓphetico sacerdotalis ꝑfectio est dupl'r descripta.

Primo vt illustrata veritate sapiētie inobfuscabiliter refulgentis. quia interrogatꝰ. Nullus em̄ dubius querit certificari circa difficilia nisi a sapientibus.

deutero.xxxij. Interroga patrē tuū ⁊ an/
nunciabit tibi maiores tuos ⁊ dicēt tibi.
Scdo vt decorata equitate iusticie in
obfuscabiliter regulantis: qr legē. lex em̄
diuina est quedā rectissima regula vt di/
cit Aug. li. de vera religione. ideo dicitur
de leui q̄ fuit patriarcha sacerdotū vete/
ris testamēti. Lex veritatis fuit i ore ei⁹
Malachie. ij. Quia vero circa sacer/
dotale officiuz versat sermo noster. iō de
eo sunt. xij. misteria ꝯtemplanda. Pri/
mū q̄d est sacramentū. Et dicit q̄ est or/
do primus in om̄i ierarchia ſm ordinez
dignitatis qd̄ declarat quadrupliciter.
Primo in humana policia. Antiq̄ em̄
phi in ciuitatib⁹ distribuentes aliq̄d ſm
ordinē a natura inducti p̄posuerūt sacer
dotes. qr naturalis ratio dictabat. q̄ pri/
mū oportet vnūquemq̄ bene esse ordina
tū ad deū qd̄ fit ꝑ sacerdotis officiuz. vt
ptz. i. politicoꝝ. Scdo in eccl'iastica ie
rarchia. qr in distributiōe eccl'iasticoꝝ or
dinū iste ceteris anteponit imediate post
ep̄os. ptz ꝑ Dioni. li. de eccl'iastica ierar/
chia ad hebreos. v. Om̄is nanq̄ pōtifex
ex homib⁹ assumpt⁹ ꝑ hoibus ꝯstituit in
his q̄ sunt ad deū. Tertio in celesti ie/
rachia vbi primi angeli qui deo assistūt
imediate sunt ibi loco sacerdotū. q̄ ime/
diate ꝑ seipsos ad deū accedūt ꝑ populo
orare vt dicit Dioni. li. de angelica ierar
chia. Et ideo dicit apl'us ad hebreos. i.
Omnes sunt administratorij spūs i mi/
nisteriū missi: ꝓpter eos q̄ hereditatē ca/
piunt salutis. Quarto in suꝑcelesti ie
rachia que est theartica. in qua sunt tan/
tum tres persone diuine. quaꝝ ſa habet
dignitatem sacerdotalē. s. ꝑsona filij. qr ꝑ
sona patris est consecrans. ⁊ non ꝯsecra
ta. persona filij est consecrans ⁊ cōsecra/
ta. persona spūssancti est consecrata ⁊ nō
ꝯsecrans. ⁊ ideo qr ꝑsona secunda habz
q̄ sit cōsecrans ⁊ ꝯsecrata di. ꝓpheta. ps.
cix. metro. v. Iurauit dn̄s ⁊ nō penitebit
eum. tu es sacerdos in eternū ſm ordinē
melchisedech. Et ideo qr iste ordo in su/
percelesti ierarchia est primus dicit Jo/
sue. vi. q̄ sacerdotes p̄cedebāt populum
cū archa testamenti dn̄i. vt scz ostenderēt
populo viam terre ꝓmissionis. Et a simi
li debent sacerdotes euangelice legis cū
archa sacraꝝ scripturaꝝ ⁊ fide p̄cedere
populū xp̄ianū ad terram viuentiū quā
petebat ꝓpheta d. ps. cxli. Portio mea in
terra viuentiuz. Scdm quid est sacer
dotij signaculum Et dicit q̄ est caracter
in anima sacerdotis a deo impressus cū
ordinatur in calicis oblatione. quia chri
stus dando calicem suis discipulis ordi/
nauit eos sacerdotes. Marci. xiiij. Est
tamē notandū q̄ istud signaculū hz qua
tuor preclara insignia Primū est deco
ris inobfuscabilis. quare ornat animam
spiritualiter. qd̄ fuit figuratum in lamīa
aurea que fuit apposita capiti sacerdotis
stantis ante altare dei zacharie. iij. Po/
nite cydarim super caput eius. Secū
dum est valoris impreciabilis. quia istd̄
signum non potest comparari alicui rei
temporali propter eius valorem. ideo in/
crepātur symoniaci circa hunc ordinem
iiij. sniaꝝ. distin. xxv. Tertiū est vigo/
ris inseparabilis. quia habet vim trans/
sbstātiandi panez in veꝝ corpus christi:
⁊ vinū in sanguinē eius. in quo sacramē/
to transcendit potentiam rationalis cre/
ature. patet. iiij. sniaꝝ. dist. xiij. Quar/
tum est tenoris indelebilis. quia non po/
test deleri aliquo scelere vel peccato h̄ ca
racter. nec etiam in inferno quāuis de/
gradatus. Et ideo notandum q̄ si sacer
dos mortuus resurgeret: sacerdos esset si
ne noua ordinatione. patet. iiij. sniaꝝ. Jō
dicit ysa. vltimo. Videbunt gloriam me
am ⁊ ponam in eis signum. Terti/
um. quia est sacerdotis officium. Et di/
citur q̄ est officium angelorum. sicut em̄
angeli in celesti ierarchia deo ministrāt
⁊ assistunt: sic sacerdotes in ecclesiastica
ierarchia. vt multipliciter patet in sacra
scriptura. ideo dicitur Malachie. ij. La
bia sacerdotis custodiunt scientiam ⁊ le
gem ex ore eius exquirent: quia angelus
domini exercituum est. Est tamen notā
dum q̄ quatuor angeli signanter nomi
nantur in sacra scriptura. Primus est

205

michael: cuius officiū est pro fidelibus decertare. Apoca. xij. Factum est preliuz magnum in celo michael z angeli preliabantur cum dracone: z draco pugnabat z angeli eius z non preualuerunt: neqꝫ locus eorum inuentus est amplius in celo. z proiectus est ille draco magnus serpēs antiquus qui vocat⁹ est diabolus. Secundus est Raphael: cuius officium est populum sanare. qui tobiā antiquū a cecitate z vxorē Tobie iuuenis a demōio liberauit. ptz Tobie. viij. z vltimo capi.

Tertius est vriel cuius officiū est futura annūciare: et pro bonis opibus annūciare vitaz eternā z ꝓ malis suppliciū eternū. Math. xxv. Ibunt hij in supplicium eternum. iusti aūt in vitam eternam

Quartus est gabriel: cuius officiū est fidei misteria declarare. ptz luce. i. vbi de fide incarnationis mariā z totā eccl'iam instruxit. Ista q̄tuor officia cuilibet sacerdoti z maxime curato iniuncta sunt. q̄a primo debet habere officiū michaelis. s. populū sibi creditum defensare. Jo. xix. Bonus pastor aīam suam dat ꝓ ouibus suis. Secūdo raphaelis. s. populū sanare ꝑ deuotam sacramentoꝝ admīstrationē. Jacobi vltimo. Infirmat̄ q̄s in vobis, introducat p̄sbyteros eccl'ie z orēt super eū vngentes oleo in noīe dñi z orō fidei saluabit infirmū z alleuiabit eū dñs z si in peccatis sit remittēt̄ ei. Tertio vrielis. s. futura p̄dicendo. i. penā z gloriam luce. xix. Designauit dñs z alios septuagintaduos z misit illos in omnē ciuitatem z locum quo erat ipse venturus Et parū infra. In quācūqꝫ ciuitatē intraueritis z susceperint vos māducate q̄ apponunt̄ vobis: z curate īfirmos q̄ in illa sunt z dicite illis: appropinq̄bit in vos regnum dei. Quarto Gabrielis. s. de fide informando mar. vlti. Euntes in mūdum vniuersum predicate euangeliū omni creature: q̄ crediderit z baptizatus fuerit salu⁹ erit: q̄ vero nō crediderit ꝯdemnabit̄ z Jo. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua z spūsancto non pōt introire in regnum dei. Quarta quāta est sacerdotis dignitas. Et dicitur ꝙ in celesti ierarchia ordo seraphic⁹ est dignissimus ꝟm Diony. libro. de angelica ierarchia. Et sic sacerdotalis dignitas ptz. vt dr̄ etiam iiij. sniarū. distin. xxv. Et potest ostendi quadrupliciter. Primo ex habitudine ad ordines inferiores. quia episcopus cōferens ordines sacros incipit ab ordinibus infimis vsqꝫ ad supremos gradatiz z vltimo tanq̄ꝫ in digniori in sacerdotio cōsumat̄. Secundo ex habitudine ad ordines superiores. s. episcopatum z archiepiscopatum quia non est dignior sacerdos q̄ꝫ ep̄us: sed econuerso. inquantū precise ep̄us. in eo em̄ ꝙ est ep̄us habet potestatem super ecclesiam militantem in conferendo ordines sacros. z in hoc solum excedit ep̄us sacerdotem: sed vt sacerdos habet potestatem supra corpus xp̄i verum consecrando eucharistiaz. ptz iiij. sniaꝝ. distin. xxiij. Et in hoc sacerdos excedit episcopum. Tertio ex ordine sacramentoꝝ. quia illa dignitas vel ordo qui versat̄ circa nobilius vel dignius sacramentum est maior. sed pontificalis dignitas versatur circa ordines: z sacerdotalis circa eucharistiam. ergo maior. ptz per Diony. libro de angelica ierarchia. ca. iij. Quarto ex ordine sacramentorum. quia xp̄s tanq̄ꝫ caput eccl'ie debuit poni in supremo ei⁹ ordine. deus aūt pater consecrauit eū in sacerdotē est em̄ ip̄e noster sacerdos z hostia. ꝓpter que cōparans Petrus hanc dignitatem regie maiestati. d. i. pe. ij. Vos aūt genus electuz: regale sacerdotium: gens sancta: popul⁹ acquisitionis. Quintū q̄ꝫta est sacerdotis potestas. z dicitur ꝙ est infinita. q̄r ꝟm dicta sanctorum virtus infinita non sufficeret ad conficiendum eucharistie sacramentū. Sed notandū ꝙ sacerdotis ptās declarat̄ ꝟm quadruplicē gradum.

Primo potestas sacerdotis est maior q̄ꝫ potestas demonum: qui quidem habent potestatem incomparabilem. Job. xli. Non est potestas super terram que comparetur ei: qui nituntur claudere celum propter peccata. Et sacerdos po/

est aperire per penitentie sacramentuz. Et ideo datur ei potestas clauium in ordinatione cum caractere sacerdotali dum ab episcopo ordinatur. patz. iij. sententiarum. distin. xix. Secdo est maioz ptate angelorum. quamuis enim vnus angelus possit mouere celū ſm sanctos. ij. sniaz. dist. xiij. non tñ posset vnum celū ad terram trahere z tam cito sicut radi⁹ mittitur a sole. sacerdos aūt in suo misterio transfert verum corpus xpi gloriosū de celo empirreo ad altare z ita cito sicut radius procedit a solez magis patet. iij sententiarum. distin. xiij. Et est quid maius ducere xp̄m ad altare q̄ trahere vnū celum. Tertio est maioz potestate archangelorum. possunt enim archangeli angelos mittere ſm dionisium libro de angelica ierarchia. sed sacerdos celebrā/ do diuina: diuinam maiestatem trahit ad altare cū comitiua angeloz z archangelorum immo multoz sanctorum z sanctarum ſm Greg. in omelia paschali. Et ptz. iij. sniaz. distin. xi. Quis fidelium dubium habere possit in ipa immolationis hora in vocem sacerdotis celum aperiri: z angeloz choros adesse: z eodē momento in celum raptū sacramentū ministerio angeloz. hec Greg. Quarto potestas sacerdotalis est sicut potestas diuinarum psonaz. quia tanta virtus requirit in transubstantiatiōe: q̄sta in mūdi creatiōe: vt ptz in allegata distin. z aplꝰ extollens hanc potestatem. d. hebre. xiij. Habemus altare de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt. i. angeli. Sextum quanta debz esse sacerdotz puritas. Et dicitur q̄ summa in cuius signum lauantur accessuri ad altare vt di. Dionȳ. libro de angelica ierarchia. ca. iij. Et dicit ibi etiaz q̄ summa purgatio est eis necessaria. quia deꝰ videt cui secreta cordis patent. Sz maxime debet habere sacerdos quadruplicem gradum [illegible]tatis. Primo i cogitatu. vnde Dionȳ. supra Accedentes ad eucharistiam purgandi sunt a leuioribus fantasijs. z sequitur. Homines inquinati sordidis cogitationibus ad hoc sacramentum digne non veniunt. Secundo in aspectu. vt. s. inhoneste nō aspiciant. Jdeo di. apostolus. i. coz. xi. Debz mulier velamen habere super caput propter angelos. i. p̄ter altaris ministros. quibus non licet talia aspicere. Tertio in affatu. quia illo ore de quo verba ineffabilia procedunt. scilicz consecrationis non debet aliquid dehonestari verbo turpi. quia de eodez fonte nō emanat aqua dulcis z amara. i. coz. xv. Corrum punt bonos mores colloquia mala: z iō dissolutus locutor in sacerdotio ꝓstituꝰ dicere potest illud. ysa. vi. Ve mihi. quia vir pollutis labijs ego sum. Quarto effectu. nam panis propositionis erat illicitus inquinato cum mulieribus. i. R. ij. dixit sacerdos Abimelech ad dauid: Habeo panem sanctum si mundi sunt pueri: maxime a mulieribus sez sumār. Et multomagis corpus christi: qui est panis vite. Johannis. vi. Et quia talis puritas non habetur nisi a deo dicitur Malach. iij. Purgabit filios leui z colabit eos quasi aurum z quasi argentum. z erunt dño offerētes sacrificia i iusticia.

Septimum quanta debet esse sacerdotis veritas. Et dicitur q̄ cum veritas sit quedam lux spūalis ſm p̄phetam ps̄. xliij. metro. iij. d. Emitte lucē tuam z veritatez tuā: ipsa me deduxerunt z adduxerunt in montem sanctū tuū z in tabernacula tua: sic sacerdotalis ordo ſm dionȳ. libro de angelica ierarchia ca. v. est illuminatiuus z lucidus: ideo in cunctis sacerdotibus debet esse veritas pura. Et iō notandum q̄ fides catholica que est veritas pura in quolibet sacerdote debet fulgere quadrupliciter. Primo vt ipsam fidei veritatem distincte cognoscat. quia licz simplicibus fidelibus sufficiat que sunt fidei credere vt tenet ecclesia. non tamen sacerdotibus sufficit. sed explicite tenenꝫ scire articlos fidei. z iō eis dī. Osee. iij. Quia tu scientiā repulisti: repellā te: ne sacerdotio fungaris mihi z oblitꝰ es legis dei tui: obliuiscar filiorum

tuoꝝ ⁊ ego. Scdo vt ipsam firmiter credat. q̄a nisi credant non intelligunt. ysaie. vij. Si non credideris non permanebis. Tertio vt ardēter ꝓ ipa pugnet īpugnādo sortilegia ⁊ auguria. sicut fecit mathathias. d. i. mach. ij. Et si oēs gētes regi antiocho obediūt. vt discedāt vnusq̄sq̄ a seruitute legis p̄rum suoꝝ. ⁊ ꝯsentiant mādatis eius. ego tñ ⁊ filij mei ⁊ fratres mei obediemus legi p̄rum nr̄oꝝ ꝓpitius sit nobis deus: nō est nobis vtile relinq̄re legē ⁊ iustitias dei ⁊ infra. Et zelatus est legem sicut fecit Finees filius zambri. Quarto vt ipsam fideliter doceat. q̄ tenent ex debito de fide instruere populū sibi cōmissum. Cuius figuram tenuit Ezechias: qui reduxit populum ad cultum dei destructa ydolatria. de q̄ dicitur. iiij. R. xviij. Fecit qd̄ bonum erat coram domino: iuxta omnia que fecerat dauid pater eius ipse dissipauit excelsa ⁊ contriuit statuas ⁊ succidit lucos confregitq̄ serpentem eneū quem fecerat moyses. Octauum q̄ta debet esse sacerdotis charitas. Et dicitur ꝙ sicut ordo seraphicus in ecclesia triumphante est supremus: sic in ecclesia militante ordo sacerdotalis est supremus. et ideo sicut ordo seraphic⁹ ardet charitate: sic ⁊ sacerdotalis ardere debet. Et notandum secundum Augustinum libro de doctrina christiana ꝙ quattuor tenemur ex charitate diligere. Primo. deum qui supra nos est. Secundo nostram animam que est intra nos Tertio nostrum corpus quod est circa nos. Quarto nostrum proximū qui est iuxta nos. Primo sacerdos ⁊ super omnia debet diligere deum vt de multis beneficijs sit grat⁹ dicente Grego. super Matth. Cum em̄ augentur dona: rationes etiam crescunt donorum. Secundo. animam suam. vt ipsam non ledat alicuius sorde peccati. sed multi cum caractere sacerdotis suscipiunt caracterem bestie. Apoca. xiij. Faciet vt quicunq̄ non adorauerit imaginē bestie occidat: ⁊ faciet oēs pusillos ⁊ magnos diuites ⁊ pauꝑes ⁊ liberos ⁊ seruos h̄re caracterē. Tertio suū corpus. vt ip̄m seruet imaculatuz. i. coꝝ. vi. Nescitis qm̄ corpa vr̄a templū sunt spūs sancti. ⁊ qui maculāt corpus inde deum expellunt. i. coꝝ. iij. Qui vulnerat tēplū disperdet eum deus. Quarto suum ꝓximum. quia bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Joh. xix. Nonum q̄ta debet esse sacerdotis equitas. Et dicitur ꝙ eq̄tas est virtus que debet dirigere in iuditio ⁊ quia sacerdotes debent seruare eq̄tatem iusticie in foro penitentie. q̄ iudices sunt animaꝝ ꝑm illd̄ morale dictū. Juste iudica ꝓximuz tuū. i. de proximo tuo. Jo. vi. Nolite iudicare ꝑm faciem sed iustum iudiciuz iudicate. Est notandum ꝙ sacerdos in tali iudicio debet agere ꝑm parabolam saluatoris Luce. xix. vbi dicitur ꝙ samaritanus appropians vulnerato alligauit vulnera eius infundens oleum ⁊ vinum. sic similiter sacerdos debet vulneribus peccatoris infundere Primo vinum increpationis: exprimendo diuinam iusticiam.

Secundo oleum suauis consolationis enumerando diuiuam benignitatez.

Tertio vinū diuine cōminatiōis si recidiuauerit in peccatis. Quarto oleū eterne retributiōis si ꝑseuerauerit. Et q̄ ista ad sacerdotē spectāt dicit domin⁹ leproso luce. v. Vade ostende te sacerdoti. Sed notandum ꝑm Gregoriū libro pastoraliū. Necesse est vt manus mūda esse studeat que sordes lauat ⁊ ideo ministrātes sacramenta in peccato mortali: peccant mortaliter patet. iiij. sententiarum. distinctione. viij. capitu. de penitentia.

Decimum quanta debet esse sacerdotis pietas. Et dicitur ꝙ istud declarat apostolus. i. Thimo. iiij. Exerce autē te ipsum ad pietatem. quia ad om̄es vtilis est. Sed notandum ꝙ q̄ttuor sunt opera pietatis: circa q̄ sacerdos se exercere dz.

Primuz est sacramentoꝝ diuinorum spōtanea administrat[illegible] prece vel precio nullo interueniente Mar. x. Gratis accepistis gratis date. Secundū suffragiorū spiritualium voluntaria cōmuni/

catio: q; si in talibus occurreret preceptum lepram iezi sibi adaptaret: de qua 4. Regũ. v. Nunc igit accepisti argentum et accepisti vestes: vt emas olivetum et vineas oues et boues: seruos et ancillas: dixit Heliseus ad iezi: ig et lepra Naamã adherebit tibi et semini tuo que pcior est heresi Symonis: de qua Act. viij. Cum vidisset Symon quia p impositionem manũ apl'oz darek spũsctũs obtulit eis pecuniã dicens: Date mihi et hanc potestatem: vt cuicunq; imposuero manũ accipiat spiritũsctm: et dixit ei Petr9. Pecunia tua tecũ sit in pditionem. Tertiũ infirmoz sedula visitatio: q; tempore infirmitatis sunt introducendi Jaco. vltj. Infirmat q; in vobis ꝛc. Require supra misterio tertio diuisiõe scõa pede scõo. Jdeo in psona sacerdotis dic apl's ij. Coz. xj. Quis infirmat et ego non infirmor. Quartuz mortuoz viscerosa sepelitio: q; ecclastica sepultura ordinata est ꝓpter spem future resurrectiõis: vt tangit Dyoni. li. de ecclastica ierarchia sed dubiũ est ne alicq sacerdotes vera pietate careant sicut ille qui viso vulnerato abijt Lu. x. Undecimuz quãta debet esse sacerdotis sanctitas? Et 4. q; si sacerdotes q comedere debebãt panes p positionis: habebant esse sancti: vt patet i. Regũ. xxi. Regre supra misterio. vi. pde. iij. multomagis catholici sacerdotes quottidie angelicũ panẽ sumẽtes. s. xpm in eucharistie sacramento: de quo Joh. vi. Ego suz panis vitus q de celo descẽdi. Sed notandũ q; sacerdotes vete. testamẽti q̃druplr sctificabant. Primo quantũ ad vnctionẽ Exo. xxix. Tolle vitulũ de armento ꝛc. Et paz infra. Olcũ vnctionis fundens sup caput eius atq; hoc ritu consecrabit. Scõo q̃tum ad cibationẽ: q; coz cibaria dicebant sãcta: vt dicit in Leuit. Tertio q̃tum ad indutionez: q; vestis sacerdotalis dicebat sctã Exo. xxviij. Facies q; vestẽ sanctam aaron fratri tuo in gloriam et decorem.

Quarto q̃tum ad habitationẽ: quia soli sacerdotes ingrediebant sctãsctoruz in tabernaculo federis Nume. iij. Et sic sacerdotes noue legis spũalr debent sanctificari. Primo q̃tu ad vnctionez: vt spũsctõ repleant. Scõo q̃tũ ad cibationem vt amenitatib celestib pfruantur

Tertio q̃tũ ad indutionẽ vt honestis moribus decorent. Quarto q̃tum ad habitationẽ: q; sicut celestia tractant ita et celestem habitationez habere debent. Philip. iij. Nostra aũt cõuersatio in celis est. Jõ 4. eis Exo. xix. Sacerdotes q̃q; qui accedũt ad dñm sctificent ne percutiam eos. i. Coz. xi. Itaq; q̃cunq; mãducauerit panẽ hunc vel biberit calicẽ dñi indigne: reus erit corpis et sanguinis dñi.

Duodecimũ quanta est bonoz sacerdotũ felicitas. Et 4. q; sicut sũt sacerdotes in ecclia militãte: sic erunt in triumphante Apocal'. vij. Sũt ante thronum dei. s. sacerdotes et seruiũt ei die ac nocte in templo eius. Et notanduz est q; in coz felicitate notant quattuor insignia.

Primũ dignitas incõparabilis quaz extollẽs Petrus dicit. i. Pe. ij. Vos aũt genus electũ: regale sacerdotiũ: gens secta: populus acq̃sitionis. Scõm claritas inobfuscabilis: q; loti sunt in sanguine agni. et iõ clarissimi Apocal'. i. Qui dilexit nos: et lauit nos a peccatis nris in sanguine suo et fecit nos regnuz et sacerdotes deo et patri suo. Tertiũ iocũditas inenarrabilis Apocal'. v. Cantabãt cãticũ nouũ dicẽtes. Dignus es dñe accipe librũ et soluere signacula eius. Et paz infra: et fecisti nos deo nro regnũ et sacerdotes et regnabim9 super terrã. Quartũ securitas immortalitatis Apocal'. vltj. Hoc vltra nõ erit: et nõ egent lumine lucerne neq; lumine solis qñ dñs deus illuminabit illos et regnabũt in secula seculoz. Jdẽ ca. xx. Jn his scõa mors nõ hz potẽtẽ sed erũt sacerdotes dei et xpi et regnãbũt cũ illo mille annis. i. ꝓpetuo sm qõ exponit Augusti. ij. de ciui. dei. Ad quã. ꝛc.

De aplis Philippo et Jacobo.

Ac tibi duas tu-

f bas argẽteas ductiles quib

cōuocare possis multitudinē Numeri.x ca. Sciendū ꝙ antiq̄tus tubis vtebant̄ in quattuor.s. in bellis aggrediendis: in populis cōuocādis: in castris mouēdis: in festis solennizādis. De his quattuor dicit̄ Nume.x. Ideo qꝛ filiꝰ dei venerat in mundū ad ista q̄ttuor s. Ad expugnādū hostes fidei. Ad cōuocandū populum ad cultū dei. Ad mouendū castra per viā charitatis. Ad premiū festi eterne iocunditatis: merito igitur vti voluit tubis. i. apostolis ⁊ apl̄icis viris intra quas tubas duo fuerūt Philippus ⁊ Jacobus de q̄bus ait pater filio verba ꝓposita. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles q̄bus cōuocare possis multitudinē. In quibus quidē verbis isti duo p̄ciosi apostoli cōmendant̄ a quattuor ꝑm quadruplex genus cause.s. Ab efficiente. A materia. A forma. Et a fine. Primo ab efficiēte ibi. Fac tibi. vbi notat̄ in ip̄is officij auctoritas. Secūdo a materia. ibi. tubas argenteas: in quo notat̄ in ip̄is eloquentie claritas: in tuba sonꝰ terribilis ad mouendū affectū: in argento sonus lenis ⁊ facilis ad docenduz intellectum. Tertio a forma: quia duas ductiles. in quo notatur in ip̄is vite sanctitas. in dualitate gemīa charitas: qua bonū inchoet: in ductilitate patientie firmitas que inchoatū cōtinuet. Quarto a fine. ibi. q̄bus cōuocare possis multitudinē. in quo ip̄oꝝ vtilitas ⁊ vtilitatis generalitas designat̄. nā in cōuocatione vnitatis fidei vtilitas: in multitudie vtilitatis generalitas designat̄. Hec em̄ sūt quattuor que ꝑficiūt ⁊ cōmendabilē reddunt predicatorē: auctoritas ꝓpter officium: eloquentia ꝓpter documētū: sctitas ꝓpter exemplū: vtilitas ꝓpter merituz et premiū eternū. Quantū ad tertiū p̄ncipale. vbi duo p̄ciosi apl̄i cōmendant̄ a forma: qꝛ duas ductiles in q̄ notat̄ i ip̄is sctitas. Est sciendū ꝙ iste numerus duo charitatē significat: qꝛ dic̄ Greg. ꝙ dn̄s misit ad p̄dicandū binos apl̄os: ad denotandū ꝙ minꝰ q̄ꝫ inter duos charitas haberi nō pōt: nemo em̄ ad seip̄m charitatē habet: sꝫ ꝑ charitatē in alteꝝ tendit: vt charitas esse possit. Jō isti duo apl̄i in vita ⁊ in morte ꝑfecta charitate cōiuncti fuerūt: vnde bene mistice designant̄ per duo luminaria magna Gen̄.ij.cap̄. Per duos pullos colūbaꝝ Leuit̄.v.cap̄. Per duos cherubī Exo.xxv.ca. Per duas oliuas Zach.iiij.cap̄. Per duas columnas ij. Regū.vij.cap̄.. Per duo candelabra Apocal̄.xi.cap̄. Quia in luminaribꝰ illuminatio claritatis: in pullis albatio puritatis: in cherubin cognitio veritatꝫ in oliuis compassio pietatis: in colūnis suꝓportatio penalitatꝫ: in cādelabrꝫ edificatio sctitatꝫ. Primo igit̄ dico ꝙ isti duo apl̄i designant̄ ꝑ duo luminaria magna: de q̄bus dicit̄ in figura Gen̄.ij.ca. Fecit deus duo luminaria magna: vbi duo ponunt̄.s. ex ꝑte efficiētis nobilitas. ibi. Fec̄ deus. ex ꝑte effectus bonitas. ibi Duo: ecce charitas: qꝛ minus q̄ꝫ iter duos charitas esse nō pōt ꝑm Greg. ecce societas amorosa ⁊ gr̄osa: in qua fulgebat charitas ad deū ⁊ ad ꝓximū. magna ecce sctitas: qꝛ fuerūt magni sctitate ⁊ ꝓrute ⁊ ꝑfectione. sed mō sūt magni gl̄ificatione. Luminaria: ecce claritas: fuerunt em̄ clari ⁊ luminosi ꝓpter suaz sciam: qꝛ licet ante aduentū ip̄ūsscti fuerīt homines idiote: tamē post fuerūt illuminati in fide omni scia necessaria ad salutez: q̄ et alios illuminauerunt. Scd̄o dico ꝙ isti duo apl̄i designant̄ per duos pullos columbaꝝ: de quibus dicit̄ in figura Leuit̄.v. Anima que peccauerit ⁊c̄. ⁊ sequit̄: offerat duos turtures vl̄ duos pullos colūbaruz. In turture em̄ que habet planctum ꝑ cantu significat̄ cōtritio: in pullis columbaꝝ q̄ non habent fel: significat̄ innocentia ⁊ puritas. Q̄ autē isti duo apl̄i habuerīt istā puritatē: patet ex hoc qꝛ fuerūt apl̄i xp̄i ⁊ tenuerūt vitam euangelicā: qꝛ vt dicit̄ Lu.vi.ca. Relictꝫ oībus secuti sunt eū. i. xp̄m. ⁊ optime dic̄ Relictis oībus que.s. poterant animas deturpare eoꝝ que sunt: superbia: auaricia: luxuria. sciebant em̄ illud veruz esse quod dicit̄ Eccl̄iastici.xiij. Qui tetige/

Primū princi.

Scd̄m

Tertiū

Primū

Scd̄m

Tertiū rit picē coinq̄nabit ab ea. Tertio dico
q̄ isti duo apostoli designant p̄ duo che/
rubin: de quibus d̄r in figura Exo.xxv.
Facies duos cherubin aureos ⁊c̄. Che/
rubin interpretat plenitudo scīe ⁊ desig/
nat apl̄os plenos ꝑitate scīa et sapiētia.
Cherubin em̄ sūt in suprema ierarchia
angeloꝝ qui imediatissime ⁊ ītime aspi
ciūt diuinā essentiā: ⁊ per illos reuelatur
ipsa essentia alijs: quare describunt ala/
ti sex alis ī Esaia. Sic em̄ isti beati apo
stoli fuerūt pleni veritate scia et sapien/
tia cognoscendo deū xp̄m ⁊ hominem: ⁊
eius veritatem ⁊ doctrinā habentes sex
alas. duas respectu dei. dilectionis. s. et
cognitiōis: duas respectu sui. s. cognoscē
do bona nature: in q̄bus creauit eos ad
imaginem et sil̄itudinem suam: ⁊ bona
gratie in q̄bus recreauit per passionem
quartū Quarto dico q̄ isti duo apostoli desi/
gnantur per duas oliuas: de q̄bus d̄r in
figura Zacharie. iiij. ca. Ecce due oliue
⁊ duo candelabra a dextris lampadis: ⁊
alia a sinistris ⁊c̄. Expone: iste due oliue
sunt isti duo apl̄i: ⁊ compant oliue: oleū
em̄ habet naturā conditiui saporis: ⁊ le/
nitiui dulcoris: due ergo oliue significāt
in istis duob̄ apl̄is duas species pietat̄
s. corpalis ⁊ spūalis: sicut em̄ oleū supna
tat alijs liquorib̄: sic pietas in istis. De
pietate corpali patet: q̄r pauꝑibus om/
nia reliquerūt ⁊ dederūt ꝑm consiliū xp̄i
De spūali patet: si respicias vitam eorū
Quītū quomodo cōsolabant desolatos: ⁊ instru
ebant indoctos. Quinto dico: q̄ isti
apl̄i designant p̄ duas colūnas: de q̄bus
dicit in figura. iij. Regū. vij. Decē ⁊ octo
cubitoꝝ altitudine ⁊ duodecim cubitorū
latitudine aderat colūna vtraq̄. duo q̄q̄
capitella fecit: que ponerent super capita
columnaꝝ. ⁊ sequit. Statui duas colū/
nas in porticu templi: expone. Templū
istud est regnū celoꝝ: porticus est eccl̄ia
militans in qua sunt due colūne. id ē isti
duo apostoli. Altitudo. xviij. cubitoꝝ si/
gnificat q̄ isti duo apostoli semp̄ erigebā
tur versus celum per. x. precepta legis ⁊
octo ꝑtutes q̄bus debent octo bt̄itudies
de q̄bus dicit Mathi. v. Bti pauperes
spiritu: qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ. videas
om̄es sicut continent ibi. s. v. cap̄. Linea
xij. cubitoꝝ latitudinis significat. xij. ar/
ticulos diuinitatis ⁊ humanitatis xp̄i:
quos isti firmiter crediderūt. Et dicunt
colūne: quia sicut columne sustinent do/
mū: ita isti eccl̄iam: ⁊ sicut columne mul
tum laborāt edificiū sustentādo: sic isti
sustendando fidem xp̄i multos labores
habuerunt ⁊ sustinuerunt in persecutio/
nibus: in asperitatibus ⁊ in tormentis:
sed sicut caput vbi sūt quinq̄ sensus ha
bet regere totum corpus: ita duo capitel
la erant in columnis: que quidem capi/
tella significant in istis apostolis duas
virtutes. s. temperantiam ⁊ patientiam:
ita q̄ temperantia est necessaria in ꝓspe/
ris: et patientia in aduersis. Et iste due
colūne erant fortes quia erec: sic isti apo
stoli fuerūt fortes: q̄ nec ꝓsperis nec ad/
uersis potuerūt frāgi. Et de hac fortitu/
dine cōtra om̄e malū vide in vita eorū. Sextū
Sexto dico q̄ isti duo apl̄i designant
p̄ duo cādelabra: de q̄bus d̄r Apocal. xi.
Dabo duob̄ testibus meis et propheta/
bunt amicti saccis. Hij due oliue sunt ⁊
duo candelabra lucentia in cōspectu dn̄i
terre: si q̄s voluerit eis nocere: ignis exi
bit de ore eoꝝ ⁊ deuorabit inimicos eoꝝ
⁊ sequit. Hij hn̄t ptātem claudere celuꝫ
nubib̄ ne pluāt: ⁊ sequit. et ꝑcutere ter/
ram omni plaga: expone et nota ꝑfectio
nē magne sanctitatis in istis duob̄ apo/
stolis. In hoc q̄ vocant testes laudant
de veritate: vnde ad litterā: isti fuerūt te/
stes vite xp̄i ⁊ mort̄ ⁊ resurrectiōis ⁊ do
ctrine euāgelice. In hoc q̄ dicit. ꝓpheta/
bunt laudantur de magna sapientia ⁊ co
gnoscibilitate: vnde in lege prophete vo
cabantur videntes deum: vnde ad lr̄am
Isti viderunt secreta dei ⁊ reuelauerunt
ea dādo consilia populis: quomō decli/
narēt a malo ⁊ facerēt bonū. In hoc q̄ di
cit. amicti saccis: laudant de humilitate
contra diaboluꝫ: de paupertate ꝯtra mū
dum: de austeritate ꝯtra carnē. In hoc
q̄ dic̄ due oliue laudantur de pinguedīe

208

ꝛ dulcedine deuotiōis mentalis ꝛ orationis vocalis in hoc ꝙ dicit: duo cādelabra lucentia: laudant̄ de honesta cōuersatōe: ita ꝙ cōuersatio eoꝝ lucebat ꝛ dabat exemplū om̄ibus eos aspicientibus ꝛ bene vocant̄ candelabra: vides eniꝫ ꝙ cādela ponit̄ sup candelabꝝ: vnde de cādelabris dicit̄. ij. Paral̄. iiij. ca. Salomō fecit candelabra ex auro purissimo cum lucernis suis: vt lucerēt ante oraculū. In pede candelabri tripartito significat̄ fides trinitatis quā isti gl̄iosi apl̄i ita fortiter habuerūt ꝙ pro ea morti se exposuerunt. In hastili candelabri significatur spes: vnde in spe remunerationis eterne opabant̄ opera virtuosa. In auro purissimo significatur puritas mentis ꝛ operū ipoꝝ ꝓpter xp̄m. Lucerne que erant sup hastis significāt ꝙ opera bona debēt eē publica. candelabra em̄ apl̄oꝝ erant septem: vt dicit̄ Zach. iiij. cap̄. que sūt septē opera miscōie corpalia vel spūalia facta in charitate. Sed in hoc ꝙ di. Si q̄s voluerit eis nocere: ignis exibit de ore ipsorū: laudant̄ de amore quē habebāt ad inuicem. iuxta consiliū xp̄i. Diligite inimicos vestros: ꝛ ille ignis sic comburebat eos ꝙ eos nō ꝯsumebat q̄nimo efficiebātur amici. In hoc ꝙ dicit ꝙ habēt potestatē claudere celū: laudant̄ de sanctitate vel dignitate sacerdotali quia ip̄i habebant ptātem ligādi atq̄ soluēdi. ip̄is em̄ fuit dictū illud. Quodcūq̄ ligaueritis sup terrā erit ligatuꝫ ꝛ in celis: ꝛ q̄dcunq̄ solueritis super terrā erit solutum ꝛ in celis. In hoc ꝙ di. ꝙ habent potestatem ꝑcutere terrā significat̄ potestas iudicialis: quā habebūt in die iudicij ip̄is em̄ dictū fuit: Sedebitis sup sedes iudicantes. xij. trib̄ israel. De sctitate potestatis inuenire in vita eoꝝ.

De virtute humilitatis sermo.

Discite a me quia mitis suꝫ ꝛ humilis corde: et inuenietis requiē aīab̄ vr̄is Math. xv. ca. Quia ꝟo xp̄us pridie q̄ꝫ pateret̄ dedit p̄cipuuꝫ hūilitatis exē plū in eo ꝙ discipuloꝝ pedes lauit. Jō ad declarationem huius solennitatis conueniēter assumit̄ verbū istud in quo saluator noster duo facit. Primo iducit virtutis meritū ad opandū cū dic̄. Discite a me: qꝛ mitis sū ꝛ humilis corde: vñ ad Philip. ij. ca. Semetip̄m exinaniuit formam serui accipiēs. Scd̄o promittit ꝟtutis premiū ad ꝑcipiendū. cū sequit̄: Et inuenietis requiē aīabus vr̄is. vnde dicit̄ Apocal̄. xiiij. ca. Amodo iam dicit sp̄ūs: vt req̄escant a laborib̄ suis: quia ꝯ humilitatis ꝟtus est illa ſm btm̄ Aug. in sermone de plurib̄ martyrib̄ in qua debemus dñm p̄cipue imitari: ideo circa istā virtutē sunt. xij. articuli declarandi quoꝝ. Prim⁹ est: q̄d est humilitas. Et d̄r ꝙ q̄ttuor sunt modi ꝟtutū. quoꝝ

Primo ꝙ aliq̄ sunt ad bonū ꝓsequendum vt pietas: quia bonū facere querit

Scd̄o alique sunt ad malū fugiendū: vt castitas: quia malū vitare intendit.

Tertio alie ad vtrūq̄ vt eq̄tas: quia ꝑ hanc subiecti a malo tuent̄ ꝛ ad bonū ꝓuehunt̄: iuxta dictum ꝓphete ps̄. xxxiij. metro. xiiij. Declina a malo ꝛ fac bonuꝫ

Quarto sunt alie ad neutrū: vt patiētia: qꝛ non cōsentit in actus sequēdi aut fugiendi: sed in actū tantū patiendi malum. nūc aūt humilitas non est ad prosequendū bonū: nec ad fugiendū maluꝫ se extēdit: sed resistendū circa honores ad quos anim⁹ hoīm est nimis ꝓnus sic̄ supbia est vitiū talia ꝓsequēs. Vñ q̄ttuor sūt ꝟtutes tales fugiētes ea ad q̄ sumus ꝓni. Prima est paupꝛtas voluntaria q̄ dimittunt̄ facultates. Scd̄a est continentia rōnalis q̄ abijciunt̄ voluptates.

Tertia est abstinētia q̄ reprimunt̄ gustus delectatiōes. Quarta est humilitas qua paruipēdunt̄ honores: vnde d̄r ij. Regū. vi. cū Michol filia Saul argueret Dauid de contēptu sui honoris: qꝛ luserat ante archā federꝫ dñi. Rñdit Ludam ꝛ vilior fiam plus q̄ꝫ factus sum et ero humilis in oculis meis. Et iō di. ps̄ cxxx. metro p̄mo. Dñe non est exaltatuꝫ cor meū neq̄ elati sūt oculi mei neq̄ am

bulaui in magnis neq; in mirabibib; su/
II. arti/ per me. Scds articulus est: vnde ori/
culus. tur humilitas. Dr aūt q sicut supbia ori
tur ex stulticia: pro eo q ideo supbus qli
bet est: quia nescit noscē suos defect⁹: ita
humilitas orit ex puipendentia: qr pru/
dens cū bene ⁊ recte iudicet in agibilib;
nouit ꝓprios defectus: ⁊ sic tenet se in hu
militate: vnde Prouerb. ix. Vbi humili
tas: ibi ⁊ sapia. Sed attendendu; est q
homo sapiēs habet quadruplicē actum
ex quo causat in eo virtus ista humilita/
tis. Primus est q suos defectus sapiē
ter cognoscendo recogitat. qr prudēs nō
errat. Scds est qr ex talib; defectibus
ipm se idignu; honore iudicat: qr nouit
q honor est ꝟtutis premiū: ⁊ iudicat nō
esse sibi debitū. Tertius est: q talē ho
norem nō affectet nisi sit sibi conueniens
bonū: qr nullus affectat nō sibi conueni
ens bonū. Iste autē iudicat istud nō esse
sibi cōueniens bonū: igitur non appetit.
Quartus actus est qr talē honorē re/
cusat: quia est ei discōueniens sicut con/
trariū ⁊ omne tale est nociuū. Et si dicat
q hoc ꝑtinet ad vitiosū ⁊ non ad virtuo
sum cui est cōueniens ꝟtus: qr honor est
testis ꝟtutis occurrit illud Esa. lxiiij. ca.
Quasi pannus menstruate vniuerse iu/
III. ar/ sticie nre. Tertius articulus est q̄t sūt
ticulus hūilitatis gradus: ⁊ ponunt duo. Pri
mus quo ad defectus considerationem.
Scds quo ad honoris declinationem.
Primus gradus q est quo ad defect⁹ cō
siderationē consistit in q̄ttuor. Prim⁹
est: suos defectus recognoscere in intelle/
ctu: sicut dicit propheta ps. l. metro. iiij.
Qm iniquitatem meam ego cognosco et
peccatū contra me ⁊c. Scds est ipsos
detestari in affectu post noticiā: sicut dic
idem ꝓpheta ps. xxi. metro. iiij. Ego aūt
sum vermis ⁊ non homo: obprobriū ho/
minū ⁊ abiectio plebis. ⁊ idē. Iniqtatem
odio habui ⁊ abhoiatus sū. Tertius
est ipos nō occultare in effectu: sicut idem
ꝓpheta dicit ps. xxxi. metro. v. Delictu;
meū cognitū tibi feci: ⁊ iniusticiā meam
nō abscōdi. Quart⁹ est: ipos manife/
stare in affatu: vt ait idē ꝓpheta ps. xxxi.
metro. vi. Dixi cōfitebor aduersū me in
iusticiā meā dño. ⁊ tu remisisti impietatē
pcti mei. ⁊ ps. xxxvij. metro. xix. Qm ini
quitatē meā annūciabo: ⁊ cogitabo pro
pctō meo. Scds gradus istius virtu/
tis ponit q̄ ad honoris declinationē qui
consistit in q̄ttuor. Prim⁹ est: honorem
nō desiderare sic desiderāt pompatici et
ambiciosi vel pharisei q optabāt pmos
accubitus in mēsa ⁊ vocari ab hominibus
rabi: vt dr in euāgelio Mathi. xxiij. cap.
Scds est honorē fugere: sic xpus fecit
qn iudei volebant eū facere regē q fugit
in montē: sic etiā xpi discipuli. i. Barna/
bas ⁊ Paul⁹: vt habet Act. xiiij. qn pro
miraculo facto recusabāt honorē di. Et
nos mortales sumus sil'es vobis hoies
annūciantes vobis ab his vanis cōuer/
ti ad deū viuū. Tertius est dedecus
⁊ inhonorē sustinere: sic apli Act. v. qui
ibāt gaudētes a cōspectu cōcilij: qm dig
ni habiti sunt ꝓ nomine iesu contumeliā
pati. Quartus est inhonorē ⁊ vilipen
diū querere sicut ipe dñs: ꝓ quo dicit ꝓ/
pheta ps. lxxxiij. metro. xi. Elegi abie/
ctus eē in domo dei mei magꝭ q̄ habita
re in tabernaculis pctōꝝ. i. ī synagoga. de
quo Luce. xviij. Ecce ascendim⁹ hiero/
solymā ⁊ consumabūtur oīa que scripta
sunt ꝑ ꝓphetas de filio hoīs. tradet enī
gentibus ⁊ illudetur ⁊ flagellabit ⁊ con
spuet: ⁊ postq̄ flagellauerint occidēt eū. IIII. ar/
Quartus articulus: quot sūt humili/ ticulus
tatis maneries. Et dicit q distinguūtur
sicut distinguūtur honores qui exhibent
vel bonis interiorib; vel exterioribus. Bo
na aūt interiora sūt q̄ttuor. Primo sūt
potētie naturales: de q̄bus est humilitas
cū q̄s cōcedit q ꝑ ꝓpriū ingeniū non po/
test q̄s noscē seipm dupl'r dicendo: quia
ignoro ingressū ⁊ egressū meū. Scdo
sūt ꝟtutes itellectuales de q̄b; est hūili/
tas cū q̄s cogitat q ꝑ nullā sciētiā posset
ꝑfecte scire vnu; milij granū. Tertio
sunt virtutes morales: de q̄bus est humi
litas: cum quis cogitat q omnes deni/
grantur per vnū defectum sicut dissonā/

tia p̱ vnicā vocē: ⁊ tamen nullus inuenitur sine aliquo defectu. Quarto sunt virtutes ⁊ passiones sup̱naturales: et de talib⁹ est humilitas cū quis cogitat q̄ talia a se nō habet nec de talib⁹ est deo gratus vt deberet. Sz bona exteriora sūt quattuor. Primo bona corp̱is vt fortitudo ⁊ pulchritudo: de q̄bus nō est gloriandum: q̄ corpus nr̄m est corruptibile.

Scd̄o bona generis: de q̄bus non est gl'iandū: q̄ om̄es ꝓcessim⁹ a p̄mis agricolis. Tertio bona dignitatū de quibus nō est gl'iandū: q̄ illa videnť esse cōmunia bonis ⁊ malis. Quarto sūt bona diuitiaꝝ de q̄bus non est gl'iandū: q̄ illa sunt minima bona ⁊ cōmunia quanto magis exteriora. Et q̄ contingit circa om̄ia illa sup̱bire: iō circa oīa ista humilitas est obseruāda: sicut dicit sapiēs Eccle. iij. ca. Quanto maior es humilia te in oibus. Quintus articul⁹ est que sunt humilitatis ꝓprietates. ⁊ ponuntur q̄ttuor. Prima est q̄ illa v̄tus est communissima: q̄ sicut in omni v̄tute cōtingit sup̱bire: ita ⁊ hūiliter agere q̄uis in sup̱biendo nō sit vera v̄tus. Scd̄a est q̄ illa v̄tus est acceptissima q̄ cū in alijs v̄tutib⁹ sit odiū inter v̄tutes ⁊ vitiuz oppositū sicut crudeles odiūt mitē: ⁊ auari liberalē: luxuriosi castū: tn̄ hic superbi diligūt humilē magis q̄ superbū. Tertia q̄ illa v̄tus est securissima quia tenet affectū hoīs in infimo sicut superbia in summo. ⁊ ideo q̄ de infimo nō pōt quis cadere: iō pōt securus p̱manere sic̄ i sensibilib⁹ non p̱iclitať cadere: nisi q̄ stat in alto. Quarta est q̄ hūilitas est virtus summe necessaria: q̄ s̄m Greg. in dialogo. ip̄a est custos oīm v̄tutū: ⁊ iō deus p̱mittit in p̱fectꝫ viris nōnullos defectus vt ex ip̄is accipiāt hūilitatis occasionez ad v̄tutē custodiendā sic̄ exemplificat de illo sctō qui a risu cōtinere se nō poterat. Et inducit ad hoc q̄ filij israel debellatꝫ chananeis q̄ erāt fortiores non potuerūt expugnare phylisteos q̄ erant infirmiores: vt animaduerterent illos non virtutibus sup̱asse ꝓprijs: vt habeť. i. Re. xxxi.

V. articulus

Sext⁹ articul⁹ q̄ sūt hūilitatꝫ cause ⁊ ponunť q̄ttuor. q̄ꝝ. Pr̄ia ē timor dn̄i: q̄ sic̄ audacia inducit sup̱biā: ita timor dn̄i inducit hūilitatē: vn̄ hoies tīorati nō sūt elati Eccl'ia. i. c. Timor dn̄i expellit peccatū. Scd̄a est paruipensio sui: q̄ sic̄ hoies q̄ seip̄os existimant: honores sibi ap̱propriāt: sic q̄ se non existimant: de honorib⁹ non curāt q̄ debenť hoibus magnis Math. xxiij. ca. Qui se humiliauerit exaltabitur. Tertia est existimatio proximi: q̄ ille q̄ aliū existimat seip̄m humiliat: ⁊ aliū dignū honore iudicat Luxiiij. ca. Non discūbas in primo loco ne forte honoratior te sit inuitat⁹ ab eo. Et in hoc q̄ ei honorē defert seip̄m humiliat: sicut superbi alios paruipendūt. Et ꝓpter istas duas causas: dic̄ apostol⁹ ad Phil'. ij. In humilitate sup̱iores sibi inuicem arbitrantes: ⁊ illa arbitratio prouenit ex eo q̄ q̄s cōtēnit seip̄m: ⁊ existimat aliū. Quarta est contemptus mundi: q̄ ille q̄ contempnit munduz: non curat de illis ad que mūdus est ītentus q̄ sunt eius pompe ⁊ honores. vnde Joh. xv. ca. Si de mundo fuissetꝫ mundus qd̄ suuz erat diligeret: sed q̄ non estꝫ de hoc mūdo ꝓpterea odit vos mundus. ⁊ iteꝝ Johannes in canonica sua dic̄ q̄ q̄cquid in mūdo est: aut est concupiscentia carnis aut cōcupiscētia oculoꝝ: aut sup̱bia vite quoꝝ. Primū militat cōtra castitatem

VI. articulus

Scd̄m cōtra paup̱tatem. Tertiuz cōtra humilitutē. Septim⁹ articulus est: q̄ sunt humilitatis effectus: ⁊ ponunť q̄ttuor. Primus est indulgentia: quia offensus placari nō pōt nisi p̱ humilitatem offendentis. Ideo dicebat angelus ad Agar Gen. xvi. Reuertere ad dn̄am tuā ⁊ humiliare sub manu ei⁹. Scd̄s est obedientia: q̄ obediētia facit esse subiectū sup̱iori: humilitas aūt portat subiectionē: non solū ad sup̱iorē sed etiaz ad equalē ⁊ inferiorē s̄m triplicez eius gradum: vt vult apl'us ad Phil'. ij. cap̄. Humiliauit semetip̄m formā serui accipiēs quemadmoduz inobedientia est filia superbie: vt dicitur in lege Nume. xv. cap̄.

Anima per superbiam peccans siue pe/
regrin⁹ siue ciuis peribit de populo suo
et hoc est: quia est rebellis contra deum.
Tertius est patientia: quia sicut ho/
mo superbus cito ꝓuocatur ad rixam cũ
ei resistit eo ꝙ superiorem se reputat: ita
humilis firmat ad patientiaꝫ eo ꝙ se re
putat inferiorẽ. Et ideo sic humiliati fi/
lij israel pacienter portabãt iugũ Phili/
stinoꝝ: vt habet in libro Judicum: ⁊ sic
Dauid iniurias portabat Semei. ij. Re
gum. xvi. ca. Egredere egredere vir san/
guinũ ⁊ vir belial reddidit tibi dñs vni
uersum sanguinez domus saul qm̃ inua
sisti regnum pro eo et dedit dñs regnum
ĩ manu absalon filij tui: ⁊ ecce premũt te
mala tua. Quart⁹ est pax: quia sic di/
cit sapiens Prouer. xiij. Inter superbos
semper iurgia sunt: pro eo ꝙ vnus appe/
tit super alium extolli. Et ideo inter hu/
miles est pax quia vn⁹ appetit alteri sub/
ici ſm illud apostoli Roma. xij. Hono/
re inuicem p̃uenientes: modesti: humiles:
VIII ar ticulus ⁊ iste sunt quattuor humilitatis filie.
Octauus articulus est: que sunt hu/
militatis signa cũ sit virtus in corde la/
tens ⁊ dicit ꝙ quattuor. Primũ est in
gestu: quando quis composite inclinat.
quia signũ superbie est nimis erectũ in/
cedere quasi gestiat eleuari: sicut dicitur
Esa. iij. contra filias syon que ambula/
bant extento collo eleuate: et nutibꝰ ocu/
loꝝ ibant ⁊ pedib⁹ composito gradu in/
cedebãt. Scdm est in affatu: quia ad
humiles pertinet loqui cum modestia: si
cut superbi loquunt grãdia: ſm illd pro/
pheticum ps̃. xi. metro. x. Qui dixerunt
linguã nostrã magnificabim⁹ labia no/
stra a nobis sunt. Tertiũ est in habi/
tu: quia sicut signũ superbi est vestiri pre
ciose: vt patet Math. xxiij. cap̃. Dilatãt
enim philateria sua et magnificant fim/
brias ⁊c̃. ita signum humilitatis est ve/
stiri humiliter ad abiectionem. sicut rex
Niniue volens se humiliare abiecit a se
vestimentum suum et indutus est sacco.
Jone. iij. cap̃. In Niniue ex ore regis et
principum eius dicens: homines et iu/
menta et boues et pecora non gustent
q̃cq̃ nec pascant et aquã nõ bibãt ⁊ ope
riant saccis hoĩes et iumẽta clament ad
dñm. Quartũ signũ hũilitatꝫ ẽ in effe
ctu quãdo q̃s exercet opera humilia: sic
christus lauit pedes discipuloꝝ suorũ in
cena Johannis. xiij. Ista quattuor signa
habuit Achab rex in sua conuersione. iij
Regum. xxi. ca. vbi dicitur ꝙ ambulauit
dimisso capite: quantum ad signum ge/
stus: et indutus est sacco quantũ ad sig/
nũ amictus: et dormiuit in cinere quan
tum ad signũ effectus: et scidit vestimẽ/
ta sua vbi credũtur fuisse dicta verba hu
milia quantuꝫ ad signũ affatus. Et ibi/
dem dicitur ꝙ deus reuocauit sententiã
mortꝫ latam contra ipsum dicẽdo helye
Nonne vidisti Achab humiliatum co/
ram me. Nonus articul⁹ que sunt hu IX. arti
militatis figmenta: ⁊ ponunt quattuor. culus.
Primũ quando quis pretendit signũ
humilitatis ꝓpter superbiam: quia om/
nes appetunt humilẽ exaltare: ſm illud
Eccle. xi. Sapientia humiliati exal ta/
uit caput eius. Et ideo vt exaltent tales
humiliant. Scdm est quãdo quis p̃/
tendit talia signa ꝓpter inanẽ gl̃iam: qꝛ
hũiles laudant: io ipe vult laudari tãq̃
humilis: cũ sit vere sup̃bus: sic de ypocri
tis dicit dñs in euangelio Math. vi. ca.
Exterminant em̃ facies suas vt pareant
hoĩbus ieiunãtes. Idẽ. xxiij. Oĩa opera
sua faciũt vt videant ab hoĩbus. Ter
tiũ est qñ quis pretendit talia signa hu/
militatis ꝓpter auaritiã quia ꝑ talẽ mo
dum tꝑalia acq̃runt ⁊ non cõsumunt: et
talis non est humilis: sed auarus cum
act⁹ morales specificent a fine. Jõ dixit
Heliseus iezi. iiij. Regũ. v. Accepisti ar/
gentũ ⁊ vestes: ⁊ sequit: sed ⁊ lepra Naa
man adherebit tibi ⁊ semini tuo ĩ sempi/
ternũ ⁊ ⁊ egressus est ab eo leprosus q̃si
nix ⁊ Judas ꝓpter auaritiã xp̃m vendi/
dit di. Math. xvi. Quid vultis mihi da
re ⁊ ego eum ⁊ cetera. Et ponit beatus
Augustinus de ciuitate dei. ꝙ romani
subiugauerunt omnes virtutes super/
bie. Quartuꝫ figmentũ est quãdo q̃s

210

pretendit talia signa humilitatis ꝑ fraudulentiā: qꝛ sub humilitatis specie cōtingit decipe aliū; ꝑ eo ꝙ homo humilis reputat̄ ꝟtuosus: ⁊ sic credit̄ ei. Vñ Sapiens Eccle. xix. Est qui neq̄ter se humiliat: interiora autem eius plena sunt dolo

X. articulus

Decimus articul⁹ est: q̄ sunt humilitatis fomēta: ⁊ dicit̄ ꝙ quattuor. Primū est pauꝑtas: qꝛ sicut diuitie habēt extollere: ita pauꝑtas ad ima declinare: vñ quia cōtra naturā est pauꝑis superbire: ideo dicit sapiens Eccle. xxv. ꝙ aīa eius odiuit pauperē superbū: qꝛ dicit: tres species odiuit anīa mea et aggrauor valde anime illoꝝ. pauꝑem superbū. diuitē mēdacem. ⁊ senem fatuū ⁊ insensatū. Secundū est corꝑalis tribulatio: qꝛ hō dum affligit̄ natura l̄r humiliat̄: sic̄ in ꝑsperitate eleuat̄. ideo d̄r Prouerb. xvij. ꝙ sicut igne ꝓbat̄ auꝝ ⁊ argentū: hoīes vero camino tribulatiōis. Tertiū est mentalis temptatio. qꝛ ideo de⁹ immittit temptationes scis: vt custodiant̄ in humilitate: vñ dicit apl̄us. ij. ad Coꝝ. xij. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane q̄ me colaphizet. i. stimulet ⁊ affligat: ne magnitudo reuelationū extollat me. ⁊ paꝝ infra. Virtus in īfirmitate perficit̄. Quartū fomentuꝫ est diuersoꝝ euentuū cōsideratio: quia futura ignorant̄ ⁊ euentus cōtrariant̄: ideo dic̄ sapiēs Prouer. xxvij. Ne gl̄ieris in crastinū: ignorās quid suꝑuētura pariat dies.

XI. articulus

Undecim⁹ articulus est: q̄ sunt hūilitatis motiua que p̄bent cuilibet causam humiliandi in ista vita mortali: ⁊ ponūtur inter alia q̄ttuor. Primū est ꝙ homo est limus a sua p̄ma creatōe: qꝛ deus creauit hoīem de terra que est ignobilissimū elementū: vt sciret se esse infimū in genere oīm creaturaꝝ rōnabiliuꝫ et non superbū: ꝑm illud Eccle. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Scd̄m est: ꝙ homo ē fedus in sua naturali generatōe q̄ prouenit ex humani seminis feditate; ꝑ qua dicitur. Homo putredo: ⁊ filius hoīs vermis: vt dicit̄ Job. xxv. Homo putredo: ⁊ filius hoīs vermis. Quia sicut vermes generant̄ ex putredine: ita homo generatur ex corruptōe. Tertiū est: ꝙ homo est fumus in sua duratōe; ꝑ eo ꝙ transit de ista vita velociter sicut fum⁹ ꝑm illud ꝓpheticū ps̄. c i. metro. iiij. Quia defecerunt sic̄ fumus dies mei: ⁊ iō in vita illa non debet alta querere Jaco. iiij. c. Que est vita vestra? vapor est ad modicū parens. Quartū motiuū est: ꝙ homo est fimus in sua consumatōe. Mors em̄ funesta resoluit corpus humanū in horrendas corruptiōes ꝑm illud Eccle. x. Cuꝫ moritur homo hereditabit bestias serpentes ⁊ vermes ⁊ sic non debet superbire ⁊c̄. Duodecim⁹ articulus est: q̄ sūt humilitatis p̄uilegia: ⁊ ponūtur q̄ttuor quoꝝ

XII. articulus

Primū est ꝙ illa ꝟtus. s. humilitas est nobilissima: qꝛ est ꝟtus angelica. cū em̄ virtutes morales nō sint cōiter in angelis vt fortitudo ⁊ tempantia: ista tñ est in angelis: qꝛ opposita circa idem hñt repugnātiā. ⁊ qꝛ in malis angelis fuit superbia: sic in bonis hūilitas. Scd̄m ē ꝙ ista ꝟtus est pulcherrima cui⁹ signū ē ꝙ oculus diuinus libēter respicit ipsam. Tū quia regius ꝓpha dicit ps̄. c xxxvij. metro. iiij. Quia excelsus dñs et hūilia respicit. tū qꝛ alibi scꝫ Esa. lxvi. Ad quē respiciā nisi ad hoīem ⁊ trementē verba mea. Et ideo d̄r pulcherrimū: qꝛ d̄lectat visum. Tertiū est qꝛ ipa est ꝟtus optima: qꝛ tā in moralib⁹ q̄ꝫ in naturalib⁹ peius meliori opponit̄: qꝛ adimit mai⁹ bonū: humilitas autē opponit̄ suꝑbie q̄ dicit̄ pessimū vitiū: vñ dicit Augu. ꝙ nullum est vitiū cui magis resistit lex diuīa q̄ꝫ suꝑbia. Quartū priuilegiū est: ꝙ illa virtus est p̄ma: qꝛ sicut suꝑbia fuit primū vitiū a quo sumpsit initiū om̄is ꝑditio: vt scribit̄ Thob. iiij. Istud autē fuit in p̄mo angelo cū fuit per suꝑbiam auersus a deo: ⁊ ita p̄ncipiū om̄is saluationis fuit humilitas cū sctūs Michael et angeli eius cōtradicentes diabolo ꝑ humilitatē fuerunt ad deū conuersi: vnde sic̄ superbia fuit primū peccatū: ita humilitas est virtus prima: vnde dicit̄ Judith ix. Nec superbi ab initio scꝫ mundi pla-

cuerunt tibi: sed humiliū semper et man
XIII. articulus suetoꝝ tibi placuit deprecatio. Terti/
usdecimus articulus est: que sunt humi
litatis beneficia: et ponunt inter cetera
quattuor. Primū est diuinaꝝ ꝑsonaꝝ
habitatio: quia dn̄s habitat in eis: vnde
dicit Esa. lvij. Deus in excelso habitat
ꝛ cum contrito ꝛ humili spiritu vt viuifi
cet spiritū humiliū. Scd̄m est diuino
rum donoꝝ largitio que copiose solū hu
milib⁹ dantur: qꝛ Jacobi. iiij. dicit. De⁹
supbis resistit: humilib⁹ autē dat gr̄am.
Tertiū est peccatoꝝ nostroꝝ remissio
tū quia dicit ꝓpheta ps̄. xxiiij. metro. xix.
Vide humilitatē meā ꝛ laborē meum ꝛ
dimitte omnia peccata mea. Idem ps̄. l.
metro. xviij. Cor contritū ꝛ humiliatuz
deus non despicies. Quartū est bono
rum opeꝝ acceptatio: qꝛ nulla oꝑa meri
toria sunt accepta: sz ipa hūilitas fec̄ ea
acceptabilia: sicut scribit in Daniele. In
animo contrito ꝛ spiritu humilitatis su
scipiamur a te ꝛ sic fiat sacrificiū nostruz
XIIII. articu. acceptabile in cōspectu tuo. Decimus
quartus articul⁹ est q̄ sunt humilitatꝫ ex
altationes. Et dicit ꝙ in quattuor stati/
bus cōtingit hominē exaltari per humi/
litatē. Primo in mundi politia: quia
naturalis ratio dictat qua gubernat ta/
lis pluralitas ꝙ sicut supbi sunt humili
andi: ita hūiles exaltādi: vnde Prouer.
xviij. Anteq̄ cōterat exaltat cor homis
ꝛ anteq̄ gl'ificet hūiliat. Scd̄o in sub
celesti ierarchia que est ecclesia: quia in
ecclesiastico ordine debent supbi abici: ꝛ
humiles exaltari: s̄m illud saluatorꝫ do/
cumentū Luce. xiiij. Omnis qui se exal
tat humiliabit: ꝛ qui se humiliat exalta/
bitur. Tertio in supcelesti ierarchia:
que dicit angelica: quia ibi assument ad
superiora qui habent corda humilia: si/
cut ibi corruerunt a supioribus magꝫ su
perbi s̄m illud virginis verbuz Luce. i.
Deposuit potētes de sede ꝛ exaltauit hu
miles. Ideo Mat. xviij. dr̄. Quicūq; er
go humiliauerit se sicut paruul⁹ ille hic
maior est in regno celorū. Quarto in
supracelesti ierarchia: quia domin⁹ no/
ster ih̄us xp̄us ex humilitate fuit exalta/
tus sicut fuit inclinatus: vnde dicit apo/
stolus ad Phil. ij. Humiliauit semet p̄z
factus obediens vsq; ad mortem: ꝓpter
qd̄ ꝛ deus exaltauit illum ꝛ dedit illi no
men qd̄ est sup om̄e nomē. Decimus/ XV. ar/
q̄ntus articul⁹ est que sūt humilitatꝫ in/ ticulus
clinationes. Et dicit ꝙ humilitas est in/
clinatiua quadrupliciter: quia de⁹ incli/
nauit filiū suū quadrupliciter. Primo
inclinauit eum ad ierarchiam celestem:
quia cum ab initio: supbientibus malis
angelis boni angeli fuerunt humiliati:
dei filius fuit ad eos inclinatus: in eo ꝙ
fuit ad eos post suā conuersionē inuisibi
liter missus per nouā illuminationē que
fuit ꝓmissio verbi sicut noua inflamma/
tio ꝓmissio spiritussancti. Scd̄o incli/
nauit eum ad ierarchiam subcelestez: qꝛ
virtus humilitatis attraxit ad virginez
verbū: cum ip̄a dicat Luce p̄mo. Quia
respexit hūilitatē ancille sue ꝛc̄. Ter/
tio inclinauit eum ad carcerez subterre/
strem quo ad locū qui dicit sinus abrae:
siue limbus sanctoꝝ patꝝ: vt dicit in sim
bolo apostoloꝝ: Descēdit ad inferos: qꝛ
ad illum locū descendit post suā mortez:
ex maiori humilitate cum potuisset vin/
ctos dissoluere solo verbo: sicut rex mini
strum. Quarto inclinauit eū ad mise
riam subterrestrē quo ad purgatoriuz vt
illoꝝ penas remitteret s̄m illud Act. ij.
Quem deus suscitauit solutis dolorib⁹
inferni: quia sicut descendere ad terram
fuit humilitas: ad infernum supiorem s.
limbū fuit maior: ꝛ maxima ad hunc in
feriorez. s. purgatorium. qꝛ dicit apl'us ꝙ
descēdit ad inferiores ꝑtes terre. De/ XVI. ar
cimussextus articul⁹ est: q̄ sūt humilita/ ticulus
tis solennia. Et d̄r ꝙ attendunt q̄ ad so/
lennitates ꝑsonaꝝ que sunt note in scri/
ptura de humilitate: quaꝝ Prima est
Moyses: quia dū grandis esset effectus
negauit se esse filiū filie pharaonis mal/
lens affligi cū populo dei q̄ temporalis
peccati iocunditatē habere: maiores di/
uitias estimans thesauro egyptiorū im/
properiū xp̄i. aspiciebat em̄ in remunera

tionē fm apl'm ad Hebre. xi. de quo dic̄ scriptura: q̄ erat vir mitissimus sup̄ terram que mititas soror est v̄tutis humilitatis. Scd̄a p̄sona fuit Dauid q̄ cū peccauerat mox se humiliabat: ⁊ semper seip̄m despiciebat dicens. ij. Reguz vlti. ca. Ego sum q̄ peccaui ego q̄ inique egi. isti qui oues sunt q̄d fecerūt vertat̄ obsecro manus tua contra me ⁊ cōtra domū patris mei. ⁊ in ps̄. xxi. metro. vi. Ego sū vermis ⁊ non homo obprobriū hominū ⁊ abiectio plebis. Tertia fuit Jo. bap. qui cuz esset plusq̄ ꝓpheta phariseis de ip̄o querentib⁹ hūiliter rn̄dit Joh. i. cap̄ dicens: Ego vox clamantis in deserto: vbi sancti notāt suā humilitatē: cum nomen ꝓpheticū recusauit. Quarta p̄sona fuit mater dn̄i benedicta que dixit angelo nuncianti Luce. i. cap̄. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi fm verbū tuū. In quo notauerunt sancti signa mire humilitatis: vt alibi patet Et quia iste quattuor p̄sone sunt in scriptura pre oībus alijs solēnissime cōmendate. ideo in eis cōmendatur ⁊ declarat̄ solennitas huius virtutis tn̄ sup̄addit̄ hūilitas xp̄i q̄ fuit oīm v̄tutū exēplar: quia hūiliauit se vt sup̄ vsq̄ ad mortē ⁊ hec humilitas fuit maxima. Quā nob̄ cōcedat ih̄s xp̄s marie filius.

Sermo in festo sancti Joh̄is baptiste.

Fuit homo missus a deo cui nomen erat Johannes. Joh̄is. i. ca. Circa decursum vite beati Joh̄is baptiste et eius laudis preconiū occurrūt. xxx. consideranda. Prima consideratio est de eius p̄nūciatione. Circa qd̄ notandū q̄ btūs Joh̄es fuit in veteri testamēto sub q̄druplici typo p̄nūciatus. Primo sub typo vocis p̄clamātis Esa. xl. Vox clamātis in deserto p̄ate viā dn̄i. Ista eniz vox fm lr̄alem sensuz fuit btūs Joh̄es q̄ in deserto p̄dicauit xp̄m esse ventur̄: ⁊ disposuit ad eius aduentum: ⁊ ideo dictus fuit vox: quia vehiculum verbi incarnati: sicut nostra vox est vehiculuz verbi cogitati fm Augusti. super Joh̄em. vnde Joh̄es respōdens phariseis dixit: Ego vox clamantis in deserto Joh̄is primo.

I. consideratio

Scd̄o sub typo preconis euangelizātis Esa. xl. Super montē excelluz ascende tu qui euangelizas syon: exalta in fortitudine vocem tuam. Et q̄ beatus Johānes ad litterā fuerit iste preco: probat̄ quia aduentuz saluatoris euangelizauit hierusalē ⁊ ciuitatibus iude concurrentibus ad ip̄m populis Math. iij. Tunc exibat ad euz hierosolyma ⁊ om̄is iudea ⁊ omnis regio circa iordanē ⁊ baptizabantur in iordane ab eo confitentes peccata sua. Tertio sub typo helye p̄currentis dicente dn̄o Malach. iiij. Ecce ego mittā vobis Helyā ꝓphetaz anteq̄ veniat dies dn̄i. Dies dn̄i accipitur dupliciter in diuina scriptura. Aut pro die aduentus dn̄i in carnem: ⁊ tunc accipit̄ helyas p̄ Joh̄e bap. de quo Luce primo ca. Ipse precedet ante illum in spiritu et virtute helye. Aut pro die aduētus scd̄i. s. ad iudiciū. ⁊ tūc accipitur helyas pro persona helye ꝓphete veteris testamenti de quo Marci. ix. Helyas cum venerit p̄mo restituet omnia: quia sicut Johannes precessit primū saluatoris aduentuz ita helyas precedet scd̄m: ⁊ q̄ illa ꝓphetia intelligatur fm aliquem sensum de beato Joh̄e ip̄e saluator insinuat Marci. ix. Dico vobis quia et helyas venit et fecerunt in eo quecunq̄ voluerunt.

Quarto sub typo angeli nunciantis. Malach. iij. Ecce ego mittam angeluz meuz. et sequitur. et angelus testamenti quem vos vultis. Istorū duoꝝ angeloꝝ scd̄s fuit xp̄s qui angelus testamenti fuit dictus. primus fuit beatus Johānes baptista: qui preiuit ante faciem domini parare vias eius: ⁊ q̄ ille fuit p̄mus ad litteram testatur dn̄s Luce. vij. Hic est de quo scriptum est Ecce ego mitto angelum meum ⁊c̄. qui preuenit scd̄m Luce p̄mo ca. Preibis ante faciem domini s. scd̄i angeli parare vias eius. Sed occurrunt difficultates. Prima quia talis p̄nūciatio figuratiua nō videt̄ fuisse p̄uilegiū btī Joh̄is vltra cet̄os sctōs: cū

doctores nr̄i alios sctōs sepe laudantes
applicēt ip̄as figuras vete.testa. Dr̄ aūt
q̄ verum est cōmuniter s̄m sensum alle/
goricum: sed de Johanne est veruz scd̄m
sensum lr̄alem. Secunda difficultas
quare dicit̄ angel⁹ cū fuerit pur⁹ homo
Dicitur q̄ duplici ratione Prima: qr
officium angeli dicitur esse annunciare.
Angelus em̄ interpretatur nuncius: et
ille prenunciauit xp̄i aduentum. Se/
cunda ratio: quia viuēs inter homines
fuit imitator puritatis angelice. hec ra/
tio ponitur in sermone assumptiōis bea/
te virginis. In carne preter carnem vi/
uere non terrena vita est sed celestis: vt
infra patet. Scd̄a consideratio est de
eius origine quo ad tribum. Ubi notan
dum q̄ sicut xp̄us fuit de tribu regia. ita
Johannes de tribu leuitica que erat sa/
cerdotalis ⁊ nobilissima post tribum re/
giam. Et circa hoc notant̄ quattuor ca/
tholice veritates. Prima q̄ pater ei⁹
fuit non solum de tribu Leui: sed etiam
de stirpe Aaron de qua erant omnes sa/
cerdotes incensum offerētes: vt patet in
Leuitico ⁊ Numeri. xviij. Et ideo dicit̄
Luce p̄mo. Fuit in diebus herodis regꝫ
Judee sacerdos quidam ⁊c̄. Secūda
est: quia mater eius fuit de eadem stirpe
sacerdotali: quia dicit q̄ vxor eius eliza/
beth fuit de filiabus Aaron. ⁊ ita Johā
nes fuit de stirpe sacerdotali ex vtroq̄
parente. Tertia q̄ mater Joh̄is bap/
tiste fuit consanguinea germana virgis
gl̄iose. qr angel⁹ sic eā vocat in euāgelio
Lu. i. Et ecce elizabeth ꝯgnata tua. Co
gnati dicunt̄ illi q̄ ex duob⁹ fr̄ibus vel
duab⁹ sororib⁹ sūt geniti s̄m expositionē
grāmaticoꝝ: q̄uis aliter accipiant̄ in di
uina scp̄tura. Quarta q̄ xp̄s fuit con/
sanguine⁹ scd̄s bt̄i Joh̄is baptiste Luce
. i. cap̄. Et ecce elizabeth cognata tua ⁊
ip̄a cōcepit filium in senectute sua: quia
filij germanoꝝ vel germanaꝝ sic vulgo
vocant̄. Ista tn̄ cōsanguineitas eq̄pollet
germane in eo q̄ totā germanitatē habe
bat xp̄s ad suā matrē benedictā p̄ quā at
tinebat Joh̄. bap. quantā habēt ceteri si/
mul ad p̄rem ⁊ ad mr̄em rōne totalis.

II. con/ sidera.

Sz occurrit difficultas quō xp̄s ⁊ io
hānes erāt cōsanguinei cū non essent de
eadē tribu s̄m apl̄m ad Hebre. ⁊ in lege
scriptū erat ne trib⁹ ad inuicē miscerent̄.
dr̄ q̄ i h̄ d̄r fuisse dispēsatū q̄tū ad tribū
regiā ⁊ sacerdotalē: vt ptz ex testimonio
vtriusq̄ testamēti. Primo in ve. testa.
accepit aarō vxorē heli filiaz aminadab
sororem Naason: de tribu iuda: ex qua
p̄cesserunt om̄es sacerdotes Exo. vi. ca.

Scd̄o in testa. no. qr mr̄ bn̄dicta xp̄i ex
p̄te p̄ris fuit de tribu iuda: ⁊ ex p̄te mr̄is
de tribu leui: cū elisabeth esset ei⁹ ꝯgnata
⁊ ipsa fuit ioseph nupta q̄ erat de domo
dauid Lu. i. ca. Tertia ꝯsideratio est
de ei⁹ annūciatōe p̄ angelū. Circa quaz
cōsiderandū q̄ ei⁹ annūciatio fuit q̄dru
plici p̄uilegio sublimata. Primū fuit
ex p̄te p̄sone annūciātꝫ: qr ab eodē ange/
lo a q̄ xp̄s. vn̄ angel⁹ zacharie dicēti. vn̄
hoc sciā: rn̄dit. Ego suz gabriel ⁊c̄. Lu. i.
ca. Et qr tāto nūcio nō credidit mox pla
ga mutitatꝫ p̄cussus fuit: vn̄ addidit an/
gel⁹: eris tacēs ⁊ nō poterꝫ loq̄ vsq̄ i dic̄
q̄ hec fiāt. Scd̄m fuit ex p̄te loci in q̄
fuit annūciat⁹: qr credit̄ fuisse annūciat⁹
i loco sacratissimo q̄ dicebat̄ scāsctōꝝ q̄d
erat itra tēplū sacratissimū sāctuariuz in
q̄ erat archa testamēti Exo. xxvi. vt nul/
lus in ip̄m nisi pōtifex itroiret: ⁊ h̄ argui
tur dupl̄r: tū qr sol⁹ itrauit cū ad alia tē/
pli loca simul admitterent̄ plures sacer/
dotes: tū qr vices mīsterij sacerdotal̄ sor
te diuidebant̄ p̄ annos q̄tū ad solos pō/
tifices q̄ simul plures eē nō poterāt: Et
hic d̄r q̄ sorte exijt vt incēsū poneret. in/
gressus tēpluz dn̄i. Tertiū fuit ex p̄te
tp̄is in q̄ fuit annūciat⁹. qr cū semel tm̄
i anno pōtifex itraret locū istū s̄m apl̄m
ad Hebre. ix. ca. ⁊ Exo. xxvi. sic ille loc⁹
erat sctissim⁹: ita eadem rōne fuit dies ⁊
hora illa sctissima. de q̄ Lu. i. d̄r q̄ om̄is
mlt̄itudo ꝓpl̄i erat orās foris hora icēsi

III. con sidera.

Quartū ex p̄te p̄sone cui facta fuit an
nūciatio illa: qr dignissima oim̄ p̄sonaꝝ
vete. te. erat sūm⁹ sacerdos: q̄ p̄mo p̄fere
bat̄ p̄ncipi Deu. xvij. ⁊. ij. Re. exēplū d̄ sa

212

mnele p compationē ad saulē. ij. Regū. Iste autē Zacharias cui fuit hec annunciatio facta arguit fuisse summus pontifex: tum qz solus intrauit sctā sctōꝝ: tum qz eiꝰ sacerdotiū fuit descriptū simul cū rege Lu. i. Fuit in diebꝫ herodis regꝫ iudee sacerdos q̄dā noīe zacharias. ex quo habet documentū q̄ beato Johanni iure legis diuine debebat summū sacerdotiū qz tūc sūmi sacerdotes ꝓdibāt p successionem: vt ptꝫ mltiplr in libro numeroꝝ.

Sciendū tñ q̄ hec annūciatio non solum fuit p̄uilegiata ex pte annūciantis ⁊ tempis ⁊ loci ⁊ eius cui fuit facta: sed etiā ex pte modi annūciatiōis: quia licet plures alij vt ysmael Isaac ⁊ Sampson fuerint annūciati p angelū: nullꝰ tamen ita modo sublimi: vnde in hac annūciatione fuit btūs Johes septēplr cōmendatus. Prīo vt gaudiosus in suo ortu: iō dr̄ ⁊ erit tibi gaudiū ⁊ exultatio: ⁊ multi in natiuitate eius gaudebūt Lu. i. cap̄.

Scdo vt ꝟtuosus in suo gradu. cū sequit. etem̄ magnꝰ corā dño. Tertio consecratus legis misterio. qz sequit vinū et sicerā nō bibet. iste em̄ erat ritus nazareorū q̄ fm legem erāt dño consecrati Numeri. vi. Quarto vt sctificatus in matris vtero. cū sequit. ⁊ spūsctō replebitur adhuc ex vtero matris sue Luce. i. cap̄.

Quinto vt fructuosus in p̄dicationis officio. cum sequit: Et multos filioꝝ ⁊c̄.

Sexto vt vigorosus in suo p̄ambulo: quo fuit xp̄i p̄cursor. cū sequit: ⁊ ipe p̄cedet ante illum in spiritu ⁊ virtute helie.

Septimo vt copiosus in suo ministerio. cū sequit: vt cōuertat corda patrū in filios ⁊ incredulos ad prudentiā iustoꝝ parare dño plebē perfectā. Ista aūt p̄paratio fuit eiꝰ sedula ammīstratio in sua p̄uia p̄dicatione. Sed occurrunt difficultates. Prima est quare btūs Johānes singularit fuit compatus helye. Dr̄ q̄ ipe erat ad modū helie flāma charitatis totꝰ accensus: vñ fuit a xp̄o de ardore charitatꝫ cōmendatꝰ ad modū helie seu in silitudinē helie. Scda difficultas: quare dr̄ vt conuertat corda patꝝ in filios. Dr̄ q̄ cū tempibꝫ illis iudei degenerarēt a fide sctōꝝ patꝝ: ⁊ a pia deuotiōe eoꝝ in xp̄m btūs Johes p suā p̄dicatiōnē cōuertit deuotionē ⁊ fidē sctōꝝ p̄riarchaꝝ in ipos filios eos ad corda silia inducēdo: ⁊ sic conuertit corda patꝝ in filios vt talia corda filij haberēt q̄lia habuerūt p̄res ipoꝝ. Tertia difficultas de Zacharie orone, p qua dixit angelꝰ: Ne timeas zacharia qm̄ exaudita est oratio tua. Dr̄ ab aliq̄bus q̄ tūc orabat p prole suscipienda: qd̄ non videt: qz angelꝰ copulatiue adiūxit: Et elizabeth vxor tua pariet tibi filium. copulatiua autem additio sicut coniungit voces: ita disiūgit significata vt ad aliud dicatur pertinere quod sequitur. Ideo dicit melius q̄ illa deprecatio non fuit de aliquo ꝑtinente ad bona fortune qualis est proles: sed de re alicuius supnaturalis boni: qz decebat vt bona precipua dedicarentur precipuo bono: et quia prestantissimuꝫ bonū apud sanctos patres erat xp̄i aduentus summe desideratus: ideo credit q̄ tunc pro xp̄i missione festinanda exoraret deuotissime: ⁊ ideo dicit ei angelus qui misterium incarnationis xp̄i in breui erat tractaturus exaudita est ⁊c̄. Quarta consideratio est de eiꝰ conceptione a matre sterili supernaturali virtute. Ubi sciendum q̄ quattuor sunt impedimēta ne fetus naturaliter concipiat. Primum est: viri infecunditas: quia sunt aliqui q̄ ex nimia frigiditate generare non possūt. IIII. cōsidera.

Secundū est mulieris sterilitas: quia sunt alique que non possunt concipere ex naturali nimia debilitate. Tertiū est mulieris antiquitas: quia vltra q̄nquagesimū annuꝫ de cōmuni lege mulieres non cōcipiūt. ideo dicit Sara Gen. xviij. Postq̄ꝫ cōsenui ⁊ dñs meus vetulus est voluptati operā dabo. q̄si di. Frustra sieret ꝓpter potentiā nature. Quartū est viri decrepitas: qz licꝫ antiq̄ hoīes possit gignere ex iuuenibꝫ mulieribꝫ non tamē si sūt ambo cōmuniter ꝓuecti fm Aug. de ciui. dei de cethura nouissima abrahe vxore. In cōceptōe aūt Johis baptiste

fuerunt tria impedimēta: ⁊ ꝑ cōsequens tria miracula. Primū impedimentuꝫ fuit de matris sterilitate: de qua angel⁹ Lu. ꝑmo. Hic mēsus est sextus illi que vocat̄ sterilis. Scd̄m de matris antiq̄tate: dicēte angelo Lu. ꝑmo Ip̄a concepit filiū in senectute sua. Tertium de p̄ris vetustate: quaꝫ inducit Lu. primo Non erat illis filius ⁊ ambo ꝓcesserāt in diebꝫ suis: ⁊ in hoc triplici miraculo fuit assimilata cōceptio Johis conceptioni Isaac patriarche q̄ fuit cōceptus de sterili matre Geñ. xvij. ⁊ qñ fuit conceptus pater suus erat centū annoꝝ ⁊ mater ei⁹ nonaginta Geñ. xvij. Putas ne centenario nascet̄ filius ⁊ sara nonagenaria pariet. Quinta cōsideratio est de ei⁹ sanctificatōe: qꝛ cito sctificatus fuit post suam cōceptionē dicente angelo: Spiritu sancto replebit̄ adhuc ex vtero mr̄is sue cōstat autē q̄ spūs. s. alicui nō datur sine gr̄a que est idem cū charitate ⁊ insepabilis ab ea: ⁊ qñ spūs. s. dat̄ per infusionē charitas sil'r datur: dicēte ap̄lo ad Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibꝫ nostris ꝑ spm̄. s. qui dat⁹ est nobis. vbicūqꝫ autē est gr̄e infusio: ibi est sanctificatio.

V. cōsi.

Ubi est sciendū q̄ quattuor signa sanctificationis inueniunt̄ in sacra scp̄tura.

Primū est diuina p̄nominatio ⁊ istud fuit in Isaac Geñ. xvij. Sara vxor tua pariet tibi filiuꝫ vocabisqꝫ nomen eius Isaac cui bñdicturus sum eritqꝫ in nationes: ⁊ reges populoꝝ orientur ex eo.

Scd̄m angelica annunciatio sicut in Sampsone Judicū. xiij. Erat aūt vir q̄dam de saraa ⁊ de stirpe Dan noīe manue habens vxorē sterilē cui apparuit angelus dñi ⁊ dixit ad eā sterilis es ⁊ absqꝫ liberꝫ sed cōcipies ⁊ paries filiū. Tertiū miraculosa cōceptio: vt in Samuele i. Regū. i. Dñs aūt cōcluserat vuluā anne affligebat quoqꝫ eam emula ei⁹ ⁊ vehemēter angebat intātū vt exprobraret q̄ dñs ꝯclusisset vuluā ei⁹ ⁊ īfra. Ego sū mulier illa que steti corā te hic orans dominū ꝓ puero isto oraui ⁊ dedit mihi domin⁹ petitionē meā quā postulaui eum.

Quartū festinata deuotio sicut in Josia. ij. Paralip. xxxiij. Postq̄ꝫ coangustatus est manasses orauit dñm deum suū ⁊ egit pniam valde corā deo patruꝫ suoꝝ depcatusqꝫ est eū ⁊ obsecrauit intente et exaudiuit orōnem eius. Primū signū fuit in Johanne: qꝛ ip̄e fuit a dño p̄nominatus: qꝛ non solū ab angelo annūciat⁹ fuit patri sed spūsctō dictante matri nomen ip̄ius claruit Luce. i. ca. Scd̄m etiā signū fuit in eo: quia per angelū Gabrielē fuit annūciatus eodē ca. Tertium etiā signū fuit: qꝛ supnatural'r conceptus de parētibus infecundis eodē cap̄

Quartū etiā signū habuit: qꝛ fuit deuotione preuētus in etate. s. annoꝝ q̄nqꝫ ⁊ in vtero matris: vt infra patebit. Sed occurrūt quattuor difficultates. Pria est si fuit sctificatus in ꝑmo instanti sue conceptiōis. Dr̄ q̄ non: qꝛ ip̄e contraxit maculā pcti originalis in ꝑmo instanti sue conceptiōis s̄m omnes: ⁊ in eodem instanti non se cōpatiunt̄ gr̄a ⁊ originalis culpa. Scd̄a difficultas: quādo fuit sctificatus. Dr̄ q̄ hora sue sctificatiōis nō est nobis nota q̄uis sit satis clarū q̄ ante fuit sctificatus in vtero matrꝫ q̄ꝫ ꝑueniret ad mensem septimū: qꝛ in mense sexto exultauit in vtero repletus spiritusancto: vt patebit infra. Sexta consideratio est de matrꝫ occultatōe q̄ postq̄ꝫ cōcepit occultauit se mēsibꝫ q̄nqꝫ di. cap̄. supradicto Quia sic fec̄ mihi dñs in die qua respexit auferre obprobriū meū īter homines. Istius aūt occultatiōis pōt quadruplex ratio assignari Prima q̄ istā occultationē fec̄ ad ꝟecūdiā fugiendā qꝛ dicūt aliqui q̄ erubescebat qꝛ ī senectute cōcepat quasi dādo operam voluptati sicut dicebat Sara Genes. xviij. Postq̄ꝫ dñs meus vetul⁹ est ⁊ ego senui voluptati operā dabo. Scd̄a ratio est ad inanem gl'iam detegendam qꝛ omībꝫ notū erat q̄ illa cōceptio naturalis eē nō poterat. Et ideo videri posset q̄ ostensio sui fuisset quedaꝫ ostentatio ꝓ meriti miraculi: ⁊ istā rōnem videt̄ tāgere euāgelista: cū dic̄. Quia sic fec̄ mihi dñs ⁊c̄.

VI. considera.

quasi diceret: quia dñs me honorificauit auferendo obprobriũ meũ: non decet ꝙ ego meipam ostentando honorificem.

Tertia ratio est ad diuinã grãm recognoscẽdã: qꝛ ꝑsone solitarie sũt magꝫ in seipis recollecte: vt possint deo grãs agere de beneficijs sibi collatis: iuxta illud Math. vi. Tu autẽ cum oraueris intra cubiculũ tuũ ꝛc. Quarta ratio est ad solennitatẽ ꝟginis augmentandã: quia p̃sentiebat spũsctõ edocta: ꝙ mater xp̃i ad ip̃am visitandã erat ventura: ꝛ ideo volebat esse occultata vsqꝫ ad eius aduẽtum: vt eius manifestatio tũc tempis esset magis gaudiosa: sicut iocalia que aliq̃diu occultant̃ postea cum maiori gaudio vident̃: ꝛ illã rõnem tãgit euangelista cũ dicit: ꝙ occultabat se mẽsibꝫ q̃nqꝫ: quia in sexto mense ꝟgo ad ip̃am peruenit: ꝛ tũc sancta elizabeth seipam totalr̃ manifestauit.

VII. cõsidera.

Septima cõsideratio ẽ de Johis exultatione in matrꝫ vtero ad p̃sentiam dñi saluatoris: de qua Luce. i. Abijt in mõtana cũ festinatiõe ꝛc. In q̃ exultatiõe euangelista narrat quattuor opationes ordinate. Prima fuit virginis allocutio grata: qꝛ intrauit in domuꝫ zacharie ꝛ salutauit elizabeth. q̃ salutatio festina declarat nobis in virgine exẽplum benignitatis immẽse qua persone beniuole solent p̃uenire alios in salutando: fm illud apostoli ad Roma. xij. Honore inuicẽ preueniẽtes. Secũda fuit ip̃ius elizabeth auditio intenta: qua dulciter auscultauit virginis salutationem deuotã: ideo subdit̃ Et factũ est: vt audiuit salutationem marie elizabeth. ꝛ cetera

Tertia fuit bti Johis reuelatio clara qꝛ ad auditũ sue matrꝫ fuit puero adhuc in vt̃o clauso reuelata xp̃i p̃ntia: quia cũ actꝰ exultatiõis sit actꝰ volũtatis necessario req̃rit actũ p̃uie cognitiõis: ꝛ nõ potuit exultare nisi reuelatio precessisset

Quarta opatio fuit ip̃ius Johis exultatio deuota: qꝛ sequit̃. Exultauit infans in vtero eiꝰ: nõ ꝙ ip̃e audiuerit illã salutationẽ corpal̃r: cũ organa ad audiẽdũ nõ haberet disposita: sꝫ ad mr̃is auditũ fuit ei ĩfusa exultatio supnatural̃. Ex istis p̃missis opationibꝫ sequit̃ ꝙ repleta est elizabeth spũsctõ ꝛ exclamauit voce magna. Ubi duo notant̃. Primuꝫ est spũsscti ĩfusio plena. Repleta est spũsancto: qꝛ spũsscti ꝑfecte fuit sibi tũc collatus. Scdõ notat̃ eiusdẽ spũssan. redũdantia mira: qꝛ sicut vas q̃n est supplenũ non põt cõtinere q̃n redundet: ita ex supabundãtia spũssan. q̃si redundãs exclamauit voce magna. Sicut em̃ supabunde dolentes nõ p̃nt cõtinere se a clamore tristitie. ita supabunde gaudẽtes nõ possunt se cõtinere a clamore leticie. Uñ in isto clamore posuit q̃tuor dicta elizabeth

Primũ fuit debite veneratiõis in laudem ꝟginis ꝛ filij eius: cũ p̃mittit̃. Bñdicta tu in mulieribꝫ ꝛ bñdictus fructus vẽtris tui. Scdm fuit cõgrue humilitatis in seip̃a. cũ sequit̃: ꝛ vnde hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me? q̃si diceret ꝙ non erat digna tã immẽso honore.

Tertiũ dictũ fuit veridice narratiõis in scda ꝑsona. cũ sequit̃. Ecce vt facta ẽ vox salutationis tue in auribꝫ meis exultauit ꝛc. Quartũ dictũ fuit duplicꝫ ꝓphetatiõis. s. de preterito ꝛ de futuro in ip̃a virgine sacra. cum sequit̃. Et beata que credidisti: quoniã perficient̃ in te q̃ dicta sunt tibi a dño. q̃tum ad preteritũ dicit. Bta que credidisti q̃tum ad futurũ: qm̃ ꝑficient̃ in te ꝛc. Sed occurrunt difficultates due. Prima est: si beatus Johannes existens in vtero matris sensit xp̃m aliquo sensu corpali. Dicit̃ ꝙ nõ videt̃: qꝛ organa sensuũ corpaliũ ante natiuitatem fuerunt impedita: ꝛ ideo quãdo dicit̃ ventris obstruso recubans cubili senseras regem thalamo manentẽ. videt̃ esse intelligendũ de sensu expimentalis noticie ꝑtinente ad aĩam intellectiuam. Scda difficultas quo sensu potuit ꝑcipere elizabeth exultationẽ infantis in vtero suo. Dicit̃ ꝙ non aliquo sensu corpali. cũ nullus motus corpalis in vtero matris sit signũ exultationis fetꝰ. ꝛ ideo videtur ꝙ sensu mentali ꝛ ꝓpheticõ. Octaua consideratio est de Johã-

VIII cõsidera.

nis associatione cum xpo: vtroq; existente in vtero per tres menses. mansit autē maria apud elizabeth quasi mēsib; trib; Luce p̄mo ca. Dicit autē quasi: q: tantū defuit q̄tū maria tardauit venire a Nazareth in domū zacharie post angelicaz salutationē. vnde illa associatio fuit integra ex consortio quadruplici: quatuor scz sanctissimaz psonaz sibi inuicem p̄/ bentiū inenarrabiles consolatões. Prima fuit psona xp̄i in vtero virginis iam quiescēs. Scōa fuit psona Johis baptiste iā in vtero matris crescēs. Tertia fuit psona dei genitricis verbū continens. Quarta fuit psona elizabeth p̄/ cursorē xp̄i ferens. Et p̄m hec istis trib; mensibus credank fuisse quattuor cōmunicationes delectationū spiritualiū inter istas sacras personas. quarum Prima fuit inter christum z suam benedictam matrem que ipsum sentiebat non solum corporaliter: sed etiam mentaliter sibi viscerali ter influentem diuinas immissiones: patet in cantico virginis cum dicit: Esurientes impleuit bonis. Et iterum. Exultauit spiritus meus z cetera.

Scōa cōiocatio fuit inter Johem z suam genitricē: que fetus sui non soluz corporales sed etiā mentales sentiebat surrsum actiones in deū. vnde sensit eius exultationē spiritualem quā habuit de exultatōe virginis benedicte. Secunda cōmunicatio fuit inter xp̄m z Johannē qui eius p̄sentiā spūaliter sentiebat: et p̄ consequens xp̄s ex vtero matris illuminabat z p̄ficiebat: vt ei⁹ p̄fectio redundaret in matrē. Quarta cōiocatio fuit inter matrem dñi z elisabeth: ista autē non erat immediate intellectualis: sed sensibilis z vocalis p̄ quā tribus mensib; vacauerunt non mundanis verbis z inanib; sed diuinis laudib; z collocutionib; vtra se z a suis conceptibus cōcitabant. Et ideo accipit documētum q̄ beata dei genitrix iterfuit in natiuitate bti Johis: q: in mense sexto ab ei⁹ conceptione suscepit salutationē angelicam; Luce p̄mo. z statim abiit in montana: z mansit ibi mensib; tribus: z sic fuerunt completi nouem menses in quoruz IX. con fine est tempus partus. Hona consi/ sidera. deratio est de eius parturitione Luce. i. Elizabeth impletū est tēpus pariēdi: z peperit filiū. Vbi notandū q̄ ista impletio potest intelligi q̄tuor modis. Vno modo incipiendo a conceptione bti Johannis a qua impleti sunt nouez mēses vsq; ad eius natiuitatē s̄m cōmunez cursum in partub; mulieruz: z ita intelligit euangelista ad litterā q̄ impletū est tempus pariendi zc̄. Alio modo incipiēdo ab incarnatione xp̄i: q: p̄ordinatū erat a deo q̄ brūs Johes nascerek ex vtero matris trib; mensib; postq; xp̄us fuit incarnatus z ita impletū est tempus pariēdi s̄m p̄ordinationē diuinā. Tertio modo p̄t intelligi ista impletio: quia p̄ordinatuz erat a deo. vt brūs Johānes nascerek sex mensib; ante xp̄m: z ita fuit tempus pariendi p̄ordinatum impletum. Quarto modo potest intelligi: q: p̄ordinatū erat a deo: vt reuoluto circulo natiuitatis Johis baptiste sequerek natiuitas xp̄i sex mēsibus: vt natiuitas vtriusq; diuiderek z per annū mediū sic alie capitales solennitates totius anni. Vnde sciendum q̄ sicut christus fuit natus in solsticio hyemali vltra quod sol non potest descendere s̄m cōmunē doctrinā sanctoz: ita eadem ratione beatus Johannes fuit natus in solsticio estiuali: vltra quod sol non potest ascendere: z s̄m hoc intelligit illud verbū Johis. ij. ca. Illū oportet crescere: me autem minui. quia a natiuitate christi dies crescit: sed a natiuitate Johannis decrescit. Est etiam sciendum q̄ beatus Johannes fuit natus feria sexta: sicut christus eodem die fuit incarnatus: et illa dies est sacratissima: quia altissimo omniuz sacramentorum .s. incarnationis fuit consecrata: q̄ autez natiuitas illa fuerit tali die. probat quia christus tali die fuit incarnatus: vt dicit Augustinus. iij. de trinitate et eadem die qua incarnatio celebratur tali die et natiuitas Joh. bap. i ordie septimāe: cū

quia xp̄s natus est i die dn̄ico ⁊ qn̄cūq̄ xp̄i natiuitas celebratur tali die natiui/
X. consideratio tas Joh̄is precedit in feria sexta. De cima consideratio est de Joh̄is circūcisi one: de qua dicit̄ Luce. i. Factū est in die octaua venerūt circūcidere puerum ⁊c̄. Ubi est sciendum ꝙ in die circūcisions ip̄ius fuerūt q̄ttuor miracula. Primū est ꝙ nūcupatio Joh̄is fuit matri ip̄ius diuinitus reuelata: q̄ cū in circūcisione in qua cū imponebat̄ nomē puero volue runt hūc puer̄ nominare noīe patris sui Zachariā: rn̄dens mater eius dixit Lu/ce p̄mo. Nequaq̄ sed vocabit̄ Johānes. Un̄ Ambro. dicit ꝙ elizabet ꝑ reuelati/onem didicit qd̄ non didicerat a marito

Scd̄m miraculū fuit ꝙ Zacharie pa tri suo fuit loquela restituta qua carue/rat a die annūciatiōis saltē ꝑ nouē men/ses q̄ innuebant patri eius quem vellet vocari cū ⁊ postulans pugillarē scripsit dicens: Johānes est nomē eius: ⁊ mirati sunt vniuersi. Apertum est autē illico os eius ⁊ loquebat̄ bn̄dicens deū. Terti/um miraculū ꝙ ip̄i Zacharie fuit xp̄i in carnatio ꝑ spm̄ ꝓpheticū de futuro reue/lata ꝑ modū p̄teriti. tum quia sic̄ incar/nato xp̄o dixit. Bn̄dictus dn̄s de⁹ israel quia visitauit ⁊ fecit redēptionez plebis sue. Et erexit cornu ⁊c̄. tum q̄ in eodem cātico adiunxit. Jusiurandū qd̄ iurauit ad abraā patrē nostr̄ daturuz se nobis.

Quartū miraculū ꝙ ip̄i Zacharie fu it ꝑ spm̄ ꝓphecie de futuro bt̄i Johānis baptiste cōuersatio inspirata. tū quia in eodē capl̄o dicit. Tu puer ꝓpheta altissi/mi vocaberis p̄ibis em̄ ante faciē dn̄i pa rare vias ei⁹. tū quia adiūxit. Illumina/re his q̄ in tenebr̄ ⁊ in vmbra mortis se dent ad dirigēdos pedes nr̄os in viā pa cis. Est aūt sciendū ꝙ in enarratōe mi/rabiliū que acciderūt in hac circūcisione narrat euāgelista sex mirabilia vel nota bilia Primū est ꝙ nemo erat in cogna tione parentū: qui hoc nomīe vocaret̄ ex quo ostendebat̄ ꝙ eius generatio magis erat s̄m spm̄ q̄ s̄m carnē. Scd̄m nota tabile ꝙ audito hoc noīe a pr̄e scribente adhuc muto: mirati sūt vniuersi qua. s. ꝑ penderūt ꝙ eodez spiritu patr̄ ⁊ mater loquebant̄. Tertiū notabile ꝙ factus est timor sup̄ om̄es vicinos eor̄: nō q̄dez seruilis cū illis nullus esset terror: sz ini/tialis vt ex diuinis beneficijs sibi colla/tis incitarent̄ ad deū finaliter timendū.

Quartū notabile ꝙ sup̄ oīa montana Judee diuulgabant̄ oīa verba hec. i qui/bus. s. montanis btūs Johannes fuerat natus: sicut solent noua notabilia celeri/ter diuulgari: ⁊ illa fuerūt notabilia q̄ a creatione mūdi in natiuitate alicui⁹ ho minis: imo in circūcisione accidissent.

Quintū notabile ꝙ om̄es qui audie/rūt posuerūt in corde suo dicētes. Quis/putas puer iste erit: q̄si arguētes a mio/nori. Si tanta mirabilia eueniūt in isti⁹ pueri inchoatōe: quāta poterunt esse illa que euenient in sue etatis perfectione.

Sextū notabile: etem̄ manus dn̄i erat cū illo. i. v̄tus dei omnipotētis erat ad ꝑ ficienduz miracula que in eius exordijs multiplicabant̄. Undecima conside/ratio de ip̄ius annūciatōe: q̄ fuit Johan nes nuncupatus qd̄ quidē est nomē he/breū s̄m Hiero. ⁊ habet q̄ttuor interpre tationes s̄m eundē que conueniūt beato Johanni. Primo em̄ interp̄tatur dn̄i gr̄a: ⁊ hoc cōuenit btō Johāni quia cum scti distinguant tria tp̄a. s. tempus natu re: tempus legis scripte: ⁊ tempus gr̄e. istud tempus dicit̄ incepisse ab ortu bea/ti Joh̄is. Scd̄o interpretat̄ in quo est gr̄a ⁊ hoc cōuenit Johanni: q̄ gr̄a noui testamenti, ꝑ qua d̄r Joh̄. i. Gr̄a ⁊ v̄itas ꝑ ih̄m xp̄m facta est: singulariter fuit in eo infusa ⁊ ita internal̄r radicata: vt ab ip̄a nunq̄ excideret in qua principales sctōs noui testamēti oēs. s. apl̄os excessi/se videt̄ Tertia interp̄tatio cui dona/tum est: ⁊ illud etiā cōuenit sibi: quia do/na spūssctī etiā in vtero matris copiose suscepit: inter q̄ dona spūssan. ꝓphetie ab apl̄o numerant̄ alia dona in Apo. cū de/scribunt̄ cū dixit angelus testimoniū ie/su cū spiritu ꝓphetie: quez spm̄ habuisse in vtero matr̄ testat̄ Ambro. sup̄ Lucā.

XI. considera

Quarto interpretat cui donatio a domino facta est: z hec conuenit sibi: quia ipe non solū fuit pfecte sanctificatus: sed etiā vt credit in gra confirmatus sic apostoli in receptione spūssancti fm cōia dicta doctoꝝ z sctoꝝ: vt ex tunc non posset peccare mortal'r: vñ sicut dictum fuit de apostolis: Repleti sunt oēs spiritu sancto ita de illo dictū est. Spūscto replebitur adhuc ex vtero matris sue. Et hec cōfirmatio denotat q donatio sibi facta est a dño: qz donatio ꝑfecte sumpta est rei data irreuocabilis. XII. cōsidera. Duodecima consideratio est de istius pueri accessiōe ad desertū. vñ Lu. i. dicit. Puer autē crescebat z cōfortabat spiritu z erat in desertis. Ex quo habet q̄druplex documentū. Primū q ille felix puer in etate puerili augebat corpaliter: qz puer crescebat quasi exprimens singulare modum sui corpalis augmenti. Scōm q ille felix puer in etate puerili fugit ad desertū celeriter. qz erat in desertis. Tertiū qz ille felix puer ne leui petā polluerek mundo abdicauit. Quartū q ille felix puer intrauit desertū in etate dnqz annoꝝ: qz cum etas infantie terminek ad quintū annū. s. ad primū lustrū z in ipo anno etas pueritie incipiat in pncipio huius etatis: vt patuit: voluit cōfugere ad desertū. Quā q̄dē translationē fecit q̄druplici rōne. Prima ratio ad mūdi renunciationē inchoandam: qz cum multi sci noui testamēti in puerili etate cōstituti ad mūdi renunciationē totalem aspirauerint: vt patuit in Martino z Benedicto z Nicolao. iste pmus hanc renunciationē inchoauit cuius exemplo cereri fuerūt vocati. Secunda ratio ad ꝑfectā cor̄pis pfecte seruandā. nam iuuentus est etas lubrica Eccl'iastes xij. Adolescentia z voluptas vana sunt. quia cū mūdi puer ratio in puerili etate incipiat declinare ad incendium libidinis fm dictū sapientis Eccl'ia. xij. Qui retigerit picē coinq̄nabit ab ea ideo ad seruandū suū eximiū celibatū sic detestatus est mundū: vt preeligeret bere mū. Tertia ratio ad ꝑfectā anime integre custodiendā: qz cū ex mutua hominū conuersatiōe sit impossibile hominē euitare saltem petā venialia q̄ disponūt ad aīe corruptionē: ideo ad tales maculas fugiēdas in solitudinē se transtulit in pmitiua etate: ideo canit ecc'lia Antra deserti teneris sub annis ciuium turmas fugiens petisti: ne leui saltē maculare vitā famine posses. Quarta ratio ad pauptatē voluntariā z altissimaꝝ cōmendandam: quia cum agens vitam solitariā in deserto nullaꝝ posset habere rerū tempaliū diuisionē aut cōionem in aliq̄ qualis est in pauptateꝝ vltimo termino: quia cuꝝ nullo diuidit nec cōicat illa bona circa quoꝝ carentiā consistit pauperras vera: z ibi cōprobat vera pauperras Bath. viij. ca. Vulpes foueas hñt z volucres celi nidos: filius aūt hominis nō habet vbi caput reclinet. XIII. cōsidera. Decimatertia cōsideratio est de tempe habitationis ipius in deserto: qz dicit euāgelista Lu. i. q̄ erat in desertis vsq̄ in die ostensionis sue ad israel. Sed occurrunt sex difficultates. Prima que fuit illa dies ostensionis sue ad isr'l? Dr̄ q illa dies de qua dr Lu. iij. ca. q factū est verbū domini sup Johem zacharie filiū in deserto z venit in oēm regionē iordanis: p̄dicans baptismū pnie in remissionē petoꝝ: quia rūe fuit populo israelitico manifestatus.

Secūda difficultas que fuit dies ist⁹ reuelatiōis z aduentus in regioneꝝ iordanis. Dr̄ q ista dies fuit anno dnī. mdcccxl. imperij Tiberij cesaris q̄ ann⁹ credik fuisse tricesim⁹ a natiuitate saluatoris. Tertia difficultas si ex istis haberi potest q̄tum steterit in deserto. Dr̄ q sic. s. xxv. annis: quia annus tricesimus saluatoris: fuit etiaꝝ tricesimus iohānis cū in eodē anno fuerint ambo nati. Et iō tricesimo etatis sue anno de deserto exiit. z dnō anno illuc intrauit: z per cōsequēs. xxv. annis ibi fuit. Quarta difficultas: qre tantū ibi steterit. Dr̄ q non decuit inde recedere donec inciperet xp̄s pronunciare: z non decuit q officiū p̄dicatiōis z doctrine ꝑsumeret exercere anteq̄ etatem pfe-

215

ctam. s. xxx. annoꝝ haberet: qꝛ ipe domi/
nus officiū p̄dicationis nō assumpsit do
nec xxx. annos ꝑfecte habuit Lu. iij. ca.
Quinta difficultas: si btūs Johānes
conscijs suis parentibꝫ in deserto ꝑman
sit. Dr̄ ꝙ nō apparet inconueniēs: qꝛ fu/
ga eiꝰ ⁊ mansio parentes eius non latu/
it: tum qꝛ spm̄ ꝓphetie habebāt: tū quia
eius virtutes non impedire sed augmē
tare ⁊ ꝓmouere satagebant: nisi forte di
cat̄: ꝙ sic̄ xp̄s inscijs parētibꝫ remansit in
templo: ita ille ignorantibꝫ genitoribꝫ ꝑ/
mansit in deserto vt esset magis solitari/
us. Sexta difficultas: si ī istis. xxv an
nis fuit btūs Johannes visitatus ab ali
quo in deserto. Dr̄ ꝙ in scriptura non ha
betur talis visitatio: nec apparet necessi/
tas cū in vita sua humano auxilio q̄ꝫtuꝫ
ad victū necessaria nō egeret sicut nec fe
re siluaꝝ vt infra patebit. Et apparet: qꝛ
heremitica vita in ꝑfectiori gradu perfi
citur: qn̄ omni societate humana priuat̄
sicut patꝫ in paulo p̄mo heremita: q̄. xxx
annis sine hoīm cōsortio vixisse ꝑhibet̄.
Vn̄ in diuina scriptura reꝑiunt̄ quattu/
or heremi cultores q̄ fuerūt singulariter
in miraculis potentes. Primus fuit
Moyses q̄ in deserto habuit suas reue/
lationes in mōtibꝫ sacris oreb ⁊ sinay: vt
habet̄ per totū Exodū Leuiticū et libꝝ
Numeroꝝ. Scd̄s fuit Helyas cuius
habitatio fuit in solitudine mōtis Car/
meli: vt habet̄ in. iij. Regū. xviij. Ter/
tius fuit Heliseus cuiꝰ habitatio fuit in
eodem montis deserto vt in. iiij. Reg. iiij
Quartus fuit Johes baptista cuius
habitatio fuit in desertis: vn̄ accipit̄ ar/
gumentū ꝙ vita solitaria est summe deo
accepta eo ꝙ maxime contēplatiua. Isti
eniꝫ q̄ soli inueniunt̄ in diuina scriptura
cōiter in solitudine cōmorantes fuerunt
notabil'r in diuinis miraculis ⁊ mirabi/
libus pre ceteris p̄uilegiati. Et si dicat̄
ꝙ Johes nullū mirabile fecit vt dic̄ euā
gelista. Dr̄ ꝙ circa ip̄m fuerunt maxima
XIIII. miracl'a ⁊ nobilissima facta. Decima
cōside. quarta cōsideratio est de ip̄ius exitu de
deserto q̄ non fuit ex ꝓprio ꝓposito sꝫ a di
uino precepto sibi suꝑnatural'r reuelato
Et hoc est qd̄ dr̄ Lu. iij ca. Factū est ver
bum dn̄i suꝑ Johem zacharie filiū in de
serto: ⁊ venit in omnē regionē iordanis:
⁊ iteꝝ. venit incitatus a ꝓphetico oracu/
lo: quia sciebat esse scriptū de seip̄o Esa.
xl. Vox clamantis in deserto. vnde acci/
pit̄ argumentū ꝙ ip̄e prius p̄dicauit exi
stens in deserto veniētibꝫ ad ip̄m q̄ꝫ ipse
veniret ad alios. Vnde sciendū ꝙ ipse
fuit iussus a deo exire de deserto q̄dru/
plici rōne. Prima fuit ad conferendū
baptismi lauacꝝ Luce. iij. Quia venit p̄
dicans baptismū pn̄ie in remissionē pec
catoꝝ. ⁊ Mar. p̄mo. nō ꝙ ille baptismꝰ
ex natura sua peccata aboleret nisi ex cō
tritiōe cōcomitante. Scd̄a ratio ē ad
penitentie lamentū excitandū: qꝛ indu/
cebat nō solū ad baptismi regenerationē
sed etiā ad petōꝝ confessionē Mar. i. et
Lu. iij. Baptizabant̄ confitentes pecca
ta sua. Tertia ratio est ad xp̄i aduen/
tū p̄nunciandū. vnde dicebat Math. iij
Ego q̄dem baptiso vos in aqua in peni
tentiā: qui aūt post me venturus est forti
or me est. Quarta ratio est ad eiꝰ con/
uersationis meritū exemplandū: qꝛ ꝑm
euangelicū dictū Math. v. ca. Neq̄ ac/
cendunt lucernā ⁊ ponūt eaꝫ sub modio:
sed suꝑ candelabꝝ: vt luceat oībus q̄ in
domo sunt. Quītadecima considera/ XV. con
tio est de xp̄i baptizatione facta a Johe sidera/
Math. iij. ca. Venit ihs in galileā ī ior/
danē ad iohannē vt baptizaret̄ ab eo: et
Math. i. Venit ihs a nazareth galilee
⁊ baptizatus est in iordane a Johanne.
Vn̄ in illo baptismo legimus quattuor
miracula ꝑpetrata. Primū fuit de ce/
li aꝑtione quia duꝫ xp̄m baptizabat celi
aperti sunt suꝑ eum Lu. iij. Factū est au
tem dū baptizaret̄ om̄is populus: ⁊ iesu
baptizato ⁊ orante apertū est celū: ex quo
accipit̄ documentū ꝙ illi q̄ moriunt̄ sta/
tim post baptismū confestim euolant ad
paradisum. Scd̄m fuit de dei p̄ris te
stificatione qꝛ vox de celo audita ē. Hic
est filius meus dilectꝰ in quo mihi bene
cōplacui. Tertiū fuit de spū sc̄ti apa/

ritione: de quo Lu. iij. Descēdit spūssan/
ctus corpali specie sicut colūba in ipsuz
z Math. iij. q vidit spm̄ sctm̄ descendē/
tem sicut columbā z venientem super se
Quartū fuit de xp̄i manifestatiōe: qz
cum Johēs baptista non posset xp̄m no
scere s̄m faciē quē nunq̄ viderat exq̄ na/
tus erat corpalr: tñ fuit ei supnaturalit̄
reuelatus duplici modo. Uno modo p
spiritū: qz qñ venit ad eius baptismū p/
hibebat ip̄m Johannes dicēs: Ego a te
debeo baptizari: z tu venis ad me. Uñ
patet q tūc cognoscebat ip̄m esse christū
Alio modo p signū datū: qz dicebat Jo/
hannis. i. ca. Uidi spm̄ descēdentem q̄si
colūbam de celo z manentē sup eū: z ego
nesciebā eū. i. s̄m faciē: sed q̄ misit me ba
ptizare in aqua: ille mihi dixit sup quez
videris spm̄ descendentē z manentē sup
eum: hic est q̄ baptizat in spiritusancto z
ego vidi: z testimoniū phibui quia hic ē
filius dei. Sed occurrit difficultas in
qua forma baptizauit iohēs xp̄m. Dr̄ q
non in noīe venturi: qz tūc baptizasset in
noīe ip̄ius xp̄i: z ideo illa forma non sibi
cōpetebat: z iō forte nullā formaz ibi te/
nuit: sed solū impleuit preceptum xp̄i: vt
ip̄m baptizaret corpali ablutōe: cui for/
te aliqua dixit que sūt nobis ignota. Uñ
sciendū est q in isto baptismo quattu/
or notabilia sumuntur. Primū est: de
christi humilitate quia voluit baptizari
a suo subdito siue inferiori z hoc reputa/
tur humilitas in principe quando vult
militari a suo subiecto: et quod maius
signū humilitatis est eū ille baptismus
daretur pro penitētia in remissionez pec
catorū non dedignatus est ille q̄ sine pec
cato erat se exhibere in remissionē pecca
torū. Secundū documentū est: de Jo/
annis humilitate cōuenienti quia Joan
nes recusauit primo hāc dignitatem vt
xp̄m baptizaret z fieret eius quasi pater
spūalis dicens sic. Ego a et debeo bap/
tizari z tu venis ad me: quasi diceret: nō
sū dignus q te baptizem sed a te debeo
baptizari. Et fact⁹ ē cōpater v̄ginis sic
habet in sacramētis. Tertiū documē
tū est de xp̄i equitate: quia dicit in eodē
capitulo q xp̄s respondit sine modo sic
decet nos iplere oēm iusticiā. Quar
tum documentū est de Johēs obediētia
quia mox vt christi rationē audiuit z vo
lūtatem firmatā vidit: nō plus ei restitit
sed statim dimisit eū facere quod voluit
vnde sequitur q tūc eū dimisit ex quo cō XVI. cō
cluditur q fuit ei patrinus. Decima/ sidera.
sexta cōsideratio est de Joānis exempla
ri conuersatione toti mundo specialiter
q̄tū ad virtutez austeritatis. Unde no/
tandū q in quattuor rebus cōsistit virt⁹
austeritatis. Primo in his q̄ pertinēt
ad cibū. Secundo in his que ptinent
ad potum. Tertio in his que pertinēt
ad vestitū. Quarto in his q̄ pertinēt
ad stratū. Quia in his quattuor consue
uit caro homīs recreari. et ideo qui mili
tāt strennue cōtra carnez cōsueuerunt in
istis quattuor affligere corpus suum ad
calcandas ipsius corpis passiōes. Nūc
beat⁹ Johānes tenuit virtutē austerita/
tis. Primo in cibo quia eius esca erāt
locuste z mel siluestre Mar. i. ca. Se
cundo in potu qz erat aqua pura. Unde
cantat eccl'ia. Cui latex haustuz sociata
pastū mella locustis. Tertio in vesti/
tu: qz vestimentū eius erat ciliciuz de pi/
lis cameloꝝ cōtextū Math. i. Erat Jo/
hānes vestitus de pilis cameloꝝ et zona
pellicea circa lūbos eius: que. s. erat ad
stringendū ciliciū vt carni ꝓpinqui⁹ ad
hereret. Quarto in stratu: qz lect⁹ ei⁹
erat solū antra et saxa qz erat in deserto
solitarie habitans s̄m illud de quo canit
eccl'ia. Antra deserti. Decimaseptima XVII.
cōsideratio est de ip̄ius feruētissima p̄di ꝯsidera
catōe: qz fuit feruētissimus p̄dicator: z vt
dñs suā p̄dicationē autenticaret: ab eo/
dem themate voluit incipe p̄dicationez
suā. vñ q̄libet dixit. Agite pniam Mat.
iij. z Lu iiij. ca. In sua predicatōne dedit
quattuor regulas q̄ttuor manerieb⁹ gen
tiū ad ip̄m ordinate venientiū. Primi
fuerūt religiosi. s. pharisei q̄ venientes ad
eius baptismū petebant ab eo quid face
rent vt salui fierēt: quibus dedit hanc re

216

gulam: q̄.s.facerēt dignos fructus pnīe et ne gl'iarent' quasi supbientes de statu suo Math.iij. Uidēs aūt multos phariseoꝝ ⁊ saduceoꝝ q̄.s.erant religiosi venientes ad baptismū suū dixit. Progenies viperaꝝ q̄s ostēdit vobis fugere a vēntura ira. Scdi fuerūt populares omnes q̄ venientes ad eius baptismū dicebāt q̄d facerēt: q̄bꝫ ipe dedit hāc regulaꝫ vt exercerēt opa miscdie culpaꝝ abstersiua vñ Lu.iij.dr q̄ interrogabāt eū turbe q̄d facerēt. Rñdens autē dicebat: q̄ q̄ habet duas tunicas det non habenti: ⁊ qui habet escas sil'r faciat. Tertij fuerunt publicani publicoꝝ negociorūꝫ executores ⁊ exactores iuriū impialium dicti a pu. Cesare: vel a repub. q̄bus ipse dedit hanc regulā: q̄ nihil facerēt ampli⁹ nisi qd erat eis cōstitutū: ⁊ illa regula potest intelligi dupl'r. Uel q̄tū ad iudices imperiales ⁊ tūc erat illa regula q̄ nihil aliud facerent q̄ qd erat eis constitutū per leges que erant cōstitutiōes imperiales Alio modo potest intelligi q̄tū ad exactores fiscales: ⁊ tūc erat sūma hui⁹ regule. nihil aliud q̄ qd cōstitutū est vob faciatis. i. nullā exactionē nouā: ⁊ in institutis ꝓprijs non inuentā ꝓcuretꝫ: vt patet Luce.iij. Quarti fuerunt milites: q̄bus ipe dedit regulā triptitam. Primo indicens eis q̄ nulli facerēt violentiam. Scdo q̄ nulli facerēt iniusticiam

Tertio q̄ essent contēti stipēdijs suis aut supple redditibꝫ suis: patet Luce.iij. Uñ in p̄dicatōe sua habuit quadruplicem modū ꝓcedendi. Primo per viaꝫ reprehensionis: vñ dicebat Genimia viperaꝝ q̄s ostendit vobis fugere a ventura ira. Scdo ꝑ viaꝫ cōminationis de penis eternis pctōribꝫ infligendis Mat. iij. Jam em̄ securis ad radicē arborꝫ posita est: Omnis arbor q̄ non facit fructū bonū excidet' ⁊ in ignē mittet'. Tertio ꝑ viā exhortationis incitando ad bona opa Luce.iij. Multa q̄dem ⁊ alia exhortans euangelizabat. Quarto ꝑ viam ꝓmissionis ꝓmittēdo celestē patriā operarijs bonis Math.iij. ⁊ Luce.iij. Cui⁹ ventilabꝝ in manū eius loquēs de xp̄o: ⁊ purgabit areā suā ⁊ cōgregabit triticū in horreū suū: paleas aūt comburet igne inextinguibili. Decimaoctaua cōside ratio est de testimonij ꝓlatiōe erga xp̄m Nam multa testimonia protulit de xp̄o. XVIII. cōside.

Primū est: Qui post me venturus est ante me factus est: qr ꝑor me erat. Secundū est: De plenitudie eius om̄es accepimus gr̄am ꝓ gr̄a. Tertiū est: Lex ꝑ Moysen data est: gr̄a ⁊ veritas ꝑ ih̄m xp̄m facta est. Quartū est. Nemo vidit deū vnq̄ nisi filius hoīs qui est in sinu patris. Sed occurrūt q̄ttuor difficultates. Prima est quare dicit in primo testimonio de xp̄o. Ante me fact⁹ est Dicit' q̄ loquit' de humilitate non prioritate durationis: sed ꝑoritate posterioritatis: s̄m quā loquit' apl'us. i. ad Thimotheū. i. Jesus xp̄s venit in hūc mundum vt pctōres saluos faceret: quoꝝ p̄m⁹ ego sum. i. potissim⁹. Scda difficultas est: quare dicit in scdo testimonio q̄ de plenitudine eius oēs accepim⁹ ⁊c. Dicit' q̄ gr̄a fuit in tanta plenitudine in ania xp̄i q̄ inde redundauit in oīa membra eius q̄ acceperūt gr̄am acceptatiōis diuine ꝓ gr̄a felicitatis eterne: que dicit' gr̄a consumata. Tertia difficultas: quare dicit ī tertio testimonio Lex ꝑ moysen ⁊c. Dicit' q̄ lex Moysi s̄m dicta apl'i non poterat impiū iustificare nec ꝑ consequēs gratiam sua ꝟtute conferre. Lex aūt xp̄i nō solū a peccato iustificat: sed etiā gratiaꝫ efficaciter impetrat. Quarta difficultas: quare dicit in q̄rto testimonio. Deū nemo vnq̄ vidit. Dicit' q̄ licet forte aliq̄ vidissent deū ꝑ essentiā sicut de Moyse ⁊ Helya dicit': tñ nullus vidit ip̄m visione adequata ⁊ ꝑfecta respectu talis obiecti s̄m quem modū dicit apostolus prima ad thimoth. vi. q̄ deum nullus hominū vidit: sed nec videri potest: qd non potest intelligi nisi de visione adequata: quia de visione simplici constat q̄ videt' in patria sicuti est s̄m Johannē in canonica sua. Decimanona consideratio ē de questionibus sibi factis. vbi est notan XIX cōsidera.

dam q̄ hec. Johānī fuerūt facte quattuor questiones ꝑm quattuor opiniones.

Prima opinio fuit q̄ ipe erat xp̄us: q̄ eo tempe venit quo daniel ꝓphetauerat xp̄m esse venturꝫ. Et ꝓpter sublimitatez sctitatis sup omnes alios sanctos p̄teritos. Et sublimitas sctitatis eius fidem faciebat: ideo querunt iudei Job. i. cap. Tu quis es sez si es xp̄s: z cofessus est z non negauit. Et rñdit: quia nō sum ego xp̄s. Scōa opinio fuit: q̄ ipe esset Helyas sicut dicitur de helya Eccle. xlviij. Surrexit helyas ꝓpheta q̄si ignis z verbum eius quasi facula ardebat. Et ideo sequit: si ipe esset helyas: z dicit q̄ non. s. ꝑm psonam: sed bene ꝑm spiritū. Tertia opinio est q̄ ipe esset vnus de ꝓphetis prioribus: q̄ venerat ad p̄nunciandū xp̄i aduentū. Et ideo querit: si esset ꝓpheta z dicit q̄ non. s. talis qualē ipsi putabāt.

Quarta opinio fuit q̄ ipe nō erat bonus homo: sed demoniacus dicēte saluatore Luce. vi. Venit Johes non manducans: z dicit̄ demoniū habet. Et iō querebant quis es tu: vt responsum demus his q̄ miserunt nos: quid dicis de teipo quasi p̄ modū contentionis? Et rñdens dixit. Ego vox clamātis ꝛc. Vñ isti qui missi fuerant erāt ex phariseis: z iō emulabant volentes videri perfectiores. Et ꝓpter hoc inuidebāt eius baptismo. Et ideo querūt cōsequenter: q̄d ergo baptizas si tu non es xp̄s ꝛc. Rñdit. Ego baptizo in aqua. i. nō est magnū si ego ministro corpi ablutionē baptizem ex ꝑcepto superioris mei qui est medius. i. mediator inter deū z vos quē vos nescitis. s. xp̄m q̄ stetit in hoc mihi ꝑcipiendo. Vltima consideratio est de Johis responsione ad questionē ortam inter discipulos xp̄i z suos de purificatiōe. s. baptismi Johannis z xp̄i: de qua habet Johes. ij. ad quā rñdet per octo rationes. Prima ratio est ista. Ille q̄ accipit ꝑfectionē sue vite z sue conuersationis ab aliquo: ē inferior eo: sed ego et quicunq; alius non possumus a nobis ipis quicq̄ accipere perfectionis nisi fuerit datum nobis a xp̄o qui est de celo ergo ꝛc. Et illa ratio tangit cum dicit: non potest homo accipere quicq̄ ꝛc. Secūda ratio ille qui premittit ante aliquem ad p̄nūciandū ei⁹ aduentum est minor illo sicut nuncius est minor illo qui misit ipm: ego sum huius modi: ergo ꝛc. Et hec ratio tangit cum dicit: ipi vos mihi testimoniuz perhibetis ꝛc. Tertia ratio quandocunq; fit aliqua solennitas nuptialis illa solennitas principalius respicit sponsuz qui habet ꝑsonam q̄ amicuz sponsi qui gaudet ad vocem sponse: sed in solennitate trūphātis ecclesie est xp̄s sponsus q̄ sibi illā celestem patriā desponsauit: z ego sum illius sponsi amicus: ergo solennitas celestis ipm respicit principalius. Et hanc rationem tangit cum dicit: Qui habet sponsaz sponsus est ꝛc. Quarta ratio est: ille qui ꝓcedit ad augmentū est melior illo qui ꝓcedit ad decrementū. sed illū oportet crescere: me autē minui ergo ꝛc. minor istius rationis ꝓbat per beatum Augusti. super Mathm dicentem q̄ beatus Johānes fuit iminutus in capite z xp̄s creuit in cruce: ꝓter cui reuerentiaz corpori xp̄i fuit ꝓordinatū a deo patre vt non mutilaret nec frangeret Joh. xix. cap. ergo ꝛc. Os non comminuetis ex eo Item ibidem. Videbunt in quem transfixerunt. Quinta ratio: ille cuius origo ꝓncipalis est de celo est maior illo cuius origo principalis est de terra. sed origo ꝓncipalis xp̄i est de celo: z mea est de terra: ergo ꝛc. z hanc ponit cū dicit. Qui de terra est de terra loquit: qui de celo venit super omnes est. Sexta ratio: ille est prestātior doctor qui testat̄ hoc quod vidit z audiuit immediate: cōtra q̄ habet per relationem ab alio: sed xp̄s est huiusmodi: ergo ꝛc. Hanc rationem tāgit cum dicit. Qui vidit et audiuit testatur hec et testimonium eius nemo accipit ꝛc. Septima ratio ille qui vere testificatur se esse verum deum est prestantior omnibus alijs: sed qui accipit xp̄i testimonium credit in corde suo ipsuz esse verum deum: ergo omnes alios ipe trā/

XX. cōsidera.

scendit. Et hanc rationem tangit cū dicit. Qui autē acceperit eius testimoniū signauit. s. in corde suo: quia deus verax est: quem em̄ misit deus verba dei loquitur ꝛc. Octaua ratio: ille cui datus est spiritus ad mensuram non debet cōparari illi cui non dedit deus spiritum ad mensurā: id est non fm aliquam portionem determinatam aliquoꝫ donoꝫ supernaturaliū: sed deus non dedit spiritū ad mensuram filio: ergo ꝛc. ꝛ hanc rationeꝫ tangit cum dicit. Non em̄ ad mensuraꝫ dat deus spiritū. s. filio. Vigesima prima consideratio est de filij dei ostensione quia ipse indicauit filium dei digito ad oculū: ꝛ hoc duabus vicibꝫ Johis primo.

XXI. cō sidera.

Primo quando xp̄s venit ad eius baptismū: vnde dicit in eodem ca. Altera die vidit iohānes ihm̄ venientem ad se ꝛ ait. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Istud tollere significat duo s. auferre ꝛ portare, vnde iste agn9 vno modo tollit auferendo: vnde sibi dicitur Osee. xiij. Omnem aufer iniquitatem. Alio modo p ferendo in semetip̄o: ꝛ isto modo dicit Esa. liij. Et ip̄e multoꝫ peccata tulit. Scō dixit idem verbū in eodem cap̄. q altera die iteꝫ stabat Johannes ꝛ ex discipulis eius duo: ꝛ respiciens ihm̄ dixit. Ecce agnus dei: vnde xp̄s dicitur agnus dei in quattuor locis in diuina scriptura. Primo Esaie. liij. Quasi agnus coram tondēte ꝛc. Secundo Esa. xvi. Emitte agnum dñe ꝛc.

Tertio Apocal'. v. Et vidi ꝛ ecce in medio throni quasi agnum. ꝛ paꝫ infra. ꝛ xviij. seniores ceciderūt coram agno ꝛc.

Quarto Apocal'. xiij. Et vidi ꝛ ecce agn9 ꝛc. Sed occurrit difficultas q̄re dicit agnus fm similitudinem: maxime inter alia animalia. Dicit q ꝓpter dnq̄ agni ꝓprietates. Prima est innocētia. Exo. xij. iussi sunt filij israel agnū immolare anniculum in holocaustum domini.

Secunda patientia. Tertia mititas. Quarta mutuitas. De his tribꝫ dicitur Esa. liij. cap̄. Sicut ouis ad occisionem ducetur ꝓpter patientiam ꝛ q̄si agnus coram tondente se obmutescet et non aperiet os suū. Quinta q est animal immolaticiū Exodi xij. vbi ponit figura xp̄i immolatio agni paschal'. Tollat vnusquisq̄ agnum per familias: et erit agnus absq̄ macula ꝛc. immolabit eum ꝛc. Vigesimasecūda consideratio est de ip̄ius comparatione facta a xp̄o ceteris oibus precellēs: vnde fuit comparatus dupliciter. Uno modo particulariter in ordine ꝓphetarum: ꝛ sic fuit superpositus omnibꝫ ꝓphetis dicente dño Mathi. xi. Quid existis in desertuꝫ videre ꝓphetā. etiam dico vobis et pluſq̄ prophetam. Alio modo verisimiliter in ordine omniū sanctorum tanq̄ omniū altissimus. Mathi. xi. Dico vobis non surrexit maior inter natos mulierum Johanne baptista: qui autē minor est in regno celoꝝ maior est eo. Sed occurrit difficultas quia inter natos mulieꝫ dicit fuisse xp̄s qui est maior Johanne baptista. Dicūt aliqui q saluator loquebat de mulieribꝫ corruptis: sed quia nullus cōmuniter se ipsum laudat: ideo saluator de se tacet. XXII. cōsidera.

Sed etiā remanet alia difficultas: qz mater xp̄i fuit nata de muliere corrupta ꝛ tū fm Hiero. ip̄a fuit maior Johe baptista de q̄ nulli dubiū ē. Dicūt q null9 surgit nisi qui cecidit: ꝛ qz virgo non cecidit p lapsum venialis aut mortalis: ideo nō surrexit: ꝛ ideo videt q nō cōtraxerit originale. Alia difficultas: quare adiūxit saluator: qui autez minor est in regno celoꝝ ꝛc. Dicit q istud testimoniū saluatoris potest intelligi quattuor modis.

Uno mō accipiendo regnū celoꝝ ꝓ celesti patria: ꝛ tunc est sensus q minor angel9 q̄ tūc erat i pria erat maior q̄cūq̄ ad statū quē Johes habebat in via sic infimus hō est supior nobilissimo uumento.

Scō accipiēdo regnū ꝓ pūti pria ꝛ referēdo dictū ad humilitatē bti Johānis. Et tunc est sensus q ille qui erat minime pfectus in ecclesia erat maior Johanne baptista in reputatōe ꝓpria q̄ erat beat. iohannes in sua. Tertio mō accipiendo regnū celoꝝ ꝓ presenti eccl'ia: et

referendo dictū ad humilitatem xp̄i: et tunc est sensus q̄ xp̄s q̄ erat oībus hūili or erat btō Johanne maior. Quarto mō accipiendo regnū celoꝝ ꝓ presenti ecclesia ⁊ referendo dictū ad perfectionem virginis marie: et tunc est sensus q̄ ille sexus q̄ est minor in regno celoꝝ est maior illo in aliquo sui supposito. Vigesimatertia cōsideratio est de eius detentione ab Herode vbi q̄ttuor fuerunt facta. qz Primo fecit eū capi. Scdo fecit eum ligari. Tertio posuit eum in carcere. Quarto q̄ voluit eum occidere. Unde est notandū q̄ in veritatꝫ ꝑsecutiōe quadruplici modo se cōtingunt homines habere. Primo a facie tribulatiōis aliqui cadunt a suo ꝓposito ⁊ isti sunt mali q̄ a v̄itate ceciderunt q̄uis impulsi. Scdo alij a facie tribulationis fugiūt dubitantes ne succumbāt ⁊ a veritate excidāt. Et isti sunt boni q̄uis imperfecti quia ꝑfecta charitas foras mittit timorem s̄m Johem. i. cano. iiij. cap̄.

XXIII. cōsidera

Tertio alij tribulationem nō fugiūt: sed in ipa persistunt expectantes ipsam afflictionem. Et isti sunt ꝑfecti: qz non timent. Quarto sunt aliq̄ qui tribulationē nō expectant sed ipam inuestigāt: vt ad ipam possint attingere sicut saluator iudeis obuiam ꝓcessit: ⁊ tales sūt ꝑfectissimi: eo q̄ non solū ꝑsecutionem tolerant: sed etiam ipam desiderant. Et illo modo se habuit Johannes qui accedēs ad herodem Mar. vi. cap̄. di. Non licet tibi habere vxorē fratris tui. Vigesimaquarta cōsideratio est de missione discipuloꝝ Johānis ad xp̄m Math. xi. c. Quia misit duos de discipulis suis ad xp̄m dicens. Tu es qui venturus es an alium expectamus? Et illa questio fuit valde mirabilis quadruplici ratione.

XXIIII cōside.

Primo quia ip̄m in vtero matris cognouit spiritu ꝓphetico q̄ ipse erat xp̄us. Scdo qz ip̄m precurrendo predicauerat esse venturū. Tertio quia in iordane baptizauerat. Quarto quia ipsuꝫ digito ostenderat ⁊ mirabiles de eo laudes pretulerat. Et ideo ad declaratōem huiꝰ dicti sunt quattuor modi dicendi.

Primꝰ est bti Grego. in li. dialogorū: q̄ sp̄us ꝓphetie nō est ꝑmanēs sed transiēs: ⁊ ipo trāseunte remanet ꝓpha carēs illa visiōe siue cognitōe sibi suꝑnaturalr reuelata. Et illo modo btūs Johānes q̄ spū ꝓphetico nouerat xp̄m trāseunte illo spū ad seip̄m reuersus potuit habere illud dubiū. Istud aūt nō videt cōsonū: qz btūs Johēs nō solū nouerat xp̄m ꝑ prophetie actū transeūtē. sed etiā ꝑ fidei habitū ꝑmanentē sicut ceteri q̄bus p̄nūciauerat ip̄m. Scdꝰ modꝰ dicēdi est bti Ambrosij: q̄ dic̄ q̄ Johēs nō dubitauit: sed ex dilectōe dulcedinis xp̄i sic voluit colloq̄ cū xp̄o mediātibꝫ duobꝫ discipl'is sic̄ mater ex teneritudine affectiōis materne solet q̄rere a filio: nunq̄d tu es filiꝰ meus: in nullo dubitās de eius filiatiōe

Tertiꝰ modꝰ est bti Aug. q̄ dic̄ q̄ isti duo discipuli dubitabant de fide xp̄i. Et iō btūs Johēs volens eos certificare de ipa fide misit eos ad xp̄m: vt hāc questionē faciēdo certificarent̄ non solū ꝑ eius rn̄sum: sꝫ etiā ꝑ miracl'a: iō dixit. Eūtes renūciate Johi q̄ audistis ⁊ vidistis ceci vidēt: claudi ambulāt ⁊c̄. Et ille modus est magis lr̄alis. Quartꝰ est exp̄sse bti Greg. q̄ exponēs istū textū dic̄: q̄ btūs iohānes nō dubitauit de aduētu xp̄i i hūc mūdū nec hoc q̄siuit: sꝫ de descensu eius ad infernū: vtꝫ ꝑ semetip̄m ad infernuꝫ descēderet: an aliū illuc mitteret ꝓ liberādis p̄ribus sc̄tis: vt ip̄e Johēs q̄ ad inferos cito iturꝰ erat p̄nūciaret illis eius aduētū sic̄ p̄nūciauerat ip̄m i mūdū hūc iō dicebat. Tu es q̄ vētur⁹ es an aliū expectamꝰ: ⁊ iste modꝰ importat maiꝰ misteriū: qz tāgit fidei articulū. Vigesimaq̄nta cōsideratio ē de ipiꝰ cōmēdatōe a xp̄o singl'arit̄ sub sil'itudine lucerne ardētꝫ ⁊ lucētꝫ di. Joh. v. ca. Vos misistis ad Johem. Et seq̄tur: ille erat lucerna ardēs ⁊ lucēs. Ex q̄ dicto accipiunt̄ q̄tuor catholica documēta. Primū ē q̄ btūs Joh. fuit a ierarticꝫ ꝑfectiōibꝫ diminutꝰ qz d̄r lucerna ⁊ nō lux: q̄lis em̄ ē lucerna ꝑ ꝑticipatōem tal' est lux ꝑ ēentiā. s. clara

XXV. cōside.

218

cuius signū est: qꝛ lux obscurari non potest: lucerna vero transire potest de claritate ad tenebras. Et ideo xp̄s dictus fuit lux: quia talis per essentiā Joh. p̄mo. Erat lux vera. Johānes vero erat lucerna licet ip̄e nō erat lux: vbi s̄. Nō erat ille lux: sed vt testimoniū ꝑhiberet de ipso.

Scd̄m documentū ꝙ btūs Johānes fuit seraphicis ardoribus inflammatus cum dicit ardens. Spiritus em̄ seraphici sunt incendio diuini amoris accēsi ſm Dioni. de celesti ierarchia. Tertiū documentum ꝙ fuit cherubicis splendoribus illustratus: qꝛ dicit lucēs: spūs enim cherubici sunt diuini fulgoris radio mirifice illustrati ſm Dioni. vbi s̄. cap̄. viij

Quartū documentū ꝙ saluator ꝑ prius cōmendauit Johannē de ꝑfectiōe dilectionis q̄ꝫ de ꝑfectione cognitionis cū premisit ardens: ⁊ postea lucens: qꝛ erat singulariter ad modū helye inflāmatus

XXVI. ꝯsidera Vigesimasexta cōsideratio est de signoꝝ carentia: qꝛ ip̄e non fecit signa nec miracula sicut fecerūt apl'i: vt habet Jo. x. qꝛ iohes quidē signū fecit nullū. Sed orit difficultas quare btūs Johes nullū fec̄ miraculū. Dr̄ ꝙ sic̄ xp̄s ex sua hūilitate ⁊ benignitate detulit btō iohāni vt nollet p̄dicare publice q̄ꝫdiu ip̄e p̄dicauit: sed expectauit donec fuit positus in carcere Mathi. iiij. ⁊ Marci p̄mo. Ita conueniens fuit vt beatus Johānes deferret xp̄o ne miranda faceret ip̄o presente in hoc mūdo. Et istius reuerentie sūt quattuor exempla in rebus mūdi. Primū quidem in politicis subordinabilib⁹ in quibus dicit ꝙ adueniente p̄ncipe cessat magistratus. Scd̄m est in ecclesiasticis subalternationibus in quibus celebrante pontifice summo ⁊ cum miro ornatu mitrato nullus inferior pōtifex audet cum ornata mitra apparere. Tertium exemplū est in humanis perfectionibus: quia videmus ꝙ anima sensitiua in homine non habet quasdam naturales industrias nec vires estimatiuas q̄s habet in brutis pro eo ꝙ est sociata anime intellectiue que potest illis om̄ibus prouidere: ⁊ ideo cessat anima sensitiua: anima intellectiua sibi associata in talibus vigente. Quartū exempluz est in corꝑibus supracelestibus: vbi omnia luminaria lucent de nocte: sed adueniente sole omnia cessant lucere ex habundantia claritatis solaris: vnde si aliqua stella seu planeta concurrat cum sole: stelle seu planete claritas non percipitur: sic Johānes se habuit ad xp̄m sicut stella matutina ad solem Vigesimaseptima consideratio est de ip̄ius decollatione facta per herodem: de qua Mar. vi Vnde est notādū ꝙ ſm Augusti. in mirabilibus sacre scripture quatuor sūt insignia in quibus consistit ꝑfecta iusticia XXVII cōside.

Primū est sacerdotium. Scd̄m est martyrium. Tertium est virginitas.

Quartū est doctrina. Istud quartum non ponit ibi: sed cōiter ponit a doctoribus inter illa insignia q̄bus ꝓmeret aureola ip̄a salutaris doctrina. Et ſm illa quattuor insignia inuenit quadruplex corona in diuina scriptura. Prima q̄dem aurea que debet sacerdotib⁹ Exod. xxv. ca. Facies quoq̄ꝫ coronam auream.

Scd̄a de lapide precioso que debetur martyribus ps̄. xx. metro. iij. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso.

Tertia est rosaꝝ que debet virginib⁹ Canticoꝝ. ij. Fulcite me florib⁹ Quarta stellaꝝ que debet doctoribus Apoca. xij. ca. In capite eius corona stellarū. xij. Et ſm illud Daniel. xij. Fulgebunt docti sicut splendor firmamenti: ⁊ q̄ ad iusticiam erudiunt pl'imos quasi stelle in perpetuas eternitates. Et illa quattuor insignia fuerunt inuēta in Abel ſm Augusti. vbi s̄. Primo ip̄e fuit sacerdos sanctus in hoc ꝙ sacrificiū digne obtulit Gen̄. iiij. Scd̄o martyr in eo ꝙ in odiū diuini miraculi interfectus fuit: cū inflammasset dn̄s munera eius: eodem cap̄. ſm aliam translationem. Tertio fuit virgo quia nunq̄ꝫ in carnalē copulā consensit sicut de eius virginitate perhibet Augusti. vbi sup̄. Quarto fuit doctor: quia dicit historia super Gen̄ ꝙ ido

fuit interfectus cōcitato z puocato Lazaro dum simul irent in agro: quia ipsum dirigendo redarguebat de peccato suo. Et ideo hac quadruplici corona fuit illustratus. Nunc ad ꝓpositū Johānes baptista fuit ad instar Abel: z ideo habuit ista quattuor insignia. Primo fuit sacerdos in eo ꝙ baptismū lauacri ministrauit quasi dans sacra: z ipe fuit de genere sacerdotali. Scōo fuit martyr qz ꝓ veritate decollationē sustinuit ab herode. Tertio fuit virgo: quia in celibatu sublimi perseuerauit. Quarto fuit doctor: qz solennissime xp̄m euangelizauit. Et ideo sunt sibi debite date iste corone.

XXVIII consider. Vigesimaoctaua consideratio est de ipius relegatione in infernū: quo ad illū locū qui dicit sinus abrae cum ceteris sanctis patribus fm illud Jacob Gen. xxxvij. c. 1. Descendam ad filiuz meū lugens in infernū. Sed occurrunt quattuor difficultates. Prima est quare bt̄us Johannes descendit ad illū locuz? Dicit ꝙ ratio cōmunis omniū descendentiuz ad illū locū erat: quia preciū redemptionis humane nondum solutū erat. Ratio autem specialis in isto fuit fm Gregori. super Matth. vt sicut prenunciauerat xp̄i aduentū in hoc mūdo: ita prenunciaret eum inferno esse venturum post ipsum.

Scō z difficultas quādo beatus Johānes ad infernū descendit. Dicit ꝙ ista tm vt fuit mortuus: quia sicut habet ex dictis euangelicis xp̄s non incepit publice predicare donec bt̄us Johannes fuit detentus in carcere. Et sic circa principiū p̄dicationis xp̄i fuit detentus: et per consequens si detentio non fuerit multū morosa: sequit ꝙ statim circa illud principiū ad infernū descendit. Si autē eius detentio fuit morosa tunc oportet eū descensum plus plongari. Tertia difficultas: per quantū tempus Johānes predicatōis officiū in inferno exercuit. Dicitur ꝙ si breuis fuit eius detentio circa triennū. ibi predicauit xp̄i aduentū scilicet vsq; ad xp̄i descensum ad inferos. Posset tamen cōmuniter cogitari: si beati Johannis detētio fuit prolixa sicut videntur innuere euangelica dicta ꝙ sicut per sex menses fuit natus ante christū: et quasi per sex menses prenunciauit ipm in hoc mundo: ꝙ ita per sex menses prenūciauerit ipm inferno: vnde dicitur in euāgelio Nicodemi ꝙ inter ceteros Adam pater requirebat diligenter de xp̄i aduētu sicut in quibusdam codicibz inuenit: cuius hoc sit apocrifum. Quarta difficultas: quando inde exiuit. Dicit ꝙ in die resurrectionis dñi qz die xp̄s expoliauit infernū: iuxta illud Osee. xiij. Ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. Vbi est notandum ꝙ quattuor persone reperiunt in euangelio que ad inferos potuerunt perhibere testimoniuz de aduentu xp̄i in infernū. Prima ꝑsona fuit Symeō: qui preueniens xp̄i mortez per. xxx. annos longo tempe potuit testificari illū quem viderat Luce. ij. Homo erat in hierusalē cui nomen erat Symeon z homo iste iustus z timorat⁹. Secunda persona fuit Joseph sponsus virginis: qui credit obysse postq̄ saluator habuit. xij. annos cuius hoc non sit expressum in diuinis scripturis. Tertia persona fuit beatus Lazer⁹: qui cum esset xp̄i discipulus ad inferos ante ei⁹ passionem ductus est Jobis. xi. ca. potuit testificare veritatem quā viderat. Quarta persona fuit Johānes baptista: cuius testimoniū fuit solennius q̄to preclaritas eius virtutis fuit manifesta omnibz intuentibus beatissimaz animā eius coruscantem: z ideo de ipo solo faciūt sancti mentionē ꝙ in inferno fuerit p̄cursor xp̄i. XXIX consider. Vigesimanona cōsideratio est de eius assumptōe in celū: ad cuius declarationem premittunt quattuor p̄ambula.

Primū ꝙ bt̄us Jobes rediens ab inferis nō credit fuisse de numero sctōz ꝓ illorum qui cum xp̄o surrexerunt: quia de illis stat argumentuz ꝙ in corpore z anima sunt glorificati: cuius oppositum cōstat de beati Johannis corpore cuius venerande reliquie sunt in terris: quia caput eius dicitur esse in sancto Siluestro.

de Roma. Secdm preambulū: q̄ anima beati Johannis post regressuz ab inferis fuit quadraginta diebꝫ in hoc mūdo: qꝛ tot diebus xp̄s ꝑseuerauit post suam resurrectionē cū discipulis suis Act̄ p̄mo ca. Tertiū preambulū: q̄ istis. xl diebus dicit̄ ꝑmansisse cū ceterꝫ sanctis in paradiso terrestri: qꝛ ille locus videbatur conuenientior oībus sanctis iam clarificatis q̄uis istud non sit autenticum ex canone sacro. Quartū p̄ambulū q̄ toto isto tempe anima Johannis fuit ꝑfecte beata in contēplatione diuinitatis: qꝛ btitudo non est actus raptim transiēs sed īmobiliter ꝑmanens. Et ideo semel beatus nunq̄ efficiet̄ non btūs ꝑm Augusti. Ex his ergo sequit̄ q̄ ip̄e fuit assūptus in die ascēsionis xp̄i. Sed occurrit difficultas: quare nō solennizam⁹ in transitu beati Johis: sicut solennizam⁹ in transitu ceteroꝝ sanctoꝝ notabiliter. Dicit̄ q̄ ceteri sancti in suo transitu ascēderunt in celum ⁊ ille descendit in infernū vt patuit: ⁊ iterū iste nō fuit statī glorificatus. Trigesima consideratio est de ip̄ius mirabili collocatione in celū facta a xp̄o in celum ascendente: ⁊ cuilibet sctōꝝ locū sibi debitū distribuente: et q̄ ip̄e fuit collocatus in throno luciferi: qꝛ multa licet mortalibꝫ ꝓbare que non licet ip̄is determinare: ⁊ ad hoc ꝓbanduz quatuor p̄ambula p̄mittunt̄. Primuz q̄ quando celū empirreū fuit creatū: fuerunt in eo determinate certe mansiones ab eo disposite ꝑm p̄finitū numeꝝ electorum: de quibus mansionibꝫ Johis. xiiij. In domo patris mei mānsioes multe sūt Et iste mansiones vocant̄ sedes. Secundū q̄ omnes mansiōes fuerūt plene angelis sanctis in singulis mansionibus collocatis. vnde Beda. Celū empirreū mox vt fuit creatuz: fuit sctis angelis repletū: ꝑm illud. Implete sunt nuptie discumbentiū. Tertiū q̄ alique istarum mansionū fuerunt euacuate per ruinam quorundā angeloꝝ: ꝑm illud quod dicit̄ Apocal. xij. q̄ cauda draconis traxit tertiā partē stellaꝝ celi ⁊ misit eas in terrā.

XXX. conside

Quartū p̄ambulū q̄ ille sedes que fuerunt euacuate a spiritibꝫ malis per luciferum: sunt adimplende ꝑ gl'ificationez hominū electoꝝ a xp̄o: ꝑm q̄ dicit̄ in cantico Moysi Deutero. xxxij. ca. metro. xi. Constituit terminos populoꝝ. i. numeꝝ hoīm electoꝝ: iuxta numeꝝ filioꝝ israel s. dei. i. angeloꝝ lapsoꝝ vt dicit alia trāslatio. Ponunt̄ autē ⁊ alia quattuor p̄ambula magis ꝓpinqua Primū est q̄ lucifer fuit in sup̄mo throno oīm angeloꝝ a p̄ncipio collocatus: qꝛ sibi fuit dictum Ezech. xxviij. Tu signaculū similitudinis plenus sapientia ⁊ ꝑfectus decore in deliciis ꝑadisi dei fuisti: oīs lapis p̄ciosus ornamentū tuū: sardius: topazius: ⁊ iaspis crisolitus: ⁊ onix: ⁊ berillus: saphyr⁹: ⁊ carbūculus: ⁊ smaragd⁹. Auruz opus decoris tui, ⁊ foramina tua in die qua cōditus es prepata sunt. Tu cherub extentus: ⁊ ꝓtegens ⁊ posui te in monte sctō dei in medio lapidū ignitoꝝ ambulasti ꝑfectus in viis tuis a die conditionis tue donec inuēta est iniq̄tas in te: vbi designat̄ q̄ nouē ordines angelorum sibi fuerūt subiecti ꝑm Isid. li. de sūmo bono ca. x. Secdm q̄ de illa mansione lucifer fuit expulsus Esa. xiiij. Quomodo cecidisti lucifer de celo qui mane oriebaris: corruisti in terrā q̄ vulnerabas gentes: q̄ dicebas in corde tuo in celum conscendā: sup astra dei exaltabo solium meū: sedebo in mōte testamēti in lateribꝫ aq̄lonis ascendā sup altitudinē nubium similis ero altissimo ⁊c̄. Tertiū q̄ aliquis sanctus est ad illam sedem vñ corruit lucifer assumptus vel assumendus: alioq̄n remaneret vacua. Et cōfirmatur duplici rōne: tū qꝛ Paulus ad Roma. xi loquens de electōe gentiū ⁊ reprobatiōe iudeoꝝ supponit istā regulā: q̄ q̄ncunq̄ aliq̄s ramus a felicitate excidit̄ aliq̄s loco eius inseritur. Nam sic est text⁹ si aliqui ex ramis fracti sunt tu autem cū olester esses insertus es in illis ⁊ socius radicis ⁊ pīguedinis oliue fact⁹ es: tum qꝛ Joh. Apocal. iij. dictū fuit. Tene q̄d habes vt nemo accipiat coronā tuā: vñ vi-

dek accipi documentū: q si aliqs amitte ret gl'iam que sibi est preparata oporte ret q alius substitueretur: ne numerus electoz variaretur. Quartum preambulum q ille sanctus qui est ad istam sedem assumptus vel assumendus est sanctoz omniū eximius: quia cum sancti assumuntur inter ordines angeloz sicut cōtingit: fm Grego. super Math. talis est ordo ierarchicus inter sanctos qualis ē inter angelos: et ideo sicut lucifer si iste fuisset fuisset omniuz angelorum suppremus: ita ille assumendus debet esse omniū sanctoz summus. Istis autem p̄missis sequit̄ cōclusio manifesta ex dicto saluatoris Mathi. xi. ca. Inter natos mulierū non surrexit maior Johe baptista. Hi ḡ brūs Johes fuit sctoz eximius si bi debek ille rhzonus. Sed contra dicit quadruplr: tū Primo: q dicerek q virgo Maria que est omniū pfectissima in hac sede fuit collocata. Scōa via est: si dicak q licet inter natos mulierum nō surrexit maior: forte tamē surrexit equalis. Tertia via si dicak q beatus Johannes fuit maioris meriti q̄ fuisset lucifer: z ideo fuit amplius sublimandus.

Quarta via: quia licet tūc non surrexisset maior: tamē non dixit saluator quin maior surrecturus esset fuit em̄ de preterito loquutus licet non de futuro: et tūc illi ille rhzonus esset seruandus. Contra primā viā est dictum beati Hieronymi ad Paulam z Eustochiū: q ipa superexcessit omnia merita angeloz: z per consequens transuolauit omnia premia ipsoz: z ideo canit ecclesia. Exaltata ē sancta dei genitrix super chozos angelorum ad celestia regna. Confirmak per beatū Gregoriū qui dicit in psona omniū sanctoz. Illic regina oim trāscendit culmē ordinū. Contra scōam viam est dictū beati Dionisij de angelica ierarchia vbi intendit ostendere: q singuli angeli in celesti ierarchia aut illuminant alios: aut illuminank ab alijs mediate vel immediate: z sicut cū illuminās sit supius illuminato non est inuenire ibi duos tot aliter pares. Contra tertiam viam est dictum eiusdem Hiero. vbi sup̄. q non est fas credere de aliquo alio sanctoz scilicz preter virginem benedictā q aliqs transcenderit merita omniū angeloz. Et sic iste non potuit ascendere vltra istam sedem: vt per hoc itelligak illud prophete. ps̄. ciij. metro. x. Terminū posuisti quez non transgredientur. Contra quartā viam est beatus Dioni. de eccl'iastica ierarchia: q apostoli sunt perfectionis duces ceteris sequentib⁹ eos. Et sic cuz duces sint meliores in cōmunitate oprimanō est expectandū q posteriores excedāt meritū aplōz. Istis ergo p̄suppositis elicink due conclusiones. Prima est q brūs Johes est ierarcha omniū angelorum in celesti patria: qz in tali gradu est cōstitutus fm p̄missa in quali fuisset lucifer si p̄mansisset: ipe autē fuisset ꝓnceps omniū si se conuertisset ad bonū fm Isti doz de summo bono: z p consequēs beatus Johes tenet locū eius vt p hoc dicat pphet̄a ps̄. c viij. metro. xvi. Dilexit maledictionē z veniet ei z noluit b̄n̄dictōez z elongabik ab eo scz lucifero: z codē ps̄. Et episcopatū eius accipiet alter. s. beat. Joh. Scōa conclusio q ipse est ierarcha omniū sanctoz in ordinibus angelicis constitutorum: quia in tali gradu est quilibet sanctus in quo fuisset si permānisset: z preuaricator angelus si se cōuertisset ad bonū. Sed omnes illi angeli fuissent lucifero subordinati, ergo ꝛc. Ex illa magnificentia sequuntur octo p̄uilegia. Primum est: q ipse est omnibus alijs potentior: z ideo habet omnes alios regere: quia cū ierarchatus sit sacer principatus: fm Dionisium omnis principatus est quidam potentatus. Et ideo omnis princeps quanto maior tanto potentior: iste autem princeps est in celesti ierarchia maximus: ergo est potentissimus. cuius potestatis signum est, quia ipse potest mittere alios cum superioris sit mittere inferiorem secundum Dionisium de angelica ierarchia.

Secundū q ipse est omnibus alijs su

perior: ⁊ ideo habet om̄es sursum agere in deū: qꝛ ꝑm Dionisi. vbi s̄. in celesti ierarchia supiores habent virtutem sursū actuā sibi subiectoꝝ ad eleuandū ipsos supra semetipsos id est supra suam facultatem intrinsece virtutis. Tertiuꝫ ꝙ ipse est om̄ibus alijs dignior: ⁊ ideo habet a ceteris venerari: quia cum principatus sit quedam dignitas: in quolibet ordine ille qui est p̄nceps principum est dignior oībus alijs p̄ncipātibus: talis autē est ille qui principat̄ in ordine supremo: cum sit ierarcha omniū vn⁹. Quartum ꝙ ipse est om̄ibus alijs pulchrior: et ideo habet illā totam eccl̄iasticam decorare. cum em̄ pulchritudo spiritualis cōsurgat ex spūalibus ornamētis sicut corporalis ex corpalibus: preciosissimi ornatus inueniūtur in illo qui est ceteroꝝ ierarcha cum ipse transcēdat ceteros in spiritualib⁹ bonis ꝑm Dioni. vbi sup̄. quē admodū scribentes libros ponunt in capite lr̄arum pulchriorem. Quintuꝫ ꝙ ipse est oībus alijs purior: quia spiritus quanto fuerit ab infimis eleuatus: tanto est magis ab istis depuratus. Et ideo cum ierarcha summus sit ab infimis elōgatissimus oportet ꝙ ipse sit purissimus: vnde habet om̄es inferiores purgare per primū actum ierarchicū quē ponit Dionisius vbi sup̄. Sextū priuilegium ꝙ ipse est oībus alijs splendidior in lumine vere sapiētie: ⁊ ideo habet alios illumiare: reuelando eis occulta misteria et inuestigabilia sacramenta diuina: cū enim supiores suos inferiores illuminent per actus ierarthicos ꝑm beatū Dioni. vbi s̄ ille qui est supremus omniuꝫ: oportet ꝙ sit omniū illuminatiuus. Septimum est ꝙ ipse est oībus alijs ardentior in flāma sincere dilectionis: ⁊ ideo habet alios incendere: quia cū spiritus seraphici sint alioꝝ incentiui: vt habet̄ in libro celestis ierarchie. vij ca. ille qui est in hoc ordine supremus est maxime oīm incētiuus: talis aūt est q̄ est ierarcha qui est princeps ordinis huiꝰ. Octauū p̄uilegiū ꝙ ipse est oībus alijs cōpletior: ⁊ iō habet alios p̄ficere ꝑm Dioni. vbi s̄. In ordinib⁹ angelicꝫ supior habet p̄fectionis quicquid habet īferior ⁊ vltra: ⁊ ideo ierarcha omniū cum sit oībus supior: cōtinet in se omniū perfectiones ⁊ vltra. Sed occurrunt difficultates. Prima est: qꝛ ꝑm Hierony. non est fas vt aliquis homo excedat merita omniū angeloꝝ: si autē homo esset ierarcha tunc manifeste excederet ꝑm premissa. Dicunt ꝙ istud dictum debet intelligi tam de angelis ruentibus si permansissent q̄ꝫ de p̄manentibus qui p̄manserunt. Et sicut nullus citra virginem excedit meritū quod lucifer habuisset: alioq̄n si nullus excederet angelos q̄ remanserunt nunq̄ꝫ repararet̄ ruina luciferi. Scd̄a difficultas: quia reuelatio dicit̄ fuisse facta de quodam alio sancto. Dicit̄ ꝙ per illa que dicta sunt non fuit intentio mea preiudicare laudi alterius sancti cū istud sit nobis totaliter incertū tamen ꝓbabiliter dicta sunt om̄ia: et non determinate. Trigesima prima consideratio scꝫ quantā gratiā habuit beat⁹ Johannes in statu eccl̄ie militantis Et dicit̄ ꝙ gratia est q̄druplicitēr in nouo testamento p̄uilegiata. Prima fuit gratia infinita que fuit ip̄ius xp̄i ꝑm diuinitatem: quia tantam gratiā et charitatem quam habuit pater ab eterno ei communicauit Johis p̄mo ca. Vidimus gloriam eius gl̄iam quasi vnigeniti a patre plenū gratie ⁊ ꝟitatꝫ. Scd̄a fuit nō infinita sed tāta quāta potuit cōmunicari que fuit ip̄ius xp̄i ꝑm humanitatē: qꝛ vt dicūt pie plerique doctores: maiorē gratiā deus non potuit creare q̄ꝫ sit gr̄a aīe xp̄i. Joh. i. ca. De plenitudine eius accipiūt cūcti: ⁊ gr̄am pro gr̄a. Tertia fuit nō tanta quāta potuit in tali anima recipi: que fuit anima beate virginis que non tanta fuit quanta creari potuit: sed quāta recipere potuit: vt vltra nequeat sanctificari: sicut nec aqua feruentissima calefieri pōt ⁊ feruere ⁊ ignitissimū nō pōt igniri ⁊ calefieri magis: ideo d̄r Lu. i. ca Aue gratia plena: qꝛ eius capacitas tota est adimpleta: tū non fuit tāta gratia aīe

XXXI. cōside.

beate virginis quanta aīa xp̄i. Quar
ta fuit non tanta: sed maior oībus alijs
post p̄mas que fuit gr̄a aīe Joh̄is bapti
ste. qꝛ licet plus potuerit de gr̄a recipere:
tñ non plusq̄ alij recepit: dicēte domino
Math. xi. ca. Inter natos mulierū non
surrexit maior Joh̄e baptista. scz in gr̄a:
ꝛ per ꝯñs nec equalis. qꝛ s̄m Dionisiuꝫ
Duo non erūt equales in patria. Et no/
tandū ꝙ gr̄a beati Joh̄is nō solū est pri/
uilegiata rōne quātitatis: sed etiam rati
one festinationis: quia licet oīm sctifica
toꝝ in vtero sit gr̄a festina tñ s̄m grad⁹.

Primo quia aīa xp̄i habuit gratiā in
instanti sue creationis. Scd̄o qꝛ ani/
ma btē virginis post primū instans sed
cito s̄m antiquos docto. qꝛ s̄m eos mo/
dicū in originali culpa stetit. tñ veri⁹ di/
citur pro nullo instāti fuisse sed a deo fu/
isse ab originali p̄seruatā. Tertio ani
ma beati Joh̄is in ventre sed longe an/
te natiuitatē habuit gr̄am scz qñ Eliza/
beth simul cū filio impleta est sp̄ūsancto
Luce. i. ca. Ut audiuit salutationē ma/
rie elizabeth ꝛc̄. Quarto qꝛ aīa Jere/
mie in ventre sed paululum ante ortum
ideo sibi dicit Jere. i. cap̄. Anteq̄ exires
de ventre sctificaui te ꝛc̄. Est etiā no/
tandū ꝙ duo sunt tempa imperite etatꝫ:
scz ante natiuitatē ꝛ post natiuitatem in
pueritia in q̄bus non vtit homo ratione.
Aliq̄ sancti sunt q̄ neutro tempe habue/
runt gr̄am: nec ea vsi sunt sicut beatus
Martinus q̄ fuit cathecumin⁹ vsq̄ ad
annū. xviij. Aliq̄ sunt q̄ habuerūt in alte
ro scz Jeremias q̄ ante ortū sanctificat⁹
fuit ꝛ gr̄am habuit vt dictū est sup̄. Aliq̄
qui in altero scz in infantia scz btūs Ni/
colaus q̄ statim ortus ieiunauit quarta
ꝛ sexta feria sed btūs Joh̄es super alios
floruit in hac duplici etate. Primo flo
ruit gr̄a: ꝛ fuit vsus ip̄a in matris vtero:
vbi exultauit cū p̄sentiaꝫ saluatoris sen/
sit: vnde dicere potuit Lu. i. ca. Exulta/
uit sp̄ūs me⁹ in deo salutari meo. Se
cūdo gr̄a floruit ꝛ vsus est ea ī infātia qñ
ī pueritia desertū petijt vt colligit ex euā
gelio scz ī q̄nquēnio: vbi ꝛ merito reuela
tōes ꝛ ꝯsolatiōes ā̄gelicas admirabiles
habuit vt colligit ex euangelistis ꝛc̄.

Incipit tractatus sup̄ Pater noster.

Voluntas dei san

ctificatio vr̄a. p̄ma ad Thessa
loniceñ. iiij. ca. Non pōt bene
seruiri p̄sone nisi sciat eius volūtas: sic
nec d̄o. iō Paulus vocatus ad xp̄i offici
um statim quesiuit Act. ix. ca. Dñe quid
me vis facere? Ideo volentibus seruire
deo: cōsulit Ephe. v. Nolite fieri impru/
dentes: sed intelligentes q̄ sit voluntas
dei. Quia ergo nō potest seruiri deo nisi
prius sciat eius volūtas. iō vt melius si/
bi seruire valeam⁹ aplus in v̄bo p̄libato
eius voluntatem nobis insinuat dicens:
Volūtas dei sctificatio vr̄a: vbi duo iue
niunt ꝓpter que obediendū est voluntati
diuine. Primo qꝛ est quedam regula
ad nr̄m intellectū eleuandum ꝛ affectuꝫ
dirigendū. Et hoc tangit cū p̄mittit vo
luntas dei Eccl'iastes. vij. Inueni ꝙ fece
rit deus hoīem rectuꝫ ꝛ ip̄e se infinitis
miscuerit questionib⁹: ita ꝙ oīes p̄ pec/
catū hāc rectitudinē p̄diderūt Michee
vij. Perijt sctūs de terra ꝛ rectus in hoī/
bus non est. Rō est: non est eīm rectus sa
gittarius nisi recte signum ad qd̄ trahit
aspiciat: vnde est ꝙ ip̄e qñq̄ claudit vnū
oculū: vt aliū meli⁹ figat in signū. signū
autem ad qd̄ semp̄ in omni tractu debe
mus attēdere nobis Esa. clv. ostēdit di.
Erit dñs nominatus in signū eternū qd̄
non auferet. Ideo ad istud signuꝫ debe/
mus semp̄ oculos dirigere ꝛ oīa in glori
am eius facere. Sed deus ꝓpter pecca/
tum oculos pctōris ab isto signo auertit
quia s̄m Augusti. Pctm̄ est auersio a bo
no incōmutabili: in cui⁹ figura d̄r. i. Re/
gum. xviij. ca. Non rectis oculis aspicie/
bat Saul dauid. Et subdit: Inuaserat
sp̄ūs dei malus Saul. Unde in hoc pec
cator sil'is est aspidi: de quo legit: ꝙ non
directe tendit ad terminū: qꝛ non habet
oculos recte in frōte: sed ex transuerso in
temp̄ibus: sic pctōr: qꝛ oculū cordis. i. in
tentionē transuersam habet ad mūdana

221

ideo in suis opibus nunq̃ recte tendit ad deũ. Indigemus ergo regula dirigẽte: hec autẽ regula est volũtas diuina: qꝛ ſm Augusti. ipa est regula totius creature. Hãc autẽ regulaꝫ in ꝑsona cuiuslibet peccatoris petebat ꝑmo Dauid dicens in ps̃. Eripe me de inimicꝫ meis deus meus: dñe ad te confugi doce me facere volũtatẽ tuã: qꝛ deus me⁹ es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terraꝫ rectam. Nota ꝙ ista auctoritas tangit quattuor que facit nobis volũtas dei: et que facere debet q̃ ad eum vult dirigere.

Primũ est liberare a ꝑiculo ibi. Eripe me de inimicis meis deus me⁹. Non potest homo melius liberari de carcere hostis q̃ꝫ soluẽdo cathenas ꝛ vinculum frangẽdo q̃bus tenebat ligat⁹. In figura huius angelus liberans Petꝝ de Herodis carcere: fecit cadere cathenas de manib⁹ eius: tũc Petrus dixit. Nũc scio vere: qꝛ misit dñs angelũ suũ: ꝛ liberauit me de manu herodis Act. xij. Cathene autẽ q̃bus peccator vincit in carcere demonis sunt pctã Prouer. v. Iniquitates sue capiũt impiũ ꝛ funib⁹ peccatoꝝ suoꝝ constringit: modo peccata soluuntur in cõfessiõe: ideo de⁹ peccatorẽ eripit ab hoste vt dicat regratiãdo illd̃ ps̃. xvij. Eripuit me de inimicꝫ meis fortissimis. Sꝫ nota ꝙ sicut liberatus de carcere in memoria miraculi cathenã affert ad ecclesiam suspendens corã sctõ qui eum liberauit ꝛ faciens oblationẽ: sic in signuꝫ vere liberationis a demone vincula peccatoꝝ q̃bus ligat⁹ fuisti: modo debes portare ad eccl'iam ꝛ appendere coram deo vel eius vicario in cõfessione ꝛ te offerre ad satisfactionẽ. Sequit ad te confugi. non em̃ sufficit eripi ab hoste sed oportet longe fugere: alioq̃n homo non est in tuto: sicut em̃ auis que iã tenuit ꝛ momordit predam si euadit: acrius eam insequitur. Et sicut p̃da postq̃ꝫ sensit morsuꝫ canũ citius fugit: sic demõ q̃ semel momordit ꝛ tenuit aĩam ꝑ pctm̃ quãdo euadit ꝑ penitentiã auidius eã insequit ꝛ conat capere. iõ non debet aĩe sufficere ꝙ euasit sꝫ debet lõge fugere: maxĩe postq̃ꝫ sensit morsũ demõis. Et de hoc habet figura ꝑmo Regũ. xix. ca. Nisus est saul cõfigere dauid lancea in pariete. Et declinauit dauid a facie saul ꝛc̃. ꝛ saluat⁹ ẽ. Unde legit de elephante ꝙ fugiẽs venatorẽ sciens causam sue insecutionis esse pulchritudinez suoꝝ dentiũ: de q̃bus ẽ ebur dentes suos frangendo deturpat: ꝛ sic deturpatos ꝛ fractos venatori ostẽdit: mox venator cessat eũ persequi: sic venator inferni quosdam insequit peccato luxurie ꝓpter pulchritudinẽ corꝑis alios peccato auaritie: alios vero peccato superbie: ꝑmi debẽt corp⁹ frangere ꝑ pniam. scd̃i auaritiã ꝑ largitatẽ. tertij suꝑbiã ꝑ hũilitatẽ reliquẽdo illud qd̃ in nob̃ demoni placet. Et de hoc figurat. i. Machab. ij. de Mathathia ꝛ filijs eius qui reliquerunt quecunq̃ habebãt in ciuitate ꝛ fugerunt ad montẽ. Dicit de ceruo ꝙ continuans fugam ꝛ cursum canes euadit. sed sistens in latratu canũ in quo delectatur: quãdoq̃ ita capit cantu canũ: quod oblitus fugere capit ꝛ occidit: sic persona fugiens peccatũ quãdoq̃ in cantu sistit ꝛ verbis ꝛ actionib⁹ ꝙ capit ꝛ occiditur a demonibus spũaliter per peccatuꝫ

Tertio dirigens debet bonã vitã ostẽdere: ibi doce me facere voluntatẽ tuam. Uadens em̃ viam ignotaꝫ eget doctore ꝛ ductore ac tutore. Uia autẽ celi nobis ignota est: iõ indigem⁹ doctore ꝛ tutore s. deo de quo Eccle. xviij. Docet ꝛ erudit quasi pastor gregeꝫ suũ. Sed nota ꝙ pastor ouẽ errantẽ: ꝑmo dirigit ꝛ reuocat verbo clamãdo. Et nisi verbuꝫ sufficiat virgã ꝛ baculũ adhibet verberando: sic deus viã celi ꝑmo docet: verbis scripture: clamando: p̃dicando: sed qꝛ q̃si sperniunt ꝟba: deus addit ꝟbera scꝫ morbos ꝑsecutiones: ꝛ flagella diuersa. vñ Gregori. Nulla nocebit aduersitas: si nulla dñet iniq̃tas. Exẽplũ ĩ natura. psitacus docet loq̃ sicuti homo habet tñ caput ita durũ ꝙ nũq̃ꝫ bene loquit nisi caput eius baculo ferreo ꝟberet: sic q̃daꝫ habẽt corda adeo dura ꝙ nunq̃ꝫ loquũtur rõnabi

liter de salute: nisi p̄mo morbo p̄secutio/
nis verberent. Et de hoc habet figura
Dañ. iiij. de Nabuchodonosor rege cui
cōsuluit daniel. Pctā tua elemosynis re/
dime: q̄ spreuit donec eiect⁹ est de regno
z cum feris demoratus est z fenum qua
si bos comedit: tunc ait. Oculos meos
ad celū leuaui. z sensus meus reddit⁹ est
mihi z altissimo benedixi. z ps̄. xvij. Di/
sciplīa tua ip̄a me docebit: ergo doce me
facere voluntatē tuā. Non em̄ auis ptin
git ad predam cantando: garriendo: sed
forte aues plus garrientes minus volāt
Applica sic: ad regnū non intrat non lo/
quendo sed opando: non em̄ q̄ dicit mihi
dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ: sed q̄ fe/
cerit voluntatē patris mei qui in celis ē.

Quarto dirigens debet ad bonū por
tum ducere ibi. Spūs tuus bon⁹ dedu/
cet me in terram rectaz. Terra illa dicit
recta in qua redditur cuilibet quod suū
est: z addit quod meruit. Sic fit in para
diso Apoca. xxij. Merces mea mecum
est reddere vnicuiq; s̄m opera sua. Non
sic in mundo: vbi sepe plus dat min⁹ me
rito z indigno Amos. iij. Nescierunt fa
cere rectum. Ratio est: quia q̄ soluendo
mercedem attendit ad genus: vestē: ad
pulchritudinem corpalem operari non
ad opus sepe plus dat z minus merito.
Sic facit mundus dando honores z bo
na mūdana. ideo de mdo dicit Michee
iij. Omnia recta puertitis. Sed tu solu
tor mercedis celi deus non attendis ge/
nus: vestem: nec aliquod impertinēs ꝛc.
Mathi. xxij. Non est tibi cura de aliquo
sed solū ad penitentie meritum respicis
ideo iuste retribuis Prouerb. xij. Iuxta
opera manuū suarum retribuet ei. ideo
dicit ps̄. Iusticie dñi recte letificātes cor
da ꝛc. Magna leticia cordibus paupe/
rum xp̄i quia expectant mercedem in re
gno celi: de quo dicit Augusti. Nulli ne/
gabitur digno nulli conferetur indigno.

Tertio voluntas dei est speculuz mū/
dificandū qd manifestat cum addit san
ctificatio vestra persona volēs videre et
tollere a se oēm maculā in q̄busdā ptib⁹
corporis sicut in manibus pedibus z ce/
teris non tamen vbiq;. Oculus em̄ qui
non videt se non videt maculā in se nec
in partibus sibi nimis ꝓpinquis sicut in
facie: quia illas non videt. Speculuz si
sit verum ostendit oculo omnē maculaz
z ip̄ius oculi z partiū sibi ꝓpinquarum.
Sic p̄sona volens videre et tollere a se
omnē maculam peccati debet se respice/
re in speculo vero: persona em̄ quantum/
cunq; prudens z cauta maculā seu defe/
ctum non videt in se nec in p̄sonis sibi ꝓ/
pinquis ꝓpter amorem: in p̄sonis autez
longe distantibus ꝓpter odiū vel saltem
ꝓpter indifferentiam bene videt defectū.
Et de hoc figurat. i. Reguz. iij. Hely cu/
ius oculi caligauerant non poterat vide/
re lucernam dñi donec extingueretur. ita
quidam non videntes caliginē oculoruz
suoꝝ oportet q̄ se respiciant in speculo.
Et de hoc habetur figura Exo. xxxviij.
Moyses em̄ de mandato dei fecit labrū
eneū de speculis: in quibus ministri ta/
bernaculi maculas suas videbāt: vt eas
abstergerent. speculū verū quod sine om
ni palliatione ostendit cuilibet suas ma
culas volūtas dei est: ideo istud speculū
petebat Dauid dicens. Unā petij a do/
mino hanc requirā ꝛc. vt videā volunta/
tem dñi ps̄. xxvi. Sed istud speculū p̄fe/
cte nobis ostendit Mathi. vi. in domi/
nica oratione. s. Pater noster. circa quod
s̄m Augusti. est aduertendum q̄ oratio
dñica pro nobis p̄fectissima est: quia in
ip̄a continet quicq̄d a deo petere possu/
mus z q̄cq̄d nobis deus dare vult. Sed
p̄cipue a nob desiderād⁹ est dei honor z
reuerētia qd in p̄ma petitōe tangit. Sā/
ctificet nomē tuū. Sz ad sufficiētē decla
rationem totius orōnis p̄dicte est notā/
dū q̄ het sacra oratio p̄ma sui diuisione
diuidi pōt in duas ptes s̄m q̄ duo ibidē
p̄ncipalr petim⁹. Nā p̄mo petim⁹ bo
na nob dari. Scdo petim⁹ mala a no
bis remoueri. Pria ibi. Adueniat reg
nū tuū. Scda ibi. Dimit. no. debi. nr̄a.

Pria adhuc in tres s̄m q̄ tria bona da
ri petim⁹. Primū z maximū bonū qd

222

petim⁹ est bonū glie qō petit ibi. Aduenīat regnuz tuū. Scōm bonū est gratie qō petimus ibi. Fiat voluntas tua.

Tertiū est bonū terrenū qō petimus p sustentatōe vite ibi. Panē nr̄m quotidianū da nobis hodie ⁊c. Non em̄ possumus plura bona petere: nisi terrena ad sustentandū bona gr̄e ad merendum: ⁊ bona glie ad fruendū. Scōa pars inqua mala a nobis remoueri petim⁹ etiā diuidit in ptes tres: p̄m etiā q̄ sunt triaque a nobis amoueri postulam⁹. Primū est pctā p̄terita que petimus condonari: ibi. Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c.

Scōm est pctā futura que petimus: ⁊ debēt vitari ibi. Et ne nos inducas in tēptationē. Tertiū est pena p pctis debita quā petimus relaxari: ibi. Sed libera nos a malo. Ecce q̄ ista oō conti/net oia nobis necessaria bona que volumus habere: ⁊ mala q̄bus volumus carere. Primo ergo petimus honorem ⁊ reuerentiā diuini nois. Sctificet nomen tuū. id est sctē ⁊ reuerēter loquamur de deo. Hostiū em̄ camere dn̄i debet cē mūdum: maxime supius q̄ si hostiū cēt fe/datum: dn̄s nō libēter per illud intraret Sed hostiū cordis nostri qō est camera dn̄i: ē os. Et ideo cū omnes ptes corporis nostri debeāt esse mūde magis tamē os supius loquēdo de deo scz et de sctis eius: alioq̄n x̄ps nō libenter intrat cameā suā cor scz tuū p hostiū fetiduz qō est os immundū. sicut em̄ apis deferēs mel nō intrat domū suā inuenies in eius hostio telam aranee venenosaz: sic x̄ps mel diuinitatis deferēs non intrat p̄sonā: in cuius hostio. i. ore inuenit verba blasphemie venenosa mendacia et detractoria. Debet igit labiū esse sctm̄ in loquendo. Leuit. viij. Labz altaris cū basi sctifica uit oleo. Et nota q̄ p̄m scōs Judas suspensus creputt medius: ⁊ effusa sunt viscera eius ⁊ hoc ne stercora exirēt per os id est aīa pctī fece maculata q̄ x̄pm licet p̄ditiose fuerit osculatus. Et per os tuū exit stercus blasphemie ⁊ oīs immundicie. Exemplū in Brabātia nobilis qui/dam nocte p̄sceues vadēs ad matutinas trāsiuit: p tabernā in q̄ erāt iuuenes ludentes ⁊ x̄pm blasphemātes de q̄ doluit: sed cū vltra p̄cessisset vidit populuz lugentē in platea hoīem extraneū totū plagatū totū cruētatū ⁊ occisum ab illis de taberna: vt assistētibus visuz fuit. Ingressus aūt nobilis tabernā cum minis iuuenes illos dure redarguit: q̄ attoniti negāt hoīem ad se ingressum: ⁊ se nullum vidisse nec aliquē verberasse: q̄ mox surgentes cū illo nobili querūt hoīem mortuū ⁊ nihil inuenīūt. Tūc in se reuersi p/penderūt hoīem illū fuisse x̄pm quē suis blasphemijs cruentabant. Quo viso tabernarius q̄ erat vsurarius: oīa plene restituit: ⁊ dimidiū bonoz suoz vanis pauperib⁹ sctē obūt: ergo sctm̄ ⁊ terribile nomen eius ad Philipēn. ij. In nomie ihu omne genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoz. Scōo petim⁹ bonū glozie ibi Aduenīat regnū tuū Matth. vi. dicitur. Vbi est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor tuū erit. Peccatores antē thesaurizant in terra: ideo eoz cor ⁊ desideriuz est in terra ditari: sed sctī thesaurizant in celo ⁊ prudentius. Ratio est: mercatores mare trāsituri in quo sunt multa p̄icula non portant secū pecuniam: sed emūt merces ab eis q̄ bona sua habent vltra mare portātes certas l̄as quas cuz attigerint vltra mare ostendūt: mox eis dant merces q̄s emerunt. Hūc autē paupes x̄pi habent suas merces ⁊ thesauz in celo Lu. vi. Beati paupes quoniā vestz est regnuz celoz: ⁊ ideo sctī cū transeunt mare: hoc est p̄iculū huius mūdi: nō portāt secum thesauz bonoz temp̄alīū: sed dādo pauperib⁹ cōparant sibi thesauz in celo portantes secū certas l̄as euangelij dicentis. Da pauperibus ⁊ habebis thesauz in celo Matth. xix. Et ideo iusti sctī et boni viri q̄ rā suū thesauz habent in celo q̄s tam emerunt petūt. Aduenīat regnū tuū: ⁊ hoc secure petūt sperātes dulcissimā x̄pi inuitationē dicētis Matth. xxv Venite benedicti patris mei possidete regnū ⁊c. Tertio petim⁹ bona virtu/

rum z gratie. ibi Fiat volūtas tua sicut in celo z in terra. Circa quod est aduertendum q̄ sancti in patria ita obediunt z sequuntur voluntatem diuinam vna cū angelis q̄ nihil omnino faciunt voluntatis p̄prie. Modo petimus ita esse in nobis quod quidem est necessarium ad vitandum peccatum. cuius ratio est. Videmus enim q̄ nubes a sole elevata a terra z aqua quamdiu sequit motuz z virtutē solis non cadit: sed ascendit sursum sed quando sequitur suam p̄priam cōditionem refrigeratur: fit grauis z cōuersa in niuem vel pluuiam cadit et mixta terre fit lutum: qō quidem sibi accidit ex loco scz medio interstitio aeris: sic recte persona a deo elevata a terra cupiditatis z aqua voluptatis q̄diu sequitur motuz z virtutem diuine voluntatis: non cadit in peccatum: sed ascendit sursum versus gloriam. quia. lxxij. p̄s. dicitur. In voluntate tua deduxisti me z cum gloria suscepisti me. Econtra p̄sona sequens p̄priaz voluntatem z motum. primo refrigerat a dei amore. deinde fit grauis z ponderosa in dei seruitio z sic cadit in lutum peccati. Et sic quandoq; accidit paulo qui ad ephesios. ij. ait. Conuersati sumus in desideriis quasi facientes voluntatem carnis. Sed hoc sepe contingit ex loco z societate quam persona frequētat. Ad vitandum igitur casuz peccati petimus Fiat voluntas tua: exemplo xp̄i dicentis Math. xxvi. Non mea voluntas sed tua fiat. Quarto petimus bona temporalia sustentationi necessaria non superflua. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et hic petimus panem qui ordinatur ad necessitatem z non alium cibum qui sepe queritur z procuratur p̄pter voluptatem z ad superfluitatē. Docemur ergo petere necessaria: non superflua. Ratio est infirmus enim modicam habens virtutem debet cibum temperate sumere: z solum ad sustentationē alioquin virtus non sufficit cibum conuertere z digerere z tunc ex nimio cibo z ex superflua indigestione generatur apostema z morbi inflatiui. z sic recte est ad p̄positū. quia hodie quasi q̄ modicum habēt de p̄udentia in vtendo z dispensando temporalia cadunt in apostema: z in tumorem grauissimi peccati. debemus ergo ea vti z sumere solum ad necessitatem. exemplo Salomonis prouerbiorum xxx. Mendicitatem z diuitias ne dederis mihi. sed tantuz tribue victui meo necessaria. Superfluitas enim diuitiaruz inflat cor: generat apostema superbie z cōtemptus pauperum. ideo p̄sona tali apostemate sentiens se grauatam debet facere sicut anial de quo legitur q̄ sentiēs se grauū apostemate cōfricat se ad arborē: donec rupto apostemate sanies defluat. sic recte talis persona debet se confricare ad arborem crucis ad paupertatem scz z nuditatem quam xp̄us in mūdo z in cruce sustinuit. vt videlicet sanies diuitiarū fluat in elemosinas pauperū. petimus ergo victum necessarium z non superfluū qō si faciemus obtinebimus. ij. ad corin. ix. Panem ad manducandum p̄stabit

V. peti.

Quinto petimus veniam de peccatis preteritis. Dimitte nobis debita nostra: sicē z nos dimittimus tē. Matth. vi. Si enim nō dimiseritis hominibus nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. non enim debet veniam petere a patre p̄sona q̄ vellet eū filium occidisse. sed omnes filij dei sumus per gratiam z ideo inuicem fratres: odium aūt est homicidiū spūale. i. Joh. iij. Qui odit fratrem suum homicida est. nō ē ergo dignus venia patris qui non dimittit fratri ex corde. vnō Matth. xviij. de seruo tradito tortoribus sic dicit ibi xp̄us. Sic z pater meus celestis faciet vobis: si non dimiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris. ita q̄ quilibet Iesus rancorem cordis admittus tenet dimittere z signa reconciliationis ostendere inimico. sed non tenetur dimittere damna: maxime si offendens habet vnde possit restituere qō si faciet meretur intensissime z de hoc exemplum manifestum. Nobilis quidam fratrem suū a quodam rustico occisum amisit qui ex

223

dolore quasi peregre profectus est qui cū
iter faceret cuz magno comitatu homi/
cidam solū in agro inuenit. qui extracto
gladio cum vellet eū occidere. ille in ter/
ram pstratus clamauit Domine nobilis
sime miserere mei amore xp̄i iesu qui tui
misertus est z omnē munduz sua morte
redemit. Vox nobilis versus in lachri/
mas manum retraxit. Sed ne hoc igna
uie reputaretur a socijs: iterum man⁹ ex/
tendit in prostratū. z iterum reus ob re/
missionem peccatoꝝ misericordiam pe/
tēs secundo manū deposuit. tertio incre
patus a socijs: iterum manum vt ipsum
interficeret leuauit. Et reus ob euasi/
onem angustie quam omnis caro mali
in futuro iudicio perpessura est miserere
mei. Respondit nobilis: mente z genere
Ego mortem mei fratris tibi indulgeo.
sed quid postea. Vox eadem die eccleſi/
am intrās pro missa audienda: corā ima
gine crucifixi ter genua flectēs visus est
a quodam sancto viro ad singulas genu
flexiones nobilis crucifixus inclinare ca
put. Vocans aūt sanctus nobilem ad p/
tem: iterrogauit quis esset. cui ille: Vi/
les sum i terra mea. Et sanctus. Dicas
charissime z nihil celes. in quo magis cō
fidis misericordiam dei meruisse. cui ille
ait. Miles sum et seculo deditus: nihil
apud deū merui nisi forsitan hodie z sa/
ctum retulit. Tunc sanctus narrans ei
qd̄ viderat hortat⁹ est eū ad bonū. Ma/
lū est igit̄ vindictā expetere maxime tur/
batione durāte. Vn̄ Charētinus ille no
bilissim⁹ phs inueniēs villicū q̄ sua ma/
le dispēsauerat ait Vindictā de te sume/
rem nisi tibi iratus essem. maluit em̄ ipu
nitū dimittere q̄z per irā nimiuz punire.

VI. peti Sexto petimus p̄seruari a malis fu/
turis. Et ne nos īducas in temptationē.
Et nota q̄ nō dicit, ne tēptemur: sz ne in
ducamur in tēptationē. psona em̄ nō est
in periculo submersiōis nisi inducat̄ itra
aquam. sic etiā nisi inducat̄ q̄s intra tem
ptationē per peccatū. Et hec est rō: qua/
re multe psone nō curāt tēptatiōes vita/
re. qz ꝯfidūt i magnas tēptatiōes q̄si nō
posse induci. sed bene volunt tēptationē
circuire appropinq̄ndo zc̄. Sed attēdāt
q̄ periculosū est valde persone habēti ca
put debile ire prope ripā aque profunde
z nimis appropinquare. qz persona q̄nq̄z
stupet z turbat̄ imaginando. in tantū q̄
pes deficit z sic in aquam cadit z submer
gitur. nunc aūt omnes habemus caput
debile z infirmū contra peccatum. ysaie.
i. Omne caput languidum et zc̄. Ideo
nō est bonum peccata appropinquare co
gitādo zc̄. Turbatio em̄ tantū aliq̄ndo
inualescit: q̄ stupefacit personam. turbat̄
tunc ratio: z sic totus submergitur. Et
contra sic appropinquantes dicitur Hie
remie. xi. Inducam super eos mala: de q̄
bus exire non poterunt. Septimo pe VII. pe
timus liberari a penis: z miserijs quas
patimur ꝓpter peccata. Sz libera nos a
malo postq̄z em̄ febris reliquit infirmū
adhuc remanēt reliquie morbi: scz ama/
ritudo gustus: debilitas pedū: z diu stat
anteq̄z recuperet pristinum gustū z forti/
tudinē: sic recte ad ꝓpositū psona postq̄
dimisit peccata adhuc habet gustuz insi/
pidum ad spiritualia. manus z pedes re
biles ad opa meritoria. Et d̄ hoc habet
figura. ij. R. ix. Superest fili⁹ Ionathe
debilis pedib⁹ scz miphiboseth. quia de
manib⁹ nutricꝫ iuuenis ceciderat. Et ab
ista debilitate petimus liberari a deo. de
quo dicitur sapiē. xvi. Tu es qui liberas
ab om̄i malo. Sed quomodo hoc potest
fieri. Ecce nam persona recuperat gustū
z fortitudinem post morbum: sumendo
cibum leuem z confortatiuum similimū
nature: non grossum: naturam suffocan/
tem. cibi autem grossi anime sunt verba
dissoluta delitie. zc̄. Dilata materiam.
Caro em̄ concupiscit aduersus spūm ad
Gal. v. Vnde ista spiritum non fortificāt
sed debilitant. econtra deuotio. oratio. ie/
iunium. verba sancta misse zc̄. Vnde de
persona talia freq̄ntante dicitur ad Ro/
ma. viij. Creatura liberabitur a seruitu/
tute corruptionis in libertatem glorie fi
liorum dei Ad quam nos perducat ihs
christus dei z virginis filius. Amen.

Incipit tractatus de penitentia.

Enitentiã agite

appropinquabit enim regnuz celoz Math. iij. ca. Quia beatus Iohannes conuocãs populũ ad baptismũ fluminis idẽ verbũ assumit. qsup themate Math. iij. ca. Et iterum saluator noster inuitans populũ ad baptismũ flaminis idem verbum reassumit Mat. iij. ca. idcirco sancta mater ecclesia sanctorum patrum sequens vestigia. isto sacro tempore vocat fideles ad lamentum penitentie. vt ex persona ecclesie verbuz a nobis prolatum proponatur. cum dicimus. Penitentiam agite. in quo quidez verbo z diuino oraculo Primo aliqd precipitur: scilicet penitentiam agere.

Secundo aliquid pmittit. s. regnũ celorum possidere zc. Preceptũ nanqz pertinet ad meritum qõ in via eligit. Premissum vero ad prmiũ qõ in patria recipitur Et fm illa duo pceptũ hic indiget gratia cooperante. z promissum gloria beatificãte. de peccato aũt qõ hic inducitur cum premittitur: Penitentiaz agite. Dequitur autem christus expresse sub forma precepti. Luce. xiij. di. Nisi penitentiam egeritis simul omnes peribitis. Unde acquirit argumentum q actum penitentie deus non proponit per modũ consilij sed per modũ simplicis pceptt qõ pz quia eterna dãnatio que hic non penitẽtibus cõminat: non debet alicui nisi propter transgressionem precepti. De punitione que exprimit. cum addit: Appropiabit regnũ celoz. habet dan. ij. Suscitabit inquit deus celi regnum: quod in eternum non dissipabitur z illud regnum de lege communi ingredi non possunt nisi preceptum de hoc dictum perficiant. ez: Penitentiam agite zc. z ideo subdit dan. Et regnum eius populo alteri non tradetur. quia vero status vite presentis ita est circa meritum qõ nondum circa premium idcirco ad presens circa primam partem thematis que est Penitentiam agite. est insistendum. circa quã aũ omia est sciendũ q penitentia accipit quadrupliciter q: Primo modo accipit p virtute. q: vnusquisq se punit de pctis z exercet debitam sui ipsius vindictam fm exigentiã culpe cõmisse. z illud pertinet ad iusticiam distributiuã cuius est mala punire: bona remunerare. Et isto mõlo quit de penitentia. Luc. iij. Facite fructꝰ dignos penitentie quos fructus explicat beatus Gregorius di. q fm quantitatez culpe debz esse acerbitas pene assumpte.

Secũdo modo accipitur pro actu: fm q actus penitendi est displicentia cõmissi mali qualicũqz. siue bene siue male: heretici siue dãnati. dãnati em penitere dicunt ꝓter supplicia inflictã: de qua ifructuosa penitentia dicit. sapiẽ. v. Turbabũtur timore horribili di. ira se pniaz agẽtes. z pre angustia spiritus gemẽtes. Et de Juda proditore dicit i euãgelio q penitentia ductus laqueo se suspendit zc.

Tertio modo dicit penitentia prosta. scilicet religionis vel religiosoz. q dicuntur in pnia permanere. z sic videtur penitentia accipi. luce. iij. ca. vbi dicit q venit Johãnes in omnẽ regionem iordanis predicans baptismũ penitentie. Iste baptismus non erat verus baptismus: nec mortalis. nec verum sacramentũ: sed quidam actus disponens ad christianaz religionẽ assumendã in illo. zc. Quarto modo accipitur pro sacramento secundum q commendatur cum baptismo et eucharistia baptismum sequẽs z eucharistiã precedẽs. Et illo modo videtur loqui apostolus. ij. corinth. vij. di. Que enim secundum deum tristicia est penitentiam in salutem stabilem operatur. eo q contritio precenit illud sacramentum quia tamen tempore quadragesime intentio fidelium circa istũ sacramentum penitentie versatur precipue. idcirco circa illud sacramentum nostra intentio est firmanda. Et fm hoc sunt hic precipue quattuor facienda. z Primo insistam? circa istius sacramenti diffinitionem vt appareat quid sit. Scõo circa eius institutionẽ vt videamus a ꝙ sit principalr.

Tertio circa eius susceptionē vt videatur cuius est. Quarto circa eius perfectionem vt declaretur p̄opter quid est

Quantum ad p̄imū est sciendum q̄ diffinitio huius sacramēti habetur in libro de regulis theologie. cap̄. cix. qui liber ascribitur beato clementi vbi dicitur q̄ sicut baptismus est remedium contra originale peccatum: ita sacramentum penitentie est secunda tabula post naufragium circa cuius diffinitionis declarationem sunt q̄tuor inuestiganda. ⁊ P̄rimo quid est illud naufragium qō p̄cedit istam tabulam penitentie. Secundo qualiter ista tabula sequit post naufragium. Tertio que sit ista p̄ima tabula q̄ sequit illud naufragiū. Quarto qualiter penitentia est secūda tabula.

Quantum ad p̄imā particulā huius diffinitionis. quid sit illud naufragium. Dicitur q̄ p̄ima ratio naufragij p̄cedentis tabulam est p̄imus peccatū mortale qō cōmittit post susceptum baptismum. quia peccatū illud specialiter naufragium appellat. eo q̄ sicut in naufragijs destruit integritas nauis: ita in peccato corrumpit virginitas anime que est integritas illius. quia sicut in muliere semel corrupta non potest virginitas reparari ita nec post tale peccatum gratia baptismalis que tunc amittit recuperari. oīs enim gratia postea data est penitētialis non tamen baptismalis. q̄ hō nō potest amplius rebaptisari. sed penitentiam facere. Ista aūt integritas mētis tanto est superior integritate carnis: quanto anīa p̄cedit corpus: sicut enim virginitas hominis p̄fertur virginitati bruti: sic natura humana nature brutorum. Et iō sicut aureola dabitur virginitati carnis multo magis anime. Dicit em̄ bea. Augustinus de ciuitate dei q̄ pauci reperiūtur illius felicitatis digni vt. s. q̄ retineant istam virginitatē. Et ideo dicit. Cū maxima diligentia est cauendum ab innocentia cadere in mortale peccatum.

Intelligendum est tamen q̄ anima q̄ est in statu baptismalis gratie candida/ta habet q̄ttuor p̄iuilegia. quoꝝ P̄rimum est q̄ ipsa habet securitatez in suo statu quam sine baptismo obtinere non potest. Unde dum mortaliter nō peccat est secura de diuina gratia. Secundū est q̄ habet facilitatem in suo actu. quia cum sit sine vicijs acquisitis nōdum habet p̄onitatez malam ad multiplicāda peccata. ⁊ ideo faciliter operatur bonuz.

Tertium est q̄ habet velocitatem in suo cursu. quia penas purgatorij velociter transit: cum non habeat purgari nisi a venialibus peccatis que fm apostolum sicut palea comburunt. Quartum est q̄ habet amenitatem in suo affatu. quia sicut in statu innocentie vbi non erat peccatum aliquod: erat delectabiliter benefacere: ita ⁊ in baptisato habente gratiam baptismalem. ⁊ ideo modo hic appropinquat gratia originali iusticie cum sit in anima innocente. Et ista quattuor p̄iuilegia amittit i naufragio peccati mortalis fm Augustinū vbi supra. quia sicut post naufragium homo P̄rimo nō habet securitatem de suo statu in aliquo ligno. ita ⁊ anima post baptismū minime est secura. Secundo homo non habet facilitatem in suo actu. quia cum difficultate magna potest venire ad portum ita homo post peccatum acquirit in anima p̄onitatem ad peccandū. ⁊ ideo cum difficultate est habilis ad resistendum.

Tertio homo in naufragio nō habet velocitatem in suo transitu. velocius em̄ cū naui veniret ad portū. ita post peccati lapsum anima tardius transit penas ⁊ purgatorij quia peccata mortalia grauissime puniuntur Quarto in naufragio habetur tristicia magna eo q̄ cū magna pena aliquis saluat. ita post peccati lez mortalis lapsum cum magna pena anima potest venire ad salutem. ⁊ hoc p̄pter originalis iusticie distantiam que ei delectabilia reddebat oīa. Et p̄opter ista lapsus iste recte naufragium dici potest. Quantum ad secundam particulam lez qualiter tabula penitentie sequitur illud naufragium. Dicit q̄ licz nulla

tabula seperata sit homini necessaria añ naufragiũ vt in ea saluet. ita post baptismum ante peccatũ mortale nõ statim p⁹ sacramentũ penitentie est de necessitate salutis. qꝛ peccata venialia q̃ p̃cedũt hominẽ: dãnare nõ pñt: sed statim isto naufragio vt dictũ facto illud sacramentũ est de necessitate salutis. qꝛ nõ aliud est remediũ hoi p⁹. s. naufragiũ. q̃ sine aliq̃ ligno diuiso saluari possit. Quãtũ ad tertiã ꝑticulã. q̃ sit prima tabula post illd̃ naufragiũ necessaria. Dicit ꝙ pnia. s. interior q̃ cõsistit i attritione ⁊ contritione. quia illud est primũ refugiũ. post talem lapsũ qꝛ ꝑm Aug. sine interiori pñia nullũ põt dimitti pctm̃. ⁊ ista est penitẽtia mẽtalis pñiaq̃ spũalis. Quantũ ad quartam particulã q̃ sez est scd̃a tabula dicit ꝙ est pnia exterior dicit aũt scd̃a tabula. qꝛ nõ valet ad salutẽ nisi cũ pnia prima: nisi ei quis mente peniteat frustra ore confitet. que vocalis cõfessio dicit exterior pnia. et qꝛ prima pnia post naufragiũ dicit. ij. tabula ⁊ hinc est ꝙ sacramentũ pnie q̃d cõsistit in cõfessione vocali recte dicit scd̃a tabula post naufragiũ. cũ sint due tabule ad naufragiũ ⁊ pniam pertinentes. Iste aũt due tabule fuerũt figurate in lege ꝑ duas tabulas legis antiq̃. q̃ dicte sunt tabule testa. de quib⁹ dicit exo. xxxiiij. qꝛ sic̃ prima tabula erat respectu bonoꝝ spũalium ⁊ supnaturaliũ: ita scd̃a tabula respectu naturaliũ. ita hec prima est in spũalibus ⁊ scd̃a in sensibilibus. Intelligendum est tamen. ꝙ quattuor sunt que requirunt ad istius sacramenti integritatem. vt declarat in libro. iiij. sacre theologie. s. Causa efficiens Causa materialis. Causa formalis. Causa finalis. Causa efficiẽs istius sacramẽti quantũ ad misterium est sacerdos rite cõsecratus. qꝛ nullus carens tali ordine põt illud sacramentũ cõferre. quia solum illi ordini date sunt claues ligandi ⁊ soluendi. Unde confessio facta layco i mortis articulo ꝓpter defectũ sacerdotis nõ est sacramentũ: sed humiliatio. Si autẽ per modũ sacramenti intenderet magis obesset q̃ꝫ prodesset. Causa aũt materialis est omne peccatũ: tam obmissionis q̃ꝫ cõmissionis: tam veniale q̃ꝫ mortale: tam cogitatũ q̃ꝫ cõsũmatũ vnde merita non sunt huius sacramenti materia cuz de ipsis non sit pnia facienda. Causa formalis est: Absoluo te quantũ ad om̃e absolubile. quia sic ab apostolis tradita inuenitur. Signũ aũt trinitatis d̃r pertinere ad bene esse ꝑm illa que inueniũtur tradita a beato petro. Causa vero finalis est intentio debita. ꝑm ꝙ intentio req̃ritur in omni sacramento. vt. s. cõferens intendat facere q̃d facit ecclia. qꝛ sacramenta ꝑm bea. Aug. non habent virtutẽ in fide vnius persone. sed in fide vniuersalis ecclesie. Circa tertiam partem sermonis negociandũ est circa illius sacramenti institutionem: vbi quinq̃ sunt videnda. Primo a quo sit institutum. II. ps. ꝑncipa

Scd̃o quibus sit institutũ. Tertio q̃n fuit institutũ. Quarto quare fuit ĩstitutum. Quinto vbi fuit institutum

Quantũ ad primũ. s. a quo fuit institutum. Dicendũ ꝙ de cõfessione peccatoꝝ mentionẽ faciũt scripture in locis manifestis ⁊ Primo in ps̃. xxxi. Dixi cõfitebor aduersum me iniusticiã meam dño. Ista aũt cõfessio nõ ꝑtinet ad sacramentuz pnie. qꝛ nõ fiebat homini sed soli deo

Scd̃o dañ. ix. dicit ꝙ dañ. in ore cõfitebat peccata sua ⁊ populi sui nec illud ꝑtinebat ad ꝯfessionẽ sacramentalem. qꝛ in hac solũ peccata populi ⁊ venialia confiteri debẽt. Tertio ecclesiasticus dicit. Non confundaris confiteri peccata tua eccle. iiij. ⁊ illa confessio nõ erat sacramẽtalis. quia ibi videtur esse intentio eius de confessione publica que fit zelo veritatis ⁊ humilitatis Quarto bea Mat. iij. ca. describit di. de baptismo Johãnis quia tunc exibat omnis hierosolyma et omnis iudea. omnisq̃ regio circa iordanem: ⁊ baptisabãtur ab eo in iordane cõfitentes peccata sua. Et illa confessio nõ erat sacramentalis: sed sicut baptismus eius erat quoddam preambulum ad baptismũ xp̃i: ita sua cõfessio erat p̃ambula

224

ad vere penitentie sacramentū. De hijs
premissis testimonijs nullus vere ptine
bat ad vere penitentie sacramentū. licet
illud figurarent. Jacob⁹ etiam in cano.
sua.ca.v.di. Confitemini alterutrū pec/
cara vestra. Et Jo.in prima sua canoni.
ibi Si confiteamur peccata nostra fide/
lis ⁊ iustus est vt remittat nobis. Nec
tamen ꝑ hoc q̄s credere debet ꝙ isti apo
stoli.illud sacramentū instituerint sꝫ tan
tum predicauerunt sicut sacramentū ba
ptismi.qꝛ lex per moysen data est. gratia
⁊ veritas ꝑ iesum xp̄m facta est. io.i.qꝛ a
xp̄o facta est lex noua cum om̄ibus sacra
II. pars mentis suis. Quantuꝫ ad secundum
quesitum.s. quibus illud sacramentū in
stitutum est. Dicit ꝙ om̄ibus de cōmu/
ni lege qꝛ om̄es sunt peccatores.iuxta il/
lud.i. Johannis.i. Si dixerimus ⁊c̄. Et
iacob⁹ In multis offendimus om̄es ia/
cobi.iij.⁊ non est remediū contra pecca/
tum post baptismū nisi istud. ideo dicit
xp̄us Luc.xiij.ca. Nisi penitentiam ha/
bueritis om̄es simul ꝑibitis. Intelligen
dum tamen est ꝙ in sacra scriptura quat
tuor modi sūt sacramentoꝝ q̄ntū spectat
ad propositum ⁊ Primus est quia q̄/
dam complectunt omnē sexum ⁊ etatez
sicut sacramentum baptismi qđ obligat
vtrumqꝫ sexū ⁊ omnez etatem. vt docet
Aug.de fide ad petrū. Scđs est quia
quedam complectunt omnē etatem sed
non sexum sicut erat in lege veteri circū/
cisio que non nisi masculis debebat.illis
tamen secundū omnē etatez vt legit gen̄.
xvij.ca. Tertius est illoꝝ qui comple
ctunt vtrūqꝫ sexum:sed nō etatē sicut sa/
cramentū diuine eucharistie institutum
est vniuersaliter ꝓ viris ⁊ mulieribus:tn̄
nullus de necessitate tenet vsqꝫ ad ānos
discretionis. qꝛ hoc sacramentū est reme
diū contra actuale peccatū tm̄.qđ nō cō/
mittit donec discretio habeat. Quar/
tus modus est illoꝝ q̄ nō complectuntur
vtrumqꝫ sexum:nec omnē etatē sicut sa/
cramentū ordinis solū ꝓ hoībus ⁊ in eta
te perfecta constitutis:sicut patet ꝑ scđz
membrum quibus hoc sacramentū fuit
institutum. Sed aduertendū est ꝙ in
uenit quadruplex status hominū quan/
tum spectat ad ꝓpositu ⁊ Primus sta
tus est in quo potuerunt peccare morta/
liter ⁊ non venialiter sicut in statu inno/
cētie.dicit aūt peccatū fuisse mortale.q̄a
ibi peccatuꝫ non poterat cōmitti:nisi ex
certa malicia cum ibi non esset iguoran/
tia:sed gratia accepta cū originali iusti/
cia:⁊ ibi non debuit esse sacramentū. q̄a
peccatum mortale illud obruebat totali
ter. Secundus fuit status in quo po/
terant peccare venialiter ⁊ non mortali/
ter sicut status apostolorum post confir/
mationē spiritussancti. tunc illud sacra/
mentū erat necessariū. vn̄ bea. Joh.in ca
nonica sua in loco preallegato confessio/
nem peccatoꝝ sibi ipsi indicit.tamē tali/
bus hoc sacramentū nō omnino erat de
necessitate salutis vt periclitarentur sine
eo. Tertius status fuit in quo potest
peccari mortaliter ⁊ venialiter sicut est
status cōmuniter credentiū ⁊ in hoc sta/
tu hoc sacramentum est de necessitate sa
lutis. vnde simoni mortaliter peccanti:
dixit petrus actuum. viij. Penitentiam
age a nequitia tua. Quartus stat⁹ est
in quo nec mortaliter nec venialiter pec/
cari potest sicut fuit stat⁹ in quo fuit ma/
ter domini ⁊ eius filius ⁊ hoc sacramen/
tum ad illos nullatenus pertinebat.ideo
dicit Azarias in oratione sua.daniel.iij.
Tu domine iustorum non posuisti peni
tentiam iustis his qui tibi non peccaue/
runt. Quantum ad tertiuꝫ quesitum III. p.
quando scꝫ illud sacramentum sit insti/
tutum est aduertendum ꝙ in euangelio
quattuor tempora nominantur in quib⁹
christus tradidit quadruplicem potesta
tem. Prima fuit vniuersalis ⁊ publi/
ca sicut illa quam tradidit bea. Petro.
Matth. xvi.ca. Quodcunqꝫ ligaue/
ris super terram. Secunda fuit parti
cularis ⁊ publica sicut ibidem. Quecū/
qꝫ ligaueritis.sicut enim episcopi habēt
potestatem particularem ⁊ publicaꝫ sub
romano pontifice. ita alij.s.apostoli dei
habuerunt sub petro Tertia fuit pote

stas charitatis in foro priuato. z illā po/testatem tradidit xp̄us apostolis: quando ipsos i sacerdotes ordinauit: qz prās ligandi z soluendi ordini sacerdotali est annexa z illa prās fuit collata p oīmbus sacerdotibus: qñ xp̄us instituit eucharistie sacramentū. qz tunc dixit: Hoc facite in meam cōmemorationem. Luce. xxij.

Quarta fuit potestas iurisdictionis priuate z non publice: quam xp̄us dedit ad relaxandū z dimittendū peccata Jo. xx. Quoz remiseritis peccata zc̄. Et in illo verbo dicitur sacramentū p̄nie institutum. qz in eo datur auctoritas dimittēdi peccata. Si aūt queraf que dies erat illa. Dicif q fuit in die dominice resurrectionis institutū: sicut die illa xp̄us fuit a mortuis resuscitatus. ita in hoc sacramento anima a morte spirituali suscitaf dum transit de peccato mortali ad gr̄am
XIIII.qs quā cōstituit illud sacramentū. Quātum ad quartū punctum vbi illud sacramentū fuit institutum. Dicif q in bieru salem. qz ibi apparuit xp̄us aplis qñ dixit eis verba in quibz instituit hoc sacrāmētum. Jntelligendum est tamen q in hoc loco fuerūt instituta quattuoz sacramenta habentia connexionē ad inuicez quoz. scz Primū est sacrāmētū baptismi. qz licet math. vltimo fuerit data forma baptismi in mōte galilee. vltimū tñ preceptū de baptismo datū fuit marci vltimo ante ascensionem imediate in mōte oliueti qui est iuxta heruſalem vñ luc. vltimo. dicitur q locutus est cum eis primo. postea duxit eos foras hieruſalem.

Secundum fuit sacramentum eucharistie. quia in hieruſalem fuit facta cena i qua christus instituit eucharistiam sicut quattuoz euangeliste testantur. Tertium fuit sacramentū ordinis. quia christus dixit eis in eodem loco vbi cenabat porrigens eis calicem bibite ex hoc omnes. in qua quidem oblatione dicitur caracter infundi sacerdotalis. quia tunc dixit: Hoc facite in meā cōmemorationem Luce. xxij. Quartum fuit sacramentum penitentie. quia ibi dictum fuit Johannis. xx. Quorum remiseritis zc̄. Et habent illa sacramenta connexionez quia nullus potest recipere sacramentū penitentie: nisi prius baptisetur. quia baptismus est ianua sacramentorum vnde primo ordinatur post baptismum. vt patuit. Nec sacramentum eucharistie potest digne sumi sine penitentia. nec potest perfici nisi prehabito sacramento ordinis. Et ideo quia sic connexa: fuerunt conuenienter in eodez loco instituta. iste est ille locus penitentie quez non potuit ille esau spiritualiter inuenire zc̄. vt habetur hebreoz. xij. ca. quia non attentus sed turbatus erat. Quantum ad quin V.pūcto
tum punctum. quare scilicet illud sacramentum fuit institutū: introducunf huius sacramenti instituendi quinq; conditiones z Prima est. q penitentia est ad peccatorum patrocinium acquirendum. sicut eīm nos videmus q in causis ciuilibus homines cōmuniter indigent patrocinijs vel iudicibus: qui sint iuris periti: vt penas iuris possint euitare z tales oportet ordinate in suis causis procedere. ita in spūalibus multomagis. z iō expediens est sacerdoti peccata sua reuelare qui ad ea vitanda sanum consilium dare possit. propter qō eligendus est sacerdos doctus qui sciat z possit inter lepram z lepram discernere. quia illud est eius officium. vt habetur in libro leuitici. per totum Secunda ratio fuit ad peccatorum purgationem faciendam. sicut enim quando sumptus est cibus venenosus nisi euomatur ledit cor: suffocat hominem: et moritur homo. Jdeo vomitus est optimum remedium si conuenienter aliter curari non valeat. ita cū peccatum sit anime mortiferum venenum cum intrauerit ad eam conuenientissime curatur per vomitū qui fit plenissime in confessione vnde de illis qui quotidie peccata sua iterant cum spe confessionis dicit Petrus. ij. canoni. capitu. ij. Canis reuersus ad vomitū z sus lota in voluabzo luti Tertia rō fuit ad pctōz multitudinē p̄cauēdā. qz cuz sit difficilis

225

mum petā ꝓpria q̄tumcūq̄ turpia q̄ natura abhorret detegere ⁊ alteri reuelare. cū q̄libet cogitet ꝙ alteri oportet de necessitate reuelare sicut sacerdoti timet ea ꝑpetrare: sicut in manifesto turpia naturaliter refugimus facere. Unde ꝓpheta dauid. q. ꝑ modū cōminatiōis sibi ipi iterdicens peccatū di. Qm̄ iniquitatē meaꝫ ego cognosco ⁊c̄. Quarta rō fuit. ad medicinā ꝓpriā recipiendā q̄ pena est q̄dam medicina spūalis. ⁊ per ipam infirmitas anīe nostre curat. ſm Aug. illa autem infirmitas nō curat ꝓprie: nisi ꝑ medicinā ꝯtrariam. ⁊ ideo sic petā ꝑ magna delectatione deglutiunt ita oportet vt ꝑ magnā penā euacuent. nulla aūt pena iponi potuit contra peccata q̄ illa. qd̄ pꝫ q̄ hoīes frequenter exponūt se damnationi eterne priusq̄ velint sua turpia reuelare. Unde ibi. dolor est medicina doloris. Uñ saluator nr̄ ꝑ modū medicie īducens ait Luc. v. Non egent qui sani sunt medico: sed qui male habent. Ideo dicit Math. ix. Non veni vocare iustos: sed peccatores ⁊c̄. Quīta ratio est. ad placandū diuinā iracundiā que cōcitat per peccatū. q̄ nullus actꝰ est ita placatiuꝰ sicut actus humilitatis extreme. vñ qui volūt iras hoīm placare solent se deijcere ⁊ humiliare se vilificando. vnde serui Benedab volentes placare regē isrl̄ posuerunt saccos in lumbis suis ⁊ funiculos in capitibus suis: quia actus ille in q̄ homo nō solū vult vilitatē suā recognoscere: sed etiā manifestare est summe humilitatis ⁊ abiectionis. etiā est cōuenientissimus ꝑ actu remissiōis. Et ideo bea. pe. loquēs de illo sacramēto in cano sua. ij. ca. iij. dicit ꝙ deus nō vult aliquē ꝑire: sed ad pniam ꝑuenire ne ꝑeat. Circa tertiā partē sermōis negociandū est circa illiꝰ sacramenti susceptionē. Et quantum ad hoc sunt alia quinq̄ inuestiganda. quoꝝ Primum est quot modis potest illud sacramentū suscipi. Scd̄um est qualiter debet suscipi. Tertiuꝫ est quomodo debet suscipi. Quartuꝫ est quotiens debet suscipi. Quintum est quomodo seruatur iam susceptū. Quātum ad primū cōuenit penitentē q̄tum ad istud sacramentū se habere quadrupliciter. Primo mō vt recipiat sacr̄m ⁊ rem sacramēti. sicut quādo accipit cuꝫ bona cōtritione ⁊ accipit illud sacramentum in sancte trinitatis nōīe absoluit. et rem sacramēti. q̄ supple gr̄a que dicitur res illius sacramenti infundit. Scd̄o vt recipiat sacramentū ⁊ non rem sacramenti: vt quis fictus aut sine cōtritione accipit. tunc em̄ sacramentaliter absoluitur ⁊ tamē ei gr̄a nō infundit sed acquiritur ibi culpa ⁊ peccat mortaliter. q̄ oīs q̄ accipit vel accedit ad sacramentū ꝯtra naturā illiꝰ sacramenti cōmittit sacrilegium. Tertio modo vt accipiat rem sacramēti ⁊ nō sacramentū: sicut ille q̄ accedit ad illū: qui nō pōt eū absoluere credens ipsuꝫ esse qualis nō est ex ignorantia inuincibili: vt pote si aliquis nō sacerdos: ⁊ tñ fungeret officio talis recipiet gr̄am ⁊ absolutionē sine sacramento. q̄a deus ad impossibile nullum obligat. ſm Hiero. Quarto mō vt nō accipiat sacramentū nec rem sacramēti: sicut cū q̄s fictus vadit ad nō hñtem ptātem: talis non recipit gratiā cū obicē ponat. nec sacramentū cū nō ad debitā ꝑsonā que misteriū cōferre nō pōt sic causa illiꝰ quatuor in sacramēto baptismi ⁊ eucharistie distinguimus. Et ista quarta atq̄ scd̄a infructuosa est pnīa: q̄ sicut illa iude de q̄ dicit Math. xxvij. ꝙ pnīa ductus retulit. xxx. argenteos. Quantū ad scd̄um punctū est aduertendū ꝙ illud sacramētum accipi debet mō ꝯditionato. ſm q̄druplicem cōditionē ⁊ qualitatem. q̄ cōfessio pnīalis debet esse Primo amara amaritudine tristicie. q̄ sicut culpa per delectationem cōmittit: ita ꝑ tristiciā tāq̄ ꝑ oppositū pena diluit. Uñ ī persona hominis penitentis di. Hiere. treñ. iij. Repleuit me amaritudinibꝰ: inebriauit me absinthio. Scd̄o debet esse sana ⁊ plena ne pallient neq̄ circūuelent pctā. sed aggrauent. q̄ sicut bonaꝝ mētiū est ibi culpā agnoscere: vbi culpa nō est ſm

III. ꝑs ꝑncipa

Greg: ita ꝛ culpā reputare sicut faciebat ille qui dicebat. Iniq̄tates mee supgresse sunt caput meuz. Tertio debet esse veneranda: qꝛ naturalis erubescentia est de omni re turpi: vt in primis parentibꝫ patuit. qꝛ mox vt turpia perceperūt erubescere ceperunt. Sed nullus potest esse attritus nisi de turpitudine suoꝝ pctōꝝ erubescat ꝛ doleat vnd̄ dicit Hiere. in ꝑsona hoīs penitentis. Confusus sum et erubui vnde sustinui obprobrium adolescentie mee. Hiere. xxxi. Quarto debꝫ esse integra ꝛ perfecta vt non solū oīa pctā sed etiaꝫ circūstantias peccatoꝝ aggrauantes ꝓ posse exprimat. qꝛ deus nūq̄ fecit aliq̄d imperfecte. vñ treñ. ij. dicit̄ aīe penitenti. Effunde sicut aquam cor
III. pū. tuū ante cōspectū dei. Quantū ad tertium punctū. intelligendū est ꝙ illud sacramentū debet accipi cum quatuor conditionibus spūm ꝑficientibꝫ quia Primo accedēs ad pniam debet habere ꝓpositū obediendi. qꝛ ex quo aliquis in aliq̄ causa eligit aliquē iudicē p̄ceptis iudicꝫ debet parere. vnde deutero. xvij. Qui superbierit nolens parere sacerdotis imperio moriat̄. Nam peccatū mortale cōmittit qui sacerdoti in his que ꝑtinēt ad sacramentū nō obedit ſm rectā regulaꝫ rationis. Scd̄o debet habere ꝓpositū nō peccandi. qꝛ nullus recipit veniam de peccatis que ꝑpetrare intendit. tales em̄ similes sunt illis. quibꝫ dicit̄. ij. pe. ij. Canis reuersus ad vomitū ꝛc̄. Tertio debet habere ꝓpositū non solū dimittendi peccata: sed etiam agēdi bona. quia minus est mala nō agere: nisi quis studeat bonis operibus insudare. ſm Gregoriū

Quarto debet habere ꝓpositum satisfaciendi. quia satisfactio est vna ꝑs pnīe. vt ait pō. Qm̄ ego in flagella parat⁹ suꝫ
IIII. pū Quantum ad quartum pnnctū. quotiens illud sacramētum est suscipienduꝫ Dicitur autem ꝙ quattuor sunt casus ī quibus de necessitate salutis est ad sacramentum penitentie recurrendum: quoꝝ

Primus est in die eucharistie sumende. quia necessarium est ꝙ anima sit purgatissima ſm bea. Dionꝫ. de angelica ie. vnde pro illo sacramento di. apostolus. Probet aūt seip̄m homo ꝛc̄. Ista aūt ꝓbatio fit quando conscientia diligenter discutitur ꝛ per confessionem purgatur.

Secundus est in precepti transgressione. quia statim. s. vt anima habet cōscientiam de peccato mortali: debet ad penitētiam recurrere: aliter periculo damnationis eterne se disponit: quia si subito moreretur: statim dānatus esset. Et iō talis periculosa expectatio nō videt̄ sine mortali peccato. Et ꝓpter hoc dicit Grego. ꝙ peccatū qd̄ per penitentiam nō diluitur: mox suo pondere ad aliud trahit

Tertius est in mortis articuli expectatione quando est in mortis articulo qualitercunq̄ ad illud sacramentum tā q̄ necessariū debet recurrere anteq̄ sibi vltimum tempus penitentie claudatur. eccl'i. xvij. Ante mortem confitere peccata tua ꝛ quia talis finalis pnīa est nimis dubia semꝑ sanus ꝛ viuens confitebers domino. Quartus est in anni circulatione. quia nullo predictorum casu existēte ante circulum anni quilibet tenet̄ sua peccata confiteri. quia non minus obligant precepta noue legis q̄ antique ꝛ in illa tenebantur que pertinebant ad peccatorum emundationeꝫ per singulos annos implere emundationem peccatorū vt patet in leui. ꝛ deutero. Quantum V. pūct.
ad quintum punctum. s. qualiter illud sacramentum susceptum debet saluari: intelligendum est ꝙ homini per sacramentum penitentie a mortuis resuscitato debet occurrere illud verbum apostoli. i. ad corin. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Sꝫ attēdēdū est ꝙ casus talis damnabilior est quadruplici ratione.

Prima est quia culpa est tanto detestabilior: quanto casus sublimior ꝛ frequentior. vnde. ij. petri. ij. Canis reuersus ꝛc̄.

Secunda est quia pena potentior: q̄nto em̄ peccatum magis causatur tanto maiori pena punit̄. vt patet in iuribus ciuilibus ꝛ canonicis. vnde dicitur deutero. xxviij. Augebit domin⁹ plagas tuas

226

Tertia est. quia vita est inferior. ex tunc potest minus resistere. ideo inimicus potest eũz superare z sic tota die stat in miſia z seruitute subiecti sui. Quarta est quia indulgẽtia est difficilior post istam renouationem. vt patet in ciuilibꝫ z canonicis extra. de qua difficultate di. apostolus. vi. ad hebreos. Impossibile est eos qui semel sunt illuminati. zc̃. z sequitur rursus renouari ad penitentiam. Quod nobis concedat christus iesus dei z virginis filius: qui cum patre z spiritusancto viuit z regnat. Amen.

Incipiunt quedam pulchra de ieiunio secundum iura.

Eiunium vt ait

Augustinus Purgat mentez subleuat sensum: carnem spiritui subiũcit: cor contritum facit z humiliatum: concupiscentie nebulas dispgit: libidinum ardores extinguit. z castitatis lumen accendit. Quis primo ieiunium instituit. Dicitur q̃ beatus petrus ab vniuerso populo celebrari constituit. vt colligitur ex gestis ipsius. Secunda dubitatio est ad quid valet ieiunũ Dico q̃ valet ad septem necessaria nobis z Primo ad culpaz expellendã Math. xvij. Hoc genus demoniox non ejcitur nisi in ieiunio z oratione. Secundo ad gratiam pmerendam z procurandam. vt patet in apostolis qui ieiunãtes meruerunt habere spiritumsanctum in penthecostẽ. Tertio ad veniaz promerendam. exemplum de niniuitis Joñ. iij. ca. Quarto ad penam euitandam exemplum de hester: que ieiunauit tribꝫ diebus. postea ingressa est ad regem z reuocauit sententiam lataz contra iudeos hester. iij. Quinto ad cordis z corporis medicinam obtinendam. exemplum in dañ. cum socijs eius qui noluerunt comedere de cibis regijs. dañ. i. Sexto ad victoriam exequendam: z spũalem et corporalem. exemplum in filijs israel qui post ieiuniuz vicerunt filios Beniamin exemplum de spirituali in xp̃o qui post ieiunium vicit diabolum. Mat. iij. cap̃.

Lq̃stio.

II. qõ

Septimo ad animam illuminandaz exemplum in dañ: qui postq̃z ieiunauit vidit visiones dei. danielis. iij. Exemplum in Anna prophetissa. Exempluz in Paulo qui post ieiunium raptus fuit vsq̃z ad tertium celuz z vidit z audiuit arcana dei: actz̃. ix. Sic spiritualiter persona ieiunans illas gratias promerebit.

Tertia dubitatio est quare ieiunam9 xl. diebus. Respõdeo q̃ propter octo causas. z Primo quia corpus nostrũ cõpositum est ex quattuor elementis: in quo debemus motus sensuales restringere q̃ terdecies propter legem quattuor euangeliozum z obseruantiam. x. preceptorũ. III. quẽstio

Secundo quia. xl. diebus inundauit diluuium qõ deleuit omnem carnem. ita z nos quaterdecies debem9 ieiunare vt omnis vitiosa carnalitas in nobis submergatur. Tertio quia. xl. annis filij israel steterũt in deserto anteq̃z intrarẽt terram promissionis: ita z nos ieiunam9 vt ingrediamur terram visionis diuine.

Quarto qr. xl. diebus Moyses ieiunauit bis cum debuit legem accipere ita z nos vt lex diuina in cordibus nostris inscribatur. Quinto quia. xl. diebus helyas ieiunauit z postea ascendit in mõtem: ita z nos si volum9 ascendere in mõtem domini. Sexto quia. xl. dies fuerunt dati niniuitis ad penitenduz: ita et nobis dati sunt. Septimo quia. xl. diebus xp̃us ieiunauit z temptatorem vicit ita z nos vt diaboluz superemus Octauo quia. xl. horis xp̃us stetit mortuus: z tot diebus post resurrectionem stetit cũ apostolis anteq̃z celum ascenderet: ita z nos tot diebus similiter moriamur peccato vt ad statum glorie ascendamus.

Nono. xl. diebus purgabatur mulier. z nos similiter in quadragesimo die purgari esse debemus. Quarta dubitatio est. quare ieiunium incipit feria quarta. zc̃. Respondeo q̃ propter duo. Primo quia christus natus die dominica. ince- IIII. qõ

pit ieiunare quarta feria trigesimi pri/
mi anni etatis sue scilicet statim post ba
ptismum. Secundo quia tali die vo/
luit vendi ad mortem nature. et nos
tali die debemus vendere propositum
ad mortem culpe. Et hec est ratio quare
multi quarta feria ieiunant. z a carnib⁹
abstinent. Notandum q ieiunium est
parsimonia victus. z abstinentia cibo⁹.

Unde dicitur ieiunium. Respondeo
q a quodaz iuuestino: quod vocatur ie/
iunum quia semper est vacuum. Notan
dum q ieiunum est triplex. Primo ḋ/
dem generale z magnum. vt ab iniqui/
tatibus z voluptatibus seculi. Et illud
est perfectum. z tale elegit dom⁹ de cō/
secratione distin. v. Secundo est ieiu
nium cuiuscunq; diei. z cuiuscunq; rei. a
cibis scōm puta volūtatē statutū scriptū
vl consuetudinariū. secunduz q aliquis
abstinet a superfluo cibo. z pluries non
comedit in die. z vocatur moderata refe
ctio. z hec duo omni tempore seruanda
sunt. Tertio ieiunium est abstinentia
victus secundum ordinationem ecclesie
siue scripto siue consuetudine approba/
ta. z sic dicitur subtractio prandy. id est
semel tantum in die comedere Sexto
queritur. quando est ieiunandum. Et re
spondeo. quedam enim ieiunia sunt in/
dicta ab ecclesia z necessaria vt q̄ttuor tē
pora: tota quadragesima. omnium apo/
stoloruz vigilie. an vigilia natiuitatis do
mini. beati iohannis baptiste. assumptio
nis domine z̄c. Quedam sunt indicta
ab ecclesia. sed non necessaria. vt sexta fe
ria et sabbato. quia si essent necessitatis
nō liceret mutare: sed licet comedere car
nes die veneris si natiuitas domini ve/
nerit tali die nisi ex voto vel obseruantia
regulari essent astricti. in rogationibus
in vigilijs pent. z in vigilijs z dieb⁹ qui/
bus communiter ieiunatur de consuetu/
dine approbata. itē in aduentu z in mul/
tis alijs vt pater. Quedam autem sunt
volūtaria. z necessaria ad q̄ voto vel pro
posito homines se astringunt vel per sa/
cerdotem vel per iura ex magnitudine
delicti. Quedam autem sunt totaliter
voluntaria z non necessaria z tale potest
fieri omni die z tempore z die dominica
ex deuotione Si quis autem ieiunat ra/ Que/
tione febrium z sacrilegij sanando ex pec/ stio
cat z excommunicari debet. Et sciendū
est q omnes qui sunt sane mentis z doli
capaces cuz peccare possint. z peccata de
flere tenentur ieiunare. Sed in qua qō
etate tenentur ieiunare. Dico q mulier
in. xij. scilicet anno. z masculus in etate
quattuordecim annorum. Sed queri⁹
vtrum vxor teneatur frangere ieiunium
ex precepto mariti. Respondeo q si ieiu/
nium est indictum ab ecclesia q non. si
autem est voluntarium potest z tenetur
Queritur vtrum ieiunia possint redi qō
mi pecunia vel aliquo modo. Dico q in
dicta ab ecclesia redimi non possunt nisi
causa vel necessitas sit in ieiunante. Sz
voluntaria ieiunia redimi possunt aucto
ritate superioris z non possunt commu/
tari. Queritur vtrum vnus possit ie/ qō
iunare pro alio. Dico q sic. quia ieiuniū
viui liberat mortuum. Queritur vtrū qō
ieiunium valeat factum in peccato mo/
tali. Dico q non ad vitam eternam: sed
tamen ad dispositionem gratie recupe/
randam valet. Queritur vtrum medi qō
cina sumpta pro infirmitate remouenda
vel euitanda frangat ieiunium. Dico q
non licet pro sanitate conseruanda sic.
Queritur vtrum habens ante pran/ qō
dium soluat ieiunium. Dico q sic: pro/
pter consuetudinem ecclesie. Queri/ qō
tur vtrum comedentes carnes in locis
non consuetis scilicet ciuitatibus castris
vel villis die sabbati peccent. Dico q sic.
de consecratione distinct. v. Queri/ qō
tur vtrum voues in vigilia alicuius san
cti vputa in vigilia beati francisci nō co
medere panem vel postea vel ante vouit
die veneris vel die sabbati non comede/
re nisi panem et aquam. accidit autem
q vigilia venit illa die. queritur ad qō
votum tenetur. an ad primū vel ad scōm
psoluendū vel ad vtrumq;. Dico q aut
in vouendo secundo nō recolit de ꝓmoz

si recordatus fuisset nō excepisset: tunc tenetur tantum ad primum. aut recoluit sed non excepit. z si recoluisset non excepisset. Et tunc dico q̄ si potest persoluat vtrunq; quia que sine conditione vouētur sine conditione soluunt. Aut non potest vtrumq; persoluere. z tūc dico q̄ solum tenetur ad primum: z non ad secundum. Queritur que persone excipiuntur a ieiunio. Dico q̄ omnes oppressi laboribus: mendicantes si non habent ad sufficientiā: in infirmitate laborantes: peregrinantes: pregnantes: z lactantes: vbi esset periculū ꝛc. vide in. iij. sniaz.

Tractatus de articulis fidei.

Circa articulos fidei sciendum est q̄ in exordio surgentis ecclesie duodecim apostoli congregati conscripserunt duodecim articulos fidei in primo concilio de quo habet act. xv. cuius prima diffinitio data fuit p̄ Petrum z vltima p̄ Jacobum in quibus duodecim articuli habētur continētes principales fidei catholice veritates: qui articuli continentur in symbolo q̄ dicit Credo ita q̄.

I. articl' petrus

Primū articulum describit beatus Petrus: tanquā princeps apostolorum omnium dicit Credo in vnum deum patrem omnipotentem creatorem celi z terre: in quo articulo continentur tres catholice veritates quarum Prima est de diuina vnitate cum dicitur: Credo in vnum deum ꝛc. Secunda est de diuina omnipotētia cum dicitur: patrem omnipotentem.

Tertia est de mundi creatione: cum dicit creatorē celi z terre. Et iste tres veritates sunt distincte. q̄ philosophi crediderunt deum cōmuniter: sed non posuerunt eum omnipotētem vt fides catholica docet. vt posset producere sibi eq̄lez in omni pfectiōe. Et iterum aliqui heretici dixerūt sic esse omnipotentem: sed nō creatorem celi z terre. quia omnia corruptibilia a deo malo esse dixerunt. Sed attendendum est q̄ istas tres veritates dixit bea. petrus ad delendum tres hereticas prauitates: quas spiritussanctus p̄uiderat futuras sicut patet per bea. Augu. in libro de origine heresum. ita q̄

Prima veritas que est de diuina vnitate est contra errorem manicheoz: qui posuerunt duos deos: vnum bonum alium malū: dicētes q̄ a bono deo sunt omnia spiritualia. z a malo sunt omnia corruptibilia. contra quos clamat bea. pe. di. Credo in vnum deum. ꝛc. Secūda veritas que est de diuina omnipotentia est contra errorem arrianorum qui negauerunt deum patrem ita esse omnipotentem q̄ posset producere filium sibi equalem. vnde posuerunt filiū minorē patre. et ideo beatus Hilarius in libro suo de trinitate per totum ipsos prosequitur per omnipotentiam diuine perfectionis quia insufficiens esset si sibi equalē pduc̄ere non posset. Contra hos dicit beatus Petrus: Patrem omnipotentem ꝛc.

Tertia veritas est de mundi creatione contra heresim saturnorum posuerunt ēi septem angelos preter prescientiam dei patris creasse huiusmōi vniuersa sicut refert Augustinus de origine heresum. ideo dicit bea. pe. Creatorem celi z terre

Intelligendum est tamen q̄ in illo articulo possunt accipi. iij. mozalia documēta. iuxta tres creditas veritates per homines qui hāc fidem profitent quaz

Prima est vt imitēmur diuinam vnitatem in pacis federatione. sicut enim dissensio est principium indispositionis et multiplicis cōtrarietatis: ita pax est mater vnitatis z conformitatis z quietis d. apostolo ad eph. iiij. Solliciti seruare vnitatē spūs in vinculo pacis. Et iō diuinam vnitatem imitantur qui pacem et concordiam ponunt inter fideles de quibus Math. v. Beati pacifici ꝛc. Illi autem qui machinant ad dissensiones et rixas faciēdas isti sunt filꝛ manicheis qui diuine vnitati contrariant perniciosis erroribus: ita isti cōtradicūt dīne manifestati pessimis moꝛib: de quib⁹ apostolus Romanoz. ij. Propter quod inexcusabilis es o hō omnis qui iudicas: in q̄

enim alterum iudicas teipsum condem/
pnas ⁊ infra. His aũt qui sunt ex conten
tione ⁊ qui non acquiescunt veritati: cre
dunt aũt iniquitati ira ⁊ indignatio tri/
bulatio ⁊ angustia. ira ⁊ indignatio q̃tũ
ad diuinam offensam. ⁊ tribulatio maxi
ma q̃tum ad penam. Secundum do
cumentum est vt imitemur diuinam om
nipotentiam in temptationis superatio/
ne. quia sicut dominus per suam om̃ipo
tentiam potest quamcunq; virtutez sibi
contrariam sine difficultate superuince/
re cum sit virtutis infinite: ita homo vir/
tuosus ad excellentes operationes virtu
tis heroice sine omni molestia ⁊ difficul/
tate sibi subijcit insurgentes quascunq;
temptationes. ⁊ ratio est. quia talis a p̃n
cipio viriliter dimicando contra passio/
nes domat eas. ⁊ ideo sicut fera domata
cito compescit: ita ⁊ passiones cum mira
facilitate sedantur. quando aũt quis nõ
domat passiones a principio: sed debilit̃
resistit: talis non potest diuinam poten/
tiam imitare. quia eius passiões sunt fe/
re indomite ⁊ non acquiescunt volunta/
ti. vnde in p̃sona hominis imperfecti di/
citur Roma. vij. Non qđ volo bonum h̃
facio: sed qđ nolo malũ hoc ago. Si aũt
aliquis dicat q̃ non possit resistere tem/
ptatiõibus. contra illum est imitatio di/
uine omnipotentie in comparatione ad
intra. sicut em̃ diuina omnipotẽtia est in
productione filij adequata ⁊ non supera
ta: ita semp̃ nostra tẽptatio est nostre vir
tuti cõmensurata. i. coꝝ. x. Fidelis aũt de
us est qui non patietur vos temptari supra
illud quo potestis ⁊c̃. Tertium docu/
mentum est vt imitemur efficatiaz in bo
noꝝ operum occupatione ⁊ executione.
quia potissima causa condendi munduz
fuit vt ad honorem dei bona opera fierẽt
vt dicit Augu. xi. de ciuitate dei. di. a pla
tone. ita iustissima causa operãdi assidue
secundum virtutem vt a bono homine
bona opera fiant ne sit eius bonitas cir/
ca ociosa. sicut dicit̃ iacobi. ij. in canoni/
ca. Fides sine operibus mortua est cum
res sint p̃pter operationes. iac. iij. Quis
sapiens ⁊ disciplinatus iter vos ostẽdat
ex bona conuersatione operationem suã

Secundum articulum describit. bea. II. arti.
iohannes euangelista. qui post dictum iohãnis
petri adiunxit. Et in iesum christuz filiũ euãgeli
eius vnicum dominũ nostrum. Et con/
uenienter descriptio huius articuli fuit
sibi data cui maiestas verbi fuerat in ce/
na reuelata: vt personam eius explicaret
in secundo articulo fidei christiane: qui
postea dixit. In principio erat verbũ ⁊c̃.

Et in illo articulo ponit duas credi/
tas veritates quaruz Prima est de p̃/
sonali christi distinctione. cum dicit. ⁊ in
iesum christum filium eius vnicum nul/
lus filius potest esse idem cum suo patre
personaliter. Secunda est de filij vni/
tate ⁊ diuisiõe. cum adiungit vnicum do
minum nostrum. Iste aũt veritates sunt
diuise. quia multi heretici confitentur in
diuinis filium a patre esse distinctuz ⁊ ta
men non confitentur vnicuz filium sicut
patet per Augustinũ de origine heresuz

Istas veritates dixit beatus Johan/
nes ad abolendas duas hereses. quaruz

Prima fuit Sabellianoꝝ qui confun
debant personas diuinas: dicendo patrẽ
⁊ filium esse vnam personam secundum
rem. distinctam solum secundũ appellati
onem contra quos dicit Johannes. Et
in iesum christum filium eius ⁊c̃. Se
cunda fuit ad elidendum duplicem erro
rem. Primus fuit sethianoꝝ qui po/
suerunnt non solum xp̃m sed etiam seth
fuisse filium dei. vnde filij eius vocati sũt
filij dei in scriptura gen̄. vi. ca. Et errorẽ
melchisedechianoꝝ qui posuerunt mel/
chisedech filium dei propter hoc q̃ dicit
apostolus q̃ est sine analogia. Ad hoc di
cit Johannes contra illos: Vnicum do/
minum nostrum ⁊c̃ Sed attendendũ
est q̃ circa illum articulum possunt acci/
pi duo moralia documenta. quoꝝ Pri/
mũ est de filij adoptione. quia sicut xp̃us
est filius dei naturalis: ita ⁊ nos sumus
filij eius per adoptionem di. apostolo
Roma. viij. Accepistis spiritum adopti
onis in quo clamamus abba pater. Et ĩ

228

fra Ipse eī spūs testimoniū reddit spūi nostro q̄ sumus filij dei. Et ideo sicut filius vere dz diligere p̄rem suū intimalit̄ z nō seruiliter. ita bona opa debem⁹ ꝑficere in dīnis p̄cept⁹ nō in timore ſuili q̄ hz penā ſm Jo. in cano. sua. sz amore filiali qui habet dilectionez magnā. Sunt tamē nōnulli degeneres filij qui amore z timore dīno postpositis cum effrenata audacia transgredi p̄cepta dñi paruipēdunt. de quibus dñs conqueritur non inmerito Malachie. i. di. Filius honorat p̄rem suum z seruus dominū suū. si ergo ego pat̄ sum: vbi est honor meus z si dñs ego sum. vbi est timor me⁹ di. dñs. exercituū zc̄ Scdm documētū est de pl̄itat⁹ euitatione. qz sicut fides vera euitat pl̄itatez in dīnis: ne sit dīna generatio imoderata ſm Augu. ita etiā de istis iferioribus vitanda est pluralitas operationuz z occupationum distrahentiū animam nostram ab vnione contemplationis eterne quia quando homo tantum vnum intendit: ꝑfectius operat̄. pro eo q̄ omnis virtus vnita: fortior est se ipsa diuisa. Et ideo religiosi z clerici ad statū ꝑfectionis vocati: vt ꝑfectius exerceantur circa vnū actū debent semꝑ esse intenti. vnde dñs discernens inter statū secularē z regularem di. luc. x. Martha mar. circa multa es occu. porro vnū est necessarium. Circa vnum ergo debemus occupari: qz vnitas vite comtemplatiue regularibus est de necessitate salutis: quam vnitatē plerique abijciētes duabus quasi vijs ingrediuntur ꝯtradicente apostolo. ij. ad Timothe. ij ca. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus. Nam videmus ad sensum q̄ raro aliquis artifex intentus pluribus generibus artium simul ditatur: nec in varijs scientijs inuenitur raro aliquis perfectus zc̄. Ideo dicit. sapiens. eccl̄i. xi. Fili ne in multis sint actus tui. Tertium articulum de scribit beatus Jaco. frater Johan euan. qui appellatur Jacobus minor z Jacobus zebedei. di. Qui cōceptus est de spiritu sancto: natus ex maria virgine. In q̄ posuit duas discretas veritates. Prima est de xp̄i cōceptiōe ibi. Qui ꝯcept⁹ est de spūsancto. Secunda est de ei⁹ benedicta natiuitate cum adiungit. Natus ex maria virgine. Istarum autez veritatum distinctio declaratur. quia alia solennitas fit in ecclesia de christi conceptione alia de eius natiuitate. Per istas autem duas veritates excludit duas pessimas hereses futuras scilicet. Primā veritatem conceptionis contra heresim nestorianorum qui nestorius. vt di. Augu. de origine heresum cum esset constātinopolitanus episcopus non matrē dei virginem esse: sed tantum dic̄ hominis. alteram faciens personaz carnis. alterā deitatis contra quem Hierony. non solū xp̄othocon. sed etiam theothocon. i. dei genitricem ipsam fatetur scribēs ad paulam z eustochium. Et ideo b. Jacob⁹ referens istum articulum ad dictū b Joh̄. precedens di. filium eius qui. sez filius dei cōceptus est de spiritu. s. intendēs digitū quasi ꝯtra nestoriū. Scdam veritatem describit cōtra heresim valentinorum qui dixerūt filium dei de natura celi corpus assumpsisse z per virginem q̄si per fistulam transisse: z non nature partum extitisse. contra quos di. Jacobus: Natus ex maria virgine. Sed attendendum q̄ in descriptiōe istius articuli accidit vnum notabile. q̄ cum ante dominicam resurrectionē z missionez spūssan. ꝑ euāgelistas sꝑ fuerit p̄posit⁹ iacob⁹ Johāni. tñ h̄ fuit b. Jo. añlatus: ita q̄ añ Johānes fuit q̄rt⁹ apl̄s. hic aūt scds. Ex q̄ accipiūt q̄tuor moralia documēta. Primū est. q̄ in eccl̄iasticis ꝓmotiōib⁹ nō est respiciendum ad nobilitatem. quia cuz illi essent germani z eq̄ nobiles. z nullus nobilitate poterat alteri preferri tamen vn⁹ alteri p̄posit⁹ fuit Scdm est q̄ nō est respiciendū ad etatē: qz licet Johes fuerit posterior tñ ꝑ dictū spūssan. fuit alteri p̄lat⁹. Tertiū est. q̄ nō est respiciēdū ad ordinez. sicut in q̄busdā religiōib⁹ respicit̄ ad eū q̄ p̄mo intrat. qz lz Jacob⁹ fuerit. iij. in vocatiōe: z Johes. iiij. tñ post

III. ar. Jacobi mino.

cōfirmationē spūs. s. fuit scōs. Quartū est. q̄ sp̄ respiciendū est ad virtutē: q̄z viderūt apl'i pl'es reuelatiōes iohi factas i cena z donū spūs. s. magis accepat. iō factus fuit prior alijs. zc̄. Quartū articulū describit b. Andreas d. Passus sub pontio Pilato crucifixus mortu⁹ z sepultus. In q̄ articulo describit quattuor creditas veritates quaꝝ. Prima est de xp̄i passiōe, put ante crucifixionē fuit flagellatus: illusus: z alapis cesus z spinis coronatus z hoc notat cū dicit. Passus zc̄.

IIII. ar. andree

Scda ē. de xp̄i crucifixioe. ibi. Crucifix⁹. Tertia est de morte. ibi mortuus. Quarta est de sepultura. ibi z sepult⁹. Et q̄ iste veritates sint distincte, pbat q̄a hora matutinali fuit passus vsq̄ ad tertiā. hora sexta fuit crucifixus. hora nona mortu⁹. z hora cōpletorij sepl't⁹. Has aūt q̄tuor ꝟitates describit b. Andreas ꝯtra q̄tuor p̄uitates hereticas z. Prima fuit heremioꝝ qui dicūt xp̄m fuisse i passibilē: nec passū eē oio in se nisi fm appentiā sicut notat dam̄ ca. de heresib⁹ zc̄.

Scda fuit sergianoꝝ q̄ sergi⁹ dixit tm̄ verbū xp̄i fuisse crucifixū: vt habet in eoli. Tertia fuit agareoꝝ: q̄ dixerūt xp̄z nō posse mori. q̄z fuit genitus sine corruptiōe. Quarta fuit bordianistaꝝ q̄ dixerūt q̄ oia q̄ facta fuerūt per xp̄um esse fantastica: z oino nō fuisse vera: nec vere sepultū zc̄ zc̄. Sz attēdendū est q̄ circa istas q̄tuor veritates accipiunt q̄tuor documenta moralia. Primū est q̄ oīs q̄ credit xp̄i xp̄i passionē dz in aduersitatib⁹ ad patientiā aīari: si em̄ fili⁹ dei regꝫ eterni iniuste patiens tantam habuit patientiam quātomagis peccator. quia ipse peccatū non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius: qui cum malediceretur non maledicebat cum pateretur nō comminabatur: qui autem in aduersis prorumpunt in impatientiam habent duplicem penaz cum ira sit causa tristicie que est pena penarum. z ideo iracūdi sunt in continua pena: qui aūt patienter tolerāt minuunt suam penam: quia fm Aug. de ciui. dei. Sicut nolitio parit tristitiaz: ita volitio parit delectationem: que expellit non solum oppositam: sed etiā cōtingentem tristitiā. in patientia aūt ē volitio: sicut in ipatientia nolitio: vnde ex h̄ saluator ait. In patientia vestra possidebitis animas veuras. Secūdum est q̄ omnis credens xp̄i passionem debet animari ad penitentiam: quia si xp̄us p nobis expiandis elegit durissimum sponte qd̄ inueniri pōt cum tamē minimū supplicium suffecisset ad nos deo reconciliandū z redimendum: ita quilibet pro proprio peccato debet assumere penitentiam grauem z condignam ad puniendum. z expiandū pfecti⁹ ꝓpria peccata sicut faciebat paul⁹ qui dicebat Semp̄ mortificationem iesu xp̄i in corpore vestro circumferentes. ij. ad corinth. iiij. Nam qui pro peccatis penitentiam subire noluerit nō vult affectare affectione iusticie: sed magis cōmodi: cum iusticia velit penitentiam p culpa rependere: z iō in seipsum sicut vellet in alio z illi qui hoc nolunt nō sunt bene contriti: cum cōtritio sit opus iusticie. Tertium documentum est. q̄ credens xp̄i mortē debet animari ad moriēdum in hoc mūdo. q̄z mortuus in hoc mūdo nō hz aliquid agere: ita deo dicatus non habet aliquid mundanum facere. vnde apostolus roma. vi. Existimate vos mortuos peccato viuētes aūt deo.

Quartum documentum est. q̄ credentes xp̄m sepultum debēt claudi intra locum proprium. z non debet deo dicatus esse vagus. quia cui placet domus sua: non multum vagatur. z sicut locatum nisi violenter impediatur semper mouetur ad locū suū sic debet deuot⁹ ad claustrū q̄z fm ph̄m. Locus habet locatū conseruare z sicut claustrum religiosum cōseruat: sic conscia habet animam immaculatam custodire. Sapiē. viij. Intrans in domum meam conquiescam cum illa. Non enim habet amaritudinem cōuersatio illius: nec tedium conuictus illius sed leticiā z gaudiū. z iuxta ps̄. Hec req̄es mea in seculū secl'i hic hitabo qm̄ zc̄.

V. arti: philippi

Quintum articulum describit btūs

229

Philippus di. Descendit ad inferos. Et in illo articulo vnica veritas continetur que non habetur expliciteex scriptura sicut alie veritates illius simboli nisi forte accipiat illud qō di. apostolus .ad ephe. iiij. Xpus primum descendit ad inferiores partes terre. vbi scilicet est infernus. sm dictum zacharie. ix. z osee xiij. z ps. lxvj. Superiores vero partes terre sunt vbi nos sumus. Istam aūt veritatem dicē contra prauitatem innominatoꝝ de quibus dicit. Augu. de origine hereſum qui dicunt xpm descendisse ad inferos z eduxisse z tūc incredulos credidisse qō ſ di. b. Philippus īmo scriptura Dat. cōtradicit. Ex qua veritate accipiuntur duo documenta Primum est q̄ quanto aliqs est magis altus: tanto debet esse magis condescensiuus .quia si filius dei nobis condescendendo non solū voluit ad istū mundum descendere sed etiam pro animabus vsqz ad infernū ire ergo zc. Secundum documentuz est q̄ cūtumcunqz homines sint sublimes non debent dedignari humilia respicere sicut christus fecit z etiam docuit luc. xiiij. vbi dicit Vade z recumbe in nouissimo loco. Sextum articulū describit bea. Thomas di. Tertia die resurrexit a mortuis. Et conuenienter describit illum articulū: quia in illo dubitauit. z certificatus fuit plene sicut habetur Johannis. xx. Vnde accipitur documentum q̄ circa illam materiam circa quam cōmittit culpa: debet fieri emenda: sicut iste apostolus in fide in qua dubitauit prius: sicut qui peccāt cōtra honoris elationem debent emendaz facere per honoris detectionem. z qui circa delectationem emendare debet circa vitationem earum: sm illud. Sapiē. xi. Per que peccat quis per hec z torquetur Hunc aūt articulum describit apostol9 contra errorem Euticioꝝ qui euticius vt refert papa Gregorius. xiij. moza. existens constantinopolitane ecclesie patriarcha asserut. post resurrectionem xpm carnē assumpsisse fantasticam non ad vere resurgendu: sed ad discipulos instruendum de veritate resurrectionis. Contra quem Gregorius missus a papa anteq̄ esset summus pontifex presente Tiberio imperatore cōstantinopolitano sic arguit. Nulla veritas confirmatur p illud qō non est verum: immo magis orit dubietas: sed veritas fidei confirmatur per illud q̄ xpus discipulis apparuit. z eos de resurrectiōe sua informauit. ergo iste apparitiones fuerunt vere z non fantastice. qua ratione eutitius supatus cōcessit vt eius libellus cōburcretur z sic cōuersus fuit qua de causa vteroꝝ eoꝝ infirmitatem mortalem incurrit sed beatus Gregorius fuit liberatus z euticius vt ibi habetur bene cōuersus fuit mortuus Ratio fundamentalis Euticij fuit. quia apostolus dicit q̄ caro z sanguis regnuz dei non possidebunt. Cui respōdit Gregorius q̄ scriptura aliquādo accipit carnem pro natura sicut est hic: Hoc nunc os ex ossibus meis z caro de carne mea vt dicitur gen. ij. ca. Aliquando secundū culpam sicut illud gen. vi. Non permanebit spiritus meus in homine in eternum quia caro est. Et illo modo loquit apostolus. Juxta hoc accipitur documentum vnum morale. qz sicut xpus accelerauit suam resurrectionez: ita debet homo quando scit se esse in peccato accelerare per confessionem exire de peccato. quia isto sacramento anima suscitat de sepulchro diaboli ad vitam eternam ne dicat sibi illō qō de negligentib9 z differentib9 dicit iobelis. i. Computruerunt iumēta in sterroze suo zc. Septimum articulum describit b. Bartholomeus d. Ascēdit ad celos sedet ad dexteraz dei zc. In quo est vna veritas totalis aut vne partiales vt vna referatur ad motum ꝺ ascēdit ad celū: z altera ad situm. quia sedet ad dexteram dei patris. Et iō possunt poni in articulo resurrectionis due veritates z ꝓma sit de resurrectione. qz surrexit alia de tempore. qz tertia die. Istam aūt totalem veritatem hic describit apostol9 contra hereſim Eustolitarū: qui dicunt xpm post resurrectionem suam corpus

VI. artic. Tho.

VII. ar. Barth

reliquisse ⁊ cum nuda deitate ascendisse secundum Augusti. de origine heresum.

Secundam aūt partem illius articuli ponit cōtra errorem selutianoꝝ. qui dicunt christum cuz humanitate ascendisse. sed eam in sole reliquisse: iuxta illud ps̄. In sole posuit tabernaculuz suū. Cōtra quos dicit apostolus. Sedet ad dexteraz dei patris. Sed circa hec sunt duo documenta. ⁊ Primū est ꝙ deo dedicati debent sursum ascendere per diuinaꝝ scripturarum continuam lectionem. q̄a talis lectio est sursum latiua scd̄m Dionys. de angelica ierarchia. Secunduz ꝙ tales debent sursum ascendere per diuinoꝝ contemplationē sicut eīm deuotus lector sursum fertur: ita deuotus contemplator sursum feratur ſm illud philip. iij.

VIII. ar matth. Nostra ꝯuersatio in celis est ⁊c̄. Octauum articulum ponit beatus Matthe⁹ di. Inde venturus est iudicare viuos et mortuos in quo est vna veritas de finali iudicio quam describit beatus Matth. contra errorem origenianoꝝ qui origenes dixit ſm Aug. de ciui. dei. ꝙ in finali iudicio postq̄ mali erunt condemnati rogabunt electi ꝑ ipsis. ita ꝙ oīnes finaliter saluabunt iuxta illud Hoies. i. iustos ⁊ iumēta. i. pctōres saluabis dn̄e ⁊c̄. Cōtra decretū ⁊ sententiā saluatoris matth. xxv. Ibunt hi in supplicium eternū. Sz notandum est ꝙ ex hoc potest accipi morale documentū scz ꝙ q̄libet debet suos actus moderare sicut etiā deberet i publico examinari. q̄a tunc oīa publicabunt sicut dicit sibilla Erithrea. Act⁹ inquā occulti quos nunc tegis tunc vnusquisq̄ loquetur secreta sicut dicit Augu. de eadem ciuitate dei de q̄ dicit apl's. i. coꝝ. iij Uniuscuiusq̄ opus manifestū erit. Dies eīm dn̄i declarabit: quia in igne reuelabit. Et lu. xij. Nihil opertū qd̄ nō reuelet neq̄ absconditū qd̄ nō sciat. Luc. xij. ca. Que in tenebris dixistis in lumine dicētur. Et qd̄ in aure locuti estis i cubilib⁹: ꝑdicabit in tectis.

IX. arti iacobi mino. Nonū articulū describit bea. Jacob⁹ minor. q̄ dictus est alphei frater symonis ⁊ iude ⁊ nepos mr̄is xp̄i ex altera sorore dicta Cleophe q̄ dixit. Credo in spūm sanctū. In quo cōtinet vna veritas credita de ꝑsona spūssancti. Contra quez militat heresis donatistaꝝ qui posuerūt spiritūsanctuz minorē filio sicut arriani filium minorē patre. vt narrat Augu. de ori. heresum. Juxta qd̄ accipitur documentū ꝙ qui credit spm̄ sanctum debet ad libertatē ⁊ pietatem esse promptissimus. qz procedit per modum doni ſm Aug. v. de trinitate. ⁊ apostolū ij. corint. iij. Ubi spiritus domini: ibi libertas. Qui aūt sunt auari in seruitutez māmone traditi non videntur esse participes spiritussancti. Intelligenduz est tamen ꝙ apostolus describens hunc articulum: factus fuit per omnes apostolos episcopus hierosolymitanus: ad denotandum ꝙ idoneus minister ecclesie debet institui per viam spiritussancti non per viam pecunie ⁊ inuentionis humane.

X. arti. simonis Decimum articulū describit beatus Symon q̄ dictus est chananeus frater illius Jacobi ⁊ consanguineus domini saluatoris di. Sanctam ecclesiam catholicam. In quo vnica credita veritas continetur scilicet de ecclesie vnitate sumpta in sui generalitate ⁊ auctoritate quā scribit contra errorem Nouatianorum qui nouatianus secundum Augustinuz de origine heresum scisma in heresim cōuertens auctoritatem negauit ecclesie catholice. vnde fertur seipsum episcopum ordinasse contra apostolum di. Nemo assumat honorem sibi: sed qui vocat a deo tanq̄ aaron. hebreo. v. Sicut xp̄us non semetipsum glorificauit. vt pontifex fieret. sed de⁹ pater. Jo. xij. Pater clarifica nomē tuuz venit ergo vox de celo di. Et clarificaui ⁊ iterꝝ clarificabo. Juxta quez articulū accipit vnū documentū. s. ꝙ auctoritati ecclesie in oībus est credenduz ⁊ obediendū al's non soluz scismaticus: sed hereticus censeretur. Sciendū tamē est ꝙ illi qui nō obediūt tamē obediendū esse credunt: sunt scismatici non heretici.

XI. arti iudas Undecimū articulū describit bea. Judas frater Jacobi qui scribit vltimā epi

230

stolam canonicam dicens: Sanctoꝝ cõmunionez: remissionẽ peccatoꝝ. In quo ponit duas creditas veritates ꝛ Prima est de sacramẽto eucharistie cum dicit: Sanctoꝝ cõmunionem ita eñ vocatum fuit a principio illud sacramentum vt ptz p Dionysiũ de angelica ierarchia

Scõa est de sacramento penitentie cũ addit. Remissionẽ peccatoꝝ. quas deserbit cõtra duas hereses. Prima fuit cathafrigarum qui vtrigꝫ sexui cõiunxerũt cõsecrationẽ illius sacramenti ꝛ oĩbus credentibus in deũ cõtra quos dicit apostolus ille sanctoꝝ cõmunionẽ. quasi dicat q nõ oĩm est cõsecrare: sed coꝝ soluz qui sãt sanctificati p sacri ordinis susceptionem qz nõ quilibet: sed sanctus debz consecrare. Scõa fuit Larinoꝝ q̃ bigamos ad pniam nõ recipiũr. fm Aug. vbi supra. Ex quibus accipiunk duo documenta. Primũ est q sacrm eucharistie ad sui frequẽtationẽ requirit hoies deificos ꝛ pfectos ad sui cõsecrationez ꝛ frequentationẽ. qz dicit sanctoꝝ cõmunionẽ. Scõm est q sacrm pnie semp dz iungi sacro eucharistie. sicut dicit aplus qz hec duo sacra b. Judas in eodẽ articulo adiunxit cui⁹ rõ est. quia p sacrm pnie mundak conscia: vt efficiak digna eucharistie sacro. i. coꝝ. xi. Qui eñ manducat ꝛ bibit indigne iudicium sibi manducat ꝛ bibit nõ diuudicãs coꝝ dñi. Duodecimum articulũ describit bea. matbias di. Carnis resurrectianẽ ꝛ vitã eternam. In quo cõtinenk due credite veritates ꝛ

XII. ar. matbie

Prima est de vniuersali resurrectione

Scõa de eterna glorificatione. Primam describit contra errorẽ saduceoꝝ qui negant resurrectionẽ vt hẽtur matt. xxij. de muliere que hũit. vij. viros dicẽtes in resurrectiõe ergo cui⁹ erit de. vij. viris vxor ꝛ actuũ. xxij. De spe ꝛ resurrectione mortuoꝝ ego iudicor Scõam describit contra heresim bernicianoꝝ q̃ ponunt felicitatem futuram in voluptatibus carnis contra sententiã saluatoris mat. xxij. vbi dicit. Neqꝫ nubent neqꝫ nubentur. sed erunt sicut angeli dei in celo.

Sed circa hoc accipiunk duo catholica documenta ꝛ Primũ est q corpus nostrũ resurrectuꝝ speramus in illa gl̃a ideo debet custodiri cũ magna reuerẽtia vt non inquinek quẽadmoduz custoditi solent regũ vestimenta cũ diligẽtia. vnde aplus ad Ro. i. Immũdi hoies cõtumelijs afficiũt coꝝpa sua i semetipis. Secundũ est qz futurã vitaz esse credimus sempiternam: ideo debemus totũ spaciũ pñtis vite ad ipsam cõparare: quasi momentum vnius hore qz plus excedit vitã nostrã q̃ mille milia anni: milleſimã partem vnius momenti. ij. pe. iij. ca. Vn⁹ dies apõ dñm sicut mille anni ꝛ mille anni sicut dies vnus Insanus ergo iudicak ille qui tantã diuturnitatez pro tam breui momento ꝛ tantã felicitatẽ p tam breui ꝛ putrida consolatione perdere vult sed viriliter cũ sapiente dicamus illud eccles ij. ca. Risum. secz mundi reputaui errorẽ. gaudio. s. mũdão dixi q frustra deciperis Cuius veri gaudij nos participes faciat deus ꝛc. Amen.

Tractatus super magnificat.

Magnificat anima

mea dominum. luc. i. ca. Hoc est canticuz leticie qõ beatissima virgo ad dei magnificentiã decantauit. ꝛ ido Primo vt dulcissima filia ad laudandũ deũ excitat suaz ardentissimã affectionem cum dicit: Magnificat anima mea dominum. ꝛ exultauit spũs meus ꝛc. Scõo vt deuotissima famula explicat sue laudis efficacissimã rationẽ cum dicit: Quia respexit humilitatem sue. ꝛc. Et qa fecit mihi magna q̃ potẽs est. ꝛc. Tertio vt discretissima femina considerauit diuine laudis amplissimã misericordiã ꝛ rõnem cõmunẽ cõtuz ad oĩes ibi. Et misericordia eius ꝛc. Cõsiderãs primo opus incarnatiõis esse declaratiuũ dine pietatis ꝓpter releuationẽ hoĩs lapsi: magnificat deũ in ipso ꝓpter plenitudinem pietatis dicẽs. magnificat. Cõsiderãs. ij. ipm opus esse declaratiuũ dine potestatis ꝓpter deiectionẽ inimici magnificat

deum in ipso ꝓpter celsitudinē ptātis dicens. Fecit po. in bra. Considerās. iij. ipsuz opus esse declaratiuū dīne largitatꝫ ꝓpter diffusionē doni magnificat deū in ipso ꝓpter amplitudinē largitalis dicens Esuriētes iple. bo. Considerās. iiij. ipm opus esse declaratiuū dīne veritatis ꝓpt adimpletionē ꝓmissi magnificat deū in ipo ꝓpter rectitudinē veritatꝫ dicēs. Suscepit israel ꝛc̄ Magnificat anīa mea dominū. hoc est exordiū cantici virginalis. in quo beata virgo duo facit. Prio exprimit sue ardētissime charitatis affectum dicēs: Magnificat anima mea ꝛc̄.

l. ꝑsus

Scdo innuit sue gratissime laudationis obiectū. ibi. dñm di. em̄ magnificat exprimit hic sue ardentissime deuotiōis affectū. que ortū habet ex consideratiōe bñficij singularis. vnde glosa Tanto mūere me dñs sublimauit vt nullo officio lingue possim explicare. sed totū animi ītetioris affectum in agendis gratiarū laudibus offero: totum quod viuo totum quod sentio totuz quod discerno in eius magnitudine cōtemplanda in eius preceptis obseruandis impendo. qꝛ em̄ ipse deus altissimus magnificauit eā ꝑ bñficiū gr̄e singularis iō possumus sibi dicere illud Judith. xiij. ca. Benedictus dñs qui fecit celū ꝛ terram. Et parū infra. qꝛ hodie nomen tuum ita magnificauit vt nō deficiat laus tua de ore hiom Ideo maria dominum magnificat. Huius aūt magnificentie ratio potest multipliciter assignari. Magnificandus est enim deus Primo propter sublimitatem excellentie incomparabilis. in ipso enim est regalis excellentia ꝛ inextimabilis Tobie. xiij. ca. Magnus es domine in eternū ꝛ in omnia secula regnū tuū ꝛ ysaie. xxxiij. ca. Magnificatꝰ est dominus qm̄ habitauit in excelso. ij. R. vij. ca. Magnificatus es domine deus. qꝛ non est similis tui. Scdo ꝓpter immensitatem potentie insuperabilis quam habet in preualēdo exo. xv. ca. Cantemus dño gloriose em̄ honorificatꝰ est equū ꝛ ascēsorē ꝓiecit in mare. ꝛ infra. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine. ps̄. xxiij. metro. viij. Dominꝰ fortis ꝛ potens dñs po. in prelio. Hiere. x. ca. Magnus es tu ꝛ magnū nomen tuū. Tertio ꝓpter ꝓfunditatē sapiētie imperscrutabilis quaz habet ī cognoscendo lu. vij. ca. Accepit aūt omnes timor ꝛ magnificabāt deū dicentes: quia ꝓpheta magnꝰ surrexit in nobis. in ipso em̄ est altitudo sapie. ps̄. cxlvi. metro. v. Magnus dñs noster ꝛ magna virtꝰ eius ꝛ sapie eiꝰ nō est numerus que significat ꝑ salomonez de quo in figura dr̄. iij. R. x. ca. Magnificatꝰ est rex salomon sup om̄es reges terre diuitijs ꝛ sapiētia ꝛ omnis terra desiderabat vultū salomonis: vt audirent sapiam eius quā dederat deus ī corde eiꝰ.

Quarto ꝓpter benignitatē clemētie ī enarrabilis quā hz in miserādo. apo. xv. ca. Quis nō timebit te domine ꝛ magnificabit nomē tuū. qꝛ solus pius es, ido ꝓpheta. ps̄. xxxiij. metro. iiij. Exquisiui dominuz ꝛ exaudiuit me. ꝛ ex om̄ibꝫ tribu. me. eri. me. Nūc. xiiij. ca. Magnificet fortitudo domini sicut iurasti domie deus patiēs ꝛ multe misericordie auferēs iniq̄tatē ꝛ scelera. eccle. xvij. Quāmag̃ mia dñi ꝛ ꝓpitiatio eius conuertentibꝰ ad se.

Quinto ꝓpter veracitatem snie impmutabilis quā habet in adimplendo. ij. R. vij. cap̄. Nūc g̃ dñe deus verbū qd̄ locutus es suscita in sempiternū ꝛ fac sicut loquutus es vt magnificet nomē tuū. In ipso em̄ est imutabilitas veritatis. Numeri. xxiij. cap̄. Non est deus quasi hō vt mentiatur nec vt filius hominis vt mutetur dixit ergo ꝛ non faciet: loquutus est ꝛ non adimplebit. Roma iij. ca. Est aūt deus verax omnis aūt homo mendax sicut scriptum est vt iustificeris in sermonibus tuis ꝛ vincas cū iudicaris. Sexto ꝓpter arduitatez efficientie admirabilis quā habet ī efficiēdo deutero. xxxij. ca Date magnificentiā deo nr̄o dei ꝑfecta sunt opa ꝛ oēs vie eiꝰ iudicia. Matt. xv. ca. Uidētes mutos loq̄ntes: claudos ambulātes: cecos vidētes magnificabāt deum israel. Ipse est em̄ de quo Job. v. ca.

231

Qui facit magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia absq; numero. Septimo ꝓpter equitatē iusticie indeclarabilis qua habet in retribuēdo ꝓpter qō dr̄ dañ. iij. ca. Laudo ⁊ magnifico ⁊ glorifico regē celi qr̄ oīa opa eius vera ⁊ oēs vie eius iudicia. Jn ipso eīm est rectitudo iusticie inflexibilis. Jdeo dr̄ sap. xvij. ca. Magna sunt iudicia tua dñe ⁊ inenarrabilia verba tua ps̄. x. metro vltimo. Justus dñs ⁊ iusticias dilexit: equitatē vidit vult⁹ ei⁹. Jdem ps̄. cxviij. metro. i. Justus es dñe ⁊ II. ver. rectū iudiciū tuū. Et exultauit spūs meus: in deo salutari meo. Luc. i. Jn hoc ꝑsiculo. ij. cātici virginalis exꝑmit beata virgo exultatiōz sue mentis: q ortū habz ex nobilitate bñficij iam suscepti. ideo dicit ibidez glo. Sola illius memoria me delectat a quo salus ꝓparat eterna. illiuſ dīnitate leto⁹ ex cuius temporali concepcione mea caro letat. Jn isto versiculo b. virgo duo facit. Primo eīm indicat mentalis exultationis suauitatem. ibi exultauit spūs meus. Secō explicat exultatiōis materie congruitatē. ibi in deo sa. me. Erat eīm deus sue exultatiōis materia iuxta illud. ps̄. xxxiij. metro. x Anima aūt mea exultabit in dño ⁊ delectabit super salutari suo. dicit ergo: Exultauit spūs meus. Sed quare exultas o virgo benedicta. Rñdet. Primo ꝓ copiosita te susceptę gr̄e. i. R. ij. cap. Letata sum in salutari tuo. Jōo dō. in ps̄. xij. Cantabo dño qui bona tribuit mihi ⁊ psallaz noī dñi altissimi. fuit eīm singl'ariter gr̄a plena lu. i. ca. Aue gr̄a ple. Secō ꝓ secunditate nature virginee. ys. xxxv. ca. Letabitur deserta ⁊ inuiaz exultabit solitudo ⁊ florebit quasi liliū Germinans germinabit ⁊ exultabit letabūdaz laudās. Gloria libani data est ei ⁊c. Deserta ⁊ inuia est beatissima virgo ꝓpter recessum ab humanis amplexibus ⁊ floruit q̄si liliū per virginitatis ꝓpositū: germinabit ꝓ letabunda partum. Tertio ꝓo suauitate diuine ꝓsentie: ys. xij. ca. Exulta ⁊ lauda habitatio syon. qr̄ magnus in medio tui sanctus israel. Abacbuc. iij. Ego aūt in dño gaudebo ⁊ exultabo in deo ie/su meo. Ad hanc exultationē inuitat eaz zach. ix. Exulta satis filia syō iubila filia hierusalem ⁊c. Et iō ipsa pōt dicere illō cū ꝓpheta ps̄. lxxxiij. metro. ij. Cor meuz ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū. Et infra metro. iij. Passer inuenit sibi domū passer. i. xp̄s. ps̄. Factus sū sic passer solitarius in domo. b. virginis ꝓuer. ix. capi. Sapientia edificauit sibi domū. Fuit beata ꝓe omnib⁹ ⁊ benedicta Judith. xiij. ca. Benedicta es tu filia a domnino deo excelso ꝓe omnibus mulieribꝫ super terram ⁊. Lu. i. ca. Benedicta tu inter mulieres ⁊ infra. Ecce enim ex hoc beatā me dicent oīes generationes Quarto ꝓo laudabilitate obtente victorie. qr̄ nō potuit post sanctificationē inclinari ad aliquod peccatū ysa. xli. ca. Triturabis mōtes ⁊ cōminues: ⁊ colles quasi puluerez pones. ventilabis eos ⁊ vētus tollet ⁊ turbo disperget eos. ⁊ tu exultabis in dño et in sancto israel letaberis. Ipsa enim contriuit insidias diaboli. Bernard⁹ supermissus est. Jpsa ꝑculdubio caput contriuit venenatum quo omnimodā suggestionem maligni tam de carnis illecebris q̄z de mentis supbia reduxit ad nihilum

Quinto ꝓ terminabilitate hūane miserie secunduz vaticiniū ꝓphete ps̄. xij. metro vltimo. Cū auerterit dñs captiuitatem plebis sue exultabit iacob ⁊ letabitur israel. i. beata virgo vita actiua ⁊ contemplatiua. iohānis. viij. ca. Abraā pat⁹ vester exultauit vt videret deū meuz: vidit ⁊ gauisus est ⁊ sap. xix. ca. Tāq̄ agni exultauerunt magnificātes te domine q̄ liberasti eos ⁊ Bar. i. ca. Jpe ei saluū fac iet populū suū a peccatis eoꝝ. Sexto ꝓ copiositate ꝓmisse glorie. math. v. cap. Gaudete ⁊ exultate: quoniā merces vra copiosa est in celis. Erat eīm exaltanda. Bernardus vbi supra. Quantū in terris p̄ ceteris adepta est gr̄e plenitudo tīm i celis obtinuit ꝑmiū glorie singular̄. Re/ III. ver spexit humilitatē ancille sue ⁊c. Jn hoc tertio versiculo recognoscit beata virgo circa se diuine miserationis effectū et hoc

dupliciter. Primo ex parte dei effect⁹ clementie ibi respexit. Secõ ex parte sui effectus reuerentie profundissime. ibi humilitatem. Primũ est exultatiuum pietatis dñice Secõm est indicatiuum sanctitatis virginee dicit ergo respe. humilitatẽ an. Sed ad q̃d ꝙter q̃d te respexit o beata virgo. Et notandũ q̃ respectus diuine maiestatis ꝛ miserationis est ꝙter multa Primo ad fecundãdũ ꝑ bñficiũ gratie sicut petebat ꝓpheta. pſ. lxxix. Respice de celo ꝛ vide ꝛ visita vineã istam. Secõ ad gubernandũ per pſidiuꝫ custodie. ꝓpheta in pſ. Deus ne elongeris a me: deus meus in auxilium meũ respice. Tertio ad illuminandũ ꝑ radiũ sapie. eccle. xlij. ca. Sol illũinãs per oĩa respexit. Quarto ad rectificandũ in rectitudine vie. ꝓpha pſ. lxxxix Respice in seruos tuos dñe ꝛ in opa tua ꝛ dirige. Quinto ad releuandũ de miseria. pſ. Dñs de celo in terrã aspexit vt audiret gemitus compeditoꝝ ꝛ solueret filios interemptoꝝ. Sexto ad exaltãdum in pñia eccl. xi. ca. Oculus dñi respexit illũ in bonũ. Et q̃ hec oĩa cõsecuta est bea. virgo dixit: Respexit humilitatẽ ſẽ. Sed ꝑ quid merek homo respectũ diuine clemẽtie. Dicik q̃ per multa. Primo ꝑ asperitatẽ pnie luc. xxij. ca. Cõuersus dñs respexit petrũ ysaie. xlvi. ca. Ad quẽ respiciã nisi ad pauperculũ ꝛ contritũ spũ ꝛ tremẽtẽ sermones meos Secõ ꝑ humilitatem obediẽtie. vñ ꝓpheta pſ. cxij. Excelsus dñs ſẽ bũilia respicit in celo ꝛ in terra Judith. vi. ca. Dñe deus rex celi ꝛ ſre intuere supbiã eoꝝ ꝛ respice ad humilitatem nr̃am vñ dicit ꝓpheta i pſ. ci. Respexit in oꝛõnẽ humilũ ꝛ nõ spreuit pces eoꝝ. Tertio ꝑ delectationem indigẽtie oĩ in pſ. x. Oculi ei⁹ in pauperã respiciũt. Idẽ ꝓpha i pſ. xxiij. Respice in me ꝛ miserere mei. Quarto ꝑ veritatem iusticie geñ. iij. ca. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera ei⁹. q: ꝛ ecclꝛ. xxxiij ca. Dona iniquoꝝ nõ ꝓbat altissim⁹ nec respicit in oblatiões iniquoꝝ. nec in multitudine hostiũ eoꝝ ꝓpiabik pctis.

Sexto ꝑ firmitatẽ amicitie eccle. iij. ca. Gr̃a dei ꝛ munera est in sctõs ſẽ. Et q: hec oĩa fuerũt in beata virgie iõ dicit. Respexit. Quia fecit ſẽ. Jn hoc. iij. ꝓsiculo recognoscit b. virgo bñficiũ sibi exhibitũ nõ sibi ascribẽdo sed dine bonitati ꝛ prãti dicens: Q: fecit mihi magna q̃ po. est: ꝛ san. no. ei⁹. vbi glo. Quia mihi dignatus ẽ magna facere: nihil meis meritis attribuo: sed meã magnitudinẽ ad illũ refero q̃ essentialr potẽs est. q̃ de ꝑuis ꝛ infirmis magnos facit ꝛ fortes. Et facit duo. Primo bñficiũ sue fecunditatis attribuit dine bonitati ꝛ potentie. ibi. Quia fe. mi. ma. q̃. po. est. Secõ re gratiak dine clemẽtie. ibi. ꝛ sctũm nomẽ ei⁹. Hec aũt sunt quattuoꝛ Primũ sanctificatio in vtero materno. Hiere. i. caꝓ. Priusq̃ te formarẽ in vtero no. te. ꝛ añq̃ exires de ventre sanctificaui te Bernardus. Fuit ꝑculdubio mr̃ dñi ante sctã q̃ nata pſ. Sctificauit tabernaculũ suum altissimus vt cõpetat sibi q̃d de Moyse dr̃ eccl. xlv. ca. Sctũm fecit eũ ꝛ elegit eũ ex oĩ carne. Secõum ꝓceptio filij in vtero ꝓpheta hiere. xxxi. ca. Nouũ creauit dñs sup terrã: femina circũdabit virũ. q: eius vterũ elegit filiꝰ dei in tabernaculũ suũ. eccl. xxiiij. ca. Qui creauit me requieuit i tabernacl'o meo. Et Esa. xij. Exulta ꝛ lauda habitatio syõ. q: magn⁹ in medio tui sctus israel ꝛ pſ. xcvij. metro. i. Cantate dño canticũ nouum. q: mirabilia fecit.

Tertiũ amplificatio meriti i exercitatione meritoria geñ. xvij. ca. Faciã te crescere vehemẽtissime dictum est abrae. q̃d ꝓperit beate virgini de qua puer. vlti. ca. Multe filie congregauerũt diuitias: tu vero supgressa es vniuersas. Quartũ dilatatio pconij in mũdo isto fm illũ q̃d dictũ est dõ. i. galip. xvij. caꝓ. Fui tecũ q̃cunq̃ pretisti. interfeci oĩes inimicos tuos coram te: feciq̃ tibi nomẽ gñi vni⁹ magnatoꝝ q̃ colebant k in terra. Ruth. vi. ca. Faciat dñs hãc mulierẽ sicut feẽ rachel ꝛ lyã vt sit exẽpluꝫ virtutis. Et infra hẽat celebre nomẽ. Et misẽdia ei⁹. Jn isto. V. ver. v. ꝓsicl'o. b. virgo duo facit. Primo ex-

232

plicat dulcedinē pietatis ex ꝑte dei mise
rētis ibi: Et miscdia eius a ꝓgenie in ꝓ
V.ver. genies. Scdo indicat aptitudinē con
gruitatis ex ꝑte hominis suscipiētis. ibi
timentib⁹ eū. Cōsiderans em̄ bea. virgo
dulcedinē dine pietatis in ope incarnati
onis ostensam dicit. Et miscdia ei⁹. Ue
re de⁹ est de miscdia colendus ⁊ collau/
dādus. qꝛ effectū miscdie sue multiplicit
manifestauit. Jō dicit ꝓpha. ps. lxxxviij.
metro. i. Miscdias dñi in eternum cāta
bo. et pluralit loquit misericordias ꝓpter
multiplices effect⁹ eius Prim⁹ est redē
ptio ꝑditoꝝ. exo. xv. ca. Dux fuisti in mi
sericordia tua ꝓplo quē redemisti lu. i. ca
Ad faciendā misericordiā cū patrib⁹ no
stris ⁊ memorari. Et Ephe. ij ca. Deus
q̄ diues est in miscdia ꝓpter nimiā chari/
tatem suā qua dilexit nos ⁊ cuꝫ essemus
mortui pctis conuiuificauit nos in xp̄o.
Scds reuocatio pctōꝝ. Roma. ix. ca.
Uocabo nō plebē meā: plebeꝫ meā: ⁊ nō
dilectā meā dilectā meā ⁊ nō miscdiaꝫ cō
secutā: miscdiā ꝯsecutaꝫ q̄ vocatio est ad
pniam Luce. ix. ca. Non veni vocare iu/
stos: sꝫ pctōres ad pniaꝫ. Terti⁹ sustē
tatio aduersoꝝ Treñ. iij. ca. Misericor/
die dñi: qꝛ nō sumus cōsumpti: qꝛ nō defe
cerūt miserationes eius. Quartus ex/
pectatio ꝑuersoꝝ sapie. xi. ca. Misereris
oim dñe. qꝛ om̄ia potes ⁊ dissimulas pctā
hoim ꝓpter pniam. Quintus redem/
ptio cōuersoꝝ. luce. xv. ca. Surgēs venit
ad p̄rem suū. cū aūt adhuc lōge esset: vi/
dit eū pater eius ⁊ miscdia mot⁹ cecidit
suꝑ collū eius ⁊ osculatus est eū. Hiere.
iij. ca. Reuertere ad me ⁊ ego suscipiam
te. Sextus remissio delictoꝝ. eccl. xvij
ca. Quā magna misericordia dñi ⁊ ꝓpici
atio ip̄ius ꝯuertentib⁹ ad se. ꝓpheta ps.
lxxxv. metro. v. Quoniā tu dñe suauis et
mitis ⁊ multe mie om̄ibus inuocātib⁹ te
Septimū cōmunicatio donoꝝ osee. ij
ca. Spōsabo te mihi i iusticia ⁊ iuditio
⁊ miscdia ⁊ miseratiōib⁹ ⁊ spōsabo te mi
hi in fide ⁊ scies: qꝛ ego dñs. eccl. xxxvi ca
Miserere nr̄i deus omniū ⁊ respice nos.
Octauū ꝓtectio infirmoꝝ ps. Mise/
ricordia mea ⁊ refugiū meum susceptor
meus ⁊ liberator meus. Nonū cōsola
tio afflictoꝝ. ij. coꝝ. i. ca. Benedict⁹ deus
⁊ pater dñi nr̄i iesu xp̄i ⁊ de⁹ toti⁹ ꝯsolati
onis q̄ consolat nos in om̄i tribulatione
nr̄a. Decimū glorificatio electoꝝ. ps.
Miscdia edificabit in celis p̄parabit ve
ritas tua in eis. Cū ergo tantū sit effect⁹
dine misericordie: cōgrue magnificauit
eū beata virgo dicens: Et miscdia eius
⁊c. Ostensa aūt dulcedine ex ꝑte dei mi/
serentis: nūc ostendit aptitudineꝫ ex ꝑte
hoīs suscipiētis. iō dicit timentib⁹ se. ipse
em̄ miseret Primo reuertētib⁹ ꝑ ama/
ritudinē pnie ysa. lv. ca. Derelinquat im
pius viā suā: ⁊ vir iniquus cogitationes
suas ⁊ reuertat ad dñm ⁊ miserebit eius
⁊ ad deū nr̄m qm̄ multus est ad ignoscē/
dum. Scdo ꝯfitentibus ꝓpter magni
tudinē erubescentie ꝓuer. xxviij. ca. Qui
abscōdit pctā sua non dirigeꝫ. qui aūt cō/
fessus fuerit ⁊ reliquerit ea miscdiam cō
sequet. Tertio satisfacientib⁹ ꝓpter te
neritudinē iusticie. Thobie. xiij. ca. Cō/
uertimini peccatores ⁊ facite iustitiam.
Quarto obediētib⁹ ꝓpter subiectionē
reuerētie deutero. xxxij. ca. Judicabit de
us ꝓplm suū ⁊ in seruis suis miserebitur
ps. Et misericordia eius ab eterno vsqꝫ
in eternū suꝑ timētes eū. Item ps. Quō
miseret pater filioꝝ misertus est dñs suꝑ
timētes se qm̄ ipse cognouit figmentum
nr̄m. Quinto cōfidentib⁹ ꝓpter certitu
dinē fiducie dd in ps. Bñplacitū est do/
mino suꝑ timentes eū ⁊ in eis q̄ sperant
suꝑ misericordia eius. Sexto diligen
tibus ꝓpter teneritudinē amicitie deuto.
v. ca. Ego dñs deus tuus emulator ⁊c. et
faciēs miscdiam in multa milia diligen
tibus me. Septimo cōpatientib⁹ pro/
pter dulcedinē clemētie Matth. v. capi.
Bti misericordes quoniā ipsi miscdiam
consequent. Octauauo sustinētib⁹ pro
pter longitudinē ꝑseuerātie. Mar. viij.
ca. Misereor super turbā. qꝛ ecce iam tri
duo sustinēt me. Nono indigentibus
ꝓpter certitudinē inopie ps. Respice in
me ⁊ miserere mei. da imperiū tuū puero

tuo ⁊ saluuz fac filiũ ancille tue. Deci/
mo indulgentib⁹ ꝓpter relaxationẽ iniu/
rie Mat.xviij. Serue neq̃ om̃e debituz
dimisi tibi quoniã rogasti me. nõne ergo
oportuit ⁊ te misereri cõserui tui sic ⁊ ego
tui misertus sum. Idem. vi.ca. Si dimi
seritis hominib⁹ pctã eoꝝ ⁊ pater vester
celestis dimittet vob̃ delicta vestra. ⁊ qm̃
ista excitat timor iõ.b. virgo dicit: ⁊ mise
ricordia eius a progenie inꝓgenies timẽ
VI. ver. tib⁹ eum. Fecit potentiã ⁊c. In hoc sex
to versiculo.b. virgo magnificat deũ pro
pter beneficiũ incarnationis: scdm̃ q̃ est
declaratiuũ diuĩe potestatis. Supplicat
aũt celsitudinẽ potestatis paterne. Pri
mo ꝑ comparationẽ ad filiũ cũ dicit: Fe/
cit po. in bra. suo. i. potenter ꝑ filiũ suum
egit: vel filio cõmunicauit potentiam vel
potentiã manifestauit in icarnatiõe filij.
Scdo ꝓpter cõparationẽ ad cõtrariũ.
i. ad diabolũ. ibi. dispsit superbos mente
cordis sui. di. ergo fecit potentiã. Rõna/
biliter aũt magnificat deũ rõne potentie
Primo q̃ miserabilis eccle. xliij. Ipse
est omnipotẽs sup̃ om̃ia opa sua. terribi/
bilis dñs ⁊ magnus vehemẽter ⁊ mira/
bilis potentia eius. Est aũt admirabilis
ꝓpter quattuor. Primo q̃ insuperabi/
lis. i. paral. vltimo ca. dicit dd. Tua est dñe
magnificẽtia ⁊ potẽtia ⁊ gl'ia atq̃ victo/
ria ⁊ tibi laus. cũcta em̃ q̃ in celo sunt ⁊ i
terra tua sunt. Scdo q̃ incõparabilis
ij. paral. xx. ca. dicit iosaphat: Dñe deus
patꝝ nr̃oꝝ tu es de⁹ i celo ⁊ dñaris cũctis
regnis gẽtiũ. in manu tua est fortitudo ⁊
potentia nec quisq̃ potest tibi resistere.
Tertio quia inenarrabilis ps̃. cv. me
tro. ij. Quis loquet̃ potẽtias dñi auditas
faciet omnes laudes ei⁹ eccl. iij. ca. Ma
gna est potentia dei solius ⁊c. Unde in
ps̃. Ut notã faceret filijs hoim potentiã
suam ⁊ gloriam magnificentie regni sui
Quarto q̃ interminabilis. Dañ. iij.
Potestas eius potestas sempiterna ⁊ re
gnum eius in generatione in generatio/
nem. Idem. ca. vij. Potestas eius pote/
stas eterna: que non auferetur ⁊ regnum
eius quod non corrumpetur. hanc poten
tiam admirabilem ostendit dñs multi/
pliciter. Primo in ꝓductione vniuer/
soꝝ. sapientie. xi. ca. Nõ em̃ erat impossi/
bilis omnipotens manus tua que crea/
uit orbem terrarum ex materia inuisa. et
ephesio. iij. ca. Ei aũt qui potens est om/
nia facere superhabundanter q̃ petim⁹
aut intelligimus quia intellectus noster
non capit. Secundo in dispositione ꝓ
ductorum sapientie. xij. ca. Tu autez do/
minator virtutis cum tranquillitate iu/
dicas ⁊ cũ magna reuerẽtia dispõis nos
subest em̃ tibi cũ volueris posse ps̃. Pre
parãs mõtes in ꝟtute tua accici⁹ potẽtia
q̃ ꝯturbas ꝓfundũ maris sonũ fluctuuz
ei⁹ Tertio in reꝑatiõe deꝑditoꝝ. heb.
xi. ca. de abraam arbitrans q̃ ⁊ a mortu/
is suscitare potens est deus ⁊ mat. iij. ca.
Potens est deus de lapidibus istis susci
tare filios abrae ⁊ actuũ. xx. ca. Potẽs est
deus edificare ⁊ dare hereditatem i san/
ctificatis oib⁹. Quarto in gubernatio
ne famulorum. hebreoꝝ. ij. ca. Potens est
⁊ eis qui temptantur auxiliari. ⁊ daniel.
iij. ca. Ecce deus noster quem colimus
potens est nos eripere de camino ignis
ardentis ⁊ de manibus tuis o rex libera/
re. Quinto in debellatione aduersoꝝ.
ps̃. xxiij. metro. viij. Domin⁹ fortis ⁊ po/
tens dominus potens in prelio. sapiẽtie.
x. ca. Certamen forte dedit illi vt vince/
ret. Danielis. iij. cap̃. Qui ostendunt ser
uis tuis mala confundantur in omni po
tentia ⁊ robur eorum conteratur. Se/
xto in concultatione superborum ysa. x.
ca. Detraxi quasi potens in sublimi resi/
dentes. danielis. iiij. ca. Ego nabuchodo
nosor laudo ⁊ magnifico ⁊ gl'ifico regez
celi. q̃ om̃ia opa eius vera sunt ⁊ oẽs vie
eius iudicia. ⁊ gradientes in suꝑbia põt
humiliare. Septimo in relaxatiõe de
lictoꝝ. marci. ij. ca. Quis põt dimittere
pctã nisi solus deus. Mat. ix. ca. Ut aũt
sciatis q̃ fili⁹ hoĩs habet ptãtem i terra
dimittẽdi pctã ait paralitico: surge quia
fides tua te saluum fecit. dimittere pecca
ta est actus potentie infinite. ⁊ non fit ni/
si per gratiam quam solus deus creat.

233

Octauo in multiplicatiõe beneficioꝝ ij.coꝝ.ix.ca. Potens est aũt deus omnez gratiã habundare facere in vobis. Et iõ quicq̃d ꝓmittit põt implere. Ro.iiij.ca. Plenissime sciens quia quecunq̃ ꝓmisit deus potens est ⁊ facere. Nono in cõdempnatione impioꝝ.⁊ ideo formidandum mat.x. Potius hũc timete qui põt animã ⁊ corpus ꝑdere in gehennã. eccl. i.ca. Unus est altissim⁹ creator oĩm omnipotẽs ⁊ rex potens.⁊ infra.sedẽs super thronũ ⁊ dñans deus. Decimo in exaltatione electoꝝ.ps.cv.metro.viij. Saluauit eos ꝓpter nomẽ suũ vt notã faceret potentiã suaz ⁊ dañ.iij.ca. Non est alius deus qui possit ita saluare ⁊.i.petri.v.ca. Humiliamini sub potenti manu dei vt vos exaltet in tpe visitatiõis. Hanc potentiã q̃rebat ꝓpheta dicens in ps.lxxix. metro.iij. Excita potentiã tuã ⁊ veni vt facias nos.qđ factũ fuit in incarnatione filij dei. Scđo qꝛ triũphãti apoc.xvij.ca Hi.s.decem reges p̃noiati cuz agno pugnabũt ⁊ agn⁹ vincet illos qm̃ dñs dñorum est ⁊ rex regũ. Ideo dicit b.virgo fecit potentiã in bra.suo.⁊ c̃.i.in filio suo ĩcarnato q̃ dicit brachiũ p̃ne virtutꝫ ysa. liij. Brachiũ dñi cui reuelatũ est. ⁊ đr q̃ quatuor. Primo ꝓphetica p̃nũciantione reuelatũ ps.lxx.metro.xx. Donec annũciẽ brachiũ dñi generatiõi oĩ q̃ vẽtura est. Scđo gratuita incarnatione manifestatum ysa.lij.cap̃. Parauit dñs brachiũ sanctũ suũ in oculis oĩm gentium.

Tertio humana redemptione exercitatum ps.lxxvi.metro.xiiij. Redemisti ĩ brachio tuo populũ tuũ filios iacob ⁊ ioseph. Quarto ardua sublimatiõe glorificatũ.eccl.xxxvi.ca. Glorifica manũ et brachiũ dextrũ. Que gl'ia maxime manifestabit in iuditio ysa.iij.ca. Auditã faciet dñs gl'iam vocis sue ⁊ terrorẽ brachij sui ostendet. hoc etiã brachiũ est p̃mo cõfirmatiuũ infirmoꝝ. ps.lxxxviij. metro xxi. Manus em̃ mea auxiliabit ei ⁊ brachiũ meum confortabit eũ.et ps.lxxviij. Scđm magnitudinem brachij. tui posside filios mortificatoꝝ. Est scđo supatiuum aduersoꝝ ps. In brachio virtutis tue deposuisti aduersarios meos ysa. xl. Ecce dñs de⁹ in fortitudine veniet ⁊ brachiũ ei⁹ dñabit ⁊ exo.xv.cap̃. Irruat sup eos formido ⁊ pauor in magnitudie brachij tui Est tertio libatiuũ opp̃ssoꝝ deut. v.ca. Memento q̃ seruieris in egypto et eduxit te deus ĩ manu forti ⁊ brachio extẽto.ps.cxxxv.metro.x. Qui ꝑcussit egyptum cũ p̃mogenitis eoꝝ qui eduxit isrl' de medio eoꝝ in manu potenti ⁊ brachio excelso. Est q̃rto cõgregatiuũ dispsoruz ysa.xl.ca. In brachio suo ꝯgregabit agnos.s.ad gl'iam de qua dđ.in ps. Cõgrega nos de nationibus ⁊c̃. Item ꝓpheta in ps. Saluauit sibi dextera ei⁹ ⁊ brachium sanctum eius.huic brachio deus pater potẽtiã cõmuuicauit.ideo di.v.bñ dicta. Fecit potentiam. Deposuit.⁊c̃. VII.ver Iste est septimus versiculus ĩ quo b.vir. magnificat deum ex cõsideratiõe ptãtis quam exercet in depressione superboꝝ et exaltatione humilium. ideo dicit: deposuit ⁊ facit duo. Primo declarat diuinam potentiã vt hũiliatiuã sublimiũ.ibi deposuit po.de se. Scđo vt clarificatiuam humiliũ.ibi ⁊ exaltauit hũiles. Circa hoc vltimũ est notandũ q̃ ad exaltationem glorie disponũt opa virtuosa eccl. xl.ca. Facultates ⁊ virtutes exaltant corscz spũaliter. Primo austeritas penitẽtie.eccl.xi.ca. Est hõ marcidus egens recupatione plus deficiens virtute ⁊ habũdans paupꝛtate ⁊ oculus dei respexit illũ in bono ⁊ erexit illum ab humilitate ipsius ⁊ exaltauit caput eius. Scđo claritas sapientie ꝓuer.iiij.ca. In omni possessione tua acquire prudentiaz ⁊ arripe illam ⁊ exaltabit te. Idem ca.lij. Ecce ĩtelliget seruus meus. Tertio veritas iusticie.eccl.xx.ca Qui opat terrã suam inaltabit aceruum frugũ ⁊ qui operatur iusticiam ipse exaltabitur. Firmitas patientie.eccl.xv.cap̃. Firmabitur in illo ⁊ non flectetur ⁊ continebit illum ⁊ nõ cõfundetur ⁊ exaltabit illum apud proximos suos. Quarto assiduitas violentie ps.lx.metro.ij. A finib⁹ terre ad te cla

maui dum anxiaretur cor meuz in petra exaltasti me. Quinto profunditas reuerentie. luc. xviij. ca. Omnis qui se exaltat humiliabitur z qui se humiliat exaltabitur. Ideo b. vir. di. z exaltauit humiles. Esurientes impleuit zc. Iste est octauus versiculus in quo bea. vir. magnificat deum ex consideratione diuine largitatis: que ostenditur in diffusione doni. Et facit duo. Primo explicat largitatem magnificentie ex parte dei influentis. ibi impleuit bonis Secundo indicat idoneitatem ex parte hominis appetētis. ibi. esurientes. cōmendat primo affluentiam largitatis z merito. qz ipse replet animam Primo claritate sapiētie q̄tū ad intellectiuā. eccl'. xvij. ca. Sēsu impleuit cor illorum z mala z bona oñdit illis. Idem ca. xv. Adimpleuit eū spiritu sapientie z intellectus exodi. xxxi. ca Ecce vocaui ex nomine beseleel de tribu iuda z impleui eum spiritu dei sapientia z intelligentia z scientia in omni opere.

VIII. ꝟ.

Secundo suauitate leticie q̄tum ad effectiuam ps̄. lxij. metro. vi. Sicut adipe z pinguedine repleatur anima mea z labijs exultatiōis laudabit os meū eccl'. xxiiij. ca. Transite ad me omnes qui cōcupiscitis me z a generationibus meis implemini. spiritus enim meus sup̄ mel dulcis. Tertio bonitate iustitie q̄tum ad operatiuaz. ysa. xxx. ca. Impleuit syon iudicio z iustitia z erit fides in temporibus suis. Quarto generositate loquele q̄tum ad interpretatiuam ps̄. lxxx. metro. ix. Dilata os tuum z implebo illud. actꝫ. i. ca. Repleti sunt omnes spūsancto z ceperunt loqui. Quinto copiositate gratie quantum ad totam animā. puer. iij. ca. Honora dominum de tua substantia z de primitijs omniū fruguz tuarum da paupibus z implebunt' horrea tua saturitate ps̄. cxliiij. metro. xvi. Apis tu manū tuaz z imples omne animal bñdictione z prouerbioꝝ. viij. ca. In vijs iusticie ambulabo in medio semitarum iudicij: vt ditem diligentes me z thesauros eoꝝ repleam. ecclesiast. i. Omnez domum illius implebit a generationibus: z receptacula a thesauris illius. Sexto preciositate glorie q̄tum ad totam naturaz ps̄. lxiiij. metro. v. Replebimur in bonis domus tue: sanctum est templum tuum mirabile in equitate. Item ps̄. xv. metro vltimo. Adimplebis me leticia cū vultu tuo delectatiōes in dextera tua vsq̄z in finem. Hanc largitatem cōmendans beata virgo dicit: Esurientes impleuit zc. Illos scilicet qui esuriunt z sitiunt iusticiam de quibus Matth. v. capi. Beati qui esuriunt z sitiunt iusticiam quoniaz ipsi saturabuntur ps̄. cvi. metro. ix. Animam esurientem satiauit bonis. Suscepit israel zc. Iste est nonus versiculus in quo beata virgo magnificat deum ex consideratione diuine promissionis z veritatis: que ostenditur in adimpletione promissi z facit duo. Primo explicat z declarat diuine promissionis adimpletionē iam factam. ibi. suscepit israel. p. suū.

IX. ver.

Secundo manifestat huius promissionis impletionez z preteritatem ibi. sicut loquutus est ad p. nostros zc. Primuz est declaratiuum veritatis. Secundum est insinuatiuum pietatis. Quod enim impleuit promissum veritatis fuit. quod autez fuit dignatus promittere pietatis fuit. magnificans autem beata virgo dominum in opere incarnationis ex consideratione dominice veritatis. dicit Suscepit israel. zc. Notandum q̄ deus suscipit animā multipliciter. Primo ad purificandū immundam. ps̄. cvi. metro. xvij. Suscepit eos de via iniquitatis eorum. Item ps̄. lviij. metro vltimo. Adiutor meus tibi psallam. quia deus susceptor meus es. deus meus misericordia mea scilicet ad purgandum. Secundo ad viuificandum mortuam. ps̄. cxxxi metro. iiij. Suscipe me secundum eloquium tuum z viuam. quia peccatum animam occidit. Tertio ad liberandum oppressam sapientie. ij. ca. Si est verus dei filius suscipiet illum z liberabit eum de manibus contrariorum ps̄. xxix. metro. i. Exaltabo te domine quoniam

suscepisti me.nec delectasti inimicos meos sup me. Quarto ad rectificandum ignaram eccl'iij. Sapientia filijs suis vitam inspirat.z infra qui tenuerint illā vitam hereditabūt z quo introibit benedicet deus. Quinto ad consolandū afflictam ps.lviij.metro.xix. Factus es susceptor meus z refugiū meum in die tribulationis mee Item ps.lvi. In vmbra alarū tuaz sperabo donec transeat iniq̄tas. Sexto ad defensandū infirmam Hiere.i.ca. Ne timeas a facie eorum qz ego tecum sum vt eruā te dicit dominus nam z ipse deus meus saluaris me? susceptor meus nō emigrabo. Item in ps. xvij. Dedisti protectionē salutis tue z dextera tua suscepit me. Septimo ad reconciliandum auersam biere.iij.ca. Fornicata es cum amatoribus multis.tamen reuertere ad me dicit dominus z ego suscipiam te. Octauo ad satiandum famelicam act.vij.ca. Domine iesu accipe spiritum meum ezechiel.xx.ca. In odorem suauitatis suscipiam vos cum eduxero vos de populis z congregauero vos de terris in quibus dispersi estis z sanctificabor in vobis Et cum ad banc gloriaz educitur anima tota satiatur ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Ad cui? participationez ordinata est incarnatio filij dei. Ideo dicit beata virgo. Suscepit. Et notanduz q̄ deus suscipit animā propter quattuor. Primo propter pulchritudinem innocentie decorantis. ps. De aūt propter innocentiam suscepisti z cōfirmasti me in conspectu tuo in eternum. Secundo propter amaritudinē pñie amaricantis danielis.iij.ca. In animo contrito z spiritu humilitatis suscipiamur domine a te sicut in holocaustū arietum z thaurorum Tertio propter māsuetudinem clementie miserātis. ps. cxlvi.metro.vi. Suscipiens mansuetos dominus humilians autem peccatores vsq̄ ad terram. Quarto propter fortitudinem constantie roborantis ps. Fortitudinem meam ad te custodiam. quia deus susceptor meus es deus meus misericordia eius preueniet me. Et ideo beata virgo dicit Suscepit israel puerum suum ꝛc. Cuius ꝛc. Amen.

Tractatus de corpore xpi.

Memoriā fecit mirabilium suorum misericors et miserator dominus escā dedit timentibus se ps.cx.

Tria sunt preconia de quibus solent principes cōmendari principaliter. Primum est potentia.quia principatus non est nisi quedaz ciuilis potestas.vnde prouerbiorū.xxix. In multitudine populi dignitas regis z in paucitate plebis ignominia principis

Secundum est clementia principis. quia potestas sine clementia vertit verū principem in tyrannū.ideo dixit ille rex maximus artharxerses.hester.xiij. Cuz gentibus plurimis imparem z vniuersum orbem mee ditioni subiugassem neq̄q̄z volui magnitudine potentie abuti sz clemētia z lenitate gubernare subiectos. Tertiū est magnificētia que est virtus cōueniens solis principibus.ideo dr hester.i.q̄ imperator assuerus fecit cenam magnā pncipibus suis.z eam fecit habūdanter z precepit oīa ministrari sm q̄ magnificētia regia dignū erat. Et quia xpus dns est pnceps omniū. z rex regum z dominus dñantium apoc.i.idcirco pōt excellenter ab hoc triplici preconio commēdari. Et specialiter in dignissimo eucharistie sacramento. Primo nanq̄ oñdit in eo suam potentiā.q̄ non est maioris virtutis mūdū de nihilo creare q̄m substantiam totam panis in suū corpus subiecto conuertere incorruptibile. Et ideo premittit in verbo ꝓposito. Memoriam fecit ꝛc. Opera enim mirabilia declarāt diuinam potentiam pro quibus prophe ta in ps. cxxxviij. Confitebor tibi domine.q̄ terribiliter magnificat? es.z Mirabilia opera tua z alia. m.co.ni. Secundo xpus in eo suam clementiā ostendit.quia ibi semetipsum totū dedit: tam indignis q̄m dignis.z ideo sequitur. Misericors z miserator dominus de qua cle-

mētia dicit propheta ps̄. cxliiij. Suauis dn̄s vniuersis ⁊ miserationes eius super omnia opera eius ⁊c̄. Tertio ostendit ibi sūme suam magnificentiā. qꝛ ibi statuit dare vnū ferculū qđ habet in se plus de preciositate q̄ valeat totū suū regnuꝫ ideo subiungit. Escam dedit timentibꝫ se. vnde idem ꝓpheta in cxliiij. p̄s. istam dīnam magnificentiaꝫ extollendo dicit. Oculi omniū in te sperant dn̄e ⁊ tu das illis escaꝫ in tempore oportuno. Et quia apertio manus in principe designat magnificentiā adiungit. Aperis tu manuꝫ tuā ⁊ imples omne animal benedictione Quia ergo solēnitas pn̄s est circa eucharistie sacramentū. idcirco ad illius sacramenti misterium declaranduꝫ occurrūt quattuor cōsiderationes seu contemplationes. quarum scꝫ Prima est de istiꝰ sacramenti entitate. Secunda est de ipsiꝰ vnitate Tertia est de eius vitate Quarta est de eiꝰ bonitate. Quantum ad primam contemplationem que est de illius sacramenti entitate est intelligenduꝫ ꝙ sicut dicut dicit beatus Grego. in omelia paschali. In hoc sacramento aliud est quod cernitur. ⁊ aliud quod creditur. illud qđ cernitur est species panis ⁊ vini in hostia ⁊ calice. Sed illđ qđ creditur est veritas carnis ⁊ sanguinis xp̄i. Intelligendum est tamen ꝙ sub specie panis que videntur in hostia quattuor esse creduntur. quia scilcꝫ Primo creditur ibi esse corpus xp̄i ex vi verboꝝ quia verba consecrationis de solo corpe faciunt mentionem. Secundo est ibi sanguis xp̄i. ex concomitantia immediata. quia sanguis immediate disponit corpus ad vitam. Tertio est ibi anima xp̄i ex concomitantia propinqua. quia licet anima non viuificaret nisi sanguine mediante tamen pertinet ad eandem naturam. ⁊ ideo concomitatur ipsum propinque. Quarto est ibi diuinitas verbi ex concomitantia remota. quia licet diuinitas cum tribus precedentibus faciat vnum suppositum non tamen pertinet ad eandem naturam. Sed ex istis accipiuntur duo catholica documenta.

I. ꝯtemplatio.

Primum est ꝙ sanguis xp̄i non soluꝫ est in calice sicut aliqui imaginantur: et corpus tantum in hostia. imo totus sanguis xp̄i est vere in hostia. quia ex quo resurrexit sanguis suus non fuit nisi infra corpus. Secundum est ꝙ talis institutio est in ecclesia moderna. cum eñ in p̄mitiua ecclesia sacramentū hoc sub eadē specie ministrabatur populo: tamē quia circa species vini multa pericula acciderunt effusionis. institutū est vt sub specie panis tantuꝫ cōmunicetur. quia sub vtraq̄ specie tam corpus q̄ sanguis suscipit

Intelligendū est tamē ꝙ in calice credunt esse illa eadē quattuor q̄ dicta sunt licet alio ordine. qꝛ Primo est ibi sanguis ex virtute verboꝝ ꝓ eo ꝙ verba consecrationis calicis de solo sanguine faciunt mentionē. Scđo credit corpꝰ xp̄i ibi esse ex cōcomitantia īmediata. quia est ibi corpus īmediate receptū. Tertio creditur ibi esse anima ex concomitātia propinqua. quia pertinet ad eandem naturā humanaꝫ. Quarto credit esse ibi diuinitas ex concomitantia remota. quia non pertinet ad eandem naturā q̄uis bene ad idem suppositū. Sed hic accipiuntur duo alia documenta. Primum est ꝙ cuꝫ sit aliud qđ cernitur oculis corporis: ⁊ aliud qđ credit oculis mētis in hoc sacramēto oratio nō est dirigēda ad illđ qđ cernit. sꝫ tm̄ ad illđ qđ creditur quia illud est dignum adoratione

Secundum est ꝙ verba consecrationis secrete proferuntur a sacerdote. ante eleuationem nō debet a populo adorari. qꝛ nondum constat ibi esse corpus xp̄i ꝓpter periculū idolatrie. Qđ aūt illa q̄tuor que dicta sunt in hoc sacramento dignissimo sint probatur per beatum ambrosiū in libro de sacramentis: qui dicit ꝙ illa que fuerunt in vtero virginis inueniuntur in illo dignissimo sacramento. Qꝛ vero illa fuerint in vtero virginis ꝓbatur per ansel. in libro de ꝯceptu virginali. Et illa quattuor saluator oñdit ibi esse io. v. dicēs: Ego sum panis viuus q̄

de celo descendi. Per hoc enim q dicit panis dat itelligere corp⁹. qz ibi dic. Caro mea vere est cib⁹. Per hoc q dicit viuus dat itelligere aiam p quā corp⁹ viuificat Et quia anima sine sanguine corp⁹ non potest viuificare. ideo subiungitur. z sanguis. Dicit aūt. Qui de celo descendi p pter diuinitatem. Sed circa ista dicta accipiuntur quattuor veritates. quarum

Prima est q in hoc sacramento xpti non videtur xp̄us oculo corporali. quia aliud est ibi qō cernitur z aliud qō creditur fm Greg. z hoc ideo. qz si ibi xp̄s cerneretur. idem esset qō cernitur z creditur. Ratio aūt quare non cernitur ibi xp̄us ē quia accidentia que ibi cernunt non sunt in corpore christi sicut in subiecto Secunda veritas est q licet ibi xpti non videatur xp̄us tamen non errant fideles q dicunt se videre xp̄m in manibus sacerdotis. qz nullus errat cui⁹ verba possunt verificari eo modo q verificat diuina scriptura: in qua dicitur q aliqui viderunt deum oculo corporali sicut Moyses vidit dñm cernēdo corporaliter rubū exo. iij. non q videret ibi diuinitatē. sed quia diuinitas assistebat illi rubo. Et ita corpus xp̄i suo modo assistit speciebus que in hoc sacramento cernuntur. Tertia veritas est q si beatus Petrus celebrasset missam in triduo mortis xp̄i. cū in cena sacerdos fuerat ordinatus. tūc in hostia non fuissent credita nisi duo. s. corp⁹ xp̄i z dinitas eius. qz tunc caro xp̄i erat mortua. z tunc anima eaz non cōcomitabatur nec sanguis. quia eaz erat effusus super terram. z corpus in sepulchro z anima in inferno. Et ideo cū sanguis z anima non sint in hostia nisi per concomitātiam tunc ibi non fuissent. Tamen quia diuinitas remansit in morte vnita cum corpore. ideo fuisset ibi ex tali concomitātia. Quarta veritas est. q si beat⁹ Jacobus qui missam ordinauit primo dixisset missaz in hoc triduo tunc in calice nō fuisset nisi sanguis. quia non est ibi corp⁹ z anima nisi per concomitantiaz: z tunc corpus erat a sanguine separatum. z anima similiter separata. nec diuinitas fuisset ibi sic vnita sanguini sicut carni. quia non remansisset cōmunicatio ydiomatū que prouenit ex tali vnione. vt habetur. i. de trinita. vnde non erat verum dīc tūc hoc sanguine demonstrato. iste sanguis est deus sicut pter sepulturam corporis dicimus deum esse sepultum z non i cruce remansisse. sicut remansit ibi sanguis Et ratio est. quia corpus est principalis pars: z non sanguis hominis. Intelligēdum tamē est q quando sacerdos defert corpus domini ad cōmunicandum fidelem dicit. Credis hoc esse corpus domini de virgine natum et in cruce passum. Respondit vtiq; tunc et sacerdos interrogans z fidelis profitens debet dirigere intentionem suam ad illud qō credit. z non ad illud qō cernitur. qz tunc verū q; crederet cum illud qō cernitur non sit corpus xp̄i fm bea. Grego. Intelligēdum est insuper q simplices proni sunt nisi instruantur ad dirigendum suuz intentum in illud quod cernitur. Et tutius videretur dicere. s. credis hoc esse corpus xp̄i. z tunc bene posset ferri intentio ad illud quod cernitur. quia in specieb⁹ illis quas cernimus est vere corpus xp̄i tamen quando quis dirigit intentionem suam ad fidem ecclesie in tantum nullū videtur periculū. Sed remāet adhuc dubium. Si sanguis est venerandus in aliquibus reliquijs que sunt preter eucharistiam. Dicunt aliqui q non. quia xp̄us totum sanguinem reassumpsit. tamen non videtur inconueniens si aliqua eius portio remansit: cum tanto sanguine corpus glorificatum non indigeret. et ideo venerari potest. Secundo dubitatur. Si talis sanguis est venerandus sicut in eucharistia. Dicitur q non. quia talis sanguis non est vnitus diuinitati sicut nec in triduo mortis xp̄i. Vnde sicut in triduo nullus debuit adorare calicem secundum latriam: eo q non erat ibi deitas. ita nec sanguinem illum qui est separatus a corpore christi. Tamen quia sanguis in eucharistia est ibi con-

ll. ꝯtē. iunctus. ideo calicis sacramentum sicut hostiam adoramus ꝑm latriam. Circa secundam contemplationem que est de illi⁹ sacr̄i vnitate est aduertendum ꝙ vnitas illi⁹ sacramēti nō est vnitas simplicitatis sed vnitas ītegritatis cū in eo ꝑm premissa contineātur aliqua infinite distantia sibi inuicem. Intelligenduz est tamē ꝙ sicut quattuor cause solent requiri in quolibet naturali effectu. scilicet Materialis. Efficiens. Formalis. Finalis: ita ad integritatem illius sacramenti quatuor concurrunt. ita ꝙ materia illius sacramenti est panis in hostia ⁊ vinū in calice. forma aūt sunt verba consecrationis. Efficiens est sacerdos ordinatus loquendo de efficiēte mīsteriali. quia p̄ncipale constat esse deum verum. Finis autem est intētio debita proferentis. Et q̄a ista quattuor ibi requirūtur: cum altero eorum deficiente ibi nihil fiat: idcirco dicit̄ in libro de regl'is theologie regula. s. xiij. ꝙ ad h̄ ꝙ panis conuertat̄ in corp⁹ xp̄i. tenetur ꝙ in pane sit materia. In verbis forma. In agente ministeriali intentio. ⁊ in p̄ncipali ordinatio. Et ꝑm ista q̄tuor occurrunt hic quatuor considerationes. Prima est de causa efficiente.

Secunda de causa materiali. Tertia de causa formali. Quarta de causa finali. Quantū ad causam efficientez mīsterialē de q̄ nunc hic loquimur: null⁹ habet potestatem illud altissimuz sacramentum cōficiendi nisi sacerdos ordinatus per ep̄um. qꝛ paulus apostolus cum ordinasset titum ep̄um ex hoc dedit sibi auctoritatem ordinandi sacerdotes di. titum. i. Huius rei gratia te reliqui crete vt ea que desunt corrigas ⁊ constituas presbyteros qd̄ frustra factuz fuisset si sine ep̄o sacerdos ordinari potuisset. Ex q̄ excluditur error valdensium. q̄ consecrationem huius sacramenti omni fideli ⁊ vtriusq̄ sexui cōmittebant. Sz circa illam causam efficientē solent fieri quattuor questiones. quarum Prima est si sacerdos hereticus pōt conficere. Et dicitur ꝙ sic. qꝛ illud sacramentū fit in fide ecclesie. ⁊ nō in fide vnius singularis p̄sone ꝑm beatum Aug. vnde licet discredat eucharistiam cōficit nihilominus eā ꝓpter predictam causam. Secunda q̄stio est si sacerdos scismaticus vere conficiat. Dicitur ꝙ sic mlt̄omagis. qꝛ si ex contumacia ad xp̄m non impedit̄ illud sacramentū in sacerdote malo nec ex cōtumacia ad ecclesiam. Tertia questio est. si sacerdos irregularis pōt conficere. Dicit̄ ꝙ sic. qꝛ irregularitas est pena iuris humani. ⁊ auctoritas ⁊ potestas conficiendi est iuris diuini. ⁊ illa nō pōt istā auferre: sicut nec ius humanū pōt auferre ius diuinū Quarta questio est si sacerdos degradatus pōt conficere. Et dicitur ꝙ non de iure: licet tamen de facto.

Oppositu videtur. qꝛ caracter sacerdotalis in quo consistit potestas conficiēdi est indelebilis: alioquin si deleat̄ per degradationem ⁊ talis sacerdos absolueretur a pena degradationis: posset iterum ordinari cum tamen nō sit iterabile ordinis sacramentū ⁊ tunc verba degradationis de ablatione potestatis essent referēda ad potestatem ordinatam. ⁊ nō ad potestatem absolutā. Unde si dominus papa preciperet vni degradato ꝙ celebraret sine vlteriori ordine putaret̄ ꝙ conficeret. qꝛ sacramentū ordinis est a deo institutū ⁊ pena deg̃dationis ab hūano iure. Sed remanet dubiū. Si sacerdos malus celebrans est audiēdus. Dicēdum est ꝙ si constaret ipsuz esse in peccato mortali ꝙ non. qꝛ celebrando peccat mortaliter. ⁊ ideo nō est ei consentiendū in tali actu. Sed quia cōtritio cordis interior est occulta ⁊ repentina: ideo ꝓpter pctā manifesta nō est cauendum nisi de scandalo dubitet̄ Secunda dubitatio est. Si sacerdos excōmunicatus est audiendus. Dicitur ꝙ non quia contritio occulta penam iuris extrinsecam inflictā non potest euacuare. corpus enim christi sic est venerandum in manu sua sicut in manu alterius. quia ita verū corpus christi conficitur a malo sicut a bono ministro. Quantū ad causam ma/

terialem illius sacramenti. Primo videndum est de materia in hostia. Secundo de materia in calice. Circa primum est sciendum q̄ materia illius sacramenti est panis triticeus. Unde si cōficeretur in pane ordei siue spelte nihil fieret. quia vnius sacramenti vna est materia in specie. Sed nullus potest baptizare in vino vel aceto. isti aūt panes differunt in specie sicut semia ex quibus fiūt. Unde materiā illius sacramenti zacha. ix. ca. nobis pulcherrime indicat cum dicit loquens de ecclesia illo sacramēto venustata. Quid bonū eius est z quid pulchrum eius nisi frumentum electorum z vinum germinans virgines. Sic circa illam materiam accipiuntur quattuor documenta. quorum Primum est q̄ christus consecrauit illud sacramentum constituens in azimis. vt declaratur. primo auctoritate veteris testamenti. quia scribitur exodi. xij. q̄ deus precepit comedi pascha cum azimis. z christus comedens pacha in cena in azimis instituit illud sacramentum. Et confirmat tum q̄ Leui. xxiij. ca. q̄. xiij. die mensis primi q̄ sez xp̄us cenauit ad vesperam pascha domini est. z sic pascha comestum tunc cuz azimis comedebatur. tum quia Math. xxvj. habetur ibidem. Dicunt tamē greci q̄ in vtroq̄ textu habetur q̄ in crastinum. s. xv. die incipiebat solēnitas azimorum. z ideo cum xp̄us. xiij. die cōfecerit non ꝓfecit nisi in fermētato. Istud tamē dato q̄ fuerit faciliter excluditur. q̄ xp̄s propter iminentem passionem preoccupauit comedere pascha q̄. xv. die comedebatur z tunc obseruauit ritum legalē. Sed auctoritate noui testamenti illa veritas magis roboratur. tum q̄ Matth. xxvj. dicitur q̄ prima die azimoz̄ parauerunt discipuli pascha. tum quia luce. xxij dicitur q̄ venit dies azimorum q̄ dicitur pascha: quando describitur tempus cene z sic videtur xp̄m fecisse pro quo tēpore prohibitum erat esse fermentum in lege Dicunt tamen greci q̄ beat⁹ Marcus est ad oppositum qui dicit q̄ erat pascha z azimum post biduum z addunt q̄ in hoc alios euāgelistas correxit. Istō tamen non est ad propositum. quia q̄ dicit beatus Marcus post biduum tunc christus erat in domo Symonis leprosi z nondum tamen vsq̄ ad biduum sequebatur cena. Sed beatus Johānes. xviij. cap̄. dicit q̄ in die passionis xp̄i iudei nō introierunt pretorium vt nō contaminarent sed manducarent pascha. Ex quo hēur q̄ xp̄us cenā preoccupauit propter iminentem passionem z tunc comedit pascha sicut preceptuz erat in lege cum azimis. quia non fuit preceptum quin azima possent accipere: ante solennitatem azimorum. sicut fuit prohibituz esse fermentatum post. Ista omnia confirmantur quia xp̄us sumpsit fermentuz in euāgelio in mala significatione semper. Attendite inquit a fermento phariseorum q̄ō est ypocrisis Mathei. xvi. Et Marc. viij. Et Lu. xij. tum quia apostolus paulus eodez modo loquens. i. Corinthioz̄. ix. dixit. Non in fermento veteri nec̄ in fermento malicie z nequitie: sed in azimis sinceritatis z veritatis. Secundum documentum est q̄ lingua latina vere conficit in azimis. Quia dicit beatus Cyprianus martyr q̄ in hoc sacramento nihil aliud facimus nisi q̄ō xp̄us fecit qui vt patuit in azimis consecrauit

Tertium documentum est: q̄ ecclesia greca vere conficit in fermentato. quia azimum et fermentatum non differunt essentialiter. et verum q̄ est vera illius sacramenti materia. Unde latini cucharistiam grecorum adorant q̄uis ipsi turpiter errent nostram non adorando.

Quartum documentum est q̄ latini conuenientius conficiunt in azimis q̄ greci in fermentato. quia magis conformantur christo: dicente beato Johanne in canonica sua. q̄ qui dicit se in illo manere debet sicut ille ambulauit z ipse scilicet ambulare. omnis autem qui sumit hoc sacramentum in illo dicitur manere sicut dicitur Johannis. vi. capitu. Circa materiam calicis Dicitur q̄ materia

istius sacramenti est vinum de vite. vnde si quis conficeret in alio liquore vtputa in vino malogranatorum vel pomorum nihil faceret. quia vnius sacramenti vna est propria materia secundum speciem: vt supra patuit. et ideo in hac materia christus hoc sacramentum instituens di Matthei. xxvi. offerens calicem cōsecratum. Non bibam amodo de hoc genimine vitis. ꝛc. Sed circa hanc materiam accipiuntur quattuor documenta.

Primum est ꝙ christus in calice consecrationis aquam miscuit. quia tali vino mixto propter sobrietatem creditur vsus fuisse. et ad hoc est auctoritas beati Cypriani martyris quam recitat beatus Augustinus. iiij. de doctrina christiana. vbi dicitur ꝙ christus calicem mixtum obtulit. Secundum ꝙ nullus debet conficere sine aqua. quia ad illud propositum dicit beatus Cyprianus ꝙ non aliud facimus in illo sacramento q̄ illud quod christus fecit. Luce. xxij. Hoc facite in meam commemorationem. ꝛc.

Tertium est ꝙ illa aqua mixta nō est de necessitate sacramenti. sed de congruitate: vnde sine ea posset sacerdos conficere de potentia absoluta. q̄uis non de potentia ordinata. quia sic panis in hostia est propria materia: ita vinum in calice.

Quartum est: ꝙ illa aqua significat incorporationem ecclesie in sanguine christi dedicatam quia dicitur in apocalip. xvij. ꝙ sunt populi quemadmoduꝫ in huiusmodi coniunctionis signum delatere christi dormientis sompno mortis in cruce exiuit sanguis et aqua. Joh. xix. capitu. Sed solent hic fieri due q̄stiones. quarum Prima est. si aqua mixta cum vino transubstantiatur cum ipso vino in sanguine christi. Dicitur ꝙ si aqua est virtute vini ante verba consecrationis resoluta in vinum transubstātiatur tota ista materia in sanguinem christi. quia iam est vinum. ꝛ constat ꝙ vinum transubstantiatur totum sicut totus panis. Si autem nondum est tota resoluta: tunc non transubstantiatur. quia nullum sacramentum habet efficatiam nisi supra materiam propriam. materia autem propria illius sacramenti non est aqua: sed vinum. et tunc remanet ipsa aqua speciebus vini circumfusa. Secunda q̄stio est. ꝙ sacerdos post sumptionem dominici sanguinis non est tenus cum aquam mixtam sumpserit. Vtrum in vno casu vel alio possit celebrare secundo. Dicitur ꝙ illa modica aqua non impedit celebrationem secundam. quia cito est resoluta. Et tunc accipiuntur hic duo saluberrima documenta. quorum Primum est ꝙ parum de aqua debet miscri in calice: vt possit cito resolui in vinum. aut vinum virtutez habere quod valeat cito aquam resolvere. Secundum est. ꝙ si sacerdos ex reuerentia ante celebrationem os suum lauans modicum preter intentionē deglutiat de aqua. nō prohibetur propter hoc celebrare quia talia faciliter resoluuntur

Quantum ad causam formalem est videndum. ꝛ primo quantum ad formaz verboꝝ in hostia. Dicit ꝙ sunt quattuor exp̄ssa. s. corpus: anima sanguis. ꝛ deitas q̄ entitate illius sacramēti p̄ficiūt. ista sūt quatuor verba p̄ que hostia cōsecrat. qz. s.

Primū est pnomē demōstratiuū. s. hoc
Secunduz est verbū substantiuū. s. est
Tertium est nomē substātiuū. s. corpꝰ
Quartū. est pnomē possessiuū. s. meū.

Istam aūt formam cōsecratiōis tradidit xp̄s Mat. xxvi. ꝛ Mar. xiiij. ꝛ Luc. xxij. ca. Sed quantum ad istam formā accipiunt hic q̄tuor catholica documēta. quoꝝ Primum est ꝙ ista cōsecratio fm formā facta fuit i lingua hebraica qz fm illā xp̄s loquebat. Secōm est ꝙ deinde illa cōsecratio i lingua greca fuit facta vt est dictuz qz post hebreos greci conuersi sunt vt habet in acti. deviduis grecoruz.

Tertium est ꝙ deinde fuit facta i lingua latina. qz beatus Petrus sic eā romanis tradidit. Vnde in istis tribꝰ linguis scriptus fuit titulꝰ crucis. sicut dicit Augusti. de ciuit. dei. Et confirmatur. quia Matthеus scripsit in lingua hebraica.

cā. formalis.

Lucas in greca. Marcus in latina. Jo
hannes vero nostram formam expssit. ⁊c̄
Quartum est ꝙ illa ꝯsecratio fieri po
test in omni lingua eadem ratione quaꝛ
in istis. vñ apli habentes donū linguaꝝ
potuerūt formā tribuere. Sꝫ adhuc re/
manet dubiū. qꝛ in canone tradito eccl'ie
a.b. Petro ponit vnū verbū. s. illa cōiun/
ctio em̄. ⁊ sic nō sunt quatuor verba solū
Dicit ꝙ illa coniunctio non pertinet ad
formā ꝯsecrationis: sed tm̄ cōtinuat p̄ce
dentia. vnde si obmittatur: adhuc conse
crarek quāuis obmittens scienter pecca/
ret mortaliter. Scd̄m dubiū est. Si ꝑ
illa verba fieri possit ꝯsecratio sine alio p̄
misso. Dicit doctor subtilis ꝙ nō: qꝛ vt
sic absolute dicta ac plata dāt sensuꝫ: ac
si cōficiēs vellet ꝯficere corp⁹ suū ꝓpriū
sicut ⁊ xp̄s expssit ea. Et ideo dicit. ꝙ sūt
necessaria verba p̄ambula ꝑ que signifi/
cet sacerdos hoc dicere nō ī ꝑsona ꝓpria:
sed xp̄i recitātis. Et illud fit ab illo loco
vt nobis corpus ⁊ sanguis dilectissimi fi
lij tui. Circa ꝯsecrationē calicis ē sciē
dū ꝙ sicut ꝑ quinqꝫ vulnera sanguis exi
uit de corpe xp̄i p̄ncipaliter sic̄ habet in
Circa calicez Johe: ita ꝑ quinqꝫ verba fit cōsecratio
ista. ita ꝙ Primū est ꝓnomē demōstra
tiuum. hic non sumendo aduerbialiter:
sed pronominaliter sicut ī hostia. hoc ⁊c̄.
Secundum est verbum substantiuū:
scꝫ est. Tertium est nomen substanti/
uum in recto. s. calix. Quartum est no
men substantiuuꝫ in obliquo. s. sanguis.
Quintum est pronomen possessiuum
scꝫ mei. Ista forma habetur in tex. Mat
xxvi. Marci. xiij. ⁊ Luc. xxij. ca. tamen si
cut iacet in missali nostro ad litterā non
habetur ab aliquo euangelista. Sed be.
Petrus illam formam ecclesie tradidit
⁊c̄. Sed aduertendum est. ꝙ post verba
illa consecrationis calicis ponūtur in ca
ne beati. Petri quattuor verba que desi/
gnant virtutē sanguinis christi. Pri/
mum designat virtutem quam habet ad
dedicationem noui testamenti. quod in
eius sanguine fuit dedicatuꝫ ſm apostolum. ad hebreos. ⁊ ideo dicit no. ⁊ ve. te/
stamenti. Secundum designat virtu/
tem quam habet ad confirmationē fidei
christiane que in xp̄i sanguine est radica
ta. ideo addit misterium fidei. Terti/
um designat virtutem quam habet ad
redemptionem generis humani: ideo di/
cit qui pro vobis ⁊ ꝓ multis effundetur
Quartū designat virtutē quā hꝫ ad
ablutionem peccati. ideo dicit in remissi
onem peccatorum ſm illud qd̄ scribitur
apoca. vij. Isti sunt qui venerunt ex ma/
gna tribulatione ⁊ lauerunt stolas suas
in sanguine agni ⁊c̄. De istis aūt quattu
or vtrum pertineant ad formam cōsecra
tionis magistri doctores dubitauerunt.
⁊ ideo non est tutum determinare se ad
quinqꝫ verba precedentia in consecran/
do. quia tunc nihil faceret si aliqua illaꝝ
pertineat. sicut nec ille qui conficere intē
deret per mediaꝫ partem verboꝝ. In ta
libus aūt dubijs tutissimuꝫ est tenere in
tentionem suam in generali ad intentio
nem ecclesie licet intuitum appareat ra/
tionabile ꝙ illa verba non sunt de forma
sed solum quinqꝫ. ⁊ prima sicut in hostia
quattuor alia. Quantum ad causam cā final
finalem. Dicitur ꝙ finis nunc hic accipi
tur pro consecrantis intentione. vt inten
dat facere quod fecit christus iesus. ⁊ qd̄
facit ecclesia. qꝛ dixit Hoc facite in meā
commemorationem. Sed circa istum fi/
nem accipiuntur quattuor catholice ve/
ritates quarum Prima est ꝙ ad con/
ficiendum illud sacramentum non tene/
tur intentio actualis. quia secundū Hie
ronimum Deus nullum obligat ad im/
possibile. non est autem in potestate no/
stra non subito distrahi: quando profe/
runtur consecrationis verba. vt experi/
mur. ⁊ ille qui est ad illa distractus non
potest actualiter illa cogitare: nec per cō
sequens intendere. Secunda veritas
est. ꝙ nec sufficit intentio. scilicet habitu/
alis: quia cum illa remaneat in homine
dormiente: sicut ⁊ habit⁹ tunc homo dor
miens posset conficere verba debita pro
ferendo. Tertia veritas est ꝙ ad con/
secrationem tenetur: et sufficit intentio

virtualis vt.s.intendat quãdo se mouet ad celebrandũ conficere ⁊ transeunte illa actuali intentione dispositio debita ex ipsa moueat inferiores potentias ad exequendũ illa que sunt rei necessaria sic vadens ad eccl'iam mouet ad eã q̃uis non semp de itinere cogitet. Quarta veritas est q̃ ad illã consecrationẽ non refertur intentio spũalis vt cõficiens intẽdat spũale ꝓpter qd illud sacr̃m est institutũ s̃m Doni. de eccl'iastica ierarchia. iij. ca. Unde si intendit cõsecrare vere conficit q̃uis mortal'r peccet. Cui dicit dñs per ps. xlix. Quare tu enarras iusticias meas: ⁊ assumis testamentũ meũ p os tuũ.

Circã tertiã consideratione que ẽ de huius sacramenti v̄itate: est sciendum q̃ huius sacramenti veritas est euidentissima cũ pre ceteris sacramẽtis in scriptura v̄itas sit expressa tñ est oculis nr̃is valde oculta pre ceteris eccl'ie sacramentis. Et ad hoc inducit ratio ⁊ exemplum. Ratio quia ꝓpter suam subtilitatẽ transcẽdit intelligẽtiã nostrã: ⁊ ideo nõ est intelligibile sibi ꝓportionatũ. Exemplum ad ꝓpositũ: q̃ sicut se habet ocul⁹ noctue ad lucẽ solis: ita intellect⁹ noster ad manifestissima nature s̃m Aristo. Et q̃ s̃m illud sacramentũ est occultissimũ nobis idcirco sancti multũ sunt conati ad ip̃m declarandũ vt euacuarent dubia q̃ circa illã materiam excecant insipientes. Circa illud faciendũ occurrũt quattuor considerationes: quarũ. Prima est de illi⁹ sacramenti conuersione. Scda est de eius extensione. Tertia est de eius localitate. Quarta est de eius impassibilitate. Quantũ ad primã sunt q̃ttuor obstacula insipientiũ excecatiua. Primũ est: q̃ aliq̃ non possũt videre quomõ substãtia panis corruptibilis possit conuerti in corpus xp̃i incorruptibile. Sed huic obstaculo occurrit cõsideratio beati Ambro. in li. de sacramẽtis: qui volẽs ostẽdere q̃ deus põt cõuerere qd̃libet in quolibet p suã omnipotentiã per multa exempla diuine scripture: vt q̃n mulier de viri costa subito fuit facta: ⁊ quando virga Moysi in serpentẽ subito fuit mutata. Et confirmat illud p rõnem: q̃ plus distat ens ⁊ non ens q̃ duo entia distent abinuicẽ s̃m distantiã essentialẽ: sed de⁹ s̃m oẽm fidem põt de nihilo aliq̃d facere ergo multomagis vnuꝫ ens ex alio ente quocũq̃. Scdm obstaculũ est: q̃ infideles non possunt intelligere q̃uis credãt q̃ ex aliquo põt fieri qd̃libet quõ aliquid couertat in p̃existens sicut corpus xp̃i preexistit huic cõuersioni. Sed huic obstaculo occurrit cõsideratio bti Aug. in libro confessionũ q̃ dicit in psona xp̃i. Manducabis me ⁊ nõ ego mutabor in te: sed tu mutaberis in me. In sumptione cibi corpalis ita est: q̃ q̃n cibus sumit conuertit in p̃existens suppositũ. Et ideo nõ est mirũ si in ꝓposito diuina v̄tute fiat conuersio in p̃existens p diuinã potẽtiam. Tertiũ obstaculũ est q̃ insipientes nõ credũt nisi qd̃ pcipiunt sensu: et iõ cum xp̃s hic nullo sensu percipiat ibi esse ab eis nõ credit. Sed huic obstaculo occurrit cõsideratio Grego. in dialogo. vbi loquẽs petro discipulo suo q̃ mirabatur aĩam exeuntẽ de corpe quã nõ videbat ĩ morte. Nunq̃d ait: q̃ aĩam meam nõ vides me exanimem esse credis? Si ergo anima dicit esse in nobis ex talib⁹ actib⁹ quos pcipimus: ita conicimus corp⁹ xp̃i esse in hostia qd̃ percipit ex actibus eius viuificantibus eos qui digne sumunt.

Quartũ obstaculũ est: q̃ ignorantes nõ capiũt quomõ facta cõuersione panis in corpus xp̃i accidẽtia panis possint ibi remanere sine subiecto: cũ per naturam substãtia alicui inherere nõ sit possibile. Sed huic obstaculo occurrit consideratio bti Hilarij in li. de trini. q̃ dic q̃ de⁹ potest plura facere q̃ intellectus nr̃ intelligere. Et ideo cũ intellectus possit itelligere accidens sine subiecto: imo etiam sensus videt accidentia nunq̃ videndo substantiã: ergo multomagis v̄tus diuina põt vnũ ab alio sequestrare. Et cõfirmat illa deductio p rõnem: q̃ idcirco dicit q̃ itellect⁹ põt multa sequestrare que non põt sensus: q̃ est potẽtia magis im/

238

materialis ꝛ spūalis.ſ. Sed potentia diuina eſt adhuc magis imaterialis q̄ intellectiua noſtra: ergo eſt magis ſequeſtratiua: vt poſſit iſta abinuicem ſeparare.

II. conſidera. Quantū ad ſcōam conſiderationē de iſtius ſacramenti extenſione occurrunt duo obſtacula. quoꝝ Primū eſt: quia non poſſunt infideles boies intelligere: quō corpus xp̄i ita magnū poſſit eſſe intra tam paruā hoſtiā totum contentum cum imaginatio non capiat maius itra minus corpus totaliꝝ contineri. Sz huic obſtaculo occurrit cōſideratio Augu. in libro de q̄ntitate anime qui ꝓbat animā maiorē eſſe q̄ corpus: quia totā magnitudinem mundi intra ſe cogitare pōt: ꝛ ita infra ſe continere: ꝛ ſic cum anima ſit maior corpe: tota eſt intra corp⁹: modo conſimili corpus xp̄i cum ſit maius hoſtia totū eſt intra ipam non coartatū: ſed ita magnū ꝛ ꝓfectum ſic eſt in celo: quēadmodū viſio cuiꝰ ſit in pupilla oculi in ea maximi montes videnf. Secundū obſtaculū eſt q̄ non poſſunt intelligere tardi cum hoſtia fractione frāgaf ꝛ diuidaf ſicut ad diuiſionē cuiuſlibet corporis ſequif diuiſio ſue ꝑtutis. Sz huic obſtaculo occurrit conſideratio bti Auguſti. in li. de ſpiritu ꝛ aīa: qui ꝓbat q̄ anima eſt tota in qualibet parte corporꝭ ꝛ non diuidif ſm diuiſionē corporis. Et ita: quia corpus xp̄i eſt totuꝫ in qualibet parte hoſtie ꝛ eius ꝑticula: ipa diuiſa nō diuiditur ſed totuꝫ remanet in qualibet particula quemadmoduꝫ cum vna ſola ymago appareat in ſpeculo: ꝛ tamen quātumcūq; ſpeculū frangatur non diuidif ymago: ſed remanet in qualibet particula integra: ꝛ ſic cum hoſtia diuiditur in plures partes: vt inde cōmunicenf fideles quilibet integre accipit corpus xp̄i.

Intelligendū eſt tamē q̄ quattuor ſūt que habent eſſe in aliquo vniformiter. ſ.

Primo deus in vniuerſo: quia habet eſſe totus in qualibet mundi ꝑticula cū non habeat partes ꝛ omnia eius diuinitate ſunt plena ſm quamcūq; fidē et rītum: vnde pagani dicebāt omnia plena Iouis: ꝛ recitat in libro de tri. ꝛē. Secūdo angel⁹ i corpe aſſūpto: qi nō poteſt eſſe ſm aliā ꝛ aliam partem cum partes non habeat in alia ꝛ alia parte corporis aſſumpti: ſed eſt ſm totum in q̄liber particula. Tertio anima rationalis i corpore organico: quia cū ſit ſpiritualis ſubſtantia ꝛ indiuiſibilis tota eſt in q̄libet parte corpis non in maiori maior: nec in miori minor ſicut dicit Auguſti.

Quarto ſicut habet corpus xp̄i in hoc ſacramento eſſe: ita vt ſicut tota ania eſt in qualibet parte corpis: ita corpus xp̄i eſt in qualibet parte hoſtie. Et ꝑ iſtuꝫ modum ſoluūtur dubia de euchariſtia. Quādo enim dicunt: quomō corp⁹ magnū in tam paruo corpe poteſt contineri. Dicif q̄ habet ibi eſſe modo ſpirituali: quēadmodū deus cum ſit infinite magnitudinis: totus tamē continef infra celum: imo totus in qualibet minima creatura. Et cum dicif: quomodo non diuiditur ex fractione hoſtie. Dicif q̄ habet eſſe modo ſpūali ſicut angelus in aſſumpto corpe: et ideo licet ſcindaf illud corpus ꝛ diuidatur: non tamē diuidif angelus ſic nec ex fractiōe hoſtie corpus xp̄i. III. de

Quantum ad tertiā conſiderationē derat de illius ſacramenti localitate occurrūt quattuor obſtacula ignorantiū impeditiua ab illius ſacramenti cognitione. q̄

Primū quia non poteſt talis intelligere chriſtū ad altare de celo deſcendentem niſi celum deſerat: cum tamē dicat Auguſtinus q̄ donec finiatur ſeculū ſurſum eſt dom⁹. Sed huic obſtaculo occurrit conſideratio Origenis ſup Matheum. qui dicit q̄ dei filius veniens in virginē totus remāſit apud patrem: ita vt non dimidius apud patrē ꝛ dimidius eſſet in virgine: ſed totus deſcēdit in virginem ꝛ non dimidius. ſicut veritas quā mente conſpicimus cū eam docemus tota remanet apud nos ꝛ tota trāſit inde i addiſcentē: Sic eſt in ꝓpoſito de xp̄i corpore benedicto qō eſt in ſacramento ſicut virtus in anima Secundū obſta

culum est ꝙ insipientes non possunt ca/
pere quomodo in tam breui momẽto si/
cut verba consecrationis ꝓferuntur xp̄s
possit transire de celo empirreo ad altare
quod inestimabiliter distat. Sed huic
obstaculo occurrit consideratio bti Au/
gustini super Gen̄. ad lr̄am: qui dicit ꝙ
subito cum oculus noster aperit visibile
quantũcunq; distans transitu velocissi/
mo transit vsq; ad oculũ: vt non citi⁹ vi/
deant sidera ꝓxima q̄ distantia: et ideo
non est mirandũ si corpus xp̄i virtute di
uina transit subito in tanta distantia: cũ
sol in instanti mittit radios suos ab oriẽ
te in occidens ⁊ econuerso. Cum etiam
agens quanto sit maioris virtutis velo/
cius mouere possit ⁊c̄. Tertiũ obsta/
culum est: quia nõ possunt intelligere ca
liginẽ patientes: quomõ vnũ corpus pos
sit esse in diuersis locis: cum corpus xp̄i
sit in tot altarib⁹ ⁊ tantum distantibus.
Sed huic obstaculo occurrit considera
tio Hugonis in libro de sacramentis: q̄
ponit in deo idẽ corpus non posse esse in
diuersis locis simul: quia deus conditor
nature talem corpibus dedit legem. Et
ideo q̄libet legislator cum possit dispen/
sare in lege quã ipse statuit: immo oppo/
sitũ ordinare: ideo deus hoc potest in to/
to vniuerso qd̄ condidit. Quartũ ob/
staculum est: quia .s. inertes non possunt
cogitare quomõ duo corpora possunt si/
mul esse in eodem loco: vt corpus xp̄i sit
infra dimensiones hostie nisi forte ponat
ibi in aliqua cõcauitate. Sed huic obsta
culo occurrit Damas. cõsideratio in sen
tentijs: qui ponit ignem ferro intimatũ
cum ignis sit corpus valde subtile ⁊ fer/
rum durum. Ita corpus xp̄i cum sit cor
pus subtilius igne: per dotẽ subtilitatis
sue resurrectionis poterit melius talib⁹
intimari. Nec debet ymaginari ꝙ sit in
aliq̄ cõcauitate: qꝛ si hostia esset cõcaua ĩ
illa cõcauitate nõ esset corpus xp̄i: sic̄ in
cõcauitatib⁹ corpis nr̄i non est aĩa intel/
lectiua. Et vlterius om̄ia ista magis pa
tent si recurrat ad modos essendi in ali/
quo q̄ dati sunt in p̄cedenti cõsideratõe:

fm quos dici possunt esse in eodẽ loco si
cut angelus ⁊ suũ corpus et vnum in di
uersis: vt tota anima in diuersis mẽbris
Quantũ ad quartaꝫ consideratione
de illius sacramenti impassibilitate oc/
currunt duo obstacula que retardãt mi/
nus intelligentem ab illius intelligẽtia.
quoꝝ Primũ est: quia non possunt in/
telligere ꝙ corpus xp̄i non patiatur cum
hostia frangit ⁊ videt ⁊ alterat. Huic ob
staculo occurrit cõsideratio sapiẽtis apo
stoli. ij. Corinth̄. xi. vbi dixit ꝙ ipe satha
nas trãsfigurat se in angelum lucis: ista
trãsfiguratio põt fieri ꝑ assumptionẽ cor
poris luminosi ⁊ decori: ⁊ tunc si tale cor
pus scindat vel diuidat: aut quõcunq;
patiat: ex hoc nullaten⁹ angel⁹ bon⁹ vel
mal⁹ patit: ita nec corp⁹ xp̄i sb̄ hostia ⁊c̄
Scd̄m obstaculũ est. qꝛ nõ p̄nt ꝑcipe/
re q̄n corpus xp̄i ex frequẽti sumptõe cõ
sumat successiue: sicut ⁊ ipe species con/
sumunt. Sꝫ huic obstaculo occurrit cõ/
sideratio sapiẽtis Eccl̄iastes. xij. ca. vbi
loquẽs de consũptiõe corpis humani: et
aĩa non consumptibili dic̄. Reuertat pul
uis vñ venit: ⁊ spũs redeat ad deũ q̄ de/
dit illũ. Sic̄ em̄ cũ homo comedit a leo
ne aĩa nõ cõsumit sed solũ corp⁹: ita duꝫ
hostia sumit a sacerdote: xp̄i corpus non
cõsumit: sed spẽs panis. Vñ sicut corpe
hoĩs corrupto aĩa ĩtegra sepat: ita corru
ptiõe facta circa spẽs desinit esse corpus
xp̄i ĩ loco: vñ btũs andreas dicebat egee
ꝙ agn⁹ ille postq̄ a fidelib⁹ ẽ comest⁹ re/
manet ĩteger atq; viu⁹ ⁊c̄. Circa q̄rtã
cõsiderationẽ q̄ est de illi⁹ sacr̄i bonitate
occurrũt q̄tuor ꝯsideratões ex q̄b⁹ decla
rat isti⁹ sacr̄i bonitas. q̄ꝝ Pr̄ia est de
illi⁹ sacr̄i celebratõe. Scd̄a ẽ de ei⁹ isti
tutione. Tertia est de ei⁹ sumptione.
Quarta est de ei⁹ ꝑfectõe. Quãtũ
ad p̄mã consideratione de illius sacr̄i ce
lebratõe: est ĩtelligẽdũ ꝙ illd̄ est celeber/
rimũ sup oĩa sacr̄a noui testa. iõ ei⁹ offi/
ciũ celebratio vocat: ĩ h̄ em̄ officio eccl̄ia
militãs triũphantẽ eccl̄iam maxĩe imi/
tat: qꝛ sicut in hac vita sunt ad ministe/
ria sacerdotꝫ sex ordines instituti: ita in

IIII. cõsidera.

239

celesti ierarchia sunt instituti. vi. ordines angelorum ministrantium xpo. Tres primi ordines. s. supremi non sunt ministrantes sed assistentes secundum Dioni. de angelica ierarchia. Et ideo quantum ad illam considerationem. Primo insistendum est circa illius sacramenti solennitatem. Secundo circa eius similitudines. Quantum ad primum est sciendum quod sunt quatuor solennitates istam solennitatem declarantes. quarum scilicet Prima est presentia diuinarum personarum. Est enim trinitas presens huic consecrationi modo singulari ratione tanti miraculi quod non potest effici nisi a tribus personis diuinis modo mirabili: quia sicut pater et filius sunt vnum principium spiritussancti: sic trinitas est principium creature ex. v. de trini. Secunda solennitas est ex presentia sanctorum angelorum: quia sancti doctores non dubitant ibi esse presentiam angelorum de celo aduenientium: vnde dicit beatus Greg. in omel. paschali. Quis fideliter dubium habere possit in ipsa modica hora celum aperiri et angelorum choros ad vocem sacerdotis adesse. Tertia solennitas est ex presentia sanctarum animarum: quia sicut angeli sic sancti xpm concomitantur. Ideo dicit beatus Hiero. contra Julianum. Sanctorum reliquias reprobantem: quod anime sanctorum in hoc mundo concomitantur xpm: vbicumque fuerit inducens illud Apocal. Hi sequuntur agnum quocumque ierit. Et ideo cum vere veniat ad illud sacramentum sequuntur eum ibi: ergo etc.

Quarta solennitas est presentia matris xpi que est regina virginum. et sicut dicit beatus Hiero. vbi supra. illud officium associandi xpm fuit priuilegium virginum. dicit enim virgines sunt et sequuntur agnum quocumque ierit Apocal. xiiij. Et quia mater domini cum ceteris virginibus maxime habet hoc priuilegium maxime ei conuenit hoc officium.

Circa secundam particulam illius considerationis que est de similitudinibus est sciendum quod illud sacramentum fuit quadrupliciter in diuina scriptura prefiguratum. et Primo in sacrificio melchisedech Gen. xiiij. quia sicut ille offerebat sacrificium in pane et vino: sic xps sub specie panis et vini instituit hoc sacramentum. Ideo dicit propheta. Tu es sacerdos ieternum secundum ordinem melchisedech etc.

Secundo fuit figuratum in manna deserti Exod. xvi. quia sicut ille cibus fuit indignis abhominabilis dei. Anima nostra nauseat. Et dignis summe delectabilis. quia dicit Sapiens quod habeat omnem suauitatem: ita iste cibus est indignis mirabiliter noxius et dignis summe proficuus. quia dicit Dioni. tertio de ecclesiastica ierarchia quod confertur iustis in sanctificationem sicut indignis in condenationem: vt iude. dicitur enim in Johanne quod post buccellam statim intrauit in eum sathanas: sed tamen in illa buccella fuit corpus xpi. Tertio fuit figuratum in immolatione agni Exo. xij. quia sicut ibi. s. agnus fuit immolatus pro salute populi israelitici: ita hic agnus pro salute populi xpiani Joh. vi.

Quarto fuit figuratum in panibus propositionis Exod. xxv. quia sicut illi panes non quotidie ministrabantur nisi a sacerdotibus: ita eucharistiam quotidie sumere non conuenit: nisi solis sacerdotibus: et sicut tempore necessitatis fuerunt ministrati illi panes ceteris: preqsita corporis puritate: sicut dixit Abimelech sacerdos ipsi Dauid i. Regum. xxi. Si mundi sunt pueri maxime a mulieribus antequam daret eis illos panes: ita hoc sacramentum in ceteris articulis ministratur fidelibus communiter: sed ante omnia requiritur in eis cordis et corporis puritas secundum Dioni. vbi supra. Sed ex istis dictis accipiuntur duo vtilia documenta. et Primum est quod ille qui accedit ad illud altissimum sacramentum debet accedere cum summa preparationis diligentia: quia tanta sunt de hoc solennia. Secundum est quod illi qui assistunt debent assistere cum summa reuerentia: quia tanta dicuntur de hoc sacramento preconia.

Quantum ad secundam considerationem de illius sacramenti institutione occurrunt quattuor inquirenda. et Primum est qualiter illud sacramentum fuit institutum. Secundum est quando fuit institutum. Tertium est vbi fuit institutum. Quartum est quare fuit institutum. Quantum ad primum est sciendum quod fuit a domino institutum quintuplici circumstantia modificante sicut habetur in canone beati Petri. quarum Prima fuit oculorum

II. considera.

cum fuit circa institutionem

eleuatio eleuatis inq̄t oculis in celū: ex q̄ accipit̄ documentū: ꝙ illi q̄ accipiūt hoc sacramentū debent habere oculos mentis eleuatos in deū ⁊ non in infernū depressos. Scd̄a fuit gratiarūactio tibi inquit deo patri gratias agēs: ex quo accipit̄ documentū ꝙ circa illud sacramentum versantes debēt esse deo grati de beneficio tam inestimabili. Tertia fuit benedictio: benedixit inq̄t: ex quo accipitur documentū ab aliquib⁹ ꝙ xp̄us benedicendo cōsecrauit: ⁊ facta consecratiōe dixit. Hoc est corpus meū ⁊ sic non confecit ꝑ verba ꝑ que nos conficimus ſm Innocentiū. tamē ad oppositu⁊ videtur Ambro. ⁊ Cyprianus martyr qui dixit ꝙ eadem facimus: ⁊ non alia q̄ꝫ qd̄ xp̄s fecit. Quarta circūstantia fuit panis diuisio: fregit inq̄t: ex quo accipimus documentū ꝙ si xp̄s tempe quo habuit corpus passibile ⁊ mortale: ⁊ tale quale habuit dedit apl̄is: fregitq̄ species panis sine sui corpis lesione: ꝙ mltomag⁹ post suam resurrectionē cū habeat corp⁹ impassibile nil patit̄ ex taliū specie⁊ qualicunq̄ attritione. Quinta circūmstantia fuit liberalis cōicatio: dedit inq̄t discipulis suis: ex quo accipit̄ documentu⁊ ꝙ illud sacramentū cum summa liberalitate est ministrandū dicente dn̄o. Gratis accepistis gratis date: q̄ ... vt patuit fuit cum summa liberalitate collatum. Unde symonia circa illud sacr̄m est valde detestabilis: q̄ꝫto em̄ excellentius est donū dei: debem⁹ velle sine pecunia ministrare di. Petro apl̄o Act. viij. symonimago. Pecunia tua tecū sit in ꝑditionē: q̄ existimasti donū dei peccunia comparari. De scd̄a particula illius considerationis. s. qn̄ illud sacramentū fuit institutū: ⁊ constat ꝙ in cena dn̄i que q̄nta feria fuit ante ꝑasceuē vt q̄ttuor euangeliste testant̄. Intelligendū est tamē ꝙ illa dies inuenit̄ in sacra scriptura q̄druplici misterio consecrata: et Primo misterio creationis auiū: quia illa die fuer̄t aues create et a deo formate: sicut habetur Gen̄. p̄mo. Ex quo datur intelligi ꝙ homines qui habent alas contemplationis ſm beatū Grego. super Ezech. sunt idonei ad percipiendū illud sacramentum. Scd̄o fuit consecrata misterio creatiōis pisciū: q̄ eodē die fuerūt pisces a deo in mari creati: quia pisces in amaritudine maris viuentes significant homines in amaritudine cordis ⁊ contritionis ꝑmanentes: qui sunt idonei ad illd̄ sacramentū percipiendū. Tertio fuit consecrata misterio dn̄ice oblationis: q̄ feria q̄nta fuit xp̄s a matre in templo oblatus cum fuerit in die dn̄ico nat⁹ vt alibi patet. Et ita sacerdos offert xp̄m in hoc sacramento inuisibiliter sicut mater tunc obtulit visibiliter. Quarto fuit cōsecrata misterio dn̄ice ascensionis: q̄ illa die fuit in celum assumptus: vt habetur ex apl̄o⁊ actibus. Et idem dicit in omelia paschali beat⁹ Greg. Sed q̄d de hora? Dicit̄ ꝙ istud sacramentū fuit hora completorij institutū: quia vespere facto in cena discubuit Math. xxvi. cap̄.

Et illa insup hora inuenit̄ quadruplici misterio cōsecrata. Primo misterio mundialis creatiōis: ista em̄ hora dicūt aliqui ⁊ credunt ꝙ mūdus fuerit creat⁹: quia ꝑ p̄mo die dn̄ica scribit̄ Gen̄. ij. Factum est vespere ⁊ mane dies p̄mus id ē incipiendo a vespa ſm Augu. iiij. de trinita. Scd̄o fuit cōsecrata misterio paschalis comestiōis quia illa hora fuit celebratū pascha in egypto: vt habetur in Exo. vt ṽitas respōderet figure. Tertio fuit consecrata misterio angelice annunciationis: illa est hora vt creditur in qua angelus dicit̄ virginē salutasse. Et ideo ſm traditionē patrū illa hora a fidelibus mater dn̄i in eccl̄ia per Aue maria salutat̄. Quarto fuit consecrata misterio dn̄ice sepulture: ista em̄ hora corpus xp̄i fuit clausum in sepulchro: vt habet̄ ex ordine euangelico: sic in hoc sacramēto est xp̄i corpus infra species occultatū.

De tertia parte illi⁹ consecratiōis: sc̄z vbi hoc sacramentū fuerit institutū. Cōstat ꝙ fuerit institutum in ciuitate hierusalē: in qua xp̄s cenauit testimonio qua-

240

tuor euangelistarum. Sed attendendum est quod in hoc loco fuerunt instituta quattuor sacramenta que habent adinuicem connexionem: quorum. Primum est sacramentum baptismi Math. xxviij. Euntes docete omnes gentes baptisantes etc. Secundum est sacramentum ordinis quia in cena xpus ordinauit apostolos sacerdotes dans eis potestatem conficiendi di. Hoc facite in meam commemorationem Lu. xxij. Tertium est sacramentum penitentie quando Joh. xx. dixit. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis etc. Quartum est sacramentum eucharistie vt patuit in cena domini: et illud habet ordinem ad precedentia: quia propter delicta quottidiana non debet illud celebrari sine penitentie sacramento: adminus certo tempore: nec illud potest conferri nisi per sacramentum ordinis nec ordo potest suscipi nisi ab homine baptisato. De quarta particula quare illud sacramentum fuit institutum: dicendum est quod apostolus. i. Corinth. xi. assignans rationem illius institutionis dicit. Quociens cunque manducaue. panem hunc et calicem bibe. mortem domini annunciabitis donec veniat.

Sed aduertendum est quod in diuina scriptura quattuor assignantur speciales rationes quarum. Prima est ad fidem catholicam extollendam: quia cum istud sit de bono et difficili quanto difficilior tanto laudabilior: et quia illud est arduum ad credendum dignificat fidem credentis et eius exaltat meritum. Secunda est ad memoriam de preteritis retinendam vt non obliuiscamur tantorum meritorum quorum illud sacramentum est signum memorabile: et ideo dicitur. i. Corinth. xi. Hoc facite in meam commemorationem etc.

Tertia est ad spem de futuro confitendam: quia spes proximi boni maxime confirmatur per arram: illud autem sacramentum est pignus et arra future beatitudinis quam expectamus: vnde non est signum solum memoratiuum: sed etiam pronosticum secundum Dioni. de ecclesiastica ierarchia. Quarta ratio fuit ad charitatem nobis intendendam: quia naturaliter quilibet inclinatur ad diligendum quemlibet se diligentem. Et ideo christus vt nos ad charitatem et eius dilectionem maxime incitaret in hoc sacramento voluit suam dilectionem maximam demonstrare: in quo non sua: sed nobis tradidit semetipsum: et illud est sacramentum quod maxime tenet ecclesiam in sanctitate et puritate: vt docet Dionisius de ecclesiastica ierarchia. Quantum ad tertiam considerationem. s. de illius sacramenti susceptione quatuor sunt videnda. scilicet Primo quot modis sumitur.

Secundo qui sint admittendi. Tertio qui sint excludendi. Quarto quotiens est sumendum. Quantum ad primam particulam est intelligendum quod secundum documenta apostoli. i. Corinth. xi. istud sacramentum potest quattuor modis sumi: quia scilicet Primo sumitur ab aliquibus nec sacramentaliter: nec spiritualiter sicut ab illis qui speciebus illis vtuntur: sicut communi cibo ad sacietatem et ebrietatem: de quibus dicit apostolus. Alius quidem esurit alius autem ebrius est. Secundo aliqui sumunt sacramentaliter sed non spiritualiter sicut illi qui sumunt in peccato mortali: de quibus dicit apostolus. Qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Tertio aliqui sumunt spiritualiter sed non sacramentaliter sicut illi qui fide et deuotione ad illud flagitant sacramentum existentes in gratia: sed propter aliquod impedimentum non possunt ipsum recipere: de quibus dicit Augusti. Crede et manducasti. Quarto aliqui sumunt sacramentaliter et spiritualiter sicut illi qui cum debita preparatione de facto ipsum percipiunt: de quibus dicit idem apostolus. Probet autem seipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat etc.

De secunda particula est intelligendum: quod ad illud sacramentum obligantur fideles secundum quadruplicem gradum: quia Primo aliqui obligantur solum ad credendum et amandum sicut illi qui taliter stant inter infideles: vt nullo modo possint habere copiam de eo: et secundum Hieronymum ad impossibile nemo obligatur: et Augustinus dicit quod seruum pigrum dominus non damnaret: si ea que nullo modo fieri poterant: imparet

Secundo aliqui obligantur non solum ad credendū et diligendum: sed etiam ad venerandum: sicut inter fideles quilibet non impeditus in diebus dominicis adminus ad eccl'iam vadat ⁊ missam audiat obligat⁹: quia de sabbati obligatione preceptum in istuꝫ cultum est translatum. Tertio aliqui obligantur non solum ad venerandū: sed et ad assumendū: sicut omnis perfecte etatis circa dominicā resurrectiōis: et eo tempe quo hoc sacramentū institutum fuit: vt patuit. Quarto aliqui obligantur non solum ad venerandū et sumendū: sed etiaꝫ ad conficiendum sicut om̄es sacerdotes non impediti in solennitatibus magnis Illi em̄ qui nunq̄ celebrant tenent ociosam diuinaꝫ potestatē quibus inuite accedentibus ad illud iocundissimū sacramentum: dicit Malach. p̄mo. Quis in vobis qui claudat ostia ⁊ incendat altare meum gratuito? De tertia particula est intelligendum q̄ beatus Dionisi⁹ in p̄allegato capitl'o de eccl'iastica ierarchia ponit quattuor genera personaruꝫ que in p̄mitiua ecclesia ab hoc sacramēto excludebant: ⁊ Primo cathecumini q̄ non erāt renati ex fonte baptismali.

Scd̄o energumini. i. apostate: qui ab hoc sacr̄o fuerunt alienati. Tertio tēptationib⁹ vexati. Quarto ab istꝫ purgati sed nondū p̄fecte. Istis aūt exclusis di. q̄ admittebat vere dignissime deo vacans ⁊ reb⁹ sensibilib⁹ solū in nature necessitatib⁹ vtens. Sed remanet dubiū si ministrās q̄litercūq̄ circa illud sacr̄m in pctō mortali: peccet mortal'r. Dicit q̄ non: vtpote subdyaconus seu dyaconus: q̄ iure diuino illud non est explicite p̄hibitū. Scd̄a dubitatio ē. Si q̄s indigne sumēs sic peccat mortal'r. Dr̄ q̄ sic: q̄ illa est determiatio apl'i. i. Cor. xi. Qui em̄ manducat ⁊ bi. indi. iudi. sibi mā. et bibit. Tertia dubitatio est si cōsecrās indigne semp̄ peccet mortal'r. Dr̄ q̄ sic p̄ locū a minori q̄ plus est corpus cōficere q̄ ip̄m sumere cū illud sit oim: hoc soluꝫ sacerdotū. Quarta dubitatio est cum s̄m p̄missa oīs indigne celebrans cōmittat duplex pctm̄ mortale in q̄ graui⁹ peccat vel in cōsecrādo vel in sumēdo. Dr̄ q̄ cū pctm̄ illud p̄ueniat ex irreuerētia q̄nto est maior dignitas: tanto maior irreuerētia. Et ideo cū dignius sit cōficere: videt tūc magis peccare. De tali cōquerit domin⁹ p̄ ps̄. xlix. Quare tu enarras iusticias meas et assumis testamentum meum per os tuū. De q̄rta p̄ticula. s. quotiēs sumi debet: q̄tuor v̄itates occurrūt. Prima est q̄ nō debet in die freq̄nter iterari sine necessitatꝫ causa cōiter: q̄ ex frequētia nimia solet oriri contēptus.

Scd̄a est: q̄ ab hac regula natiuitas dn̄i est excepta: q̄ tunc sine aliq̄ necessitate possunt dici tres misse s̄m btm̄ Greg.

Tertia v̄itas est q̄ cū necessitate possunt dici due misse in die alijs tempibus vt qn̄ p̄pter inopiā sacerdotū vnus sacerdos adseruit duab⁹ parochijs. Aut qn̄ venit magna p̄sona que non pōt esse sine missa vt. s. notat in. iiij. sentētiaꝫ. Quarta veritas est q̄ nunq̄ licet iterari nisi in p̄cedenti celebratione se obseruauerit a purificatōe vini ⁊ aque: q̄ tunc non esset ieiunus: ⁊ nulli non ieiuno licet accedere ad hoc sacr̄m. Sꝫ remanet dubitatio. Si quottidie sumere eucharistiam sit conueniēs. Vn̄ respondēs Augusti. dic̄ Quotidie sumere nec laudo nec vitupero: vn̄ dicunt doctores q̄ si ex tali frequētia augeat deuotio est iteranda: si aūt diminueret est dimittenda. Scd̄a dubitatio est: si xp̄us dedit illud sacr̄m ante alium cibū. Dicit q̄ non: immo post cenā: vt habet Math. xxvi. ⁊ Lu. xxij. hoc aūt fec̄ vt sacr̄m datū vltima hora artius in eoꝝ cordibus imprimeret s̄m Grego.

Tertia dubitatio est quare mutat⁹ est ille mod⁹. Dicit ab Aug. q̄ placuit spiritui sctō vt in honore tāti sacramēti ante oēs alios cibos illud in os fideliū intraret. Quarta dubitatio est Si in periculo mortꝫ illud q̄libet debet recipe ⁊ req̄rere sacr̄m. Dr̄ q̄ sic: q̄ est viaticū i trāsitu: qd̄ s̄m Amb. p̄ducit aīaꝫ vsq̄ ad vite portū. Vn̄ fuit bene p̄ illū panem sub-

241

cinericiū figuratū: in cuius virtute ambulauit Helyas vsq; ad montē dei oreb xl. dieb; ⁊ xl. noctibus. iij. Regū. xix. cap̄.

Quantū ad quartā considerationem que est de illius sacramēti ꝑfectione tria sunt videnda. Primo que sunt illi⁹ sacramenti sublimia. Scd̄o que sūt ei⁹ priuilegia. Tertio que sūt eius beneficia. De p̄ma ꝑticula est sciendu; ꝙ sublimitas illi⁹ sacr̄i ex parte cause quadrupliciter declarat̄: ⁊ Primo ex parte cause efficiētis misterialis quia eandem causam p̄ncipalē efficientē habent om̄ia sacramēta q; ordo sacerdotalis ē dignissimū: licet em̄ btūs Dioni. ponat episcopatū: vt includit sacerdotiū esse ordinem maxime deo ꝓximū: in libro de eccl̄iastica ierarchia: tn̄ sacerdotiū ꝑ se acceptu; vt distinguit̄ cōtra episcopatū est incomꝑabiliter digni⁹ episcopatu: q; plus ē cōsecrare xp̄m q̄ cōsecrare quēcunq; aliū: nobilissimus aūt actus ep̄alis inquātu; talis est cōferre ordines in q̄bus homines consecrant̄: hic aūt consecrat̄ ille qui est verus deus. Et ideo btūs Francisc⁹ admirans illā excellentissimā dignitatem presbyteros monuit pre cunctis reuereri: ⁊ ex tanti ordinis reuerentia rennuit esse sacerdos. Scd̄o declarat̄ illa solennitas ex parte cause materialis: circa quam sicut omnia alia sacramēta versatur circa corpus xp̄i misticu;: ita illud immediate circa corpus xp̄i verū quod hic consecrat̄. Et ita sicut corpus xp̄i verum est dignissimū vltra misticu;: ita et hoc sacr̄m quēadmodū theologia prefertur ceter; disciplinis: q; circa dignissimū subiectū versat̄. Tertio declaratur ex ꝑte cause formalis q; illa forma ī q̄ exceditur nobilissima creatura: oportet vt sit nobilissima: sicut homo excedit bruta ꝑ illud solū in quo natura humana est nobilissima: ꝑ illud autē sacramentū solum hoīes precellunt angelos s̄m apostolum ad Hebre. xiij. Habemus altare de quo edere non habent potestate; q̄ deseruiūt tabernaculo corꝑis. Quarto declaratur ex ꝑte cause finalis: q; cū finis semꝑ sit melior his q̄ sunt ad finē: istud autē; sacr̄m est finis oīm spūaliū ꝑfectionū: sic declarat btūs Dioni. ij. ca. de eccl̄iastica ierarchia: vn̄ dat istud signū: cum cetera solenniter celebrent̄ cōsumatio fit in missa vt patet in sacris ordinib;. De scd̄a particula d̄r ꝙ sunt q̄ttuor p̄uilegia isti⁹ sacr̄i. quoꝝ Primū est de illius sacr̄i figura: quia sacr̄a noue legis significant gratiā directe: illud aūt habet de directo suā significationē ⁊ gl̄iam: quia dic̄ beatus Dioni ca. i. de eccl̄iastica ierarchia: ꝙ sicut noticia diuinaꝝ scripturaꝝ est nobis imago future contēplationis in patria: ita sumptio dignissime eucharistie est imitatio illius fruitionis beatifice q̄ saciabimur cū apparuerit eius gl̄ia: id̄o dicit saluator Lu. xxij. Dico eni; vobis q; ex hoc non mādu cabo illud donec impleat̄ in regno dei. Scd̄m priuilegiu; est de illius sacr̄i natura: q; cū ꝑmanentia habeāt ꝑfectiorem naturā q̄ successiua: cetera autē sacr̄a habent naturā successiuā cū transeant cū vsu: illud autē est ꝑmanens cū tam diu ꝑmaneat sacramētū istud q̄dm species durare possunt: vt notat̄ in. iiij. li. sententiaꝝ. Tertiū priuilegiū est: de illius sacr̄i veritate: q; in ceteris inuenit̄ sacr̄m sine re sacr̄i: vt cum quis accedit ficte: hic autē res sacramenti est cū sacramento q̄tuncunq; quis fictus conficiat quia vere corpus christi ē ibi vt patuit: vnde illud est verius quia semꝑ efficit quod figurat. Quartum p̄uilegiū est de illi⁹ sacramēti causalitate: quia cetera sacramenta habent causalitatē respectu vnius gratie inherētis: illud respectu duplicis gratie sc; inherentis ⁊ subsistētis: q; ita confert: īmo perfectius q̄ cetera sacr̄a gratiā: ⁊ iteꝝ ibi efficit conuersionē in verū corpus xp̄i: et iō per singula priuilegia excedit om̄ia alia sacramenta. Et ideo dicit btūs Dionisi. iij. de eccl̄iastica ierarchia ꝙ eucharistia est perfectio perfectionū spiritualiū ⁊ nō est vltra ip̄am laudandū aliquod sacramentū. De tertia ꝑticula: que sunt illius sacramēti beneficia: ⁊ est sciendum ꝙ

vtilitatis cuius

sunt q̄ttuor: quoꝝ Primū est gratiarū augmētatio qꝛ cū requirat hoīem in gr̄a existentē: gr̄am primā non donat sꝫ ipsā datā angmētat: et ideo dicit eucharistia id est bona gr̄a quia ꝑficit gratiā collatam sicut dic̄ Dioni. in ca. prealiegato.

Scd̄m est vite conseruatio: sicut eniꝫ alimentū corꝑis habet vitā corꝑis cōseruare: ita illud sacr̄m cuꝫ sit cibus aīe habet gr̄am conseruare que est vita ipsius aīe: ꝛ ideo datū est sub sil̄itudine cibi et potus: vñ Joh. vi. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs ꝛ biberitis eiꝰ sanguinē non habebitis vitā in vobis. Et iterum Qui manducat me viuit propter me ꝛc̄.

Tertiū est pctōꝝ remissio: quia habet omnia pctā venialia delere: sicut aggrauare mortalia qñ inuenit ea vt notat in iiij. sententiaꝝ. Et ideo saluator instituens illud sacr̄m post formā consecrationis adiūxit: In remissionem peccatoꝝ.

Quartū bñficiū est premioꝝ ꝓmissio qꝛ saluator noster Joh. vi. ca. certitudinaliter ꝓmisit q̄ttuor p̄mia digne sumentibus ip̄m: et Primū est resurrectio certa: cū inq̄t. Resuscitabo eū in nouissimo die ꝛc̄. Scd̄m est immortalitas sempiterna. Hic inq̄t est panis de celo descēdens: si quis ex eo manducauerit nō moriet̄ in eternū ꝛc̄. Tertiū est societas p̄clara: vnde ait. Qui māducat carnē meam ꝛc̄. ꝛ sequit̄. in me manet ꝛc̄ Quartum est sacietas ꝑfecta: vñ accedētibus digne ad ip̄m dicit idem. Qui venit ad nō esuriet neq̄ sitiet vnquā. Cuiꝰ sacietatis nos ꝑticipes faciat xp̄s ih̄s dei et virginis filius. Amen.

Tractatus de septem donis spiritussancti.

In principio creauit deꝰ celū ꝛ terrā ꝛc̄. Geñ. i. cap̄. Nota q̄ sic̄ deus maiorez mundū creauit ꝑ opa septē dieꝝ: sic etiā minorē mundū id est hominē per septē dies opatus est filius dei: vt per spirituꝫ sctm̄ soluant̄ septē opa diaboli. Et ideo p̄ma die fecit lucē deus. i. quandā nebulam lucidā Geñ. i. Fiat lux. ꝛ hoc est primū opus qd̄ spūssctus p̄mo facit in aīa. Ante siquidē aduentū spūssctī in animā sūt nebule sup̄ faciē abissi. i. cordis hūani: vñ de pctōribus d̄r Sap̄. vij. Vna cathena tenebraꝝ oēs erant colligati: peccatores em̄ de pctis faciūt vnā cathenā: vt. s. de pctō cogitationis in pctm̄ cōsensus: ꝛ de consensu in locutionē: ꝛ de locutione in opationem: ꝛ de opatione in cōsuetudinē ꝛ tandē in contemptū ꝛ desperationem. Sed ꝑ aduentū spūssancti cathena illa tenebrarū dissoluit̄ et noua lux introducit̄ Judicū. xiij. Irruit spiritꝰ dñi in sampsonē: ꝛ sicut solēt arbores ad ignē consumi: ita vincula q̄bus anima ligat̄. i. peccata destruunt̄ ꝛ dissipātur ꝑ aduentū spiritussctī. Hoc autē facit spiritussctūs per donū timoris quod est fundamentū omnis boni spūalis sicut eniꝫ euerso. s. fundamento euertit̄ domus: ita nisi timor dñi tenuerit te cito euertet̄ domus tua: vnde Eccle. i. Qui sine timore est non poterit iustificari: timor em̄ facit q̄dam illuminationē: licet non plenam in aīa: sicut em̄ lima purgat ferrū: ꝛ splēdidū reddit ꝛ mola cultellū sic timor purgando aīam illuminat ip̄am ad cognitionem ꝓprie fragilitatis ꝛ ꝟitatis peccati: ꝛ firmitatis seu serenitatis iudicij Eccle. ij. Qui timetis dñm diligite illū: ꝛ illuminabit cor vestrū. Sed sicut ille qui nimis limat ferrum vel acuit cultellum destruit cultellū: sic nimius timor in anima curuat animā: quia qui nimis emūgit elicit sanguinem Per hoc autē primū opus spūssancti destruit̄ primū opus diaboli in anima. s. sup̄bia: mens em̄ illuminata ex cognitione ꝛ consideratione ꝓprie fragilitatis ꝛ vilitatꝫ peccati ꝛ potentie diuine humiliat̄ ꝛ illuminat̄ sicut timens ꝑcuti demittit caput. i. Petri vl. Humiliamini sub potēti manu dei: ꝛ iō Eccle. i. Timor dñi expers est peccati.

Scd̄a die fecit deꝰ firmamentū Geñ. p̄mo. Fecit firmamentū in medio aq̄ruꝫ

Hoc est scd̄m opus qd̄ facit spūssctūs in aīa. Nā ip̄a instabilis est ante aduētū

Scd̄a dies

spūssancti: ⁊ in aduersis ventis mouetur modo em̄ aduersitatib⁹ deprimit̄: modo ꝓspitatibus eleuat̄ Trenoꝝ.i. Peccatū peccauit hierl'm ꝓpterea instabilis facta est: sed spūssctūs aduenien̄s eam stabilit ⁊ confirmat Hebre.xiij. Optimū ē gratia stabilire cor. Hāc confirmationē petebat ps̄.di. Et spiritu p̄ncipali cōfirma me. Et in missa de spūsctō petit p̄ncipaliter hanc confirmationē sacrosctā mat̄ eccl'ia di. Cōfirma hoc deus quod operat⁹ es i nobis ⁊c. Hoc aūt scd̄m op⁹ fac̄ spūssctūs in aīa ꝑ scd̄m donū scz ꝑ donū pietatis Eccle.iij. Ignē ardentē extiguit aq̄: ⁊ elemosina resistit pctis ⁊ de⁹ ꝓspector est eius q̄ reddet gr̄am. ⁊ Eccle.vij. Nō te pigeat visitare infirmū ex opibus em̄ pietatis in dilectione dei firmaberis

Sed nota q̄ non solū est opus pietat⁹ ad proximū: sed etiā ad seip̄m: dicit̄ eniz Eccl'.xxx. Miserere aīe tue placens deo ⁊ Eccle.xiiij. Qui sibi neq̄ est: cui bon⁹ erit. In habentib⁹ em̄ cor lapideū nō est sensus doctoris nec metus timoris ideo auferā a vobis cor lapideū ⁊ dabo vobis cor carneū.i. dulce benignū ⁊ compatiēs ⁊ faciā vt in p̄ceptis meis ambulet⁹ que sūt: Que tibi nō vis fieri alteri ne fecer⁹ vñ ps̄. Flauit spūs tuus.i. spūssctūs ⁊ fluent aque.s. compassionis. Per hoc donū spūssctī in anima dissipat̄ scd̄m opus dyaboli.s. inuidia que gaudet de alieno malo: ⁊ tristat̄ de alieno bono: ⁊ ideo reducet eos de⁹ ad iustū metū.s. ad īfernū. vbi cor eius cruciabit̄ malis: ⁊ bonis quibus noluit gaudere p̄uabit̄ ⁊ iproperiū ⁊ contumeliā hereditabit malus. Tertia die ꝓduxit deus herbā virentē: et hoc est tertiū opus qd̄ facit spūssctūs in aīa. ante autē aduentū spūssancti in animaz ip̄a est quasi herba vel arbor mortua et arida ⁊ sine humore gr̄e: ⁊ ꝑ cōsequēs sine fructu: ideo non est apta nisi incendio infernali: q̄r omnis arbor que non facit fructū excidet̄ ⁊ in ignem mittet̄ ⁊ ardet sed aduenien̄te spūsctō viuificante redditur ei gratia humoris Esa.xliiij. Effūdam spirituz meū super semen tuū: ⁊ benedictionē meam super stirpē tuā ⁊ germinabit inter herbas quasi salices iuxta pretereuntes aquas ⁊ sic anima fit arbor fructifera cuius folia sunt bona verba: fructus bona opera: odor vero bona fama: talis arbor erat illa anima que dicebat. Ego sicut oliua fructificaui in domo dñi: oliua em̄ sicut in se pinguis est ⁊ in alijs medicinalis: sic anima debet habere in se pinguedinem deuotionis ⁊ alios sustentare ⁊ sanare verbis ⁊ exemplis cōsolatorijs: vt sint folia eius ad medicinam: ⁊ fructus eius in cibum Ezechiel'. xlvij.ca. Per hoc autē tertiū donū spiritussancti soluit̄ tertium opus dyaboli. Hoc autē tertiū opus facit spiritussanctus in anima.s. donū scientie: que docet hominē gratiose cōuersari in medio nationis praue ⁊ se amabilē exhibere: et irreprehensibilē: omnib⁹ quod specialiter fit per mansuetudinē ⁊ patientiā iō dicit̄ ad Gala.v. Fructus autē charitatis est gaudiū: pax patientia: longanimitas et bonitas. Per hoc autez tertiū donum spiritussancti soluit̄ tertiū opus dyaboli in anima scz ira: que hominē impedit ne alijs fructificet per exemplū: conuersationē eius odibilē reddēdo Prouer.xviij. Spiritū ad irascendū facilem quis poterit sustinere: ⁊ Eccle.xviij. Nonne ardorem iracundie refrigerabit ros.s. gratie. Galath.vi. Vos q̄ spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis.

Quarta die fecit deus luminaria solē lunā ⁊ stellas: que quottidie cursum suū perficiūt. Et per hoc intelligit̄ continuitas ꝑseuerantie in bono: ante em̄ aduentum spūssancti licet homo bonū ꝓpositū conciptat ⁊ aliqua de genere bonoꝝ faciat statim deficit ⁊ infirmat̄ manus post factum ⁊ ad modicum temptationis impulsum reddit se victum: sed aduenien̄te spiritusancto fortificatur ⁊ roboratur et que prius erant importabilia tunc videntur leuia: exemplum est de beato Petro qui ante receptionem spiritussancti ad verbum ancille dum mori timuit vitam negauit: sed postea virtute indutus

Tertia dies

Quarta dies

ex alto pro xp̄o mori leue reputauit: nec per aliquam temptationem a bono proposito auerti potuit: ideo dicit̄ de anima sctā. Jere. ij. In desiderio anime sue attraxit ventum amoris sui scz spiritussancti donū quod est amor: nullus auertet eam. s. nulla temptatio. De istis viris spūalibus dicit̄ Judicū. v. Stelle manētes in ordine ⁊ cursu suo aduersus sysaram pugnauerunt. i. aduersus dyaboluz Milites sic ordinati horribiliores sunt demonib⁹ vt castroꝝ acies ordinata: ita Judicū. xiiij. Irruit spiritus in sampsonem ⁊ lacerauit leonē. i. diabolū q̄ edum in frusta decerpserat. Hoc autē opus fac̄ in anima spūssctūs ⁊ eius donū. s. fortitudinis: qui em̄ sperant in domino mutabunt fortitudinem. s. carnalem in spiritualem. current et nonlaborabūt: ambulabūt ⁊ nō deficiēt Esa. xl. Sed de fortibus in seruitio diaboli dicit Jere. xxiij. Faci⁹ est decursus eoꝝ malus: ⁊ fortitudo eoꝝ dissimilis qui. s. sūt debiles in seruitio dei Eccl̄. v. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentias cordis tui.

Per hoc donū quartum spiritussancti destruitur in anima quartū opus diaboli. s. accidia que eneruat vires hominis ⁊ facit laborem in preceptum. Quinta die fecit deus pisces ⁊ aues: ꝑ aues que mediantibus alis volant intelligunt̄ cōtemplatiui qui desiderio eternoꝝ et contemptu mundanoruz a terra se eleuant. Per pisces qui mediantibus pēnulis in aqua natant ⁊ non submergunt̄ boni diuites qui sunt in aqua temꝑalis affluentie: ⁊ tamen in ea nō submerguntur ꝑ nimiū amorem: de quibus dicit ps̄. Diuitie si affluāt nolite cor apponere: licet em̄ se non separent corpe: separantur tamen mente. Non em̄ omnes pisces sunt immundi: nec omnes diuites reprobandi. Illi em̄ qui ad modum piscium natant per opera misericordie sunt mundi: sed illi qui sicut anguille se abscondunt in luto sunt immūdi: de quibus dicit̄. i. Thi. vi. Nam qui volūt diuites fieri incidūt in laqueum ⁊ temptationem diaboli: et in desideria praua mergunt̄. Hoc est q̄ntum opus quod facit spiritussanctus in anima. Ante aduentum em̄ spiritussancti cor ad terrena deprimebat̄ ꝓpter nimium amorem: vnde de peccatoribus dicit ps̄. Oculos suos statuerunt declinare in terram: quia vbi. s. amor ibi oculus. Sz aduenientе spiritusancto cor de terrenis ad celestia eleuatur Ezech. p̄mo. Cum eleuaretur cherubin. s. de terrenis eleuabantur pariter et rote id est viri perfecti volubiles ad modum rotarum ex paruitudine obiecti. Spiritus em̄ vite erat in rotis ⁊c̄. Hoc autem opus facit spiritus in nobis per spiritussancti donum. s. consilij: consilium autē est. Vade et vende omnia que habes ⁊ da pauperib⁹ ⁊c̄

Per hoc autem donū spiritussancti in anima destruitur quintū opus diaboli. s. auaritia que est idolorum seruitus: quia vbi est spiritus domini ibi libertas. ij. Corinth. iij. Sexta autem die deus fecit hominē ad imaginem et similitudinem suaz Gen̄. p̄mo. Faciamus ⁊c̄. Nūc enim homo siue anima in se imaginem et similitudinem dei gerit et exprimit: quando ad eternorum contemplationez se conuertit. Hoc autem est sextum op⁹ quod facit spiritussanctus in anima. eleuat enim ipsam ad contemplanduz eterna et hoc per donum spiritussancti. s. intellectus. Est enim intellectus donum interius ⁊ superius. i. Corinth. ij. qd̄ oculus non vidit ⁊c̄. sequitur. Nobis autem reuelauit per spiritūsanctum suū. Spiritus eniz omnia scrutatur id est facit scrutari profunda: vt dicitur. ij. Corinthioꝝ iij. Nos vero omnes reuelata facie gloriam domini speculantes in eādem imaginem transformamur a claritate in claritatem tanq̄ꝫ a spiritu domini. Per h̄ opus sextum destruitur sextum opus diaboli in anima nostra. s. luxuria que maxime in homine imaginem dei deprauat. Hoc enim peccatum assimilat hominez brutis que sunt sine intellectu: vt dicitur in ps̄. Homo cum in honore esset nō intel. ⁊c̄. Cōtra tales dicit̄ in ps̄. Noli

Sexta dies

te fieri sicut equus ⁊ mulus ⁊c̄. Spirit⁹ em̄ sctūs non cōpatit secū hoc pctm̄: i m/mo ip̄m destruit ⁊ dissoluit Gen̄. vi. Nō ꝑmanebit spūs meus in homie ineternū qꝛ caro est. i. carnaliter viuit maxime in pctō carnis in quo homo totus efficitur caro Job. xxxiiij. Si direxerit ad domi/nū cor suū ꝑ feruorē scz desiderij: spm̄ il/lius ⁊ flatum ad se trahet. Deficiet om/nis caro simul ⁊ homo in cinerē reuertet ex ꝓpria scz fragilitatis ⁊ carnalitatꝫ cō/sideratione humiliando se. Septima die requieuit deus ab omni ope quod fe cerat: hec em̄ cōsumatio post laborē pre/teritoꝝ est septimū quod facit spūssctūs in anima: quia post laborē actionis va/cat ad contemplationē quietis Apocal. xiiij. Amodo iam dicit spūs vt reqescāt a laboribꝫ suis. Hec autē requies ha/betur ꝑ donū sapiētie in quo iam pregu/statur cena eterne btitudinis: vbi erit re quies Esa. xxxiij. Huiusmōi aūt dulce/dinē facit sentire spūssctūs Sap̄. xij. O q̄ bonus ⁊ suauis est dn̄e spūs tu⁹ in oi/bus. ⁊ Eccle. xxiiij. Spūs me⁹ sup̄ mel dulcis ⁊ hereditas mea sup̄ mel ⁊ fauū: huius autē hereditatis pignus est spiri/tussctūs Ephe. i. Signati estis spiritu ꝓ missionis sctō qd̄ pign⁹ qui habet in ma iori quiete expectat ꝓmissionē q̄ est eter/ne hereditatis licet ꝑfecte nō quiescat ⁊c̄

Septi/ma die

Per hoc aūt donū destruit septimum opus diaboli. s. gula: qꝛ gustato spū desi/pit omnis caro ⁊ sapores mundi insipi/di fiunt: qui aūt hunc saporē bibit et dul cedinē ei⁹ sapit: de nihilo curat quousq̄ poculo pleno bibat in regno dei. Sic er/go apparet quō spūssctūs mittit ad curā/dum: ⁊ quō septē diebus. i. septem donis creat oīa que sunt necessaria homini. Et quō per illa septē dona septē opa diabo/li in aīa dissipant. Spūs em̄ sctūs adue/niens in anima creationē operat qꝛ facit de nihilo aliquid: homo em̄ peccādo fit nihil: quia a vero ente ad terram se ver/tit siue ad terrena que de se non sūt Je/remie. iiij. Aspexi terram ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil. ⁊ ps̄. xiiij. Ad nihiluz dedu/ctus est in conspectu eius malignus: li/cet in aspectu hoīs aliquid videat: et iō dicit. Ecce factus es ⁊ non eris in perpe tuū. i. ad Corinth. xiij. Si charitatē non habuero nihil sum. Sic igit apparet mo dus per quē mittit spūssctūs ad creādū Quē nobis concedat qui viuit ⁊c̄. Amē.

Tractatus de vltimo iudicio.

E vltimo dei iu/dicio mihi consideranti oc/currunt ꝑ ordinez duodecim inquirēda vicz sex ex parte iudicis: ⁊ sex ex ꝑte iudicādoꝝ. Ex parte iudicꝫ que/rendū est. scz Primo quis erit iudex. Scdo quādo iudicabit. Tertio vbi iudicabit. Quarto que erit eius fami lia. Quinto qui erunt testes sententie Sexto qui sunt iudicandi. Septi/mo de quibus sunt iudicandi. Octa/uo qui erunt accusantes. Nono q̄ erūt testes delicti. Decimo si erūt ibi aduo cati. Undecimo que erit accusatio. Duodecimo que erit sentētia. Quā/tum ad primū est dicendum ꝙ iudex vl timi iudicij erit xp̄s iesus. s. secunda per sona in trinitate. Et obmissis multꝫ ra/tionibus hoc probantibus in nouo testa/mento ponā duas rationes Augusti. de ciui. dei vltimo fundatas supra vetus te/stamentū. quaꝝ Prima ratio est ⁊ fun/dat super illud Esa. xlviij. Ego p̄mus ⁊ ego nouissimus ⁊ ero in sempiternū: ma nus em̄ mea fundauit terram ⁊ dextera mea firmauit celū: vocabo eos ⁊ stabunt simul: ⁊ congregamini omnes vos ⁊ au/dite ⁊c̄. ⁊ infra. Nūc dn̄s deus misit me ⁊ spūs eius. Hoc em̄ ꝑm formā serui di/de re futura vtens tempe preterito ꝓ fu/turo: sed alibi ꝓpha dic̄. Sic̄ ouis ad oc/cisionē ductus est: non em̄ ait: ducet: sed pro eo ꝙ futuruz erat preteriti temporis posuit verbū sicut alibi facit sepe. Se cunda ratio fundat super dictū zacharie ꝓphete: ⁊ hoc ꝓbat. s. valde euidenter di. Omnipotentem misit omnipotens id ē deus pater misit filiū: ⁊ plures alias rō/nes fecit Augu. hoc ꝓbantes. s. ꝙ xp̄s ie/

sus debet viuos ⁊ mortuos iudicare. hoc habito occurrūt tria cōsiderare: et Primo si xp̄s veniet gl'iosus an nō. Scdo si veniet cū signis passionis ei⁹. Tertio si veniet benign⁹ vel seuer⁹. Quātum ad primū est notandū ꝙ sicut dicit Math. xvi. Fili⁹ hom̄is venturus est in gl'ia patris sui cū angelis suis: ⁊ tūc reddet vnicuiq; ꝯm opera sua. vbi dic̄ Hieronym⁹. Prouocat; aūt discipulis: vt abnegarent se ⁊ tollerēt crucē suam: grandis fit error audientiū: idcirco tristib; leta succedūt. Et dicit filius hoīs venturus est in gl'ia patris sui cū angelis suis Si times mortē audi gloriā triumphantis: ⁊ vere crucis audi ⁊ cōsidera angelorū misteria. quasi diceret. nūc filius hoīs venit: sed nō in gl'ia: non em̄ decebat eū in gl'ia constitutū pctā nostra portare et ignominiā crucis. tunc autē veniet gloriosus ⁊ discipulos suos faciet vt sint cōformes gl'ie sue. Itē Crisos. Non em̄ dixit in tali gl'ia in qua est pater ne alteritatem gl'ie suspicaremur: sed ait. in gloria patris vt eadē gl'ia ostendat: si autē gl'ia vna est: manifestū est ꝙ substātia vna est. Quid est ergo timēs Petr⁹ mortē audiens qr tunc me videbit; in gl'ia ⁊c. ⁊ vos Sed ꝯtra illā conclusionē arguit sic: ex aspectu gl'ie surgit fruitio: sed cū xp̄m visurus sit oīs oculus iuxta illud Apoca. Videbit eū oīs oculus ⁊c. tunc si veniet in gl'ia omnes fruent: ⁊ p cōsequēs nō timebūt: patet per illud qd̄ subdit ibidem ⁊ qui eum pupugerunt plangent ⁊c. Respondeo ⁊ dico ꝙ dāpnati nō fruent illa gl'ia sed magis dolebūt de ea iuxta glo. sup eodē verbo di. ꝙ nō tam dolebūt de ip̄o tormēto q̄ quia repellent a tali consortio: vel forte ita terrebunt vt non videant dictā gl'iam qd̄ nō credo. Quantū ad scd̄m: in qua forma apparebit xp̄s vicz si cū signis passionis an non. Dico ꝙ apparebit simpl'r vt deus: ergo nō portabit signa seruitutis cuiusmōi sūt signa passionis cū in eis xp̄us assumpserit formam serui ⁊ sūme se humiliauerit: iuxta illud apl'i ad Philip. ij. Humiliauit se metip̄m ⁊c. Rn̄deo et dico ꝙ illa signa nō p̄tendūt seruitutē s; gl'iam ⁊ triūphū vn̄ Criso. sup Math. dic. ꝙ crux illa ⁊ cicatrices ille erūt solis radijs lucidiores: ⁊ idē ait. Cōsidera quāta sit v̄tus crucis sol obscurabit: ⁊ luna nō dabit lumē suū: vt discas ꝙ luna tūc erit lucidior: et sole clarior. Et ratio reddit: qr vbi sūt signa cause magis apparet effectus: sed cicatrices sunt signa passionis q̄ est causa exaltationis ⁊ dāpnationis xp̄i iuxta qd̄ infert oppositū auctoritas allegata dicens ꝓpter qd̄ ⁊ deus exaltauit illuz. Item ad Hebre. v. Exauditus est p sua reuerētia

Quantū ad tertiū vtr̄ xp̄s veniat ad iudiciū seuer⁹ vel benignus. Dico ꝙ bonis apparebit benignus ⁊ malis seuer⁹: vnde Mathi. xxv. dicet bonis: Venite benedicti p̄ris mei ⁊c. malis vero dicet. Ite maledicti ⁊c. Sed quō vtrisq; cū benignitas nō sepet a iudice. Dicendū ꝙ mali magis scient eā cōtra se q̄ pro se cū summe dolebūt de tāto bono quo sentient se ꝑpetuo p̄uatos. Quantuz ad scd̄m p̄ncipale quādo. s. veniet xp̄s ad iudiciū. Dicendū est qd hoc volendo tute rādere cum Aug. ij. de ciui. dei. ꝙ si necessariū esset hoc scire dn̄s discipulis nō dixisset: Non est vestr̄ noscē tempa vel momenta q̄ pater posuit in sua ptāte. Sed volendo ꝑ aliq̄s cōiecturas circūloq̄: de hoc iudicio occurrūt tria consideranda. et Primo qua hora dn̄s ad iudiciū veniet. Scdo quo die ⁊ quo mense veniet. Tertio quo anno ⁊c. Quantuz ad primū dicitur ꝙ media nocte veniet: iuxta illd̄ Math. xxv. Media nocte clamor factus est ecce sp̄ōsus venit: vbi dic̄ Hierony Traditio iudeoꝝ est xp̄m media nocte ventur̄ in silitudine egiptij tēporis qn̄ pascha celebratū est: ⁊ exterminator venit ⁊ dn̄s sup tabernacula transijt: ⁊ sanguine postes nostraꝝ frontium cōsecrate sunt: vn̄ reor ⁊ traditionē apostolicā ꝑmansisse: vt die vigiliaꝝ pasche ante noctz mediū domini populū dimittere non liceat expectātes xp̄i aduentum securitate p̄sumpta: postq̄ illud tempus

Tertio

Scda ꝑs p̄ncipalis.

243

festi cuncti agant diē: vñ pš. Media nocte surgebā ad confitendū tibi. vbi glo. dies dñi. i. aduētus dñi qui dicit dies nō pro tempe diei: sed qꝛ tunc omnia erunt aperta: vt patet ex textu qꝛ implicaret apostolo dicēti ꝙ dies veniet de nocte ꝛc.

II. cōsi. Quantum ad scdm. s. quo die veniet. Dicendū ꝙ veniet. xxiiij. die Marcij. et hoc ꝓbat tripliciter. et Primo qꝛ sicut iudei arguūt horā ex celebratione pasce: ꝛ transitu sup tabernacula in egypto: ita ego arguo diē cum tali pascha ꝛ tal' trāsitus fuerit illa dies. s. xxiiij. die Marcij

Scdo quia tali die iudicatus fuit xp̄s iniuste ꝑm Augusti. ij. de ciui. dei: ḡ eodē die videt conueniens ꝙ veniat iudicaturus mundū iuste. Tertio qꝛ figura et motus circularis ꝛ opatio ꝑm geometricos est ꝑfectissima: qꝛ finit vbi incipit: sꝫ dei opatio quecunqꝫ est ꝑfectissima: quia dei ꝑfecta sunt opera: ḡ est circularꝫ ꝛ finiens vbi incipit si finiri debeat: sed mūdus incepit tali die. s. xxiiij. marcij: ḡ ibi debet finiri. Et sic ex hoc patet etiam de mense. s. ꝙ tali mense mūdus finiri debet

III. considera. ꝛ xp̄s ad iudicandū venire. Quantū ad tertiū. s. quo anno. Dico ꝙ si non transisset sextus millenarius annorū a mūdi creatione forte haberē opinionē cū Augustino. ij. de ciui. dei. vij. ca. vbi videtur opinari ꝙ debet venire antixp̄s octauo millenario. Vñ verba Augusti. sūt hec ꝑtractās illud Apocal'. ij. Vidi angeluꝫ descēdentē de celo habentē clauē abyssi ꝛ cathenā in manu sua: ꝛ tenuit draconē illum serpentē antiquū q̄ cognominat⁹ est dyabol⁹ ꝛ sathanas ꝛ alligauit illū mille annis ꝛ misit illū in abyssum ꝛ clausit ꝛ signauit sup eum vt non seduceret gētes donec consument mille anni: vbi diē Aug. Hic em̄ ptātem habet seducēdi ꝛ possidēdi q̄ fuerāt liberati cohibuit atqꝫ frenauit ꝛc. Mille anni vt mihi occurrit duob⁹ modis pōt intelligi: aut quia ī vltimis annis mille illa res aget ꝛ in sexto millenario annoꝝ tanq̄ sexto die cuius nūc spacia posteriora voluunt secuturo: deinde sabbatū qd nō habet vesperā requiē. s. sctōꝝ que non habet finē: vt huiusmōi millenarij tanq̄ diē nouissimam partē q̄ remanebit vsqꝫ ad terminū seculi mille. s. annos appellauerit: eo mō quo pars signat a toto: aut certe mille anni ꝓ annis oībus hui⁹ seculi posuit: vt ꝑfecto numero vocaretur tempis plenitudo.

III. ꝑ ꝑncipalis. Quantū ad tertiū ꝑncipale vbi iudicabitur: tria breuiter sunt iudicanda. s.

Primo vbi stabit iudex. Secūdo vbi stabūt mali iudicādi. Tertio vbi stabūt boni acceptādi. Quantum ad primū est dicendū ꝙ xp̄s iudex stabit in aere supra montē oliueti: qꝛ ibi a discipulis visus est qñ ascēdit: sed sic debet venire sicut ascendit: iuxta illud Act. i. Viri galilei q̄d statis ꝛc. vsqꝫ ibi. Sic veniet Q⁹ autē ih̄s ascēderit de monte oliueti patet eodē cap̄. cum dicit. Tunc reuersi sunt hierosolymā a mōte q̄ vocat oliueti Hoc etiā cōfirmat glosa Rabani. cū diē de monte. s. oliuaꝝ ascendit xp̄s: vbi xp̄i morte sathanas est confusus. Istā cōclusionez asserit glo. sup illo verbo Joelis. iij. Cōgregabo omnes gētes: ꝛ deducam eas in vallē Josaphat. vbi glo. Hic quidā intelligūt ꝙ in valle q̄ est in latere montis oliueti descensurus est dñs ad iudiciū: qd friuolum est. Non em̄ in terra sed in spacio huius aeris sedebit: cōtra montē oliueti de quo ascendit. Quātum ad scdm: vbi stabunt mali iudicandi. Dicendū ꝙ in valle iosaphat Joelis iij. Cōgregabo inq̄t oēs gētes ꝛ deducā eas in vallē iosaphat ꝛ disceptabo cū illis. Sed h̄ nō intelligit de bonis qꝛ erūt in aere vt patebit: ḡ intelligit de malis. Itē mgr̄ historiaꝝ vt recitat Hiero. diē In valle Josaphat iudicabit oīs homo iudicantib⁹ angelis illos. Sed ꝯtra nō videt ꝙ in tā parua valle possit stare tanta multitudo. Sꝫ rñdeo ꝙ ille q̄ pōt hominem de puluere suscitare pōt multos in vna vallecula collocare vel aliter sicut dicit Hiero. poterunt stare in locis circūstantibus vt iudicem videant illi quorū vallis non est capax. Quantū ad tertiū: vbi stabunt boni. Dicit ꝙ stabunt in

Scdo

Tertio

uere z obuiam xpo: iuxta illud apostoli i. Thessalo. iiij. Mortui qui in xpo sunt resurgent pmi: deinde nos q viuimus q relinq̃mur simul rapiemur cũ illis in nubibus obuiam xpo in aera z̃. quem passum pertractans Augusti. in libro de ciuitate dei li. ij. cap̃. ij. dic̃ sic. Queri solet verũ illi quos viuentes inuẽturus est dominus iesus xp̃s quoz personas atq; illos qui tunc secum viuebant transfigurauit amplius nũq̃ morituri sint an ipso temporis puncto que cum resurgentibus rapient in nubibus obuiã xpo in aera: ad immortalitatẽ per mortẽ mirabiliter transibunt. Neq; em̃ dicendum est fieri non posse: vt dum per aera in sublime portant in illo spacio cõmoriantur z reuiuiscant. Item glo. super eodẽ passu dicit: deinde nos qui viuimus qui relinq̃mur. i. illi de nobis qui viui erimus z residui cum xpo rapiemur ab angelis simul cum illis qui nos p̃cesserunt ad requiem in nubibus: quia nubes suscipiẽt eos vt xp̃m in ascensione nubes suscepit Ideo glo. sup illo verbo Joelis. iij. Congregabo omnes gentes z̃. dicit in valle Josaphat. s. ad iudiciũ domini: ad quod congregabuntur non soluz iudei qui credere noluerunt: sed etiã omnes impij: q ab initio mundi fuerunt: isti autem non ascendent in valle iudicij. i. dampnationis: sed eleuabuntur in nubibus obuiam

IIII p̃n supale christo. Quantum ad quartũ principale scilicet: que erit familia iudicis iudicantis. Dicendũ est q̃ sicut habent domini temporales triplicem familiã: sic ipe habebit scz Primo minorẽ ad sententiam preparantẽ. Scõo maiorẽ in sententia assistentẽ. Tertio minimã sententiaz exequentẽ. Primo dico q̃ xp̃s iustus iudex i iudicio vltimo habebit familiam minorẽ sicut angelos: de quibus dicit Dañ. vij. Milia milium ministrabant ei z̃. Et Augusti. de ciui. dei libro ij. cap̃. ij. dicit q̃ hec congregatio per ministerium angeloz fiet: de quibus dicit p̃s lix. Congregate illi sanctos eius z̃

Secundo habebit familiam maiorem. s. illos qui in sententia assistent: de quibus vbi supra. Et decies cẽtena milia assistebant ei. Et Augustin⁹ de ciuitate dei. Descendet cum angelis z alios euocabit de supernis locis ad faciendũ iudicium z̃. Tertio etiam habebit inimicos qui sententiam exequantur: et hij erunt demones qui malos secũ ad infernum deducent. Vnde Augusti. libro ij. de ciuitate dei cap̃. vij. de dyabolo loquens ait. Nam seducere gentes nunc z secum trahere in eternam penam potest Possunt etiam tales executores esse boni angeli: vnde Augusti. Separabunt impios a pijs per bonos angelos: quia officia vindicte possunt implere boni bono animo: sed officia misericordie nõ possunt implere mali angeli id est dyaboli. V. p̃ncipale

Quantum ad quintuz principale. s. qui erunt testes sententie iudicis. Dicendum est q̃ triplex genus testium erit ibi scilicet Primo vniuersitas angelorum de quibus dicitur Math. xxv. Cum venerit filius hominis in sede maiestatis sue et omnes angeli cum eo. Secundo vniuersitas beatorum: de quibus etiam vbi supra. Cum venerit filius hominis z̃. Et sequitur. Sedebitis et vos super sedes duodecim z̃. Et non solum duodecim vt dictum est: sed Tertio vniuersitas sanctorum fm Augustinum ij. de ciuitate dei cap̃. v. qui verbum predictum pertractans ait. Nec quoniam super duodecim sedes sessuros esse ait duodecim homines solos cum illo iudicaturos putare debemus: duodenario em̃ numero vniuersa quidem signatur iudicantium multitudo: propter duas partes numeri septennarij: que signat plerumq; vniuersitas: que due partes in tres et in quattuor multiplicate duodecim faciunt. Nam quater ter et ter quatuor duodecim faciunt. Item Zacharie xiij. Veniet dominus deus meus omnesq; sancti cum eo z cetera. Quarto vniuersitas populorum. Vnde Matthei. xxv. vbi supra. Congregabuntur ante eum omnes gentes z̃. z cetera.

2.44

Sexto principaliter

Quantū ad sextū ꝓncipale.s. q̄ erunt testes delicti. Dico q̄ erūt in triplici differentia. qz Primus erit supra se.s. deus q̄ omnia intuet̄ q̄ ait Jere. xxix. de seipō. Ego iudex z testis dicit dñs. Secundus erit intra se.s. ꝓpria conscientia. vnde Augusti. Quisq̄s iudicem times presentem conscientiā corrige: sensus em̄ testimoniū cōscientie tue est: habit enim testimoniū de opibus nr̄is bonis conscientia: iuxta illud apli. ij. Cor. i. di. Nam gl̄ia nostra hec est testimoniū cōscientie nostre zc̄. Tertius erit iuxta se.s. angelus custos: iuxta illud Job. xx. Reuelabunt celi iniquitatē eius. Jte Crisо. sup Matth. omel. xxv. Omnes angeli aderunt testantes, z ipi quantū administrauerint missi a dño ad hominū salutem.

Quantū ad septimū q̄ sunt iudicādi. Dico q̄ iudiciū triplicit̄ accipit. s. Primo modo ꝓ dānatōe z illo modo accipit saluator Joh. v. ca. di. Amen amen dico vobis. quia qui verbū meū audit et credit ei qui misit me habet vitā eternam: z in iudiciuz non venit sed transiet a morte in vitā: qō verbū practans Augu. in libro de ciui. dei li. xx. cap̄. v. ait Ecce hic dicit fideles suos ad iudiciū non venire quomō ergo p iudiciū segabunt a malis z ad eius dexterā stabūt nisi quia hoc loco iudiciū posuit pro dāpnatione: in tale quippe iudiciū non venient: qz audierūt verbuz eius z credūt ei qui misit eū: illo iudicio iudicabunt mali: vnde Esa. lxij. ca. Omnē linguā resistentē tibi in iudicio iudicabis zc̄. Secō modo pro sententie ꝓmulgatione: z illo modo accipit illud apli. Surgite mortui venite ad iudiciū. i. ad ꝓmulgationē sententie: ideo isto iudicio iudicabunt nō omnes beati Ad oēs em̄ malos dicet. Jte maledicti i ignē eternū: z bonis econtra. Venite benedicti: sed non ad bōs: qz non diceret venite his q̄ iam venerūt: nec ꝓcipite his qui iam ꝓceperūt: sed scti qui iā percepe runt gl̄iam in iudicio illā tenebunt: cum hec sit vita eterna vt cognoscāt te solum deū verz: quē misisti ihm xp̄m Joh. xvij cap̄. Et ideo nō accipiēt: qz iā acceperūt sicut nec venient qz iam venerūt. Jn dāpnatis autē nō sic: qz aliqui ibunt ad penam in qua nunq̄ fuerunt z aliqui redibunt ad penā qui ad eā saltem quo ad locum vocati fuerāt ad iudiciū. Ideo bene dicit̄ bis q̄ de nouo vadūt z bis q̄ iterum redeunt. Jte maledicti zc̄. Tertio modo accipit̄ iudiciū nō ꝓ actu iudicandi: sed ꝓ effectu. s. iudicij. s. ꝓ retributione que est duplex. s. in malis pena z in bonis gr̄a de qua saluator loquit̄ in Johanne di. Filius quidē hois venturꝰ est in gl̄ia patris cū angelis suis: z tūc reddet vnicuiq̄ iuxta opa sua: isto iudicio iudicabūt etiā oēs āgeli: vñ apl̄s. i. Cor. vi. Nescitis quia angelos iudicabimus qō non pōt intelligi nec de ꝓmo mō iudicij nec de secō: vt ex iam dictis pateat: ergo de tertio: qz omnis creatura rational̄ vel habebit penā vel gl̄iam que est effectus iudicij: z illo modo accipit̄ iudiciū in tertio membro. Quātū ad octauū s. de q̄bus debet iudicare est sciendū q. s. aliqui accipient iudiciū dāpnationis de multis malis sine vllis bonis: z hij accipiunt iudiciū sine miseria: de q̄ dicit Jacobus in canonica. ij. ca. Judiciū sine misericordia illi qui non facit misericordiam zc̄. Aliqui accipient iudiciū dāpnationis de multis malis cum aliq̄bus bonis: z isti accipient iudiciū illud cū misericordia: de quo saluator ait Lu. x. Dico vobis: quia sodomis in die illa remissius erit q̄m illi ciuitati. Aliqui accipiēt iudiciū de multis bonis sine vllis malis: et hij accipient gl̄iam sine defectu. Quātum ad nonū ꝓuilegiū. s. qui erunt testes delicti siue accusatores. Et est sciendum q̄ erunt tibi tres accusatores siue testes. quoꝝ scz Primus erit diabolꝰ: vñ Augusti. Presto tunc erit diabolus recitans ꝓba nr̄e ꝓfessionis z obijciēs nobis quecunq̄ fecimus z in quo loco z in qua hora: z q̄d boni tunc facere debuim⁹. Tūc etiā dicturus est ille aduersarius: equissime iudex iudica illū esse meū ob culpam q̄ tuus voluntate esse noluit ꝓ gratiam:

tuus est per naturam: sed meus est per miseriā. tuus ob passionem meus ꝑ suasionē. ille fuit tibi inobediēs ⁊ mihi obediens: ergo iuste ⁊ equissime iudex iudica hunc meū esse vt cū diabolo iuste dānetur. Scd̄s accusator est ꝓpriū scel⁹. vnde Sap̄. iiij. ca. Ueniēt in cogitationē pctōꝝ suoꝝ timidi ⁊ traducēt illos ex aduerso iniq̄tates eoꝝ ⁊c̄. Item Bern̄. Tunc eloquentia simul cū opa dicent: tu nos fecisti: opa tua sumus non te deseremus sed semper tecū erimus: ⁊ tecum ad iudiciū pergemus: ⁊ sic peccatorem oīa eius crimina accusabūt. Tertius accusator erit totus mundus: vñ Criso. In illa die nihil est qd̄ respōdeamus vbi celū terra aqua sol ⁊ luna dies ⁊ noctes ⁊ totus mūdus stabit aduersum nos: in testimoniū pctōꝝ nr̄oꝝ: etiā si oīa tacerent ipe tamē cogitationes nr̄e ⁊ opa stabunt aduersum nos ante deū fortiter accusantes. Quantū ad decimū ꝑuilegiū. s. si erunt ꝓ nobis aduocati tempore iudicij ⁊c̄. Dicendū ꝙ non si discurrim⁹ per illos qui possunt esse. s. quia Primo non angeli: si em̄ aliq̄s angelus deberet esse ille qui est custos aīe nr̄e esset: sz hic non erit: imo erit testis contrarius cōtra peccatorē. Scd̄o non beati: quia erūt vt dictū est testes contrarij cōtra peccatorē. Tertio non iudex ipe xp̄s. qꝛ nullo iure iudex videri debet esse aduocat⁹.

Quarto non dāpnati quia sunt inimici dei ⁊ ideo non habent bonū aduocare ꝓ aliquo corā tali iudice. qꝛ non exaudit aduocatus qui oditur: imo ex hoc iudex potius ꝓuocat: talis etiā aduocando derogat s̄m iura cause. Quantū ad vndecimū ꝑncipale que sez erit sententia. Dicendū est ꝙ iusti habebunt illud vbi est omne bonū. s. vitā eternā: mali autem illud vbi est omne malū sez penā eternā: Math. xxv. Ibūt hi sez mali in supplicium eternū: iusti vero in vitā eternam.

XI. cōsideratio

Sed notandū est ꝙ maloꝝ duplex est pena: inter quas sez Prima est ignis eternus: iuxta illud Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c̄. Scd̄a est tenebra ꝑpetua. Tertia est fletus infinitus: de q̄bus duob⁹ simul habet Math. xxij. ca. Mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Qui de cecitate oculi gaudebāt illic defleāt: q̄ circa illicitas concupiscētias versabant q̄tenus singula mēbra supplicio subiaceant: que hic singulis q̄busq̄ vicijs subiecta seruiebant. Quantū ad duodecimū qd̄ est vltimū sez: si erit ibi aliq̄ excusatio. Dicendū ꝙ non: qꝛ nullus se excusat de crimine obiecto nisi pctm̄ abscondendo: vel iudicē fallendo: vel ꝟbis blādiendo: sed ibi illa esse non poterūt ꝓpter tria: nam Primo peccatū iudici nō poterit ocultari: qꝛ vt ait apl's Hebre. iiij. Omnia nuda et aperta sūt oculis eius. ⁊ Hiero. ait. Aderit dies illa in qua facta nr̄a quasi in quadā tabula picta demonstrabunt. Scd̄o iudex non poterit falli: qꝛ ipe est ille de q̄ dicit ꝙ nouit in tenebris cōstituta. Vñ Leo papa. Ista ē sententia sez sūmi iudicis: iste tremēdus aspectu cui ꝑuiū est omne solidū ⁊ apertum omne secretū: ⁊ muta respondent: silentiū confitet: ⁊ sine voce mens loquit.

XII. cōsidera.

Tertio nec blandimentis poterit inclinari: qꝛ vt dicit ps̄. xcv. Iudicat orbē terre in equitate. Item etiā Aug. Expectatur dies iudicij vbi aderit ille iudex equissimus: q̄ nullius potentis personā accipiet. Item Bern̄. Venit dies illa in qua plus valebunt pura corda q̄ astuta verba: ⁊ plus consciētia bona q̄ marsupia plena. Ibi em̄ erit iudex q̄ non fallet verbis: nec flectet donis ⁊ intantū apparebit turbatus ille iudex sez xp̄e: ꝙ etiaz iusti timebunt: sed illius audita voce benigna. s. Venite bn̄dicti patris ⁊c̄. tunc gratulabunt in infinitum. Quod nobis concedat iesus xp̄s. Amen.

Tractatus super Missus est.

In mense autem sexto missus est angel⁹ gabriel Lu. i. ca. Quia instante deuotissimo tpe aduentus dn̄i ⁊ saluatoris nr̄i ihu xp̄i consueuerūt mentes fideliuz

245

aspirare ad laudes sacratissime mr̃is ei⁹ idcirco in p̃senti alijs occupationib⁹ re/secatis ad historiã annũciationis ange/lice que hoc tempe legitur ad laudẽ vir/ginis supradicte perurgens, animũ dis/posui auxiliante eius filio lectionẽ hanc iuxta modicitatẽ ingenij mei more soli/to commendare. Nunc igit ad ꝓpositũ accedendo est notandũ ꝙ in hac lectione duo p̃ncipaliter describunt. Primo q̃/dem euãgeliste narratio quasi loco pro/hemij vsq; ad locum illuz inclusiue. In/gressus angelus ad eã dixit. Secũdo describit angeli ⁊ virginis mutua collo/cutio: quasi loco tractat⁹ ab eo loco: vbi dicit Aũe gratia plena. vsq; ad illum lo/cum: ⁊ discessit angelus ab ea. Circa primã partẽ sunt duodecim misteria cõ/sideranda. Primũ de tempis oportu/nitate: ibi. In mense autez sexto. Se/cundũ de nũcij singularitate: ibi: missus est angelus gabriel. Tertiũ de mitten/tis auctoritate: ibi: a deo. Quartũ de ciuitatis congruitate: ibi: in ciuitatẽ ga/lilee. Quintũ de ciuitat⁹ ꝓprietate: ibi cui nomen nazareth. Sextũ de puel/le integritate: ibi: ad virginem. Sep/timũ de istius virginis societate: ibi: de/sponsatam viro. Octauũ de illi⁹ spõ/si vocalitate: ibi: cui nomẽ erat Joseph.

Nonũ de vtriusq; coniugis nobilita/te: ibi: de domo dauid. Decimũ de isti/us sponse vocalitate: ibi: ⁊ nomen virgi/nis Maria. Undecimũ de istius an/geli introcessione: ibi: ⁊ ingressus ange/lus. Duodecimũ de angeli locutione: ibi: dixit. Primũ misteriũ est de tem/poris oportunitate cũ p̃mittit: in mense autẽ sexto. Et dicit iste mensis sextus nõ quidẽ in anno sed istius annũciatiõis. ĩ numero em̃ mẽsiũ paganoꝝ iste mẽsis erat tertius. ⁊ in numero iudeoꝝ erat p̃/mus. Sed dicit ad lr̃am mensis sext⁹ a cõceptione bti Johis baptiste: de qua in p̃ncipio capituli facta est mẽtio. Et ideo dic̃ angel⁹ ad v̄ginẽ paꝝ infra: ⁊ hic mẽ/sus est sextus illi que vocat sterilis: de q̃ est intẽtio euãgeliste astruere q̃ttuor cre/ditas v̄itates. Prima ꝙ inter cõcepti/onẽ Joh. bap. ⁊ xp̃i fluxerũt. vi. mẽses: qz dicit: in mẽse autẽ sexto referens, hoc ad tempus conceptiõis sctẽ elizabeth ĩme/diate p̃cedens. Secũda ꝙ inter tempus cõceptionis dñi ⁊ natiuitatẽ bti Johan/nis fluxerũt tres mẽses: qz. ix. mẽses po/nunt cõiter inter cuiuslibet conceptionẽ ⁊ natiuitatẽ. Et ista mãsio bti Johis in vtero materno habuit sex mẽses añ xp̃i conceptionẽ: postea tres. Tertia ꝙ a natiuitate bti Johis vsq; ad natiuitatẽ xp̃i fluxerũt. vi. menses: quia cum nouez sint menses habitationis hũane in vte/ro materno: ⁊ sicut xp̃s habuit tres ante Johis natiuitatẽ: ita habuit sex post ip/sam. Quarta ꝙ xp̃i habitatio in vte/ro matr̃ fuit cõmensurata inhabitatio/ni alioꝝ hoĩm naturalr̃ cõceptoꝝ vt ostẽ/dat ꝙ xp̃s verã carnẽ de sua matre sume/bat: in cuius vero augmentũ successiuuz sumebat in decursu nouẽ mensiuz: ꝓpter integrã cõsubstantialitatẽ ꝑfectã xp̃i ad suã btãm matrẽ in tãto tp̃is augmento: iõ dicit apl's Gala. iiij. ca. Factũ ex muli/ere factũ sub lege. Iste etiã mẽsis de quo hic loquit euãgelista cũ dicit: In mense aũt sexto est mẽsis marcij q̃ ad nos: qui mẽsis fuit illustris. de q̃ req̃re s̃. in ꝑmo/ne annũciatiõis incipiẽtis. Aunũciaui ⁊ locut⁹ sum cõsideratõe. iiij. Et ideo cũ iste mẽsis sit ita solenniter illustratus ⁊ sup alios mẽses: voluit ostẽdere sic etiaz tempis oportunitatẽ. s. in in mẽse et quo id est in marcio. Et si dicat quõ p men/sem sextũ ĩtelligat mẽsis marcij. Rñdet ꝙ cõceptio bti Johis bap. ad quã redu/cit iste numerus senalis facta fuerat die xxiiij. mẽsis septẽbris vt ꝓbat ex ei⁹ nati/uitate compara ad ei⁹ ꝯceptionẽ: sic cõ/parat natiuitas xp̃i ⁊ ei⁹ matris ad suas cõceptiones: ⁊ iõ p mẽsem sextũ dat ĩtel/ligere marciũ a conceptõe bti Johis: sic numerãdo. Sz notandũ ꝙ habita certi/tudine de mẽse fuerũt q̃ttuor questiones de breuiori tempe. Prima de septima/na. s. qua septimana isti⁹ mẽsis facta fuit ista annũciatio. Et dr̃ ꝙ incipiẽdo quãli

I. miste/rium.

bet septimanā a dñica sic̄ docet lex diuīa Gen̄.i.cap̄. Factū est vespe ⁊ mane dies vnus: ⁊ tūc currēte.b.p dñica vt pbat ex ordine kalendaꝝ. ista annūciatio fuit facta in tertia septimana marcij: vt patz ex dictis bea. Aug.iiij.li.de tri.ad denotandū q̄ xp̄s icarnat⁹ est i tertio qd̄ tēp⁹ d̄r temp⁹ esse gr̄e. Est em̄ triplex tempus.

Primū nature qd̄ durauit ab adā vsq̄ ad moysen. Scd̄m scripture qd̄ durauit a moyse vsq̄ ad xp̄m. Tertiū gr̄e qd̄ durabit a xp̄o vsq̄ ad finē mūdi. cum em̄ s̄m Aug. vbi s̄. tria tempa distiguat diuina scriptura. s. p̄mū ante legē qd̄ dicitur tēpus nature. Scd̄m sub lege qd̄ dicit tēpus legis scripte. Tertiū post legē qd̄ dicit tempus gr̄e in q̄ xp̄s fuit incarnatus sic̄ in tertia septimana mensis marcij. Scd̄a questio de die. s. qua die septimane facta fuit hec annūciatio. Et dicit cōiter q̄ feria sexta: quia eadez dies annūciatiōis que ⁊ passionis d̄r fuisse: sicut pbat p dicta Augu. vbi s̄. q̄uis p se ista nota sufficiāt tm̄ cōis sentētia ita habet: q̄ sexta feria q̄druplici priuilegio est sublimata. Primū q̄ ista die fuit p̄m⁹ homo fact⁹ de terra imaclata: ita ⁊ scd̄s ea die de ꝟgine intemerata s̄m deductionē bti Andree ad Egeam. Scd̄m q̄ popul⁹ hebreoꝝ a seruitute ista die extitit liberatus: q̄ feria q̄nta ad vesperꝝ credim⁹ imolasse pascha ⁊ sabbato transisse mare rubruz s̄m dicta bti Grego. ⁊ sexta feria recessisse post pascha celebratum.

Tertiū q̄ feria sexta fuit xp̄s a magis venerat⁹: constat em̄ ip̄m natū fuisse die dñica: ⁊ per consequēs in.xiij. die sequēti celebrat epiphania in sexta feria qua die fuit veneratus. Quartū quia tali die fuit mortuus ⁊ sepultus: vt patet Johānis.ix.ca. Tertia questio est de die mensis. Et dicit q̄.xxv. die mensis: quia tunc dicit esse.viij. kalendas aprilis: quo die s̄m Augu. vbi sup̄ xp̄s fuit annūciatus ⁊ passus: ⁊ ista dies credit a nonnullis esse illustrata illo sublimi miraculo q̄ deus mūdū creauit: quia tali die qualis est.xxv. die mensis marcij mūd⁹ fuit creatus: ⁊ nō pōt intelligi nisi de p̄ma die q̄ mūdi creatio fuit incepta qua. s. de⁹ creauit angelos ⁊ lucē colorē corpalē quia in sex diebꝫ fuit pfecta creatio mūdi ⁊ nō in vna die tm̄. Et istud miraculū fuit ad ppositū: quia ista die fuit aīa xp̄i non soluz creata ad sil'itudinē angeloꝝ: sed illuminata vltra pfectionem ipoꝝ. Quarta questio de hora: ⁊ dicit cōiter q̄ hora cōpletorij qua dies aduespascit sic̄ fuit declaratū sup Gen̄. q̄uis non sit claꝝ p scripturas: hoc etiā dicit.d. Bonauentura de balneo regio: hoc etiā tenet ritus ecclesie in pluribus ptibus pulsando aue maria: illa hora. s. completorij que hora est quadruplici honore illustrata. Primo quia hac hora fuit sol creatus: q̄ in die creationis p̄mittit vespe ante mane s̄m quandam opinionē sup Gen̄. recitatam: vt ibi dicit. Factū est vespe ⁊ mane dies vnus: ⁊ istud fuit cōueniēs vt ea hora q̄ fuit format⁹ sol lucis corpee ex p̄ma materia ita formaret etiaz sol iusticie ex ꝟgine illibata. Scd̄o q̄ hac hora fuit xp̄s cōsecrat⁹ in sacr̄o eucharistie cenante xp̄o in vespe: vt patet Math. xxvi.ca.

Tertio q̄ agn⁹ paschalis hac hora fuit imolat⁹: ptz Exo.xij.ca. i ritu pasce et ei⁹ māducatōe ⁊ fuit figura p̄cedētz māducationis. Quarto q̄ hac hora fuit xp̄s sepult⁹ ⁊ lamētat⁹: ptz Math. xxvij ca. ⁊ iō ista hora est nobis inter ceteras deuotissima. Sz occurrit difficultas. q̄ dicit Sap̄.xviij.ca. Cum em̄ quietuz silentiū tenerent omnia ⁊ nox in suo cursu mediū iter haberet omnipotēs sermo tuus dñe de celo a regalibus prosiluit: ex quo dicto accipit q̄ xp̄s fuit incarnatus in media nocte: ⁊ sic cū hora annunciationis prebente virgine consensuz dei filius fuerit incarnatus scd̄m dicta sanctorum: videtur q̄ ista annunciatio non fuit facta hora completorij: sed hora noctis media que dicit hora matutina. Et d̄r s̄m istā opinionē q̄ hec annūciatio fuit icepta hora ꝯpletorij ⁊ hora matutiali fuit icarnatio celebrata: ⁊ sic oz dici q̄ locutio angli cū ꝟgie venerāda durauit ab

246

hora completorij vsq; ad mediã noctem
⁊ sufficit sub breuitate scribere ꝟboꝝ sen
tentiã sicut in multis exemplis sacre scri
pture habem⁹ ꝙ illa que lõgissimo tem
pore sunt patrata breuissima pagina sũt
descripta. Alij dicũt ꝙ ꝑma hora fuit an
nunciatus ⁊ hora tertia fuit cõceptus si
cut illa hora ꝑmus homo fuit product⁹.
Sed hec opinio nõ videt bene posse sal
uari in auctoritate supra dicta. Cũ me
diũ silentiũ ⁊c. in qua videt ꝙ in media
noctis hora fili⁹ dei venit in ꝟginẽ ⁊ tũc
fuit incarnatus ⁊ cõceptus: sed forte di
cet ꝙ illa auctoritas intelligit de aduen
tu ex vtero ꝟginis in mũdũ ⁊ non in vte
rũ ꝟginis ex sinu patris. Et dicit ꝙ au
ctoritas videt sonare oppositũ: qꝛ dicitur
de celo a regalib⁹ sedib⁹ venit. i. a sedib⁹
trinitatis ⁊ forte dicet ꝙ vterus virginis
fuit sedes filij dei: de istis opinionib⁹ tol
lite quã vultis. Scdm misterium de
nuncij singlaritate: cũ sequit: missus est
angelus gabriel: est notandũ ꝙ angelus
tenebraꝝ aliquãdo transfigurat se in an
gelũ lucis. ij. Coꝝ. xi. ca. Sathanas trãs
figurat se in angelũ lucis. Ad intelligen
tiam ergo istius dicti est notandũ ꝙ oĩa
noĩa angelica in diuĩa scriptura expressa
sctis pr̃ib⁹ reuelata termiant in el ad de
notandũ vltimatã cõiunctionẽ quã san
cti angeli habent cum deo in vnione bea
tifica. Istud em̃ nomẽ el in hebreo idem
significat qd deus in latino. Et notandũ
ꝙ q̃ttuor noĩa angeloꝝ repiunt in scrip
tura sacra. Primũ michael qd interp̃
tat quis vt deus q̃si per modum admini
strãtis vel opantis ꝑm excessum. ⁊ istud
uomẽ habet Dañ. x. ca. Michael vnus
de ꝑncipib⁹ ꝑmus venit in adiutoriũ me
nm. Scdm est Raphael qd interp̃tat
medicina dei et habet Thobie. xij. cap̃.
Ego sum raphael vn⁹ ex septẽ qui asta
mus ante dñm. Tertiuꝫ est Uriel qd
interp̃tatur agnus dei ⁊ dei incendiũ qd
est ab vt quod ẽ ignis. Et istud nomẽ nõ
inuenit in scriptura canonica tñ ponit in
iij. Esdre. quẽ repitur btũs Ambro. alle
gasse. Et btũs Hiero. istud nomen po
nit in suis interp̃tationibus et Papias.

II misterium.

Quartũ est Gabriel qd interpretatur
fortitudo dei: de quo Dañ. viij. cap̃. Ga
briel fac intelligere istũ visionẽ. Et notã
dum de isto nuncio: qꝛ ꝑmo conueniens
fuit deo mittenti qui est rex regũ et dñs
dominantiũ Apocal. xix. ca. ⁊ ideo dicit
ps̃. c iij. metro. v. Qui facis angelos tu
os spũs ⁊ ministros tuos ignẽ vrentem.
Scdo fuit conueniẽs virgini suscipien
ti: eo qꝛ ꝑmo virginitatem vouerat: ⁊ sic
angelicã in terra inchoauerat vitã. Hie
ronym⁹ sup̃ Lucã. Bene angel⁹ ad vir
ginẽ mittit: qꝛ angelis semp̃ est cogna
ta ꝟginitas: in carne em̃ esse ⁊ preter car
nem viuere angelica vita est ⁊ nõ huma
na. Et notandũ ꝙ iste nuncius venit ad
annunciandũ diuinũ misteriũ scrutiniũ:
consiliũ: studium: ⁊ modũ: vnde iste nũ
cius diuinit⁹ non est quicunq; sed ille de
quo Prouer. xxv. c. Aqua frigida aĩe si
tienti: ⁊ nuncius bonus de terra longin
qua vere longinq̃ qꝛ de terra viuentium
ad terrã morientiũ verba vite portauit:
vt sibi dicat Joh. vi. ca. Uerba vite eter
ne habes ⁊ fuit aqua frigida aĩe sitienti.
quia sitiẽtibus salutẽ fontem aque viue
nũciauit Joh. iiij. ca. Aqua quã ego da
bo ei fiet in eo fons aque salientis in vi
tam eternã. Istud autẽ nomẽ Gabri
el habet quadruplicẽ interp̃tationeꝫ ꝑm
btm̃ Hiero. Prima fortitudo dei que
huic annũciationi cõuenit: qꝛ cõceptio fa
cta in annũciatione beate ꝟginis nõ fu
it facta ꝟtute humana sicut cetere annũ
ciatiões sed ꝟtute diuĩa qd potest duo
bus modis intelligi. Primo ꝙ virtus
que est in deo formal'r pegit hanc conce
ptionẽ. Secundo ꝙ virtus a deo infu
sa causaliter in ꝟgine istud opus pfece
rit. Et isto modo dicit Damas. in suo. iij
sententiaꝝ. ꝙ spũssanctus cõtulit sancte
dei genitrici virtutẽ conceptiuaꝫ verbi
ꝑm illud ꝓmissum angeli. Spũssanctus
supueniet in te: quantũ ad primũ modũ
⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi: quã
tum ad secundũ q̃uis melius intelliga
tur hoc factũ fuisse per virtutẽ diuinam

assistentem virgini q̄ per insistentē for/
maliter in corpe virginis. Scda ē vir
tus mea deus: q̄ etiā huic annūciationi
cōuenit: quia magis videt fuisse ostensa
dei fortitudo ⁊ oipotentia in ista annun/
ciatione q̄ in mūdi creatōe: eo quia plus
distant deus ⁊ homo q̄ vniuersum et ni
hil: eo ꝙ ibi est infinita distātia positiua
⁊ hic finita ꝓpter finitatē positiue entita
tis: ideo plus est facere de hoīe deū: q̄ ꝙ
nihil sit ens: ⁊ tñ homo fuit factus deus
in misterio incarnationis: sicut illud qd̄
erat nihil fuit factū vniuersuz miraculo
creationis: vnde ꝓ reuelatōe istiꝰ miste/
rij dicit Dañ. x. ca. Verbū reuelatuz est
danieli cognomento balthasar: ⁊ verbū
verū ⁊ fortitudo magna. Tertia est cō
fortauit me deus. ⁊ cōuenit etiā huic: qꝛ
sacramentū incarnationis est archanuz
omni rationi ⁊ ignotū om̄i menti et ine/
narrabile om̄i ꝟbo etiā summo seraphi/
co. sicut dicit btūs Dioni. li. de diui. no.
ca. iij. Et ideo sacratissimus gabriel ad
apprehendendā tantā celsitudinē sacra/
menti transcendentis ip̄ius intellectum
indiguit fortitudine diuina: vt dicat cū
propheta ps̄. cvij. metro. xiiij. Fortitudo
mea ⁊ laus mea dñs ⁊ factus est mihi in
salutē. Quarta est cōfortatio mea de/
us: ⁊ conuenit etiā huic: qꝛ sicut istud sa/
cramentū ineffabile transcēdit mentē an
gelicā: multomagis transcēdit mentem
humanā. Et qꝛ hoc habebat addiscere
btā virgo angelo docente: idcirco virgo
adhuc ignara celestis archani indiguit
diuīa ꝟtute ip̄ius mētē cōfortāte: vt pos/
set ꝑcipere tam altissimū sacramentum.
iō dic̄ Grego. sup Lu. Confortatū est cor
ꝟginis in q̄ diuina misteria angelo nun
ciante suscepit. s. ip̄a virgo. Sed querit

Primo vtrū istud nomē gabriel sit no
men ꝑsone vel officij: ⁊ dicūt aliq̄ ꝙ offi/
cij tantū sicut angelus: qꝛ missus. aut ar/
changelus: qꝛ ꝑnceps angeloꝝ. Istud
tñ non videt cōueniēs qꝛ btūs Augu. di
cit. iiij. de tri. ꝙ ab eodē angelo fuit annū
ciata natiuitas bti Johis baptiste ⁊ xp̄i
qd̄ nō haberet ex textu nisi gabriel esset
nomē persone. Querit scdo: vtruz iste
angelꝰ fuit de sup̄mis medijs aut de in/
fimis. Et dicit ꝑm Bern̄. ꝙ magis vi/
det fuisse de sup̄mis: cū missus fuerit ad
tam altū negotiū ꝑtractandum: ⁊ solen
niores nuncij solent mitti ad solenniora
ꝑtractanda negotia. Et istud fuit maiꝰ
negotium qd̄ vnq̄ fecit deus ꝑm Augu.
xiij. de trini. ergo ⁊c̄. Et Greg. in omelia
Ad mariā virginē non q̄libet angelꝰ sz
gabriel archangelꝰ mittit. Ad hoc q̄ꝓpe
misteriū summū angelū venire dignum
fuit qui summū oīm nūciauit. Que/
ritur tertio: in qua effigie iste angelꝰ ap/
paruit. Et dicit Crisos. sup Math. ꝙ in
effigie humana di. Non autem angelus
post partuz annūciat ꝟgini: ne nimiū ex
inde turbaret: ⁊ ideo ante cōceptionē il/
lam alloquit non in sonnis: imo visibilr
astitit. Nam quasi valde magnā relatio
nem accipiēs agebat ante rei euentū visi
one solenni illa. Et sic patet ꝙ in specie
humana ⁊ visibili apparuit ⁊ locutus est
virgini. Querit quarto: quare in vigi
lia apparuit ꝟgini ⁊ ioseph in somnis: et
dicit: quia oportebat ꝙ ꝟgo consensum
daret. Joseph autē suffecit ille cōsensus
quē habuit post somnū in exequendo vi
sa angeli. Querit q̄nto: quare zacha/
rie in vigilia apparuit ⁊ ioseph in som/
nis. Et dicit qꝛ zacharias non habebat
tantā fidē sicut ioseph: ꝟgo aūt bene tā/
tam sicut ioseph: sed oportebat ꝙ consen
tiret ⁊ verbo exprimeret. Et notandū
ꝙ iste gabriel dicit fecisse quadruplicem
annūciationē exemplificando a posteri/
ori. Primo quidē annūciationē domi
ni: vt patet hic. Scdo Johis baptiste
vt patet in ꝑncipio istius cap̄. Tertio
btē ꝟginis ad sanctā Annā. Quarto
eiusdē ad suū patrē scm̄ Joachim. Iste
autē due vltime non ꝓbant in sacra scri/
ptura sed argumentant ex hoc: quia ma
ior fuit cōnexio misterioꝝ que fuerūt in
generatione sancte dei genitricis ad mi/
steria generationis xp̄i q̄ cōnexio miste
rioꝝ Johis baptiste ⁊ xp̄i: ⁊ ideo cuz ex
ista cōnexione hic fuerit idē angelꝰ mul/

tomagis in illa. Est etiam notandus q hic gabriel inuenit in quattuor locis facere scripture notatus expresse. Primo Dañ. viij ca. Gabriel fac intelligere istū visionem in quo loco prenunciauit antichristū sine manu conterendū. Scō eiusdem. ix. cap. Ecce vir gabriel quē viderā in visione a principio cito volās tetigit me in tempe sacrificij vespertini et docuit me: in quo loco prenūciauit xp̄m occidendū z ab eius populo abnegandū

Tertio Luce. i. ca. Ego sum gabriel qui asto ante deū: in quo loco prenunciauit Joh. baptistā precursorē ante xp̄m.

Quarto. vbi thema. Missus est angelus gabriel: in quo loco prenunciauit xp̄m in virgine cōcipiēdū. Et notādū q angeli grece malaoth latine nūcij dicunt. Angelus est nomē officij: spiritus nomen nature. Angeloz quidā sunt assistentes z quidā ministrantes Dañ. vij ca. Milia miliū ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei. Illi q ministrant de cōi lege mittuntur: alij ad custodiam persone. Hiero. Magna dignitas animaz vt vnaquecz ab ortu natiuitatis sue habeat angelū ad suaz custodiam delegatū. Alij ad custodiā ciuitatis Esa. lxij. ca. Super muros tuos hierusalem cōstitui custodes. Alij ad custodiam regni vt Dañ. x. ca. Princeps regni persaz restitit mihi. Assistentes vero pro magnis z arduis negotijs aliquando transmittunt: sicut patet hic de gabriele. Tertiū misteriū de mittentis auctoritate: ibi: a deo. s. immediate: quia cōmuniter angeli ab archangelis trāsmittunt z archangeli a principatibus immediate: z sic deinceps fm beatū Dioni. li bro de angelica ierarchia. z fm Grego. in moza. Ex ista autē immediatōe accipiūtur q̄ttuor catholica argumenta. Primū q iste angelus videt esse deo immediatus: qz talis est ordo in pfectionibus angeloz: p eo q inferiores mittunt p superiores fm Dioni. li. de angelica ierarchia: cuius ratio est: qz ordo diuine sapientie reqrit vt vltima disponant p media z illa p suprema: z ideo cum iste fuerit immediate a deo missus videt q in ordine seraphico q̄ est ei immediat⁹ sit ipi locus.

III. misterium

Scōm qz iste angel⁹ videt esse simpliciter oīm supmus qz cū oēs angeli sint immediate subordinati vsq ad pmū quez appellat btūs Dioni. summū seraph. li. de diui. no. solus supmus est deo immediatus: qz a supmo vsq ad nouissimū subordinate extendit claritatis sue radiū celestis pater. Tertiū q iste angel⁹ est ierarcha in ordie seraphin. quia cū sit de illo ordine ex p̄cedenti misterio: ille est ierarcha in q̄libet ordine q̄ in q̄libet ordine est supmus. Nisi forte dicat q nullus angel⁹ in hoc ordine est ierarcha: qz nullus attingit ad tantā pfectionē quanta lucifer habuisset in illo ordine: z ideo illa dignitas esset forte homini reseruata.

Quartū q iste angel⁹ videt ierarcha vniuersalis in tota ierarchia celesti fuisse: qz cum ordo supmus seraphin pncipetur oībus alijs ordinib: vt patet p Dionisiū li. de ange. ierar. Ille q pncipatur in supmo ordine oībus simpliciter pncipat. Ista tamē argumēta nō concludunt euidēter nisi pmo supposito vt angeloz merita sint nobis ignota. Sz xpter intensam affectionē pure mētis ad xp̄i p̄conia istū celestē nunciū quātuz valemus alijs nō p̄iudicādo nec determinādo efferim⁹

Sed pmo querit Thobie. xij. ca. dicitur. Nunc misit me dñs vt curarem te: z sic eadē ratione dicerē supmus: qz immediate a deo missus. Et dicit q quādoq dñs dicit supioz angelis: vt videt dicere btūs Augusti. nec est ibi tantū argumētum q illa missio immediate fuerit a deo facta xpter isti⁹ misterij incompabilē celsitudinē. Querit scō fm btm Dioni sū lib. de ange. ierar. Illi de ordine seraph. non mittuntur ad exteriora officia vt declarat ex intentōe expressa. Et dicit q istud est verum de lege cōmuni nō tamē est cōtra eoz dignitatē: sed ex p̄uilegio speciali q̄nq mittunt. cū persona verbi q in infinitū est eis nobilior fuerit in h̄ misterio missa. Querit tertio vtrū bea-

tus Grego. in mora. ostēdere ꝙ archan/
geli angelis p̄sint: inducit illud Zach. ij
ca. Angelus q̄ loquebat̄ in me egredie/
bat̄ ⁊ alius angelus egrediebat̄ foras in
occursum eius ⁊ dixit ad eū. Curre ⁊ lo/
quere ad puer̄ istū. Ex quo dicto accipit
Grego. ꝙ ille angel⁹ qui alteri impabat
archangel⁹ erat. Et ꝑm istū modū argu
endi pōt deduci ꝙ btūs Gabriel habuit
archangelū supra se q̄ ei impauit di. Ga
briel fac intelligere hūc visionē: vt habe
tur Dañ. viij. Et dr̄ ꝙ verba impatiua
aliqñ accipiunt̄ ꝑ modū optatiuū sic̄ di/
cit ꝓpheta ps̄. cxxxij. metro. iiij. Fac cum
seruo tuo ꝑm misc̄diam tuaz. ⁊ ps̄. lxxxv
metro vltimo. Fac mecū signū in bonū.
Et isto modo pōt intelligi in proposito.

Querit̄ q̄rto Dañ. vij. ca. distinguunt̄
duo modi angelor̄. s. assistentiū ⁊ mini/
strantiū cū dicit̄: Milia miliū ⁊c̄. in p̄n/
cipio p̄cedentis colūne illi q̄ sunt assistē/
tes semꝑ ponunt̄ nobiliores: ⁊ tñ sanctus
Gabriel ponit̄ vnus de ministrātib⁹ cuz
fuerit sepe missus. Et dicit̄ ꝑm p̄missa ꝙ
istud nō fuit ex ordine: sed ex singl̄ari dis
pensatione sic̄ saluator accipit officiū mi
nistrantiū di. Lu. xxij. ca. Ego aūt in me
dio vestrū sum sicut q̄ ministrat. Et no/
tandū ꝙ dicit a deo in singulari Deute.
vi. cap̄. Audi israel dñs deus tuus deus
vnus est. Item. xxxij. cap̄. Videte ꝙ ego
sum solus ⁊ non sit alius deus p̄ter me.
Athanasius in symbolo. Et tamen non
tres dij: sed vnus est deus. Quartum
misteriū de ciuitatis cōgruitate: ibi: in ci
uitatē galilee. Notanduz ꝙ hec ciuitas
congrue dicit̄ situata in galilea: que fuit
confinis iudeor̄ ⁊ gentiliū: quia ille nun
ciabatur venturus qui tanq̄ lapis angu
laris duos parietes coniūgeret. s. iudeos
⁊ gētiles ⁊ ip̄os in ꝯfessiōe sui nois adu/
naret Joh. ꝟo bap. ecōtra: qr̄ cōcept⁹ est
in iudea ⁊ mortu⁹ est in galilea. Galilea
em̄ fuit regio felicissima: ibi em̄ dñs icar
natus est. Inde maior pars apl̄oruz vo/
cata est Act. ij. ca. Nonne ecce oēs isti q̄
loquūtur galilei sunt. Et notanduz ꝙ
galilea quadrupl̄r interp̄tat̄ ad cōueniē

IIII mi
steriū

tiā incarnationis. Primo galilea rota
interp̄tat̄ que cōuenit misterio incarna/
tionis in q̄ rota deitatis fuit vnita q̄dra
to nr̄e hūilitatis. Vñ quidā doctor dicit
In hac verbi copula fallit om̄is regula.
Nam circul⁹ q̄drat̄ cū deitas humanat̄
Circulus significat deitatē: quia figura
circularis non habet p̄ncipiū neq̄ finez
Vñ quidā ph̄us deū diffiniēs. s. mercu/
rius trimegistus libro diffinitionū. quid
est de⁹. di. De⁹ est circul⁹ cuius cētrū est
vbiq̄ circumferētia nusq̄. Quadratus
est hūana natura. s. ex q̄ttuor elemētis cō
posita que in q̄libet angulo finit̄. Et tūc
circul⁹ fuit q̄dratus qñ deus fuit hūana
tus. Scd̄o interp̄tat̄ volubilis ⁊ cōue
uenit qr̄ in q̄libet motu naturali coniun
git̄ finis cū suo p̄ncipio: vt patet in celo.
sil̄r ad ꝓpositū Prima natura. s. diui/
na q̄ est p̄ncipiū oīm cū vltima. s. hūana
in genere itellectualiū est copulata: iō di
cit Dioni. de di. no. ꝙ in isto misterio no/
strā extremitatē reduxit ad suū p̄ncipiū.

Tertio interterp̄tat̄ trāsmigrās ⁊ cō
uenit qr̄ in hoc natura hūana trāsmigra
uit ad suppositū aliene nature. s. diuie ad
Hebre. ij. ca. Nusq̄ angelos apprehēdit
sz semē abrae apprehēdit: vñ debuit per
oīa fratrib⁹ assil̄ari. Quarto interp̄tat̄
transmigratio mea ⁊ cōuenit: qr̄ fili⁹ dei
seip̄m exinaniuit formā serui accipiens.
Joh. i. ca. Verbū caro factū ē ⁊ hitabit
in nob. In q̄ factione natura hūana fuit
exaltata ⁊ diuīa inclinata: ⁊ iō filius dei
dict⁹ est viator Jere. xiij. ca. Quare q̄si
colon⁹ futur⁹ es in terra ⁊ q̄si viator de/
clinās ad manēdū. Sz occurrūt diffi/
cultates. Prima q̄re dixer̄t iudei nico
demo Joh. vij. ca. Scrutare scp̄turas ⁊
vide qr̄ ꝓpha a galilea nō surgit: ⁊ sic nō
fuit cōsonū scp̄turis vt istud misteriū fie/
ret ibi Et dr̄ ꝙ fuer̄t in h̄ excecati estimā
tes oēm regionē p̄ter iudeā ꝑpetuo a di
uinis bñficijs eē repellēdā. Scd̄o q̄re
dixer̄t pharisei Joh. vij. c. Nūq̄d a gali/
lea xp̄s vēit: nōne scp̄tura dic̄ qr̄ ex semie
dauid ⁊ d̄ bethleē castello vbi erat dauid
vēit xp̄s. ⁊ dr̄ qr̄ i h̄ d̄cipiebāt̄ qr̄ putabāt

248

xp̄m a nazareth natū vbi fuerat educat⁹ cū tamē natus esset in bethleē vt ptz Luce.ij. Notandū autē ꝙ si iudei attendissent mente sana ⁊ fideli: non autē obstinata ⁊ dura poterāt informari ꝑ vaticiniū ꝓphe di. Esa.ix.ca. Primo tempe alleuiata est terra zabulon ⁊ terra neptali: et nouissimo aggrauata ē via marꝫ trās iordanē galilee gentiū: populus q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē magnā habitantib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis. Quā ꝓphetiā adducit euāgelista Mathi.iiij.ca. Quintū misteriū de ciuitatis ꝓprietate: ibi: cui nomē nazareth Hec est illa ciuitas p̄clara in qua xp̄i incarnatio celebrata est. Et notandum ꝙ nazareth q̄ntupliciter interp̄tat ad ꝓpositū. Primo interp̄tat flos: ad ꝓpositu⁹ flos gignit ex subtilissimis humoribus virgule: ⁊ xp̄s fuit genetat⁹ ex purissimis sanguinib⁹ btē ꝟginis ſm Dioni.iij. ca. li. de diui. noibus Esa.xi.cap̄. Egredietur virga de radice iesse: ꝑ virgine intemerata ⁊ flos de radice eius ascendet ꝑ ip̄ius felicissima prole. Scd̄o interp̄tat sanctitas ad ꝓpositū licet beata virgo fuerit sanctificata in vtero materno vt alias dictū est. req̄re supra in sermonib⁹ de domina: tamē sanctificatio prima non fuit ita plena sicut scd̄a quādo xp̄m concepit: de qua dicit angelus Lu. p̄mo. Aue gratia plena. ⁊ paꝝ infra. Spūssanctus supueniet in te ⁊ ꝟtus altissimi obumbrabit tibi. Tertio interp̄tat consecratio ad ꝓpositū res dicit sacra quādo per aliquod sacramentū dicat deo. Et ista ciuitas fuit deo dicata ꝑ sacramentū sue altissime incarnatiōis quod fuit dignissimū inter omnia ꝑtinentia ad ꝑsonam xp̄i ſm tempus: eo modo quo sacramentū dicit sacꝝ secretū: et isto modo ista ciuitas fuit sacratissima: quia summo sacramēto iūcta

V. misterium.

Quarto interp̄tat vnctio ad ꝓpositu⁹ fuit em̄ tunc illa vnctio celebrata: de qua Dañ.ix.ca. Deleat iniq̄tas ⁊ adducatur iusticia sempiterna: ⁊ impleat visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngatur sctūssctōꝝ. Et xp̄s fuit vnctus in hac ciuitate: quia in p̄mo instāti sue conceptiōis spūsancto sine mensura fuit repletus: dicente Petro Act.x.capi. Jesum a nazareth quō vnxit eum deus spūsctō ⁊ virtute. Quinto interp̄tatur munditia ad ꝓpositū. Et de puritate btē virginis dicit Anshel.li.de conceptu virginali. Tāta puritate nituit qua maior sub deo nequit intelligi dempta. s. xp̄i

Sed querit hic cū tanta puritate niteret q̄d est qd̄ dicit Math.i.cap̄. Anteq̄ꝫ conuenirent inuēta est in vtero habēs de spūsctō. Qui fuerūt inuētores? Et dicit ꝙ ab angelis eā obseruātibus ad honorem eius q̄ nasciturus erat ex ea. Et notandū ꝙ xp̄s dicit fuisse de multiplici ciuitate ſm diuersas ꝓphetias: de quibus require s̄. in sermonib⁹ de natiuitate xp̄i inter quas nazareth obtinuit p̄ncipatū ꝓpter quattuor Primo q̄r in solennitate palmaru⁹ a populo inde vocatus est Math.xxi.ca. Hic est ihs ꝓpheta a nazareth galilee. Scd̄o quia in nocte captionis sue om̄es vocauerūt eum nazarenū Joh.xviij.c. Quē queritis? illi autem dixerūt. Jhm nazarenu⁹. Tertio q̄r in titulo triūphali posuit pylat⁹ Joh. xix.ca. Scripsit aūt ⁊ titulū pylat⁹ et posuit sup crucē: erat aūt scriptū. Jhs nazarenus rex iudeoꝝ. Quarto quia credētes in xp̄o in p̄mitiua eccl̄ia vocabantur nazarei Act xxiiij.ca. Auctorē seditiōis secte nazareoꝝ q̄ etiā templū violare conatus est. Sextū misteriū de puelle integritate ad virginē: ⁊ querit vtrū angelus accedēs ad virginē debuerit genua flectere. Et videt ꝙ non: q̄r nobilior non debet minori: imo potius econuerso. Et q̄r angelus est nobilior femina: ergo ⁊c. Sed dicit ꝙ sic nouerat ex impositione diuina ip̄am futurā matrē dñi. Et propter dominū suū ip̄am tenebat reuereri. Bern̄. Audeo dicere sine hūilitate deo nec matre virginitas placuisset: melius est enim virginez non esse q̄ꝫ de virginitate habita superbire: decuit em̄ vt illa q̄ angelo nūciante concipiebat mundi saluatorem foret integerrima virgo et congruū fuit quadruplici ratione. Prima

VI. misterium

ad primariã hominis originem imitandam in statu innocentie vt sicut primus adam fuit formatus de terra immaculata et virgine: ita scd̃s adam id est christ⁹ i. Corinth. xv. Prim⁹ homo de terra terrenus: scd̃s homo de celo celestis. Secunda ad labem peccati tegendam: licet em̃ congrua fuerit filij dei incarnatio ad suscipiendũ nostras passiones penales: nullatenus congruũ fuit vt susciperet nostras culpas carnales: ⁊ quia actus carnis non sit sine peccato: ideo ibi fuit necessaria indulgentia in actu matrmoniali qd̃ si contrahat̃ sine peccato non tamen sine turpitudine patet de legali immunditia. Et ideo fuit conueniẽs vt dei filius conciperet̃ de ꝟgine absq̃ carnis contagione. Tertia ad nouitatẽ miraculosam perficiẽdaz: quia decuit vt persona sup̃naturalis supernaturaliter conciperetur et modo miraculoso vt a nouitate miraculi legis nouitas inciperetur Et ideo beatus Dioni. loqueus de isto misterio in libro de diui. noib̃ di. ꝙ ip̃m est oĩbus nouis magis nouũ. Quarta ad virtutẽ pudicitie multiplicandaz: quia si filius dei nõ fuisset de virgine generatus affectus ad puritatẽ et virginitatem custodiendam non fuisset infidelibus ita multiplicatus nec ita nobis constaret quãtum sit deo grata ꝟtus castitatis ⁊ execrabilis turpitudo immundicie ꝓpter cui⁹ detestationẽ fili⁹ dei deuiauit a cõi via nature. Notandũ aũt ꝙ ꝟginitas Primo assil'at̃ colori albo ⁊ lucido de cui⁹ laude dic̃ Ciprian⁹. Virgines in hoc mũdo sunt flores eccl'iastici: germĩa eccl'iastice fertilitatꝫ: dec⁹ eccl'iastice sanctitatis ⁊ speciositatꝫ: ⁊ illustrior portio gregis xp̃i. Scd̃o poti⁹ exaudit̃ virgo q̃ polluta patet de beata lucia ⁊ matre.

Tertio deus reuelat sua secreta poti⁹ virgini q̃ desponsato: patet de Johanne et Petro. Quarto in patria sequũtur agnum: patet Apocal'. xiiij. ca. Quinto cantant canticum quod nullus alius potest cantare: patet ibidem. xiiij. capi.

Est etiam notandũ ꝙ virginitas põt accipi quattuor modis. Primo pro integritate corporis tantum et isto modo est bonũ corporis et non anime: et inuenitur in brutis sicut in rationalibus: et ideo non pertinet ad virtutez ꝟm Augustinũ de ciui. dei. Secũdo pro integritate mẽtis quantũ ad ꝓpositũ perpetue virginitatis et sic est virtus anime que amitti non potest violenter quantumcunq̃ corpus violetur: sicut determinat Augusti. vbi sup̃. Tertio pro incorruptione mentis quantũ ad peccatũ mortale. Et isto modo illa anima dicit̃ ꝟgo que nunq̃ peccauit mortaliter sicut caro virginea que nunq̃ fuit corrupta corporaliter sicut Johannis baptiste ⁊ euãgeliste ⁊ multoꝝ alioꝝ sanctoꝝ seruatoꝝ ni gratia baptismali: inter quos claruit beatus Ludouicus archiepiscopus.

Quaro pro incorruptiõe mentis q̃ntum ad peccatum veniale. Et iste mod⁹ est in spiritibus angelicis et non in alijs sanctis. i. Johis p̃mo ca. Si dixerimus quia peccatũ non habemus nosip̃os seducimus et veritas in nobis non est. Et hec quadruplex virginitas fuit in beata virgine post filium suũ Augusti. libro de natura ⁊ gratia. Cum de peccatꝫ agitur nullam prorsus fieri volo de virgine mẽtionem. Et istud di. esse priuilegiũ eius inter omnes sanctos: ⁊ est suprem⁹ virginitatis gradus. Et dicunt aliqui ꝙ sicut virginitas anime est optabilior corporis virginitate quẽadmoduz virginitas humana preferẽ virginitati brutorũ ex nobilitate subiecti: quod multomagꝫ sit in ea requisita virginitas spiritualis q̃ corporalis ⁊ istud dictum est satis cõsonũ ad ostendendum ꝙ ip̃a non habuit plagam originalis peccati vel culpe.

Sed queritur qualis etatis erat beata virgo quando fuit ei annunciatio dominica facta. Et dicitur ꝙ de hoc nõ habetur explicitum per scripturam: tamen ꝟm relicta a prioribꝫ sunt due vie. Prima dicentium ꝙ erat annoꝝ. xiiij. quia tunc natura mulieris cõpleta est ad portandum perfectum partum: vt proles nõ

sit defectuosa ⁊ etate nimis festiata: cor/
pus autē dominicū debuit esse comple/
tissimū. Scda via est dicentiuz ꝙ fuit
annoꝝ duodecim: quia tunc mulier inci
pit habere aptitudinē ad generandum:
⁊ xp̄s domin⁹ accelerabat introire thala
mū sibi acceptissimū sicut ⁊ post natiui/
tatē accelerabat ad passionē Luce. xij. c.
di. Baptismo autem habeo baptisari et
quomodo coartor vsqꝫ dum ꝑficiatur: ⁊
ista via videt esse magis pia. Primo
quia corpus quantomagis iuuenile tan/
tomagis habet puram carnez vt gignat
ꝓles. Scdo quia ip̄a optata copula fu
it ex desiderio accelerata Sap. xviij. ca.
VII. mi sterium Omnipotens sermo tuus dn̄e ⁊c. in me
diam exterminij terram ꝓsiliuit. Se/
ptimū misteriū de istius virginis socie/
tate: ibi: desponsatam viro. Et si querat
que fuit necessitas vt desponsaret virgo
semꝑ mansura: ⁊ assignant septē rōnes.

Prima ad vitandā matris ip̄ius infa
miā. Primo ꝑm Ambro. sup Lu. q̄a
sciebat ip̄e dn̄s teneram esse ꝟginis vere
cundiam: ⁊ lubricam famā pudoris id ē
velociter discurrentē. Scdo dic̄ ip̄e ꝙ
maluit dn̄s de suo ortu q̄ꝫ de matris du/
bitare pudore. Nec putauit ortus sui fi/
dem matris iniurijs astruendam: et ista
fuit immensa dn̄i reuerentia ad suā ma/
trem vt p̄eligeret homines opinari ip̄m
natū ex corruptione q̄ꝫ matrē diffamari
de pudoris offensione. Tertio idē di/
cit ꝙ videret culpam obumbrare voluis
se mendatio innupta pregnās. Quar
to idem dicit. Seruat sancte marie sicut
pudore integritas: ita inuiolabilis opi/
nione fecunditas. Scd ratio ad simu
latam excusationē excludendā quā habu
issent in posteꝝ ꝟgines infames. Et est
Ambro. dicētis. Nec decuit ꝟginib⁹ sini
stra opinione viuētibus velamē excusa/
tionis relinqui ꝙ infamata quoqꝫ mater
dn̄i haberetur. Tertia ad exceptionē
maliuolā euitandā vt inde inimici et ꝑ/
secutores velamen sue malitie non acci/
perent: vnde dicit. Quid em̄ iudeis q̄d
herodi posset ascribi si natū ex adulterio
viderentur persequi: cum partus innu/
pte lege damnetur: est ⁊ Ambro. vbi sup̄

Quarta ad decipiendā hostis astutiā
⁊ est Origenis di. Que fuit necessitas
vt desponsaret: nisi quatenus hoc sacra/
mentum diabolo celaretur vt ille mali/
gnus aduersus virginē despōsatā frau/
dis sue cōmenta nulla prorsus inueniret
quā rationē sequens Ambro. vbi supra
dicit. Non mediocris ratio fuit fallendi
p̄ncipem mundi qui cum cerneret despō
satam: partū nō potuit habere suspectū.

Sed querit p̄mo quō ista ratio potest
esse valida cū angelus ex puris natura/
libus possit faciliter deuenire in noticiaz
omniū sensibiliū: et in demonibus splen
dida naturalia remanserunt ꝑm Dioni.
quō ergo virginitas matris que fuit cor
poralis integritas latere principem mū
di potuit. Et dicitur ꝙ licet nosse potuis
set si fuisset ꝑmissus: sed fuit impeditus
aut imediate a deo: aut ab angelis eius
custodientib⁹ eam: ne ad ip̄am sic fami/
liariter aꝓpropinquare valeret. Scdo
querit eodez modo potuisset impediri si
non esset desponsata. s. per diuinā poten/
tiam ⁊ nesciret diabolus vnde hoc esset.
Et dicit ꝙ per noticiā argumētatiuam
nouerat diabol⁹ virginis sanctitatē: ⁊ si
concepisset sine sponso statim suspectum
habuisset partū de celo esse: talē autē de/
ductionē facere poterat sine aꝓpropinq̄ti
one a qua impediebat per angelos vt est
dictū. Et notandū ꝙ castitas est quadru
plex. Prima matrimonialis: cū quis
matrimonialiter alteri coniungit dimis/
sa carnali copula: ⁊ sequit xp̄m per igres
sum religionis sicut fecerunt quidā apo
stoli qui relinquentes om̄ia sequebantur
xp̄m. Secunda vidualis mortuo alte
ro coniugū ꝑseuerat in castitate. Ter
tia est voti sanctimonialis: et hec cū q̄s
vouit castitatem ⁊ seruat. Quarta est
vteri et dicitur virginalis: que omnes
intuenti probant fuisse in beata virgine.

Quinta ratio ad virginis pudicitiā
comprobandā testimonio sponsi cum il
la familiariter ⁊ inseꝑabiliter conuersan

tis Ambro. vbi supra. Quin etiam locu pletior testis pudoris maritus adhibet qui posset doloris iniuria vindicare ob/ probriū si non agnosceret sacramentum

Sexta ad sedulitatē virginis perfici endam: qꝛ mulieres non possunt sine so/ cietate viroꝝ secure et honeste incedere per regiones ⁊ fugere tribulationes: est enīz securissima societas viri: ideo dicit Ambro. vbi supra. Ideo despōsata est vt curam videret gerere ioseph: siue in egy ptum iens: siue inde denuo rediens.

Septima ad ip̄ius matris virginita tem consecrandā: tunc em̄ virtus conse/ crat: quādo cū sacramento adiungit: cū consecratio non sit nisi adiūctio cum sa/ cramēto. Et quia sacramentū matrimo nij est verum sacramentū significās cō/ iunctionē xp̄i cum eccl̄ia ſm apostolum ideo virginitas que erat virtus matris tūc fuit consecrata quādo fuit cū h̄ sacra mento cōiuncta. Hanc rationē nō tan/ git Ambro. Sed p̄mo querit vtrū in/ ter virginē ⁊ ioseph fuit verū matrimo/ nium. Et dicit ꝙ sic per doctores ⁊ patet iiij. sentētiaꝝ. quia veꝝ matrimoniū cō/ trahit in mutuo consensu coniugū q̄ dici tur fuisse inter eos: ⁊ ideo coniuges sunt ab angelo appellati Math. i. c. Joseph fili dauid noli timere accipe mariā con iugem tuaz. Scd̄o querit quō potuit inter istos coniuges talis consensus esse cum ꝓposito ꝟginitatis ꝑpetue? Et dici tur ꝙ fuit consensus in vnionē sacramē/ talem ⁊ non in copulam carnalez stante immobiliter vtraq; par. uj ꝛꝛ ꝓposito ꝟgi nali. Tertio querit talis cōsensus vi/ det esse solū ad cohabitationē honestam sicut est fratrꝫ ⁊ sororis habitatio. Et sic nō apparet verū matrimoniū. Et dicit ꝙ cōsensus ad solā habitationē nō faceret verū matrimoniū sed cōsensus in mutu am potestatē corpoꝝ. Quarto querit ad q̄d fit talis cōsensus potestatꝫ mutue corpoꝝ cū actus istius ptātis totalr ab/ neget. Et dicit ꝙ nō nisi ad veꝝ sacramē tū ꝑficiendū ex tali cōsensu sine contagi one nec est ociosum posse in nobis: sicut deus multa posset ⁊ potest que non vult

Octauū misteriū de istius sponsi vo/ calitate: ibi: cui nomē erat Joseph. istud nomen ſm Hiero. habet quadruplicem interpretationem. Primo em̄ interpre tat dn̄s iustus: ex habundantia enīz sue iusticie ita fuit dn̄o appropriatus vt pa/ ter eius diceret Luce. ij. ca. Ecce pater tu us ⁊ ego. Scd̄o interpretat dn̄s iusti/ ficatus: sicut em̄ mater sanctificata est vt dn̄m pareret sic et iste vt dn̄o nutrimētū pararet vt pater Luce. iij. ca. Jesus erat incipiens quasi annoꝝ. xxx. vt putabat fi lius ioseph. Tertio interpretatur aug mentū. in ceteris aūt despōsationib ꝟgi nū de cōmuni lege fit diminutio integri tatis in proposito copule carnalis et in ista fuit augmentum: quia virginitatis ꝓpositū ꝟgo cōfirmauit puritatꝫ affectū occurrente obiecto ⁊ materia castitatis.

VIII misterium

Quarto interpretat appositio: in cete ris desponsationibus cōmuniter a spon/ so auffertur integritatis propositum: in istis a sponso non fuit molestatum pro/ positum: immo confirmatum puritatis vestigium Math. p̄mo cap̄. Joseph ac/ cepit coniugez suam ⁊ non cognoscebat eam. Et notandū ꝙ in ista sacratissima copula fuerunt quattuor actus ad eius integritatis perfectā custodiam. Pri/ mus fuit votum virginis in templo de virginitate seruanda anteq̄ ioseph inde tulerit eam. Et in. iiij. sententiaꝝ decla/ rat ꝙ gratius est deo cum talis puritas seruat cum voto q̄ sine voto. Secun/ dus ꝙ Joseph virginitatē perpetuā dn̄o custodire ꝓposuit: ⁊ ideo dicit euāgelista Math. p̄mo ca. Joseph aūt vir eius cuz esset iust⁹ ⁊ nollet eam traducere. i. carna liter cognoscere ſm Aug. q̄ traducere vo cat generare: ⁊ virginitatē ioseph ꝑpetu am asserit Aug. in li. de sancta virginita te: vt esset dignus sponsus btē virginis.

Tertius ꝙ propositum virginitatis ioseph irreuocabiliter fuit firmatū diui/ na volūtate ⁊ reuelatū ꝟgini: alias nō p̄ buisset cōsensuz dādo potestatē corporis sui alteri. s. Joseph: nisi cognouisset ip̄m

250

in proposito virginitatis firmissimum.

Quartus q votum virginis fuit reue latum ipsi Joseph diuinitus: et ideo vir ginem desponsauit quia non intendebat contrahere cum muliere que suū propo sitū posset infringere: et istis visis vterq; istorum sanctorum coniugū prebuerunt in seinuicem consensum: nimiruz sine vl lo preiudicio eoz integerrime puritatis a deo preordinate vt esset grata societas et floridus aspectus fm Hieronȳ. No nū misterium de vtriusq; coniugis nobi litate ibi: de domo dauid. Istud probat quadruplici veritate: quarum est Pri ma q Joseph fuit de domo dauid id est de stirpe regali per rectam lineam de se mine dauid: et ideo facer euangelista de ducit lineam rectaz regum a dauid vsq; ad ioseph virum marie Math. ꝓmo ca. Liber generatiōis ihu xp̄i filij dauid ⁊c̄

IX. mi/ steriū

Secunda q mater domini fuit de ea dem stirpe regia fm carnem de recta li nea procreata. Nam ex lege quilibet co gebatur accipere coniugez de sua stirpe: ob quam causam debuit ioseph beatam virginem habere: istud tangit Hieronȳ mus super Math. Tertia q xp̄s fuit de stirpe regia dauid ꝓductus totalr sic ille qui est de stirpe regia ex vtroq; parē te ne nobilitas claudicaret in eo q̄ tan tum suscepit de substantia a sola matre: quantū alij ab vtroq; parentuz Roma. ꝓmo ca. Qui factus est ei ex semine da uid fm carnem. Quarta quia ꝓus no bilitatur progenies a personis q̄ a perso na: prius enim fuit nobilis progenies da uid ex eo q̄ eius persona ad regnum fuit assumpta. Secundo persona verbi deo promittente. ps̄. c xxxi. metro. xi. Jurauit domin⁹ dauid veritatem et non frustra bitur eum: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. s. christū ꝓter quem fuit ineffabiliter exaltata: q̄uis multum ante esset nobilis in celebri antiquitate patriarcharum et multorum sanctorum.

Et notandum q nobilitas istius ge neris quadruplici via demonstratur.

Prima quia regia dignitas a deo fu it collata ipsi Dauid. ps̄. lxxvij. metro lxxvi. Elegit dauid seruū suū et sustulit eum de gregibus ouiuz de post fetantes accepit eum. Item psal. lxxxviij. metro. xx Inueni dauid seruuz meum oleo sancto meo vnxi eum. Secunda quia digni tas regia fuit ei iurata a deo. ps̄. c xxxi. metro. xi. Jurauit dominus dauid veri tatem ⁊c̄ paulo supra. Tertia quia di gnitas regia fuit ei perpetuata. psalmo lxxxviij. metro. xxxvi. Thronus eius si cut sol in conspectu meo et sicut luna per fecta in eternum et testis in celo fidelis.

Quarta quia hoc regimē et dignitas regia a semine dauid nunq̄ auferet nec minuetur Danielis vij. cap. Suscitabit de us celi regnum quod in eternū non dissi pabitur et regnum eius populo alteri nō tradetur: cōminuet autē ⁊ consumet vni uersa regna hec: et ipsuz stabit in eternū. Apocal. xix. cap. Rex regum et domin⁹ dominantiū est. Et notandum q ex as sumptione humane nature xp̄i ad copu lationem verbi per modum matrimonij fm dicta sanctorum: natura humana et angelica fuit nobilitata premaxime si cut si domicella infimi generis copularе tur filio regis: eius generatio esset nobi lissima: nunc autem caro xp̄i est sororꝫ no stre carnis: quia ab eodem protoplasto similiter ista alma anima est sororꝫ ange lorum quia ab eodem patre creata: et ad imaginem dei simul facta. Et ideo quā do anima fuit assumpta a verbo natura angelica fuit nobilitata sicut in assump tione carnis nostra natura. Sed que ritur primo quomodo generatio istius virginis pertinet directe ad regiam line am cum numeratio euangeliste ad ipam non extendatur vt dictum est supra. Et dicitur q creditur ipa fuisse cognata ger mana ipsius Joseph: quia ille gradus fuit licitus Primo fm legē que intēde bat propinquoruz continuationem: ⁊ tūc a Nathan a quo dirigit linea regia vsq; ad christum Math. primo cap. duos fi lios credit habuisse. s. Jacob ex quo na tus est Joseph: ⁊ Joachim ex q̄ nata est

beata ꝟgo: vt dicunt sctōꝝ historie sed p̄ termisit euangelista deducere Mariaꝫ ꝑ Joachim: quia ſm Hiero. non ē mos scripturaꝝ generationis texere mulierū.

Scdo quare deducit ꝑ euangelistā ꝙ Joseph fuit de bethleē Luce. ij. ca. Ascē dit autē ꝛ Joseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatē dauid que vocat bethleem eo ꝙ esset de domo ꝛ familia dauid: ꝛ sic non videt ꝙ essēt de domo ita ꝓpinqua. Et dicit Jacob fuisse p̄mogenitus mathan ꝛ Joachim secundogenitus: qui Joachim credit accepisse vxorē de nazareth. s. Annā: ratione cuius habuit incolatū in nazareth: et ideo ibi fuit nata btā virgo rōne matris exñs ex parte patris de bethleem ſm p̄missa.

Tertia si ista ꝟgo beatissima fuit de stirpe regia vt patet quō sctā Elisabeth mater beati Johis bap. fuit eius cognata. i. consanguinea: qꝛ dicit Lu. p̄mo ca. Ecce elisabeth cognata: cū ipa fuerit de filiabꝫ aaron ꝛ non de tribu iuda. Et dr ꝙ sctā Anna mater dñe fuit de tribu leui ꝛ sic de filiabꝫ aarō sicut elisabeth vt esset soror patris aut matris: ꝛ tūc mater dñi fuit de stirpe regia ex patre: ꝛ de sacerdotali ex matre. Et zacharias ꝓpheta econuerso fuit de stirpe sacerdotali ex p̄re ioiade et de regia ex matre iosabeth filia regis iuda vt patet in. iiij. Regū: nā tribꝫ regia ꝛ sacerdotal' interdū miscebātur. Quarto querit di. aplo Hebre. vij ca. Manifestū em̄ est ꝙ ex iuda ortus sit dñs noster in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est: ꝛ in isto capiculo ost ēdit apl'us ꝙ sacerdotiū legis ad xp̄m non ꝑtinebat ex genere. Ex quo patet ꝙ non fuit ex aliqua ꝑte de tribu sacerdotali. Et dicit ꝙ illi q̄ erant de tribu sacerdotali solū a matre: nihil iuris habebant in sacerdotio: sicut nec zacharias ꝓpheta ex patre in regno: ꝛ ideo ad xp̄m illd sacerdotiū ex genere nō ꝑtiebat. Et si dicat ꝙ soluꝫ ex matre xp̄s fuit de stirpe regia ꝛ sic rōne p̄dicta nihil iuris habebat in regno. Dicit ꝙ mater dñi tenuit cōsubstātialitatē vtriusqꝫ parētis vt s̄tactū est. Et sic deuenit ꝑ dignitatē regiam ad xp̄m quantū potuit pater ꝛ mat' in ceteris. Nō sic aūt sctā Anna ad ꝟginem qꝛ p̄ualuit substātialitas p̄ris ipaꝫ trahens ad tribū regiā. Decimū misteriū de istius spōse vocalitate: ibi: ꝛ nomen ꝟginis maria. Maria est magistra ꝟginitatis: ara charitatis: regula hūilitatis: ianua suꝑne felicitatis: archa totius trinitatꝫ. Maria est mā suetudo afflictis: altitudo directis: rectitudo deuijs: introductio exclusis: apertio cūctꝫ. Maria est mamilla cōsolatiōis: arma ꝓtectionis: regula directiōis: incendiū dilectionis: aula contemplationis. Istud nomē cōuenit matri dñi ꝓpter septē ei⁹ interp̄tationes: interp̄tat em̄ Primo illuminata ꝛ cōuenit ei ꝓpter sctificationeꝫ ī materno vtero: vbi ī instāti facta fuit illuminatio: si em̄ btūs Johes bap. exñs in vtero materno cognouit p̄sentiā saluatoris existentē in alio vtero ex lumine sibi infuso: ꝑ locū a minori credendū est genitricē dei futurā in vtero matris illuminationes ꝓpheticas habuisse: ideo putant nōnulli ꝙ in instāti sue sctificatiōis fuerunt ei reuelata misteria incarnationis filij dei ꝛ passionis: tñ istud dictū videt suꝑhabundare: qꝛ tūc frustra fuisset in hac annūciatione ꝑ angelū sic illustrata. Scdo interp̄tat illuminatrix ꝛ cōuenit ei ꝑ actū sue eruditiōis: vnde docuit apl'os ꝛ euāgelistas ꝛ potissime Johānē euāgelistā de incarnatiōis misterijs. et bea. Lu. de sacris historijs: vt patet in exordio euangelij sui. Tertio interp̄tatur smirma maris ſm Papiā. i. canticum eoꝝ q̄ sunt in mari: ꝛ cōuenit ꝓpter leticiā in annūctiatōe: quia ꝑ modulationem dulcissimi cantus di. angelus. Aue gr̄a plena dñs tecū: qd canticū predictū est ꝑ quattuor genera ꝑsonaꝝ ante tempus. Primo a p̄riarchis Gen. xlix. ca. Nō auferet sceptrū de iuda ꝛc. Scdo a ꝓphetis Esa. vij. ca. Ecce ꝟgo concipiet ꝛc. ꝛ cap. xi. Egredietur virga de radice iesse ꝛc. Tertio a sibillis patet de Tiburtina q̄ Octauiano imꝑatori di. Hec

X. misterium.

est ara celi. Hic deū adora. Quarto a poetis dicente marone. Jā redit ⁊ virgo redeunt ⁊ saturnia regna ⁊c̄. Quarto interp̄tat stella maris: nā sicut stella maris que vulgo vltramōtana dicit nauigātes dirigit in fluctibus marinis: ita mat̄ dñi fideles custodit in pelago fluctuante huius mūdi: ideo dicit quidā. O maria virgo pia stella maris nominaris: ⁊ ecclesia dic̄: Aue mar⁊ stella dei mat̄ alma

Quīto īterp̄tat illuminās: ⁊ cōuēit ꝓpt̄ statum sue exaltationis: ideo dicit ecclesia Exaltata est sctā dei genitrix sup̄ choros āgeloꝝ ad celestia regna ⁊ s̄m Hieronymū ⁊ beatū Dioni. Supiores angeli illuminant inferiores: ⁊ sic cum ip̄a sit super omnes honoratissima sic latissime inferiores letificat. Sexto interp̄tatur mater amoris ⁊ conuenit propter actū sue conceptionis in qua cōtinuit in se illū amatorē: qui ꝓpter nimiā charitatem suā ad hoīes voluit incarnari: apl's Ephe. ij. Propter nimiā charitatē suam qua dilexit nos deus misit filium suū ⁊c̄

Septimo interpretat dña: ⁊ conuenit quia genuit dñm: ⁊ ideo fuit eius mater cum relatio maternitat⁊ consequat actū vere generationis in muliere: ⁊ sicut fuit mater regis omniū: ita est dña omniū subditoꝝ illius regni: ⁊ cōfirmatur ista deductio. quia magni reges sui regni cōsortiū appropriant vxoribus: sicut claret Hester. vij. c. vbi magn⁹ rex artharxerses consortē regni sui appellabat reginā hester. Ex quo consortio om̄es q̄ sunt de tali regno habēt reginā pro dña sicut regem pro dño. applica: ideo dicit ecclesia. O gloriosa dña excelsa super sidera ⁊c̄. ⁊ alibi. Aue regina celoꝝ: aue dña angelorum ⁊c̄. Et notandū q̄ in sacra scriptura septē mulieres reperiunt̄ que vocate sunt Marie. Prima maria fuit soror moysi que sup̄naturali illustratiōe ꝓphetauit Exo. xv. ca. Cātemus dño gloriose ⁊c̄. cuius illustrationis claritas habūdantiori plenitudine: patet in matre domini di. Magnificat anima mea dñm.

Scd̄a maria soror lazari: q̄ ardētissime dñm dilexit Lu. vij. ca. Dimittuntur ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Cui⁹ dilectionis feruor sp̄ualiter non carnaliter patet in matre dñi Cant. ij. ca. Ordinauit in me charitatē. Tertia maria mater iacobi que opera misc̄die solicitauit Mar. xvi. ca. Maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerunt aromata: vt veniētes vngerēt ih̄m. Et valde ma. ⁊c̄. Cuius solicitudinis p̄sentiaꝝ fuit mater dñi Luce. ij. ca. Fili quid fecisti nobis sic ego ⁊ pater tuus dolētes querebam⁹ te.

Quarta maria vxor zebedei q̄ s̄m Johannē os auri in sermone vocat̄ vere pacifica: qꝛ filiū pacis genuit. Cuius pac⁊ summū gradū tenuit mater dñi dum filium nobis ꝓtulit q̄ pacē inter deum ⁊ hominē ꝓmeruit. Quinta maria mater iacobi minoris que fuit in orōne assidua Act. xij. ca. patet. Cui⁹ orōnis nō minoris efficatie fuit mater dñi Luce. ij. cap̄. Maria autē conseruabat oīa verba hec conferens in corde suo. Sexta maria deuota pauli que multū ꝓ fidelib⁹ laborauit Roma. vlti. ca. Salutate mariā q̄ multū laborauit in vobis. Cuius labor⁊ ꝓfectus non minus ꝑfecit mater domini. Et ideo ꝓpter opus dicere potest in Canti. Manus mee distillauerunt mirram. Septima fuit ip̄a mater dñi que fuit ꝑfectissima in v̄tute humilitat⁊ Lu. p̄mo Ecce ancilla dñi. Et quia vltra omnes alias creaturas se humiliauit: vltra omnes: īmo sup̄ omnes alias creaturas deus ip̄am b̄tificauit Luce vbi s̄. Ecce em̄ ex hoc beatā me dicent omnes generationes. Et quia inter ceteras interp̄tationes quadruplicit̄ solennizat̄ ab eccl'ia vnde cantat omni die di. Aue maris stella: ideo ad eius conuenientiā notanduꝫ videamus ꝓprietates istius stelle: ⁊ sunt decem Prima qꝛ habet sublimitatem in suo excessu: est em̄ altissima oīm stellarum que sunt in nostro emisperio: quod patet ex duob⁹ Primo qꝛ q̄nto sol ad istam stellam in zodiaco plus appropinquat tanto plus dicit̄ ascendere: ⁊ idē dicitur de luna ⁊ ceteris planetis. Se/

cundo quia in recessu solis ab hac stella quāto plus distat ab ea: tanto magis dicitur descendere donec conueniat a solstitio estiuali vsq; ad solstitiū hyemale. hāc ꝓprietatē attribuit beatus Hiero. matri dñi in celesti patria: quia sicut hec stella in firmamento sup omnes est eleuata: ita mater xpi in celo sup omnes sctos est exaltata: z ad dexteram filij collocata. ps. xliij. metro. xi. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Item Eccl. xxiiij. ca. Ego in altissimis habito z thronus meꝰ in colūna nubis. Tota em celestis ierarchia est dispsita ad modū colūne. cuius basis est ierarchia in fima: hastile ierarchia media z capitellū ierarchia supma fm hc. Dionī. in cuiꝰ sūmitate collocata est bta virgo. Ad cuius altitudinē si nō corpore tamen mente contēplando ascendere debemus vt cū apostolo di. Philipē. iij. Nra autē conuersatio in celis est. Secūdo quia habet medietatē in suo situ quia est in medio nostri emisperij: sicut centꝝ in medio circuli. cū em orizon sit circulꝰ diuidens duo emisperia omnes linee ducte ab ista stella vsq; ad orizontē eoꝝ quibus est spera recta sunt equales sicut est de cētro respectu circuli in cuius medio est. Hanc ꝓprietatez habet mater dñi: qz sicut hec stella est in medio nostri emisperij: ita xpus credit esse in medio celi empirrei: vt ibi a sanctis melius possit intueri Gen. ij. ca. Lignū vite in medio paradisi. Et quia mater dñi est iuxta filiū collocata: vtpote ad dexteram eius. iij. Regum. ij. ca. Posituscz est thronus matri regis que sedit ad dexterā eius: vcz vbi est mater gratie: ubi est fōs misericordie vnde omes haurire possumus. ps. xlvij. metro. viij Suscepimus misericordiaz tuā in medio templi tui. Ad quā deuote supplicantes oēs recurrere debemꝰ: vt ipa di. filio. iij. Reguz. iij. ca. In medio ppli mei habito. s. per deuotionē. Tertio qz habet imobilitatē in statu suo: omnes em stelle de nro emisperio circulariter mouent de loco ad locū in gregre: ipsa ꝑmanente in eodē loco fixa: z tō dr cardo. Dis em motus circularis fit circa aliqd mobile z illō dr cardo Jbo. xxij. c. Circa cardies celi pambulat. Quarto qz hz mobilitatē in suo circuitu qz licet nō trāseat de loco ad locū currēdo sicut alie tñ volujt infra ambitū suū cū sit fixa in firmamento qñ volujt firmamentū volujt ipa: sic ad reuolutonez rote voluit claꝰ fixus in cētro rote. Jsta ꝓprietatez habet mater dñi in patria licet em in felicitate sua vt dictū est sit imobilis: collocata: tñ ex magnitudine sue clemētie se benigne cōuertit ad quācūcz partē fuerit inuocata Prouer. vl. ca. Manū suā aperuit inopi z palmas suas extēdit ad paupem. Hāc ꝓprietatē debet imitari qlibet alia deuota btē vir. vt vocata per indigētes misericordiē se cōuertat Bath. v. Bti misericordes qm misericordiaz cōsequent. Quīta qz habet sempiternitatē i suo aspectu. sunt em alīq stelle sempiterne apparitionis z alīq sempiterne occultationis fm astrologos ꝓpter proximitatez ad polos mūdi. s. articū z antarticū. sed ista stella de qꝰ fit sermo nō tñ videf omni nocte sz etiā oī hora noctis. Et sic videnf ille qꝰ paꝝ distāt ab ea. Jstā ꝓprietatē habet bta ẏgo: esto qꝰ ceteri sctī appareāt ꝑ effectū sui auxilij qñcz inuocātibꝰ se: semp tñ bta virgo qñcūcz inuocak adest fm Ber. Jdeo dic. Ille a laudibꝰ eiꝰ desistat qui ipam inuocatā senserit in suis eā necessitatibꝰ defuisse. Et qz sctī veterꝫ testamenti ꝑ spm prophetie caruerūt di sapiēs Eccl. xxxvi. ca. Ubi non est mulier ingemiscit eger. Ratio autē sue miserationis erga nos est duplex. Prima quia care nos emit. s. sanguine filij sui quē plus diligebat qꝫ seipam. Secūda qz suam felicitatem ꝓpter nos habuit cū ꝓpter peccatores dei siliꝰ de ipsa nasci voluerit. Sexta qz habet minimitatē in suo aspectu: licet em in se sit multū magna: tñ quo ad nos est quasi minima stella respectu nō tabiliuz stellarum: quia vix videf ꝓpter parujtatem. Jstam proprietatem habet mater domini que fm quantitatē virtu-

tis licet fuerit p̄maxima post filium suū: tñ ꝓpter humilitatez fuit minima. cuius hūilitatis in scriptura nr̄a habet vnū testimoniū ⁊ vnū signū. Testimoniū quia spūssanctus ꝑ os ip̄ius reddit rationem qꝛ digna fuit esse mater dñi Lu. i. ca. di. Quia respexit hūilitatē ancille sue: ecce em̄ ex hoc bea. me di. om̄es ge. Signū qꝛ cū p̄buisset assensum ⁊ mater dñi iam facta possessiue non more potentū terre di. Ecce regima mūdi: ecce mater dei: ecce mater regis eterni. sed more humiliuz et mā̄suetoꝝ di. Ecce ancilla dñi. Hāc proprietatē imitari debēt q̄ huic regine placere desiderant: que p̄uidens di. filio ei⁹ Judith. ix. ca. Nec supbi ab initio placuerunt tibi: sed humiliū ⁊ mā̄suetoꝝ semper tibi placuit dep̄catio. Septima qꝛ habet inuisibilitatē in suo aspectu. Dicitur em̄ q̄ illa stella quā vltramōtanā vocamus nō est vere polus patet em̄ ad sensum q̄ vere mouet qꝛ modicū circulū facit. Sed maxime est ꝓpinqua polo: vnde recipit nomē ꝓpter inuisibilitatē poli ip̄sius. Istā ꝓprietatē habuit mater dñi per ꝟtutē solitudinis q̄ necessaria ē cōtēplāti: ita em̄ fuit ab aspectib⁹ hominū sequestrata vt esset cōiter inuisa: cuius occultationis sunt duo nobilissima signa.

Primū qꝛ qñ fuit ab angelo salutata: nō in publico sed in abscōdito fuit inuenta: vñ hic dicit: ingressus angel⁹ ad eam. vbi Ambro. s. in penetralib⁹. Secūdū quia qñ habuit ex officio ad publicū procedere vtpote in visitatōe elisabeth cum festinatōe transiuit: sicut in displicentib⁹ festinat q̄libet q̄ꝫtum pōt: ideo dicit in p̄senti capl'o. Abijt in mōtana cū festinatione. Istā ꝓprietatē debent imitari maxime religiosi quoꝝ status est in vita cōtēplatiua Sap̄. viij. ca. Intrās in domū meā conq̄escā cum illa Math. vi. ca. Ne videaris hoibus ieiunās sed patri tuo q̄ est in abscōso ⁊ pater tu⁹ q̄ videt te in absconso reddet tibi. Octaua qꝛ habet rectitudinē in suo aspectu: quia cum spera celi aliquibus sit recta aliquibus obliqua. Illis solis est recta qui habēt caput erectū ad istam stellam ⁊ oībus alijs est obliqua. Et ideo qui non habēt recte caput ad istam stellam celū est eis obliquū sicut dicunt astrologi. Istam ꝓprietatez habet beata ꝟgo nam q̄ caput habēt erectum versus eam ꝑ veram fidē ⁊ puram deuotionē: illis spera celi est recta: quia recto itinere gradiūtur ad celum: ⁊ econueso alijs Dañ. xiij. cap̄. Auerterunt sensum suū ⁊ declinauerunt oculos suos vt non viderent celū neq̄ recordarent iudicioꝝ iustoꝝ. ps̄. xvi. Statuerūt declinare oculos suos in terrā. Ex ista ꝓprietate accipit documentū q̄ homines q̄ habent rectā intentionē finaliter saluabunt qꝛ ꝟsus ꝑadisuz habēt rectū aspectū: qd̄ figuratū est per fenestrā arche Noe quā ip̄e apperiēs intromisit columbaz Geñ. viij. ca. Nona habet scintillationez in suo cōtuitu: ideo planete dicunt nō scintillare quia sunt ꝓpe s̄m ph̄os: ⁊ stelle firmamenti scintillat: quia sunt longe: ⁊ iō tremit visus ⁊ non pōt eas stabiliter attingere: sed quasi interrumpat actus videndi s̄m peripartheticos. Et quia ista stella est altissima ⁊ sūme distans a plana supficie terre quēadmoduz pūct⁹ medius centri sperici plus distat a sole: ideo magis videt ex tali distantia scintillare. Istam ꝓprietatē habet beata virgo: quia misteria que sunt in ea perfecta a tota triuitate sunt ita sublimia: vtpote incarnatio et generatio verbi q̄ visus nostre generationis non ad ea attingere potest: et ideo tremit ⁊ quasi iterrumpit Prouer. xxv. cap̄. Sicut qui me multuz comedit et non est ei bonū: ita curiosus scrutator maiestatis opprimetur a gloria. Decima quia habet septēplicitatē in suo ambitu. quia circa illam semper vertunt septem stelle notabiles que a vulgo dicuntur currus breuis: s̄m vero astrologos vocant vrsa minor: et ꝓpter istas septem stellas tota illa plaga que est huic stelle vicina: dicitur septentrionlis: vnde dicit deus Jacob Geñ. xxviij. cap̄. Dilataberis ad orientem et occidentem septentrionem ⁊ meridiē. Istam ꝓprietatē ha-

buit mater dñi in sua dilatatione dupli/citer in hac vita Primo xpter. vij. dona spūssancti quibus beata virgo quasi cir/culariter fuit illustrata plusq̄ alia crea/tura sicut p̄dixit xpheta. ysa. xi. ca. Egre diet virga de radice iesse z flos de radice eius ascendet: z requiescet sup eu z spūs dñi spūs sapie z intellectus: spūs cōsilij et fortitudinis spūs scientie z pietatis z re/plebit eū spūs timoris dñi. Ista. vij. dona quasi. vij. stelle decorauerūt beatā virgi/nem qñ dixit illi angelus: Spūssanctus superueniet in te z virtus al. ob. ti. Luce. i. ca. Scō xpter. vij. gaudia pncipalia que habuit b. vir. de suo filio. Primū in angeli annūciatione Scōm in eius natiuitate. Tertiū in regū adoratiōe. Quartū in xpi resurrectiōe. Quin tum in eius ascensione Sextū in spūs sancti missione. Septimū in xpia as/sumptione. Iste sunt. vij. stelle de qui/bus. Apoc. i. ca. dicit. Et habebat in dex tera sua. vij. stellas. moraliter. i. vij. gau/dia a tota trinitate determinata pro vir/gine gloriosa iam memorata. Item vi dendum est que sunt istius stelle virtutes Et dicit q̄ sunt decem quarum Prima est quia ista stella habet virtutē a dñiū supra naturam lapidis durissimā. quia durissimū omniū corpoū dicit esse la/pis. Non em̄ potest mollificari sicut fer/rum prius enim incineraretur. z inter om/nes lapides durissimus est adamas siue calamita ezechielis. iij. capi. Domus is/rael attrita fronte z duro corde: z segui/tur. ecce dedi frontem tuā duriorem fron tibus eorum. z vt adamantem z silicem dedi faciem tuam. Super istam durissi/mam petram habz dominū ista stella q̄ dicitur stella maris. quia dat ei vim fer/ri attractiuam. Cuius signum est quia dic lapis ferrum attrahens semper con/uertit ipsum versus istam stellam. Ista virtus est in beata virgine quia habz do/minium supra corda durissima hominū o. stinatorum in malo. qui frequenter fle/ctuntur dulcedine deuotionis ad ipsam vt patet in multis exemplis. Et ideo po test dicere ezechiel. xxvi. Auferaz cor la/pideū de carne vestra: z dabo vobis cor carneum. De quibus dicit deus ob reue rentiam matris suc. ezechiel. xviij. ca. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est. z custodie/rit vniuersa precepta mea z fecerit iudi/cium z iusticiā: vita viuet z nō morietur omniū iniquitatū eius non recordabor.

Scōo quia habet dñiuz supra naturā grauissimā ferri. qō est grauissimū. eo qa ibi dominat terra elementū inclinās de/orsum. qō aūt dominet dictum est supra. Nam ferrum non verterek semp versus stellam nisi stella aliqō dominium habe ret in ferrum. Et si dicaf q̄ adamas z po lus sint causa. Respondek q̄ adamas est causa pticularis z polus est causa vni uersalis. Ista virtus est in beata virgine conuertendo corda humana ad pietatez ab impietatib⁹ suis: que corda sunt gra/uia duplici ratione. Primo qz inclina ta deorsum in malū gen. viij. ca. Sensus z cogitatio cordis humani ad malū pna sunt ab adolescentia sua. Scōo quia sunt difficilia ad motum sursum dicente xpheta ps. xlij. metro. iij. Filij hoim vsq/quo graui corde. Sed dicit beata virgo cū suo filio Jo. xij. ca. Ego si exaltata fu/ero a terra omnia trahaz ad meipsum.

Tertio qz habet frigiditatē in suo in/fluxu z istius frigiditatis sunt duo signa

Primū qz regiones pximiores istius stelle sunt magis frigide. vt alemania ma gis q̄ affrica. Scōm qz ventus qui p uenit a regione istius stelle est magis fri gidus q̄ pueniēs aliunde ecclias. xlij. ca. Frigidus ventus aquilo flauit z ge/lauit cristallus ab aquis. Et ideo in esta te quando est aer succensus solis ardori bus summū remediū est iste ventus. Ista virtus est in beata virgine. qz ardoꝛē cō/cupiscentie nostre mentis refrigerat z ex tinguit duplicit̄. Primo ei⁹ puritatē mente deuota cogitando. qz secundum Augustinum libro de ciui. dei. Nullus est ita deprauatus q̄ totum sensum ami/serit honestatis. Lan. iij. cap. O q̄ pul/

chra est. casta generatio cum claritate.
Scdo eius auxiliū implorādo dicēte Alchibitio i li. de astris q tota armonia ꝯcurrit ad causationē etiā minimi indiuidui. ita q om̄is stella semp influit. ita q̄libet sctūs in patria hz appropriatā virtutē. Et sic implorādo auxiliū in b. vir. causant effectū. Jō de se dicit eccl. xxiiij. Ego mater pulchre dilec. ti. ⁊ agni. ⁊ sctē spei. ⁊ iterꝫ eccl. xxiiij. Venite ad me oēs qui ꝯcupiscitꝫ me ⁊ a generatiōibꝫ meis adimplemini. Quarta q̄a habet serenitatē in suo afflatu. qꝛ spirāte vento istius stelle serenū facit, puer. xxv. ca. Ventꝰ aquilo dissipat pluuias. Jsta virtus est i beata virgīe. quia deitate turbata ꝓpter peccatū ipsa spirante. i. orante nobis reddit gr̄a. Hiero. Jnde cunctis dat̄ venia. osee. ij. ca. Dicite sorori vestre miscdiam ꝯsecuta. Ber. O homo secuꝫ habes accessuꝫ ad deū: vbi habes matrē ante filium ⁊ filiū ante pr̄em. mr̄ oñdit filio pectꝰ ⁊ vbera. ⁊ filius pr̄i latus ⁊ vulnera. nulla ergo ibi poterit esse repulsa: vbi tot occurrūt charitatis isignia. Quinta q̄a hz sanitatē i suo effectu. qꝛ aer istiꝰ stelle est serenissimus ⁊ sanissimus ⁊ sunt duo signa: Primū qꝛ regiones istius stelle sicut sunt ei viciniores: ita dicunt̄ saniores Scdm qꝛ tp̄a in quibꝫ flat ventus aquilonaris dicunt̄ saniora. Jsta virtus est in b. vir. nā ante ortum eius. qꝛ remoti a deo infirmi eramus. sed ip̄a flante. i. parturiente partus eius factus est nobis sanissimus. ysa. liij. capi. Vere languores nostros ipse tulit ⁊ dolores nostros ipse portauit. Jdeo dicit christus Marci. ij. ca. Nō egent qui sani sunt medico: sed qui male habēt. Sexta quia habet puritatē in actu. qꝛ aura eius est purissima Et sunt duo signa. Primū qꝛ spirāte austro pisces ⁊ carnes corrumpunt̄ citiꝰ. sed spirante aquilone diutius ꝯseruātur
Scdm spirante austro loca fetida maxime exalant fetores. ⁊ spirante aquilone reprimunt̄. Jsta virtus est in bea. vir. tradunt sancti qui eā viderūt q nullus quātumcunqꝫ ad inhonestatem inclinatus poterat eam videre quin statim per aspectum virginis talis turpitudo separetur cuius ratio est qꝛ feditas apposita iuxta decorē magis cadit i abominationē. ysa. vi. ca. Ve mihi qꝛ tatui qꝛ vir pollutꝫ labijs ego suꝫ ⁊ in medio popl̄i polluta labia hn̄tis habito ⁊ regē dn̄m exercituum vidi oculis meis. nā pollutionē ꝓpriā nō fuisset abhoīatus nisi vidisset decorē deitatis. Septima qꝛ habet fecunditatē in suo effectu. nā regiones ei ꝓpinque sūt fecūdissime ⁊ probat̄ duplicit. Primo qꝛ ista regio est maxime hoīm generatiua. Scdo qꝛ in illa regiōe est maxime generatio p̄ciosoꝝ ⁊ potissime auri Job. xxxvij. ca. Ab aquilone auruꝫ venit. Jsta virtus est in b. vir. fuit em̄ fecūdissima sup aliaꝝ fecūditates. genuit em̄ vnū hoīeꝫ qui regn̄auit oēs homies. i. pe. i. ca. Qui regenerauit nos in spē viuā p resurrectionē iesu xp̄i ex mortuis ⁊ sapie. vij capi. Om̄e auꝫ in cōparatiōe illius arena est exigua ⁊ tanq̄ lutū estimabit̄ argentum in ꝯspectu illius. Octaua qꝛ habꝫ pulchritudinē in suo aspectu cuius sūt duo signa. Primū qꝛ hoīes regiōis illiꝰ sūt albi ⁊ decori aspectu Scdo qꝛ animalia in illa regione sunt multū alba vt vrsi eq̄ lepores ⁊ vulpes. ⁊ albedo est color pulcherrimus. Jsta virtus est in b. vir. naꝫ q̄ magis appropinquant sibi p fidē ⁊ deuotionē decorant̄ venustate virtutū qꝛ dicit̄ cant. vi. Pulchra vt luna. electa vt sol. et iiij. capi. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. Nona qꝛ habet fortitudinē in suo conatu. qꝛ habet vim congelatiuā ⁊ p ꝯn̄s cōpaginatiuā mēbroꝝ ex frigiditate. ⁊ ista cōpago est causa fortitudinis in corpe organico qd̄ probatur dupliciter Primo qꝛ dicit̄ in arte phisonomie q homines aquilonares sunt fortes similes vrsis ꝓpter ꝓpinquitatē stelle. Scdo dicit̄ in eadē sn̄ia q hoīes meridionales sunt imbecilles propter distantiā a polo ⁊ ab ista stella. Jsta virtus est in bea. vir. qꝛ fideles suos fortificat canti. vi. ca. Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Decima qꝛ regulat na

uigantes. nam cognita ista stella per ada
mantem ⁊ ferrū in circulo cognoscūt ho/
mines in qua plaga orbis sunt aere quā/
tumcunq; nebuloso vt possint dicere. ysa.
ix. ca. Habitantib; in regiōe vmbre mor/
tis lux orta est eis. Ista virtus est in bea/
ta virgine. q; hoibus peregrinantib; in
via mūdi ostendit vbi sunt ⁊ in qua pla/
ga vt nō errent in via peccati vel erroris
Hieronymus. q; cūctas hereses sola in
teremisti in vniuerso mūdo. vt di. sibi ꝓ/
pheta ysa. lx. ca. Ambulabunt gētes ī lu/
mine tuo ⁊ reges in splendore ortus tui.
ideo ꝑ eaz in terra ambulabūt hoies in
XI. mi. saluationē Undecimū misteriū de isti
us angeli introcessiōe ibi. ⁊ ingressus an
gelus ad eā. Dicit quidā doctor. O q̄
honesta visitatio vtilis ⁊ iocunda nā q̄d
honestius q̄ q̄ virgo ingrediat ad virgi
nē. qd̄ vtilius mun⁹ q̄ offerre sibi dono/
ruz plenitudinē. q̄d iocūdius q̄ visitare
ad saluandū ꝑditū hoiem. Ex quo actu
accipiunt quattuor catholica documēta.
Primū q̄ hec alma ⁊ regia virgo dili
gebat inclusionē. ideo dicit ingressus an
gelus. nō eīm reperit eā in platea aut ī fo/
ro. ⁊ bene q; locus clausus est locus orō/
nis Math. vi. ca. Tu aūt cū oraueris in
tra cubiculū tuū ⁊ clauso hostio ora p̄rez
tuū in abscōdito ⁊ pater tuus q̄ videt in
abscōdito reddet tibi mercedē tuā sicut
Judith manebat clausa vt patet eiusdē.
viij. ca. Scd̄m q̄ diligebat solitudinē
Nam vita solitaria est apta ꝯtemplatiōi
iō ab angelo sola inuenta est. Et iō xp̄s
volēs exaudiri in sua orōne nō solū a tur
bis verū etiā a discipl̄is secessit. Lu. xxij.
Orate ne intretis in temptationē ⁊ ipse
auulsus est ab eis quantū iactus est lapi
dis. ideo di. be. Anthonius abbas arse/
nio ⁊ machario: Non est hic locus quie/
tis. s. patres vadamus ⁊c. Tertium
q̄ vita claustralis que habet inclusionez
⁊ solitudinem respectu mundi est simi/
lis conuersationi angelice qui semper va
cant circa dīna. Hieronimus de assum.
In carne preter carnem viuere non hu/
mana sed angelica vita est. Quartuz
q̄ vita claustralis est similis conuersati/
oni beatifice. licet eīm sancti sint beati in
patria tamen quādoq; mittunt huc. pa/
tet de sancta agnete que suis parentibus
apparuit ⁊ de multis. sic clausi contem/
plariui interduz sed raro de celis pro ali/
quali ꝯsolatione ⁊ exēplo dando. Sz
queritur quid faciebat virgo quādo ab
angelo fuit salutata. Et dicitur secundū
quandam reuelationem factam sancte
elisabeth q̄ beata virgo cum litteras di/
dicisset cum alijs virginibus in templo
sub disciplina sancte anne prophetisse
legebat ysaiam prophetam in. vij. capi.
vbi dicitur. Ecce virgo concipiet ⁊ pari/
ter filium ⁊c. Et tunc intellexit q̄ quedā
virgo dei filium erat conceptura ⁊ pari/
tura. Et sic desiderabat tantum viuere
vt posset illius virginis esse ancilla. et sic
duz ista tractaret angelus aduenit. sicut
eunucho eandem prophetiaz legenti ap
paruit philippus actu. viij. ca. Duode XII. mi.
cimum misterium de angeli locutione.
ibi dixit. Et notandum q̄ angelus non
potest mentiri cū sit confirmatus in gra/
tia. ⁊ ideo cum quis credit angelum de/
bet credere que dicit vera esse ⁊ non resi/
lire sicut zacharias propter quod muti/
tatem incurrit. Circa declarationem hu
ius misterij notandum q̄ quadruplex
dictio habetur in sacra scriptura. Pri/
mo verbi supernaturalis genesis. i. capi.
Dixit deus fiat lux. quam dictionem re/
fert Augustinus ad verbi generationez
eternam vt fuit ostensum. Secunda
verbi intellectualis secundum quā vnus
angelus loquitur alteri angelo. ⁊ adinui
cem inter aīas separatas. de p̄mo zacha.
ij. ca. Curre ⁊ loquere ad puerum istum.
De secundo ysaie. vi. cap̄. Duo seraphin
clamabāt alter ad alterꝝ. Om̄is aūt cla/
mor est locutio. Tertia est imaginabil̄
scd̄m quā angel⁹ loquit̄ in somnis mat.
ij. ca. Angelus dn̄i apparuit ī somnis Jo
seph dicēs surge ⁊ tolle puerꝝ et matrem
eius ⁊ fuge in egyptum ⁊ eiusdem. ij. ca/
pi. Defuncto herode ecce angelus domi
ni apparuit in somnis Joseph in egy/

253

pto.di. Reuertere in iudeā: defuncti sunt enim qui querebāt aiam pueri. Quarta vocalis que sensu auditus percipitur de qua dicitur. act. x. ca. de cornelio qui vidit in visu manifeste hora nona angelum dei introeuntem ad se ⁊ dicentē sibi ⁊c. Nunc ad ꝓpositum dictio Gabrielis constat ꝙ non fuit. verbi supernaturalis quia illud verbum non est dicibile nisi solo eterno patri secundū dyonisiū libro. de diui. no. Nec fuit dictio intellectualis vt creditur. qꝛ licet angelus esset aptus loq̄ intellectualiter. tamen beata virgo de lege cōmuni pro statu isto non erat disposita habere auditionē intellectualē cuz intelligere sit ꝑ cōuersionē ad fantasmata nisi sicut ceteri viatores. Nec videt fuisse visio imaginaria: quia illa non requirit talem presentiā corꝑalem qualis fuit oñsa per ingressum angeli. ⁊ ideo relinquit ꝙ fuit dictio vocalis ad sensum particularem auditus. sicut ipa respōsio virgis erat vocalis. Et fuit congruum vt in ista beatissima collocutiōe esset verboꝝ ꝯformitas inter colloquētes. Sed querit primo. Ista dictio vocalis ⁊ auditio vocalis sibi opposita sunt ignobilissime inter p̄missas ⁊ tñ ista collocutio videt fuisse maxime venerabilis inter oñes collocutiones diuine scripture. Et dicit ꝙ licz ista collocutio sit maxime materialis: est tñ certissima. qꝛ auditio sibi opposita est notitia intuitiua. ⁊ talis certitudo magꝫ fuit conueniens in ꝓposito q̄ꝫ gradus nobilitatis. Scdo querit si auditio virginis fuit tantū vocalis ⁊ non intellectualis vt est dictū: tunc beata virgo non intellexit que dicebāt ab angelo: ⁊ sic assensum volūtatis dare nō potuit. Et dicit ꝙ ipsa optime intellexit verba vocalia angeli ad se loquētis eo mō quo fantasmata impressa mouent intellectū possibilez ad intelligendū ex auditu verboꝝ non tñ illa motio dicit itellectualis locutio: nec passio auditio sibi opposita Tertio q̄ritur in qua lingua locutus est angelus verba ista. Et dicit ꝙ in lingua hebraica qꝛ illā solā b. virgo didicerat. ⁊ in eadem nutriuit filiū suū ad loquendū in sua infantia. Et ideo nimiꝝ ista lingua est omniū sacratissima. Quarto querit quō angelus potuit sibi loqui linguā hebraicam cū nō haberet organum corporale ⁊ cū sit natura spiritualis. Et dicit ꝙ angelus nō apparuit sibi i ꝓpria natura scdm quā est inuisibilis corꝑaliter. sed in assumpto corꝑe in specie viri. sicut idem gabriel apparuit danieli tñ sic dispositus ex venusto aspectu. s. facie rutilās ⁊ veste coruscans vt nullā beate virgini suspitionem ingerere potuisset ⁊c. Sequitur secūda pars istius lectionis. ⁊c. Circa scdam partem p̄ncipalē. s. de angeli ⁊ b. vir. mutua collocutione notantur sex particule.

Prima de angeli inceptione ibi Aue gratia plena dominus tecū be. tu in mu.

Secunda de virginis alteratione ibi: que cum audisset turbata est ⁊c. Tertia de angeli replicatione ibi: ⁊ ait angelus ei ne timeas ⁊c. Quarta de virginis interrogatiōe. ibi dixit aūt maria ad angelum quomodo fiet ⁊c. Quinta de angeli solutione. ibi respōdens angelus. ⁊c. Sexta de virginis concessione. ibi dixit aūt maria ⁊c Circa primā partē scz de angeli inceptione: quomō incepit istam collocutionē que cōtinet quatuor misteria. Primum de angeli salutatione cum dicitur aue. qd est verbum salutatiōis. Et notandū quomodo iudei fingentes se xp̄m salutare. di. Aue rex iudeorum Mat. xxvij. ca. A aliqñ est lr̄a. scz prima alphabeti. aliquādo sillaba. aliqñ est dictio. vt ibi A dño factū est istud ps̄ cxvij. metro. xxij. Et notandum qñ istud verbū a est dictio ⁊ sillaba accipit quatuor modis in scriptura. Primo vt sit nota causatiōis. vt in ps̄. vbi sup̄. est enim ibi nota cause efficiētis. Scdo mō vt sit nota largitiōis sicut in. iij. regū. ij. ca. d. Adorās bersabee translatū est regnuz ⁊ factū est fratris mei a dño eñ ꝯstituuz est. Tertio mō vt sit nota inceptionis sicut canti. vi. Auerte oculos tuos a me. Auersio eñ designat visionis detractionem. Ad ꝓpositum istud. A. positum in

I. pticla

I. misterium.

salutatiõe põt itelligi istis quattuor modis. Primo vt sit nota causationis vt intelligat aue. i. a maledictione. qz maledictio fuit cã felicitatis. b. vir. ex eo qz p/pter peccatores redimẽdos filius dei ex ipa voluit incarnari vt maxima culpa ade fiat maxima felicitas bc. vir. vñ dicit ei ecclesia frequẽter. Sumat p te pces q̃ pro nobis natus tulit esse tuus. Scõo vt sit nota largitiõis. iuxta apl'm. Ro. v. ca. Vbi habundauit delictũ ibi habũdauit z gra. Jdeo dicit Hiero. sup Matth. qa pter peccatores venerat de peccatricib nascens vt oim peccata deleret. z ideo. b. virgo pter aue parentũ occasionalit̃ meruit talẽ habere filiũ. Tertio vt sit nota inchoatiõis. tẽp' em legis respectu ad tempus gratie fuit temp' maledictiõis. Et sic tps gratie icepit a tpe legis sicut dies a nocte in incarnatiõe verbi iõ dicit angelus aue. quasi dicat hic incipit gra z finit maledictio Aug. in sermõe Maledictio eue in benedictiõz mutat marie.

Quarto vt sit nota remotionis. aue. i. sine ve. qz eua cum suis sequacib habuit tria ve que maria terminauit apoca. viij. ca. Ve ve. ve habitantib in terra. Primum fuit. qz cum corruptione concepit.

Scõm qz cũ lãguore portauit Tertium qz cũ dolore peperit. a quibus trib ve fuit imunis. b. vir. Primo qz concepit sine corruptione. Scõo qz ceptuz portauit sine afflictione. Tertio pepit sine dolore. vsa. vlt. ca. Antec̃ parturiret peperit. Et notandũ q̃ in isto aue mutatum fuit nomen eue ab angelo mõ contrario litteras ordinando. qõ factũ est cã septuplici. Prima qz sicut eua corruit p stulticiã credens serpenti in p̃uaricationem seducenti: ita maria erecta p sapientiam in cõceptione credidit annuncianti vt infra patebit disserẽs cũ angelo. Secunda qz sicut eua cecidit p superbiã cum deitatem perijt: ita maria inclinata p humilitatẽ verã ancillã dñi se cognouit. dicens ecce ancilla dñi zc. Tertia quia sicut eua p inobedientiam transgressa est: ita maria p obedientiaz mater dñi facta est dicens fiat mihi scõm verbũ tuum. Quarta. qz sicut eua ratiocinanti serpenti credidit ita maria benignissime angelo credidit. Jdeo elisabeth exclamauit vbi thema. z beata q̃ credidisti. ita zc. Quinta qz sicut eua cecidit p incõtinentiã: ita maria erecta est per cõtinentiã. di. Quõ fiet istud qm̃ virum nõ cognosco. Sexta qz sicut eua fuit principiũ z cã mortis ita maria est principiũ z causa vite. Joã. ca. Ego sum resurrectio z vita. Septima qz sicut eua serpentẽ credendo exaltauit: ita maria cõrempnẽdo dissipauit Aug. in sermone natiuitatis b. vir. Aue inquit angelus ad eam gratia plena dñs tecum Jmpleta est ergo maria gratia z eua eua cuata est a culpa. maledictio eue in benedictionẽ mutat marie. De ista muliere dicit dñs ad serpentem gen. iij. cap. Ipsa conteret caput tuũ. z nomẽ eue a contrario angelus mutauit vertendo litteras z dicendo aue. Sed querit istud aue fuit prolatum ab angelo locutione intellectuali aut sensibili? Et dicit sicut apparitio angeli fuit corporalis: ita z locutio fuit vocalis. licet em intellectualis locutio sit altior: nõ tamen ita cõueniens p statu in quo erat b. vir. Scõm misteriũ de virginis cõmendatione. ibi gratia plena Cõmendatio est laus: laus vero sermo elucidans magnitudinẽ virtutis. gratia vero virtus suprema. z ideo ista cõmendatio fuit suprema z alta. z cum dicit plena: quadrupliciter dicitur vas plenum. II. mõ

Primo scõm sue capacitatis augmentum. qz habet de ꝓtento nõ quantuz põt capere: sed quãtum ꝓgruit eius capacitati vt ptz in naui oneraria z plena mercãtijs nõ quãtũ põt sed quantũ debet pter periculũ maris. z in curru onerato z pleno non quantũ potest sed quantuz debet pro laboze boum. Scõo secunduz sue capacitatis sufficientiã vt patz in omni mensura quando vas est plenuz vsq̃ ad signũ tunc habet ad sufficientiam p illa mensura. Tertio secundum suam totalem continentiã. z sic est plenũ vas qũ plus capere non potest. Quarto secun

254

dum sue capacitatis redundantiā. vtpu-
ta quando vas est plenū quantū capere
non pōt quādo totū supfluū extra emit-
tit. De cuius cōtrario dr̄ eccl'.i.ca. Om
nia flumina intrant in mare ⁊ mare non
redūdat. Nunc ad ꝓpositū quatuor sunt
gradus spūum creatoꝝ: qui dicunt vasa
in ordine ad gratiā diuinam cuius sunt
receptacula. Primꝰ gradus est de san
ctis animabꝫ que replent gratia scdm
sue capacitatis congruentiā. qꝛ habēt de
gratia quantū congruit sed nō quatū ca
pere possunt. scdm istū modū dicit actu.
vi.ca. Stephanus plenus gratia ⁊c. ⁊.ij.
corinth.xij.ca. Sufficit tibi gratia mea.

Scds gradus est de sanctis angelis
qui repleti sunt scdm sue capacitatis suf
ficientiā. sic ꝙ illi qui sunt natura ꝑfecti-
ores: sunt potentiores in gratia. Terti
us gradus habet in virgine gloriosa que
fuit repleta gratia scdm suā totalē ꝯtinē
tiā vt plus capere nō posset Hiero. Cete
ris p̄stat ꝑ partes: maria aūt totius gr̄e
in se habuit plenitudinē. ⁊ ideo dicit ple-
na Quartus gradus fuit in sacratissi
ma aīa xp̄i que fuit plena scdm sue capa-
citatis redūdantiā. qꝛ redundat in totaꝫ
eccl'iam. Joh.i.ca. De plenitudine eius
nos omnes accepimus ⁊ gr̄am ꝑ gratia

Notandū circa tertiā repletionem ꝙ
vas illud qd est plenū quātū capere pōt
nō pōt ita leuiter inclinari q̄n statī emit-
tat de sua repletione. ⁊ isto modo be. vir.
cum sit plena gr̄a nō pōt ita paꝝ inclina-
ri ad preces clamantiū quin statim redū
det in nos sua gr̄a. Et potissime est ple-
na beata virgo Primo candore virgi-
nali. Scdo odore virtuali. Tertio
splendore sapiētiali. Quarto dulcore
clementiali. Quinto vigore ꝯstantiali
Sexto amore seraphicali. Septi-
mo herede imperiali. De primo sapi-
entie. vij.ca. Candor est lucis eterne ⁊ spe
culū sine macula. De scdo can.i.ca. Duꝫ
esset rex in accubitu suo nardus mea de-
dit odorem suū. De tertio abachuch. iij.
ca. Splendor eius vt lux erit: cornua in
manibus eius. De quarto dicit ecclesia:
O clemens o pia: o dulcis maria. De q̄n
to ꝓuerb.xxxi.ca. Fortitudo ⁊ decor indu
mentū eius ⁊ vltimo ca. Mulierē fortez
quis inueniet. ⁊ can.vi.ca. Terribilis vt
castroꝝ acies ordinata. De sexto hugo li
bro de cōiugio b. vir. qꝛ in corde eiꝰ amor
spūssancti miracl'a faciebat. De septimo
Augustinus Filius dei adimplet mentē
adimplet ⁊ ventrem. Sed primo q̄ri-
tur: Angelus primo ꝓtulit aue gr̄a plena
postea dicit spūssanctus supueniet inte.
iste aduentus spūssancti non fit sine gr̄e
infusione. ⁊ sic nō fuit plena in prima ꝓ-
latione qn̄ dixit Aue gratia plena: scdm
suā totā capacitatē. Et dicit ante scdam
suā sanctificationē fuit plena gratia secū
dum sue capacitatis cōtinentiā. ⁊ postea
scdm suā totalem continentiā. qꝛ pro illo
primo tp̄e scdm p̄missa fuit dictū aue ⁊c.

Scdo querit. qꝛ mater dn̄i fuit cū aliis
quibꝫ datus fuit spūssanctus in die pen-
thecostes. ⁊ sic videt ipsum accepisse. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s creuisse in gr̄a que est donū p̄cipuuꝫ
spūssācti. quo ergo plena qn̄ audiuit gr̄a
plena. ⁊ qn̄ audiuit spūssanctus supueni-
et in te ⁊ virtus altissimi obumbrabit ti-
bi. Et dicit licet forte spūssanctus nō fue
rit ei datus scdm affectionē hītualē. tūc
eo qꝛ vltimate fuit gratificata in secūda
sanctificatione: tamen bn̄ scdm apposi-
tionē actualē que nihil auxit i gratia: q̄a
vltimate erat aucta. Tertiū misteriū III. vide
de diuinali cōiunctiōe. ibi dn̄s tecū. Ista
dictio tecū est nota cōiunctiōis ideo nō di
cit in te sed tecū: vt nō inhabitationē sed
magis cooperationē significare videret
quā tota trinitas in incarnationis miste
rio sancte dei genitrici fuit cooperata. qd
tecū significat ꝑ illud dicente petro Va
do piscari: Respōderūt alij discipuli Jo.
i.ca. Venimus ⁊ nos tecuꝫ. Est tamē
notanduꝫ ꝙ tota trinitas singulariter et
miraculose fuit opata in bea. vir. quadru
plici operatione quā ꝑficere nō potuisset
ꝑ semetip̄am sine tali miraculoso concur
su. Prima opatio fuit corpis xp̄i con-
ceptio. constat em̄ xp̄m conceptū ex puris
simis sanguinibꝫ be. virgis scdm diony.

libro. de di. no. qō fieri nō potuit per virtutem virginalem: sed operante deo in b. vir. talem materiā ministrando vt trāsserendo ad locū generationis ibi reciperet in vase in quo solet corpus humanū formari que receptio dicitur esse proprie conceptio. quia talis translatio z receptio de cōmuni lege non fuit sine pollutione. et ideo miraculum fuit ad vitandā talez cōtagionem. Scōa fuit generatio corporis xpi postq̄ materia illa fuit in loco conuenienti reposita. qz potētia generatiua mulieris non sufficit ad formationē humani corpis nisi pcurrēte virtute semis hūani bois vbi loco illi⁹ virtutz iteruenit spūssci virtus. Tertia fuit corpis xpi augmentatio in ip̄o vtero. quia exq̄ xpus fuit conceptus naturaliter: beata virgo potuisset sibi ministrare materiā alimenti sicut alie matres fetibus suis. z anima xpi gloriosissima tam infusa corpori suo posset ex tali materia illud corpusculum vegetare. tamen ad moderandum illud augmentum ne procederet vltra debitum terminum quantitatis: eo quia christus plus stetit in vtero matris q̄s ceteri: fuit in ea virtus spiritussancti Quarta fuit exhibitio corpis christi per partum. quia licet virgo super naturalem conceptionem potuisset parere per naturā. nō tamen virgo permanens cum perfecta integritate. z ideo ad hoc vt xpi corpus exiret de virgine ipsa integra permanente non potuit fieri nisi concurrente virtute spiritussancti cum ipsa beata virgine actu miraculoso: et propter istum concursum quadruplicem quo fuit a domino adiuta di et angelus: Dominus tecum. iuxta illud p̄s. cix. metro. iij. Tecum p̄ncipium in die virtutis tue. quia virtus primi principij fuit cum beata virgine in die istius benedicte incarnationis i qua eius virtus fuit mirabiliter executa secūdum premissa. Sed queritur primo. prima enim causa concurrit in actione cuiuslibet cuz secunda causa scōm regulam theologorum z ideo non videtur fuisse miraculum q̄ concurrit in istis actibus cum beata virgine. Et dicitur q̄ in ceteris actionibus communiter concurrit prima causa per modum agentis vniuersalis. hic aūt concurrit non solum p modum agentis vniuersalis: sed etiam per modum agentis particularis z hoc fuit miraculum vt suppleret vicem secunde cause. Secundo queritur quomodo concurrebat per modum cause particularis ipsa prima causa z quare. Et dicitur quia deficiebat altera causarum particularium z ideo supplebat vicem deficientis. quia ad hominis generationem naturaliter non sufficit mulier sine viro sic i gñatiōe diei nō sufficit aer sine sole z iō si de⁹ faceret diē sine sole i aere tūc ageret p modū cause particularis supplēdo vicē solis sic in ꝓposito formauit corp⁹ xpi siue homine. Quartum misterium de singulari benedictione. ibi: benedicta tu in mulieribus. non dicit benedicta tu super mulieres. quia tunc esset clarum q̄ dicitur: sed in mulieribus: ad denotandum misterium. Est tamen notandum q̄ ista dictio in habet in diuina scriptura septemplicem intellectuz. Primus est nota causalitatis. sicut fuit promissum abrae gen. xxij. cap̄. In semine tuo benedicentur omnes gentes terre. quia. s. semen abrae fuit causa benedictionis omnibus gentib. s. in christo sicut dicit apostolus. Et isto modo potest intelligi benedicta tu in mulieribus. quia ipsa fuit causa benedictionis omnibus mulieribus quemadmodum eua fuit causa maledictionis Augustin⁹ in sermone. Maledictio eue mutatur in benedictionem marie. Secūs est nota effectualitatis sicut dicit sanctus Raphael Thobie. vi. capi. Accipies virginem cum timore domini amore filiorum magis q̄ libidinis ductus: vt in semine abrae benedictionē consequaris in filijs. quemadmodum patres solent benedicere filios. Et secundū istum modum beata virgo est benedicta in mulieribus. id est in sacris virginibus quarum ipsa est mater virtutis: sicut laudatur doctor in optimis discipulis.

Tertius est nota remotionis. sap̄. viij. ca. Cum essez magis bonus perueni ad corp⁹ icoinq̄natū. i. nō coinq̄natuz. vt sit sensus: bn̄dicta tu i mulierib⁹. i. p̄ter ceteras mulieres q̄ ita sūt maledicto eue sb̄iecte: vt nulla possit concipere sine maledictione corruptiōis nec parere sine maledictione afflictionis: sed beata virgo secundum Aug. in letitia dn̄m parturiuit.

Quartus est nota appositionis. Apoca. xvij. ca. Mulier erat circundata purpura z coccino z inaurata auro. Et est sensus in mulierib⁹. i. vltra mulieres alias. Aug. O femina sup̄ femīas bn̄dicta.

Quintus est nota singularitatis. i. regum. xxij. ca. Quis in oībus seruis tuis sicut dd̄ fidelis ingrediēs z egrediens et pergēs ad imperiū regis. z sic est sensus in mulierib⁹. i. singulari mō inter ceteras mulieres. qz ex singularitate fuit mater z virgo. Sextus est nota mediationis. gen̄. xiij. ca. Ne queso sit iurgiū inter me z te. iiij. R̄. iiij. ca. In medio populi mei habito. Et est sensus benedicta tu in mulieribus. i. medio mulier̄. qz scz om̄es mulieres sunt benedicte p̄pter istā benedictissimā tanq̄ a medio. sicut de⁹ posuit cor in medio animalis ad influendum vitaz om̄ib⁹ mēbris z solē in medio planetar̄ ad illuminandū vniuersa. Septimus est nota intimitatis Jo. xiiij. ca. Ego suz in patre meo z vos in me z ego in vobis Et est sensus in mulieribus. i. in intimis mulier̄ p̄cordijs duz p̄cipiūt tanti honoris bn̄ficiū vt sit relatio ad maternitatez filij dei sublimantis. z hec potissima causa. qz mulieres venerant̄ ab hoibus. In cui⁹ figura tm̄ honorauit virgā zacha. xi ca. Tuli virgā meā que vocabat̄ decus z abscidi eam vt irritū facerē fedus meuz qd̄ p̄cussi cum oīb⁹ populis. Sed queritur p̄mo. quare in salutatione angelica non p̄ficit̄ illa salutatio quā frequentat eccl̄ia. in q̄ adiungit̄ z bn̄dictus fructus ventris tui. Et dicit̄ q̄ istd̄ apposuit sctā elisabeth quādo fuit a b. vir. salutata. Et vtraq̄ ps salutatio scz ab angelo inchoata z a sancta elisabeth est perfecta. z sic hec oratio est deuotissima. Scd̄o queritur que portio istius salutationis fuit p̄cipua ab angelo vel ab elisabeth p̄lata. Et dicit̄ de apposito sancte elisabeth q̄ cōtinet laudes xp̄i. Et salutatio angeli continet laudes ipsius bea. vir. z ideo quanto p̄fectius est laudare filiū q̄ eius matrem: tanto portio scd̄a est melior. Et si dicit̄ q̄ ab excellētiore p̄sona debent eē laudes sb̄limiores. Dicit̄ q̄ laus sancte elisabeth debet referri ad personā spūs scti qui in ip̄a loquebat̄. Circa secundam particulā que est de virginis alteratione ibi que cum audisset turbata est notantur duo misteria. Primū est de be. vir. turbatione ibi. que cum au. tur. est in ser. e. Et si dicat̄ q̄ angelica salutatio nō p̄stitit ei materiā turbatiōis cū esset gratissima: ido frustra fuit turbata. Dicitur q̄ non fuit turbata turbatione ire. qz hic nullū erat turbationis obiectuz. nec odibile sed turbata. i. alterata z in admiratione suspensa. qz angelus in salutatione ita laudabat eaz. audit tacēs ex molestia turbat̄ ex verecundia: cogitat ex discreta prudentia. Est aūt notandū q̄ quatuor sunt animi p̄turbationes quas describit beatus Aug. li. de ciui. dei. Prima est metus hō ei in timore positus nō pōt eē mente q̄etus ps̄. liij. metro. v. Timor z tremor venerūt sup̄ me. z cōtexerūt me tenebre. Scd̄a cupido. Nam cupidus nō pōt esse in orōne regulatus Mat. vi. ca. Ubi est thesaurus tuus ibi est z cor tuum. Tertia est gaudiū. qz hoies gaudiosi nō sunt in se recollecti. Et ido risus qui est nota gaudij est etiā nota stultitie. p̄uer. xiiij. ca. Extrema gaudij luctus occupat. Quarta est dolor. qz homo i dolore positus non est compos sue mentis. i. R̄. i. ca. Mulier infelix nimis ego sum ex multitudine doloris z meroris mei. Ad propositum beata virgo. Primo non fuit turbata ratiōe doloris. quia ibi nullum tristabile. Scd̄o nec propter gaudium interius. quia nō est diffusiuū sicut de sensibilibus. z ideo nō est turbatiuum. Tertio nec p̄pter cōcupiscentiā.

II. p̄ti.

I. misterium.

quia concupiscentia carismatum respectu obiectorum est directiua. Quarto nec metus vel timor. quia perfecta charitas qualis fuit in bea. vir. foras mittit timorem. i. Jo. iij. cap. Nisi forte quis dicat q̄ mens virginea ex statu sue innocētie est formidolosa. et ideo repentina t alta allocutio fecit eam pauidā ante considerationē profundā. Et ideo dicit angelus: Ne timeas t̄c. i. nō sis alterata ex admiratione. Jstis p̄missis vt clare stat ortus istius turbationis: est notandū q̄ quattuor fuerūt cause subordinate ex quibus orta fuit hec turbatio. Prima fuit nouitatis repsentatio. q̄ ista salutatio fuit ei noua t incogitata. cū cogitaret de famulatu se humiliādo: t audiret de maternitate deū generādo: Ecce concipies in vtero t paries filiū. Secūda fuit vehemens attentio ex nouitate audita. ideo dicit. Quō fiet istud quoniā vir̄ non cognosco? Tertia fuit p̄funda admiratio ex nouitate incōsueta. Spūssanctus supue. in te. t vir. al. ob. t. Nam in eccliptī solari admirat̄ natura. Quarta fuit subita stupefactio in tam varia mutatione: Quod nascet̄ ex te sanctum: vo. fi. dei. Nam admiratio rei trāscendētis gignit stuporem ex quib⁹ dictis secuta fuit turbatio in anima bea. vir. per modū stuporis. Stupefactio em̄ mouet mentē vt nō sit in se sedata. ideo dicitur: Que cū audiret. est in sermone eius t co. q̄. es. ista salutatio. Vel quia laudes de se nō libenter audiebat: quia erat ad humilitatem. p̄na

II. mt.

Scōm misterū de bea. vir. considerationē. ibi: cogitabat. q̄. es. illa salu. in quo notatur bea. vir. p̄udentia. t confirmat̄ Luc. ij. ca. in quo vltis miraculis factis in x̄pi natiuitate dicit̄ de be. vir. Maria aūt conseruabat oīa verba hec cōferēs in corde suo. ex quo eliciūtur quattuor deuota documēta. Primum est q̄ be. vir. fuit multū meditatiua. cogitabat em̄ q̄lis esset ista salu. t̄c. Et istud est primum signum sapientie. quia frequens meditatio circa diuina generat sapientiaz. sicut frequens meditatio circa humanā p̄u

dentiam. cum frequentia actuū circa suū obiectum generet habitum. Scōum q̄ erat multum rationatiua. quia dicitur vbi supra erat p̄ferens in corde suo. Jsta enim collatio fit per rationis discursum inuestigando que considerand. Et istud est secundū signū sapiētie: quia frequēs meditatio non est virtuosa nisi sit adiuncta rebus superioribus de quibus est sapientia. Tertiū q̄ erat multū memoratiua vbi supra cōseruabat omnia. conseruare em̄ pertinet ad memoriā. Et istō est tertiū signum sapientie quia vt patet homines sapientes sunt meditatiui. t q̄libet meditatio actualis dimittit dispositionem in memoria p̄ quā fit recordatio.

Quartū q̄ fuit multū effectiua. q̄ feruentissima t purissima dilectione ferebatur ad diuina. vt supra: Conferens i corde suo. Cor em̄ i scriptura sacra habetur pro effectu. iudicum. i. capit. Cor meum diligit p̄incipes israel. Et istud est quartum signum sapientie. quia bona cernere t non diligere est insipientis. Et notandum q̄ beata virgo licet multum habundauerit in verbis mentalibus secundum p̄missa: fuit tamen parcissima in verbis vocalibus. vnde ad salutationē angeli non statim p̄orupit in responsionem vocalem secundum cōmunem modum: sed in mente cogitabat qualis esset ista saluatio. Constat enim q̄ homines meditatiui parum loquūtur. et econuerso Et hoc quia operatio exterior impedit interiorem et econuerso. Circa tertiam particulam de angeli replicatione ibi: et angelus ei: Ne timeas sunt. v. misteria. Primum de angeli confortatione p̄fortauit enim beatā virginē stupefactam di. Ne timeas t̄c. q. di. q̄ rationabiliter non debet timere: assignando rationem di. Jnuenisti enim gratiam apud deum. et hic fuit beata virgo de diuina gratia certificata per angelum: qui non potest mentiri. quia confirmatus in gratia. Et notandū q̄ ex deductione angeli eliciuntur duo catholica documenta. Primum si aliquis esset certifica/

III. p̄ti.

I. misterium.

256

tus sicut fuit hic mater domini.non deberet timere sed securissimus esse. quia per istud medium voluit angelus hic excludere omnem timorem. Secundum q certificatus de tali gratia non debet tristari sed gaudere simpliciter.quia secundum idem medium per quod angelus excludit timorem: potuisset et tristiciaz repulisse:si dixisset ne tristeris maria. Sed queritur primo quare dicit: Inuenisti grām cum ipsam nunq̄ amisisset. Et dicitur q gratia quam amiserat eua:maria inuenit.quia sicut amissio gratie per euam fuit causa vniuersalis damnationis:sic inuentio gratie per mariam fuit causa vniuersalis saluationis. Secundo queritur ista inuentio gratie est desiderabilissimum bonū istius vite? Et dicitur q sic quia cum gratia constituat amicum:hic intelligitur maximum bonum esse deo acceptum. quod bonum contulit deus Moysi. di. exodi xxxiij. capitulo. Noui te ex nomine:et inueniſti gratiam coram me.ita q esse in gratia dei est summum desideriozum.

Tertio queritur quid est optabilius menti fideli.aut esse in gratia dei.aut esse in gloria dei? Et dicitur esse in gratia consistit in hoc q est diligi a deo. esse vero in gloria in hoc q est deum beatifice diligere.melius autem videtur a deo diligi q̄ deum diligere qualitercumq̄. Et ideo melius videtur deo esse acceptum q̄ esse beatuz. Quarto queritur.quia acceptatio diuina est in ipsa gratia in ordine ad vitam eternaz.et ille dicitur deo gratus:qui pro vita eterna est sibi acceptus. Romanoruz.viij.capitulo. Quos predestinauit hos et vocauit et quos vocauit hos et iustificauit.scilicet ad vitaz eternam. Et ideo cum vita eterna sit finis talis acceptationis:multo melior videtur ipsa vita eterna q̄ gratia. Et dicitur:q sicut pater acceptat filium in se prius quantum ad hereditatem suam:ita deus prius acceptat homines in se q̄ p vita eterna. Et ideo licet secunda acceptatio ordinetur ad vitam eternam non tamen prima:secundum q currit argumentum. Sed volens loqui de beata virgine plena gratia: debet habere tria scilicet sapientiam prophetiam: loquelam euangelicam:et vitam angelicā de istis procede vt scis. Secundum misterium de angeli promissione.ibi: ecce concipies in v.et pa.fi.2c. quod misterium continet duas veritates. Prima de conceptione.in qua fuerunt quattuor actus. Primus fuit materie decisio. scilicet de qua fuit corpus christi formatum.quia ex purissimis sanguinibus beate virgis secundum dionysium libro de diuinis nominibus. et sic oportuit q isti sanguines a locis propriis deciderentur. II. mb

Secundus fuit istius materie collocatio in loco conuenienti humane generationi intra beate virginis corpus quia in vtero est sita illa cellula in qua debet humanum corpus formari. Tertius fuit corporis christi de illa materia formatio sic locata:in loco generationis. quia exquo materia est in tali loco est nata organizari:vt sit in potentia propinqua ad animam suscipiendam. Quartus fuit anime christi infusio in corpus sic formatum. quia exquo corpus est sic sufficienter organizatum regulariter deus infundit animam intellectuam.

Sed primo queritur vtrum iste quattuor operatiões fuerint simul facte? Et dicitur q materie decisio et eius collocatio non fuerunt facte simul.quia tūc idez simul corpus fuisset in duobus locis:nisi forte quis dicat q per diuinam potentiam translatio localis potest fieri in instanti:sicut abacub in instanti fuit in iudea z in babilone. Danielis.xxiij. capitulo.et per eandem potentiam potest fieri vt idem corpus sit simul in diuersis locis. Cetere autem due operationes scilicet corporis formatio et anime infusio. quia mox vt corpus est organizatum anima infunditur potuerunt esse facte simul quando autem fit comparatio inter du-

as operationes non sunt simul. quia forma organizationis et forma sanguinis que fuit materia corporis christi sunt incompossibiles forme. Secundo queritur: vtrum omnia ista quattuor fuerint facta in eodem momento. Et dicitur communiter q sic. quia ista fuit incarnationis hora. Et dicit Damascen⁹ q simul fuit caro z animata dei caro. quia mox vt fuerunt producta ista fuerunt verbo vnita. et sic actus vnionis immediate fuit consecutus istas quattuor operationes.

Tertio queritur vtrum omnia ista fuerint in hora annunciationis facta? quia tunc beata virgo fuisset eadem hora ita pregnans sicut mulier que habet fetum in vtero formatum perfecte et animatum tale tunc fuerit corpus christi. Dicunt aliqui q corpus christi non fuit formatū tante quantitatis sicut cetera corpora: vt illud miraculum occultaretur ad temp⁹ Et dicitur q istud dictum non apparet consonum. quia fuit formatum in cellula beate virginis sicut in fiscella que non fuit minor ceteris mulieribus. Et ideo dicitur q corpus cuiusliber est ita modicum cum animatur q per se non faceret tumorem in vtero matris perceptibilem sed propter humores crescentes in mulieris vtero intumescit corpus illud virtute seminis humani. et a talibus humoribus fuit ita segregatus vterus beate virgis q nō intrumuit ita repente moderāte spūsctō. aggregationem illorum humorum virtute diuina. Quarto queritur quia secundum premissa fetus iste gloriosus perfecte formatus plus fuit in vtero matris q̄ aliquis alius. cum per ix. menses fuerit ibi homo perfectus et sic venisset ad maiorem tumorem vterus beate virginis per prolixius augmentum. Et dicitur q istud augmentum fuit contemperatum diuina virtute: vt perueniret ad aliorum feruum conformitatez beate virgi. partus sicut supra de generatione humorum est tactum. Sed remanet dubium. vtrum in omnibus istis beata virgo fuerit actiue cooperata? Et dicunt cōmuniter doctores theologie. q ipsa vere fuit mater christi. et quicquid faciunt cetere matres ad prolis sue generationem vt sint vere matres totum ipsa fecit. Item querit quid fecit beata virgo. si cetere matres cooperantur actiue ad sue prolis formationem. Et dicūt aliqui q non: sed solum ministrāt materiaz tota vero actiuitas est in semine patris istud tamen non videtur rationabile. da cum anime viri et mulieris sint eiusdem rationis. eo q constituunt formaliter individuum eiusdem speciei oportet q habeant potentias eiusdem rationis. Et ideo cum potentia generatiua pertineat ad animam vegetatiuam sicut anima vegetatiua est vtrobiq̄ eiusdem rationis: ita potentia generatiua eiusdem rationis. potentia autez actiua z passiua non sunt eiusdem rationis. Secunda de partu ritione: in isto sacratissimo partu considerantur quattuor actus. Primus fetus maturatio que facta fuit virtute vegetatiua christi eius corpus vegetantis et augmentantis: donec veniret ad vltimaram in vtero perfectionez que est maturitas fetus. Secundus. fetus expulsio que fuit per virtutem expulsiuam anime virginis facta: que semper est ad expellendum omne maturum in corpore.

Tertius fetus egressio. et ista fuit totaliter supernaturalis. quia tamen fuit egressus clauso beate virginis vtero: ibi oportuit duo corpora esse simul in eodez loco. et ideo cum ad istud non attingat virtus creata: ibi non videtur aliquid fecisse nec anima prolis nec parentis actiue. Quartus fetus separatio cum prefuerit adiunctus cum materia ista separatur non videtur fuisse facta ministerio alicuius obstetricis: quia ibi solā beataz virginem talium ignotam innuit euangelista. Et ideo videt virtus diuina talē sepationē fecisse vt ista separatio fieret sine dolore. Sed queritur primo si iste partus fuit effusus sine omni dolore? Et dicitur q sic secundum istud vsa vltimo capitulo. Anteq̄ parturiret peperit. id est

antecꝫ dolores partus sentiret pepit. Sicut em conceptus fuit sine libidine: ita eius partus debuit esse sine omni dolore

Scdo queritur quō potuit fieri sine dolore reuolutio partus i vtero: cū talis cōmotio naturaliter infligat dolorez? Et dicitur q in essentialiter ordinatis et realiter distinctis deus potest facere prius sine posteriori. z ideo cū dolor sit effectus lesionis in carne: posset facere lesionem sine omni dolore: z circa quancūqꝫ cōmotionē Tertio querit. q licz egressio corpis xpi ex vtero virginali clauso fuerit facta sola diuina virtute: cuz parere sit foetum emittere: tunc beata virgo non peperit: sed sola diuia virtus. Et dicitur q non videtur inconueniens: vt virtus creata concurrat ad miraculū pueniente dina ꝫ virtute ad remouendū impedimentū

Quarto queritur. si b. vir. fuit vera mr ex isto partu? Et dicitur q non videt fuisse mater nisi ex pcuia generatatione natiuitatis in vtero. quia cum maternitas sit res ꝓñs actum generationis: ipo completo statim influit. ideo dicit sancta elisabeth xpo adhuc manente in vtero virginali. Luc. i. ca. Unde hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me? III. mi. Tertium misterii de xpi nuncupatione ibi: z vocabis nomen eius iesum qō nomen non solum beate virgini sed etiam ipsi Joseph fuit predictum. Mat. i. ca. dicit angelus Joseph de beata virgine Pariet aūt filium z vocabis nomen eius iesum. Et notandum q nomē istud sanctissimum quadruplicē habet significationē Prima saluatoz. z conuenit passioni. q: tunc saluauit genus humanū per mortē suam hebre. ix. ca. Noui testamēti mediatoz est vt morte intercedente in redēptionē eaꝝ preuaricationum que erant sub priori testamento zc. Secunda salutaris. z cōuenit incarnationi quia per actum salutationis conceptus fuit. z in primo instāti sue cōceptionis anima sua fuit beata

Tertia salus z conuenit sue eterne generationi quia ex ipsa habet nō solum q sit beatus: sed etiam q sit ipsa beatitudo Et idem est hic salus et beatitudo sicut idem est saluare et beatificare. Quarta salutare. et puenit nostre beatificationi: in qua ipse iesus est obiectum nostre interioris beatitudinis dupliciter. Primo interioris secundum suam deitatem

Secundo exterioris secundum suaz humanitatez. Jo. x. ca. Ingredietꝫ z egredietur z pascua inuenietꝫ. De hoc nomine potest dici illud. i. R. xvij. capitu. Celebre factum est nomen eius nimis.

Quartum misterium de istius filij commendatione ibi: hic erit magnus et filius altissimi vocabitur. quod misterium continet duas veritates. Prima de cōmēdatione absoluta. ibi: hic erit magn⁹ IIII. mi.

Et notandum q quinqꝫ modis dicitur aliquis magnus. Primo secundum potestatem. sicut dictuz est Dauid ij. R. vij. capitulo. Feci tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra. Secundo secundum dignitatez sicut dicitur de Abraam ecclesiast. xliij. capitulo. Abraam magnus pater multitudinis gentium. Tertio secunduz facultatem Job. i. capitulo. Eratꝫ vir ille. s. Job magnus inter omnes orientales.

Quarto secundum solennitatez. sicut dicit de Moyse exo. xi. ca. Fuitqꝫ Moyses vir magnus valde in terra egypti coram seruis pharaonis et omni populo.

Quinto secundum veritatem. sicut dicitur de Johanne bap. Luce. i. ca. Erit enim magnus coram domino vinum et siceram non bibet Ad propositum filius beate virginis fuit magnus. Primo secundum potestatem. Athanasius in simbolo. Omnipotens pater omnipotens filius z sap. xvij. ca. Oipotens sermo tu⁹ dñe de celis a regalib⁹ sedib⁹ venit. Scdo fm dignitatez apoc. xix. ca. Rex regū z dñs dñantiū. Et fm dignitatem pontificalez. heb. vij. ca. Habentes pontificem magnum qui penetrauit celos iesum filiuz dei. Tertio fm facultatem spūalis thesauri. collo. ij. In quo sunt omnes thesauri sapientie dei absco diti. Quarto fm solēnitatē lu. vij. ca.

Propheta magn⁹ surrexit i nob. Quin
to ſm virtutē heb.i.ca. Tanto melior an
gelis effect⁹ q̄to differētius pre illis no/
mē hereditauit. vbi Aug. In ſpūalib⁹ h̄
est maius qd̄ est meli⁹. Scd̄a veritas
est de cōmendatiōe reſpectiua ibi: ⁊ fili⁹
al. vo. Ex iſta veritate excutit̄ documen/
tū cōtra neſtorianos. qui dicunt q̄ b. vir.
nō ſolū fuit xp̄othocon.i. genitrix xp̄i ſed
etiā fuit theotocon.i. genitrix dei. q̄ cum
dixiſſet angelus. Ecce ꝯcipies ⁊ pa.fi.et
vo.no.ei⁹.ie.adiūxit: hic erit ma.⁊.fi.al.
⁊ ſic pt3 q̄ idem numero fili⁹ est quē pe/
perit.b.vir.⁊ quē genuit altiſſim⁹. Sz
p̄mo querit̄ quō pōt eſſe idē numero fili⁹
dei p̄ris ⁊ fili⁹.b.vir.matris cū generatio
paterna ſit terminata ad deitatē ⁊ mater
na ad humanitatē. Et dicit̄ q̄ licet diſti/
cte nature ſint termini iſtaruz generatio/
nū. q̄ tamē vtraq̄ iſtaꝝ naturaꝝ gn̄atio
est in eodē ſuppoſito ideo iſtud ſuppoſitū
p̄ vtramq̄ naturā dicit̄ gn̄ari. Scd̄o
querit̄ ſi eadē filiatio xp̄i est ad be.vir.et
ad deū p̄rem. Et dicit̄ q̄ cū vna ſit eterna
⁊ alia tp̄alis ꝓ eo q̄ ab eterno fili⁹ p̄ris. ⁊
ex tp̄e fili⁹ m̄ris est: nō pōt capere rō q̄ fi
liatio ſit vna lz fili⁹ ſit vnic⁹. Quintū
V.mi. miſteriū de iſtius filij ꝓmotione ibi. Da
bit illi dn̄s d.ſe.d.p.e. Et continet tres ca
tholicas veritates. Pr̄ia de regia ma/
ieſtate. ibi. ſedē dd̄.p.e. Scd̄a de regni
ꝓprietate ibi: ⁊ regnabit i domo Jacob i
eternū. Tertia de ip̄ius regni ꝑpetui/
tate. Et regni ei⁹ nō erit fi. Sz querit̄
p̄mo q̄ fuit iſta ſedes dd̄ dāda xp̄o? Et dr̄
q̄ fuit ptās regia ꝯferēda ip̄i xp̄o vt hoi
q̄ fuit de domo dd̄ ſm rectā lineā ꝓgeni/
tus. ſicut debet̄ filio regis dignitas regia
in regnis in quib⁹ reges ex gn̄e ꝓdeunt.
Scd̄o querit̄ quō iſta ſedes q̄ fuit iu/
riſdictio regni tp̄alis fuit xp̄o data. cum
ip̄e recuſauerit fugiēdo regnū terrenū d.
Jo.xviij.ca. Regnū meū nō est de h̄ mū/
do. Et dicit̄ lz ius habuerit in iſto regno
mūdano: tamē illud ius exercere noluit.
q̄a venit Primo iudicari Scd̄o ve
nit iudicare. Tertio querit̄. q̄ regnuz
qd̄ iure debet̄: ſcd̄m nōdū ex ptāte habet̄
⁊ ideo ſi pro ſcd̄o aduentu differtur tunc
verbū angeli nondum fuit adimpletum
Et dicit̄ ſicut dauid fuit vere rex ex quo
fuit vnctus dicente ſamule.i. R.xv.capi.
Scidit dn̄s regnum iſrael a te hodie: et
tradidit illud ꝓximo tuo meliori te. non
tamen regnauit dauid niſi mortuo ſaule
ita xp̄us fuit rex ab origine vnctus gra/
tia ⁊ virtute. act3.ij.ca. Jeſum nazarenū
virum approbatū a deo in vobis virtuti/
bus ⁊ prodigijs ⁊ ſignis que fecit deus
per illū in medio veſtri vnctus dico i re/
gem ⁊ ſacerdotē. tamen regnare diſtulit
vſq̄ ad ſecundū aduentū mortuo. ſ. anti/
xp̄o. Quarto querit̄ iſta maieſtas re/
gia ſecundū quā expectat̄ regnaturus in
ſecundo aduentu nō videt̄ eſſe eiuſdē ra/
tionis cum illa quā habuit: ⁊ ſic nec eiuſ
ſedes. Et dicit̄ licet non ſit eiuſdem ſpe/
ciei tamen poteſt dici dauid. q̄ ipſi pro/
miſſa in ſemine ſuo. Quinto queritur
quō regnabit in eternū. cū iſta domus ſit
deſinitura. Et dr̄ licz ſit deſinitura ſcd̄m
curſuz naturalis ꝓpagationis: non tn̄ ſe/
cundum remunerationē finalis reſurre/
ctionis in electis illius generis in quib⁹
regnabit chriſtus perpetuo. Sexto q̄
ritur ſecundū predictum modum nō ſo/
lum regnabit in domo iacob: ſed etiaz in
omnibus electis. Et dicitur q̄ prophete
xij. apoſtoli mater domini ⁊ Joh.bap. fu
erunt de iſta domo. ſed principalis inter
eos erit xp̄s. ſicut dicitur francorum rex
quamuis in pluribus nationibus maio/
ribus ipſa francia regnet. Quarta pti IIII.p.
cula de bea.virgi.interrogatione ibi. Di
xit aūt maria ad an. quomodo fi.i. q.vi.
nō.co.in qua bea.vir.tria facit. Primū
q̄ verbū auditū angeli verū ſupponit di.
fiet iſtud. Scd̄m. q̄ iſto ſuppoſito tan
q̄ vero: modū quomodo perficietur iſtd̄
queſiuit di.quomodo. Tertium aſſi/
gnat rationem quare di. quoniam viruz
non cognoſco: vt oſtenderet q̄ iſta dubi/
tatio de modo ⁊ non de facto rationabil̄
erat cum dixiſſet concipies ⁊ paries.fi.⁊
in ea ſemper manebat virginitatis inte/
grum propoſitum. cum quo adhuc igno

258

rabat quomodo posset habere filiũ pro/
missum. Et notandum ꝙ causa istius q̃/
stionis hic posita a b. vir. non esset multũ
euidens si ibi poneret istud verbũ cogno
sco pro presenti tpe. qꝛ licet sit aliqua vir/
go in p̃senti non tñ repugnat ei in futurũ
parere partũ per naturã. ⁊ hic partus in
futuꝝ ꝓmittebat. Et ideo oportet dicere
ꝙ li. cognosco accipit ꝓ tpe futuro. i. non
cognoscam. quia certificata erat ꝑ dĩnaꝫ
reuelationem ꝙ ipsa ⁊ sponsus eius Jo/
seph permanerent perpetuo in virginita
te. Sed notandũ ꝙ ista sumptio p̃sen/
tis tpis pro futuro declarat quintuplicit
in sacra scriptura. Primo numeri. xvi
ca. vbi dathan ⁊ abiron dixerunt Moy/
si: Non venimus. i. non veniemus cũ ad
consiliũ vocarent. Scdo. ij. mach. vij.
ca. vbi adolescens sitiens martyrium di/
xit: Non obedio p̃cepto regis sed prece/
pto legis que data est nobis per moysen.
Tertio lu. xiij. ca. Ubi misit xp̃us he
rodi. di. Ecce demonia eijcio ⁊ sanitates
perficio hodie ⁊ cras. ⁊ die. iij. cõsumor.
Quarto apoc. i. ca. Ecce venit cũ nu/
bibꝫ ⁊ videbit eũ ꝓpl's. Quĩto apoc. vl.
Ecce venio cito. di. dñs ⁊ clarũ est ꝙ ac/
cipitur hic presens pro futuro ⁊ similiter
V. ꝑti. accipitur in ꝓposito. Quomodo fiet istd
q. vi. n. co. i. non cognoscam. Quinta
particula de angeli responsione ibi. ⁊ re/
I. miste spondens angelus di. ei. in qua notãtur
rium. duo misteria Primũ de angeli ad que
stionem. bea. vir. solutione. ⁊ assignat du
plicem modũ. Primus per spũssancti
operationẽ ibi. Spũssactus supue. in te.
scꝫ ad cooperandum istud. Secũdus
per totius trinitatis ab omni infectio/
nis p̃seruatione. ibi: ⁊ virtus altissimi ob
umbrabit tibi. ⁊ isti duo modi respondẽ/
di dati fuerũt ab angelo duobꝫ motiuis
que habuit bea. virgo in ista felici dubi/
tatione. Primũ motiuũ fuit. qꝛ ista cõ/
ceptio fieri nõ posset solius mulieris cau
satione. Ideo dicit spiritussan. supue. in
te. q. di. Tu non eris sola: quia tecuꝫ erit
concurrens virtus infinita spiritussan.
Scdm. qꝛ ista conceptio fieri posset si
ne carnis concupiscentia. ideo dicit ⁊ vir
tus al. ob. ti. sicut em̃ vmbra cõtegit ab ar
doris inflãmatione: sic diuina ꝓtectio h̃
custodiuit bea. vir. a cõcupiscentia inflã/
mante. Sed primo querit quare. di. h̃
angelus spũssan. supue. in te. et non dicit
de patre vel de filio. cum deitatis opa ad
extra sint indiuisa. et tota trinitas xp̃m
incarnauit scdm btũm Augu. i. de trini/
tate. Et dicit ꝙ licet nulla productio ad
extra spũisancto sit attributa: tñ bene in/
uenit aliqua appropriata. sicut in ꝑfectio
nibus intrinsecarũ charitas appropriat
spiritusancto. sicut sapientia filia. ⁊ quia
magis istud misteriũ. s. actus incarnati/
onis ex summa dei charitate ꝓcessit: ido
spiritusancto conuenienter appropriat.
Scdo queritur quare magis istd mi/
sterium fuit appropriatũ spũisancto q̃ fi
lio. cũ filiꝰ fuerit incarnatus ⁊ nõ spũssã.
Et dicit ꝙ incarnatio secundum assum
ptionem fuit ꝓpria filij: qui solus assum/
psit humanitatem. tamẽ per factionẽ ta/
lis vnionis fuit magis appropriata spiri
tuisancto ratione pretacta. Tertio q̃/
ritur quare dicit angelus: Spiritussan/
ctus superue. in te ⁊ non dicit ad te: sicut
dic̃ saluator aplis Jo. xv. ca. Cũ venerit
ꝑaclitꝰ quẽ ego mittã vobis. idẽ. xvi. Si
em̃ nõ abiero ꝑaclitus nõ veniet ad vos
si aũt abiero: mittã eũ ad vos actu. ij. ca.
Repleti sunt oẽs spũsancto. Et dicit ꝙ
istd dictũ fuit ad declarandũ excellentiã
spũssancti in b. vir. vt ꝯciperet verbũ dei
qꝛ qd est sup̃ totũ: ambit qd est infra ⁊ nõ
ecõuerso. Similiter habet quando apo/
stoli spm̃sanctum receperunt act. vbi su/
pra. repleuit totam domũ vbi erant sedẽ/
tes. i. om̃es qui erant in domo. Et sequi/
tur. ⁊ apparuerũt illis disꝑtite lingue se/
ditq̃ supra singulos eoꝝ. Quarto que
ritur si in isto verbo spiritussanctus sup/
ueniet ĩ te. datur intelligi spiritussan. co/
operatio quomodo datur hic intelligi se/
cunda beate virgi. sanctificatio que fuit
preuia illi sanctificationi. Et dicitur ꝙ
vtraq̃ datur intelligi. quia spiritussan/
ctus non venit in quemq̃ sine infusio/

ne gratie modo perfecto. z infusio gratie nunc̄ est sine sanctificatione. Quinto queritur quare adiunxit angelus dicens z virtus altissimi obumbrabit tibi: cum vmbra dicat lucis carentiam. z istud misterium fuit totum luminosum. Et dicitur q̄ vmbra habet vnam habitudinem secundum quam est lucis priuatio. z sic est mala significatio. Aliam secundum quam est ab ardore protectio. z sic est bona significatio. z sic sumit vmbraculū in scriptura. Et isto modo sumit hic obumbratio pro protectione incendū concupiscentie secundum premissa. Sexto q̄ritur quare dixit obumbrabit tibi: z non dixit te secundum cōmunem constructionem accusatiui casus Dicitur q̄ in ista obumbratione nō fuit aliqua exustio accusabilis quaz refrigeraret talis vmbra sed secuta fuit acquisitio gratiez ideo cōstructio datiui casus acquisitiua fuit ibi conuenientissima. sicut dicitur in ps̄. xc. metro. iij. Scapulis suis obumbrabit tibi. Istis p̄missis infert angelus duo corelaria ex premissis. Primum de prolis concipiende sanctitate ibi: Ideoq̄ et quod nascetur ex te sanctum. Secundum de prolis concipiende maiestate. ibi: vocabitur filius dei. Sed primo queritur quomodo sequitur corelariuz ex premissis. Et dicitur q̄ iste fructus q̄ concipitur virtute spiritussancti z virtute altissimi protegēte a peccato nō potest esse nisi sanctus: cum manifestissimum signum sit sanctificationis talis miraculosa conceptio. Secundo queritur secunduz corelarium. Et dicitur q̄ aliud est vocari z aliud est esse. Non fuit filius dei. quia sic conceptus: sed econuerso. fuit aūt iste fructus vocatus filius dei. quia in eius generatiōe carnali dominus suppleuit vicem patris per modum cause superioris concurrens cum beata virgine non tamen dicitur pater. quia non genuit nec per modum nature egit: nisi forte sicut dicitur pater angelorum: quia creator eorum sicut habetur Job. xxxviij. capi. Cum me laudarent astra matutina z iubilarent omnes filij dei. Secundū II. misterium de solutionis confirmatione. quando angelus confirmauit suam responsionem per exemplum manifestum dicit. Et ecce eli. co. tua. z ponit hic quadruplicem confirmationē: vt postea omnium istorum inferat causam z rationez

Prima confirmatio fuit per euidentiam facti cum premisit dicens: Ecce elisabeth cognata tua. exempla enim que dantur circa propinquos sunt clariora q̄ illa que dantur circa ignotos. z forsitā beata virgo iam viderat beatā elisabeth concepisse. Secunda fuit per inductionem miraculi ibi: z ipsa concepit filiuz in senectute sua. quia dicitur in isto capitulo: q̄ ambo pro esserant in diebus suis scilicet zacha. z eli. s. vltra etatem generandi. Tertia fuit per mirationem modi. ibi: z hic mēsis est sexti. quia post sextum mensem est manifestata conceptio ex tumefactione ventris. Quarta fuit per appositionem secundi prodigū. ibi: que vocatur sterilis. quia aliud est miraculum sterilitatis et aliud vetustatis. hec autem non solum erat vetula: sed etiam sterilis sicut sara. Sed queritur primo: quare fuit sancta elisabeth dicta cognata beate virginis? Et dicitur: quia licet secundum vsum nostrum dicatur cognata q̄ est vxor fratris tamen secundum veram germanitatem cognata dicitur germana consanguinea. et ideo ex isto loco colligitur: q̄ sancta elisabeth fuit consanguinea germana beate virginis. Vnde creduntur fuisse filie duarum sororum. aut melius beata virgo ex sorore: et elisabeth ex fratre: vt christus dicatur de tribu regia z sacerdotali. Secundo queritur quid ad p̄positum istius vetule z sterilis cōceptio cuz beata virgo cui ista exempla sunt adducta antiqua sez non esset nec sterilis? Et dicitur q̄ sicut virginem parere est supra naturam: ita sterilem aut vetulam concipere: z ideo ad ostēdendū quō dē? p̄t facere illa. s. q̄ sunt sup̄ naturā: induxit angel? illō duplex miraculū iā factum.

Tertio querit. quia nō videt tantum miraculū sterilem ⁊ vetulā concipere cū aliquotiēs hoc fuerit factū patet de zara vxore abrae. geñ. xviij. ca. Erant eñ ambo senes ⁊ desierant sare fieri muliebria. ⁊. i. reguz. i. habetur de anna matre samuelis de qua dicit. Affligebat quoq; eam emula eius ⁊ vehementer angebat in tātum vt exprobraret ei ꝙ conclusisset dominus vuluā eius. ⁊ sic patet sare antiq̄tas ⁊ anne sterilitas. Sic virginē parere qđ a seculo nō est auditū. ⁊ ideo nō videt fuisse sufficiens argumentū angeli procedens a minori ad maius affirmādo. Et dicitur ꝙ angelus nō ꝓcessit a minori: sz tantū a simili arguendo. ⁊ vlterius oīa supernaturalia sunt equaliter possibilia deo. Quarto querit. assignant duo miracula in cōceptione sancte elisabeth. et non nisi vnū in cōceptione bea. virgi. Et dicit ꝙ ibi fuerūt duo miracula in eo ꝙ sterilis ⁊ vetula genuit. hic aūt alia duo prestantiora. quia virgo concepit ⁊ peperit. ⁊ post partū virgo ꝑmansit partus autē sterilis vel antique nō est miraculosus sed supernaturalis exquo ꝑ miraculū est conceptio facta. Istis aūt p̄missis seq̄tur causa oīm p̄dictoꝝ sup̄ quā assignat angelus. di. qꝛ nō. e. ipo. a. d. oīe verbuz. Et ideo nō miꝝ si pōt facere vt sterilis ꝯcipiat ⁊ vetula pariat. Et per eundem modū de cōceptione ⁊ partu virginis approbat. Sz querit qꝛ multa verba possunt dici vocaliter quoꝝ significata sunt deo ipossibilia vtputa ꝙ faceret aliū deū ita perfectū sicut ipse est. Et dicit ꝙ non fuit intentio angeli vt apparet loq̄ de verbo vocali. sed de verbo itellectuali. qꝛ ꝑm btūm hylariū. x. de trinitate. Plus deus pōt facere q̄ intellectus noster capere vl intelligere ⁊ nō est impossibile aliqđ verbū intellectuale. ergo. Scđo querit qꝛ multa intelligimus verbo mentali vtputa entia ꝓhibita. quēadmodū chimera ⁊ veritatē contradictorioꝝ que nō sunt đo possibilia alioquin nō essent ꝓhibita. Et dicitur ꝙ licet talia aliquo modo intelligantur: tñ de ipsis nō format verbū intellectuale prout verbum accipitur stricte ꝓ notitia declaratiua que est diffinitiua. qꝛ non est diffinitio entium prohibitorum: que in nullo genere collocantur.. Sexta particula de bea. vir. conceptione ibi. Dixit aūt maria vsq; discessit angelus ab ea vbi notant tria misteria. Primū qualiter bea. vir. se humiliauit in sua vltima responsione ibi. Ecce ancilla domini. Ubi notandum ꝙ bea. vir. habuit ad dñm q̄druplicem habitudinē dignitatꝭ.

VI. ꝑti.

I. misterium.

Prima quia eius fuit mater. naz ab ipsa fuit humanatus christus vel eius humanitas generata Secunda quia eiꝰ fuit filia. quia ab ipso supernaturaliter et miraculose patrata. vt claret supra.

Tertia qꝛ fuit eius sponsa. naz fuit ꝑ votum perhennis celibatus consecrata.

Quarta qꝛ fuit eius soror in eo qꝛ christi humanitas fuit ei assimilata mō valde singulari ⁊ consonali. Nā totaliter de natura ipsius humanitatem tulit. De. i. ⁊. iiij. habetur Matth. xij. capi. Ipe meꝰ frater soror ⁊ mater est. De scđo. Matt. ix. capi. Confide filia. De tertio canti. v. capitu. Veni in ortum meum soror mea sponsa ⁊c. Istis premissis dignitatis habitudinibus bea. vir. summe humilis respondens angelo dixit: Ecce ancilla domini. in quo actu omnē humilitatē trāscendit ꝓpter quā humilitatez placuit dei filio de ipsa humanari ideo dicit luce. i. ca. Ecce enim ex hoc beataz me di. o. ge. Et quare? Quia respexit hu. an. sue. ⁊c.

Sed primo queritur quare tantū placuit deo respectu humilitatis: cum multe virtutes sint sublimiores. i. corint. xiij. ca. Si linguis hoīm loq̄r ⁊ angeloꝝ. charitatem autem non habeam: factus sum velut es sonans aut cimbalum tinniēs. et ita manēt fides spes charitas tria hec Et dicitur ꝙ sicut principiū humane dānationis fuit superbia: ita fuit cōueniēs a ꝯtrario ꝙ initiū nostre salutis esset humilitas. Ideo docens thobias filiū suū di. Thobie. iiij. ca. Superbiaz nunq̄ in tuo sensu aut in tuo verbo dñari ꝑmittas ab ipsa eñ initiū sumpsit omnis ꝑditio.

Secūdo queritur si plus placuit deo virtus humilitatis q̄ castitatis in beata virgine. Et dicitur q̄ sic ꝑm Bernardum sup missus est. Cuius signum est. qꝛ verbū nō fuit incarnatū quando bea. vir. di. Quō fiet istud qm̄ virum non cognosco ꝓpter zelū virginitatis. sed qñ di. Ecce ancilla dñi ex affectu hūilitatꝭ. Et si dicat q̄ virtus castitatꝭ est nobilior qꝛ circa meliora bona vtputa corpis q̄ fortune. cum hoies sint bona fortune in quibus consistit humilitas. Et dicit q̄ sicut obedientia ponit i bonis aie: ita humilitas ista pōt poni que fuit mater obedientie. ⁊ in isto actu notant sancti obediētiā pfectam Et notandū q̄ illa obediētia habuit triplicē conditionē que cōueniūt in pfecta obedientia. Primo. quia fuit ꝓmpta ecce. Scdo quia fuit humilis. Ancilla. Tertio q̄a fuit deuota. dñi. Ex quibꝫ colligitur. q̄ bea. virgo fuit ordinata. Sed notandū primo de hūilitate b. vir. di. Bernardus sup missus est Quō fortiter occurrebat saul cū essꝫ paruulus in oculis suis. i. humilis q̄ta philistinoꝝ agmina ꝓsternebat: quantis viribus exercebat gladiū. postq̄ aūt tenuit eū supbia transiuit in affectū cordis debilis ⁊ ipotēs factus incircūcisoꝝ armis faciliter prostratus occubit. Scdo de obediētia di. idē Bern. vbi supra Si tribulatio se opponat: si persecutio resultat: si pctōres tibi laqueū ponāt: si maligniter tuū impediāt tu obedientie viam nō deseras: sed dic paratus sum ⁊ non sum turbatꝰ vt custodiā mādata tua. Tertio dicit idē vbi sup̄ de gradibꝫ obediētie Fidelis obediēs nescit moras fuge. crastinū ignorat: tarditatē ꝓpulsat: p̄cedit p̄cipientē: parat oclos visu: aures auditu: linguā voci: manus operi. pedes itineri: totū se colligit vt imperantis colligat et pficiat volūtatē. Et notandū ꝑm glosaꝫ Non est credendū q̄ b vir. istud verbū leuiter dixerit. sꝫ q̄ solēniter ꝓtulerit ⁊ genua in terrā fixerit: terrā osculata fuerit ⁊ oculos ad celū leuauerit: ⁊ brachia ad celū extenderit: ⁊ sic cuꝫ magno gaudio di. ecce ancilla dñi. fi. m. s. v. t. Scdum misteriū qualiter ꝯsensum p̄buit in ista responsiōe ibi. fiat mihi scdm ver. tu. qd pōt intelligi dupliciter. Primo si sensus accipiat noialiter vt sit sensus q̄ angelus dixerit duo ꝟba. Primū salutatiōis ⁊ laudis ibi. aūe gr̄a plena dñs tecū ⁊c. Scdm annūciationis ⁊ prolis ibi Ecce ꝯcipies ⁊ pa. fi. ⁊c. et sic bea. virgo ad laudē nō intendēs sed ad deuotionez affectū dirigēs di. fiat mihi scdm ver. tu. II.mi.

Scdo si sensus accipiat vt est prepositio vt intelligat scdm verbū tuū. i. eo mō quo verbū tuū exp̄ssit ⁊ iste sensus est magis cōmunis. Et isto mō dicit sapiens eccl. xvij. ca. Deus creauit hoiem scdm se. i. mō sui vestiuit illū virtute. Sed notandū anteq̄ b. virgo ꝓferat verbū ꝯsensus. qꝛ dicit sctūs Bern. super missus est omel. iiij. Audisti virgo qꝛ ꝯcipies ⁊ paries filiū. Audisti qꝛ nō ꝑ hoiem sed per spūm san. expectat angelus rñsum. tēpus est em̄ vt reuertat ad deū q̄ misit illuꝫ. expectamus ⁊ nos o dña verbū miserationis quos miserabiliter p̄mit snia dānationis. Et infra hoc totus mūdus tuis genibus ꝓuolutꝰ expectat nec imerito: qm̄ ex ore tuo pendet ꝯsolatio miseroꝝ. redēptio captiuoꝝ: liberatio dānatoꝝ: salꝰ deniq̄ vniuersoꝝ filioꝝ adā totius generꝭ tui. da virgo rñsum festināter o dña rñde verbū qd terra qd inferi qd expectāt ⁊ superi. Aug. Audisti ꝟgo imaculata quō sis ꝯceptura. qꝛ spūssctūs supueniet in te vt prolē gignas ⁊ virginitatē nō amittas filiū ꝓferas ⁊ post partū incorrupta permaneas. seculū om̄e captiuū tuū depcat assensum. ex ore tuo pendet cōsolatio miseroꝝ: redēptio captiuoꝝ: liberatio damnatoꝝ: salꝰ deniq̄ vniuersoꝝ filioꝝ adā. festinanter ergo respōde verbū et suscipe filiū: da fidem ⁊ senti virtutē. Quidā expositor dicit in ꝑsona angeli. Ecce virgo tu cognouisti modū: prebe assensuꝫ: cur differs ꝯsentire que facta es speculū deo angelis ꝓphetis ⁊ patriarchis ⁊ sanctis hoibus. Filius dei di. O virgo maria benedicta in me consenti. ⁊ ecce iam venio

260

in te. quia te z mundū intendo saluare p te. Angeli dicūt. Noli morari maria pre be assensuz. qz oriet ex te qui fecit te. Ipe em̄ nos restaurabit z reformabit. ne ergo nr̄a curia suoz ciuiū nūerositate frustretur dic cito qđ dictura es vt ipm̄ patrias qui hoc implere debet. Eua. d. O filia beatissima imo mater reuerēdissima saluationē da ḡb̄ dānationez reperi. hec oīa ex tuo solo pēdēt assensu. noli ergo plus morari: sed assenti. Adā di. O beatissima virgo in te tota natura sperat humana vt deformatā reformes: destitutaz restaures vt prostratā p̄ meā supbiā relevues per tuam humilitatem. z pro mea in obedientia tua obedientia compensetur quibus respondet bea. vir. di. Ecce ancilla dñi fi. mi. s. v. t. vbi Ber. sup̄ missus est. Plus placuit deo marie būilitas q̄m eius virginitas: q̄ duxit eū de celo z venire fecit in vteꝝ virginis. ideo de se di. lu. i ca. Quia respexit būilitatē ancille sue. zc̄. Et notandū q̄ in ista r̄nsione be. vir. Ecce ancilla. zc̄. fuerūt. iij. opposita trāsgressiōis eue. Prima trāsgressio fuit i obedientia. qz comedit fructū ligni vetiti. z in maria fuit obedientia pmpta ibi ecce

Scōa transgressio fuit supbia. Dagnū signū supbie fuit appetere deitatem dixerat enim serpens: eritis sicut dij. z in maria fuit būilitas pfunda. ibi ancilla.

Tertia trāsgressio fuit seruitus mala Jo. viij. Oīs qui facit pcm̄ seruus est peccati z in maria fuit libertas bona: dñi

Quarta trangressio. pmissio falsa. qa di. serpēs nō morieminī. z i maria fuit. p missio vera. cū dicit ei angelus. ecce ꝛcipies z paries zc̄. z fuit impletū cū maria di. fiat mihi scōm verbū tuū. Aug. xiij. de trini. In rebus per tpa ortis illa summa gr̄a est qua in vnitate nature hō ꝛiūctus est deo. Et notandū q̄ istō verbū. b. vir. quadrupliciter pōt ꝛsiderari. Primo vt fuit ore. platū Scōo vt fuit interiori sensu imaginatū. Tertio vt fuit i intellectu formatū. Quarto vt fuit in voluntate affectatū z volitū. Et sicut imaginatio est melior prolatione: et intellectus est melior imaginatione: ita affect⁹ est melior cognitione. ita z consensus beate vir. residēs in volūtate fuit preciosior z salubrior ceteris actib⁹ p̄cedentib⁹ ipm

Sed p̄mo querit̄ si iste ꝛsensus b. vir. fuit causa illius ineffabilis incarnatiōis. Et dicit̄ q̄ sic sicut meritū dicit̄ cā p̄mij. aut sicut sacramēta dicunt̄ esse cā gr̄e suo mō. qz ad effectū istius ꝛsensus de⁹ ordinauit mox efficere istā b̄dictā assumptionē. Scōo queritur si istud verbū b. vir. exterius. platū sensibiliter fuit cā totalis effectus cū dicit fiat mihi scōm ver. t. Et dicit̄ q̄ si i instanti ꝛsensus virginalis fuit facta mira copula verbi sicut cōiter fācti docēt. tunc non potuit sensibile q̄ seq̄ bat fore ipsius cā cū nullus posterius sit cā prioris. qz tū supra patuit q̄ oīa non potuerūt fieri in eodē instanti q̄ ptinebāt ad incarnationē ideo oppositū posset dici sicut in eucharistia verba sensibilia sunt causa translatiōis instātanee suo modo.

Sed notandū q̄ dixerūt aliqui sapiētes z phi mūdani difficile esse scire motus fideꝝ z planetaꝝ. scire naturas rerū scire virtutes herbaꝝ z lapidū. Sz dicūt theologi. Primo q̄ sup̄ oīa difficilimū ē pscrutari deitatē trinitatē. Scōo III. nii. z hūanitatis vnionē z deitatis Tertio dei z hois maternitatē vel v̄ginis mīnitatē. Tertiū misteriū qualit̄ angel⁹ ab ea discessit ꝛsumata collocutiōe. ibi. z discessit angelus ab ea. in quo discessu credit̄ q̄ b. vir. remāserit in plenissima ꝛsolatione. qz sicut angel⁹ malꝰ in suo recessu habet ꝛtristare. sic angel⁹ bonus in suo recessu bz letificare. Notandū vero q̄ in accessu z recessu bonoꝝ z maloꝝ angeloꝝ accipiunt̄ quattuor theologice veritates Prima q̄ angelus malus i suo aduētu se habet p̄ modū blādimēti. z hoc mō se transfert in angelū lucis. ij. coꝝ. xi. ca. Jpe em̄ satbaras transfigurat se i angelū lucis. Exemplū ptz. iij. .R. xxij. cap̄. vbi dicit̄ q̄ spūs qui missus est ad decipiendū achab. p̄cessit p̄ modū blādimenti mentiens. p̄speritatē in ore omniū prophetaꝝ eius. Scōa q̄ angelus bonus

in suo cōcursu se habet per modū exterrē tis. sicut patet in ꝓposito. que cū audisset turbata est in sermone eius. exemplū ptz danielis. viij. ca. quādo gabriel venit ad danielē. vbi sic pauens inquit daniel. corrui in faciē meaz. z parum infra. Cumq; loquerer ad me collapsus sum pronus in terrā. Tertia q̄ angelus malus in suo recessu habet cōtristare sicut recedens a primis parēt̄ ipsos tristes z desolatos in paradiso dereliquit. vt ptz gen. iij. ca. Exemplum istius patet Math. iij. cap vbi dominus in fine temptatiōis diabolice, puocationē nimiā ostēdit quā ante oñdebat. Quarta q̄ angel⁹ bon⁹ i suo recessu bz lerificare sicut tactuz est supra Exemplū istius ptz act. viij. ca. vbi dicitur q̄ spūs dñi rapuit philippū. i. angel⁹ bonus. z nō vidit eū amplius eunuchus sequik Ybat eunuchus p viam gaudēs.

Sed querik primo quare angel⁹ malus in suo aduentu lerificet. Et dicitur q̄ spūs malus est caput peccati z p modū peccati procedit. quia peccatuz in suo pncipio delectabiliter inclinat. Scōo q̄ritur quare angelus bonus in suo accessu molestat.. Et dicitur q̄ procedit p modum virtutis. que in acquisitione habet in principio laborē tristicie sz in fine fructuz leticie ps. cxxv. metro. vi. Qui seminant in lachrymis in exultatione metēt. et sic virtus circa principiuz est difficilis

Tertio queritur quare angelus mal⁹ in suo recessu contristat. Et dicitur q̄ suus decursus est per modum vicij qō post q̄ consumatum est mentem mordendo cementat. Quarto querik quare bonus angelus in suo recessu lerificet. Et dicik q̄ eius processus est per modū meriti. qō post q̄ actum est animam reficit z quietat hic per gratiam z in futuro per gloriam Ad quam xp̄us benedictus nos perducat qui cū patre et spiritusancto viuit et regnat per infinita secula seculorum. Amen. Finis.

Laus optimo maximo.

Sermones Francisci Maronis de sanctorum laudibus finiunt feliciter cuz tractatibus subtilissimis sparsim annexis et ab eo editis impressi Basilee per magistrum Jacobum de Pforczen post partū virginis salutiferū Anno Millesimo q̄dringētesimononagesimooctauo.

UNIWERSYTECKA BIBLIOTEKA
H* 10532
261

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 65
INKUNABUŁY